

Ashéninka Perené

Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New Testament+)

Ashéninka Perené

Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New Testament+)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2

Contents

MATEO	1
MARCOS	63
LUCAS	99
JUAN	162
YANTAYI-TAKIRI	207
ROMA-SATZI	264
1 CORINTO-SATZI	291
2 CORINTO-SATZI	319
GALACIA-SATZI	337
EFESO-SATZI	347
FILIPOS-SATZI	357
COLOSAS-SATZI	364
1 TESALÓNICA-SATZI	371
2 TESALÓNICA-SATZI	376
1 TIMOTEO	379
2 TIMOTEO	387
TITO	393
FILEMÓN	396
HEBER-IITI	398
SANTIAGO	420
1 PEDRO	427
2 PEDRO	435
1 JUAN	440
2 JUAN	447
3 JUAN	448
JUDAS	449
IÑAAKAN-TAITZIRI	452
PANTHAANTSI	482

KAMIITHARI ÑAANTSÍ ISANKINA-TAKIRI MATEO

*Icharini-yitari Jesús
(Lc. 3.23-38)*

¹ Iroka iwairo-payi ikaratzi icharini-takari Jesús, Saipatzii-totaari. Tima yoka Jesús iriitaki icharini David aajatzi Abraham. ² Ikanta pairani Abraham, itzimaki itomi ipaitakiri Isaac. Ikanta Isaac tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Judá. Tima oshiki iririntzi tzimain-tsiri Judá. ³ Ikanta Judá itzimakaakiro Tamar, ipaitakiri Fares, iriima pasini ipaitakiri Zara. Ikanta Fares tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Esrom. Ikanta Esrom tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aram. ⁴ Ikanta Aram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Naasón. Ikanta Naasón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Salmón. ⁵ Ikanta Salmón itzimakaakiro Rahab, ipaitakiri Booz. Ikanta Booz itzimakaakiro Rut, ipaitakiri Obed. Ikanta Obed tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Isaí. ⁶ Ikanta Isaí tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri David. Tima yoka David iriitaki pinkathari-taintsiri.

Ikanta pinkathari David itzimakaakiro iina Urías, ipaitakiri Salomón. ⁷ Ikanta Salomón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Roboam. Ikanta Roboam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Abías. Ikanta Abías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Asa. ⁸ Ikanta Asa tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josafat. Ikanta Josafat tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Joram. Ikanta Joram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Uzías. ⁹ Ikanta Uzías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jotam. Ikanta Jotam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Acaz. Ikanta Acaz tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Ezequías. ¹⁰ Ikanta Ezequías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Manasés. Ikanta Manasés tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Amón. Ikanta Amón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josías. ¹¹ Ikanta Josías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jeconías. Tima ti aparoni ikanta Jeconías oshiki iririntzi tzimain-tsiri. Aripaiti inosikai-tanakiri yaitanakiri maaroni anta Kompi-jaariki.

¹² Ikanta ipiyajaara inosikan-taita-karira Kompi-jaariki. Ari itzimajiri itomi Jeconías, ipaitakiri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Zorobabel. ¹³ Ikanta Zorobabel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Abiud. Ikanta Abiud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Azor. ¹⁴ Ikanta Azor tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aquim. Ikanta Aquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliud. ¹⁵ Ikanta Eliud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Matán. Ikanta Matán tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. ¹⁶ Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri José. Iriitaki José oimithori María. Tima iroka María irootaki tzimakiriri Jesús, irijatzi ipaitai-tziri Saipatzii-totaari.

¹⁷ Iriitaki yokapayi iwaisatzititakari yitanakaro Abraham irojatzi David, ikarajiiitzi 14. Ipoñaanaro David irojatzi inosikan-taitana-kariri Kompi-jaariki, ikarajiiitzi 14. Ikanta ipiyajara inosikan-taita-kariri Kompi-jaariki, irojatzi itziman-takari Saipatzii-totaari, ikarajiiitzi 14.

Itziman-takari Jesús

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Iroka okanta itziman-takari pairani Jesús, Saipatzii-totaari. Tzimatsi iinathori José opaita María, irootaki ikasiyakari iinantyaaro. Titzimaita iñiuro itsipa-tyaaro. Iro kantacha, motyaataki María ikan-takaakaro Tasorinkantsi. ¹⁹ Tima tampatzika-siri inatzii José irirori, inintawitaka iwashaantiro María imananikiini, ti ininti iwasinonkairo inkimakoi-takiro itzimasi-waitaka iintsiti. ²⁰ Ikanta ikinkisiryaa-waita José tsitiniriki, iñaakakari Imaninkariti Pawa imisiri-kii, ikantakiri: “José, icharini pinkatharini David. ¿Paitama pikinkisiryaa-tantari piwashaantiro María? Payiro, tima Tasorinkantsi kantakaarori omotyaa-tantakari. ²¹ Aririka intzimaki iinchaa-niki, pimpaitiri “Iwawisaa-kotajai Pawa”. Tima iriitaki wawisaa-kotairini ishininkapayi ikaaripiroto. Tima iroka wairontsi “Iwawisaa-kotajai Pawa”, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Jesús”. ²² Tima omatanta-yitakari iroka-payi, ari omonkaratari okaratzi isankina-takaakiri Pawa pairani Kamantan-tzinkari, ikantakiri:

²³ Ari otzimanitaki kooya kaari ñiirini sirampari, intzimi otomi, Impaitaitiri Emanuel, irootaki paitakaan-tairini inkantaitiri: “Itsipatai Pawa.”

²⁴ Ikanta isaakitana José, imatakiro okaratzi ikantakiriri Imaninkariti Pawa, iinantakaro María. ²⁵ Titzimaita imaantyaaro irojatzi itziman-takari itakari otzimakiri otomi. Ipaitai-takiri JESÚS.

2

Ipokaki yotanikiri iñiuri Jesús

¹ Tima tzimaki Jesús nampitsiki Tantapankoniki, iipatsitiki Judá-iti tsika ipinkathari-wintantzi Herodes. Ari yariijiiitaka yotanikiri-payi Aapatyaawiniki ikinapaakiro isitowa-piintzi ooryaatsiri.

² Isampitan-tapaaki, ikantzi: “¿Tsika isaikika iwinkathariti Judá-iti owakira tzimain-tsiri? Tima anta nonampiki tsika nopoñaaka, noñaaki impokiro noyotan-takari tzimaki. Irootaki nopokantanakari nompinkathariti.”

³ Ikanta ikimaki pinkathari Herodes antaro okantzimo-siryaa-nakari, ari ikimi-tzita-nakari maaroni Aapatyaawini-satzi. ⁴ Ikaimakaan-takiri Herodes maaroni ijiwariti Ompira-tasorintsi-taari, aajatzi maaroni Yomitaan-taniri, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama intzimika Saipatzii-totaari?”

⁵ Ari ikantajii-tanaki irirori: “Ari intzimiri anta Tantapankoniki iipatsitiki Judá-iti, tima ari okantzi isankinari Kamantan-tzinkari, ikantakiri:

⁶ Irooma awiroka Tantapankoni saikatsiri iipatsitiki Judá-iti, Tikatsi thainkimini, inkantaitimi: ‘Ti piriipiroti awirokaiti, anaimi pasini pinkathari-wintziriri ashininka Judá-iti.’

Tima aritaki impoñii-yaari pinkathari-pirori anta. Iriitaki jiwatajirini Israel-iiti nasitari naaka.”

⁷ Tima imananikiini ikaimakaan-takiri Herodes pokaintsiri yotanikiri-payi, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsika-paitika piñaakiri

impokiro piyotan-takari tzimaki pinkathari?" ⁸ Ari ikamantakiri tsika-paiti iñaakiri. Ikantzi Herodes: "Kamiithataki, pimatiro pijati Tantapankoniki paminiri tsika isaiki iinchara-niki. Aririka piñaakiri aajatzi pinkinapaji aka pinkaman-tanajina, nojatiita naaka nompinkathatiri." ⁹ Ikanta ikimaki yotantikiri-payi ikantakiri pinkathari, awisajii-tanaki. Aajatzi iñaanajiri impokiro iñaakiri chapinki inampiki. Ikanta yariitzi-matapaaka, iñaatziiri yaatzinka-paaki tsika isaikaki iinchara-niki. ¹⁰ Ikanta iñaakiri yaatzinka-paaki impokiro, antaro ikimo-siri-jiitanaki. ¹¹ Ari ikyaajii-tapaaki pankotsiki, iñaapaa-kitziiri iinchara-niki aajatzi María, iriniro. Otyirowa-jiita-paaka, ipinkatha-tapaakiri. Ipoñaawayitapaakiro okaratzi yamakiniriri, ipapaakiri ooro, kasankari, aajatzi kipishaari. Oshiki owinaro iroka-payi. * ¹² Ikanta imaajii-tapaaki, ari imisimpyai-takiri, ikantai-tziri: "Airo pikinasi-tanajiri Herodes." Irootaki ikinanta-naari pasiniki awotsi ipiyanta-naari inampiki.

Isiyantakari Apitantoniki

¹³ Aritaki piyajiitaja yotantikiri-payi. Yapiitajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi José imisiriki, ikantziri: "¡José! Pisiyakairi iinchara-niki aajatzi iriniro, pijati nampitsiki Apitantoniki. Ari pisaikiri anta irojatzi nonkantan-tajyaamiri: 'Pimpiyaji.' Tima awotsikitaki Herodes inintzi iwiiri iinchara-niki." ¹⁴ Ikanta isaakitanaki José, ikamantakiro María, tima tsitiniki isiyaka Apitantoniki yaanakiri iinchara-niki. ¹⁵ Ari isaikakiri anta, irojatzi ikamantaari Herodes. Ari omonkaratari isankina-takiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki: Isaikawitaka notomi nampitsiki Apitanti, tima nonkaimajiri impiyaji.

Yapirotaitakiri iwaitakiri iintsipayi

¹⁶ Ikanta iyotaki Herodes yamatawi-takiri yotantikiri-payi, otyaanakari imasirinka. Ari ityaankaki apirotirini iwiiri intsi-payi, ikantakiri: "Pijati Tantapankoniki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi otsipa-nampitari, piwiiri maaroni iinchara-niki owakira tzimain-tsiri, aajatzi ikaratzi tzimain-tsiri apiti isarintsiti." Tima ikamantakiri chapinki yotaniriki-payi tsika-paiti iñaanta-kariri impokiro. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari Jeremías, ikantaki:

¹⁸ Ikimaitaki Tonkaironiitoniki antaro irajjiita-chari.

Irootaki osaro-payi kaminkaroni Raquel irakotariri intsiti-payi.

Tima tikatsi mataironi yoimosirinka-jyaaro, tima ithonka iwamai-tzitari-takiro iinchaaniti-payi. †

Ipiyantajari José iipatsitiki Israel-iiti ipoñaajaro Apitantoniki

¹⁹ Okanta apaata, kamaji irirori Herodes. Irojatzi isaikaki José Apitantoniki. Ari yapiitajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi imisiriki.

²⁰ Ikantajiri: "¡José! Kantacha pimpiyi iipatsitiki Israel-iiti, paanajiri pintsiti aajatzi iriniro. Tima kamaji nintawi-tachari iwiiri."

²¹ Ikanta isaakitanaki José, jataji iipatsitiki Israel-iiti, yaanajiri iinchara-niki aajatzi iina. ²² Iro kantacha, ikimaki José ikantaitzi: "Iritaki pinkathari-taatsi Arquelao inampiitiki Judá-iti, yimpoyii-taari

* 2:11 kipishaari = Mirra † 2:18 Iroka Raquel irootaki iinani Israel.

Herodes, iririni.” Oshiki itharowanaki, ti ininti isaikapaji anta. Ari yapiitai-tziri iñaanai-tajiri imisiriki, ikantai-tziri: “Paamaiyaari Arquelao.” Irootaki ikinanta-najari Tapowiniki. ²³ Ari inampita-pajaro nampitsiki Kasiyakaa-wini. Tima ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:
Ikasiyakaitaitakiri impaitaitiri.

3

Kiwaatantatsiri Juan

(*Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28*)

¹ Okanta pairani anta iipatsitiki Judá-iti, ari ipokaki Juan Kiwaatantatsiri, ikamantantzi. ² Iroka inkantan-tapaaki: “Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitaki, tima irootantsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi.” ³ Tima irootaki ikinkitha-takotaki pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:

Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Irootaki ithaaritari pairani Juan, intyii-tziro iwitzi ikyaakoitari, iwathata-kitari misinantsi-masi. Iwari kintori, iriri iyaaki pitsi. *

⁵ Oshiki pokaintsiri pairani iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampi-payi Judá-iti, ipokanaki ikaratzi nampi-thapyaa-tarori Pariña. ⁶ Ikinkitha-takoyi-takiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatantakariri Juan yokapayi anta Pariñaaki.

⁷ Ikanta iñaawakiri Juan ipokajuitaki Nasitantaniri aajatzi Sadoc-iti, inintzi inkiwaatiri iyotaitan-tyaariri kitisiritaji, ikantawakiri: “Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, pikimita-sitakari maranki. ¿Piñaajaantzi airo iwasankitaitajimi?” ⁸ Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pinkamiitha-siritaji, pisiyako-tajyaaro pankirintsi kithota-tsiri. ⁹ Airo pikanta-siri-waitzi: ‘Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.’ Pinkimi nonkantimi: ‘Airo pikantakaa-piro-waitasita pinkimi-takaantyya awiroka ininta-pirotani Pawa, kantatsi yatziritakairo iroka mapi, irootaki impoyii-tajyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham.’ ¹⁰ Airorika pisiyaaro pankirintsi kithokitatsiri, ichikakai-tatyiyaro shiicha pankirintsi-ponkitziki kaari kithokitatsini, yaitakiro intaitiro.

¹¹ Aririka iwashaantajiro ikaaripiro-siriwita atziri, aritaki nonkiwaatantaiyaari nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkatharitsitzi, nopinkatha-tzitaikari naaka, ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitzi. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantaityaarimi Tasorinkantsi, yoiti-siriantyaairimi paamari. ¹² Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootantsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyi-tairo kamiithari okithoki pankirintsi, intaimai-tajyaaro otakii-riki.” †

¹¹ Aririka iwashaantajiro ikaaripiro-siriwita atziri, aritaki nonkiwaatantaiyaari nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkatharitsitzi, nopinkatha-tzitaikari naaka, ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitzi. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantaityaarimi Tasorinkantsi, yoiti-siriantyaairimi paamari. ¹² Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootantsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyi-tairo kamiithari okithoki pankirintsi, intaimai-tajyaaro otakii-riki.” †

¹¹ Aririka iwashaantajiro ikaaripiro-siriwita atziri, aritaki nonkiwaatantaiyaari nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkatharitsitzi, nopinkatha-tzitaikari naaka, ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitzi. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantaityaarimi Tasorinkantsi, yoiti-siriantyaairimi paamari. ¹² Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootantsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyi-tairo kamiithari okithoki pankirintsi, intaimai-tajyaaro otakii-riki.” †

* **3:4** ikyaakoitari = camello † **3:12** Tima aririka awiikitiro awankiri, atikakitakiro, antayimai-tyaaro otakii-riki. Irootaki aaki okithoki, atikitakiro kamiitha, awakoyi-takiro. Ari inkimitaa-jyaari aajatzi pokaintsiri, iinasiyi-tajyaari atziri, inisironka-yitajyaari inkarati kimisanta-najirini, iriima kaari washaantironi ikaaripiro-siritzi, intaanta-jyaari paamari kaari tsiwaka-nitatsini.

*Ikiwaataka Jesús**(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)*

¹³ Ipoñaa ipokaki Jesús anta Pariñaaki, ipoñaakaro Tapowiniki. Ipokasi-takiri Juan inkiwaatiri. ¹⁴ Ti inintawityaa Juan inkiwaatiri Jesús, ikantawakiri: “¿Paitama pipokasi-tantanari naaka nonkiwaatimi? Awiroka kiwaatinani naaka.” ¹⁵ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Noninta-piro-tatzii pinkiwaatina. Irootaki inintakaa-kinari Pawa.” Ari inintanaki Juan, ikantziri: “Aritaki nonkiwaatakimi.” ¹⁶ Yaanakiri, ikiwaatakiri. Isitowanajiira nijaaki Jesús, kimiwaitaka asitaryaanaakyaami inkiti, iñiitatzi ipokasi-takiri Tasorinkantsi ikinapaaki inkitikiki ikimita-paakari siro. ¹⁷ Ikimaitatzii inkitikiki ikantai-tanaki: “Nitakokitani inatzii yoka notomi, oshiki nokimo-siri-wintakiri.”

4*Inkaaripiro-siri-takai-tirimi Jesús**(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)*

¹ Ikantakaa-nakari Jesús Tasorinkantsi jatanaki otzisi-masiki, ari inintawi-takari Kamaari inkaaripiro-siri-takairimi. ² Oshiki kitaitiri isaikawaitaki, tikatsi iwajyaari, ayimatakiri itashi. Tima onkaratzi 40 kitaitiri isaikawaitaki anta. ³ Ikanta Kamaari, ipokasi-takiri Jesús inkaaripiro-siri-takairimi. Ikantapaakiri: “Omapiro-tatyaa-rika Itomitami Pawa, pimpyiuro owaritintsi iroka mapi, piyaaro.” * ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri: Ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owañaanpirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa.” ⁵ Ikanta Kamaari yaanakiri nampitsiki tasorintsi-tatsiri, yatiitakaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsi-panko. † ⁶ Ikantawi-tapajari: “Omapiro-rika Itomitami Pawa, pimitayi osaawikinta. Pinkinkithasiritiro isankinai-takiri pairani okantzi: Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaako-wintyaami. Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziiki.” ⁷ Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “Okantzi aajatzi isankinai-takiri pairani: Ti onkamiithati piñaan-tyaari Piwinkathariti Pawa.” ⁸ Yapiiwi-takari Kamaari yaanajiri Jesús tonkaariki otzisiki. Iñaakakiri maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri, tima kamiitha okanta owaniinka-yitaka. ⁹ Ikantapajiri: “Piñiuro okaratzi tzimatsiri anta. Aririka pintyiroowa-sitakyaana pimpinkathatina, aritaki nompakimiro maaroni.” ¹⁰ Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “¡Pijati intaina! Kamaari pinatzii awiroka. Tima isankinaitaki pairani, kantatsiri: Ampinkatha-tajiri Awinkathariti, apatziro ankimisantajiri irirori.” ‡ ¹¹ Ari yintainainiwita-paintari Kamaari. Pokajii-tapaaki Imaninkariti Pawa, yaminapaa-kiniri inintziri Jesús.

*Yitanakari yantayi-tziri Jesús**(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)*

* **4:3** owaritintsi = pan † **4:5** nampitsi tasorintsi-tatsiri = Aapatyaawini ‡ **4:10** Kamaari = Satanás

¹² Ari ikimakiri Jesús yasitakoi-takiri Juan. Irootaki ipiyanta-naari irirori Tapowiniki. ¹³ Ti isaikapaji Kasiyakaa-winiki, ikinanaji Capernaum-ki, ari isaikapajiri. Tima inkaari-thapyaaki osaiiki Capernaum, inampiitiki iwaisatzitini Zabulón-iti aajatzi Neftalí-iti. ¹⁴ Ari omonkaratari okaratzi ikinkitha-takiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki:

¹⁵ Osaiki inkaari-thapyaaki inampitsiti Zabulón-iti aajatzi Neftalí-iti, Intatzikironta Pariñaaki, Saikatsiri Tapowiniki, tsika impiyota-jyaari pasini-satziiti.

¹⁶ Ikaratzi kimiwita-kariri inkinaki-tyiimi otsitini-kitzi, Ari iñaayitajirori iroopirori ootamintotsi.

Otsiman-kakowi-takari yaampari ñaawakai-nkari inkinaimi sarinkawiniki.

Okimiwai-taaro isaikajimi okitainkatzi.

¹⁷ Aripaiti yitanakaro Jesús ikinkitha-takairi atziri-payi, ikantziri: “Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitzi, tima irootaintsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi.”

Yamiñanakiri Jesús simaatzinkaripayi

¹⁸ Ikanta isiri-thapya-tanakaro inkaari anta Tapowiniki, iro-jatzi iñaanta-pajariri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro, itsipatari iririntzi ipaita Andrés, ikithajiitzi. Tima simaatzinkari inajiitzi.

¹⁹ Ikantapaakiri: “Piyaatina, osiyawai-tajyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaa-takaa-jiityaami.” ²⁰ Tima ti ishintanaki, yookanakiro iithari iyaatanakiri. ²¹ Iro yawisanintanakimi, iñaapaa-tziiri Jacobo aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaikajiitzi irirori iwitoki iwawithai-tziro iithari-minto itsipatakari iriri paitachari Zebedeo. Yamiñanakiri aajatzi irirori, ²² yookanakiri iriri iwitoki, iyaatanakiri Jesús.

Iyomitaantaki Jesús maaroni nampitsiki

²³ Ithonka-kiro yaniitakiro Jesús anta Tapowiniki, iyomitaantaki maaroni nampitsiki tsika yapatota-piintaita, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi tsika okantakota ipinkathari-wintantaji Pawa. Yisitako-takaa-yitaji ikaratzi mantsiya-yitatsiri nampitsiki. ²⁴ Tima ithonka ikima-kotai-tanakiri Jesús anta. Ikimajiitaki aajatzi Tonkaironizatzi, yamayitakiri ishininka ikaratzi mantsiya-tatsiri, yisitakotakaa-yitawakiri. Yamakiri ikaratzi aayitziri kantasi-waita-chari mantsiyarintsi, kasiwai-tatsiri, kamanawai-tatsiri, kisoporoki-waitatsiri. Yamakiri aajatzi ikyantasiritari piyari. Tima inthonkiri iwawisakota-wakiri Jesús. ²⁵ Tima iyaataa-jiitakiri oshiki Tapowinizatzi, Apipakowinizatzi, Aapatyaawini-satzi, poñaayi-tanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti, aajatzi intatzikiro Pariñaaki.

5

Ikinkithatzi Jesús tonkaariki

(Lc. 6.20-23)

¹ Ikanta iñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, tonkaanaki otzisiki, ari isaikapaaki anta. Pokapaaki iyomitaani-payi, ipiyotzi-mintapaakari. ² Ari iyomitaa-yitakiri, ikantziri:

Ikantakota kimosiritaatsini

³ “Kimosiri inkantajyaa sipita-siriri, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

⁴ Kimosiri inkantajyaa iraaninta-waita-chari, tima iriitaki yoimosirinkai-tajiri.

⁵ Kimosiri inkantajyaa tsinampa-siriri, tima iriitaki saikaatsini kamiitha kipatsiki ikasiya-kaita-kiriri.

⁶ Kimosiri inkantajyaa amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti, tima aritaki iñaajiro inintziri. *

⁷ Kimosiri inkantajyaa nisironka-tantatsiri, tima aritaki inisironkai-tairi irirori.

⁸ Kimosiri inkantajyaa kitisiriri, tima iriitaki ñaajirini Pawa.

⁹ Kimosiri inkantajyaa oitsimaryaan-taniri, tima iriitaki inkantaitiri: “itomiyaayi Pawa inajiitzi.”

¹⁰ Kimosiri inkantajyaa inkimaatsita-kayi-tyaari ikamiitha-siritzi, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

¹¹ Kimosiri pinkantajyaa imaninta-waitaitimi, inkimaatsi-takaityaami, inthaiya-kowai-taityaami okantakaan-tziro pikimisantaana.

¹² Tharowinta pinkanta-yityaa, tima Pawa pinatajimini inkitiki. Pinkinkithasiritiro tsika ikantai-takiri pairani ikimaatsi-takaitari itanakarori Kamantan-tzinkari-payi.”

Osiyarori tziwi

¹³ “Pisiyakaro awiroka-payi tziwi. Aririka inkonowaitiro tziwi tsika ompaityaa, airo apatanaaro inkatyokan-taityaaro. Ontzimatyii imanintaitiro, yookaitakiro osaawiki yaatzika-waitaitiro.”

Kimitariri ootamintotsi

¹⁴ “Aririka osaiki nampitsi tonkaariki, okoñaatzi maaroni aririka ootyaa tsitini-paiti, ti omaña nampitsi. Tima kitainka-takotaniri pinatzii, awiroka yomitaa-najirini maaroni atziri, airo pimanimo-tziri okaratzi piyotanajiri. ¹⁵ Ari okimitari aajatzi, aririka oishiri ootamintotsi, ti antatakotiri. Tima owakotziri jinoki inkitainka-takotantyaari ikaratzi saikatsiri pankotsiki. ¹⁶ Ari pinkanta-najyaari awiroka, pisaika-yitanaji kamiitha iñaantyaamiri pishininka-payi okamiithatzi okaratzi pantayi-tanajiri. Irootaki impinkatha-tanta-jyaariri irirori Asitairi Inkiti-satzi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús Ikantakaan-taitsiri

¹⁷ “Airo pikinkithasiri-tasita nopokatzi nowashaanta-kayimiro Ikantakaan-taitsiri, airo nowashaanta-kayimiro aajatzi ikinkitha-takotakiri pairani Kamantan-tzinkari. Apatziro nopoki nomonkaratakaa-yitajyaaro okaratzi ikinkitha-takoi-takiri pairani. ¹⁸ Omapiro onthonkajyaa kipatsi aajatzi inkiti, airozimaita awisasita Ikantakaan-taitsiri irojatzii omonkara-tanta-kyaari maaroni. † ¹⁹ Airorika pithotyiro Ikantakaan-taitsiri, airorika pikaman-tajiri pishininka inkimantajyaarori irirori, airo panintaajaro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi. Iriima matakirori ithotyiro iyomitaan-tajiro, iriitaki iriipiro-taatsini tsika impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi. ²⁰ ¿Pisiyakaan-tzima kamiitha-siri ikanta Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri? Airorika

* 5:6 amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti = iriitaki osiyariri ayimaniintziri imiri aajatzi itashi ikowa-pirotaji inkamiitha-siritai. † 5:18 Ikantakaan-taitsiri = jota, tilde = yanini-payi sankinarintsi

panaajiri awiroka pinkamiitha-siritaji, airo piñaajiro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kisaantsi

(Lc. 12.57-59)

²¹ “Piyojii-tziro awiroka okaratzi ikantai-takiriri pairani awaisatzi-tini, ikantai-tziri:

Airo piwamaantzi. Aririka piwamaantaki, aritaki iwasankitai-takimi awiropi.

²² Iroka nokantzi naaka: Airo pikishiri pishininka, iwasankitai-tzimi = kari. Airo pikanta-waitziri: ‘Ti piyowaiti awiroka.’ Aritaki iwasankitai-takimi pinkatharintsiki. Ti onkamiithati pinkisa-niinta-waitiri pishininka piitamasontzi-waitiri, patsipitaro = kari pintaajyaa sarinkawiniki. † ²³ Tima paapiintziri pipira pasitakaari Pawa pimipomi-tiniri, iro kantacha aririka pinkinkithasiri-tapaakiro tzi-

matsi kisanitzimiri pishininka, ²⁴ pookanakiri pipira pasitakaariri, pijatasitiri kisakimiri. Pinkantairi: ‘Ashininká, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Aririka paapatyaa-wakaajyaa, pimpiyi pomitai-rontsiki, pimipomi-tapajiniri Pawa pasitakaariri pipira. ²⁵ Tzimatsi-rika kishimini, piñaatyiri yaanakimi pinkatharintsiki, pintharo-wakoti awot-siki, pinkantiri: ‘Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharintsiki, inkantakiri impi-ratani: ‘Paanakiri yoka.’ Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. ²⁶ Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowako-takimiri, airo yoimisitowa-kaantajimi. Omapiro.”

Ikinkitha-takotziro Jesús mayimpi-taantsi

²⁷ “Piyotziro awirokaiti ikantakaan-taitakiri pairani, ikantaitzi:

Airo pimayimpitzi.

²⁸ Iroka nokantzi naaka: Aririka piñiuro kooya, ompoña ayimawaitimi piniwi-siri-tyaaro, pimayimpi-siri-takiro. ²⁹ Iroka nosiyakaan-timiro. Iroorika pokipiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimitakaantiro pinkitho-ryaatyiiromi, piroki. Tima ti pininti patsipitajyaaro sarinkawini onkanta-kaantiro poki, tima irootaki kamiithatatsi pisaika-pityaakitaji. ³⁰ Iroorika pakopiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimitaan-tairo pinchika-tyiiromi pako, pookiro. Tima ti pininti patsipitajyaaro sarinkawini okantakaan-tziro pako, tima irootaki kamiitha-tatsi pisaikaponthokitai.

Ikinkitha-takotziro Jesús ookawakaantsi

³¹ “Ikantaitaki aajatzi pairani:

Aririka yookawa-kaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankina-takota yooka-wakaan-tyaari.

³² Iroka nokantzi naaka. Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiuro-rika omayimpitaki kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpi-tzimo-takiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori.”

Ikinkitha-takotziri Jesús pairyaa-siwai-tariri Pawa

³³ “Piyojii-tziro ikantai-takiriri pairani awaisatzi-tini:

Airo pipairyaa-siwaitari Pawa.

† 5:22 pishininka = pirintzi, pitsiro

Tima aririka ontzimi pinkasiya-kairiri Pawa, ontzimatyii pimonkara-tiniri.

³⁴ Iroka nokantzi naaka: Ti onkamiithati pimpairyaa-siwai-tyaari Pawa pimatan-tyaarori pikanta-yitziri. Airo pipairyaa-siwaitaro inkiti, tima ari isaikiri Pawa anta. ³⁵ Airo pipairyaa-waitziro kipatsi, tima iriitaki asitaro Pawa, irootaki ikatziya-chinti-tanta-piintari. Airo pipairyaa-siwaitaro Aapatyaawini, tima aritaki ipinkathari-wintantaji Pinkathari-pirori. ³⁶ Airo pipairyaa-siwaitaro piito, pinkanti: 'Aiorika nomatziro nokantziri, inthatzinkai-tinaro noito.' Tima ti awiroka matironi pishooka-kairo pipai, ipoña pinkisaisitakaajiro. ³⁷ Airo pamatawi-tantzi. Omapiro-rika pantiro pikanta-yitziri, pinkanti: 'Jii, nomatiro.' Aiorika pantziro, pinkanti: 'Airo nomatziro.' Tima ti onkamiithati pishikiyiro piñaani."

Okantakota kisaniiintaantsi

(Lc. 6.27-36)

³⁸ "Piyojii-tziro awiroka ikantai-takiri pairani:

Aririka pinkitho-ryiitiri irooki pasini atziri, okamiithatzi inkisakowintai-tyaari, inkitho-ryiitai-timiro poki awiroka.

Aririka pinkiryaa-kotiri pasini atziri, okamiithatzi inkisakowintai-tyaari ikiryakoitimi awiroka.

³⁹ Iroka nokantzi naaka. Ti onkamiithati pimpiya-tyaari kisaniiintzimiri. Aririka impasaitimi kashita-poroni, pisinitiniri imontiporotimi impasaitimi. ⁴⁰ Aririka yaitimi pinkatharintsiki ininti yaapithai-timiro pithaari, pisinitiniri yaanakiro aajatzi piwiryakotapiintari. ⁴¹ Aririka impirai-tyaami paanakiro owaararontsi pookiro niyaanki awotsi, paanakiro owaararontsi panaakairo tsika ikantai-takimi pookiromi. § ⁴² Aririka inkantaitimi: 'Pimpina,' okamiithatzi pimpiri. Aririka inkantaitimi: 'Pimpawakina, ari noipyaaajimi,' okamiithatzi pimpiri airo pithañaa-pithatari.

Okantakota itakoitari kisaniiintantatsiri

⁴³ Piyojii-tziro awiroka ikantaitaki pairani:

Pintakota-jyaari pishininka. Iriima ikaratzi kishimiri, pinkishiri irirori.

⁴⁴ Iroka nokantzi naaka: 'Pintako-tyaari kishimiri. Pamana-kotairi maaroni inisironka-tanta-jyaariri Pawa. Airo pipiyatari kisaniiintzimiri, paakamiitha-tairi.' ⁴⁵ Irootaki ikowa-kayi-takiriri itomiya-taari Asitairi Inkiti-satzi. Tima iriitaki owitsika-kiriri ooryaatsiri kitaityaakotziriri maaroni atziri: kamiitha-siriri, aajatzi kaari-piro-siriri. Irijatzi owitsika-kirori inkani, iwaryiiniri maaroni atziri: tampsatikasiriri aajatzi kowiinka-siriri. ⁴⁶ Apatziro-rika pitakotari ikaratzi otakotamiri awiroka, ¿pisiyakaantzi aritaki impinataimi Pawa? Tima airo, irootaki yanta-piintakiri sintsiwintziriri atziri impinatiri iriitaki yasitakai-yaari iwinkathariti wirakocha. ⁴⁷ Apatziro-rika piwithatapaa-kyaari pishininka, ¿aminaasi-waitaantsi iroka? Tima irootaki imata-piintakiri pasini-satzi atziri. ⁴⁸ Pinkamiitha-siri-yitaji awiroka, pisiyako-tajyaari Asitairi Pawa, omapiro ikamiitha-siritaki irirori."

6

Ikinkitha-takotziri Jesús opasitan-tachari

¹ “Piwashaantajiro piwapyii-motari atziri-payi pikamiithasiri-taimi. Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro, tikatsi impinata-jimiri Asitairi Inkiti-satzi.

² Aririka pimpasi-tantyya, airo pikanta-kanta-waitzi: ‘Nopasitan-taka naaka.’ Apatziro ikanta-kanta-waitzi owapyiimo-tantaniri tsika yapatota-piintaita aajatzi tsika ikinaita-piintzi, irootaki impinkathaitan-tyaariri irirori. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori.

³ Aririka pimpasi-tyaari awiroka asinonkai-nkari, airo pikanta-kanta-waitzi, * ⁴ omanani-kiini onkantyya pipasitan-takari. Apatziro iyotzi Pawa, tima iriitaki pinatajimini.”

Iyomitaantziro Jesús amanaantsi

(Lc. 11.2-4)

⁵ “Aririka pamaniri Pawa, airo pisiyakotari kantasiwairintzi. Tima inkatziya-piinta irirori yapatota-piintaita aajatzi niyaankiniki nampitsi iñaantyyaariri ishininka-payi. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ⁶ Irooma awiroka aririka pamani, pasitakotyaa piwankoki pinkowa-kotiri Asitairi tsipata-kamiri. Iriitaki ñiimini apaniirini, aritaki inisironka-takyaami, iriitaki pinatajimini.

⁷ Aririka pamani, airo papii-pii-tziro okaratzi pikantakiri. Apatziro yapii-pii-tziro pasini-satzi atziri. Iñaajaantzi yapii-yapii-tziro ikan-takiri aritaki inkimakiri Pawa. ⁸ Paamawintyya pisiyakotari = kari awiroka. Tima tikira pinkowa-kotiriita Asitairi kowityii-motamiri, iyotzita-waitakaro irirori okaratzi kowityii-motamiri. ⁹ Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanarí, nampitarori inkitiki,

Tasorintsi onatzii piwairo awiroka.

¹⁰ Pimpinkathari-wintajina naaka.

Pantakainaro aka kipatsiki okaratzi pininta-kainari awiroka,

Pinkimi-takaan-tajinari inkiti-wiri, pantakairi irirori maaroni pininta-kairiri awiroka.

¹¹ Pimpa-piintina kowityii-motanari noyaari. †

¹² Pimpyaako-tajinaro nokaaripiro-siri-waitaki,

Tima nomatakiro naaka, nopyaako-tajiri ikaratzi owaaripiro-siri-tanari.

¹³ Airo pisinitana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayi-tinero kaari-pirori.

Tima pasi piwajiro pimpinkathari-wintantaji awiroka.

Ari pikanta-jitatziiro otzimimo-tzimi pisintsinka, aajatzi piwaniinkaro.

Aritaki okantari.

¹⁴ Aririka paripiro-tajyaari ikaratzi kishimiri, aritaki yaripiro-taimi awiroka Asitairi Inkiti-satzi. ¹⁵ Irooma airorika paripiro-tari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripiro-taami awiroka Asitairi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús tziwintaantsi

¹⁶ “Aririka pintziwintyya pisirita-kotyaa Pawa, airo pikanta-kanta-waitzi: ‘Notziwinta-tyaari Pawa.’ Paamaiyaa pisiyari = kari awiroka kantasiwaitsinkari. Itziwinta-piintawita irirori mansiya ikantayita, irootaki iyoitan-tariri itziwintatyya. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ¹⁷ Irooma awiroka aririka pintziwin-tyaari Pawa,

* **6:3** Pisiyakaantiro ti oyotimi pampati tsika opaita antziri pakopiro † **6:11** noyaari = pan

pinkywa-porotyaa, pinkisityaa kamiitha, ¹⁸ airo iyotantaitami pitziwin-tatyaa. Apatziro iyotimi Asitairi Inkiti-satzi, tima iriitaki pinatajimini.”

Ikinkitha-takotziro Jesús inkiti-sato owaararontsi

(Lc. 12.32-34)

¹⁹ “Airo pashaaranta-siwaita aka kipatsiki, oshiki opirikitanaki, ompowanaki, tima tzimatsi oshiki kosintzi aka. ²⁰ iro kamiitha-tatsi pantayi-tairo pisaikan-tajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaa-roni pashaarantaa-tyiyyaami inkitiki tsika ti opiriniki-tapaji, opowani-tapaji aajatzi, tima ti intzimapaji kosintzi anta. ²¹ Tima tsika-rika piwaa-rantaka, aritaki pisirita-piinta-yyaaro.”

Ikinkitha-takotziro Jesús ootamintotsi

(Lc. 11.33-36)

²² “Irootaki oki osiyariri ootamintotsi awathaki. Kamiitha-rika okanta poki, piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pinkoñiityaa-kotatyiimi. † ²³ Tirika ampantyaaro poki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pintsitini-kitako-tatyiimi.” §

Ikinkitha-takotziro Jesús owaararontsi

(Lc. 16.13)

²⁴ “Tikatsi matironi yantawai-tiniri apiti opiratan-tachari. Tima aparoni ininta-piroti imonkara-tiniri ompira-tantachari, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi yantini Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasiri-takotai-tyaaro awaararontsi onkimiwai-tanakyaaro iroomi ompiratyaarini.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kantzimo-siri-taantsi

(Lc. 12.22-31)

²⁵ “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, opaitama niriri, opaitama nonkithaa-tyaari?’ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki kowapiro-tachari, anairo okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari. ²⁶ Thami ankinkisiryaa-takotiri tsimiri-payi. Ti impankitiro iyaari, ti iwit-siki iwanko iwantyaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapi-intziriri okaratzi iwayitari. ¿Tima intako-piro-tyaami awirokaiti Pawa? ²⁷ Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro onkantzimo-siri-waityaami ¿arima pinkantakiro piwawi-niinta-wairo pisarintsiti? ²⁸ Thami ankinkithasiri-takotiro incha-tyaaki-payi, ti añiuro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaa-tyaari. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaaro, onkanti: ‘¿Opaitama nonkithaa-tyaari?’ * ²⁹ Owaniinka kamiitha, anairi iwaniinkata Salomón, pinkathari-tatsiri pairani. ³⁰ Tima iriitaki Pawa owaniinka-tzirori. Okantawita kapichiini añawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaa-tanaki, inchikai-takiro, intayii-takiro. ¿Airoma ikimpoyaa-wintzimi awiroka Pawa? Aritaki, airo pikiso-siritzi. ³¹ Aritapaaki okantzimo-siri-waitami, pikantzi: ‘¿Paitama noyaari, opaitama niriri,

† 6:22 Siyakaawinta-chari okitsi kamiithari, iriitaki atziri pimantaniri (kaari masitha-tatsiri), iriitaki ñaajironi inkimatha-tairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikanaatzi okitainkatzi

§ 6:23 Siyakaawinta-chari airorika apantaro oki, iriitaki atziri masithari kaari kimatha-tironi okaratzi yanta-kayiriri Pawa, tima isaikatzi otsitini-kitzi * 6:28 incha-tyaaki-payi = lirio

opaitama nonkithaa-tyaari?' ³² Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyotako-tzimi Asitairi Inkiti-satzi opaita-rika kowityii-motamiri. ³³ Tima irootaki kowapiro-tachari impinkathari-wintajimi Pawa, iwamiitha-siri-taimi aajatzi, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.

³⁴ Aritaki okantari, airo okantzimo-siri-waitami opaita-rika awishimo-timini onkitaitita-manaji, aritaki piñaakiro. Tima maaroni kitaitiriki-payi piña-piintakiro okaratzi kantzimo-siri-yitamiri."

7

Ikinkithata-kotziro Jesús mishakowintaantsi

(Lc. 6.37-38,41-42)

¹ "Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintanti-tzimi = kari awiroka. ² Aririka pinkanta-kotiri pishininka, aritaki inkanta-kota-nakimi awiroka. Ontzimatyii paamaiyaa, otzimikari pantzi-motantani, imapiroi-tajimi = kari apaata impiyataityaami. ³ Tima osiyawaitakaro aririka otyaa-kitimi antaro inchapitoki pokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki? ⁴ ¿Kantachama pinkantiri: 'Pimpoki naajimiro otyaa-kita-kimiri?' Otyaaki-taikimi awiroka antaro incha-pitoki. ⁵ Tima pisiyakari awiroka kantasiwaitsinkari. Ontzimatyii pitawakyaaro awiroka paawairo antaro inchato otzikaa-kimiri pokiki, paminaji kamiitha paanta-jyaaniriri otyaakita-chari kapichiini.

⁶ Ti impaitiri otsitzi okaratzi tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa. Ti impaitiri aajatzi chancho okaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari, ti iyoti inithaa-wainiti oshiki yoipatsi-waitiro yaatzika-waitakiro. Ti impaita-tyiiri inintawitari, oshiki inkatsimati, aritaki yatsikantaki." *

Ikinkithata-kotziri Jesús amana-pirotziriri Pawa

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ "Pikamiti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka pariityaa pankotsiki, pinkanta-paakiri asitarori: 'Pasitaryiinaro piwanko.' Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ⁸ Tima aritaki impaitajiri kamitan-tatsiri. Inkarati amina-minataironi, aritaki iñaakai-tairi. Aririka inkantanti: 'Pasitaryiinaro.' Aritaki yasitaryaaitakiniri. ⁹ Aririka inkamitimi pitomi, inkantimi: 'Apaá, pimpina noyaari.' ¿Arima pimpakiri mapi? † ¹⁰ Aririka inkantimi: 'Pimpina sima.' ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? ¹¹ Tima piyotziro pitakotari awiroka pitomi-payi, kaari-piro-siri pinawita. Iriitaki mapirotzirori Asitairi Inkiti-satzi, itakotari maaroni amanayitairiri. ¹² Aririka pininti intakoi-tajyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyaa. Tima irootaki kanta-kota-chari Ikantakaan-taitani, irojatziki ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi."

Ikinkithata-koitziro awotsi-manchaki

(Lc. 13.24)

* **7:6** Ikantai-tziri aka: "tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa" aajatzi "poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari", irootaki siyaka-wintacha Kamiithari Ñaantsi tasorin-tsita-tsiri. Tima irootaki iñaani Pawa osiyariri ikaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari. Iriima otsitzi aajatzi chancho, iriitaki siyaka-winta-chari ikaratzi kaari nintironi inkimisantairo Kamiithari Ñaantsi, oshiki ikisaniintakiri kamantanzirori. Tirika inintiro inkimisanti, airo yanta-waitaitsiri inkimisanti † **7:9** noyaari = pan

13 “Aririka pininti pinkyaa-pankotairi Pawa, pisiya-kayiro pimpampi-thata-tyiromi awotsi-manchaki. Tima tzimatsi pasini awotsipirori, kaari pomirintsita-chani inkinan-taityaaro. Tima oshiki pampithata-kirori, iriitaki asinonkaa-chani sarinka-winiki. ¹⁴ Irooma awotsi-manchaki, ti ishikiti kinantyaaroni, iriitaki ariitaa-chani anta tsika irasi iwiro yañaaji.”

Ikinkithata-kotziri Jesús osiyawitariri kamantantatsiri

(Lc. 6.43-44)

¹⁵ “Paamawinta-jiityaa awirokaiti yamatawitzimi = kari osiyawitariri Kamantan-tzinkari, isiyapaa-kyaari ipiraitari ti ikatsima-waiti. Iro kantacha kaari-piro-siriri inatzii, isiyakari owantaniri. ‡

¹⁶ Ontzimatyii ayotiiri kamiitha-rika okaratzi yantayitziri, irootaki ayotantyaari kamiitha-siriri inatzii. ¿Añiroma chochoki iraitsiri onkitho-kitan-tyaaro owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitan-tyaaro pasini chochoki-payi iroori? Tima airo. §

¹⁷ Iroorika inchato saankanata-tsiri oshooki, okitho-kitzi kamiitha. Irooma inchato karipirori, ti ampantyaaro okithoti. ¹⁸ Tima maaroni inchato saankanata-tsiri oshooki, ti onkaaripiroti okithoki. Ari okantari aajatzi inchato sampiya-sita-tsiri osi, ti onkamiithati okithoki.

¹⁹ Tima intowaitatyiiro inchato kaari kithokita-tsini kamiitha, yaitziro intayitiro. ²⁰ Aritaki piyojiita-wakiri awiroka-payi amatawiriri aririka piñaayitakiro okaratzi yantayitiri.”

Ikinkithata-kotziri Jesús oyotako-pirotairiri

(Lc. 13.25-27)

²¹ “Tzimawitacha oshiki kantanari: ‘Nowinkathariti pinatzii awiroka, nopinkathatzimi.’ Airotzimaita ikyaaji inkitiki tsika ipinkathari-wintantai Pawa. Apatziro inkyaaji ikaratzi antanajirori inintziri Asitanari Inkiti-satzi. ²² Apaata aririka namina-kotajiri maaroni yantayitakiri, tzimayitatsi kantayita-jinani: ‘Nowinkathariti, nopairyaa-kimiro piwairo nokinkithata-kotzimi. Nopairyaaakimi nisita-kota-kayiri isakasiritantari piyari. Ari nokimita-jiriri aajatzi noshininka-payi, oshiki notasonka-winta-yitaki nopairyiiniri piwairo.’

²³ Nonkan-tzimaityaari naaka: ‘Ti noyotimi. Pijati intyaatsikaini, omapiro pikaaripiro-siritaki.’ ”

Ikinkithata-koitziri apiti owitsika-tsiri iwanko

(Lc. 6.46-49)

²⁴ “Pinkimi. Aririka pinkinkithasiritiro maaroni nokanta-kimiri, aririka pinkimisanta-najiro maaroni, ari okamiithatzi. Irootaki piyota-nityaari. Pisiyaari witsika-tsiri iwanko okiraawiro-pathatzi kipatsi. ²⁵ Oparyaa-witaka antaroiti inkani, amaraaniwitaka. Antaro otampyaa-witaka, ookanta-witapaakaro pankotsi, ti aawyyiro. Tima owatzika-pirotayaa kamiitha okiraawiro-pathataki kipatsi. ²⁶ Ari okimitari aajatzi airorika pikinkithasiritziro okaratzi nokanta-yitakimiri, airorika pinkimisanta-najiro, airo piyota-nita. Pisiya-kotakari witsika-tsiri iwanko impaniki-pathatzi. ²⁷ Okanta oparyaa-paaki inkani, amaraanita-paaki. Ari otampyaata-paaki, ookanta-paakaro pankotsi, tyaanaki. Ti iñiitajiro.”

‡ 7:15 ipiraitari ti ikatsima-waiti = oisha = oveja; owantaniri = lobo § 7:16 chochoki iraitsiri = uva; chochoki-payi = higo

²⁸ Irootaki iyomitaa-kiriri Jesús ikaratzi apatowinta-kariri. Okiryaantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. ²⁹ Tima ti omaña isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi.

8

Yisita-kota-kaitziri omatziri pathaa-rontsi

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Ikanta yoirinkajaro Jesús ikinkithatakira tonkaariki, iyaatajiri oshiki atziri. ² Ari ipoka-sitakiri omatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotaji.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ⁴ Ikantawita-waari Jesús pathaa-waiwita-chari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pimatantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pasitakaariri pipira, irootaki iyotantaityaari isita-kotajimi.”

Yisita-kota-kaajiri Jesús inspiratani wirakocha jiwatziriri owayiripayi

(Lc. 7.1-10)

⁵ Ikanta yawisanaki Jesús, ariijitaka nampitsiki Capernaum. Ari ipokaki ijiwari iwayiriti wirakocha iñiiri Jesús, ⁶ ikantapaakiri: “Nowinkathariti, tzimatsi naaka nompiratani nowankoki, omapiro imantsiyataki, kisoporokitaki.” ⁷ Ari yakanakiri ikantziri: “Aritaki nojataki nowawisaakotajiri.” ⁸ Ikantanaki irirori: “Oshiki nopinkathatakimi awiroka, tima tikatsi miraawintyaanani naaka, airo okantzi pinkyaa-wankotina. Apatziro nonintzi pinkanta-kaantiri yisita-kotai, aritaki omatakyaa pinkantiri.” ⁹ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkanti pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ imatziro yantziro.” ¹⁰ Okiryaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijiwariti owayiri. Ikantanakiri ikaratzi oyaatakiriri: “Iriitaki matakirori yoka ikimisantzi, tima aka inampiitiki Israel-iiti tikira noñii aparani siyaarini. Omapiro. ¹¹ Pinkimi, aririka impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yanintaajyaa isaikakaajiri awaisatzitini Abraham, Isaac aajatzi Jacob. ¹² Airotzimaita itzima-pirotaji ashininka saikaatsini anta. Iriitaki inintawitaitari impinkathari-wintairi maaroni anta, tima oshiki ipiyathataka, irootaki yookanta-jyaariri otsitini-kitaki. Ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsitajyaa.” ¹³ Ipthokasita-naari ijiwariti owayiri, ikantziri: “Pimpiyi piwankoki. Pimatakiro pikimisantzi awiroka, irootaki yisita-kotan-tajyaari pimpi-ratani.” Apatha-kiro yisita-kotanaki inspiratani iwankoki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro

(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

* **8:8** Yoka ijiwari iwayiriti wirakocha, kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzii. Pairani ti inkyyaa-wankotiri Judá-iti pasini-satzi kaari ishininkatyaa.

¹⁴ Ikanta ikinanaki Jesús iwankoki Pedro. iñaapaa-tziiro irayiro onaryaaka, omatatziiro okatsirinkawaitisi. ¹⁵ Itzinka-paakiro kapichiini irakoki, isita-kotanaki. Piriintanaka, aminayita-wakiniri ompaita opawakiriri.

Isitakotakaaki Jesús oshiki mantsiyayitatsiri

¹⁶ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri oshiki yaayiri piyari. Yisita-kota-kaayitairi ikisatha-yitakiri iwiyariti. Yisita-kota-kaaki aajatzi ikaratzi mantsiyayita-tsiri. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantantakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki: Iriitaki aanakiro amantsiyari, Irijatzi aanakiro okaratzi akimaatsi-yitari.

Nintawitachari iyaatiri Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ikanta iñaakiri Jesús ishiki-pirota-paaki atziri apato-tawintariri, ikantanakiri iyomitaani: “Thami amontyaaji intatzikironota.” ¹⁹ Ikantawita-waari Yomitaan-taniri: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ²⁰ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiri-payi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari irirori.” ²¹ Ari ikantanaki iyomitaani: “Yomitaanari, noninta-witaka naaka noyaata-nakimi, airotzimaita iroñaaka, nonintatzii noñiuro nonkitata-najiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ²² Ikantanaki Jesús: “Piyaatina. Tima inkarati kamasiritatsiri, aritaki inkitatairi irirori kaminkari-payi.”

Imairintziro Jesús tampyaa

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ari ititanaka Jesús pitotsiki, itsipatakari iyomitaani-payi. ²⁴ Ikanta imontyaa-kotanaka, maanaki Jesús pitotsiki. Iro iwiraako-witaka niyankyaaki, omapokakiri iyomitaani-payi antaro tampyaa, otitapaaka nijaa pitotsiki otamaakata-nakira inkaari. ²⁵ Ijata-sitai-takiri Jesús, iwakiryii-paakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanari, ampiinkatyii! ¡Piwawisaa-kotajina!” ²⁶ Ikantanakiri irirori: “¿Paitama pitharowantari? ¿Tikirama pikimisanta-pirotzi?” Piriintanaka, imairintakiro tampyaa aajatzi otamakaanika inkaari, awisanaki, mairyaatanaji kamiitha. ²⁷ Okiryaaantzi ikantawinta-nakari Jesús, antaro ipinkathatanakiri, ikanta-wakaa-jiita: “¿paitama atzirita-tsiri yoka? Imairintziro tampyaa, aajatzi inkaari.”

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Arijiitaka intatzikiro, aatakota-paaki nampitsiki ipaitai-tziri Gadara. Ari isiya-sita-wakari apiti atziri yaakiri piyari ipoñaakaro kitataari-masiki. Katsima ikantakaakari piyari, oshiki itharowakaitari, ti onkanti inkinaiti anta. ²⁹ Ikaimaa-pirotatzii ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pawá! ¿Piwawisankita-tyiinama tikirata omonkaratyaata? ¿Tsikama nokanta-kimika awiroka?” ³⁰ Ari isimoka-waijiitzi oshiki chancho anta. ³¹ Ñaawaitanaki iwiyariti, ikantzi: “Aririka pisita-kota-kaajiri naaka, pintyaantina ipiyotaka chancho.” ³² Ikantzi Jesús: “¡Pijati piyari!” Jatanaki piyari-payi chanchoki, isaikantapaakiri, irootaki

isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apiro-taka ipiinkaki. ³³ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chancho okaratziki kantain-chari, siyanaka nampitsiki, ikamanta-paakiri maaroni atziri okaratziki iñaakiri. ³⁴ Irootaki iyatanta-nakariri atziri-payi, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.”

9

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ikanta ititanaaro Jesús pitotsiki, imontyaaja inampiki. ² Ari yamaita-kiniri kisoporokiri, yanatakoi-takiri inaryaa-mintoki. Iyosirita-wakiri Jesús ikaratziki anata-kota-kiriri oshiki yawintaa-paakari, iñaanata-wakiri mantsiyari, ikantziri: “Pinkimo-siriwintyaa ashininká, tima impyaakoi-takimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ³ Kimawaki Yomitaan-taniri-payi, ikanta-siritanaki: “Ithainkatasorintsitatzi yoka.” ⁴ Yotaki Jesús tsika ikanta-siritzi, isampitanakiri, ikantziri: “¿Opaita pikaaripiro-siritantari?” ⁵ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, pijatai?’ ⁶ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri: “Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ⁷ Ari ikatziyanaja mantsiya-witachari, jataji iwankoki. ⁸ Tima iñaakiri maaroni piyotain-chari, okiryantzi ikantajiitanaka iñaawajiri ijataji. Ikantajiitanaki: “Imapirota-tziro Pawa, iriitaki matakirori otzimi-motan-tariri itasorinka yoka atziri.”

Yamiñaitanakiri Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, irojatziki iñaanta-paariri Mateo, iriitaki yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. Ikantapajiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka Mateo iyaatanakiri. ¹⁰ Ariitaka iwankoki Mateo iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakariri iyomitaani-payi. Tima oshiki sintsiwintan-tatsiri yamaitiri kiriiki jatanain-tsiri, ijatzitaka aajatzi oshiki antayitzirori kaari-pirori. Ari ikaratziki itsipajiitakari Jesús. ¹¹ Ikanta iñaakiri Nasitantaniri, ikaimakiri iyomitaani Jesús, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri Jesús sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki aajatzi antayitzirori kaari-pirori? Ti onkamiithati.” ¹² Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ¹³ Ontzimatyii pinkinkithasiritiro Ikantakaantani Pawa, kantatsiri: Ti apatziro nonintzi pamayitajina patsipita-kaani. Iro nokowa-pirotajiri pinisironkairi pishininka. Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantai-tziri kamiitha-siriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ari ipokajiitaki iyomitaani Juan, isampita-paakiri Jesús, ikantziri: “¿Ipaaitama kaari itziwintanta piyomitaani? Tima nontziwintapiintyaa naaka, ari ikimi-tzitari iyomitaani Nasitantaniri.” ¹⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka ajati aawakaan-tsiki, ¿arima awasirita-paakyaa? Aryaajaini apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaiti intziwintaityaa. ¹⁶ Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankai-tantyaaro owakirari manthakintsi, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari manthakintsi. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkanta-pirotayaa paisatori misinantsinaki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsinaki. Iriitaki kamiithatatsi owakirari misinantsinaki iwantai-tyaari, apitiro inithaa-wakaa airo oyaaripirota-wakaa.”

Irisinto Jairo aajatzi kooya mantsiyatatsiri
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Ikinkithawai-minthaitzi Jesús, ariitapaaka ijiwariti Judá-iti, ityiirowa-paaka impinkathata-paakiri, ikantziri: “Kamaki nosinto, irootaki nopokantari pijati nowankoki pantanta-jyaaro kapichiini pako, añaaajiita.” ¹⁹ Ari ijatanaki Jesús, aajatzi iyomitaani-payi, iyaatanakiri. ²⁰ Ari opokapaaki kooya mantsiyata-tsiri, tima oshiki osarintsi asinonkaawaitaka, tzima-kotaki 12 osarintsi, okina-sitapaakiri itaapiiki Jesús, antakiro kapichiini opatziki iithaari. ²¹ Okantasingitzi: “Aririka notzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotaji.” ²² Ari ipithoka-sita-nakaro Jesús, ikantziri: “Kimosiri pinkanta-najyaa noshininka, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kiro isitanaki omantsiyari kooya. ²³ Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki ijiwariti Judá-iti, iñaapaa-tziiri showiriwintzirori kamaintsiri, oshiki atziri akiwai-nkataan-chari iraaajiita. ²⁴ Ikantapaakiri: “Pishikajiiti, ti onkami piraako-jiitakari, omakoryaatzii.” Tima thainkaitakiri Jesús. ²⁵ Imisitowa-paakiri maaroni, kyaapaaki Jesús, yairika-wakotapaakiro, piriintanaja iintsi. ²⁶ Tira imanakoitanakiri Jesús, ikimakoi-tanakiri maaroni anta.

Yisita-kota-kaajiri Jesús apiti mawityaakiri

²⁷ Ikanta yawisanaki Jesús, iyaatanakiri apiti mawityaakiri, ikantzi ikaimi: “¿Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ²⁸ Irojatzitzi yariitan-tapaakari pankotsiki. Ipokapaaki okaakiini mawityaakiri, ari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Tima pawintaakana awiroka aritaki nomatakiro pinintziri?” Ikantajiitzi irirori: “Jii, ari pimatakiro Nowinkathariti.” ²⁹ Akotanaki Jesús, itzinkakiri kapichiini irokiki, ikantziri: “Isita-kota-kaajimi pawintaana.” ³⁰ Apatha-kiro yaminanaji kamiitha. Isintsi-thawita-waari, ikantziri: “Airo pikamantakotana nisita-kota-kaajimi.” ³¹ Iro kantacha jaitijiitanaki yokapayi ikamantantanaki, ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús anta.

Iñaawaita-kaajiri Jesús kisowaantiri

³² Ikanta yamaita-paakiniri Jesús yaayiri piyari, kisowaanti ikantaka. ³³ Tima yisita-kota-kaawakiri Jesús yoka atziri, ñaawaitanaji, imisitowainiri iwiyariti. Okiryaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: “Tira añaaapiintiri ashininka-payi imatiro kimityaaroni yantakiri

yoka.” ³⁴ Iriima Nasitantaniri-payi, ikantajitzi irirori: “Ipajiinkatyaari ijiwariti piyari yisita-kota-kaantariri yayiri.”

Sampai-nkataki pankirintsi

³⁵ Tima ithonka yaniitakiro Jesús maaroni nampitsi, iyomitaantayitaki tsika yapatota-piintaita. Ikinkithata-piintakiro Kamiithari Ñaantsi, tsika okanta ipinkathari-wintantai. Yisita-kota-kaayitakiri maaroni, tikatsi aparoni mantsiyarintsi pomirintsitzi-motyaaarini. ³⁶ Ikanta iñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, antaro itako-sirita-nakari, ikantanaki: “Omapiro yasinonkaayita yoka atziri-payi.

Ikimitakari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini.” * ³⁷ Aikiro ikantana-kitziiri iyomitaani-payi: “Isiyakaro yokapayi atziri osampai-nkatzi pankirintsi, titzimaita intzima-piroti atziri koyaaajironi. ³⁸ Pamanairi awirokaiti Awinkathariti, intyaankiita oshiki jatasitirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimisanta-tsini.”

10

Iyosiitaki Jesús 12 Tyaantariiti

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Ipoña a iyoyaaki Jesús 12 iyomitaani, ipajiinkakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitzi maaroni kantasi-waita-chari imantsiyari aajatzi ikaratzi ikyaantasiritari piyari. ² Yoka ikaratzi 12 iyoyaakiri Jesús, iriyyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti: Itanakarori Simón, ipaitakiri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés, iririntzi Pedro. Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipatakari Juan iririntzi. ³ Ipoñaapaaka Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo sintsiwintan-tawita-chari yamaitiniri kiriiki, ipoñaapaaka Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ⁴ ipoñaapaaka Simón, ipaitaitziri aajatzi Kisakotan-taniri. Ipoñaapaaka owiraanta-paakarori Judas Nampitsiwiri, iriitakira pithoka-sita-kariri Jesús.

Ityaantai-takiri karatain-tsiri 12

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Ipoña a ityaankakiri Jesús karatatsiri 12, iyomitaa-yitawakiri, ikantziri: “Airo pikini isaiki pasini-satzi atziri, airo pikinanaki aajatzi inampiki Ositikii-toni-satzi. ⁶ Apatziro pinkina-yitanaki inampiki Israel-iiti, osiyakariri ipiraitari ipyaawitaka. ⁷ Aririka pijatanaki, iroka pinkanti pikamantanti: ‘Irootaintsi impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi aka.’ ⁸ Pisita-kota-kaayitajiri mantsiyari, pañaakaa-yitairi kamatsiri, pisita-kota-kaajiri pathaa-waita-tsiri, aajatzi ikyaantasiritari piyari. Tima Pawa nisironkataami awirokaiti, ti ininta-kotimi. Irootaki pimatanaajiri awiroka airo pikowa-kotantzi, pinisironkantanajyaa. ⁹ Airo paanaki nasiyita-chari piiriikiti, * ¹⁰ aajatzi piyaari awotsiki. Airo paanaki pasini pithaari, aajatzi pasini pinkyaan-tyaari piitziiki, pikotziikiiri. Tikatsi pasini paanakiri. Tima inkantaiti: Ipaitziri antawaita-tsiri iwariti.

¹¹ Aririka pariitakyaa nampitsiki, paminapaaki aakamiithata-wakimini, iriitaki pisaiki-mota-paaki, irojatzi pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. ¹² Aririka pariitakyaa pankotsiki, piwithatan-tapaakyaa. ¹³ Aririka yaakamiithata-wakimi piwithata-paakari,

* 9:36 ipiraitari = oisha * 10:9 piiriikiti = ooro, plata, cobre

aritaki isaikaji kamiitha. Airorika yaakamiithata-wakimi, aminaa-sitaka piwizitha-witapaakari. ¹⁴ Airorika yaakamiithatzimi, airorika ikimisanzimi aajatzi, pawisa-pithatiri, pintika-najiro pipatsi-kitziti. † ¹⁵ Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanaakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi. Omapiro.”

Inkimaatsitakaitaimi apaata

¹⁶ “Notyaan-tzimira iroñaaka, pikimitakari ityaantai-tziri ipiraitari tsika ipiyota owantaniri. Iro kantacha, ontzimatyii pisiya-kotyaaari awiroka-payi kokintzi maranki, pisiya-kotyaaari aajatzi siro itsinampa-siri-waitzi. ‡ ¹⁷ Paamaiyaa. Tima yaitatyiiimi jiwariiki, impasawaitaitimi tsika yapatota-piintaita. ¹⁸ Ompona yaitanakimi isaiki pinkathari-piroriki okantakaan-tziro pawintaajana. Ari pinkinkithata-koyita-jinari anta, inkimayitaji aajatzi pasini-satzi atziri-payi. ¹⁹ Aririka piñaakiro yaitanakimi, airo pikanta-siri-waitzi: ‘¿Opaitama noñaawaita-paakiri?’ Tima tzimatsi iyosiritakayi-mironi opaita piñaawaitiri. ²⁰ Airo piyota-sitaro awiroka ompaityaa piñaawaitiri, iriitakira Tasorinkantsi poñaachari Asitamiriki yotakayi-mironi onkarati piñaawaitiri. ²¹ Aritaki iñiitaki aakaantirini iririntzi iwa-kaantiri. Aakaantirini itomi. Tzimatsi owa-kaantirini asitariri ikisaniinta-nakiri. ²² Oshiki kisaniintimini okantakaaro pikimisantaana. Iro kantacha, ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitaki awisakotaa-tsini. § ²³ Aririka inkisaniintai-tanakimi anta, pawisa-pithatiri. Tima tikira pinthoyiuro pijayiti inampiki Israel-iiti, piyapaaka yoka Itomi Atziri. Omapiro.

²⁴ Tira iñiiti aparoni iyomitaai-tziri yanairi yomitairiri. Tira iñiiti aajatzi aparoni ompirataari yanairi ompiratariri impinka-thaitiri. ²⁵ Apatziro añiiri aparoni iyomitaai-tziri inkimita-jyaari yomitairiri pairani. Ari ikantari aajatzi ompirataari. Tima oshiki ikisaniintaitakina iroñaaka naaka, ikimita-kaitakina naakami Nantatsiri. Awiroka imapiroiti inkisaniintaitimi pikimisantaana.”

¿Itzimikama antharowan-tyaari?

(Lc. 12.2-9)

²⁶ “Airo pitharowan-tawaitari yokapayi, tima ontzimatyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁷ Tzimatsi-rika nonkaman-timiri tsitiniriki, pikamantantairo awiroka kitaipaiti. Tzimatsi-rika nonkinkithata-kayimiri awirokaiti nomananikiini, pinkaman-tairi awiroka maaroni atziri. ²⁸ Airo pitharowan-tawaitari nintatsini iwimi, tima airo imatziro yooka-siritimi irirori sarinka-winiki. Apatziro pintharowan-tyaari Pawa matzirori yapirotantzi, yooka-siritantzi sarinka-winiki. ²⁹ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaranti aparoni. * ³⁰ Tima iyotzityaaro Pawa tsika okaratzi tzimatsiri aisi. ³¹ Piñaakiro, tima yaamaa-kotyaaari Pawa tsimiri-payi, awiroka imapiroitzi yaamaako-wintami. Airo pitharowan-tawaitari kisaniintzimiri.

† **10:14** otikirori iipatsi-kitziti ‡ **10:16** ipiraitari = oisha; owantaniri = lobo § **10:22** awintaa: wairontsi * **10:29** ti impina-piro-wityaa = aparoni kiriiki inkarati-rika apiti tsimiri

Arika pinkantanti: 'Nopinkathatairi Jesús', aritaki imataimi irirori Asitanari inkantakowintaimi

³² Aririka pinkantiri pishininka: 'Nopinkathatajiri Jesús,' aritaki nonkantajiri Asitanari Inkiti-satzi: 'Apaá, ipinkathataana yoka.'

³³ Irooma pinkantiri-rika pishininka: 'Ti nompinkathatiri Jesús,' aritaki nonkantzi-tyaari naaka, nonkantajiri Asitanari: 'Apaá, ti impinkathatina yoka.' "

Ikinkithata-kota Jesús

(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

³⁴ "Airo pikinkithasiri-waita awirokaiti, ti apatziro nopoki noyomitaa-yitajiri atziri-payi yaakamiithata-wakaiyaa aka kipatsiki, okimiwaitakaro namatyiiimi wisa-mintotsi imaimanita-wakaan-taityaari.

³⁵ iroka nopokan-takari:

Inkisaniintajiri atziri iriri,
Onkisaniintajiro kooya iniro,
Onkisaniintajiro kooya ayiro.

³⁶ Impithoka-sita-wakaiyaa atziri-payi inkisaniinta-wakajyaa ikaratzi isaikajiitzi iwankoki.

³⁷ Irootaki kamiitha-witacha pintakotyaari piri, piniro, pintsiti-payi. Iro kantacha, iroorika paakowinta-nakyaa pintakotyaari pishininkapayi, anaanakiro-rika okaratzi pitakotana naaka, airo nokimitakaami naapatyaani. ³⁸ Airorika patsipita-kowintaana pinkimisantajina awiroka, pinkimita-kaantairomi ipaikakoi-tatyimimi, tira pinkamithati nasitajyaami naaka. ³⁹ Tima inkarati itakowaita-chari apaniironi irootaki yantantarori inintasi-waitari irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsiyawintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-takanari, aritaki yawisako-siritai."

Impinai-tairi apaata

(Mr. 9.41)

⁴⁰ "Tzimatsi-rika aapatyii-yaamini, naaka yaapatyaaka. Ari okantari aajatzi, tzimatsi-rika aapatyii-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaka Asitanari otyaanka-kinari aka. ⁴¹ Tzimatsi-rika yotimini Kamantantzinkari pinatzii irootaki yaapatyaan-tamiri, aritaki pinkaratairi apaata impinatajimi Pawa. Ari okanta aajatzi, tzimatsi-rika yotakimini kamiithasiriri pikanta pikimisantai irootaki yaakamiithatan-tamiri, aritaki pintsipatyari apaata impinataimi Pawa. ⁴² Aririka iyoitimi awiroka noyomitaani, irootaki ipantai-tamiri piriri okantawitaka ti piriipiro-wityaa awiroka, aritakira impinai-tajiri apaata yoka itakotakamiri. Omapiro."

11

Ityaantakiri Juan iyomitaani

(Lc. 7.18-35)

¹ Ikaratakiro Jesús iyomitaakiri 12 iyomitaani. Awisanaki ikamantanti maaroni nampitsiki okaratzi tzimatsiri anta.

Ityaantakiri Juan iyotaani

² Tima yasitakoi-takiri irirori Juan kiwaatan-tsiri, ari ikima-kotakiri Saipatzii-totaari okaratzi yantayitakiri. Ityaankaki apiti iyomitaani,

3 isampitiri, inkantiri: “¿Awirokama ipaitai-tziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” 4 Ikanta yariijitaka, isampita-paakiri Jesús. Ari yakanaki irirori, ikantzi: “Aririka pimpiyanaji, pinkaman-tapajiri Juan okaratzi pikimakiri awiroka, okaratzi piñaakiri nantayitakiri. 5 Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Ñaantsi asinonkainkari-payi. 6 Kimosiri inkantajyaa inkarati kaari kisosiri-wintainani.”

7 Ikanta ipiyaaro iyomitaani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, ikinkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki? ¿Iriima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? * 8 ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaikapankotziri pinkathari. 9 Irootaki pijata-sitan-tariri piyotzi Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziiro irirori yanaanakiri pasini Kamantan-tzinkari-payi. 10 Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

11 Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzimawitain-chari, tikatsi anairini Juan Kiwaatan-tatsiri okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampa-siritaa-tsini, impinkathari-wintairi Pawa inkitiki, aritaki yanaa-kotairi irirori Juan. Omapiro. 12 Tima owakira yitanta-nakarori Juan ikinkithata-kaimi irojatzii iroñaaka, tzimatsi oshiki nintatsiri sintsiini ifñiuro impinkathari-wintairi Inkitsatzi. Osiyawaitakaro isintaitzi aririka iwayiritaityaa. 13 Pairani tzimayitatsi Kamantan-tzinkari-payi aajatzi Ikantakaan-taitani, irootaki ikamantantai-takiri irojatzii itziman-takari Juan. 14 Iriitakira Juan ikinkithata-koitakiri pairani, tima iriitaki Elías-tatsiri pokatsini. ¿Pikimisantziroma? 15 Kowirori inkimathatiro, inkimisanti. 16 ¿Ipaitama nosiyakaan-tiriri yokaiti atziri? Isiyakari washaantawairintzi iintsi aririka isiyakaa-waityaa owaankiirin-tsiki, ikaima-kotawakaa-jiita, 17 ikanta-wakaa-jiita: ‘Thami ashowiriti amashaitantyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritantyaari.’ Ti ininti. 18 Aritaki pikanta-jiitaka awirokaiti. Piñaawitakari Juan, itziwinta-paaka, ti imirityaaro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Kyantasirityaari piyari, irootaki itziwaitantari.’ 19 Ipokawitaka Itomi Atziri, ti intzityaaro irirori owaritintsi, iriro kachori. Pikanta-jiitakiri: ‘Kaari-pirori inatzii, niyawairintzi, sinki-ryaantzi. Yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzi kaari-pirosiriri.’ Tikatsi ompaityaa, tima aririka ifñitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitairi omapiro iyota-nita.”

Ikanta-machiitzi kisosirita-tsiri
(Lc. 10.13-16)

20 Ipoñaaw ikinkithata-kota-nakiri Jesús ikaratzi ñaawita-karori itasonka-wintantzi nampitsiki, tizimaita iwashaantiro ikaaripiro-sirijiitzi. Ikantzi: 21 “Ikanta-machiitzi Simapankoni-satzi aajatzi

* 11:7 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri

nampitarori Corazín. Oshiki piñaawitakaro notasonka-wintantaki, titzimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, aritaki inkithaata-nakyaaromi mirimasita-tsiri kithaar-intsi, saikawaita-nakimi samanpoki iwasirita-kotyaa ikaaripro-siri-yitaki, inkimisantajimi maaroni iriroriiti. † ²² Awirokataka imapirooti iwasankitaitiri apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi. ²³ Aajatzi awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiri-wita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari. Iriimi ñaakinani pairani Paamaarini-satzi okaratzi piñaawitakari awirokaiti, irojatzi osaikimi inampiiti. ²⁴ Awirokataka imapirooti iwasankitaitimi apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitaitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi.”

Pimpoki nosaiki naaka, pimakoryaaji
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Irootaki yamananta-nakari Jesús, ikantzi: “Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkiti-satzi aajatzi kipatsi-satzi, oshiki notharow-intakami. Tima awiroka omani-motakiri yotaniriiti iroka-payi, iriitaki piyotakaa-yitai osiyariri iintsi itsinampa-sirtzi. ²⁶ Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanari.” ²⁷ Ikantanakiri piyowintakariri: “Iriitaki Asitanari oyotakaa-narori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri. ²⁸ Aririka piñiuro onkantzimo-siri-waityaami, ompomirintsizimowaityaami, pimpoki nosaiki naaka, aritaki nomakoryaa-siritakaayitaimi. ²⁹ Okimiwaitakaro ontzimi-rika opaita nonkima-tinatakaiyaamiri. Tima tzimatsi nonintziri noyomitaimiri: tima naaka tsinampa-siri. Aritaki piñaajiro nomakoryaa-siritakaajimi. ³⁰ Tima okaratzi nokima-tinata-kaamiri naaka, ti ompomirintsi-pirotayaa.”

12

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikini-mota-nakiro Jesús pankirintsi-masi. Ari isapiryanaki okithoki pankirintsi iyomitaani Jesús, tima intashaa-jiitatzi. ² Iñaakiri Nasitantaniri, ikantanakiri Jesús: “Paminiri piyomitaani isapirya-kiwaitatzii kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima ti osinitaa-ntsiti isapirya-waitaiti.” ³ Akanaki Jesús ikantziri: “Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipatariki ikarajiiitzi. ⁴ Ikyaaiki tasorintsi-pankoki, iwakaro tasorin-tsita-tsiri owaritintsi, ipakiri ikarajiiitzi. Ti osinitaan-tsiwityaa, apatziro iwapiintaro Ompira-tasorintsitaari. ⁵ Tima piñaanatiro Ikantakaan-taitsiri, tima yantawaita-piinti Ompira-tasorintsitaari kitaitiri imakoryaan-tairi tasorintsi-pankoki, tikatsi

† **11:21** Tima yokaiti nampitarori Corazín aajatzi Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzii. Iriima Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti

kisantyaarini. ⁶ Nokantzi naaka, tzimatsi aka ipinkatha-piroyi-tziri, iri-itaki anairori tazorintsi-panko. ⁷ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Ti noninti pamajina pipira pintaajinari,

Irootaki noninta-pirotajiri pintakota-jyaari pishininka.

Aririka pikimathatiromi iroka, airo pikisan-tarimi yokapayi, tima ti inkaaripiro-siriti. ⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ipoñaa yawisanaki Jesús, kyaapaaki yapatota-piintaita. ¹⁰ Ari isaikakiri anta kisowakori. Ikanta Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Sinitaa-ntsita-tsuma yisita-kota-kaantaiti kitaitiri imakoryaan-taitari?” Irootaki isampitan-tariri okantantyaari inkantakotiri. ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tira pamina-sityaari awiroka pipira aririka intityaa omoro-naki kitaitiri imakoryaan-taitari, pitakotari, pinosikiri. ¹² Iriitaki itako-piroitari atziri, yanairi ipiraitari. Tima sinitaa-ntsitatsi anisironkatantyaari kitaitiri imakoryaan-taitari.”

* ¹³ Iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pintharyaawakotai.” Kantanaka ikantakiri, akotanaji kamiitha atziri, okimita-naaro pasini irako. ¹⁴ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatojiitaka, ikinkithatawakaajiiitakani, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika Jesús ampyaakaan-tyaariri?”

Isankinata-koitzi-takari pairani Jesús

¹⁵ Yotaki Jesús ikowaitatzii iwaitiri, irootaki yawisan-tanakari. Iyaatanakiri oshiki atziri, yisita-kota-kaayitaki oshiki mantsiyari.

¹⁶ Isintsi-thawitakari ikantziri: “Airo pikamanta-kotana.” ¹⁷ Ari omonkaratari ikinkithatakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

¹⁸ Yoka nompiratani, iriitaki noyoyaakiri.

Notakotani inatzii, iriitaki oimosirinkanari.

Oisokiro iwiro Notasorinka,

Ikinkithata-kaajiri pasini-satziiti atziri ikamantairi tampatzika-siritan-tatsiri.

¹⁹ Airo ikaima-waitzi irirori,

Airo ikimaitziri isinchii-nkawaiti inkinkithata-kotyaa owaankiirin-tsiki-payi.

²⁰ Airo iwatsi-piroyitziro isatairo sonkari sataawita-chari,

Airo iitsiwakiro paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri,

Irojatzii imatanta-jyaarori yitsinampairi iñiitairo iroopirori. †

²¹ Iriitaki iyaakoniintairi pasini-satziiti atziri. ‡

Kisimatziriri Tasorinkantsi

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

²² Ari yamaita-kiniri Jesús yaakiri piyari. Tima mawityaaki ikan-takaakari, ikiso-waantita-kaakiri. Imatawajiri yisita-kota-kaawajiri,

* **12:12** ipiraitari = oisha = oveja † **12:20** Siyakaa-winta-chari sonkari aajatzi paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri, iriitaki atziri-payi kimisanta-tsiri kapichiini, asinonkaa-siri-yitachari, mantsiya-siri-yitatsiri, sipita-sirita-tsiri, tima aritaki inisironkatari Jesús, airo isinitziri yokaiti yasinonkaa-yitajyaa, tima aawyaasiri inkanta-kaayita-jyaari, isiri-pirotajyaa. ‡ **12:21** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Naantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’.

aminanaji kamiitha, ñaawaitanaji. ²³ Okiryaantzi ikantanaka maaroni atziri, ikantajiitzi: “¿Iriima yoka ikasiya-kaita-kiriri pinkatharini David?” ²⁴ Kimajiitaki irirori Nasitantaniri, ikantajiitzi: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.” ²⁵ Yotzimaatika irirori Jesús ikinkithasiritakari Nasitantaniri, ikantanakiri: “Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri inampiki, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁶ Ari ikantzitari aajatzi piyari aririka imaimanita-wakaiyaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, ¿airoma ithonka yooka-wakaanakyaa? ²⁷ Iriirikami Kamaari Nantatsiri osintsitakainari naaka, ¿irijatzima sintsitakairiri piyomitaani awiroka yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakayitziri? Aririka okanta pikamantakota-tziiri piyomitaani, aritaki inkisan-takyaamiro okaratzi pikan-takiri. ²⁸ Irooma naaka ipanaro isintsinka Tasorinkantsi poñaachari Pawaki, irootaki nomatan-tariri nisita-kota-kaayitziri ikaratzi yaakiri piyari. Tima imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantani. ²⁹ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsita-tsiri kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo ikantanaja inkisakowintyaaro yasiyiwitari yayitaitiri. ³⁰ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iriitaki kisaniintanari. Ikaratzi kaari amitakotinari inkoyaa-kotina, yaparata-kota-tyaana. ³¹ Pinkimi nokantzimiri naaka: Kantatsi Pawa yaripirotyaari antayitzirori kaari-pirori, ari inkimitairiri ñaawaitzirori kaari-pirori-payi. Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripiroi-taari. ³² Ari okantari aajatzi: Kantatsi yaripirotyaari Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripirotaari. ³³ Tima osiyawaitakaro aririka inüitiro kamiithari chochoki, iyotaitzi kamiitha okanta owaato. Irooma piyanta-tsiri chochoki, iyotaitzi kaari-pirori onatzii owaato. ³⁴ Tima pisiyakari maranki awirokaiti, kaari-piro-siri pikanta-jiitaka. Tikatsi pinkantyyaa piñaawaitiro kamiithari, ti onkamiithati okaratzi pikinkithasiri-yitari, irootaki okaaripirotantari piñaawai-yitziri. ³⁵ Tima aparoni kamiithasiriri ikinkithasiritaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayitziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirityaaro kamiithari, irootaki okaaripirotantari yantayitziri. ³⁶ Iro kantacha nokantantari naaka, apaata aritaki yaminakoi-tairo kowiinka-yitatsiri ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri atziri-payi. ³⁷ Kamiitha-rika okanta piñaawai-yitziri, aritaki yaakamiithai-tajimi. Tirika onkamiithati, inkantaitaimi: ‘Kaari-pirori pinatzii, oshiki pinkimaatsi-waitajyaa.’ ”

Inintzi kaari-piro-siriri-payi intasonka-wintan-taiti

(Lc. 11.29-32)

³⁸ Ari yakanaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikantzi: “¡Yomitaanari! Nonintzi noñaajimi pintasonka-wintanti.” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Tima kaari-piro-siriri pinajiitzi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti. Airotzimaite nomatziro, apatziro piñiuro awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ⁴⁰ Tima iniyakiri antari kyaatsi, okaratzi mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri isaikaki imotyaaiki. Aritaki inkanta-jyaari yoka Itomi Atziri inkitawita-paintyaa kipatsiki onkarati mawa kitaitiri aajatzi mawa

tsitiniri. ⁴¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás. ⁴² Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatharotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón.”

Ipiya-sitanta piyari
(Lc. 11.24-26)

⁴³ “Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankotsi-titakaro yañaa-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitakowitaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti iñii tsika isaiki. ⁴⁴ Ari inkanta-siritai piyari: ‘Nompiyaji nowankoki tsika nopoñaaka.’ Piyaaaja piyari, iñaapaa-tziro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniinka okantaka, tikatsi saikantyaaroni. ⁴⁵ Ijata-sitanakiri mapirotzirori ipiyaritzii, ikantakiri: ‘Thami ajati nowankoki, pintsipatyaana ampinkathariti.’ Yamaki ikaratzi 7 piyari. Aritaki yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanakiro yasinonkaawita pairani. Aritaki pinkanta-jyaari awirokaiti.”

Iriniro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Aikiro ikinkithata-kaatziiri Jesús atziri-payi piyowinta-kariri, aritapaaka iriniro otsipatakari iririntzi-payi, okatziya-paaka intakiroki, okaimakaan-tapaakiri. ⁴⁷ Ikantawitai-takari Jesús: “Ari opoki piniro otsipataro pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” ⁴⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Otzimikama nonirotari, itzimi nirintzitari?” ⁴⁹ Yookota-nakiri ikaratzi iyomitaa-piintakiri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzii nokimita-kaajari noniro. ⁵⁰ Tima inkarati antanajirori inintziri Asitanari Inkita-satzi, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

13

Isiyaka-wintziri Jesús pankiwai-rintzi
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Ipoñaawisanaki Jesús isaikawita-paaka pankotsiki, ikinanaki inkaari-thapyaaki. Ari isaikapaaki. ² Ari ipiyowinta-paari oshiki atziri. Ari ititanta-nakari irirori pitotsiki, saikapaaki. Katziya-jiitaka atziri-payi inkaari-thapyaaki. ³ Isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. ⁴ Ikanta yookaikitakiro iwankiri, tzimatsi ooka-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. ⁵ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Ti ontonta-pathatatyii kipatsi, ⁶ sampiya-sitanaki pankirintsi isintsitapaaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithotanaki maaroni. Tzimanaji okithoki shoopakain-tsiri. Aparoni otzima-pirotatzii

okithoki, pasini oshikiniintzi okithoki, pasini kapichiini okitho-kitzi. *
 9 Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

¿Opaitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús?

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ari isampita-nakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama pisiyakaa-wintan-taniriri atziri-payi pikinkithata-kairi?” ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, iriima yokaiti ti isinitai-taniriri irirori. ¹² Ikaratzi otzimi-motakiri, aritaki ontzimimo-pirotairi. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithai-tajiri okaratzi tzimimo-witariri. †

¹³ Irootaki nosiyakaa-wintan-tarori okaratzi nokinkithatziri, aririka yaminawityaa yokaiti, airo iñaamaitaro. Ari inkimawityaaro, airo ikimathata-wakiro nokanta-witariri. ¹⁴ Iriitaki ikinkithata-kotaki pairani Kamantan-tzinkarini Isaias, ikantaki:

Pinkima-jiiwityaa, airotzimaita pikimathatziro.

Paminaa-jiiwityaa, airotzimaita piñiuro.

¹⁵ Kisosiri ikanta yokaiti.

Atsikimpitya ikantajuitaka.

Mawityaaki-yitaki.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaakotajiri aajatzi.

¹⁶ Irooma awirokaiti pinkimo-siri-wintairo poki aajatzi piyimpita, tima piñaayitajiro, pikimayitairo aajatzi. ¹⁷ Irootaki inintawitakari pairani Kamantan-tzinkari-payi aajatzi kamiithasiriri-payi iñiuro mi okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimayitairi awirokaiti. Titzimaita inkimajiiuro. Omapiro.”

Ikinkithata-kotziro Jesús isiyakaa-wintziri pankiwai-rintzi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ “Pinkimi nonkaman-timiro nosiyakaa-wintakiri pankiwai-rintzi. ¹⁹ Tzimatsi kimirori nokinkithata-kotziro ipinkathari-wintantai Pawa, titzimaita inkimathatiro. Aritaki pokaki Kaari-pirori, iwashaanta-kaapaakiri ikimisantawita. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari awotsiki. ²⁰ Tzimatsi nintawitarori ñaantsi, ikimisantzi sintsiini owakira ikimawakiro. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi. ²¹ Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-winta-nakaro ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzi-pirota-tsini oparitha. ²² Tzimatsi kimirori ñaantsi, iro kantacha oshiki iniwitaro yoimosirinkawaitya, ikinkithasirita-kotaro iwaararo, irootaki ipyaakotan-takarori ñaantsi, ti inkimisanti. Ikimitakaro ookaikita-painchari kitoochii-masiki, kaari kithota-tsini. ²³ Tzimatsi pasini kimirori ñaantsi, ikimisantana-nakiro. Yiriipiro-winta-nakiro. Iriitaki osiyakarori pankirintsi shookapain-tsiri okamiitha-pathatzi

* **13:8** Tzimanaji okithoki shookapain-tsiri = okaratzi 100 okithoki, pasini okaratzi 60 okithoki, pasini okaratzi 30 okithoki † **13:12** Iroka okanta-kota kinkithata-kota-chari aka: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiro, aikiro noyotakaa-pirota-nakityiimi.

kipatsi, oshiki-pirotanaki okithoki, pasini amataja oshikiniintzi, pasini kapichiini okithotanaki.”

Ikinkithata-kotziri Jesús pankitzirori kamiitahakiri pankirintsi

²⁴ Yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziniri, ikantzi: “Iroka osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri pankitzirori kamiitahakiri pankirintsi. ²⁵ Ikanta imaajitzi tsitini-paiti aamaakowintarori, pokaki ikisaniintani yamaki towarisi, ipankitakiro itsipataakiro pankirintsi, piyanaka. † ²⁶ Okanta oshookanaki pankirintsi, kithokitanaki. Ari okimitakari aajatzi towarisi itsipatai-takirori pankirintsi. ²⁷ Ikanta iñaakiro impiratani, ikamantakiri asitarori, ikantakiri: “Tira onkanti okithoti pankirintsi apankitakiri piwaniki, ¿paitama tsipataa-kirori towarisi?” ²⁸ Ikantanaki asitarori iwani: ‘Iriitaki pankita-kirori kisaniintanari.’ Ikantzi impiratani: ‘¿Pinintzima nojati nonthoka-yitajiro?’ ²⁹ Ikantzi asitarori: ‘Airo, kimitaka ari pinthoka-kotakiro pankirintsi. ³⁰ Ari onkakarati ontsipatyaro oshooki, irojatzu osampatan-takyaari pankirintsi. Aripaiti nonkantimi: Pichikiro towarisi, pintayiro. Pawiikaitiro pankirintsi, piwakoyitairo.’”

Isiyakaa-wintziro Jesús yaninita-tsiri okithoki

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Ari yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziro ikinkithatziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, ikimitakari pankitzirori yaninikita-tsiri okithoki. § ³² Tima yanini okantawita okithoki, aririka oshookanaki, anaanakiro pasini iwankiri iwaniki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.”

Isiyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari

(Lc. 13.20-21)

³³ Yapiitakiro isiyakaa-wintziro Jesús ikinkithata-kaantziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro kooya amiroka-pathatzirori yatantaitari. Aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzu osiñantakyaari maaroni opatha.”

Okaratzi Ikinkithatakiri Jesús

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Ari ikanta-piintatyaa Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi okaratzi iyomitairiri. Airorika otzimi kinkitharintsi tikatsira iyomitairi. ³⁵ Ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari ikinkithata-kotziri Pawa, ikantaki: Nosiyakaa-winta-tyiiniri atziri-payi onkarati nonkinkithati-niriri. Noyomitaajiri kaari iyowita pairani owakira owitsikan-takari kipatsi irojatzu iroñaaka.

Iyomitaan-tziro Jesús osiyakaa-wintari towarisi

³⁶ Ikanta iwithata-naari Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, kyaapaaki pankotsiki. Ipiyowinta-paakari iyomitaani, ikantziri: “Piyomitainaro okaratzi pisiyakaa-wintakiri. ¿Paitama osiyakaa-wintari towarisi itsipatai-takirori pankirintsi ipankitai-tziro?” ³⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Atziri iriitaki osiyariri pankita-kirori pankirintsi

† 13:25 pankirintsi = trigo § 13:31 yaninita-tsiri okithoki pankirintsi = mostaza

iwaniki. ³⁸ Irooma owaantsi irootaki osiyarori kipatsi asaikan-tari. Irooma pankirintsi osiyakaa-wintari ikaratzi ipinkathari-wintairi Pawa. Irooma towarisi osiyakaa-wintari ikaratzi yasiyitari Kaari-pirori. ³⁹ Iriima kisaniantan-tsiri pankita-kirori towarisi isiyakaa-wintari Kamaari. Irooma ikoyaitairo okithoki pankirintsi, osiyakaa-wintaro onthonkajyaa apaata kipatsi. Ikaratzi koyaaajirori okithoki pankirintsi isiyakaa-wintari Maninkariiti. ⁴⁰ Piñaakiro tsika ikantaitakiro ithokai-takiro towarisi, yaitanakiro itayiitziro. Osiyakaa-wintaro tsika inkantai-tajiro apaata kipatsi aririka onthonkajyaa. ⁴¹ Intyaan-kairi Imaninkariti Itomi Atziri, yapatotairi kaaripiro-yitatsiri, aajatzi kaaripiro-sirita-kairiri pasini, airo itsipataari ikaratzi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi. ⁴² Yookairi tsika opaamataki pomitaantsi. Ari irawaitajyaa, yatsikai-kiwaityaa. ⁴³ Iriima kamiithasiri-yitain-tsiri isaiki-motairi Asitariri tsika ipinkatha-ritzi, siparyaa inkantajyaa inkimita-jyaari ooryaatsiri. Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

Ikinkithata-kotziri Jesús manachari kiriiki

⁴⁴ Yapiitakiro Jesús, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotari kiriiki imanaitziri owaantsiki. Tzimatsi atziri ñaakiriri, ti onkanti yaanakiri, aajatzi imananajiri, tikatsi inkamanti. Antaro ikimo-siri-winta-nakiri kiriiki, jataki ipimantziro okaratzi tzimi-motziriri, yamanantakiro owaantsi.”

Ikinkithata-kotziro Jesús poriryaari pinapirota-chari

⁴⁵ Ikantzi aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, ikimitari nintatsiri yamananti iriipirori poriryaari. * ⁴⁶ Iñaaki iriipirori poriryaari, inintaki yamanantiri. Piyaja inampiki, ipimanta-paakiro okaratzi tzimi-motziriri, yamanantakiri poriryaari.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kithari

⁴⁷ Ikantaki aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari kithata-tsiri. Yaaki oshiki kantsiwaita-chari sima. ⁴⁸ Inosika-kotakiri othapyaaki, ikoyaakiri kamiithata-tsiri itiyitakiri kantziriki. Ikaratzi kaari kamiithata-tsini, yookayitakiri. ⁴⁹ Aritaki onkanta-jyaari apaata aririka onthonkajyaa kipatsi. Impokaki Maninkariiti, iyosiitairi kamiithasiriri aajatzi kaari-piro-siriri. ⁵⁰ Yookairi kaari-piro-siriri tsika opaamataki paamaripirori, ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa.”

Owakirari owaarontsi aajatzi paisatori

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “¿Pikimathatakiro okaratzi nokantakiri?” Ikan-tajiiitzi iyomitaani: “Nokimathatakiro.” ⁵² Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Nosiyakaa-wintiri iriritaitari tzimatsiri iwaararo pinapirota-chari. Tima yaapiintzi paisatori iwaararo, yaapiintzi aajatzi owakirari. Ari inkantyaari aajatzi yomitaantani-payi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi, iyomitaan-tairo okaratzi itarori iyomitaan-taitziro pairani, iyomitaan-tairo aajatzi owakirata-tsiri.”

Piyaja Jesús Kasiyakaawiniki
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

* 13:45 poriryaari = perla

⁵³ Ikaratakiro Jesús isiyakaa-wintakiro okaratzi ikinkithata-kotakiri, awisanaki. ⁵⁴ Ariitaja inampiki. Iyomitaan-tapaji yapatota-piintaita. Okiryaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiiitzi: “¿Paitama kantakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi?” ⁵⁵ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿¿Kaarima otomi María? ¿Kaarima iririntzi Jacobo, José, Simón, aajatzi Judas? † ⁵⁶ ¿Kaarima atsi-patari iritsiro-payi aka? ¿Tsikama yaakiroka okaratzi iyota-nitakari?” ⁵⁷ Tima oshiki ithainkai-takiri, ikisaniintai-tanakiri. Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, oshiki impinkathataitiri.” ⁵⁸ Tima oshiki ithainka-matai-takiri Jesús inampiki, irootaki kaari imatantaro intasonka-wintanti.

14

Kamaki Juan Kiwaatan-taniri

(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Ikanta pinkathari Herodes, ikima-kotakiri Jesús. * ² Ikantakiri impiratani: “Yoka Jesús iriitakira Juan Kiwaatan-taniri. Iriitaki añaatsi, irootaki otzimantari itasorinka.” ³ Tima iriitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosota-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. ⁴ Tima iyomitaa-witana-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: “Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi.” ⁵ Ari inintawitaka Herodes iwa-kaantiri, iro kantacha oshiki itharowakaakari atziri-payi, tima iyojiitzi atziri-payi Kamantan-tzinkari inatzii Juan. ⁶ Okanta apaata, irootaki kitaitiri yoimosirinka-witaro itzimantari Herodes. Ipiyojiitaka ishininka, yoimosirinka-jiita. Ari opokapaaki osinto Herodías, owisiryaa-paaka. Oshiki okamiithatzi-motakiri Herodes. ⁷ Ikantanakiro: “Tzimatsi-rika pinkampitirari, aritaki nompakimiro. Omapiro, iyotzi Pawa airo namatawitzimi.” ⁸ Tima oyomitaakiro iniro tsika onkanti. Irootaki okantan-takariri: “Nonintziro pimpinaro iito Juan Kiwaatan-taniri, piwakinaro matzitati.” ⁹ Ari iwasirita-nakari Herodes, ti inintawityaa. Iro kantacha, tima ikimajiitakiri inkaaranki ishininka ikantakirori, ikantanakiri impiratani-payi: “Pamakiniro onintakiri mainaro.” ¹⁰ Iwisai-takiri Juan anta tsika yasitakoi-takiri. ¹¹ Yamakoi-takiro iito matzitati, ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ¹² Ikanta ipokajiita-paaki iyomitaani Juan, ikitatairi. Jaitijiitanaki isaiki Jesús, ikamantakiri.

Iwakaari Jesús 5000 atziri

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Ikanta ikima-kotakiri Jesús iwamaitakiri Juan, titanaka pitotsiki, ijati yositaa-waityaa. Iro kantacha ikimajiitaki atziri-payi tsika ijati, iyaatzisita-nakiri ikinajiitanaki awotsiki. ¹⁴ Iro yaata-kota-paaki-tzii Jesús, iñaapaa-tziiri oshiki oyaawinta-kariri. Itako-sirita-paakari, yisitakotaaki oshiki mantsiyari. ¹⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. Pinkaratiro pikinkithatzi, ijataita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari.” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Paitama

† 13:55 Jacobo = Santiago * 14:1 pinkathari = tetrarca

yatsipitan-tyaarori ijayitaji? Pimpiri awiroka iyaari.”¹⁷ Ikantzi iyomitaani: “Tikatsi nopiriri naaka apatziro itzimi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari.” †¹⁸ Ikantzi Jesús: “Pamakinari.”¹⁹ Ipoña ikantakiri maaroni atziri-payi piisaikajiiti katarosi-masiki. Yaakiri sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotainchari.²⁰ Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaatyari.²¹ Kimitaka ikaratzi 5000 sirampari-payi owainchari, tizimaita iyoitiro tsika-rika okaratzi kooya-payi aajatzi intsi-payi owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Ipoña ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitai iroñaaka.”²³ Ikanta ithonkakiri iwithata-waari atziri-payi, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani. Ari isaikakiri irirori tonkaariki yamani irojatzit otitinitan-tanakari.²⁴ Owiraa-kota-jiitaka iyomitaani-payi niyankyaani inkaari, antaro okantaka osinkyaatani inkaari, tima imonthaa-kityii-yaaro tampyaa.²⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ipoka-sitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari.²⁶ Ikanta iñaawajiri iyomitaani yaniitan-taaro inkaari, ti iyotawajiri, itharowan-tawaari, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Koraakitaki siritsiwí!”²⁷ Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyyaa airo pitharowan-tawaitana.”²⁸ Ari yakanaki Pedro, ikantziri: “Nowinkathariti, awiroka-rika, pinkanta-kaiyaaro naniitan-tyaaro naaka inkaari nomonthaa-waami.”²⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpokanaki.” Ayiitanaki Pedro, yaniitan-tanakaro inkaariki jataki isaikaki Jesús.³⁰ Iro kantacha, ikinkithasiritanakiro Pedro antaro-payi otamakaan inkaari, itharowan-tanakaro, tsitsiyanaiki. Ari ikaimanaki, ikantzi: “Pinkatharí, paawajina.”³¹ Yakota-sita-nakiri Jesús, yairika-wajiri. Ikantziri: “Kapichiini pawintaana. ¿Paitama pikiso-siritantari?”³² Ikanta itijiitapaja pitotsiki, awisai-nkatanaki tampyaa.³³ Tima antaro ipinkathata-nakiri ikaratzi titainchari pitotsiki, ikantajitzi: “Omapirotatyyaa awiroka Itomi Pawa.”

Yisita-kota-kaantaki Jesús Piyompijaari-ki
(Mr. 6.53-56)

³⁴ Ariijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompijaari.³⁵ Tima iyotawakiri atziri-payi ikaratzi nampitarori anta iriitaki Jesús, ikamantakiri maaroni atziri saikatsiri anta, yamayitapaakiniri ikaratzi mantsiya-yitatsiri.³⁶ Ikantai-takiri Jesús: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari.” Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

15

Owaaripiro-siritziriri atziri
(Mr. 7.1-23)

† 14:17 yatantari = pan

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi poñaayitain-chari Aapatyaawiniki, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: ² “¿Paitama kaari ikantantaro piyomitaani-payi okaratzi amiyitari arokaiti iyomitaairi awaisatzitini? Tima ti inkiwaa-kotyaa aririka iwajiityaa.” ³ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama pipiyathan-tarori awiroka Ikantakaantziri Pawa, apatziro paako-wintaro okaratzi iyomitaajairi pairani awaisatzitini? ⁴ Iroka ikantzi Pawa:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

⁵ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiithatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.”’ ⁶ piyomita-sitakari okaratzi yamitaitari pairani, ti piyomitaantiro inintziri Pawa. Irootaki kaari inisironkanta-taari ashininka-payi iriri. Piñaakiro. ⁷ Tima owapyiimotan-taniri pinajiitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaías, ikantaki:

⁸ Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,

Titzimaita isirityaana kamiitha, intaina-siri iwana.

⁹ Amina-sita ityirowayita ipinkathatana,

Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.”

¹⁰ Ikaimakiri Jesús maaroni piyowinta-kariri, ikantziri: “Piwakimpitayiyaa, pikimathatan-tyaanari: ¹¹ Tima inkarati awayitari ti okaaripirosiritanti, irooma okaratzi añawai-yitziri, irootaki kaaripirosiritantatsiri.” ¹² Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipoka-sita-paakiri okaakiini, ikantapaakiri: “Tira onimotiri Nasitantaniri-payi ikimakimi pikan-taki.” ¹³ Ikantanaki Jesús: “Aritaki inthokairo Asitanari Inkiti-satzi maaroni pankirintsi kaari ipankitzi irirori. ¹⁴ Pamina-sityaari. Tima inkimitayaari aparoni mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Aririka yakathata-wakaiyaa mawityaakiri, ti iyoti tsika inkini, tima apitiroiti intijiityaa omoro-nakiki.” ¹⁵ Ikantzi Pedro: “Piyomitainaro okaratzi pisiyakaa-wintakiri.” ¹⁶ Ikantzi Jesús: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¹⁷ ¿Tima piyoti okaratzi awapiintari okini ashiitoki, irojatzí ositowan-tajyaari? ¹⁸ Iro kantacha aririka añawai-yitiro kaari-pirori akinkithasiritari, irootaki kaaripirosiritantatsiri. ¹⁹ Tima asiriki akinkithasiri-yitaro kaari-pirori, owan-taantsi, mayimpitaantsi, kaaripirori ñathatantachari, kositaantsi, thaiya-kotaantsi, kisimataantsi. ²⁰ Irootaki kaaripirosiritantatsiri irokapa-yi. Irooma airorika akiwaa-kota aririka ayaa, ti okaaripiro-siritanti irorori.”

Awintaanka Owintini-sato

(Mr. 7.24-30)

²¹ Ikanta yawisanaki Jesús, jataki anta Mapiniki aajatzi Simaaki. ²² Ari osiya-sita-wakari Owintini-sato nampitarori anta, okaimapaakitzi iroori, okantziri: “¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David. Nonintzi pinisironkatyaana! Tima mapiro-taka nosinto okimaatsi-waita yaakiro piyari.” ²³ Titzimaita yakiro Jesús. Ari ipoka-paaki iyomitaani, ikantapaakiri: “Pintyaan-tairo, oshiki oñaasirinkai okaima-kaimatzi oyaata-kayira.” ²⁴ Ari yakanakiro Jesús, ikantziri: “Apatziro ityaantai-takina nonisironkatajiri noshininka Israel-iiti

osiyakariri ipiraitari ipyaawai-yitaka.” * ²⁵ Ari otyiirowa-sita-nakari Jesús iroka kooya, okantanakiri: “¡Pinkatharí, pinisironkatyaana!” ²⁶ Ari ikantzi Jesús: “Tima ti aapithatiri iwariti intsiti apiri otsitzi iyaaro.” † ²⁷ Akanakiri iroori, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkatharí. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi okaratzi iwaryiiri otapinaki piratariri.” ²⁸ Aikiro ikantana-kitziiro Jesús: “¡Kooyá, omapiro pawintaakana! Irootaki nomatan-tyaarori pikowa-kotakinari.” Apatha-kiro isita-kotanaji isinto.

Yisita-kota-kaaji Jesús oshiki atziri

²⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, ikinanaki inkaari-thapyaaiki saikatsiri Tapowiniki. Ipoñaa itonkaanaki otzisiki, ari isaikapaakiri anta. ³⁰ Ari ijatakiri oshiki atziri, yamayitaki kantawai-yitachari imantsiyariti: kisoporiwaita-tsiri, mawityaakiri, kisowaantiri, pisaponthokiri, maaroni. Ipiyota-kiniri ikatziyaka Jesús, tima inthonkiri yisita-kota-kaayitairi. ³¹ Okiryaaantzi ikantawintai-takari Jesús iñaawaita-kaajirira kisowaantiri, isitako-yitaji pisaponthokiri, yaniita-kaayitairi kisoporokiri aajatzi kisoporiwaita-tsiri, yaminakaa-yitairi mawityaakiri. Ikantajiitzi atziri: “Omapiro ikamüthataki Iwawani Israel.”

Iwakaari Jesús 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Yapatotakiri Jesús iyomitaani, ikantakiri: “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajiitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. Ti noninti ijata-sitajyaa airo iwanaja, ayiri = kari itashi awotsiki.” ³³ Ikantajiitzi iyomitaani: “¿Tsikama ayika yatantaitari awakaiyaariri aka otzisi-masiki? Oshiki ikarajiitzi.” ³⁴ Ari isampitziri Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tzimatsiri?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7, tzimatsi aajatzi kapichiini simaa-niki.” ‡ ³⁵ Ipoñaa ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiiti osaawiki. ³⁶ Yaakiro 7 yatantaitari aajatzi simaa-niki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri piyotain-chari atziri. ³⁷ Owaajiitaka maaroni, kimajiitaka. Yawiitajiro tzimaraanta-paintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ³⁸ Ikaratzi 4000 sirampari owainchari. Ti iyotaitiro tsika okaratzi kooya-payi aajatzi intsipayi owainchari. ³⁹ Ikanta iwithata-waari Jesús ikaratzi owainchari, titanaja pitotsiki, montyaanaka Pankothanthaariki.

16

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Tampatzika-wiri-payi, inintajitaki inkompita-kaiyaarimi Jesús. Ikantakiri: “Intsityaa pintasonka-wintanti noyotan-tyaari omapiro ityaantakimi Pawa aka.” ² Yakanakiri

* **15:24** ipiraitari = oisha = oveja † **15:26** Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi pasini-satziiti kaari ishininkatya. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iints. ‡ **15:34** yatantaitari = pan

Jesús ikantzi: “Aririka piñiuro onkirainkaitzii tsitinii-tiini, pikanta-piinta-jiiti: ‘Oryaa-manaatyii onkitaitita-manaji.’ ³ Irooma piñiuro-rika kapichikitaiti onkityonkaityii minkori inkitiki, pikantzi: ‘Omparyaatyii inkani.’ Tima piyotako-wityaaro inkiti, piyotako-witaro aririka omparyii inkani. Titzimaita piyoyitiro okaratzii piñaayi-witakari iroñaaka aka. ⁴ Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa, pininta-sijiita piñiina nontasonka-wintanti, airotz-imaite noñaakimiro. Apatziro piñiuro siyaaroni awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás.” Yapakaakiro Jesús ikantayitakiri, awisanaki.

Sñakairori yatantari Nasitantaniri

(Mr. 8.14-21)

⁵ Ikanta yariijiitaka iyomitaani Jesús intatzikiro, ti yaanaki yatantaitari, imaisanta-nakiro. * ⁶ Ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri.” ⁷ Ikantawakaa-jiita iyomitaani: “¿Paitama ikantan-tairi Jesús? ¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatantaitari?” ⁸ Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: “Tikira pisiri-piro-tyana awiroka-payi, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: ‘Tira amaki yatantaitari.’” ⁹ ¿Tikirama pikimatha-jiitziro? Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzii 5, iro kantacha nowakaaka ikaratzii 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraanta-paintsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹⁰ Aajatzi nokimitaakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzii 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹¹ ¿Paitama kaari pikimathatantaro awiroka-payi? Tira nonkinkithata-kotiro iwaitari yatantaitari. Nokanta-tziimi: ‘Paamaiyaaro siñakairori yatantatari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri.’ ” ¹² Ari iyotanaki iyomitaani, tira inkinkithata-kotiro Jesús siñakairori yatantaitari, isiyakaa-winta-tziuro okaratzii iyomitaan-tayitziri Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wini.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzii Jesús

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Ikanta yariitaka Jesús Cesarea-ki, inampitsitiki Filipino. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama ikinkithasirita-koitariri Itomi Atziri?” ¹⁴ Akaajiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, ‘Juan Kiwaatan-taniri pinatzii.’” Ikantzi pasini, ‘iriitaki kofaataatsi Elías.’ Ikantzi pasini ‘iriitaki Jeremías.’ Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii.” ¹⁵ Ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?” ¹⁶ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Awiroka Saipatzii-totaari Itomi Pawa Añaanitatsiri.” ¹⁷ Ikantzi Jesús: “Kimosiri-wintaari pinatyii Simón itomi Jonás, kaari atziri oyota-kayi-mirori, iriitaki Asitanari Inkiti-satzi oyotakaa-kimirori. ¹⁸ Nompaitajimi Kisopathari, tima pisiyakaro awiroka okiso-pathatzi kipatsi, aritaki nowitsikairori nowanko. Inkarati kimisantaa-tsini apaata, iriitaki siyayita-jyaaroni pankotsi. Airo imataitziri yitsinampairi impyaakaa-sitai-tyaari sarinka-winiki. †

* **16:5** yatantaitari = pan † **16:18** Kisopathari = ikantai-tziri iñaaniki irirori-payi ‘Petros’, irootaki osiyarori iñaaniki wirakocha ikantaitzi ‘Pedro’

19 Pisiyaari aamaako-wintarori asitakoro pankotsi, kantatsi yasitaryi-iro, yasitiro, yantsiriitiro sintsiini. Irootakira pankotsi siyakaa-wintachari impinkathari-wintantai Inkiti-satzi. Tima inkarati pisinaitairi awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinitaiti inkitiki. Iriima kaari pisiniyitaji awiroka aka kipatsiki, airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki.”²⁰ Aikiro ikantana-kitziiri Jesús maaroni iyomitaani: “Apaata pikamantantzi, pinkanti: ‘Iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.’ ”

Ikamanta-kota Jesús inkami

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani-payi, ikantziri: “Oninta-pirotatyaa ajati Aapatyaawiniki, tima antaro inkimaatsitakaiyaana antari-kona-payi, ijiwa-piroriti Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari Yomitaan-taniri-payi, aritaki iwa-kaantinari. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri añaajana.”²² Ikanta Pedro, yaanakiri Jesús intyaatsikaini, ikantakiri: “Pinkathari, ti onimo-tina pikantziri, ti noninti awishi-motimi pikantakiri.”²³ Ari ipithoka-pithata-nakari Jesús yoka Pedro, ikantanakiri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi.”

²⁴ Ikantanakiri Jesús pasini-payi iyomitaani: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaaana, iwashaantajiro inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaaana.”²⁵ Tima inkarati itakowaitachari yantayitziro inintayitziri irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai.²⁶ Aminaasi-waita otzimi-motantzi owaararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitajyari. ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitan-taita?²⁷ Aririka impiyi apaata yoka Itomi Atziri yamajiro iwaniinkaro Asitariri, intsipata-jyari Maninkariiti, iriitaki pinatapa-jironi okaratzi yantaitakiri.²⁸ Omapirotatyaa, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamiita aritaki piñaakiri Itomi Atziri tsika inkantyyaa impinkathari-wintanti.”

17

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Okanta awisaki 6 kitaitiri, yaanajiri Jesús Pedro, Jacobo, Juan iririntzi Jacobo. Tonkaanaki otzisiki.² Ari isiparyaa-porotzi-motakiri iyomitaani, isiyanakari ooryaatsiri, omatzitanaka iithaari kitamaarokini okantanaka.³ Iñaatziiri Moisés itsipatakari Elías ikinkitha-waita-kairi Jesús.⁴ Ari ikaimanaki Pedro, ikantzi: “¡Pinkathari! Omapiro okamithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pasityaa awiroka, aparoni yasityaa Moisés, yasityaa aparoni Elías.”⁵ Iñaawai-minthaitzi, anaapaakiri oorinta-chari minkori. Ikimatzii iñaawaitai-tanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatzii yoka nitakokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri. Pinkimisantairi.”⁶ Ikanta ikimajiitaki ikantai-takiri, oiyojiitanaka osaawiki, antaro itharowanaki.⁷ Ari ipokapaaki Jesús, itzinka-paakiri iyomitaani-payi, ikantziri: “Pinkatziyi, airo pitharowa-jiitzi.”⁸ Ari yaminawita-naari, tikatsi iñaanaji, apaniro ikatziyaka Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaja, ikantakiri Jesús iyomitaani: “Airo pika-mantantziro piñaakiri irojatzji apaata aririka yañaaji yoka Itomi Atziri inkamawitakyaa-rika.” ¹⁰ Isampita-nakiri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! ¿Paitama ikanta-kotziri Yomitaan-taniri-payi, ikantziri: ‘Aririka impoki-mataki Saipatzii-totaari, iriitaki jiwatapain-tsini Elías impoki?’ ” ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Omapiro ikantziri, iriitakii jiwatapain-tsini Elías impoki, itampatzika-siritan-tapaaki. ¹² Pinkimi nonkanti naaka: Ariiwitaka Elías, tikatsi yotawakirini, oshiki iwasankitai-takiri. Ari inkantai-tiriri Itomi Atziri, oshiki iwasankitaitiri irirori.” ¹³ Ari iyojiitanaki iyomitaani iriitaki Juan Kiwaatan-taniri ikinkithata-kotziri.

Yisita-kota-kairi Jesús mainari yaakiri piyari

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariijiitapaja ipiyojiita atziri. Pokapaaki aparoni atziri iñiiri Jesús. Ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: ¹⁵ “¡Pinkathari! Pinisironkata-jyaanari notomi, oshiki ikamana-waitzi, antaro ikimaatsi-waitaka, itaawaita-piintaka, ipiinka-waitzi nijaaki. ¹⁶ Namawita-kaniri piyomitaani yaawinta-jinari. Titzimaita ikantiri.” ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka pitomi.” ¹⁸ Ikanta ikisawakiri Jesús piyari, iwashaanta-najiri mainari. Isita-kotanaji. ¹⁹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús yaanakiri intyaatsikaini, isampitakiri, ikantziri: “¡Yomitaanari! ¿Paitama kaari nomatantari naaka nomatiri noitsinampairi piyari?” ²⁰ Ikantzi Jesús: “Tima tikira pawintyaarita kamiitha Pawa, irootaki kaari paawyaantari. Pinkimi nonkanti: Onkanta-wityaa kapichiini pawintyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro otzisi, pinkantiro: ‘Pisirinki.’ Aritaki osirinkanaki. Tima tikatsi kompitzi-motyaamini aririka pinkimisanta-piroti. Omapiro. * ²¹ Iro kantacha, aririka pininti pisita-kota-kairi kimitariri yoka mainari, ontzimatyii pamani iro-piroini, pintziwintyaari.” †

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Ikanta yariijiitaka Jesús anta Tapowiniki, yapiitakiri ikantziri iyomitaani: “Impimantai-tatyii ²³ Ari iwaitiri. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki yañaaji.” Antaro iwasiritanaka iyomitaani-payi ikimakiri ikantaki.

Ipinaitziro yasita-kayi-tarori Tasorintsi-panko

²⁴ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokaki sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki yasita-kayi-tarori tasorintsi-panko, isampita-paakiri Pedro, ikantziri: “¿Ipinata-piintziro yomitaimiri ikasiya-kaitarori Tasorintsi-panko?” ²⁵ Ikantanaki Pedro: “Ipinata-piintziro.” Ikanta ipiyaaro tsika isaikajiitzi, iriitaki tharowakota-waincha Jesús isampita-wajiri Pedro, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiritari Simón? ¿Paitama isintsiwintziri pinkathari-payi impinatiri kiriiki? ¿Iriima isintsiwintziri ishininka-piro-payi irirori? ¿Iriima isintsiwintzi pasini-satziiti ariitzinkari-payi?” ²⁶ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Iriitaki isintsiwin-tziri ariitzinkari-payi.” Ikantzi

* **17:20** kapichiini = yaninita-tsiri osiyaro okithoki “mostaza” † **17:21** Paminiro Tsika Ikantai-tziro Naantsi-payi okanta-kota ‘onasiyita ñaantsi-payi’.

Jesús: “Ari okanta. Tima ti onkowa-pirotayaa impinatiro ishininkatari irirori. ²⁷ Iro kantacha, ti noninti inkisawaityaa sintsiwintantsiri impaitiri kiriiki. Pijati inkaariki pinkachaati. Aririka pinosikaki, pamina-waantitiri, aritaki piñaajiri kiriiki. Paanakiniri sintsiwintantsiri impaitiri kiriiki. Iriitaki pimpina-wintyaari awiroka aajatzi naari.”

18

Tsika itzimi iriipirotatsiri

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipiyowinta-paakari, ari isampitakiri, ikantziri: “¡Yomitaanari! Aririka impinkathari-wintantai Inkitsatzi. ¿Itzimikama iriipirotatsi intsipatyaari impinkathariti?” ² Ari ikaimaki Jesús aparoni iintsi, ikatziyakiri tsika isaikajiitaki irirori, ³ ikantziri: “Airirika piwashaantairo tsika pikanta pairani, airirika pikimitaari tsika ikanta yoka iintsi, airo ipinkathari-wintaimi Inkitsatzi. Omapirotatya. ⁴ Tima inkarati tsinampa-sirita-tsini inkimitajyaari yoka iintsi, iriitaki iriipirotatsini tsika ipinkatharitari Inkitsatzi. ⁵ Ikaratzi aakamiithatiriri osiyakariri iintsi yawintaajana, naaka yaakamiithataki.” *

Aririka antakaantiro kaari-pirori

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ “Tzimatsi-rika antakairini kaari-pirori osiyakariri iintsi yawintaajana, onkamintha inthatai-tiniri mapi ikintsiki, iwiinkai-takiri osaanakaanatzi inkaariri.

⁷ Omapirotatya onkowiinkati kipatsiki. Ari intzimaki antakaantayitironi kaari-pirori. Inkanta-machiitiri antakaan-tironi kaari-pirori. ⁸ Iroorika pako, piitzi pikaari-pirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pinthatzinkaironi, tima irootaki kamiithatatsi pawisakoritaji, ti ampantyaaro otzimawita apiti pako, apiti piitzi, ompoña onkanta-kaantaimi apaata pasi piwanta-jyaarori pintaajyaa. ⁹ Iroorika poki pikaari-pirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pisorya-kita-jyaami, tima irootaki kamiithatatsi pawisako-pityaakitai, ti onkanti otzimawita apiti poki, ompoña onkanta-kaantaimi apaata yookaitaimi opaamataki sarinka-wini.”

Isiyakaa-wintai-tziri pyaawita-chari ipiraitari

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ “Paamaiyaa pimaninta-waitziri = kari osiyayita-kariri iintsi. Tima yaamaa-kowintani inatzi Maninkari itsipata-piintari Asitanari Inkitsatzi. ¹¹ Tima irootaki ipokantari Itomi Atziri iwawisaa-koyitairi ikaratzi pyaawitain-chari. † ¹² Pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Tzimatsi piratachari ikaratzi 100 ipiraitari. Ikanta ipyaaraantaka aparoni, ikaratanaji 99 ipira. Yookanakiri 99 ipira otzisi-masiki, jataki yaminainatairi pyainchari. ‡ ¹³ Ikanta iñaajiri, antaro ikimo-siritaji yaajirira pyaawitain-chari, tima anaanairo ikimo-siri-wintziri pasini 99 ipira kaari pyaachani. ¹⁴ Ari ikantari aajatzi Asitairi Inkitsatzi, ti ininti impyaa aparoni osiyakariri yoka iintsi.”

* 18:5 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’. † 18:11 Onasiyita ñaantsi-payi ‡ 18:12 ipiraitari = oisha = oveja

Tsika ikantaita yaripirota-wakaita

¹⁵ “Aririka inkaaripirodzi-motimi kimisantzinkari, pijata-sitiri isaiki apaniroini, ari pinkinkitha-waita-kairi, iyotantyaari opaita ikaaripiro-takari. Aririka inkimimi piyomitaa-najiriri, pinkimita-kaantairi pir-intzi okaakiini ninayimi. § ¹⁶ Irooma airorika ikimimi piyomitaa-witanariri, paanaki pasini kimisantzinkari, airorika apiti, iriitaki pintsipatyaari piyomitaa-najiri. Tima ontzimatyii inkarati apiti, airorika mawa iriitaki akakotimini piyomitaa-najiri.

¹⁷ Airorika ikimimi piyomitaa-witanari, pinkamantiri maaroni kimisantzinkari. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, pinkimita-kaantiri pasini-satzi atziri kaari pishininkatyaa, tima isiyakari sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. ¹⁸ Tima inkarati pisinitairi awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinitaiti inkitiki. Iriima kaari pisiniyitaji awiroka aka kipatsiki, airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki. Omapirotatyaa. ¹⁹ Napiitiro nonkantimi: Aririka pinkarati apiti paapatyaa-kota-wakai-yaaro pikinkithasiritari pikamitantiri, impoña pikamitiri Asitanari Inkiti-satzi, aritaki imatakaa-kimiro irirori. ²⁰ Tsika-rika yapatota apiti, tirika mawa atziri ipinkathataana naaka, aritaki nosaikitari naaka anta notsipatari.”

²¹ Ikanta Pedro isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¡Pinkathari! Aririka iwaaripirodina nokaratzi nokimisanta-jiitzi, ¿tsikama onkarati nompyaakotiri naripirotan-tajyaariri? ¿Apatziroma onkarati 7?” *

²² Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tira apatziro pimpyaakotiri onkarati 7, tima oshiki papiitiri pimpyaakotairi.” †

Ikinkithata-koitziri apiti iriwwita-tsiri

²³ “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, tima isiya-kotyaari pinkathari ikowa-kotziri impiratani impinatairi iriwwitziri. ²⁴ Ikanta yitanakaro pinkathari ikowa-kotziri iriwwitziriri, yamaita-paakiri iriwwi-pirota-tsiri. ‡ ²⁵ Tima tikatsi yayi impinawinta-jyaari. Ikan-tanaki pinkathari: ‘Paanakiri yoka atziri, iina, itomi-payi, aajatzi okaratzi tzimi-motziriri, pimpimantiri. Ari naajiri naaka kiriiki ikaratzi iriwwitanari.’ ²⁶ Ari ityirowanaka ompirataari, ikantanakiri pinkathari: ‘Airo pipimantana, piyaa-kota-wakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.’ ²⁷ Ari inisironkata-nakari pinkathari yoka impi-ratani, ikantziri: ‘Kamiithataki, ti piriwwitajina.’ Tima ipyaakotakiri okaratzi iriwwitziriri. ²⁸ Ikanta ijatanaji ompirataari, imonthaakari iriwwitziriri irirori kapichiini. Yairika-kintsita-wakiri, ikantziri: ‘Pimp-inatajina piriwwitanari.’ § ²⁹ Ari ityirowa-siwita-nakari, ikantziri: ‘Piyaaawakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.’ ³⁰ Titzimaita in-inti iyaawintyaa, yaanakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: ‘Aritaki nomisitowa-kaantajimi aririka pimpinatajina.’ ³¹ Iñaakiri ikaraji-itzi, ti onimota-nakiri, jatanaki ikamantziri iwinkathariti. ³² Ikanta

§ 18:15 kimisantzinkari = pirintzi * 18:21 nokaratzi nokimisanta-jiitzi = nirintzi † 18:22 Ikantakoi-tziri aka “oshiki papiitiri,” aririka ampyaakotanti onkarati 7, apiitairo 7, apiitairo 7, irojatzi 70. Tzimatsi osiyakaa-wintari 7, irootaki kamiithasiritaantsi. Tima aninti-rika aripirotyaari akaaripirotajiri, airo awashaantziro ampyaakotiri yantzi-motairi. ‡ 18:24 Ikantakoi-tziri aka “iriwwi-pirota-tsiri” irootaki osiyarori ankanti iriwwitaki ikaratzi 10,000 ijaikitaki kiriiki. Ari yantawai-wityaa oshiki osarintsi, airotzimaita ipinako-winta. Yoka oshiki kiriiki ipaitai-tziri “talento”, 40 kilo ikaratzi itinatzi. Tima aparoni talento yantata impinaitiri 20 atziri yantawaiti aparoni osarintsi. § 18:28 kapichiini = 100 denario

pinkathari, ikaimakaan-takiri impiratani, ikantawakiri: 'Kaari-pirori pinatzii awiroka. Nopyaakota-kimiro piriwitanari awiroka, pikan-takina: piyaawinta-wakyaana.' ³³ Ari pinkantantimi awiroka, pin-isironkatantyyaa. ³⁴ Tima antaro ikisanaka pinkathari, ipasata-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: 'Aririka pimpinatajina awiroka, aritaki nomisitowa-kaantajimi.' ³⁵ Ari inkanta-jimiri apaata Asitanari Inkiti-satzi, airorika pipyaakotairi iriipiroini owari-pirotzimiri pikaratzi pikimisantzin-karitzi." *

19

Ti onkamiithati yookaitiro iinaitari

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ari ithonka-nakiro Jesús iyomitaantzi Tapowiniki, awisanaki intatzikiro Owaryiinkaariniki iipatsitiki Judá-iti. ² Ipiyotzi-wintaitawaari. Yisita-kota-kaapaji oshiki mantsiyari-payi anta.

³ Ari ipoka-sitakiri Nasitantaniri-payi inintzi inkompita-kaiyaarimi Jesús, isampita-paakiri, ikantziri: "¡Jesús! ¿Sinitaa-ntsita-tsima yookasi-waityaaro iina atziri?" ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: "¿Tima piñaanata-kotiri owakira iwitsikan-taita-kariri atziri? Tima iwitsikaitaki sirampari aajatzi kooya. ⁵ Ikantaitaki:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

⁶ Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aparoni ikantana iwathaki. Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina itsipata-kaakariri Pawa." ⁷ Yapiitakiri Nasitantaniri isampitziri, ikantziri: "¿Opaitama ikanta-kotziri pairani Moisés, ikantaki: Aririka yooka-wakaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankinata-kota yooka-wakaan-tyaari?"

⁸ Ikantzi Jesús: "Okantakaaro pipiyatha-waita, irootaki isinitan-tamirori Moisés pookiro piina. Tima pairani owakira iwitsikan-taita-karori maaroni, ti ari onkantyyaa. ⁹ Nokantzi naaka: Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiirorika omayimpitaki kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpitzi-motakiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori."

¹⁰ Ikantzi iyomitaani: "Aririka okanta, airo yaawakaitami."

¹¹ Ikantzi Jesús: "Iriirika Pawa kowakai-mironi aritaki pinkimathatakiro. Tira maaroni inkimathaitiro tsika-rika okanta-kota aawakaantsi. ¹² Tzimatsi atziri ari ikantzita itzimapaaki ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini yaithokitai-tziri, ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini nintatsiri isaikasi-waityaa, tima yiriipiro-winta-tyiiri pinkatharitatsiri inkitiki. Nintatsiri inkimathaitiro nokantakiri, imatiro."

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: "Non-intzi pamana-kotinari nintsiti, piwasi-patzii-totiri pintasonka-wintiri." Ikantzi iyomitaani Jesús: "Airo piñaasirinkiri Awinkathariti."

* 18:35 pikimisantzin-karitzi = pirintzi

¹⁴ Ikantzi Jesús: “Airo pitzikiri, nonintzi naaka yamaitinari iintsi. Tima inkarati osiya-kota-naariri iintsi, iriitaki ñaajironi tsika ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi.” ¹⁵ Ikanta ithonkakiri Jesús iwasi-patzii-totakiri intsi-payi, jatanaji irirori.

Ipokaki mainari Ashaarantaniri iñiiri Jesús
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶ Ari ipokapaaki aparoni mainari iñiiri Jesús, ikantapaakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri!. ¿Paitama nantajiri nasi nowanta-jyaarori nañaaji?” ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Paitama pikantan-tanari ‘kamiithari?’ Tira intzimi aparoni kamiithari, apatziro ikantakaaro Pawa ikamiithatzi. Pinintzi-rika pasi piwiro pañaaji, pimonkara-yitairo ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki.” ¹⁸ Inintanaki mainari iyota-kotiro, ikantziri: “¿Otzimikama pikantziri?” Ikantzi Jesús:

Airo piwamaantzi.

Airo pimayimpitzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

¹⁹ Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

²⁰ Ikantzi mainari: “Nomatakiro maaroni iroka, irojatzii nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki. ¿Paitama kowityaa-chari iroñaaka?”

²¹ Ikantzi Jesús: “Pinintzi-rika pintampatzika-siriti, pijati, pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.” ²² Ikanta ikimaki mainari, owasiri ikanta ipiyanaka, tima ashaarantzinkari inatzi.

²³ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritai Inkiti-satzi. Omapiro.” ²⁴ Yapiitanakiro Jesús, ikantzi: “Tima oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.” *

²⁵ Ikanta ikimaki iyomitaani-payi, okiryaantzi ikantanaka, ikantawakaa-jiita: “¿Paitama awisakotaa-tsini?” ²⁶ Ari itsikanatakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airo imatziro yitsinampairi atziri-payi, iriima Pawa tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.” ²⁷ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari. ¿Paitama impinaitajinari apaata?” ²⁸ Ikantzi Jesús: “Aririka owakirataji apaata maaroni, impinkatha-ritai Itomi Atziri isaikan-tajyaaro waniinkata-chari isaika-minto. Aritaki pinkimita-jyaari awirokaiti pikaratzi piyaatagina, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-jyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita. Omapiro.” ²⁹ Tima tzi mayitatsi awintaa-janari, irootaki yookanta-nakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, iintsiti, iipatsiti. Aritaki iñaajiro ontzimi-motairi oshiki, irasi iwiro yañaayitaji. † ³⁰ Iro kantacha, tzi matsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitairo. Tzi matsi pasini ampoi yita-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitairo.”

* **19:24** ikyaakoitari = camello † **19:29** ontzimi-motairi oshiki = yookanaki-rika aparoni, aritaki impaitairi 100; Wairontsi

20

Antawaita-tsiri chochoki-masiki

¹ “Iroka okanta-kota impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri tzimatsiri ichochoki-masiti. Yananinkanaki yamini antawaita-tsini iwankiri-masiki. ² Ikanta iñaaki nintatsiri yantawaiti, ikantakiri: ‘Pitanakyaaro iroñaaka pantawaiti irojatzit tsitiniiti, nompinatimi aparoni kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaiti aparoni kitaitiri.’ Ikantajiitzi antawai-rintzi: ‘Kamiithataki.’ Ityaantakiri iwankiri-masiki. * ³ Ikanta ijinokita-paaki ooryaatsiri aajatzi ipiyanaja asitarori iwankiri-masi nampitsiki. Iñaapaji pasini ikatziya-jiita tikatsi yantawairi. † ⁴ Ikantapaakiri: ‘Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimiki okaratzi ipinatanta-piintaitzi.’ Jaiti-jiitaki yantawaiti. ⁵ Ari ikantakiro itampatzikata-paaki ooryaatsiri, aajatzi itainkanaki ooryaatsiri. ‡ ⁶ Ari ikantakirori aajatzi otsitiniityaanaki, iñaapaji atziri isaikajiitzi, tikatsi yantawairi, isampita-paakiri: ‘¿Tikatsima pantawairi pisaika-siwaitantari kitaitiriki?’ § ⁷ Yakajiitanaki, ikantzi: ‘Tikatsi antawaita-kayinani.’ Ikantzi irirori: ‘Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimiki okaratzi ipinatanta-piintaitzi.’ ⁸ Okanta otsitininanaki, ikantakiri asitarori iwankiri-masi kimpoyii-niriri iriikiti, ikantziri: ‘Pinkaimiri maaroni antawai-rintzi pimpinatiri aparoni kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintaitziri yantawaitaiti aparoni kitaitiri. Iriitaki pitawakyaapimpinatiri ampoita-paintsiri yantawaitaki, irojatzit pimatantakyaariri itakarori kapichikitaiti yantawaitaki.’ ⁹ Ari ipokajiita-paaki ampoita-paintsiri yantawaitaki, kapichiini yantawai-witaka ipinaaitakiri aparoni kiriiki. ¹⁰ Ipokajiita-paaki itakarori yantawaitaki kapichikitaiti, isiyakaantzi iriitaki impina-piroiti. Ti, ari ikimitakari pasini-payi tsika ikaratzi ipinaita-kiriri. ¹¹ Ikanta ipinawitaitakari, ikisanakiri asitarori yantawairi, ¹² ikantanakiri: ‘Ti yantawai-piroiti ampoita-paintsiri, iro kantacha imonkaratakana pipinata-kinari, naaka atsi-piwitakariri ooryaatsiri.’ ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: ‘Ashininká, nopinatakimiki kamiitha, ¿tima nokantzi-takami kapichikitaiti nompinatimi aparoni kiriiki? ¹⁴ Yoka aparoni kiriiki nopinatzimiri, pijatai. Tima naaka ninta-sitacha nompinatiri aparoni kiriiki ampoita-paintsiri yantawaitzi, ¹⁵ ¿Airoma okantzi nompinatanti nonintziri naaka? ¿Pikisako-niinta-tyaaroma nonisironkatantzi naaka?’ ¹⁶ Tima oshiki jiwatatsiri iñaayitajiro, iriitaki ampoita-tsini. Tzimatsi oshiki ampoiya-tsiri iñaayitajiro, iriitaki jiwatatsini. Tima oshiki inkaimawitaityaa, iro kantacha kapichiini inkarati iyosiitaitiri.” *

Yapiitakiro Jesús ikamantzi iwamaitiri
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

* **20:2** kiriiki = denario † **20:3** ijinokita-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 3. (Ari okanta iyomitaitziri ooryaatsiri pairani.) ‡ **20:5** itampatzikata-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 6, itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 9. (Ari okanta iyomitaitziri ooryaatsiri pairani.) § **20:6** otsitiniityaanaki = ooryaatsiri 11. (Ari okanta iyomitaitziri ooryaatsiri pairani.) * **20:16** Paminiro Tsika Ikantaitziro Ñaantsi-payi okanta-kota ‘onasiyita ñaantsi-payi’.

17 Ikanta itonkaanaji Jesús ijatiro Aapatyaawiniki, iriitaki itsipatanaja 12 iyomitaani, ikantakiri awotsiki: 18 “Ajatatziira Aapatyaawiniki. Ari yaakaan-taitiriri Itomi Atziri, yayiri ijwari Ompiratasorintsitaari, intsipata-kyaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. 19 Iwawisaa-kiniri pasini-satziiti atziri iwashaya-minthawaityaari, impasawaitiri, ipaika-kotakiri. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki yañaaji.”

Inintziri Jacobo aajatzi Juan

(Mr. 10.35-45)

20 Okanta iina Zebedeo opoka-sitakiri Jesús, otsipatakari otomi-payi, yoka Jacobo aajatzi Juan. Otyirowa-paaka, okantapaakiri: “Nonintzi pinisironkatyaana.” 21 Ari isampita-nakiro Jesús, ikantziro: “¿Paitama pikowa-kotanari?” Okantzi iroori: “Tima irootantsi pimpinkatharintsiti awiroka, nonintzi intsipatyaami notomi impinkathari-wintanti, isaiki-motimi aparoni pakopiroki, iriima pasini isaiki pampatiki.” 22 Ikantzi Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pisiyakyaana nonkama naaka?” Ikantajiitzi irirori: “Aritaki nomatakiro.” † 23 Ikantzi Jesús: “Omapiro, tima irootantsi pinkimaatsityaaro onkarati nonkimaatsityaari naaka. Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakai-yaaroni itzimi nontsipatyaari, apatziro iyotzi Asitanari tsika itzimi ikasiyakaakiri.” ‡ 24 Ikanta ikimajiitaki pasini iyomitaani, ikisaita-nakiri Juan aajatzi Jacobo. 25 Yapatota-najiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Piyojiitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satziiti, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirota-tsiri ipinkathatai-tziri irirori. 26 Irooma awiroka-payi, aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. 27 Iroorika pinintzi pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. 28 Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantya, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, inkamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

Yaminakaajiri apiti mawityaakiri

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Ikanta yawisajiitanaki Kasiryaariki, oshiki atziri oyaatana-kiriri. 30 Ari isaiki awotsi-nampiki apiti mawityaakiri. Kimaki irirori, ikantaitzi: “Ari inkinapaaki Jesús aka awotsiki.” Irootaki ikaimantanakari, ikantzi: “¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” 31 Oshiki ikisatha-witai-takari. Ti imairiti, aikiro ikaimatzi sintsiini: “¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” 32 Katziya-paaka Jesús, ikaimakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri?” 33 Ikantajiitzi irirori: “Pinkathari, nonintzi naminawaitaji kamiitha.” 34 Antaro inisironkata-nakari Jesús yoka mawityaakiri, ipampita-kiniri irooki. Apatha-kiro yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús.

† 20:22 iroka ikantawita Jesús: “¿Arima pimatakiro awiroka piriro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pisiyakyaana inkiwaataitina naaka?” ‡ 20:23 iroka ikantawita Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piriro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaana inkiwaataitina naaka.”

21

Yariitan-takari Jesús Aapatyaawiniki
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariijiitaka Chochokipankoniki omontitakari otzisi Yinkaitoni. Ari ityaantakiri Jesús apiti iyomitaani, ² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthata-kotyaa ikyaakoitari ontsipata-kyaaari yanini. Pinthataryaa-kotiro, pamakinaro. * ³ Tzimatsi-rika sampitimi, pinkantiri awiroka: ‘Inintatziuro pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiro.’ ” ⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁵ Pinkaman-tairo maaroni Kisakowintoni-sato, pinkantiro: Awotsikitaki Piwinkathariti ipoka-sitakimi, Tsinampa-siri ikanta ipokaki ikyaa-kotaka, Kiripiri inatzii owaiyani yaakaitziri tinari.

⁶ Ikanta ijatanaki apiti iyomitaani, imatakiro okaratzi ikantawa-kiriri Jesús. ⁷ Yamakiro ikyaakoitari otsipataakari oyaaniti. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikarakiki, ikyaa-kota-nakari Jesús. ⁸ Ikanta atziri-payi saikain-tsiri anta, imaaronka-sita-nakiri imanthaki awotsiki tsika inkinanaki. Tzimatsi pasini chikanain-tsiri inchasi imaaronka-sitziri. ⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti, Ikasiya-kaitani pinkatharini David!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryaaawinta-jyaari Inkiti-satziwi! †

¹⁰ Ikanta yariita-paaka Jesús Aapatyaawiniki, isampita-wakaanaka ikaratzi nampitarori, ikantajiitzi: “¿Tsikama ipaitaka yoka?”

¹¹ Tzimatsi kantanain-tsiri: “Iriitaki Jesús, Kamantan-tzinkari inatzii, iriitaki poñaachari Kasiyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki.”

Imisitowiri Jesús pimanta-tsiri tasorintsi-pankoki
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Tima kyaapaaki Jesús tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-waita-tsiri, aajatzi ikaratzi amananta-waita-tsiri. Yooka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi.

¹³ Ikantapaakiri: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi: Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintai-tinari.

Iro kantacha awirokaiiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimantayitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.”

¹⁴ Ari ipokajiita-paaki tasorintsi-pankoki oshiki mawityaakiri, kisoporokiri, maaroni yisita-kota-kaayitairi. ¹⁵ Tima okiryaaantzi ikantawintai-tanakaro okaratzi yantakiri Jesús. Ari ikaimajiitanaki intsi-payi, ikantajiitzi:

¡Thami apinkathatajiri Ikasiya-kaitani pinkatharini David!

Iro kantacha ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaantaniri, ikisajiitanaka irirori, tima ti onimotiri. ¹⁶ Isampitai-tanakiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Pikimakiro ikantajiitzi mainari-payi?” Ikantzi

* **21:2** ikyaa-kotari = burro, pollino, asno † **21:9** Korakitataiki awinkathariti = Hosana; Wairontsi

Jesús: “Nokimakiri. ¿Tima piñaanatiro awiroka sankinarintsi? kantatsiri: Iriitaki intsi-payi aajatzi thotatsiri ithomi, Pimatakaakiri ipinkatha-yitaimi.”

¹⁷ Ari yawisanaki Jesús, ikinanakiro Asinonkaa-pankoniki. Ari imaakiri anta.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithokita-tsini
(Mr. 11.12-14,20-26)

¹⁸ Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús nampitsiki. Ari itashaa-paaki niyaanki-thakiniki awotsi. ¹⁹ Iñaapaaki awotsi-nampiki pankirintsi, ijata-sita-nakiro, iñaatziiro ti onkithokiti, oyosiita-sita osi. Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikitho-kitai.” Okanta pankirintsi, kamasitanaki. ‡ ²⁰ Ikanta iñaakiro iyomitaani, okiryaantzi ikanta-jiitanaka, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama okama-sitan-tanakari pankirintsi?” ²¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro nonkantimi, iroopiro-rika pawintyaana, airorika pikiso-siri-waitzi, aritaki pimatajiro awiroka, aritaki anaanakiro tsika okanta piñaakiro pankirintsi. Kantatsi piñaanatiro otzisi, pinkanti: ‘Osirinki otzisi, ompiinki inkaariki.’ Aritaki omatakyaa. ²² Tima onkarati pinkowako-tairi pamana-nikii, aririka pawintaa-nakyaari Pawa, aritaki impakimiro.”

Itasorinka Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Ikanta yariitaaro Jesús Tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. Ari ipokakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, aajatzi antari-kona-payi, isampita-paakiri: “¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?” ²⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Aajatzi naaka tzimatsi nosampitimiri. Aririka pakakinari, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari. ²⁵ Ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaankakiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’ ²⁶ Aririka ankanti: ‘Atziri ontyaan-kakiri,’ aritaki inkisanakai atziri-payi.” Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-zinkarinini inatzii Juan. ²⁷ Ari ikantajiitzi: “Ti noyotiro.” Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinano, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari.”

Ikinkithata-koitziri apiti itomitaitari

²⁸ Ikantzi Jesús: “¿Tsikama okantzi-motami awiroka-payi iroka? Tzimatsi atziri tzimatsiri apiti itomi. Okanta apaata ikantakiri itomi: ‘Notomí, pijati pantawaiti pankirintsi-masiki.’ ²⁹ Ikantzi itomi: ‘Ti noninti.’ Iro osamaniitaki, opiyi-motaari itomi, jataki yantawaitzi. ³⁰ Ipoña ikantakiri pasini itomi. Ikantanaki irirori: ‘Ari nomatakiro Apaá.’ Titzimaita ijati. ³¹ ¿Itzimikama itomi antakirori ikowakiri iriri?’ Ari ikantajiitzi: “Iriitaki antakirori yitakari impiratari.” Ikantzi Jesús: “Irootaki anaakota-jimini impinkathari-wintairi Pawa mayimpiro-payi aajatzi sintsiwintanta-piinta-tsiri opiri iriikiti intyaan-tiniri wirakochoa-payi. Omapiro. ³² Tima impokawi-taka pairani Juan, ikamanta-witakami pikamiithasiritan-tajyaari, iro kantacha ti pinkimisanta-wakiri. Iriima ikaratzi sintsiwintanta-piinta-tsiri

‡ 21:19 pankirintsi = higuera

opiri iriikiti aajatzi mayimpuro-payi, okimisantanaki. Piñaawitakari awirokaiti, titzimaita piwashaantiro tsika pikanta-jiita, pinkimisantan-tajjaariri.”

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ “Pinkimi napiitiro nosiyakaa-wintimiro: Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki aajatzi pankotsipinthaki yaminakoi-tantyaarori pankirintsi jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ³⁴ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaantaki impiratani yaajati. ³⁵ Ikanta antawai-rintzi-payi aminirori pankirintsi-masi, iñaawakiri ipokaki ompirataari, ipasawaitaki aparoni, iwakiri pasini, ishinyaakiri pasini. ³⁶ Ityaantaki pasini impiratani, oshiki ikaratzi. Ari ikimitaa-wakiri aajatzi irirori. ³⁷ Ari iwiraantaro ityaantakiri itomi-piro irirori, ikantzi: ‘Aritakima impinkathata-wakiri notomi naaka.’ ³⁸ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: ‘Yoka asitajjaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ³⁹ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ⁴⁰ Aririka impokanaki asitarori iwankiri-masi, ¿tsikama inkanti-rika antawai-rintzi-payi?” ⁴¹ Ikantajiitzi irirori: “Ontzimatyii iwamaitiri kaari-pirori, yaminaji pasini iriipirori aminaironi pankirintsi-masi, iriitaki tyaanta-piinti-niriri okithoki iwankiri.”

⁴² Ikantzi Jesús: “Tima piñaanatiro Sankinarintsi, ikantaitzi: Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi, Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori, Irootaki okiryaa-wintan-tariri.” §

⁴³ “Irootaki nonkantan-tyaari naaka: Airo ipinkathari-wintaimi awiroka Pawa, iriira impinkathari-wintai pasini-satzi-payi tsika itzimi osiyaarori pankirintsi okitho-kitzi ikimisantaira. ⁴⁴ Tima inkarati siraryanta-tajjaaroni mapi, aritaki intanka-paaki. Iriima inkarati anawyaajiri mapi, aritaki opowitakiri.”

⁴⁵ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Nasitantaniri, iyotaki iriitaki ikimakaitaki. ⁴⁶ Ari inintawitanaka yaakaan-tirimi, titzimaita imatiro, oshiki itharowan-takari atziri-payi. Tima inkanta-siri-jiiti atziri Kamantan-tzinkari inatzii Jesús.

22

Isiyakaa-wintai-tziri aawakaa-chari

¹ Ari yapiita-najiro Jesús isiyakaa-wintziro iyomitaan-tziri. Ikantzi: ² “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari pinkathari oimosirinkiriri itomi yaawakaa. ³ Ityaankakiri impiratani, inkamantiri pokatsini yoimosirinkyaa. Titzimaita impokajiiti ikaimakaantani. ⁴ Ityaanka-witaka pasini impiratani, ikantawakiri: ‘Pinkantiri noy-aimani impoki iyaa, nowamaaki wathayita-tsiri nopira, noimosirinkatziiri notomi yaawakaiyaa. Aritaki owitsikaka maaroni.’ * ⁵ Iro kantacha yokaiti ikaimakaantani, aikiro ipiyatha-jiitatyaa. Jatayitaki

§ 21:42 kipayi, otzinkami = mapi * 22:4 nopira = toro

iwaniki, pasini ikinaki ipimanta-waitzi. ⁶ Tzimatsi pasini owasankitaa-kiriri ompirataari, iwakiri. ⁷ Ikanta ikimaki pinkathari, antaro ikisanaka, ityaankaki iwayiriti, yapirotakiri owantain-tsiri, itaitakiniri inampi. ⁸ Ikantajiri pasini impiratani: ‘Aritaki owitsikaka maaroni oimosirinkan-tyaari, ti imiraawintaitiri impokajiiti ikaratzi nokaikama-kaanta-witakari. ⁹ Pijati awotsiki-payi, pinkantiri inkarati piñiiri impokiita oimosirinkyaa.’ ¹⁰ Jataki ompirataari, yapatotaki ikaratzi iñaakiri: kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri. Piyojiita-paaka oimosirinka-chani.

¹¹ Ikanta yaminakiri pinkathari ikaratzi pokaintsiri. Iñaatzii satikain-chari ti inkithaatyaaero iwaniinkata-sityaari aawakaa-chani. ¹² Ikantakiri: ‘Ashininká, ¿tsikama pikanta pikyaan-takari aka ti pinkithaatyaaero piwaniinkata-sitan-tyaariri notomi?’ Ari imairitaki, ti yaki. ¹³ Ikantakiri impiratani: ‘Pooso-wakotiri, pooso-kitzitari, pookiri otsitini-kitaki, ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaityaa, inkimaat-sitajyaa.’ ¹⁴ Tima oshiki inkaima-witaityaa, iro kantacha kapichiini iyosiitaiti.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki ipinaitziriri pinkathari
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ikanta ijajiitaji Nasitantaniri. Ari ikinkitha-waijiitzi, ikantajiitzi: “¿Tsikama ankinakairoka ankompita-kaantyaariri Jesús?” ¹⁶ Ityaankaki iyomitaani Nasitantaniri itsipatakari yaapatyaani Herodes, ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-taniri, okaratzi piyomitaantziri iroopiro okanta, irootaki iyotakoi-tantyaariri iriipirori Pawa. Ti pinkimisantiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimotakaantyaariri. ¹⁷ Pinkantina ipaita pikinkithasiritari awiroka: ¿Kamiithata-tsima ampiri kiriiki ikaratzi sintsiwintanta-tziri iwinkathariti wirakocha-payi?” † ¹⁸ Iyotawakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “Owapyiimotan-taniri. ¿Paitama piñaantan-tanari?” ¹⁹ Piñaakajiitinari kiriiki pasitakaariri Pinkathari.” Ari yamaitapaakiniri kiriiki. ‡ ²⁰ Isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama asitarori iwairo aka? ¿Paitama asitarori isiyakaaro?” ²¹ Ikantajiitzi: “Irasiwinkathariti wirakocha.” Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari isintsitzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsitzimiri irirori.” ²² Ikanta ikimajiitaki ikantakiri Jesús, okiryaantzi ikantajiitanaka, iwashaantana-kiri. Jaitijiitaji.

Isampita-kowintai-tziro yañaaji kamatsiri
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Tikira awishi iroka kitaitiri, ipokajiitaki Tampatzika-wiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzika-wiri-payi kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ²⁴ ikantziri: “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’ ²⁵ Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itsima-kayiro iina kamaki, yaajiro pasini iririntzi. ²⁶ Ari ikantakari aajatzi apitita-tsiri iririntzi. Aajatzi pasini

† 22:17 iwinkathariti wirakocha-payi = César ‡ 22:19 kiriiki = denario

mawatatsiri. Ari ikantakari maaroni ikaratzira 7. ²⁷ Okanta apaata kamaji iroori kooya. ²⁸ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

²⁹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Pikinakaa-sitakaro awiroka, ti piyota-kotiro Sankinarintsi-pirori, ti piyota-kotiro itasorinka Pawa. ³⁰ Aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimi aawakai-yitaa-chani. Isiyapajyaari Imaninkariti Pawa anta inkitiki. ³¹ ¿Tima piñaanata-kotiro tsika onkantayaa aririka yañaaji kamayita-tsiri? Iroka ikantzi Pawa, iñaawaitzi:

³² Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatziri añaayita-tsiri.” ³³ Ikanta ikimajiiitakiri Jesús ikantaki, okiryaaantzi ikantawinta-nakari, ikantajiiitzi: “Omapiro okamithatzi iyomitaan-tziri.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani

(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)

³⁴ Ikanta ikimaki Nasitantaniri kamiitha yakakiri Tampatzika-wiri isampita-kiriri, apatojiiitaka irirori. ³⁵ Ikanta aparoni apatotainchari, irijatzi yotakotzirori Ikantakaan-taitziri, ipoka-sitakiri Jesús isampitiri, inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: ³⁶ “Yomitaantaniri, ¿otzimikama otzinkami-piro Ikantakaan-taitziri?” ³⁷ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri. Isiriki piwairi. ³⁸ Irootaki iroka otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani. ³⁹ Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri: Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka. ⁴⁰ Tima iroka apiti nokanta-kimiri, otzinkami-piro onatzii, irootaki poñaachari pasiniki Ikantakaan-taitani aajatzi okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi.”

¿Paitama charinitariri Saipatzii-totaari?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Imatanakiri irirori Jesús, isampita-nakiri Nasitantaniri ikarajiiitaki yapatojiiita, ⁴² ikantziri: “¿Paitama pikinkithasirita-kotariri awiroka Saipatzii-totaari? ¿Tsikama itzimika awaisatziti ikasiya-kayi-takiri pairani incharinityaari?” Ikantajiiitzi Nasitantaniri: “Iritaki pinkatharini David ikasiya-kayi-takiri.” ⁴³ Ikantzi Jesús: “¿Paitama iñaawaita-kaantariri pairani Tasorinkantsi pinkatharini David, isiyakaan-tziri Iwinkathariti? Ikantaki pairani:

⁴⁴ Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,
Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri,
Aripaiti intyiroowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

§ ⁴⁵ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?” ⁴⁶ Ari imairijiiitanaki ti yaki. Tharowa-siri ikantajiiitaka, tikatsi nintatsini isampita-najiri.

23

Ikinkithata-kotziri Jesús Yomitaan-tatziri aajatzi Nasitantaniri
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ari ikinkithata-kaakiri Jesús apatowinta-kariri, aajatzi iyomitaani-payi, ikantzi: ² “Piñiiri Yomitaan-tziri aajatzi Nasitantaniri, iriitaki iyotako-pirotzirori Ikantakaantziri pairani Moisés. * ³ Pinkimisantiri okaratzi inkantimiri, ti pinkan-tzimaityaaro pinkimita-kotyaari okaratzi yantayitziri, ti imonkaratiro irirori okaratzi ikantziri. ⁴ Omapiro opomirintsita okaratzi ininta-kayimiri pantairomi. Titzimaita impomirintsityaaro irirori imayitairo. ⁵ Yantasi-yitaro inintzi iñaantai-tyaariri. Oshiki yasiminthatari misinantsi-monki tsika ititaitziro Osankinaritsi-pirori intsirika-kotziro ishimpaki, aajatzi itamakoki. Iwaniinka-ponkitzi-yitziro iithaari isitsiikaki manthakintsi. ⁶ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki tsika iwajiitaja ishininka. Ari ikimitari aririka ijati pankotsiki yapatota-piintaita. ⁷ Inintzi ñaapinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri. Inintzi inkantiri atziri-payi: ‘¡Yomitaan-taniri!’ † ⁸ Ti onkamiithati pininti awiroka inkantaitimi: ‘¡Yomitaan-taniri!’ Apatziro ikanta yomitaan-tatsiri, iriitaki Saipatzii-totaari tikatsi pasini. Irooma maaroni awiroka-payi osiyawaitakaro pirintzita-wakaiyaami. ⁹ Tima aka kipatsiki ti onkamiithati pinkanta-siwaityaari pishininka: ‘¡Asitanari!’ Tima apatziro ikanta Asitamiri Inkiti-satzi. ¹⁰ Ti onkamiithati aajatzi inkantaitimi: ‘¡Nowinkathariti!’ Tima apatziro ikanta piwinkathariti, iriitaki Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikaratzi nintatsiri yiriipiroti, isiya-kotyaari impirataitani. ¹² Ikaratzi nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tairi.

¹³ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Pintzika-yitakiri kowirori impinkathari-wintairi Inkiti-satzi. Airo pikyaaji awiroka tsika impinkathari-wintantai Pawa, titzimaita pisinitiri pasini inkyaayitaji irirori. ¹⁴ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Pawiinta-sitakaro paapithatziro owanko kinankaro, irootaki pisananinkan-tarori pamana-piintawita airo iyotantaitami. Tima antaro iwasankitaaitami. ‡ ¹⁵ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Oshiki pisintsitakiri pasini-satzi-payi isiya-kotai aroka Judá-iti, piyomitaakiri iwapyiimotantayaa irirori. Aritaki isiya-kota-jyaami awiroka yatsipita-jyaaro sarinka-wini.

¹⁶ ¡Ikanta-machiitzimi osiyakariri mawityaakiri yakathata-wakaa-jiitaa! Kantatsiri: ‘Aririka impairyaitiro tesorintsi-panko, inkantaiti: iwasankitaina Tasorintsi-panko-wiri airorika nomatziro nokantziri. Pikantzi: tikatsi ompaityaa airorika imonkaratai-tziro. Irooma aririka impairyaitiri ooro saikatsiri tesorintsi-pankoki, pikanta-piintaki: Ontzimatiyii yantaitiro ikantai-takiri.’ ¹⁷ ¡Masontzi-siriri, mawityaakisiiriri! ¿Iriima ooro kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha tesorintsi-panko otasorintsita-kairi ooro. ¹⁸ Pikantzi aajatzi: ‘Aririka

* **23:2** iyotako-pirotzirori ikantakaantziri Moisés = isaikantaro isaika-minto Moisés † **23:7** Yomitaan-taniri = Rabí ‡ **23:14** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okanta-kota ‘Onasiyita ñaantsi-payi’.

impairyaitiro pomitai-rontsi, inkantaiti: 'Iwasankitaitina Ataapi-intziniri pomitai-rontsiki airorika nomonkaratziro nokantziri. Tirika imonkarataitiro, tikatsi pinkanti. Irooma aririka impairyaitiri ipiraitari itayiitzirom pomitai-rontsiki, pikanta-jiitzi: Ontzimatyii yantaitiro ikantai-takiri.'¹⁹ ¡Masontzi-siriri, mawityaaki-siriri!, ¿Iriima ipiraitari kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha pomitai-rontsi otasorintsita-kairi itayiitzirom. ²⁰ Ikaratzi pairyirori pomitai-rontsi, ithonkiri ipairyaaakiri ikaratzi itayiitzirom anta. ²¹ Ari ikanta ikaratzi pairyirori tasorintsipanko, ithonkiri ipairyaaakiri ikaratzi tzimantarori. ²² Ikaratzi pairyirori inkiti, ithonkiro ipairyiiro isaikinta Pawa, isiyakaakaro iriimi Pawa ipairyaaaki.

²³ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Pipapiintzirom Pawa iwosinikan-taitari. Titzimaita pantiro kowapirota-chari inintakai-tzimiri: Pinkamiithasiriri, pinisironkatantyyaa, pawintaa-sirita-jyaari. Irootaki kowapirota-chari pantayitairo, airo piwashaanta-tzimaitaro pantiniri kowapirota-chari. § ²⁴ ¡Mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Osiyakariri tzimawintziriri sikiryaa-niki airo yirakotantari, iro kantacha yirakowaitakiri ipira ikyaakoitari.*

²⁵ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Pikimitakaro iraamintotsi aajatzi owamintotsi, okitiwita intakiroki, irooma inthomponta kipatsi okantaka. Aritaki pikantakari awiroka ifiitzirom kamiithasiri pinawita, kosintzi pinatzii, pikowa-piintakiro panintaa-waityyaa apaniirini. ²⁶ ¡Mawityaakiri Nasitantaniri! Pinkimita-kaantyyaa pishita-piintzirom inthomponta piraa-minto aajatzi piwaminto, onkitita-jiita intakiroki.

²⁷ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari, owaniinka okantawita intakiroki. Irooma inthomponta, ari osaikiri itonki-poroki kaminkari, sitzii-nkataki. ²⁸ Ari pikantakari awiroka, ifnaawitakami atziri pantakiro kamiithari, owapyiimotan-taniri pinatzii, kaaripiro-siritakimi.

²⁹ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri! Tima piwitsika-pirinitiro ikitaitziri Kamantan-tzinkari, piwaniinka-yitzirom tsika ikitaitziri kamiithasiriri. ³⁰ Pikanta-jiitzi: 'Ari atzimi-tyaami pairani airo awamaawaitzirimi arokaiti, airo asiya-kotari awaisatzitini owamaayita-kiriri Kamantan-tzinkari.'

³¹ Apaniirini pikamanta-kota, pisiya-kotakari piwaisatzitini ikaratzi owamaakiriri pairani Kamantan-tzinkari. ³² ¡Intsiyyaa pinthotyiiro okaratzi yitanakari pairani piwaisatzitini-payi! ³³ ¡Ti pinkamiitha-sirijiiti, pikimita-sitakari maranki! ¿Piñaa-matsitaki airo iwasankitaitzimi sarinka-winiki? ³⁴ Irootaki nontyaan-tantyyamiri Kamantan-tzinkari, Yomitaan-taniri, aajatzi Yotzinkari. Iriitaki piwamaa-kaanti aparo-payi, pipaika-kota-kaantiri. Iriima pasini, pimpasata-kaantawaitiri yapatota-piintaita, oshiki piwasankitaa-yitiri nampitsiki. ³⁵ Irootaki piñaantyyarori awiroka iwasankitaa-wintai-timiri ikaratzi

§ 23:23 Iroka kanta-kota-chari "pipapiintzirom Pawa", aririka oshooki 10 inchasi piwosinikan-tarori piwariti, payi aparoni pasitakai-yaari Pawa. Ari pinkanta-piintiro, aririka oshooki 10, pinasiyyaa aparoni pasitajyaari Pawa. Ari pinkantirori okaratzi shookatsiri pipankitzirom; iwosinikan-taitari = menta, eneldo, comino * 23:24 ikyaakoitari = camello

iwamaitakiri pairani, yitanakaro kamiithasiriri Abel irojatzi Zacarias itomini Berequías. Iriitaki iwamaitaki pairani ijatajiromi pomitairontsiki ipoñaajaro tesorintsi-pankoki. ³⁶ Ari iwasankitaa-wintai-takiri yokapayi okaratzi awisain-tsiri pairani. Omapiro.”

Yiraako-siritaro Jesús Aapatyaawini

(Lc. 13.34-35)

³⁷ “¡Aapatyaawini-satzí! Oshiki piwantaki Kamantan-tzinkari. Pishimyaakiri ikaratzi ityaanta-witai-takamiri. Tima nonintawita-piinta nosiya-kotyaarimi waaripa osamoonkiitziri yaniriki, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzi notomitaari. Titzimaita inintajiiti. ³⁸ Kaanki-panko onkantajyaa piwanko. † ³⁹ Airo piñaapiintaana aka irojatzi apaata pinkantan-tajyaari: ¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!” ‡

24

Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tesorintsi-panko

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús tesorintsi-pankoki, iro ijatanajimi. Ari ikantzi iyomitaani: “Paminirotyaa tsika okanta iwitsikai-tziro tesorintsi-panko.” ² Yakanakiri Jesús, ikantzi: “Piñaakiro awiroka maaroni mapipayi okaratzi opiwiryaa, airo piñaayitajiro apaata inthonkaitiro imporokaitiro. Omapiro.”

Iñiitairi apaata aririka onthonki-matajyaa

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta yariijitaka tonkaariki Yinkai-toniki, saikapaaki Jesús. Ari ipokajiita-paaki iyomitaani, isampita-paakiri: “¿Tsika-paitima omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari? ¿Aripaitima onthonkajyaa aririka pimpiyi-matai?” ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁵ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari.’ Oshiki yamatawiti. ⁶ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraa-siritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkarata onthonkan-tajyaari maaroni. ⁷ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. Iñiiti mantsiyarintsi, tashitsi, onikayityaa tsika-rikapayi. ⁸ Irootaki itanakyaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi. ⁹ Yaakaan-taitakimi, ari imaimani-waitaitimi irojatzi iwamaan-taityaamiri. Oshiki inkisaniinta-nakimi pasini-satziiti okantakaan-tziro poiijatana naaka. * ¹⁰ Oshiki washaantironi apaata ikimisantawita. Yaakaanta-wakaiyaa ikarajitzi. Airo yaripirota-wakaa kisaniinta inkanta-wakajyaa. ¹¹ Iñiiti oshiki pokapaintsini isiya-kotyaarimi Kamantan-tzinkari, yamatawita-paakiri inkarati kimisanta-wakirini. ¹² Ari yanta-piroi-tirori kaari-pirori, airo itakotawakai-yitaja. ¹³ Ikaratzi oijatanainari awiintajanari, iriitakira awisakotaa-tsini. ¹⁴ Aririka omonkaratajyaa inkimakoi-tairo maaroni kipatsiki Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotzirori ipinkathari-wintantai Pawa, aripaiti omonkaratajyaa onthonkan-tajyaari maaroni.

† 23:38 piwanko = tesorintsi-panko ‡ 23:39 Wairontsi * 24:9 Wairontsi

¹⁵ Aritaki piñaakiri ipaitai-tziri 'Pinkaari Apirotan-taniri', iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel, isaikapaaki otasorintsitzi. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii inkimath-atiro.) ¹⁶ Ikaratzi nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. ¹⁷ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati ompaityaa-rika. ¹⁸ Piwaniki-rika pisaiki, pisiyi airo paapanaatziro pithaari. ¹⁹ ¡Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi ithomi! ²⁰ Pamaniri Pawa, pinkantiri: 'Pookaa-wintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsi-paitiki, aajatzi kitaitiri imakoryaan-taitari.' ²¹ Tima antaro onkantyyaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzi iroñaaka, ti ñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita ñiiti siyaaroni. ²² Airo itharokyataitzi yoimairintaitiro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintan-taita-karori sintsiini asinonkaantsi. ²³ Aririka pinkimi inkantaitimi: 'Yoka Saipatzii-totaari.' Pasini kantatsini: 'Jiirinta Saipatzii-totaari,' airo pikimisantziri. ²⁴ Ari impokaki siyakotyaaarini Saipatzii-totaari, siyakotyaaarini Kamantan-tzinkari. Ñaakan-tapaaki kaari ñaapiintaitzi. Intasonka-wintan-tayita-paaki. Aamaa-sityaa, ari yamatawiti aajatzi ikaratzi iyosiitakiri Pawa. ²⁵ Tima nokamantzita-kamiro pairani. ²⁶ Aririka inkantaitimi: 'Ariitapaaka otzisiki,' airo pijata-sitziri. Inkanti pasini: 'Inthompointa pankotsiki isaiki,' airo pikimisantziri. ²⁷ Tima aririka impiyi Itomi Atziri, isiyapa-jyaaro ookatha-rontsi. Itanakyaa omorikanaki isitowa-piintzi ooryaatsiri irojatzi tsika ikyaa-piintzi. ²⁸ Tima tsika-rika isaiki sitziwari, ari ipiyotzi-wintari amimpori." †

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ "Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri. Inthopiryaaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawita-chari isintsinka inkitiki. ³⁰ Aripaiti ñiitaji inkitiki iyotantai-tyaari irootaatsi impiyaji Itomi Atziri. Antaro intharowa-jiiti ikaratzi shininkata-wakaa-chari aka kipatsiki. Ñiitawajiro iwaniinkaro aajatzi itasorinka, inkinan-tapajyaaro minkori. ³¹ Tima sintsiini intyoota-paaki maninkariiti, yapatotapajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owachintitapaja.

³² Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piñaapiintziro pankirintsi: aririka piñaakiro iirisiti, irootaatsi osarintsitaji. ‡ ³³ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimatajana. ³⁴ Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzi ñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³⁵ Ari onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma okaratzi nokaman-takimiri ontzimatyii omonkara-yitajyaa.

³⁶ Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompiyan-tajyaari, imatzitaro inkiti-wiri Maninkari ti iyoti. Apatziro iyotziro Asitanari irirori. ³⁷ Onkimita-jyaaro pairani ainiro yañaawita Noé,

† 24:28 Ikimita añaapiintziri amimpori ishonka-jiita, tima ayoti tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari aajatzi aririka añaayitakiro okaratzi ikinkithata-kotakiri Jesús, ayotzi irootaintsi impiyi-matai. ‡ 24:32 pankirintsi = higuera

ari onkanta-jyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ³⁸ Tima pairani tikira ariitya oonkaro, onimowaitziri atziri, iwajiita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita iina. Irojatzit ititanta-nakari Noé amaatako-minto-tsiki. ³⁹ Ari onimowaitziri tikatsi inkinkithasirita-koti irojatzit omapokantakariri oonkaro, ithonka ipiinkaki. Ari onkanta-jyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ⁴⁰ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaita-najiri. ⁴¹ Osaiki apiti kooya ontononka-waitzi, yaitaji aparoni inkitiki. Irooma pasini yookaita-najiro. ⁴² Pisakisiritai awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi Piwinkathariti. ⁴³ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyya atziri, aririka iyotimi impokatyii kosintzi tsitiniri, aritaki isakisiritakimi airo ikositan-taitari iwankoki. ⁴⁴ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyya, tima tikatsi yotatsini tsika-paiti impiyi Itomi Atziri.

Yotasirita-tsiri ompirataari
(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ Pisiya-kotyaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasirita-tsiri kamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: 'Paminiri ikaratzi saikatsiri pankotsiki, pimpa-piintiri iyaari.' ⁴⁶ Tima kimosiri inkantyya yoka ompirataari aririka impiyi ompiratariri, aririka iñaapajiri imonkaratakiro ikantana-kiriri. ⁴⁷ Aritaki isinitainiri yaamawinta-jyaaniri okaratzi yasitari. Omapiro. ⁴⁸ Iriima kaari-pirori ompirataari, ikantzi: 'Airo ipiyita ompiratanari.' ⁴⁹ Iwasankitaa-waitakiri pasini ompirataari. Jataki itsipatyaari sinki-ryaantzi. ⁵⁰ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaat-siri impiyi, imapoka-sitajyaa yariitajyaa. ⁵¹ Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri owapyiimotan-taniri. Ari yiraawaityaa, yatsikai-kiwaityaa, inkimaatsitajyaa."

25

Ikinkithata-koitziro 10 mainaro

¹ "Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro 10 mainaro jatatsiri tsitiniri omonthai-yaari aawakaa-chani. Aayitanaki ootaminto. ² Tzimatsi 5 mainaro yotasirita-tsiri, tzimatsi aajatzi 5 mainaro kaari yotasirita-tsini. ³ Iroka 5 mainaro kaari yotasirita-tsini, aawitanaka ootaminto, iro kantacha kapichiini aanaki iyaaki. ⁴ Irooma pasini yotasirita-tsiri, aanaki iroori ootaminto, aanaki aajatzi oshiki iyaaki. ⁵ Ti impoki sintsiini aawakaa-chani, aapaakiro owochokini, maajiitanaki. ⁶ Okanta niyaankiiti tsitiniri, okimatziikaimaitzi, ikantaitzi: '¡Korakitaki aawakaa-chani, pimonthaa-wakyaari!' ⁷ Saakitanaki mainaro-payi, ojaikita-najiri iyaaki ootaminto-payi. ⁸ Okanta mainaro-payi kaari yotasirita-tsini, okamiwita-nakaro yotasirita-tsiri, okantziro: 'Pimpina iyaaki pootaminto, irootaintsi intsiwaki nasi naaka.' ⁹ Okantanaki yotasirita-tsiri: 'Airo, ari inthaata-nakyya nasi naari, pijati pamananta-painti awiroka.' ¹⁰ Ojainthaita-paintzi amanantzi, ariitapaaka aawakaa-chani. Jatanaki okaratzi aamawintain-chari, omonthaa-wakari, yaanakiro tsika yoimosirinkaitiri. Yasitai-tanakiro ikyya-piintaitzi. ¹¹ Okanta opiyawita-paaka mainaro jatatsiri amanantzi, okaimakaima-witapaaka, okantzi: '¡Pasitaryiinaro naari!' ¹² Okimatziik

yakaita-nakiro, ikantai-tziro: 'Ti noyotimi. Omapiro.' ¹³ Pisakisiri-yitaji awiroka, tima ti piyotiro kitaitiri, tsika inkarati ooryaatsiri impiyi Itomi Atziri."

Ikinkithata-koitziri kiriiki
(Lc. 19.11-27)

¹⁴ 'Iroka ikanta Inkiti-satzi ipinkathari-wintantai, isiya-kotari atziri jatatsini intaina, yapatotakiri impiratani, ipanakiri okaratzi yasitari yaamaako-wityaaniri. ¹⁵ Tima ipanakiri aparoni-payi tinatatsiri ijaikitaki iiriikiti. Yoka impiratani yotasirita-tsiri kamiitha ipanakiri ikaratzi 5 tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pasini impiratani amataachari iyotasiritzi ipanakiri ikaratzi apiti tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, iriima owiraanta-paakarori ipanakiri aparoni. Jataki irirori intaina. * ¹⁶ Ikanta impirataitani ipaitakiri 5 kiriiki, yantawaita-kaakiri iiriikiti, ishikyaakiri, yaaji pasini ikaratzi 5 kiriiki. ¹⁷ Ari ikantakari pasini ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ishikyaajiri irirori, yaaji ikaratzi apiti tinari ijaikitaki kiriiki. ¹⁸ Iriima pasini ipaitakiri aparoni, yaanakiri iiriikiti, ikitatakiri kipatsiki. ¹⁹ Okanta osamanitaki piyaja ompiratariri asitariri kiriiki, ikaimakaan-tapajiri impiratani-payi iyotzi tsika ikantakiri iiriikiti. ²⁰ Pokapaaki ipaitakiri 5 tinari ijaikitaki kiriiki, iñaakapajiri pasini 5 tinari ijaikitaki kiriiki ishikyaakiri, ikantapaaki: 'Pinkathari, 5 tinari ijaikitaki kiriiki pipakinari pairani, yoka pasini 5 tinari ijaikitaki noshikyaajiri.' ²¹ Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, yotasiriri pinatzii. Kapichiini kiriiki pikimpoyaakina, aritaki pinkimpoyaaji oshiki pasini kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaana anintaajyaa.' ²² Ariitapaaka ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, apiti itinatzi ijaikitaki kiriiki pipakina, yoka pasini apiti itinatzi ijaikitaki noshikyaajiri.' ²³ Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, amataachari iyosiritzi. Kapichiini kiriiki pikimpoyaakina, aritaki pinkimpoyaaji pasini oshiki kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaana anintaajyaa.' ²⁴ Ipokapaaki ipaitakiri aparoni itinatzi ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, noyotzi naaka masiryaantzi pinatzii, sintsiini pantawaita-kaantziri piiriikiti, ari okanta pishikyaan-tariri.' ²⁵ Irootaki notharowa-kaanta-kamiri, naanakiri piiriikiti, nokitatakiri kipatsiki. Yoka namajimiri. ²⁶ Yakanaki asitariri kiriiki, ikantziri: 'Kaari-piro-siriri pinatzii awiroka, oshiki pipira-nita. Piyowitaka aritaki nonkisakimi airorika pishikiyiiri kiriiki, ²⁷ piñaawitaka airo pimatziro awiroka, paminimi antawaita-kayi-mirini, aritaki ishikiniintakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' ²⁸ Ikantai-tanakiri ikaratzi saikain-tsiri: 'Paapithatiri tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pimpairi pasini impirataitani oshikyaak-kiriri ikaratzi 10 itinatzi ijaikitaki kiriiki.' ²⁹ Tima inkarati otzimi-motakiri, aritaki ontzimimo-pirotairi. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiro-tairi yaapithai-tairi okaratzi tzimimowitariri. ³⁰ Paanakiri yoka kaari-piro-siriri, pookiri otsitini-kitzi. Ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsi-waitajyaa."

Ikinkithata-koitziro mishakowintaantsi

³¹ "Aririka impiyaji Itomi Atziri omapiro impinkatharin-tsitapaji. Intsipata-jyaari maninkariiti, isiya-kota-jyaari pinkathari isaikantaro

* **25:15** tinatatsiri ijaikitaki kiriiki = talento. Ikaratzi ishikitzi kiriiki, iriitaki aparoni talento, itinatzi 40 kilo. Antitacha impinatan-taityaari 20 antawaita-tsiri aparoni osarintsi.

waniinkata-chari isaika-minto. ³² Yapatotajiri maaroni atziri tsika-rika isaikaji irirori. Inasita-jyaari imisaika-yitajiri. Inkimita-kotyaari atziri nasitariri ipiraitari ti ininti inkonowyya. ³³ ikatziya-yitairi ipira itako-pirotani irako-piroki, iriima ipira imaninta-yitziiri yampatiki ikatziya-yitairi. † ³⁴ Tima iñaanatairi Pinkathari inasitakari ipira irako-piroki, inkantiri: ‘Pimpoka-jiiti maaroni, oshiki inkimosiritakajimi Asitanari, pinampita-jyaaro tsika ipinkathari-wintantzi irirori, tima pairani iwitsika-yitzi-takamiro owakira iwitsikan-takarori kipatsi. ³⁵ Tima piñaakina pairani aawitana notashi, pipakina nowariti. Piñaakina ayimatana nomiri, pipakina niriiri. Piñaakina nariitami pinampiki, pinisironkatakina piwankoki. ³⁶ Piñaakina nosaraa-kowaitzi, pipakina nokithaatakari. Piñaakina nomantsiyataki, pamitakotakina nisita-kotan-taari. Iminkyaa-kaantai-takina, pipoka-sitakina paminana.’ ³⁷ Ari inkanta-jiiti kamiithasiriri: ‘Pinkathari. ¿Tsika-paiti noñiimi pitasha-niintzi, nopantamiri piwariti? ¿Tsika noñiimi pimiriniintzi, nopantamiri pimiri? ³⁸ ¿Tsika-paiti noñiimi, naakamiithatan-tamiri nowankoki? ¿Tsika noñiimika pisaraa-kowaitzi, nopantamiri pithaari? ³⁹ ¿Tsika-paiti noñiimi pimantsiyatzi, yasitakoi-tzimi, nojatantari noñiimi?’ ⁴⁰ Inkanti Pinkathari: ‘Tima pinisironka-yityaari ikaratzi awintaa-yitaanari nokimita-kaantajiri iyiki, naakataki pinisironkatzi. Omapiro.’ ⁴¹ Impithoka-sita-nakiri inasitakari yampatiki, inkantiri: ‘¡Kaari-pirori! Pijati pinkimaatsita-jyaari paamari kaari tsiwaka-nitaa-tsini ikasiya-kaita-kiriri Kamaari intsipata-jyaari maaroni imaninkariti irirori. ⁴² Piñaawitakana notashi-niintzi, ti pimpina noyaari. Ayimatakina nomiri, ti pimpina niriiri. ⁴³ Piñaawitana nariita pinampiki, ti pinisironkatyaana piwankoki. Piñaawitakana nosaraa-kowaitzi, ti pimpina nonkithaatyaaari. Piñaawitakana nomantsiyatzi, iminkyaaaitakina, ti pimpoki piñiina.’ ⁴⁴ Ari inkanta-witanakyaa kaari-piro-siriri: ‘Nowinkathariti, ¿tsika-paiti noñaawitami pitashi-niintzi, pimiriniintzi, pipoki nonampiki, pisaraa-kowaitzi, pimantsiyatzi, iminkyaaaitzimi, tizimaita nonisironkatyaami?’ ⁴⁵ Inkanti Pinkathari: ‘Tima piñaakiri yasinonkaa-waita yokaiti kaari iriipirota-tsini, tira pinisironka-yityaari, naakataki pantzi-motaki. Omapiro.’ ⁴⁶ Irootaki yatsipitan-tyaarori kanta-jitaa-chani owasankitaantsi. Iriima inkarati kamiithasiritaa-tsini, irasi iwiro yañaayitaji.”

26

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ikanta ithonka-nakiro Jesús okaratzi ikinkithata-kotakiri, ikan-tanakiri iyomitaani: ² “Piyojiitzi awiroka oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi. Ari yaakaan-taitiri Itomi Atziri ipaikakoitiri.”

³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari-payi, Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-kona-payi, ipiyojiitaka iwankoki Caifás ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. ⁴ Ari ikamanta-wakaa-jiitaka, ikantzi: “Thami

† 25:33 ipiraitari itako-pirotani = oisha = oveja; ipira imaninta-yitziiri = cabra

amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. ⁵ Iro kantacha, airo amaiman-itziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

Isaitan-taitari Jesús kasankari
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Asinonkaa-pankoniki, ikyaa-paaki iwankoki Simón omawitari pairani pathaa-rontsi. ⁷ Ari ariitapaaka kooya amakotaki kasankari, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi, oshiki owinaro. Osaitan-tapaakari iitoki Jesús isaikaki iwajiita. * ⁸ Ikisajiitanaka iyomitaani iñaakiro, ikantaji-itanaki: “¿Paitama aparawaitan-tarori? ⁹ Aritaki aakimi oshiki kiriiki aririka ampimanta-kiromi, iriitaki ampasityaaririmi asinonkainkari.” ¹⁰ Iyota-kotakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “¿Paitama pikisantarori kooya? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ¹¹ Irasi iwatyiiro pintsipatyaari asinonkainkari, irooma naaka airo piñiuro pintsipata-piintyaana. ¹² Tima ojiwatatzii iroka kooya osaitan-tanaro kasankaaari omishata-tyaana tsika onkantyaa ipaikakoitina apaata. ¹³ Tsikarika ikamantantaitairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithatakoitajiro aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ipimantantzi Judas
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ikanta Judas Nampitsiwiri karawitariri 12 iyomitaani Jesús, ijata-sitakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Ikinkitha-waita-kaakiri, ikantziri: “¿Paitama pimpinari aririka namakimiri?” Iñaakai-takiri ikaratzi 30 ipiwiryaa kiriiki impaitiriri. ¹⁶ Aripaiti yitanakaro Judas yamina-minatziro tsika-paiti yaakaantiri.

Owiraantarori yakyoota-najiri iyomitaani-payi
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Tima monkarata-paja itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatan-taitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, pokajiita-paaki iyomitaani Jesús, isampita-paakiri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari oimosirinkantyaarori Anankoryaantsi?” ¹⁸ Ari ikantzi irirori: “Pijati nampitsiki. Ari pimonthaakyaa atziri, pinkantiri: ‘Ikantzi oyomitaanari: “Noyotzi irootantsi nompyaakotyaa, nonintzi nojati piwankoki noimosirinkyaa kitaitiri Anankoryaantsi, nontsipatyaari noyomitaani-payi.” ’ ” ¹⁹ Imatakiro iyomitaani okaratzi ikantakiriri Jesús. Ikotsita-kaantaki iyaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki.

²⁰ Aritaki tsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, saikapaaki iwajiityaa itsipata-paakari iyomitaani ikarajiitzi 12. ²¹ Ikanta iwajiita, ikantzi Jesús: “Pikarajiitaki pakyootana aka, tzimatsi aparoni aakaantinani. Omapiro.” ²² Owasiri ikantajiitanaka. Aparo-payi yitanakaro isampitziri, ikantziri: “¿Naakama Pinkathari?” ²³ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika oochoantakironi yatantaitari tsika noochaantziro naaka, iriitaki aakaantinani. ²⁴ Omapirotatyaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka: ‘Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaantirini Itomi Atziri.’ ” ²⁵ Ari

* 26:7 mapi = alabastro

ikantanaki Judas pithoka-sitan-taniri: “¿Naakama Yomitaanari?” Ikantzi Jesús: “Irootaki pikantakiri awiroka.”

²⁶ Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantaitari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.” ²⁷ Yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, ikantziri: “Pirajiiti maaroni, ²⁸ tima niraani onatzii iroka, irootaki ñaakanta-pirotironi aapatyaa-wakaan-tajyaari, irootaki sitowaa-tsini yaripiroi-tantyaariri kaari-piro-siriri. ²⁹ Pinkimi nonkanti, airo niritaa iroka irojatzi apaata aririka impinkathari-wintantai Asitanari, aripaiti apiitairori.”

Ikinkithatziro Jesús imanakowintanti Pedro

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ikanta ithonka-nakiro ipantha-kotziri Pawa, jaitijiitanaki yinkaitoniki. ³¹ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Irootaintsi pookina iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi: Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa yoiwaraa-nakyaa ipira.

³² Iro kantacha aririka nañaaji, Tapowinikira piñaapajina.” ³³ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Aritakima yookajiitakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka.” ³⁴ Ikantziri Jesús: “Iroñaaka tsitiniri tikira iñiita waripa, mawasatzi pinkantaki: ‘Ti noñiiri Jesús.’ Omapiro.” ³⁵ Ikantzi Pedro: “Airo nookimi, aritaki ankarati ankami.” Ari ikantajiitaki aajatzi maaroni iyomitaani.

Yamani Jesús Tononkaitoniki

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ikanta yariitaka Jesús itsipatakari iyomitaani ipaitai-tziro Tononkaitoniki, ikantapaakiri iyomitaani-payi: “Ari pisaikawaki aka, nojaniintawaki naaka anta, namani.” ³⁷ Apatziro yaanakiri Pedro aajatzi apiti itomi Zebedeo. Tima oshiki yiraako-sirita-paakari Jesús. ³⁸ Ikantziri: “Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, thami asakisiriti.” ³⁹ Awisanaki kapichiini irirori Jesús. Tyirowa-paaka, amanapaaki. Ikantzi: “Asitanari, pinintzi-rika awiroka, pokakaakowintina onkarati nonkimaatsityaari. Airo panta-kayinaro noninta-witari naaka, apatziro pimata-kayinaro pininta-kaakinari awiroka.” ⁴⁰ Ipiya-sita-pajari iyomitaani, iñaapaa-tziiri imaajiitzi. Ikantapaakiri Pedro: “¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki, pintsipatyaana asakisiriti? † ⁴¹ Pisaakiti, pamani, paamaiyaa otsimikari pikinaka-sitani. Oshiki okaratzi kamiithata-tsiri pikowawitari pantirimi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa.” ⁴² Aajatzi ipiyanaja Jesús, amanapaji, ikantzi: “Asitanari, iroorika natsipityaari nonkimaatsityaaro iroka, aritaki nomatakiro pininta-kaakinari.” ⁴³ Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaajiitzi, tima antaro okantaka iwochokini. ⁴⁴ Ipiya-pithata-naari, mawa ipiyaka yamani. Irojatzi yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁵ Ari ipiya-sita-paakari iyomitaani, ikantapaakiri: “¿Irojatzi pimaajiitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantai-tyaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-piro-siririki atziri. ⁴⁶ Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani.”

† 26:40 kapichiini = aparoni-machiini hora

*Yairikai-takiri Jesús**(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)*

⁴⁷ Iñaawai-minthaitzi Jesús ariitapaaka Judas, ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Ityaantani inatzii ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, irasi aajatzi antari-kona-payi. ⁴⁸ Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka pithoka-sitan-taniri, ikantakiri: "Itzimi-rika nowithata-paakyaari nonintaata-paakiri, iriitaki, pairikiri." ⁴⁹ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: "Yomitaanari." Inintaata-paakiri iwithata-paakari. ⁵⁰ Ari isampitziri Jesús, ikantzi: "Ashininká, aritaki ariitakami aka, pimatirotiyaa pipoka-sitziri." Pokajiita-paaki itsipayita-paakari, yairika-paakiri Jesús, yoosota-nakiri. ⁵¹ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita inanpiri ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. ⁵² Ikantzi Jesús: "Piwajiro piyotsiroti tsika paakiro. Tima inkarati owisantantarori iroka kotsiro, aritaki iwisaitakiri irirori. ⁵³ Piyotzi awiroka, kantacha namaniri Asitanari, aritaki intyaan-kakimi oshiki-pirotatsiri maninkariiti kisakowintyaa-nanimi. ‡ ⁵⁴ Iro kantacha ari omonkaratari okaratzi isankinata-koita-kinari pairani." ⁵⁵ Ipithokasita-nakari Jesús ikaratzi pokaintsiri, ikantziri: "¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto? ¿Tima piñaawai-piintina noyomitaantzi maaroni kitaitiri aka tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? ⁵⁶ Ari onkantyaari, irootaki omonkaratantyaari okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari." Ari isiyayitanaka maaroni iyomitaani-payi, yooka-nakiri Jesús apaniroini.

*Yapatowintaitari Jesús**(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)*

⁵⁷ Tima inkarati airikapaa-kiriri inkaaranki Jesús, irijatzi aanakiriri iwankoki Caifás ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Ari yapatojiita Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-kona-payi. ⁵⁸ Nosikacha niitsinikiroini Pedro iyaatako-wintziri Jesús, irojatzi yariitan-tapaakari iwankoki ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Kyaapaaki owaankiiritsitiki pankotsi, itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, inintzi Pedro inkimako-wintiri tsika inkantaitiri Jesús. ⁵⁹ Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús ompoñaan-tyaari iwa-kaantiri. ⁶⁰ Ti iñaamaityaa, ipokawitaka oshiki nintatsiri inthaiya-kotyaarimi. Irojatzi ikatziyan-tanakari apiti thaiya-kota-nakarari, ⁶¹ ikantanakiri: "Nokimiri naaka chapinki iñaawaitzi ikantzi: 'Ari nomporokakiro tasorintsi-panko, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, nonthonkajiro nowitsikairo.'" ⁶² Ari ikatziyanaka ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, ikantanakiri Jesús: "¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?" ⁶³ Irojatzi imairitaki Jesús, ti yaki. Ari isintsi-thata-nakiri, ikantziri: "Pimpairyiiri Añaanita-tsiri Pawa, noyotan-tyaari omapiro onkarati pinkantinari. ¿Awirokama Saipatzii-totaari Itomi Pawa?" ⁶⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri:

‡ **26:53** oshiki-pirota-tsiri maninkariiti = 12 legión; legión = oshiki-piroriiti iwayiriti wirakocha, inkarati 3000 owayiri, tirika inkarati 6000

“Irootaki pikantakiri awiroka. Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.”⁶⁵ Ikanta ikimawakira Ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, isaraanakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Ñaakiro, ipairyaa-sitakari Pawa. Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. Pikimajitaki awiroka ithainkakiri Pawa.”⁶⁶ ¿Tsikama pikantajitzi awiroka?” Ari ikantajitzi ikarajitzi: “¡Tzimaki ikinakaasitani! ¡Ontzimatyii inkami!”⁶⁷ Ari ichoonta-poro-waita-nakiri. Tzimatsi pasini kaposa-poro-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini pasaporo-waita-nakiriri.⁶⁸ Ikantziri: “¡Saipatzii-totaari! ¿Kamantan-tzinkari pinatzii, intsityaa pinkantina ipaita pasawaitzimiri?”

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Irojatzii isaikaki Pedro itakiroki, ari oñaapaakiri otzikataaro, okantapaakiri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Tapowini-satzi?”⁷⁰ Oshiki ñaakiriri Pedro itakanakiro, ikantzi: “Tityaa, ti noyotiri ipaita pikantanari.”⁷¹ Ari isitowa-paintzi Pedro itantotai-takiro kaankirintsiki. Aajatzii oñaapajiri pasini ompirataaro, okantapaakiri itsipayitakari: “Irijatzii yoka itsipata-piintari Jesús, Kasiyakaawini-satzi.”⁷² Ari yapiita-nakiro Pedro itakanakiro, ikantzi: “Omapirotatyaa, iyotzi Pawa, ti noyotiri naaka yoka atziri pikantanari.”⁷³ Tikira osamaniti, yapiitakiri ikaratzi itsipatakari ikantziri: “Awirokatakii itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.”⁷⁴ Ikantanaji Pedro: “Timachiini, ti noyotiri yoka atziri pikantanari. Apatziro iyotzi Pawa nothaiya-rika, iriitaki wasankitainani.” Ari iñaanaki waripa.⁷⁵ Ari ikinkithasirita-najiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” Sitowanaki Pedro, antaroiti yiraawaitanaka.

27

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Okanta okitaitita-manaji, apatota-manaka ijiwariti Ompira-tasorintsitaari aajatzii antari-kona-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka iwiri Jesús.² Ari yoosoita-nakiri Jesús, yaitanakiri isaiki ijiwari wirakocha ipaita Poncio Pilato, jiwari-pirori inatzii irirori.

Ikamantakari Judas

³ Ikanta Judas pithoka-sitan-taniri, iyotanaki iwamaakaanta-sitakari Jesús. Antaroiti ikinkithasiritanaka, yaanajiri 30 kiriiki yoipyaa-jiniri ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzii antari-konaiti,⁴ ikantapajiri: “Yoka piiriikiti. Ti onkamiithati okaratzi nantakiri. Tikatsi yanti Jesús naakaanta-sitakari.” Ikantajiitanaki irirori: “Taanitya, piyotziro awiroka.”⁵ Yookanakiri kiriiki tasorintsi-pankoki, isiya-pirota-nakityaa ipiyanaka, sitsikapaaka.⁶ Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, yaajiri kiriiki, ikanta-wakaa-jiita: “Ti osinitaantsiti ankimpoyaaajiri kiriiki, tima iriitaki apinawinta-kiriri iwan-taiyaariri.”⁷ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsika ankanti-rika kiriiki?” Ikantajitzi: “Thami amanantan-tyaaro pitzithari-pathata-tsiri, tsika

inkitaitiri inkamayiti pasini-satziiti atziri.”⁸ Irojatzi iroñaaka ipaitaitziri iroka kipatsi: “Iraantsi-patha.”⁹ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantaniri Jeremías, ikantaki:

Yaitakiri 30 kiriiki,

Iriitaki inintajiitakiri Israel-iiti impinaitiri,

¹⁰ Irootaki yamanantan-taitakari pitzithari-patha,

Irootaki inintakaa-kinari Pinkathari namanantiro.

Isampitakiri Pilato yoka Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Ariitaka Jesús isaiki jiwari wirakocha, isampita-wakiri, ikantziri: “¿Awiroka iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.”¹² Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi Antari-kona-payi, oshiki ithaiya-kowita-paakari Jesús. Ti yakamaityaa irirori.¹³ Ikantzi Pilato: “¿Tima pinkimi okaratzi ikantakoitzimiri?”¹⁴ Irojatzi imairitaki, ti yaki. Oshiki okantzimosiryaa-nakiri Pilato yoka Jesús.

Imishakowintai-tziri Jesús iwamaitiri

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha: Maaroni osarintsi aririka yoimosirinkyaa Judá-iti, imisitowa-kaantziri yasitakoi-tziri ishininka itzimi-rika inintajiitakiri irirori.¹⁶ Tzimatsi aparoni Judá-iti yaakaan-taitziri ipaita Barrabás, ikimakoitani inatzii yoka yantakiro kowiinkata-tsiri.¹⁷ Ikanta yapatojiitaka atziri, isampitantaki Pilato, ikantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantiri? ¿Iriima Barrabás? ¿Iriima pinintziri Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?”¹⁸ Iyotzi Pilato isamaitari Jesús, irootaki yaakaan-taitan-tariri.¹⁹ Tima otyaankaki inkaaranki iina Pilato kamantirini, ikantakiri: “Airo pantawinthatziri awiroka kamiithasiriri. Tima oshiki imisimpyaakina tsitiniri, antaro omintharowa-siryaaakina.”²⁰ Iro kantacha yokapayi ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-kona-payi, itsimaakiri piyotain-chari atziri, ikantziri: “Irootaki kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás, iriima Jesús iwamaitiri.”²¹ Yapiita-nakiro jiwari wirakocha isampitantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantajiri?” Ikantajiitzi maaroni: “¡Iriitaki Barrabás!”²² Ikantzi Pilato: “¿Tsikama nonkanti-rika Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?” Ikantajiitzi atziri: “¡Pipaika-kota-kaantiri!”²³ Ari ikantzi ijiwari wirakocha: “¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?” Aikiro isintsitatzii ikaimajiitzi atziri, ikantzi: “¡Pipaikakota-kaantiri!”

²⁴ Ari iyotanaki Pilato ampinaasi-waita isampitziri, tima omapiro ikatsima-jiitaki atziri. Ikaimakaantaki nijaa, iniiitakiri maaroni iki-waakotanaka, ikantzi: “Tira naaka kanta-sityaaroni iwamaitakiririka kamiithasiriri. Awiroka kanta-sityaaroni.”²⁵ Ikantajiitzi atziri piyotain-chari: “Irootaki nokowajiitzi, naaka yookoiti ipaitarika awisain-tsini, imaitajiri aajatzi inkarati noncharini-yitajyaari, yookoitari irirori.”²⁶ Ari imisitowa-kaantaitakiri Barrabás. Iriima Jesús ipasata-kaanta-nakiri, imishakowintakiri ipaikakoitiri.

²⁷ Ikanta owayiri-payi, ikyaakaa-nakiri Jesús iwayiri-pankotiki. Ari yapatowinta-kariri. *²⁸ Isapokai-tapaakiri Jesús, ikithaatan-takari

* 27:27 iwayiri-pankoti = pretorio

kityonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. ²⁹ Yamathaitan-takari kitoochii-tapo, yairika-kaakiri irako-piroki saworo-karaki. Ityiirowasi-tzimaitari ithainka-mawaitziri, ikantajiitzi: “¡Apinkathatziri iwinkathariti Judá-iti!” † ³⁰ Oshiki ichoonta-poro-waitakiri, iposaina-waitantari saworo-karakiki. ³¹ Ikanta ikaratakiro isirona-winta-waitari. Isapokainiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

Ipaikakoi-tziri Jesús irojatzi ikamantakari
(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

³² Ikanta ijajüitanaki, imonthaakari Simón poñaachari Cirene, ikanta-nakiri yanatiro ipaikakoi-tantyaariri Jesús. ³³ Irojatzi yariitan-takari tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. ³⁴ Ari ipakoitakiri Jesús kachori ikonowai-takiro iyipitinsi, ikanta ithotawakiro kapichiini, ti iriro. ‡ ³⁵ Ikanta ipaikakoi-takiri. Yaakiro owayiri-payi iithaataro Jesús, yooki-mota-wakai-yitakaro, ikimita-kaantakiro iñaary-taita iyotantyaari itzimi ayironi. Ari omonkaratari ikinkithatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki: Ipwakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro iyotantyaari itzimi-rika ayironi.

³⁶ Ari isaikajüitaki yaminako-wintziri. ³⁷ Isankinaitaki ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: YOKA JESÚS, IRIITAKI IWINKATHARITI JUDÁ-ITI. Intsirika-koita-kiniri jiñokiini ipatziinaki. ³⁸ Itsipatai-takiri apiti kosintzi ipaikakoi-tziri, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki. ³⁹ Ithainka-mawaitakiri ikaratzi awisayita-tsiri anta, itikai-nata. § ⁴⁰ Ikantai-tziri: “Awiroka porokironi tasorintsi-panko, iro awisaki mawa kitaitiri piwitsikairo. Awirokami Itomi Pawa piwawisaa-kotajyaa. ¿Paitama kaari payiitanta ipaikakoi-takimi?” ⁴¹ Ari imatz-itakaro ijiwari-piroriti Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri-payi, Nasitantaniri-payi, aajatzi antari-kona-payi, ikantajiitzi: ⁴² “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori iriimi iwinkathariti Israel-iiti? Ari iwawisaa-kota-jyaami ipaikakoi-takiri, aritaki ankimisanta-kirimi ⁴³ Yawintaari Pawa, intsityaa añiiri omapiro-rika itakotari ari iwawisaa-kotajiri. Tima inkanta-piintzi: ‘Naaka Itomi Pawa.’ ” ⁴⁴ Ari imatzitakaro kosintzi itsipatakari ipaika-kota, ithainkima-waitakiri.

Ikamantakari Jesús
(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitini-tanaki, irojatzi osihityaan-tanaka. * ⁴⁶ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?”) ⁴⁷ Ikanta saikawinta-kiriri, ikimawakiri ikaimanaki, ikantajiitzi: “Pinkimiri,

† 27:29 Iro yamita-piintari pinkathari yamathaitaro poriryaa-yitatsiri, yairika-piintziro aajatzi irako-piroriki asiro-karaki. ‡ 27:34 Irootaki yoitaitziri atziri airo ikimaatsitanta aririka iwasankitaaitiri. § 27:39 Iro yamijüitari Judá-iti itikai-nata aririka inthainka-siritanti. Irootaki osiyarori amijüitari aroka-payi, aririka oookotiri atziri anthainka-siritiri, ankantiri: “¡Piñaakiro! ¡Pikimakiro!” * 27:45 Ooryaatsiri

ikaimatziiri Elías.”⁴⁸ Isiya-painta, imitzitziya-paintzi manthakintsi kipishaariki, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakotakiniri yatsimiyaata-wakiro.⁴⁹ Ikantajüitzi pasini: “¡Piwashaantiri! Añaawakiri ari impokaki Elías yookakaa-wintairi.”⁵⁰ Yapiita-nakiro Jesús ikaimanaki sintsiini, pyaakotanaka.

⁵¹ Okanta tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaankiki ithatasii-tzirori, apimanki okantanaka, itanakaro jinoki irojatzzi osaawiki. Antaroiti onikanaka kotaayitanaki mapi.⁵² Ithonka iporoka-kotanaki kaminkari, oshiki añaajatsi kamiithasiriri kamawitain-chari.⁵³ Tima yañaajira pairani Jesús, ikaratzi añaajatsiri isitowa-najiro omoroki jatayitaji nampitsiki tasorin-tsita-tsiri, oshiki atziri iñaakayitaari.[†]⁵⁴ Ikanta ijiwari owayiriiti aajatzzi ikaratzi ikatziya-wintari Jesús, iñaakiro onikaro, iñaakiro okaratzi awisain-tsiri, antaroiti itharowanaki, ikantanaki: “¿Omapiro-witatyaaama Itomitari Pawa yoka?”

⁵⁵ Amina-kotakiri anta oshiki kooya. Irootaki poñainchari Tapowiniki oyaatziri Jesús, oshiki amitakota-piintakiri.⁵⁶ Iroka okarajüitzi: María Pankothanthaari-sato, María iriniro Jacobo aajatzzi José, aritaki osaikakiri aajatzzi iriniro itomi-payi Zebedeo.

Ikitaitakiri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Okanta otsitiniityaanaki, ari ipokaki ashaaranta-chari poñaachari Tonkaironiitoniki, ipaita José. Irijatzzi iyomitaani Jesús.⁵⁸ Ijatasitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitatajiri Jesús.” Nintaki Pilato yaanajiri inkitatairi.⁵⁹ Ikanta José, iponatan-taari Jesús kitiri manthakintsi.⁶⁰ Iwakota-paintziri owakiranataki imorontakaantziri José siranta ikasiya-kaari kaminkari, ipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-kotan-takari. Piyanaka José.⁶¹ Okanta María Pankothanthaari-sato, aajatzzi pasini María, aminajitaki tsika iki-taitakiri.

Aamaako-wintariri tsika ikitaitakiri

⁶² Okanta awisanaki iwitsika-winta-piintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari, ari ijataki ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzzi Nasitantaniri anta iwankoki Pilato,⁶³ ikantapaakiri: “Pinkathari, chapinki ainiro yañaawita kamatawiri, nokimiri ikantzi: ‘Aririka nonkama-witakyaa, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki nañaaji.’⁶⁴ Pintyaanki aamaakowintyaarini irojatzzi omonkaratan-takyaari mawatapaintsiniri kitaitiri. Aamaa-sityaa ijataki tsitiniri iyomitaani-payi, yaajatiri. Inkantiri atziri-payi: ‘¡Añaaji Jesús!’ Aririka imatakiro, aritaki owatsipirotakyaa yamatawitanti.”⁶⁵ Ikantanaki Pilato: “Yoka owayiri-payi, paanakiri, pinkantiri yaamaako-wintyaari tsika okanta pinintziro awiroka.”⁶⁶ Jaitijitaki tsika iwakoitakiri Jesús, iwitziñaaka-kotapaakiri omoroki. Ari isaika-winta-jiitziri.

28

Yañaantaari Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

[†] 27:53 nampitsi tasorin-tsita-tsiri = Aapatyaawini

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaititamanaji itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka María Pankothanthaarisato aajatzi pasini María aminiro tsika ikitaitakiri Jesús. ² Omapokasitanaka onika sintsiini, tima yayiita-paakitzi Imaninkariti Awinkathariti, katziya-paaka kitataari-moroki, isirinka-paakiro mapi yasitan-taita-karori, ari isaikapaaki. ³ Siparyaa ikantapaaka iroowaitaki oorinta ookatha-rontsi. Kitamaaroki okantaka iithaari iroowaitaki okitamaaro-tzi sharaka. ⁴ Ikanta owayiri aamaakowintariri kitataari, antaro itharowanaki, piyonkawaitanaka iñaawakiri maninkari, tyaanaki osiyawaitakaro inkamana-kityiimi. ⁵ Ari iñaanata-nakiro maninkari kooya-payi saikain-tsiri, ikantziro: “Airo pitharowan-tajiitana awiroka. Noyotaki iriitaki pipoka-sitzi Jesús ipaikakoi-takiri. ⁶ Ti isaiki aka, añaaji, aritaki ikantzi-takami chapinki. Pimpoki, paminiro tsika inaryaa-witaka. ⁷ Pimpiyanaki, pinkamantiri iyomitaani-payi añaaji Jesús ikamawitaka, ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Irootaki ikantai-takinari nonkamantimi.” ⁸ Ti oshintanaki kooya-payi opiya-pithatanakaro kaminkari-moroki, oimiraa-nakiro, iro kantacha oshiki otharowintanaka, osiyana-kityaa kooya-payi ojati onkamantiri iyomitaani. Osiya-minthaita onkamantiri iyomitaani, ⁹ imonthaakaro Jesús awotsiki, iwithata-wakaro. Ojata-sita-nakiri ikatziyaka, otyirowa-sita-paakari, awithano-kitakiri. ¹⁰ Ari ikantziro Jesús: “Airo pitharowan-tasiwaitana. Pijati, pinkamantiri ikaratzi niritzitari, ijati Tapowiniki, aritaki iñaayita-jinari anta.”

Ikinkithatakiri owayiri

¹¹ Okanta opiyajiitanaka kooya, jatanaki aajatzi owayiri-payi nampitsiki, ikamantakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari okaratzi awisaintsiri. ¹² Ari yapatojiitanaka aajatzi antari-kona-payi, ikanta-wakaajiitaja: “¿Tsika ankantyaaka amanakotan-tyaariri?” Ikaimakiri owayiri, iyomitaa-naakiri ikantziro: “Yoka oshiki kiriiki nompinatimiri, ¹³ pinkantiri atziri-payi: ‘Ipokajiitaki niyaankiiti tsitiniri iyomitaani, nomaa-minthaitzi naaka, ikosita-paintziri.’ ¹⁴ Aririka inkimaki ijiwari wirakocha, naaka kantako-wintimini airo iwasankitaantami.” ¹⁵ Yaakiri owayiri-payi ipinaita-kiriri, imatakiro ikamantanta-yitakiro ñaantsi okaratzi ikantai-takiriri. Irootaki imatzita-nakari aajatzi aparo-payi Judá-iti ikamantantziro iroka ñaantsi irojatzi ikantziro iroñaaka.

Ityaantziri Jesús iyomitaani

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ikanta 11 iyomitaani Jesús jataki Tapowiniki, osaikira otzisi ikantzi-takariri Jesús tsika iñaajiri. ¹⁷ Ikanta iñaawajiri Jesús, ityirowa-sita-waari. Tzimatsi kisosirita-tsiri, ikanta-siritzi: “Iriitaa-jataki Jesús.” ¹⁸ Ari ipokapaaki Jesús okaakiini, ikantapaakiri: “Tima inthonkyaa ipinkathai-taana inkitiki aajatzi kipatsiki. ¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaamiri awirokaiti: Pijati pinthonkiro maaroni nampitsi, pinkimisanta-kaayitairi atziri-payi. Aririka inkimisanta-yitaji, pinkiwaa-yitairi, tima iriitaki isiniyitairi Asitairi, Itomi, aajatzi

Tasorinkantsi. * ²⁰ Piyomitaa-yitairi yantairo okaratzi noyomitaa-yitakimiri awiroka. Irooma naaka nasi nowatyiiro nontsipata-jyaami, irojatzi apaata onthonkan-tajyaari kipatsi.” Ari onkantyaari.

* **28:19** Wairontsi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI MARCOS

*Ikamantantakiri Juan Kiwaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Iroka okanta opoñaan-tanakari Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Itomi Pawa, yoka Jesús Saipatzii-totaari. ² Iriitaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

³ Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki: Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Tima pokaki Juan otzisi-masiki, ikamantantzi, ikinkithata-kota-paakiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, ikantan-tapaaki: “Piwashaantajiro kaari-pirori, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ⁵ Oshiki pokaintsiri iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti. Ikinkithata-koyitakiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatan-takariri Juan yokapayi anta Owaryiinkaariniki.

⁶ Irootaki iithaaritari Juan, yontyitziro iwitzi ikyaakoitari, iwathakitakari misinantsi-masi. Iriira iwari kintori, iriiri iyaaki pitsi. * ⁷ Iroka ikantaki Juan ikinkithatzi:

“Awotsikitaki matziro ipinkathari-tsitzi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani noiyootan-tyaari nonthopainiri ikyaantari iitzi. ⁸ Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi.”

*Ikiwaataka Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)*

⁹ Ikanta ipokaki Jesús ipoñaakaro nampitsiki Kasiyakaawini saikat-siri anta Tapowiniki. Ikiwaata-wakiri Juan anta Owaryiinkaariniki.

¹⁰ Iro isitowan-tanakyarimi Jesús, iñaatziro asitaryaa-nakityii-yaami inkiti, isaawiin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyapaakari siro. ¹¹ Ikimaitatzi inkitiki ikantai-tanaki:

Awirokatakira Notomi notako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.

*Inkaaripiro-sirita-kaitirimi Jesús
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

¹² Ikanta Tasorinkantsi yaanakiri Jesús otzisi-masiki. ¹³ Ari in-tawitakari Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima oshiki kitaitiri isaikaki anta itzimayitzira kowiinkari atsikan-taniri, okaratzi 40 kitaitiri. Irojatzi ipokanta-paakari Maninkariiti yaminayita-paakiniri inintziri. †

*Yitanakari yantayitziri Jesús
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

* **1:6** ikyaakoitari = camello † **1:13** Kamaari = Mishatantani

¹⁴ Ipoñaa ikinanaki Jesús Tapowiniki ikamantantiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Aritaki yasitakoi-takiri irirori Juan. ¹⁵ Ikantan-tapaaki Jesús, ikamantantzi: “Monkarataka iñiitan-tyaariri Pawa impinkathari-wintantai, pinkimisantajiro Kamiithari Ñaantsi. Piwashaanta-yitairo pikaaripiro-siri-waitzi.”

Yaantai-tanakariri 4 simaatzinkari
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Ikanta isirithapyaata-nakaro Jesús inkaari anta Tapowiniki, iñaapaa-tziiri paitachari Simón itsipatakari iririntzi Andrés iikithajitzi. Tima simaatzinkari inajitzi. ¹⁷ Ikantapaakiri: “Piyatina, osiyawaita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹⁸ Tima ti ishintanaki, yookanakiro isimaa-minto iyaatanakiri. ¹⁹ Iro iwaana-kityaa, iñaapaa-tziiri Jacobo, itomi Zebedeo, aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaikajitzi irirori iwitoki iwaipatziro isimaa-minto. ²⁰ Yamiñaan-nakiri aajatzi, iyaatanakiri. Ainiro isaikanaki iriri itsipayitari iratziriti.

Atziri yaakiri piyari
(Lc. 4.31-37)

²¹ Aritaki arijiitaka Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaapaaki yapatota-piintaita, ari iyomitaan-tapaaki. ²² Okiryaaantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. Tima ti omaantyya isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaantaniri-payi. ²³ Ari isaikakiri atziri yaakiri piyari anta karapapankoki, kaimanaki irirori, ²⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokataka Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ²⁵ Ari ikisathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijatai! ²⁶ Kaimanaki sintsiini atziri, impiyon-kawaitakaanakari iwiyariti, iwashaanta-najirira. ²⁷ Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka? ¿Owakirama yomitaantsi onatzii? Imatziri yitsinampairi yisita-kota-kairi yaakiri piyari.” ²⁸ Ikimakoi-tanakiri sintsiini Jesús maaroni anta Tapowiniki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Ikanta isitowa-najira Jesús karapapankoki, yaanakiri Juan aajatzi Jacobo, ikinajitnani iwankoki Simón, isaikaki aajatzi Andrés iririntzi Simón. ³⁰ Iro yariita-paaki-tyaa, ikantai-tawakiri: “Omatatziiro kat-sirinkantantsi irayiro Simón.” ³¹ Aikiro ipithoka-sita-nakaro, yakathawakotakiro, imisaikakiro. Isita-kotanaki. Piriintanaka aminayitawakiniri ompaityaa opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitzi Jesús mantsiyari
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki mantsiyari, yamaita-kiniri aajatzi oshiki yaakiri piyari. ³³ Ipiyotzi-mintaitapaakari Jesús pankotsiki. ³⁴ Yisita-kota-kaayitairi maaroni. Tira isinini aparoni piyari iñaawaiti yisita-kota-kaayitirira ikaratzi yaakayitzi. Tima iyotzi piyari tsika ipaita Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki

(Lc. 4.42-44)

³⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, ijatiro otzisi-masiki, ari yamanapaaki. ³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi iyaajiitzi, yamina-minatairi. ³⁷ Ikanta iñaapajiri, ikantapajiri: “¡Yomitaanari! Yamina-minai-tatziimi.” ³⁸ Yakanakiri irirori ikantzi: “Thami ajati, tira iro nompokan-tyaari nosaiki aka, ontzimatyii noyomitaan-tayiti pasiniki nampitsi.” ³⁹ Ari okanta-tzimaitaka, ithonka-kiro Jesús yaniitakiro Tapowini, iyomitaantaki tsika otzimayitzi karapapanko-payi maaroni nampitsiki, yisita-kota-kaayitaji oshiki yaakayi-witari piyari.

Yisita-kota-kairi omatziri pathaa-rontsi

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Ipoña ipokaki omatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari Jesús, ikowa-kota-paakiri ikantziri: “Pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ⁴¹ Yaminanakiri Jesús, itako-sirita-nakari. Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.” ⁴² Isitanaki ipathaa-waiwita. Tikatsitanaki. ⁴³ Ikantawita-waari ijatajira inampiki, ⁴⁴ ikantziri: “Airo pikamantakotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pipira patsipita-kaani, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.” ⁴⁵ Iro kantacha ikamantantanaki pathaa-waiwita-chari anta nampitsiki tsika okanta yisita-kotan-taari. Iro kaari okamithantanta isaikanaji Jesús nampitsiki. Jataki otzisi-masiki, ari isaikakiri. Aritzimaitaka ipokasitiziri oshiki atziri.

2

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ Awisaki tsika okaratzi kitaitiri, aajatzi ipiyaja Jesús nampitsiki Capernaum. Ikamayitawaji atziri-payi, ikantaitzi: “Ariitaja Jesús.” ² Ipiyotzi-winta-waari, ti yantita-paakyaaro pankotsi. Iyomitaayitapajiri maaroni. ³ Tzimatsi ⁴ atziri pokasita-kiriri Jesús yanatakotakiri kisoporokita-tsiri. ⁴ Ti onkanti iñiiri, itzikakiri oshiki atziri piyotain-chari. Atiitanaki jinoki pankotsiki, iwinaakiro pankotsi tsika isaikaki Jesús, ari iwaniiryaa-kotakiri kisoporokiri. ⁵ Ikanta iyosirita-wakiri Jesús oshiki yawintaa-jiita-paakari, iñaanata-wakiri kisoporokiri, ikantziri: “¡Notomí! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ⁶ Kimajiitaki Yomitaan-taniri, ikanta-siri-jiitanaki irirori: ⁷ “Ithainka-tasorintsitatzii yoka. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, apatziro imatziro Pawa.” ⁸ Yotaki Jesús ikinkithasiritakari, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waitasitantari? ⁹ ¿Tima onkamiithati nonkantiri kisoporokiri: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai?’ ¹⁰ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipthoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri:

¹¹ “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ¹² Katziyanaka kisoporokiriwitachari, yaanajiro inaryaan-tawitari, sitowanaki. Maaroni atziri iñaakiri, okiriryaantzi ikantajitanaka iñaawajiri ijatai. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantajitanaki: “Tira añaapiinti siyaaroni iroka.”

Yamiñaa-nakiri Jesús Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoñaa yapiita-pajiro Jesús iyomitaa-yitapajiri atziri inkaarithapyaaiki. Ari ipiyotzi-wintai-tawaari. ¹⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, irojatzí iñaanta-paariri itomi Alfeo paitachari Leví. Isaiki irirori, iwakiri jiwari wirakocha isintsitantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka irirori iyaatanakiri. * ¹⁵ Ikanta yariita-kaakari iwankoki iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakari iyomitaani-payi aajatzi pasini ikaratzi oyaata-piintziriri. Tima oshiki sintsitantzi yamaitiniri kiriiki jatanain-tsiri, ijatzitanaka oshiki kaari-piro-siririiti. Tima maaroni yakyootakiri Jesús ikaratzi oyaatakiriri. ¹⁶ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi, iñaakiri Jesús yakyootziri ikaratzi sintsitantzi yamaitiniri kiriiki, oshiki aajatzi kaari-piro-siririiti. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri kaari-piro-siririiti, itsipatakari aajatzi sintsiwintantzi yamaitiniri kiriiki?” ¹⁷ Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. Tima ti nompoka-sitiri naaka ikimita-kaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Tzimatsi pokasita-kiriri Jesús, isampita-paakiri ikantziri: “Itzita-piintakaro iyomitaani Juan iwariti, ari ikimitari iyomitaani Nasitantaniri-payi. ¿Paitama kaari itzitantaro piyomitaani awiroka?” ¹⁹ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka intsipatai-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakya? Kimitaka airo, kimosiri inkantaityaa iwawaitaityaa. ²⁰ Iroma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa. ²¹ Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankai-tanta-kyaaro owakirari osapiki, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaaw owakirari osapiki. ²² Ari okimitari aajatzi, ti inkanta-pirotayaa paisatori misinantsinaki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. “Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparata-siwaitakyaaw iraitsiri aajatzi misinantsinaki. Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsinaki iwantai-tyaari.”

Isapiryaakitziro iyomitani Jesús okithoki pankirintsi kitaitiri imakoryaan-taitari

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikinanaki Jesús pankirintsimasiki. Ari isapirya-nakiri iyomitaani okithoki pankirintsi. ²⁴ Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama isapiryan-tarori piyomitaani? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.” ²⁵ Yakanaki Jesús ikantzi: “¿Tima

* 2:14 Leví = Mateo

piñaanata-kotiri pinkatharini David ikowityaa-waitan-takari aantaw-ityaariri itashi, itsipayitakari ikarajiiiti? ²⁶ Tima ikyaaki David tesorintsi-pankoki impira-tesorintsi-piro-paititanti Abiatar, iwakaro yatantaitani tasorin-tsita-tsiri, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tesorintsitaari.” ²⁷ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Tima iriitaki atziri-payi kantakaan-tzirori otziman-takari kitaitiri imakoryaan-taitari. Tima ti kari kitaitiri imakoryaan-taitari kantakaan-tironi itziman-takari atziri-payi. ²⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

3

Atziri kisowakori

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ipoña ikyaapaji Jesús karapapankoki. Ari isaikakiri atziri kisowakori. ² Inintai-tatziira iñiitiri yisita-kota-kairi mantsiyari kitaitiri imakoryaan-taitari. Yamaakowintari, omatantyaari inkanta-koitiri. ³ Ari ikaimakiri Jesús kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa niyaanki.” ⁴ Isampitakiri ikaratzi piyotzi-winta-kariri, ikantziri: “¿Otzimikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati anisironkatantya, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?” Tikatsi akatsini. ⁵ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-minta-kariri, owatsimaa-sirita-nakiri iñaayitakiri kisosiri ikan-tajiiiti, ikantanakiri kisowakori: “Pitharyaa-wakotai.” Matanaka, akotsitanaji kamiitha. ⁶ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatoji-itaka, jataki ikinkitha-waita-kairi aapatyaariri Herodes, ikantajiiiti: “¿Tsikama ankanti-rika Jesús ampyaakaan-tyaariri?”

Ipiyota-jiita inkaari-thapyaaki

⁷ Ikanta isitowanaji Jesús, ikinanaji inkaari-thapyaaki itsipata-naari iyomitaani. Iyaariki iwanakiri Tapowini-satzi, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, ⁸ Aapatyaawini-satzi, Kiraarini-satzi, maaroni nampiyitarori intatzikiro Owaryiinkaari. Ikimajiiitaki aajatzi Mapini-satzi, Simaa-satzi, ikantaitzi: “Iñaakantaki Jesús oshiki kaari iñaapiintaitzi.” Pokajiiitanaki iñiiri. ⁹ Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani yamininiri pitotsi, airo yanawyaan-taitari. ¹⁰ Tima imatakiro Jesús yisita-kota-kaayitaki oshiki. Itatyaanka-pirinikita-wakaaka mantsiyari inintzi yantanta-wakyaari kapichiini irako. ¹¹ Ipoka-piinta-yitzi ikyaantasiritari piyari, ityirowa-sitari Jesús, ikaima-tzimaita sintsiini, ikantzi: “¡Awiroka Itomi Pawa!” ¹² Airo iyotzitan-taitari Jesús, ikisatha-yitziiri.

Iyosiitaki Jesús 12 Tyaankaariiti

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoña itonkaanaki Jesús otzisiki. Ari ikaimakaan-takiri ikaratzi ookimota-kariri. Jaitiiitaki ikaratzi ikaimakaan-takiri. ¹⁴ Aripaiti iyosiitaki 12 intsipata-piintyaari, iriitakiri ipaitakiri Tyaantaariiti, iriitaki intyaankiri inkinkithata-kaantayiti. ¹⁵ Ipaankyaakari yisita-kota-kaayitairi irirori mantsiyari, ikaratzi ikyaantasiritari piyari. ¹⁶ Yoka ikaratzi iyosiitakiri: Simón, ipaitakiri “Pedro,” (akantziri

añaaniki aroka: “Kiraawiro.”¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo aajatzi Juan, irijatzi iririntzi Jacobo. Ipaitakiri “Boanerges,” (akantziri añaaniki aroka: “Otomi ookatha-rontsi.”)¹⁸ Ipoñaapaaka Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ipoñaapaaka Simón, Kisakotan-taniri. *¹⁹ Ipoñaapaaka Judas Nampitsiwiri, pithoka-sityaaroni. Ipoña ipokaji Jesús pankotsiki. †

Kisimatziriri Tasorinkantsi
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ari ipiyotzi-minta-waari oshiki atziri-payi, ti onkanti ijata-painti iwajyaa Jesús. ²¹ Tzimatsi kantain-tsiri: “Sinkiwintaka Jesús.” Irootaki ipokanta-witakari ishininka-payi okaakiini, yaanajirimi. ²² Arijiita-paaka aajatzi Yomitaan-taniri ipoñaayitaka Aapatyaawiniki, ikantapaaki irirori: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.” ²³ Ikanta ikimaki Jesús, yapa-tojiitakiri, isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “¿Tzimatsima Kamaari yomitaa-wakaanaa-chari airo ikamaaritanta? ‡²⁴ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁵ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁶ Ari ikantari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami, aritaki yooka-wakaanakyaa, airo isintsitzi, ari inthonkyaari. ²⁷ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsitaa-tsiri kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo imatanajiro inkisako-wintyaaro yasiwitari, yayitaitakiri.

²⁸ Pinkimi iriipirota-tsiri nonkantiri: Kantatsi yaripirotairi Pawa antayitzirori kaari-pirori, aritaki inkimitairiri aajatzi thainkatasorintsita-tsiri. Omapiro. ²⁹ Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, irasi iwiro airo yaripiroi-tairi.” ³⁰ Irootaki ikantan-takari Jesús, tima inkantaitakitziri: “Kamaari inatzii.”

Iriiro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ari ariitapaakari iriniro Jesús otsipatakari iririntzi-payi, okaimakaan-tapaakiri, okatziya-paaka intakiroki. ³² Ikantawitakari ikaratzi apatowinta-kariri: “Ari opokiri piniro aajatzi pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” ³³ Ikantanaki Jesús: “¿Otzimikama nonirotari, itzimika nirintzitari?” ³⁴ Ari yamina-nakiri ikaratzi apatowintakariri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzi nokimita-kaari noniro. ³⁵ Ikaratzi antanajirori inintziri Pawa, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

4

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi
(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

¹ Ipoña ipiyanaja aajatzi Jesús inkaari-thapyaa, iyomitaan-tapaji. Ipiyotzi-wintai-tawaari. Titanaka pitotsiki, saika-kotaki niyankyaaki kapichiini, katziya-jiitaka atziri-payi oparaitiki ikimisanta-jiitzi. ² Tima okaratzi iyomitaa-yitziriri, isiyakaa-winta-tziiniri, ikantzi:

* **3:18** Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri † **3:19** Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi-payi, tzimatsi osankina-yitaka aajatzi anta 3.20. ‡ **3:23** Kamaari = Mishatantairi

3 “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. 4 Ikanta yookaiki-takiro iwankiri, tzimatsi ookakita-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. 5 Tzimatsi pasini ookakita-painchari omapi-porokitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Tira ontontopathatatyii kipatsi, 6 sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha. 7 Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki. Ti onkithoti, kamanaki pankirintsi. 8 Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithokitanaki maaroni. Tzimayitaji okitho aparoni-payi okaratzi shookain-tsiri. Aparoni shookapain-tsiri, kapichiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniintanaintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.” * 9 Aikiro ikantankitzi Jesús: “Okowa-pirotyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jitawaki maaroni.” †

10 Tima jaitijitaji maaroni atziri, ari isaikaki Jesús itsipayitakari ikaratzi oyaayita-piinta-kiriri, aajatzi 12 iyomitaani. Ari isampitanakiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka okaratzi pisiyaka-wintakiri inkaaranki?” 11 Yakanakiri Jesús, ikantziri: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tzitari irirori, apatziro nosiyakaa-winta-yitiniri, 12 ari onkanyaa Airo iñaantaro ikimayi-witari.

Onkanta-witakyaa inkimisanti, airo ikimathatziro, Ari onkanyaa airo ipiya-siritantaja, tima airo ipyaakoi-tairi irirori.” 13 Aikiro isampita-tziiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tima piyotawakiro nosiyakaa-wintakiri? Aririka nosiyakaa-winta-kimiro pasini, ¿tsikatyaa pinkantyaa piyotantyaarori? 14 Tima yoka atziri ookaikita-kirori iwankiri, iriira siyakaa-wintacha kamantantzirori iñaani Pawa. 15 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari, imaisanta-kaapaakiri. Iriiyitakira osiyakaa-wintziri ookaikita-painchari awotsiki. ‡ 16 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ikimisantawita sintsiini. Isiyako-witakaro ookaikita-painchari omapi-porokitzi, oshooka-witanaka sintsiini. 17 Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-winta-nakaro ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha. 18 Tzimatsi pasini kimawitarori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari kitoochii-masiki. 19 Okantakaan-tziro ayimatziro ontzimi-motairi osaawi-sato, ikinkisiryaa-kotaro yashaarantyyaa, iro ikowa-pirotaki ontzimi-motairi maaroni. Anaanakiro ñaantsi ikimawita-wakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithota-tsini. 20 Tzimatsi kimawakirori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi. Ikimisantanaji, isiyakotakaro aparoni shookapain-tsiri, tzimanain-tsiri iipiyokiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.”

* 4:8 kapichiini okithokitanaki = okaratzi 30 okithoki; oshiki piyokiniinta-naintsiri = okaratzi 60 okithoki; oshiki-pirota-naintsiri okitho = okaratzi 100 okithoki † 4:9 okowa-pirotyaa = tzimatsiri iyimpita ‡ 4:15 Kamaari = Mishatantaniri

Onkoñaata-koyitaji manakowitain-chari

(Lc. 8.16-18)

²¹ Ipoña a ikantaki aajatzi: “Aninti-rika ootyaari ootaminto, ¿arima antata-kotakiri? ¿Awakotzirima otapinaki? Tira. Awakotziri jinoki.

²² Ari onkanyaa onkoñaata-kotan-tajyaari aajatzi manakoyi-witain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaitya pairani. ²³ Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.”

²⁴ Ikantanakiri aajatzi: “Paamaiyaaro okaratzi pikimakiri. Tzimatsi-rika pantzi-motantani, imapiroi-taimi apaata awiroka. § ²⁵ Ikaratzi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tajiri yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” *

Isiyakaa-wintziro Jesús oshooki pankirintsi

²⁶ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: “Tzimatsira okimitari ipinkathari-wintantai Pawa. Okimita-tyaari aparoni atziri pankitzirori pankirintsi, ²⁷ imayi tsitiniri, ipoña isaakita-manaji. Titzimaita iyotiro tsika okanta oshookan-tanakari iwankiri. ²⁸ Apaniro oshooka-waitzi, itanakyaaro ositowanaki yanini osi, imoña opairyanaki, tzimanaki oshiki okithoki. ²⁹ Aririka osampataki, monkara-paitita-paaka yawiikitan-taityaarori.”

Isiyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaninikita-tsiri

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanaki aajatzi Jesús: “¿Paitama osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori? ³¹ Osiyatyaaro aririka ampankitiro yaninikita-tsiri okithoki. Okantawita yanini onawita, † ³² aririka ampankitakiro, oshookanaki, anaanakiro pasini pankirintsi, antaro onkanta-yityaa ochiwo, ari imawosi-yityaari tsimiri otsimanka-tapi-sitaki.”

¿Paitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús ikinkitha-yitziri?

(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikanta-piintatyaa Jesús isiyakaa-winta-yitziniri atziri okaratzi iyomitaa-yitziriri. Kapichiini-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, kapichiini iyomitaa-yitiri. Oshiki-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, oshikira iyomitaa-yitiri. ³⁴ Tikatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari isiyakaa-wintzi. Iriima iyomitaani-payi, ikimathata-kaakiri okaratzi iyomitaa-yitakiriri.

Imairintziro Jesús tampyaa

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ikantanajiri iyomitaani: “Thami amontyaaji intatzikironta.” ³⁶ Tima jaitijiitaji maaroni piyotzi-winta-kariri. Ari isaikaki irirori pitotsiki, montyaa-kota-jiitajaani. Tzimatsi oyaatana-kiriri ikinako-yitanaki pasiniki pitotsi. ³⁷ Ari omapoka-paakari antaroiti tampyaa, antaro osinkyataanaki, otitaata-paaka nijaa pitotsiki. ³⁸ Iro kantacha Jesús, maatsi irirori opataki

§ 4:24 Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirota-nakitzimiuro. *

4:25 Iroka siyakaa-wint-chari okaratzi ikinkithata-koitziri aka: Ikaratzi yotawakironi noyomitaa-kiriri, aikiro noyotakaa-pirota-nakityiiri. Iriima kaari kimisanta-wakironi noyomitaa-witakariri, imapirotajyaa airo iyotajiro. † 4:31 yaninikita-tsiri okithoki = mostaza

pitotsi, itzii-totaka. Ari ijatasii-tanakiri iwakiryii-tapaakiri, ikantaitziri: “¡Yomitaanari! ¡Antsitsiya-kotatyii! ¿Tikatsima ompaitzi-motyaaami?”³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyaataki!” Ikantzi-tanakaro inkaari aajatzi: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampyaa, mairyaaatanaji inkaari.⁴⁰ Ikantziri iyomitaani: “¿Paitama pitharowan-tanakari? ¿Tikirama pawintaa-piroyana?”⁴¹ Oshiki impinkathata-nakiri, ikamanta-wakaa-jiitanaka itharowan-kakiini: “¿Ipaitatyaakama yoka imairintan-tarori tampyaa, imairintziro aajatzi inkaari?”

5

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Arijiitaka intatzikirona inkaari, aatakota-paaki nampitsiki ipaitaitziri Gadara. * ² Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari ipoñaakaro kitataariki,³ ari isaikawaitziri irirori. Ti yaawiyitiri yoosiwitai-tantari asirotha. ⁴ Itzimpishiro yoosiwitai-tantari iitziki aajatzi irakoki. Tikatsira iitsinampairini. ⁵ Yasi iwiro maaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikinayitzi otzisiki, kitataariki, ikaimawaitzi, itotakaa-yitaro mapishita-payi. ⁶ Ikanta iñaawakirira ipokaki Jesús, isiya-sita-wakari, ityiwowa-sita-paakari. ⁷ Ikaimapaaki sintsiini, ikantzi: “¡Jesús! ¡Tomi Pawapirori! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!” ⁸ Tima inkisathata-paaki-tziiri Jesús, ikantapaakiri: “¡Pijati piyari!” ⁹ Ikanta isampita-nakiri, ikantziri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ari yakanaki piyari, ikantzi: “Nopaita ‘Oshikyaantzi,’ tima oshiki nokarajitzi.” ¹⁰ Aikiro isintsiwinta-nakityaari piyari, ikantziri: “Ti noninti piityaankina pasiniki nampitsi.” ¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chancho isimoka-jiitzi. ¹² Ikantajitzi piyari: “Pimityaankina anta chanchoki.” ¹³ Ikantzi Jesús: “Pimatiro.” Jatanaki piyari-payi chanchoki, yaakapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki. Aamaaka ikarawita 2000 chancho.

¹⁴ Ari isiyajiitanaka aamaako-wintariri chancho-payi, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantakiri aajatzi maaroni saikayita-tsiri iwaniki. Pokajiitanaki yaminiro awisain-tsiri. ¹⁵ Ipoka-sita-paakiri Jesús. Iñaapaa-tziiri yaawitari oshikyaantzi piyari. Isaikaki, kamiitha ikantanaja, ikithaataja. Itharowa-jiitanaki. ¹⁶ Ikaratzi ñaakiriri inkaaranki ikamanta-wakiri okaratzi awishi-mota-kiriri yaawitari piyari aajatzi chancho-payi.” ¹⁷ Ikantai-tanakiri Jesús: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.” ¹⁸ Ipoña ititanaja Jesús pitotsiki, isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantawitawaari: “Nonintzi noyaata-nakimi.” ¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Airo piyaatana, pijatai pishininkaki. Pinkanta-pajiri: ‘Iwawisaa-kotaana Pawa, inisironkataana Pinkathari.’ ” ²⁰ Ari ikantakiro yoka yisita-kota-kaitairi, jataji inampiki paitachari Apipakowini, ikamanta-pajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Yisita-kota-kaajana Jesús.” Yamina-winthai-tanakiri ikimaitziri ikantayita-pajiri.

* 5:1 Gadara = Gerasa

Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Ikanta ipiyaja Jesús ipoñaajaro intatzikiro. Ipiyotzi-winta-waari oshiki atziri inkaari-thapyaaiki. ²² Ari yariita-paaka jiwatatsiri karapapankoki ipaita Jairo. Iñaapaakiri Jesús, ityiirowa-sita-paakari, ²³ ikantapaakiri: “Onkamatyii nosinto. Nonintzi pijati pantanta-jyaaro kapichiini pako, isita-kota-jiita.” ²⁴ Ikanta ijatanaki Jesús, iro kantacha iyaakanakiri oshiki atziri, yanawyyii-mata-nakiri.

²⁵ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari, tzima-kotaki 12 osarintsi omantsiya-waitaki, ²⁶ oshiki yaawinta-witai-takaro, apirotakiro tzimimo-witarori opinawinta. Aminaasi-waitaka, aikiro omapirotatyaa omantsiyatzi. ²⁷ Okimaki iroori ikinkithata-koitziri Jesús. Okina-sita-nakiri itaapiiki, antzita-paakiri kapichiini iithaari. ²⁸ Okanta-siritzi: “Aririka nontzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotai.” ²⁹ Apatha-kiro isitanaki osokaawaiwita. Okimawakiro owathaki iroori ti onkatsi-waitanaji. ³⁰ Tima yotaki Jesús tzimatsi isita-kotakaa-sitakari isintsinka, ipithoka-sita-nakaro, isampita-nakiri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Paitama antzita-kinarori noithaari?” ³¹ Yakanakiri iyomitaani, ikantzi: “¿Tima piñaajiri yanawyyii-matakimi atziri? Aikiro pikantatzii: ‘¿Paita antzita-kinarori?’ ” ³² Aikiro yamina-minata-nakitzii Jesús, iñiiri antzita-kiriri iithaari. ³³ Okanta iroka kooya opinkathata-nakiri Jesús, piyonkawaitanaka. Tima oyotzi irootaki isita-kota-kaaji. Ojata-sita-nakiri, otyiirowa-sita-paakari, okamanta-kota-paaka. ³⁴ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isita-kota-kaajimiri pawintaajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkantanajyaa, aritaki isita-kotaimi.”

³⁵ Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamaki pisinto. ¿Aritaki piñaasirinkakiri yomitaan-taniri?” ³⁶ Ikanta ikimawaki Jesús ikantaitapaakiri, ikantanakiri jiwatakaan-tziri karapapankoki, ikantziri: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana.” ³⁷ Tikatsi isiniti iyaatanakiri. Intaini yaanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitaki Juan iririntzi Jacobo. ³⁸ Ikanta ijataki, ariitaka iwankoki jiwari. Iñaapaa-tziiri yakiwaamasitaka atziri-payi, sintsiini yiraa-kota-jiitakaro. ³⁹ Kyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Paitama piraanta-jiitari? Ti onkami iintsi, omakoryaatzi.” ⁴⁰ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús. Imisitowa-paakiri maaroni. Intaini isaikanaki asitarori aajatzi iyomitaani-payi. Ikyaa-sita-nakiro inaryii-takiro iintsi. ⁴¹ Yairika-wakota-paakiro, iñaanata-paakiro, ikantziro: “¡Talita cumi!” (Akantziri aroka: “Iintsi, pimpirinti.”) ⁴² Piriintanaja intsika, aniitanaji. Tima tzimaki 12 osarintsi, irootaki aniiwaitan-tanaari. Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakirori. ⁴³ Ikantzi Jesús: “Pimpiroota owariti.” Ipoña ikantanakiri aajatzi: “Tira noninti pinkaman-tayitiri atziri-payi.”

6

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Ikanta ipiyaja Jesús inampiki, ari iyaatajiri iyomitaani. ² Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, iyomitaantaki Jesús karapapankoki. Okiryaaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama

matakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi? ³ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿Tima iriitaki otomi María? Oñiiri Jacobo, José, Judas aajatzi Simón, iriitaki iririntzi-payi. ¿Kaarima atsipatari iritsiro-payi aka?" Oshiki ithainkima-waitai-takiri. * ⁴ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: "Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki isaikayitzira ishininka, aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, aritaki impinkathataitakiri." ⁵ Ari okanta kaari okantan-tanaja Jesús iñaakantiro isintsinka anta. Apatziro yisita-kotakai aparoni-payi mantsiyari, yantanta-nakari kapichiini irako. ⁶ Tima okiryaaantzi iwakiri Jesús ikaratzi kisosiri-waita-tsiri, kaari nintatsini inkimisantiri. Irootaki ikinanta-nakari iyomitaan-tayitzi pasiniki nampitsi okaratzi tzimayita-tsiri anta.

Ityaantai-tziri 12 oyomitaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoña yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani. Ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri ikyaaantasiritari piyari. Ityaantakiri, intsipata-wakai-yitanakyaa inkarati apiti. ⁸ Ikantawakiri: "Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki piwariti, pitharati, aajatzi piiriikiti, intaini paanaki pikotziikiri. ⁹ Airo paanaki aajatzi pasini pithaari. Apatziro pinkyaan-tanakyaa pisaantari piitziki." ¹⁰ Ikantzi-tawakari aajatzi: "Aririka pariitakyaa aparoni pankotsi, ari pimaapaaki, irojatzii pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. ¹¹ Airorika yaakamiithai-tzimi, airorika ikimisantai-tzimi, pawisa-pithatiri. Pitikanajiro pipatsi-kiitziiti, irootaki iyotantai-tyaari ti inkimisantiri Pawa. Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tajiri maaroni yantayitakiri. Aritaki anaajiro apaata ikantai-takiri Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi. Omapiro." † ¹² Ikanta ijajiitaki iyomitaani Jesús ikamanta-yitakiri atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siri-waitzi. ¹³ Yisita-kota-kaayitaki ikyaaantasiritari piyari, ari ikimitaakiri oshiki mantsiyari itziritan-takari yiinkantsi.

Ikamantakari Juan kiwaatantaniri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yan-tayitzi. Tima ikantaitaki: "Yoka Jesús iriitaki Juan Kiwaatantaniri. Iriitaki añaaajatsi, irootaki otzimantari itasorinka." ¹⁵ Pasini kantayita-tsiri: "Elías inatzii." Ikantaitzi aajatzi: "Aamaa iriitaki osiyariri Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani." ¹⁶ Ikanta ikimaki Herodes ikantai-takiri, ikantanaki irirori: "Iriitaki añaaajatsi Juan nowisa-kaantakiri." ¹⁷ Tima iriitaki Herodes akaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosita-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. Irootaki iinantaari Herodes. ¹⁸ Tima iyomitaa-wita-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: "Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi." ¹⁹ Irootaki opoñaantari okisaniintziri Herodías, onintawitaka owamaakaan-tirimi. ²⁰ Ari okanta yasita-kota-kaantantariri Herodes. Iro kantacha Herodes antaroiti ipinkathatakiri Juan, iyotzi kamiithasiriri inatzi, itasorintsita-kaani Pawa. Ti ininti

* **6:3** Jacobo = Santiago. † **6:11** Tzimayitatsi sankinarintsii tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

iwakaantiri. Tima okaratzi iyomitaawitariri, okompitzimo-siritakari Herodes. Ari iyosiryaa-wintawitaro ikimisanziri. ²¹ Okanta aparoni kitaitiri, yoimosirinka-witaro Herodes itziman-takari pairani. Ipokajitaki inampiri-payi, ijwari owayiriiti, aajatzi ikaratzi ijwayita-tsiri Tapowiniki. Owajitaka. ²² Ari okyaapaaki osinto Herodias iwajitara, amashaita-paaki, ookimotakari kamiitha Herodes amashaitani, ari ikimiyitakari ikaratzi itsipatakari iwajitaka. Ikantanakiro Herodes: "Ari nompakimi opaita-rika pinkamitinari. ²³ Airo namatawizimi, iyotzi Pawa iriipiro nokantzi. Iroorika pinintimi okaratzi nopinkathari-wintziri, aritakimi nompakimi kashitani." ²⁴ Ojata-sita-nakiro iniro, okantapaakiro: "¿Paitama nokamitiriri?" Okantanaki iniro: "Pikamitiriri iito Juan Kiwaatantaniri." ²⁵ Piyapaaka mainaro, okantapaakiri: "Nonintzi pimpinaro iito Juan, piwakinaro matzitaki." ²⁶ Antaro iwasiritanaka pinkathari. Iro kantacha, tima maaroni ikimaitakiri inkaaranki ikantakirori mainaro, tikatsi inkinakaa-najiro, ontzimatyii impiro okowa-kota-kiriri. ²⁷ Ityaankaki owayiri yamakiriri iito Juan. Jatanaki owayiri tsika yasitakoi-takiri Juan, iwisa-pakiri, ²⁸ yamakotakiro iito matzitaki. Ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ²⁹ Ikanta ikimajitaki iyomitaani Juan. Pokajitaki, ikitatajiri.

Iwakaari Jesús 5000 sirampari

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Tima arijiitajani ityaankani, apatopaja maaroni tsika isaiki Jesús, ikamanta-pajiri okaratzi yantayitakiri, okaratzi iyomitaantakiri. ³¹ Aikiro ipoka-minthatzii atziri, piyayitacha pasini. Ti onkanti ijata-painti kapichiini Jesús iwajyaa. Irootaki ikantanakariri Jesús iyomitaani: "Thami ajati otzisi-masiki, amakoryaa-wakiita kapichiini." ³² Otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki. ³³ Iro kantacha, oshiki amina-kota-wakiriri ijatanaki, iyotawakiri iriitaki. Siyajiitanaka ikinajitaki awotsiki, ipoñaanakaro nampitsiki-payi. Iriitaki itajitakaro yariitaka, apatojiita-paaka. ³⁴ Ikanta yariita-paaka Jesús, iñaapaa-tziiri ipiyojiitaka. Itakosiryaa-paakari. Tima inkimita-tyaari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini. Iyomitaawiyapajiri aajatzi. † ³⁵ Aritaki tsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: "¿Yomitaanari! Asaikatzira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. ³⁶ Pinkaratiro piyomitaantzi, ijatajiita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari, ijayiti aajatzi yamina-minati owaritinsi owaantsiki-payi." ³⁷ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: "Pimpiri awiroka iyaari." Ikantzi: "¿Pininta-tziima nojati namanantaiti nowakai-yaariri? Ontzima-tyiira antawaitimi inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritinsi, awakaan-tyaariri maaroni." § ³⁸ Ikantzi Jesús: "¿Tsika okaratzika owaritinsi yamarontakari atziri-payi? Pijati paminaitiro." Ikanta yaminaitziro, ikantziri: "Tzimatsi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari." * ³⁹ Ikantzi Jesús: "Pimisaikiri maaroni atziri onatsiryaa-masitaki katarosi, pinasiyityaari pimisaika-yitiri." ⁴⁰ Ari imatakiri. Tzimatsi nasiyitain-chari isaikayitaki aamaaka ikaratzi 100 atziri, imataka aajatzi pasini aamaaka ikaratzi 50 atziri. Ari ikantayitakiriri, imisaikakiri maaroni. ⁴¹ Ipoñaa yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro

† 6:34 ipiraitari = oisha § 6:37 oshiki kiriiki = 200 denario * 6:38 yatantari = pan

yatantari, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi apiti sima, yantitaakari maaroni. ⁴² Tima maaroni iwajjiitaka, kimaniinta-jiitaka. ⁴³ Iyoyaajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiri sima aajatzi yatantari okaratzi 12 kantziri jaikitaachari. ⁴⁴ Aamaaka ikaratzi 5000 sirampari owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ipoñaa ikantanajiri Jesús iyomitaani: "Pitajyaaro pimontyaaaji intatzikiro nampitsiki Simapankoniki." Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: "Kantatsi pijayitaji iroñaaka." ⁴⁶ Ikanta ijajiitaji maaroni atziri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani. ⁴⁷ Aritaki tsitinitanaki, owiraa-kota-jiitaja iyomitaani niyankyaaaki inkaari imontyaa-kota-jiita. Apaniro isaikaki Jesús otzisiki, ⁴⁸ yamina-kotakiri iyomitaani, sintsiini ikomajiitzi oipiya-piyata-kotakiri tampyaa. Okanta okitaititzi-mataki, ipoka-sitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari, ikina-sita-pajiri itaapiiki, iro yawisan-tanakyaririmi iyomitaani-payi. ⁴⁹ Iñaawajiri irirori, isiyakaantzi siritisi inatzi, kaimajiitanaki, ⁵⁰ tima maaroni otsinka-siryaa-nakiri iñaawajirira. Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús irirori, ikantapajiri: "Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyyaa airo pitharowan-tawaitana." ⁵¹ Titapaja pitotsiki, awisain-katanaki tampyaa. Okiryaaantzi ikantajiitanaka iyomitaani. ⁵² Tima tikiraata inkimathatiro ishikyaaantakarori Jesús owaritintsi, okantakaan-tziro ikiso-siri-waijiitzi.

Yisita-kota-kaantzi Jesús Piyompishaariki
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Arijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompishaariki, yoosita-paakiro pitotsi oparaitiki. ⁵⁴ Iro yayijiitapaakitzi pitotsiki, iyoitawakiri Jesús. ⁵⁵ Ikamanta-wakaanaka maaroni nampitarori anta, yamakoi-tapaakiri mantsiyari inaryaa-mintoki. Tsika-rika isaiki Jesús, ari yamakoi-tziniriri. ⁵⁶ Omataka ikinayitaki kiripiriki nampitsi, otzinkamiki nampitsi, aajatzi owaantsiki, iwakoitziniri mantsiyari-payi awotsiki tsika iyomparita-piintaita, ikantai-tziri: "Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari." Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

7

Kaaripiro-siritziriri atziri
(Mt. 15.1-20)

¹ Ipoñaa ipokajiitaki Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ipoñaayitaka Aapatyaaawiniki. Yapatojiitapaaka tsika isaikakira Jesús. ² Tima iñaapaa-kitziiri iyomitaani ti yantiro yamita-piintaitari iki-waakota aririka iwajjiityaa. Ikisi-mata-paakiri. ³ Tima okaratzi yantapiintziri Nasitantaniri-payi aajatzi pasini Judá-iti, airorika ikiwaakota, airo iwaja. Irootaki yamita-piintakariri pairani iwaisatzitini, aririka ininti iyaa, ontzimatyii inkiwaa-kotawakyaa. ⁴ Aririka yariitajyaa yamananta-waitzi, tikira iwapajyaata, inkiwaako-pirola-pajyaa. Tira aparani onkantyyaa yamiyitari, ikiwayitzitaro aajatzi iriraa-minto, iyowitziiti, iyotsi-minto, imaaminto, maaroni. ⁵ Irootaki isampitan-takariri Jesús, ikantziri: "¿Paitama ipyaakotan-takarori piyomitaani

iyomitaa-yitairi pairani awaisatzitini? Noñaapaakiri iwajiita, ti inkiwaa-kotyaa.”⁶ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima owapyiimotan-taniri pinajiitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaías, ikantaki isankinariki:

Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,
Titzimaita isirityaana kamiitha.

⁷ Aminaa-sita ityiirowayita ipinkathatana,
Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.

⁸ Pipyaakotakaro awiroka Ikantakaantani Pawa, pantasi-yitakaro yamiyitari atziri-payi. Pikiwayitziro piyowitziti, piraa-minto. Oshiki okaratzi pantasi-yitakari.” *

⁹ Ikantanakiri aajatzi: “Iro panta-pirotaki yamiyitari awaisatzitini, pithain-kawaitakiro Ikantakaantani Pawa. ¹⁰ Iroka ikantaki pairani Moisés isankinariki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.
Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

¹¹ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiithatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.” ’ † ¹² Ari pikantakari awiroka, okaratzi piyomitairi pishininka iro kantakaariri kaari inisironka-yitan-taariri asitariri. ¹³ Intaini pantasi-yitakaro yamitaitari pairani, irootaki pampinaa-sita-kaanta-karori iñaani Pawa. Ari pikanta-piintatyaa pantayitziro kimitakarori iroka.”

¹⁴ Yapiitakiro ikaimajiri Jesús maaroni piyowinta-kariri, ikantziri: “Pikimajiitina, pinkima-thatan-tyaanari maaroni. ¹⁵ Tima okaratzi iwaitari, ti akaaripiro-siritanti. Irooma okaratzi añaawai-yitziri, amisitowa-yitziri inthomponta, irootakira owaaripirosiritantatsiri.

¹⁶ Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki.”

¹⁷ Ikanta ijajiitaji atziri, kyaapaji Jesús pankotsiki. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “Paitama pisiyakaa-wintakiri?” ¹⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¿Tima piyoti awiroka ti okaaripiro-siritanti okaratzi iwaitari? ¹⁹ Tikatsira onkantiro asiri, intaini okiniro ashiitoki, irojatzi ositowan-tanajyaari.” Iro iyomitaan-takiri Jesús, tima ti onkaaripiroti okaratzi iwaitari. ²⁰ Ipoñaawaa ikantanaki aajatzi: “Irooma aririka ankinkithasirityaa antakairi pasini atziri kaari-pirori, irootakira owaaripirosiritantatsiri. ²¹ Tima inthomponta asiriki akinkisiryaa-koyitaro kaari-pirori, kaari kinataantsi, mayimpitaantsi, owan-taantsi.

‡ ²² kositaantsi, masithataantsi, kaari-piro-siritaantsi, amatawitaantsi, mayimpi-ryaantsi, samakoniintaantsi, kisimataantsi, tharowintaantsi, masontzi-siritaantsi. ²³ Tima okaratzi ikinkisiryaa-piintakari atziri kaari-pirori onatzi, irootaki iñaantarori owaaripiro-siri-waitziri. Tima inthomponta isiriki opoñaayitaka iroka-payi.”

Awintaanka Owintini-sato
(Mt. 15.21-28)

* **7:8** Tzimayitatsi sankinarintsu tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka: onasiyita ñaantsi-payi † **7:11** asitakaa-kariri Pawa = Corbán ‡ **7:21** Iroka ñaantsi “kositaantsi” añaayitziro aka Sankinarintsu 7.22, irooma pasini-payi anta 7.21: onasiyita ñaantsi-payi

²⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, jataki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ari isaikapaaki apononiki pankotsi, ti inintawityaa inkimakoi-tirimi. Titz-imaíta onkanti imanakotyaa. ²⁵ Tima tzimatsi anta apononi kooya, ikyaaantasiritari piyari osinto. Okima-kota-wakiri iroori Jesús, ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari. ²⁶ Kaari Judá-iti iroka kooya, Owintini-sato onatzii. Okantapaakiri: “Pinkatharí, pisita-kota-kaajinaro nosinto, ikyaaantasiritayaaro piyari.” § ²⁷ Ikantanakiro irirori: “Tira aapithatiri iwariti intsiti ampiri otsitzi iyaaro, apaniro iwaro irirori irojatzi inkimatziitan-takyaari.” * ²⁸ Ipoñaa akanaki kooya, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkatharí. Iro kantacha, iwapi-intaro otsitzi okaratzi yookaraan-tayitzi iincha-niki.” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Ari okanta, omapiro pikantakiri. Kantatsi pijatai, ari piñaapajiro pisinto, isita-kotaji iroori.” ³⁰ Okanta ojataji kooya owankoki, oñaapajiro osinto onaryaaka omaamintoki, isita-kotaji.

Yisita-kota-kaajiri Jesús atsikimpityari

³¹ Ipoñaa iwaanaja Jesús isaikawita-paaka Mapiniki ikinanajiro Simaaki, irojatzi yariitan-taari Tapowiniki. Irootaki kipatsi ipaitai-tziri anta Apipakowini. ³² Ari yamaita-kiniriri atsikimpityari, kisowaantiri ikanta aajatzi. Ikantai-tapaakiri: “Jesús, pantanta-wakyaari kapichiini pako.” ³³ Ipoñaa yaanakiri Jesús intyaatsikaini, isaantan-takari irakoi-mpiki iyimpitaki, itziritan-takari ichoori ininiki. ³⁴ Aminanaki inkitiki, isintsitanaki iwiniinkatanaka, ikantziri: “¡Efata!” (Akantziri añaaniki aroka: “asitarya-jyaa.”) ³⁵ Apatha-kiro asitaryaana iyimpita, ti inkiso-waantitanaji aajatzi, kantanaji iñaawaitzi. ³⁶ Ikantawitakari Jesús ikarajitzi atziri-payi: “Airo pikamanta-kotana.” Iro kantacha ipiyathatakari, ikamanta-nakiri maaroni atziri. ³⁷ Tima okiryaaantzi ikantawintai-tanakari Jesús, ikantaitzi: “¿Paitama okamiithatantari yantziri yoka? Ikimakaajiri atsikimpitya-witachari, iñaawaita-kaajiri aajatzi kisowaantiri.”

8

Iwakaari Jesús 400 sirampari (Mt. 15.32-39)

¹ Ikanta yapatojiita oshiki atziri, thonkapaaka iwariti. Ikaimakiri Jesús iyomitaani ikantziri: ² “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. ³ Aririka notyaan-tajiri, ari aakiri itashi awotsiki, tima tziyayitatsi poñaachari intaina.” ⁴ Yakanaki iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama ayika awakaiyaariri aka otzisi-masiki?” * ⁵ Ari isampitzi Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tziyayitatsi?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7.” ⁶ Ipoñaa ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajitaki oosaawiki. Yaakiro 7 yatantaitari, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, ipayitakiri irirori

§ 7:26 kaari Judá-iti = griego * 7:27 Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi kaari Judá-iti. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriimi ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iintsi. * 8:4 awakaiyaariri, yatantaitari = pan

ikaratzi piyotain-chari atziri. ⁷ Tzimitacha tsika-rika ikaratzi simaaniki. Ipaasoonki-wintakiri aajatzi, iriitaki impaita-kiriri aajatzi atziri-payi. ⁸ Owajjiitaka maaroni, kimajjiitaka. Yawiitajiro tzimaraantapaintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ⁹ Maaroni owainchari aamaaka ikaratzi 4000 sirampari. Ari ityaanta-yitajiriri ijataji. ¹⁰ Ipoñaa ititanaja Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani, montyaa-kotanaja intatzikirona opaitara Dalmanuta.

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Ikanta ipokajjiitaki Nasitantaniri, iñaana-minthata-paakiri Jesús, inintzi iñiuro intasonka-wintanti, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaaro itasorinka inkitiki, iñaanta-tyaari. ¹² Iwiniinkatanaka Jesús, ikantzi: “¿Paitama inintantari iñiina nontasonka-wintanti yokapayi? Airo noñaaka-tzimaitari. Omapiro.” ¹³ Piyanaka Jesús, montyaa-kotanaja.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri
(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipyaakota-nakaro iyomitaani yaaronta-nakyaami yatantaitari, intaini yaamatsitanaki aparoni anta iwitoki. † ¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Herodes.” ¹⁶ Ari iñaanata-wakaa-jiita iyomitaani, ikanta-wakaa: “¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatantaitari?” ¹⁷ Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: “Tikira pikinkisiriyaaji-itya awiroka, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: ‘Tira amaki yatantaitari.’ ¿Tikirama pikimatha-jiitzi? Kisosiri pikan-taka. ¹⁸ Tzimawitacha poki ti piñaanti. Tzimawitacha piyimpita ti pinkimi. ¿Tima pinkinkithasiritiro noshikyaan-takarori owarit-intsi? ¹⁹ Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzi 5, iro kantacha nowakaaka ikaratzi 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraan-tapain-tsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri?” Ikantajiitzi: “12 kantziri.” ²⁰ “Aajatzi nokimitakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzi 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri?” Ikantajiitzi: “7 kantziri.” ²¹ Ipoñaa ikantziri: “¿Tikirama pinkima-thati-roota?”

Yisita-kota-kaajiri mawityaakiri

²² Ariitaka Jesús Simapankoniki. Yamaita-kiniri mawityaakiri, ikantai-tapaakiri: “Pantanta-nakyaari kapichiini pako.” ²³ Ipoñaa yakatha-wakota-nakiri Jesús yoka mawityaakiri. Yaanakiri othapiki nampitsi. Ichoontakiri irokiki, yantantakari kapichiini irako. Isampit-zimaitari: “¿Kantatsi pamini?” ²⁴ Ari yaminanaki, ikantzi: “Ami-nawitaana, noñaawitaari atziri yanijjiitzi, iro kantacha ti inkoñaapiroti, isiyakaro inchato.” ²⁵ Ipoñaa yapiitakiri ipampitzi irokiki, yaminakaajiri aajatzi. Ari yisita-kotanaki, koñaatanaji yamini intaina, iñaanajiro maaroni. ²⁶ Ityaantajiri yisita-kota-kaajiri, ikantawajiri: “Airo pikinanaji nampitsiki, ti noninti pinkamanta-kotina.”

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

† 8:14 yatantaitari = pan

²⁷ Ipoñaa iwaanaja Jesús, itsipata-naari iyomitaani, ijatiro maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsitiki Filipino. Okanta niyaanki awotsi isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama ikinkisiryaa-kotanari atziri-payi?” ²⁸ Akajiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantzi pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii.” ²⁹ Ipoñaa isampita-nakiri irirori, ikantziri: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro: “¿Saipatzii-totaari pinatzi!” ³⁰ Ikantzi Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

Ikinkithata-kotziro Jesús inkami

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani onkarati awishimotirini Itomi Atziri. Ikantziri: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaantaniri-payi, ari iwaka-kaantinari. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaaajana.” ³² Ari ikantakiriri, ti imaniro. Ari yaanakiri Pedro intyaatsikaini Jesús inintawita iyomitaana-najirimi. ³³ Ipithoka-pithatana-kari, yaminanakiri pasini iyomitaani-payi, ikisathata-nakiri Pedro, ikantziri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi.” ‡ ³⁴ Ipoñaa ikaimakiri Jesús ikaratzi piyotzi-minta-kariri, ikaimakiri aajatzi iyomitaani, ikantakiri: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsi-patyaana, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsi-patyaana. ³⁵ Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziro irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka, okantakaan-tziro ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi, irootaki ikamawintan-takanari aritaki yawisako-siritai. ³⁶ Ampinaasi-waita otzimi-motantzi waararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaasitan-tajyaa. ³⁷ ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitantaita? ³⁸ Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasikowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorin-tsitaa-tsiri.”

9

¹ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Iriipirora, tzimayitatsi pikaratzi aka, tikiraata pinkamiita, ari piñaakiro isintsinka Pawa tsika ikanta ipinkathari-wintantzi.”

Isiparyii-motakiri Jesús iyomitaani

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Okanta awisanaki 6 kitaitiri. Tonkaanaki Jesús otzisiki, yaanakiri Pedro, Juan, ipoñaa Jacobo. Ari isiparyii-mota-kiriri. ³ Kitamaro okantanaka iithaari, tikatsi ankimitakaantya okitamaronanakira. ⁴ Iñaatziiri Elías itsipata-paakari Moisés, ikinkitha-waita-kaapaakiri Jesús. ⁵ Iñaawaitasitanaka Pedro, ikantanakiri Jesús: “Yomitaanari, omapiro okamiithatzi pamaiyakinani aka. Kamiitha nowitsikaiyimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pashitya awiroka, aparoni yashitya Moisés, yashitya aparoni Elías.” ⁶ Tima intharowa-jiita-nakitzi,

‡ 8:33 Kamaari = Mishatantaniri

irootaki iñaawaitasiwaitantanakari. ⁷ Ipoña opokapaaki minkori otsiman-kakota-paakiri. Ikimatzi ikantaitzi: “Notomi inatzira yoka nitakokitari, pinkimisantiri.” ⁸ Ipoña yamina-piro-wijiitanaja, tikatsi iñaanaji, intaini Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaa otzisiki, ikowa-kotakiri airo ikamantantziro iñaakiri irojatzzi apaata aririka yañaaji. Tima yoka Itomi Atziri ari yañaaji inkamawita-kyaara. ¹⁰ Irootaki airo ikamanta-kotantari, iro kantacha oshiki isampita-wakaa-jiitaka irirori tsika opaita ikanta-kotziri Jesús, ari yañaaji inkamawitakyaa. ¹¹ Ipoña isampitaiyakiri, ikantziri: “¿Paitaka ikanta-kotziri yotzinkariiti iriira jiwatapain-tsini Elías impoki?” ¹² Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro, iriitakira jiwatapain-tsini Elías impoki, intampatzikatan-tapaaki. ¿Tsikama okantzika isankinata-koyii-takina pairani? Tima onkanti: ‘Yoka Itomi Atziri, oshiki inthain-kawaitaitiri.’” ¹³ Pinkimi, aritakira pokaki Elías. Oshiki imaimanita-wakiri, imonkaratakiro okaratzi isankinata-koita-kiriri.”

Iwawisaa-kotziri Jesús iintsi yaakiri piyari

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariitaja Jesús yookanakiri iyomitaani, iñaapaatziiri ipiyotzi-wintakari oshiki atziri itsipatakari yotzinkariiti iñaanamintthatziri. ¹⁵ Ikanta iñaawairira ipokaji Jesús, yokiryaa-jiitanaki, isiyajitanaka iwithata-wajyaari. ¹⁶ Isampita-paakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitama piñaana-minthatantariri?” ¹⁷ Akanaki aparoni, ikantanaki: “Yomitaanari, namatziimiri notomi ikyaantasiritari piyari, ti onkantaji iñaawaitaji. ¹⁸ Impoka-sita-pajiri-rika, yatsikai-kiwaita, ikisotakairi. Nokanta-witakari piyomitaani iwawisaa-kota-jinari, ti imatiri.” ¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantanaki: “Titya pinkimisanta-jiiti awiroka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka intsi.” ²⁰ Yamaita-paakiniri. Ikanta piyari iñaapaakirira Jesús, ipiyon-kaanakari sintsiini iintsika, tyaanaki, ipinaawaita kipatsiki, isimori-waanti-waitanaki. ²¹ Isampitanakiri Jesús iriri iintsi, ikantziri: “¿Tsika-paitima yitanta-nakari pintsiti?” Ikantzi: “Ari ikantzita owakira yintsita-paaki. ²² Itaakaa-waitakari paamariki, ipiinka-waitzi aajatzi nijaaki, inintzi iwamairimi. Kantatsi-rika pinisironkatyaana, pimatiro.” ²³ Ikantziri Jesús: “¿Paitama pikantan-tarori ‘Kantatsi-rika...?’ aririka pinkimisantanaji, aritaki omatakyaa maaroni.” ²⁴ Ipoña ikaimanaki sintsiini iriri iintsi, ikantanaki: “Kimisanta-witachana, tirika nonkimisanta-piroti, pinkimisantakaa-pirotajina awiroka.” ²⁵ Aikirora iñaatzi Jesús ipokajiita-paaki atziri, ikisathata-nakiri piyari, ikantanakiri: “Pintainariyaari iintsi, airora pipiya-sitaari aajatzi.” ²⁶ Ikaimanaki sintsiini piyari. Ikamanata-kaanakiri iintsika. Oshiki kantanain-tsiri: “Kamaki iintsika.” ²⁷ Ipoña yakatha-wakota-nakiri Jesús, ikatziyakiri. Añaanaji. ²⁸ Ikanta ikyaapaakira Jesús pankotsi, ari isampita-kiriri iyomitaani apaniroini, ikantziri: “¿Paitaka kaari nomatantari naaka nowawisaa-kotiri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Omapiro isintsitzi yoka piyari, okowatya aakowintyaaro amani, antzi-wintyaari aajatzi.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoñaa iwaanaja Jesús, ikinayitanaji Tapowiniki. Tira ininti inkima-kotiri atziri-payi. ³¹ Tima iyomitaa-yitatziiri iyomitaani, ikan-tayitziri: “Irootaintsira yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwaitiri. Awisaw-itakyaa, mawa kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.” ³² Iro kan-tzimaita-chari ti iyojiita-wakiro okaratzi ikamanta-witariri. Tikatsi nintatsini isampitiri.

Tsika itzimi iriipirota-tsiri

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Arijiitaja Capernaum-ki. Ikanta isaikajiita-pajira pankotsi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitaka pikanta-wakaari inkaaranki awotsiki?” ³⁴ Ari imairijiitaki irirori. Tima inkanta-wakaa-winta-tyaaro inkaaranki awotsiki tsika-rika itzimi iriipirota-tsiri. ³⁵ Saikanaki Jesús, yapatotakiri 12 iyomitaani, ikantziri: “aririka pininti piri-iproto, pisiya-kotyaari ikanta otzikataari, ti impinkathari-wintanti irirori.” ³⁶ Yamaki aparoni iintsi isaikajiitakira, ithomaakiri, ikantzi: ³⁷ “Inkarati pairyirori nowairo ikimisantaana, impoña yaakami-ithatairi aparoni kimitariri yoka iintsi, naakara yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paapatyaanaja otyaanta-kinari aka.”

Ari akaratziri kaari kisaniintairi

(Lc. 9.49-50)

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aparoni atziri pairyirori piwairo, iwawisaako-tzimaitari ikyaaantasiritari piyari. Tira añaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi. Tima inkarati tasonka-wintantatsiri ipairyirora nowairo, airora ikisi-mataana osamaniitaki. ⁴⁰ Tima ari akaratziri itzimi kaari kisaniintaini. ⁴¹ aririka inkaminthayitimi impairyitiro nowairo, inkantaiti: ‘Nopakotiri nijaa yasitaari Saipatzi-itotaari.’ Iriitaki impinai-tajiri apaata. Omapiro.”

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² “Tsika-rika itzimi antakaa-kironi kaari-pirori aparoni iintsi awintaanari, osiyakariri yoka aka, ari iwasankitaa-yiitairi. Iro kamiithata-tsimi inthayii-tiniri mapi ikintsiki, iwiinkai-tiri inkaariki. ⁴³ Iroorika pako panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pithatyaa-tyiromi pako. Irojatzji pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okantya otzimawita apiti pako ompoña piñaajiro apaata yookaitaimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya, ⁴⁴ tsika anta ti inkaamanitapaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari. ⁴⁵ Iroorika piitzi panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pichiika-tyiromi piitzi. Irojatzji pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti piitzi ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya, ⁴⁶ tsika ti anta inkaamanitapaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari aajatzi. ⁴⁷ Iroorika piroki panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyaa pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pinkitho-ryaatyiiromi pooki. Irojatzji pijapityaakin-tajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti poki ompoña

piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jitajya pintaajya, ⁴⁸ tsika ti anta inkaamanitaji kinitisi, tsika ti intsiwakanitaji paamari aajatzi. ⁴⁹ Tima paamarikira iñaantaityaami maaroni, inkimita-kaantai-timiro aajatzi okanta katyori. ⁵⁰ Kamiitha okanta tziwi okatyotzi, aririka inkonowaitiro tsika ompaitya, airo apantaaro inkatyokan-taiyaaro. Ari pinkanta-najyaari awiroka ontzimatyii pinkimita-kota-jyaaro tziwi-pirori, paapatyawakaiya, tima ti okanti pintzimawintawakaiya.”

10

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: ti okanti pookiro piina
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ikanta iwaanaja Jesús ijatiro iipatsitiki Judá-iti, ikinanakiro intatzikiro Owaryiinkaarini. Yapatotzi-winta-waari oshiki atziri. Yitapaaro iyomitaa-yitapajiri ikimita-piintzirora.

² Ari ipokakiri Nasitantaniri, isampita-paakiri Jesús inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: “¿Sinitaa-ntsita-tsimaa yookiro iina aparoni atziri?” ³ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama ikantakiri awaisatzitini Moisés?” ⁴ Ikantajiitzi irirori: “Isinitantzi awaisatzitini Moisés ookiro ina aririka impaitairo tsika osankinatakota ookawakaantsi.” ⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Okantakaan-tziro ti pinkimisanta-niti, irootaki isinitan-tamirori.

⁶ Tima pairani owakira itantanakari iwitsikantzi Pawa, Iwitsikakiri sirampari aajatzi kooya.

⁷ Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa,

⁸ tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aparoni ikantana iwathaki. ⁹ Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina itsipata-kaariri Pawa.”

¹⁰ Ikanta isaikajiitzi pankotsiki, isampitairi iyomitaani okaratzi ikantakiri, ¹¹ ikantanaki Jesús: “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. ¹² Ari okimita kooya aririka ookiri oimi, aajirika pasini sirampari, omayimpitaki aajatzi.”

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁴ Ti onimotanakiri Jesús iñaakirira, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-sitinaata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantzi Pawa. ¹⁵ Airorika ipinkathaitziri Pawa inkimitai-tyaari ikantara intsi-payi, airo iñiitajiro tsika ipinkatha-ritaji. Omapiro.” ¹⁶ Ithomaa-wakiri intsi-payi, iwasi-patzii-toyitakiri, itasonka-winta-yitakiri.

Mainari ashaaranta-chari
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Iro yawisan-tanajjaarimi Jesús, isiya-sitakari aparoni atziri, ityiirowa-sita-paakari, isampita-paakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri! ¿paitama nantajiri naaka nowanta-jyaarori nañaaji?” 18 Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini. 19 Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo pamatawitantzi.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.” 20 Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki.” 21 Ikanta yaminanakiri Jesús, itakotanakari, ikantziri: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.” 22 Ikanta ikimawakira, okantzi-moniinta-nakari. Owasiri ikanta ipiyanaja, tima ashaarantzinkari inatzii.

23 Ikanta yaminanaki Jesús maaroni inampi-naki, ikantziri iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritaji Pawa.” 24 Okiryaantzi ikantanaka iyomitaani ikimakirira ikantakiri. Ipoña yapiita-nakiro ikantzi: “Notomiiti. ¡Oshiki ompomirintsitzi-motyaaari ijataji tsika ipinkathari-wintantzi Pawa awintaarori iwaararo! 25 Oshiki ipomirintsitaro ikyaaakitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.” *

26 Aikiro yokiryaa-nakitzi iyomitaani, ikantanakiri: “¿Paitama awisakotaa-tsini?” 27 Ari itsikanatanakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airoa imatziro apaniro atziri, iriitakira Pawa matakairini. Tima tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.” 28 Ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari.” 29 Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Omapiro, tzimayitatsi kimisanta-najirori Kamiithari Ñaantsi, kinkithata-koyitanajirori aajatzi, irootaki yookan-tanakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, itomi, iipatsiti. † 30 Aritaki iñaajiro ontzimi-motajiri oshiki, anaanakiro okaratzi yooka-nakiri. Tima oshiki onkarati iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, itomi, iipatsiti. Onkanta-witakyaa oshiki inkisa-niinta-waitaitiri, tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiroyañaayitaji. ‡ 31 Iro kantacha, tzimatsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitajiro. Tzimatsi pasini ampoiyyita-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitajiro.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Ikanta itonkaa-jiitzi ipampithatziro awotsi ijatziro Aapatyaawiniki. Iriitaki jiwatatsi Jesús yaniijiitzi. Okiryaantzi ikantajitakiri

* 10:25 ikyaaakitani = camello; yanini omoro = omoro kithapi † 10:29 Tzimayitatsi sankinarintsitzi tsika ti iñiitiro ñaantsika “iina.” onasiyyita ñaantsi-payi ‡ 10:30 ontzimi-motajiri oshiki = yookanaki-rika aparoni, aritaki impaitajiri 100

iyomitaani, tharowa-siri ikantajiita iyaatziri. Ipoñaa yapiitakiro Jesús yapatotziri 12 iyomitaani, inkamantiri onkarati awishi-motirini, ikantakiri: ³³ “Ajatatziira Aapatyaawiniki. Arira yaakaan-taitiriri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, intsipata-kyaari Yomitaantaniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. Impoña iwawisaa-kiniri wirakocha-payi, ³⁴ ithainkimawaitaitiri, impasawaitaitiri, inchoontawaitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”

Inintziri Jacobo aajatzi Juan

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ikanta itomi-payi Zebedeo yoka Jacobo aajatzi Juan, itsitoka-paakari okaakiini Jesús, ikantakiri: “Yomitaanari, nonintzi pantinaro nonkampitimiri.” ³⁶ Ari isampita-nakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri nantimiri?” ³⁷ Ikantajiitzi: “Tima irootaintsi pimpinkathari-wintanti, pisinitina nontsipatyaami ampinkathari-wintanti piwaniinkaroki, no-saikaki aparoni pakopiroki pasini pampatiki.” ³⁸ Ikantanakiri Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pinkimita-kyaana nonkami naaka?” § ³⁹ Ikantajiitzi irirori: “Aritaki nomatakiro.” Ikantzi Jesús: “Omapiro, irootaintsira pimatiro onkarati nonkimaatsityaari, * ⁴⁰ Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakaan-tironi itzimi-rika nontsipatyaari, irasi itzimi-rika ikasiyakaitzitari.” ⁴¹ Ikanta ikimajiitaki pasini iyomitaani, ikisanakiri Jacobo aajatzi Juan. ⁴² Ipoñaa yapatota-najiri aajatzi, ikantziri: “Piyojiitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satzi atziri-payi, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirota-tsiri, isintsiwintantzi inkimisantaitiri. ⁴³ Irooma awiroka-payi, aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ⁴⁴ Iroorika pinintzi pijiwatakaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. ⁴⁵ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantya, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, ikamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

Yaminakai-tajiri kamiitha Bartimeo

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta yariitaka Jesús Kasiryariki. Ipoñaa iwaanaja itsipatanaari iyomitaani aajatzi ikaratzi apatotzi-winta-kariri. Okanta anta awotsi-nampikira, iñaapaakiri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikowako-yitantzi impasitai-tyaari. ⁴⁷ Ikanta ikimaki irirori, iritaki Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki, ikaima-kota-wakiri, ikantziri: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁸ Oshiki ikisatha-witai-takari, imairitan-tyaari, aikiro ikaimanakitzi sintsiini: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁹ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pinkaiminari.” Ari ikaimai-takiri ikantai-tziri: “Pinkatziyi, kimosiri pinkanta-nakya, ”

§ 10:38 Iro ikanta-kotzi Jesús aka: “¿Arima pimatakiro awiroka piroki kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pinkimita-kyaana naaka inkiwaataitina?” * 10:39 Iro ikanta-kotzi Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piroki niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaana inkiwaataitina naaka.”

ikaimatziimi.”⁵⁰ Yookanakiro iwiryakaro, katziyanaka, ipoka-sita-paakiri Jesús.⁵¹ Isampita-wakiri irirori, ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkanta-jimika?” Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, nonintzi nonkiryaaji.”⁵² Ikantanaki Jesús: “Kantatsi pijataji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kirotanaka yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús awotsiki.

11

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariijiitaka Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaa-pankoniki, omontitakari otzisi Yiinkakii-toni. Ari ityaankakiri Jesús apiti iyomitaani,² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthatakotyaa kiripiri ipiraitari, tikira ikyaakoitari. Pinthataryaa-kotiri, pamakiri.”³ Aririka isampii-tawakimi: ‘¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?’ Pinkanta-nakiri awiroka: ‘Kowatziiiri Pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiri.’”⁴ Jaitijiitaki, iñaapaakiri ithatakotaka kiripiri ikyaakoitari pankotsi-nampiki. Ithataryaa-kota-paakiri.⁵ Tzimatsi atziri ñaawakiriri, ikaima-kotakiri, ikantzi: “¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri?”⁶ Ikantanakiri irirori okaratzi ikantawakiriri Jesús. Isinitai-takiniri yaanakiri kiripiri ikyaakoitari.⁷ Yamaitakiniri Jesús. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyaa-kotanakari Jesús.⁸ Tzimatsi omaaronka-sitakiriri manthakintsi, pasini chikanaintsi inchasi imaaronkiro onkantyyaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika ikinanakira.⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri! †

¹⁰ Tasonka-wintaari ikantaja pinkatha-ritain-tsini, ikasiya-kayitani awaisatzitini David.

¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryawinta-jyaari Inkiti-satziwí!

¹¹ Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki, kyaapaaki Tasorintsi-pankoki, yaminayita-paakiro maaroni. Tima tsitiniityaanaki, piyanaka Asinonkaa-pankoniki itsipata-naari 12 iyomitaani.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithotatsini

(Mt. 21.18-19)

¹² Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús ipoñaajaro Asinonkaa-pankoniki, itashaa-paaki niyaanki-thaki awotsi.¹³ Yaminaki antó iñaaki okatziya pankirintsi, owaniinka okanta oisi. Ijata-sita-nakiro, yamini tzimatsi-rika okitho. Tikatsi-tzimaita, oyosiita oisi, tima tikira onkitho-paititaji. ‡¹⁴ Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikithotai.” Ikimajiitakiri maaroni iyomitaani.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta yariijiitapaja Aapatyaawiniki. Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri aajatzi

* 11:2 ipiraitari, ikyaakoitari = pollino, burro † 11:9 Korakitataiki awinkathariti = Hosana; otyaanta: wairontsi ‡ 11:13 pankirintsi = higuera; okitho = higo

ikaratzi amananta-yitatsiri. Yoka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi. ¹⁶ Tira isinitanaji aparoni yawisakairo iwaararo osaikira Tasorintsi-panko. ¹⁷ Ipoñaa iyomitaantanaki, ikantzi: "Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintinari poñaayita-chari maaroni nampitsiki.

Iro kantacha awirokai, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimantayitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko." ¹⁸ Ikanta ikimajiitaki ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri, yaminajiitaki tsika inkinakairo iwamaakaantiri. Iro kantacha itharowan-tayitakari Jesús, tima oshiki amina-kiriri iñiirira kamiitha okanta iyomitaantayitzi. ¹⁹ Tima ari tsitiniityaaki, piyanaka Jesús.

Sampisitanaki pankirintsi imishatakiri

(Mt. 21.19-22)

²⁰ Ikanta ikina-manaji osaiki pankirintsi, iñaatziro sampisitanaki, kamanaki maaroni oparitha. ²¹ Ikinkisiryaa-najiro Pedro ikantakiri chapinki Jesús. Ikantziri: "Yomitaanari, paminero pankirintsi pimishata-nakiri, sampisitanaki." ²² Yakanaki Jesús, ikantzi: "Pawintyaari awiroka Pawa. ²³ Omapiro nonkantimi, kantatsi piñaanatirotzisi, pinkanti: 'Osirinki otzisi, ompiinki inkaariki.' Airorika pikisoiryaa-waitanaki, iriirika pawintaa-nakya, aritaki ikantakimiro. ²⁴ Iroora nokantan-tamiri, tima aririka pamaniri Pawa pikamitiri tsika ompaityaa, pawintaa-nakyaari-rika, aritaki imatakimiro pikowakotziriri. ²⁵ Aririka pamaniri Pawa, paripirotajiri tzimatsi-rika kaari onimota-kayimini, aritaki imatajimi Asitairi Inkiti-satzi yaripirotaimi awiroka tzimatsi-rika pikinakaa-sitakari. ²⁶ Airorika paripirotari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripirotaami awiroka Asitairi Inkitisatzi." §

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ikanta yariijitaka Aapatyaawiniki, aniiwaitapaji Jesús Tasorintsi-pankoki. Ipoka-sita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-konaiti. ²⁸ Isampita-paakiri, ikantziri: "¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?" ²⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: "Tzimatsi naaka nosampitimiri. Aririka pakakinaro, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari. ³⁰ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?" Pakajiitityaa." ³¹ Ari ikanta-wakajiitanaka: "Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: '¿Paita kaari pikimisantantari?' ³² Aamaa-sityaa ankanti: 'Atziri otyaankakiri.'" Iro kantacha itharowantari inkisanakiri atziri-payi. Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan. ³³ Ari ikantajiitzi: "Ti noyotiro." Ikantzi Jesús: "Pikimitaka awirokai ti pininti pinkaman-tinoro, aajatzi naari airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari."

§ 11:26 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

12

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Ari yitanaaro Jesús isiyakaa-wintziro okaratzi iyomitaan-tayitziri, ikantzi: “Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki atiimintotsi yaminakoi-tantyaarori pankirintsi isaikaitaki jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ² Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani yaajati. ³ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaaajiri tikatsi yaanaji. ⁴ Ityaanka-witaka aajatzi pasini impiratani. Itsitonkainawaitakiri, ikawiya-waitakiri. ⁵ Ityaantaki aajatzi pasini, iwai-takiri. Tima oshiki ikaratzi ityaanta-witakari, tzimayitatsi ipasawaitaitakiri, iwai-takiri pasini-payi. ⁶ Aparoni ikantapaaka itomi irirori, yitakoki-pirotari, ityaantakiri, ikanta-siritzi: ‘Iriirika notomi naaka, ari impinka-thaitakiri.’ ⁷ Iro kantacha yokapayi antawai-rintzi, ikantawakaa-jiita: ‘Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ⁸ Yairika-wakiri, iwakiri. Yookakiri othapikita-paaka pankirintsi-masi. ⁹ ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¿Tima ari impokanaki irirori, iwakiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini? ¹⁰ ¿Tima piñaanatiro sankinarintsi? Ikantaitzi: Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzai yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹¹ Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori.

Irootaki okiryaa-wintan-tariri.”

¹² Ari inintawi-jiitanaka yaakaan-tanakirimi Jesús, iyotawakiro iritaki ikinkithata-kotziri. Ti onkanti, tima intharowan-tatyii-yaari atziri piyotzi-minta-kariri. Iwashaanta-nakiri, ijapithatajiri.

Kamiithama impinaitiri pinkathari

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña ityaantaitaki Nasitantaniri itsipatakari ikaratzi aapatyaa-yitariri Herodes, inintajiiwita inkompita-kaiyaarimi Jesús. ¹⁴ Ikanta yariijiitaka, ikantapaakiri: “Yomitaan-tanirí, okaratzi piñaanitari awiroka iroopiro onatzii. Ti pinkimisantiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaan-tziri Pawa. ¿Kamiithata-tsimama ampiri kiri-iki isintsitan-tziri iwinkathariti wirakocha-payi? ¿Ampinatirima? ¿Airooma apinatziri?” † ¹⁵ Iyotakiri Jesús, owapyiimotan-taniri inatzii ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri: “¿Paitama piñaantan-tanari? Pamakinari kiriiki, naminawakiri.” ¹⁶ Yamaita-paakiniri. Ikantzi Jesús: “¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?” Ikantajiiitzi irirori: “Irasí César.” ¹⁷ Ikantzi Jesús: “Tima iritaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaaniri isintsiwintzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaaniri isintsiwintzimiri irirori.” Okiryaaantzi ikantajiiitanaka ikimirira Jesús.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayitain-tsiri

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

* **12:10** kipayi, otzinkami = mapi † **12:14** iwinkathariti wirakocha-payi = César

¹⁸ Ipoñaa ipokajitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ikantziri: ¹⁹ “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’” ²⁰ Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira iwaiyan-takairo iina, kamaki. ²¹ Ipoñaa yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi. Ari ikimitakari irirori, kamaki, ti iwaiyan-takairo. Ipoñaawita-paaka mawatatsiri itzimi, aajatzi ikimitakari irirori. ²² Ari ikantakari maaroni ikarajitziira 7 iririntzi. Tikatsi aparoni waiyanta-kaironi. Ari owiraantarori kamaji aajatzi iroori kooya. ²³ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

²⁴ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pikimathantaro Sankinarintsi-pirori? ¿Paitama kaari piyota-kotantaro itasorinka Pawa?” ²⁵ Tima aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimaji aawakai-yitaa-chani. Isiyapa-jyaari Maninkariiti anta inkitiki. ²⁶ Irooma okanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, ¿tima piñaanatiro isankinatakiri Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi? Ikantakiri:

Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

²⁷ Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari inkimita-kaantai-tyaari iwawani, apatziro ikaratzi añaatsiri ¿Ñaakiro? Pकिनakaa-sitakaro awiroka.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitziri

(Mt. 22.34-40)

²⁸ Ari ipokapaaki aparoni Yomitaan-taniri, ikimapaakiri iñaanata-wakaa. Iyotapaaki kamiitha iyomitaakiri Jesús yoka Tampatzikawiri-satzi, isampita-paakiri irirori: “¿Tsikama otzimika itarori onintapirota Ikantakaan-taitani?” ²⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Iroka nintapirota-chari, okantzi:

¡Pinkimi Israel-iiti! Yoka Awinkathariti Pawa, aparoni ikanta Ipinkatharitziri irirori.

³⁰ Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Isiriki piwairi.

Irootaki iroka otzinkami Ikantakaan-taitani. ³¹ Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

Tikatsira pasini Ikantakaan-taitani anairori iroka-payi.” ³² Ikantanaki Yomitaan-taniri: “Kamiithataki, omapiro pikantakiri: Aparoni inatzi Pawa tikatsi pasini. ³³ Oshiki okamiithataki anintapirotajiri, aninta-siritajiri, aninta-sintsitajiri, isiriki awairi. Aajatzi ankimita-wakaa-najyaa aroka, antakota-wakai-yitajyaa. Iroora ikowakaa-pirotairi Pawa, anairo ipomitai-tziniriri yatsipi-wintaitari Pawa.”

³⁴ Ikanta iñaakiri Jesús kamiitha okaratzi ikantakiri, ikantanakiri: “Irootaintsimi piñiuro pimpinkathatairi Pawa, omatantyaari impinkathari-wintaimi irirori.” Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri Jesús.

¿Paita charinin-tariri Saipatzii-totaari?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Ipoñaa iyomitaantaki Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Piki-makiri Yomitaan-taniri, ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka?” ³⁶ Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiri pairani pinkatharini David, ikantaki pairani:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzii noitsinampaan-tajjaariri kisanintzimiri,

Aripaiti intyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

³⁷ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Tsika inkini incharinita-jyaari?” Ikanta maaroni atziri piyotain-chari, onimoyitakiri ikimiri ikantayitziri Jesús.

Ikinkithata-koitziri yotzinkari

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ipoñaa ikantaki aajatzi Jesús: “Paamaiyaari Yomitaan-taniri. Oshiki iniwitaro iwaniinka-tziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaari-thananaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita. ³⁹ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karapapankoki impinka-thaitiri. Ari okimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁰ Yathawaa-yitaro aajatzi kinankaro yaap-ithatziro owanko. Iro isanthatakantarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasankitaitari.”

Asinonkainkaro kooya

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Okanta aparoni kitaitiri isaiki Jesús Tasorintsi-pankoki, ari isaiki-mota-paakiro ititaita-piintziri ipasitan-taitari kiriiki. Iñaatziiri ipokajitaki atziri ikaratzi tiyitatsiri iiriikiti. Tzimatsi oshiki ashaarantaniri titayitatsiri oshiki kiriiki. ⁴² Ari opokapaaki kooya kinankaro, asinonkainkaro onatzii, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki, tikatsi antitachani yamanantai-tantyaari. ⁴³ Ikaimanakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: “Anaantaki iroka kooya, anaakiri pasini atziri ikaratzi tiyiwitain-chari. Omapiro. ⁴⁴ Tima inkarati tiyiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraanta-tsiri iiriikiti. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tayarimi owariti.”

13

Ikinkithata-kotziro Jesús omporoki tasorintsi-panko

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi aparoni iyomitaani: “Yomitaanari, pamini-rotyaa mapi iwitsikan-taitarori, antaro onayitzi, owaniinka-waitaka pankotsi.” ² Ikantzi Jesús: “Maaroni pankotsi okaratzi piñii-rika, airo piñaayitajiro okaratzi opiwiryaaapaata, inthonkaitiro imporokaitiro.”

Iñiitiri aririka onthonki-matajyaa

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ikanta yariijitaka tonkaariki Yiinkai-toniki, imontita-paakaro Tasorintsi-panko. Ari isaikapaaki Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo aajatzi Andrés, isampijitakiri Jesús tikatsi pasini-payi kimirini, ikantziri: ⁴ “Pinkamantina. ¿Tsika-paitama omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari?” ⁵ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁶ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari.’ Oshiki yamatawiti. ⁷ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraa-siritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratyaa onthonkan-tajyaari maaroni. ⁸ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. Onikayityaa tsika-rika-payi. Iñiiti tashitsi. Irootaki itanakyaaaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

⁹ Ontzima-tyiira paamaayityaa. Tima yaakaan-taita-tyiimi jiwari-payiki impasawaitaitimi karapapankoki. Impoña yaitanakimi isaikayitzira pinkatharintsi okantakaan-tziro pawintaana, ari pinkinkithata-koyita-jinari anta. ¹⁰ Iro ninta-pirotacha itawakyaaro inkima-kotairo atziri-payi Kamiithari Ñaantsi maaroni nampitsiki. ¹¹ Aririka yaitanakimi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: ‘¿Paitama nonkantiriri?’ Tima Tasorinkantsi yotakayi-mironi opaita pinkantiri, tira awiroka ñaawaita-sita-chani. ¹² Ari iñiitaki aakaantirini iririntzi iwaakaan-tiri. Piñii aakaantirini itomi. Piñii wamaakaan-tirini asitariri ikisaniinta-nakiri. ¹³ Oshiki inkisaniinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. Iro kantacha ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitakira awisakotaa-tsini. *

¹⁴ Aririka piñaakiri ipaitai-tziri ‘Pinkaari Apirotan-taniri’ isaikapaaki tsika ti inintakaitiri, inkarati nampita-jyaaroni aka iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Tima iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii ikimathatiro.) ¹⁵ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati tsika ompaityaa. † ¹⁶ Piwaniki-rika pisaiki, airo paapanaatziro pithaari. ¹⁷ ¡Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi otomi! ¹⁸ Pamaniri Pawa, pinkantiri: ‘Pookakaa-wintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsi-paitiki.’ ¹⁹ Tima antaaro onkantyyaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzii iroñaaka, ti iñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita iñiiti siyaaroni. ²⁰ Airo itharokyaatzimi Pawa imairintziro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintan-takarori sintsiini asinonkaantsi. ²¹ Aririka pinkimi inkantaitimi: ‘Yoka Saipatzii-totaari.’ Pasini kantatsini: ‘Jiirinta Saipatzii-totaari,’ airo pikimisantziri. ²² Ari impokaki siyakotyaarini Saipatzii-totaari, siyakotyaarini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Inintawita-paakyaa yamatawitiri ikaratzi iyositaakiri Pawa, kantatsira. ²³ Paamawinta-yityaara awiroka, aritakira nokaman-tzita-yitakamiro.”

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri
(Mt. 24.29-35,42-44; Lc. 21.25-36)

* **13:13** awintaa: wairontsi † **13:15** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi

²⁴ “Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri. ²⁵ Inparyaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawita-chari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyaa. ²⁶ Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, ifiitawajiro isintsinka aajatzi iwani-inkaro. ²⁷ Impoña intyaan-kakiri Maninkariiti, yapatota-pajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owirathapitapaja.

²⁸ Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piñaa-piintziro pankir-intsi, aririka piñaakiro airisiyitanaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. † ²⁹ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimataana. ³⁰ Airo ikamita yoka ashininkapayi, iroatzi ifñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³¹ Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapirotyaa iroori.

³² Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompian-tajyaari. Tira iyotiro Itomi, iri mapirotzirori inkiti-wiri Maninkari. Ap-atziro iyotziro Asitanari irirori. ³³ Paamaiyaa, aamawinta pinkantyyaa, pamani. Tira piyoti tsika-paiti omonkaratan-tyaari. § ³⁴ Okimityaaro aririka ijati aparoni atziri intaina. Yookanakiro iwanko, inkanta-yitanakiri maaroni impiratani onkarati yantiniriri. Aajatzi inkim-itaakiri aamaako-wintarori pankotsi, inkanta-nakiri: ‘Paamawinta-jyaana nompipi.’ ³⁵ Pisakisiriti awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi asitarori iwanko, tsitinii-tiini, niyaankiiti-paiti, ifñaaki-rika waripa, onkitaitita-manaji-rika, ³⁶ onkantyaama aririka imapokajiro impiyi, airo ifñaapajimi pimayi. ³⁷ Okaratzi nokanta-yitzimiri awiroka, irootakira nokanta-yitzi-tariri aajatzi maaroni: Paamaiyaa.”

14

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ari oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinka-piintai-tziro Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Ari ikamanta-wakaakari ijiwari-payi Ompiratasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ikanta-wakaa-jiita: “Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. ² Iro kantacha, airo amaimantziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

Isaitan-taitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Ikanta ikinanaji Jesús Asinonkaa-pankoniki, osaiki iwanko Simón omawitari pairani kowiinkari pathaa-rontsi. Ari isaikaki iwajiita. Ariitapaaka aparoni kooya amakotaki kasankaari. Oyosiita owaaki incha-tyaaki, oshiki owinaro, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi. Osataa-kotakiro opatziki, osaitan-takari ipatziinaki Jesús.

* ⁴ Kisanaka ikaratzi ñaakirori, ikanta-wakaanaka: “¿Paitama paraatan-tarori kasankaari? ⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro

† 13:28 pankirintsi = higuera § 13:33 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti ifiitiro ñaantsika “pamani.” onasiyita ñaantsi-payi * 14:3 incha-tiya = nardo; mapi = alabastro

kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasityaaririmi asinonkainkari-payi.” Ikisanakiro kooya. † ⁶ Ari ikantzi Jesús: “Piñaasityaaro. ¿Paitama pikisan-tarori? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ⁷ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaiki-motimi, pininti-rika pintakotyaa, ari pimpasita-kyaari. Irooma naaka, kapichinita-paaki nosaiki-mota-najimi. ⁸ Tima antatziiro iroka kooya aawyiiri iroori, jiwataki osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkanyaa inkitaitina apaata. ⁹ Tsika-rika ikamantai-tairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithata-koitairo aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ikinkisiryaa Judas yaakaantiri Jesús

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ikanta Judas Nampitsiwiri, ijata-sitakiri ijiwari-payi Ompirasorintsitaari yaakaantiri Jesús. Iriiwitaka itsipawitari 12 iyomitaani. ¹¹ Antaro ikimo-siri-jiitanaki jiwari, isinitaakiri impiri kiriiki. Yamina-minata-nakiro Judas tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús.

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Iroora itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, iwamaa-piintaitzi aajatzi ipira yatsipitaitari iwaitari kitaitiri Anankoryaan-tsiki. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari oimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?” ¹³ Ipoña ikantanakiri apiti iyomitaani: “Pijati nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaani. Piyata-nakiri, ¹⁴ tsika-rika inkyaapaji, pinkantiri asitarori iwanko: ‘Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.’ ¹⁵ Ari iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikai-takiro onkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri ayaari.” ¹⁶ Jaitijiitaki iyomitaani ariitaka nampitsiki. Iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁷ Okanta otsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, itsipata-paakari 12 iyomitaani. ¹⁸ Ikanta iwajiitara, ikantzi Jesús: “Pikaratakira pakyoootana, tzimatsira aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.” ¹⁹ Owasiri ikantajitanaka. Aparoni-payi yitanakaro isampitziri, ikantziri: “¿Naakama?” ²⁰ Ikantzi Jesús: “Iriitaki aparoni pikaratakira, ochaanta-kirori yantantari tsika noochaantziro naaka. ²¹ Omapirotyaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka: ¡Ikanta-machiitzi! Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaantirini Itomi Atziri.”

²² Tima ainoro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.” ‡ ²³ Ipoña yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, irayitaki ikarajiiitzi. ²⁴ Ikantziri: “Niraani onatzii, iro ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantaitani. Irootaki sitowaa-tsini, ari onkanyaa yawisako-siritantajyaari oshiki atziri. ²⁵ Airo niritaaro iroka, irojatzii apaata aririka impinkathari-wintantai Pawa, aripaiti apiitajirori. Omapiro.”

† 14:5 oshiki kiriiki = 300 denario (Iriitaki ipinaiziriri antawaita-tsiri aparoni osarintsi.)

‡ 14:22 yatantari = [pan]

Ikinkithata-kotziri Jesús imanakotiri Pedro

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Ikanta ithonka-nakiro ipanthesha-kotziri Pawa, jaitjiitanaki Yiinkaitoniki. ²⁷ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Irootaintsi pooka-jiitina awirokaiti iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa iwaraa-nakyaa ipira. §

²⁸ Iro kantacha, aririka nañaaji, naaka itajyaaroni nojataji Tapowiniki." ²⁹ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: "Aritakima yookajiiitanakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka." ³⁰ Ikantziri Jesús: "Iroñaaka tsitiniri, tikira apititanaki iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: 'Ti noñapiintiri Jesús.' Omapiro." ³¹ Aikiro isintsitatzii Pedro, ikantzi: "Airo nooki-mii, aritaki ankarati ankami." Ari ikantajiiitaki aajatzi ikarajiiitzi.

Yamani Jesús Toonkaitoniki

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ikanta yariijiitaka ipaitai-tziro Toonkaitoni, ikantapaakiri iyomitaani-payi: "Ari pisaikawaki aka, namanawaki." ³³ Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo aajatzi Juan. Antaro yiraa-sirita-kotapaakari. ³⁴ Ikantziri: "Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, pisakijiiti." ³⁵ Iwaaniintanaka kapichiini irirori. Tyiirowa-paaka, yamanapaaki, onkantyyaa airo ikimaatsitan-taromi awishi-motirini. ³⁶ Ikantzi: "Asitanari, tikatsi pomirintsitzi-motyamini awiroka. Nonintawita pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Iro kantacha airo pimatanaro okaratzi nokowawitakari naaka, iro pimati paita pininta-kaakinari awiroka."

³⁷ Ikanta ipiyapaaka, iñaapaa-tziiri imaajiiitzi. Ikantapaakiri Pedro: "Simón, ¿pimaatzii? ¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki?."

* ³⁸ Pisaaki-jiiti, pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yantakaitimiro kaari-pirori. Oshiki okaratzi kamiithata-tsiri pininta-witari pantirimi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa." ³⁹ Aajatzi ipiyanaja, amanapaji. Irojatzii yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁰ Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaajiiitzi, tima ayimata-tziiri iwochokini. Ipasiki-waitzi iyomitaani, ti iyoti tsika inkanti. ⁴¹ Iro mawatatsiri ipiyaka, ikantapaakiri: "¿Irojatzima pimaajiiitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantai-tyaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-pirosiririki atziri. ⁴² Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani."

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Iñaawai-minthaitzi Jesús, imapoka-sitaka yariita-paaka Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Ityaankani inatzii ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri, aajatzi Antari-konaiti.

⁴⁴ Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka pithoka-sityaarini, ikantakiri: "Itzimi-rika nowithata-paakyaari noninta-porota-paakiri, iri-itaki, pairikiri, paanakiri." ⁴⁵ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini

§ 14:27 ipira = oisha, [oveja] * 14:37 kapichiini = aparoni-machiini hora

Jesús, ikantapaakiri: “Yomitaanarí.” Ininta-porota-paakiri iwithata-paakari. ⁴⁶ Yairikai-tapaakiri Jesús, yoosoita-paakiri. ⁴⁷ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁴⁸ Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto pairikan-tyaanari? ⁴⁹ ¿Tima piñaa-piintina noyomitaantzi kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Ari onkantyyaa, irootaki omonkaratan-tyaari ikantai-takiri Sankinarintsi-piroriki.” ⁵⁰ Siyajiitanaka iyomitaani, yookanakiri apaniroini.

Mainari siyanain-chari

⁵¹ Tzimatsi mainari oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Ikithaa-witaka manthakintsi karini-masita-tsiri. Iro kantacha yairikawii-takari irirori, ⁵² yookanakiro iithaari ithañaanaka, isiya-mirikita-sitanaka.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵³ Ipoñaa yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroki. Ari yapa-tojiitaka maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-taniri. ⁵⁴ Ikanta Pedro nosikaka ipoki intainaini, iyaatako-winta-tziiri Jesús, irojatzi yariitan-tapaaka iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Kyaapaaki owaankiiri-tsitiki pankotsi, ari isaka-paakiri itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, yakitsi-jiita paamariki. ⁵⁵ Ikanta ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús ompoñaan-tyaari iwa-kaantiri. ⁵⁶ Tzimawitaka oshiki thaiyako-witapaa-kariri, ti omonkarata-wakaa-tzimaityaa okaratzi ikantayi-witakari pasini-payi. ⁵⁷ Ari ikatziya-jiiwitanaka, ithaiya-kota-nakari Jesús, ikantzi: ⁵⁸ “Nokimiri naaka chapinki ikantzi: ‘Ari nomporokakiro Tasorintsi-panko, iwitsikani atziri, iro mawatatsiri kitaitiri nonthonkajiro nowitsikainiri naaka pasini, kaari ipomirintsita atziri iwitsikairo.’” ⁵⁹ Iro kantacha ti onkanti yaapatyaa-wakaa-wintyaaro okaratzi ikantako-witariri Jesús. ⁶⁰ Ipoñaa ikatziyanaka Ompira-tasorintsi-pirori, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁶¹ Irojatzi imairitaki, ti yaki. Yapiitakiri isampitziri: “¿Awirokama Saipatzii-totaari, Itomi Thasonkawintaari?” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantzi: “Naakataki. Irootaintsi piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.” ⁶³ Ikanta ikimawakira Ompira-tasorintsi-pirori, isara-nakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. ⁶⁴ Pikimajiitaki awirokaiti thainkakiri Pawa. ¿Tsikama pikanta-jiitzika awiroka?” Ikantajiitzi maaroni: “¡Tzimataiki ikinakaa-sitani! ¡Ontzimatyyi inkami!” ⁶⁵ Tzimatsi ikarajiitzi choonta-poro-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini owasi-porota-nakiriri ikaposa-poro-tzimaityari, ikantziri: “¡Intsityaa piyoti, Kamantan-tzinkarí!” Imatzitakaro aajatzi aamaakowintaniri, ipasa-poro-waitakiri.

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ikanta isaikakira Pedro intakiroki, sitowapaaki kooya impi-ratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁶⁷ Oñaapaakiri Pedro yakitsita, okantziri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Kasiyakaawini-satzi?” ⁶⁸ Imanakotanakiri Pedro, ikantanaki: “Tityaa, ti nokimathatimi ipaita pikantanari.” Ari isitowa-paintzi kapichiini. Irojatzii iñaanta-nakari waripa. ⁶⁹ Okanta osamaniitaki, oñaajiri aajatzii, okamantakiri ikaratzii akitsita-chari, okantziri: “Irijatziiitara yoka.” ⁷⁰ Yapiita-nakiro Pedro imanakotsiri. Tikira osamaniti, yapiita-nakiro ikaratzii saikain-tsiri isampitziri, ikantziri: “Awirokatakii itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriiwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.” † ⁷¹ Ikantzi Pedro: “Tima, ti noyotiro pikantanari. Iyotzi Pawa omapiro nokantzi, nothaiya-rika iwasankitai-naata.” ⁷² Tikira osamaniti ari yapiita-nakiro iñaanaki waripa, kantanaka apiti yapiitakiro ifiini. Ari ikinkisiryaa-nakiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira apititi ifiini waripa, mawasatzii pimanakotina, pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” Iraanaka ikinkisiryaa-nakiro.

15

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2,11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiita-manaja maaroni pinkathari: ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzii Yomitaan-taniripayi, oshiki iñaawintakiri Jesús. Ipoña yooasoita-nakiri, yaitanakiri isaikira Pilato, ijiwari wirakocha. ² Isampita-wakiri Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.” ³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ikisaniinta-nakiri, oshiki ikantako-waiwita-nakari. ⁴ Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: “¿Tikatsima pinkanti awiroka? ¿Tima pinkimi okaratzii ikantakoi-tzimiri?” ⁵ Ti yaki Jesús. Okiryaaantzi iwanakiri Pilato yoka Jesús.

Imishakowintai-tziri Jesús

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha. Tima aririka yoimosirinkaityaa, imisitowa-piintzi aparani Judá-iti yasitakoi-tziri, itzimi-rika inintakiri ishininka-payi. ⁷ Tzimatsi paitachari Barrabás, yasitakoi-tziri itsipatari ikarajiiitzi iwakantakii, imaimanitakiri iwinkathariti wirakochaiti. ⁸ Ikanta ipokajiiita-paaki atziri, ikowakota-paakiri Pilato yantiro yamita-piintari. ⁹ Yakanaki Pilato, ikantzi: “¿Iriima pinintzi nomisitowa-kaantiri ipaitai-tziri ‘Iwinkathariti Judá-iti?’ ” ¹⁰ Iyotzi Pilato isamatyaari ijiwari Ompira-tasorintsitaari yaakaan-tanta-kariri Jesús. ¹¹ Iro kantacha yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, ikisaakakari atziri-payi inkanti: “Iro kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás.” ¹² Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: “Yoka ipaitai-tziri Iwinkathariti Judá-iti, ¿Tsikama nonkanti-rika?” ¹³ Ikantzi ikaimajiiitzi atziri: “¡Pipaika-kota-kaantiriwii!” ¹⁴ Ikantzi Pilato: “¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?” Aikiro isintsitatzii ikaimajiiitzi atziri, ikantzi: “¡Pipaika-kota-kaantiriwii!” ¹⁵ Iro inintan-tanakari

† **14:70** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti ifiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

Pilato yantiniri ookimotziriri atziri-payi, imisitowa-kaantakiri Barrabás. Iri ipasata-kaantanaki Jesús, isinitakiri ipaikaakoitiri.

¹⁶ Ikanta owayiriiti ikyaakaa-nakiri Jesús owaankiiri-tsitiki iwayiri-pankotiki iwinkathariti wirakocha. Ari yapatota-kaantai-takiriri maaroni owayiri. ¹⁷ Ikithaata-paakiri kithaarintsi kityoonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. Ipoñaa yamathaita-kaitakari kitoochii-tapo. ¹⁸ Iro yantantarori iroka, tima inthainkamawaita-tziiri. Ikaimako-tzimaitari, ikantzi: “¡Yokaja iwinkathariti Judá-iti!” ¹⁹ Ipoñaa ipasaina-waitan-takari saworo-karaki. Ichoontaporowaitakiri. Ityiwasi-tzimaitari impinkathariti ikantzi. ²⁰ Ikanta ikaratakiro isironta-winta-waitari. Isapokainiri kityoonka-masita-tsiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

Ipaiakoi-tziri Saipatzii-totaari irojatzii ikamantakari

(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

²¹ Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro aajatzi Rufo, imonthaitakari yariita irirori nampitsiki, isintsiwinta-nakiri yanatanakiro ipaikaa-kotan-taityaariri Jesús. ²² Yaitanakiri tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. ²³ Ipakoita-paakiri kachori ikonowai-takiro owaaki inchato, ti iriro. * ²⁴ Ipoñaa ipaiakoi-tanakiri. Yaitakiro ikithaa-yitari Jesús ipaa-wakai-takaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita iyotantyaari intzimi ayironi. ²⁵ Tima jinokita-paaki ooryaatsiri, ipaika-kotai-takiri Jesús. † ²⁶ Isankinaitaki kantakaan-takirori ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: “Iwinkathariti Judá-iti.” ²⁷ Ari itsipatai-takiri ipaikakoi-tziri apiti kosintzi, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki. ²⁸ Ari omonkaratakari isankinata-koita-kiriri pairani, ikantaitzi: Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori. ‡

²⁹ Ithainkima-waitakiri ikaratzi awisayita-tsiri anta, itikainata. Ikantziri: “Tima awiroka porokironi Tasorintsi-panko, iro mawatapain-tsiri kitaitiri piwitsikairo aajatzi. ³⁰ ¿Paitama kaari payiitanta ipaika-kotai-takimi piwawisaa-kotajyaa?” ³¹ Ari imatzitakaro ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari aajatzi Yomitaantaniri-payi, iwashaa-winthawaitaari, ikanta-wakaa-jiita: “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori? ³² ¿Intsiyaa Saipatzii-totaari-witachari Iwinkathariti Israel-iiti, yayiiti ipaikakoi-takiri onkantyaankimisantantyariri!” Imatzitakaro aajatzi itsipatakari ipaika-kota, ithainka-mawaitakiri.

³³ Ikanta itampatzikita-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitinitanaki, irojatzii oshiityaan-tanaka. § ³⁴ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Eloí! ¡Eloí! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookantanakanari?”) ³⁵ Ikanta ikimawakiri saikawinta-kiriri ikaimanaki, ikantajiitzi: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías.” ³⁶ Isiyapaaka aparoni, imitsiya-paintzi manthakintsi kachoriki kipishaari, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaata-wakiro. Ikantzi:

* **15:23** Iro yoitaitziriri atziri, ijimpa-wathatan-tyaari, airo ikimaatsi-waitanta aririka iwawisaa-kotai-takiri. † **15:25** jinokita-paaki ooryaatsiri: iwiraa ooryaatsiri ‡ **15:28** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi § **15:33** iwiraa ooryaatsiri

“Añaawakiriita ari impokaki Elías iwayiitajiri.”³⁷ Ipoña yapiitana-
nakiro ikaimanaji sintsiini, ti yaniinkatanaji.³⁸ Okanta anta Tasorintsi-
pankoki, saraanaki niyaankiki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okan-
tanaka. Itanakaro jinoki irojatzi oosaawiki.³⁹ Ikanta ijiwari owayiiti
katziya-winta-kariri Jesús, ikimakiri ikaimanaki sintsiini ikamanta-
nakari, ikantanaki irirori: “¿Omapiro-witatyaaama Itomitari Pawa
yoka?”

⁴⁰ Amina-kotakiri intyaatsikaini kooya-payi, iroka okarajiitzi: María
Pankothanthaari-sato, Salomé, María iriniro iyaapitsi Jacobo aa-
jatzi José.⁴¹ Iroka-payi kooya irootaki tsipata-kariri pairani Jesús
Tapowiniki, oshiki amitakota-piintakiri. Otsipatakaro aajatzi pasini
kooya-payi oyaatapaa-kiriri Jesús ipokakira Aapatyaawiniki.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Tima tsitiniityaanaki. Irootaki kitaitiri yamina-ronta-piintaita
iyaari onkitaitita-manaji kitaitiri imakoryaan-taitari.⁴³ Ikanta José
poñaachari Tonkaironiitoniki, ikarata-piintziri yapatota jiwari-payi
Judá-iti, iriitaki oyaawintziriri Pawa impinkathari-wintantaji. Ti
intharowanaki, ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonki-
tatajiri Jesús.”⁴⁴ Tima imapoka-paakiri Pilato, ti iyowityaa ka-
makira Jesús. Ikaimakaan-takiri ijiwari owayiri-payi, isampitakiri
omapiro-rika ikamaki Jesús.⁴⁵ Ari ikamantai-takiri Pilato, isinitainiri
José yaanajiri.⁴⁶ Yamananta-sitakiri kithaarintsi karini-masita-tsiri.
Ipaikaryaa-kotajiri, iponatakiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta
ikasiya-kaitari kaminkari. Yoipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-
kotan-takari.⁴⁷ Okanta María Pankothanthaari-sato otsipatakaro
María iriniro José, aminako-jiitakiri iroori tsika iwaitakiri.

16

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari. Okanta María
Pankothanthaari-sato, otsipatakaro pasini María iriniro Jacobo,
aajatzi Salomé, amananta-jiitaki kasankaari ontziritan-tajyaaririmi
Jesús.² Aritaki sitowi-mata-paaki ooryaatsiri itapiintarori kitaitiri.
Ananinkanaki iroori ojajiiti omoroki iwawi-takarira Jesús.³ Okanta-
wakaa-jiita: “¿Ninkatyaa sirinkajaironi mapi yasita-kotan-taita-
kariri?”⁴ Iro kantacha aminawita-paakari tsika iwawii-takari,
oñaatzii isirinkai-takiro mapi, tima antaro mapi onatzii.⁵ Kyaapaaki
omoroki iwawii-takarira. Oñaasita-paaka aparoni mainari isaikaki
akopiroki, okitamaarotaa-nikitaki iithaari. Otharowa-jiitanaki.⁶ Ari
iñaanata-nakiro irirori, ikantziro: “Airo pitharowantana. Iriima
pipokasiwita Jesús Kasiyakaawini-satzi, ipaika-kotai-takiri chapinki.
Añaajira, ti isaiki aka. Paminiro iwawii-takarira.⁷ Pimpiyanaki,
pinkaman-tayitairi iyomitaani, pinkantairi Pedro ijiwataimi
Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Tima iro ikamantzi-takamiri.”⁸
Ari osiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, piyonkawaitanaka. Tikatsi
pasini atziri onkaman-tanaki, tima otharowa-nakitzi.

Iñaakaaro Jesús iroka María Pankothanthaari-sato
(Jn. 20.11-18)

⁹ Tima añaaji Jesús kapichikitaiti itapiintarori kitaitiri awisanakira kitaitiri imakoryaan-taitari, iroora yitanaja iñaakajaro María Pankothanthaari-sato yisita-kota-kaajiri pairani ikyaantasiritaro karatatsiri 7 piyari. ¹⁰ Iroora ojata-sitan-tanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaa-tziiri yiraawai-jiita, okamanta-paakiri oñaajirira Jesús. ¹¹ Ikanta ikimawi-jiita-wakiro oñaajiri Jesús yañaaji, ti inkimisanta-jiitiro.

Iñaakaari Jesús apiti iyomitaani
(Lc. 24.13-35)

¹² Ikanta iñaakaari Jesús apiti iyomitaani yanijjiitzi awotsiki, ipasini-porotzi-mota-pajiri kapichiini. ¹³ Ari ipiyajiiitanaka irirori, ikamanta-witapaakari ikarajiiitzi. Ari ikimitai-takiriri aajatzi, ti inkimisantaitiri.

Ityaankiri Jesús iyomitaani-payi
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Iwawai-minthaita 11 iyomitaani Jesús, ari iñaakakari, ikisathata-pajiri iñaakirira kisosiri ikantajiiitaka, ti inkimisantiri ikaratzi ñaayitajiriri yañaaji. ¹⁵ Ikantapajiri: "Pijati pinthotyiro maaroni nampitsipayi. Pinkinkithatainiri atziri-payi Kamiithari Ñaantsi. ¹⁶ Tzimatsirika kimisantaironi, aririka inkiwaata-najyaa, iriitakira awisakosiritaa-tsini. Iriima kaari kimisanta-wakironi, iwasankitai-tayiiri. ¹⁷ Iroka inkanta-yitanakyaa inkarati kimisanta-naatsini: yisita-kota-kaayitairi ikyaantasiritari piyari, inkantiri: 'Nawintaari naaka Jesús Saipatzii-totaari.'" Iñaawai-yitairo kantasi-waiyita-chari ñaantsi. * ¹⁸ Aririka yairika-wityaari maranki, aririka irawityaaro piyanta-tsiri, tikatsi onkantiri, airo ikami. Ari onkantaki yisita-kota-kaayitairi mantsiyari-payi yantantyaari kapichiini irako."

Iwajinokaja Jesús inkitiki
(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ithonka-kiro Awinkathariti ikamanta-yitakiri, irojatzi iwajinokantaari inkitiki, itsipata-paari Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Isaiki-mota-pajiri irako-piroki. ²⁰ Ikanta ijajiiitanaki iyomitaani, ikamantantaki maaroni nampitsiki. Iriira Awinkathariti matakaa-yitakiriri, yantakaa-yitakiri kaari iñaapiintaitzi, ari onkantyaari iyotantai-tyaari omapiro ikamantantai-tziri. Omapirowí.

* 16:17 awintaa: wairontsi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI LUCAS

Iwithaitari Teófilo

¹ Oshiki nintawitaincha isankinatiromi okaratzi awishimo-yitakairi. ² Inintaitaki ithotyaaaitiro okaratzi iyomitaa-yitakairi ñaayita-jaanta-kirori owakiraini ikaratzi kamanta-kairori iroka ñaantsi. ³ Ari nokim-itakari aajatzi naaka Teófilo. Tima namanpakaro niitsikiroini tsika okanta opoñaan-tanakari, irootaki nosankinatan-tamirori awiroka okaratzi awisayitain-tsiri. ⁴ Ari onkanyaa piyota-kotan-tyaarori iroopirori okaratzi iyomitaa-witai-takamiri.

Ikamantantaitzi intzimi Juan

⁵ Pairani, ipinkatha-ritantari Herodes iipatsitiki Judá-iti, ari isaikiri aparoni Ompira-tasorintsitaari ipaita Zacarías, iriitaki icharinini Abías. Irooma iina opaita Elisabet, irootaki irisaroni Aarón. ⁶ Kamiithasiri ikantajiita apitiroiti ipinkathatziri Pawa. Yanta-piintziro maaroni Ikantakaantani aajatzi iwinkakaantani, ti ontzima-waiti ikinakaa-sitani. ⁷ Iro kantacha ti intzimi iintsiti, tima maaniroro onatzi Elisabet. Antyasipari ikantajiitaka apitiroiti. ⁸ Okanta apaata, monkaratapaja kitaitiri imatajiro ikarajiitzi impira-tasorintsitaa-ritzi Zacarías. ⁹ Tima iro yamijiita-piintari Ompira-tasorintsitaari, ikimita-kaantaro iñaaritaita, ari iyotaitzi iriitaki Zacarías kyaatsini tasorintsipankoki intayiniri Pawa kasankainkari. ¹⁰ Piyojiitacha ikarajiitzi intakiroki yamanajiitzi itayiitzirora kasankainkari. ¹¹ Ari iñaakakariri Zacarías Imaninkariti Pawa, ikatziyi-mota-paakari irako-piroki itayirora kasankainkari. ¹² Ikanta iñaawakiri, antaro yokiryaaantsi-tanaki itharowan-tanakari. ¹³ Ari iñaawaitanaki Maninkari, ikantzi: “Zacarías, airo pitharowantana. Tima ikimaitakimiro pamanani. Aritaki piñaakiro piina Elisabet, intsimi iintsiti. Iriitaki pimpaitiri Juan. ¹⁴ Aririka intzimaki pitomi, oshiki pinkimosiri-wintiri, ari inkantzi-tyaari aajatzi atziri-payi. ¹⁵ Tima iri-ipurori inkanta-kaiyaari Pawa. Airo pira-kairi kachoyita-tsiri isinkitaitari. Tima isaikan-tzitakari Tasorinkantsi tikira-mintha intzimita. ¹⁶ Inkinkithasirita-kaayita-jyaari oshiki Israel-iiti impiya-siriyitaji inkimisantairi Awinkathariti Pawa. ¹⁷ Iriitaki jiwatairini Awinkathariti. Inkanta-kaakyaari itasorinka Kamantan-tzinkarini Elías, aritaki yoipyaa-siritairi ikaratzi iriritaitari, oshiki ipyaakotakaiyari itomi-payi. Aritaki intsimaryaa-sirita-kairi katsima-siriri, iwitsikasirita-kaantajyaa inkimisantaitiri Awinkathariti.” ¹⁸ Yakanakiri Zacarías yoka Maninkari, ikantziri: “¡Ari! ¿Tsikama onkanyaa noyotan-tyaarori pikanta-kinari? Tima antyasiparitakina naaka, aajatzi okimitakari noina.” ¹⁹ Ikantzi Maninkari: “Naakataki Gabriel, saiki-motziriri Pawa. Iriitaki tyaanka-kinari nonkaman-timiro iroka Kamiithari Ñaantsi. ²⁰ Iro kantacha, okantakaaro pithain-kañaanitakina, kisowaanti pinkantyyaa iroñaaka irojatzii onmonkaratan-takyaari okaratzi nokanta-kimiri.” ²¹ Saikajiitatsi

ishininka-payi intakiroki iyaawinta-jiitari Zacarías. Ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama ipyaawintari Zacarías tasorintsi-pankoki?” ²² Ikanta isitowa-witapaara Zacarías, ti onkanti ifaawaitapaji, ookoowokowaita-sitapaja. Ari iyotanaki ikarajiitzi tzimatsi ifaakiri tasorintsi-pankoki. Yasi iwanakiro ikiso-waantitanaki. ²³ Irojatzi imonkaratan-taarori kitaitiri isaiki tasorintsi-pankoki, jataji iwankoki irirori.

²⁴ Okanta apaata, motyaataki Elisabet iina Zacarías. Antaroiti okinkisiryaaaka, ti ositowaji owankoki ikaratzi 5 kasiri omairintaka, okanta-siritzi: ²⁵ “Irootaki inintakaa-kinari Pawa, airo imaninta-siri-waitana noshininka-payi.”

Itziman-takari Jesús

²⁶ Ikanta imonkarata-paaka kasiri 6, ityaankajiri Pawa Maninkari Gabriel nampitsiki Kasiyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki, ²⁷ ifiuro kooya kaari yotirini sirampari, paitachari María, tima irootaki ikasiyakari inantyaari mainari José, iriitaki icharini pinkatharini David. ²⁸ Ikanta ikyaapaaki Maninkari osaiki María, ikantapaakiro: “¡Nowithatami kooyá, itsipataami awiroka Awinkathariti. Panaako-yitairo pasini kooya-payi inisironka-pirotaimi!” ²⁹ Okanta ofaawakiri Maninkari iroka María, antaro okiryaaatziitanaki, osiriki owanakiro okaratzi ikantapaa-kirori iwithata-paakaro. ³⁰ Ipoña ikantziro Maninkari: “María, airo pitharowakaana, ikawinthaani pinatzi awiroka Pawa. ³¹ Aritaki piñaakiro pimotyaa, intzimi pintsiti. Iriitaki pimpaitiri Jesús. ³² Iriitaki matironi iriipiroti, impaitaitiri Itomi Jinoki-satzi. Tima iriitaki impinkatha-ritakairi Pawa, ikimitaakiri pairani icharinini David ipinkatha-ritakaakiri. ³³ Iriitaki pinkathari-winta-jirini ikaratzi icharini-yitaari picharinini Jacob, irasi iwiro impinkathari-wintantai irirori.” ³⁴ Ari osampita-nakiri María, okantziri: “¿Tsikama onkini nomotyaa, tikirata noñiirita sirampari?” ³⁵ Yakanakiro Maninkari, ikantziro: “Iriitaki kantakai-yaaroni Tasorinkantsi. Tima isaika-tatyiyaaamiro isintsinka Jinoki-satzi, osiyapaa-kyaromi anaantzi aamparintsi. Irootaki impaitan-tyaari piwaiyani Tasorintsi Itomi Pawa. ³⁶ Ari okimitakari pishininka-thori Elisabet, ipaiwitaitaro maaniri, okantawitaka antyasiparo-witaka iroori, motyaataji. Tzima-kotaki 6 kasiri. ³⁷ Tima tikatsi kompitzi-motyaa-irirori Pawa.” ³⁸ Ari okantanaki María: “Naakataki impiratani Pinkathari, yantinaro okaratzi pikanta-kinari.” Irojatzi ipiyanta-naari Maninkari.

Ojataki María ariitaro Elisabet

³⁹ Ipoña pasini kitaitiri, sintsiini ojatanaki María tonkaariki osaikayitzira inampitsiti Judá-iti, ⁴⁰ irojatzi ariitan-takari iwankoki Zacarías, owithata-paakaro Elisabet. ⁴¹ Okanta okimawakiro Elisabet owithata-paakaro María, ishiwatanaka omotyaaakiri. Tima inkantakaana-kityaaro Elisabet Tasorinkantsi, ⁴² ofaawaitanaki sintsiini, okantanaki: “Awirokataki anairori pasini kooya-yitatsiri itasonkawintai-takimi. Ari inkimityaari aajatzi piwaiyani. ⁴³ ¿Paitama pipoka-sitan-tanari iriniron-tyaari Nowinkathariti? ⁴⁴ Tima noki-mawakimi piwithata-paakana, ishiwatanaka nomotyaaakiri ikimosiritanaki. ⁴⁵ Kimosirira pinkantajyaa aajatzi awiroka pikimisantakira, tima aritaki omonkaratajyaa okaratzi inintakaa-kimiri Awinkathariti.”

- 46 Opoñaa okantanaki María:
Antaroiti nowisiryaa-winta-jyaari Nowinka-thariti,
47 Kimosiri nonkanta-wintyaari Pawa wawisaako-sirita-jinani.
48 Tima iñaakina okantawita nasinonkaa-waita, tima naaka impi-
ratani,
Inkantai-tajina naaka: Antaroiti intasonka-wintai-takiro.
49 Tima antaroiti yantzi-mota-kinari matzirori otzimi isintsinka.
¡Tasorintsi onatzi iwairo!
50 Irasi iwiro inisironka-yitairi inkarati incharinin-taityaari apaata,
Intzimi-rika pinkatha-yitajirini.
51 Iro isintsinka imatanta-yitakari.
Yapirotzi-tairi ikinkisiryaa-witari yantirimi kantakaapiro-waita-chari.
*
- 52 Ikaratzi pinkathari-witachari, ikantakaan-takiro Pawa airo
ijatakaantaro impinkathariti,
Iriitaki iñaapirota-kaari ikaratzi tsinampa-siryaa-witachari.
53 Yashaaranta-kaayitari ikaratzi tashaa-niinta-waita-tsiri,
Iriima ikaratzi ashaaranta-witachari yaapitha-yitairi tzimimo-witariri
imisitowai-takiri.
54 Inisironkatairi Israel-iiti, tima inspiratani inayitaki.
Ti impyaakotyaari inisironka-yitziri,
55 Tima iro ikasiya-kaakiriri pairani awaisatzitini,
Yitanari Abraham aajatzi inkarati incharinin-tayita-jyaari kanta-jitaa-
chani.
56 Ari osaikimo-waita-paintziro María iroka Elisabet ikaratzi mawa
kasiri, irojatzi opiyantajari owankoki iroori.

Itziman-takari Juan kiwaatan-taniri

57 Okanta apaata, tzimaki Elisabet otomi. 58 Ari ipokajiitaki
oshininka-payi ikimo-siri-winta-jiitziro, tima iyojiitaki antaro in-
isironkatakiro Pawa. 59 Ikanta imaakota-paaki 8 kitaitiri iinchaan-
niti, yaanakiri intomisitaa-nitaitiri. Ari inintawitaitaka impaitai-
tirimi Zacarías, yaakotiri iwairo iriri. 60 Titzimaita oninti iriniro,
okantanaki iroori: “Airo ipaita Zacarías, impaityaa Juan.” 61 Ari
ikantai-tanakiro: “¿Paitaka kantakotachari? Tima tikatsi pishininka
paitachani Juan.” 62 Tima yookota-sitai-takaniri Zacarías isampitai-
tziri tsika inintzi impaitiri. 63 Ari yookotanaki Zacarías incha-
kota yamaitiniri. Ari isankinatakiri, okantzi: “Juan impaityaa.”
Ari yokiryaawinta-jiitanaki ikaratzi sampita-kiriri. 64 Ari imapoka-
sitanaja iñaawaitanaji Zacarías. Antaroiti ipinkathata-nakiri Pawa,
iwisiryaa-winta-nakiri. 65 Tima antaaro inkiryaapiro-jiitanaki maa-
roni ishininka-payi Zacarías. Ithonka ikimakoi-tanakiri maaroni
tonkaariki-payi iipatsitiki Judá-iti. 66 Pampitha-siri ikantajiita ikaratzi
kimakowinta-kiriri, ikantajiitzi: “¿Tsikama impaityaaka apaata yoka
iinchaan-niki?” Tima kimpoyaa-winta iwakiri Awinkathariti yoka
iinchaan-niki.”

Ikamantantakiri Zacarías

67 Ikanta Zacarías, asitariri iinchaan-niki, ikantakaa-nakiri
Tasorinkantsi ikamantantanaki, ikantzi:
68 Kimosiriwintaari inatzii Awinkathariti Pawa, iwawani Israel-iiti,

* 1:51 isintsinka = irako

Ipokaki iwatsinaryaa-koyitairi ikaratzi yasitari irirori.

⁶⁹ Ityaanka-kairi iriipirori Owawisaa-kotan-tatsiri,

Iriitaki ishininka-mirinka icharini David, impiratani.

⁷⁰ Irootaki ikamantantakiri pairani tasorin-tsita-tsiri Kamantan-tzinkari-payi.

⁷¹ Iriitaki owawisaa-koyitainiri itzimawita oshiki kisaniiintairi.

⁷² Tima inisironkatai imonkaratajiro ikantakiri pairani awaisatzitini, Osiriki iwakiro tasorin-tsita-tsiri ikasiya-kaakiriri pairani.

⁷³ Tima ikanta-pirotakiri pairani acharinini Abraham, Onkarati inkasiya-kaiyaariri.

⁷⁴ Yookakaa-wintai itzimayiwita kisaniiinta-yitairi,

Tikatsi antharowan-tawaitajyaa ankimisantajiri irirori.

⁷⁵ Kitisiri ankantajyaa. Kamiithasiri ankanta-winta-jyaari maaroni kitaitiri.

⁷⁶ Irooma awiroka notomi, impaitaitimi Iyamanta-niriti Jinoki-satzi.

Tima awirokataki jiwatairini Awinkathariti, piwamiithatainiri tsika inkinayitanaki.

⁷⁷ Awiroka kamantairini ashininka-payi, iyotanta-jyaari iriitaki owawisaa-kotan-tsiri.

Iriitaki pyaakotairini ikaaripiro-siri-waiwitaka.

⁷⁸ Tima antaroiti okantaka inisironkatai Pawa,

Ityaanta-kairi poñaachari inkitiki ikimita-kota-paakaro owakira okitaityaa-manaji.

⁷⁹ Ikitainkata-kotairi saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Ikitainkata-kotairi ikaratzi otsiman-kakowitakari yaampari yotakaan-tatsiri ijata-jitatyii sarinka-winiki.

Iriitaki kimosiriwinta-kaayitaini aniitan-tajyaaro awotsi isaikan-taitari kamiitha.

⁸⁰ Tima kamiitha ikimotatzi iinchaaniki, ñaapirosiri ikanta. Ari isaikawaitzi otzisi-masiki, irojatzu omonkaratan-takari iñaakajyaari ishininka-payi Israel-iiti.

2

Itziman-takari Jesús

(Mt. 1.18-25)

¹ Ikanta apaata César Augusto, iwinkathariti wirakocha-payi, ikantakaantaki isankinata-kotyaa maaroni atziri-payi. ² Aripaiti

omapokaka isankinata-koityaa ijiwatantari Cirenio anta Tonkaironiki.

³ Ari ijajiitaki maaroni atziri isankinata-koyityaa inampiki tsika ipoñaayita pairani icharini. ⁴ Irootaki isitowa-tanakari irirori José,

ipoñaanaka Kasiyakaawini saikatsiri Tapowiniki, ijatiro tsika itzimaki pairani pinkatharini David, ipaitai-tziri Tantapankoni saikatsiri iipat-

sitiki Judá-iti. Tima yoka José icharini inatzi pinkatharini David. ⁵ Ari isankinata-kotyaaari irirori aajatzi iinathori María ikasiyakari

iinantyaaro, otzimi motyaatain-tsiri. ⁶ Ikanta yariijiitakara Tanta-

pankoniki, ari omonkarataka ontzimaanitan-tyaari María. ⁷ Ari itzimakiri itakarori otomi. Oponatakiri, onaryaakiri iwamintoki ipiraitari, tima ti oñaapaaki tsika omaapaaki.

Maninkariiti aajatzi Saakiwintziriri ipira-payi

⁸ Tzimatsi aamaako-wintariri ipira-payi intyaatsikaini nampitsiki Tantapankoniki, yaakowintaro tsitini-paiti isaakiwintziri ipira-payi.

* ⁹ Iriitaki iñaakakari Imaninkariti Pawa. Tima ikitainkatakotan-tapaakari iwaniinkaro Pawa. Antaro itharoka-tajiita-nakari.

¹⁰ Ari iñaanata-nakiri, ikantziri: “Airo pitharowakana, namatzi-imi Kamiithari Ñaantsi, irootaki oimosirinkairini maaroni atziri.

¹¹ Tzimataiki iroñaaka Owawisaa-kotan-tsiri inampiki pinkatharini David, iriitaki Saipatzii-totaari Awinkathariti. ¹² Iroka piyotan-tyaariri: Ari piñaakiri imponaitiri iinchaaniki inaryii-takiri iwamintoki ipiraitari.” ¹³ Imapoka-sita ikoñaata-paaki oshiki inkiti-wiri itsipata-paakari Maninkari, iwisiryaa-winta-paakari Pawa, ikantajiitzi:

¹⁴ ¡Oshiki okamiitha-taitzi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa saikatsiri ojinoki-pirotzi inkiti!

¡Saikayitaji kamiitha iyaminthaani aka kipatsiki!

¹⁵ Ikanta ipiyanaja Maninkariiti inkitikiki, ikanta-wakaanaka aamaako-wintariri ipira-payi: “Thami ajati Tantapankoniki, aminaitiro opaita awisain-tsiri. Aritaki añaarori ikamanta-kairi Pawa.” ¹⁶ Tima sintsiini ijajiitanaki, irojatzii iñaanta-paakarori María aajatzi José, onaryaakiri iinchaaniki iwamintoki ipiraitari. ¹⁷ Ikanta iñaapaakiri, ikamantanta-paakiro okaratzi ikamanta-kiriri Maninkari.

¹⁸ Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka ikaratzi kimayita-kiriri aamaako-wintariri ipira-payi ikinkitha-waitzi. ¹⁹ Irooma María, osiriki owiro iroori okaratzi ikantai-tapaa-kirori. ²⁰ Ari ipiyanari yokaiti aamaako-wintariri ipira-payi, iwisiryaa-winta-nakari Pawa, ikimosiriwintanakiri, tima iñaakiro okaratzi ikimakiri ikamantaitakiri.

Yaitanakiri Jesús tasorintsi-pankoki

²¹ Ari maakota-paaki 8 kitaitiri iinchaaniki, yaitanakiri intomisitaanaitiri. Ari ipaitai-takiri “Jesús,” tima aritaki ikantzi-takari Maninkari tsika impaityaa tikira-mintha omotyaa-tiriita María.

²² Okanta omonkarataka imairinta-jiita imonkaratan-tyaarori Ikan-takaan-tani jwarini Moisés. Ari yaitanakiri iinchaaniki Aapatyaa-w-iniki yasita-kayi-tyaari Pawa. ²³ Irootaki imonkaratan-tyaarori Iñaani Pawa, kantatsiri:

Iriirika sirampari ojiwatziri kooya, yasita-kayi-tyaari Awinkathariti, itasorintsiti inatyii.

²⁴ Imatantyaarori imonkaratiro Iñaani Pawa, ontzimatyii yasitakai-yaari yatsipita-kaani:

Apiti tookitzi, airorika inkarati apiti yanini siro.

²⁵ Tzimatsi anta Aapatyaa-w-iniki paitachari Simeón. Tampatzika-siriri inatzi irirori, pinkatha-tasorintsisiri inatzi, isaika-siritan-takari Tasorinkantsi. Iriitaki oyaawintarori yoimosirinkai-tairi ishininka-payi Israel-iiti. ²⁶ Iriitaki iyosirita-kaakiri Tasorinkantsi, airo ikamita irirori irojatzii iñaanta-kyaariri Isaipatzii-totani Pawa.

²⁷ Ikantakaakari Tasorinkantsi, pokaki tasorintsi-pankoki. Ikanta yariita-kaapaakari iriri Jesús tasorintsi-pankoki imonkaratan-tyaarori Ikantakaan-taitsiri, ²⁸ ithomaa-wakiri Simeón yoka iinchaaniki, iwisiryaa-winta-nakari Pawa, ikantzi:

²⁹ Monkarataka Nowinkathariti okaratzi pikanta-kinari,

* 2:8 ipira = oisha

Pisinitina nonkami, tima pimpiratani piwakina.

³⁰ Tima noñaanjiri owawisaa-kotan-taniri,

³¹ Iriitaki pityaan-takiri iñaayitairi maaroni atziri-payi,

³² Iriitaki kitainkata-kotairini atziri-payi kaari noshininkata,

Iriitaki kantakai-yaaroni impinka-thaitan-tyaariri noshininka Israel-iiti pasitari awiroka.

³³ Tima okiryaantzi ikantanaka José aajatzi María okimiro ikantaitziriri iinchoa-nikiti. ³⁴ Ikanta Simeón yamana-kota-nakiri iriri iinchoa-niki intasonka-wintai-takiri. Ipoña ikantanakiro iriniro:

“¡María! Yoka iinchoa-niki iriitaki kantakai-yaaroni iwasankitaantaityaari oshiki ashininka Israel-iiti. Irijatzi kantakai-yaaroni yawisako-siritan-tajyaari aajatzi oshiki ashininka-payi. Iñaakan-tayita-paakiri kaari iñaapiintaitzi. Iro kantacha oshiki maimaniritirini.

† ³⁵ Tima yoka iinchoa-niki iriitaki ñaakantironi okaratzi ikinkithasiritzi-takari. Iro kantacha, antaro piwasiritajyaa awiroka osiyawaityaaromi awisari-tatyimi wisamintotsi.”

³⁶ Ari osaiki aajatzi kooya paitachari Ana, Kamantantzinkaro onatzi iroori, irisinto Fanuel icharinini Aser. Antyasiparotaki iroori. Aawitaka oimi ainiro omainarota-paaki, okaratzi 7 osarintsi otsipawitakari oimi. ³⁷ Tzima-kotaki okaratzi 84 osarintsiti okinankarotaki iroori. Asi owiro osaiki tasorintsi-pankoki, aakowintaro kitaitiri aajatzi tstitiniri amani, omashika-wintakiro. ³⁸ Ari opokapaakiri aajatzi iroori, owisiryaaawinta-paakari Pawa. Ari okinkithata-kota-nakiri iinchoa-niki, ithonka ikimajitakiro ikaratzi oyaawintarori yookakaa-wintaitari Aapatyaawini-satzi.

Ipiyantaari Kasiyakaawiniki

³⁹ Aritaki imonkaratakiro Ikantakaantsiri Pawa, piyaja Tapowiniki osaikira inampi Kasiyakaawiniki. ⁴⁰ Tima kimosiri ikanta ikimotatzi iinchoa-niki, aikiro ijatatzii isintsitzi, yotaniki ikanta. Kaminthaa iwakiri Pawa.

Isaiki Jesús tasorintsi-pankoki

⁴¹ Yasi iwiro asitariri Jesús ijatzi osarintsiki-payi anta Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. ⁴² Aritaki tzimaki Jesús okaratzi 12 isarintsiti, jaitijiitaki Aapatyaawiniki, tima irootaki yamijiitari yoimosirinkyaa. ⁴³ Aritaki karataki yoimosirinka-jiita, piyajiitaja asitariri, irojatzi isaikanaki irirori Jesús Aapatyaawiniki, titzimaita iyoti iriri aajatzi iriniro. ⁴⁴ Isiyakaantzi jiwataji itsipayitanaari ikarajitzi. Anitaki aparoni kitaitiri, ari isampiwitakari ishininka-payi ikaratzi ipiyajiitaja. ⁴⁵ Titzimaita iñaajiri. Irootaki ipiyanta-naari Aapatyaawiniki yamina-panatiri. ⁴⁶ Tima okaratzi mawa kitaitiri iñaantaariri isaiki Tasorintsi-pankoki, ikinkitha-waita-kairi ikaratzi yotakotzirori Ikantakaan-taitani, isatikai-takiri niyaanki, isampi-minthatziri. ⁴⁷ Tima inkarati kimakiriri yakayitakiro okaratzi isampitai-tziriri, okiryaantzi ikantajiita iñaakiri omapiro iyota-nita. ⁴⁸ Ikanta iñaapajiri asitariri, okiryaantzi ikantapaaka aajatzi irirori, oñaanata-paakiri iriniro, okantziri: “Notomí, ¿tsíkama pinkantinaka?

† **2:34** awasankitaa = antziwata; awisako-siri = tzinaaja

Oshiki namina-minatakimi notsipatari piri, antaroiti pimintharowakina.”⁴⁹ Ari yakanaki irirori, ikantanaki: “¿Paitama pamina-minatananari? ¿Tima piyoti okowa-pirotatyaa nosaiki iwankoki Asitanari?”⁵⁰ Titzimaita ikimathatiro asitariri okaratzi ikantakiri. ⁵¹ Yaanajiri, jaitijiitaji Kasiyakaawiniki. Ti impiyatha-waityaa okaratzi impirataitariri. Irooma iriniro Jesús osiriki owakotziri okaratzi yantziri.

⁵² Aikiro ijatatsi ikimotatzí Jesús, yotaniki ikantaka. Iyaminthaani iwakiri Pawa. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi iyaminthaani iwiri.

3

Ikamantantziri Juan kiwaatan-tatsiri
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Aritaki tzimaki okaratzi 15 osarintsi ipinkathari-wintantzi wirakocha Tiberio César maaroni anta. Iwakiri inampiri paitachari Poncio Pilato ijiwariti iipatsitiki Judá-iti. Iriitaki owakiriri Herodes ijiwariti Tapowiniki. Ari ikimitaakiri Felipe iririntzi Herodes, iwakiri ijiwariti Iturea-ki aajatzi Traconite-ki. Aajatzi ikimitakiri Lisanas, iwakiri ijiwariti Abilinia-ki. ² Iriira Impira-tasorintsi-piroriiti anta yoka Anás aajatzi Caifás. Aripaiti ikinkitha-waita-kaakiri Pawa itomi Zacarías paitachari Juan anta otzisi-masiki. ³ Irootaki ijabatantakari Juan intatzikiro Owaryiinkaarini, ithonka yaniitakiro nampitsi okaratzi tzimatsiri anta, ikinkithata-kotakiro kiwaataantsi, ikantzi: “Piwashaantairo pantayitziro kaari-pirori, pinkiwaa-winta-jyaari Awinkathariti Pawa, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-waitaki.”⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:

Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki,

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁵ Omamiri-pathatai otinkanaa-yitzi,

Owintini-yitaji otzisi,

Tampatzika onkantajyaa awotsi okaratzi tzipiwita-chari,

Tima owintini-pankaa onkanta-yitajyaa.

⁶ Ari iñaajiro maaroni atziri tsika ikanta Pawa iwawisaa-kotantzi.

⁷ Ikantayita-wakiri atziri pokayitain-tsiri inkiwaatyaa: “Ti pikamiithasiri-jiiti awiroka, pikimita-sitakari maranki. ¿Pisiyakaan-taki airo iwasankitaaitaimi?”⁸ Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pikamiithasiri-yitaji, pinkimityaaro pankirintsi kithota-tsiri. Airo pikanta-siri-waitzi: ‘Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.’ Pinkimi nonkantimi: Airo pikantakaapiro-waita-sita pinkimita-kaantyyaa awiroka ikowa-pirotani Pawa, kantatsi yatzirita-kairo iroka mapi, irootaki impoyiita-jyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham. ⁹ Aiorika osiyaaro pankirintsi kithokita-tsiri, ichikakai-takaro shiicha pankirintsi-ponkitziki kaari kithokita-tsini, yaitakiro iitaitiro.

¹⁰ Ikanta atziri-payi isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama nantajiri?”

¹¹ Ari yakanakiri, ikantzi: “Tzimatsi-rika apiti piithaari, pimpiri apononi kaari otzimi-motzi. Tzimatsi-rika piwariti, ari pinkimitakiro aajatzi.”¹² Ipoñaa ipokajitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki

inintzi inkiwaatyaa, ikantapaakiri: “Yomitaan-tanirí, ¿paitama nantajiri naaka?”¹³ Ikantakiri: “Airo panaakairo ikantai-takimiri onkarati pinkowa-kotantiri.”¹⁴ Ipoñaa ikantaki owayiriiti irirori: “Naaka, ¿paitama nantajiri?” Yakanakiri, ikantzi: “Airo pasaryii-matanta, airo pithaiya-kotanta onkantyyaa paapithatan-tyaariri atziri tsika-rika ompaityaa. Pinkimo-siri-wintiri ikaratzi ipinaitzimiri awiroka.”

¹⁵ Tima oshiki ikinkithasirita-kaakari Juan maaroni atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: “¿Kaarima yoka Saipatzii-totaari?”¹⁶ Irootaki ikantan-tanakariri Juan maaroni atziri, ikantziri: “Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkathari-pirodzi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaa-tyaaniriri ikyaaantari iitziiki. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi, yoiti-siritan-tairimi paamari.¹⁷ Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootantsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyitairo kamiithari okithoki pankirintsi, intayi-maita-jyaaro otakii-riki.”

¹⁸ Irootaki iroka-payi ñaantsi ikantakiri Juan ikinkithata-kairi maaroni atziri-payi Kamiithari Ñaantsi.¹⁹ Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Herodes pinkatha-ritatsiri, iyomitaa-witakari, yaakirora Herodías iinanta-witari Felipe iririntzi. Tima tzimatsi aajatzi oshiki pasini kaaripiro yantayitakiri.²⁰ Iroora owatsi-pirota-kirori yantakiri Herodes yasita-kota-kaantakiri Juan.

Ikiwaataka Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Ikanta ikiwaatziri Juan maaroni atziri-payi, ari ikiwaata-kiriri aajatzi Jesús. Yamana-minthaitzi Jesús, kimiwaitaka asitaryaa-nakityii-yaami inkiti. *²² Ari iñiitaki isaawiin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikimita-paakari siro. Ikimaitatzii inkitiki ikantaitanaki: “Awirokatakira Notomi nitako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.”

Icharini-yitari Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Ikanta itanta-nakarori Jesús yantayitakiri, ari tzimaki 30 isarintsiti. Ikantaitzi iri tomintakari José. Tominta-nakariri José ipaita Elí,²⁴ tominta-nakariri Elí ipaita Matat, tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Jana, tominta-nakariri Jana ipaita José,²⁵ tominta-nakariri José ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Amós, tominta-nakariri Amós ipaita Nahum, tominta-nakariri Nahum ipaita Esli, tominta-nakariri Esli ipaita Nagi,²⁶ tominta-nakariri Nagai ipaita Maat, tominta-nakariri Maat ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Semei, tominta-nakariri Semei ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Judá,²⁷ tominta-nakariri Judá ipaita Joana, tominta-nakariri Joana ipaita Resa, tominta-nakariri Resa ipaita Zorobabel, tominta-nakariri Zorobabel ipaita Salatiel, tominta-nakariri Salatiel ipaita Neri,²⁸ tominta-nakariri Neri ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Adi, tominta-nakariri Adi ipaita Cosam, tominta-nakariri Cosam

* 3:21 inkiti

ipaita Elmodam, tominta-nakariri Elmodam ipaita Er, ²⁹ tominta-nakariri Er ipaita Josué, tominta-nakariri Josué ipaita Eliezer, tominta-nakariri Eliezer ipaita Jorim, tominta-nakariri Jorim ipaita Matat, ³⁰ tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Simeón, tominta-nakariri Simeón ipaita Judá, tominta-nakariri Judá ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Jonán, tominta-nakariri Jonán ipaita Eliaquim, ³¹ tominta-nakariri Eliaquim ipaita Melea, tominta-nakariri Melea ipaita Mainán, tominta-nakariri Mainán ipaita Matata, tominta-nakariri Matata ipaita Natán, ³² tominta-nakariri Natán ipaita David, tominta-nakariri David ipaita Isaí, tominta-nakariri Isaí ipaita Obed, tominta-nakariri Obed ipaita Booz, tominta-nakariri Booz ipaita Salmón, tominta-nakariri Salmón ipaita Naasón, ³³ tominta-nakariri Naasón ipaita Aminadab, tominta-nakariri Aminadab ipaita Aram, tominta-nakariri Aram ipaita Esron, tominta-nakariri Esron ipaita Fares, tominta-nakariri Fares ipaita Judá, ³⁴ tominta-nakariri Judá ipaita Jacob, tominta-nakariri Jacob ipaita Isaac, tominta-nakariri Isaac ipaita Abraham, tominta-nakariri Abraham ipaita Taré, tominta-nakariri Taré ipaita Nacor, ³⁵ tominta-nakariri Nacor ipaita Serug, tominta-nakariri Serug ipaita Ragau, tominta-nakariri Ragau ipaita Peleg, tominta-nakariri Peleg ipaita Heber, tominta-nakariri Heber ipaita Sala, ³⁶ tominta-nakariri Sala ipaita Cainán, tominta-nakariri Cainán ipaita Arfaxad, tominta-nakariri Arfaxad ipaita Sem, tominta-nakariri Sem ipaita Noé, tominta-nakariri Noé ipaita Lamec, ³⁷ tominta-nakariri Lamec ipaita Musalén, tominta-nakariri Musalén ipaita Enoc, tominta-nakariri Enoc ipaita Jared, tominta-nakariri Jared ipaita Mahalaleel, tominta-nakariri Mahalaleel ipaita Cainán, ³⁸ tominta-nakariri Cainán ipaita Enós, tominta-nakariri Enós ipaita Set, tominta-nakariri Set ipaita Adán, tominta-nakariri Adán iriitaki Pawa.

4

Inkaaripirosirita-kaitirimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Tima isaika-siritan-tanakari Jesús Tasorinkantsi, ipiyaja ipoñaajaro Owaryiinkaariniki. Tima ikantakaakari Tasorinkantsi jataki otzisi-masiki. ² Ari isaikakiri anta okaratzi 40 kitaitiri, inintawitaka Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima tikatsi iyaari anta, ayimatakiri itashi.

³ Ikantawita-paakari: “Omapirota-tyaarika Itomintami Pawa, pimpyi-iro owaritintsi iroka mapí.” ⁴ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri:

Ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owañaapirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa.” *

⁵ Ikanta Kamaari yaanakiri Jesús tonkaariki. Ari ikoñaatakaapaintziro maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri. ⁶ Ikantapajiri: “Ari nonkanta-kaakyaaro impinkathatimi piñaayitakiri, ari nompakimiro aajatzi iwaniinkaro. Tima naaka yasitakaitaka maaroni, ari onkantaki nopiri itzimi-rika nonintziri. ⁷ Aririka pimpinkathatakina, maaroni ikaratzi piñaakiri, awiroka asitana-jyaaroni.” ⁸ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Tzimatsi isankinaitaki pairani, kantatsiri:

* 4:4 irootaki kowapirotacha ankimisantajiro okaratzi ikantairi Pawa: onasiyita ñaantsi-payi

Pimpinkathatiri Piwawani, iriitaki pinkimisantiri apaniro.”

⁹ Ikanta Kamaari yaanakiri Aapatyaawiniki, yatiita-kaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsi-panko. Ikantawita-paari: “Omapiro-rika Itom-intami Pawa, pimitayi osaawikinta. ¹⁰ Pinkinkithasiritiro isankinaitakiri pairani okantzi:

Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaako-wintyaami,

¹¹ Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziki.”

¹² Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Iroka ikantaitaki aajatzi pairani:

Ti onkamiithati piñaantyaari Piwinkathariti Pawa.”

¹³ Tira imatasityaari yitsinampairi Kamaari inkaaripiro-sirita-kairi Jesús, yintainainitaa-paintari kapichiini.

Yitanakari yantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta ijatairo Jesús Tapowiniki, okyaantapakari isintsinka Tasorinkantsi. Ithonka ikimakoi-tanakiri anta inampiitiki.

¹⁵ Iyomitaan-tayitaki tsika yapatota-piintaita. Oshiki kimosiriwintana-kiriri anta.

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta ipiyaaro Jesús Kasiyakaawiniki, ariitaja inampiki tsika yantaritaki pairani. Ari omonkaratapaja kitaitiri imakoryaan-taitari, jataki yapatota-piintaita, irootaki yamita-piintakari irirori. Ari ikatziyanaka iñaanatiro sankinarintsi. ¹⁷ Ipaitakiri isankinari Kamantan-tzinkarini Isafas. Ikanta yampinai-ryaakiro sankinarintsi, yaminakiro tsika osankinataka, kantatsiri:

¹⁸ Isaikantana Itasorinka Pawa,

Tima iriitaki saipatzii-tota-kinari.

Ityaankakina nonkinkithata-kaajiri asinonkainkari Kamiithari
Ñaantsi.

Nowatsinaryaa-kotajiri okantzimo-siri-waitari.

Nonkaman-tajiri inosikaitani nonkantajiri: “Aritaki pisaika-siwaitajyaa yasitako-witai-takami.”

Aritaki naminakaa-yitajiri mawityaakiri-payi,

Aritaki nookakaa-wintajiri ikaratzi impira-waitaitari.

¹⁹ Ityaankakina nonkinkithati: “Troñaaka osarintsiki ari inkaminthaa-jairi aroka-payi Pawa.”

²⁰ Ipoñaaa yampinaita-najiro Jesús sankinarintsi, ipanajiri jiwatzirori kinkitharintsi, saikanaki. Tima okiryaaantzi iwakiri maaroni atziri ikaratzi saikain-tsiri yapatota-piintaita. ²¹ Ari yitanakaro ikantanaki:

“Omonkaratzi-motakami iroñaaka iroka Sankinarintsi okaratzi piki-makiri noñaanata-kimiro.” ²² Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka ikaratzi kimakiriri inkinkithataki Jesús kamiithaini. Ikantajiitzi:

“¿Kaarima yoka itomi José?” ²³ Irojatziri ikantan-tanakariri: “Kimitaka ari pinkantakina: ‘Intsityaa aawintan-tzinkari paawintyaa awiroka.

Tima oshiki nokimako-wintakimi pantayitakiri Capernaum, intsityaa pantapajiro aajatzi aka pinampiki.’ ” ²⁴ Aikiro ikantana-kitzii Jesús:

“Omapirotyyaa nonkantimiri, asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki irirori. ²⁵ Tima omapirotyyaa iroka,

pairani ainiro isaikawitani Elias, ti omparyaa-jiranki inkani okaratzi mawa osarintsi aajatzi 6 kasiri anta inampitsitiki Israel-iiti, antaroiti

itashiniintaitaki. Oshiki kinankaro tzimawita-chari anta, ²⁶ iro kantacha, ti intyaan-taitiri Elías ijata-sitiro kinankaro ishininka, apatziro ityaantai-takiri ijata-sitiro pasini-sato kaari ishininkatyaa anta nampitsiki Sarepta saikatsiri Simaaki ²⁷ Ari okimitakari aajatzi aairo isaikawita Kamantan-tzinkari Eliseo, tzimawita-charanki inampitsitiki Israel-iiti oshiki mantsiyari pathaa-waita-tsiri. Iro kantachari ti intyaan-taitiri Eliseo yisita-kota-kaaji aparoni, iri ityaantaitaki Naamán kaari ishininkatyaa poñaachari Tonkaironiki, yisita-kota-kaajiri.” ²⁸ Ikanta ikimajiitaki ikaratzi saikain-tsiri yapatota-piintaita, antaroiti ikisajiitanaka. ²⁹ Ikatziya-jiitanaka, yaitanakiri Jesús owiraa-thapita nampitsi tsika osaiki impirita inintajiitzi intziriyirimi. ³⁰ Iro kantacha Jesús, isiya-pithata-nakari isatikan-tanakari niyaanki, jataji.

Atziri yaakiri piyari
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ikanta yoirinkaja Jesús nampitsiki Capernaum saikatsiri Tapowiniki. Iyomitaa-yitapajiri atziri kitaitiri imakoryaan-taitari. ³² Tima ti omaña isintsinka iyomitaantzi, okiryaantzi ikantajiitaka ikaratzi kimirori iyomitaan-tziri. ³³ Okanta anta tsika yapatota-piintaita, ari isaikakiri atziri yaakiri piyari, kaimanaki sintsiini, ³⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokatakiki Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ³⁵ Ari ikisathatanakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijata! Ari ityaanaki atziri iwashaanta-najiri iwiyariti, tizimaitya iwasinonkaa-nakiri.” ³⁶ Okiryaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka ñaantsi? Tzimatsi isintsinka yiitsinampaan-tairi imisiyiri piyari ikisathatakiri.” ³⁷ Tima ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús maaroni anta inampiitiki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ikanta isitowanaki Jesús yapatota-piintaita, kyaapaaki iwankoki Simón. Ikantai-tawakiri: “Omatatziro irayiro Simón antaroiti katsirinkataantsi.” ³⁹ Ari yoiyoota-sita-nakaro onaryaaka iroori, kimiwait-aka inkisathata-kityiromi katsirinkataantsi. Isita-kotanaki osaawakiwitaka. Apatha-kiro opiriintanaja, aminayita-kiniri opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitzi Jesús mantsiyari-payi
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki atziri nasiwai-yitachari imantsiyari. Ikanta iñaawakiri Jesús, apatziro yantantakari kapichiini irako, isitako-yitanaji. ⁴¹ Oshiki atziri yaakiri piyari imisitowaki iwiyariti, antaroiti ikaimayitzi piyari, ikantzi: “¡Itomi Pawa pinatzi!” Tizimaita isinitiri iñaawaijiiti piyari, ikisathayitakiri, tima iyojiitzi piyari-payi iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki
(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, isitowanaki ijatiro otzisi-masiki. Oshiki amina-minatairiri tsika-rika ikinaki. Ikanta iñiitajiri tsika isaiki, ti inintaiti ijataji. ⁴³ Irojatziki ikantananakari Jesús: “Ontzimatyii inkimaitiro aajatzi pasiniki nampitsi

Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Tima irootaki ityaankan-taita-kanari.”⁴⁴ Aikiro ijatakaa-nakitziiro Jesús ikinkithatanaki pankotsi tsika yapatotapintaita okaratzi tziat-siri anta Tapowiniki.

5

Kaari iñiita-piintzi simaataantsi

¹ Okanta aparoni kitaitiri, isaiki Jesús inkaari-thapyaaki anta Piyompi-jaariki. Yatsinaki-matakiri atziri ikaratzi piyotzi-winta-kariri ikimisantziro iñaani Pawa. ² Ari iñaaki apiti pitotsi oowaataka oparaitiki. Ti intitan-tajiita-jyaaro asitarori, tima inkiwajiita-tziiro iithari-minto. ³ Titapaaka Jesús pitotsiki. Iriitakira asitaro Simón iroka pitotsi, ikantakiri intyaankiro kapichiini niyankyaaki. Ari isaikan-tanakaro Jesús pitotsi, yitanaaro iyomitaa-yitanajiri atziri. ⁴ Ikanta ithonka-nakiro iyomitaantzi, ikantzi: “Simón, paanakiro piwito niyankyaaki inkaari, ari pisimaatyaari.” ⁵ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Nomawitakaro nosimaata tsitiri-paiti, tikatsi nayi. Awiroka kantanari, aritaki nokantakiro.” ⁶ Imatakiro isimaata Simón, yaaki oshiki sima, iro onthatyiimi iithari-minto. ⁷ Ikaima-wakotairi ikaratapiintziri isimaata yamitakotajiri. Ikanta ijata-sita-nakiri, ikinako-jiitaki pasiniki pitotsi, ijaikitakiro apitiroiti iwito, iroowitain-chami itsitsiyakota-jiiti. ⁸ Ikanta iñaakiro Simón Pedro kantain-chari, ityiirowasita-nakari Jesús, ikantanakiri: “Pintainanintyaana Pinkathari, kaari-piro-siriri nonatzi naaka.” ⁹ Tima antaroiti itharowanaki Simón iñaakiro yaaki oshiki sima. Ari ikantakari aajatzi itsipajiitakari. ¹⁰ Imatzita-nakaro Jacobo aajatzi Juan, itomi-payi Zebedeo, tima irijatzi itsipatakari Simón. Iro kantacha Jesús ikantanakiri Simón: “Airo pitharowa-siwaita, onkimita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹¹ Ikanta yaatako-jiitapaji, yooka-nakiro maaroni, iyaataajiita-nakiri Jesús.

Yisita-kota-kaajiri Jesús antziri pathaa-rontsi

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Ikanta yariitaka Jesús pasiniki nampitsi, ari ipokakiri antziri pathaa-rontsi. Ari iñaapaakiri Jesús, ityiirowasita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pinintzi-rika, aritaki okantaki pisita-kota-kaajina.” ¹³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ¹⁴ Ikantawita-waari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa patsipita-kaani pipira, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotami.” ¹⁵ Iro kantacha ithonka ikimakoitanakiri Jesús intaina. Oshiki atziri piyotzi-winta-kariri ikimisantziri. Inintajitzi yisita-kota-kaayitainiri aajatzi imantsiyariti-payi. ¹⁶ Iro kantacha yintainaryaa-piinta irirori Jesús otzisi-masiki, ari yamaniri.

Yisita-kota-kairi Jesús Kisoporokiri

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta pasini kitaitiri iyomitaantzi Jesús, ari isaikajiitaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, iriitaki poñaayitain-chari nampitsiki-payi tzimatsiri anta Tapowiniki, ipatsitiki Judá-iti, poñaayitain-chari aajatzi nampitsiki Aapatyaawini. Tima otsimatakari Jesús isintsinka Pawa, kantatsi yisita-kota-kaayitiri mantsiyari. ¹⁸ Ari yamaita-paakiri kisoporokiri yanatakoi-takiri inaryaa-mintoki. Inintzi inkyaakaa-paakirimi pankotsiki, inaryaa-kotiri tsika isaikaki Jesús. ¹⁹ Titzimaita onkanti inkyaakairi, tima oshiki atziri piyotaincha. Yatiita-kaanakiri jinoki pankotsiki, imorontakiro pankotsi, iwayiita-kotakiri tsika ipiyotzi-wintai-takari Jesús. ²⁰ Iyotzi Jesús omapiro yaw-intaakari yokapayi, ikantanakiri kisoporokiri: “¡Ashininká! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ²¹ Ikanta ikimajiitaki Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, ikanta-siri-jiitanaki: “Ithainka-tziiri Pawa yokawí. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, ap-atziro Pawa ipyaakotan-tziro.” ²² Iyotzimaitaka Jesús ikinkithasiritari yokapayi, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waita-sitantari? ²³ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ Irooma pinintziri nonkantiri: ‘Pinkatziyi, pijatai.’ ²⁴ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithokasita-nakari kisoporokiri, ikantziri: “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ²⁵ Apatha-kiro ipirintanaka kisoporokiri, yaanajiro inaryaan-tawitari. Tima iwisiryaawinta ikantawinta-nakari Pawa ijataji iwankoki. ²⁶ Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakiriri, iwisiryaawinta-yitanakari aajatzi irirori Pawa. Itharon-kakiini ikantajiitzi: “Tira añaapiintiro kimityaaroni iroka.”

*Yaitanta-nakariri Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)*

²⁷ Ikanta isitowa-najira Jesús, iñaapaakiri paitachari Leví. Isaiki irirori, tsika iwakiri jiwari wirakocha isintsiwintantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.” ²⁸ Katziyanaka Leví, yookanakiro maaroni, iyaatanakiri.

²⁹ Ipoña Leví yaanakiri Jesús yoimosirinkyaa iwankoki itsipatanakari iyomitaani. Ari ijatakiri aajatzi oshiki sintsitantatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki pasini-payi jatayitain-tsiri. Ari ikarajiitakiri iwajiita. ³⁰ Ikanta Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri, iñaanaminthatakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama pitsipatan-tariri piwajiita aajatzi pirajiitzi kaari-piro-siriri, pintsipatari aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?” ³¹ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ³² Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopokasita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)*

³³ Ipoñaa isampitai-takiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Paitama kaari itziwintanta piyomitaani? Iriima irasi Juan, aajatzi irasi Nasitantaniripayi, oshiki itziwinta-piinta-jiita, yamanajiitzi aajatzi. Noñiiri piyomitaani awiroka, ti intzi-winta-nityaa, owawaiyitacha, irawaijiitatsi.”
³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka intsiipayii-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa?”
³⁵ Irooma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa.”
³⁶ Ari isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: “Aparoni paisatori ikithaataitari, arimaa okantaki iwawi-tantaityaaro yaapatanka owakirari, ari omapirota-nakyaa osaraanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari. Tira aripirota-kayiro paisatori ikithaataitari iwawi-tantaityaaro owakirari.”
³⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkamithatzi paisatori misinantsi-naki iwantaityaa airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsi-naki.”
³⁸ Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsi-naki iwantai-tyaari.”
³⁹ Ikaratzi amitarori iriro poitatsiri, airo yamitaaro irajiro airyaari. Inkanta-piinti: ‘Iro kamiithatatsi iriro poiri.’ ”

6

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari
 (Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús pankirintsi-masiki. Ikanta iyomitaani-payi isapirya-kitanaki okithoki, yamirokaki-tzimaitaro inkini iyaaro.”
² Ti onimotiri Nasitantaniripayi, isampitakiri ikantziri: “¿Paitama pisapirya-kitan-tarori? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.”
³ Ari yakanaki Jesús, ikantanaki: “¿Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipayitakari ikarajiitzi?”
⁴ Ikyaaiki tasorintsi-pankoki, yaakiro yatantaitari tasorin-tsita-tsiri, iwakaro irirori, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tasorintsitaari.”
⁵ Ipoñaa ikantaki aajatzi: “Yoka Itomi Atziri ipinkathari-pirotzi irirori, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori
 (Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaaiki Jesús yapato-tapintaita, iyomitaan-tapaji aajatzi. Ari isaikakiri kisowakota-tsiri irako-piroki.”
⁷ Tima aamaiyaa ikantayitaka Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, inintzi iñiiri Jesús yisita-kota-kairi kisowakori kitaitiri imakoryaan-taitari ontziman-tyaari inkanta-kotiriri.”
⁸ Yotzimaitaka Jesús opaita ikinkithasiritari yokapayi. Ikaimakiri kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa nopiyojiitaka naaka.” Pokanaki kisowakori, katziya-paaka.”
⁹ Ari ikantzi Jesús: “Nonintzi nosampijiitimi: ¿Otzimikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati ansironkatantyyaa, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?”
¹⁰ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-mintakariri, iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pitharyaa-wakotai.”

Kantanaki ikantakiri, akotsitanaji kamiitha. ¹¹ Tima antaro ik-
isajiiitanaka jiwari-payi. Ikamanta-wakaa-jiitaka tsika inkinakairo
imaimanitiri Jesús.

Iyosiitaki Jesús 12 Otyaankaari.

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ari itonkaanaki Jesús otzisiki yamani. Tima yaakowintakaro ma-
roni tsitiniri yamaniri Pawa. ¹³ Okanta okitaitita-manaji, yapatotakiri
maaroni iyomitaani. Ari iyoshaakiri ikaratzi 12, iriitaki ipaitakiri
Otyaankaari. ¹⁴ Jirika ikaratzi iyoshaakiri: Simón, iriitaki ipaitakiri
Pedro, (akantziri añaaniki aroka Kiraawiro.) Iyoshaakiri Andrés
iririntzi Simón. Iyoshaakiri Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo,
Tomás, Jacobo itomi Alfeo. Iyoshaakiri Simón ipaitai-tziri aajatzi
Kisakotan-taniri. * ¹⁶ Iyoshaakiri Judas iririntzi Jacobo. Iyoshaakiri
aajatzi Judas Nampitsiwiri, iriitaki pithoka-sityaarini apaata.

Ikinkithata-kairi Jesús oshiki atziri

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Ipoña yoirinka-jiitaja Jesús itsipataari iyomitaani. Ari isaikajii-
paaki owintini-pankatzi. Oshiki atziri piyotzi-winta-wakaariri,
Aapatyaawini-satzi, aajatzi ikaratzi nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti.
Tzimatsi poñaayitain-chari inkaari-thapyaaiki nampitsiki Mapiniki
aajatzi Simaaki. Ipokajiiitaki yokapayi inkimiro ikinkithatziri Jesús,
inintajiiitatzii iriroriiti yisitakoi-tainiri imantsiyariti-payi. † ¹⁸ Tima
inkarati ikyaantasiritari piyari, yisita-kota-kaayitajiri. ¹⁹ Inintajiiitaki
maaroni atziri yanta-wakiri kapichiini irako, tima ontzimi-motziri
Jesús isintsinka, yisita-kota-kaayitziri maaroni.

Ikinkithata-koitziri kimosirita-tsini aajatzi asinonkaa-chani

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ipoña yamina-nakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: “Tasonka-
wintaari iwaitimi awirokaiti asinonkainkari, tima awirokatakai
ñaajironi impinkathari-wintantaji Pawa.

²¹ Tasonka-wintaari iwaitimi piñaawitaro pitashaa-niinta-waitzi
iroñaaka, tima irootaintsi piñiuro pinkima-niintajyaa. Tasonka-
wintaari iwaitimi piñaayi-witaro piraan-niinta-waita iroñaaka, tima
irootaintsi piñaajiro pisironta-waitajyaa.

²² Tasonka-wintaari iwaitimi onkanta-witakyaa piñaayi-witaro
iroñaaka inkisaniintaitimi, ikisimatimi, inkawiya-waitaitimi,
imaninta-waitaitimi, okantakaan-tziro pawintaari Itomi Atziri.

²³ Tharowinta pinkanta-yitajyaa, pinkimo-siri-yitaji, tima Pawa
pinayita-jimini inkitiki. Pinkinkithasiritiro okaratzi yantakiri
piwaisatzitini ikimaatsita-kaawaitakari Kamantan-tzinkari-payi.

²⁴ ¡Inkanta-machiitimi ashaarantzinkari! Tima piñaayitakiro
iroñaaka panintaa-waiyitaka.

²⁵ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzi piñiuro iroñaaka pikima-niintayita!
Tima aritaki piñaajiro apaata awiroka pintashaa-niintaji.

¡Inkanta-machiitimi pikaratzi piñaayitziro iroñaaka pisironta-
waita! Ari piñaajiro apaata pinkimaatsi-waitajyaa, ari piraawaita-
jyaari aajatzi.

* 6:15 Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri † 6:17 Iroka-payi owiraanta-paakarori
ñaantsi, tzimatsi osankinataka aajatzi anta vs 6.18.

²⁶ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzí iwisiryaawintaitami iroñaaka! Tima ari ikantawitai-takari pairani kimitako-witariri Kamantan-tzinkari-payi.”

Pintakotyaari kisaniinta-yitzimiri

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Iro kantacha pinkimi nokantzi naaka: Pintakota-jyaari ikaratzí kisaniinta-yitzimiri, paakamiitha-yitairi. ²⁸ Airo pipiyatari kisi-mawaitzimiri. Pamanako-yitajiri thaiyako-witamiri. ²⁹ Aririka impasaitimi kashita-poroki, pisinityaari yapitiroryaa-porotimi impasitimi. Aririka inintaiti yaitiro piithaari pisaawanta-piintari, pisinitiniri yaanakiro pikithaatakari. ³⁰ Aririka inkantaitimi: ‘Pimpina,’ okamiithatzi pimpimanta-niti. Aririka yayitai-timiro pasitari, okamiithatzi airo piiña-wintziro. ³¹ Pinintzi-rika intakoi-tyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyyaa.

³² Iriirika pitakota-sitakyya ikaratzí itakoyitamiri awiroka, ¿Kamiihatakima iroka? Ti, tima iro yanta-piintakiri kaari-piro-siriri. ³³ Iriirika paakamiithata-sitakyya ikaratzí aakamiithatzimiri awiroka ¿Kamiihatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintakiri kaari-piro-siriri. ³⁴ Aririka inkantaitimi: ‘Pimpawa-kinaro, ari noipyaajimi,’ impoña pimpawakiri tima piyotzi ari imatajimi awiroka apaata. ¿Kamiihatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintziri kaari-piro-siriri. ³⁵ Pintako-yitajyaari awiroka kisayitzimiri, airo pipiyatari. Pimpimanta-niti aririka inkampitaitimi, airo piyaawinta imayitajimi awiroka. Antaroiti impinai-tajimi, itomintaamira Jinoki-satzi. Omapiro itakoyitakari irirori maaroni atziri kaari paasonkitan-tatsini aajatzi kaari-piro-siriri-payi. ³⁶ Ikimitairo Asitairi itakotanta, ari pinkimita-najyaari awiroka.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kantzi-mataantsi

(Mt. 7.1-5)

³⁷ “Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintaitzimi = kari awiroka. Airo pikantzi-matantzi, imaitajimi = kari awiroka apaata. Aririka pimpyaakotanti, ari imaitajimi awiroka apaata. ³⁸ Pimpimanta-nitaji, tima ari imaitajimi awiroka apaata, yanaakai-tajimiro awiroka okaratzí pipimantakiri. Tzimatsi-rika pantzi-motantani, ari imapiroi-taimi apaata awiroka.”

³⁹ Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “¿Kantatsima yakathata-wakaiyaa mawityaakiri? Tima ti iyoti tsika inkini, ari imparyaaki apitiroiti omoro-naki. ⁴⁰ Tira iñiiti aparoni iyomitai-tziri yanairi yomitairiri. Irooma apaata aririka iyomitaa-piroi-takiri aritaki inkimita-jyaari yomitairiri pairani. ⁴¹ Tima osiyawaitakaro aririka ootyaaakitimi antaro incha-pitoki pirokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki? ⁴² ¿Kantachama pinkantiri: ‘Pimpoki naajimiro otyaakita-kimiri?’ Otyaaki-taikimi awiroka antaro incha-pitoki. Tima pisiyakari awiroka owapyimotan-taniri. Ontzimatyyi pitawakyaaro awiroka paawajiro antaro inchapitoki otzikaa-kimiri pirokiki paminaji kamiitha paanta-jyaaniiriri otyaakita-chari kapichiini.”

Ari iyoitzirori onkithotanaki-rika

(Mt. 7.15-20)

⁴³ “Aparoni inchoato saankanata-tsiri oshooki, ti iñiitiro onkaaripiroti okithoki. Irooma inchoato sampiya-sita-tsiri, ti omkanti okithoti.
⁴⁴ Ontzimatyii ankimpoyiiri kamiitha-rika okaratzi yantayiziri, irootaki ayotantyaari kamiithasiriri inatzi. ¿Añiroma chochoki onkitho-kitan-tyaaro owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitan-tyaaro pasini chochoki-payi iroori? Tima airo. †
⁴⁵ Arira ikimiyita-naari kamiithasiriri ikinkithasirita-piintaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayiziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirita-piintyaaro kamiithari, irootaki okaaripirotantari yantayiziri. Tima okaratzi ikinkisiryayitari, irootaki iñaaniyitakari aajatzi.”

Ikinkithata-koitziri apiti owatzikirori iwanko
 (Mt. 7.24-29)

⁴⁶ “¿Paitama ikantai-tantanari: ‘Pinkathari, pinkathari?’ Titzimaita yantaitinano okaratzi nokanta-yitziri. ⁴⁷ Tzimayitatsi matanajirori okaratzi nokanta-yitziri. Yoka osiyanaari: ⁴⁸ Tima isiyaari aparoni atziri witsika-tsiri iwanko, ikiya-sitakiro itzinkami okiraawiro-pathatzi kipatsi, iwatzikakiro. Ipoña opokaki antaroiti amaranani, ookanta-paakaro sintsiini pankotsi, ti oshiwatiro. Tima iwatzikai-takitziro kamiithaini okiraawiro-pathatzira. ⁴⁹ Iriima ikaratzi pyaakotarori nokanta-yitziriri, kaari antanajironi. Ikimitakari aparoni atziri witsika-witachari iwanko, titzimaita inkiya-sitiro inthompointa. Okanta opokaki antaroiti amaranani, ookanta-paakaro sintsiini, tyaanaki. Ti iñiitairo.”

7

Yisita-kota-kaajiri Jesús inspiratani ijiwari owayiriiti
 (Mt. 8.5-13)

¹ Tima ithonka-nakiro Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi, jataji nampitsiki Capernaum. ² Ikanta imantsiyataki itako-pirotani inspiratani ijiwari owayiriiti wirakocha, irootaintsi inkamimi. ³ Ari ikimako-winta-kiriri Jesús, ityaantaki yantari-konati Judá-iti, inkaimiri Jesús, yisita-kota-kaajiriita inspiratani. ⁴ Ikanta ijata-sitakiri Jesús, ikantapaakiri: “Oshiki onkamiithatzi pamitakotiri yoka ijiwari owayiriiti, ⁵ tima yaakamiithata-piintakina, iwitsika-kaantakina yapatotapintaita.” ⁶ Ikanta Jesús iyaatanakiri pokasita-kiriri. Iro yariitan-tyaarimi iwankoki, imonthaakari itsipawinthari ijiwari owayiri, iriitaki pasini ityaantakiri, ikantawakiri irirori: “Pinkathari, ikantakaan-tzimi nojiwariti, ikantzi: ‘Oshiki nopinkathatakimi awiroka, airo okantzi pinkyaa-pankotina, tima tikatsi miraawintyaanani naaka. * ⁷ Irootaki kaari nojata-sitantami noñiimi naaka. Intaini nonintziro piñaani pinkanta-kaanta-wakiri nompiratani, aritaki yisita-kotaji. ⁸ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkantiri pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ yantziro.” ⁹ Okiryaaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijiwariti

† **6:44** chochoki iraitziri = uva; chochoki-payi = higo * **7:6** Yoka ijiwari owayiri kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzi. Tima pairani aparoni Judá-iti, ti inkyaa-wankotiri kaari ishininkatyaa.

owayiri. Iphithoka-sita-nakari ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “Iriitaki kantakirori ikimisantzi yoka, tima inkarati tzimatsiri noshininka-payi Israel-iiti tikira noñiita aparoni siyaarini yoka.”¹⁰ Ikanta ipiyanaaro iwankoki jiwari ikaratzi ityaantai-takiri, iñaapaa-tziiri impiraitari isita-kotaji imantsiya-witaka.

Iwañaajiri Jesús intsiti kinankaro

¹¹ Ipoña a jataki Jesús nampitsiki ipaitai-tziri Owaniinkawini, itsi-payitakari iyomitaani. Oshiki aajatzi atziri-payi oyaatakiriri.¹² Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki, imonthaa-kotantaka yaitziri kaminkari inkaitairi, apintzi inatzi otomintari kooya kinankaro. Oshiki atziri oyaatakirori iroka kooya.¹³ Ikanta iñaawakirora Jesús kinankaro kooya, antaroiti itako-sirita-nakaro. Ikantziro: “Aritapaaki pi-raawaitaka.”¹⁴ Ipokapaaki okaakiini, ipampita-paakiro iwantaitakariri kaminkari. Katziya-jiita-paaka anata-kotziriri. Ikantzi Jesús: “Mainari, awiroka noñaanatzi, pimpiintaji.”¹⁵ Piriintanaja kamawitain-chari ñaawaitanaji. Yakathata-najiri Jesús irojatzi iriniroki.¹⁶ Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzi ñaakiriri. Ipoña iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantajiitanaki: “Pokataiki iriipirori Kamantan-tzinkari.” Ikantajiitzi aajatzi: “Iriitaki Pawa kawinthaayitairi.”¹⁷ Ithonka ikimakoi-tanakiro yantakiri Jesús maaroni iipatsitiki Judá-iti, aajatzi pasiniki nampitsi okaratzi isaika-nampi-yitziri anta.

Ityaankakiri Juan iyomitaani

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ikanta ikimaki Juan okaratzi awisain-tsiri, ikamantakiri iyomitaani-payi. Ari iyoshiitaki apiti iyomitaani,¹⁹ ityaantakiri isampitiri Jesús, inkantiri: “¿Awirokama ipaitai-tziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?”²⁰ Ikanta iyajiitanakini, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ityaankakina Juan Kiwaatan-taniri nosampitimi: ¿Awirokama ipaitaitzi ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?”²¹ Tima aikiro yisita-kota-kaayitatzii Jesús kantasiwayita-chari imantsiyaritipayi, ikaratzi ikyaantasiritari piyari, yokiryaa-kaayitaji oshiki mawityaakiri.²² Irojatzi ikantan-tanakariri ikaratzi pokaintsiri: “Aririka pimpiyanaji, pinkaman-tapajiri Juan okaratzi piñajantakiri awiroka nantakiri, okaratzi pikima-jaanta-kinari aajatzi. Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Ñaantsi asinonkainkari-payi.²³ Tima tasonka-wintaari inkantai-tajiri inkarati kaari kisosiri-winta-jinani.”

²⁴ Ikanta ipiyajiitanaja ityaantani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, ikinkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki? ¿Iriima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? †²⁵ ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaika-pankotziri pinkathari.²⁶ Tima irootaki pijata-sitan-takariri piyojiitaki Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziiro irirori yanaanakiri

† 7:24 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri

pasini Kamantan-tzinkari-payi. ²⁷ Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

²⁸ Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzimawitain-chari, tikatsi anairini Juan okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampasiritaa-tsini, impinkathari-wintairi Pawa, aritaki yanaa-kotairi Juan.”

²⁹ Ikaratzi kimakiriri ikantayitakiri Juan, ikantanakiri: “Nonintzi pinkiwaatina.” Ari imatzita-nakaro inintzi inkiwaataitiri ikaratzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. Ari imonkaratzirori okaratzi inintakaan-takiri Pawa. ³⁰ Irima Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaantaniri-payi ti isinityaa inkiwaa-yitiri Juan, ari yaparatzirori okaratzi ikasiya-kaantziri Pawa.

³¹ Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaawin-tiriri yokaiti atziri? ³² Nonkimita-kaantiri washaantawai-rintzi iintsi owaankiirintsiki aririka isiyakaa-waityaa ikaratzi yintsijitzi, inkanta-wakaa-jiityaa: ‘Thami ashowiriti amashaitan-tyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritan-tyaari.’ Ti ininti. ³³ Aritaki pikantajiitaka awirokaiti. Piñaawitakari Juan itzitapaakaro owaritintsi, ti iriro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Ikyaaantansiritari piyari, irootaki itziwaitantari.’ † ³⁴ Ikanta ipokaki Itomi Atziri, ti intziwityaaro irirori owaritintsi, iriro kachori. Ikantai-takiri: ‘Kaari-pirori inatzi, niyawairintzi, sinki-ryaantzi, yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzi kaari-piro-siriri.’ ³⁵ Tikatsi ompaityaa ikantaitakiriri, tima aririka iñiitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitajiri omapiro iyota-nita.” §

Yariitari Jesús Nasitantaniri paitachari Simón

³⁶ Ikanta aparoni Nasitantaniri yaanakiri Jesús iwakaiyaari. Ari-jiitaka iwankoki, saikapaaki Jesús iwapiintaita. ³⁷ Okanta aparoni kaari-piro-siriri kooya nampitarori anta, okimako-wintakiri Jesús ariitaka iwankoki Nasitantaniri iwajiityaa, jataki iroori aakotanaki kasankaari owantaro onaki iwitsikai-tziro mapinaki. * ³⁸ Okatziyimota-paakari iitziki Jesús, irayi-mota-paakari. Okanta othaatanaka ooyaaki okiki ashitapaakiri iitziki, oshitanta-tzimaitari oisi. Ipoñaa onintaa-kitzi-waitakiri, osaitan-tanakari kasankaari. ³⁹ Ikanta iñaakiri Nasitantaniri amakiriri Jesús, ikanta-siritanaki: “Omapiro-rikami Inkamantantzinkariti yoka, ari iyotakiro mi tsika okantawaita iroka kooya antakiri, tima kaari-piro-siriri onatzi.” ⁴⁰ Ipoñaa ikantanakiri Jesús yoka Nasitantaniri: “Simón, tziimatsi nonintziri nonkantimi.” Ikantzi irirori: “Intsityaa pinkantinaro yomitaan-tanirí.” ⁴¹ Ikantzi Jesús: “Tziimatsi atziri pinatziriri pasini apiti atziri. Aparoni ipinapirotaki oshiki kiriiki, iriima pasini ipinatakiri kapichiini. † ⁴² Okanta apaata, ti onkanti yoka apiti atziri yoipyaaajiri kiriiki, ipiyaakoitairi iririiwitani apitiroiti. Intsityaa pinkantina, ¿Itzimikama itakopirotan-tachani?” ⁴³ Ikantzi Simón: “Iriira itako-pirotan-tacha atziri ipyaako-piroi-takiri iriiwitani.” Ikantzi Jesús: “Pimatakiro awiroka pikantakiri.” ⁴⁴ Yaminanakiro Jesús osaikaki kooya, ikantziri Simón:

‡ 7:33 owaritintsi = pan; kachori = vino § 7:35 onkarati awisatsini = onkarati owajiitani

* 7:37 mapinaki = alabastro † 7:41 ipinatakiri oshiki kiriiki = 500 denario; ipinatakiri kapichiini = 50 denario

“¿Piñaakiro antakiri iroka kooya? Tima nokyaa-wanko-witakami awiroka, tizimaita pimpina nijaa nonkiwa-kitzita-paakyaari. Irooma iroka kooya, okiwa-kitzitan-takanaro ooyaaki sitowanain-tsiri okiki, ipoñaa oshitan-takanaro oisi. ⁴⁵ Ti pininta-porota-wakina piwithata-wakyaana awiroka, irooma iroka kooya oshiki onintaa-kiitakina. ⁴⁶ Ti pisai-patzii-totan-tyaanari awiroka yiinkantsi pimpinkathatina, irooma iroka kooya, osaitan-takanaro kasankaari noitziki. ⁴⁷ Oshiki okaaripiro-siri-witaka iroka kooya, impyaakoi-tajiniro okantakaaro oshiki otakotantaka. Iriima ikaratzi ipyaakoi-tziri kapichiini, kapichiini itakotanta.” ⁴⁸ Ipoñaa ikantanakiro kooya: “Ipyaakoi-tajimiro okaratzi pikaaripiro-siri-witaka.” ⁴⁹ Ikantajiitanaki ikaratzi itsipajiitari: “¿Paitatyaakama yoka ikantantyaarori kaari-pirori impyaakotantiro?” ⁵⁰ Aikiro ikantana-kitziro Jesús iroka kooya: “Pijatai kamiitha, iro pawisako-siritan-taari pawintaana.”

8

Kooya amitako-yitakiriri Jesús

¹ Ikanta isipayitakari Jesús 12 iyomitaani, yapirotakiro maaroni nampitsi ikinkithataki tsika ikanta-kota Pawa ipinkathari-wintantai. ² Ari isipatakaro kooya-payi okaratzi yisita-kota-kaajiri ikyaantasiritari piyari, okaratzi mantsiya-yiwita-chari aajatzi. Iroka okaratzi oyaatakiriri: María, ipaitai-tziri Pankothanthaari-sato, ikyaantasiritari ikaratzi 7 piyari, ³ opoñaapaaka Juana iina Chuza inspiratani Herodes, opoñaapaaka Susana. Tzimatsi aajatzi pasini-payi kooya okaratzi opapiinta-kiriri kiriiki Jesús.

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-ryaantzi

(Mt. 13.1-15,18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ikanta ipiyotzi-winta-paakari Jesús oshiki atziri. Iriitaki poñaayitain-chari pasiniki-payi nampitsi inintzi iñiiri. Isiyakaa-wintatziiniri okaratzi iyomitaa-yitziriri, ikantziri: ⁵ “Tzimatsi pankiwairintzi jatatsiri impanki-waiti. Ikanta yookai-kitakiro iwankiri, tzi-matsi ookaikita-painchari awotsiki, ithonka yaatzikaiki-takiro. Ikanta ipokajiitaki tsimiri, iwapaakaro. ⁶ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi kipatsi. Okanta oshooka-witanaka, sintsiini osampisitanaki, tima ti otsinka-pathati kipatsi. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki. Okonowa-nakaro kitoochii-masi oshooka-witanaka. Okanta anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana okanta oshooka-paaki, kithokitanaki. Tima tzi-matsi shookapain-tsiri kamiitha.” Ikanta ikaratakiro ikinkithataki, ari ikaimanaki ikantanaki: “Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” *

⁹ Ari isampita-nakiri iyomitaani-payi, ikantziri: “¿Paitama siyakaa-winta-chari okaratzi piyomitaan-takiri?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Isinitaitakimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kotaka ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tziri, apatziro nosiyakaa-wintiniri. Ari yaminawi-jiityaa, airo iñaamaitaro. Ari inkimawi-jiita-kyaaaro, airo ikimatha-tzimaitaro.

* 8:8 shookapain-tsiri kamiitha = okaratzi 100 okithoki

11 Iroka okanta-kota nosiyakaa-wintakiri: Iroka okithoki ipankitai-takiri, irootaki siyakaa-wintacha iñaani Pawa. 12 Okaratzi ookaikita-painchari awotsiki, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, ipoka-paaki Kamaari imaisanta-kaapaakiri, ti inkimisanti, airo yawisako-siritai. 13 Ari okimita ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, intsipayini ikimisantawita. Ti iyotakopi-roti-tyiuro ñaantsi, iwashaanta-nakiro ikimisantzi. Ti inkisasyaaro yantakai-takiri kaari-pirori, tima ikimitakaro pankirintsi ti ontzima-piroti oparitha. 14 Ari okimita ookaikita-painchari okitoochii-masitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi. Okantakaan-tziro okantzimo-siri-waitari, ikinkithasiri-waita yashaarantyya, iniwiwaitaro intharowinta-waityya. Irootaki anaanakiro ñaantsi ikimawitakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithota-tsini. 15 Irooma okitho ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, osiyakaa-wintari kimisantanajirori ñaantsi, kamiithasiri ikantanaja, amawiwaini ikanta, isiyakotakaro pankirintsi saankana oshookanaki, oshiki okithotanaki.”

Onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari

(Mr. 4.21-25)

16 “Aninti-rika ooshiri ootamintotsi, ti antata-kotiri. Ti awakotiri otapinaki. Owakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti ikaratzi kyaaintsiri. † 17 Ari onkimityaari aajatzi, ontzimatyii onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimathawitaita pairani. 18 Paamawintyyaaro okaratzi pikimakiri. Tsika-rika itzimi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tajiri yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” ‡

Iriniro Jesús aajatzi iririntzi-payi

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Okanta opoka-sitakiri iriniro Jesús otsipatakari iririntzi-payi oñiiri. Titzimaita onkanti oñiiri itzikakiro atziri piyotzi-winta-kariri. 20 Ari ikamantai-takiri, ikantai-tziri: “Ari opoki piniro otsipatakari pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” 21 Ikantanaki irirori: “Ikaratzi kimairori iñaani Pawa, yantanajiro aajatzi okaratzi inintakairiri, iriitaki nirintzitari, irootaki nonirontari.”

Imairintziro Jesús tampyya

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Ari ititanaka Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani-payi, ikan-tanajiri: “Thami amontyyaaji intatzikironta.” Jaitijitaki. 23 Ikanta imontyya-kojiita, maanaki Jesús. Ari itampyyaata-kotaki niyankyya-niki inkaari, antaro osinkyataanaki, titaata-paaka nijaa pitotsiki, irootaintsi itsitsiya-kota-jiiti. 24 Ijata-sitai-tanakiri Jesús, iwakiryii-tapaakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanari! ¡Yomitaanari! ¡Atsitsiyakotatyii!” Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyya, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyyaataki!” Ikantziro otamakaani inkaari: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampyya, mairyaaatanaji inkaari. 25 Ikantziri

† 8:16 otapinaki = otapinaki amaaminto, ojinoki-niinta-yitatzii imaaminto-payi osiyaaromi okaratzi ojinoki-yitzi minkontsi-tapi ‡ 8:18 Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: “Kapichiini-rika pikimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirotanakitziimiro.”

iyomitaani-payi: “¿Tsikama okinakika pawintaani?” Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka iyomitaani, antaro itharowan-tanakari, ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitatyaakama yoka yomairintan-tarori tampyaa, aajatzi inkaari?”

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ikanta imontyaakaro Jesús intatzikiro inkaari Tapowini, ariijiitaka nampitsiki Gadara. § ²⁷ Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari. Osamanitaki ikyaantasiritari, ti inkithaatajyaa, ti yamitajyaa isaikaji pankotsiki, yasi iwiro isaikawaitzi kitataari-masiki. ²⁸ Ikanta iñaawakiri Jesús, ityirowa-sita-wakari. Kaimanaki sintsiini, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Pawapirori! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!” ²⁹ (Tima inkisathata-wakitziiiri Jesús yoka piyari iwashaantairi yoka atziri. Pairanitaki isaika-siritan-takari. Oshiki yoositan-tawitaitari asirotha, ithatyiro. Isiya-siya-waita otzisi-masiki ikantakaari piyari.) ³⁰ Ipoña isampita-nakiri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ikantajiitzi piyari: “Nopaita ‘Oshikyaantzi.’ ” Tima oshiki piyari saika-siritan-takariri yoka atziri. ³¹ Aikiro ikantana-kitzii piyari: “Ti noninti papirojiitina.” ³² Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chanchoko isimokaa-jiitzi. Ikantajiitzi piyari: “Pimintyankina chanchoki.” Ikantzi Jesús: “Pimatiro.” ³³ Jatanaki piyari-payi chanchoki, ikyaantasiritapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki.

³⁴ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chanchoko-payi okaratzi awisain-tsiri, siyajiitanaka, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantanakiri aajatzi ikaratzi saikayita-tsiri iwaniki. ³⁵ Ari ipokajiitanaki atziri yaminiro okaratzi awisain-tsiri. Ikanta yariijiita-paaka isaikaki Jesús, iñaapaa-tziiri ikyaantasiritari piyari isaikaki itsipatakari Jesús, ikithaataka, kamiitha ikantanaja. Itharowa-jiitanaki. ³⁶ Tima inkarati ñaakirori awisain-tsiri, ikamanta-wakiri ikaratzi pokayitain-tsiri, ikantziri: “Iriitaki yoka isita-kota-kaajiriri ikyaantasiritari piyari.” ³⁷ Ikanta nampiyitarori iipatsitiki Gadara-satzi, oshiki isintsiwintajiitakariki Jesús, ikantziri: “Pijatai, ti noninti pisaiki-motina.” Irootaki ikantan-tariri, tima antaroiti itharowan-tanakari. Ari ititanaja Jesús pitotsiki, piyanaka. ³⁸ Isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantziri: “Nonintzi noyaata-nakimi.” Yakanakiri Jesús, ikantziri: ³⁹ “Airo piyaatana, pijatai pinampiki pikamantantai, pinkantapaji: ‘Twwisaa-kotaana Pawa.’ ” Imatakiro yoka atziri, jataji inampiki, ikamanta-pajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Twwisaa-kotaana Jesús.”

Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Ikanta ipiyaja Jesús, kimosiriwinta ipiyotzi-winta-waari atziri, tima iriitaki iyaakoniintakiri. ⁴¹ Tzimatsi aparoni atziri ipaita Jairo, iriitaki jiwatakaan-tatsiri karapapankoki. Iñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, nonintzi pijati nowankoki.” ⁴² Tima onkami-matatzii yapintoti irisinto. Ari tzimaki iroori okaratzi

12 osarintsiti. Iyaatanakiri Jesús pokasita-kiriri. Ikanta iyaatzirira atziri-payi yoka Jesús, yatsinaki-matakiri.

⁴³ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari iraani, tzima-kotaki 12 osarintsi omantsiya-waitaki, tikatsi-tzimaita kantironi yaawintiro. Tima thonka-kotaka oiriikiti aawinta-kaanta-witaka. ⁴⁴ Okina-sita-paakiri itaapiiki Jesús, antzitikiri kapichiini opatziki iithaari. Apatha-kiro isita-kotanaki osokaawaita iraani. ⁴⁵ Ipoñaa isampitan-tanaki Jesús, ikantzi: “¿Ninkama antakinari?” Tikatsi kamanta-tsini ipaita antzita-kiriri. Ari iñaawaitanaki Pedro itsipatakari ikarajüitzi, ikantzi: “Yotanári, tima piñaakiri yatsinaki-matakimi oshiki atziri.” ⁴⁶ Aikiro isintsita-nakitzii Jesús ikantzi: “Ninkama antakinari. Tima noki-mawakiro nosintsinka tzimatsi isita-kotanaintsiri.” ⁴⁷ Okanta oñaakiro iroka kooyaka ti omana-kotyaa okaratzi antakiri, piyonkawaitanaka, opoka-sita-paakiri Jesús, otyirowa-sita-paakari, maaroni ikimaitakiro okamanta-kota, ikimaitakiro tsika okanta omapoka-sitanaka isita-kotanaji osokaawaita iraani. ⁴⁸ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isitakotaa-jimiri pawintajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa.”

⁴⁹ Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamakira pisinto, aritapaaki piñaasirinkiri yomitaan-taniri.” ⁵⁰ Ikanta ikimakiri Jesús ariitapain-chari, ikantanakiri irirori: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana, aritaki isita-kotaji.” ⁵¹ Ikanta yariijüita-paaka pankotsiki, tikatsi isiniti inkyaapaaki, intaini Pedro, Jacobo, Juan, asitarori irisinto aajatzi iniro. ⁵² Oshiki irakota-jüitaro kamaintsiri. Ikantapaaki Jesús: “Airo piraajüita, ti onkami, omakoryaatzi.” ⁵³ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús, tima omapiro iñüitakiro okamaki iintsi. ⁵⁴ Ikanta yairika-wakota-paakiro Jesús, iñaana-tzimaitaro sintsiini, ikantziro: “¡Iintsi, pimpiriinti!” ⁵⁵ Piyasirin-katapaaka iintsi, piriintanaja. Ari ikantzi Jesús: “Pimpiro oyaari.” ⁵⁶ Okiryaantzi ikantawinta-nakari Jesús yoka asitarori iintsi. Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Ti noninti pikamantantiro okaratzi piñaakiri.”

9

Ityaantai-tziri 12 Oyomitaari (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipoñaa yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri ikyaantasiritari piyari aajatzi mantsiyarintsi-payi. ² Ityaankakiri ikamantantiro tsika okantakota ipinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitairi mantsiyata-tsiri. ³ Ikantayitakiri: “Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki pikotzikiiri, pitharati, piwariti, piiriikiti, airo paanaki aajatzi pasini pithaari. ⁴ Aririka pariitakyaa pankotsiki, ari pimaapaki irojatzii pawisan-takyaari. ⁵ Airorika yaakamiithai-tzimi anta, pawisa-pithatiri, pitikanajiro pipatsi-kitziti, iro iyotantai-tyaari ti inkimisanti.” ^{*} ⁶ Ikanta ijajüitaki iyomitaani, ithonka ikamantantakiro nampitsiki Kamiithari Ñaantsi, oshiki mantsiyari yisita-kota-kaayitaki.

* 9:5 otikirori iipatsi-kitziti

Ikamantakari Juan Kiwaatantaniri

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yantay-itakiri, okantzimo-sirita-nakari, tima tzimatsi kantatsiri: “Añaajira Juan Kiwaatantaniri.” ⁸ Pasini kantatsiri: “Elías inatzii.” Ikan-taitzi aajatzi: “Aamaasitya iri piriintaacha pasini Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani.” ⁹ Irojatzi ikantan-tanakari Herodes: “Nowisa-kaantakiri Juan. ¿Tsikama itzimi nokima-kotziri iroñaaka?” Oshiki inintawitaka iñiirimi Jesús.

Iwajiita 5000 sirampari

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Ikanta ipiyayitaara Otyaankaari. ¹¹ Iro kantacha iyojiitaki atziri tsika ikinaki, iyaakanakiri. Yaawakiri Jesús kamiitha yokaiti, ikamantakiri tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitakiri mantsiya-yitatsiri. ¹² Aritaki tsitiniityaanaki, ipoka-paaki iyomitaani ikaratzi 12, ikantapaakiri: “Pityaan-tajiri atziripayi nampitsiki, yamini tsika imayi, tsika iyaa aajatzi, aamaa-sityaa tzimatsi-rika owaantsiki. Tima asaikatzi otzisi-masiki.” ¹³ Ari ikantzi Jesús: “Pimpiri awiroka iyaari.” Ari ikantajiitzi: “Tikatsi nopiriri, apatziro itzimi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari. ¿Pinintzima nojati namananta-kitiniri iyaari maaroni atziri?” † ¹⁴ Aamaaka ikarajitzi 5000 sirampari apatotain-chari. Ipoña Jesús ikantziri iyomitaani: “Papatoyitiri inkarati 50 atziri pimisaika-yitiri, ari pinkimita-kiriri maaroni.” ¹⁵ Ari ikantakiro, imisaikakiri maaroni atziri. ¹⁶ Ipoña yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasonki-wintakiro. Ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotain-chari. ¹⁷ Tima maaroni iwa-jiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyaajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaa-tsiri.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús

(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

¹⁸ Ikanta isaiki Jesús yamanajiitzi itsipatari iyomitaani. Ari isampita-kiriri ikantziri: “¿Paitama ikinkithasirita-kotanari atziripayi?” ¹⁹ Akajiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantzi pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, iriitaki itarori Kamantan-tzinkari añaajatsiri.” ²⁰ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Awirokatakai Saipatzii-totaari poñaachari Pawaki.” ²¹ Ari ikantanakiri Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

Ikinkithata-kotziro Jesús iwamaitiri

(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

²² Aikiro ikantana-kitzii: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniripayi, aritaki iwa-kaantakina. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaajana.”

²³ Ipoña ikantanakiri maaroni: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsi-patyaana, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipata-piintyaana kitaitiriki. ²⁴ Tima inkarati

† 9:13 yatantari = pan

itakowaita-chari yantayitziro inintayitziro irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai. ²⁵ Aminaasi-waita otzimi-motantzi waararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa. ²⁶ Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okarantzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasiki-kowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro, irasi Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorin-tsitaa-tsini.” ²⁷ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Omapiroatyaa, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamiita aritaki piñaakiro tsika inkantyyaa Pawa impinkathari-wintanti.”

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta awisaki 8 kitaitiri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani, ari itsipata-nakari Pedro, Jacobo aajatzi Juan. ²⁹ Ikanta yamanira, ari ipasini-porotanaki Jesús, kitamaaro okantanaka iithaari osiparyaanaki. ³⁰ Iñiitatzi apiti katziya-painchari itsipata-paakari Jesús, Moisés inatzi itsipatakari Elías. ³¹ Otapotakari iwaniinkaro tsika ikatziya-jiita-paaka, ari ikinkitha-kojiitziro tsika inkantaitiri Jesús impyaakai-tyaari Aapatyaawiniki. ³² Tima ayimata-kirira Pedro iwochokini aajatzi ikimitakari ikaratzi itsipatakari. Okanta awishi-motanakiri iwochokini, iñaatziro iwaniinkaro Jesús itsipata-karira apiti koñaata-paintsiri. ³³ Iro ipiyi-matanaka apitira tsipata-paintariri Jesús, ikantzi Pedro: “¡Yomitaanarí! Omapiro okamiithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pasityaa awiroka, aparoni yasityaa Moisés, yasityaa aparoni Elías.” Iñaawaita-sitanaka Pedro, ti iyoti opaita ikantziri. ³⁴ Iñaawai-minthaitzi Pedro, anaapaakiri minkori, antaro itharowanaki. ³⁵ Ikimatzi iñaawaitai-tanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatzi yoka noyos-itakiri. Pinkimisantairi.” ³⁶ Okarata-paakira ñaantsi iñaawaitaitakiri, iñiitatzi apaniro ikantanaja Jesús ikatziya. Tira ikamantantzi-tyaaro iyomitaani tsika ikanta iñaakiri, imanani iwakiro.

Yisita-kota-kairi Jesús iintsi yaakiri piyari
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitaitita-manaji, oirinka-jiitaja Jesús ipoñaajaro tonkaariki otzisiki, oshiki pokapain-tsiri imonthaa-wajyaari. ³⁸ Ari isatikaka aparoni atziri, kaimanaki sintsiini ikantzi: “¡Yomitaan-tanarí, nonintzi pamininari napintziti notomi! ³⁹ Ikyaantasiritari piyari, oshiki ikaimakaa-waitziri, isimori-waantita-kairi ikamana-waitzi, iposakaa-waitari, ti iwashaantiri kapichiini. ⁴⁰ Nokanta-witakari piyomitaani yisita-kota-kayinari, ti imatiri.” ⁴¹ Yakanaki Jesús ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsikama onkarati nosaiki-mota-najimi noñiuro namawitimi? Pamakiri aka pitomi.” ⁴² Ikanta yamaita-paakiri iintsi, isinkiwinta-kaanakari piyari, tyaanaki osaawiki, antaroiti ipiyonka-waitanaka. Ipoñaa Jesús ikisathatakiri piyari, isita-kotanaji iintsi, yaanajiri asitariri. ⁴³ Tima okiryaaantsi ikantajiitanaka atziri iñaakiro isintsinka Pawa.

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ipoñaa yapiitakiro Jesús ikantziri iyomitaani: ⁴⁴ “Piwakimpityatyaaro awiroka iroka ñaantsi, okowa-pirotatyaa. Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri” ⁴⁵ Iro kantacha ti ikimathajiiitiro okaratzi ikantawitariri, tima imana-pithai-tatziiri airo ikimathatantaro. Irootakira itharowan-tajiitari tikatsi sampitirini opaita ikinkithata-kotziri.

Tsika itzimi iriipirota-tsini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ikanta iyomitaani Jesús ikanta-wakaa-mintakaro ipaita-rika iriipirota-tsini. ⁴⁷ Iro kantacha iyotaki Jesús opaita ikinkithasiritari iyomitaani-payi. Yaaki aparoni iintsi, imisaikakiri tsika isaikajitzi. ⁴⁸ Ipoñaa ikantzi: “Ikaratzi aakamiithatairiri osiyakariri iintsi yawintaajana, naaka yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paakamiithatanaji otyaanta-kinari aka. Ikaratzi kaari iriipirota-tsini iroñaaka aka, iriitaki iriipirotaa-tsini apaata.”

Ari akaratziri kaari kisaniiintairi

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ipoñaa ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aparoni atziri pairyirori piwairo, yisita-kota-kayi-maitari ikyaantasiritari piyari. Tira añajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ⁵⁰ Ikantanaki Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi, tima ari akaratziri kaari kisaniiintaini.” ‡

Ikisathatai-tziri Jacobo aajatzi Juan

⁵¹ Aritaki monkaratzi-mata-paaka iwajinokan-tajyaari Jesús, tontasiri ikantanaka ijati Aapatyaawiniki. ⁵² Ityaankaki amina-rontirini Ositikii-toniki. ⁵³ Iro kantacha ti inintajiiiti Ositikii-toni-satzi inkini-motiri, tima iyojiiti ijatatyii Aapatyaawiniki. ⁵⁴ Ikanta Jacobo aajatzi Juan, ikantanakiri Jesús: “Pinkathari, thami ankaima-kaanti ookatharontsi ompoñaakyaa inkitiki, ikimitaakiro pairani Elías, yapirotyaata intajyaa yokaiti.” § ⁵⁵ Ari ipithoka-sita-nakari Jesús, ikisathatanakiri, ikantziri: “Tityaa pinkamiitha-siriti awiroka. ⁵⁶ Tira iro impokan-tyaari Itomi Atziri aka impyaasi-waitajyaa atziri, ontzimatyii iwawisaa-koyitairi.” Irojatzii ikinanta-nakari pasiniki nampitsi. *

Nintawita-chari iyaatirimi Jesús

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta yawisanakira Jesús, ikantawitai-tawaari awotsiki: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ⁵⁸ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsira imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiri-payi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari irirori.” ⁵⁹ Ipoñaa ikantawita-nakari Jesús pasini: “Piyaatina awiroka.” Ikantzi irirori: “Pinkathari, noninta-witaka naaka noyaata-nakimi, airotzimaita iroñaaka, nonintatzii noñiiro nonkitata-najiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ⁶⁰ Ikantanakiri Jesús: “Tima inkarati kamasiritatsiri, aritaki inkitatairi irirori kaminkari-payi. Ontzimatyii

‡ 9:50 akaratzi kaari kisaniiintaini: onasiyita ñaantsi-payi § 9:54 ookatha-rontsi = paamari

* 9:56 Tzimayitatsi sankinarintsii tsika ti ifiiitiro itanakarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

pinkinkithata-kotajiro awiroka tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa.” ⁶¹ Ari ikantawitanaka pasini: “Pinkathari, nonintzi naaka noyaatimi, iro kantacha pisinitina nowithata-panaatyaaari noshininka nonampiki.” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantziri: “Apatziro okanta pamina-piintziro pikiya-sitziro piwankiri, tikatsi paminayitanaji pasini. Ari ikimitari kaari washaantaironi yantayita-piintziri, tira iñiuro apanta-pirotzi-motyaari impinkathari-wintairi Pawa.”

10

Ityaantai-takiri ikaratzi 70

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ari yaminaki Jesús pasini intyaantiri ikaratzi 70, apiti-payi ityaankakiri, ijiwatiri nampitsiki tsika inkinayitanaki irirori. ² Ikantakiri: “Isiyakaro yokapayi atziri osampain-katzi pankirintsi, titzimaita intzima-piroti atziri koyaaajironi. Pamanajiri awirokaiti Awinkathariti, intyaan-tiita oshiki jatasitirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimisanta-tsini. ³ Pijajiti awiroka, naakataki otyaankimiri, pikimitakari ityaankai-tziri ipiraitari tsika ipiyota katsimari owantachari. * ⁴ Airo paanaki piirikiti, piwariti, piijakontata-sityaa. Airo piwithatari piñaanakiri awotsiki pisaman-itzi = kari. ⁵ Aririka pariitakyaa pankotsiki, piwithata-paakyaari saikatsiri. Pinkanta-paakiri: ‘Onkamintha pisaika-waiti kamiitha piwankoki.’ ⁶ Tzimatsi-rika aakamiithata-wakimini, aritaki isaikaji kamiitha. Irooma airorika yaakamiithatizimi, ampinaa-sita piwitha-witapaakari. ⁷ Ari pima-paaki pankotsiki tsika pariitaka, airo pamina-minatzi pasini pankotsi. Ari piyaari, pirayitiro impaitimiri. Timá ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri. ⁸ Aririka yaakamiithaitimi nampitsiki tsika pariitakyaa, piyaaro onkarati impaitimiri anta. ⁹ Pisita-kota-kaayitiri mansiyari anta, pinkantiri: ‘Irootantsi impinkathari-wintantaji Pawa.’ ¹⁰ Irooma pariitakyaa pasiniki nampitsi, airorika yaakamiithatizimi, pawisa-pithatiri, pinkantanakiri: ¹¹ ‘Ari notikanajiro noipatsi-kitziti aka, irootaki iyotaitantyaari ti pinkimisanti. Iro kantacha, ontzimatyii piyoti irootantsi impinkathari-wintantaji Pawa.’ † ¹² Iro kantacha, apaata owiraantyaaroni kitaitiri, imapiroi-tairi iwasankitaitiri irirori nampitarori anta, aritaki anaajiro inkantai-tajiri Paamaarini-satzi.”

Ikanta-machiitzi kisosiriri nampitsiki-payi

(Mt. 11.20-24)

¹³ “Ikanta-machiitzi Simapankoni-satzi aajatzi nampitarori Corazín. Oshiki piñaaawitakaro notasonka-wintantaki, titzimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, aritaki inkithaata-nakyaaromi mirimasita-tsiri kithaarintsi, saikawaita-nakimi samampoki iwasirita-kotyaa ikaaripiro-siri-yitaki, inkimisantaimi maaroni iriroriiti. ‡ ¹⁴ Awirokatakari imapiroiti iwasankitaitiri apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantaitakiri. Aritaki anaajiro inkantaitiri Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi. ¹⁵ Aajatzi

* **10:3** ipiraitari = oisha; owantachari = lobo † **10:11** otikirori iipatsi-kitziti ‡ **10:13** mirimasita-tsiri kithaarintsi; Timá yokaiti nampitarori Corazín aajatzi Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzi. Iriima Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti.

awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiriwita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari.

¹⁶ Tzimatsi-rika kimisantimini, naakataki ikimisantaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kimini, naaka imaninta-siritaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kinari naaka, imanintakiri tsika itzimi otyaanka-kinari aka.”

Ipiyayitaja ityaankai-takiri ikaratzi 70

¹⁷ Tima kimosiri ipiyajiitaja ityaankai-takiri karatatsiri 70, ikantay-itapaji: “Pinkathari, tima awiroka otyaanka-kinari, yantziro piyari nokanta-yitziriri.” § ¹⁸ Ari ikantzi Jesús: “Noñaakiri Kamaari iwaryiitakiri inkitiki ikimiwaitakaro oporiryaatzi ookatha-rontsi. * ¹⁹ Tima naaka kantakaaro otzimi-motan-tamiri pisintsinka, aritaki onkantaki pisatikan-tyaari maranki aajatzi kitoniro-payi. Ari piitsinampaakiri piyari kisaniiintzimiri, tikatsi-tzimaita awishi-motimini. ²⁰ Airotzimaita pikimo-siri-winta-sitaro yantakiro piyari pikanta-kiriri. Apatziro pinkimo-siri-wintiro isankinai-tajiro piwairo-payi inkitiki.”

Ikimo-siritzi Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Irojatzzi ikimo-siritan-tanakari Jesús, ikantanaki: Mt 11.25-26 “Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkiti-satzi aajatzi kipatsi-satzi, oshiki nowisiryaawintakami. Tima awiroka omanitzi-motakiri yotaniriiti iroka-payi, iriitaki piyotakaa-yitaji osiyariri iintsi itsinampasiritzi. Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanari.”

²² Ikantanakiri piyotsiwinta-kariri: “Iriitaki Asitanari oyota-kayinarori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri.”

²³ Ipoñaá yapatotakiri Jesús maaroni iyomitaani, yaanakiri intyaatsikaini, ikantakiri: “Tasonka-wintaari iwaitiri inkarati ñaayitajironi okaratzi piñaayitajiri awiroka. ²⁴ Tima tzimawitacha oshiki Kamantan-tzinkari, aajatzi pinkathariiti nintawitain-chari iñiromi okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimayitajiri aajatzi awirokaiti. Titzimaita inkimajitiro.”

Nisironkatan-taniri Ositikii-toni-satzi

²⁵ Ari isaikakiri Yomitaan-tzirori ikantakaan-taitsiri, inintzi inkompita-kaiyaari Jesús, ikantakiri: “¿Yomitaan-taniri! ¿Paitama nantiri naaka nañaanitan-tajyaari?” ²⁶ Ikantzi Jesús: “¿Paitama isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiriki? ¿Tsikama okanta piyota-kotziro awiroka?” ²⁷ Ari ikantzi Yomitaan-taniri: “Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Osiriki piwairi. Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.” ²⁸ Ikantzi Jesús: “Omapiro pikantakiri. Pantiro iroka, aritaki pañaanitai.”

²⁹ Ari ininta-jaantzi intzikaa-winta-nakyaá, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Tsikama itzimika nonkimita-kaantiri ashininka?”

³⁰ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi ashininka poñaachari Aapatyaawiniki inintzi ijatiro Kasiryaariki. Okanta niyaanki-thaki awotsi, imonthaakari kosintzi, yaapithatakiri okaratzi tzimi-motziriri, iposawaitanakiri, yookanakiri awotsi-nampiki ikami-mataki. ³¹ Ari

ipokaki Ompira-tasorintsitaari, ishininka inawita, iñaawita-paakari inaryaaka, ti yaminanakiri yawisa-pithata-nakiri. ³² Ari ikimitakari aajatzi Leví-iti, irijatzi ishininka, iriitaki amita-kotanta-piinta-tsiri Tasorintsi-pankoki. Iñaawita-paakari inaryaa, ti yaminanakiri yawisa-pithata-nakiri. ³³ Ikanta ipokaki Ositikii-toni-satzi, kaari ishininka irirori. Iñaapaakiri inaryaa, inisironkata-paakiri. ³⁴ Yaawinta-paakiri itziritan-takari aawinta-rontsi, ipoñaa ikyaa-kota-kaanakari ipiraki, yaanakiri nampitsiki. Iriitaki amina-kiriri. † ³⁵ Okanta okitaitita-manaji, yaaki apiti kiriiki, ipinako-winta-nakiri, ikantanaki: ‘Pamininari yoka. Aririka nompinyaki apaata, nompinata-pajimi okaratzi paminakinari.’ ” ‡ ³⁶ Ari isampitziri Jesús yoka Yomitaan-taniri, ikantziri: “Mawa ikaratzi ñaakiriri ikositai-tziri. ¿Tsikama itzimika kimitakaan-takariri ishininka?” ³⁷ Yakanaki irirori, ikantzi: “Iriitaki yoka nisironkata-paakariri.” Ikantzi Jesús: “Pijatai, irojatzi pimatapajiri awiroka.”

Yariitaro Jesús owankoki Marta aajatzi María

³⁸ Ikanta yawisanaki Jesús ariitaka pasiniki nampitsi. Ari osaikiri kooya paitachari Marta, iro isaiki-mota-paaki owankoki. ³⁹ Iroka kooya tzimatsi irinto opaita María. Irootaki tsipata-wakariri Jesús okimisantziri ikinkitha-waitzi. ⁴⁰ Irooma Marta oshiki okantzi-motakaro amina-mina-waitzi opawakiriri Jesús. Iroora opokasitan-takariri, okantapaakiri: “Pinkatharí, owapintaakina nirinto. ¿Pinkantinaro amitakota-wakina?” ⁴¹ Iro kantacha ikantanakiro Jesús: “Marta, ¿paitama okantzimo-siritan-tamiri onkarati pantayitiri? ⁴² Aparoni okanta ninta-pirota-chari, irootaki onintakiri iroori María tikatsira kantironi yaapithatajiro.”

11

Ikinkithata-kotziro Jesús amanaantsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ipoñaa ijataki Jesús yamani. Ikanta ithonka-kiro, ari ikantakiriri aparoni iyomitaani: “Pinkatharí, piyomitinaro yamanaitzi, ikimitairo Juan iyomitaakiri iyomitaani irirori.” ² Ari ikantzi Jesús: “Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanarí, nampitarori inkitiki,

Tasorintsi onatzii piwairo.

Pimpinkathari-wintantaji.

Pantakaan-tajiro aka kipatsiki okaratzi pininta-kaantairi awiroka.

Pinkimita-kaantairi saikatsiri inkitiki, yantayitziro okaratzi pininta-kairiri. *

³ Pimpa-piintinaro kowityii-motanari noyaari. †

⁴ Pimpyaakota-jinaro nokaaripiro-siri-waitaki,

Tima nomatakiro naaka, nopyaakotajiri ikaratzi awaaripiro-sirita-kinari.

Airo pisinitaana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayi-tinaro kaari-pirori.”

† **10:34** ipira = mora; itziritan-takari aawinta-rontsi = yiinkantsi aajatzi poitatsiri (vino)

‡ **10:35** kiriiki = denario, iriitaki ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaitzi aparoni kitaitiri

* **11:2** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “nampitarori inkitiki,” aajatzi owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi † **11:3** noyaari = pan

⁵ Ipoñaa ikantanakiri aajatzi: “Aririka intzimi aparoni pitsipawinthari, impokaki niyaankiiti, inkantimi: ‘Pimpawakina mawa yatantaitari, † ⁶ tzimatsi ariitachari nowankoki, tikatsi tzimatsini nopawakiriri.’ ⁷ Impoña pinkanta-wityaari: ‘Airo piñaasirinkana nomaakaa-tziiri nintsiti-payi, tima nasitakiro nowanko, irootaki airo okantanta nompimi.’ ⁸ Kimiwaitaka airo pinintawita pimpiri onkanta-witakyaa iriitwakami pitsipa-minthari. Iro kantacha aikiro isintsitatzii ikampitzimi, ari pisiwinta-nakiro pintzinai, pimpawakiri okaratzi inintziri.” ⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpampitanti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka parityaa pankotsiki, pinkanta-pakiri asitarori: ‘Pasitaryiinaro piwanko.’ Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ¹⁰ Tima aritaki impaitairi kampitan-tatsiri. Inkarati amina-minataironi, aritaki iñaakai-tairi. Aririka inkantanti: ‘Pasitaryiinaro.’ Aritaki yasitaryaitakiniri. ¹¹ Tima aririka inkampitimi pitomi, inkantimi: ‘Apaá, pimpina yatantaitari’ ¿Arima pimpakiri mapí? Aririka inkantimi: ‘Pimpina sima.’ ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? § ¹² Aririka inkantimi: ‘Pimpina kithokintsi.’ ¿Arima pimpakiri kitoniro? ¹³ Tima piyoti pitakotari pitomi-payi awiroka, kaari-pirori pinawita. Iriira mapirotzirori Asitairi Inkitsatzi, itakotari irirori ikaratzi amanayita-piintziriri, inampi-sirita-kaayityaari Tasorinkantsi.”

Maimanita-wakaa-chari pankotsiki

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴ Ipoñaa yisita-kota-kaakiri Jesús aparoni kisowaantiri ikyaantasiritari piyari. Ikanta yisita-kota-kaajirira, ñaawaitanaji kisowaanti-witachari. Tima okiryantsi ikantawintai-tanakari Jesús. ¹⁵ Tzimatsi kantayita-naintsiri: “Yoka atziri isintaka-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi ikyaantasiritari piyari.” ¹⁶ Tzimatsi pasini nintatsiri iñiuro intasonka-wintanti Jesús, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaa itasorinka inkitiki, ininta-jitatzii iñaantai-tyaari. ¹⁷ Ikanta iyotaki Jesús okaratzi ikinkisiryayitari atziri-payi, ikantanaki: “Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintaitziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-pankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ¹⁸ Ari ikantzitari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, ¿airoma ithonka yooka-wakaanakyaa? ¿Paitama pikantantari iriira owawisaakotanari Aantatsiri? * ¹⁹ Iriirikami Kamaari Nantatsiri sintsitakaanari naaka, ¿irijatzima sintsitakairiri piyomitaani awiroka yisita-kota-kaantariri ikaratzi ikyaantasiritari piyari? Aririka okanta pikamantakota-tziiri piyomitaani, aritaki inkisan-takyaamiro okaratzi pikantakiri. ²⁰ Irooma naaka ipanaro isintsinka Pawa, irootaki nomatan-tariri nisita-kota-kaayitziri ikaratzi ikyaantasiritari piyari. Tima imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantai. † ²¹ Aparoni atziri sintsita-tsiri tzimatsiri imana-minto, aamaako-winta-chari, tikatsira matirini inkyaa-sitiri iwankoki yayitiri okaratzi yasitari. ²² Irooma ipoka-sitakiri pasini

‡ **11:5** yatantaitari = pan § **11:11** yatantaitari = pan; Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi * **11:18** Kamaari = Mishatantani † **11:20** isintsinka = irakoi-mpiki

atziri anairiri isintsitzi, yaapithatakiri yawintaa-witari, yaapithatakiri yasitari, yantitaa-kyaaro. ²³ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iriitaki kisaniantanari. Ikaratzi kaari amita-kotinari inkoyaa-kotina, iiwara-kota-tyaana.”

Ipiya-sitanta piyari
(Mt. 12.43-45)

²⁴ “Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankotsi-titakari yañaa-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitakowitaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti iñii tsika isaiki. Ari inkanta-siritai piyari: ‘Nompiyaji nowankoki tsika nopoñaaka.’ ²⁵ Piyaaaja piyari, iñaapaa-tziiro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniinka okantaka. ²⁶ Ijata-sita-nakiri mapirotzirori ipiyaritzi, ikantakiri: ‘Thami ajati nowankoki, pintsipatyaana ampinkathariti.’ Yamaki ikaratzi 7 piyari. Ari yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanakiro yasinonkaawita pairani.”

Mapirotironi inkimo-siritaji

²⁷ Tikira inkaratiro iñaawaitzi Jesús, okaimanaki aparoni kooya satikain-chari ipiyotaka atziri, okantzi: “Tasonka-wintaaro onatzii kooya owaiyan-takimiri, antarin-takaakimi othotaimi.” ²⁸ Ipoñaaa yakanakiro Jesús, ikantzi: “Iriira tasonka-winta-pirotaa-chani inkarati matajironi inkimisantairo iñaani Pawa.”

Inintajiitzi kaari-piro-siriri intasonka-wintanti Jesús
(Mt. 12.38-42)

²⁹ Ikanta ipiyota-paaka oshiki atziri, ikantanaki Jesús: “Tima kaari-piro-siriri pinajiitzi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti onkantyyaa pinkimisanta-pirotantyaanari. Airotzimaita nomatziro, apatziro piñiuro awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ³⁰ Tima tsika ikantaka pairani Jonás iñaajiitakiri Inawini-satzi, ari inkimita-jyaari aajatzi Itomi Atziri iñiiri yokaiti. ³¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatha-rotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón. ³² Apaata aririka yaminakoi-tairo okaratzi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás.”

Ikinkithata-kotziro Jesús ootamintotsi
(Mt. 6.22-23)

³³ “Aninti-rika ooshiri ootamintotsi, ti antata-kotiri. Awakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti kyaintsiri. ³⁴ Irootaki piroki osiyariri ootamintotsi piwathaki. Kamiitha-rika okanta piroki, piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pinkoñiityaa-kota-tyiimi. Tirika apantyaaro piroki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pintsitinikita-kota-tyiimi. † ³⁵ Paamawinta-pirotyya piitsiwakirikari

† **11:34** Siyakaa-winta-chari oki kamiithari, aparoni pimantanari (kaari masithatatsi), iri ñiironi inkimathatairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikanaatzi okitainkatzi. Siyakaa-winta-chari airorika apantaro oki, aparoni masithari, itzimi kaari ñiironi inkimathatairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikatzi tsika otsitini-kitzi.

ootamintotsi saikanta-kamiri. ³⁶ Omapiro-rika isaikan-takami ootamintotsi, tirika pantanajiro kaari-pirori, aritaki piñaakan-tairo iroopirori kamiithari, pinkimita-najyaari aparoni ootamintotsi yoota-kotantzi.”

Ikinkithata-koitziri Yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Tima ikaratakiro ikinkithataki Jesús, ipoka-sita-paakiri Nasitantaniri sintsiwinta-kiriri yakyootiri. Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki, saikapaaki iwapiintaita. ³⁸ Oshiki okompitzi-motakari Nasitantaniri, iñaakiri Jesús ti imatajiro okaratzi yamijiitari ikiwaakota iwanyaari. ³⁹ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Awirokaiti Nasitantaniri, pikimita-kotakaro piraa-minto aajatzi piwaminto okitiwita kamiitha intakiroki, irooma inthomponta, kipatsi okantaka. Ari pikimiyitakari awiroka, kantatsi iñiitimi kamiithasiri pinatzi, oshiki pikositantzi, kaari-pirosiriri pinajitzi. ⁴⁰ ¡Masontzi! ¿Tima piyoti tzimatsi owitsika-kimiri piwathaki koñaayita-tsiri. Irijatzi owitsika-sirita-kimiri inthomponta pañaantariki? ⁴¹ Ontzimatyii pipasitan-tajyaaro tzimatsiri inthomponta pañaantariki, aritaki pinkiti-siri-yitai.

⁴² ¡Ikanta-machiitzimi Nasitantaniri! Pasitakaa-piintari Pawa iwosinikan-taitari. Titzimaita pintampatzika-yitajyaa, ti pintakosirita-jyaari Pawa. Irootaki ninta-piro-witachari pantayitairomi, airo piwashaanta-tzimaitaro pasini. § ⁴³ ¡Ikanta-machiitzimi Nasitantaniri! Oshiki pininta-piintaki pisatikyaa niyaankiniki karapapankoki tsika impinkathataitimi, pinintzi aajatzi pinkatha iwithata-piintaityaami aririka iñiitimi. ⁴⁴ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri pinatzi! Pikimita-sitakaro kaari iyoitzi ari ikitaitziri kaminkari. Inthonka yaatzika-kowaitakiri atziripayi, titzimaita iyoti yaatzika-kotakiri kaminkari.” *

⁴⁵ Ari yakanaki yomitaan-tzirori Ñaantsi, ikantanakiri Jesús: “¡Yomitaanari! Oshiki pikimakaa-kinaro naaka okaratzi pikan-takiri.” ⁴⁶ Ikantzi Jesús: “¡Ikanta-machiitzimi aajatzi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! ¿Paitama pikima-tinata-kaantariri atziripayi? Titzimaita piñaayitiro awirokaiti pinkima-tinatyaaro. ⁴⁷ ¡Ikanta-machiitzimi awirokaiti! Piwaniinka-pirini-yitakiro piwitsika-sitziri tsika ikitaitziri itayita-karori Kamantan-tzinkari ikaratzi iwamaakiri pairani piwaisatzitini. ⁴⁸ Tima awirokaiti owitsika-siyitakiri tsika ikitaitakiri, ari opaka-kotziri awirokaiti okaratzi yantayitakiri pairani piwaisatzitini. ⁴⁹ Iro kantacha, yotaaniri inatzi Pawa, ikantaki: ‘Ari notyaankaki Kamantan-tzinkari aajatzi Tyaankaariiti. Iriiyitaki imaimanitaiti, pasini iwai-taki.’ ⁵⁰ Ari onkantyyaa iwaskanitaa-wintan-tyaamiriri Pawa ikaratzi iwamaitakiri Kamantan-tzinkari owakira itantanakari iwitsikai-takiro pairani kipatsi. ⁵¹ Awirokaiti atsipitajyaaroni impiyawintai-tyaari awaisatzitini Abel irojatzzi Zacarías, itzimi iwamaitakiri ipoñaawitaaro pomitai-rontsiki irojatzzi tasorintsi-pankoki. ⁵² ¡Ikanta-machiitzimi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! Ti pikantairo awiroka piyota-nitajyaa, awiroka kantakaan-tziro kaari ikimathatantaro pasini-payi.”

§ 11:42 iwosinikan-taitari = menta, ruda, maaroni iwankiritari kimitarori pinitsi * 11:44 Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro ñaantsika “Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyiimotan-taniri pinatzi.” onasiyita ñaantsi-payi

⁵³ Ikanta isitowanaji Jesús iyomitaantzi yapatojiita, otyaanakari imasirinka Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri-payi. Yapatowintakari Jesús inintaki inkompita-kaiyaari, irootaki inkiman-tyaariri inkantiri. ⁵⁴ Isintsi-thawaitakiri, inintzi iñaawaita-kairi ñaantsi kaaripirori, inkanta-kotan-tyaariri.

12

Siñakairori yatantari Nasitantaniri

¹ Ipoña ipiyotzi-mintai-tapaakari Jesús, anawyaa-pirinikitaka ikan-taka atziri-payi. Irojatzi ikantan-tanakari iyomitaani: “Ontzimatyii paamawintyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri, iroora isiyakaa-wintai-tziri iwapyii-motanta irirori. ² Tima ontzimatyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimatha-witaita pairani. ³ Okaratzi pimanakaa-witari tsitiniriki, ari ikamantantai-tajiro kitaitiriki. Okaratzi piñaawaitziri piwankoki pimanani-kiini, ari inkima-kotairo maaroni atziri.”

¿Intzimikama ampinkathatiri?

(Mt. 10.26-31)

⁴ Ikantzi Jesús: “Ashininká, airo pitharowa-kaawaitari nintatsini iwimi, tima ari owiraa-matsitari yaawyiiri irirori. ⁵ Yoka intzimi pintharowakai-yaari: Iriitakira Pawa matzirori iwamaantzi, matzirori intyaankimi sarinka-winiki. Apatziro pintharowakai-yaari irirori. ⁶ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaanti aparoni. * ⁷ Iyotzitaro Pawa okaratzi tzimayitatsiri aisi. Tima piñaakiro yaamaa-kotari tsimiri-payi, awiroka imapirotzi yaamaa-kotami, airo pitharowan-tawaitari.”

Inkarati kinkithata-kota-jinani atziri-payiki

⁸ “Intzimi-rika kantirini ishininka: ‘Nopinkathatajiri Jesús,’ aajatzi inkimitajyaa Itomi Atziri inkantajiri Imaninkariti Pawa: ‘Ipinkathataana yoka.’ ⁹ Iriima tsika intzimi kantairini ishininka: ‘Ti nompinkathatiri Jesús,’ ari inkimitaitairi irirori, inkantaitiri Imaninkariti Pawa: ‘Ti impinkathatina yoka.’ ¹⁰ Kantatsi yaripirotairi Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yapatyaari. ¹¹ Aririka yaitimi karapapankoki, aajatzi tsika isaikayitzi pinkathari-payi, jiwari-payi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: ‘¿Paitama nonkantiriri?’ ¹² Tima Tasorinkaantsi yotakayimironi paíta-rika piñaawaitiri anta.”

Ikinkithata-koitziri masontzitatsiri ashaarantzinkari

¹³ Ipoña iñaawaitanaki aparoni piyotzi-winta-kariri, ikantzi: “Yomitaanari, pinkantinari nirintzi impajinaata kashitani yookanajiri asitanarini.” ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Ashininká, tira naaka aminakoyitziro tzimawinta-wakaantsi nonkantan-tyaariri pirintzi.” ¹⁵ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Paamawintyaa ayimatzi-rika pishikyiro piwaararo. Tira iro owañaayitimini.” ¹⁶ Ipoña isiyakaa-wintanakiniri, ikantzi: “Tzimatsi aparoni ashaarantzinkari kithokitaintsiri oshiki iwankiwairi iwaniki. ¹⁷ Ipampitha-siri-waitaka, ikantzi:

* **12:6** ti impina-piro-wityaa = apiti kiriiki inkarati-rika 5 tsimiri.

‘¿Tsikatyaa nowiroka oshikitain-tsiri nowankiri?’¹⁸ Ari ikanta-siritanaki: ‘Iroka nantiri. Notanto-ryiuro nowanta-piintari nowankiri. Imoña nowitsika-kaanti antaroiti, ari nowirori okaratzi nowankiritari, aajatzi nowaararo.’¹⁹ Ari onimowai-tinari, tima oshiki nowarontakari. Oshiki osarintsi nomakoryaa-waiti, nowatzii-waityaa, nirawaiti niriri, noimosirinka-waityaa.’²⁰ Iro kantacha, ikantzi Pawa: ‘Masontzi, iroñaaka tsitiniri yaasirin-kaitajimi, tira piyoti impaityaa aajironi okaratzi pasitari.’²¹ Arira ikanta-kotari oshikyaa-waita-sitarori iwaararo, ti ishikyaa-tzimaityaaro okaratzi yasitari Pawa.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kantzimo-siritaantsi

(Mt. 6.25-34)

²² Ipoña ikantanajiri iyomitaani: “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, paitama nonkithaatyaaari?’²³ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki ninta-pirota-chari, anairo okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari.²⁴ Thami ankinkithasirita-kotiri tsimiri-payi. Ti impankitiro iyaari, ti iwitsiki iwanko iwantyaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapiintziriri okaratzi iwayitari. Awirokaitira imapirotzi itakotami Pawa. †²⁵ Aririka paakowintyaaro onkantzimo-siri-waityaami, ¿arima pinkanta-kaakyaaro piwawi-niinta-wairo kapichiini pisarintsiti? ‡²⁶ Tira onkantatyii piwawiniintiro kapichiini, ¿paitama okantzimo-siritan-tamiri?²⁷ Thami ankinkithasirita-kotiro incha-tyaaki-payi, ti añaajiro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaatyaaari. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaaro, onkanti: ‘¿Paitama nonkithaatyaaari?’ Owaniinkata kamiitha, anajiri iwaniinkata Salomón, pinkatha-ritatsiri pairani. §²⁸ Tima iriitaki Pawa owaniinkatzirori. Okantawita kapichiini añaawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaakitani, inchikai-takiro, intayii-takiro. Awiroka imapiroti inkimpoyaa-wintaimi Pawa, aritaki, airo pikiso-siri-waitzi.²⁹ Aritapaaki okantzimo-siri-waitakami awiroka, pikantzi: ‘¿Paita noyaari, paita niriri?’³⁰ Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyota-kotzimiro Asitairi ipaita-rika kowityii-motamiri.³¹ Tima irootaki kowapirota-chari impinkathari-wintaimi Pawa, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.”

Ikinkithata-kotziro Jesús inkiti-sato waararontsi

(Mt. 6.19-21)

³² “Awirokaiti kimitakariri nopira, airo pitharowa-sijiita, tima iritaki Pawa kantakai-yaaroni impinkatha-ritakaajimi.³³ Pimpimantayitiro tzimi-motzimiri, pimpasitan-tyaaro. Iro kamiithatatsi pantayitairo pisaikan-tajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaaroni pashaarantaa-tyiiaami inkitiki tsika ti intzimapaji kosintzi, tsika ti opirikinitapaji.³⁴ Tima tsika-rika piwaa-rantaka, aritaki pisirita-piintajyaaro.”

Ompirataari aamawinta-chari

³⁵ “Piwathakita-nakyaaro piithaari. Poisayitiri poota-minto.
³⁶ Pinkimityaari ompirataari oyaawintariri yariitajyaa iwinkathariti

† 12:24 tsimiri = cuervo ‡ 12:25 kapichiini = aparoni konakintsi § 12:27 incha-tyaaki-payi = lirio

yoimosirinka, inkini yasitaryaa-wajiniri inkyaan-tapajyaari sintsiini impirata-pajyaari. ³⁷ Tasonka-wintaari inkantajyaa ompirataari itzimi iñaapajiri iwinkathariti aamawinta ikantaka. Omapiro nonkanti, aritaki imisaikajiri iwapiintaita iriitaki oyiitai-nirini iwariti. ³⁸ Tasonka-wintaari inkanta-yitajyaa inkarati iñiitapajiri aamawinta ikanta, onkanta-wityaa ti iyoti tsika-paiti yariitaityaa, niyaankiiti-rika, tirika onkitaititzi-mataki. ³⁹ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyyaa atziri, aririka iyotimi impokatyyi kositirini, ari yaamawinta-kyaami airo ikositan-taitari iwankoki. ⁴⁰ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyyaa, tima tikatsi yotatsini tsika-paiti impiyi Itomi Atziri.”

Kaari-pirori ompirataari
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ari ikantanaki Pedro: “Pinkathari. ¿Arima nokaratziri maaroni atziri pisiyakaa-wintakina?” ⁴² Ikantzi Jesús: “Pisiya-kotyaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasirita-tsiri kamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: ‘Paminiri ikaratzi saikatsiri pankotsiki, pimpa-piintiri iyaari.’ ⁴³ Tima kimosiri inkantyyaa yoka ompirataari impiyi-rika ompiratariri, aririka iñaapajiri imonkaratakiro ikantanakiriri. ⁴⁴ Aritaki isinitainiri yaamawinta-jyaaniri okaratzi yasitari. Omapiro. ⁴⁵ Irooma inkanta-siritakimi ompirataari: ‘Airo ipiyitaja ompiratanari.’ Impoña yantawaitakiri ikaratzi impiraitari aajatzi inkimitaakiro kooya impiraitari. Jataki iwatzii-waityaa, isinkiwaityaa. ⁴⁶ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri impiyi iwinkathariti, imapoka-sita-jyaari yariitajyaa. Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri kisosiririiti. ⁴⁷ Tima yoka ompirataari iyowitakaro okaratzi inintakaa-witariri iwinkathariti, tizimaita yaamawinta-jyaari impiyi. Irootaki impasapiroi-tantyaariri. ⁴⁸ Iriima kaari yotakotironi okaratzi inintakairiri, airo ipasa-piroi-tairi. Tima inkarati isinitai-tziri yanta-piro-yitiro mi inintai-tziri, oshiki impirai-tyaari. Intzimi-rika oshiki yawiinta-jitapiintakari, oshiki inkowakoi-tairi irirori.”

Ikinkithata-kota Jesús
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Iro nopokantari nowasankitairi kaari-piro-siriri, okimiwaitakaro iriimi paamari namakimi kipatsiki. Oshiki noninta-taiki itataityaami iwasankitaan-taiti, yapirota-jyaami kaari-pirori. ⁵⁰ Iro kantacha ontzimatyii nitanakyaaro naaka nonkimaatsita-nakyyaa, iroatzi nomonkaratan-takyaarori. * ⁵¹ Pisiyakaantaki iro nopokantari iñaamatsitan-tajyaarori isaiki kamiitha kipatsi-satziiti. Nopokakira, namatziiro maimanita-wakaantsi. ⁵² Iroñaaka iñiitiro imaimanita-wakaiyaa atziri ikaratzi isaika-pankota-wakaa-jiita, apiti atziri imaimanitiri pasini atziri karatatsiri mawa. ⁵³ Inkisaniintajiri atziri itomi, imatzityaaro itomi impiyatyaari iriri. Onkisaniintairo kooya osinto, omatzityaaro osinto ompiyatyaaro iniro. Onkisaniintairo kooya owatayiro,

* **12:50** nonkimaatsita-nakyyaa = inkiwaataitina

omatzityaaro owatayiro ompiyatzi-tyaaro ayiro.”

¿Tima piyotiro kantain-chari?

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Ipoñaa ikantziri Jesús ikaratzi piyotzi-winta-kariri: “Tima aririka piñiuro minkori ikyaa-piintziro ooryaatsiri, pikanta-piintzi: ‘Omparyaatyii inkani.’ Omata pikantakiri. ⁵⁵ Tima aririka pinkimiro tampyaa ompoñiyaa katonko, pikanta-piintzi: ‘Oryaatyii kamiitha iroka kitaitiri.’ Omata okaratzi pikantziri. ⁵⁶ ¡Owapyiimotan-taniri! Piyowitaro awiroka tsika okanta piñaayita-piintziro inkiti, aajatzi kipatsi. ¿Paitama kaari piyota-kotantaro okaratzi kantachari iroñaaka?”

Paapatyii-yaari kisaniintzimiri

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “¿Paitama kaari paminantaro awiroka okaratzi kamiithata-tsiri? ⁵⁸ Aririka intzimi kishimini, impoña yaanakimi pinkatharintsiki, pintharo-wakoti awotsiki, pinkantiri: ‘Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharin-tsiki, inkantakiri impiratani: ‘Paanakiri yoka.’ Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. ⁵⁹ Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowakota-kimiri, airora yoimisitowa-kaantajimi.”

13

Airorika piwashaantairo pamiyitari, ari pimpyaa-sitajyaa

¹ Ari itsipajiitakari Jesús kinkithata-kotzirori awishi-mota-kiriri Tapowini-satzi iwamaakaan-takiri pinkathari wirakocha Pilato anta ipomita-piintai-tziri yatsipita-kayitani. ² Ikantanaki Jesús: “¿Pisiyakaantzima awirokaiti iro yantantai-tarori iroka tsika ikantaitakiri iwamaitakiri, tima yanaatyiri ikaaripiro-siritzi pasini Tapowini-satzi? ³ Nokantzi naaka: Ti ari onkantyyaa. Airorika piwashaantziro pamiyitari awiroka, ari pinkimita-kota-jyaari irirori. ⁴ Ari ikimitakari karatatsiri 18 kamaintsiri atsinakakiri antaro atiimintotsi anta Tyaantaariniki, ¿pisiyakaantzima iri mapirotzirori ikaaripiro-siritzi yanairi pasini Aapatyaawini-satzi? ⁵ Nokantzi naaka: Tira ari onkantyyaa. Tima airorika piwashaantziro awirokaiti pamiyitari, ari pinkimita-kota-jyaari.”

Isiyakaa-wintai-tziro pankirintsi kaari kithota-tsini

⁶ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Otzimi iwankiri aparoni atziri iwaniki. Ari ijataki aparoni kitaitiri yaminero tzimakirika okitho, tizimaita iñaapaaki. * ⁷ Ikantakiri aamaako-winta-niriri: ‘Tzimaki mawa osarintsi nopokawita naminero nowankiri onkithoti, tizimaita noñaaji. Pinchikiro, ampinaasi-waita okatziya aka.’ ⁸ Ari yakanakiri irirori, ikantzi: ‘Airo nowinkathariti, añaawairo iroka osarintsi airorika okithotzi, nonkiya-kota-wakiro oponkitziki onkini nontyaa-kitiro onkitho-kitan-tajyaari. ⁹ Aririka onkithotaji, kamiitha onatzi. Irooma airorika, aripaitira pintowa-kaantiro.’ ”

Iwawisaa-kotziro Jesús aparoni kooya kitaitiri imakoryaan-taitari

* 13:6 iwankiri = higuera

¹⁰ Ikanta iyomitaantzi Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari karapapankoki, ¹¹ ari osaiki aparoni kooya tzima-kotain-tsiri 18 osarintsi ikyaantasiiritaro. Tsinka-mitzitaki, ti onkanti onkatziyi kamiitha. ¹² Ikanta iñaapaakiro Jesús, ikaimapaakiro, ikantziro: “Kooyá, isita-kotajimi pimantsiyawita.” ¹³ Yantzitakiro kapichiini otsinka-mitzitaki. Tampatzikatanaji kamiitha. Oshiki otharowinta-nakari Pawa. ¹⁴ Iro kantacha ti onimotiri jiwatatsiri karapapankoki, antaroiti ikisanaka iñaakiri yisita-kota-kaantaki Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari. Ikan-tanakiri atziri-payi: “Tzimatsi 6 kitaitiri yantawaitan-taitari, ari pim-pokiri yisita-kota-kaitimi. Tima ti osinitaa-ntsiti kitaitiri imakoryaan-taitari.” ¹⁵ Irojatzí yakanta-nakari Jesús, ikantzi: “¡Owapyiimotan-tanirí! Kitaitiri imakoryaan-taitari pithataryaa-kota-piintziri awiroka pipira, pasitako-yitziri pirakairi nijaa. † ¹⁶ Tima iroka kooya ashininka onatzi, iro isarontari awaisatzitini Abraham, tzima-kotaki 18 osarintsi iñaasita-kaakaro piyari. ¿Tima onkamiithati nisita-kota-kayiro kitaitiri imakoryaan-taitari?” ¹⁷ Ikantakira Jesús, antaroiti ipasikitanaki ikaratzi kisaniiintziriri. Iro kantacha kimosiri ikantajitanaka atziri ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús.

Isiyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaniinikita-tsiri
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Ipoña ikantanaki Jesús: “¿Paitama osiyari ipinkathari-wintantaji Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori? ¹⁹ osiyaatyaa aririka impankitaitiro yaniinikita-tsiri okithoki. Tima tzimatsi aparoni atziri pankita-kirori iwankiri-masiki, oshookanaki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.” ‡

Isiyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari
(Mt. 13.33)

²⁰ Ipoña yapiitakiro ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori ipinkathari-wintantaji Pawa? ²¹ okimita-tyaaro siñakairori yatantaitari. Tima aparoni kooya, aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzí osiñanta-kyaa maaroni opatha.”

Ikinkithata-koitziro yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi
(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Ithonka ikinayitaki Jesús nampitsiki iyomitaan-tayitzi. Irojatzí ikinanta-nakari Aapatyaawiniki. ²³ Ari isampitai-takiriri, ikantai-tziri: “Pinkathari, ¿kapichima awisakotaa-tsini?” Ikantzi Jesús: ²⁴ “Ontzimatyii piñaasintsityaa pinkimita-kaantyaaro pinkyaa-jatyiiimi yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi. Tima oshiki nintawitachani inkyaan-tajyaaro, airotzimaita imatziro. ²⁵ Aririka yasitanakiro iwanko asitarori, irojatzí-rika pisaikaki intakiroki, pinkanta-wityaa: ‘Pinkathari, pasitaryiinaro.’ Yakanakimi irirori, inkanti: ‘Ti noyotimi tsika pipoña awiroka.’ ²⁶ Impoña pinkanta-witanakyaa awiroka: ‘¿Tima piyotina akaratzi-ranki awajüta, irawaijüitzi aajatzí? Piyomitaanta-piintaki nonampiki.’ ²⁷ Inkanti irirori:

† 13:15 pipira = vaca, buey; mora = asno. ‡ 13:19 yaniinikita-tsiri okithoki = mostaza

'Omapiro, ti noyotimi tsika pipoñaa. Pijatawiiti akowintzirori kaari-pirori.'²⁸ Arira piraawaityaari, patsikai-kiwaita-jyaari okantakaan-ziro patsipityaari, aririka piñaayitairi piwaisatzitini-payi Abraham, Isaac, Jacob intsipata-jyaari Kamantan-tzinkariiti isaikaji ipinkathari-wintantaji Pawa. Irooma awiroka intakiroki pisaikaji.²⁹ Tima inkarati awisako-siri-yitaa-tsini impoñaa-yitajyaa tsika owiraayitapaja kipatsi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yakyoo-yitairi Pawa tsika ipinkathari-wintantai. §³⁰ Tzimatsira ampoiyyita-tsiri iroñaaka, iriira ñaayita-jironi yitayita-jyaaro. Tzimatsira itayitarori iroñaaka, iriira ñiironi yampoiyyitaji."

Yiraaniinta-kotaro Jesús Aapatyaawini

(Mt. 23.37-39)

³¹ Ari yariiyita-paaka Nasitantaniri, ikantapaakiri Jesús: "Pijataji, korakitaintsi pinkathari Herodes inintzi iwa-kaantimi." ³² Ikantzi Jesús: "Pijati, pimpiyanaki, pinkantiri kimitakariri saari, nisita-kotakaayitziri yaakiri piyari, nisita-kotakaayitziri mantsiyari. Intaini iyotapaaka mawa kitaitiri nonkaran-tyaarori nantziri. * ³³ Iro kantacha, aikirora nojatatyii irojatzi mawatapain-tsini kitaitiri, tima anta Aapatyaawiniki aritaki iwaita-piintziriri Kamantan-tzinkariiti. ³⁴ ¡Aapatyaawini-satzi! Oshiki piwamakaantaki Kamantan-tzinkari. Piwa-kaantakiri ikaratzi ityaanta-witai-takamiri. Tima nonintawitapiintyaa nosiya-kotyaarimi waaripa osatitziri yanini, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzi notomitaari. Titzimaita pininta-jiiti. ³⁵ Iroka pinampi tsika pisaika-piinta-yiwita, airo iñiitaji impaityaa nampitajyaaroni. Pinkimi nonkanti: Airo piña-piintaana aka irojatzi apaata pinkantan-tajyaari: '¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!'

" †

14

Yisita-kota-kaajiri Jesús jaaniya-waita-tsiri

¹ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús iwankoki ijiwari Nasitantaniri yakyoootiri. Oshiki kimpoyaa-kiriri ompaityaa yantiri. ² Ari isaikakiri anta aparoni mantsiyari jaaniya-waita-tyari. ³ Ipoñaa isampitakiri Jesús yomitaan-tayitzirori Ikantakaan-taitsiri aajatzi Nasitantaniri, ikantziri: "Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzii iroñaaka, ¿tima osinitaa-ntsiti yisita-kota-kaantaiti?" ⁴ Ti yakajiti, irojatzi imairijitaki. Yaakiri Jesús mantsiyari, yisita-kota-kaajiri, ityaankairi. ⁵ Ipithoka-sita-nakari yokapayi, ikantziri: "Aririka intityaa pipira omoroki kitaitiri imakoryaan-taitari, ¿tima ari pinosikajiri intsipayini?" * ⁶ Tikatsi inkanti yakanakiri.

Oimosirinka-chari aawakaan-tsiki

⁷ Ari isaiki Jesús ipampoyiiri inkarati akyootirini ijiwari Nasitantaniri, tharo-wako ikantajiita inintzi isatika-yityaa intsipatan-tyaariri jiwari iyaa. Ari isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantanakiri: ⁸ "Aririka

§ 13:29 tsika owiraayitapaja kipatsi = katonko aajatzi kiriinka, isitowa-pintzi ooryaatsiri aajatzi ikyaa-pintzira * 13:32 saari = zorro, otsitzi-niro † 13:35 otyaanta: wairontsi * 14:5 pipira = buey (vaca), asno (mora); Tzimayitatsi sankinarints tsika iñiitziro aajatzi iroka ñaantsi "intityaa pintsiti." onasiyyita ñaantsi-payi

inkaimaitimi poimosirinkyaa aawakaan-tsiki, airo pininta-sita pias-atikatyaa pininti pintsipatyaa ijawari, tima tzimatsi pasini pokatsini anaakotzimiri yiriipirotziri irirori. ⁹ Aririka yariita-paakyaa, inkantakimi kaimakaan-tzimiri: 'Airo piasatikata awiroka, pijati pisaiki intyaatsikaini.' Antaroitira pimpasiki-winta-waityaa. ¹⁰ iro kamiithatatsi aririka pijati airo piasatika-waita, pisaika-paaki othapiki pankotsi. Ipoñaa impokaki kaimakimiri, inkantimi: 'Ashininká, pim-poki pisatikyaa awiroka anta.' Aripaitira impinka-thaitimiri. ¹¹ Tima inkarati nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-siritakaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakaitajiri."

¹² Ipoñaa ipithoka-sita-nakari Jesús aanakiriri yakyoootiri, ikantziri: "Aririka pinkaimi atziri piwakai-yaari, airo pikaima-sitari pishininkapirori awiroka, pirintzi, aajatzi ikaratzi ashaaranta-chari, tima ari onkantaki impiyata-jyaami awiroka yakyoootaimi. ¹³ Aririka poimosirinkyaa, iri pinkaimayiti asinonkainkari, pisa-pontho-yitatsiri, kisoporokiri, mawityaakiri. ¹⁴ Aritaki piñaajiro intasonka-wintaitimi, tima yokapayi, airo okantzi impiyata-jyaami apaata yoimosirinkyaa. Iro kantacha ari impinai-tajimi pantakiri awiroka aririka yañaayitaji apaata kamiithasiriri."

Isiyaka-wintai-tziro antaroiti akyoota-wakaantsi

¹⁵ Ikanta ikimawakira aparoni ikaratzi isaiki iwajiita, ikantanaki: "Tasonka-wintaari inkantyyaa inkarati owaachani impinkatha-ritanakerika Pawa." † ¹⁶ Ipoñaa ikantzi Jesús: "Tzimatsi aparoni atziri, inintaki yoimosirinkyaa antaroiti, ari yakyooota-wakaa-jiityaa. Ithonka ikaimakiri ikarajiiiti. ¹⁷ Ikanta omonkarata-paaka iwantyaari ityaantakiri impiratani, ikantakiri: "Pinkaimaitiri maaroni nokaima-kaantani, tima irootantsi awaajiiityaa." ¹⁸ Ti ininti impokajiiiti ikaratzi ikaimakaan-tawitakari. Yitanakaro aparoni, ikantzi: 'Airo okantzi nojati, nojatatyii naminiro nowani namanantakiri. Irootaki airo okantanta nojati.' ¹⁹ Ikantaki pasini: 'Nojatatyii noñaantyaari namanantakiri nopira-payi, irootaki airo okantanta nojati.' ‡ ²⁰ Ari ikantaki pasini: 'Airo okantzi nojati, tima owakira naawakaaka.' ²¹ Ikanta ipiyya ompirataari, ikamanta-pajiri iwinkathariti. Antaroiti otsimaa-nakari, ikantanakiri impiratani: 'Pijati, paniitiro awotsipayi aajatzi kaankiirintsikipayi nampitsiki, pamakiri asinonkainkari, pisa-pontho-yitatsiri, mawityaakiri, kisoporokiri, maaroni inkarati piñiiri anta.' ²² Ari imatakiro impiratani. Ikantapajiri iwinkathariti: 'Nomatakiro okaratzi pikanta-kinari. Iro kantacha ainiro okaankityii pankotsi.' ²³ Ipoñaa ikantziri impiratani: 'Pinthonkiro paniitiro awotsi, pijayiti tsika-rika-payi, pisintsitiri inkarati piñiiri anta, impokita ojaikityaata nowanko. ²⁴ Pinkimi nonkanti: Oshikira nitawitakari nokaima-kaantziri, airozimaita iñaajiiitziro iyaa kapichiini nowitsika-kaantakiri owaritintsi.' "

Pimirintsita-chari ankimita-kotyaaari Saipatzii-totaari

²⁵ Oshiki ikaratzi oyaatakiriri Jesús. Ari ipithoka-sita-nakari, ikantziri: ²⁶ "iro onimotzimiri pitakoyitari piri, piñiiri, piina, pitomi,

† 14:15 owaachani = iyaaroni yatantari (pan) ‡ 14:19 nopira-payi = karatatsiri 5 apiti-payi vaca (buey)

pirintzi, pitsiro, pitakota aajatzi apaniro awiroka. Iro kantacha aririka anaanakiro okaratzi pintakotyaanami naaka pawintaajana, airora nokimita-kaantaami noyomitaani. ²⁷ Ontzimatyii piriipiro-wintiro nokinkithata-kaayita-kimiri, onkanta-witakyaa ipaikakoitimi. Aririka piwashaantakiro, airora nokimita-kaantami noyomitaani. ²⁸ Aparoni nintatsiri iwitsiki pankotsi-pinthakii, yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakyyaa tzimatsi-rika ikantantyaarori iwitsikiro. ²⁹ Ari onkantyyaa inthonkan-tyaarori yitanakyaaro iwitsikiro, tima aririka yookanakiro ari isironta-winta-kyaari inkarati ñiirini. ³⁰ Inkanta-jiiti: 'Piñaamatsitiri yoka, ti yaawyyiro, yooka-sitakaro.' ³¹ Ari ikimitari aajatzi, aparoni pinkathari tzimatsiri oshiki iwayiriti, yoiwinthatyaa iwayirityaari pasini pinkathari oshiki-pirota-tsiri iwayiriti. Ontzimatyii yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakyyaa, aririka yiitsinampaakiri. § ³² Iñaakiro-rika airo yiitsinampairi, ainirora iwiraa intaina pasini pinkathari pokatsiri iwayirityaari, intyaankaki kantirini: '¿Tsikama ankantyyaaka airo owayirita-wakaanta?' ³³ Ari okimitari aajatzi ontzimatyii pitawakyaaro pinkinkisiryaa-wakyyaa awirokaiti, tima airorika piwashaantziro pitakoyitaro okaratzi pasiyitari, airora nokimita-kaantaami noyomitaani."

Kimitarori tziwi kaari katyotaa-tsini

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ "Tima kamiitha okanta tziwi okatyotzi. Iro kantacha aririka inkonowaitiro tsika ompaityaa, ¿arima akantairo antziwi-pirota-kaajiro iroka tziwi? ³⁵ Tima tikatsi kantajironi, airo okamiithatai isaiponkitzitan-taityaaro pankirintsi, ontzimatyii yookaitiro. Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni." *

15

Ikinkithata-koitziri ipiraitari pyaawita-chari

(Mt. 18.10-14)

¹ Oshiki sintsitantatsiri yamaitiniri kiriiki itsipayitakari atziri-payi kaari-piro-siriri, ikimisanta-jiitzi iyomitaan-tzira Jesús. ² Ikanta Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikisi-mata-nakiri Jesús, ikantzi: "Paminiri yoka, itsipatakari atziri-payi kaari-piro-siriri, itsipatari iwapiinta-jiita."

³ Ipoñaá isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: ⁴ "Tzimatsi piratachari oshiki ipiraitari. Okanta aparoni kitaitiri, ipyaaka aparoni ipira, yookanakiri pasini ipiraitari otzisi-masiki, jataki yamina-minatairi pyainchari. ¿Tima pimatiro awiroka iroka? * ⁵ Ikanta iñaapajiri ipira, kimosiri ikanta yanatapajiri. ⁶ Ikanta yariitara iwankoki, yapatotapajiri ishininka, ikantapajiri: 'Pimpoki pintsiapatyaana oimosirinkyyaa, tima noñaajiri nopira pyaawitain-chari.' " ⁷ Aikiro ikantatzii Jesús: "Arira onkimitaa-jyaari inkitiki, antaroiti inkimo-siri-wintaitiri aparoni owashaantairori ikaaripiro-siriwita anaajiro ikimo-siri-wintaitziri oshiki-pirori kamiithasiririiti." †

§ 14:31 oshiki = 10,000 iwayiriti; oshiki-pirota-tsiri = 20,000 iwayiriti * 14:35 okowa-pirotatyaa = tzimatsiri iyimpita * 15:4 ipira, ipiraitari, nopira = oisha (oveja); oshiki = ikaratzi 100; pasini ipiraitari = 99 ipiraitari † 15:7 oshiki-pirori = 99

Isiyakaa-wintai-tziri kiriiki pyaawita-chari

⁸ Ipoñaa ikantzi: “Nosiyakaa-wintimiro kooya tzimatsiri oshiki oiriikiti. Okanta aparoni kitaitiri ipyaa-pithatakaru aparoni oiriikiti, owaamataki ootaminto, opisitakiro maaroni owanko amina-minatairi oiriikiti. ‡ ⁹ Okanta oñaajiri, okaimakiri oshininka, okantakiri: ‘Pimpoki, pintsipatyaana noimosirinkyaa, tima noñaajiri noiriikiti pyaawitain-chari.’ ” ¹⁰ Aikiro ikantatzii Jesús: “Arira inkimitaajyaa Imaninkariti Pawa antaroiti inkimo-siritaji iñaaki-rika aparoni atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siri-waitzi.”

Ikinkithata-koitziri atziri itomi pyaawitaintyari

¹¹ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Nosiyakaa-wintimiri aparoni atziri tzimatsiri apiti itomi. ¹² Ikanta iyaapitsi itomi, ikantakiri iriri: ‘Apaá, pipinaro okaratzi pasitakai-yaanari.’ Imatakiro asitariri, itsiparyaa-kiniri itomi okaratzi yasitakai-yaariri aparoni-payi. ¹³ Tikira osamaniti, yoka iyaapitsi itomi ipimantakiro okaratzi yasita-kayitakariri, jataki intaina pasiniki nampitsi. Ari yaparawaita-sitakari iiriikiti, yantasi-waiyitakaro kaaripiro-yitatsiri. ¹⁴ Ikanta ithonkakiri iiriikiti yaparawaitakiri, iñitaki antaroiti tashitsi anta nampitsiki. Ari ikowityaa-nakiriri ikaratzi yaparata-siwaitakari. ¹⁵ Ipoñaa ijata-sitakiri nampitarori anta inintzi antawairintsi, ityaankai-takiri yaamiri chaancho. ¹⁶ Antaroiti ayimatakiri itashi, inintaki yakyootiri chaancho, tima tikatsi opirini iyaari. ¹⁷ Ipoñaa ikanta-siritanaki mainari: ‘Oshiki yanintaa-waitaka iwatziita antawaita-tsiri iwankoki asitanari, ¿paitama nasinonkaa-waitantari naaka aka notashi-niintzi? § ¹⁸ Ontzimatyii nojataji asitanariki, nonkanta-pajiri: “Apaá, tzimatsi kaari-pirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimitaakiri Inkitsatzi. ¹⁹ Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi, apatziro nonintzi pinkimita-kaantinari ikaratzi antawaitzimotzimiri.” ’ ²⁰ Ari ikatziyanaka mainari, piyaaja iwankoki asitariri. Tim aminaaki ikanta asitariri, iñaawajiri ipokaji isiya-sita-waari, yawithanota-wajiri, ininta-porota-wajiri. ²¹ Ikantapaji itomi: ‘Apaá, tzimatsi kaari-pirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimitaakiri Inkitsatzi. Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi.’ ²² Iro kantacha ikantakiri asitariri impirotani: ‘Pamaki iroopirori kithaarintsi, pinkithaata-wajiri notomi. Piwiniri irakoki poriryaata-tsiri, pinkyaan-takai-yaari iutziki ikyaantaitari. ²³ Impoña paminaki kiripiri ipiraitari, kamiitha iwathati, piwiiri. Nonintzi aimosirinkyaa. * ²⁴ Tim a yoka notomi kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Pairani ipyaaka, iñitajiri iroñaaka.’ Ari yitanakaro yoimosirinka-jiita.

²⁵ Ikanta yantariti itomi, saikatsiri owaantsiki yantawaitzi. Pokaji pankotsiki, ikimapa-tziiri yoimosirinka-jiita. ²⁶ Isampita-paakiri aparoni impirotani paita ikimo-siritan-taitari. ²⁷ Ikantanakiri: ‘Aritaja pirintzi, irootaki iwamaakaan-tantakari piri iriipirori piratzi, tima kamiitha yariitaja pirintzi, tikatsi awishi-motirini.’ ²⁸ Ari ikisanaka, ti ininti inkyaapaji pankotsiki. Ipoñaa ijata-sitakiri iriri, oshiki isintsiwintakiri intsipatan-tyaariri yoimosirinkya. ²⁹ Irojatzi ikantan-tanakariri iriri: ‘Piñaawitana naaka oshiki nosaiki-motakimi,

‡ 15:8 oshiki = 10; iriikiti = dracma, kiriiki yasiyitari wirakocha, iriitaki ipinatan-taitariri antawaita-tsiri aparoni kitaitiri. § 15:17 iwatziita = oshiki pan * 15:23 ipiraitari = vaca

tikatsi nantzi-motimi. Tityaa pimpa-matsityaana aparoni apira noimosirinkyaa. † ³⁰ Irooma ipokaira iyira thonkita-kimiriri piriikiro ipiro mayimpiro-payi, iriira piwamainiri wathata-tsiri piratzi poimosirinka-wajiri.' ³¹ Ari yakanaki iriri, ikantziri: 'Notomi, pasi piwiro pisaiki-motakina awiroka, maaroni okaratzzi nasitari, awiroka asitaro maaroni. ³² Irootaki ankimo-siritan-tyaari iroñaaka, tima yoka pirintzi, kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Ipyaawitaka iñitairi iroñaaka.' "

16

Isiyakaa-wintai-tziri kaari-pirori impirataari

¹ Ipoña a ikantakiri aajatzi iyomitaani: "Tzimatsi atziri ashaaranta-chari. Itzimi impiratani-payi. Okanta aparoni kitaitiri tzimatsi pokaintsiri, ikantai-takiri ashaaranta-chari: 'Yoka ijiwari pimpiratani, yaparata-kimiro piwaararo.' ² Ikanta yoka ashaarantaniri ikaimakiri impiratani, isampitakiri: '¿Paitama pantakiri? Nokimaki ikantaitana. Nonintzi piñaakainaro okaratzzi pantawaita-kinari. Tima ari okarata-paaki pijiwatziri nompiratani-payi.' ³ Ari ikanta-siritanaki yoka impirataari: '¿Tsika nonkantyaaka iroñaaka? Imisitowa-tyiina impiratanari. Ti noyotiro nompanki-waiti, aririka nonkamitanti impasitai-tyaana, oshiki nompasiki-wintyaa.' * ⁴ Ikanta-sirtzi: 'Noyotaki paita nantiri yaakamiithatan-taiyaanari pankotsiki-payi aririka imisitowai-takina.' ⁵ Yapatotakiri ikaratzi iriwiwiziriri iwinkathariti, ikantakiri itarori: '¿Tsikama ikaratzi piriwiwiziri nowinkathariti?' ⁶ Ikantzi irirori: 'Oshiki inchatonaa okaratzzi niriwiwiziriri tsika iwaitzi yiinkantsi.' Ipoña a ikantziri: 'Iroka piriwiwitsiri, sintsiini pisankinati, apatziro kashitani onkaratai inchatonaa piriwiwiti.' † ⁷ Ipoña a isampitakiri pasini ikantziri: '¿Awiroka tsikama okaratzzi piriwiwiziri?' Ikantzi: 'Oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi niriwiwiziri.' Ipoña a ikantziri aajatzi: 'Iroka piriwiwiziri, pisankinati, apatziro kapichiini onkarataji ipiyota-koitziro pankirintsi piriwiwiziri.' ‡ ⁸ Ikanta yoka pinkathari, iñaakan-takiri impiratani iñaakirira omatziiri iyotzi tsika ikinakairo kantain-chari. Arira ikantayitari atziri-payi iroñaaka, oshiki iyotzi tsika ikinakairo yaakamiithatan-tyaariri ishininka, yanairi tsika ikanta kimisantzin-kariiti." § ⁹ Iro ikantan-tanakari Jesús: "Ontzima-tyiira piyoti paakamiithatan-tyaaro pashaaranta-yitari iroñaaka onkanta-wityaa ti apanta-pirotyaaro, irootaki yaakamiithatan-taiyaamiri apaata awiroka inkitiki.

¹⁰ Itzimi-rika yawiintaitari kapichiini, iriitaki yawiinta-piroi-tajyaa. Itzimi-rika kaari yawiintaitari, iriitaki mapirotaironi airo yawiinta-piroi-taari. ¹¹ Tirika yawiintai-tyaami impaitimiro owaararontsi kaari kantapirotatsini aka, tikatsira awiintyaamini impimiro iroopirotatsiri. ¹² Tirika pawiintyaari awiroka asinintsi, tikatsira opimini awiroka pasityaari. ¹³ Tikatsi matironi yantawaitiniri apiti ompiratan-taniri. Tima aparoni ininta-piroti imonkaratiniri impiratariri, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi

† 15:29 apira = cabra * 16:3 pankiwai = kiyamori † 16:6 oshiki inchatonaa = okaratzzi 100; kashitani = okaratzzi 50 ‡ 16:7 oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi = 100 ipiyota-koitziro; kapichiini pankirintsi = 80 ipiyota-koitziro § 16:8 kimisantzin-kariiti = itomiiti kitainkari

yantinari Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasirita-kotai-tyaaro awaararonsi onkimiwaita-nakyaaro iroomi ompiratyaarini.”

¹⁴ Ari ikaratzi ikimajiitaki Nasitantaniri, tima irijatzi niwitarori awaararonsi, isironta-wintakari Jesús ikimiri ikantayitakiri. ¹⁵ Ipoña ikantanakiri: “Piyotzi pitzikaa-winta-jiita awiroka airo iyotantami atziri, iro kantacha iyotzimiro Pawa okaratzi pikinkisiryaayitakari. Tim a okaratzi iroopirotzi-mowitariri atziri, ipinki-matziro Pawa.”

Ikantakaan-taitziri aajatzi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa

¹⁶ “Tima pairani ikinkithata-koitakiro Ikantakaan-taitani aajatzi isankinari Kamantan-tzinkari-payi. Opoña ikinkithataki Juan. Ari ikimawa-kirori iroñaaka atziri-payi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa. Oshiki inintajiitaki iñiuro okimi-waitakaro isintziiti aririka iwayiritaityaa. ¹⁷ Ti ompomirintsityaa apirotajyaa apaata kipatsi aajatzi inkiti, iro kantacha airo apirotzimaitaa Ikantakaan-taitziri okaratzi yaniini-yitatsiri.”

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: “ti onkamiithati pookiro piina”

¹⁸ “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. Ari ikimitari aajatzi aajironi kooya yookiri oimi, imayimpitaki irirori.”

Ashaaranta-chari aajatzi Lázaro

¹⁹ “Tzimatsi aparoni atziri ashaaranta-chari, owaniinkaki okanta ikithaata-piintari. Yaakowintaro kitaitiriki yoimosirinka yanintaa-waita iwatzii-waita. * ²⁰ Tzimatsi aparoni asinonkainkari ipaita Lázaro, ithonka ipathaa-waitaki yoka. Ari inaryaa-piintaka intakiroki iwanko ashaarantaniri. ²¹ Iriitaki nintatsiri iyoyajiro iwaryaa-yitziri iwariti ashaarantzinkari. Ari ipokiri otsitzi-payi ithotzi-tziri iwathaaro. ²² Okantaka apaata kamaki asinonkainkari, yaanakiri Imaninkariti Pawa, jataki isaikira Abraham. Ari ikimitakari ashaarantaniri kamaki aajatzi irirori, ikitaitakiri. ²³ Ikanta anta sarinka-winiki, oshiki ikimaatsi-waitaka yoka ashaaranta-witachari. Yaminaki intaina iñaatziiri Abraham itsipatakari Lázaro. ²⁴ Ari ikaimawitakari, ikantziri: ‘Chariní, Abraham, pinisironkata-jyaana. Pintyaankiri Lázaro yamaa-jaitakina kapichiini nijaa nirawakiita, tima imapirotakina otasiniintakina paamari.’ ²⁵ Ikantanaki Abraham: ‘Nochariní, pisirityaaro piwaararo pairani, aajatzi ikimita Lázaro isirityaaro ikimaatsi-waitakari. Iro kantacha kimosiri ikanta irirori aka, irooma awiroka ontzimatyii pinkimaatsi-waitajyaa. ²⁶ Tikatsi pinkini pim-poki, tzimatsi antaroiti impirita otzikairi, airo okantzi naaka nojatasitimi.’ ²⁷ Ari ikantawita irirori: ‘Pinkimi nokantzimi chariní, pintyaanti jatatsini isaiki noshininka-payi. † ²⁸ Tzimatsi anta nirintzi-payi, pinkamantiri airo ipokanta irirori aka, oshiki ikimaatsi-waitaita aka.’ ‡ ²⁹ Ari ikantzi Abraham: ‘Tzimatsi ikantaki isankinariki Moisés, tzimatsi aajatzi ikantayitakiri Kamantan-tzinkari-payi, irootaki inkimisantiri.’ ³⁰ Ikantzi ashaaranta-witachari: ‘Airotyaami, chariní, Abraham. Tzimatsi-rika aparoni kamatsiri kamantairini añaatsiri atziri, ari iwashaantairo kaari-pirori yamiyitari.’ ³¹ Aikiro

* 16:19 owaniinkaki okanta ikithaata-piintari = jonkiro-masita-tsiri † 16:27 noshininka-payi = iwanko apaá ‡ 16:28 nirintzi-payi = ikaratzi 5 nirintzi

ikantana-kitzii Abraham: "Tima ti inkimisantaitiro isankinari Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi, airotyaa ikimisantaa-jitziri inkaman-tawityaari piriinta-chani kaminkari." "

17

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori

¹ Ipoñaa ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Ari intzima-piintatyii tzinpina-siririiti. Iriima antakaan-tironi kaari-pirori, inkantamachiitiri yoka. * ² Mt 18.6, Iro kamiithatatsi inthata-kaiti-nirimi mapi ikintsiki, iwiinkai-takiri inkaariki, ari onkantayaa airo ikaaripirota-kaantanta. Tima Mt 18.6, itzimi-rika antakaa-kirini kaari-pirori kimitaariri iintsi yawintaa-janara, aritaki iwasankitai-tajiri. † ³ Ontzimatyii paamawintyaa awiroka. Tima intzimi-rika aparoni pikarajiitzi antzimotimini kaari-pirori, piyomitairi. Aririka iwashaanta-najiro yantayiwitakari, pimpyaakotiro yantzimo-witakamiri. ⁴ Ari okimitari aajatzi. Aparoni atziri tzimatsiri oshiki yantzi-mota-piinta-kimiri, oshiki yapii-yapiitiro aparoniki kitaitiri, ontzima-tyiira papii-papiitiri pimpyaakotiri aririka impoka-sita-piintimi inkowa-kotimi pimpyaakotairi." ‡

Pawintaa-pirota-kaiyaana

⁵ Ari ikantanakiri Tyaantariiti yoka Jesús: "Pinkathari, nonintzi pawintaa-pirota-kaiyaana." ⁶ Ikantzi Jesús: "Onkanta-wityaa kapichiini pawintyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro antaroiti pankirintsi katziyain-chari, pinkantiro: 'Pisirinki, pinkatziyi anta inkaariki.' Aritaki osirinkanaki." §

Yantayitiri ompirataari

⁷ "Aririka intzimi pimpiratani, piñaawajiri yariitajyaa ikyaawaniwaitzi piwaniki, yaamaako-wintari pipira ¿arima pinkanta-wajiri: 'Pakyoota-pajina?' ⁸ airo, apatziro pinkanta-wajiri: 'Pinkotsitapaji owaritintsi. Pintharokyaati piyitina, nowawakyaata, nirawakiita aajatzi. Ompoña pampoiti awiroka piwajyaa.' ⁹ ¿Arima pimpasoonkitakiri okaratzi yantiri pimpiratani? Airo. ¹⁰ Arira pinkimityaari aajatzi awiroka, aririka pimonkaratakiro okaratzi inintakaimiri Pawa, pinkanti: 'Airo akimosiriwinta-waita impiraitai, tima apatziro amonkara-matsitiro okaratzi ininta-kayi-takairi antiro.' "

Yisita-kota-kaitziri 10 pathaa-waita-tsiri

¹¹ Ipoñaa iwaanaka Jesús ijatiro Aapatyaawiniki, ikinanakiro tsika owiraa-thapi-yitaro iipatsiti Ositikii-toni-satzi aajatzi Tapowini-satzi. ¹² Ikanta yariitaka nampitsiki, ari imonthaakari ikaratzi 10 antziri pathaa-rontsi, intaina ikatziya-jitaka. ¹³ Ikaimajiitzi, ikantzi: "¡Yomitaanari Jesús, pinisironkatyaana naaka!" ¹⁴ Ari yaminanakiri irirori, iñaatziiri ikatziya-jitaka, ikantziri: "Pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari yaminawa-kimiro piwathaaro." Ikanta ijajiitanaki, omapoka-sitaka opyaanaka ipathaaro, isitako-yitanaji.

* 17:1 tzinpina-siri = antziwa † 17:2 mapi = mapi itononkan-taitari ‡ 17:4 oshiki yapii-yapiitiro = 7 yapii-yapiitiro § 17:6 kapichiini = yaniinitta-tsiri osiyarori okithoki mostaza; antaroiti pankirintsi = sicómoro

¹⁵ Ikanta iñaakiro yisita-kotaji aparoni pathaa-waiwita-tsiri, kimosiri-wintaka ipiyaja irirori, antaro iwisiryaawintakari Pawa. ¹⁶ Ityirrowa-sita-paakari Jesús, ipaasoonkita-paakiri. Yoka piyajachari Ositikii-toni-satzi inatzii. ¹⁷ Isampita-wakiri Jesús, ikantziri: “¿Tima 10 ikaratzi isita-kotaatsi, tsikama ikinakika pasini?” ¹⁸ Tikatsira aparoni noshininka piyajatsini impaasoonkitajiri Pawa, apatziro ipiyajaro noshininka-niro.” ¹⁹ Ari ikantanakiri Jesús pathaa-waiwita-chari: “Pinkatziyanaji, pijatai. Iroora isitakotaa-jimiri pawintaajana.”

Itantana-kyaarori impinkathari-wintan-taiti
(Mt. 24.23-28,36-41)

²⁰ Ikanta Nasitantaniri isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Tsikapaiti itantana-kyaarori impinkathari-wintantaji Pawa?” Yakanakiri irirori, ikantziri: “Aririka impinkathari-wintantaji Pawa, tira osiyaaro okaratzi koñaanita-tsiri.” ²¹ Airo ikantaitzi: ‘Iroka aka. Jironta anta.’ Tima aritaki pinkathari-siri-wintantai Pawa.” ²² Ipoña ipithoka-sita-nakari iyomitaani, ikantziri: “Ari pininta-witajyaa apaata piñiirimi kapichiini yoka Itomi Atziri, airo okanta-tzimaita. ²³ Ari pinkimaki inkantaiti: ‘Yoka aka.’ Pasini kantatsini: ‘Jiirinta anta.’ Airora pijata-sitziri, airo piyaatziri aajatzi. ²⁴ Aririka impiyi Itomi Atziri, inkimata-pajyaaro omoriki ookatha-rontsi, itanakyaaaro tsika owiraaro kipatsi irojatzi tsika anta othapikitapaja. ²⁵ Iro itawakyaaroni iñiitawakiro inkimaatsitaityaa antaroiti, imaninta-waitiri yokaiti atziri-payi tzimayita-tsiri iroñaaka. ²⁶ Tima onkimityaaro tsika okanta pairani ainiro isaikawita Noé. Ari onkimitzitajyaari aajatzi aririka impoki-mataji Itomi Atziri. ²⁷ Onimowaitziri atziri iwawaiyita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita. Irojatzi ikyaanta-nakari Noé pitotsiki iwitsikakiri. Okanta oonkanaka kipatsiki, apirotakiri ipiinkaki atziri. ²⁸ Ari onkimita-jyaaro isaikawita pairani Lot. Onimotziri atziri iwajiita, yirawai-jiitzi, iyompari-waijiita, ipankiwai-jiitzi, iwitsikajiitzi iwanko. ²⁹ Iro kantacha monkarata-paaka kitaitiri isitowan-tanakari Lot nampitsiki Paamaa-riniki, omapoka-sitaka oparyaa-paaki antaroiti paamari kitiri-moito okantaka, apirotakiri maaroni atziri itaaja. ³⁰ Ari onkimitaa-jyaari aajatzi aririka impiyi Itomi Atziri. ³¹ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati piwaararo. Piwaniki-rika pisaiki, airo pipiya-panaata. * ³² Pinkinkisiryaa-kotiro okaratzi awishi-mota-kirori iina pairani Lot. ³³ Ikaratzi yantasiwaitari apaniroini yawisakotantajyaari, aritaki impyaasi-waitajyaa. Iriima inkarati kamawintinani, aritaki yawisako-siritai.” ³⁴ Aikiro ikantatzii Jesús: “Tzimatsi tsipata-wakaa-chani imayi, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaitanajiri. ³⁵ Tzimatsi apiti kooya tsipata-wakaa-chani ontononka-waiti, yaitaji aparoni inkitiki, irooma pasini yookaitanajiro. ³⁶ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki, iriima pasini yookaitanajiri.” † ³⁷ Opoña isampita-nakiri ikantziri: “¿Tzikatyaa anta omatajyaa-rika Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Ikimitara añaapiintziri amimpori ishonka-jiita, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari

* **17:31** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi † **17:36** Tzimayitatsi sankinarintsii tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

aajatzi aririka piñaayitakiro okaratzí nokinkithata-koyita-kimiri, piy-otzira irootaintsi nompiyi-mataji.”

18

Ikinkithata-koitziro kinankaro aajatzi kaari-pirori pinkathari

¹ Ipoñaá isiyakaa-winta-nakiro Jesús onkantayaa yamana-piintantaityaari, airo okantzimo-niinta-waitantari. ² Ikantzi: “Tzimatsi aparóni nampitsi, ari isaikiri kaari-pirori jiwari, ti impinkathatiri irirori Pawa, aajatzi atziri-payi ti impinkathatiri. ³ Ari osaikiri aajatzi aparóni kooya kinankaro. Opoka-sita-piintakiri kaari-pirori jiwari, okantziri: ‘Nonintzi pinkaiminari kisaniintanari, piwitsikinaro awishimota-kinari.’ ⁴ Ti inintawityaa jiwarika. Ipoñaá ikanta-siritaki: ‘Ti nompinkathatiri Pawa, aajatzi nokimitajiri atziri. ⁵ Iro kantacha ontzimatyii nantiniro kamiithari onintziri iroka kinankaro. Nosamaro = kari aririka oñaasirinkina ompiya-piyata-sitina.’ ” ⁶ Ikantzi Jesús: “Pikimakiro ikanta-siritakiri kaari-pirori jiwari. ⁷ Iriira mapirotzirori Pawa, airo ishinta yantainiri kamiitha-yitatsiri ikaratzí iyosiityairi irirori, itzimi aakowinta-naarori yamanairi kitaitiri aajatzi tsitiniri.” ⁸ Aikiro ikantatzii Jesús: “Airora oshiintanaki yantantai-tyaarori kamiithari. Iro kantacha aririka impiyapaaki Itomi Atziri, ¿aikiroma iñaapaatyii awintaa-piintyaarini kipatsiki?”

Isiyakaa-wintai-tziri Nasitantaniri aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki

⁹ Tzimatsi kinkisiryayitachari kamiithasiriri inatzii. Iro kantacha imaninta-siri-waitziri pasini atziri. Irootaki isiyakaa-wintan-tanakariri Jesús, ikantzi: ¹⁰ “Tzimatsi apiti atziri jatatsiri Tasorintsi-pankoki yamani. Nasitantaniri inatzii aparóni, iriima pasini iriitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹¹ Ikatziya-paaka Nasitantaniri yamani, ikantzi: ‘Pawa, antaroiti nopaasoonkitzimi, tima ti nonkimityaari naaka pasini atziri, kosintzi inatzii, kaari-piro-siri ikantaka, mayimpiri inatzii, ari ikimitakari yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹² Apiti napiitziro notzita-piintaro nowariti tikira ariitapajyaa pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, nasitakaa-piintari Pawa kiriiki ikaratzí ipinaitanari.’ ” ¹³ Ikanta sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, ikatziya-paaka irirori intyaatsikaini, oiyoota-paaka yamani ti yamini jinoki. Tima antaro okantsi-mosiryaa-nakari, ikantzi: ‘Pawá, pinkawinthayina naaka, kaari-piro-siri nonatzii.’ ” † ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Iriitakira yaakamiithai-tajiri yoka, kamiithasiri ikanta ijataji iwankoki, ti inkimityaari pasini. Tima inkarati nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kayi-tairi. Iriima tsinampawaiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tajiri.”

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁶ Iro kantacha

* 18:12 asitakaa = iro aparóni yasita-kayi-tariri Pawa, iyosiitai-takiri okaratzira 10 † 18:13 okatsitzi-mosiryaa-nakari = iposa-sipaniita-nakityaa (Tima irootaki yamiyitari Judá-iti tzimatsi-rika katsitzimo-sirtziriri.)

ikaima-kota-nakiri Jesús, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajaironi ipinkathari-wintantai Pawa. ¹⁷ Airorika ipinkathai-tziri Pawa inkimita-koityaari ikantaka intsi-payi, airo ifiitajiro ipinkatharitari. Omapiro.”

Jiwari ashaaranta-chari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Ikanta aparoni jiwari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¡Kamiithari yomitaan-tanari!. ¿paitama nantajiri nasi nowanta-jyaarori nañaaji?”

¹⁹ Ari yakanakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitaka pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini. ²⁰ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.” ²¹ Yakanaki irirori, ikantzi:

“Yomitaanari, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani airo nintsita-paaki.” ²² Ikanta ikimakirira, ikantzi Jesús:

“Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.” ²³ Ikanta ikimawakira jiwari, owasiri ikantanaka, tima ashaaranta-pirotzinkari inatzii.

²⁴ Ikanta ifñaakirira Jesús antaroiti iwasiritanaka, ikantanaki: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantzinkari ijataji ipinkatha-ritajinta Pawa. ²⁵ Tima oshiki ipomirintsitaro ikyakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantzinkari impomirintsita-jyaaro inkyaaji ipinkatharitzinta Pawa.” ‡ ²⁶ Ari ikantayitanaki ikaratzi kimakiriri,

ikantzi: “¿Niinkama awisakotaa-tsini?” ²⁷ Ikantzi Jesús: “Tz-imagitatsi opaita pomirintsitzi-moyitariri atziri, iriima Pawa ti ompomirintsitzi-motyaari.” ²⁸ Ipoña ikantanaki Pedro:

“Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatajiitimi, tima nookayitanakiro okaratzi tzimi-motanari.” ²⁹ Ikantanaki Jesús: “Omapiro, tzimayitatsi nintana-jirori impinkathari-wintairi Pawa, irootaki yookan-tanakarori iwanko, asitariri, iririntzi, iina, itomi.

³⁰ Aritaki ifñaajiro ontzimi-motairi oshiki, anaanakiro okaratzi yookawita-nakari. Tima apaata aritaki ifñaajiro irasi iwiro yañaayitaji.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ikanta yapatotajiri Jesús 12 iyomitaani, ikantajiri: “Ajatatzi-ira iroñaaka Aapatyaawiniki. Ari omonkaratyaari okaratzi isank-inatakiri pairani Kamantan-tzinkari tsika inkantaitiri yoka Itomi Atziri. ³² Tima iwawisaa-kiniri wirakocha-payi. Ari iithainkimaawaitaitiri, inkimaatsita-kaityaari, inchoonta-poro-waitaitiri. ³³ Aririka ithonkakiro impasawaitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri

‡ 18:25 ikyakoitari = camello; yanini omoro = imoroki kithapi

kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”³⁴ Titzimaita inkimatha-jiitiro ikaratzi kimawita-kariri, ti iyojiiti opaita-rika iñaawintziri, tima ti inintaiti ikimathata-kaitiri iroka-payi.

Yaminakai-tajiri Kasiryaari-satzi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikanta yariitzi-mataka Jesús nampitsiki Kasiryaari. Ari isaiki aparoni mawityaakiri awotsi-nampiki ikampitantzi impasitaityaari. ³⁶ Ari ikimaki mawityaakiri, isampitakiri ikaratzi awisayitatsiri atziri, ikantziri: “¿Paita awisatsiri?” ³⁷ Ikantai-tanakiri: “Ipokatzi Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki.” ³⁸ Iroora ikaimantanakari, ikantzi: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkatyaana!” ³⁹ Ikisatha-witanakari ikaratzira jiwatanain-tsiri imairitan-tyaari. Aikiro ikaima-nakitzi sintsiini, ikantzi: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁰ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pamakinari aka.” Ikanta yamaita-paakiniri, isampitawakiri. ⁴¹ Ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkantajimi?” Yakanaki mawityaakiri, ikantzi: “Pinkathari, nonintzi nonkiryaaaji.” ⁴² Ikantzi Jesús: “Kantatsi pinkiryaaaji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana” ⁴³ Apatha-kirotanaji yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús, kimosiriwinta ikantawinta-nakari Pawa. Ikanta iñaakiri atziri-payi, imatanakiro iriroriiti iwisiryaawinta-nakari Pawa.

19

Jesús aajatzi Zaqueo

¹ Ikanta yariita-paaka Jesús Kasiryaariki, yaniita-paakiro maaroni nampitsi. ² Ari isaikiri anta aparoni atziri ipaita Zaqueo. Iriitaki ijiwari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, iwakiri jiwari wirakochaiti, ashaarantzinkari inatzii Zaqueo. ³ Ininta-pirotaki irirori iñiiri Jesús. Iro kantacha ti onkanti iñiiri, oshiki atziri otzikaa-kiriri, tima ikaa-porityaakitsini. ⁴ Ikanta ijiwatanaki Zaqueo, atiitapaaki inchatoki onkini iñiiri Jesús, aririka inkinapaaki tsika isaikaki. * ⁵ Ikanta yariita-paaka Jesús yatiita-paakira Zaqueo, yaminapaaki isaikakira jinoki, iñaapaakiri, ikantziri: “Zaqueo, payiiti sintsiini, tima nosiritatyaaro nomayi-motimi piwankoki.” ⁶ Sintsiini yayiitanaki Zaqueo. Kimosiri ikanta yaanakiri iwankoki. ⁷ Ikanta iñiitakiri, ikisi-matanakiri atziri-payi yoka Jesús, ikantajiitzi: “¿Paitama ikyaa-wankotanariri kaaripiro-sirita-tsiri?” ⁸ Ipoña ikantzi Zaqueo: “Pinkathari, ari nopakiri asinonkainkari kashitani nowaararo. Tzimatsi-rika namatawitakiri nokositziri, aritaki noipyaa-jiniri okaratz nayitakiriri onkarati 4.” ⁹ Ikantanaki Jesús: “Iroñaaka piñiuro pawisako-siritaji awiroka aajatzi ikaratzi saika-wankotzimiri. Timawirokatakiri iri-ipurori icharini Abraham. ¹⁰ Timawirokatakiri ipokantakari Itomi Atziri yamina-minatairi ikaratzi pyaawitain-chari iwawisaako-siri-yitajiri.”

Isiyakaa-wintai-tziri 10 kiriiki

¹¹ Irojatziki ikimisanta-jiitakiri atziri ikinkithata-kairira Jesús. Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri, isiyakaantakiri atziri-payi koñaaroini impinkathari-wintantaji Pawa, timawirokatakiri yariitzi-majiityaa Aapatyaawiniki. ¹² Ikantanaki: “Tzimatsi aparoni iriipurori atziri

* 19:4 incható = sicómoro

ijataki pasiniki nampitsi, impinkatha-ritakaitiri, ompoña impiyi inampiki. ¹³ Yapatota-nakiri 10 impiratani, ipanakiri ikaratzi 10 kiriiki, ikantanakiri: 'Pantawaita-kairi kiriiki nopayita-kimiri, irojatzi nompriyan-tapaa-kyaari.' † ¹⁴ Iro kantacha tzimatsi ishininka kaari nintirini impinkathari-wintanti. Ityaankaitaki kantirini: 'Ti noninta-jiitiri impinkathariti.' ¹⁵ Iro kantacha, tima ipinkatha-ritakai-takiri ipiyajara. Yapatota-pajiri impiratani-payi ipanakiri kiriiki, inintzi iñiiri tsika ikanta yantawaita-kaakiri iiriikiti. ¹⁶ Yitapaakaro ipokaki aparoni, ikantapaaki: 'Pinkathari, noshikyaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzi 10.' ¹⁷ Ikantanaki irirori: 'Ariwi nompiratani, yotasiriri pinatzii. Kapichiini ikarawita kiriiki pikimpoyaakiri, aritaki piñaakiro pijiwawintiro onkarati 10 nampitsi.' ¹⁸ Ari ipokapaaki pasini impiratani, ikantapaaki: 'Pinkathari, noshikyaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzi 5.' ¹⁹ Aajatzi ikantanakiri irirori: 'Ari pinkimityaari awiroka, ari pijiwawintai onkarati 5 nampitsi.' ²⁰ Ipokapaaki pasini, ikantapaaki: 'Pinkathari, yoka piiriikiti kamiitha noponata-kimiri. ²¹ Tima antarointi notharowakakami pimapirota-tziro pimasirinkata, sintsiini pantawaita-kaantziri piiriikiti, ari okanta pishikyaan-tariri.' ²² Ikantanaki irirori: 'Kaari-pirori nompiratani pinatzii. Awiroka atsipityaaroni okaratzi pikanta-kinari. Piyowitaka aritaki nonkisakimi airorika pishikiyiiri kiriiki, ²³ piñaawitaka airo pimatziro pishikiyiiri awiroka, paminimi antawaita-kayi-rinimi, ari ishikiniintakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' ²⁴ Ipoña ikantziri piyotain-chari atziri: 'Paapithatiri kiriiki, pimpiri oshikya-kiriri ikaratzi 10.' ²⁵ Ikantajiitanaki atziri: 'Pinkathari, ¿paitama impantaitaariri, tima tzimaki irirori ikaratzi 10 kiriiki pipakiriri?' ²⁶ Aikiro ikantatzii asitariri iiriikiti: 'Itzimi-rika otzimi-motakiri, ari ontzimi-motajiri oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithaitairi okaratzi tzimimo-witariri.' ²⁷ Ikantaki aajatzi: 'Pamakiri ikaratzi kisaniiintanari kaari nintatsini nompinkathari-wintiri, nonintzi noñiiri piwishiri.' "

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ithonka-kiro Jesús ikantakiri, jiwatanaki ijatziro Aapatyaawiniki. ²⁹ Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaa-pankoni omontitakari otzisi Yiinkakiiroi-toni. Ari ityaantakiri apiti iyomitaani, ³⁰ ikantakiri: "Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiiri inthata-kotyaa kiripiri piratzi, tikira ikyaakoi-tariita. Pintharyaa-kotiri, pamakinari aka. ‡ ³¹ Aririka isampii-tawakimi: '¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?' Pinkanta-nakiri awiroka: 'Inintatziiri Pinkathari.' " ³² Jaitjiitanaki ityaantaitakiri, iñaakiro okaratzi ikantai-takiriri. ³³ Ithataryaa-kota-paakiri kiripiri ikyaakoitari. Isampita-wakiri asitariri, ikantziri: "¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri?" ³⁴ Ikantanaki irirori: "Inintatziiri Awinkathariti." ³⁵ Irootaki yamanta-kariri. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyaa-kota-nakari Jesús. ³⁶ Ikanta yaniitakaanakiri Jesús kiripiri ikyaakoitari, imaaronka-sitai-tanakiri man-

† 19:13 kiriiki = mina (Iñaantai-tyaari yaitiri aparoni mina, ontzimatyii yantawintaitiri inkarati mawa kasiri.) ‡ 19:30 ipiraitari, ikyaakoitari = asno, burro

thakintsi onkantayaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika inkinanakira. ³⁷ Ikanta yoirinki-mataja otzisi Yiinkakiiroi-toni, ari ikaimajiitanaki iyomitaani-payi Jesús ikaratzi piyowinta-kariri. Ikimosiri-wintanakiri Pawa, iwisiryyaa-winta-nakari, iñaayita-piinta-kirora itasonkawintantaki Jesús. ³⁸ Ikantajiitzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Isaikakaa-yitai kamiitha nampitarori inkitiki!

¡Iro kamiithata-jitatsi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa nampitarori ojinoki-pirotzi inkiti! §

³⁹ Ikanta Nasitantaniri saikayitain-tsiri aajatzi anta, ikantakiri Jesús: “Yomitaan-tantaniri, pinkisa-thatiri piyomitaani.” ⁴⁰ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka noimairintakiri ikaratzi kaimayitain-tsiri, kimitaka ari onkantakimi onkaimanakimi mapi.”

⁴¹ Ikanta yariitzi-mata-paaka Jesús Aapatyaawiniki, iraa-kota-paakaro iñaapaakiro. ⁴² Ikantzi: “¡Oshiki okamiithataki pikimathatan-tyaarori, iroora kitaitiri piñaanta-jyaarori pisaiki kamiitha! Iro kantacha airo okanta tima mawityaaki ikantakai-takami. ⁴³ Tima irootaintsi impoki kisaniintzimiri, iwitsikayita-sita-paakimi yapirotan-tyaamiri. Inthonka intapota-paakimi tsika owiraa pitanto, airo piñiuro tsika pinkini pisiyi. ⁴⁴ Ari imporokai-takimi, yasitaiyiyi-tyaari maaroni. Airo iñiitajiro mapipayi okaratzi wiwirya-yitachari iroñaaka, okantakaan-tziro ti piyotawakiri itzimi pokasita-kimiri.” *

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri ikaratzi amananta-yitatsiri aajatzi. † ⁴⁶ Ikantai-tziri: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi: Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintai-tinari. Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.” ⁴⁷ Ari ikantapaa-kityaa Jesús iyomitaantzi maaroni kitaitiri Tasorintsi-pankoki. Iro kantacha yoka ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri aajatzi Antari-konaiti, yamina-minatakiro tsika inkinakairo iwamaakaan-tiri. ⁴⁸ Ti onkanta-tzimaityaa iñii tsika inkinakairo, tima aamawintaa ikantaji-itaka atziri-payi ikimisantziri Jesús.

20

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Ikanta iyomitaakiri Jesús maaroni atziri anta Tasorintsi-pankoki tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi. Ipoka-sita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakarri Yomitaan-tzinkari-payi aajatzi Antari-konaiti. ² Isampita-paakiri Jesús, ikantziri: “Pinkantina, ¿ninkama tyaanka-kimiri piñaakantiro pitasorinka?” ³ Ari yakanaki

§ 19:38 Korakitataiki apinkathariwi = Hosana; otyaanta: wairontsi * 19:44 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika iñiitziro aajatzi iroka ñaantsi “iriitaki Pawa pokasita-kimiri.” onasiyita ñaantsi-payi † 19:45 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

Jesús, ikantziri: “Tzimatsi aajatzi nosampitimiri naaka, ontzimatyii pakina. ⁴ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” ⁵ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri, ‘Pawa tyaankakiri,’ aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’” ⁶ Aririka ankanti: ‘Atziri tyaankakiri,’ aritaki ishinyaakai atziri-payi. Tima inkanta-jiitzi atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan.” ⁷ Ari ikantajiitzi irirori: “Ti noyotiro. ⁸ Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiropaita tyaanka-kinari.”

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-34; Mr. 12.1-11)

⁹ Ipoñaa Jesús isiyakaa-winta-nakiniri atziri-payi, ikantzi: “Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi. Ipoñaa yaminaki impaityaa aminironi iwankiri-masi, jataki irirori intaina oshiki ipyaaka. ¹⁰ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki inspiratani yaajati. Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaajiri tikatsi yaanaji. ¹¹ Ityaantaki pasini. Ari ikimitakiri, ipasa-waitakiri, ikawiya-waitakiri, yoipyaajiri tikatsi yaanaji. ¹² Ipoñaa ityaankaki mawatanain-tsiri inspiratani. Ari ikimitaitakiriri, yantawaita-wakiri, yookakiri othapiki pankirintsi-masi. ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: ‘¿Tsiakatyaa nonkantyaaka? Iriirika notyaankaki notakotani notomi, ari impinkathatakiri.’ ¹⁴ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: ‘Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ¹⁵ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¹⁶ ¿Tima ari impokanaki irirori, iwamaitiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini?” Ikanta yokaiti ikaratzi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajiitanaka: “¿Onkamintha airo okanta!” ¹⁷ Yamina-nakiri Jesús maaroni atziri-payi, ikantanakiri: “¿Paitama ikantaitakiri sankinarin-tsiki? Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹⁸ Tima inkarati siraryaan-tajyaaroni kipayi, aritaki imporoka-paaki. Iriima inkarati anawyaajiri kipayi, aritaki opowitapaakiri.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki impaitiriri pinkathari

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ari inintawitanaka ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-tatsiri yaakaan-tirimi Jesús, tima iyotaki iriitaki ikinkithata-kotziri. Titzimaita onkanti, oshiki itharowan-tayitakari atziri-payi. ²⁰ Ipoñaa ityaankaitaki amaminawai-rintzi, inkimita-paakyaari atziri kamiithasiriri, inintajiitzi inkompita-kaiyaarimi Jesús, inkamantakotiri pinkathariki yaakaan-taitan-tyaariri. ²¹ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-taniri, okaratzi piñaa-nitari awiroka iroopirori onatzi, kaarira inintakaanta-sitari atziri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaan-tziri Pawa. ²² ¿Kamiithata-tsimaa ampiri kiriiki ikaratzi isintsitan-tziri iwinkathariti wirakocha-payi?” † ²³ Iro

* **20:17** kipayi, otzinkami = mapi † **20:22** iwinkathariti wirakocha-payi = César

kantacha iyotawaki Jesús inintatzii yamatawitiri ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri irirori: “¿Paitama piñaantan-tanari? †²⁴ Intsityaa piñaakainari kiriiki. “¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?” Ikantajiitzi irirori: “Irași César.”²⁵ Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari sintsiwntzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsizimiri irirori.”²⁶ Ti yiitsinampairi inkompita-kaiyaari, okiryaantzi ikantajiitanaka ikimakirira ikantaki, tikatsi inkantanaki.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayita-tsiri
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Ipoña ipokajiitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús,²⁸ ikantziri: “Yomitaan-tatsirí, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika itsimakairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’²⁹ Thami ankantawaki: Tzimatsiri karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itzimakairo iina, kamaki.³⁰ Ipoña yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi.³¹ Ipoñaawita-paaka mawatanain-tsiri itzimi, aajatzi ikimitaka irirori. Ari ikantakari maaroni ikarajiitakira 7 iririntzi. Tikatsi aparoni tsima-kaironi kooya.³² Okanta osamanitaki kamaji aajatzi iroori.³³ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oimintapirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Apatziro yaayitzi iina atziri-payi añaayitzi iroñaaka aka, yaakaa-wakai-yitaro iina aajatzi.³⁵ Iriima inkarati matajironi itsinampairi yañaayitaji apaata ikamayiwitaka, airo yaayita-jiitsi iina, airo yaakaa-wakai-yitaaro iina aajatzi.³⁶ Tima airo iñaapajiro inkaamanitapaji anta, inkimita-pajyaari Maninkariiti, tima itomi Pawa inayitaatzii yañaayitajira.³⁷ Irooma ikanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, iñaakanta isankinari Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi, ipaitakiri: Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

³⁸ Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatzi añaayita-tsiri. ¿Ñaakiro? Tima inkarati kamayiwita-chari, irojatzi yañai-motziri Pawa.”³⁹ Ari ikantanaki aparoni Yomitaan-tatsiri: “Pikantakiro.”⁴⁰ Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri.

¿Paitama charinin-tariri Saipatzii-totaari?
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Ipoña isampitantaki Jesús, ikantzi: “Pikimakiri Yomitaan-tatsiri, ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka? ⁴² iri pinkatharini David sankinata-kirori Panthaantsi kantatsiri:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti: Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

⁴³ Irojatzi noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri, Aripaiti intyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

† 20:23 Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

⁴⁴ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?”

Ikinkithata-koitziri yotzinkariiti

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Maaroni atziri-payi ikimakiri Jesús ikantakiri iyomitaani: ⁴⁶ “Paamaiyaari Yomitaan-tatsiri. Oshiki iniwitaro iwaniinka-tziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaari-thanthanaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita. Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karapapankoki tsika impinkathatai-tirimi. Ari ikimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁷ Yathanaa-yitaro aajatzi kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isamanika-tantayitarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasanki-taitairi.”

21

Asinonkainkaro kooya

(Mr. 12.41-44)

¹ Ari yamina-winthatziri Jesús ashaarantzinkari-payi itiytziri ipasitan-taitari kiriiki anta Tasorintsi-pankoki. ² Opoña opokapaaki kooya kinankaro asinonkainkaro onatzi, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki. ³ Ikantzi Jesús: “Anaantaki iroka kooya, anaakiri ikaratzi titayiwitain-chari. Omapiro. ⁴ Tima inkarati titayiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraan-tatsiri iiriikiti. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tyaarimi owariti.”

Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tasorintsi-panko

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Tzimatsi kantayitain-tsiri: “Kamiitha okantayita mapi iwitsikan-taitarori Tasorintsi-panko, owaniinka okantaka.” Ipoña ikantanaki Jesús: ⁶ “Okaratzi piñiiri witsika-yitain-chari, airo piñaayitairo okaratzi opiwiryaa apaata, inthonkaitiro imporokaitiro.”

Iñiitiri aririka onthonki-matajyaa

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷ Ipoña isampitai-tanakiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Yomitaanari, ¿Tsika-paitima omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñaajiri noyotan-tyaari?” ⁸ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari. Irootaintsira omonkaratzi-matajyaa.’ Airora pikimisanta-jiitzi. ⁹ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraasiritzimi = kari, ontzimatyii okantayaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratya onthonkan-tajyaari maaroni.

¹⁰ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. ¹¹ Antaroiti onikayityaa tsika-rika-payi. Iñiiti tashitsi, mantsiyarintsi. Iñiiti aajatzi oshiki intharowan-taityaari, iñiiti inkitiki kaari iñiita-piintzi. ¹² Iroora itayita-nakyaaroni yaakaan-tanakimi atziri, imaimani-waita-nakimi. Impoña impasata-kaanta-waitaitimi

karapapankoki, yasita-kota-kaanta-waitimi. Yaayita-nakimi isaikay-itzi pinkatharintsi-pirori okantakaan-tzirora pawintaana. * 13 Iro okantayitan-tyaari iroka onkantyyaa pinkinkithata-kotan-tyaanari anta. 14 Ontzima-tyiira pawintyaana naaka, airo pipimirintsitaro ompaityaa pinkanta-paakiriri. 15 Tima naaka yotakayi-mironi, ari onkantyyaa airo piñaantaro impiyatyaami onkarati pinkantiriri. 16 Ari piñaakiro yaakaantimi asitamiri, pirintzi, pishininka-thori, pitsipawinthari. Tzimayita-tsira iwamaakaan-taitiri. 17 Oshiki inkisaniintanakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. 18 Iro kantacha airo opyaakaanta-tsikaita aparoni piisi. 19 Aririka pamawitakiro, iro piñaanta-yitajyaarori pawisako-siri-yitaji.

20 Aririka piñaaki ishonka-paakiro owayiriiti Aapatyaawini, ari piyoti monkarata-paaka yapiro-tantyaarori. 21 Inkarati nampitajyaarori aka iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Inkarati saikatsini nampitsiki, ari impoñiyaa isiyanski. Inkarati saikatsini iwaniki, airo ipiya-panaata iwankoki. 22 Tima inkisako-wintai-tatyiiyaari yokaiti, ari omonkara-yityaari okaratzi isankinai-takiri pairani. 23 Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi ithomi! Tima antaro onkantyyaa yasinonkaityaa aririka iwasankitai-tajiri. 24 Yapiro-tairi Aapatyaawini-satzi. Impirarani iwayitairi atziri poñaayita-chari pasiniki nampitsi. Iriira oipatsita-kironi nampitsi Aapatyaawini kaari ashininkata, irojatzi omonkaratan-tajyaari okaratzi inintakaa-kiriri Pawa yokaiti pasinizatziiti.”

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35,42-44; Mr. 13.24-37)

25 “Ari iñiitaki apaata kaari iñiita-piintzi inkitiki, impasini-yitaji ooryaatsiri, kasiri, aajatzi impokiro. Ari onkimityaari kipatsiki, antaroiti yasinonkaa-yitajyaa atziri-payi, airo iyotaji ompaityaa yantayitajiri okantakaaro owaimanka osinkyaaani inkaari. 26 Ari owaimataakiri itharontka atziri-payi inkinkisiryaa-kotiro onkarati awisatsini aka kipatsiki. Ari imatzita-kyaaro tzimawita-chari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyyaa. 27 Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñiitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro. 28 Aririka piñaayitakiro itanakyyaaro kantayita-chani, tzinaatamako pinkantyyaa, tima irootaa-tsityaa yookakaa-wintai-taimi.”

29 Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Pinkinkisiryaa-kotiro tsika okanta piñaayita-piintziro pankirintsi aajatzi maaroni inchato-payi. † 30 Aririka piñaakiro airisiyitaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. 31 Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, irootaatsi impinkathari-wintantaji Pawa. 32 Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzi iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. 33 Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapirotatyyaa iroori.

34 Aamawinta pinkanta-yitajyaa awirokaiti, airo otyaami piyaari-pironka, ayimawaitimi pisinkityaa, onkantzi-mowaityaami. imapokaitzimi = kari. 35 Inkimitai-tapaa-kyaaro owirintsi. Ari yiwitajyaari

* 21:12 awintaa: wairontsi † 21:29 pankirintsi = higuera

ikaratzi saikayita-tsiri kipatsiki. ³⁶ Paamaiyaa, pinkamaityaaro pamani, pinkanti: 'Pookakaa-wintina airo nokimaatsitantaro okaratzi kinkithata-koyitain-chari. Piwitsika-sirita-kaiyaana nomonthaan-tawajjaariri Itomi Atziri.' "

³⁷ Tima kitaitiri iyomitaantzi Jesús Tasorintsi-pankoki. Irooma tsitiniri, ijatzi Yiinkai-toniki, ari imayiri. ³⁸ Ananinka-yitacha oshiki atziri ikimisantziri Jesús iyomitaan-tzira Tasorintsi-pankoki.

22

Ikamanta-wakaita yaakaan-taitiri Jesús

(Mt. 26.1-5,14-15; Mr. 14.1-2,10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Irootaatsi yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ² Ari yamina-minatakiro ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-tsinkari-payi, tsika inkinakairo iwan-tyaariri Jesús. Oshiki itharowanta-takari ishininka-payi.

³ Ikanta Judas ipaitai-tziri aajatzi Nampitsiwiri, ikarawita-piintari 12 iyomitaani Jesús, ikamaari-sirita-kaanakiri Kamaari. * ⁴ Irootaki ijata-sitan-takariri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, ikinkitha-waita-kaakiri tsika inkinaakairo yaakaan-tiri Jesús. ⁵ Oshiki ikimo-siri-jiitanaki jiwari-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka impiri kiriiki. ⁶ Tima nintaki Judas impaitiri kiriiki. Aripaiti yamina-minata-nakiro tsika inkinakairo yaakaan-tiri Jesús, airo iyotzimaita ishininka-payi.

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Aritaki monkarata-paaka kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, ari iwamaa-piintai-tziri aajatzi ipira yatsipita-kaitani iwaitari kitaitiri Anankoryaantsi. ⁸ Ari ityaankakiri Jesús yoka Pedro aajatzi Juan, ikantakiri: "Pijati pinkotsita-kaanti ayaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki." ⁹ Ikantajitzi irirori: "¿Tsika anta pinintzika nonkotsita-kaanti?" ¹⁰ Ikantzi Jesús: "Aririka pariitzi-matakyaa nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaa-niki. Piyaatzimaita-nakyaari, irojatzi pankotsiki tsika inkyaapaaki. ¹¹ Pinkantiri asitarori iwanko: 'Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani, yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.' ¹² Ari iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikai-takiro inkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri anta." ¹³ Jaitijitaki iyomitaani, iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁴ Okanta omonkarataka iwantyaari, saikapaaki Jesús itsipata-paakari Tyaantaariiti. ¹⁵ Ikantziri: "¡Antaroiti nokimo-siritzi notsi-patami awajiita Anankoryaan-tsiki tikira iwamaita-nakinaata! ¹⁶ Tima nowiraanta-tyiiaaro nowanaja irojatzi apaata omonkaratan-tajyaari impinkathari-wintantaji Pawa, aripaiti napiita-pajiro." ¹⁷ Ipoñaa yaakotakiro iraitsiri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani,

* 22:3 Kamaari = Mishatantaniiri

ikantziri: “Piriyo iroka, pantityaaro pikarajitzi. ¹⁸ Tima airo nir-itaaro naaka, irojatzii apaata aririka omonkaratajyaa impinkathari-wintantai Pawa.” ¹⁹ Ipoña a yaanakiro yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintantyaanari.” ²⁰ Ikanta ithonka-kiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: “Niraani onatzii, irootaki sitowatsini yawisakotan-tajyaari oshiki atziri. Tima irootaki ñaakantaironi owakirari Ikasiya-kaantaisiri. ²¹ Omapiro nokantzi: Pikarajitaki pakyootana, tzimatsira aparoni pithoka-sityaanani yaakaantina. ²² Tima omapiro impiyaa-kotyaa Itomi Atziri, ari matzimaitaka inintai-takiri pairani. Iro kantacha, ¡Inkanta-machiitiri pithoka-sityaarini!” ²³ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka iyomitaani: “¿Itzimikama kantironi?”

Tsika itzimi iriipirota-tsini

²⁴ Tima ikaratakiro ikanta-wakaa-jiita iyomitaani, ikantzi: “¿Tsikama itzimi iriipirota-tsini apaata?” ²⁵ Ipoña ikantanaki Jesús: “Piyojitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satziiti, oshiki impiratanta. Tima iriipiro ikantayita ipasitanta ikantakaro impiratantyaari. ²⁶ Airo pimatziro awirokaiti aririka piriipiroyiti, pinkimitakotyaaari iyaapitsi itsimai-takiri. Aririka pijiwata-kaanti, pisiyakotyaaari tsika ikanta ompirataari. ²⁷ ¿Itzimikama iriipirota-tsiri? ¿Tima iriitaki iriipirota-tsiri osiyariri yaawinta-chari yantawaitaitiniri? Irooma naaka nonkimita-kaantyya pantawaita-kaanimi piwina. ²⁸ Iro kantacha awirokaiti tsipata-piinta-kanari noñaayitziro okaratzi pomirintsitzi-moyitanari. ²⁹ Irootaki nosinitan-tyaamirori pimpinkathari-wintanti, ikimitaa-kinaro Asitanari naaka isinitaa-kinaro. ³⁰ Ari piñiirori ankarati akyoota-wajyaa, irawaitaji anta tsika nompinkatha-ritaji. Pinkimita-jyaari ikantara aparoni pinkathari isaikantaro waniinkata-chari isaika-minto, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-jyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita.”

Ikinkithata-kotziro Jesús imanakotiri Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Ipoña ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Simón, ikamitan-takimi Kamaari iñaanta-siri-yityaami, inkimita-kaantimi intikai-timimi oyosiita-nakyya otakii-riki kaari apantyaaroni. ³² Iro kantacha oshiki namana-kotakimi airo piwashaantantaro pikimisanta-najiri. Tima aririka pimpiya-sirita-paaki, awirokataka aawyaasirita-kaapaa-kirini kimisanta-jinani pikimita-kaantairi pirintzi.” ³³ Ari yakanaki Pedro ikantanaki: “Ayimatakina Pinkathari ankarati yasitakoitai, aritaki ankarati iwamaitaji.” ³⁴ Ikantzi Jesús: “Pedro, iroñaaka tsitiniri tikiraata iñii waripa, mawasatzi pinkantaki: ‘Ti noñiiri Jesús.’”

Tharato aajatzi sataa-mintotsi

³⁵ Ipoña isampita-nakiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Notyaan-kakimi chapinki ti paanaki pitharati, ti paanaki pikyaantari piitziiki. ¿Tzimatsima kowityii-mota-kamiri?” Ikantajitzi irirori: “Tikatsityaa.” ³⁶ Aikiro ikantatziiri: “Kantatsi payiro iroñaaka pitharati. Iriima

kaari tzimatsini isataa-minto, impimantiro iithaari, yamanantan-tyaari. ³⁷ Tima omapiro omonkaratyaa okaratzi isankinata-koita-kinari pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori.

Tima airo awisa-sita iroka, ontzimatyii omonkaratyaa.”

³⁸ Ikantajiitanaki iyomitaani: “Pinkatharí, tzimatsi aka apiti sataa-mintotsi.” Ikantzi Jesús: “Aritapaaki.”

Yamani Jesús Toononkaitoniki

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Ari ijatanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki, itsipata-nakari iyomitaani-payi. Ari ijata-piinta-jiitzi anta. ⁴⁰ Ikanta yariijitaka anta, ikantapaakiri iyomitaani: “Pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yanta-kayi-timiro kaari-pirori.” ⁴¹ Ari yawisaniintanaki irirori. Otyirowa-paaka yamani. † ⁴² Ikantzi: “Asitanarí, iroorika pininta-kayinari, paawyyaa-kainaro pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Airotzimaita pantanaro nonintawitari naaka, apatziro pantiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka.”

⁴³ Ari imapoka-paakari aparoni Maninkari ikinapaaki inkitikí, yaawyyaa-sirita-kaapaakiri.

⁴⁴ Tima antaroiti okatsitzimo-siritanaki, ari yamana-pirotanaki. Iro ositowan-tanakari yamasawitani, iroowaitakimi iriraani thaatanain-chani, opitinka-paaka kipaatsiki.

⁴⁵ Ikanta ikaratakiro yamanaki, piyapaaka, iñaapaa-tziiri imaajiitzi iyomitani-payi okantakaaro iwasiri-jiita. ⁴⁶ Ikantapaakiri: “¿Paitama pimaantari? Pisaaki-jiiti, pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yantakai-timiro kaari-pirori.

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Iñaawai-minthaitzii Jesús, iñaatziiri pokaintsiri. Iriitaki jiwatapain-tsiri Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Ininta-porotapaakiri Jesús iwithata-paakari. ⁴⁸ Ikantzi Jesús: “¿Judas! ¿Arima pipithoka-sitakiri Itomi Atziri pininta-porota-paakiri?”

⁴⁹ Ikanta yokaiti tsipata-kariri Jesús, ikantanaki: “¿Pinkatharí! ¿Airoma apiyatantari osataa-minto?”

⁵⁰ Akotanaki aparoni, itotzitakiri irakopiroriki iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁵¹ Ikantzi Jesús: “Aritapaaki, airo pimaimanitziri.”

Ipampitzi-tairi iyimpita, isitakotanaji itowitai-takari. ⁵² Ikantanakiri ikaratzi pokaintsiri, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, aajatzi Antari-konaiti, ikantziri: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto?”

⁵³ ¿Tima piña-piintina kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Aritaki onkantyyaa, tima iroñaaka imata-kayimiro tsitini-wiri kaari pantzi pairani.”

Ikantzi Pedro: “Ti noñiiri Jesús”

(Mt. 26.57-58,69-75; Mr. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Ikanta yaitanakiri Jesús iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Ampoitatsi Pedro iyaatako-wintziri intainaini Jesús. ⁵⁵ Ipoñaawaa-mataitaki paamari pankotsi-nampiki, yakitsi-jiita. Ari isaikita-paaka aajatzi Pedro yakitsita. ⁵⁶ Okanta aparoni ompirataaro, oñaapaakiri

† 22:41 yawisaniintanaki = yawisanaki kapichi okimiwaitaro tsika owiraa osanthatzi yookaitziro mapi.

Pedro isaiki yakitsita. Aminaa-paakiri, ari okantzi: “¿Tima irijatzi yoka itsipata-piintariri Jesús?”⁵⁷ Iro kantacha ikantanaki Pedro: “kooyá, tira noñiiri naaka.”⁵⁸ Okanta osamaniitaki, ikinapaaki pasini, ikantapajiri Pedro: “¿Tima aajatzi awiroka ari pikaratziri Jesús?” Ikantanaji Pedro: “Ashininká, tira naaka.”⁵⁹ Iro osamanitaki kapichini, tzimatsi pasini kantapain-tsiri: “Omapiro itsipatari Jesús chapinki yoka, tima Tapowini-satzi inatzii.” †⁶⁰ Ipoñaa ikantanaji Pedro: “Ashininká, ti noyotiri pikantanari.” Iñaawai-minthaitzi, omapokasitaka iñaanaki waripa.⁶¹ Ari ipithoka-painta Jesús, yamina-paintziri Pedro. Irojatzi ikinkisiryaa-tanakari Pedro ikantakiriri: “Tikira iñii waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ”⁶² Sitowanaki Pedro, antaroiti irawaitanaka.

Ipasawaitai-tziri Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ikanta ikaratzii aamaako-winta-kariri Jesús, isirona-wintawaitakari, ipoñaa ipasawaitakiri.⁶⁴ Iwasi-porotakiri, ikaposa-porotzimaitari, ikantziri: “¿Tima Kamantan-tzinkari pinatzi, intsityaa piyoti ninka pasaporotzimiri?”⁶⁵ Tzimatsi oshiki ikantayitziriri kaari-pirori ñaantsi.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Okanta okitaitita-manaki, apatojiitaka Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri. Ari yamaita-kiriri Jesús, isampitai-tawakiri, ikantai-tziri: ⁶⁷ “Pinkantina, ¿Awirokama Saipatzii-totaari?” Ikantzi irirori: “Aririka nonkantakimi, airo pikimisantana.”⁶⁸ Tzimatsi-rika nosampitimiri, airo pakana, airo papakaana aajatzi.⁶⁹ Iro kantacha, iroñaaka itanakyaaro, ari iñiuro Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai.”⁷⁰ Ikantajiitanaki ikaratzii apatowinta-kariri: “¿Awirokama Itomi Pawa?” Ikantzi Jesús: “Awiroka kantatsi, Naakataki.”⁷¹ Iro ikantan-tanakari apatowintariri: “¿Paitama anintiri iroñaaka? Arokataki kimajiiitakiri ikantakiri.”

23

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2,11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Ari ikatziya-jiitanaka ikaratzii apatotain-chari, yaanakiri Jesús isaiki Pilato, ijiwari wirakocha.² Ikantapaakiri: “Yoka atziri oshiki iyaaripirotakiro nonampi, iyomitaa-naakiri noshininka-payi airo ipantaari kiriiki piwinkathari-piroti César. Ikantaki Saipatzii-totaari inatzii, iriitaki pinkatha-ritatsi.”³ Ari isampita-nakiri irirori Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.”⁴ Ikantanakiri Pilato yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ikaratzii piyowintakariri, ikantziri: “Ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka atziri.”⁵ Aikiro isintsita-nakitzii Judá-iti, ikantajiitzi: “Oshiki iyomitaa-naakiri ashininka-payi imaimanitanti anampiki, yitanakaro Tapowiniki irojatzi aka.”

† 22:59 osamani = awisanaki aparoni hora

Iwawisai-takiri Jesús isaiki Herodes

⁶ Ikanta ikimaki Pilato, ikantaitzi: “Iyomitaa-ntaki Tapowiniki.” Ari isampita-kowinta-nakiri iriirika Tapowini-satzi. ⁷ Ikimatzi Pi-lato ikantajiitzi, ari ipoñaarori Jesús tsika ijiwata-kaantzi Herodes. Iyaankakiri tsika isaikapaaki Herodes ipoki yariitanta Aapatyaaw-iniki. ⁸ Ikanta iñaawakiri Herodes yamaitakiri Jesús, ikimo-siritanaki, tima oshiki ininta-piintaki iñiiri, oshiki ikima-kotakiri okaratzi yantayitakiri, ininta-pirotaki iñiiri irirori intasonka-wintanti. ⁹ Tima osamani isampita-wakiri. Titzimaita yaki Jesús. ¹⁰ Ari isaikitakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Yomitaan-taniri-payi, tima oshiki ikantako-waiwita-kariri Jesús. ¹¹ Ikanta Herodes aajatzi iwayiriti irirori, itsinampaa-waita-nakiri, ikawiya-waita-nakiri aajatzi. Ikithaatan-takari iroopirori kithaarintsi, yoipyajiri isaikira Pilato. ¹² Aripaitira yaapatyaa-wakaa-nakari Herodes aajatzi Pilato, tima pairani oshiki ikisaniinta-wakaa-witaka.

Imishakowintai-tziri Jesús

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³ Ikanta yapatotakiri Pilato maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, pasini jiwari-payi, aajatzi atziri-payi ikaratzi piyowintariri. ¹⁴ Ikantakiri: “Pamawita-kanari yoka atziri ñaasirin-kairori anampitsiti, nosampi-sampi-witakari, tityaa noñiiri onkaaripiroti pikanta-kotziriri. ¹⁵ Ari ikimitaka Herodes, tima notyaan-kawita-kanari irirori. Tikatsi yanti yoka atziri awakantan-tyaariri. ¹⁶ Apatziro nompasata-kaantakiri naaka, napakaajiri.” ¹⁷ Irootaki yamita-piintari Pilato yoimisitowa-kaantzi yaakaan-taitziri kitaitiri yoimosirinkaita.

¹⁸ Titzimaita onimotiri Judá-iti, ari ikaimajiitanaki ikarajiitzi, ikantzi: “¡Ti nonintiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowa-kaanti Barrabás!” ¹⁹ Yoka Barrabás iriitaki yasitakoi-tziri iwantaki imaimanitakiri iwinkathariti wirakocha nampitsiki. ²⁰ Ari yapiiwitakaro Pi-lato ikantziri Judá-iti, tima inintawita-tyaa yapakai-tajirimi Jesús. ²¹ Ari yapiita-nakiro Judá-iti ikaimajiitzi: “¡Pipaika-kota-kaantiriwí! ¡Pipaika-kota-kaantiriwí!” ²² Irootaki mawatatsiri yapiiwitakaro Pilato isampitantzi, ikantzi: “¿Paitama kaari-pirori yantakiri yoka? Tikatsi yanti, airo awawai-siwaitari. Apatziro nompasata-kaantakiri, ijatajiita.” ²³ Aikiro isintsita-nakitzi Judá-iti ikaimajiitzi, inintzi ipaikakoitiri Jesús. Iro yapii-yapii-jiitzi ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ari okantari inintakiri. ²⁴ Imatakiro Pilato okaratzi inintakiri Judá-iti. ²⁵ Imisitowai-tajiri yasita-koitsiri owantsinkari maimanitakiriri iwinkathariti wirakocha, tima iriitaki inintajiitakiri Judá-iti. Isinita-nakiri Pilato yoka Jesús yantiro Judá-iti inintziri irirori.

Ipaikakoi-takiri Jesús

(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

²⁶ Ikanta yaitanakiri Jesús, imonthaaitakari paitachari Simón poñaachari Cirene, owakira yariita irirori nampitsiki, isintsiwintakiri yanatanakiro ipaika-kotan-taityaariri Jesús. ²⁷ Oshiki atziri oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Tzimatsi kooya irakota-nakariri. ²⁸ Ari yamina-paintziro Jesús okaratzi kooya irakota-kariri, ikantziro: “Aapatyaawini-sato, airo piraako-waita-sitana naaka, piraakotajyaa

awiroka, aajatzi piwaiyani-payi. ²⁹ Tima irootaintsi piñiuro inkantaiti: "Tasonka-wintaaro okanta kooya kaari tsimatsini iintsiti, kaari = thotaa-nitachani." ³⁰ Ompoña inkaimaitaji, inkantaiti: "Pintaranka-sitina otzisi, pinkitati-naata." ' ³¹ Tima piñaakiro tsika ikantai-takiro añiinkaro inchato, iro imapiroiti kaminkaro."

³² Ari yaitanaki aajatzi apiti kaari-piro-siriri, iriitaki tsipatyaarini Jesús iwamaitiri. ³³ Ikanta yariita-kayi-tapaakari ipaitai-tziro Atzirii-toni, ari ipaikakoi-takiriri. Iwatzika-koitaki aparoni kaari-piro-siriri yampatiki, iriima pasini irako-piroki. ³⁴ Ikantzi Jesús: "Asitanarí, ti iyoti paita yantziri kimaatsita-kaakanari, pimpyaakotiri." Ipoña yaitakiro ikithaa-yitari Jesús itsiparyaa-wakai-takaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita. ³⁵ Irojatzzi yaminajitaki atziri-payi. Imatzitakaro jiwatatsiri nampitsiki, itsinampaa-waita-nakiri Jesús, ikantzi: "Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaarima ikantantaro iwawisaa-kotyaa irirori? Iriimi Saipatzii-totaari iyosiitani Pawa, ari ikantakiromi." ³⁶ Ari ikantzitakaro aajatzi owayiriiti, ithainkakiri Jesús, ipoña yamakota-kiniri kachori kipishaari. ³⁷ Ikantapaakiri: "Intsityaa piwawisaa-kotyaa, omapiro-rika awiroka iwinkathariti Judá-iti." ³⁸ Tzimatsi sankinarintsi ipaikakoi-takiri jiñokiini ipatziitoki, iñaaniki Judá-iti, iñaaniki wirakocha, aajatzi iñaaniki iyomparita-piintari, okantzi: "Yoka Jesús, Iwinkathariti Judá-iti." *

³⁹ Ari imatzitakaro iñaana-minthatziri aparoni kaari-piro-siriri itsipatakari ipaika-kota, ikantziri: "Awiroka-rika Saipatzii-totaari, piwawisaa-kotyaa, impoña piwawisaa-kotajina naaka aajatzi." ⁴⁰ Iro yakanta-nakari pasini kaari-piro-siriri, ikisathata-nakiri ñaanatakiriri Jesús, ikantziri: "Pimatzi-taroma awiroka ti pimpinkathariti Pawa, ari akaratakiri iwasankitaitajai. ⁴¹ Tima tzimatsi antakiri aroka añaanta-karori iwasankitaitajai. Iriima yoka iwasankitaa-siitakari, tikatsi kaari-pirori yanti." ⁴² Ari yaminanakiri Jesús, ikantziri: "Pinkatharí, airora pipyaakotana apaata aririka pimpinkathariwintantai." ⁴³ Yakanaki Jesús, ikantzi: "Omapiro nonkantimi, aritakira pintsipata-pajyaana iroñaaka awiroka tsika ikimo-sirii-tapaji."

⁴⁴ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitini-tanaki, irojatzzi oshiityaan-tanaka. † ⁴⁵ Ari itsiwaka-nakiri ooryaatsiri. Okanta anta Tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaanki ithata-sitaitzirori, apimankiti okantanaka. ⁴⁶ Irojatzzi ikaiman-tanakari Jesús sintsiini, ikantzi: "Asitanarí, paawakinaro nosiri." Arira ikantanaki, ti yaniinkatanaji. ⁴⁷ Ikanta iñaakiro ijiwari owayiri katziya-wintakariri, antaroiti ikimosiriwinta-nakari Pawa, ikantanaki: "Omapiroma ikamiithasiritzi yoka atziri." ⁴⁸ Ari ikantzi-takari maaroni Judá-iti ikaratzi ñaayita-kirori awisain-tsiri, oshiki okatsitzi-moniinta-nakiri ijayitaira. ‡ ⁴⁹ Iriima ikaratzi ñaapiinta-kiriri, aajatzi kooyapayi tsipata-kariri ipoñaan-takari Tapowiniki, intaina ikatziya-jitaka yamina-kotakiri paita awisain-tsiri.

* **23:38** Judá-iti = Heber-iiti; iñaani wirakocha = latina; iñaani iyomparita-piintari = griega; Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi † **23:44** owiraa ooryaatsiri ‡ **23:48** okatsitzi-moniinta-nakiri = iposa-nintaniiyita (Irootaki yantziri Judá-iti pairani aririka onkatsitzimo-siritiri.)

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki saikatsiri iipatsitiki Judá-iti, kamiithasiri inatzi yoka, iriitaki itsipata-piintari yapatota jiwari-payi Judá-iti. ⁵¹ Ti onimotiri irirori tsika ikantai-takiriri Jesús. Tima yoka José iriitaki oyaawintziriri Pawa impinkathari-wintantai. ⁵² Ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: "Pisinitinari nonkitatajiri Jesús." ⁵³ Ari ipaikaryaa-kotairi, iponatan-takari manthakintsi karini-masitatsiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta, tikira inkitai-tantyaaro kaminkari. ⁵⁴ Irootaki kitaitiri yaminanta-piintaitari iyaari onkitaititamanaji kitaitiri imakoryaan-taitari. ⁵⁵ Okanta kooya-payi tsipata-kariri Jesús ipoñaan-takari Tapowiniki, oyaatako-winta-nakiri, oñaakiro tsika ikanta inaryiita-paintziri ikitaitakiri. ⁵⁶ Okanta opiyajiita-paaka owitsika-yitaki kasankaari. Omakoryaa-jiitaki, tima irootaki kitaitiri ikantakaan-taitziri imakoryaan-taityaaro.

24

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaititamanai itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka kooya-payi ojati tsika iwakoitakiri Jesús, aanakiro kasankari owitsikakiri. Ari otsipatanakaro pasini-payi kooya. ² Okanta aminawita-paaka, oñaatzii osirinkanaka mapi yasitan-taita-karori omoro-naki. ³ Kyaapaaki inthomponta, ti oñaapajiri tsika iwakowitai-takari. ⁴ Ti oyojiiti paitarika awisain-tsiri, paita-rika antiri. Oñaatzii ikatziyi-mota-paakaro apiti mainari, siparyaa okantaka iithaari. ⁵ Tima ontharowakanakityaari, otyirowa-sita-nakari. Ari ikantziro: "¿Paitama paminatan-tariri añaajatsiri aka kaminkari-moroki?" ⁶ Ti isaiki aka, tima añaaji. Pinkinkithasiritiro ikantakiri isaikan-tawitari Tapowiniki. ⁷ Ikantzi: 'Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwawisaa-kiniri kaari-piro-siriri, ipaika-koitiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.' " ⁸ Ari okinkithasirita-nakiro iroori ikantakiri Jesús. ⁹ Opiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, okamanta-paakiri 11 iyomitaani Jesús aajatzi pasini-payi. ¹⁰ Iroka okaratzi kooya: María Pankothanthaari-sato, Juana, María iriniro Jacobo, aajatzi pasini kooya-payi, irootaki kamanta-paakiriri Tyaantaariiti. ¹¹ Titzimaita inkimisantiro ikaratzi okamanta-witapaakari, isiyakaantzi okantasiwaita iroka kooya-payi. ¹² Iro kantacha jatanaki irirori Pedro omoro-naki, isiya-pirota-nakityaa. Yaminawita-paaka inthomponta, iñaapaatziiro naryaaka manthakintsi iponatai-tanta-kariri. Okiryaaantsi ikanta iñaapaakiro, irojatzi ipiyanta-paakari pankotsiki.

Awotsi jatachari nampitsiki Saawaarini

(Mr. 16.12-13)

¹³ Tikira imaakoti aparoni tsitiniri yañaantaari Jesús, ari yanijiitzi apiti iyomitaani ijatziro nampitsiki Saawaarini. Ti osamani-piroti osaiki Aapatyaawini. * ¹⁴ Iroora ikinkitha-waijiitziro okaratzi awisain-tsiri. ¹⁵ Yanii-minthaitzi ikinkitha-waijiitzi, pokapaaki Jesús

* 24:13 ti osamani-piroti = 60 siyasiyawai-mintotsi [11 kilómetro]

itsipata-paakari. ¹⁶ Titzimaita iyotawajiri iyomitaani, kimiwaitaka ipasikai-tatyirimi irokiki airo iyotanta-waari. ¹⁷ Ikantapaakiri: “¿Paitama pikinkitha-waitziri panijijitzi? ¿Paitama piwasiritantari?” ¹⁸ Ikanta aparoni yomitaari, paitachari Cleofas, ikantanaki: “¿Awirokama aparoni yotachari kaari yotakotironi okaratzi awisain-tsiri Aapatyaawiniki?” ¹⁹ Ikantzi Jesús: “¿Paitama awisain-tsiri?” Ari ikantajitzi iyomitaani: “Tima yoka Jesús Kasiyakaawinitsatzi, ityaankakiri Pawa Inkamantantzinkariti, iriitaki iyotawakiri atziri-payi. Tima okaratzi yantayitakiri, okaratzi ikantayitakiri, ari iñaakan-tzirori isintsinka. ²⁰ Iro kantacha yaakaan-takiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ajiwari-payi, imishakowintakiri anta, ipaikakoi-takiri. ²¹ Nosiyakaanta-witaka naaka iriitaki ookakaa-wintairini maaroni ashininka Israel-iiti. Irootaki mawatatsiri kitaitiri iwamaitakiri. ²² Iro kantacha omapokakina kooya-payi nokarajijitzi, ojata-manaji kapichikitaiti kaminkari-moroki. ²³ Ti oñaapajiri iwakowitai-takari Jesús, opiyaja okamantapaji: ‘Noñaaki Maninkari, ikantakina: “Añaaji Jesús.”’ ²⁴ Ari ijajiiitanaki nokarajijitzi anta kaminkari-moroki, iñaapaakiro okaratzi okantajitakiri kooya, ti iñaamai-tapajyaari Jesús.” ²⁵ Ari yakanakiri irirori, ikantanakiri: “¡Kisosiriri, oshiki pithainka-siritakiro okaratzi ikamantan-takiri Kamantan-tzinkariiti! ²⁶ Irootaki ninta-pirotacha awishi-motiri Saipatzii-totaari iroka-payi, irootaki isaikan-tajyaari iwaniinkaroki.” ²⁷ Ari yitanakaro iyomitairi okaratzi isankinai-takiri tsika ikinkithatakoitziri Saipatzii-totaari. Yitanakaro isankinariki Moisés ithonka-kaakiri okaratzi isankina-yitakiri maaroni Kamantan-tzinkari-payi. ²⁸ Ariijitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari pimaanaki aka, tima tsitiniityaaki.” Irojati ikyaanata-paakari Jesús pankotsiki, ari isaikapaaki itsipatari iyomitaani. ³⁰ Ikanta isaikajitzi iwajiityaa, yaakiro Jesús yantantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri. † ³¹ Ari opisaityimo-tanajiri iriitaki Jesús. Tima impyaasi-tanaka Jesús, ti iñaawajiri tsika ikinaki. ³² Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tima kimosiriwintasiri pikanta ikinkitha-waitakai awotsiki, ikinkitha-waita-kairo sankinarintsi?” ³³ Ti isaikanaki, piyanaka Aapatyaawiniki. Iñaapaa-tziiri yapatojiitaka 11 yomitaari, itsipayitakari pasini-payi ikarata-piintajitzi. ³⁴ Ikantajitzi-pajiri: “Omapiro yañaaji Awinkathariti. Tima iñaakajari Simón.” ³⁵ Ari ikamantantakiro iñaakiri awotsiki, tsika okanta iyotantaariri ipaasoonki-winta-pajiro yatantari.

Iñaakari Jesús iyomitaani-payi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ Ikinkithawai-minthaitzi iyomitaani, satikapaaka Jesús, iwithata-paakari ikantziri: “Pisaikaji kamiitha.” ³⁷ Tima antaaro itharowajiiitanaki, isiyakaantzi siritsi ñaanatziriri. ³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Paitama pitharajitantari? ¿Paitama pikiso-sirijitantari?” ³⁹ Naakataki, paminiro nako, aajatzi noitzi. Pimpampitina, paminapirotina. Tima ti ontzimi iwatha siritsi, ti ontzimi aajatzi ifonki. Irooma naaka tzimatsi.” ⁴⁰ Ari iñaakanakiri irako aajatzi iitzi. ⁴¹ Tima onkanta-kaiyaari itharowintanaka iyomitaani-payi, antaro yokiryaa-ntsitanaki,

† 24:30 yatantari = pan

ti iyotiri iriitaki Jesús. Ari ikantzi Jesús: “¿Tzimatsi ayaari?” ⁴² Ari yamaita-kiniri tasirintsi sima aajatzi iyaaki yaarato. ‡ ⁴³ Ikanta yaawakiri Jesús, iñaakiri iyomitaani-payi iwakari.

⁴⁴ Ari ikantzi: “Irootaki nokantzi-takamiri ainiro notsipayitami. Ontzimatyii omonkara-yityaa okaratzi isankinata-kotakinari awaisatzitini Moisés, Kamantan-tzinkariiti, aajatzi Panthaantsiki.” ⁴⁵ Ari iyomitaakiri Jesús iyomitaani-payi ikimathatakaakiri Sankinarintsi-pirori. ⁴⁶ Ikantziri: “Irootaki isankinai-takiri. Ontzimatyii inkimaatsita-kaityaari Saipatzii-totaari, iro mawatatsiri kitaitiri aritaki yañaaji. ⁴⁷ Ontzimatyii inkinkithata-koitiro nowairo maaroni kipatsiki, ari yitaita-nakyaaro Aapatyaawiniki. Irootaki iwashaantan-taityaarori kaari-pirori yantaitziri, impyaakoi-tajiri aajatzi. ⁴⁸ Awirokatakiki ñaayitironi iroka. ⁴⁹ Ari piñaakiro nontyaankimiro okaratzi ikasiya-kaaki-miriri Asitanari. Ari pisaika-jiitawaki aka Aapatyaawiniki, irojatzii isintsita-kaanta-kyaamiri poñaachani inkitiki.”

Iwajinokai-tairi Jesús inkitiki

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰ Ipoña yaanakiri Jesús iyomitaani-payi anta Asinonkaapankoniki. Ari itzinaa-wakotanaka, itasonka-winta-najiri. ⁵¹ Ikanta itasonka-wintakiri, imapoka-sita iwajinokai-tairi inkitiki. ⁵² Ikanta ipinkathata-nakiri iyomitaani. Piyajiitaja Aapatyaawiniki, antaroiti ikimo-siri-jiitanaki. ⁵³ Ari ikanta-jita-nakityaa iwisiryaawinta-naari Pawa anta Tasorintsi-pankoki. Omapirowí.

‡ 24:42 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINA-TAKIRI JUAN

Yatziritaki ipaitai-tziri “Ñaantsi”

¹ Owakira itantanakari iwitsikan-taitzi pairani, aritaki tzimaki ipaitai-tziri “Ñaantsi.” Ari itsipatari Pawa. Tima Pawa inatzii irirori.

² Iriitaki itsipatakari pairani Pawa owakira itantanakari. ³ Iriitaki owitsika-jaanta-kirori maaroni tzimayi-tatsiri. Tikatsira aparami okaratzi tzimayi-tatsiri kaari iwitsika-jaanti irirori. ⁴ Isiyawai-takari kitainkari ikitainka-takotairi atziri-payi okantanta-jyaari yañaayi-tantajyaari. ⁵ Isiya-paakari kitainka-takotan-tatsiri otsitini-kitzi. Titzimaita ikantiri yitsinampairi yoitsiwaka-wakiri osiyakarori tsitinikiri.

⁶ Pairani ityaankaki Pawa aparami atziri, ipaita Juan. ⁷ Iriitaki kinkitha-takotapaa-kiriri ipaitai-tziri “Kitainkari,” omatantyaari inkimisantaitiro maaroni iyomitaantiri. ⁸ Yoka Juan kaarira ipaitai-tziri “Kitainkari.” Iriitaki kinkitha-takotirini pokatsini.

⁹ Tima pokaki aka kipatsiki mapirotzirori ikimita-kotari kitainkari, iriitaki kitainka-takota-jiriri maaroni atziri-payi. ¹⁰ Isaika-paintzi kipatsiki. Tima iriitaki owitsika-kirori kipatsi. Iro kantacha ti iyotawakiri atziri-payi ikaratzi saikatsiri kipatsiki. ¹¹ Isaikimowita-paintari ikaratzi ishininkata-wakaa-jiita. Titzimaita yaakamiitha-tawakiri. ¹² Iriiima ikaratzi aakamiitha-tawakiriri, awintaa-naariri, iriitaki itomiyi-taari Pawa. * ¹³ Itomi iwayitajiri Pawa yokapayi. Ti osiyaaro itominta-piinta-tajai atziri-payi, tira iniwinka-kiini iwaiyantayi-tai. Iriitaki Pawa nintasi-tainchari intomitantyyaa.

¹⁴ Yoka ipaitai-tziri “Ñaantsi,” yatziritaki, isaikimoyita-paintai. Kaminthaa-pirotan-taniri inatzii. Iroopirori onatzii iñaanitari. (Naaka-payi ñaajaanta-kirori itasorinka, ari osiya-jaantaro itasorinka yapintziti itomi Asitariri.) ¹⁵ Iriitaki ikinkithatakota-paaki pairani Juan, ikantapaaki: “Yoka nokinkitha-takotziri pairani, nokantaki: ‘Awotsikitaki impoyii-tyaanani, yanaakotana naaka, tima iriitaki itakarori pairani tikira-mintha nontzimi naaka.’ ” ¹⁶ Tima kamiitha-piro-waitaki irirori, irootaki añaanta-yitaarori maaroni aroka-payi yaakamiithaa-piro-piintai. ¹⁷ Pairani iriitaki Moisés isankina-takaitakiri Ikantakaan-taitziri. Iriiima Jesús Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki nisironka-yitairi, irijatzi ñaawaita-paintzirori iroopirori. ¹⁸ Tikatsi matironi iñiiri Pawa. Iriiima yapintziti itomi Asitairi, saikamotziriri, iriitaki kamanta-yitairi arokaiti ayotantaari tsika ikanta Asitairi.

Ikamantan-takiri Juan Kiwaatantatsiri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Ikanta Judá-iti nampitarori Aapatyaawiniki, ityaankaki ijiwaritipayi Impira-tasorintsi-taari aajatzi Levi-iti isampitiri Juan, inkantiri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” ²⁰ Iroka ikantanaki Juan, ti imanakotyaa, ikantzi: “Ti naaka Saipatzii-totaari.” ²¹ Aikiro isampita-jitatziri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka? ¿Awirokama

* 1:12 Wairontsi

Kamantan-tzinkari Elías?” Ikantzi Juan: “Ti naaka.” Aikiro ikantajitatzii: “¿Awirokama Kamantan-tzinkari pokatsini?” Ikantzi: “Ti.”²² Ari ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka? Pinkamantina, irootaki nonkanta-pajiriri naari tyaanka-kinari. Intsityaa pinkamantakotyaa.”²³ Ikantzi Juan: “Naakataki kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkanti: ‘Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki, pinkimitakaantiro itampatzikai-tziro awotsi.’ Irootaki ikamantan-tzitakari pairani Kamantan-tzinkari Isaías.”

²⁴ Yokapayi pokaintsiri isampitziri Juan, ityaankani inayitzi Nasitantaniri-payi. ²⁵ Aikiro isampita-tziiri, ikantziri: “Ti Saipatzii-totaari pinatyii awiroka, ti awiroka Elías, ti Kamantan-tzinkari pinatyii. ¿Paitama pikiwaatantantari?”²⁶ Ikantzi Juan: “Apatziromachiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha tzimatsi aparoni aka pikarajitzi, kaari piyojiitzi. ²⁷ Iriitaki impoyii-tyaanani naaka, yanaako-waitakina naaka. Ti onkanti inkimitakaantina naaka impiratani noiyoontan-tyaari nosiriniri ikyaantari iitzi.”²⁸ Irootaki awisayi-taintsiri pairani intatzikironta Pariñaaki ipaitai-tziro Asinonkaa-pankoniki tsika ikiwaatantzi Juan.

Ipira Pawa

²⁹ Okanta okitaitita-manaji, iñaawajiri Juan ikinapaji Jesús, ikantzi: “¡Yoka ipira Pawa, iriitaki atsipita-jyaaroni iyaari-pironka maaroni atziri-payi, impyaakoi-tanta-jyaariri! † ³⁰ Iriitaki nokinkitha-takotakiri pairani nokantaki: ‘Awotsikitaki atziri impoyii-tyaanani naaka, yanaakotana, tima iriitaki itakarori tikira-mintha notzimita naaka.’ ³¹ Ti noyowityaari naaka. Irootaki nopokan-takari nonkiwaatantyaaro nijaa, irootaki iytotantyaanari maaroni Israel-iiti.”³² Aikiro ijatakaa-nakitziiro Juan ikamantantzi, ikantzi: “Noñaakiri naaka Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyakari siro, yookantapaakari irirori. ³³ Ti noyowityaari naaka. Iro kantacha yoka iri tyaanka-kinari nonkiwaantyaaro nijaa, ikantakina: ‘Aririka piñaakiri yayiita-sitakiri Tasorinkantsi, itzimi-rika yookantapaakyaari, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantairimi Tasorinkantsi.’ ³⁴ Naakataki ñaajaantakiri, irootaki nokinkitha-takotan-tariri iriitaki Itomi Pawa.”

Itanakarori iyomitaani Jesús

³⁵ Okanta okitaitita-manaji ari isaika-manaji Juan aajatzi apiti iyomitaani. ³⁶ Ikanta iñaawajiri Jesús ikinapaji, ikantzi Juan: “Jiirinta ipira Pawa.” ³⁷ Ikanta ikimawaki apiti iyomitaani Juan, iyaakanakiri Jesús. ³⁸ Ari ipithokanaka Jesús, iñaatziri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Tsikama pijatika?” Ikantajitzi irirori: “¡Yomitaanari! ¿Tsikama pinampi?” ‡ ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpoki piñiuro.” Ikanta iyaataa-jiitanakiri, iñaakiro tsika inampitaro. Ari imaimota-paintziri, tima aritaki tsitiniityaaki. § ⁴⁰ Tima yoka kimakiriri Juan, oyaatana-kiriri Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro. ⁴¹ Tima apatziro Andrés ijatasi-tanakiri Simón, iririntzi ikantapaakiri: “Noñaakiri Saipatzii-totaari (iri ikantai-tziri aajatzi, ‘Cristo.’) * ⁴² Ikanta Andrés yaanakiri Simón isaiki Jesús. Ikanta iñaawakiri Jesús iririntzi Andrés, ikantawakiri:

† **1:29** ipira = cordero ‡ **1:38** Yomitaanari = Rabí § **1:39** tsitiniityaaki = iwiraaka ooryaatsiri 10. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.) * **1:41** Saipatzii-totaari = Mesías

“Awiroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka pimpaitajyaa ‘Kiraawiro.’” (Iro ikantai-tziri aajatzi, Pedro.) †

Ikaimai-takiri Felipe aajatzi Natanael

⁴³ Okanta okitaitita-manaji, jataki Jesús Tapowiniki. Ari iñaapaa-kiriri Felipe, ikantapaakiri: “Piyaatina.” ⁴⁴ Tima yoka Felipe, Simapankoni-satzi, irootaki inampi Andrés aajatzi Pedro. ⁴⁵ Ikanta Felipe, ijatasi-tanakiri Natanael, ikantapaakiri: “Noñaataikiri isankinatotakiri Moisés Ikantakaan-taitaniki, irijatzi isankinatotzitaka aajatzi Kamantan-tzinkariiti. Iriitaki Jesús, itomi José, Kasiyakaa-wini-satzi.” ⁴⁶ Ikantzi Natanael: “¿Tzimatsima kamiitha-siriri anta Kasiyakaa-winiki?” Ikantzi Felipe: “Pimpoki, piñiiri.” ⁴⁷ Ikanta iñaawakiri Jesús ipokaki Natanael, ikantanaki: “Korakitaki iriipirori ishininka Israel, ti inthaiya-nityaa.” ⁴⁸ Ari ikantzi Natanael: “¿Tsikama anta piñaanaka piyotan-tanari?” Ikantzi Jesús: “Noñiitakami tikira-mintha inkaimimi Felipe pisaiki pankirintsi-tapiiki.” ‡ ⁴⁹ Ikantanaki Natanael: “¡Yomitaanari! ¡Awirokataka Itomi Pawa, awirokataka Iwinkathariti Israel-iiti!” ⁵⁰ Ikantzi Jesús: “Irootaki pikimisantantamatsi-tanakari nokantakimi noñaakimi pisaiki pankirintsi-tapiiki. Iro kantacha, aritaki piñaaki pasini anaironi iroka.” ⁵¹ Aikiro ikantankitzi Jesús: “Ari piñaakiro asitaryiyaa inkiti. Ari impiya-piya-jiiti maninkariiti yaiita-sitiri Itomi Atziri.” §

2

Aawakaantsi Nampitsiki Mawosi-winiki

¹ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri ari yaawakai-takari nampitsiki paitachari Mawosi-wini, saikatsiri Tapowiniki. Ari osaikakiri aajatzi iriniro Jesús anta. ² Ari ikaimakaan-taitakiri Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta aawakaan-tsiki. ³ Ikanta yoimosirinka-jiita, thaatapaaka iraitsiri. Okanta iriniro Jesús, okantakiri otomi: “Thaatapaaka iraitsiri.” * ⁴ Ikantzi irirori: “¡Kooya! ¿Tsikapaitama pikantan-tanari naaka? Tikira omonkara-paiti-tyaata noñaakan-tantyaa.” ⁵ Okantanakiri iroori ikaratzi kitanta-tsiri: “Pantiro onkarati inkantimiri notomi.” ⁶ Ari owayitaka anta 6 kowitzi mapinatatsiri, irootaki iwanta-piintari Juda-iti nijaa, irojatzi ikiwayi-tantari yantakiro-rika ipinkai-tziri. Iroka kowitzi, tzimayi-tatsi antitachari apiti ikaantaitari nijaa, pasini mawa ikaantaitari. † ⁷ Ikantanakiri Jesús ikaratzi kitanta-tsiri: “Pijaikiti nijaa maaroni kowitzi.” Imatakiro ijaiki-piroyitakiro kowitzi. ⁸ Ipoñaakiri ikantzi Jesús: “Pinkitira kapichiini iraitsiri, paanakiniri aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi.” Ikantakiro ikantaitakiriri. ⁹ Ikanta yoka aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi ikimaan-tawakaro kapichiini iraitsiri nijaawi-tachari, ti iyoti tsika okinakotapaaki iroopirori iraitsiri. Apatziro iyojiitzi kitanta-tsiri, tima iriyyitaki jaikita-kirori nijaa. Ikanta aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi, ikaimakiri aawakaa-chari, ¹⁰ ikantziri: “Irootaki yamiyitari atziripayi yitapiintaro ipakotan-tziro iroopirori iraitsiri, aririka inkimatzi-jiitakyaa oimosirinka-chari, ari impakotan-taitiro jintaakyaari. Irooma

† 1:42 Kiraawiro = Cefas ‡ 1:48 pankirintsi-tapiiki = higuera § 1:51 asitaryiyaa inkiti = iñiitajiri inkiti-wiri, kaari kantawi-tachani iñaapiintaitiri. * 2:3 iraitsiri = vino † 2:6 apiti ikaantaitari = 50 litro; mawa ikaantaitari = 70-100 litro

awiroka piwapithaan-takaro iroopirori iraitsiri irojatz iroñaaka.”
 11 Irootaki itanakarori iñaakan-tziro Jesús nampitsiki Mawosi-winiki anta Tapowiniki, ari yitanakarori itasonka-wintantzi iñaakan-tzirori isintsinka. Ari ikimisanta-piro-tanakiri iyomitaani-payi.

12 Ikanta okarata-paaki yoimosirinka-jiita, jatanaki nampitsiki Capernaum, itsipata-naaro iriniro, iririntzi-payi, aajatz i yomitaani-payi. Ti osamani isaika-painti anta.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Okaakitzi-mataji yoimosirinka-piintan-tarori Judá-iti Anankoryaantsi. Jataki Jesús Aapatyaawiniki. 14 Iñaapaakiri tasorintsi-pankoki piman-tsiriri ipira-payi, aajatz isironi-payi. Ari isaikayi-takiri piman-tsiriri kiriiki. †§ 15 Ikanta iñaapaakiri, yampithataki Jesús ipasa-minto, imisitowakiri maaroni pimantasiri tasorintsi-pankoki, itsipataakiri ipira-payi. Isokitakiri iiriikiti ikaratzi pimantsiriri kiriiki, itatsinki-takiri okaratzi iwantayi-tariri. 16 Ikantakiri Jesús pimantziriri isironi: “¡Paanajiri pipira! ¡Ti onkamiithati pinkimi-takaantiro iwanko Asitanari pimantari-panko!” 17 Ari ikinkitha-siri-tanakiro iyomitaani okaratzi isankinai-takiri pairani, ikantaitzi:

Antaroiti nonkisa-kotyaaaro piwanko.

18 Ikanta Juda-iti ikantanakiri Jesús: “Intsityaa piñaakanti kaari iñaapiintaitzi noyotan-tyaari omapiro otzimi pisintsinka pikantan-takarori pimisitowantzi.” 19 Ikantzi Jesús: “Pimporokiro iroka tasorintsi-panko, iro awisawi-takyaa mawa kitaitiri, aritaki nompiri-intajiro aajatz.” 20 Ikantajiitzi Juda-iti: “Tima okaratzi 46 osarintsi yantawai-taitaki iwitsikan-taita-karori iroka tasorintsi-panko, ¿arima pintzinaajiro awiroka onkarati mawa kitaitiri?” 21 Iroka “tasorintsi-panko” ikinkitha-takotakiri Jesús, iro ikantakowita iwatha irirori. 22 Ikanta yañaajira pairani Jesús, ikinkitha-siri-tanajiro iyomitaani-payi ikinkitha-takotzi-takari. Irootaki ikimatha-piro-tanta-nakarori Sankinarintsi, aajatz okaratzi ikantayi-takiri Jesús.

Maaroni iyosiri-tziri Jesús

23 Tima ainiro isaiki Jesús Aapatyaawiniki yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi, oshiki kimisanta-nakiriri iñaayitakiri itasonka-wintantaki. * 24 Iro kantacha Jesús, ti yawintaa-yityaari yokaiti atziripayi, tima iyosiritiri maaroni. 25 Ti oninta-jaantyyaa inkaman-taitiri Jesús tsika ikanta-siriyita atziri, iyoyitziri irirori isiriki.

3

Jesús aajatz Nicodemo

1 Tzimatsi Nasitantaniri ipaita Nicodemo, iriipirori Judá-iti inatzii. 2 Ikanta ijataki tsitiniri Nicodemo iñiiri Jesús. Ikantapaakiri: “¡Yomitaanari! Noyojiitzi naaka iriitaki Pawa ontyaankakimi piyomitaa-yitina, tima tikatsi matironi okaratzi piñaakan-takiri awiroka, airorika

† 2:14 ipira-payi = buey, oisha (oveja) § 2:14 Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyaawiniki, yamayitzi iiriikiti ipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantiriri iiriikitiki Aapatyaawiniki, onkantyyaa yamanantan-tyaari piratsi-payi impomiti-niriri Pawa * 2:23 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

itsipa-siritari Pawa.” * 3 Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Pinkimi nonkantimi. Itzimi-rika kaari apiitajironi intzimaji, airo iñaajiro impinkathari-wintantaji Pawa. Omapiro.” 4 Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima yapiitajiro intzimaji atziri antyasipari-taintsiri? ¿Arima onkantaki inkyaaaji omotyaaki iriniro, yapiitan-tajyaarori intzimaji?” 5 Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika kaari kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa, kaarira intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi, airo iñaajiro ipinkathari-wintantaji Pawa. † 6 Ikaratzi itzima-kaan-tziri atziri, atziri inatzi. Iriima ikaratzi kimitakaan-taarori itziman-tyaarimi Tasorinkantsi, tasorintsi-siri ikantanaja. 7 Airo pikiryaa-wintha-tziro okaratzi nokanta-kimiri: ‘Okowa-piro-tatyaa papiitajiro pintzima-yitaji.’ 8 Osiyakaaro tampyainka otasonka-piintzi tsika onintayitziro. Pikimawitaro opoimanka, titzimaita piyoti tsika-rika okinapaaki, tsika-rika ojatziro. Ari ikimitaari aajatzi ikaratzi intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi.” 9 Ari yapiita-nakiro Nicodemo isampitziri, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka iroka?” 10 Ikantzi Jesús: “Awiroka oyomitaayitziro Israeli, ¿tima piyoti tsika okantakota iroka? 11 Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noyotako-yitziro. Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noñaayita-piintziri nokiki, titzimaita pinkimisanta-jiiti okaratzi nokanta-yitziimiri. Omapiro. 12 Ti pinkimisantina nokinkitha-takotzimiro osaawi-sato, irootaki mapirota-chani airo pikimisantana aririka noñaawintimiro inkiti-sato. 13 Tikatsira aparoni jataintsini inkitiki, apatziro ikantakaaro poñainchari inkitiki. Iriitaki akinkitha-takotziri, Itomi Atziri. 14 Pairani iwatzika-kotakiri maranki awaisatzitini Moisés anta otzisi-masiki, ari inkimitai-tiriri aajatzi Itomi Atziri, ontzimatyii iwatzika-koitiri irirori, 15 yañaani-tanta-nyaari inkarati kimisanta-jirini”.

Itakotari Pawa maaroni osaawi-satzi

16 “Tima itako-pirotani iwiri Pawa osaawi-satzi, isinitakiri yapintziti Itomi inkamawintajiri, irootaki airo ikaamani-tantaja inkarati kimisanta-jirini, irasi iwiro yañaani-yitaji. 17 Tima Pawa ti intyaantiri Itomi aka kipatsiki imishakowintajiri osaawi-satzi, inintatzi iwawisaa-koyitajiri. 18 Inkarati kimisanta-jirini Itomi Pawa, airo imishakowintaitziri. Iriima kaari kimisantairini, tima imishakowintai-takiri, okantakaan-tziro ti inkimisantajiri yapintziti Itomi Pawa. ‡ 19 Maaroni kaari kimisanta-tsini, aritaki imishakowintai-takiri, tima yantapiintakiro kaari-pirori. Tima impokawita-painta pairani kipatsiki ipaitai-tziri ‘Kitainkari,’ iro ininta-piro-taitanaki tsitiniri, imanintawakiri ‘Kitainkari,’ 20 maaroni antayitziro kaari-pirori ikisaniintatziiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari.’ Imanako-waita airo iyotakoi-tantari yantayi-tziro kaari-pirori. 21 Iriima antapiinta-najirori iroopirori, yawintaa-piro-tanaari ‘Kitainkari,’ irootaki iñiitan-tyaariri yantawaiwinta-naatziiri Pawa.”

Yaapatyaa-winthari iimintaitari

* 3:2 Yomitaanari = Rabi † 3:5 Okaratzi kinkitha-takota-chari aka “kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa,” tzimatsi siyakaawinta-yitachari: (1) Tzimatsi kantatsiri iriitaki kinkitha-takotacha ikaratzi kiwaatanaa-chari ikimita-kaantajiro inkiwatyiromi ikaaripiro-yitaki. (2) Tzimatsi kantatsiri irootaki kinkitha-takotacha itzimaaira iinchaaniki. (3) Tzimatsi kantayitatsiri iriitaki kinkitha-takotacha Tasorinkantsi, tima añaapiintakiri Tasorinkantsi isiyakaa-wintaitziri nijaa. ‡ 3:18 Wairontsi

²² Ikanta ikinanaji Jesús iipatsitiki Judá-iti itsipayi-tanaari iyomitaani, ari itsipatakari ikiwaatantzi. ²³ Matzitacha Juan ikiwaatantzi irirori Apinijaatiniki, tsika okaakitapaji Aapatyaarini, tima anta ari otzima-piro-tziri nijaa. Ikaratzi jatayitain-tsiri anta, ikiwaayitawakiri. ²⁴ Tima tikira yaakaan-taitiriita Juan yasitakoitiri.

²⁵ Ikanta iyomitaani-payi Juan iñaana-wintha-takiri Judá-iti tsika okantakota inkiti-watha-tanta-jyaari yantayi-tziro ipinkai-tziri. ²⁶ Ari ijajiitaki isaiki Juan, ikantapaakiri: “Yomitaan-tanirí, jjiirinta tsi-patamiri intatzikiro nijaa Pariña, pikinkitha-takota-kinari, ikiwaatan-tatzii irirori, oshiki atziri pokasitziriri.” § ²⁷ Ari yakanaki Juan, ikantzi: “Tsika ikanta piñaakiri yoka, tira ompoña-siwaityaa, iriitaki Pawa iriipiro-takaakiriri. ²⁸ Tima awiroka-payi kimajaantakina nokantaki pairani: ‘Ti naaka Saipatzii-totaari, apatziro ityaantai-takina nojiwata-paakiri nokinkitha-takotiri.’ ²⁹ Thami nosiyakaan-tawakiro aawakaachari, iriitaki aapiintziro kooya iimintaitari. Iriima itsipa-winthatani, airo ikantapiro-waisita irirori, apatziro inkimo-siri-tanaki inkimakiririka iñaawai-tanaki iimintaitari. Ari nokantari naaka, ti niriipiro-waiti, iro kantacha antaro nonkimo-siritaki. ³⁰ Tima aikiro ijatatyii yiriipiroti yoka, irooma naaka ari nompairanii-tyaakotiri.”

Poñainchari jinoki

³¹ “Itzimi poñainchari jinoki yanairi maaroni. Iriima nampitarori kipatsiki, osaawi-satzi inatzi, ikinkitha-tasita-piintaro osaawi-sato. Iriima poñainchari inkitiki yanairi maaroni, ³² ikinkitha-takotziro okaratzi iñiiri, okaratzi ikimiri. Iro kantacha airo ikimisantai-tziro okaratzi ikinkitha-takotziri. ³³ Iro kantacha inkarati kimsanta-najirini yoka, aritaki imatanakyaa irirori inkinkitha-takota-nakiri Pawa iri-ipurori inatzi. ³⁴ Yoka ityaantakiri Pawa, iñaani Pawa inkinkitha-takoti. Tima Pawa ithonkiro inampi-siri-takaan-tantaro Itasorinka. ³⁵ Yoka Asitairi itakotari Itomi, ipinkathari-takaakiri maaroni tzimayitatsiri.

³⁶ Itzimi-rika kimsanta-najirini Itomi, aritaki yañaanitaji. Iriima kaari kimsanta-jirini Itomi, airo yañaanitaji irirori, apatziro yatzipitajyaaro iwasankitajiri Pawa.”

4

Jesús aajatzi Ositikii-toni-sato

¹ Okanta apaata iyotaki Jesús ikimajiitaki Nasitantaniri-payi, ikantaitzi: “Tzimaki oshiki iyomitaani Jesús, ikiwaataki oshiki atziri, yanaanakiri Juan.” ² (Kaari-machiini Jesús kiwaatan-tatsini, iyomitaani-payi kiwaatantatsiri.) ³ Irootaki ipiyantaari Jesús Tapowiniki isaikawitaka iipatsitiki Judá-iti. ⁴ Ontzimatyii inkinanajiro Ositikii-toniki tsikarika yathakiryaitziro. ⁵ Irojatzii yariitan-takari nampitsiki ipaitai-tziri Sikocharini. Iro tsipa-nampi-tarori iipatsiti Jacob, ipanajiriri itomi José ikamajira irirori Jacob. ⁶ Ari otzimiri anta nijaa iyyakotani pairani Jacob. Tima ayimatakiri imakori Jesús yani-itakira, isaikimo-tapaakiro nijaa. Aritaki tampatzikataki ooryaatsiri.*

§ 3:26 Yomitaan-tatsiri = Rabí * 4:6 tampatzika ooryaatsiri = ooryaatsiri 6. (Ari okanta iyotaitziri ooryaatsiri pairani.)

⁷ Ari opokakiri Ositikii-toni-sato onkai nijaa. Ikantawakiro Jesús: “Pimpina nijaa nirawakiita.” ⁸ Ijajiiatzi iyomitaani nampitsiki yamananti owaritinsi. ⁹ Ari akanakiri kooya okantanakiri: “¿Tsika pinkina-kayiroka? Judá-iti pinatzi awiroka, pimapakina pikampitana nompimi nijaa, naaka Ositikii-toni-sato.” Tima maaroni Judá-iti ti yaapatyii-yaari kamiitha Ositikii-toni-satzi. ¹⁰ Ari yakanakiro Jesús, ikantziro: “Arimi piyoti paita ipantziri Pawa, arimi piyotakirimi kamita-kimiri nijaa, awiroka kamitirinimi irirori. Aritaki impakimiromi irirori nijaa añaakaan-tatsiri.” ¹¹ Okantanaki kooya: “Pinkathari, tikachaa-jaini pinkitan-tyaari nijaa, inthompoina osaiki, ¿tsikatyaa payiroka pimpinari nijaa añaakaan-tatsiri? ¹² ¿Panairima awiroka awaisatziitini Jacob, opanajairori iroka nijaa, ira-jiitakiri pairani irirori, itomi-payi, aajatzi ipira-payi?” ¹³ Ikantzi Jesús: “Maaroni irirori iroka nijaa, airo opyaaja imiri. ¹⁴ Iriima inkarati irironi nijaa nopantziri naaka, airo iñaajiro imiritaji. Tima iroka nijaa nompajiriri naaka onkimita-yaaro nijaatinka osiyaa-siri-tanta-yaarimi, irasi iwiro yañaani-yitaji.” ¹⁵ Okantzi kooya: “Pinkathari, pimpinaro naaka iroka nijaa, airo nomiritantaja, airo nopiya-piyawaitanta nonkayi nijaa.”

¹⁶ Ikantziro Jesús: “Pijati, pinkaimiri piimi, pimpiyamai-tajyaa aka.” ¹⁷ Okantzi kooya: “Tikatsi noimi.” Ikantziro Jesús: “Kamiitha pikantaki, ti intzimi piimi. ¹⁸ Tima pairani tzimawi-tacha ikaratzi 5 piimi. Iriima pitsipatari iroñaaka kaari piimi. Omapiro pikantakiri.” ¹⁹ Ari okantanaki kooya: “Pinkathari, kimitaka awiroka Kamantantzinkari. ²⁰ Pairani nowaisatzi-payi Ositikii-toni-satzi ipinkathata-piintakiri irirori Pawa aka otzisiki. Irooma awirokaiti Judá-iti pikantajiitzi anta Aapatyaawiniki apinkathata-piinta-jiri.” ²¹ Ikantanakiro Jesús: “¡Pinkimi kooya! Irootaintsi pimpinkatha-yitajiri awirokaiti Asitairi, ti onkowa-jaantyya pimpoki aka otzisiki, ti onkowa-jaantyya aajatzi pijati Aapatyaawiniki. ²² Omapiro, ti piyoojii-wityaa awiroka ipaita pipinkathata-piintziri. Irooma naaka-payi Judá-iti noyotziri nopinkatha-tziri. Tima ishininka Judá-iti inatyii wawisaa-kotanatsini. ²³ Tima irootzi-mataintsi piñaajiro. Iroñaaka impinkathasiri-tairi Asitairi ikaratzi pinkatha-pirotariri. Tima iriitaki inintairi aajatzi irirori Asitairi impinkatha-yitairi. ²⁴ Tima yoka Pawa iriitaki aajatzi Tasorinkantsi, kaari koñaata-tsini. Inkarati pinkatha-yitairini, ontzimatyii impinkatha-siri-pirotairi, ti onkowa-jaantajyaa yantayitairo koñaayi-tatsiri.” ²⁵ Okantzi kooya: “Noyotzi naaka ari impokaki Saipatzii-totaari, (ipaitai-tziri Cristo.) Aririka yariitakyaa, iriitaki kamanta-paakaironi maaroni tsika okantakota iroka-payi.” † ²⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki, kinkitha-waita-kaakimiri.”

²⁷ Ari yariijii-tapaja iyomitaani. Okiryaantsi ikantajii-tapaaka iñaapaakiri ikinkitha-waita-kairo kooya. Iro kantacha tikatsi aparoni sampita-paakirini, inkantiri: “¿paita osampitziimiri kooya? ¿Paita pikinkitha-waita-kairori?” ²⁸ Ookanakiro kooya oyowitziti, jataki nampitsiki, okantapaakiri oshininka-payi: ²⁹ “Pimpoka-jiiti, piñiiri atziri yotakirori maaroni nantayi-takiri pairani. ¿Kaarima Saipatzii-totaari?” ³⁰ Ari isitowa-jiitanaki atziri-payi saikatsiri nampitsiki, pokajii-tanaki isaikakira Jesús.

† 4:25 Saipatzii-totaari = Mesías

³¹ Ari isintsiwinta-jiitziri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanarí, piyaa!” † ³² Ikantzi Jesús: “Tzimatsi nowariti nowari naaka, ti piñaajjiitiro awiroka.” ³³ Ari isampita-wakaanaka iyomitaani: “¿Tzimatsima ninka amakiniriri iwariti?” ³⁴ Ikantzi Jesús: “Irootaki nokimita-kaantari nowariti nantiniri inintziri tyaanka-kinari. Ontzimatyí amonkara-tajiniri inintziri antainiri irirori. ³⁵ Iroka pikantapiinta-jiitzi awiroka: ‘Iyotapaaka 4 kasiri osampatan-tyaari pankirintsi.’ Iro kantacha, pinkimi nokantzimi. Pamini pankirintsimasiki, aritaki kantaka osampayitaki awiitan-tyaarori. ³⁶ Inkarati awiitaironi impinai-tajiri. Tima yawiitajiro okithoki pankirintsi osiyakaa-wintziriri añaaniyi-tatsini. Irootaki intharowintan-tajyaari pankitakirori intsipa-tajyaari awiikita-jironi. ³⁷ Tima omapiro isiyakaa-wintaitakiri, ikantaitzi: ‘Tzimatsi aparoni pankita-kirori, tzimatsi pasini awiitajironi.’ ³⁸ Tima nontyaanka-yitakimi awirokaiti pawiiyi-tajiro kaari pipomirintsi-winta pantawai-wintiro. Tima tzimatsi pasini pomirintsi-winta-kirori yantawai-wintakiro. Awirokaiti anintaa-waitaarori yantawaitani.”

³⁹ Tima oshiki Ositikii-toni-satzi, asitarori inampi anta ikimisantanakiri Jesús okamanta-paakiri kooya, okantzi: “Iyotakiro okaratzi nantayi-takiri pairani.” ⁴⁰ Ikanta yariijii-tapaaka Ositikii-toni-satzi isaikaki Jesús, isintsiwinta-paakari isaikimo-tanakiri inampiki. Iroatzi isaikan-tanakari Jesús, okaratzi apiti kitaitiri isaikanaki. ⁴¹ Aikiro ishikita-nakitzi pasini kimisanta-naintsiri, tima iriitaki ikima-jaantakiriri okaratzi ikantayi-tziri Jesús. ⁴² Ari ikantai-tanakiro kooya: “Kimisanta-yitaana naaka, tira apatziro nokimisantajiri pikamantapaakina awiroka, tima naaka kimajaantajiri okaratzi ikantayi-tziri. Noyojii-takiri iriitaki matzirori iwawisaa-kotairi atziri-payi, iriitaki Saipatzii-totaari.”

Iwawisaakotajiri Jesús itomi aparoni jiwari

⁴³ Ikanta omonkarataka apiti kitaitiri isaikapaaki Jesús Ositikii-toniki, awisanaki ijatiro Tapowiniki. ⁴⁴ Tima iriitaki Jesús kanta-jaantaintsi: “Aparoni Kamantan-tzinkari ti impinkatha-taitiri inampipiroriki.” ⁴⁵ Ikanta yariitaja Tapowiniki, oshiki yaakamiitha-taitawajiri anta, tima ari ikarataki ijajitaki Aapatyaawini yoimosirinkiro Anankoryaantsi, iñaakiro maaroni yantayi-takiri Jesús anta.

⁴⁶ Ari yariitaari Jesús anta Mawosi-winiki saikatsiri Tapowiniki, tsika ipyaakiro nijaa okimiwai-tanakaro iraitsiri. Tzimatsi anta iriipirori jiwari, mantsiya-taintsiri itomi anta nampitsiki Capernaum. § ⁴⁷ Ikanta yoka jiwari ikimako-takiri Jesús ari yariita Tapowiniki ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti, ijatasi-tanakiri iñiiri. Isintsiwinta-paakiri, ijati iwankoki iwawisaako-tairi itomi, irootaintsi inkamaki. ⁴⁸ Ari ikan-tanaki Jesús: “¿Paitama kaari pikimisantantana awirokaiti? Pininta-jaantzi noñaakaimiro kaari piña-piintzi, pininta-jaantzi notasonkawintan-tawaki.” ⁴⁹ Iro kantacha ikantanakiri jiwari: “Pinkatharí, thamiita iroñaaka, tikira ikamana-kiita notomi.” ⁵⁰ Ipoña ikantzi Jesús: “Pimpiyi piwankoki. Awisakotaji pitomi.” Ikimisantanaki atziri okaratzi ikantakiriri Jesús, piyanaka. ⁵¹ Ipiya-winthaita iwankoki, imonthaakari impiratani-payi, ikantawajiri: “¡Awisakotaji pitomi!”

⁵² Isampita-nakiri tsika iwiraaka ooryaatsiri yamataa-koniintan-tanaari itomi, ikantajiitzi impiratani: “Chapinki, itainkanaki ooryaatsiri, aritaki awisanakiri ikatsirinka-waitzi.” * ⁵³ Ari ikinkithasiritanakiro asitariki aritaki iwiraakari ooryaatsiri chapinki ikantakiri Jesús: “Awisakotaji pitomi.” Irootaki ikimisantan-tanakari irirori, ari ikimita-nakari aajatzi maaroni ishininka-payi irirori ikimisanta-nakiri Jesús. ⁵⁴ Irootaki apititain-tsiri ifnaakan-tziro Jesús itasonka-wintantzi yariitaja Tapowiniki ipoñaajaro iipatsitiki Judá-iti.

5

Kisoporokiri Simapankoni-satzi

¹ Okanta apaata, yoimosirinka-jiita Judá-iti Aapatyaawiniki. Ari ijatzitakari aajatzi Jesús.

² Ari osaikiri Aapatyaawiniki iwaankanai-tziro nijaa ipaitai-tziro “Nisironka-pankoni.” Tzimatsi okaratzi 5 owanko-shita-payi. Iro otsipa-nampitari asitako-rontsi ipaitai-tziri “Ipiraitari.” * ³ Ari ipiyotari oshiki mantsiyari, mawityaakiri, kisoporokiri, achoriwai-tatsiri. Tima naryaa-yita kipatsiki iyaawintaro oshiwaatyaa nijaa. ⁴ Ikantaitzi inatziira ipoki maninkari-payi ishiwaa-takairo nijaa, intzimi-rika itanakyaaroni impiinkaa-tantyaaro nijaa oshiwaata, aritaki yisitakotaji imantsiya-waitzi. † ⁵ Tzimatsi anta aparoni mantsiyari okaratzi 38 osarintsi imantsiya-waitaki. ⁶ Ikanta ifnaapaakiri Jesús inaryaaka yoka mantsiyari, iyotapaakiri osamani imantsiya-waitaki, isampita-paakiri, ikantziri: “¿Pinintzi pisitakotaji?” ⁷ Ikantzi mantsiyari: “Tikatsi wiinkinani nijaaki aririka oshiwaa-paitityaa. Tima nokowawita-piinta nopiinkaati, yanaako-waitakina pasini ipiinkaataki irirori.” ⁸ Ikantzi Jesús: “Pintzinai, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai.” ⁹ Apathakiro yisitako-tanaji yoka atziri, yaanajiro inaryaa-minto, aniitanaji. Tima kitaitiri imakoryaan-taitari onatziira, ¹⁰ ikantakiri Judá-iti yoka atziri isitako-taatsiri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzi iroñaaka, ti osinitaan-tsiti paanajiro pinaryaa-minto.” ¹¹ Ikantzi isitako-taatsiri: “Ikantatyaana isitako-takaa-janari: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijatai.’ ” ¹² Ari isampita-nakiri Judá-iti, ikantziri: “¿Itzimika kantakimiri: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijatai?’ ” ¹³ Iro kantacha yoka isitakotaatsiri, ti iyoti tsika itzimi isitako-takaa-jiriri, ti ifnaawajiri tsika ikinanaki Jesús, tima oshiki atziri piyotain-chari anta. ¹⁴ Okanta anta tesorintsi-pankoki ifnaajiri Jesús yisitako-takaajiri, ikantziri: “Aritaki isitako-tajimi iroñaaka, airo papiitairo pantajiro kaari-pirori, omapiro-tzimi = kari kowiinka-piro-tatsiri.” ¹⁵ Ari ijatanaki isitako-taatsiri, ikamantakiri Judá-iti iriitaki Jesús isitako-takaa-jiriri. ¹⁶ Irootaki yitanta-nakarori ikisaniintziri Jesús, okantakaan-tziro yisitako-takaantaki kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Iro kantacha ikantzi Jesús: “Yasi iwiroyantawaitzi Asitanari, ari nokimitari naaka nantawaitzi.” ¹⁸ Irootaki ininta-piro-tantari Judá-iti iwiiri Jesús, tima ti apatziro yantawaitantaro kitaitiri imakoryaan-taitari, isiyako-takari Pawa, ikantaki Jesús: “Iriitaki Pawa asitanari.”

* 4:52 itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 7. (Ari okanta iyotai-tziri ooryaatsiri pairani.)

* 5:2 Nisironka-pankoni. = ikantai-tziro ifnaaniki Heber-iiti Betesda; Ipiraitari = Oisha = Oveja

† 5:4 Onasiyita ifnaantsi-payi

Isintsinka Itomi Pawa

¹⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Pawa, ti yantiro ikowasi-yitari irirori. Apatziro yantziro okaratzi iñaakotziriri Asitariri. Tima okaratzi yantziro Asitariri, iroatzi yantziro Itomi. Omapiro. ²⁰ Tima intakotaari Asitariri yoka Itomi, iñaakiri maaroni yantayitzi irirori. Aikiro iñaakatziiri opaiyita-rika antaroyi-tatsiri, tima okiryaaantsi pinkanta-wintyaaro awirokaiti. ²¹ Ikimitara Asitariri ipiriinta-yitziro kaminkari, yañaani-takairi, aritaki ikimi-tzitari Itomi irirori, yañaakaa-yitajiri inintziri. ²² Ti imishatanti Asitanari, iriira inintakaaki Itomi imishakowintantaji, ²³ irootaki impinkatha-tantaitaariri irirori Itomi, ikimitai-tziri Asitariri. Itzimi kaari pinkathatirini Itomi, ti impinkatha-tzityaari Asitariri, ontyaanka-kiriri aka.

²⁴ Inkarati kimaironi nokanta-yitakiri, aririka yawintaa-najyaari ontyaanka-kinari, aritaki yañaasiri-yitaji. Airo iwasankitaitziri, aritaki okarata-paaki ikaamani-waitzi, irasi iwiro yañaaji. Omapiro. ²⁵ Tima irootaintsi omonkara-tajyaa, iroñaakataki inkimayi-tairo kamasiriri-payi iñaani Itomi Pawa. Tima inkarati kimaironi, aritaki ikantzi-taari Itomi yañaakaantaji irirori, ²⁷ ipakiri isintsinka imishakowintantaji, tima iriitaki Itomi Atziri. ²⁸ Airo pikiryaa-wintha-tasitaro nokantakiri. Irootaintsi omatajyaa inkiman-tajyaarori kaminkari-payi iñaani, ²⁹ ari impiriinta-yitanaki tsika ikitayitaka. Ikaratzi antapiinta-kirori kamiithari, yañaani-yitaji. Iriima antapiinta-kirori kaari-pirori, ari yañaawi-tajyaa iwasankitaitari.”

Ñaayita-kiriri Saipatzii-totaari

³⁰ “Ti nantasi-tyaaro noninta-sitari naaka, iriitakira Asitanari nintatsiri naminako-yitajimi. Okaratzi nomishakowintan-tziri naaka, tampatzika onatzii, tima ti nantasi-waityaaro noninta-sitari naaka, irootaki inintziri Asitanari ontyaanka-kinari. ³¹ Naakami kinkitha-takota-CHANIMI apaniroini, tikatsi apantyaaroni nokinkitha-takotziri. ³² Iro kantacha tzimatsi pasini kinkitha-takotanari, tima noyotzi naaka omapiro okaratzi ikinkitha-takotanari irirori. ³³ Tima omapiro ikantakiri pairani Juan pityaankan-takari sampitaitirini. Tima okaratzi ikinkitha-takota-wakinari irirori omapiro-tatyaa. ³⁴ Iro kantacha ti nonkowa-waitiri naaka atziri kinkitha-takotinani, inkanti: “Kamiithari inatzii yoka.” Nosiritanta-rori ikinkitha-takota-kinari pairani Juan, irootaki pinkimisantan-tajyaariri awiroka Pawa, pawisakotajjiita. ³⁵ Tima okaratzi ikamantan-takiri pairani Juan okimitapaintari ootamintotsi kitainka-tatsiri. Irootaki pikowawita-paintari awirokaiti panintaa-wakyaaromi kitainkari. ³⁶ Iro kantacha tzimatsi anairiri Juan ikinkitha-takotana. Okaratzi nantziri naaka, irootaki ikantanari Asitanari, irootaki omapiro-tzirori oñaakan-tzirori iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. ³⁷ Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. Irijatzi kamantan-taintsiri inkimisantan-taityaanari naaka. Titzimaita pinkimiro awirokaiti iñaawai-tziri. Tima ti piñaawiporo-tanitiri. ³⁸ Ti pinkimisantiro awirokaiti iñaani, okantakaan-tziro ti pinkimisantina naaka, tima naaka ityaantani. ³⁹ Amatsinka pikantawita piñaawitziro Iñaani Pawa, pisiyakaantzi aritaki pañaani-yitaji. Tima naakawitaka okinkitha-takotziri Iñaani Pawa, ⁴⁰ titzimaita pininta-jiiti awiroka

pawintaa-jyaana pasi piwanta-jyaarori pañaayitaji. ⁴¹ Ti namina-mina-tasityaaro naaka intharowinta-waityaana atziri-payi. ⁴² Tima noyoyitzimi naaka tsika pikanta-jiita awiroka-payi, ti pimiraawintiri Pawa. ⁴³ Naaka ityaankaki Asitanari nompoki, ti pinkimisantina awirokaiti. Iro kantacha aririka impoki pasini yantayi-tapaakiro inintasitari irirori, aritaki paakamiitha-jiitakiri. ‡ ⁴⁴ ¿Tsikama pinkini pinkimisanta-jiiti, oshiki piniwiwaitaro inkimo-siri-takaa-waitimi atziri ishamiwintzimi? Airo pininta-waitasita inkimo-siri-wintajimi Pawa? ⁴⁵ Airo pikinkithasiri-waitasita naaka mishakowinta-jimini Asitanariki. Iriitakira Moisés mishakowinta-yitajimini awirokaiti, tima iriitaki pawintaa-piintakari. ⁴⁶ Tima iriimi pinkimisantakimi Moisés, ari pinkimisanta-kinami naaka, tima naaka isankina-takotaki pairani Moisés. ⁴⁷ Tira pinkimisanta-tyiiri Moisés isankina-takowi-takana, ¿tsikama pinkini pinkimisantiro onkarati nonkanta-yitimiri naari?”

6

Iwakaari Jesús 5000 atziri

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ipoña imontyaanaka Jesús intatzikiro inkaari saikatsiri Tapowiniki, irojatz iipaitai-tziri Tiberias. ² Oshiki atziri oyaatakiriri, tima iñaakiri okaratz yantayi-takiri, itikatsi-takaa-yitaji oshiki mantsiyari-payi. ³ Irojatz itonkaan-tanakari Jesús otzisiki. Ari isaikapaaki itsipayi-takari iyomitaani-payi. ⁴ Tima ariitzi-matakaa kitaitiri Anankoryaantsi, yoimosirinkanta-piintari Judá-iti. ⁵ Ikanta yaminaki Jesús, iñaatziiri oshiki atziri oyaatakiriri, ikantanakiri Felipe: “¿Tsikama amanantika owaritinsi awakaiyaariri maaroni yokaiti atziri?” ⁶ Tima iyotaki irirori Jesús paita-rika yantiri. Iro kantacha isampita-sitari Felipe inkiman-tyaariri paita-rika inkantiri. ⁷ Ari yakanaki Felipe, ikantzi: “Ontzimatyii antawaiti inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritinsi, ari iwamatsi-tyaari kapichiini atziri-payi.” * ⁸ Akanaki pasini iyomitaani Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro, ikantzi: ⁹ “Yoka aparoni iintsi amaintsiri 5 yatantaitari, apiti sima. ¿Arima yantita-kyaari oshiki atziri?” † ¹⁰ Ari ikantzi Jesús: “Pinkantiri isaikajiiiti.” Ari otzimiri anta katarosi-masi, ari isaikajii-tanaki. Tima apatziro iyomitaitakiri sirampari-payi ikarajiiiti 5000. ¹¹ Ikanta yaakotakiro Jesús yatantaitari, ikaratakiro ipaasoonki-takiri Pawa, ipayitakiri ikaratz saikayi-taintsiri. Ari ikimitaakiri sima, ipakiri ikaratz nintayitatsiri iyaa. ¹² Ikanta ikimaajiiitaka maaroni atziri, ikantajiri Jesús iyomitaani: “Paayitajiro opitokiiriki okaratz tzimaraan-tapaintsiri, airo aparaawai-tanta.” ¹³ Ari iyoyaayi-tajiro iyomitaani-payi, ijaikitaji okaratz 12 kantziri tzimaraan-tapaintsiri karawita-chari 5 yatantaitari. ¹⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi itasonka-wintakiro Jesús owaritinsi, ikantajii-tanaki: “Iriitaki yoka akimakotani Kamantan-tzinkari pokatsini aka kipatsiki. Omapiro.”

¹⁵ Iro kantacha iyotaki Jesús impokajii-tatyii atziri-payi yaapaintiri, iwinkathariti-tyaari. Irootaki ipiyanta-naari tonkaariki isaikawaitzi apaniroini.

‡ 5:43 Wairontsi * 6:7 oshiki kiriiki = 200 denario † 6:9 yatantaitari = pan iwitsikai-tziri cebada

Yaniitantaro Jesús inkaari

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ikanta otsitiniityaanaki, oirinka-jiitaja inkaariki iyomitaani Jesús, ¹⁷ otijiita-paaka pitotsiki, montyaa-kotanaka intatzikirona inkaari ijatairo nampitsiki Capernaum. Aritaki tsitini-piro-tanaki, tikira yariityaata irirori Jesús tsika isaikajiitaki iyomitaani-payi. ¹⁸ Antaro okantaka otamakaani inkaari, tima ontampyaa-tatzii sintsiini. ¹⁹ Tima santhataki imontyaa-kota-jiita iyomitaani inkaariki, iñaatziiri ipokaji Jesús yaniitan-taaro inkaari. Antaro itharowa-jiitanaki iyomitaani. ‡ ²⁰ Iro kantacha ikantapajiri Jesús yokapayi iyomitaani: “¡Naakataki, airo pitharowan-tawaitana!” ²¹ Tima kimosiri ikantajiita ititawajiri pitotsiki, tikira-mintha osamaniti aatakojii-tapaaki tsika isiritaro yariityaa.

Oshiki atziri amina-mina-tairiri Jesús

²² Okanta okitaitita-manaji, iyotaki atziri-payi saikain-tsiri intatzikiro apinto onatzi pitotsi imontyaan-tanaari iyomitaani-payi Jesús, apaniironi imontyaa-kotanaka iyomitaani-payi, ti ijati irirori Jesús. ²³ Iro kantacha, yamaita-paaki pasini pitotsi poñaayitainchari nampitsiki Tiberias, aatajii-paaki tsika ipaasoonki-wintakiro Awinkathariti yatantaitari iwajiitakari. ²⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi ti isaiki Jesús aajatzi iyomitaani-payi, otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki nampitsiki Capernaum, yamina-mina-tairi Jesús.

Ipaitai-tziri Jesús “owaritinsi añaakaan-tatsiri”

²⁵ Ikanta yariijiitaka intatzikirona inkaari iñaapajiri Jesús, isampita-pajiri, ikantziri: “Yomitaanari. ¿Tsika-paitima pariitaka awiroka aka?” § ²⁶ Ikantzi Jesús: “Ti iro pamina-mina-tantyaanari pikimatha-tanajiro notasonka-wintakiro owaritinsi. Iro pamina-mina-matsi-tantanari pikima-niinta-jiitaka chapinki piwajiitaka. Omapiro. ²⁷ Airo pantawaiwintziro owaritinsi kaari thonkachani añaanita-kayimini. Irootaki owaritinsi ipantziri Itomi Atziri, tima iriitaki iñaakan-takiri Pawa, Asitariri, tzimatsiri itasorinka.” ²⁸ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama nonkant-yaaka nantant-yaarori okaratzi inintziri Pawa nantiniri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Iroka inintziri Pawa pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairi yoka ityaan-takiri.” ³⁰ Aikiro isampitai-tatziiri, ikantai-tziri: “¿Paitama pintasonka-wintantiri awiroka nonkimisantant-tyaamiri? ¿Paitama pantayi-tziri?” ³¹ Tima pairani iwayitakaro awaisatzitini ipaitai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iroka ikantaitzi isankina-takoi-tziro:

Pawa ipakiri iyaaro owaritinsi paryain-tsiri inkitiki.” *†

³² Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Okaratzi owaritinsi poñainchari pairani inkitiki, kaarira awaisatzitini Moisés opantironi. Iro kantacha iriitaki opajaironi Asitanari iroopirori owaritinsi. Omapiro. ³³ Tima okaratzi owaritinsi ipantziri Pawa, iriitaki yoka poñainchari inkitiki, iriitaki añaakaa-yitajirini maaroni osaawi-satzl.” ³⁴ Ari ikantai-tanakiri: “Pinkatharí, irootaki nonintziri pimpa-piintinaro iroka owaritinsi.”

‡ 6:19 santhataki imontyaa-kota-jiita = 5 tirika 6 kilómetro = 25 tirika 30 estadio § 6:25 Yomitaanari = Rabí * 6:31 paitamá = maná † 6:31 owaritinsi = pan

³⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki owaritintsi añaanita-kaantatsiri. Inkarati oija-siri-tainani naaka, airo itashaa-waitaji. Inkarati kimisanta-najinani naaka, airo imiriwaitaji. ³⁶ Tima nokantakimi, piñaawi-jiitakana awiroka, ti pinkimisantina. ³⁷ Ikaratzi ikowakiri Asitanari itsipa-siri-tyaana aritaki imatakiro, airo nomaninta-wakiri naaka. ³⁸ Ti iro nompokan-tyaari aka nopoñaaka inkitiki nantayitiro noninta-sitari naaka, apatziro nanta-piintiro inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka. ³⁹ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari, airo nopyaakaan-tawaitzi aparoni ikaratzi tsipa-siri-takaanari, ontzimatyii nowañoa-yitajiri apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁴⁰ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka, inkarati yomitairini iriitaki Itomi, inkimisanta-najiri, aritaki yañaani-takaa-yitairi. Naaka owiriintairini apaata owiraan-tyaaroni kitaitiri.”

⁴¹ Irootaki opoñaantari ikisima-waita-nakiri Judá-iti yoka Jesús, ikimakiri ikantaki: “Naakataki owaritintsi poñainchari inkitiki.” ⁴² Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “¿Kaarima yoka Jesús, itomi José? Noyomitaa-jiitziri naaka asitariri. ¿Paitama ikantantari: ‘Nopoñaaro inkitiki?’ ” ⁴³ Ikantzi Jesús: “Aritapaaki pikisima-waitakina. ⁴⁴ Tikatsi tsipa-siri-tasit-yaanani naaka airorika yamasiri-tairi Asitanari tyaanta-kinari. Tima naaka owiriinta-jirini apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁴⁵ Irootaki isankina-takotaki Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

Iriita-jaantaki Pawa yomitaa-jirini maaroni. Tima inkarati kimairiri Asitanari, yomitairini irirori, aritaki itsipa-siri-tajyaana naaka. ⁴⁶ Tima tikatsi ñaaporo-takirini Asitanari, apatziro poñainchari Pawaki, iriitaki ñaaporo-tziriri. ⁴⁷ Inkarati kimisanta-jinani naaka, aritaki yañaanitaji. Omapiro. ⁴⁸ Naakataki owaritintsi añaakaan-tatsiri. ⁴⁹ Iwawitakaro piwaisatzitini ikantai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iro kantacha kamayitaji irirori. ⁵⁰ Iriima yoka osiyakarori owaritintsi poñainchari inkitiki, airo ikaamanitaji inkarati owakyaarini. ⁵¹ Naakataki añaanita-tsiri owaritintsi poñainchari inkitiki. Itzimi-rika owakyaaroni iroka owaritintsi, aritaki yañaanitaji. Iroka owaritintsi nopantziri naaka, nowatha-piro onatzii. Iriitaki natsipi-winta osaawi-satzi-payi yañaani-tanta-jyaari irirori.”

⁵² Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Tsikama inkinakairoka yoka iwakaan-tairori iwatha?” ⁵³ Ikantzi Jesús: “Airorika piwaro iwatha Itomi Atziri, airorika piriro iriraani, airo pañaani-yitaji. Omapiro. ⁵⁴ Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, aritaki yañaani-yitaji. Naakataki opiriinta-jirini owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁵⁵ Tima owaritintsi-pirori onatzii iroka nowatha, irooma niraani irootaki ira-piroitsiri. ⁵⁶ Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, itsipa-siri-taana naaka, nomatzitari naaka notsipa-siri-taari irirori. ⁵⁷ Tima yoka Asitanari ontyaanka-kinari naaka añaanita-tsiri inatzii, iriitaki añaakaanari naaka. Ari okantzitari aajatzi, itzimi-rika owajyaanani naaka, aritaki nañaakaa-yitajiri. ⁵⁸ Nokinkitha-takota-tziiro owaritintsi poñainchari inkitiki. Iroka owaritintsi ti osiyaaro ipaitai-tziri ‘Paitamá’ iwayitakari pairani piwaisatzitini, iwayiwi-takaro, ikamayitaki irirori. Iriima inkarati owakyaarini yoka osiyarori owaritintsi, irasi iwiro yañaanitaji.” ⁵⁹ Irootaki iyomitaan-takiri Jesús tsika yapatota-piintaita anta nampit-siki Capernaum.

Ikinkitha-takoi-tziro añaataantsi

⁶⁰ Ikanta ikimaitakiro iroka yotaantsi, oshiki ikaratzi kimisanta-kiriri Jesús, kantanain-tsiri: “Oshiki okompitataka okaratzi ikantayitakiri Jesús. ¿Paitama kimisanta-matsi-tirini?” ⁶¹ Tima yotaki Jesús iñaawai-poroki-tatzii ikaratzi ikinkitha-takaakiri, isampitanakiri: “¿Tima onimotimi okaratzi nokaman-takimiri? ⁶² ¿Tsikama pinkantika aririka piñiirimi yoka Itomi Atziri iwajinokajyaa tsika ipoñaaka pairani? ⁶³ Okaratzi nokinkitha-takoyi-takimiri, irootaki kantako-tachari okaratzi añaasiri-takaan-tatsiri, kaari awatha-piro nokinkitha-takotzi, tikatsi ompaita-jaantyaa awatha. Nokinkitha-takota-tziiro awintaa-siri-taantsi kaari koñaani-tatsi, añaakaan-tatsiri. ⁶⁴ Iro kantacha tzimayi-tatsi pikarajitaki awirokaiti kaari kimisanta-tsini.” Tima iyotzitakari Jesús inkarati kimisantairini, aajatzi tsika itzimi pithoka-sityaarini. ⁶⁵ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Irootaki nokantzi-tanta-kamiri: ‘Tikatsira aparoni tzipa-siritajyaanani naaka, airorika inintakaanari Asitanari.’ ”

⁶⁶ Aripaiti iñiitziro, oshiki owashaanta-nakirori ikimisantawitapiintari Jesús, ti intsipa-tanajyaari. ⁶⁷ Ari isampitanakiri Jesús karatatsiri 12 iyomitaani, ikantziri: “¿Pinintzima pijayitaji awirokapyi?” ⁶⁸ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Pinkathari, ¿Tzimatsima pasini nompia-sitajiri naaka-payi? Apatziro pikanta awiroka pikinkitha-takotziro añaakaan-tatsiri. ⁶⁹ Aritaki nokimisanta-jitakimi naaka-payi, noyojii-takimi awirokataka Saipatzii-totaari, Itomi Pawa Añaanita-tsiri.” ⁷⁰ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Kaarima naaka oyoaakimiri pikaratakira 12? Iro kantacha tzimatsi aparoni pikarataki kamaari inatzii.” ⁷¹ Tima inkinkitha-takota-tziiri Judas, Itomi Simón Nampitsi-wiri. Iriitaki Judas pithoka-sityaarini, tima iriitwita aparoni ikaratzira 12 iyomitaani.

7

Irintzi-payi Jesús ti inkimisanta-jitiri

¹ Ipoñaaja ijataki Jesús yariitan-tawaiyita Tapowiniki, ti ininti inkinanaji iipatsitiki Judá-iti, tima yamina-mina-tatziiiri Judá-iti iwiiri. ² Iro kantacha monkara-tzimataja kitaitiri yoimosirinkanta-piintarori Judá-iti ipaitai-tziri “Panko-shitantsi.” ³ Imatanakiro iririntzi okaakiini Jesús, ikantanakiri: “Airo pimana aka, pijati inampiitiki Judá-iti iñaantyaamiri anta piyomitaani-payi onkarati pantayitiri. ⁴ Tima inkarati nintatsiri iyoitiri, ti imanakaayaaro yantayi-tziri. Piyotziro awiroka pantayi-tziro opaiyita-rika, piñaakantiro tsika ipiyojiita atziri-payi.” ⁵ Tima imatzitakoro iririntzi-payi irirori ithainka-siri-waitakiri. ⁶ Ari ikantanaki Jesús: “Tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaari naaka, irooma awiroka ti onasityaa piñaayi-tziro kitaitiri-payi. ⁷ Ti inkisaniintimi awiroka-payi osaawi-satziiti. Irooma naaka oshiki ikisaniintakina, tima koñaaro nokinkitha-takotziro naaka, kaari-pirori onatzii okaratzi yantayi-takiri. ⁸ Pijajiiti awiroka yoimosirinkajiita, airo nojatzita naaka, tima tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaata.” ⁹ Ikaratakoro iñaawai-yitakiro iroka ñaantsi, irojatzii isaikanaki Tapowiniki.

Yoimosirinkiro Jesús ipaitai-tziri “Panko-shitantsi”

¹⁰ Iro kantacha, tima jaitijiitaki iririntzi-payi, ari yampoitanaki irirori Jesús, imananiki ijataki, tikatsi yotatsini. ¹¹ Oshiki yamina-mina-takiri Judá-iti anta yoimosirinka-jiita, ikantajiitzi: “¿Tsikama isaikika yoka atziri?” ¹² Tima oshiki atziri thainka-waita-kiriri Jesús. Tzimatsi kantatsiri: “Kamiithari inatzii yoka atziri.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Ti inkamiithati, yamatawi-takiri atziri-payi.” ¹³ Iro kantacha, omanaan-tsikiini ithainka-mawai-takiri Jesús, tima itharowanta-tyaari ijiwariti-payi Judá-iti.

¹⁴ Iro kantacha, aritaki niyaankitaki yoimosirinka-jiita, ari ikyaa-paaki Jesús tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. ¹⁵ Tima okiryantzi ikantajii-tanaka Judá-iti, ikantajiitzi: “¿Tsikama iyotani-tantari yoka, ti inkyaawityaa tsika iyomitaan-taitzi?” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima okaratzi noyomitaayitakimiri ti naaka yotasityaaroni, iriitaki oyota-kayi-narori ontyaanka-kinari. ¹⁷ Inkarati kowapirotaironi inintziri Pawa, aritaki iyotairo iriitaki Pawa oyota-kayinarori okaratzi noyomitaan-tziri, tima ti naaka yotasiwai-tyaaroni. ¹⁸ Tima inkarati oyomitaan-tzirori iyotasi-waitari, yamina-minatatzii impinkatha-taitiri. Iriima amina-mina-tzirori impinkathatari ontyaanka-nari, iriitaki ñaawaitzirori iroopirori. Tira intzipisiri-waiti irirori. ¹⁹ ¿Tima isankina-witakami pairani Moisés Ikantakaan-taitani? Iro kantacha, ti pimonkara-jiitiro. ¿Paitama pasaryaan-tanari piwiina?” ²⁰ Ari ikantajii-tanaki atziri-payi: “¡Kamaari! ¿Paitama asaryaamiri iwimi?” ²¹ Ikantzi Jesús: “Maaroni awirokaiti oshiki pikiryaa-wintha-takiro piñaakina nantakiri kitaitiri imakoryaan-taitari. ²² Ikantakaan-takii pairani Moisés pinto-misi-taanitajyaa. (Tima kaari Moisés itakaan-tyaaroni intomisi-taanitajyaa, awaisatziitini-payi itakaan-tanakarori pairani tikira-mintha intzimi Moisés.) Irootaki pitomisi-taanita-piintantari awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari. ²³ Piñaakiro, pitomisi-taanita-piintantakii awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari pimatantyaaroni Ikantakaan-tani pairani Moisés. ¿Paitama pikisaniintan-tanari naaka nisitakotakaajiri maaroni iwathaki aparoni atziri kitaitiri imakoryaan-taitari? ²⁴ Paamawintyaa owapyii-motami = kari pimishakowintanti. Tampatzika-siri pinkanta-wintan-tajyaa.”

¿Iriitakima Saipatzii-totaari yoka?

²⁵ Ari isampita-wakaanaka Aapatyaawini-satzi, ikanta-wakaa: “¿Kaarima yoka yamina-mina-taitziri iwaitiri? ²⁶ Jiirinta isaikaki, maaroni ikimaitakiri iñaawaitzi, tikatsi akirini. ¿Iyotatziiima pinkatharipayi iriitaki Saipatzii-totaari jiirinta? ²⁷ Iro kantacha, ayojiitzi yoka atziri tsika ipoñaaro. Irooma apaata aririka impokaki matzirori ipaita Saipatzii-totaari, tikatsi yotatsini tsika ipoñaaro.” ²⁸ Tima irojatzii isaikaki Jesús tasorintsi-pankoki iyomitaantzi, ari isinchinkatanaki, ikantanaki: “¡Arimá! ¡Piyotanama awiroka-payi tsika nopoñaaro! Iro kantacha, ti naaka nintasi-tachani nompoki, ityaankani nonatzii yawintaa-piro-taitari. Kaari piyotako-tajiitzi awirokaiti. ²⁹ Iro kantacha noyotziri naaka, tima aritaki nokarajiitzi, iriitaki ontyaanka-kinari.” ³⁰ Ari inintawi-tanaka yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini, tima tikira omonkara-paititya. ³¹ Tima oshiki kimisanta-nakiriri Jesús, ikantajiitzi: “Aamaa iriitaki yoka

Saipatzii-totaari, tima oshiki itasonka-wintantzi. ¿Pikinkisiryaaama anaïro onkarati intasonka-wintantiri Saipatzii-totaari?”

Ityaantaki Nasitantaniri airikirini Jesús

³² Ikanta Nasitantaniri ikimakiri atziri-payi ikinkitha-waita-kotziri Jesús. Yaapatyaa-nakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsi-taari, ityaantaki aamaako-winta-rori tasorintsi-panko airikai-tirini. ³³ Ikantzi Jesús: “Airo osamanitzi nosaiki-motanajimi, irootaintsi nompiyi isaikira ontyaanka-kinari. ³⁴ Oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha airo piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka.” ³⁵ Ari isampita-wakaa-jiita Judá-iti, ikantzi: “¿Tsikama ijamatsitika yoka airo añaantari? ¿Ijatatyiima pasiniki nampitsi yoiwaraa-yitaka ashininka-payi Judá-iti, iyomitaa-yitairi wirakochaiti?” ³⁶ ¿Paitama ikantako-tziri: ‘Pamina-mina-witajyaana, airotzimaita piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka?’ ”

Nijaa añaakaan-tatsiri

³⁷ Okanta owiraanta-paakarori kitaitiri yoimosirinka-piroi-tantyaari. Ari ikatziyanaka Jesús, iñawaitanaki sintsiini, ikantanaki: “Tzimatsirika miriniinta-waita-tsiri, intsipa-siritajyaana naaka, irawaitaji. ³⁸ Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Inkarati kimisanta-jinani naaka, onkimiwai-tyaaro osiyaa-siri-tanta-jyaarimi nijaa añaakaan-tatsiri.” ³⁹ Iriitaki isiyakaa-wintzi Jesús inkarati kimisantairini inampi-siri-tanta-jyaari Tasorinkantsi. Tima tikira intyaantai-tiriita Tasorinkantsi, tikira iwajinoka-sitajyaaro Jesús iwaniinkaro.

Iporoka-jiitanaki atziri-payi

⁴⁰ Tzimatsi atziri-payi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajii-tanaki: “Omapiro-tatya yoka atziri Kamantan-tzinkari inatzii.” ⁴¹ Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: “Saipatzii-totaari inatzii yoka.” Iro kantacha tzimatsi pasini kantatsiri: “Kaari, tima airo ipofaaro Saipatzii-totaari Tapowiniki. ⁴² Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Icharini inatyii pinkatharini David Saipatziitotaritatsini, impoñii-yaaro Tantapankoniki, inampiki pairani David.” ⁴³ Ari iporoka-jiitanaki atziri ikisa-wakaa-winta-nakari Jesús. ⁴⁴ Tzimatsi nintawi-tanain-chari yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini.

Ti iñiiti siyaarini iñaawaitzi

⁴⁵ Ikanta ipiyapaaka aamaako-winta-rori tasorintsi-panko tsika isaiki Nasitantaniri aajatazi ijiwari Ompira-tasorintsi-taari, isampita-wajiri, ikantziri: “¿Paitama kaari pamantakari?” ⁴⁶ Ikantajiiitzi irirori: “¡Tira iñiiti kimityaarini iñaawaiti!” ⁴⁷ Ikantajiiitzi Nasitantaniri: “¿Yamatawi-tzita-kamima awiroka-payi? ⁴⁸ ¿Tzimatsima ajiwariti kimisanta-kiriri yoka atziri? ¿Tzimatsima nokaratziri Nasitantaniri kimisanta-kiriri? ⁴⁹ Apatzirora ikimisanta-matsi-tziri atziri-payi kaari yotakotironi Ikantakaan-taitani, tima mishataari iinayitaji.” ⁵⁰ Ikanta Nasitantaniri Nicodemo, pokaintsiri pairani tsitiniriki iñiiri Jesús, ikantanaki: ⁵¹ “Isankinaitaki pairani Ikantakaan-taitsiri, ikantaitzi, ti osinitaan-tsiti imishakowintaitiri aponi atziri airorika akimiri

* 7:35 wirakochaiti = griegos

aroka-payi, irootaki ayotantyaari opaita yantakiri.” ⁵² Ikantai-tanakiri: “¿Awirokama Tapowini-satzi? Piñaana-pirotiro Sankinarintsi, aritaki piñaakiro, tikatsi Kamantan-tzinkari poñaachani Tapowiniki.”

Kooya mayimpiro

⁵³ Ipoñaa ijayitaji aparo-payi iwankoki.

8

¹ Iro kantacha tonkaanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki. ² Okanta okitaitita-manaji, ipiyaja tasorintsi-pankoki. Oshiki atziri piyotzi-winta-waari, saikapaji Jesús iyomitaa-pajiri atziri-payi. ³ Ikanta Yomitaan-tsinkari-payi itsipatakari Nasitantaniri-payi yamakiniri aparoni kooya imonthaaitakari omayimpitzi. Ikatziya-paakiro niyaankiniki ipiyojiita. ⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-tatsiri, iroka kooya imonthaaitakari omayimpi-waitzi. ⁵ Ikantakaan-taki pairani Moisés iwaiitiro mayimpi-tatsiri kooya. ¿Tsikatyaa pikantzika awiroka?” ⁶ Irootaki isampitan-tariri inintzi inkompita-kayi-tyaari Jesús, onantyaari inkanta-koitiriri. Iro kantacha oiyootanaka Jesús isankina-waitantaro irako kipatsi. ⁷ Aikiro isampitai-tatziiri, ari ikatziyanaka yoiyoowitaka, ikantanakiri: “Tzimatsi-rika aparoni pikarajitaki kaari antironi kaari-pirori, iriitaki itakaan-tyaaroni ishinyaan-tyaaro mapi iroka kooya.” ⁸ Aajatzi yoiyootanaja, yapiitanajiro isankina-waitziro kipatsi. ⁹ Ikanta ikimajitaki ikantakiri Jesús, aparo-payi ipiyayi-tanaka, tima ikinkithasiri-yitanakiro tsika ikantayita irirori. Iriitaki itataita-nakaro ipiyanaka antari-konapayi. Ikanta isaikanaki apitiroini Jesús aajatzi kooya, ¹⁰ katziyanaka yoiyootaka, ari isampitziro ikantziro: “Kooyá, ¿Tsikama ikinajitakika? ¿Tikatsima jatakaironi imishakowintimi?” ¹¹ Akanakiri iroori okantziri: “Tikatsi Nowinkathariti.” Ikantzi Jesús: “Aajatzi naaka airo nomishakowintzimi. Pijatai, airo papiitziro pinkaaripirotajii.”

Ikitainka-takotziri Jesús osaawi-satzi-payi

¹² Ari yapiita-najiro Jesús iyomitairi atziri-payi, ikantziri: “Naaka kitainka-takotziriri osaawi-satziiti. Inkarati oshintajinani naaka, aritaki nonkitainka-takotajiri, airo ikinawaitaji otsitini-kitzi.” ¹³ Ari ikantzi Nasitantaniri: “Piwakowinta-siwaita pikinkitha-takota apaniroini, tikatsi apantyaaroni okaratzi pikinkitha-takowai-witaka.” ¹⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Kamiitha okaratzi nokamantan-tziri, okantawitaka nokinkitha-takowitaka apaniroini naaka. Timanoyotzi tsika nopoñaakaro, tsika anta nojataji. Iro kantacha ti piyojiitiro awirokaiti. ¹⁵ Pamitasi-jitakaroti pikimita-kotari atziri-payi imishakowintantzi. Irooma naaka tikatsi nomishakowinti. ¹⁶ Aririka nomishakowintanti naaka, omapiro-tatyaara okaratzi nokanta-yitziro, tima ti apaniroini nomishakowintanti, ari nokaratziri Asitanari ontyaanka-kinari naaka. ¹⁷ Iroka okantzi Ikantakaan-taitsiri ipaitakimiri awirokaiti: Aririka osiya-wakaiyaa inkinkitha-takiri apiti kamantakotantatsini, omapiro-tatyaara okaratzi ikinkitha-tziri.

¹⁸ Naaka kinkitha-takotaincha. Ari ikantakari Asitanari ontyaanka-kinari irijatzi kinkitha-takota-kinari. Apiti nokaratziri nokinkitha-takota.” ¹⁹ Ikantzi Nasitantaniri: “¿Tsikama isaikiri Asitamiri?”

Ikantzi Jesús: “Ti piyojiitina awiroka, ari pikimitairiri Asitanari ti piyotiri. Arimi piyojiitina naaka, ari piyotakirimi Asitanari.” ²⁰ Ari ikamantan-takirori Jesús iroka-payi ñaantsi taserintsi-pankoki tsika iwaita-piintziri kiriiki yasitakai-tariri Pawa. Iro kantacha tikatsi aakaantirini, tima tikira omonkara-paititya yaantai-tyaariri.

Tsika nojataji naaka, airo pariitaja anta awiroka

²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantzi: “Aririka nojataji oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha aritaki pinkama-koyitairo pikaaripiro-yitaki. Tsika-rika nojatajiro naaka, airo pariitajaja anta awiroka.” ²² Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Isiniwai-tatyaa yoka. Irootaki ikantantari airo ariita arokaiti tsika ijati irirori?” ²³ Ikantzi Jesús: “Osaawi-satzi pinayitzi awiroka, irooma naaka jinoki-satzi nonatzii. Iro pinampi awirokaiti aka kipatsiki, irooma naaka nonampitaro inkitiki. ²⁴ Irootaki nokantan-tamiri: ‘Aritaki pinkama-koyitairo piyaari-pironka. Airorika pikimisantana nokaman-takowitaka tsika nopaita naaka, irootaki pinkama-kotan-tajyaarori piyaari-pironka.’” ²⁵ Ikantzi Judá-iti: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ikantzi Jesús: “Aritaki nokaman-takimi. ²⁶ Tima tzimawi-tacha oshiki nonkantimiri, tzimatsi oshiki nomishakowinta-kimiri aajatzi. Tima okaratzi iñaawai-tziri ontyaanta-kinari iriipirori onatzii. Okaratzi nokaman-tayitzimiri osaawi-satziiti, irootaki ikamantanari irirori.” ²⁷ Iro kantacha ti inkimathatiri ikinkitha-takowi-takari Asitairi. ²⁸ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Aririka pipaika-kotakaan-takiri Itomi Atziri, aripaiti piyoti tsika nopaita. Tima ti naaka antasiwai-tyaaroni noninta-kaari. Apatziro noyomitaan-tziro okaratzi iyomitaanari Asitanari. ²⁹ Itzimi ontyaanka-kinari ari itsipa-siritana naaka. Ti yookina Asitanari, tima nanta-piintzi-niri okaratzi ookimotariri.” ³⁰ Ikanta ikamanta-koyitakiro Jesús iroka-payi, oshiki kimisanta-nakiriri.

Ookakaa-wintajimi Iriipirori

³¹ Ikantakiri Jesús maaroni Judá-iti ikaratzi kimisanta-nakiriri, ikantziri: “Aririka poisokiro-tanakyaaro noñaani, awirokataka iri-iripirori noyomitaani. ³² Aritaki piyotairo iriipirori, irootaki iriipirori ookakaa-winta-jimini pisaika-siwai-tanta-jyaari.” ³³ Akaajii-tanaki Judá-iti, ikantzi: “Icharini-payi Abraham nonayitatzii naaka. Tikatsi ompirawai-tyaanani. ¿Paitama pikantan-tanari awiroka: ‘Aritaki yookakaa-wintai-tajimi.’?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi antapiintzirori kaari-pirori, osiyawai-takaro ompiratatyaarimi. Omapiro. ³⁵ Aparoni ompirataari kapichiini ishininka-taitari, iriima aparoni itomitaitari yasi iwiro ishininka-taitari. ³⁶ Aririka yookakaa-wintajimi Itomitaitari, aritaki piyotaji omapiro yookakaa-wintajimi. ³⁷ Noyoyitzimi awirokaiti icharini-yitari Abraham. Iro kantacha pininta-jiitaki piwiina, tima ti onimotimi nokanta-yitzimiri. ³⁸ Irootaki nokamantan-tziri naaka okaratzi iñaakanari Asitanari. Irooma awirokaiti pantasitaro okaratzi pikimako-tziriri asitamiri.”

Iriitaki asitamiri kamaari

³⁹ Ari ikantajiitzi Judá-iti: “¡Iriitaki nowaisatzitini naaka Abraham!” Ikantzi Jesús: “Awirokami icharini-payi Abraham, aritaki pantakiro

okaratzi yantayi-takiri pairani irirori. ⁴⁰ Iro kantacha, pininta-jiitaki awiroka piwiina nokaman-tawita-kamiro okaratzi iyotakaanari Pawa. ¡Tima ti ari inkantyyaa pairani Abraham! ⁴¹ Irojatzí pantayitziro okaratzi yantziri asitamiri.” Ari ikantajíitzi Nasitantaniri: “¡Tira naaka irintsiti thainka-tasorintsi-taniri. Tima apatziro ikanta Asitanari, iriitaki Pawa!” * ⁴² Ikantzi Jesús: “Iriitakimi Pawa asityaamini, aritaki pintako-takyaanami, tima nopoñaakaro naaka Pawaki, naakataki. Ti naaka pokasita-chani noninta-kaani-kiini, tima iriitaki Pawa ontyaanka-kinari. ⁴³ ¿Paitama kaari pikimathatantaro nokanta-yitzimiri? Tima ti pininta-jiiti pinkimisantiro noñaani. ⁴⁴ Iriitaki asitakamiri Kamaari, panta-piinta-kiniri okaratzi inintziri. Yasi iwiro kamaari owakira itantana-karori, iwamaasiri-tantzi. Iriri thaiyawaari-payi inatzii, ti iñaawaitiro iroopirori. Aririka ininti yamatawi-tanti, iñaawai-tziro thaiyaantsi. ⁴⁵ Irooma naaka, noñaawai-tziro iroopirori ñaantsi, titzimaita pinkimisantajiitina awirokai. ⁴⁶ ¿Tzimatsi aka pikarajiitaki, kantinani: ‘Kaari-piro-siriri inatzii Jesús?’ Tima okaratzi noñaawai-tziri, iroopirori onatzii. ¿Paitama kaari pikimisantana? ⁴⁷ Itzimi-rika yasitari Pawa, ikimisantziro iñaani. Irooma awirokai ti yasityaami Pawa, ti pinkimisanta-jiiti.”

Itzimitsitaka Saipatzii-totaari

⁴⁸ Ikantajíitzi Judá-iti: “Omapiro nokantakimi Ositikii-toni-satzi pinatzii, tima kamaari pinatzii.” ⁴⁹ Ikantzi Jesús: “Ti nonkamaariti, nopinkatha-tziri naaka Asitanari. Irooma awirokai, ti pimpinkathajiitina. ⁵⁰ Ti naaka nintasi-tachani pimpinkathatina, tzimatsi pasini nintatsiri impinkatha-taitina, iriitaki mishakowintan-tatsini apaata. ⁵¹ Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji apaata. Omapiro.” ⁵² Ikantajíitzi Judá-iti: “Ari noyojiitzi omapiro pika-maaritzi. Tima kamaki Abraham, ari ikimitakari Kamantan-tzinkari-payi, kamayitaki maaroni. Ipoñaa pikantzi awiroka: ‘Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji.’ ⁵³ ¿Panairima awiroka nowai-satzitini Abraham? Kamaki irirori, ari ikimiya-takari Kamantan-tzinkari. ¿Tsikama pipai-matsitaka awiroka?” ⁵⁴ Ikantzi Jesús: “Naakami nintasi-tachani impinkatha-taitinami, tikatsi apantyaaroni. Iro kantacha tzimatsi pinkathatakaantanari, iriitaki Asitanari. Irijatzí pikinkitha-takota-piintziri awiroka, pikantzi: ‘Iriitaki Nowawani.’ ⁵⁵ Titzimaita piyojiitiri awirokai. Irooma naaka noñiiri. Aririka nonkantimi ‘ti noñiiri,’ thaiyawaari nonatzii, nosiyako-takami awirokai. Iro kantacha omapiro noñiiri naaka. Nokimisantziro iñaani. ⁵⁶ Tima yoka Abraham, piwaisatzi-titari awiroka-payi, ikimosiritaki pairani iñiiri nompoka-paititi. Imatzimai-takaro iñaakina, antaro ikimo-siritaki.” ⁵⁷ Ikantzi Judá-iti: “Tikira-mintha ontzimi onkarati 50 pisarintsiti. Ari pikantzi piñiiri Abraham.” ⁵⁸ Ikantzi Jesús: “Tikira-mintha intzimiita pairani Abraham, ‘Naakataki.’ Omapiro.” ⁵⁹ Ikanta yaaywi-tanaka mapi Judá-iti inintzi ishimiirimi Jesús. Omananaka irirori, sitowanaki tasorintsi-pankoki.

* **8:41** thainka-tasorintsi-taniri = mayimpiriiti. Tima isiyakaa-winta-tziiri pairani Judá-iti, ti yoisokiro-tyaari Pawa, yantayi-tziro kaari-pirori.

9

Yisitako-takaajiri Jesús Kamaraakiri

¹ Ikanta yawisanaki Jesús iñaapaakiri aparoni atziri kamaraakitsiri, itzima-kori ikamaraakitzi. ² Ikantzi iyomitaani-payi: “¡Yomitaanari! ¿Paitama ikamaraaki-tantari owakira itzimapaaki yoka atziri? ¿Irooma kantakaaro ikaaripirodzi irirori? ¿Irooma kantakaaro ikaaripirodzi irirori?” * ³ Ikantzi Jesús: “Ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka irirori, ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka iriri. Iro kantakaan-tzirori iñaakan-taitan-tyaarori isintsinka Pawa. ⁴ Tima ainiro okitaititzi, oninta-piro-tatyaa nantini yanta-wairi ontyaankakinari. Irooma aririka onsitini-tanaki, tikatsi kantironi yantawaiti. ⁵ Tima ainiro nosaiki naaka aka kipatsiki, naakataki kitainka-takotziri osaawi-satzi.” ⁶ Ikaratakiro ikinkitha-waitaki Jesús, ichoontanaki kipatsiki, yamirokaki kapichiini kipatsi, itziritakiri irokiki kamaraakiri. ⁷ Ikantziri: “Pijati pinkiwyaa owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini.” Ari ikinanaki kamaraakiri, ikiwapaaka. Ikanta ipiyapaaka, aminawai-tanaji kamiitha. ⁸ Ikanta ishininka-payi ikaratzi ñaapiintziriri ikampitantzi impasitai-tyaari, isampita-wakaa-jiitaka, ikantzi: “¿Kaarima yoka saika-piinta-tsiri ikampitantzi impasitai-tyaari?” ⁹ Tzimatsi kantatsiri: “Iriitaki.” Pasini kantatsi: “Kaari, iriiwai-witaka.” Ikantzi irirori: “Naakataki piñaa-piintzi.”

¹⁰ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pikantaaka paminan-taari kamiitha?”

¹¹ Ikantzi irirori: “Jiirinta atziri paitachari Jesús, itziritan-takanaro kipatsi nokiki, ikanta-tamaitana: ‘Pijati owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini. Ari pinkiwyaaari.’ Ikanta nojatanaki, nokiwapaaka anta, ari okantanajiri naminanaji.” ¹² Ikantai-tziri: “¿Tsikama iroñaaka yoka atziri?” Ikantzi irirori: “Ti noyoti.”

Isampitziri Nasitantaniri-payi Kamaraaki-witachari

¹³ Ikanta yaitanakiri kamaraaki-witachari isaiki Nasitantaniri-payi. ¹⁴ Tima irootaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ikantanta-karori Jesús itziritan-takariri irooki kipatsi, iro yokichaa-tantaari kamiitha.

¹⁵ Ari yapiitakiri Nasitantaniri-payi isampitziri tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha. Ikantanaki irirori: “Itziritan-takanaro nokiki kapichiini kipatsi, ari nojatanaki naaka nokiwaakita. Ari nokichaa-tanaji kamiitha.” ¹⁶ Ari ikantzi pasini Nasitantaniri: “Yoka atziri antakirori kaari irasi Pawa, tima ti imairintyaaro kitaitiri imakoryaan-taitari.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “¿Iriimi kaari-pirosiriri, airo yantziromi añaakiri?” Tima onasiyitaka ikantajii-takiri Nasitantaniripayi, ti yaapatyaa-wakaiyaa. ¹⁷ Ari yapiitakiri isampitziri kamaraaki-witachari, ikantziri: “¿Paita pikinkithasiritari awiroka, paitama okichaa-takaa-jumiri kamiitha?” Ikantzi irirori: “Kamantan-tzinkari inatzii.”

¹⁸ Iro kantacha, ti inkimisanta-jiiti Judá-iti iriitaki kamaraaki-witachari yoka, iriitaki yokichaa-takai-tajiri kamiitha. Irootaki ikaiman-takariri iriri yokichaa-takai-tajiri. ¹⁹ Isampita-wakiri, ikantziri: “¿Iriima pitomi yoka? Pinkamantina, ¿irooma itzimakori ikamaraakitzi? ¿Tsikama okanta yokichaa-tantaari kamiitha?”

* 9:2 Yomitaanari = Rabi

²⁰ Ikantanaki iriri: “Apatziro noyotzi iriitaki notomi, itzima-kori ikamaraakitzi. ²¹ Iro kantacha, tira noyoti tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha, ti noyoti aajatzi ninka okichaa-takaa-jiriri. Pisampitiri irirori, aritaki antaritaki irirori, iriitaki kamantimini.” ²² Iro ikantantari asitariri tima itharowan-tatyaari Judá-iti, ikantajiitaki irirori: “Itzimi-rika kantain-tsini Saipatzii-totaari inatzii yoka Jesús, airo nosinitairi inkyaaji apatota-piinta-jiita.” ²³ Irootaki ikantantari iriri: “Pisampitiri notomi, antaritaki irirori.”

²⁴ Ari yapiitakiro Judá-iti ikaimajiri kamaraaki-witachari, ikantziri: “Pimpinkathatiri Pawa, pinkamantina kamiitha, airo pipinkathawaitziri yoka atziri kaari-piro-siriri inatzii.” ²⁵ Ikantzi irirori: “Ti noyoti naaka kaari-piro-siri-rika inatzii. Apatziro noyotzi kamaraakiri nonawita, yokichaa-takaajana kamiitha.” ²⁶ Yapiitzi isampitzi, ikantziri: “¿Tsika ikantakimika? ¿Paita yantakiri yokichaa-takaan-taamiri?” ²⁷ Ikantzi kamaraaki-witachari: “Aritaki nokantakimi, ti pinkimisantina. ¿Paitama pinintantari napiitimiro? ¿Pinintatziima pinkimisanta-jiitiri awiroka?” ²⁸ Ari ikawiya-waitai-tanakiri kamaraaki-witachari, ikantai-tanakiri: “Pawintyaari awiroka yoka atziri, irooma naakaiti nawintyaaro Ikantakaantani awaisatziitini Moisés. ²⁹ Timá noyojiitzi naaka ikinkitha-waita-kaakiri Pawa pairani Moisés. Iriima yoka atziri, tikatsi yotirini tsika ikinapaaki.”

³⁰ Ari yakanaki kamaraaki-witachari, ikantzi: “¡Arimá! Ti piyotiri awirokaiti tsika ikinapaaki. Irooma naaka yokichaa-takaajana kamiitha. ³¹ Timá ayojiitzi maaroni ti inkimiri Pawa antzirori kaari-pirori. Apatziro ikimiro yamanani pinkatha-tziriri, ikaratzi antanjirori inintziri. ³² Tikatsi ankimakoti tzimatsi okichaa-takaa-jiriri tzimako-tzirori ikamaraakitzi. ³³ Airomi ipoñaakaro yoka atziri Pawakinta, airo imatziromi yantakiri.” ³⁴ Ikantai-tanakiri kamaraaki-witachari: “Kaari-pirori pikanta pitzima-paaki awiroka. ¿Impoña pinintzi piyomitaa-yitajina naaka?” Imisitowai-takiri.

Kamaraaki-siriri

³⁵ Aritaki kimaki Jesús imisitowai-takiri kamaraaki-witachari. Ikanta iñaajiri ikinapaji, isampitakiri, ikantziri: “¿Pawintaarima awiroka Itomi Atziri?” ³⁶ Ikantzi irirori: “¡Pinkatharí! Pookotinari tsika itzimi, nonintzi nawintyaari naaka.” ³⁷ Ikantzi Jesús: “Aritaki piñaakiri, iriitaki kinkitha-waita-kaakimiri.” ³⁸ Ari ityirowanaka yoka atziri impinkatha-tanakiri Jesús, ikantziri: “Nawintaami Pinkatharí.” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Irootaki nopokan-takari naaka naminayi-tajiri osaawikisatzi, irootaki yokichaa-tanta-jyaari kamaraaki-witachari. Iriima ikaratzi okichaa-witachari, kamaraaki inkantajyaa.” ⁴⁰ Ikanta ikimaki Nasitantaniri ikaratzi tsipatakari Jesús, ikantakiri: “¿Pikantatziima naaka-payi kamaraakiri?” ⁴¹ Ari ikantzi Jesús: “Omapiromi pinkimi-tyaari mawityaakiri awirokaiti, tikatsi mishawinti-mironi piyaari-piro-siritani. Irooma pikanta-jiitzi ti pimawityaakiti, aritaki imishakowintan-taita-kimiro pipiyatha-takana.”

¹ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari kyaatsini ikyaa-piintaitzira piratantotsiki, inkyaasi-takyaa-rika onampina-tantoki, kosintzi inatzii, kaari-pirori inatzii. Omapiro. * ² Iriima ikaratzi kyaatsiri tsika ikyaa-piintaitzi, iriitaki aamaako-winta-piintariri ipiraitari. ³ Tima iriitaki asitaryaa-kotziriri ipiraitari aamaako-winta-rori asitako-rontsi. Inkaima-pajiri aamaako-wintariri tsika ipaiyitziri ipiraitari, aritaki iyowaanti-tawajiri irirori. Iriitaki misitowa-pajirini ipiraitari. ⁴ Aririka imisitowakiri maaroni intakiroki, iriitaki jiwatirini aamaako-wintariri, iyaatzimai-tyaari ipiraitari, tima iyowaantiziri iriitaki aamaako-wintariri. ⁵ Iro kantacha tira iyaatiri kaari iñaapiintzi, oshiki isiyapithatari, tima ti iyowaantitiri.” ⁶ Ari ikantakiri Jesús isiyakaa-wintziniri, iro kantacha ti inkimatha-jitiri yokaiti opaita ikantako-tziri.

Ikimitari Jesús kamiithari aamaako-wintan-tatsiri

⁷ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantziri: “Naakataki osiyarori asitakoro piratantotsi. Omapiro. ⁸ Tima inkarati itakarori ipokaki tikiramintha nompoki naaka, isiyasi-takari kosintzi, kaari-pirori inayitzi yokaiti. Iro kantacha tira inkimisantan-tajitiri ipiraitari. ⁹ Naakataki osiyarori asitako-rontsi. Tzimatsi-rika kyaajatsini nokimitakaro naaka asitakoro, aritaki yawisako-siritaji. Tima inkimita-kotajyaari ipiraitari ipiya-piyata ikyaa-piintzi aajatzi isitowa-piintzi. Ti onkowityaawaityaa iwariti. ¹⁰ Iriima kosintzi apatziro ipoki inkositi, iwanti, yapirotanti. Irooma naaka nopokaki nañaakaa-siri-tziitantaji.

¹¹ Naakataki osiyariri kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Tima inkarati kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari, isiniwintari ipira. ¹² Iro kantacha ikaratzi ipinaitziri yaamaako-wintari asinintsi ipiraitari, aririka iñaawakiri owamintha-tariri ipiraitari, isiyapithatari ipiraitari, ari iwaityaari ipiraitari yookanakiri aamaako-wintariri, oiwarayi-tanaka pasini ipiraitari. ¹³ Irootaki isiyantari aamaako-wintariri ipiraitari, tima apatziro inintzi impinaitiri. Tira inkowapirotiri ipiraitari yaamaako-wintyaari. ¹⁴ Naakataki osiyariri kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Noyoyitziri naaka nopirapayi. Iyotana irirori. ¹⁵ Okimita iyopirotona naaka Asitanari, ari nokimitzitari naaka noyopiro-tziri irirori. Nosiniwintari naaka nopirapayi. ¹⁶ Tzimatsi pasini nopira kaari saikatsini aka. Ontzimatyii namayitajiri irirori aka. Aritaki inkimisanta-yitajina irirori. Tima aparoni inkantajyaa impiyotajyaa. Aparoni inkantajyaa aamaako-winta-jyaarini. ¹⁷ Tima nosinitakiro naaka nañaan-tari napiitantajyaarori nañaaji. Irootaki itakotan-tanari Asitanari. ¹⁸ Tikatsi sintsitinani, naakataki sinitasi-taincha. Otzimimotana nosintsinka nosinitan-takari, irootaki napiitan-tyaarori nañaaji. Iro ikantakinari Asitanari nantiro.”

¹⁹ Ikanta ikimajitaki Judá-iti okaratzi ikantakiri Jesús, tsiparyaa-wakajitanaaka ikarawi-jitara. ²⁰ Tzimatsi oshiki kantain-tziri: “¿Paitama pikimisantan-tariri? Ikamaari-tatzii, irootaki isinkiwintantari.” ²¹ Tzimatsi pasini, kantatsiri: “Inkamaari-tatyimi yoka airo iñaawai-tziromi iroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari yisitako-takairi mawityaaki-witachari?”

Ikisaniinta-nakiri Judá-iti yoka Jesús

* **10:1** piratantotsi, ipiraitari, ipira, nopira = oisha = oveja

²² Aritaki kyaarontsi-tapaji. Ari yoimosirinkai-tzirori tasorintsi-panko anta Aapatyaawiniki. ²³ Ari isaikitakari irirori Jesús tasorintsi-pankoki, yaniiwaitzi awisa-tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro "Salomón-tapi-si." ²⁴ Ari ipiyotzi-winta-paakari Judá-iti, ikantapaakiri: "¿Tsika-paitima pinkaratiro piña-sirin-kayitakina? Awiroka-rika Saipatzii-totaari, intsityaa piiñaarontinaro." ²⁵ Yakanaki Jesús ikantzi: "Aritaki nokaman-tawitakami awirokaiti, ti pinkimisantina. Okaratzi antakaa-yitakinari itasorinka Asitanari, añaakanta-piro-waitakiro kamiitha. ²⁶ Iro kantacha ti pinkimisanta-jiiti awirokaiti, ti pinkimitakaantyyaa awirokami nopira. ²⁷ Inkarati siyanajjaarini iyowaantitana nopira, noyotzitari naaka. Iyaayitana irirori-payi. ²⁸ Naakataki añaakaa-yitairini. Airo ipyaawaita, tikatsi aapitha-tinarini. ²⁹ Ikaratzi ipakinari Asitanari, tikatsira aapitha-tajinarini, iriitaki matairori yiri-ipirotzi, iriitaki anaako-piro-tanta-tsini. ³⁰ Itsipa-siritana Asitanari, kimiwaitaka aparonimi nonkantyyaa."

³¹ Ari yapiiwi-takaro Judá-iti yaawitanaja mapi inintzi ishimiirimi, ³² ikantanaki Jesús: "Tima oshiki kamiithari piñaako-takinari awirokaiti antakaa-kinari itasorinka Asitanari. ¿Tsikama otzimikari pishimyyaa-wintinari?" ³³ Ikantajiitzi Judá-iti: "Ti iro nonintantyaari noshimyyaa-wintimiro kamiithari okaratzi pantayi-takiri, iro noshimyyaa-wintimi pithainka-tasorintsi-takiri Pawa. Tikatsi pimpaitamatsityaa awiroka, atziri pinatzii, iro kantacha pikimita-kaantawaitaka Pawami pinatyii." ³⁴ Ikantzi Jesús: "Iroka osankina-takota Ikantakaan-taitsiri, Naaka kantatsi: 'Pawaiti pinajiitzi awirokaiti.'

³⁵ Ari ayojiitziro Sankinarintsi-pirori, airo okanta antainkañaanitiro. Iriita-jaantaki Pawa paitakiri atziri-payi 'Pawaiti' ikaratzi iyotakaa-yitakiri iñaani. ³⁶ ¿Paitama pikantan-tanari awiroka-payi nothainka-tasorintsitaki nokantaki naaka Itomi Pawa? Naakataiki iyoyaaki, ityaantakina nompoki kipatsiki. ³⁷ Airorika nantayi-tziro naaka okaratzi yantziri Asitanari, airo pikimisanta-jiitzi. ³⁸ Iro kantacha piñaakina nantayi-tziro, onkanta-wityaa airo pikimisantana naaka, iro pinkimisanti okaratzi notasonka-wintan-tayitaki, irootaki piyopiro-tanta-jyaari nowichaajari naaka Asitanari, iwichaajana aajatzi irirori." ³⁹ Ari yapiiwi-tanaaro Judá-iti inintzi yaakaan-tirimi, iro kantacha Jesús isiya-pitha-tanakari.

⁴⁰ Piyanaka Jesús katonkonta Pariñaaki. Ari isaikapaji tsika iki-waatantaki pairani Juan. ⁴¹ Oshiki atziri jatasita-kiriri iñiiri Jesús. Ikantajiitzi: "Okantawitaka ti intasonka-wintan-tawityaa irirori Juan, iro kantacha okaratzi ikinkitha-takota-kiriri yoka atziri, iriipirori onatzii." ⁴² Tima oshiki kimisanta-kiriri Jesús anta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Tzimatsi aparoni mantsiyari paitachari Lázaro, iriitaki nampitarori Asinonkaa-pankoniki, itsipataro iritsiro, María aajatzi Marta. ² (Iroka María iritsiro Lázaro, irootaki saitanta-kariri kasankaari iitziki Awinkathariti, oshitan-tanaari oisi.) ³ Okanta iritsiro-payi Lázaro, okaimakaan-takiri Jesús, okantziri: "Pinkathari, imantsiyatatzii pitsipa-winthatani." ⁴ Ikanta ikimawaki Jesús, ikantanaki irirori:

“Iroka mantsiyarintsi ti owamaanti, ari iñiitirori itasorinka Pawa, aajatzi irasi Itomi.”

⁵ Tima itako-pirotani onatzii Jesús iroka Marta, María, aajatzi Lázaro. ⁶ Ikimawitaka ikamantai-tziri imantsiya-tatzii Lázaro, aikiro isaikana-kitzii okaratzi apiti kitaitiri anta. ⁷ Ipoñaa ikantanajiri iyomitaani-payi: “Thami ampiyaji iipatsitiki Judá-iti.” ⁸ Ikantajiitzi iyomitaani: “¡Yomitaanari! Owakira inintzi ishimimi Judá-iti anta, aikiro pinintatzii pimpiyanaji anta.” * ⁹ Ikantzi Jesús: “¿Tima osamani okanta aparoni kitaitiri? Ikaratzi aniiatsiri kitaipaiti, ti yantziwa-waityaa, tima tzimatsi kitainkari aka kipatsiki. † ¹⁰ Iriima aniiatsiri tsitini-paiti, yantziwa-waita, tima tikatsi kitainkari.” ¹¹ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Makoryaaki atsipa-winthatani Lázaro, iro kantacha ontzimatyii nojati nopiriintajiri.” ‡ ¹² Ari ikantajiitzi iyomitaani: “Pinkathari! Kimitaka iro yisitakotaji, tima imakoryaatzii.” ¹³ ikantawi-tatyaa Jesús kamaki Lázaro, iro kantacha ikinkithasiri-jiita iyomitaani iñaawinta-tziiro makoryaantsi. ¹⁴ Ari yoiñaarontanakiro Jesús, ikantzi: “Kamaki Lázaro. ¹⁵ Oshiki nonkimo-siritaki ti nosaiki anta, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaari awiroka. Iro kantacha ontzimatyii ajati aminiri.” ¹⁶ Ikanta Tomás ipaitai-tziri “Tsipari”, iñaanatziri pasini iyomitaani-payi Jesús, ikantziri: “Thami ayaatanakiri, añaamatsiti aiorrika iwamaitajai aroka.” §

Iriitaki Jesús opiriintan-tatsiri, añaakaan-tantatsiri

¹⁷ Ikanta yariita-paaka Jesús, ikimapaaki tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikitaitan-takariri Lázaro. ¹⁸ Ti intaina-piro owiro Asinonkaa-pankoni nampitsi Aapatyaawini. * ¹⁹ Tima oshiki Judá-iti pokayitain-tsiri yoimosirinkaro Marta aajatzi María ikamakira oyaariri. ²⁰ Okimaki Marta ariitapaaka Jesús, jatanaki omonthaa-wakari. Irooma María irojatzi osaikaki pankotsiki. ²¹ Okantawakiri Jesús iroka Marta: “¡Pinkathari! Arimi pisaikimi awiroka aka, airomi ikami aarini. ²² Iro kantacha noyotzi naaka onkarati pinkampi-tiriri awiroka Pawa, aritaki imatakimiro.” ²³ Ikantziro Jesús: “Aritaki impiriintaji piyaariri.” ²⁴ Okantzi Marta: “Noyotzi naaka aritaki impiriintaji apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiriintai-rika ikaratzi kamayitain-tsiri.” ²⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki opiriintan-tatsiri, naakataki añaakaan-tatsiri. Ikaratzi kimisanta-jinani naaka, onkanta-wityaa inkami, aritaki yañaaji. ²⁶ Tima inkarati añaayita-tsiri iroñaaka, ikaratzi kimisantaanari naaka, aritaki yañaaji inkamawi-tajyaa-rika. ¿Pikimisantziroma iroka?” ²⁷ Okantzi Marta: “Nokimisantzimi Pinkathari, tima awiroka Saipatzii-totaari, Itomi Pawa, pokaintsiri aka kipatsiki.”

Iiraapaaka Jesús tsika ikitaitakiri Lázaro

²⁸ Ari okaratzi okinkithawaitakaayiri Marta, jatanaki okaimiro María, irinto, okamanta-thata-paakiro, okantziro: “Ariitapaaka yomitaan-taniri, ikaimimi.” ²⁹ Okanta okimawaki iroori, sintziini okatziyanaka, osiyasi-tanakari oñaawakiri Jesús. ³⁰ Tikiraata yariityaa Jesús nampitsiki, irojatzi isaikaki tsika omonthaa-wakari

* **11:8** Yomitaanari = Rabí † **11:9** aparoni kitaitiri = 12 hora ‡ **11:11** makoryaantsi = maantsi § **11:16** Tsipari = Didimo * **11:18** ti intaina-piro = 3 kilómetro = 15 estadio

Marta. ³¹ Ikanta Judá-iti ikaratzi tsipata-karori owankoki María yoimosirinkiro, tima iñaawakiro sintziini okatziyanaka ojetanaki, iyaataa-jiita-nakiro isiyakaantzi irawai-tatyiyaa kitataariki. ³² Okanta ariitapaaka María isaikaki Jesús, otyirowa-sitapaakari okantapaakiri: “¡Pinkatharí! Arimi pisaiki awiroka aka, airomi ikami aarini.” ³³ Ikanta iñaakiro Jesús irayimo-tapaakari María, ari ikantzi-tapaakari Judá-iti ikaratzi oyaatapaa-kirori, othonkasiryaa-nakiri irirori, antaro okatsitzimo-siri-tanakari. ³⁴ Ari isampitanakiro, ikantziro: “¿Tsikama anta pikitataki-rika?” Ari ikantaitanakiri: “Pimpoki Pinkatharí, piñiiri.” ³⁵ Ari Iiraapaakari irirori Jesús. ³⁶ Ari ikantajii-tanaki Judá-iti: “¡Piñiiri, oshiki itakotakari irirori!” ³⁷ Tzimatsi pasini Judá-iti kantain-tsiri: “Iriiwitaka yoka aminakairiri mawityaakiri, ¿paitama kaari yaminanta tsika inkinakairo airo ikamanta Lázaro?”

Yañaantaari Lázaro

³⁸ Ari yapiita-nakiro Jesús okatsitzimo-siri-tanakiri, ijatasi-tanakiri tsika ikitaitakiri. Tima omoro-naki onatzii, antaro mapi ishipitakoitan-takariri. ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pisirinkiro mapi.” Ari okantzi Marta, iritsiro kamaintsiri: “¡Pinkatharí! Kimitaka aritaki sankaaiki, tima tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikamantakari.” ⁴⁰ Ikantzi Jesús: “¿Tima nonkantimi aririka pinkimisantina aritaki piñaakiro itasorinka Pawa?” ⁴¹ Tima isirinkai-takiro mapi. Ari yaminanaki Jesús inkitiki, ikantanaki: “Asitanarí, nopaasoonki-tzimi awiroka, tima pikimakina. ⁴² Noyotzi ari pikanta-piintatyaa pikimana. Irootaki nokantan-tamiri inkiman-tyaari atziri-payi ikaratzi piyotain-chari aka, irootaki inkimisantant-tyaari awiroka ontyaanka-kinari.” ⁴³ Ikanta iñaawai-takiro iroka ñaantsi, ikaimanaki sintziini ikantzi: “¡Lázaro! ¡Pisitowaji!” ⁴⁴ Tima sitowapaji kamawitain-chari yoosatakaro manthakintsi irakoki aajatzi iitziki, irojatzi ipona-poro-takaro yankowitantai-tawakariri. Ikantzi Jesús: “Pankowí-ryaakotiri, ijataita.”

Ikamanta-wakaita iwa-kaantaitiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Irootaki ikimisantant-tanakari oshiki Judá-iti ikaratzi jataintsiri itzipataro María, ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús. ⁴⁶ Iro kantacha tzimatsi pasini Judá-iti jatasita-kiriri Nasitantaniri-payi. Ikamantapaakiri okaratzi yantakiri Jesús. ⁴⁷ Irootaki yapatotan-tanakari Nasitantaniri-payi, aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari, tima iyosiitaa ipiyojiitaka iriipiroriiti, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankantyaaka? Oshiki iñiitakiri itasonka-wintantaki yoka atziri. ⁴⁸ Aririka añaasi-mintha-tasityaari, aritaki inthonkakyaa inkimisantaitiri maaroni. Ari impokaki ijiwariti-payi wirakocha, imporoka-paakiro tasorintsi-panko, yapirotakai maaroni arokaiti.” ⁴⁹ Tima iriitwitaka pairani ijiwari-piroti Impira-tasorintsi-taari paitachari Caifás, ikantanaki irirori: “Kimitaka ti piyojiiti awiroka. ⁵⁰ Ti pinkinkithasiri-jiityaa irootaki kamiitha-tatsini inkama-winta-tajai aaroni atziri, airo yapiroi-tantai anampiki.”

⁵¹ Ikanta Caifás Impira-tasorintsi-pirori, iñaawai-takaakiri Pawa. Okantawitaka ti iyoti, iriitaki Jesús ikinkitha-takotaki inkamawintiri ishininka-payi. ⁵² Ti apatziro inkamawintairi Judá-iti, irootaki

yapatotan-tajyaari maaroni itomiiti Pawa ikaratzi saikayi-taintsiri tsika-rika-payi aka kipatsiki. ⁵³ Aripaiti inintajiitaki ijiwariti Judá-iti iwa-kaantiri Jesús.

⁵⁴ Irootaki kaari inintan-tanaja Jesús intzipatanajyaari Judá-iti. Sitowanaki tsika inampiwi-takaro, jataki otzisi-masiki osaiki nampitsi paitachari Efraín. Ari isaikakaa-pajiri anta itsipayi-takari iyomitaani-payi.

⁵⁵ Irootaintsi yoimosirinka-paiti-tairo Judá-iti Anankoryaantsi, oshiki atziri jatatsiri Aapatyaawiniki iwitsika-siri-yityaa. ⁵⁶ Oshiki yamina-mina-witai-takari Jesús, isampita-wakaa-jiita tasorintsi-pankoki, ikantzi: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka? ¿Arima impokaki irirori yoimosirinkajiita?”

⁵⁷ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari-payi, ikantan-tayitaki: “Tzimatsi-rika yotaintsini tsika isaiki Jesús, inkamanti, naakaan-tiriita.”

12

Isaitan-taitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Tima oyotapaa-kityaa 6 kitaitiri yoimosirinkan-taityaarori Anankoryaantsi, jataki Jesús Asinonkaa-pankoniki, inampiki Lázaro yañaakaajiri. ² Okanta otsitiniityaanaki ari ikaimai-takiri Jesús yakyootiri itsipa-winthari-payi. Irootaki oyiitan-tatsiri Marta. Ari isaikitakari aajatzi Lázaro itsipatakariki Jesús iwajiita. ³ Amakotapaaki María kasankaari. Oshiki owinaro iroka. Osaitan-takari iitziki Jesús. Oshitanta-tzimaitari oisi. Kasankainka okantanaka maaroni pankotsiki. * ⁴ Ikanta Judas Nampitsi-wiri, iyomitaani Jesús pithoka-sityaarini apaata, ikantanaki irirori: ⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro iroka kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasityaaririmi asinonkai-nkari-payi.” † ⁶ Tira iro inkantan-tyaari Judas itakota-tyaari asinonkai-nkari-payi, kosintzi inatzii. Iriitaki owiiriri kiriiki, iro kantacha ikosita-piintziri kapichiini. ⁷ Ikantzi Jesús: “Piñaasi-tyaaro, irootaki okasiya-kaawintakinari aririka inkitaitakina apaata. ⁸ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaikimotimi, irooma naaka kapichi-tapaaki nosaiki-motanajimi.

Ikamanta-wakaita iwaitiri Lázaro

⁹ Tima oshiki Judá-iti yotaintsiri ari isaiki Jesús anta Asinonkaa-pankoniki. Ijajiitanaki anta. Ti apatziro yaminiri Jesús aajatzi Lázaro, yañaakaajiri Jesús. ¹⁰ Iro kantacha ikamanta-wakaa-jiitaka ijiwari Impira-tasorintsi-taari inwiiri Lázaro. ¹¹ Iriitaki Lázaro kantakaan-takirori kaari yaripiro-tanta-naari Judá-iti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús.

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

* **12:3** kasankaari = nardo; owinaroni = aparoni libra = 300 gramo † **12:5** oshiki kiriiki = 300 denario. Iriitaki ipinaitziriri antawai-tatsiri aparoni osarintsi.

¹² Okanta okitaitita-manaji, oshiki atziri jataintsiri Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. Ari ikimajiitaki ikantaitzi: “Ariita-paaka Jesús Aapatyaawiniki.” ¹³ Ichikajii-tanaki osiyarori kompirosi. Jaitijii-tanaki imonthaa-wakyaari, ikaimajiitzi ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Iriitaki Awinkatharipirotajaari arokaiti Israel-iiti! ‡

¹⁴ Ari iñaapaaki Jesús kiripiri ikyaakoitari, ikyaako-tanakari, tima iriitaki ikinkitha-takoi-tzitakari pairani Sankinarintsiki, ikantaitaki: §

¹⁵ Kisakowintoni-sató, airo pitharowa-jiitzi,

Pokataiki Piwinkathariti,

Ikyaaako-takari kiripiri ikyaakoitari.

¹⁶ Tira inkimatha-wityaaro iyomitani-payi Jesús owakira ikimawakiro. Iro kantacha iwajinoka-sitan-taarori Jesús iwaniinkaro, aripaiti ikinkithasiri-jiitanaka, iriivitaka Jesús isankina-takoitzi. ¹⁷ Tima oshiki ikinkitha-takoyi-tanajiro okaratzi iñaakiri atziri-payi itsipatakari pairani Jesús yañaakaan-taarori Lázaro. ¹⁸ Irootaki ijatanta-yitanakari atziri-payi imonthaa-wakari Jesús, tima ikimako-takiri yañaakairi kamawita-chari. ¹⁹ Iriima Nasitantaniri-payi ikanta-wakaa-jiitanaka irirori: “Piñaakiro, kimitaka airo imatziri itsinampairi. Paminiri, irootantsi ijatasitiri maaroni.”

Ñaawaitzirori Iñaani Wirakocha Yamina-mina-tziri Jesús

²⁰ Tzimatsi wirakocha-payi ikonowakari ikaratzi jataintsiri yoimosirinka-jiita. ²¹ Ikanta wirakocha-payi itsitoka-paakari

Felipe, poñaachari Simapankoniki nampitsi saikatsiri Tapowiniki.

Ikantapaakiri: “¡Pinkathari! Nonintzi noñiiri Jesús.” ²² Jatanaki

irirori Felipe, ikamanta-paakiri Andrés. Apitiroiti ijatanaki,

ikamantakiri Jesús. ²³ Ari ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iwajinoka-

sitan-tajjaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. ²⁴ Tima aparoni okithoki

kaari sampiiki-tatsini aririka impanki-taitiro, asi owiro onkara-

matsiti aparoni okithoki. Irooma aririka osampiikita-painti impanki-

taitiro, aritaki iñiitajiro onkithoki-pirotaji. Omapiro. * ²⁵ Tzimatsi-

rika itakota-siwai-tachari yantayi-tziro ayimaniinta-siyitari, aritaki

impyaasi-tajyaa. Iriima ikaratzi manintaironi ayimatan-tziri yantasi-

waithaari aka kipatsiki, ikamawinta-naatyiiro yañaani-tanta-jyaari.

²⁶ Tzimatsi-rika nintatsini nonkimi-takaanitiri nompiratani, inkimita-

kotyaanaro naaka. Tsika-rika nosaikaji naaka, aritaki isaikita-jyaari

irirori nompiratani. Tzimatsi-rika nokimita-kaari nompiratani naaka,

iriitaki Asitanari kantakai-yaaroni impinka-thaitan-tyaariri apaata.”

Ikamantakota Jesús iwamaitiri

²⁷ “¡Antaroiti okantzimo-siri-takana iroñaaka! ¿Tsikama

nonkantika? ¿Nonkantima: ‘Asitanari, piwatsinaryaako-siri-

tajina?’ ¡Irootaki nopokan-takari, nomonkara-tajiro! ²⁸ Asitanari,

piñaakantiro pitasorinka.” Ikimaitatzii ñaawaita-naintsiri inkitik,

ikantaitzi: “Noñaakan-takiro, iroñaaka napiitiro.” ²⁹ Ikimaki atziri-

payi piyotain-chari, ikantajii-tanaki: “Ookatha-rontsi onatzii.” Iro

kantacha ikantzi pasini-payi: “Aparoni Maninkari ñaanata-kiriri.”

‡ **12:13** Korakitaintsi awinkathariti = Hosana; Wairontsi § **12:14** ikyaakoitari = asnillo,

asna * **12:24** okithoki = trigo

† 30 Ikantanaki Jesús: “Ti apatziro naaka iñaanati, awiroka-payi iñaawaiwintaki. 31 Irootantsi iñiitiri iwasankitaan-taiti aka kipatsiki, yiiñsinampai-tairi pinkathari-wintziriri osaawi-satziiti. 32 Iro kantacha aririka iwatzika-koitakina aka kipatsiki, aritaki nonkaima-siri-tajiri maaroni.”

33 Ari iñaarontzirori Jesús tsika onkantyaa aririka iwamaitakiri. 34 Ari yakajii-tanaki atziri-payi, ikantzi: “Ayojiitziro ikantai-tziri Ikantakaan-taitsiri: ‘Añaanita-tsiri inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Paitama pikantantari awiroka ontzimatyii iwatzika-koitairi Itomi Atziri? ¿Paitama Itomi Atziri?” 35 Ikantzi Jesús: “Ainiro isaikimo-tanajimi ikantai-tziri ‘Kitainkari,’ apatziro isaikanaji kapichiini. Pinkimitakaantiro paniitajimi okitainkatzi, airo omapokantami osiyarori tsi-tiniri. Tima inkarati aniitatsiri otsitini-kitzi, ti iñiuro tsika ikini. 36 Pinkimisantajiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari’ ainiro isaikimo-yitzimi, pinkimi-takotyaa irirori.”

Ti inkimisanta-jiiti Judá-iti

Ithonka-nakiro iñaawai-takiro iroka, sitowanaki Jesús. Ti iñaakan-tanajyaa.

37 Okantawitaka oshiki itasonka-wintantaki Jesús inampiki ishininkapayi, ti inkimisanta-jiiti. 38 Ontzimatyii omonkaratyaa isankina-takiri Kamantan-tzinkari Isaías, kantatsiri: ¿Pinkathari! ¿Itzimima kimisantironi añaani? ¿Itzimima iñaakakiri isintsinka Pawa? ‡

39 Iroka pasini isankina-takiri Isaías, irootaki kaari ikimisantan-tajjiita, ikantakiri pairani:

40 Iriitaki Pawa mawityaaki-takaa-kiriri,
Imasontzi-takaa-yitakiri,
Irootaki airo yokichaa-tanta,
Airo ikimatha-tantaro.
Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotairi aajatzi.

41 Iro iñaawai-tanta-karori iroka Isaías, tima iñaasiritakitziro iwaniinkaro Jesús, irootaki ikinkitha-takotan-takariri.

42 Okantawitaka okaratzi kantain-chari, oshiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús, imatzita-nakaro pinkatharipayi. Iro kantacha ti inkamantakotiro itharowantari Nasitantaniri-payi, airo imisitowan-taari ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta-jiita. 43 Ari okanta-tzimaitaka. Iriitaki ininta-pirotaki yaapatyii-yaari Nasitantaniri-payi, iriima Pawa, tira.

Jesús kantakotairini atziri-payi

44 Ari ikaimanaki sintsiini Jesús, ikantanaki: “Inkarati kimisanta-jinani naaka, ti apaniro ikimisantina, ikimisantzi-takari otyaankanari. 45 Ikaratzi okitanari naaka, okimiwai-takaro iriimi yokityaami ontyaanka-kinari. 46 Irootaki nopokan-takari naaka, nonkimi-tajyaari ‘Kitainkari,’ nonkitainka-takotajiri osaawi-satzi. Airo isaikayitaji otsitini-kitzi inkarati kimisanta-jinani. 47 Ti iro nompokan-tyaari aka kipatsiki nowasankitaanti, nopokatzi nowawisaa-kotanti. Iro kantacha ikaratzi kimawitarori noñaani, ti inkimisanti, kaari naaka wasankitairini. 48 Tzimatsi-rika maninta-kinari, kaari kimisantaironi noñaani, tzimaki owasankitairini. Kimiwaitaka iroka ñaantsi-payi

okaratzi noñaawai-yitakiri atzirimi onatyiimi, irootaki wasankitaan-tatsini apaata, ipiyatha-waanti-taitakana. ⁴⁹ Tima ti noñaawai-tasiwaityaa noninta-kaaniki. Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari, iriitaki kantakinari okaratzi nokanta-yitakiri aajatzi noyomitaan-tayitakiri. ⁵⁰ Noyotziro naaka ikantakaan-tziri Asitanari, irootaki añaanita-kaanta-tsiri. Ari okantari, okaratzi nokanta-yitziri naaka, nothotyaa-tziiro okaratzi ikanta-jaanta-kinari Asitanari.”

13

Ikiwa-kiitziri Jesús iyomitaani-payi

¹ Ari oyotapaaka aparoni kitaitiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. Tima iyotaki Jesús monkara-tapaaka yookan-tyaarori kipatsika, irootaatsi ijataji intsipa-tapajyaari Asitariri. Antaro itakotakari ikaratzi kimisanta-kiriri, tima ari ikanta-piintatya itakotari irojatzi omonkara-tanta-paakari maaroni. ² Tikira-mintha iwajiityaa, ikaaripiro-sirita-kai-takari Kamaari yoka Judas, itomi Simón Nampitsiwiri, inintaki impithoka-sityaari Jesús. ³ Tima iyotzi Jesús iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri. Iyotzitaka aritaki ijatai intsipa-tapajyaari Pawa, tima iriitaki Iriri, iriitaki sintsi-piro-takairiri. ⁴ Ikanta iwajiitara, ari ikatziya-nakari Jesús, isapoka-nakiro iithaari, iwathaki-tanakaro aparoni manthakintsi. ⁵ Ipoñaa yaaki nijaa isaitakiro kiwaakomintotsiki. Ikiwa-kiiyitakiri iyomitaani, ishianta-tzimaitari iitziki manthakintsi iwathaki-takari. * ⁶ Iro inkiwakii-tantyaaririmi Simón Pedro, ikantanakiri: “¡Pinkatharí! ¿Awirokama kiwakii-tinani?” ⁷ Ikantzi Jesús: “Ti pinkima-thatiro iroñaaka okaratzi nantziri, iro kantacha aritaki pinkima-thatairo apaata.” ⁸ Ikantzi Pedro: “¡Ti nonintatzimaityaa pinkiwa-kiitina!” Ikantzi Jesús: “Airorika nokiwakii-tzimi, tira paapatyiina.” ⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkatharí! Airo pikiwakii-tasitana, pinkiwina maaroni nakoki aajatzi noitoki.” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi thonkagirori ikaata apatziro inintziro inkiwakii-tyaa, tima aritaki kitijiitaki maaroni. Aritaki kitijii-takimi awiroka-payi, okantawitaka ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.” ¹¹ Tima iyotakiri Jesús itzimi pithoka-sityaarini, irootaki ikantan-takari: “Ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”

¹² Tima ithonkakiro ikiwakii-yitakiri iyomitaani-payi, ikithaataanaaro iithaari, saikapaji tsika iwajiita, ikantziri: “¿Pikimathatakiroma awiroka-payi okaratzi nantakiri?” ¹³ Tima pikanta-piintakina awiroka-payi ‘Yomitaanarí, Pinkatharí.’ Omapiro pikantanari awiroka-payi, naakataki. ¹⁴ Tima naaka ‘Yomitaan-tatsiri,’ naaka ‘Jiwari’. Iro kantacha nosiyakari ompirataari nokiwakii-yitakimi, ari pinkimi-tanajyaari awiroka-payi pinkiwakiita-wakaa-jiityaa. ¹⁵ Aritaki noñaaka-kimirori naaka tsika ikantai-tziro, irootaki pimayita-najiri awiroka-payi. ¹⁶ Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Tira añii aajatzi tyaankaari yanaakotiri otyaankiriri. Omapiro. ¹⁷ Aririka pinkima-thata-najiro iroka, aririka pantayi-tanajiro, kimosiri-wintaari pinatyii. ¹⁸ Iroka nonkantimiri, iro kantacha, ti maaroni nonkanta-kotimi. Tima noyotziri naaka ikaratzi noyosii-yitajiri. Ari omonkara-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Yoka akyoota-kinari naaka, iriitaki pithoka-sityaanani.

* 13:5 Kiwakii-taantsi

19 Nojiwatatziimiro iroñaaka nokaman-tzimiro, tima aririka omatakyaa, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaanari 'Naakataki'.
20 Tzimatsi-rika aapatyii-yaarini notyaankani, naaka yaapatyaaka. Tzimatsi-rika aapatyii-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaka ontyaankaninari."

Ikamantantzi Jesús iriitaki pithoka-sityaarini Judas
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ari ikaratakiro iñaawintakiro iroka-payi, antaro okatsitzimo-siritanakiri Jesús. Ikantzi: "Pikarajiiitaki awiroka aka tzimatsi aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro." 22 Ari yamina-wakaanaka iyomitaani-payi, ti iyoti itzimi iñaawintziri. 23 Ikanta itako-pirotani iyomitaani Jesús, oshintakiriri isaikaki iwajjiita. 24 Ikamanta-thatanakiri Simón Pedro, ikantziri: "Pisampitiri itzimi iñaawinta-kotziri." 25 Ari itsitokanakari okaakiini Jesús, ikantziri: "¡Pinkatharí! ¿Tsikama itzimika pithoka-sityaamini?" † 26 Ikantzi Jesús: "Itzimi-rika aawakironi nashitakiri kapichiini yatantaitari, iriitaki." Yashitaki Jesús kapichiini yatantaitari, ipakiri Judas Nampitsi-wiri, itomi Simón. 27 Ikanta iwawakaro Judas yatantaitari. Ari ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari. Ikantziri Jesús: "¡Judas! Pantiro sintziini pikinkisirii-tzitakari." ‡ 28 Iro kantacha tikatsi aparoni ikaratzi iwajjiita kimathatirini Jesús opaita ikantan-tariri. 29 Isiyakaan-tatzii ikantatziiri: "Pijati pamananti aimosirinkyaari." Tima iriitaki Judas owiriri kiriiki. Isiyakaantzi pasini-payi, ikantatziiri: "Pijati pamananti ampayitiriri asinonkai-nkari." 30 Ikanta ithonka-nakiro iwanakaro Judas yatantaitari, jatanaki. Aritaki tsitini-tanaki.

Owakirari Ikantakaan-taitsiri

31 Aritaki jatanaki Judas, ikantzi Jesús: "Monkara-tapaaka iroñaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. Ari iñiitairori aajatzi iwaniinkaro Pawa. 32 Aririka iñiitajiro iwaniinkaro Pawa, iñiitai-tyaaro aajatzi iwaniinkaro itomi, iriitaki Pawa ñaakantaironi. Iroñaakata-jaantaki iñaakantiro. 33 Notomiiti, kapichi-tapaaki nosaiki-moyita-najimi. Oshiki pamina-mina-witajyaana, airo piñaajina. Iro kantacha aritaki nokantzi-takari ashininka-payi Judaiti, irojatzii napiitzi-tyaamiri nonkantimiro awirokaiti: 'Airo pimatziro pijatai tsika nosaikai naaka.' 34 Iroka owakirari nokanta-kaantsiri: 'Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Nokimita naaka notakoyitami, ari pinkimi-tanajyaari awirokaiti, pintakota-wakai-yitajyaa.' 35 Aririka pintakota-wakaa-najyaa awirokaiti, ari iyoitaimi maaroni awirokaiti noyomitaani."

Ikiinkithatakotziro Jesús imanakotiri Pedro
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Ikanta Simón Pedro isampita-nakiri Jesús: "¡Pinkatharí! ¿Tsikama pijatika?" Ikantzi Jesús: "Tsika anta nojati naaka, airo okantzi piyaatina iroñaaka, irooma apaata aritaki onkantaki piyaatina." 37 Aikiro isintsi-tatzii Pedro, ikantzi: "¡Pinkatharí!

† 13:25 okaakiini = iniiki ‡ 13:27 Kantako-tachari aka "ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari" ti iro kantakaan-tironi iwawakaro Judas owaritintsi, ikaaripiro-siri-tanta-nakari, iriitaki kantasi-takarori ikaaripiro-siri-tanta-nakari.

¿Paitama airo okantanta noyaatimi iroñaaka? ¡Aritaki nosiniwintakyaami naaka!”³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Omapiroma pisiniwintyaana? Tikira-mintha iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noyotiri Jesús.’ Omapiro.”

14

Isiyaro Jesús Awotsi Yariitan-taitari Asitairiki

¹ “Airo piwasiri-waijiita. Pawintyaari Pawa, pawintyaana aajatzi naaka. ² Anta iwankoki Asitanari tzimatsi oshiki tsika anampitapajyaaro. Airomi otzimi, airo nokantzimi nojataji nowitsika-pajimi tsika pinampi-yitapa-jyaaro awirokaiti. ³ Aririka nojataji, nowitsikayitajimi tsika pisaikaji. Impoña nOMPIYA-sitajimi, naakata-jaantaki aanajimini. Pisaika-yitaji tsika-rika nosaika-jaantaji naaka. ⁴ Piyojii-tziro awirokaiti awotsi ijatantaitari tsika nojataji naaka.” ⁵ Iro kantacha ikantanaki Tomás: “Pinkathari, ti noyojiiiti tsika pijati. ¿Tsikama nonkantyya noyotan-tyaarori awotsi?” ⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki Awotsi, Iripirori, Añaantsi. Apatziro impampitha-wookitaitina naaka, aritaki yariitai-takyaa isaiki Pawa, Asitairi. ⁷ Ari piyopiro-tajinami naaka, aritaki piyotairimi Asitanari. Ari piyomai-tyari iroñaaka, tima iriitaki piñakiri.”

⁸ Ikantzi Felipe: “Pinkathari, intsityaa piñaakainari Asitamiri. Tima tikatsi pasini nonintziri.” ⁹ Ikantziri Jesús: “Felipe, aritaki osamanitaki notsipa-yitakami awiroka-payi, ¿tikirama piyotina? Ikaratzi ñaakinari naaka, iñaakiri Asitanari. ¿Paitama pikantantari: ‘piñaakainari Asitairi’? ¹⁰ ¿Tima pinkimisantina ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori? Okaratzi nokanta-yitziri, tira naaka nintakaasityaaroni noñaawintimiro. Iriitaki Asitanari tsipa-siri-tanari, iriitaki antakaa-yitanarori yanta-wairi. ¹¹ Pinkimisantina nokantakimi ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori. Okompitzi-motamirika nokanta-kimiri, pinkimisantinami piñaakina notasonka-wintantayitaki.

¹² Inkarati kimisanta-jinani naaka, ari inkimita-jyaana naaka intasonka-wintan-tayitaji. Aritaki imapiro-tanakiro intasonkawintanti, anaanakiro okaratzi iñaakoi-takinari naaka, tima irootaintsi nojataji naaka nontsipa-tapajyaari Asitanari. Omapiro. ¹³ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro. Irootaki ikimosiriwintan-taityaariri Asitanari, iñiitiro-rika okaratzi itasonka-wintan-tayitaki Itomi. * ¹⁴ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro.”

Ikasiya-kaitairi Tasorinkantsi

¹⁵ “Aririka pintako-tajyaana, aritaki pinkimisantairo nokantayitimiziri. ¹⁶ Aritaki nonkampitajiri Asitanari intyaankaimi pasini Ookaka-win-taimini, ¹⁷ Tasorinkantsi-pirori inatyii, iriitaki tsipatapiinta-jyaamini. Iriima osaawi-satziiti airo itsipatari irirori, tima ti iñiiri, ti iyotiri. Irooma awirokaiti piyojii-tziri, isaikimo-taimi, iriitaki tsipa-siri-tajyaamini.

¹⁸ Airo pikimitari miritzi yookai-tziri, aritaki nOMPIYI nontsipa-tajyaami. ¹⁹ Irootaintsi, airo iñaayitaana osaawi-satziiti. Iro

* 14:13 Wairontsi

kantacha awirokaiti aritaki piñaayi-tajina, añaanita-tsiri pinkanta-yitajyaa, tima añaanita-tsiri nonatzi naaka. ²⁰ Aripaiti piyojiitaji notsipa-siritari Asitanari, aajatzi awirokaiti pitsipa-siritana, ari nokim-itari naaka notsipa-siri-tajami awirokaiti. ²¹ Inkarati kimisanta-jinani, iñaakan-tziro iroopirori itakotana. Irootaki intakotan-tajyaariri Asitanari, aajatzi naaka nontako-tajyaari, aritaki noñaaka-yitajyaari.” ²² Ikanta Judas (kaari Nampitsi-wiri) isampita-nakiri: “Pinkathari, ¿Paitama piñaakan-tajyaanari naakaiti, airo piñaaka-yitaari pasini-payi?” ²³ Yakanaki Jesús: “Ikaratzi itakotanari naaka, ikimisanta-waantitana. Irootaki intakotan-tajyaari Asitanari. Ari nokaratziri Asitanari nontsipa-siri-yitajyaari yokapayi. ²⁴ Iriima kaari itakotyaanani, ipiyatha-waanti-takana. Ti naaka yotasiwai-tyaaroni okaratzi nokanta-yitakimiri, Tima asitanari ontyaanka-kinari iriitaki oyotakaa-yitaki-narori.

²⁵ Nokaman-tatziimiro iroka-payi ainiro nosaiki-moyitzimi. ²⁶ Iriima Tasorinkantsi, Ookakaa-wintimini, intyaankimiri Asitanari impoyii-tyaanani, iriitaki yomitaa-paaki-mironi maaroni, inkinkithasiritakayimiro okaratzi nokanta-yitakimiri. ²⁷ Kamiitha pisaika-yitaji. Iro kantacha ti noñaawinta-tyiuro tsika okanta isaikakaantzi osaawi-satzi-payi. Naaka matzirori pisaikan-tajyaari kamiitha. Airo piwasiri-waitasita, airo pitharowa-siwaita. ²⁸ Aritaki pikimayi-takina nokantaki: ‘Irootaatsi nojataji, iro kantacha aritaki nompiya-sitajimi awiroka-payi, ari ankarataji asaikayitaji.’ Ari pintako-piro-tyaanami, airo mi piwasiri-waitami nookayi-tanajimira, aritakimi pinkimo-siri-winta-kinami piyotaki nojatatyii Asitanariki, anaatai-kinari natzirita-paintzira. ²⁹ Nokaman-tzita-tyaamiro iroñaaka, aririka omayitakyaa, pawintyaana naaka. ³⁰ Airo nokinkitha-waita-kayi-taami, tima awotsikitaki Kamaari pinkathari-wintan-tatsiri kipatsiki. Tima ti impinkathari-wintina naaka. ³¹ Iro kantacha ontzimatyii nonkimisanta-jiri Asitanari, irootaki iyotantyaari atziri-payi notakotari naaka Asitanari, nantziniri okaratzi ikantanari irirori. Pinkatziya-yitanaji. Thami ajataji.”

15

Ikimitaro Jesús oponkitzi-pirori pankirintsi

¹ Aikiro ikantana-kitziri Jesús iyomitaani-payi: “Naaka kimitarori oponkitzi-pirori pankirintsi. Iriima Asitanari ikimitari pankitzirori. ² Airorika okitho-kitzi nochiwotha, ichikiro asitarori. Irooma kithoki-tatsiri, iwamiitha-chiwo-tziro, ikaankiityaa-kotziro onkithoki-piro-tantyaari. ³ Tima kaankiityaa-koyitakimi iroñaaka awirokaiti, okantakaami ñaantsi-payi nokaman-tayita-kimiri. ⁴ Tima ti okithok-itzi aparani ochiwotha pankirintsi chiworyaa-thata-tsiri, ontzimatyii oshookan-tyaaro oponkitzitha. Ari okimitari airorika poisokiroтана naaka, airora okantzi pantayi-tajiro kamiithari. ⁵ Naaka kimitakarori oponkitzi pankirintsi, irooma awirokaiti pikimitakaro nochiwothapayi. Tima inkarati oisokiro-tanari naaka, ari nokimi-tzita-kariri irirori, kimiwaitaka onkithoki-piro-taimi. Airorika pitsipa-siritana naaka, airo pimatziro pantirimi. ⁶ Ikaratzi kaari oisokiro-tyaanani naaka, ari nookayitanajiri. Ari inkimita-jyaaro kamachiwo-thata-tsiri pankirintsi, yaitziro intayiiro. ⁷ Oisokiro-rika piwayitajina,

piriipiro-winta-najiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, aritaki ikan-takimiro Asitanari onkarati pinkami-tajiriri. ⁸ Aririka pisiya-kotakyaaro kithoki-piro-tatsiri pankirintsi, aritaki iyoitajimi awiroka noyomitaani. Irootaki impinka-thaitan-tyaariri Asitanari. ⁹ Oshiki notakoyi-takami awirokaiti, nosiyakari Asitanari itakotana naaka. Panintaa-waita-jyaaro notakoyi-taami. ¹⁰ Aririka pinkamai-tanajyaaro pinkimisantairo nokanta-yitakiri, ari panintaa-waita-jyaaro nitakotami, nokimitajiro naaka nokimisantziri Asitanari nanintaa-waitaro itakotana. ¹¹ Iro nokamantan-tamirori iroka-payi pinkimo-siritan-tajyaari maaroni awirokaiti, nokimitajiro naaka.

¹² Iroka noñaani nokantzi: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa nokimitajiro naaka nitakoyi-taami awirokaiti. ¹³ Tzimatsi-rika at-sipiwintariri inkamawintiri yaapatyaani, iñaakan-tatziiro itako-piro-tanta. ¹⁴ Naapatyaani piinayitaji awirokaiti, aririka pantayi-tanajiro okaratzi nokantzimiri. ¹⁵ Ari okarata-paaki nokimita-kaantami ompirataari, tima aparoni ompirataari ti iyotiro okaratzi yantziri ompiratariri. Awiroka naapatyaani-payi iroñaaka, tima nonkamtajimiro maaroni ikamanta-kinari Asitanari. ¹⁶ Ti awirokaiti yosiitnani, naaka oyosiyyi-tajimi awirokaiti. Naakataki ontyaanka-yitakimi tsika-rika-payi, pinkimi-takota-jyaaro pankirintsi kithoki-piro-tatsiri. Irootaki imatantyaamirori Asitanari ompaityaa-rika pinkami-tinari pawintaajana. * ¹⁷ Iroka noñaani nokantzimiri: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa.”

Inkisaniiinta-nakimi osaawi-satziiti

¹⁸ “Aririka piñaayi-takiro inkisa-niinta-yitanakimi osaawi-satziiti, pinkinkithasiritiro ari ikantai-takina naaka ikisa-niinta-waitaitakina. ¹⁹ Irojatzimi pisiyakoyityaari osawi-satziiti, aritaki intakoyitakyaamimi, ikimita-wakaa irirori itakota-wakaa-jiita. Iro kantacha noyosi-yitajimi naaka, irojatziki pikimiyyi-witari osaawi-satziiti, irootaki ikisaniintan-tamiri. Osiyawai-takaro iroñaaka kaarimi awiroka osaawi-satziiti. ²⁰ Pinkinkithasiritiro nokantzi-takamiri: Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Ari inkantai-timiri awirokaiti inintaiti iwaitimi, ikimitai-takina naaka. Ikaratzi kimisanta-waanti-takinari naaka, aritaki inkimisanta-yitaimi awirokaiti. ²¹ Irootaki inintai-tantyaari iwaitimi, tima awirokaiti noyomitaani-payi. Tima onkanta-kaantiro aajatzi ti iyotajina Pawa ontyaanka-kinari aka. ²² Airo otzimayitziimi iyaariprotani yokaiti, airo nopokimi noyomitaa-yitajiri. Iro kantacha airo okantaji iroñaaka yookakaa-winta-jyaaro iyaari-pironka. ²³ Ikaratzi kisaniiinta-kinari naaka, ikisaniintzi-takari Asitanari. ²⁴ Airo otzimimi iyaariprotani, airo notasonka-wintzi-motzirimi iñaanta-karori kaari iñaapiintaitzi. Okantawitaka iñaayitakiro, aikiro ikisaniinta-tyaana naaka, ikisaniintzi-takari aajatzi Asitanari. ²⁵ Iro kantacha, irootaki omonkara-tantyaari sankinarintsi, kantatsiri: Ikisaniinta-siwai-taitakana.

²⁶ Iro kantacha aritaki notyaanka-jimiri Tasorinkantsi ‘Ookakawintatsiri’ poñaachari tsika isaiki Asitanari. Iriitaki iyosirita-kaimini, irijatzi kinkitha-takota-jinani kamiitha naaka. ²⁷ Tima kami-

* 15:16 Wairontsi

itha pinkinkitha-takoyi-tajina awirokaiti, tima pitsipata-piintakana owakira itantana-karori.”

16

¹ “Iro nokanta-yitan-tamirori iroka-payi, airo piwashaantantaro pawintaa-siri-tyaana. ² Tima airo isinitai-tzimi pinkyaa-yitaji tsika yapatota-piintaita. Aritaki iwamaitakimi, iñaajaanti yantatziiniri Pawa kamiithari. ³ Irootaki yantantarori, tima ti iyotajiri Asitanari, ti iyotina aajatzi naaka. ⁴ Iro kantacha nokaman-tzita-tyaamiro iroka, tima aririka omayitakyaa apaata, pinkinkithasirityaa aritaki nokaman-tzita-kamiro.”

Yantakaan-tziri Tasorinkantsi

“Tira nonkaman-tzityaamiro owakiraini, tima irojatzii notsipayitami. ⁵ Iro kantacha jatakina iroñaaka nontsipa-tapajyaari ontyaanka-kinari. Tikatsi aparoni sampitinani, inkanti: “¿Tsikama pijatajika?” ⁶ Apatziro piwasiri-jiita pikimakina nokaman-takimi. ⁷ Pinkimi nonkaman-timiro iroopirori. Iro kamiitha-tzimo-timini awirokaiti nojataji. Tima airorika nojataji, airo ipoki paitachari ‘Ookakaa-wintatsiri’ intsipa-siri-tajyaami. Irooma aririka nojataji, naaka tyaanka-pajirini. ⁸ Aririka impokapaaki Tasorinkantsi, iriitaki oiñaaronta-paaki-niriri ikinkithasiri-waitari osaawi-satzi, tima inkina-waitashitaka ikinkithasiri-takotziro tsika okantakota kaari-pirori, tsika okantakota kamiitha-siri-taantsi, tsika okantakota mishakowintaantsi. ⁹ Ari iyotakaa-yitajiri kaari-pirori onatzii airorika ikimisantaitana naaka. ¹⁰ Ari iyotakaa-yitajiri irootaki kamiitha-siri-taantsi, nowamiitha-siri-tantzi naaka, tima aririka nojataji isaiki Asitanari airo iñiitaana. ¹¹ Ari iyotakaa-yitajiri tsika okantakota mishakowintaantsi, tima aritaki imishakowintakiri Asitanari pinkathari-wintziriri osaawi-satzi.

¹² Tzimatsi oshiki nonkantimiri, iro kantacha aritaki anaanakimi okaratzi nokanta-yitakimiri, airo pikimatha-tziro iroñaaka. ¹³ Aririka impokaki Tasorinkantsi, iriitaki yotakaa-paaki-mironi maaroni iroopirori. Airo iñaawai-tasitaro inintayi-tziri irirori, ikamantantairo okaratzi ikantziriri Asitariri. Iyotakaa-jimiro onkarati awisatsini apaata. ¹⁴ Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti, ari iyoitajirori nowaniinkaro. ¹⁵ Tima okaratzi iyotanitari Asitanari, irojatzii noyotanitari naaka. Irootaki nokantantari: ‘Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti.’ ”

Piwasiri-tarika, aritaki pinkimo-siri-yitaji

¹⁶ “Kapichi-tapaaki airo piñaayi-taana, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina. Tima nojatatyii naaka isaikira Asitanari.” ¹⁷ Ari isampita-wakaanaka iyomitaani, ikantzi: “¿Paitama ikantako-tziri? Ikantayi-takai kapichi-tapaaki airo añaayitairi, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki añaajiri, tima ijatatyii isaikira Asitariri. ¹⁸ ¿Paitama ikantako-tziri ‘kapichi-tapaaki?’ Ti ankimathatiro paita ikantako-tziri.” ¹⁹ Ari iyotaki Jesús inintajii-tatzii isampitiri iyomitani-payi, ikantanakiri:

“Nokanta-jiitakimi: ‘Kapichi-tapaaki, airo piñaayi-taana, iro osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina.’ ¿Irootakima pisampita-wakaa-wintari? ²⁰ Pinkimi nonkantimi. Oshikira piraawai-tajyaa, piwasiri-waitajyaa awiroka-payi. Iriima osaawi-satzi-payi oshiki inkimo-siri-jiiti. Omawitakyaa piwasiri-jiityaa awiroka-payi, aritaki piñaajiro apaata pinkimo-siri-yitaji. Omapiro. ²¹ Aririka ontzima-nitzimati aparoni kooya, okimaatsi-waita. Iro kantacha aririka intzimaki iinchaaniti, ompyaako-tanakiro okimaatsi-waitaka, oshiki onkimo-siri-wintiri iinchaan-nikiti. ²² Ari pikantakari awirokaiti iroñaaka, oshiki piwasiri-waitaka. Iro kantacha aririka nOMPIYA-sitajimi, oshiki pinkimo-siritanaji, tikatsi owasiri-takaa-jyaamini. ²³ Apaata aririka omonkara-tajyaa nokantakiri tikatsi pisampi-tinari naaka. Tima iriitaki Asitanari opayitaji-mironi ompaityaa-rika pinkami-tajiriri, tima pawintajana naaka. * ²⁴ Pamana-piintziri Asitanari pikowako-tziri opaiyita-rika, pikampi-tasiwai-takari. Irooma iroñaaka aririka pinkowa-kotajiri, pawintaa-jyaana naaka. Aritaki pinkantyya pinkowakota-piintajiri, aritaki imatakimiro, irootaki pinkimo-siri-pirotan-tajyaari.”

Noitsinampaakiro naaka osaawi-sato

²⁵ “Nosiyakaa-winta-tziimiro okaratzi nokinkithata-kayimiri. Iro kantacha irootaintsi omonkara-tajyaa airo nosiyakaa-winta-jimiro, koñaaroini noñaawinta-jimiri Asitairi. ²⁶ Apaata awiroka-payi kamitairini Asitanari opaiyita-rika, tima naaka pawintaa-yitaja. Tira naaka kamita-kowinta-jimini awiroka-payi. ²⁷ Tima intakoyi-taami Pawa. Irootaki itakotan-taamiri, tima pintako-yitajana naaka, pikimisantakina nopoñaaro naaka isaiki Pawa. ²⁸ Nopoñaaka isaiki Asitairi nopokan-takari aka kipatsiki. Iroñaaka nooka-najiro kipatsi nojataji isaiki Asitairi.”

²⁹ Ikantajiitzi iyomitaani: “Iroñaaka koñaatanaki pikinkithatakotziri, ti pisiyakaa-winta-waitiro. ³⁰ Noñaakimi iroñaaka piyotziro maaroni, ti onkowa-jaantyya impaityaa sampitimini, piyotziro ikinkithasiri-taitari. Irootaki nokimisantantari omapiro pipoñaaka isaiki Pawa.” ³¹ Ikantzi Jesús: “¿Kimisanta-yitajimima iroñaaka? ³² Irootzi-mataki iroñaaka pisiyayi-tanaki aparo-payi, pinkinayiti tsikarika, ari pooka-nakina apaniironi. Iro kantacha tizimaita nosaiki apaniro, itsipatana Asitanari. ³³ Nokaman-tatziimiro iroka-payi piñaantyyaarori kamiitha pisaiki pintsipa-tyaana naaka. Aka osaawiki, oshiki pinkimaatsi-waityaari awirokaiti. Iro kantacha, pisintsi-siriyiti. Tima noitsinampaakiro naaka osaawi-sato-payi.”

17

Yamana-kotziri Jesús Iyomitaani-payi

¹ Ikaratakiro Jesús ikinkitha-waita-kairi iyomitaani-payi, aminanaki inkitiki, ikantanaki: “Asitanari, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri atziri-payi iwaniinkaro pitomi, iñaakan-tairo irirori pitomi piwaniinkaro awiroka. ² Awirokatakari owakiriri ipinkathari-wintan-takariri maaroni atziri-payi, irootaki yañaayitan-tajyaari ikaratzi pasita-kaakariri. ³ Aririka iyotajimi apatziro Pipawa-pirotzi

* 16:23 Wairontsi

awiroka, aririka iyotajiri pintyaankakiri Saipatzii-totaari Jesús, aritaki yañaayitaji. ⁴ Nomatakiro noñaakan-takiro piwaniinkaro aka kipatsiki, nothotyaaakiro pikanta-kinari nantiro. ⁵ Asitanari, nonintzi nontsipata-jyaami iroñaaka, aritaki ankaroti añaayitairo awaniinkaro, akimita pairani tikira-winthawawitsikiro kipatsi.

⁶ Tima piyosiitajiri osaawisatzi ikaratzi pasita-kaajanari naaka, noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka. Awiroka asitzi-takariri pairani, iriitaki pasita-kaajanari naaka. Nomatakiro nokimisanta-kaajiri piñaani. ⁷ Irootaki iyotantari iroñaaka, okaratzi noyota-nitari naaka, awirokataka oyotakaa-yitanarori. ⁸ Tima noyomitaa-yitajiri okaratzi piyota-kayinari, ikimisanta-yitanaji iriroriiti. Ikinkithasiritanaja omapiro nopoñaaro pisaiki awiroka, ikimisanta-yitanaji awirokataka ontyaanka-kinari. ⁹ Irootaki nokamita-kowintan-tariri naaka yokaiti. Kaari nonkamita-kowinti nampita-siwaitarori kipatsiki, apatziro nokamita-kowintziri ikaratzi pasita-kaanari, tima awirokataka asiyyitariri. ¹⁰ Tima inkarati nasitari naaka irijatzi pasitari awiroka. Ikaratzi pasitari awiroka irojatzi nasitari naaka. Iriiyitaki oñaakan-tayitairori nowaniinkaro. ¹¹ Airo nosaikanaji aka osaawiki, nojataji nontsipata-pajyaami awiroka, irooma yokapayi aikiro isaikana-kitzii. Asitanari Tasorintsi, paamaako-wintyaanari, pimatan-tyaari pisintsinka pipakinari naaka pairani, irootaki iwichaa-wakaan-tyaari, akimita-wakaa aroka. * ¹² Tima ainiro nontsipayitari aka osaawiki, naamaako-wintantari pisintsinka pipakinari. Tikatsi pyaasi-waita-chani. Apatziro inkanta-kaiyaaro ipaitai-tziri 'Otomi pyaasi-itaantsi,' iriitaki monkarata-kaiyaaroni ikinkithataitakiri Sankinarintsi-piroriki. ¹³ Iro kantacha iroñaaka nojataji pisaikinta awiroka. Irootaki nokantan-tayitarori iroka-payi ainiro nosaiki aka osaawiki, irootaki inkimitan-tyaanari inkimo-siri-jiiti kamiitha yokapayi. ¹⁴ Noyomitaa-yitajiri piñaani, irootaki ikisaniintai-tantanakariri, tima ti isiya-najyaari osaawisatzi-payi. Nokimita naaka ti osaawisatzi nonatyii. ¹⁵ Ti nonkowa-kotimi paayitajiri isaikira aka osaawiki, apatziro paamaako-winta-jyaari ikaaripirota-kaitziri = kari. ¹⁶ Nokimita naaka ti osaawisatzi nonatyii, aajatzi yokapayi ti isiyana-jyaari osaawisatziiti. ¹⁷ Pinkanta-kaiyaaro awiroka pasitan-tajyaariri iroopiironi. Tima iriipirori onatzii piñaanitari awiroka. ¹⁸ Pikimitaakina naaka pintyaankakina nosaiki-moyitiri osaawisatziiti, ari nonkimitzi-tyaari naaka nontyaanka-yitiri isaikimoyitiri osawisatziti. ¹⁹ Okowa-pirotatyaa iroñaaka natsipi-winta-jyaari yokaiti pasita-kaiyaanari naaka. Ari onkantyyaa pasitan-tajyaariri awiroka yokapayi.

²⁰ Ti apatziro nonkampita-kowintiri yokaiti, nokamita-kowintziri inkarati kimisanta-jinani aririka ikinkithata-kaayitairi yokaiti. ²¹ Namanako-wintziri maaroni yokaiti iwichaa-wakaan-tajyaari, aparoni inkantajyaa iwichaa-najyaami awiroka. Asitanari, akimita aroka awichaa-wakaa-jiityaa, ari inkimiyita-jyaari irirori iwichaa-wakaa-pirotajyaa, irootaki inkimisantantajyaari osaawisatzi-payi awirokataka ontyaanka-kinari. ²² Iroka nowaniinkaro, okaratzi piñaaka-yitakinari awiroka, irojatzi nomatairi naaka noñaaka-yitajiri iriroriiti. Ari iwichaa-wakaa-pirotayari, akimita-wakaa aroka. ²³ Tima

* 17:11 Wairontsi

pintsipa-sirityaana awiroka, ari nonkimi-tzita-jyaari naaka nontsipa-sirita-jyaari iriroriiti, irootaki iwichaa-wakaanta-pirotyaari. Irojatzi inkinkithasiritan-tyaari osaawi-satziiti awirokataki ontyaankakina, antaroiti pitakoyitakari pikimitaakina naaka antaroiti pitakotakana. ²⁴ Asitanari, awirokataki asitakaa-kanariri yokaiti, nonintzi intsipayitajyaana tsika nosaikaji naaka, ari ifnaayitairori nowaniinkaro. Awirokataki owaniinkata-kaakanari, tima pitakotzi-takana awiroka tikira-mintha owitsikyaa kipatsi. ²⁵ Asitanari tampsatika-siriri, ti iyoitimi osaawi-satzi-payi. Iro kantacha noyotzimi naaka, aajatzi ikimitaka yokaiti iyotzi awirokataki ontyaanka-kinari. ²⁶ Noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka, aikiro nojatakaa-tyiuro noyomitairi, tima nontsipa-sirita-jaari, nontako-yitajaaari pikimitaakina naaka pitakotana.”

18

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Aritaki ithonka-nakiro Jesús yamanaki, sitowanaki itsipata-naari iyomitaani ijatiro intatzikironta Chiinkaariniki. Ari isaikapaaki Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta pankirintsi-masiki. ² Ifniiro anta irirori Judas pithoka-sitan-taniri, tima ari isaikaa-piintziri Jesús maaroni iyomitaani anta. ³ Ari yariita-paaka Judas itsipata-paakari owayiri-payi aajatzi aamaako-wintan-tatsiri, iriitaki ityaankakiri ijiwari Ompira-tasorintsi-taari, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi. Yamayitaki ipasaminto, yamaki aajatzi yoota-minto. ⁴ Iro kantacha Jesús iyotzi-taka onkarati awishii-motirini, isitowa-sita-nakiri, isampita-wakiri: “¿Paitama pamina-minatziri?” ⁵ Ikantajiitzi yokaiti: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakataki.” Arira itsipatakari Judas pithoka-sitantaniri ikaratzi pokasita-kiriri Jesús. ⁶ Ikantawa-kirira Jesús: “Naakataki” ipiya-pontho-jiitanaka itaapiiki, tyaaajiitanaki. ⁷ Yapiita-nakiro Jesús, ikantziri: “¿Paitama pamina-minatziri?” Ari ikantajiitzi irirori: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” ⁸ Ari yapiita-nakiri Jesús, ikantziri: “Aritaki nokantakimi naakataki. Naaka-rika pamina-minatzi, pintyaantairi nontsipa-yitakari, ijayita-jiita.” ⁹ Ari omonkaratari ikantzi-takari Jesús: “Asitanari, ikaratzi pasita-kaakanari, airo ipyaakaan-tawaita aparoni.” ¹⁰ Ikanta Simón Pedro, otzimi-motziri irirori isataa-minto, inoshika-nakiro, itotzitakiri iyimpita-piro-nampi paitachari Malco, impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ¹¹ Ikantziri Jesús yoka Pedro: “Piwajiro pisataa-minto. Iriitaki Asitanari sinita-kinari nonkimaatsi-waityaa, ¿airoma okantzi nomonkaratiniri?” *

Yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroriki

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ikanta owayiri-payi itsipatakari ijiwari, aajatzi aamaako-wintan-tatsiri ityaantani Judá-iti, yairika-nakiri Jesús, yoosita-nakiri. ¹³ Ari yitapaintaro ikinakaa-nakiri iwankoki Anás. Tima iriitwita irikonkiri Caifás. ompira-tasorintsi-pirori. ¹⁴ Yoka Caifás iriitaki kantakiri

* **18:11** nomonkaratiniri = niriro kipishaari

pairani Judá-iti: “Irootaki kamiithata-tsini inkama-winta-yitai aparoni atziri.”

Ikyaaiki Pedro iwaankiiri-tsitiki Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, iyaatako-wintanakiri Jesús. Yoka pasini oyomitaari, iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, irootaki ikyaanta-paakari iyaatako-wintakiri Jesús. ¹⁶ Ari ikatziya-paaka Pedro intakiroki otantorintsi. Tima yoka pasini oyomitaari iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, ikinkitha-waita-kaakiro aamaako-wintarori asitako-rontsi, ominkyakiri aajatzi Pedro. ¹⁷ Okanta aamaako-wintarori asitako-rontsi, isampitakiri Pedro: “¿Tima awiroka iyomitaani atziri?” Akanaki Pedro, ikantzi: “Ti naaka.” ¹⁸ Tima onkatsinkaityaatzii anta, ari iwaamajiitaki paamari yokapayi ompirataari itsipayitakari aamaako-wintan-tatsiri. Ari ikatziyaka yakitsi-jiita. Ari ikaratzitari aajatzi Pedro, yakitsi-jiita paamariki.

Anás isampitziiri Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsiitaari yitanakari Jesús isampita-kowintziniri iyomitaani-payi, opaita iyomitaan-tayitzi. ²⁰ Ikantzi Jesús: “Nokinkithatakaa-piintakiri maaroni atziri. Noyomitaanta-piintaki yapatota-piintaita aajatzi anta tasorintsi-pankoki, tsika yapatota-piinta-jiita maaroni Judá-iti. Tityaa nomanakaiyaaro okaratzi nokinkitha-yitzi. ²¹ ¿Paitama pisampitan-tanari naaka? Pisampitiri ikaratzi kimakinari. Iriitaki yotzirori nokanta-yitakiri.” ²² Ikanta ikaratakiro Jesús ikinkitha-waitaki, aparoni aamaako-wintan-taniri ipasa-porota-nakiri, ikantzi: “¿Arima pinkantiri pakiri Ompira-tasorintsi-pirori?” ²³ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari-pirori noñaawaitakiri, pinkantinaro tsika otzimi. Irooma kamiitha-rika okaratzi noñaawaitakiri. ¿Paitama pipasa-porotan-tanari?” ²⁴ Ikanta Anás ti yoosiryaakotakantiri Jesús, ityaankakiri isaikira Caifás ompira-tasorintsi-pirori.

Ikantzi Pedro: Ti noñaajiri Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Irojatzii ikatziyaka Pedro yakitsi-waita paamariki. Ari isampitaitakiri, ikantai-tziri: “¿Kaarima awiroka iyomitaani yoka atziri?” Imanakonataka Pedro, ikantzi: “Ti naaka.” ²⁶ Okanta osamani-itaki isampitairi aajatzi impiratani Ompira-tasorintsi-pirori, iriitaki ishininka-thori itotzitakiri inkaaranki Pedro iyimpita, ikantzi: “¿Kaarima awiroka noñaaki itsipatami anta pankirintsi-masiki?” ²⁷ Yapiita-nakiro Pedro imanakota, aripaiti iñaanaki waripa.

Yaitanakiri Jesús isaiki Pilato

(Mt. 27.1-2,11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5,13-25)

²⁸ Aritaki kitaititzi-mataki, imisitowai-tanajiri Jesús iwankoki Caifás, yaitanakiri isaiki Pilato ijiwari wirakocha-payi. Ti inkyaa-jiita-paaki Judá-iti iwankoki Pilato, tima aririka inkyaa-wankotiri ipiyathakaro Ikantakaan-taitatsiri ipinkakaantatsiri, airo okantzi yoimoshirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi. ²⁹ Irootaki isitowan-tapaakari intakiroki Pilato, ikinkitha-waita-kairi, ikantzi: “¿Paitakama yantakiri yoka

atziri?" 30 Ikantajiitzi: "Airomi ikaaripirotzimi yoka, airotyaa namirimi aka." 31 Ikantzi Pilato: "Paanajiri awiroka-payi, piyotziro ikantakaan-taitzimiri tsika pinkantiri piwasankitairi." Ikantajiitanaki Judá-iti: "Tima ti pisinitina nowiiri noshininka-payi." 32 Ari omonkaratakari ikantzi-takari Jesús tsika onkantyya iwamaitiri.

33 Ikanta ikyya-panaatzi Pilato inthompoina iwankoki, ikaima-paakiri Jesús, isampitakiri: "¿Awirokama Iwinkathariti Judá-iti?"

34 Ikantzi Jesús: "¿Piyota-sitaroma pisampitanari? Kimitaka tzimatsi kantakimiri tsika nopaita naaka." 35 Ikantzi Pilato: "¿Naakama ishininka Judá-iti? Tima iriitaki pishininka-payi amakimiri it-sipatakari ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¿Paitama pantakiri?"

36 Ikantzi Jesús: "Ti nompinkathari-wintanti naaka aka osaawiki. Ari onkantyyaami, aritaki piñaakimi oshiki nowayiriti inkisako-wintyyaana, airo yaakaanana Judá-iti. Iro kantacha ti nompinkathari-wintanti naka aka." 37 Yapiitakiri Pilato isampitziri: "¿Ari, awirokama Pinkathari?" Ikantzi Jesús: "Awirokatakari kantain-tsiri. Irootaki notziman-takari, irootaki nopokan-takari aka kipatsiki noñaawintajiuro iroopirori. Tima inkarati oisokirotarori iroopirori, ikimisanta-waantitana." 38 Ikantzi Pilato: "Irojatz-machiini, iroopirori." Ikan-tanakiri, sitowanaki ipiyojiitaka Judá-iti, ikantapajiri: "Ti noñiuro inkinakaa-sityaari yoka atziri.

39 Poimosirinka-piintziro Anankoryaantsi, pamijiitaro nomisitowi aparoni yaakaan-taitziri. ¿Nomisitowa-kaanta-jirima ipaitai-tziri 'Pwinkathariti?' " 40 Ari ikaimajiitanaki maaroni, ikantajiitzi: "¡Airo pimisitowiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowi Barrabás!" Tima yoka Barrabás, kosintzi inatzi.

19

1 Ikanta Pilato ipasata-kaanta-nakiri Jesús. 2 Iriima iwayiriti-payi wirakocha yampitataki kitoochii ikimita-kaantakiro amath-airintsi, irootaki yamathaitan-takariri Jesús. Ipoña ikithaatan-takari kityonka-mankita-tsiri kithaarintsi. *

3 Ipiyotzi-wintapaakari, isirona-minta-waitari ikantajiitzi: "¡Yoka Iwinkathariti Judá-iti!" Ipassa-poro-tzimaitari. 4 Ari yapiitakiro isitowapaji Pilato, ikantapajiri Judá-iti: "Paminiri, yoka nomisitowakiri, ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka."

5 Ari isitowa-kaapaakiro Jesús yamathaita-kayi-takari kitoochii, ikithaatai-takiri kityonkamankita-tsiri kithaarintsi. Ikantzi Pilato: "¡Yoka atziri!" 6 Ikanta iñaawakiri ijiwari Impira-tasorintsitaari, aajatzi aamaako-wintarori tasorintsi-panko, ikaimajiitanaki, ikantzi: "¡Pimpaika-kota-kaantiri! Pimpaika-kota-kaantiri!"

Ikantzi Pilato: "Yoka, paanakiri awirokaiti Pimpaika-kotiri, tima naaka ti noñii ompaita inkinakaa-sityaari yoka. 7 Ikantajiitzi Judá-iti: "Tzimatsi ikantakaan-taitakiri pairani ikantaitzi, ontzimatyii iwamaitiri yoka, tima inkimita-kaanta-siwai-tyaa Itomi Pawa.' "

8 Ikimawaki okaratzi ikantaitatakiri, Pilato antaro itharowanaki. 9 Aajatzi ikyaanaji iwinkathari-pankotiki, ikaimakaan-takiri Jesús, isampitakiri, ikantziri: "¿Tsikama pipoña-pirotaka awiroka?" Iro kantacha Jesús ti yakiri. 10 Ikantzi Pilato: "¿Airoma pakana? ¿Tima piyoti pinkathari-pirori nonatzi

* 19:2 Amathairintsi, kityonka-mankita-tsiri

naaka, aritaki onkantaki nopaikaa-kota-kaantimi, ari onkantaki aajatzi nomishitowa-kaantajimi?”¹¹ Akanaki Jesús, ikantzi: “Airo ikowa-kayimiromi Jinoki-satzi, airotyaa pipinkathari-piro-wintanami. Irootaki imapirotan-takari ikaaripirotaki yoka amakinari aka, tima anaanaki okaratzi pikaaripirodzi awiroka.”

¹² Aripaiti yamina-mina-witanaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi Jesús, iro kantacha aikiro ikaimajiiitatzii Judá-iti ikantajiiitzi: “¡Aririka papakaajiri yoka, tira paapatyii-yaari pinkathari-pirori César! ¡Tima inkarati kimitakaan-tawaita-chari pinkathari inatzii, ikisaniinta-tziiri César!”¹³ Ikanta ikimaki Pilato, yamakaan-tairi Jesús intakiroki, imisaikai-takiri yaminakoita-piintziri yakowintaari, ipaitai-tziro “Mapipankaa,” iñaaniki Heber-iiti ipaitai-tziro “Gabata.”¹⁴ Irootaki kitaitiri iwitsika-wintai-tantarori Anankoryaantsi yoimoshirinkaitiro, aritaki tampatzikataki ooryaatsiri. Ikantziri Pilato yokaiti Judá-iti: “¡Yoka Piwinkathariti!”¹⁵ Iro kantacha kaimajiiitanaki Judá-iti, ikantzi: “¡Piwamairi! ¡Piwamairi! ¡Pimpaikaa-kota-kaantiri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantatsima nopaikaa-kota-kaantiri piwinkathariti?” Ikantzi ijiwari Ompira-tasorintsitaari: “¡Apatziro César nowinkathari-titari, tikatsi pasini!”¹⁶ Ikanta Pilato, yoipyaajiri Jesús yaanajiri Judá-iti impaikaa-kotiri. Ari yaanajiri.

Impaikaakoi-takiri Jesús irojatzi ikamantakari
(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Iriitaki anatana-kirori Jesús incha-kota impaikaa-kotan-tyaari, jataki ipaitai-tziro “Atzirii-toni,” irojatzi ipaitai-tziri iñaaniki Heber-iiti “Gólgota.”¹⁸ Ari impaikaakoi-takiri Jesús anta, itsipatai-takiri apiti pasini atziri, aparoni iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini iwatzika-koitakiri yampatiki.¹⁹ intzirika-kaantaki Pilato impaikaakoi-takirira Jesús aparoni sankinarintsi, kantatsiri: “JESÚS KASIYAKAA-WINI-SATZI, IWINKATHARITI JUDÁ-ITI.”²⁰ Oshiki Judá-iti ñaanata-kirori iroka sankinarintsi, tima ti intaina-piroti nampitsi tsika impaikaakoi-takiri Jesús. Tima isankinai-takiro iroka iñaaniki Heber-iiti, iñaaniki griego, aajatzi iñaaniki wirakocha.²¹ Irootaki ipokantakari ijiwari Impira-tasorintsitaari ikantakiri Pilato: “Airo pisankintziro: ‘Iwinkathariti Judá-iti.’ Onkanta-tyiimi: ‘Kimitakaan-tawaita-chari iwinkathariti Judá-iti.’ ”²² Ari ikantzi Pilato: “Okaratzi nosankinatakiri, asi owatyiiro osankinataka.”

²³ Ikanta imatakiro iwayiriti-payi wirakocha impaika-kotakiri Jesús, yayitanakiri iwiwiryaaakoro, isaraakiro okaratzi 4 okota, ipawakai-yitakaro aparoni-payi. Ipoña yayitakiri iithaari, ti owawikota-tyaa iroori, aparoni okanta intyii-tziro irojatzi opatzi-kaaki.²⁴ Ikanta-wakaa-jiita owayiri-payi: “Airo amankaryaa-waitziro iithaari, apatziro añaariwintyaaro, ari añaari ipaita ayironi.” Ari omonkaratari Sankinarintsi-pirori, kantatsiri:

Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro noithaari.

Irootaki yantajiiitakiri owayiri-payi.²⁵ Tima ari osaikitakari iriniro Jesús tsika ipaikaakoi-takiri otsipatakaro iririnto, María iina Cleofas, aajatzi María Pankothanthaari-sato.²⁶ Ikanta iñaakiro iriniro Jesús okatziyaka anta otsipatakari iyomitaani itako-pirodari, ikantziro:

“Kooyá, iriitaki pintomin-tajyaari yoka.” ²⁷ Ikantanakiri iyomitaani: “Irootaki piniron-tajyaari iroka.” Ari itanakaro María osaika-pankotziri yoka iyomitaani.

²⁸ Tima iyotaki Jesús imonkaratakiro okaratzi ikantakiriri Pawa, ikantanaki: “¡Nomiriwí!” Ari omonkaratari ikinkithata-koita-kiriri Sankinarintsi-piroriki.

²⁹ Ari osaika-kotakiri kipishaari anta kowitziki. Yaitaki incha-tiwa, yankowiitaitaki atsimiyaatironi kipishaari, iwaanka-koita-kiniri ipaantiki Jesús. † ³⁰ Yatsimiya-witawakaro Jesús kipishaari, ikantanaki: “Mataka maaroni.” Ari yoiyotanaka, jatasirin-katanaki.

Isataa-mirikitai-takiri Jesús

³¹ Tima irootaki kitaitiri iwitsika-wintaitaro kitaitiri imakoryaantaitari. Ti inintajiiti ijiwari Judá-iti inkatziya-koti impaikakoi-tziri kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima iroka kitaitiri irootaki ipinkathapirotziri iriroriiti. Irootaki ikantan-takariri Pilato inkaraa-porita-kaantiri paika-kotaari inkaman-tyaari sintziini, iwatzikaryaa-kotajiriita. ³² Ikanta ijajiitanaki owayiri-payi, ikaraa-porita-paakiri aparoni ikaratakiri Jesús ipaikakoi-tziri, ipoñaa imatakiri pasini. ³³ Ari inintzi imatirimi Jesús, Iñaatzii aritaki kamaki. Irootaki kaari ikaraa-poritan-taitari irirori. ³⁴ Iro kantacha aparoni owayiri isataa-mirikitantakari isataa-minto yoka Jesús, ari oyowanakiri iriraani okonowakaro nijaa. ³⁵ Yoka kinkithatziro iroka, iriitaki ñaajaanta-kirori. Omapirotyaa ikamantzimiri irootaki pinkimisantan-tyaari awirokaiti. ³⁶ Irootaki amatanta-yitakari iroka-payi omonkaratan-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Airo ikaraawaitai-tziniri aparoni itonki irirori.

³⁷ Ikantzi-taitaka aajatzi Sankinarintsi-pirori:

Ari yaminakoi-takiri isataa-mirikitaitiri.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta José, Tonkaironiitoni-satzi, ikampitajiri Pilato, ikantziri: “Pisinitinari naanajiri Jesús.” Yoka José irijatzi kimisanta-kiriri Jesús, imananiikiini ikimisantzi tima itharowan-tatyaari Judá-iti. Ari isinita-kiniri Pilato. Jataki José, yaanajiri. ³⁹ Ari ipokapaakiri aajatzi Nicodemo jatasita-kiriri pairani Jesús tsitiniri, yamakota-paaki kipishaari ikonowai-tziro kasankaari, oshiki otinanka iroka. ‡ ⁴⁰ Ikanta yoka José aajatzi Nicodemo yaanajiro iwatha Jesús, iponatan-takari manthakintsi yashitan-takaro kasankaari. Tima irootaki yamijiitari Judá-iti ikitata-piintziri kaminkari-payi. ⁴¹ Tima anta tsika ipaikaakoi-takiri Jesús, ari otzimiri pankirintsi-masi, ari otzimiri owakirari omorona tsika inkitaitiri kaminkari, tikira inkitatan-tyaaro kamatsiri. ⁴² Ari iwaitakiriri Jesús, tima okaakiini osaiki iroka omorona. Irootaintsi ariityaa kitaitiri imakoryaanta-piintatari Judá-iti.

20

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

† 19:29 incha-tiwa = isopo ‡ 19:39 Iroka kasankaari, ikonowai-takirori kipishaari, owaaki inhashi ipaitai-tziri áloe. Oshiki otinatzi okaratzi 100 libra, ikantai-tziri irofaaka 30 kilo.

1 Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ananinkanaka María Pankothanthaari-sato ojati omoro-naki tsika iwakoitakiri Jesús. Oñaapaa-tziiro osirinkaaka mapi yasan-tawitai-takariri omorona. 2 Piyanaka oñiiri Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari itako-pirotani Jesús, osiya-pirola-nakityaa, okantapaakiri: “¡Yaitakiri Awinkathariti, ti ayoti tsika-rika iwaitajiri!” 3 Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, jaitijiitanaki kitataariki. 4 Isiya-pirola-witana-kityaa ijajiitanaki. Iro kantacha isiya-pirola-nakityaa pasini oyomitaari, iriitaki itapaakaro yariitaka kitataariki. 5 Yaminapi-witapaaka omoro-naki, iñaapaa-tziiro onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri, iro kantacha ti inkyaapaaki inthomponta. 6 Irojatzji yariitan-tapaakari irirori Simón Pedro, ikyaapaaki inthomponta, iñaapaa-kitziiro irirori onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri. 7 Iñiitapaakaro aajatzi manthakintsi yankowitan-tawitai-takariri iitoki, onasita iwaitanajiro ti ontsipatyaa iponawitai-tanta-kariri, kamiitha itzipyai-tanajiro. 8 Ari ityaapaaki pasini oyomitaari itapaakarori yariitaka kitataariki. Iñaapaakiro irirori okaratzi kantain-chari, ari ikimisanta-pirola-nakiri. 9 Tima tikira ikimatha-wityaro okantziri Sankinarintsi-pirori, aritaki yañaaji Jesús. 10 Ipoña ipiyayitaja iwankoki yoka apiti oyomitaari.

Iñaakaaro Jesús María Pankothanthaari-sato

(Mr. 16.9-11)

11 Ari osaiki María ikyaapiintai-tzira kitataari irawaaita. Okanta irawaaitaka, amini inthomponta omoro-naki, 12 oñaatzii apiti maninkari kitamaaro-ki iithaari, isaikajiitaki tsika inaryaa-witai-takari Jesús. Aparoni isaikaki iitowitai-takari, pasini isaikaki tsika iitziwitai-takari. 13 Isampita-nakiro maninkari-payi, ikantziro: “kooyá, ¿paitama piraantari?” Okantzi iroori: “Niraa-kota-tyaari Nowinkathariti, tzimatsi aakiriri, ti noyoti tsika iwakiri.” 14 Iro okantaki-tzii, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, iro kantacha ti oyotawajiri iriitaki. 15 Ari isampitziro ikantziro: “¿Paitama piraantari kooyá? ¿Paitama pamina-minatziri?” Osiyakaantzi iroori iriitaki ñaanatziroori aamaako-wintarori pankirintsi-masi, okantanakiri: “Jiwarí, awiroka-rika aakiri, pinkamantina tsika piwakiri, nonintzi nojati naminajiri.” 16 Ikantziro Jesús: “¡María!” Ari aminanakiri iroori, okantzi: “¡Raboní!” (iro ikantai-tziri iñaaniki Heber-iiti “Yomitaaniri.”) 17 Ikantzi Jesús: “Airo pairikana, tima tikira nojata-jiita nontsipata-pajyaari Asitanari. Iro kantacha pijati pinkamantiri iyikiiti, irootaatsi nojatai nontsipata-pajyaari Asitanari, irijatzi Asitamiri awirokaiti. Iri Nowawanitari naaka, irijatzi Piwawanitzi-tari awirokaiti.” * 18 Okanta ojatani María Pankothanthaari-sato, okamanta-paakiri maaroni oyomitaari oñaajiri Awinkathariti, okamanta-paakiri aajatzi okaratzi ikantakirori.

Iñaakaari Jesús iyomitaa-nipayi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 Okanta otsitinitanaki awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, apatojiitaka yomitaari-payi. Okantakaaro itharowan-tajiitari ijiwariti Judá-iti, asitako-jiitaka sintsiini. Kyaapaaki irirori Jesús, katziya-paaka

* 20:17 iyikiiti = noyomitaani-payi

ipiyoyiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!”²⁰ Ikanta iwithata-pajari, iñaakapaakiri irako, aajatzi imiriki. Ikimosiri-yijiitanaki yokaiti iñaawajiri Awinkathariti. ²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús iwithatari, ikantziri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha! Ikimitaakina Asitanari naaka ityaantakina aka, ari nonkimi-tzityaamiri awiroka-payi nontyaanka-yitimi.” ²² Ipoñaa itasonkakiri yomitaari-payi, ikantziri: “Isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. ²³ Tzimatsi-rika pimpyaako-yitajiri awiroka aka, aritaki impyaakoi-tairi anta. Iriima kaari pipyaakotzi awiroka aka, airo ipyaakoi-tajiri aajatzi anta.”

Ikiso-siritzi Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikarata-piintziri 12 oyomitaari, ipaitai-tziri aajatzi “Tsipari,” ti isaiki irirori yariitan-tapaari Jesús. † ²⁵ Ikanta yariitaaro irirori Tomás, ikamanta-wajiri pasini-payi oyomitaari, ikantziri: “Noñaajiri Awinkathariti.” Iro kantacha ikantzi Tomás: “Airorika noñiiri naaka tsika isataa-wakotai-takiri, airorika nokyaanta-wakotari, airorika nokyaanta-mirikitari aajatzi, airo nokimisantzi.”

²⁶ Okanta apaata awisanaki 8 kitaitiri, yapiitajiro yomitaari-payi yapatojiita. Ari isaikitakari irirori Tomás. Yasijiitakiro sintsiini asitako-rontsi, iro kantacha kyaapaaki Jesús, katziya-paaka ipiyoyi-itaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!” ²⁷ Ipoñaa ikantziri Tomás: “Iroka nako, pinkyaanta-wakotyana, pinkyaanta-mirikityaana aajatzi. Kaari ikiso-siritaitzi, ¡Pinkimisantzi!” ²⁸ Ari ikaimanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkathariti, Nowawani!” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Iro pikimisantanta-matsita-nakari piñaawaana. ¡Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-tsini kaari ñaajatinani!”

Paitama isankinatai-tantarori iroka

³⁰ Tima oshiki iñaapiintakiro yomitaari-payi yapii-yapiitakiro Jesús itasonka-wintantaki, tizimaita osankinata-koyityaa aka. ³¹ Iro kantacha isankinai-takiro iroka-payi pinkimisantant-tajyaari, tima yoka Jesús iriitaki Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Aririka pawintaa-piintajyaari irirori pinkimisanta-najiri, aritaki yañaanita-kaayitajimi. ‡

21

Iñaakari Jesús 7 Iyomitaani

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, yapiitakiro Jesús iñaakari iyomitaani, inkaari-thapyaaki ipaitai-tziri Tiberias. Iroka okantaka.

* ² Ari ikarajiiitzi isaiki oyomitaari Simón Pedro, Tomás, ipaitaitziri aajatzi “Tsipari,” Natanael, poñaachari Mawosi-winiki anta Tapowiniki, itomi-payi Zebedeo, aajatzi apiti pasini oyomitaari. †

³ Ikantzi Simón Pedro: “Nojatatyii nosimaatyaa.” Ikantajiiitzi pasini oyomitaari: “Ari ankaratanaki.” Jaitijiitanaki, otjiita-paaka pitotsiki. Iro kantacha, tikatsi-machii yayi isimaa-wijiitaka tsitiniriki.

⁴ Okanta okitaititzi-mataki, katziya-paaka Jesús oparaitiki inkaari. Iro kantacha ti iyotawajiri iyomitaani-payi iriitaki. ⁵ Ikaima-kotapajiri, ikantziri: “¡Mainari-payí! ¿Paajiiitaki?” ikantajiiitzi irirori: “¡Tiraawí!” ⁶ Ikantzi Jesús: “Piwiinkiro pakopiroriki piithari-minto, aritaki paaki.” Iwiinkakiro ikantai-takiriri. Tima yaaki oshiki sima, ti

† 20:24 Tsipari = Didimo ‡ 20:31 Wairontsi * 21:1 Tiberias = Tapowini † 21:2 Tsipari = Didimo

yaawyaajiri inosika-kotairi iithari-mintoki. ⁷ Ikanta oyomitaari itako-pirotani Jesús, ikantanakiri Pedro: “¡Iriitaki Awinkathariti jirinta!” Ikanta ikimawaki Simón Pedro, ikithaatanaka, mitaanaka inkaariki. ⁸ Iriima pasini yomitaari-payi pitotsiki ikinako-yitanaji inosikaata-kotajiri isimani, irojatzi yaata-kotan-tapaari oparaitiki. Tima isaika-kota-kitzii niyankyaa-kiini. ‡

⁹ Ikanta yayijiiitapaji, iñaapaatzii yoisaitaki paamari, ari itasitakari sima, yatantaitari. ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Pamaki sima owakira paakiri.” ¹¹ Ititapaja Simón Pedro pitotsiki, yoosiryaa-kotakiri isimani, inosika-kotakiri irojatzi oparaitiki. Antari-payi ikantayitaka sima, ikaratzi 153. Titzimaita ontzimpishi iithari-minto. ¹² Ari ikantzi Jesús: “Thami ayaa.” Tima tikatsi aparoni oyomitaari sampitirini tsika-rika ipaita, tima iyopirota-wajiri iriitaki Iwinkathariti. ¹³ Ari ipokapaaki irirori Jesús, yaakiro yatantaitari, ipayitakiri aparoni-payi, ari ikimitaakiri sima. ¹⁴ Irootaki mawatatsiri iñaakari Jesús iyomitaani-payi yañaajira irirori.

Paamaako-winta-jyaanari nopira

¹⁵ Ikanta ikaratakiro iwajiita-manaja, isampita-nakiri Jesús yoka Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pitako-pirotanama awiroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka Pinkathari, nonintakimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintyaanari nokimita-kaantaari nopira.” § ¹⁶ Yapiitakiri isampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿notakotami?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka pitakotama.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira.” ¹⁷ Iro mawatatsiri isampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿pitakopirotanama?” Ari iwasiritanaka Pedro, tima mawa yapiitakiri isampitziri, ikantzi: “Pinkatharí, awirokataki yotzirori maaroni, piyotzi awiroka nonintzimi-rika.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira. ¹⁸ Tima ainiro pawankari-pirowita, pikithaata-piinta, pijayitzi tsika pininta-kaaro. Iro kantacha aririka pantari-konata-paaki, apatziro piwaanka-wakotajyaa, pasini kithaata-jimini, yaayitajimi tsika ti pinintziro pijatimi. Omapiro.” ¹⁹ Ikantan-takarori Jesús iroka, inintatzii inkimathayiiitiro tsika inkantyyaa inkamaji apaata Pedro impinkathatairira Pawa. Ari ikantziri Jesús yoka Pedro: “¡Piyatina!”

Oyomitaari itako-pirotani

²⁰ Ikanta ipithokanaka Pedro, iñaatziiri iyaatakiri oyomitaari itako-pirotani Jesús, otsitoka-kariri Jesús iwiraanta-naaro iwajiita, osampita-kiririranki, ikantziri: “¿Pinkatharí, itzimikama pithokasityaamini?” ²¹ Ikanta iñaawakiri Pedro yoka ampoita-paintsiri, isampita-nakiri Jesús: “Pinkatharí, ¿paitama awishi-motirini yoka?” ²² Ikantzi Jesús: “Arimi nonintimi ari onkantaki yañaimi yoka, irojatzi nompiyan-tajyaari apaata, ¿titzimaita onkowa-jaantyyaa piyotiro iroka? Piyatina awiroka.” ²³ Okanta apaata ithonka oiwaraa-kotanaka iroka ikantakiri Jesús, ikimayitakiro maaroni iyikiiti, isiyakaantzi airo ikamitaja yoka oyomitaari. Iro kantacha ti inkanti: “Ari nonintzi.” ikantatzii: “Arimi nonintimi, aritaki onkantaki

‡ 21:8 niyankyaa-kiini = okaratzi osanthatzi 200 akonaki = 100 metro. § 21:15 nopira = cordero, oveja

yañaimi yoka, irojatzi nOMPIYAN-tajyaari apaata, ¿titzimaita oninta-jaantyyaa piyotiro iroka?”

²⁴ Naakataki ñaawinta-kotain-chari nokantaki “yoka oyomitaari,” tima naaka osankinata-kirori iroka sankinarintsi. Irootaki ayopirotantaari omapirotatyaa iroka.

²⁵ Ti nonkinkithata-kotiro maaroni yantayitakiri Jesús, tima oshiki okaratzi. Arimi osankinata-koyityaami maaroni, kimitaka arimi anaanakiro maaroni kipatsi ompiyotyaa sankinarintsi-payi. Ari onkantyyaari.

YANTAYI-TAKIRI TYAANTAA-RIITI

Ikasiya-kayi-tairi Tasorinkantsi

¹ Teófilo, pairani notyaanka-kimiro nitakari nosankinari, ari nokinkithata-kayimiro okaratzi yantayi-takiri Jesús, nokamantakimiro okaratzi yitanakari iyomitaan-tziri, ² irojatzi iwajinokantaari inkitiki. Tima tikira iwajinoka-jyaata, iyosiitaki Tyaantaariiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi, iyotakaakiri yantayitiri. ³ Ikanta ikamawitaka Jesús, iñiitawajiri koñaaroini, ari iyojiiiti iyomitaani añaaji. Okaratzi 40 kitaitiri iñaaka-panaataari iyomitaani-payi, iyomitaana-panaa-tziri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa. ⁴ Pairani ainiro itsipayitari Tyaantaariiti, ikamantzi-takari irojatzi isaikayi-tawaki Aapatyaawiniki, ikantakiri: “Ari piyaawinta-wakyaari ikasiya-kaakimiri Asitanari, nokinkitha-takotzi-takamiri. ⁵ Tima omapiro Juan ikiwaa-tantaro nijaa, iro kantacha airo osamanitzi piñaayi-tantyaariri Tasorinkantsi isaika-siri-tantyaami osiyawaityaaromi inkiwaa-tantai-tyaamiromi.”

Iwajinokan-taari Jesús

⁶ Ikanta pairani yapatojiita ikaratzi tsipata-kariri Jesús, isampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿Irootaintsima pookakoo-wintairi noshininkapayi Israel-iiti?” ⁷ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Ti oninta-jaantyaapiyotiro awiroka-payi tsika-paiti, apaniro iyotzi Asitanari tsika-paitirika, iriitaki otzimimotziri isintsinka imatantyaarori. ⁸ Iro kantacha aririka impokaki Tasorinkantsi isaika-siri-yitan-tyaami awirokaiti, iriitaki aawyaa-sirita-kayimini, aritaki pinkinkitha-takotajina Aapatyaawiniki, maaroni iipatsitiki Judá-iti aajatzi Ositikii-toniki, pijayitaki intaina tsika owiraayita kipatsi.” ⁹ Ikanta ithonka-kiro Jesús iyomitaana-najiri iyomitaani, iñaatziiri iwajinokai-tairi, irojatzi ipyaanta-paakari minkoriki. Tira iñaanairi. ¹⁰ Yamina-minthaitzi iyomitaani tsika ikanta Jesús iwajinoka inkitikinta, apiti atziri katziyomotapaakari okitamaarokitaki iithaari. ¹¹ Ikantapaakiri: “Tapowinitsatzi, ¿Paitama paminawinthajiitsiri inkitiki? Piñaakiri tsika ikanta Jesús iwajinokaja ijatai, ari inkanta-jaanta-pajyaa apaata aririka impiyai.”

Yaminaitaki pasini impoyii-tajyaarini Judas

¹² Ikanta ipiyayitaja oyomitaari Aapatyaawiniki ipoñaajaro Yiinkakii-toniki, ti intaina-piroti, osinitaan-tsitzi yaniitaiti kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹³ Ikanta yariiijiitaja nampitsiki, atiiiii-tapaji jinokinta pankotsi tsika imaapiinta-jiitzi. Yoka ikarajiitzi: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón ipaitai-tziri “Kisakotaniri,” aajatzi Judas iririntzi Jacobo. ¹⁴ Maaroni yokaiti ari ikanta-piintatyaa yapatojiita yamanamana-jiitzi itsipayi-takari iririntzi Jesús, itsipataro María iriniro, aajatzi pasini-payi kooya.

¹⁵ Ikanta yapatojiita kimisantzin-kariiti, ikarajiitzi 120 atziri. Ari ikatziyanaka Pedro, ikinkitha-waitanaki ikantanaki: * ¹⁶ “Iyikiiti,

* 1:15 kimisantzin-kariiti = iyikiiti

monkarataka okaratzi isankina-takaa-kiriri Tasorinkantsi pairani pinkatharini David, ikinkitha-takotziri Judas jiwatapain-tsiri yaakaan-tziri Jesús. ¹⁷ Yoka Judas iriitaki atsipata-piintakari, ari akarawitari antawairiki. ¹⁸ Tima yaakiri kiriiki ipinatai-takiriiri iyaari-pironka, yamanantantaka kipatsi. Iro kantacha iparyaaki iipatsitiki Judas, ipatzii-totanaka, ithonka itankawai-tapaaki, ookaporinthetai-waita-paaka ishi-ito. ¹⁹ Ikanta ikimajiitaki Aapatyaawini-satzi, ipaitakiro irona kipatsi 'Traantsi-patha,' irojatzii ikantai-tziri iñaaniki iriroriiti 'Acéldama.' ²⁰ Ari omonkaratari isankina-taitakiri Panthaantsi, ikantaitaki: Kaanki-thaanti onkanta-wityaa iwanko, Tikatsi nampitan-tajyaaroni. Ikantaitaki aajatzi:

Intzimi pasini impoyii-tajyaaroni yanta-wairiki.

²¹ Tzimatsi pasini atziri-payi tsipata-piinta-kairi pairani ainiro itsipaw-itajai Awinkathariti Jesús, ²² ikaratzi atsipawi-takari ikiwaa-tantakari pairani Juan yoka Jesús, irojatzii iwajinokan-taari inkitiki. Tima onintapiro-tatyaa aminaji aparoni ankaratajiri iriitaki kinkitha-takota-jirini Jesús yañaajira." ²³ Ari yookoitakiri apiti: José, ipaitai-tziri Barsabás, ipaitai-tzitari Justo, aajatzi Matías. ²⁴ Ari yamanako-wintakiri, ikantzi: "Pinkathari, awiroka oyosiri-tziriri maaroni, yoka apiti nookotakiri, piñaakainari aparoni tsika itzimi pinintakiri awiroka, ²⁵ iriitaki nontsipa-tajyaari Nontyaantaariti, impoyii-tajyaari Judas opyaakaa-sitakari iyaari-pironka. Tima Judas jataki irirori tsika ijati." ²⁶ Ikimita-kaantakaro yokaiti iñaarita-jiita. Iñaatzii iriitaki Matías. Iriitaki tsipata-nakariri yokaiti 11 Tyaantaariiti.

2

Ipokantakari Tasorinkantsi

¹ Okanta omonkarataja yoimosirinkai-tziro kitaitiri "Awiitaantsi." Ari yapatojiitaja ikaratzi tsipata-piinta-kariri Jesús. ² Ari omapokasitaka antaroiti poimata-paintsiri osiyapaakaro antaro tampyaa, okinapaakiro jinoki inkitiki, ookanta-paakaro pankotsi tsika yapatojiitaka. ³ Iñaasita-taika paama-sitha-kiiriki-tapain-tsiri, okaanta-paakari ikaratzi apatotain-chari. ⁴ Ari ithonka isaika-siri-tanta-paakari Tasorinkantsi. Iñaawai-tanakiro pasiniyi-tatsiri ñaantsi, iriitaki Tasorinkantsi oyotakaa-nakiriri iñaawai-tanta-nakarori.

⁵ Okanta anta Aapatyaawiniki ari isaikayitzitakari Juda-iti poñaitaintyari intaina pasiniki nampitsi. Iriitaki pinkatha-tasorintsi-taniri-payi. ⁶ Ikanta ikimaitakiro poimata-paintsiri, ipokajii-tapaaki oshiki atziri, ti iyotawakiro opaita kantachari, tima ikimatha-takiro aparoni-payi ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri, irootaki iñaani. ⁷ Tima okiryantzi ikantayi-tanaka, ikanta-wakaa-jiita: "¿Tima Tapowini-satzi inatzii ikaratzi ñaawaita-kirori pasinita-tsiri ñaantsi? ⁸ ¿Tsikama okantaka akimantariri iñaawai-tziro añaani-payi aroka? ⁹ Tima akarayi-takiri aka Parto-satzi, Niyanki-wini-satzi, Elam-satzi, Osampanaaki-satzi, Judá-iti, Capadocia-satzi, Ponto-satzi, Asia-satzi, ¹⁰ Frigia-satzi, Panfilia-satzi, Apitantoni-satzi, aajatzi Africa-satzi ananakirori osaiiki Cirene. Tima akaratakiri ajatzi wirakochapayii, Judá-iti-tatsi-ri aajatzi kaari Judá-itiwitachani pairani. ¹¹ Atsipatakari

Creta-satzi, aajatzi Arabia-satzi. Ari akarayi-takiri akimiri iñaawai-yitziro añaani-payi, ikinkitha-takotziri Pawa itasonka-wintantzi.”
 12 Okiryantzi ikanta atziri-payi, ti iyoti opaita iñiiri. Ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama iroka?” 13 Iro kantacha tzimatsi pasini thainka-waitakiriri Tyaantaariiti, ikantajiitzi irirori: “¿Isinkijii-tatyaa yokaiti!”

Itanakarori ikinkitha-tanaki Pedro

14 Iro kantacha ikatziyanaka Pedro itsipatakari 11 Tyaantaariiti, sintzini iñaawai-tanaki, ikantzi: “¿Ashininká! ¿Aapatyaawini-satzi! Pinkimisantina nonkantimi piyotan-tyaari. 15 Pisiyakaantzi awiroka-payi isinkitatyaa yokapayi. Ti ari onkantyaa, owakira ijinokiityaapaji ooryaatsiri. * 16 Omonkara-tatyaa okaratzi isankina-takiri pairani Kamantan-tzinkarini Joel, ikantaki:

17 Ikantzi Pawa:

Tzimatsi awisatsini owiraantyaaroni kitaitiri.

Ari nontyaankiniri atziri-payi Notasorinka okimiwai-takaro isako-piro-tatyii-nirimi.

Ari inkinkitha-takoyi-tajina itomi-payi aajatzi irisinto-payi.

Ari iñaawya-yitajyaa awankari-payi,

Ari imisiyitaki antari-kona-yitain-tsiri.

18 Ari nonkimitaakiriri nompirataanipayi: awankari-payi aajatzi awankaro-payi.

Nontyaanta-jiniri apaata Notasorinka, ari inkinkitha-yitaji.

19 Aritaki iñiitaki inkitiki kaari iñaapiintaiti.

Iñiitiro kipatsiki iraantsi, paamari, antaro oyachaaryiinka.

20 Iñiitiri intsiwakimati ooryaatsiri,

Iñiitiri kasiri inkimityaaro iraantsi,

Irootaki awisayi-tatsini irootaa-tsira omonkara-tajyaa kitaitiri impokan-tajyaari Pinkathari.

Tima antaaro iwaniinkaro onkantajyaa.

21 Inkarati awintaa-jyaarini Pinkathari, iriiyitaki awisako-siri-taatsini.

†
 22 ¿Noshininká! ¿Israel-iiti! Pinkima-jiiti nonkantimi. Piñaakiri awiroka-payi pairani Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi, iriitaki ityaankakimiri Pawa. Oshiki itasonka-wintakimi, iñaakayi-takimiro kaari piñaawi-jiitari pairani. 23 Ikanta yamaita-kimiri yoka Jesús, paakaan-takiri, ipaikako-takiri kaari-piro-siririiti. Ari omonkara-takari okaratzi awishimo-takiriri, tima irootaki ikinkithasiri-tzitakari pairani Pawa. 24 Ikanta iwiriintajiri Pawa ikamawitaka, ti isinita-najiri inkimaatsi-waitajyaa. Tima ti aawyaajiri kaamani-taantsi. 25 Tima iriitaki isankina-takotakiri pairani pinkatharini David, ikantaki:

Noña-piintziri Nowinkathariti itsipatana.

Isaiki nakopiroki, tikatsi matajirini itsinampairi.

26 Irootaki nokimo-siri-tantari,

Kamini-waanti nokanta notharowintari.

Iriitaki noyaako-piro-tajiri, nawintaa-jyaari.

27 Tima airo pookinaro nosiri sarinka-winiki nonkama-witakyaa-rika.

Airo pisinitziro nowatha ompathai, pitasorin-tsiti nonatzii.

28 Piyotaa-kinaro naña-siri-tanta-jyaari.

* 2:15 ijinokiityaapaji ooryaatsiri = ooryaatsiri 3; Irootaki yamitari Judá-iti, ti isinkinityaa owakira onkitaityaa-manaji. † 2:21 wairontzi

Oshiki poimosirinkajina aririka nontsipa-tajyaami.

²⁹ Iyikiiti, ayojiitzi kaari awaisatzitini David kinkitha-takota-chani, kamawaitaki pairani irirori, ayojiitzi iroñaaka tsika anta ikitaitakiri.

³⁰ Iro kantacha Kamantan-tzinkari inaki irirori, iyotzitaka ikasiya-kaakariri Pawa impinkathari-takairi aparoni incharinin-tyaari. ‡

³¹ Tima osiyawai-takaro iñaakityiromi pinkatharini David, ikinkitha-takotakiro yañaaji Saipatzii-totaari, ikinkitha-takotakiri airo isaiki sarinka-winiki, airo opathai aajatzi iwatha. ³² Tima maaroni naaka-

payi noñaakiri Pawa iwañaajiri Jesús. Omapiro-tatyaa. ³³ Aritaki owajinokaja, isaikimo-tapajiri irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintan-

tapaji. Ari omonkaratari okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Asitariri, intyaankiniri Tasorinkantsi osiyawai-tyaaro isako-piroi-tatyii-nirimi.

Irootaki piñiiri awirokaiti iroñaaka. ³⁴ Tima kaari pinkatharini David owajinokaa-chani inkitiki, iriitaki ñaawaita-kirori pairani iroka ñaantsi, ikantaki:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti.

³⁵ Irojatzii noitsinampaan-tajjaariri kisaniiintzimiri,

Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari. §

³⁶ ¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Irootaki ninta-piro-tachari ayojiiti maaroni. Yoka Jesús pipaika-kotakaan-takiri awirokaiti, iriitaki ipinkathari-takaakiri Pawa, iriitaki Saipatzii-totaari.”

³⁷ Ikanta ikimajitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro oimiraa-siritanakiri, isampita-nakiri Pedro, aajatzi pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanakiri: “Iyikiiti, ¿tsika nonkanta-jyaaka naaka?” ³⁸ Ikantzi Pedro: “Pimpiya-siri-yitai, pinkiwaa-winta-jyaari Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki iyotantai-tyaari ipyaako-tajimiro Pawa

pikaaripirotaki, inampi-siri-tanta-jyaami Tasorinkantsi. * ³⁹ Irootaki ikasiya-kaita-kimiri awiroka, irojatzii ikasiya-kayi-takariri pitomi-payi,

aajatzi ikaratzi nampiyi-tarori intaina. Tima maaroni ikaima-siritaitakiri iriitaki ikasiya-kaitzi-takariri irirori.” ⁴⁰ Oshiki okaratzi ikinkitha-takiri Pedro, isintsi-thatakiri, ikantziri: “¡Piwawisaako-

siri-tajyaa! ¡Pintainaryai-tyaari atziri-payi kinasiwai-tainchari!”

⁴¹ Irootaki ikimisantan-tanakari oshiki atziri, ikiwaayi-takiri Tyaantaariiti. Ikaratzi 3,000 atziri kimisanta-naintsiri. ⁴² Oisokiro iwanakiro okaratzi iyomitaa-yitakiriri Tyaantaariiti, kamiitha

yaapatyaa-wakaana. Ari ipitoryaa-piinta-jiitziro yatantaitari, yaakowinta-nakaro yamana-jiitzi. †

Yaña-ntari itayita-nakarori ikimisantzin-karitzii

⁴³ Okiryantzi ikantanaka iñaayitakiro itasonka-wintantaki Tyaantaariiti, imatakiro kaari iñiita-piintzi. ⁴⁴ Oshiki yaapatyaa-wakaanaka ikaratzi kimisanta-naatsiri, yantitaa-wakaanaro okaratzi tzimimoyitziriri.

⁴⁵ Ikaratzi yayiri kiriiki ipimanta-yitziro tzimimo-tziriri. Itsiparyaa-yitziniri asinonkaa-chari kimisanta-naatsiri. ⁴⁶ Yasi iwiro kitaitiriki yaapatyaa-wakaana, yapatojiita tasorintsi-pankoki. Ti

iwashaanta-nakiro yakyoota-wakaa-jiita iwankoki, ari ipitoryiirori yatantaitari. Kimosiri ikanta intzipatasirita-wakaa-jiita, tsinampa-siri

‡ 2:30 Tzimatsi sankinarintsi ñaawinta-kotziriri Saipatzii-totaari isaikimo-tajiri Pawa tsika ipinkathari-wintantzi irirori. § 2:35 pimakoryaa-tzi-minto * 2:38 Wairontsi † 2:42 Pimpitoyiirori yatantaitari.

ikantajiita. ⁴⁷ Ikimosiriwinta-piinta-nakiri Pawa. Irootaki onimotziriri atziri-payi iñiuro tsika ikantayi-tanaja. Yasi iwiro kitaitiriki ishikyaa-najiri Awinkathariti kimisanta-naatsiri inkarati awisako-siri-taatsini.

3

Yisitako-takai-tziri kisoporokiri

¹ Okanta pasini kitaitiri, aritaki shiityaanaki yamana-piintai-tantari. Ari itonkaa-nakiri Pedro aajatzi Juan, ijatiro tasorintsi-pankoki. * ² Ari imonthaakari yamaitziri aparoni atziri kisoporoki-tatsiri. Ari ikantzi-tatyaa owakira itzimapaaki. Maaroni kitaitiri yamaita-piintziri ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Waniinkaanto.” Ari isaika-piintziri kisoporokiri impasitai-tyaari kiriiki ikampiyi-tziri ikaratzi kyaayita-tsiri. ³ Ikanta iñaawakiri Pedro aajatzi Juan inkyaapaakimi tasorintsi-pankoki, ikampita-wakiri impasita-nakyaari kiriiki. ⁴ Ari yamina-nakiri. Ikantziri: “¡Paminina!” ⁵ Ikimisantatzii kisoporokiri, isiyakaantzi impatyiiiri opaita-rika. ⁶ Iro kantacha ikantanaki Pedro: “¡Noshininká! Tikatsi noiriikiti aajatzi ooro, iro kantacha tzimatsi nantiri. Pawintyaari Jesús Saipatzii-totaari Kasiyakaa-wini-satzi, iri-itaki matironi. ¡Pinkatziyi! ¡Paniitaí!” † ⁷ Yakatha-takiri, ikatziyakiri. Ari omapoka-sitanaka isintsi-tanaji iitziiki aajatzi ishoonkitziki. ⁸ Tima miyaanaka ikatziyanaja, aniitanaji. Ari ikarata-nakiri Pedro ikyaa-paaki tasorintsi-pankoki, aniinii-waitanaji kamiitha, imiyaa-miyaa-waitanaja ipanthawintanakiri Pawa. ⁹ Maaroni atziri iñaakiri yanitanaji, ikimakiri ipanthawintanakiri Pawa. ¹⁰ Okiryantzi ikantanaka iñaakiri, ti inkompi-taityaari yoka kisoporoki-witachari, iriitaki kampilanta-piinta-tsiri impasitai-tyaari ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko “Waniinkaanto.”

Ikinkitha-takaantzi Pedro ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko

¹¹ Tima ti yookani iwanakiri kisoporoki-witachari itsipatari Pedro aajatzi Juan. Okiryaaantsi ikantayi-tanaka maaroni ishininka, ipiyotzi-winta-paakari awisa-tapi-sitzi tasorintsi-pankoki ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” ¹² Ikanta iñaawakiri Pedro, ikantawakiri: “¡Ashininká! ¡Israel-iiti! ¿Paitama pokirya-wintan-tanari? Airo pikinkithasiri-waitasita naaka asitaro notasorinka, ti nontasorintsiti naaka naniita-kaajiri yoka ashininka. ¹³ Iriitaki matakirori Iwawani awaisatziitini Abraham, Isaac, Jacob, irijatzi iwawanitari ikaratzi icharini-yitaari irirori, irootaki impinka-thaitan-tyaariri Jesús, paakaan-takiri awirokaiti jiwari-tiiki. Inintawitaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi, titzimaita pininta-jiiti awirokaiti. ¹⁴ iriiwitaka pimisitowa-kaanta-jirimi Tasorintsi-tatsiri, tampatzika-siriri. Pimisitowa-kaanta-sitakari owantzinkari. ¹⁵ Ari piwamaa-kaantziri awirokaiti owañaasiri-tanta-tsiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa. Noñaayi-tajiri naakaiti yañaaji. ¹⁶ Irootaki yisitako-tantaari yoka kisoporoki-witachari yawintaa-naari Jesús. Tima piñaakiro omapiro yisitakotaji. ¹⁷ ¡Iyikiiti! Noyotzi naaka, ti piyoti opaita pantayitakiri, ari ikimitakari aajatzi pijiwari-payi. ¹⁸ Ari ikina-kayirori Pawa imonkara-tajiro okaratzi ikinkitha-takoyi-takiri pairani maaroni Kamantan-tzinkari, ikantaki: ‘Aritaki inkimaatsi-takai-takyaari

* 3:1 shiityaanaki = ooryaatsiri 9 † 3:6 pawintyaari = nompairyiiiri iwairo Jesús

Saipatzii-totaari.’¹⁹ Iro pimpiya-sitan-tajyaariri awirokaiti Pawa, piwashaanta-yitairo pantayi-tziro kaari-pirori, osiyawai-tajyaaro ishitaaromi irirori pikaaripiro-witaka. Ari piñaayi-tairo intsipa-siri-tajyaami Awinkathariti, iwatsinaryaa-koyitaimi.²⁰ Aritaki ityaanka-jimiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari ikasiya-kaakimiri pairani.²¹ Onkowa-piro-tatyaa isaiki Jesús Saipatzii-totaari inkitiki irojatzi ininta-paiti-tanta-jyaari Pawa iwakira-tairo maaroni okimiwita pairani. Tima irootaki ikinkitha-takaa-yitakiriri Tasorintsi-siriri Kamantan-tzinkariiti.²² Irojatzi ikamantan-takiri pairani awaisatzitini Moisés, ikantaki:

Ari intyaankaki apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiyakotapaa-kyaana naaka ityaankakina. Ashininka inatyii. Ontzi-matyii pinkimisan-tajiri.

²³ Inkarati piyatha-takyaarini yoka Kamantan-tzinkari, aritaki yapiroi-takiri airo iñaajiri ishininka-payi.

²⁴ Ari ikima-takari jiwarini Samuel, ikinkitha-takotakiro okaratzi añaayitakiri iroñaaka, irojatzi ikamantan-takiri pasini-payi Kamantan-tzinkari.²⁵ Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa ikinkitha-takotakiri Kamantan-tzinkari-payi. Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiyakaa-wakaari pairani Pawa itsipatari awaisatzitini. Tima ikantakiri pairani Pawa awaisatzitini Abraham:

Iriitaki kantakaa-jyaaroni picharini-payi intasonka-wintantai-tyaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki.

²⁶ Iwañaajiri Pawa itomi, awirokaiti yitaka ityaanka-jimiri, ari intasonka-wintimiri, irootaki piwashaantan-tajyaarori pantayi-tziro kaari-pirori.”

4

Pedro aajatzi Juan yaitanakiri jiwariki

¹ Ainiro ikinkithata-kayiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ariijii-tapaaka Impira-tasorintsi-taari, ijiwari aamaako-winta-rori tasorintsi-panko, aajatzi Tampatzika-riiti.² Ikisajiita-tyaa, tima iyomitaa-tziiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ikantziri: “Omapiro yañaayitaji kamawita-chari, ari okanta iñaakanta-paintziro Jesús.”³ Yairika-paakiri, tima aritaki tsitiniityaanaki, yasitakotakaan-takiri irojatzi onkitaitita-manaji.⁴ Iro kantacha oshiki ikaratzi kimawakirori kinkitharintsi, ikimisanta-jiitanaki. Ikaratzi 5000 atziri kimisanta-naintsiri.

⁵ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiitaka Aapatyaawiniki maaroni ijiwariti Judá-iti, antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-tatsiri-payi.⁶ Ari isaikakiri Anás Impira-tasorintsi-pirori, Caifás, Juan, Alejandro, aajatzi ishininkaiti-payi Impira-tasorintsi-pirori.⁷ Ikaimakaan-takiri yamaitiri Pedro aajatzi Juan. Isatikai-tawakiri niyaankiniki yapatojiitaka, isampitakiri: “¿Paitama sintsitakayimiri pimatantarori piñaakan-takiri? ¿Paitama sinitakimirori piyomitairi atziri-payi?”

*⁸ Ari yakanaki Pedro, ikan-takaa-nakari Tasorinkantsi, ikan-tanaki: “Pinkathariiti, Antari-konaiti.⁹ ¿Irooma pimaimani-tantanari nisitakotakaajirira mantsiyari? ¿Pininta-tziima piyo-jiiti tsika ikanta yisitakotantaari?”¹⁰ Ari nonkaman-takimiro iyotantyaari maaroni

* 4:7 Wairontsi

ashininka Israel-iiti. Yoka atziri atsipatakari aka, iriitaki isitako-takaa-jiriri Jesús Saipatzii-totaari, Kasiyakaa-wini-satzi. Iriitaki nawintaani naaka, irijatzi pipaika-kotakaan-takiri. Iro kantacha iwañaajiri Pawa.¹¹ Yoka Jesús iriitaki osiyakarori mapi pimanintakiri awirokaiti, pikimitakari witsikirori pankotsi. Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. †¹² Tikatsi pasini kimityaarini Jesús iwawisaa-kotantzi. Tikatsi awintaajyaa aka osaawiki kipatsi, apatziro ikan-takaaro Jesús.”

¹³ Ipampoyii-tanakiri Pedro, aajatzi Juan, ikantajii-tanaki piyotzi-winta-kariri: “Piñiiri yoka, ti iyomitaa-piinta-piro-wityaari, iro kantacha pinkatha-ñaani iwaitziri. ¿Iriima oyomitaa-kiriri Jesús itsipatakari pairani?”¹⁴ Tima oisokiro iwanakiri yisitako-tajairi yoka Pedro aajatzi Juan. Ti ontzimi inkanta-kotana-kiriri.¹⁵ Ari imisitowa-kaantairi yapatojiita, irojatzi isaikajii-tanaki ikinkita-waitaiyini.¹⁶ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika yokapayi atziri? Tima iyojiitaki maaroni Aapatyaawini-satzi itasonka-wintantaki. Airo okantzi amanako-tairi.¹⁷ Thami asaryii-matasi-tyaari airo ijatakaantaro inkinkitha-takotiri yawintaityaari Jesús.” ‡¹⁸ Yapiitakiro ikaimajiri, ikantakiri: “Airo pikamantan-tziro okaratzi awisaintsiri. Aritapaaki piyomitaantzi tsika okantakota isintsinka Jesús.”¹⁹ Iro kantacha Pedro aajatzi Juan, ikantanakiri irirori: “Intsityaa pinkantina awirokaiti ¿Awirokama nompinkathati nompityathatantyaariri Pawa?”²⁰ Tima airo nowashaantziro nonkinkitha-takoyitiro okaratzi noñaajantakiri, ajatsi nokima-jaantakiri.”²¹ Ikanta yasaryii-mawai-witakari, yapakaajiri, tira ontzimatyii ompaityaa iwasankitaa-wintiriri. Maaroni atziri ipanthawinta-nakiri Pawa iñaakiro okaratzi awisaintsiri.²² Tima yoka atziri yisitako-takaaajiri, anaanakiro okaratzi 40 isarintsiti.

Yamanajitzi kimisantzin-kariiti yawintaa-siri-piro-tantyaari airo itharowan-tajiita

²³ Ikanta yapakayii-tajiri Pedro aajatzi Juan, jatanaki yapatojiita ikarajitzi, ikamanta-paakiri okaratzi ikantakiriri ijiwari Ompirasorintsi-taari itsipatakari antari-kona-payi.²⁴ Ikanta ikimajii-takiri ikamantakiri, yamanajii-tanakiri maaroni Pawa, ikantziri: “Pinkathari-pirori, awirokataka owitsikakiro inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi ikaratzi tzimanta-yitarori.²⁵ Awirokataka kinkitha-takaa-kiriri pairani impira-tanini David, ikantaki:

¿Paitama iñaawinta-jiitzi atziri-payi?

¿Paitama ikinkithasiri-waita-sitantari?

²⁶ Apatojiitaka pinkathari-wintan-tatsiri aka kipatsiki,

Ipiyoyitaka jiwari-payi,

Imaimani-tantyaariri Pinkathari, aajatzi iyosiitani Saipatzii-totaari.

²⁷ Tima omapiro yaapatyaa-wakaa-jiitaka Herodes aajatzi Ponce Pilato yapatojiitaka aka nampitsiki, aajatzi Israel-iiti ipiyojiitaka itsipatakari pasini-satzi atziri, imaimani-takiri Jesús, pitasorintsiti Pitomi, piyosiitani.²⁸ yantatziro yokaiti okaratzi pikinkithasiri-tzitakari pairani pantiri.²⁹ ¡Pinkathari! Piñiiri

† 4:11 Paminiro Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8. ‡ 4:17 Wairontsi

iroñaaka yasaryii-matana. Pinkanta-kaiyaaro airo notharowan-tantari nonkinkitha-tajiro piñaani. ³⁰ Pinkanta-kaiyaaro nisitakotakaa-yitan-tyaariri mantsiya-yitatsiri. Noñaakan-tantyaarori kaari iñaita-piintzi. Irootaki iñaantyaarori atziri-payi Itasorinka Pitomi, Jesús.” ³¹ Ikanta ikaratakiro yamanajiitzi, oninakanaka tsika yapatojiitaka. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-nakariri, tikatsi intharowan-tanakyaa ikamantan-tanakiro iñaani Pawa.

Okaratzzi tzimimo-tziriri ari ikaratzzi yasijiitaro

³² Ikaratzzi kimisanta-najiriri Jesús, aparoni okantanaja ikinkithasiritanaari. Ti imasithata-wakaa-jiityaa, ipawakai-yitaro okaratzzi kowityii-motariri. ³³ Aikiro ijatakaa-nakitziro Tyaantaariiti ikinkitha-takotziro tsika ikanta yañaantaari Awinkathariti Jesús. Antaro ikawinthaakiri Pawa maaroni yokaiti. ³⁴ Ti intzima-waiti aparoni kowityaa-waita-tsini. Ikaratzzi tzimatsiri iipatsiti, iwanko, ipimantayitziro. Yaakiri kiriiki, ³⁵ impakiri Tyaantaariiti, iriitaki antitariri maaroni, yaantyaari aparoni-payi inintziri. ³⁶ Irootaki imatakiri aparoni ishininka Levi-iti ipaitai-tziri José, Chipre-satzi. Tima iriitaki Tyaantaariiti owaitakaanta-kiriri “Otomi Oimosirinkaantsi”. (Tima iroka wairontsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Bernabé.”) ³⁷ Yoka Bernabé tzimatsi iipatsiti, ipimantakiro. Yaanakiri owinaro iipatsiti, ipakiri Tyaantariiti.

5

Ananías aajatzi Safira

¹ Iro kantacha tzimatsi awishi-mota-kiriri pasini atziri ipaita Ananías itsipatakaro iina opaita Safira, ipimantakiro irirori iipatsiti. ² Yoka atziri yaapatyaakaro iina, imanaki kiriiki owinaro iipatsiti. Yamakiri tzimaraan-tanain-tsiri, ipapaakiri Tyaantaariiti. ³ Ikantawakiri Pedro: “Ananías, ¿paitama pisinitan-takariri Mishatantani inthaiyakaiaami? Pimanaki owinaro pipatsiti, pisiya-kaantsi aritaki pamatawitakiri Tasorinkantsi. ⁴ ¿Kaarima awiroka asiwityaaroni kipatsika? ¿Kaarima awiroka asityaarini owinaro? ¿Paitama pantantakarori kantachari? Ti naaka-payi pamatawiti, Pawa pamatawiwitaka.” ⁵ Ikanta ikimawaki Ananías ikantai-takiri, tyaanaki, kamanaki. Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzzi kimakota-kiriri. ⁶ Ikanta aparoni-payi mainari, iponatakiro iwatha Ananías, yaanakiri, ikitatakiri.

⁷ Tikira osamaniti, opokapaaki iina Ananías, ti oyoti iroori opaita awisain-tsiri. * ⁸ Isampita-wakiro Pedro, ikantziro: “Pinkantina, ¿Arima ikaratzzi owinaro pipatsiti?” Akanaki iroori: “Jii, ari ikaratzzi.” ⁹ Ikantziro Pedro: “¿Paitama paapatyaa-wakaan-takari pinintzi pamatawitiri Itasorinka Awinkathariti? Yoka ipiyayitaja aanakiriri piimi ikitatziri, iroñaaka yayitana-kyaami awirori.” ¹⁰ Apatha-kiro otyaanaki Safira ikatziyaka Pedro, kamanaki. Ikanta ikyaajiitapaji mainari-payi, iñaapaa-tziro kamaki. Yaanakiro, itsipata-kajiro oimi tsika ikitataka irirori. ¹¹ Tima antaaro itharowa-jiitanaki kimisantzin-kariiti, ari ikimitakari ikaratzzi kimakoyita-kirori awisain-tsiri.

Oshiki itasonka-wintan-taitaki

* 5:7 tikira osamaniti = 3 hora

¹² Aikiro ijatakaa-nakitziro Tyaantaariiti yapatojiita awisa-tapisitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” Aikiro itasonka-winta-nakitziiri ishininka-payi. ¹³ Iriima pasini ishininka-payi, iwinkani iwanakiri ti ininti intsiptatyaari. Iro kantacha, tzimatsi oshiki pasini ishininka-payi mapirota-nakirori itakota-nakari. ¹⁴ Aikiro ishikita-nakitzi kimisanta-najiriri Pinkathari. Tima ipokayitzi sir-ampari aajatzi kooya-payi. ¹⁵ Tzimatsi amayita-kiriri imantsiyariti, inaryaa-koyitakiri isitasiki tsika inkinapaaki Pedro. Ikantayitzi: “Aririka inkinapaaki Pedro aka, aririka intsimankan-tanakyaari kapichiini yaampari, aritaki yisita-kotaji.” ¹⁶ Ari ikimiyitakari poñaayitain-chari nampitsiki saika-nampitziro Aapatyaawini, yamayitaki oshiki mantsiyari aajatzi oshiki yaayitzi piyari. Ithonkiri yisita-kota-kaayitzi.

Ikisaniintai-tanakiri Pedro aajatzi Juan

¹⁷ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori itsipatakari Ipaita-tampatzikariniti, ikisaniinta-nakiri Tyaantaariiti. ¹⁸ Yaakaan-takiri, yasita-kotakaantakiri. ¹⁹ Okanta tsitini-paiti, pokaki Imaninkariti Awinkathariti, yasita-ryaapaakiro asitako-rontsi, imisitowa-yitairi, ikantawajiri: ²⁰ “Pijati tasorintsi-pankoki, pinkinkithata-kairi pishininka-payi tsika okanta-kota awisakotaantsi.” ²¹ Okanta okitaitita-manaji, arijiitapaaka kapichikitaiti tasorintsi-pankoki, kinkithata-paaki.

Titzimaita iyojiiti Impira-tasorintsi-pirori, apatojiitainchari itsipayitakari yaapatyaani, aajatzi maaroni yantari-konati Israel-iiti. Ari ityaankaki yamaitiri Tyaantaariiti yasita-kowitakari.

²² Ikanta ijatasi-witakari yasita-kotani, ti iñaapajiri. Ari ipiyapaaka, ²³ ikantapaji: “Ti añaajiri. Irojatzki okanta noñaawita-paakaro asita kamiithaini, irojatzki ikatziyayita aamaako-wintariri. Nasita-ryaakowitapaakari, ti noñaapajiri.” ²⁴ Ikanta ikimawaki Impira-tasorintsi-pirori, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori tasorintsi-panko, isampitawakaa-jiitanaka opaita-rika awisatsini. ²⁵ Irojatzki yariitan-tapaakari kamanta-paakiriri, ikantziri: “Noñaakiri pasita-kota-kaantani isaikajitzi tasorintsi-pankoki ikinkithata-kairi ashininka-payi.” ²⁶ Irootaki ijatanta-nakari ijiwari aamaako-wintan-tatsiri, yaanaki oshiki iratzir-iti, yamajiri. Titzimaitya iwatsinaa-waitiri, tima inthawowan-tyaari ishininka-payi ishimyaan-tyaari mapi.

²⁷ Ikanta yariita-kaapaajari, iwawisaa-paakiri yapatojiitaka jiwari-payi. Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampita-wakiri, ²⁸ ikantziri: “¿Tima pinkimi nokantzi chapinki: ‘Aritapaaki pikinkithata-kotziri Jesús?’ Aikiro piyomitaa-tziiri ashininka-payi Aapatyaawini-satzi. Pikanta-kotakina naaka-payi, pikantzi: ‘Iriitaki jiwari-payi owamaakaan-takiriri Jesús.’ ” † ²⁹ Ari yakanaki Pedro aajatzi pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanaki: “Iriitaki nonkimisanta-piroti naaka Pawa, airo nokimisanta-waitziri atziri. ³⁰ Tima omapiro piwamaakaantakiri awirokaiti Jesús, pipaikaa-kota-kaantakiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa ikimisantakiri pairani awaisatzitini. ³¹ Iwajinokairi Pawa, imisaikajiri irako-piroriki, itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iriitaki owawisaa-kotaini aroka-payi. Inintzi ampiya-sirita-sitajiri maaroni arokaiti Israel-iiti, impyaakotan-tairori antayitakiro kaari-pirori. ³² Tima naakaiti ñaakiro okaratzi yantayitakiri Jesús,

ontzimatyii nonkinkithata-kotiro. Iriitaki Tasorinkantsi matakayi-naroni, tima iriitaki ityaanka-kinariri Pawa isaika-siritan-tajyaana nawintaajari.”

³³ Antaro ikisajiitanaka ikimakiri ikantaki, ari inintawitanaka iwiiri. ³⁴ Ari ikatziyanaka aparoni Nasitantaniri, paitachari Gamaliel. Irijatzi Yomitaan-tatsiri. Ipinkathatziri maaroni ishininka. Ikantanaki: “Ashininká, thami amisitowa-wakiri kapichiini yokapayi.” ³⁵ Ikantzi: “¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Ontzimatyii pinkinkithasirita-wakyaa tsikarika pinkantiri yoka ashininka. ³⁶ Pinkinkithasirita-kotiri paitachari Teudas, ishamiwaitaki pairani irirori. Yapatotaki ikaratzi 400 iratziriti. Ikanta iwai-takiri Teudas, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipawitakariri, ari ipyaakari ti inkimakoi-tairi. ³⁷ Aajatzi okimitaka pairani isankinata-kotantakari maaroni ashininka, tzimatsi paitachari Judas, poñaachari Tapowiniki. Yapatotaki ashininka. Ikanta iwai-takiri irirori, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipayi-witakariri, ari ipyaari aajatzi irirori. ³⁸ Pinkimi nonkantimi naaka: Airo pimaimanitziri, piñaasi-minthatyaari. Iriirika antasi-waitaro ininta-sitari, aritaki impyaa-sitajyaa. ³⁹ Iriirika Pawa matakairiri okaratzi yantayitziri, airo pimatziri piitsinampairi awirokaiti. Paamawintyaa pimaimanitziri = kari Pawa.”

⁴⁰ Onimota-nakiri ikaratzi yapatojiita. Ikaimajiri Tyaantaari-iti, ipasata-kaantakiri, ikantziri: “Aritapaaki pikinkithata-kotziri Jesús.” Yapakaajiri. ⁴¹ Ikanta isitowa-jiitanaji Tyaantaariiti yapatowintai-takari. Kimosiri ikantajiita, ikantajiitzi: “Piñaakiro, ikimita-kaantai-takai iriipirori iwasankitaa-wintai-takairo awintanaari Jesús.” ‡ ⁴² Ari ikanta-piinta-nakityaa iyomitaantzi maaroni kitaitiri, ikinkithata-kaantzi tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Saipatzii-totaari inatzii Jesús.” Imatakiro ikinkithata-kaantanaki maaroni pankotsiki okaratzi tzimatsiri anta.

6

Iyoyiitaki 7 amitakotan-taniri

¹ Ikanta ishiki-pirotanaki kimisantzinkari, ñaawaiyitanaki wirakocha-ñaaniri, ikantzi: “Paminiri Heber-iiti nampitarori anta tsika ikanta ipapiintziro owaritintsi kinankaro, tima ti imariwintiro pasini-sato-payi.” ² Ikanta 12 Tyaantaariiti, yapatotakiri maaroni kimisantzinkari, ikantakiri: “Ti onkamiithati nowashaantiro nokinkithata-kota-najiri Pawa, nompanta-yityaamiri piyaari. ³ Iyikiiti, paminii aka akarajüitzi inkarati 7 atziri, iriitaki jiwatironi impaitimi owaritintsi. Piyoshiiti kamiitha-siriri, yotanita-chari, isaika-siritantari Tasorinkantsi. ⁴ Ari naakowintyaarori naaka-payi namananati, nonkinkithata-kaanti, noyomitaan-tayiti.” ⁵ Onimota-nakiri ikaratzi apatotain-chari ikantai-takiri. Ari iyosiitai-takiri Esteban, awintaariri kamiitha Pawa, isaika-siri-tantari Tasorinkantsi. Iyosiitai-takiri aajatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, aajatzi Nicolás Antioquia-satzi, kimita-kotaariri Judá-iti, kaari ishininkawita Judá-iti. ⁶ Ipoñaayaitanaki ikaratzi iyosiitai-takiri isaikaki Tyaantaariiti, yamana-kotawakiri, iwasi-patzii-toyitakiri itasonka-wintziri.

⁷ Aikiro ojanakitzi iñaani Pawa. Aikiro ishiki-pirota-nakitzi kimisantzinkari anta Aapatyaawiniki. Imatzitakaro ikimisanta-yitanaki oshiki Impira-tasorintsitaari.

Yaakaan-taitakiri Esteban

⁸ Itasonka-wintaki Esteban oshiki ishininka-payi, iriitaki nisironkatariri Pawa, ipakiri itasorinka. ⁹ Iro kantacha, tzimatsi Judá-iti apatota-piinta-chari ipaitai-tziri "Itzikawitaitari." Ipoñaayitaro Cirene, Alejandría, Cilicia, Asia. Iriitaki katziya-nainchari iñaana-winthata-nakiri Esteban. ¹⁰ Iro kantacha ti yiiitsinampaitiri Esteban, tima omapiro iyota-nita-kaakari Tasorinkantsi. ¹¹ Ikanta ikaratzi ñaana-winthata-kiriri Esteban, imananikiini ipinatakiri ishininka, ikantakiri: "Nonintzi pinthaiya-kotyaari Esteban. Pinkanti: 'Nokimakiri Esteban ithainka-waitziri awaisatzitini Moisés, ari ikimitaakiriri aajatzi Pawa.' " ¹² Irootaki owatsimaa-pirota-nakiriri ishininka-payi ikisaniinta-nakiri Esteban, imatanakiro antari-kona-payi, aajatzi Yomitaan-taniriiti. Yaakaan-taitakiri Esteban, yaitanakiri yapatojiita jiwariiti-payi. ¹³ Ari yamaitakiri thaiya-kota-kariri Esteban, ikantapaaki: "Yoka ashininka oshiki ithainka-kiro tasorintsi-panko, ithainka-kiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁴ Nokimakiri ikantaki: 'Ari imporokakiro tasorintsi-panko Jesús Kasiyakaawini-satzi. Aritaki iwasiñaa-yitajiro okaratzi amitari iyomitaa-yitajairi awaisatzitini Moisés.' " ¹⁵ Ari yamina-nakiri jiwari-payi yoka Esteban, iñaatziiri iporoki ikimitanakari Maninkari.

7

Yoipyaa-nakiniri ñaantsi Esteban irojatzii ishimyaan-takariri

¹ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampitakiri Esteban, ikantziri: "¿Omapiroma ikantakoi-tzimiri?" ² Ikantzi Esteban: "¡Iyikiiti! ¡jiwari-payi! Pinkimi nonkantimi. Pairani isaikan-tawitari awaisatzitini Abraham anta Osampanaaki, iñaakakari iwaniinkaro, Pawa, tikira ijatanaki inampityaaro Awotziniki. ³ Ikantakiri: '¡Abram! Tzimatsi pasini kipatsi noñaakaimiri, pijati anta, pookanajiro pinampi awiroka, aajatzi pishininka-payi.' ⁴ Ikanta Abraham yookanajiro inampitsiti Kiyamori-wini-satzi, jataki inampita-jyaaro Awotziniki. Okanta apaata ikaimajiri iriri, ityaantajiri Pawa aka tsika anampitaro iroñaaka aroka-payi. ⁵ Okantawitaka inampiwitakaro Abraham aka, ti yasi-pirota-kaiyaari Pawa. Iro kantacha ikasiya-kaakiri apaata aririka inkamaki, iriitaki asitajyaaroni inkarati incharinin-tajyaari. Irootaki ikasiya-kaita-kiriri awaisatzitini Abraham tikira-mintha intzimi itomi. * ⁶ Yapiitajiro Pawa ikantairi Abraham: 'Ari inampita-kyaaro apaata pincharini-tajyaari pasiniki kipatsi, onkarati 400 osarintsi isaiki anta. Ari impira-waitaityaari, oshiki isintsiwin-taitiri yantawaitakai-tiri. ⁷ Iro kantacha ari nowasankitaa-kiri naaka ompirawaityaarini. Aririka onkaratapaaki, aritaki isitowaji. Impinkathayitajina maaroni yokaiti aka.' ⁸ Aritaki tzimaki ikasiya-kaakiriri, ikantajiri Pawa yoka Abraham: 'Ontzimatyii pinto-misitaa-nityaa, tima tzimatsi akasiyakaawakaari.' Imatakiro pairani awaisatzitini

* 7:5 ti yasi-pirota-kaiyaari = ti ontzimi kapichiini anta tsika yaatziki

Abraham. Imatakiri itomi irirori owakira imaakota-paaki 8 kitaitiri, itomisitaa-nitakiri. Ari ikimitaakiri Isaac itzimaki Jacob. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Jacob 12 itomi-payi, awaisatzi-titaari arokaiti. ⁹ Ikanta yokaiti awaisatzi-titaari arokaiti, ipimantakiri José, iririntzi, okantakaan-tziro ikisaniintziri. Ari okanta yariitan-takari inampiki Apitantoni-satzi. Iro kantacha, itsipata-piintakari Pawa, ¹⁰ inisironkatakari okaratzi ikimaatsi-waitakari. Iyota-nita-kaakari, irootaki yaakamiithatan-takariri Faraón, iwinkathariti Apitantoni-satzi. Ipinkathari-wintakiri irirori maaroni Apitantoni-satzi, aajatzi maaroni ishininka-payi Faraón. ¹¹ Okanta apaata, ariitaka antaro tajyitsi anta. Oshiki ikowityaa-niinta-jiitaki Apitantoni-satzi. Ari okimitakari aajatzi anta inampiki Owintini-satzi. Ti ifiuro pairani awaisatzitini iyaari. ¹² Iro kantacha ikima-kotakiro Jacob tzimatsi owaritintsi anta Apitantoniki. Ityaantakiri itomi-payi yamananta-kiti. Irootaki itakanarori ijaiitaki itomi-payi Jacob. † ¹³ Ikanta yapiitajiro ijaiitzi, ari iyotakaajari José iririntzi-payi. Ari okanta iyotantakari Faraón ipaita ishininka-yitari José. ¹⁴ Ikanta apaata José ikaimakaan-tajiri iriri, Jacob aajatzi maaroni ishininka-payi impokai Apitantoniki. Ikaratzi 75 atziri-payi pokaintsiri. ¹⁵ Ari okantakari yariitan-takari Jacob Apitantoniki. Ari ikamajiri irirori anta. Ari ikimitakari aajatzi ikaratzi icharinin-tayitaari. ¹⁶ Iriitaki yaatonkitai-tanajiri anta Sikochaariniki, ari ikitaita-kiriri maaroni anta yamananta-kiniriri pairani awaisatzitini Abraham itomi-payi Hamor.

¹⁷ Okantaka apaata, monkaratzi-mataka okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatzitini Abraham. Oshiki-pirotanaki irintsiti ashininka-payi anta Apitantoniki, ¹⁸ irojatzi itziman-takari pasini pinkathari anta Apitantoniki, kaari yotakotirini José. ¹⁹ Yoka pinkathari oshiki yamatawitakiri ashininka-payi, iwasinonkaa-waitakari. Isintsi-waitakiri yookaitiri iriinchaay-nikiti, inkaman-tyaari airo ishikitanta. ²⁰ Aripaiti itzimakiri Moisés. Iriitaki ookimotakariri Pawa. Ikaratzi mawa kasiri imanawitakari iwankoki iriri. ²¹ Okanta omonkarata-paaka yookantaitariri Moisés inkamimi, oñaakiri irisinto Faraón, aakiri, okimotatakajiiri okimita-kaantakari iriirikami iintsiti iroori. ²² Irootaki iyotanta-karori Moisés okaratzi iyota-nitari Apitantoni-satzi. Iriipirori inatzii, iroopiro okantayitaka okaratzi yantayitakiri.

²³ Ikanta otzimaki 40 isarintsiti Moisés, jataki yariityaari ishininka-payi Israel-iiti. ²⁴ Ari ifiuro Apitantoni-satzi iwasankitairi ishininka. Ikisako-winta-paakari ishininka, iwakiri Apitantoni-satzi. ²⁵ Isiyakaantzi Moisés ari iyotaki ishininka-payi iriitaki ityaankaki Pawa yookakaa-wintairi impira-waitaitari. Iro kantacha ti iyojiiti ishininka-payi. ²⁶ Okanta okitaitita-manaji, ifiuro Moisés yantawakaa-jiita ishininka. Ari inintawitaka yooka-kayirimi, ikantawitapaakari: ‘Pishininka piwiri yoka. ¿Paitama pantantariri?’ ²⁷ Ikanta yoka antziriri ishininka, ipithoka-sita-nakari Moisés, itatsinkakiri. Ikantziri: ‘¿Paitama pinintziri awiroka? ¿Paitama kantakimiri awiroka nojiwariti kisakowintan-tyaanari?’ ²⁸ ¿Pininta-tziima piwina naaka pikimitaakiri Apitantoni-satzi piwanta-kariri?’ ²⁹ Ikanta ikimawaki Moisés ikantakiriri ishininka, isiyaka. Jataki iipatsitiki

† 7:12 owaritintsi = trigo

Maimani-wini-satzi. Ari isaikakiri nampitsi-nintsiki, irojatzi itziman-takari apiti itomi.

³⁰ Okanta awisaki okaratzi 40 osarintsi. Jataki otzisi-masiki okaak-itapaji Kitoochiintoni, ari iñaakakariri Imaninkariti Pawa, ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³¹ Ikiryaaawinta-nakiro Moisés iñaakiri. Ikowajaantzi yaminiro okaakiini, ari ikimakiri iñaanatziri Pawa, ikantziri: ³² ‘Naakataki Iwawani picharini-payi, Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.’ Ari itharowaka-nakiri Moisés, piyonkawaitanaka, ti ininti yaminanajiro paamatain-tsiri. ³³ Iro kantacha aikiro ikantatziiri Pawa: ‘¡Moisés! Paakonta-tasityaa, tima pikatziyan-tatyaaro tasorintsi-patha-tatsiri. ³⁴ Noñaakiri yasinonkaa-waitaka pishininka-payi anta Apitantoniki. Nokimakiri ikamintha-waijiita. Irootaki nopokantakari nookakaa-wintajimi. Awirokatakari nontyaanti anta pantayitiro nonintakiri.’

³⁵ Pairani imaninta-witai-takari Moisés, ikantai-tziri: ‘¿Paitama kantakimiri awiroka nowinkathariti?’ Iro kantacha iriitaki Pawa ontyaantakiri ijwatairi ishininka-payi, iriitaki ookakaa-wintairini. Imaninkariti Pawa matakaa-kiriri iñaakiri ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³⁶ Iriitaki Moisés omisitowa-jiriri pairani ashininka-payi Apitantoniki, oshiki itasonka-wintantzi anta. Ari ikimitaa-kirori aajatzi Inkaariki Kiraankaaro. Imatakiro isaikawaitan-takari okaratzi 40 osarintsi otzisi-masiki. ³⁷ Tima irijatzi Moisés kantakiriri pairani ashininka-payi: ‘Ari intyaankaki apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiya-kota-paakyaanaro naaka ityaankakina. Ashininka inatyii.’ ³⁸ Irijatzi Moisés apatota-kiriri pairani ashininka-payi anta otzisi-masiki, ikinkitha-waita-kaakiri Maninkari Kitoochiintoni itsipayitakari ashininka-payi. Iriitaki aakiro añaakaan-tatsiri ñaantsi, irojatzi iwawisaan-takairori aroka-payi. ³⁹ Iro kantacha ti ininti awaisatzitini inkimisantiri Moisés, oshiki ipiyathatakari. Iro inintajitaki impiyajimi Apitantoniki. ⁴⁰ Irootaki ikantan-takariri Aarón: ‘Piwitsikina siyakaarontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti ipaita-rika antakiriri Moisés, amayitajairi asaikawita Apitantoniki.’ ⁴¹ Ari iwitsikai-takiniri isiyakaaro kiripiri vaca. Iriitaki ipinkatha-waitakiri. Iwamaakiniri ipira-payi yoimoshirinkiri iwawaniroti iwitsikai-takiniriri. ⁴² Irootaki yookanta-nakariri Pawa yokaiti, isinita-nakiri impinkatha-waitiri oorinta-yitachari inkitiki, tima iriitaki isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki: ¡Israel-iiti! ¿Naakama pipinkathatantaka pipira-payi pipomita-piintziri?

Iro panta-piintakiri okaratzi 40 osarintsi anta otzisi-masiki.

⁴³ pipinkathata-sitakari pawaniro ipaitai-tziri “Pinkathari Itaawintaitziri Iinchaaniki”, pikina-kinatakaa-piintakiri iyarapapankotiki. Ari pikimita-piinta-kiriri pawaniro impokiro ipaitai-tziri Ampithataari, Pipinkathata-siwaitakari piwitsika-yitani awirokaiti.

Irootaki nosinitan-tyaamiri yaitimi intaina panaanakiro Kompijaari.

⁴⁴ Pairani isaikawaitan-takari awaisatzitini otzisi-masiki, tzimatsi tasorintsi-thaanti. Ari iwirori isankinari Moisés. Iroka tasorintsi-thaanti, iriita-jaantaki Moisés owitsika-kaanta-kirori tsika okanta iyomitaakiri Pawa. ⁴⁵ Irootaki ikina-kinatakaa-piintakiri awaisatzitini irojatzi yariitzi-matan-takari kipatsiki yasita-jyaari. Irojatzi yamajiri irirori Josué ijwatan-taariri ashininka-payi, yiitsinampaan-takariri

asiwitarori iipatsiti, ikantakaari Pawa. Yasi iwiwo yoisokirotakaro tasorintsi-thaanti, irojatzit iziman-takari pairani David. ⁴⁶ Ikanta pinkatharini David, oshiki yaakamiithatakiri Pawa, irootaki ikantantakari irirori: ‘¡Pawá! Pisinitina naaka nowitsikimi pankotsi tsika impinkathatimi Israel-iiti.’ † ⁴⁷ Iro kantacha iriitaki Salomón owitsikakiniriri Pawa tasorintsi-panko. ⁴⁸ yoka Pawa, Jinoki-satzi ti isaikantyaaro pankotsi iwitsikani atziri. Irootaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁴⁹ Iroka ikantzi Pawa:

Irootaki inkiti nosaikantari nopinkathari-wintantzi.

Irooma kipatsi irootaki nomakoryiaki-tanta-piintari.

¿Tsikama onkaratika pankotsi iwitsikai-tinari?

Airo nantitaro nomakoryaan-tyaaro.

⁵⁰ ¿Kaarima naaka owitsika-yitakirori maaroni iroka-payi?

⁵¹ Aikiro ikanta-nakitzi Esteban: ‘Iro kantacha awirokaiti, ari pikanta-piintatya pikiso-siritzi, ti pinkimisanta-niti, pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi. Pasi piwiwo pipiyathatari Tasorinkantsi pisiya-kotaari piwaisatzitini.’ § ⁵² ¿Tzimatsima pairani Kamantan-tzinkari kaari ikimaatsita-kaawaita piwaisatzitini? Tima oshiki iwamaitaki ikaratzi kinkithatain-tsiri, ikantaki: ‘Awotsikitaki matzirori itampatzika-siritzi.’ Aritaki pokaki itampatzika-siritzi, iriitaki pipithoka-sitakari awirokaiti, piwamaa-wakiri. ⁵³ Tima awiroka-payi oyotako-witarori Ikantakaan-taitsiri iyomitaa-witakairi Maninkari, titzimaita pindhokiro pimonkaratiro.”

⁵⁴ Ikanta ikimajiitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro ikisanakiri Esteban, yatsikai-kita-sita-nakari. ⁵⁵ Iro kantacha isaika-siri-pirotantanakari Tasorinkantsi yoka Esteban, yaminanaki inkitiki, iñaakiro iwaniinkaro Pawa, iñaakiri aajatzi Jesús ikatziyaka irako-piroki Pawa. ⁵⁶ Irootaki ikantan-tanakari: “¡Pamini! Noñaakiro asitaryaa inkiti, noñaakiri Itomi Atziri ikatziyaka irako-piroki Pawa.” ⁵⁷ Ishipikimpita-jiitanaka jiwari-payi. Ikaimajiitanaki sintsiini, isiya-sitapaakari Esteban. Yairika-paakiri. ⁵⁸ Yaitanakiri othapitapaka nampitsi, ishinyaan-takari mapi. Tima isaporya-yitanakiro irithaari owiriri Esteban, yookakiniri mainari paitachari Saulo, yaamaako-wintawakyaaniri.” ⁵⁹ Ikanta yooka-sitziri mapipayi Esteban, amananaki irirori, ikantzi: “¡Pawá! ¡Nowinkathariti Jesús! Jatasirin-katakina noñaapajimi.” ⁶⁰ Ari ityirowanaka Esteban, ikaimanaki sintsiini, ikantanaki: “Nowinkathariti, airo poipyiiniri kaari-pirori okaratzi yantakiri.” Ikanta ithonka-nakiro iñaawaitakiro iroka ñaantsi, kamaanaki.

8

Imaimanitziri Saulo kimisantzin-kariiti

¹ Ikanta Saulo yamina-kotakiri Esteban iwai-tziri, ikantanaki irirori: “Ariwí, kamaki Esteban.” Aripaiti yitaita-nakaro imaimaniminthai-tziri kimisantzin-kariiti anta Aapatyaawiniki. Irootaki isiyantayitakari ikinayitanaki maaroni inampitsitiki Judá-iti, ikinayitaki aajatzi inampitsitiki Ositikii-tonisatzi. Apatziro isaikanaki Tyaantaariiti

† 7:46 Israel-iiti = Jacob-iti = iwanko Jacob § 7:51 pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi = pisiya-kotakari kaari totamisitaa-nita-chari pisiriki aajatzi piyimpitaki

anta Aapatyaawiniki. ² Ikanta pinkatha-tasorintsitaniri-payi ikitatakiri Esteban, oshiki yiraako-waijiitakari. ³ Iriima Saulo inintawitanaka irirori yapirotiri kimisanta-naatsiri. Ijata-piintaki iwankoki, inosikayitzi sirampari, kooya, maaroni. Iminkyaa-kaanta-yitakiri.

Ikinkithai-tziro Kamiithari Ñaantsi nampitsiki Oshitikii-tonki

⁴ Iro kantacha ikaratzi siyayita-nainchari, jatayitaki pasiniki nampitsi. Ari ikinkithata-kotakiro Kamiithari Ñaantsi. ⁵ Ikanta aparoni siyanain-chari paitachari Felipe, ariitaka Oshitikii-toniki. Ikinkithata-kota-paakiri Saipatzii-totaari. ⁶ Tima oshiki atziri apatotain-chari, iwakimpiyiitakaro ikinkithatziri Felipe, iñaayitakiro itasonka-wintan-tapaaki. ⁷ Yisita-kota-kaayitakiri yaawitari piyari. Antaro ikaimayitzi piyari isiyayita. Imatakiro yisita-kota-kaayitzi kisoporokiri, aajatzi tzipi-kitzita-tsiri, maaroni. ⁸ Irootaki ikimosiritan-tanakari ikaratzi nampitarori anta.

⁹ Iro kantacha tzimatsi anta paitachari Simón, antyawiyari inawita pairani. Yamatawitaki oshiki atziri anta Oshitikii-toniki. Oshiki ishamiwaitaki. ¹⁰ Ipinkatha-witakari oshiki atziri, oshiki jiwari, maaroni, ikantajiitzi: “Thami ankimisantiri Simón, imatakiro iñaawyatari Pawa.” ¹¹ Okaratzi ikantayitzi Simón yantyawiyarin-kakiini, ikimisantzi atziri-payi ikaratzi yamatawi-yitakiri. ¹² Iro kantacha ariitapaaka Felipe, ikamantan-tapaakiro Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotziriri Jesús Saipatzii-totaari, ikinkithata-kotziriri aajatzi Pawa tsika ikantaja ipinkathari-wintantaji. Ikiwaa-yitanaka sirampari-payi, aajatzi kooya-payi. * ¹³ Ari imatzitakaro Simón, ikimisantawitanaja, kiwaawitaka irirori. Oisokiro iwanakiri Felipe iñaakiri itasonka-wintan-tayitaki. Okiryantzi iwanakiri.

¹⁴ Ikanta Tyaantaariiti saikatsiri Aapatyaawiniki, ikima-kotakiri Oshitikii-toni-satzi ikimisanta-yitairo iñaani Pawa. Irootaki ityaankan-takariri Pedro aajatzi Juan. ¹⁵ Ikanta yarijiitaka Oshitikii-toniki, yamana-kota-paakiri kimisantzin-kariiti, isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ¹⁶ Tima apatziro ikiwaatai-takiri yawintaa-naari Awinkathariti Jesús. Tikira isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ¹⁷ Ikanta Pedro aajatzi Juan, iwasi-patzii-totan-takari irako aparoni-payi. Aripaiti isaika-siri-yitan-tanakari Tasorinkantsi irirori-payi. ¹⁸ Iñaakiri Simón yantakiri Tyaantaariiti, ikaratzi iwasi-patzii-totan-takari irako, isaika-siritan-tanakari Tasorinkantsi, ipinawita-nakari irirori Tyaantaariiti, ¹⁹ ikantziri: “Yoka kiriiki, pimpina naaka pisintsinka, nonkimitan-tyaamiri awiroka, nosaika-sirita-kaantyaariri Tasorinkantsi noshininka, nowasi-patzii-totan-tyaari nako.” ²⁰ Ikantzi Pedro: “¡Ari pinkaratairi piiriikiti pimpyaa-sitajyaa! ¿Pisiya-kaantzi ari pamanantan-takyaaro piiriikiti ipasantari Pawa? ²¹ Airo pimatziro pinkimita-kotyaaano naaka, tima ti pintampatzika-siriti iñaakimi Pawa. ²² Piwashaantairo pikaaripirotaki, pinkowa-kotairi Pawa, añaamatsiti aririka impyaakota-jimiro okaratzi pikinkithasiri-witakari. ²³ Noyotakimi naaka, oshiki pikisa-siri-waitaka. Ari pikantapiintatyaa pikaaripiro-siri-waitzi.” ²⁴ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Pinkanta-kowintaina Pawaki airo awishi-motantana okaratzi pikantakinari.”

* 8:12 Wairontsi

²⁵ Ikanta Pedro aajatzi Juan, ikaratakiro ikinkithata-kotakiri Pawa. Awisanaki pasini nampitsi okaratzi saikatsiri Oshitikii-toniki, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi. Ipiyajiitaja Aapatyaawiniki.

Felipe aajatzi Kisaapororini-satzi

²⁶ Ikanta Imaninkariti Pawa, iñaanatakiri Felipe, ikantziri: “Pijati pinkinaki kiriinka, pimpampi-thatiro awotsi poñaachari Aapatyaawiniki irojatzi nampitsiki Sintsi-winiki.” Tima iroka awotsi irootaki kinachari otzisi-masiki. ²⁷ Ari ijatanaki Felipe. Okanta niyaanki awotsi, imonthaakari Kisaapororini-satzi. Iriipirori inatzii. Iriitaki kimpoyiiri kiriiki inampiki opinkathari-wintantzi kooya paitachari Candace. Ipoñaaja-tyaaro irirori Aapatyaawiniki ipinkathatzi Pawa. † ²⁸ Ipiyaatyaa irirori inampiki, isaikan-takaro isiyako-minto, iñaanatziro isankinari Kamantan-tzinkarini Isaías. ²⁹ Ari iñaanasirita-nakiri Tasorinkantsi Felipe, ikantziri: “Pijati, pimontaiyaari siya-kotain-chari.” ³⁰ Ikanta ijatanaki Felipe, ikimatziiri Kisaapororini-satzi iñaanatziro isankinarini Isaías. Ari isampitziri, ikantziri: “¿Pikimathatziroma piñaanatzi?” ³¹ Ikantzi Kisaapororini-satzi: “¿Tsikama onkini nonkima-thatiro tikatsi yomitai-naroni? Pimpoki, pintsipatyaana.” ³² Iroka Sankinarintsi iñaanatziro: Ikimita-kaitakari yaitziri ipiraitari iwamaitiri.

Mairi ikantaka, ti inkaima-waiti, Isiyakari ipiraitari yamiitai-tziro iwitzi. ‡

³³ Tsinampasiri inkantakaitakari, ti iroopiroti okaratzi ikantakow-itaitakariri.

Iriima ishininkapayi, ¿kantatsima iyotaitiri tsika ikantawaitaiyani? Tima yasi-ryiitakari isaikawita-painta aka kipatsiki.

³⁴ Ikanta iriipirori Kisaapororini-satzi, isampita-nakiri Felipe, ikantziri: “Pinkantina. ¿Paitama ikinkithata-kotziri Kamantan-tzinkari? ¿Iri-itakima kinkithata-kotacha? ¿Pasinima ikinkithata-kotzi?” ³⁵ Ari yitanakaro Felipe ikinkithata-kaanakiri isankinari Isaías, ikinkithata-kaanakiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús. ³⁶ Ikini-motapaakiro nijaa, ikantzi Kisaapororini-satzi: “Iroka nijaa. ¿Airoma okantzi nokiwaatyaa naaka?” ³⁷ Ikantzi Felipe: “Omapiro-rika pikimisantanaaji, aritaki onkantaki.” Ikantzi Kisaapororini-satzi: “Nokimisantzi, iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa.” ³⁸ Ari ikatziya-kaanta-paakiro isiyako-minto Kisaapororini-satzi. Ayiitanaki apitiroiti, jatanaki nijaaki. Ari ikiwaatakari. ³⁹ Ikanta itonkaanaji nijaaki, yaanajiri Felipe Tasorinkantsi. Ti iñaanajiri iriipirori Kisaapororini-satzi tsika ikinanaki Felipe. Iro kantacha yoka atziri oshiki ikimo-siritanaki, jataji. ⁴⁰ Iriima Felipe, iñaasitaaro isaikapaji Azoto-ki. Ikanta yawisaki pasiniki nampitsi ikamantan-tayitakiro Kamiithari Ñaantsi, irojatzi yariitan-taari Cesarea-ki.

9

Pasini-siritai Saulo
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

† 8:27 Iriipirori inatzii = Tota-nikiri inatzii. Tima irootaki yamiititari pairani ikaratzi saika-pankotziriri pinkathari, itotaani-kitai-tziri, airo itsimaakaan-tanta iwankoki pinkathari.

‡ 8:32 ipiraitari = oisha

¹ Ikanta Saulo, ti iwashaantiro yasaryii-matari iwiiri kimisanta-najiriri Awinkathariti. Irootaki ijata-sitan-takariri Impira-tasorintsi-pirori, ² ikantakiri: "Pisankinatiriri Impira-tasorintsi-taari saikatsiri Ontyaamairiniki, pinkantiri: 'Pisinitiri Saulo yaayitiri tzipatananariri ipaitai-tziri "Awotsi." Inkyaayiti yapatota-piintaita, yoosoyitiri sir-ampari aajatzi kooya, yamakiri aka Aapatyaawiniki.'" ³ Ikanta yariitzi-mataka Saulo Ontyaamairiniki, ari imapokakiri morikanaintsiri inkitiki, yoorintakiri tsika ikatziyaka. ⁴ Tyaanaki Saulo. Ikimatzii ñaawaita-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: "¡Saulo! ¡Saulo! ¿Paitama pimaimanitan-tanari?" ⁵ Yakanaki Saulo, ikantzi: "¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?" Ari ikantai-tziri: "Naakataki Jesús pimaimanitzi. Awiroka wasankitaa-waitacha, osiyawaitakaro pim-paikatyiiyaaromi thoyimpi-thowari." ⁶ Tima piyonkawaitanaka Saulo tharowawai-tanakaki, ikantanaki: "¡Pinkathari! Paitama pinintziri nantajiri naaka." Ikantzi Awinkathariti: "Pinkatziyii, pijati nampitsiki. Ari inkaman-taitimiro opaita-rika pantiri." ⁷ Oshiki itharowanaki ikaratzi oyaatakiriri Saulo, tima ikimakiro ñaantsi, ti iñaamai-tyaari ñaawaita-tsiri. ⁸ Ari ikatziya-witanaja Saulo. Inintzi yokiryaa-najimi, ti onkanti yaminanaji. Irootaki yakathatan-tanakariri itsipayitakari, yaanakiri Ontyaamairiniki. ⁹ Ari isaikakiri anta okaratzi mawa kitaitiri, ti onkanti yaminaji, ti iwajyaa, ti yiraji nijaa.

¹⁰ Ari isaikiri Ontyaamairiniki aparoni kimisantzinkari ipaita Ananías. Iriitaki iñaanatakiri Awinkathariti imisiri-ki, ikantzi: "¡Ananías!" Ikantzi irirori: "¡Paita Pinkathari! Aka nosaiki." ¹¹ Ikantzi: "Pijati awotsiki ipaitai-tziri 'Tampatzikari.'" Ari os-aiki iwanko paitachari Judas, ari pisampita-kowintiri paitachari Saulo, iriitaki poñaachari nampitsiki Tarso. Ari isaikiri irirori anta yamani. ¹² Nomisita-kaakiri irirori. Iñaakimi pikyaa-sita-paakiri, piwasi-patzii-totan-takari pako, irojatzi yokiryaaan-tanaari kantanaji yaminanaji." ¹³ Ikanta ikimaki Ananías, ikantanaki irirori: "¡Pinkathari! Oshiki nokima-kotziri yoka atziri, oshiki okowiinkataki okaratzi yantayitakiri Aapatyaawiniki, iwasankitaa-yitakiri kimisanta-najimiri." ¹⁴ Irootaki ipokantari aka, ityaanta-tziiri Ompira-tasorintsi-pirori yaayitiri ikaratzi awintaa-naamiri." † ¹⁵ Ikantzi Pinkathari: "¡Pijati Ananías! Tima yoka atziri iriitaki noyoshiitakiri naaka inkinkithata-kotajina maaroni nampitsiki. Inkinkithata-kairi Israel-iiti ishininkatari irirori, inkinkithata-kaajiri aajatzi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa, aajatzi inkimitaakiri iwinkathariti-payi. ¹⁶ Aritaki nonkanta-kaakyaaro naaka inkimaatsi-winta-jyaana irirori." ¹⁷ Ikanta ijatanaki Ananías, kyaapaaki pankotsiki tsika isaikaki Saulo. Ari iwasi-patzii-totan-takari irako. Ikantzi: "¡Iyiki Saulo! Ityaankakina Awinkathariti Jesús, oñaakakamiri awotsiki tsika pikinapaaki. Nopoki nokiryaa-kaajimi, isaika-siritan-tanjyami Tasorinkantsi." ¹⁸ Ari oparyaanaki irokiki osiyawitariri simapin-taki, aminanaji kamiitha Saulo. Katziyanaka, jataki ikiwaataitiri. ¹⁹ Ikanta iwawaitanaja, irojatzi isintsitan-taari kamiitha. Tima osamani kapichiini isaiki-motapaintziri kimisantzinkari-payi Ontyaamairiniki.

Ikinkithatzi Saulo Ontyaamairiniki

* 9:13 kimisanta-najimiri = pitasorin-tsita-kaani † 9:14 Wairontsi

²⁰ Ari yitanakaro Saulo ikinkithatanaki yapatota-piinta Judá-iti, ikantzi: “Iriitaki Itomi Pawa paitachari Jesús.” ‡ ²¹ Tima okiryantzi ikantajiita ikaratzi kimiriri, ikanta-wakaa-jiita: “¿Kaarima yoka kisaniiintziri Aapatyaawiniki ikaratzi awintaa-nariri Jesús? ¿Tima iriitaki pokaintsiri aka yayiri kimisantzinkari anta Ompira-tasorintsi-piroriki?” ²² Aikiro isintsitatzi Saulo ikinkithatanaki irirori tikatsi intharowantanakya. Tikatsi inkanti Judá-iti nampitarori Ontyaamairiniki ikimiri Saulo ikantzi: “Yokaranki Jesús Saipatzii-totaari inatzii.”

Isiyan-takari Saulo

²³ Okanta imaakotanaki oshiki kitaitiri, ikanta-wakaa-jiitaka Judá-iti: “Thami awiiri Saulo.” ²⁴ Ari iyotzimaitaka Saulo ikowaitatzii iwaitiri. Tima kitaitiriki aajatzi tsitiniriki iyaawintaitziri Saulo okyaa-piintzi awotsi iwaitiri. ²⁵ Ikanta kimisantzin-kariiti, ititakiri antaroki kantziri, iwayiita-kotakiri tsitini-paiti intaakiroki itantotai-tziro nampitsi. Ari isiyajari Saulo.

Ariitaja Saulo Aapatyaawiniki

²⁶ Ikanta yariitaja Saulo Aapatyaawiniki, inintawitaka intsipata-pajyaarimi iyomitaani Awinkathariti. Iro kantacha maaroni kimisantzinkari itharowan-takari, isiyakaantzi ti inkimisanta-pirotai irirori. ²⁷ Ikanta Bernabé, yaapatyaa-nakari Saulo, jataki iñaakan-tajiri ipiyota Tyaantaariiti. Ikantapaakiri: “Yoka Saulo iñaajiri Awinkathariti awotsiki jatachari Ontyaamairiniki, ikinkithawaita-kaakiri. Tima anta nampitsiki Ontyaamairiniki yitanakaro Saulo ikinkithata-kota-najiri Jesús. Tikatsi intharowan-tanakya.” ²⁸ Irootaki isaikan-tapaari Saulo Aapatyaawiniki, onimowaitziri yaniiwaitapaji nampitsiki itsipayita-paari Tyaantaariiti. ²⁹ Ikinkithata-kota-pajiri Jesús Awinkathariti, tikatsi intharowantya. Tima inkinkithata-kaayitajiri Judá-iti ñaawaitzirori iñaani wirakocha. Iro kantacha inintajiitaki irirori iwiiri. § ³⁰ Ikanta iyojiitaki kimisantzin-kariiti, yaanakiri Saulo nampitsiki Cesarea. Ityaantairi inampiki Tarso.

³¹ Ikanta kimisantzin-kariiti, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, Tapowiniki aajatzi Ositikii-toniki, kamiitha isaikayitanaji, aikiro iwitsika-siri-pirotanakya, pinkatha iwanajiri Awinkathariti. Aikiro ijatana-kitzii ishiki-pirotanaki, ikantakaakaro Tasorinkantsi.

Yisita-kota-kayi-tairi Eneas

³² Ikanta ijayitaki Pedro yariitan-tayita nampitsiki-payi, ariitaka Tzimaani-winiki tsika inampiyitaro kimisantzinkari. * ³³ Ari iñaapaa-kiriri paitachari Eneas, kisoporokiri inatzii, tzima-kotaki 8 osarintsi inaryaa-waitaka. ³⁴ Iñaanata-paakiri, ikantziri: “¡Eneas, yisita-kota-kaajimi Jesús Saipatzii-totaari. Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto!” Ari ikatziya-nakari Eneas. ³⁵ Ikaratzi nampitarori Tzimaani-winiki aajatzi Owaapatha-riniki, iñaayitajirira ikatziya-waitaja Eneas, irootaki ikimisantan-tanakariri Awinkathariti.

Añaantari Dorcas

‡ 9:20 Jesús = Saipatzii-totaari = Cristo
kimisantzinkari = itasorintsi-kayi-tairi

§ 9:29 iñaani wirakocha = griego

* 9:32

36 Okanta nampitsiki Owaniinkaarini, tzimatsi aparoni kimisantzinkaro opaita Tabita, iñaaniki wirakocha ikantai-tziri “Dorcas.” Iroka kooya okaminthaanta-piintaki, onisironkatanta-piintaki aajatzi. 37 Okanta aparoni kitaitiri, omantsiyataki Dorcas, kamaki. Yaitanakiro, ikaataikiro, inaryiita-paintziro jinoki owankoki. 38 Okanta anta Owaniinkaariniki ti intaina-piroti osaiki nampitsi Tzimaani-winiki tsika yariitaka Pedro. Ikanta ikimajiitaki kimisantzinkari ari isaikiri Pedro anta, ityaankaki apiti atziri inkaimakitiri, inkantiri: “Pimpokanaki siintziini Owaniinkaariniki.” 39 Jatanaki Pedro. Ikanta yariita-paaka anta, yaitanakiri jinoki tsika inaryii-takiro. Otapota-paakiri maaroni kinankaro, iraajiita-paaka, oñaakayita-paakiri kithaarintsi ositzika-piintani Dorcas. 40 Imisitowakiro Pedro maaroni kooya-payi, ityirowanaka, amananaki. Ipithoka-sitaro kaminkaro, ikantzi: “¡Tabita, pintzinaí!” Okiryaanaji iroori, aminanakiri Pedro, thointanaka. 41 Yakathawakotakiro irirori, ikatziyakiro. Ikaimayijiitakiro kinankaro-payi aajatzi ikaratzi kimisantanaziri, iñaayitajiuro añaaji. 42 Ikanta ikimakoi-takiro nampitsiki Owaniinkaariniki, oshiki kimisantanakiriri Pinkathari. 43 Oshiki kitaitiri isaikawaitanaki Pedro Owaniinkaariniki, isaiki-motziri paitachari Simón, misinantsi-pakori.

10

Pedro aajatzi Cornelio

1 Tzimatsi Cesarea-ki aparoni atziri paitachari Cornelio, iriitaki ijiwariti iwayiriti wirakocha ipaitai-tziri “Italia-satzi.” 2 Yoka atziri ipinkathatziri Pawa aajatzi ikimita ishininka-payi. Ipapiintziri asinonkainkari oshiki iiriikiti okantawitaka ti ishininkatyaari. Oshiki yamana-piintakiri Pawa. 3 Okanta aparoni kitaitiri, aritaki shityaanaki, ari imapoka-kiriri Imaninkariti Pawa ikyaa-sita-paakiri tsika isaikaki, iñaawakiri koñaaroini, ikantapaakiri: “¡Cornelio!” * 4 Okiryantzi ikantanaka Cornelio, itharon-kakiini isampitakiri, ikantziri: “¡Pinkathari! ¿Paitama pikowa-kotanari?” Ikantzi Maninkari: “Ikimakimiro Pawa pamanani, iñaakimi pinisironkatanta-piintaka. 5 Pintyaanti pinpiratani nampitsiki Owaniinkaariniki yamantyaariri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. 6 Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori, saika-thapyaatzirori inkaari. Iriitaki kamantimini opaita pantiri.” † 7 Ikanta ipiyanaja Maninkari, ikaimaki Cornelio apiti impiratani. Ikaimaki aparoni owayiri yawiintani inatzii yoka, ipinkathatziri irirori Pawa. 8 Ikamantakiri okaratzi ikantakiriri Maninkari. Ityaankakiri Owaniinkaariniki.

9 Okanta okitaitita-manaji, ari tampatzikataki ooryaatsiri, ariitzi-majiitaka Owaniinkaariniki. Ari yatiitanaki Pedro yamani jinoki okanta-pankaata iwanko. 10 Ikima-winthatakiro itashi, inintaki iyaa, owakira ikotsitaitzi iyaari, ari iñaawya-waitakari. 11 Iñaakiro asitaryaanaka inkiti, iwayiitai-takiro osiyawitarori antaro manthakintsi-masi, othatoyitaka onampinakupayi. 12 Tzimatsi oshiki nasiyita-chari antami-wiri manthakintsi-masiki. Tzimitacha aajatzi ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi tsimiri-payi. 13 Ikimatzii

* 10:3 Ooryaatsiri † 10:6 Onasiyita ñaantsi-payi

ñaanata-nakiriri, ikantziri: “Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari.”
¹⁴ Ari ikantzi Pedro: “Airo Pinkathari. Ti nowapiintyaari naaka yokapayi ipinkai-tziri.”
¹⁵ Yapiitai-tanakiri Pedro ikantzi-tziri: “Ikaratzi nokititakajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka ‘Ipinkaitani.’ ”
¹⁶ Mawa apiitaka iñaakai-takiri. Ari iipiyai-tanajiro inkitiki manthakintsi-masi.

¹⁷ Antaro okantzimo-sirita-nakari Pedro, ikinkithasiri-waita opaita siyakaa-winta-chari okaratzi iñaakiri. Ari yariiijiita-paaka ityaankani Cornelio, isampiko-winta-paakiro iwanko Simón.
¹⁸ Ikantajiita-paaki: “¿Ari imayiri aka Simón, ipaitai-tziri Pedro?”
¹⁹ Ikinkithasiritako-minthaitziro Pedro okaratzi iñaakiri, ari iñaana-sirita-nakiri Tasorinkantsi, ikantziri: “Ariitapaaka mawa atziri aminaminatzimiri.
²⁰ Payiiti, pintsipatyaari. Airo pikiso-siri-waitzi, tima naakataki otyaantziri.”
²¹ Ari yayiita-paaki Pedro, ikantapaakiri atziri-payi: “Naakataki pamina-minatzi. ¿Paitama pamina-minatan-tanari?”
²² Ikantajiitzi irirori: “Ari nopoki ityaantana Cornelio, ijiwari owayiri-payi. Tampatzika-siriri inatzi irirori, ipinkathatziri Pawa. Yaakamiithatani inatzi pishininka-payi Judá-iti. Iriitaki iñaakaka Imaninkariti Pawa, ikantakiri: ‘Pinkaima-kaantiri Pedro impoki piwankoki, ari pinkimiri onkarati inkaman-timiri.’ ”
²³ Ikantzi Pedro: “Pinkyii pankotsiki, pimaawaiti.” Okanta okitaitita-manaji, jatanaki Pedro iyaatanakiri ikaratzi pokasita-kiriri. Iyaatanakiri aajatzi kimisantzinkari poñaachari Owaniinkaariniki.

²⁴ Ari maakotaki aparoni kitaitiri ariijiitaka Cesarea-ki. Oyaawintaka irirori Cornelio itsipayitakari ishininka-payi, aajatzi yaapatyaani-payi ikaratzi ikaimayitakiri.
²⁵ Ikanta yariita-paaka Pedro pankotsiki, isitowa-sita-nakiri Cornelio, ityirowa-sita-wakari, impinkathatawakirimi.
²⁶ Iro kantacha ikantzi Pedro: “Pinkatziyi Cornelio, atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awiroka.”
²⁷ Ari ikinkithawaita-kaapaakiri, irojatzii ikyakaan-tanakariri iwankoki, iñaapaa-kitzii Pedro oshiki atziri apatotain-chari iyaawintziri.
²⁸ Ikantzi Pedro: “Piyojiitzi awiroka naaka Judá-iti, ti isinitaitina nontzipatyaami awirokaiti kaari noshininkata, ti onkamiithati nonkyaa-pankotimi. Iro kantacha owakira iyomitaakina Pawa, ti onkamiithati nonkantayitimi: ‘Nowinkani pinatzii.’ ”
²⁹ Irootaki kaari nosamanitan-tanaka nopokanaki pikaima-kaantakina. Iroñaaka nonintzi noyoti opaita pikaima-kaantan-tanari.”

³⁰ Ikantzi Cornelio: “Chapinki, maakotaki okaratzi 4 kitaitiri, aritaki shiityaanaki ikimitakari iroñaaka. Nosaiki naaka nowankoki notzi-wintaro namani. Ari noñaaki aparoni atziri, shiparyaa okantapaaka iithaari. †
³¹ Ikantapaakina: ‘Cornelio, ikimakimi Pawa pamaniri, iyotziro okaratzi pinisironkatantaka awiroka.
³² Pintyaanti jatatsini Owaniinkaariniki yaminaitiri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori nampitarori inkaari-thapyaaki.’ ”
³³ Sintzi-paiti nontyaankaki jatatsini iñiimi, pimatakiro awiroka pipokanaki sintziini. Yoka iroñaaka nokaratzi ipiyota-kaakana Pawa. Intsityaa pinkantinaro okaratzi ikantakimiri Awinkathariti.”

³⁴ Ari yitanakaro Pedro ikantanakiri: “Ari noyotziri iroñaaka omapirotyaa Pawa ti imanintanitiri atziri-payi. ³⁵ Yaakamiithatziri ikaratzi pinkathata-najiriri, tampatzika-sirita-tsiri, onkanta-wityaa tsika-rika inampiyityaaro, kaari noshininkawita. ³⁶ Tima irootaki ñaantsi iyomitaa-kiriri Pawa noshininka-payi Israel-iiti ityaankakiri Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki Pawa kantakaarori nokinkithata-kotantaariri Jesús. Iriitaki pinkathari-wintairini maaroni, iriitaki saikakaa-yitaini kamiitha. ³⁷ Piyojiitzi awiroka okaratzi awisain-tsiri iipatsitiki noshininka-payi Judá-iti. Itanakaro Tapowiniki ikiwaatan-takariri pairani Juan ³⁸ yoka Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi. Iriitaki Pawa opakiriri Itasorinka. Tima itsipatani iwiri Pawa yoka Jesús, irootaki ijatanta-nakari irirori inisironkatan-tayita, yisita-kota-kaayitaki oshiki ikyaantasiritari piyari. ³⁹ Naaka-payi ñaayita-kiriri okaratzi yantay-itakiri Jesús anta Aapatyaawiniki aajatzi maaroni iipatsitiki Judá-iti. Noñaakiri aajatzi iwamaitan-takariri, ipaikakoi-takiri incha-kotakiki. ⁴⁰ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri iwañaajiri Pawa, ikantakaaro irirori noñaawajiri naaka-payi. ⁴¹ Ti iñaaka-panaatyaaari maaroni atziri, apatziro naaka-payi ikaratzi iyosiitakiri pairani Pawa kinkithata-kotairini. Tima añaaji Jesús, notsipata-waari nowaaji-ita nirawai-jiitzi aajatzi. ⁴² Iriitaki ontyaanka-kinari nonkaman-tayitajiri maaroni atziri, nonkantiri: ‘Iriitaki Jesús iwakiri Pawa mishakowintairini maaroni añaayita-tsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri.’ ⁴³ Iriitaki yoka Jesús ikinkithata-kotzi-takari pairani Kamantantzinkari-payi, ikantaki: ‘Inkarati awintaa-jyaarini, aritaki impyaakotajiniri yantayi-witakaro kaari-pirori.’ ” §

⁴⁴ Ikinkitha-minthaitzi Pedro, omapoka-sitaka isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi ikaratzi kimisanta-kiriri ikinkithatzi. ⁴⁵ Okiryantzi ikantajiitanaka ikaratzi itsipatakari Pedro iñaakiro isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi kaari ishininkatyaa, okimiwaitakaro isako-pirotai-tatyii-nirimi, * ⁴⁶ ikimatha-yitakiri iñaawai-yitanakiro pasinita-tsiri ñaantsi, ikimosiriwinta-nakiri Pawa. ⁴⁷ Ikantanakiri Pedro ikarajitzi: “¿Kantatsima anthañaa-pithatyaari ikiwaatyaa yokaiti atziri isiyanaajai arokaiti isaika-siritantatai Tasorinkantsi?” ⁴⁸ Ari ityaankakiri ikiwaataitiri yokapayi okantakaaro yasiyitaari Jesús Saipatzii-totaari. Oshiki ikanta-kantawitakari ikaratzi ikinkithata-kairi Pedro, ikantzi: “Airo pijatzita, pisaiki-mowaita-nakina.”

11

Ikamanta-pajiriri Pedro kimisantzinkari-payi Aapatyaawiniki

¹ Tima kimaki pasini Tyaantaariiti aajatzi pasini iyikiiti nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ikantaitzi: “Ikimisantajiro Iñaani Pawa kaari ashininkayita.” ² Ikanta yariiwitaja Pedro Aapatyaawiniki, oshiki iñaanawinthata-wajiri Judá-iti ikaratzi kimisanta-tsiri. * ³ Ikantawajiri: “¿Paitama pariitan-tariri kaari ashininkata, pakyoo-yitakiri?” † ⁴ Ari yitanakaro Pedro ikamantziri tsika okanta opoñaantari. Ikantanakiri: ⁵ “Okanta aparoni kitaitiri anta nampitsiki

§ 10:43 Wairontsi * 10:45 oyaatakiriri Pedro = Totamisitaaniri * 11:2 Judá-iti = Totamisitaaniri † 11:3 kaari ashininkata = kaari totamisitaaniri

Owaniinkaarini nosaiki namani, ari noñaawyatakari. Noñaaki kimi-witarori antaroiti manthakintsi-masi, ithatotai-takiro onanpinakipayi, okinapaakiro inkitiki iwayiitai-takiro irojatzi tsika nosaikaki naaka. ⁶ Ari namina-pirota-nakiro, noñaaki oshiki nasiyita-chari ipiraitari, antami-wiri-payi, ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi siwankiripayi. ⁷ Nokimatzii ñaanata-kinari, ikantana: 'Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari.' ⁸ Nokantzi naka: 'Airo Pinkathari, tima ti onkanti kapichini namonkoitiri naaka yokapayi ipinkaitsiri inayitzi.' ⁹ Ari yapiitai-tanakina, ikantaitana: 'Ikaratzi noitintajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka 'Ipinkaitani.' ¹⁰ Mawa apiitaka noñaakiri. Ari iwajinokai-tairo inkitiki okaratzi noñaakiri. ¹¹ Irojatzi yariitan-tapaakari mawa atziri amina-minatanari, ipoñaakaro Cesarea-ki. ¹² Ari iñaana-sirita-nakina Tasorinkantsi, ikantana: 'Piyaata-nakiri yokaiti, airo pikiso-siri-waitanaki.' Irootaki nomatakiri. Yoka 6 iyikiiti notsipata-nakari. Iriitaki nokaratakiri nokyaa-wankotakiri aparoni atziri kaari ashininkata. ¹³ Ikamanta-wakina, ikantana: 'Chapinki, noñaaki Maninkari ikatziya-paaka nowankoki, ikantakina: "Pintyaanti jatatsini nampitsiki Owaniinkaarini iriitaki amirini Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. ¹⁴ Iriitaki kamanti-mironi tsika pinkantyya pawisakotan-tajyaari, pintsipata-jyaari ikaratzi pishininkapayi awiroka." ' ¹⁵ Ikanta nokinkitha-waita-kaapaakiri, ari omapokasitakari isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi irirori-payi, iroowaitaki isaika-siritan-takairi pairani aroka-payi. ¹⁶ Ari nokinkithasirita-nakiro ikantakiri pairani Awinkathariti: 'Omapiro Juan ikiwaatantaro nijaa, iro kantacha ari piñaayitakiro awirokaiti isaika-siritan-tyaami Tasorinkantsi kimiwaitakami ikiwaatan-taityaa-mirimi.' ¹⁷ Tima iriitaki Pawa nisironkata-kariri aajatzi irirori-payi ikimitaakai aroka-payi akimisantajiri Pinkathari Jesús Saipatzii-totaari. ¿Paitama nonintantyaari naaka nomaimanitiri Pawa?" ¹⁸ Ikanta ikimajiiitaki iyikiiti nampitarori Aapatyaawiniki, tikatsi inkanta-jiitanaki. Ipanhawintanakiri Pawa, ikantajiiitzi: "¡Ariwi! ¡Nisironkatairi Pawa kaari ashininkata! ¡Kantatsi iwashaantairo irirori yantayitziro kaari-pirori, yaña-siri-yitajita irirori!"

Kimisanta-tsiri Antioquía-ki

¹⁹ Tima iwamaitakiri Esteban, ari yitaita-nakaro imaimanitaitziri kimisantzin-kariiti. Irootaki isiyantanakari aparoni-payi kimisantzinkari anta Fenicia-ki, Chipre-ki aajatzi Antioquía-ki. Apatziro ikinkithata-kairi ikaratzi ishininkata-wakaa Judá-iti tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi. Ti ininti inkinkithata-kairi kaari ishininkatyaa. ²⁰ Iro kantacha ari yariijitaka Antioquía-ki kimisantzinkari-payi poñaachari Chipre-ki aajatzi Cirene-ki. Ikinkithata-kaapaakiri kaari ishininkatyaa, ikamantakiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús, Awinkathariti. ²¹ Okantakaakari isintsinka Awinkathariti yokapayi, iwashaanta-kaakiri pasini-satzi atziri yamitasi-yitakari. Oshiki kimisanta-nakiriri Awinkathariti. ²² Kimajiiitaki kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki okaratzi awisatsiri Antioquía-ki, ityaankakiri Bernabé iñaakitiri. ²³ Ikanta yariitaka Bernabé, iñaapaakiri ikaratzi inisironkatairi Pawa, antaroiti ikiimosirita-paaki. Iyomitaa-paakiri maaroni yoisokiro-siritan-tyaariri

Awinkathariti. ²⁴ Tima nisironkatan-tatsiiri inatzii Bernabé, yawintaa-siritari Awinkathariti, isaika-siritantari Tasorinkantsi. Irootaki ishiki-pirotan-tanakari kimisanta-najiriri Awinkathariti. ²⁵ Ikanta yawisanaki Bernabé, jataki Tarso-ki iñiiri Saulo. ²⁶ Iñaapajiri Saulo anta, yamajiri Antioquía-ki. Ari isaikimo-waitakiri ikimisanta-kaani-payi aparoni osarintsi, iyomitaa-yitaki oshiki atziri. Ari itanakaro Antioquía-ki ipaitai-tziri kimisantzinkari-payi “Saipatzii-to-wiri.”

²⁷ Okanta aparoni kitaitiri, ariijitaka Antioquía-ki Kamantan-tzinkari-payi ipoñaakaro Aapatyaawiniki. ²⁸ Ikanta aparoni Kamantan-tzinkari paitachari Agabo, ikatziyanaka yapatojiita, ikantanaki: “Ari iñiitaki antaroiti tashitsi maaroni nampitsiki.” Tasorinkantsi ñaana-sirita-kiriri iyotanta-karori. Irootaki iñiitakiri ipinkathari-wintantari Claudio. ²⁹ Irootaki ikinkithasiritan-tanakari Antioquía-satzi inisironkatyaari iyikiiti saikatsiri iipatsitiki Judá-iti intyaantiniri okaratzi inintakairiri aparoni-payi. ³⁰ Irootaki yantajuitakiri, yaminai-takiri Bernabé aajatzi Saulo iriitaki aminakaan-tironi. Ityaanka-kiniri antari-kona-payi anta inampiitiki Judá-iti.

12

Iwamaitakiri Jacobo, yasita-koitakiri Pedro

¹ Ikanta pinkathari Herodes ipatzima-winthatakiri kimisantzinkari-payi. ² Ikantakaantaki iwisaitiri Jacobo, iririntzi Juan. ³ Ikanta iñaakiro Herodes kamiitha onimotakiri Judá-iti, yaakaan-takiri Pedro. Ari awisayitakiri iroka-payi yoimosirinkai-tziro iwanta-piintajii-tantarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ⁴ Ikanta yasitakota-kaantakiri Pedro, iwaki ikaratzi 16 owayiri aamaako-wintyaarini. Ikinkithasiri-witaka Herodes iñaakairimi atziri-payi onthonkakyaa-rika yoimoshirinkaitaro kitaitiri Anankoryaantsi. * ⁵ Isaikaminthaitzi Pedro tsika yasita-koitakiri, ikamaitakaro kimisantzinkari-payi yamana-kotziri Pedro inisironkatairi Pawa.

Imisitowai-tajiri Pedro

⁶ Okanta omonkaratzi-mata-paaka yaantyaariri Herodes yoka Pedro iñaakiri atziri-payi. Ikanta imayira Pedro tsitiniri isatikakiri apiti owayiri, yoosotai-tantakari apiti asirotha. Saikajitatsi pasini owayiri ikyaa-piintaitzi yaamaako-wintari. ⁷ Ari imapokaka ipokaki Imaninkariti Awinkathariti, kitaiti-saanti ikantakaa-paakaro. Itzinkamirikita-paakiri Pedro, iwasaakiryakiri, ikantziri: “¡Pintzinai!” Tima omparyaa-siwai-tanaka asirotha yoosotai-tanta-kariri irakoki. ⁸ Yapiitakiri Maninkari, ikantziri: “Piwatha-kityaa, pinkyaan-tyaari piwiri piitziki.” Imatakiro ikantai-takiriri Pedro. Aikiro ikantatzii Maninkari: “Piiwiryaa-kotyaa, thami ajatai.” ⁹ Sitowanaki Pedro iyaatanakiri Maninkari, ti iyoti iriipiro-rika okaratzi iñiiri, osiyawaitakaro iñaawyata-tyiiaami. ¹⁰ Ikanta yawisanakiri aparoni aamaakowintariri, yawisanakiri pasini. Yariita-paakaro asirota-tsiri asitakorntsi, asitaryaa-siwaitanaka. Sitowa-jiitanaki. Ikanta yaniijiiitanaki, irootaintsi ishonka-nakyaami, ari yookanajiri Maninkari, apaniro yaniitanaji. ¹¹ Ari ikinkithasirita-nakari Pedro, ikantanaki: “Ari

* 12:4 16 owayiriiti = ikaratzi 4 owayiri inasiyitakari ipiyotakiri

noyotziri omapirota-tziiri Pawa ityaankakiri Imaninkariti yookakaa-wintajina imaimanitinami Herodes, aajatzi Judá-iti.”

¹² Jatanaki Pedro owankoki María, iriniro Juan, ipaitai-tziri aajatzi Marcos, ari yapatojiita kimisantzinkari-payi yamanajiitzi. ¹³ Ariitapaaka Pedro ikyaa-piintaitzi, kaimapaaki. Okanta aparoni mainaro paitachari Rode, jatanaki aminiri ipaita-rika kaimatsiri. ¹⁴ Ari oyowaantita-wajiri Pedro inatzii, antaro okimo-siritanaki, ti asitaryaa-nakiniri inkyaan-tapaa-kyaari, apatziro opiyanaka inthompointa okamanta-paaki, okantzi: “Pedro inatzii kaimatsiri.” ¹⁵ Ikantaitziro mainaro: “¡Ti pisinki-wintyaa!” Iro kantacha aikiro osintsitatzi mainaro, okantzi: “Omapirotyaa.” Ikantajiitzi irirori: “Aamasityaa Maninkari inatzii, kaari Pedro.” ¹⁶ Aikiro isintsitatzi Pedro ikaimi. Ikanta yasitaryaaitakiniri, iñaatziiri Pedro inatzii, tima okiryantzi ikantawinta-waari. ¹⁷ Ari iwaanka-nakiro irako Pedro imairitan-taityaari. Ikinkithata-kota-nakiro tsika ikanta Pawa imisitowan-taariri. Aikiro ikantana-kitzii Pedro: “Pinkamantiri Jacobo aajatzi pasini iyikiiti.” Ari isitowanaji, jatanaki pasiniki nampitsi.

¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, oshiki okantzi-mojjitaro aamaako-winta-witariri, tima ti iyojiiti tsika ikinaki Pedro. ¹⁹ Ikantakaantaki Herodes yamina-minaitiri, iro kantacha ti iñiitajiri. Irootaki yookoitan-tanakariri aamaako-winta-witariri, ityaankaki owiirini. Ikanta apaata, sitowaji Herodes inampiitiki Judá-iti, jataki inampita-paintyaaro Cesarea-ki.

Ikamantakari Herodes

²⁰ Ari ikantana-kityaa Herodes imaimanitziri nampitarori Mapiniki aajatzi Simaaki. Irootaki ijajiitan-takari iñiiri Blasto, inampiri Herodes, inintzi yaapatyia-yaari, tima ari iyomparita-piinta-jiita. Ikanta yoka Blasto iwinthata-kaakari Herodes yaakamiithata-wakiri. ²¹ Monkarata-paaka kitaitiri ikaimakaan-takiri Herodes inkinkitha-waita-kairi. Ipasika-nakiro owaniinkaro iithaari ikinkitha-waitanta-piintari, thointa-paaka isaika-mintoki yapatojiitaka, ikinkitha-waitanaki. ²² Ari ikaima-kotziri atziri-payi, ikantzi: “¡Jiirinta ñaawaitain-tsiri, Pawa inatzii, kaari atziri!” ²³ Ti onkantzi-mowaityaari Herodes ikimitakaantai-takari Pawa, ikimosiriwin-taitakiri. Irootaki omapoka-sitananakari imantsiyaakiri Imaninkariti Pawa, kiniwaitanaki, kamaki.

²⁴ Iro kantacha, aikiro ojata-kota-nakitzi iñaani Pawa, aikiro ishiki-pirota-nakitzi kimisantzin-kariiti.

²⁵ Ikanta Bernabé aajatzi Saulo imonkaratakiro ityaankan-taitakariri Aapatyaawiniki, piyajiitaja Antioquía-ki, ari itsipatajari Juan ipaitai-tziri aajatzi Marcos.

13

Yitanakaro ikinkithata-kaantzi Bernabé aajatzi Saulo

¹ Tzimatsi kamantan-tzinkari-payi anta Antioquía-ki tsika yapatota-piinta-jiita kimisantzinkari-payi, tzimatsi aajatzi yomitaantsinkari-payi. Yoka ikarajiitzi: Bernabé, Simón ipaitai-tziri aajatzi Kisaakiri, Lucio Cirene-satzi, Manaén itsipa-minthatani pairani Herodes imainarita-paaki, aajatzi Saulo. * ² Okanta yapato-winta-jiitari Awinkathariti,

* **13:1** Herodes = pinkatha-ritatsiri pairani Tapowiniki

itziwinta-jiitari, iñaana-siritakiri Tasorinkantsi, ikantakiri: “Piyosiitnari Bernabé aajatzi Saulo, iriitaki naminakiri nantawaita-kayiri.””³ Ikanta ithonkakiro yamanajiitzi aajatzi itziwinta-jiita, iwasi-patziitoyitan-takari irako yokapayi, ityaanka-jiitakiri.

Ikinkitha-jiitzi Tyaankaariiti Chipre-ki

⁴ Ikanta ityaantani Tasorinkantsi, jaitijiitanaki Seleucia-ki, ari itijiitanaka ijatiro Chipre-ki. ⁵ Aatako-jiita-paaki Salamina-ki. Yitapaakaro ikinkithata-paakiro iñaani Pawa tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Arira ijatzita-nakari aajatzi Juan yamitako-waitiri. ⁶ Ikanta yaathaki-ryaanakiro ojinta-thakitzi othampisi, ariijiitaka nampitsiki Pafos. Ari iñaapaakiri paitachari Barjesús, iriitaki antyawiyari Judá-iti, amatawiri kamantan-tzinkari inatzii. ⁷ Yoka antyawiyari yaapatyaani inatzii pinkathari Sergio Paulo. Yotaniri inatzii yoka pinkathari. Ikaimakaan-takiri Bernabé aajatzi Saulo, tima inintapirotatzii inkimiro iñaani Pawa. ⁸ Iro kantacha yoka antyawiyari Barjesús paitachari aajatzi iñaaniki wirakocha Elimas, oshiki itzikatzikatakiri pinkathari airo ikimisantantaro iñaani Pawa. ⁹ Ikanta Saulo, ipaitai-tziri aajatzi Pablo, ikantakaa-nakari Tasorinkantsi, yamina-nakiri antyawiyari, ¹⁰ ikantanakiri: “¡Thaiwaari! ¡Kaari-pirori! Itomi kamaari pinatzii. Pimanintakiro kamiithari. ¿Airoma piwashaantairo pitzika-tzika-yitziro okaratzi tampatzikatzi-motziriri Nowinkathariti? ¹¹ Iroñaaka iwaskanitaimi Pawa, kamaraaki pinkantajyaa, airo paminawaitaji.” Apatha-kiro ikantanaka, ti yokichaatanaji. Yamina-mina-waitzi akathatairini. ¹² Ikanta iñaakiro pinkathari awishi-mota-kiriri antyawiyari, okiryantzi ikanta irirori ikimiro ikamantan-taitziro tsika ikanta-kota Awinkathariti Jesús, ikimisanta-pirotanaki irirori.

Ariitaka Pablo aajatzi Bernabé Antioquía-ki saikatsiri anta Pisidia-ki

¹³ Ikanta yawisanaji Pablo nampitsiki Pafos itsipayitakari ikarajiitzi, ititanaka ijatiro Perge-ki saikatsiri anta Panfilia-ki. Iriima Juan, ti iyaatanajiri, piyanaka irirori Aapatyaawiniki. ¹⁴ Ikanta Pablo aajatzi pasini-payi aikiro yaniijiitatzii irojatzii yariitan-tajiitakari Antioquía-ki anta Pisidia-ki. Okanta kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaajiitaki yapatota-piinta Judá-iti, saikajiita-paaki. ¹⁵ Ikanta ithonkai-takiro iñaanai-tziro isankinari Kamantan-tzinkari-payi aajatzi Ikantakaan-taitani, ikantaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta-jiita: “¡Iyikiiti! ¿Tzimatsima pinkantiri awiroka-payi intharowintan-tyaari ashininkapayi?” ¹⁶ Ari ikatziyanaka Pablo, itzinaa-wakotanaka imairitan-taityaari, ikantanaki: “¡Pinkimi noshininká! ¡Israel-iiti! ¡Ikaratzi pinkathatairiri Pawa!

¹⁷ Iriitakira Pawa oyoshiita-kiriri pairani awaisatzitini, Israel-iiti. Ishikyaakiri isaikan-tawitakari Apitantoniki. Oshiki impira-waitaitakari anta, iro kantacha Pawa iñaakan-takiro itasorinka, yookakaa-wintajiri. ¹⁸ Osamani ikina-kina-waitaki otzisi-masiki okaratzi 40 osarintsi. Iro kantacha inisironkata-piintakari Pawa anta. ¹⁹ Okanta apaata, yapirotakiri Pawa ikaratzi 7 shininkata-wakaa-chari anta Owintiniki. Irootaki yasita-kaajariri awai-satzitini iroka kipatsi. ²⁰ Tima okaratzi nokinkithata-kimiri awisaki okaratzi 450 osarintsi osamanitaki. Ari ityaankakiri Pawa jiwayitairini awaisatzitini.

Aikiro ijatakaa-tziiro Pawa ityaankaki jiwari-payi irojatzi iwiraanta-paakarori Kamantan-tzinkari Samuel. ²¹ Iro kantacha ikowa-kota-jiitakiri Pawa intzimi iwinkathariti-piro-tityaari. Irootaki yaminantakariri Pawa ashininkani Saúl, itomi Cis, ishininka Benjamín-iiti. Iriitaki pinkathari-winta-kiriri okaratzi 40 osarintsi. ²² Ikanta apaata Pawa ti ipinkathatakajiiri Saúl, impoyiitaari ipinkatha-ritakaajiri David. Tima iriitaki David ikinkithata-kotakiri pairani Pawa, ikantzi: Noñaakiri David itomi Isaí, inimotakina, Iriitaki matironi yantiro nonintziri naaka.

²³ Tzimatsi ikasiya-kaakairi pairani Pawa intyaantajairi incharin-ityaari pinkatharini David, iriitaki wawisaa-koyitaini arokaiti Israel-iiti. Tima yoka incharinityaari David iriitaki Jesús. ²⁴ Tikira impokiita Jesús, ikinkithata-kotzi-takari Kamantan-tzinkari Juan, ikantaki: '¡Israel-iiti! Ontzimatyii pimpiya-siri-yitaji, pikiwaa-winta-jyaari Pawa.' ²⁵ Tima kapichita-paaki iwamaitan-tyaariri pairani Juan, ikantanaki: 'Ti naaka yoka Saipatzii-totaari ikasiya-kaakimiri pairani Pawa. Awotsikitaki impoki, nopinkatha-pirotzitari naaka, ti onkantaajanti inkimita-kaantyaana impiratani naantyaaniriri ikyaatyari iitzi.' ²⁶ ¡Iyikiiti! ¡Ishininkaiti Abraham! ¡Maaroni awirokaiti pasin-

satzi pinkathata-jiriri Pawa! Maaroni aroka-payi ityaantakairo iroka Ñaantsi awisakotan-tajyaari. ²⁷ Ikaratzi nampitarori Aapatyaawiniki aajatzi jiwari-payi, ti iyojiita-wakiri Jesús. Maaroni kitaitiri imakoryaan-taitari iñaanawita-piintakaro tsika isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari, iro kantacha ti iyota-kotiro sankinarintsi iriitakiri ikinkithata-koitziri Jesús. Iriitaki amishakowinta-kiriri iwamaitiri Jesús, ti iyotzimaityaa, imonkarata-kaatyaro okaratzi ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari-payi. ²⁸ Ipoña ikowakotakiri Pilato iwamaakaantiri Jesús, okantawitaka tikantsi inkinakaasita-paintyaa irirori. ²⁹ Ikanta imonkarata-kaayitakaro isankinatakoita-kiriri pairani, iwatzikaryaa-kotairi Jesús tsika ipaikakoi-takiri, yaitanakiri ikitaitziri. ³⁰ Iro kantacha Pawa iwañaajiri. ³¹ Ari yitanakaro Jesús iñaaka-panaatari ikaratzi tsipata-kariri pairani ipoñaan-takari Tapowiniki irojatzi Aapatyaawiniki. Oshiki okaratzi kitaitiri iñaaka-panaatari. Iriitaki kinkithata-koyitairiri iroñaaka tsika-rika-payi tsika isaikayitzi atziri. ³² Irijatzi nokinkithata-kotzimiri iroñaaka awiroka-payi, nokinkithata-tziimiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatztini. ³³ Tima imonkaratakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaantziri, tima iwañaajiri Jesús. Mataka okaratzi isankinata-koita-kiriri Panthaaan-tsiki apitita-tsiri, ikantaitzi:

Notomi nowimi awiroka.
Naaka pirintanaja iroñaaka.

³⁴ Aritaki ikamantzi-tantaka Pawa iwañaajiri Jesús, ti ininti ositzi iwatha tsika ikitaitakiri. Iroka ikantaki:

Tima awiroka ñiironi okaratzi nokasiya-kaakiriri David.

³⁵ Tzimatsi pasini Panthaaantsi ikantaitaki:

Airo pisinitziri ositzi iwatha Pitatorintsiti.

³⁶ Omapiro, kaari David inkinkithata-koiti aka, tima yañaakaa-paintziri Pawa, ipoña imakoryaaki, itsipataari iwaisatztini ikitayitaja, ari ositzi-tajiri iwatha. ³⁷ Iriima kanta-kota-chari

aka, iwañaajiri Pawa, ti ositziti iwatha irirori. ³⁸ Iyikiiti, ontzimatyii piyojiitaji awiroka-payi, nokinkithata-kota-tziiri Jesús, iriitaki matairori ipyaakota-jimiro pantayi-witakaro kaari-pirori. ³⁹ Ikaratzi kaari awamiitha-siriti Ikantakaantani awaisatzitini Moisés, aritaki impyaakotakajiri Jesús aririka inkimisanta-najiri irirori. ⁴⁰ Paamawintajyaa awiroka-payi, patsipitaro = kari owasankitaantsi isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

⁴¹ Pithain-kawaitakiri awiroka-payi Pawa, okiryantzi pinkanta-paintyaa iroñaaka, irojatzi pimpyaan-takyaari. Tima omapiro onkowiinkati apaata ompaityaa nantzi-mota-jimiri, Airotzimaita pikimisanziro, intzima-witakyaa kamanti-mironi.”

⁴² Ikanta isitowanaji yapatota-piintaita yoka Pablo itsipatakari ikarajiitzi, oshiki atziri kantawa-jiriri: “Pimpiyaji pasiniki kitaitiri imakoryaan-taitari, papiitiro pinkinkithata-kayinaro iroka ñaantsi.” ⁴³ Iyaajiita-nakiri oshiki Judá-iti aajatzi kaari ishininkatyaa kimisanta-witarori iyomitaan-tziri Judá-iti, ikimisanta-jiitanaki irirori. Iriitaki iyomitaitziri Pablo aajatzi Bernabé, ikantziri: “Poisokirotiro ikaminthaa-yitajimi Pawa.”

⁴⁴ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ipiyojiitaka oshiki atziri inkimisantiro iñaani Pawa inkamantantiri Pablo aajatzi Bernabé. ⁴⁵ Iro kantacha iñaakiri Judá-iti ipiyojiita-paaka atziri-payi, ikisa-siri-jiitanaka. Ari yitanakaro imaimani-waita-nakiri Pablo, ithainki-mawaita-nakiri. ⁴⁶ Tikatsi intharowan-tanakyaa Pablo aajatzi Bernabé, ikantanakiri: “Iroowitaka kamiithatatsiri nitawakyaami awiroka-payi nonkaman-timiro iñaani Pawa, tima Judá-iti pinayi-tziita. Irooma pimaninta-jiitakiro, airo piñiuro yaña-sirita-kaitaimi. Irootaki nonkinkithata-kaantyaariri iroñaaka kaari ashininkata. ⁴⁷ Tima irootaki ininta-kayinari Pawa, ikantakina:

Awiroka nowaki pinkitainkata-koyitairi kaari pishininkata, Pinkinkithata-kaajiri tsika okanta-kota awisakotaantsi. Pinthotyaajiro maaroni kipatsiki.”

⁴⁸ Ikanta ikimajiitawaki kaari ishininkayita, antaro ikimo-siri-jiitanaki, ikantanaki: “Oshiki okamiitha-tataitzi iñaani Pawa.” Tima inthonkaka ikimisanta-jiitaki ikaratzi iyosiitai-takiri yaña-siri-yitaji. ⁴⁹ Tima ithonkaa ikinkithata-kota-nakiro iñaani Pawa maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri anta. ⁵⁰ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti yomitaa-naakirori pinkathataaro kooya-payi tsipata-piintariri Judá-iti yapatojiita, ari ikimitaakiri iriipirori-payi jiwatakaan-tatsiri nampitsiki, iwinthata-kaakari imaimanitiri Pablo aajatzi Bernabé, yoimisi-towiri isaikapaaki inampiki. ⁵¹ Irootaki itikanta-naarori iipatsi-tiki Pablo aajatzi Bernabé iyotantai-tyaari ti inkimisantaitiri Pawa. Awisanaki anta Iconio-ki. ⁵² Tima antaaro ikimo-siri-jiitaki kimisantzin-kariiti saikanain-tsiri, tima omapiro isaika-siri-yitan-tanakari irirori Tasorinkantsi.

14

Pablo aajatzi Bernabé ijataki Iconio-ki

¹ Ikanta yariitaka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki, ikyaaji-itaki yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Ikinkithata-kaapaakiri atziri-payi tsika ikanta-kota Jesús. Tima oshiki Judá-iti aajatzi pasini-satzi

atziri kimisanta-naintsiri. ² Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, iyomitaa-naakiri kaari ishininkatyaa inkatsimantan-tyaari. Iriitaki maimanita-kiriri kimisantzinkari-payi. ³ Irootaki isaikan-tanakari osamani yoka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki. Tima omapiro yawintaa-nakari Pawa. Ikinkithata-kaanakiri atziri-payi tsika okanta-kota itakotanta Pawa. Iriitaki Awinkathariti matakairiri itasonka-wintantari, irootaki iyotantyaari atziri-payi omapirotoyaa okaratzi ikinkithata-kotziri. ⁴ Iro kantacha imaimanita-wakaanaka ikaratzi nampitarori anta. Tzimatsi aapatyaa-nakariri Judá-iti, pasini yaapatyaa-nakari Tyaankaariiti. ⁵ Ikanta Judá-iti itsipayitakari kaari ishininkatyaa, ikinkitha-waita-kaakiri jiwari-payi iwasankitairi Pablo aajatzi Bernabé irojatzi ishimyaan-takyaari. ⁶ Iro kantacha yotaki irirori-payi, siyaka ikinajiitaki Lистра-ki irojatzi Derbe-ki, irootaki nampitsi saikayita-tsiri Licaonia-ki. Tima ithonka yaniitakiro okaratzi tzimatsiri nampitsi anta. ⁷ Ari ikamantan-takirori Kamiithari Ñaantsi anta.

Ishimia-waitai-takiri Pablo Lистра-ki

⁸ Okanta anta Lистра-ki tzimatsi aparoni atziri ti yaniita-niti. Yasi iwiro ikiso-porokitzi owakira itzimapaaki. Ari isaikaki yoka atziri, ⁹ ikimisantziri Pablo. Ikanta yaminapaakiri Pablo, iyotanaki yawintaa-sirita-taari yoka atziri aritaki yisita-kota-kaajiri. ¹⁰ Ari iñawaitanaki, ikantziri: “¡Pinkatziyi, paniitaji!” Apatha-kiro imitaanaka yoka atziri, katziyanaka, aniitanaji. ¹¹ Ikanta iñaayitakiro Licaonia-satzi yantakiri Pablo, ikaimajiitanaki iñaaniki, ikantajiitzi: “¡Yayiiitzi-motakai pawa isiyakari atziriwí!” ¹² Ikimita-kaanakari Bernabé iriitakimi iwawaniroto ipaitai-tziri “Júpiter,” iriima Pablo ikimita-kaanakari iriitakimi iwawaniroto ipaitai-tziri “Mercurio,” tima iriitaki Pablo ñaawaitatsi ikinkithatzira. ¹³ Ikanta yantyawiyariti Júpiter, saikatsiri iyarapapankoti okyaa-piintzi awotsi nampitsiki, yamaki ipira-payi aajatzi incha-tyaaki-payi. Itsipatakari pasini-payi atziri inintajiitzi iwamairi ipira-payi, impomitiniri impinkathatiri Tyaankaariiti. * ¹⁴ Ikanta iyotaki Bernabé aajatzi Pablo okaratzi ikinkithasiritari, imankaryaanakiro iithaari iyotantyaari atziri-payi okowiinkatzi inintziri yantiri. Ari isatikan-tanakari atziri-payi, ñawaitanaki, ¹⁵ ikantzi: “¿Paitama pantantyaarori iroka? Atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awirokayay. Airo pantasi-waitaro pinintziri, pinkimisantairi Pawa Añaanitatsiri. Tima iriitaki owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi okaratzi tzimanta-yitarori. ¹⁶ Irijatzi sinita-kiriri pairani piwaisatzitini yantayitiro iniwita-siyitari irirori-payi. ¹⁷ Iro kantacha ti imanapithatyaari tsika ikantawaita irirori. Tima iriitaki Pawa nisironkata-piinta-kairi aroka, iwaryiuro inkani onkithotan-tyaari awankiri-payi, iriitaki opayitairori maaroni awayitari, ari okanta akimo-siritantari.” ¹⁸ Okantawitaka ikantayi-witakari atziri-payi iroka, oshiki opomirintsitaka iwashaanta-kaantyaariri iwamainiri ipira-payi impomitiniri.

¹⁹ Ari yariijiita-paaka Judá-iti ipoñaayitaka Antioquía-ki aajatzi Iconio-ki. Iyomitaa-yita-paakiri atziri imaimanitiri Pablo. Irootaki ishimyaan-takariri. Inosika-nakiri yookakiri othapiki nampitsi, isiyakaantzi iwamaakiri. ²⁰ Ikanta yapatowinta-paakari iyomitaani-payi Pablo, ari ipiriinta-naari aajatzi ipiyanaja nampitsiki. Ikanta

* 14:13 ipira-payi = toros

okitaitita-manaki jataki Derbe-ki itsipata-naari Bernabé. ²¹ Ari ikamantan-tapajiro Kamiithari Ñaantsi anta Derbe-ki, ikimisanta-kaaki oshiki atziri. Ipoña ipiyaaro Litra-ki, Iconio-ki irojatzí Antioquía-ki. ²² Ari yariita-naariri ikaratzi ikimisanta-kaakiri, iyomitaa-naajiri kisokiro iwajiri Jesús, yawintyaari. Ikantanajiri aajatzi: “Ontzimatyii añiuro oshiki ankimaatsi-waityaari ankyaan-tajyaari tsika ipinkathari-wintantaji Pawa.” ²³ Tima yaminaki inkarati jwayita-tsini tsika yapatoyita-piinta, iriitaki jwayitairini ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús. Ikanta yamanako-yitanajiri yokapayi jiwari-payi, itziwintayitakari, ikowa-kotakiri Pawa, ikantzi: “Nowinkathariti, paamaakowinta-jyaari yokaiti ikaratzi awinta-yitanaamiri.”

Piyaja Antioquía-ki saikatsiri Tonkaironiki

²⁴ Tima aikiro yaniitatzi Pablo aajatzi Bernabé, yawisanakiro Pisidia-ki irojatzí yariitan-takari Panfilia-ki. ²⁵ Ari ikamantan-tanakiro Kamiithari Ñaantsi anta, yitanakari nampiyitarori Perge-ki, ipoñaapaaka Atalia-ki. ²⁶ Ari ititanaja irojatzí Antioquía-ki. Tima ari iyosiitai-takiri pairani ijatantyaari inkamantantiro tsika okanta-kota ikaminthaantaji Pawa. Irootaki imonkaratakiri iroñaaka yantayitakiro. ²⁷ Ikanta yariitaja Antioquía-ki, yapatota-pajiri kimisantzinkari-payi, ikamanta-pajiri okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa, tsika ikanta yawintaa-kaayitaari kaari ishininkatyaa. ²⁸ Ari isaikapajiri Pablo aajatzi Bernabé itsipayita-paari ikaratzi kimisanta-naatsiri.

15

Yapatota-jiita Aapatyaawiniki

¹ Ari yariijiitaka atziri-payi anta Antioquía-ki ipoñaayitakaro iipatsitiki Judá-iti, iyomitaa-paakiri kimisantzinkari-payi, ikantapaakiri: “Iyikiiti, airorika pimonkaratziro Ikantakaantani Moisés pinto-misitaa-nityaa, airo pawisako-siri-yitaji.” ² Ti onimotiri Pablo aajatzi Bernabé okaratzi iyomitaan-tziri ariitapain-chari, oshiki iñaanaminthatakiri yokapayi. Irootaki inintan-tanakari kimisantzinkari-payi Antioquía-satzi ijataji Pablo aajatzi Bernabé Aapatyaawiniki. Apatziro iwitsikajiro irirori-payi kantain-chari intsipatyaaari Tyaankaari-iti aajatzi jiwatziriri kimisantzinkari inampiki. ³ Ikanta ijajiitaji Pablo aajatzi Bernabé ikinanajiro Fenicia-ki irojatzí Ositikii-toniki. Ari ikamanta-yitanajiri Judá-iti ikaratzi kimisanta-tsiri, ikantziri: “Ikimisanta-yitaji pasini-satzi kaari ishininkatyaa.” Tima oshiki ikimo-siri-jiitanaki iyikiiti Judá-iti. ⁴ Arijiitaja anta Aapatyaawiniki. Yaakamiithata-wajiri kimisanzin-kariiti, Tyaankaariiti aajatzi jiwatziriri kimisantzinkari. Ikamanta-pajiri irirori okaratzi yantakaa-yitakariri Pawa. ⁵ Iro kantacha tzimatsi Nasitantaniri-payi kimisanta-tsiri, ikantanaki: “Ikaratzi kimisanta-tsiri kaari ashininkata, okowaa-pirotatyaa imonkaratairo Ikantakaantani Moisés, intomitaa-nitajyaa.” ⁶ Ari yapatojiitanaka Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi ikinkithawaita-kojiitziro tsika okanta-kota iroka. ⁷ Ikanta osamanitaki ikinkithawajiitaki, ari ikatziyanaka Pedro, ikantanaki: “Iyikiiti, piyojiitzi awiroka, naaka ityaankaki pairani Pawa nokinkithata-kaayitajiri Kamiithari Ñaantsi kaari ashininkata, irootaki inkimisantan-tajyaari

irirori-payi. ⁸ Tima Pawa iyotzitauro okaratzi akinkithasiri-yitari, iñaakan-takiro inintziri aajatzi isaika-siritan-tajyaari Tasorinkantsi pasini-satzi kaari ashininkata ikimitaakai arokaiti. ⁹ Tima yaakami-ithatajiri Pawa yokaiti ikimita-kaira aajatzi arokaiti, tikatsi imaaninti Pawa. Yoitinta-siri-yitajiri ikaratzi awintaa-siritaariri Jesús. ¹⁰ ¿Kamiithata-tsuma pinthainkiro yantakiri Pawa? ¿Opaitama pinintantari pisintsitiri kimisanta-naatsiri imonkaratiro ikantakaan-taitani kaari aawyaa-jatzi arokaiti, kaari yaawyaa-jatzi aajatzi awaisatzitini? ¹¹ Tima irootaki inisironkatani Awinkathariti Jesús owawisaako-siri-yitajiri arokaiti. Ari ikantzi-yitaari aajatzi iriroriiti.”

¹² Mairi ikantajiitanaka maaroni. Ikimaitziiri aajatzi Bernabé, Pablo ikinkithata-kotziro okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa. ¹³ Ikanta ithonka-kiro ikamantakiri, ikantanaki Jacobo: “Iyikiiti, pinkimisanta-wakina: ¹⁴ Ikamantakairo Simón tsika ikanta Pawa yitanta-nakarori iyoyaayitakiri pasini-satzi atziri inkimisantant-tajyaariri irirori-payi. * ¹⁵ Tima irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki: ¹⁶ Aririka awisayitaki iroka-payi, aritaki nompipayi. Nowiriintajiro iwanko David.

Nompinkatharita-kayiri incharinityaari ari inkimita-jyaari tsika ikanta irirori nopinkatha-ritakaakiri.

¹⁷ Aririka omatakyaa iroka, ari yamina-minatajina pasini-satzi atziri, inkanta-yitaina: ‘Nowinkathariti,’

Ari onkanyaa nasiyitan-tajyaariri kaari pishininkata.

¹⁸ Ari ikantzi iñaawaitzi Awinkathariti Pawa. Tima iriitaki kasiyaa-kaayita-kayirori iroka-payi pairani owakira itantana-karori.

¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaari naaka, ti onkamiithati añaakai-yaari pasini-satzi kaari ashininkata ikaratzi kimisanta-yitairiri Pawa.

²⁰ Apatziro antyaankiniri sankinarintsi airo iwantari wathatsi yasita-kaitariri pawaniro-payi, airo imayimpi-waitzi, airo iwakoyitaro iriraani posiniri-payi. ²¹ Tima irooyitaki iroka isankinari Moisés ikinkithata-kota-piintai-tziri tsika-rika-payi yapatota-piinta Judá-iti kitaitiriki imakoryaan-taitari. Irootaki yitanakari pairani. Irootaki iwashaantan-tyaarori iroka-payi airo okantzimosirita-kaantari ashininka-payi.”

²² Ikanta Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi, itsipayitakari kimisantzinkari-payi, ikoyaaki intyaankiri Antioquía-ki intsipatanakyaari Pablo aajatzi Bernabé. Yoka ikaratzi ikoyaakiri: Judas ipaitai-tziri Barsabás, aajatzi Silas. Iriitaki jiwatakaa-yitakiriri kimisantzinkari-payi anta. ²³ Iriiyitaki aanakironi sankinarintsi. Iroka okantzi osankinata: “Iyikiiti, naakaiti Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi. Nowitha-jiitami awiroka kaari noshininkayita nampiyitarori Antioquía-ki, Tonkaironiki, aajatzi Cilicia-ki. ²⁴ Noyojiitaki tzimatsi poñaayita-nainchari aka, iriitaki oñaasirinka-kimiri anta, inintzi pimonkara-yitairo Ikantakaan-taitsiri, pinto-misitaa-nitajyaa. Kaarira notyaantani naaka-payi. ²⁵ Irootaki nokinkitha-waitan-takari aka, ari nokoyakiri akarajiitzi aka, iriitaki jatatsini iñaajimi intsipatanakyaari itakokitani Pablo aajatzi Bernabé. ²⁶ Iriijitaki

* 15:14 Wairontsi

atsipiwinta-kariri yawintaa-naari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁷ Nontyaanka-kimiri Judas aajatzi Silas. Iriitaki kamantapaakimini maaroni anta. ²⁸ Tima ti onkamiithati noñaakaa-waiyaami awirokaiti, tima ti onimotiri Tasorinkantsi aajatzi naaka-payi. Apatziro pantayita-najiro okaratzi nintachari. Iroka nokantzi: ²⁹ Airo piwayitari wathatsi yasita-kayi-tariri pawaniro-payi. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi. Aririka pimonkara-yitanakiro iroka, kamiithataki. Ari okaratzi.”

³⁰ Ikanta ijajiitanaki ikaratzi iyoyaakiri, ariijiitaka Antioquia-ki. Yapatota-paakiri kimisantzinkari-payi, ipapaakiri sankinarintsi. ³¹ Ikanta iñaanata-wakiro, ikimo-siri-jiitanaki. ³² Tima Kamantantzinkari inatzi Judas aajatzi Silas, itharowinta-kaapaakari iyikiiti yoisokirotyaari Pawa, onimoyita-najiri. ³³ Okanta osamanitaki isaikimo-waitakiri kamiitha, ityaankajiri tsika ipoñaakaro pairani. ³⁴ Iro kantacha inintaki Silas isaikanaki irirori Antioquia-ki. † ³⁵ Ari ikimitakari Pablo aajatzi Bernabé irojatzii isaikanaki irirori Antioquia-ki, itsipatakari pasini-payi kimisantzinkari, aikiro ikamantan-tanakitziro iñaani Awinkathariti.

Pablo itsiparyaari Bernabé, yapiitakiro ijatzi ikinkithatzi

³⁶ Okanta apaata, ikantairi Pablo yoka Bernabé: “Thami apiitajiro ariiityaari inampiki iyikiiti tsika akamantan-takiro iñaani Awinkathariti. Aminajiri tsika ikantayita.” ³⁷ Ari inintawitaka Bernabé yaanakirimi Juan, ipaitai-tziri aajatzi Marcos. ³⁸ Iro kantacha Pablo ti onimotiri yaanajiri, tima yooka-kitziiri pairani Marcos anta Panfilia-ki, ti ithotyiro Marcos intsipatyaaari tsika ikinkithata-kaanta-yitzi. ³⁹ Ari iñaaminthata-wakaa-jiitaka. Ari itsiparyaa-wakaa-nakari. Yaanakiri Bernabé yoka Marcos, ititanaka ikinanaki Chipre-ki. ⁴⁰ Iriima Pablo, yaminakiri Silas iriitaki intsipatyaaari irirori. Ikanta yamana-kotawajiri iyikiiti, ikantzi: “Nowinkathariti, nawintaami awiroka, pinkawinthayiri yoka.” Ari ijajiitanaki. ⁴¹ Ikanta ikinanaki Tonkaironiki irojatzii Cilicia-ki, ipintha-sirita-kaayitakari yawintyaari Jesús ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri.

16

Timoteo itsipatari Pablo aajatzi Silas

¹ Aikiro ijatatzii yariitanta Pablo, ithonka yariitantaka Derbeki aajatzi Listra-ki. Ari isaikiri aponi mainari ipaita Timoteo, kimisantzinkari inatzi. Otomi Judá-iti, kimisantzinkaro onatzi aajatzi, wirakocha inatzi iriri. * ² Ikanta kimisantzinkari-payi nampitarori Listra-ki aajatzi Iconio-ki, kamiitha ikinkithata-kotakiri yoka Timoteo. ³ Irootaki inintan-tanakari Pablo intsipatyaaari Timoteo tsika yariitan-tayita. Iro kantacha iyojiitzi maaroni Judá-iti wirakocha inatzi iriri. Irootaki yaantana-kariri Pablo intomisitaa-nitiri yoka Timoteo. ⁴ Ikanta ikinayita-nakira nampitsi-payi, ikamanta-yitanakiri kimisantzin-kariiti yantayitajiro okaratzi isankinatakiri Tyaankaariiti itsipatakari jiwari-payi anta Aapatyaawiniki. ⁵ Irootaki yawintaa-pirotan-tanakariri Jesús ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. Tima aikiro ishiki-pirota-nakitzi ikaratzi kimisanta-naatsiri maaroni kitaitiri.

† 15:34 Onasiyita fñaantsi-payi * 16:1 wirakocha = griego

Imisimpyaakiri Pablo aparoni Macedonia-satzi

⁶ Ikanta Pablo isinampita-nakiro Frigia aajatzi Galacia, tima ti isinitairi Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti anta Asia-ki. ⁷ Irojatzji yariitankakari anta Misia-ki. Ari ikinkithasiri-witaka inkinanana-kiromi Bitinia-ki, iro kantacha ti isinitiri Itasorinka Jesús ijatiro anta. ⁸ Awisanaki nampitsiki Misia, oirinka-jiita-paaka anta nampitsiki Troas. ⁹ Okanta otsitinitanaki, ari imisiwaitakiri Pablo, iñaaki aparoni Macedonia-satzi, ikantziri: "Pariityaana nonampiki, pinisinonka-yitajyaana." ¹⁰ Ikanta imisimpyii-takiri Pablo, ari nowitsika-jiitanaka nojajiiti Macedonia-ki. Tima noyojiitzi iriitaki Pawa nintatsiri nojati anta, nonkaman-tajiri Kamiithari Ñaantsi ikaratzi nampitarori anta.

Yasita-koitakiri Filipos-ki

¹¹ Ari notijiitanaja anta nampitsiki Troas, apatziro nowanakiro nojatziro Samotracia-ki. Okanta okitaitita-manaji irojatzji naata-kotan-tapaakari Owakira-winiki. ¹² Ikanta nawisanaki irojatzji nampitsiki Filipos. Tima iroka nampitsi irootaki otzinkami nampitsi Macedonia. Ari inampiyitarori wirakocha poñaayita-chari Roma-ki. Ari nosaika-waita-paakiri anta. ¹³ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaanta-piintari Judá-iti, nojatakiki nijaa-thapyaaki. Nosiya-kaantzi ari yapatojiita Judá-iti yamanajiiti. Ikanta nariita-paaka anta, saikajiita-paakina, nokinkitha-waita-kaapaakiro kooya-payi apatojiita-chari anta. ¹⁴ Tzimatsi aparoni kooya kimisanta-kinari nokinkitha-waitzi opaita Lidia. Irootaki poñaachari nampitsiki Tiatira. Ari opoki iroori opimantawaitzi manthakantsi jonkiro-masita-tsiri. Opinkathata-piintakiri iroori Pawa. Tima ikantakaakaro Awinkathariti opinthasirityaa onkimisantiri Pablo okaratzi ikantziri. ¹⁵ Okanta ikiwaataitakiro iroori aajatzi ikaratzi saika-wankotzirori, okantajiita-nakina: "Thami ajati nowankoki, pimayi-motina." Ari nomajiitakiri, tima oshiki apiipiitakina iroori okantana.

¹⁶ Okanta apaata, nojajiitaki namani notsipatari Pablo, ari nomonthaakaro awotsiki aparoni mainaro impiraitani. Tima iroka mainaro yaaka-sirita-tziiro piyari, irootaki iyotakaan-tarori opaita-rika awishi-motziriri atziri. Ari ipinaitziriri oshiki kiriiki ompiratarori iroka mainaro. ¹⁷ Tima oyaataa-nakina iroka mainaro, okaima-tzimaita okaima-kotziri atziri-payi, okantzi: "¡Yoka atziri-payi impiratani inatzii Pawa Jinoki-satzi, iriitaki kamanta-jimini pawisakotantajyaari!" ¹⁸ Ari okantatyaa okaima-waitzi maaroni kitaitiri iroka mainaro, irojatzji owatsimaan-takariri Pablo, iñaanatakiri piyari aakasirita-kirori, ikantziri: "Piyaapi-thatairo iroka mainaro, tima nawintaari Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki matakayi-mironi." Apathakiro ikantanaka piyari ijapithata-najiro.

¹⁹ Iro kantacha yoka ompiratarori mainaro, iyotanaki airo yaantaaro oshiki kiriiki, yaanakiri Pablo aajatzi Silas isaikajiitzi jiwari-payi, tsika ipiyojiita atziri. ²⁰ Ikantapaakiri jiwatatsiri: "Yokaiti Judá-iti iñaasirinkakiri ashininka-payi aka anampiki. ²¹ Iyomitaa-sitakari okaratzi yamijiitari irirori, ti anintajiitiro arokaiti yantaitiro, tima aroka-payi isankinata-kotani pinkatha-ritatsiri Roma-ki. ²² Imatzita-nakaro atziri-payi asitarori inampi imaimanitakiri Pablo aajatzi Silas. Ikantzi jiwari: "Pisapoka-yitiri, pimpassa-waitiri." ²³ Ikanta itonkakiro ipasawaitziri, yaanakiri iwayiriti wirakocha yasita-kotakiri. Ikantanakiri

aamaako-wintariri asita-kotaari-payi: “Paamaako-winta-pirotyaari yokapayi isiyakari.” ²⁴ Ikanta ikimaki aamaako-wintan-taniri ikantaitanakiri, iminkyaa-pirotakiri inthompoina, yawikitzitan-takari tinari-payi incha-kota.

²⁵ Okanta niyaankiiti tsitiniri, amanajiiitatsi, panthaa-jiitatsi Pablo itsipatakari Silas, kimajiiitatsi pasini asita-kotaari-payi. ²⁶ Ari omapokasitaka onikanaka, oshiwata-paakiro yasita-koitakiri. Apatha-kiro asitaryaanaka asitako-rontsi, osiryaa-siwaitanaka asirotha yoosotan-taitariri asita-kotaari. ²⁷ Ikanta isaakitanaki aamaako-wintariri asita-kotaari, iñaatziiro asitaryaanaka asitako-rontsi, inosika-nakiro iwisa-minto inintzi isataiyaa, isiyakaantzi siyayitaka asita-kotaari-payi. ²⁸ Iro kantacha ikaima-kota-nakiri Pablo, ikantziri: “¡Airo piwasinonkaa-waita, ainiro nosaika-jiitzi maaroni aka!” ²⁹ Ari ikaimakaantaki ootamintotsi, isiya-pirotatya ikyaapaaki aamaako-wintariri asita-kotaari. Ikanta iñaapaakiri Pablo aajatzi Silas, antaro itharowan-tanakari, piyonkawaitanaka, ityirowa-sita-nakari ³⁰ Imisitowakiri Pablo aajatzi Silas, isampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿paitama nantiri naaka nawisakotan-tajyaari?” ³¹ Ikantajiiitzi irirori: “Pinkimisan-tajiri Awinkathariti Jesús, aritaki pawisako-siritai awiroka, aajatzi ikaratzi saikatsiri piwankoki.” ³² Ari ikinkithata-kaanakiri tsika ikanta-kota Awinkathariti. Tima ikimajiiitaki ikaratzi saikatsiri iwankoki. ³³ Tima ainiro oniyaankii-titzi tsitiniri, yaanakiri Pablo aajatzi Silas pasiniki pankotsi. Ari ikiwainiri yaawyaaitakiri ipasawaitai-tziri. Ikanta ikiwaatai-takiri irirori imatzitakari ikaratzi ishininka-yitari. ³⁴ Ari yaanakiri iwankoki, ipapaakiri iwariti. Tima kimosiri ikanta-jiitanaka ikimisantairi Pawa itsipayitakari ishininka-payi.

³⁵ Okanta okitaitita-manaji, ityaantaki jiwari aamaako-wintariri asita-kotaari, ikantziri: “Pimisitowajiri Pablo aajatzi Silas.” ³⁶ Ikanta aamakotan-taniri, ikantakiri Pablo: “¡Noshininká! Ikantakina no-jiwariti nomisitowajiiitaimi kantacha pijataji kamitha’ ³⁷ Iro kantacha Pablo, ikantanaki irirori: “Naaka isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi. nomisitowa-yitajimi. Kantatsi pijayitaji kami-itha.” Tima ipasata-kaantakina pijiwariti tsika ipiyojiita atziri-payi, yasita-kota-kaantakina. Ti yaminawakiro tzimatsi-rika nokinakaasitani. ¿Ipaitama inintantari imisitowa-yitajina imananiikiini? ¡Ti noninti! Pinkantiri impokanaki irirori, iriitaki misitowa-jinani.” ³⁸ Ikanta ipiyanaka aamaako-wintan-taniri, ikamanta-paakiri jiwari-payi. Ikanta ikimawaki isankinata-kotani inatzii iwinkathariti Roma-satzi, antaroiti itharowa-jiitanaki. ³⁹ Jatanaki jiwari-payi, ikantapaakiri Pablo aajatzi Silas: “Pimpyaakotajina nowasankitaa-kaantakimi.” Imisitowa-kaantajiri, ikantawajiri: “Pijayitaji, ti noninti pisaiki nonampiki.” ⁴⁰ Ikanta isitowanaji yasita-kowaitai-takiri, jataki owankoki Lidia. Ari ipokajiiitzi kimisanta-naatsiri, ipintha-sirita-kaayitakari yawintaa-pirotyaari Jesús. Ikanta ithonkaki, jaitijiitaji.

17

Imaimanita-taintaki Tesalónica-ki

¹ Aikiro ijatatzii Pablo aajatzi Silas yariitanta. Ikinayitaki nampitsiki-payi Anfípolis aajatzi Apolonia-ki irojatzii yariitan-takari Tesalónica-ki tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ² Irootaki yamita-piintakari Pablo,

ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta Judá-iti. Tima mawa imakoryaan-taitari kitaitiri ijata-piintaki anta. Oshiki ikinkithata-kaakiri Judá-iti. ³ Yookoyitziniri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari inkami-motanti, aritaki yañaaji aajatzi. Ikantziri: “Yoka Jesús nokinkithata-kotzimiri, iriitaki Saipatzii-totaari.” ⁴ Tzimatsi Judá-iti kimisanta-nakirori ikamantan-tziri Pablo, irootaki yawintaan-tanaariri Jesús, itsipayita-nakari Pablo aajatzi Silas. Ikimisanta-jiitanaki aajatzi oshiki kaari Judá-iti pinkatha-witariri Pawa. Ari okimitakari aajatzi iroopirori-payi kooya-payi. * ⁵ Iro kantacha tzimatsi pasini-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, ti onimota-nakiri irirori. Yaminaki kaari-piro-siriri-payi atziri. Ityaankakiri iyomitairi atziri-payi nampitsiki imaimanitan-tyaariri Pablo aajatzi Silas. Yoka-payi kaari-piro-siriri ikyaaki iwankoki Jasón inosikiri Pablo aajatzi Silas, imaimanitan-tyaariri nampitarori anta. ⁶ Tira iñiiri yamina-mina-witakari pankotsiki, inosika-nakiri Jasón itsipataa-nakiri pasini-payi kimisantzinkari, yaanakiri isaiki jiwatatsiri nampitsiki, ikantapaakiri: “¡Ariitaka iroñaaka aka anampiki ñaasirin-katan-taintsiri nampitsiki-payi. ⁷ Iriitaki Jasón omisaika-wakiriri iwankoki! Ithainka-yitziro inintakaantani awinkathariti Roma-ki, ikantajiitzi: ‘Tzimatsi pasini pinkathari, ipaita Jesús.’ ” ⁸ Ikanta ikimaki maaroni atziri-payi aajatzi jiwari-payi, ti onimota-nakiri. ⁹ Iro kantacha ikowa-kotakiri Jasón impinawintyaa aajatzi pasini-payi kimisantzinkari, irootaki yapakaan-taariri.

Jataki Pablo aajatzi Silas Berea-ki

¹⁰ Okanta otsitinitanaki yokapayi kimisantzin-kariiti, ityaankajiri Pablo aajatzi Silas anta Berea-ki. Ikanta yariijiitaka anta, ikyaapaji yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ¹¹ Tima yokaiti Judá-iti nampitarori Berea-ki, nisironkan-taniri inajiitzi ti inkimityaari Tesalónica-satzi. Kimosiri ikanta ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús. yaakowinta-nakiro maaroni kitaitiri iñaanatanakiro Sankinarintsi-pirori iñaantyaarori omapiro-rika ikamantaitziriri. ¹² Tima tzimatsi oshiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús. Ari ikimitzi-takari aajatzi kaari Judá-iti, sirampari-payi aajatzi kooyapayi. Tima iriipirori inayitatzii yokaiti inampiki. ¹³ Iro kantacha ikima-kotakiri Judá-iti nampitarori Tesalónica-ki, ikamantan-tziro Pablo Kamiithari Ñaantsi anta Berea-ki, pokajiitanaki, iyomitaapaakiri atziri-payi imaimanitan-tyaariri Pablo. ¹⁴ Ikanta kimisantzinkari-payi anta, sintsiini ityaankajiri Pablo inkaari-thapyaaiki. Iriima Silas aajatzi Timoteo irojatzii isaikanaki irirori Berea-ki. ¹⁵ Ikanta yokapayi aanajiriri Pablo itsipata-nakari irojatzii yariitan-takari nampitsiki Atenas. Iro kantacha Pablo ikantakiri kimisantzinkari-payi oyaatakiriri: “Aririka pimpiyaji Berea-ki, pikanta-pajiri Silas aajatzi Timoteo: ‘Ikantakaan-tzimi Pablo, sintsiini pijati.’ ”

Isaiki Pablo Nampitsiki Atenas

¹⁶ Ikanta isaiki Pablo nampitsiki Atenas iyaawitari Silas aajatzi Timoteo, antaro iwasiritanaka iñaayitziri nampitarori Atenas ipinkatha-waitziri pawaniro-payi. ¹⁷ Irootaki ikinkitha-waita-kaantakariri Judá-iti tsika yapatota-piinta-jiita, aajatzi pasini-satzi atziri

* 17:4 kaari Judá-iti = griego

kaari ishininkatyaa pinkathairiri Pawa. Maaroni kitaitiri ijatzi tsika iyomparitaita, ari ikinkitha-waita-kaayitakiri atziri-payi ikaratzi iñaayitzi anta. ¹⁸ Tima iñaana-minthatakiri yotaniri-payi ikantaitziri Kimosiri-wiri-payi, pasini ikantaitziri Ñaako-wiri-payi. Irootaki isampita-wakaantari yokapayi, ikantzi: “¿paitama iyomitaan-tziri yoka kiñaaniri?” Ikantajitzi pasini: “Kimitaka ikinkithata-kota-tziiri iwawa-niroti pasini-satzi atziri.” Iro ikantan-tayitari tima inkamantan-tatziiro Pablo Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús, yañaantaari. † ¹⁹ Ari yaanakiri anta tsika yapatota-piinta-jiita yotaniri-payi, ipaitaitziro “Areópago”. Isampitakiri, ikantzi: “Intsityaa pinkaman-tinaro tsika okanta-kota owakirari pikinkithata-kotziri. ²⁰ Tima pikamantan-takiro nonampiki kaari nokima-piinta-jiitzi. Nonintzi noyojiiti opaitarika kanta-kota-chari.” ²¹ (Tima yokaiti nampitarori Atenas aajatzi ariitziinkari-payi anta, oshiki iniwitakaro inkimisantiro owakirata-tsiri ñaantsi, imatzimaityaaro irirori inkamantantiro.)

²² Ari ikatziyanaka Pablo ipiyotzi-wintai-takari, ikantanaki: “Ayompari, noñaakimi naaka tzimatsi oshiki piwawanitari pipinkathata-piintakiri. ²³ Naniitakiro maaroni pinampi, noñaakiro pipomi-pirini-minto-payi. Tzimatsi aparoni pisankinatakiri, pikantzi: ‘PAWA KAARI IYOTAITZI.’ Irijatzi nokinkithata-kotzimiri naaka yoka Pawa pipinkathatziri awiroka-payi, kaari piyojiitzi aajatzi. ²⁴ Iriitaki yoka Pawa owitsika-kirori kipatsi aajatzi ikaratzi tzimanta-yitarori. Iriitaki asitarori inkiti aajatzi kipatsi. Ti isaikan-tyaaro tasorintsi-panko iwitsikani atziri-payi. ²⁵ Ti inkowityaa-waiti irirori iwitsikaitantyyaa-niriri ompaityaa-rika. Iriitaki añaakairiri maaroni atziri, iriitaki owiniinkata-kaariri, ipantziro maaroni ikowityaa-niintai-tziri. ²⁶ Iriitaki owitsika-kiriri itanakarori atziri, iriitaki ishiyaa-kiriri, ithonka inampita-nakaro maaroni kipatsiki. Ikamantzi-takari Pawa tsika onkarati yañaayiti, tsika-rika-payi inampiyityaaro. ²⁷ Iro yantanta-yitakarori iroka, yamina-minai-tanta-jyaariri. Kimiwaitakami impapipampi-waita-tyiimi yamina-mina-waitziri. Aritaki iñaayitajiri. Tima ti intaina isaiki Pawa ari itsipayitai maaroni arokapayi. ²⁸ Iriitaki añaakaa-yitairi iroñaaka, ishiwata-kaayitaji, irijatzi tzimakaa-yitairi. Irootaki ikantzi-takari pairani kinkithata-kaanta-tsiri pishininka, ikantaki: ‘Omapiro, itomiyaayi Pawa anatzii.’ ²⁹ Tima omaapiro yasiyitaji Pawa, ti onkamiithati isiyaari yoka osiyakaarontsi iwitsikani atziri-payi, iwitsika-yitzi ooro, kiriiki, mapi, aajatzi okaratzi ikinkithasiritari iwitsika-yitiri. ³⁰ Tima pairanitaki ipyaakoyitairi Pawa ikaratzi antasi-waita-karori iroka-payi, okantakaan-tziro ti iyojiiti okaratzi yantziro. Iro kantacha ikantairi iroñaaka Pawa maaroni nampitarori kipatsiki, ikantzi: ‘Piwashaantairo kaaripirori pamisi-yitari.’ ³¹ Tima iyosiitaki Pawa aparoni atziri, iriitaki intyaankairi yaminako-yitairo okaratzi antayitakiri. Aritaki iyotaki irirori Pawa tsika-paiti imatairo. Aritaki iñaakakairi Pawa yoka atziri iwañaajiri ikamawitaka.”

³² Ikanta ikimaki ikinkithata-kotakiri kaminkari yañaaji, tzimayitatsi thainkana-kiriri. Iriima pasini-payi, ikantanakiri: “Ari apiitiro apaata

† **17:18** Kimosiri-wiri-payi = epicúreos = iyomitaan-tziro kowapirota-chari ankimo-siri-waiti; Ñaako-wiri-payi = estoicos = iyomitaantzi ontzimatyii añaako-pirota-nityaa.

pinkinkithata-kotinaro iroka.”³³ Ari isitowa-pithata-nakiri Pablo yoka-payi.³⁴ Iro kantacha tzimatsi kimisanta-najiri Jesús. Iriitaki oyaatana-kiriri Pablo. Tzimatsi aparoni kooya tsipata-kariri ikaratzi kimisanta-naatsiri, opaita Dámaris. Ikimisantzitanaka Dionisio, irijatzi aparoni itsipawitari yapatota-piinta Areópago.

18

Ariitaka Pablo Corinto-ki

¹ Ikanta yawisaki Pablo isaikawita-paaka nampitsiki Atenas, jataki Corinto-ki. ² Ari iñaapaakiri aparoni ishininka Judá-iti paitachari Aquila, Ponto-satzi inatzi. Owakira yariiwaita Aquila itsipataro Priscila, iina, ipoñaakaro Italia-ki. Tima ikanta-kaantakitzi iwinkathariti Roma-satzi, paitachari Claudio, isitowi maaroni Judá-iti inampiki. Ari ijataki Pablo yariityaari Aquila aajatzi Priscila. ³ Iñaapaakiri ikamaitaro isitsika-yitziro tonta-masita-tsiri manthakintsi, iwankoitari. Irootaki isaikan-tapaakari Pablo intsiapatyaari yantawaiti. Tima irootaki yantawaititari pairani Pablo. ⁴ Ari ikanta-piintatya Pablo ijatzi yapatota-piintaita kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinkithatakaa-piintakiri Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nintatsiri inkimisantairi Jesús. *

⁵ Ari ipokakiri Silas itsipatakari Timoteo irojatzi Macedonia-ki. Ikanta yariijitapakani, ikinkithata-kaakiri Pablo yokapayi Judá-iti Kamiithari Nãantsi, ikantziri: “Yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari.” ⁶ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari onimotiri ikisaniintanakiri Pablo, ikawiya-waita-nakiri. Ari itikanairo iithaari Pablo iyotantyaari iwashaantanaki-tziiri, ikantanairi: “Ariri7ka iwasankitaakimi Pawa, awiroka kanta-sityaaroni, tira naaka. Iroñaaka nomatiri kaari ashininkata nonkinkithata-kaayitairi.” ⁷ Awisanaki Pablo iwankoki aparoni atziri paitachari Justo, ipinkathata-piintakiri Pawa irirori. Yoka Justo isaika-nampitziro yapatota-piinta-jiiita Judá-iti. ⁸ Ikanta Crispo jiwatatsiri yapatota-piinta Judá-iti, ikimisanta-nakiri Awinkathariti Jesús, imatanakiro aajatzi ikaratzi saikatsiri iwankoki. Ari ikimitakiro oshiki Corinto-satzi, tima ikimakiro okaratzi ikantayitakiri Pablo, ikimisantanaki, ikiwaatai-takiri. ⁹ Okanta aparoni tsitiniri iñaanatakiri Pablo Awinkathariti, imisimpyaakiri, ikantziri: “Tikatsi pintharowantya pinkaman-tairi atziri-payi iroka ñaantsi, airo pimairitzi. ¹⁰ Tima naaka tsipatyaamini, tikatsi kimaatsita-kaawaityaamini aka. Aka nampitsiki tzimatsi oshiki nasiyitari naaka.” ¹¹ Irootaki isaikan-tanakari Pablo anta Corinto-ki iyomitaan-tziro iñaani Pawa, tima awisaniintanaki aparoni osarintsi. †

¹² Tima iriitaki Galión jiwatatsiri anta antaroki kipatsi ipaitai-tziri Acaya, aripaiti yitanakaro Judá-iti imaimanitziri Pablo. Yaanakiri pinkathariki. ¹³ Ikantapaakiri: “Yoka atziri ikinakaa-sitakaro iyomitaitziri atziri-payi impinkathatairi Pawa, ipiyathatakaro ikantakaan-taitziri.” ¹⁴ Inintzi iñaawaita-nakimi Pablo, ikantanakiri Galión yoka Judá-iti: “Iroorika pikinkithata-kotzi iwantaki yoka atziri, aritaki nonkimisantakimi pinkantairi. ¹⁵ Iro kantacha iroorika pikantawakaa-wintari okaratzi pifaaawai-yitziri, pipairyaa-waitziro wairontsi,

* **18:4** kaari Judá-iti = griego † **18:11** awisaniinta-nakiro aparoni osarintsi = aparoni osarintsi aajatzi 6 kasiri.

iroorika pikanta-wakaa-wintari pipaita-siwaitari: 'Ikantakaan-taitani.' Apatziro piyojiitziro awiroka tsika pinkantiro, ti nomiraawinta-waitiro naaka." ¹⁶ Imisitowa-kaantairi jiwari Galión maaroni. ¹⁷ Ikanta ñaawaita-tsiri jiwiriki yairika-nakiri Sóstenes, iriitaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta Judá-iti. Ipasawaita-nakiri. Iro kantacha Galión, ti imiraawintiro kantachari.

¹⁸ Oshiki kitaitiri isaikawaitanaji Pablo anta Corinto-ki. Ikanta iwithata-naari kimisantzinkari-payi, jataji Tonkaironiki. Iyaatanakiri Aquila aajatzi Priscila. Ikanta yariitaka Cencrea-ki, irootaki awochaati nampitsi Corinto. Ari yamiita-nakiro iisi Pablo, tima tzimatsi ikasiyakaariri Pawa. Otijiitanaka amaatako-minto-tsiki, jataji Tonkaironiki. ¹⁹ Ikanta yariita-paaka awochaatiki Efeso, ti intsipata-paiyaari Pablo yoka Aquila aajatzi Priscila. Jataki apaniirini yapatota-piinta Judá-iti. Ari ikamanta-paakiri Judá-iti tsika ikanta-kota Jesús. ²⁰ Ikowakowitakari Judá-iti osamani isaikanaki, iro kantacha Pablo ti ininti. ²¹ Iwithata-naari ikarajiitzi, ikantanairi: "Iriirika Pawa nintatsini, ari nompiyaji noñaajatimi. Tima onkowa-pirotatyya nariitaiya Aapatyaawiniki yoimosirinkaita." Ari ititanaari anta Efeso-ki, jataji.

Piyaja Pablo Antioquía-ki ijatatziki ikinkithatzi

²² Ikanta yariitaka Cesarea-ki, awisapaaki iwithatari kimisantzinkari-payi. Ipoñaawisanaki irojatzi nampitsiki Antioquía-ki. ²³ Ti osamanitaki isaikapai Pablo Antioquía-ki. Jataki yariitanta Galacia-ki aajatzi Frigia-ki, ipintha-sirita-kaapaari kimisantzinkari-payi yoisokirotyaari Jesús.

Ikinkithatzi Apolos Efeso-ki

²⁴ Okanta anta Efeso-ki, ari yariitaka aparoni Judá-iti paitachari Apolos, ipoñaakaro Alejandria-ki. Iyotziro ikinkitha-waitzi kamiitha, iwinthata-kaayitari atziri. Tima iyota-kotziro kamiitha Sankinarintsi-pirori. ²⁵ Iyotako-pirotziri Apolos tsika ikanta-kota Jesús. Tharowinta ikamanta-yitziri atziri, iyomitairi kamiitha okaratzi ikima-kota-kiriri Jesús. Ari owiraari iyota-kotziri. Iro kantacha, ti iyotako-pirotiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, apatziro iyotziro okaratzi iyomitaantakiri Juan. ²⁶ Okanta aparoni kitaitiri, yawintaakaro okaratzi iyotakota-nairi, yitanakaro ikinkithata-kaantzi Apolos yapatota-piinta Judá-iti. Iro kantacha okimakiri Priscila aajatzi Aquila, yaanakiri Apolos, iyomitaakiri tsika ikanta-kota ipaitziri irirori-payi "Yawotsiti Pawa". ²⁷ Tima inintatzi Apolos yariitanta maaroni anta Acaya, ikantakiri kimisantzinkari-payi Efeso-satzi impawakiri aparoni sankinarintsi yaakamiithatan-tyaariri nampitarori kipatsiki Acaya. Ikanta yariitaka Apolos anta, oshiki itharowinta-kaapaakari kimisantzinkari-payi ikaratzi ikoyayitairi Pawa ikimisantant-taariri Jesús. ²⁸ Tima oshiki imaimanitakiri Apolos yokapayi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, yiitsinampaakiri, tima iñaakakiri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithatakoitziri Saipatzii-totaari. Irootaki iyotaan-taariri yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari.

¹ Ikanta isaiki Apolos anta Corinto-ki, anankorianaki Pablo otzisi-masi, ariitaka Efeso-ki. Ari iñaapaaki kimisanta-witaa-chari. ² Isampita-paakiri: “¿Isaika-siritan-takami Tasorinkantsi owakira ikimisanta-kaitakimi?” Ikantajiitzi irirori: “Ti. ¿paitama kanta-kota-chari? ¿paitama ikantai-tziri Tasorinkantsi?” ³ Ari ikantzi Pablo: “¿paitama pikiwaa-wintakari pikimisantaira?” Ikantajiitzi irirori: “Iro nokiwaa-winta okaratzi iyomitaan-takiri Juan.” ⁴ Ikantzi Pablo: “Pairani ikiwaatakiri Juan atziri-payi ikaratzi owashaanta-nairori kaari-pirori. Iro kantacha ikantaki aajatzi Juan: ‘Pinkimisantairi pokatsini impoyiita-paakyaana.’ ” Iriitakira Jesús ikinkithata-kotakiri. ⁵ Ikanta ikimajiitaki yokapayi, ikiwaa-winta-nakari Awinkathariti Jesús, yawintaa-nakari. * ⁶ Ipoña Pablo iwasi-patzii-toyitakiri, isaika-siritan-tanakari irirori-payi Tasorinkantsi. Iñaawaita-nakiro pasini-yitatsiri ñaantsi. Ikamantan-tanakiro ñaantsi iyotakaa-nairiri Pawa. ⁷ Tima inkarajiiti 12 atziri iwasi-patzii-toitakiri.

⁸ Ari ikanta-piintatya Pablo ikyaayitzi yapatota-piinta-jiita Judá-iti kitaitiri imakoryaan-taitari, ikaratzi mawa kasiri ikinkithata-kaantaki. Tikatsi intharowantya, iyomitaan-tayitaki tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantai. ⁹ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kisosiri-waitatsiri, ti ininti inkimisanta-jiiti. Iriitaki yomitaa-naakiriri atziri-payi inkisima-waitiri kimisanta-nairiri “Awotsi.” Ikanta iyotaki Pablo, ti intsipata-naiyaari yapatota-piinta-jiita yokapayi. Apatziro itsipayitanaari ikaratzi ikimisanta-kaayitairi. Ari yitanakaro yapatojiita iyarapankotiki ipaitai-tziri “Tiranno.” Ari iyomitaa-piintakiri maaroni kitaitiri. ¹⁰ Ari ikanta-piinta-tziiro iyomitaa-yitakiri, awisaki okaratzi apiti osarintsi. Tima oshiki ikaratzi kimakotairiri Awinkathariti Jesús nampitsikipayi tzimatsiri anta Asia-ki, Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, maaroni.

¹¹ Ikantakaakari Pawa yoka Pablo, oshiki itasonka-wintantaki Efeso-ki. ¹² Tzimatsi atziri aanakirori manthakintsi yairika-piintziri Pablo, itziritan-takari mantsiyari-payi, isitakaa-yitairi imantsiyari. Omatzi-takari isita-kota-kaayitairi isaikasiritantakari piyari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti jatanain-tsiri nampitsiki Efeso, inintawita yisita-kota-kaayitairimi isaikasiritantakari piyari. Iroka ikantziri iñaanatzi piyari: “¡Tima tzimatsi itasorinka Jesús yawintaari Pablo, nonintzi piyaapi-thatairi pisaikasiritantakari!” ¹⁴ Irootaki imawitakari ikaratzi 7 Judá-iti, itomi paitachari Esceva, jiwawitariri ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Iro kantacha yakanakari piyari-payi, ikantziri: “Noyota-kotziri Jesús, noyota-kotziri Pablo. Irooma awiroka-payi, ti noyotimi.” ¹⁶ Ari yakotanaki isaikasiritantantakari piyari, yairika-nakiri nintawitachari yisita-kotairi, iposawaitakiri. Imapirotakiri iposawaitakiri, ontzimatyii isiyi, kaankimiriki yariijitaja iwankoki, antaro iwatsinaawaitakiri iwathaki. ¹⁷ Ithonka ikimajiitaki nampitarori Efeso-ki, Judá-iti aajatzi kaari ishininkatyaa. Oshiki itharowan-tanakari. Irootaki ikimisantan-tanakariri Awinkathariti Jesús maaroni anta. † ¹⁸ Ari ipokanaki ikaratzi kimisanta-nairiri Jesús, ikamanta-koyita-paakiro iyaari-pironka. ¹⁹ Iriima ikaratzi antyawiyari-witachari, yamayitapaakiro tsika iñaanata-kota-piintziro, iñaakiri maaroni atziri itaayitapaakiro. Ikanta yaminai-takiro tsika-rika okaratzi opinatari itaayi-

* 19:5 Wairontsi † 19:17 kaari ishininkatyaa = griego

takiri, ariitaka ikaratzi: 50,000 ikithoki kiriiki. ²⁰ Aikiro ikimako-piroi-tanaki-tziiri Awinkathariti.

²¹ Okanta iñiitakiro iroka-payi, ari iwinthata-naari Pablo yariitanyia Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. Ipoña yawisanaki irojatzi Aapatyaawiniki. Ikanta-siritzi: “Aririka nojataka Aapatyaawiniki imoña nawisanaki Roma-ki.” ²² Irootaki ityaankan-tanakariri Timoteo aajatzi Erasto ijati Macedonia-ki, iriitaki yoka apiti amitakota-piinta-kiriri. Irojatzi isaikanaki irirori Asia-ki.

Imaimanitan-taitzi Efeso-ki

²³ Okanta Efeso-ki imaimanitari-takiri ikaratzi awintaa-naariri ipaitai-tziri “Awotsi.” ²⁴ Ipoñaakaantaro paitachari Demetrio, asiropakori inatzi. Tzimatsi oshiki iratziriti, iriitaki owitsikiriri osiyakaaro yanini oyarapapankoti pawaniro “Diana.” Iriitaki yaantari oshiki kiriiki. ²⁵ Yapatotakiri Demetrio maaroni iratziriti Asiropakori-payi aajatzi pasini-payi osiyariri irirori iwitsika-waiyitzi. Ikantaki Demetrio: “¡Atziri-payi! Piyojiitzi awiroka irootaki añaantari arokaiti iroka antawairi. ²⁶ Iro kantacha akima-kotakiri ipaitai-tziri Pablo, iñaasirin-kaki oshiki atziri aka Efeso-ki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri Asia-ki, ikantayitzi: ‘Pawaniro inayitzi iwitsikani atziri, ti iriipiroti.’ Tima oshiki atziri kimisanta-kiriri. ²⁷ Ti apatziro iñaasirin-kayitai aroka airo yamananta-piroi-tairi awitsikani, irootaki ñaasirinka-pirotairi ompyaakotaiya iroopirori awawani Diana, ikimakoi-tziro maaroni nampitsiki okaratzi tzimatsiri aka Asia-ki. Aama aritaki iwashaantai-tanakiro ipokaitzi oyarapapankotiki.”

²⁸ Ikanta ikimajiitaki iratziriti, antaro ikisajiitanaka, ikaimajiitanaki ikantzi: “¡Antaroiti onatzi Diana, awawani aroka-payi Efeso-satzi!” ²⁹ Ari yakiwai-nkajiitanaka atziri ikaimajiitanaki. Yairika-paakiri itsipata-piintari Pablo paitachari Gayo aajatzi Aristarco, Macedonia-satzi. Yaanakiri tsika yapatota-piinta-jiita atziri. ³⁰ Inintawitaka inkyaapaakimi Pablo, titzimaita isinitiri ikimisanta-kaani-payi inkyi. ³¹ Tzimatsi jiwari-payi yaapatyaani Pablo, ikantakiri: “Airo pimatzitaro pinkyi awiroka anta.” ³² Okanta anta tsika ipiyojiitaka, oshiki ikaima-jiitaki, titzimaita iyojiiti opaita yapato-winta-jiitari. Ikaima-kaima-waita-sijiita. ³³ Tzimatsi Judá-iti ñaakiriri Alejandro isatikaka ipiyojiitaka, isintsitakiri iñaawaiti. Ari yakotanaki Alejandro imairitan-tawakyaari atziri-payi, ikinkitha-waita-kaawitakari. ³⁴ Iro kantacha iyojiitaki atziri-payi ishininka Judá-iti inatzi Alejandro, aikiro ijatakaa-nakitziro ikaimajiitzi, osamani ikantaka ikaimi, ikantajiitzi: “¡Antaroitiwá onatzi Diana, awawani arokaiti Efeso-satzi!” † ³⁵ Ari ikatziyanawa isankina-ryaan-tziti nampitarori anta, imairintakiri, ikantziri: “Efeso-satzi, naaka-payi kimpoyaa-kowintzirori oyarapapankoti awawani Diana, aajatzi osiyakaaro poñainchari inkitiki. ³⁶ Maaroni ayojiitzi, airo pikaima-kaimata-siwaita. Pimairitawaki, pinkinkithasiri-jiitya kamiitha. ³⁷ Tima yokapayi atziri pamayitakiri aka, ti iyaaripirotiro oyarapapankoti awawani, aajatzi ti inkisimawaitiro. ³⁸ Inintzi-rika iwasankitaa-kaantiri Demetrio aajatzi iratziriti, yaanakiri inkinkitha-waita-kairi jiwari, iriitaki amina-kotirini okaratzi ñaasirin-kakiriri. ³⁹ Tzimatsi-rika pasini kowachari ayota-kotiro

† 19:34 osamani ikantaka ikaimi = apiti hora okaratzi osamanitaki

aroka-payi, kimitaka kantatsi apatotiri maaroni jiwari-payi, yamina-kotan-tyaarori. ⁴⁰ Ti onkamiithati yakiwai-nkawaiya atziri-payi iroñaaka. Aritaki iwasankitaa-winta-kairo amaimanitantaki. Airo otzimi ankantiri ankisako-wintan-tyaari.” ⁴¹ Ikanta ithonka-nakiro iñaawai-yitakiro iroka, ityaankairi maaroni atziri.

20

Jataki Pablo Macedonia-ki aajatzi Grecia-ki

¹ Okanta okarata-paaki yakiwai-nkajiita atziri, yapatotakiri Pablo ikaratzi kimisanta-naintsiri, iyomitaa-yita-nairi. Ari iwithata-naari maaroni, jataki Macedonia-ki. ² Tima ithonka yariitakari inampiki-payi ikaratzi kimisanta-naatsiri anta, iyomitaa-yita-nairi. Irojatziki inanta-nakari Grecia-ki. ³ Ari isaika-paakiri anta ikaratzi mawa kasiri. Ikanta ititzi-matanaja ijatantai-yaari Tonkaironiki, ari ikimaki, ikantaitzi “Yasaryaa-tyaami Judá-iti iwimi aririka pariitakya anta.” Irootaki ipiyanta-naari Macedonia-ki. ⁴ Tzimatsi tsipata-naakariri: Sópater, itomi Pirro poñaachari Berea-ki; Aristarco, aajatzi Segundo poñaachari Tesalónica-ki; Gayo, poñaachari Derbeki; Timoteo, Tíquico, aajatzi Trófimo poñaachari Asia-ki. ⁵ Ari ijiwajiitanaki yokapayi anta nampitsiki Troas, iyaawinta-paakiri Pablo itsipatakana naaka. ⁶ Okanta okarata-paaki yoimosirinkai-tziro kitaitiri iwapiintaitan-tarori yatantaitani kaari ikonowaitzi siñakairori. Ari notitanaari notsipatari Pablo aajatzi pasini-payi nopoña-naaro nampitsiki Filipos. Iro awisaki 5 kitaitiri, noñaapairi itakarori ijiwajiitaki nampitsiki Troas, ari nosaika-jiita-paaki okaratzi 7 kitaitiri.

Yariitan-takari Pablo nampitsiki Troas

⁷ Okanta omonkarataja kitaitiri yapatotanta-piintaitari, ari napatojiitaka ojinokitzi pankotsi, nokinkithasiritaa-tziro owiraantarori iwakaanaari Jesús iyomitaani-payi. Tima yawisatzi Pablo onkitaitita-manai, irootaki yaakowintan-tarori ikinkithatakotziri Jesús. Niyaaankii-tita-kotakina tsitiniri. ^{*†} ⁸ Tzimatsi oshiki ootamintotsi oisainchari jinoki pankotsiki tsika napatojiita. ⁹ Ikinkitha-minthaitzi Pablo, tzimatsi aparoni mainari ipaita Eutico, iriitaki saikain-tsiri ikyaa-piintai-tzira pankotsi. Tima osamanitaki ikinkithataki Pablo, ayimatakiri iwochokini mainari, paryaanaki oosaawiki, kamapaaki. Tima mawa owiwirya iwitsikai-tziro pankotsi, ojinoki-pirotatzi, ari ipoñaakari iparyaanaki irojatziki oosaawiki. ¹⁰ Iro kantacha ayiitanakari Pablo, yoiyoota-sita-paakari mainari, ithomaa-paakiri. Ikantzi: “Airo pitharowa-jiitzi.” ¹¹ Ipoña ipiyapaja Pablo jinoki, ithonkakiro ikinkithasiritaaro iwiraanta-naaro Jesús iwakaanari iyomitaani-payi. Aikiro ikinkithata-nakitzi, kitaititanaki. Irojatziki notsipatakari nawisan-tanakari. ¹² Iriima mainari, yaitanairi yañaajira. Irootaki ikimosiri-pirotan-taita-nakari.

Nawisanaki Nampitsiki Troas irojatziki Mileto-ki

¹³ Ari nojiwajiitanaki naaka, notijiitanaka irojatziki nampitsiki Asón. Ari nokinkithasiritakari naanairi Pablo, tima inintakitzi irirori inkinanaki kipatsiki. ¹⁴ Ikanta noñaapairi Pablo nampitsiki, ari ititanaari

* **20:7** kitaitiri yapatotanta-piintaitari = itapiintarori kitaitiri = Domingo † **20:7** owiraantarori iwakaanaari = pitoryiirori yatantaitani.

irirori amaatako-minto-tsiki, jaitijiitaki Mitilene-ki. ¹⁵ Ikanta naw-isajiitaki anta, nokitaitita-kota-paaki Quofo-ki, okanta namaata-kotanaji aparoni kitaitiri awochaatiki nampitsi Samos, ari naata-kota-paintzi anta Trogilio-ki. Okanta nawisanaki pasini kitaitiri, ariijiitaka Mileto-ki. ¹⁶ Tima ti ininti Pablo naata-kota-painti Efeso-ki, airo isamanitan-tanaka nampitsiki-payi tzimatsiri Asia-ki. Inintatzi yariitaiya sintsiini Aapatyaawiniki, tikira yoimosirinkai-tanaki-roota kitaitiri Awiitaantsi.

Inkinkithata-kairi Pablo ijiwariti-payi Efeso-satzi

¹⁷ Ikanta nariitaka Mileto-ki, ikaimakaan-tapaakiri Pablo ijiwariti kimisantzinkari Efeso-satzi. ¹⁸ Ikanta ipokajiitaki, ikantawakiri: “Piy-ojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-mojiitakimi owakira nariitan-takari nampitsiki-payi tzimatsiri aka Asia-ki. ¹⁹ Ari nokanta-piintatya nantawaitziniri Awinkathariti, tsinampa-siri nokanta, oshiki niraawaitaka noñaayitziro imaimani-waitakina Judá-iti. ²⁰ Iro kantacha ti nowashaantiro nokinkithata-kayimiro panintaa-waityaari, noyomitaa-naayita-piintakimi piwankoitiki, aajatzi tsika-rika ipiyota-piinta-jiita atziri-payi. ²¹ Nokinkithata-kaayitakiri noshininka-payi Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nokanta-yitziri: “Pimpiya-siyitairi Pawa, pawintaa-yaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²² Ontzimatyaira nojati Aapatyaawiniki, tima iriitaki Tasorinkantsi pintha-sirita-kaanari. Ti noyotzi-maitya ompaitaa-rika awishimotinari anta. ²³ Tsika-rika nojayitaki, iyosirita-kaana Tasorinkantsi, ikantana: ‘Oshiki inkimaatsita-kaityaami anta, ari yasitakoi-timiri.’ ²⁴ Iro kantacha ti onkantzimo-siritina nonkami. Tima irootaki kowapirotacha nonkimo-siri-winta-pirotairo, irootantsi nomatakiro nanaanti nariitya tsika owiraiya nosiyi. Tima irootantsi nonthotyiro ikan-takinari Awinkathariti Jesús nonkamantan-tairo Kamiithari Nãantsi tsika okanta-kota inisironkatantai Pawa. ²⁵ Nokinkithata-kaayitakimi aajatzi awiroka-payi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Noyotzi naaka airo papiitairo piñaayitaana. ²⁶ Irootaki nonkantantyaamiri, ti naaka kantakaa-sityaaroni intziman-tyaari pyaasitaa-chani, ²⁷ tima nokaman-takimiro maaroni ikinkithasiritzi-takari Pawa yantiri, tikatsi aparoni nomani-motimi. ²⁸ Paamaako-wintaiya awiroka, ari pinkimitairiri ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri. Pinkinkithasiritaiya awiroka iwayitaki Tasorinkantsi pijiwayitairi kimisantairiri Pawa. Paamaako-wintai-yaari ikaratzi iwawisaa-koyitairi Pawa xxxikapathain-kawintairixxxxxx Awinkathariti ipina-winta-yitairi. ²⁹ Tima noyoti naaka aririka nomakoryaaki, ari-taki impokapaaki pasini inkimita-paakyaari katsimari owantaniri yapirotiri ipiraitari, tima inintapaaki yoka pokatsini yapirotiri kimisantzinkari. ‡ ³⁰ Aamasitya aritaki yamatawitanaki pikarajitaki awiroka pikimisanzin-karitzii, iwashaanta-kaanakiri ikimisanta-witari. ³¹ Irootaki pinkinkithasiritan-tyaari awiroka-payi. Tima mawa osarintsi nosaiki-mowaita-paintzimi, ti nowashaanta-paintiro noyomitaa-yitzimi maaroni, niraako-yitakami. ³² ¡Iyikiiti! Nokowakotziri naaka Pawa iriitaki aamaako-wintyaamini iroñaaka, iriitaki

‡ 20:29 owantaniri = lobos

kaminthayimiri, tima irootaki ikantayita-kairi. Aritaki iwitsika-siritaimi, aritaki imataimiro okaratzi ikasiya-kaakariri ikaratzi yasitai-yaari. § 33 Ti piñiina noniwityaaro naaka pithaari, piiriikiti, pasita-rika ooro. 34 Piyojiitzi awiroka-payi, naakataki antawai-wintain-chari naantari kowityii-moyitanari, ari nokimi-tajaari ikaratzi amitako-yitakinari. 35 Ari nokina-kayirori noyomitaan-takamirori tsika ankantya antawai-piro-yitai, anisironka-yitan-tyaariri kowityaa-waita-tsiri. Nosirita-kaamiro ikinkithata-kota-paintziri Awinkathar-iti Jesús, ikantaki: 'Kimosiri-piro-wintaari inatzi ikaratzi opasitan-tachari, ti ari inkantaitiri ipasitaitari.' "

36 Ikanta ithonka-nakiro Pablo ikamantan-takiro iroka-payi, ityi-irowanaka yamanakaa-naari ikaratzi piyotain-chari. 37 Maaroni iraa-jiitaka, yawithanota-wakai-yitaka, ari iwithata-waari Pablo ijataira. 38 Owasiri ikantajiitanaka, tima inkanta-kitzi Pablo airo yapiitajiro iñaajiri. Tima maaroni iyaataa-jiita-nakiri Pablo irojatzi ititanta-naari amaatako-minto-tsiki.

21

Ijatantaari Pablo Aapatyaawiniki

1 Ikanta nookanjiri, otijiita-naana, tampatzika nowanakiro nojataka nampitsiki Cos. Okanta okitaitita-manaki ariitakana pasiniki nampitsi Rodas, ikanta nawisanaki irojatzi Pátara-ki. 2 Ari noñaapaakiri anta antaro amaatako-mintotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari notijiitanaka. 3 Ikanta namaata-kojiitzi, namina-kota-nakiro othampisi Chipre, nokina-kotanaki naakaiti nakopiroki irojatzi Tonkaironiki. Tima tzimatsi owaararontsi yookaita-nakiri Mapiniki, ari naatako-jiitapaaki. 4 Ari noñaapaaki kimisantzinkari-payi, ari nosaiki-mowaita-nakiri okaratzi 7 kitaitiri. Ikantawakiri Pablo: "Airo pijatzi Aapatyaawiniki." Iro ikantan-tariri, tima Tasorinkantsi oyosirita-kairiri. 5 Okanta nomaapaaki 7 tsitiniri, iro nawisan-tanakyaarimi. Iyaataa-jiitakina maaroni iyikiiti, itsipayitakaro iinaiti, aajatzi irintsiti. Irojatzi tsika owiraa-thapita nampitsi, ari notyiirowa-jiita-paaka impanikiiti, amanaiyapakina. 6 Ipoña nowitha-yitanaari maaroni, otijiita-naana amaatako-minto-tsiki. Piyajiitanaja irirori-payi iwankoitiki.

7 Ikanta namaata-kojiitzi nopoñaanaro Mapiniki irojatzi Tolemaidaki. Ari nowitha-yitapaakari iyikiiti, tima aparoni kitaitiri nosaiki-mowaita-nakiri irirori-payi anta. 8 Okanta okitaitita-manaki, nokinajiitaki awotsiki irojatzi Cesarea-ki. Nosaiki-mota-paakiri iwankoki Felipe, kamantan-tanjirori Kamiithari Ñaantsi, iriitaki aparoni ikaratziri 7 ikoyita-kiri pairani yamitako-yitiri Tyaankaariiti. 9 Tzimatsi Felipe okaratzi 4 mainaro irisinto, kamantan-tzinkaro onayitatzi. 10 Tima awisaki oshiki kitaitiri nosaika-paaki Cesarea-ki, ari yariitakari aparoni Kamantan-tzinkari, ipaita Agabo, ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti. 11 Ipokapaaki nosaika-jiitaki naakaiti. Yaapaakiri iwathakiro Pablo, yoosotakari irakoki aajatzi iitziki. Ikantzi: "Ari

inkantiri Judá-iti yoosotiri asitariri yoka iwathakiro anta Aapatyaawiniki, yaanakiri iwinkatharitiki wirakocho-payi. Irootaki iyotakaakinari naaka Tasorinkantsi.”¹² Tima nokimajiitaki nokaratzi notsipatakari Pablo, nokanta-kanta-witanakari: “Airo pijatzi Aapatyaawiniki.” Ikantzi-tawitakari aajatzi kimisantzinkari-payi nampitarori anta.¹³ Iro kantacha ikantanakai: “¡Airo piraawai-jiita, oshiki piwasirita-kaana! Tima pinthatakana naaka. Aririka onkanyaa yoosotaitina irojatzi nonkama-wintan-tyaariri Awinkathariti Jesús anta Aapatyaawiniki, omawaityaata.”¹⁴ Tira nomatayri noitsinampairi nokanta-yiwitakari, apatziro nokanta-nakiri: “Omatyaata inintziri Awinkathariti.”

¹⁵ Okanta pasini kitaitiri, owitsika-jiita-naana, jaitijiitakina Aapatyaawiniki.¹⁶ Tzimatsi kimisantzinkari-payi Cesarea-satzi oyaatakinari. Iriitaki aanakinari iwankoki atziri paitachari Mnasón, Chipresatzi inatzii irirori. Tima pairani ikimisantajiri Jesús irirori. Iriitaki nomayimo-jiitakiri.

Yairikai-takiri Pablo tasorintsi-pankoki

¹⁷ Ikanta nariijiita-paaka Aapatyaawiniki, kimosiri ikantajiita iyikiiti iñaawakina.¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, yaayitanakina Pablo nariityaari Jacobo, iririntzi Jesús. Ari noñaapaakiri aajatzi jiwayitziriri iyikiiti.¹⁹ Iriitaki iwithayita-paakari Pablo, ikamanta-paakiri okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri.²⁰ Ikanta ikimajiitaki, itharowinta-nakari Pawa. Irootaki ikantan-tanakariri Pablo: “Iyiki, tzimatsi oshiki ashininka Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús. Iro kantacha ainiro isintsi-yitziri kimisantzinkari-payi imonkaratiro Inkantakaan-tani Moisés.²¹ Ikimako-wintakimi awiroka piyomitaa-yitakiri ashininka Judá-iti saikatsiri pasiniki nampitsi, pinkanta-yitirimi: ‘Ti onkowa-jaantyyaa pimonkaratairo Inkantakaan-tani Moisés, ti onkowa-jaantyyaa pinto-misitaa-nitairi pitomi-payi, ti onkowa-jaantyyaa antayitairo okaratzi amiyitari pairani.’²² ¿Tsikama ankantyyaaka iroñaaka aririka iyotaki ashininka-payi ariitaami aka? ²³ Noyotzi paita pantiri. Tima tzimatsi akarajiitzi aka ikaratzi 4 atziri, iriitaki nintatsiri imonkaratiro ikasiya-kaariri Pawa.²⁴ Pintsipata-nakyyaari yokapayi, ari pinkarati pantiro kitiwa-thata-kaajimini. Awiroka pinakowintirini inkarati impomiyitiri, yamiitai-tiniri iisi. Irootaki iyotantaityaari thaiyaantsi okaratzi ikantakoi-takimiri awiroka. Pimatzitakaro awiroka pimonkara-yitziro Inkantakaan-taytziri²⁵ Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús, notyaanka-kiniri pairani sankinarintsi. Nokantakiri: ‘Airo piwayitari tzimaraantatsiri posiniri ipomitai-tziniriri pawaniro. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi, tima iwinkaitani yantaitirorika.”²⁶ Ikanta Pablo yaanakiri yoka 4 atziri. Imawitakaro okitaititamanaji itsipayitakari inkiti-watha-yitan-tajyaari. Ipoñaa ikyyaaki tasorintsi-pankoki inkamantanti tsika onkarati kitaitiri onthonkantyyaari ikasiya-kaantziri irirori, inkantan-tyaari tsika-paiti yamayitiri yasitakai-yaariri Pawa.

²⁷ Ikanta omonkaratzi-mata-paaka 7 kitaitiri, tzimatsi Judá-iti poñaayita-chari ikipatsitiki Asia-satzi, iñaakiri Pablo tasorintsi-pankoki. Sintsii-piroini iyomitaa-naakiri atziri-payi imaimanitiri

Pablo, ²⁸ ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Ashininká, Israel-iiti! ¡Pamitakotina! Iriitaki yoka atziri ayitain-tsiri tsika-rika-payi iyomitaayitzi atziri imaimanitiri ashininka-payi, ithainka-waitziro Ikan-takaantani Moisés, ithainka-waitakiro aajatzi iroka tasorintsi-wanko. Iro watsi-pirotacha ikyaakaakiri tasorintsi-pankoki pasini-satzi atziri kaari ashininkata, ithainka-tasorintsi-waitakiro.” ²⁹ Iro ikantan-tari, tima iñaakitziiri Pablo anta Aapatyaawiniki itsipatari Tróximo poñaachari Efeso-ki, isiyakaan-tajiitzi ikyaakaa-kitziiri tasorintsi-pankoki. ³⁰ Tima sintsiini ipiyojiita-paaka oshiki atziri. Yairika-paakari Pablo, inosika-nakiri intakiroki tasorintsi-pankoki, yasitai-tanakiro. ³¹ Iroowitaincha iwaitirimi, ari ikamantai-takiri jiwatziiriri iwayiriti wirakocha, ikantai-tziri: “Imaimanita-wakaatyaa atziri.” ³² Ari yapatota-nakiri aajatzi iwayiriti inampina-payi irirori jiwari, isiyana-kityaa ipiyojiitaka atziri. Ikanta iñaawakiri ipokaki, iwashaanta-nakiri ipasawaitaitziri Pablo. ³³ Yairika-paakari Pablo, ikantanakiri iwayiriti: “Poosotan-tyaari apiti asirotha.” Isampita-nakiri atziri-payi: “¿paitaka yoka? ¿paitama yantakiri?” ³⁴ Iro kantacha tzimatsi kaimaasiwaita-nainchari, iro kantacha tzimatsi pasini-payi kaari akakotirini ikantawitakari. Ti inkimathatiro ijiwariti owayiri paita awisatsiri. Ityaankakiri iwayiriti yaanakiri Pablo tsika inaapiinta-jiitzi owayiri-payi. ³⁵ Ikanta yoirinka-kaawitari Pablo ijatakairi imaapiintzi owayiri-payi, aikiro isintsitatzi atziri-payi inintzi impasawaitiri, irootaki yanatan-tanakariri owayiri-payi inkini intzikaa-wintiri. ³⁶ Tima aikiro iyaatako-winta-tziiri atziri-payi, ikaimajiitzi, ikantzi: “¡Piwamairiwi!”

Ikinkithata-kota Pablo

³⁷ Iroowitaincha inkyaakaitiri Pablo imaapiintzi owayiri-payi, isampita-nakiri Pablo ijiwariti owayiri-payi, ikantziri: “Kantat-sima nonkinkitha-waita-kayimi kapichiini.” Ari ikantanaki jiwari: “¡Tsikama piyotziroka noñaani! ³⁸ ¿Tima awiroka Apitantoni-satzi, awiroka poñaakaan-takarori chapinki maimanitaantsi, kinapaintsiri otzisi-masiki, pamaki 4000 piwayiriti?” ³⁹ Ikantzi Pablo: “Naaka ishininka Judá-iti, nopoñaaro Tarso-ki saikatsiri anta Cilicia-ki. Otzinkami onatzii nonampi, nonintzi nokinkitha-waita-kayiri noshininka-payi.” ⁴⁰ Isinitai-takiri Pablo. Katziyanaka pawitsiki, itzinaa-wakotanaka imairitan-tawakyaari ishininka-payi. Okiryaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro iñaawaitan-tanakiro iñaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri maaroni ishininka-payi Heber-iiti, ikantanakiri:

22

¹ “¡Iyikiiti Israel-iitii! ¡Jiwari-payi! Pinkimi nonkantawaki naaka.”

² Tima Okiryaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro Pablo iñaawaitan-tanakiro iñaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri ishininka-payi, ikantanakiri:

³ “Pishininka nonatzii naaka. Notzimaki nampitsiki Tarso saikatsiri Cilicia-ki, iro kantacha nokimotataki naaka aka Aapatyaawiniki, iyomitaani nonatzii Gamaliel. Iyomitaakinaro noyotakopirotiro ikantakaantani awaisatzitini. Nokowa-piinta-witaka nosiri-pirotiyaari Pawa, pikimijjita awirokaiti iroñaaka. ⁴ Pairani namina-minatziri awintaa-naariri ipaitai-tziri ‘Awotsi’, nonintzi nowirimi.

Tima oshiki nonosika-yitaki sirampari aajatzi kooya, nasita-kota-kaanta-yitakiri. ⁵ Iñaayitakina maaroni Impira-tasorintsi-pirori aajatzi Antari-kona-payi. Iriitaki opayitakinari sankinarintsi ipakaan-tziri ashininka Judá-iti anta Ontyaamairiniki. Ipoña nojatanaki namina-mina-yitziri kimisantzinkari-payi, namayitziri aka Aapatyaawiniki, iwasankitaitiri.”

Ikinkithata-kota Pablo ikimisantant-taari
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Okanta naniijitzi awotsiki, iroowitaka nariityaa Ontyaamairiniki, tampatzikataki ooryaatsiri, ari imapoka-kinari morikanain-tsiri inkitiki, yoorinta-kota-paakina tsika nokatziyaka. ⁷ Ari notyaanaki kipatsiki. Nokimatzi ñaanatanari, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Paitama pimaimanitan-tanari?’ ⁸ Ari nosampita-nakiri, nokantziri: “¡Pinkatharí! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ari yakaita-nakina, ikantaitana: ‘Naakataki Jesús Kasiyakaa-wini-satzi pimaimanitziri.’ ⁹ Tima iñaakiri oorinta-painchari ikaratzi notsipa-yitakari, itharowajjitanaki. Iro kantacha ti inkimajjiitiro irirori iñaanataitana naaka. ¹⁰ Ari nosampita-nakiri, nokantziri: ‘Pinkatharí. ¿paitama pinintziri nantajiri naaka?’ Ari ikantanakina Pinkathari: ‘Pintzinai, pijati nampitsiki Ontyaamairiniki. Ari inkaman-taitimiro paitaa pantiri.’ ¹¹ Yakathata-naana ikaratzi notsipatakari irojatzi Ontyaamairiniki, tima mawityaaki ikantakaa-nakana oorinta-paakinari.

¹² Ari isaikiri anta aaroni atziri ipaita Ananías, ipinkathatziri irirori Pawa, imonkaratziro Ikantakaantani Moisés. Pinkatha iwiri maaroni Judá-iti nampitayitarori Ontyaamairiniki. ¹³ Pokanaki Ananías iñiina. Ikanta yariita-paaka, ikantapaakina: ‘Yiki Saulo, pikiryaaaji.’ Apatha-kiro nokantanaka nokiryaaaji, aminawaitanaana. ¹⁴ Aikiro ikantana-kitziina Ananías: ‘Awiroka ikoyajimi Iwawani awaisatzitini. Ikoyitakimi piyomitaan-tairo inintakayimiri irirori, tima piñaajiri Saipatzii-totaari tampatzika-siritatsiri, pikimakiri iñaanatakimi. ¹⁵ Awiroka kinkithata-kajirini maaroni atziriki. Pinkamantan-tayitairo okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimakiri. ¹⁶ Tikatsi pasini piyaawintyaari iroñaaka. Pintzinai, pijati pinkiwaatyaa, pawintaa-jyaari Awinkathariti pinkowa-kotairi impyaakotan-tajyaa-mirori pantayi-witakaro kaari-pirori.’ ” *

Ikinkithata-kotziro Pablo ityaankai-tziri inkinkithata-kairi pasinsatzi atziri

¹⁷ “Ikanta nopiyaaro Aapatyaawiniki, nojataki tasorintsi-pankoki namanapaji, ari noñaawyatakari anta. ¹⁸ Noñaakiri Awinkathariti, ikantakina: ‘Airo pisamanitzi, pisitowi Aapatyaawiniki, tima airo ikimisantai-tzimi pinkinkithata-kowityaana aka.’ ¹⁹ Nokanta-nakiri naaka: ‘Pinkatharí, iyojiitzi maaroni nojata-piintaki tsika yapatota-piinta-jiita, nominkyaa-kaanta-yitakiri ikaratzi awintaa-naamiri awiroka, oshiki nopasata-kaanta-waitakiri. ²⁰ Ikanta iwamaitakiri pairani kinkithata-kotzimiri, Esteban, ari nokaratzi-takari naaka anta, naapatyaakari owamaakiriri, naamaako-winta-kaniri iithaari-payi.’ ²¹ Iro kantacha ikantanakina Pawa: ‘Pijati, tima naaka tyaankimini intaina tsika inampiyitaro pasini-satzi kaari pishininkata.’ ”

* 22:16 Wairontsi

Isaiki-motakiri Pablo ijiwariti owayiriiti

²² Ikanta ikimawaki atziri-payi, yapiita-nakiro ikaimajiitzi ikantzi: “¡Yoka atziri ti onkamiithati yañai! ¡Pasiryii-yaari!” ²³ Aikiro isintsitazii ikaimajiitzi, itika-kota-jiita iithaariki, yooka-wanitziro kipatsi tsika ipiyojiitaka, tima inkisajiita-tyaa. ²⁴ Ikanta ijiwari iwayiriti wirakocha, ikantanakiri aparoni iwayiriti: “Paanakiri inthomponta yoka, ampasata-wakiri inkamantan-tajirori opaita iñaawaitakiri iwatsimaan-takariri ishininka-payi.” ²⁵ Iro yoosowitaitakari impasatan-taityaariri, isampita-nakiri Pablo pasini ijiwari owayiri, ikantziri: “Isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi nonatzii naaka. ¿Sinitaa-ntsita-tsuma impasataitina, tikira yaminakoitawakinaro paita-rika nokinaka-sitakari?” ²⁶ Ikanta ikimaki ijiwari owayiri, ipiya-sita-nakari ijiwari-piroti irirori, ikantapaakiri: “Nowinkathariti, ¿Piyotakima paita antakiri? Isankinata-kotani inatzii Awinkathari-piroti arokaiti Roma-satziiti.” ²⁷ Ikanta ikimawaki ijiwari-piroti owayiri, ipoka-sita-paakiri Pablo, isampita-paakiri: “¿Omapiroma awiroka isankinata-kotani nowinkathariti?” Ikantzi Pablo: “Jii.” ²⁸ Ikantzi ijiwari owayiri: “Oshiki nopinako-wintakari naaka nosankinata-kotan-tyaari.” Ikantzi Pablo: “Ti nompina-wintyaa naaka. Isankinata-koitzi-takana owakira notzima-paaki.” ²⁹ Ikanta ikimajiitaki oosotawi-kariri Pablo impasawaitiri, yoosiryaa-kota-nakiri, ijapithata-nakiri. Tima antaro itharowanaki ijiwari owayiri oosotakaan-takiriri isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi.

Yaitanjiri Pablo yapatota-jita-piinta ijiwari Judá-iti

³⁰ Okanta okitaitita-manaki, inintzi iyota-jaanti ijiwari owayiri opaita imaimanitan-tariri Judá-iti yoka Pablo. Yapatota-kaantakiri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, aajatzi maaroni Antari-konaiti Judá-iti. Yamaitakiri Pablo yasitako-witai-takari, saikapaaki tsika yapatojiita ijiwari-payi.

23

¹ Yaminapaakiri Pablo jiwari-payi apatotain-chari, ikantapaakiri: “¡Noshininká! Naamaako-winta-piintaka naaka airo otzimanta nantzi-motantiri, tima nonkimisanta-piintziri Pawa okaratzi ikantanari.” ² Ikanta Impira-tasorintsi-pirori paitachari Ananías, ipasa-waantita-kaantakiri Pablo. ³ Iro kantacha Pablo, ikantanakiri: “¡Taiyawari! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari. Pawa pasatimini awiroka. Saikawitakami aka pamina-kotan-tyaanaro Ikantakaan-taitani, ¿Tima pimpiyathatyaaro awiroka pipasata-kaantakina?” ⁴ Ikanta ikaratzi apatotain-chari, ikantanakiri Pablo: “¿Arima pinkantiri pikawiiri Impira-tasorintsi-piroti Pawa?” ⁵ Ikantzi Pablo: “Iyikiiti, ti noyowityaa naaka Impira-tasorintsi-pirori inatzii, tima onkantzi Sankinarintsi-pirori: ‘Airo pikawiiri jiwatakaantatsiri.’ ”

⁶ Iñaatzii Pablo tzimatsi Judá-iti ikaratakiri apatotain-chari Tampatzika-wiri inayitatzii, iriima pasini-payi Nasitantaniri inatzii, ikantanakiri: “¡Noshininká! Nasitantaniri nonatzii naaka, aajatzi noshininka-payi. Irootaki imishakowintan-taitanari iroñaaka, tima nonkimisantaji naaka aritaki yañaayitaji kamayita-tsiri.”

7 Ikanta ikimajjiitawaki ikantaki Pablo, iñaana-minthata-wakaanaka Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wiri. 8 Tima iriitaki Tampatzika-wiri-payi, kanta-piinta-tsiri: “Airo yañaayitaji kamayita-tsiri, ti intzimi Maninkariiti, ti intzimi siritsi.” Iriima Nasitantaniri, ikantajjiitzi irirori ti ari onkantakotya iroka-payi. 9 Ari ikaima-jiitanaki maaroni. Tzimatsi Yomitaan-taniri Nasitantaniri katziya-yitanain-chari, ikantanaki: “Yoka atziri ti ontzimi ikinakaa-sitani. Aamaa-sityaa iñaana-siritatziiri Maninkari, tirika iñaana-sirita-tziiri siritsi.” 10 Aikiro isintsitatzi ii ikaima-jiitzi. Irootaki itharowan-tanakari ijiwari owayiri-payi iwamaitiri Pablo. Ikaimakaan-tairi iwayiriti yaanajiri inthomponta tsika imaaapiinta-jiitzi.

11 Okanta otsitinitanaji, iñaakaari Awinkathariti yoka Pablo, ikan-tairi: “Airo pitharowantari, aritaki pinkinkithata-kotakyaa Roma-ki pikimitaakiro aka Aapatyaawiniki.”

Ikinkitha-sirita-jiita iwaitiri Pablo

12 Okanta okitaitita-manaki, ikinkitha-waijiitaki pasini Judá-iti, ikantajjiitzi: “Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzii awamaan-takyaariri.” * 13 Yanaanakiro ikarajjiitzi 40 atziri kamanta-wakain-chari. 14 Iriitaki jatasita-kiriri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, aajatzi Antari-kona-payi, ikantapaakiri: “Noninta-jiitaki nomashika-wintiri Pablo irojatzii nowamaan-takyaariri. 15 Irootaki nokinkithasiritakari naaka-payi, nonintzi paapatyaa-wakaiyaa awiroka pikaratzi papatota-piinta-jiita, pinkinkitha-waita-kairi ijiwari owayiriiti, pinkantiri: ‘Pamajinari Pablo onkitaitita-manaki naminako-pirotiri ikinakaa-sitakari.’ Tima aamawintaa nonkanta-jiityaa naaka, irojatzii nowan-tawakyaariri tikira yariita-paakyaa aka.”

16 Iro kantacha ikimaki itziniri Pablo ikamanta-wakaa-jiita, jatanaki tsika imajjiitzi owayiri-payi, ikamanta-paakiri Pablo. 17 Ipoñaaw ikaimaki Pablo aparoni ijiwari owayiri, ikantakiri: “Paanakiri yoka awankari anta pijiwa-piroritiki, tzimatsi opaita inkaman-tiriri.” 18 Ikanta ijiwari owayiri yaanakiri itziniri Pablo ijiwa-piroritiki owayiri, ikantapaakiri: “Jiwari, ikowa-kotakina Pablo namakimiri yoka mainari, tzimatsi inintziri inkaman-timiri.” 19 Ikanta jiwari-pirori, yaanakiri mainari intyaatsikaini, isampitakiri: “¿paita pinkaman-tinari?” 20 Ikantanaki mainari: “Ikinkitha-siri-jiitaka Judá-iti inkowa-kotimi onkitaitita-manaji paanajiri Pablo tsika yapatota-piinta-jiita Antari-konaiti, ari yaminako-pirotiro ikinakaa-sitani. 21 Airo pikimisantziri, tima omanajjiitaka 40 atziri-payi. Ikantajjiitaki: ‘Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzii awamaan-takyaariri.’ Aritaki owitsika-jiitaka iroñaaka, iyaawinta-jiitatya tsika pinkanti awiroka.” 22 Ikanta ityaantajiri yoka mainari, ikantawajiri: “Airo pikamantan-tziro iroka-payi.”

Iwawisai-takiri Pablo pinkathariki Félix

23 Ikanta ijiwari owayiri ikaimaki apiti inampina, ikantakiri: “Papatoti 200 piwayiriti, aajatzi 70 owayiri-payi kyaakota-chani, pasini

* 23:12 amashika-winta-jiitiri = airo awajiita, airo irajjiitzi amiri irojatzii asiryaan-takyaariri.

200 aayitatsini iwisa-minto. Iriitaki jatatsini tsitini-paiti anta Cesarea-ki. ²⁴ Impoña paminaki pasini inkyaa-kota-nakyaari Pablo, paamaakowintyaari kamiitha. Paanakiri pinkathariki Félix.” ²⁵ Ari ityaanta-kiniri isankinari pinkathari, iroka ikantziri:

²⁶ “Isankinari Claudio Lisias ityaantziniri pinkathari Félix: Oshiki nowithatami. ²⁷ Yoka atziri notyaanta-kimiri, yairika-kaantawitakari Judá-iti aka, iroowitain-chami iwirimi. Ikanta noyotaki isankinata-kotani inatzii awinkathariti Roma-ki, naanaki nowayiriti, nookakaa-wintakiri. ²⁸ Nokowaki noyoti paita ikinakaa-sitakari, paita imaimanitan-taitariri, naanakiri yapatota-piinta-jiita irantari-konati-payi. ²⁹ Noñaatzii imaimani-winta-sitari ikantakaan-taitani irasi iriroriiti. Ti onkamiithati iwamaitiri, ti onkamiithati aajatzi yasitakowaitaitiri. ³⁰ Nokimaki aajatzi inintajiiatzzii Judá-iti iwamairi, irootaki notyaankan-tamiriri awiroka. Nokantzi-takari ikaratzi maimani-waitziriri inkaman-timiro paita itzimawintan-tariri yoka.”

³¹ Imatakiro owayiri-payi. Yaanakiri tsitini-paiti Pablo nampitsiki ipaitai-tziro Antípatris. ³² Okanta okitaitita-manaki, piyajiitaja owayiri-payi aniita-sita-nainchari. Iriima ikaratzi kyaakota-nainchari aikiro iyaata-kota-nakitziiri Pablo. ³³ Ikanta yariita-kaakari Cesarea-ki, ipapaakiri sankinarintsi pinkatharika, ikantapaakiri: “Pinkathari, yoka Pablo.” ³⁴ Ikanta ithonka-kiro pinkathari iñaanata-wakiro sankinarintsi, isampita-nakiri Pablo, ikantziri: “¿Tsika pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaaro Cilicia-ki.” ³⁵ Ikantzi Claudio: “Ari nonkimakimi apaata aririka yariita-paakyaa ikaratzi maimanitzimiri.” Ikantakaanaki yaitanakiri iwinkathari-pankotiki Herodes, ari yaamaakowintyaariri anta.

24

Ikinkithata-kotakari Pablo anta Félix

¹ Okanta awisanaki 5 kitaitiri, ariitapaaka Cesarea-ki Impirasorintsi-pirori Ananías itsipayitakari Antari-konaiti aajatzi ookaakowintan-taniri ipaita Tértulo. Yawisa-sita-paakiri pinkathari imaimanitari Pablo. ² Ikanta yamaita-paakiri Pablo, ñaawaitanaki Tértulo, ikantanakiri Félix: “Paasoonki pinkathari, tima kamiitha noñaayitakiro nosaiki, oshiki piyota-nita, pantakiniri kamiithata-tsiri noshininkapayi. ³ Nowinkatha-piroriti Félix, oshiki ipaasoonkita-piintakimi maaroni noshininka. ⁴ Iro kantacha airo osamanitanta, nonintzi pinkimisanta-wakina kapichiini nonkantimiri. ⁵ Noñaakiri naaka yoka atziri, owaari-pirotaniri inatzii. Ithonka ikina-kina-yitaki nampitsiki, ti apatziro imaimanitikiri noshininka Judá-iti, irijatzi jiwatakaa-najiriri ikaratzi paitasi-waita-chari ‘Tsiritanaariri Kasiyakaa-wini-satzl.’ ⁶ Inintaki aajatzi iyaaripirotiromi notasorintsi-pankoti, irootaki nairika-kaanta-kariri, noninta-jiiwitaka namina-kotan-tyaarimi Ikantakaan-taitanari naakaiti. ⁷ Iro kantacha ipokapaaki jiwari Lisias, sintsiini ikantapaaka, yaapithata-kinari. ⁸ Ikantanakina: ‘Ontzimatyii pijati pinkathariki iwitsikimiro kantainchari.’ Intsiyaa pisampi-pirotiri awiroka ayotantyaarori omapiro-rika nomaimanitan-takariri.”

⁹ Irojatzii ikantzi-tajiiitakari Judá-iti ikaratzi pokaintsiri.

¹⁰ Ari itzinaa-wakotanaka pinkathari iñaawaitan-tyaari Pablo. Ikan-tanaki Pablo: “Oshiki nokimo-siri-wintakimi, tima awirokatakaki kimi-nani nonkinkithata-kotyaari, tima noyotzi awirokatakaki owitsika-piinta-kiniriri noshininka-payi imaimanita-wakaa.

¹¹ Kantatsi pisampita-kowintina awiroka, tima owakira nariitaja Aapatyaawiniki, okaratzi ¹² kitaitiri nariitan-taari, nonintawita nopinkathata-pajirimi Pawa. ¹² Tikatsi fiininani noñaana-minthati, ti nomaimanitiri atziri-payi tasorintsi-pankoki, ari nokantakari pasiniki nampitsi, tikatsi nomaimaniti yapatota-piinta-jiita. ¹³ Yokaiti kamanta-kota-kinari iroñaaka aka, tima airo ifiitziro omapiroatya ikanta-kotanari. ¹⁴ Ari okantari, nawintaajari naaka ipaitai-tziri ‘Awotsi.’ Irootaki ikantayitziro amishakowintanari noyimisanta-siwaitani onatzii. Nawintaa-jatyari naaka Pawa ipinkathatziri pairani nowaisatzitini. Nokimisantziro ikantakaantani, aajatzi isankinari-payi Kamantan-tzinkariiti. ¹⁵ Ari nosiyari irirori-payi iyaawintari Pawa iwañaayitajiri kamayitain-tsiri, ti apatziro yañaayitaji kamiitha-siriri imatzita-jyaaro maaroni kaari-pirori-payi. ¹⁶ Irootaki nokowanta-piintakari airo otzimawaitzi kaari-pirori nantzi-motiriri Pawa, aajatzi atziri-payi. ¹⁷ Tima awisaki oshiki osarintsi nokina-kina-waitaki, nopiyaja nonampiki namaji nompasita-pajyaariri noshininka kowityaa-waita-tsiri, nokowawitapaja aajatzi nompomita-pajinirimi Pawa. ¹⁸ Irootaki nantziri tasorintsi-pankoki, ari namiitakiro noisi nonki-tiwa-thatan-tajyaari, ti oshiki nonkara-jiiti, tikatsi nomaiman-iti anta. Aripaitira iñaapaakina Judá-iti poñaayita-chari Asia-ki. ¹⁹ Iriitaki pokatsinimi aka inkinkithata-kotina opaita-rika iñaakota-kinari. ²⁰ Ti impokatyii irirori, yokayitaki pokaintsiri iriitaki Antari-konaiti apatowinta-kanari chapinki, intsityaa inkantimi tzimatsi-rika iñaakota-kinari anta nokinakaasi-takari. ²¹ Aamaaka iro ikanta-kotanari nokanta-kiriri chapinki yapatowintan-tanari, nokantakiri: ‘Irootaki imishakowintai-tanari nokimisantajiro yañaayitaji kamayita-tsiri.’ ”

²² Tima iyotako-pirotzit-tari pinkathari Félix ipaitai-tziri “Awotsi-wiri,” irootaki iwashaantan-tanakariri, ikantanakiri: “Aririka impokaki jiwari Lisias, ari inkamanta-pirota-paakinaro.” ²³ Ikantanakiri Félix ijiwari owayiri-payi: “Irojatzira paamawinta-wakyaari Pablo, iro kantacha pisinitiri yariityaari irapatyaani-payi impantyaariri kowityii-motariri.”

²⁴ Okanta pasini kitaitiri, ipokaji pinkathari Félix itsipatakaro iina Drusila, oshininka Judá-iti onatzii iroori. Ikaimakaan-tapajiri Pablo inkimiri inkinkithatiniri tsika okanta-kota yawintaajari Jesús, Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro kantacha yitanakaro Pablo ikinkithata-kiniri tampatzika-siritaantsi, ñaako-siritaantsi, iwasankitaan-taiti apaata. Itharowan-tanakaro Félix, ikantanakiri: “¡Aritapaaki, pi-jatai! Ari napiitajiro nonkaima-kaantajimi apaata nosaika-siwayityaa-rika.” ²⁶ Tima iyaawinta-witattyari Félix impinako-wintyaami Pablo, yookakaa-wintan-tajyaariri. Irootaki yapii-yapiitan-tawitarori ikaimakaan-tziri inkinkitha-waita-kairi. ²⁷ Awisaki okaratzi apiti osarintsi. Ari okarata-paaki ipinkatha-ritzi Félix. Inintzi yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, yasita-kota-kaanta-nakiri Pablo. Yimpoyiitaari pasini pinkathari paitachari Porcio Festo.

25

Inintaki Pablo iriitaki César mishakowintirini

¹ Aritaki pinkathari-wintantaji Festo. Ari maakotanaki mawa tsi-tiniri, jataki Aapatyaawiniki ipoñaanakaro Cesarea-ki. ² Ikanta ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari aajatzi iriipirori-payi Judá-iti, ikamanta-kota-wakiri Pablo. ³ Ikowa-kotakiri Festo intyaantajiri Pablo Aapatyaawiniki. Ikinkithasiri-jiitaka iwamaakaanitiri niyaanki-thakiniki awotsi. ⁴ Iro kantacha ikantanaki Festo: “Yasitakoi-takiri Pablo anta Cesarea-ki, irootzi-mataki nojataji anta. ⁵ Intsityaa iyaatanakina pijiwariti, tzimatsi-rika ikinakaa-sitani yoka atziri, aritaki pimishakow-intiriri anta.”

⁶ Ti osamani-piroti isaikawaita-painti Festo Aapatyaawiniki, piyaja Cesarea-ki. Okanta okitaitita-manaki, isaikaki iwinkathari-mintoki, ikaimakaan-takiri Pablo. * ⁷ Ikanta ikyaapaaki Pablo, ari ipokajiita-paaki Judá-iti poñainchari Aapatyaawiniki, oshiki kaari-pirori ikantako-waita-paakiriri. Iro kantacha ti iñiuro omapiro-rika okaratzi ikantakoi-tziriri. ⁸ Ari ikisako-winta-nakari Pablo, ikantanaki: “Tikatsi kaari-pirori nantaki naaka, ti nompiyathatyaaro Ikantakaan-taitani, ti noyaaripirotiro tasorintsi-panko, ti nonkawiya-waitiri César ijiwari-piroti Roma-satzi.” ⁹ Tima inkowatziri pinkathari Festo yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, isampita-nakiri Pablo: “¿Pinintzi pijati Aapatyaawiniki, namina-kotan-tyaamiri anta?” ¹⁰ Ikantanaki Pablo: “Ari okamiithatzi paminako-tinara aka, tima awiroka iwaki César, pijiwari-piroti. Aritaki piyojiitaki tikatsi kaari-pirori nantzi-motiriri noshininka-payi Judá-iti. ¹¹ Ari ontzimimi nokinakaa-sitani, kantatsi iwasankitai-tantyaanaro kaamanitaantsi. Iro kantacha tikatsi nonkinakaa-sityaari, ti onkamiithati pintyaankina anta. Nokowatzii iriitaki pinkathari César amina-kotinani.” ¹² Ari ikinkitha-waita-kaanakiri Festo inampina-payi. Ikantakiri: “Pikowatzii yamina-kotimi César, aritaki pijataki.”

Yaitanakiri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ikanta pinkathari Agripa aajatzi iina Berenice pokajiitaki Cesarea-ki, iwihatyaari Festo. † ¹⁴ Ikanta isaikawaita-paintzi Cesarea-ki, ikinkitha-waita-kaakiri Festo tsika ikanta-kota Pablo, ikantakiri: “Tzimatsi aka aparoni atziri yookanajiri pinkathari Félix yasitakoi-tziri. ¹⁵ Tima nojata-kitzi chapinki Aapatyaawiniki, oshiki ikantako-waita-wakiri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari aajatzi Antari-konaiti, inintaki naaka tsitoka-kaantirini. ¹⁶ Nokanta-nakiri naaka: ‘Iroka namijitari inampiitiki Roma-satzi: Ontzimatyii yapatojiityaa ikaratzi maimanita-wakaa-chari, inkisako-wintan-tyaari omishakowintaari. Omapiro-rika otzimi ikinakaa-sitani, aritaki onkantaki iwaitiri.’ ¹⁷ Irootaki nomatakiri ipokajiitaki mishakowintan-taniri, ti noshintanaki, jatakina nosaika-mintoki, nokaima-kaantakiri yoka atziri. ¹⁸ Iro kantacha ti onkanta-pirotiyaa ikantako-witapaa-kariri imishakowintziri, ti noñiuro onkaaripiroti okaratzi nokinkithasirita-kowita-kariri. ¹⁹ Apatziro ikinkithatakiro ikimisanta-siwaitari, ikinkithata-kotakiri aajatzi Jesús iwamaitakiri, iriitaki ikantziri Pablo añaaaji. ²⁰ Ti noyoti naaka tsika nonkantiro kantachari, nosampitakiri

* 25:6 ti osamani-piroti = 8 okaratzi kitaitiri, tirika onkarati 10 kitaitiri isaikawaita-paintzi

† 25:13 Agripa = Herodes

Pablo inintzi-rika ijati Aapatyaawiniki yaminakoi-tantyaariri anta. ²¹ Iro kantacha ininta-pirotatzii Pablo iriita-jaantaki amina-kotirini awinkathari-piroti, César Augusto. Irootaki nokantan-takari yasitakoi-tawakiri irojatzi nontyaankan-takyaariri anta.” ²² Ikanta Agripa ikantanakiri Festo: “Nonintzi nonkimiri naaka yoka atziri.” Ikantzi Festo: “Aritaki pinkimakiri onkitaitita-manaki.”

²³ Okanta okitaitita-manaki, ikyaaki Agripa itsipatakaro Berenice, iina, owaniinka ikantayitaka. Itsipatakaru ijiwari owayiri-payi, aajatzi iriipirori-payi atziri saikayita-tsiri anta. Ikantaki Festo yamaitiri Pablo. ²⁴ Ari iñaawaitanaki Festo, ikantzi: “Pinkathari Agripa, iriipiroriiti ikaratzi apatotain-chari aka, yokataki yoka atziri. Oshiki imishakowinta-waitakiri Judá-iti Aapatyaawiniki aajatzi aka Cesarea-ki. Ikaima-piinta-jiitzi inintzi iwamaakaan-tiri. ²⁵ Iro kantacha ti noñii naaka ikaaripirotakari iwamaan-taityaariri. Iriitaki ninta-sitain-chari yamina-kotiri Augusto, irootaki okowa-pirotantari nontyaankiri anta. ²⁶ Ti noñii naaka ompaityaa nosankinati-niriri pinkathari-pirori tsika okanta-kota, irootaki namakaan-takariri piñaayitiri awirokaiti, awirokata-jaantakira pinkathari Agripa namakiniri, aririka pithonkairo pisampi-winthatiri, tzimataiki nosankinatiri. ²⁷ Tima ti onkamiithatzi-motina naaka nontyaanki aparoni asita-kotaari, airorika otzimi tsika osankinata-kotyaa okaratzi ikinakaa-sitakari.”

26

Ikisako-winta Pablo anta Agripa-ki

¹ Ikanta Agripa ikantanakiri Pablo: “Kantatsi piñaawaiti awiroka.” Ari itzinaa-wakotanaka Pablo, ñaawaitanaki, ikantzi: ² “Pinkathari Agripa, oshiki nokimo-siritaki nonkinkitha-waita-kayimi iroñaaka, nonintzi nonkinkithata-kotiro okaratzi ikantako-waita-kinari Judá-iti. ³ Tima piyopirotziro awiroka okaratzi yamitari ashininka-payi Judá-iti añaawinta-kotiri iroñaaka. Irootaki nokowantari pinkimisanta-wakina nonkantimiri.”

Yañaantari Pablo tikira inkimisanta-jiita

⁴ “Iyojiitzi Judá-iti tsika nokanta pairani nomainarita-paaki, ainiro nosaikawita nonampiki, aajatzi nosaiki-moyitan-takariri Aapatyaawini-satzi. ⁵ Tima naakata-piintaki Nasitantaniri sintsitani-taniri, nomonkara-yitziro Ikantakaan-taitani. Inintirikami noshininka-payi, kantatsi inkinkithata-kotina, tima iyotina tsika nokanta-waita. ⁶ Irooma iroñaaka ikantakoi-tataanaro nokinkithata-kota-najiro iyaakoniintaitani ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. ⁷ Pinkathari Agripa, irojatzi noyaakoniintzi-takari naaka, irootaki ikantako-yitanari ashininka-payi iroñaaka. Irojatzi iyaakotzi-taari ashininka-payi karatatsiri 12 icharinini Israel, inintzi imonkaratairo Pawa ikasiya-kaantakiri. Irootaki iñaasintsitantari ikamaiwintaari Pawa maaroni kitaitiri. ⁸ ¿paitama kaari pikimisantanta awiroka-payi kantatsi iwañaajiri Pawa kamawita-chari?”

Imaimani-witakari Pablo kimisantzin-kariiti

⁹ “Nomatzi-tawitakaro naaka pairani noña-sintsi-waita, nosiyakaantzi irootaki nantawairi nomaimanitiri ikaratzi awintaa-naariri Jesú Kasiyakaa-wini-satzi. * ¹⁰ Irootaki nantakiri Aapatyaawiniki. Iriitaki sinitaki-narori ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, tima oshiki kimisantzin-kariiti nasita-kota-kaantakiri. Ikanta noñaayitziri iwamaitziri onimotakina naaka. † ¹¹ Oshiki nowasankitaa-piintakiri tsika yapatota-piinta-jiita iwashaantantyaarori ikimisantziri. Omapiro nokisaniintakiri irootaki nomaimanitan-tariri, nomatzi-takari saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.”

Yapiitziro Pablo ikinkithata-kota ikimisantan-tajari
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Irojatzí nojatan-takari Ontyaamairiniki, iriitaki otyaanka-kinari ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi awisaintsiri niyaanki-thaki awotsi, iwiraaka tampatzika ooryaatsiri, ari noñaaki oorinta-nainchari inkitiki, yanaanakiri isiparyaani ooryaatsiri, yoorinta-kota-paakina nokatziyaka naaka aajatzi ikaratzi tsipatakanari. ¹⁴ Notyaajiiitanaki maaroni kipatsiki. Nokimatzii iñaanataitanakina iñaaniki noshininka Heber-iiti, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿paitama pimaimanitan-tanari? Awiroka wasankitaa-waita-chari apaniroini, okimiwaitakaro pimpaikatziyaaaromi thoyimpi-thowari.’ ¹⁵ Ari nakanakiri naaka, nokantziri: ‘¡Pinkatharí! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?’ Ikantzi Awinkathariti: ‘Naakataki Jesú pimaimanitziri. ¹⁶ ¡Pinkatziyi! Tzimatsi opaita noñaakan-timiri iroñaaka, tima nonintatzii nompira-tyaami. Ontzimatyii pinkinkithatajiro okaratzi piñiiri iroñaaka, aajatzi onkarati nanta-kayimiri apaata. ¹⁷ Aritaki piñaakiro nookakaa-wintajimi imaimanitimi pishininka-payi Judá-iti, aritaki nookakaa-wintajimi aajatzi nontyaankimira inampiki pasinisatzi atziri kaari pishininkata. ¹⁸ Osiyawaita-jyaaro pikiryaa-kaayitajirimi. Aritapaaki ikinasi-waitaka otsitini-kitzi, tima yaniiyitaji tsika okitainkatzi. Aritapaaki ipinkatha-waitakiri Mishatan-taniri, Pawa pinkathari-winta-jirini. Aritaki nompyaakotajiri yantayi-witakaro kaari-pirori, nasiyita-jyaari awintaa-jyaanari. Timá irootaki nokasiyakaakiriri.’ ”

Ti impiyathata-nakyaá Pablo iñaakiro iñaakai-takiriri

¹⁹ “Pinkatharí Agripa, ti nopiyathanakana noñaakiro iñaakaitakinari Inkiti-satzi. ²⁰ Nitanakaro nokinkithata-kaanakiri Ontyaamairini-satzi, Aapatyaawini-satzi, nomatanakiri ikaratzi nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, aajatzi nokimitaa-nakiri pasinisatzi ikaratzi kaari ashininkata, nokanta-yitziri: ‘Pimpiya-sitajiri Pawa, pantayitairo ñaakantaironi piwashaantajiro pantawitakaro kaari-pirori.’ ²¹ Irootaki kantakaan-tzirori yairika-kaantan-takanari noshininka-payi tasorintsi-pankoki, inintawi-jiitaka iwinami. ²² Iro kantacha inisironkatakana Pawa aikiro nojatakaa-tziiro nokinkithatakotziri iroñaaka. Nokinkithata-kayiri maaroni, iriipirori-payi aajatzi kaari iriipiro-yitatsini. Timá ti nontika-paintiro okaratzi isankina-yitakiri pairani Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi tsika nokinkithata-piintaki. Timá isankinata-koyitakiro onkarati awisayitatsini, ikantayitaki: ²³ Ontzimatyii inkami Saipatzii-totaari, iro

* 26:9 Wairontsi † 26:10 Itasorintsita-kayitani

kantacha aririka inkamawitakyaa iriitaki itakaan-tajyaaroni yañaaji. Irootaki inkinkithata-koitan-tyaaniriri awisakotaantsi ashininka-payi, inkinkithai-tainiri aajatzi pasini-satzi kaari ashininkata.”

Inintzi Pablo inkimisanta-kairi Agripa

²⁴ Ikanta ithonka-kiro Pablo ikamanta-yitakiri, ari ikaimanaki Festo, ikantzi: “¡Pablo, pisinki-wintatya! Okantakaami pikamaitaro piñaanatziro osankinaritsi-payi.” ²⁵ Ikantzi Pablo: “Pinkathari. Ti nosinki-wintyaa, tima omapirota-tyaa okaratzi nokanta-yitakiri. ²⁶ Iyota-kotziro pinkathari Agripa okaratzi nokaman-takimiri. Noyotzi naaka iyota-kotziro maaroni, tima ti omanako-yityaa. ²⁷ Pinkathari Agripa, ¿tima pinkimisantiro okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi? Noyotzi naaka pikimisantziro.” ²⁸ Ikantzi Agripa: “¿Pisiyakaan-tzima pikantakina kapichiini aritaki pinkimisanta-kaakina, nonkimitan-tajyaariri ‘Saipatzii-totaari-wiri?’ ” ²⁹ Ikantzi Pablo: “Okantawitaka kapichiini-rika nokanta-kimiri, oshiki-rika, onkamintha iriitaki Pawa kantakai-yaaroni pinkimita-kota-jyaanaro nokantaka naaka, ti apatziro awiroka pinkathari, maaroni pikaratzi pikimayitakina iroñaaka, onkanta-wityaa airo yoosotan-taitamiro awiroka asiroha.”

³⁰ Ari ikatziyanaka pinkathari Agripa aajatzi Berenice. Imatzitanakaro pinkathari Festo, aajatzi maaroni ikaratzi itsipatakari. ³¹ Jaitijiitanaki intyaatsikaini, ikinkitha-waita-kotziro ikantakiriri Pablo. Ikantanta-wakaa-jiita: “Airo yasitakoi-tzirimi yoka atziri, tima tikatsi inkinakaa-sityaa iwamaitan-tyaariri.” ³² Ikantanakiri Agripa pinkathari Festo: “Aritaki apakaajirimi yoka atziri, airo inintakimi irirori yamina-kotiri awinkathari-piroti.” ‡

27

Ityaankai-takiri Pablo otzinkamiki inampi wirakocha-payi

¹ Ikanta inintajiitaki intyaankiri Pablo anta Italia-ki, itsipataitakiri pasini-payi asita-kotaari, ari nojatzi-tyaari aajatzi naaka. Iri aanakirini jiwatziriri iwayiriiti pinkathari-pirori Augusto, ipaita Julio. ² Ikanta notita-kota-nakari Adramitio-satzi jatakina Asia-ki. Ari nokarata-nakiri Aristarco poñaachari Tesalónica-ki, nampitsi saikat-siri Macedonia-ki. ³ Okanta okitaitita-manaki ariitakana Simaaki. Ari yaripirota-paakari Julio yoka Pablo, isinitakiri yariita-paintyaari yaapatyaani-payi impanta-wakyaariri kowityii-motariri. ⁴ Ikanta nawisanakiro Simaa, ari nomonthaakaro antaro tampyaa, ti onkanti namaata-kotanaji, irootaki nokina-kotan-tanakari othampisiki, ipaitaitziri Chipre. ⁵ Noothaki-ryaanakiro inkaari nokinanakiro Cilicia-ki aajatzi Panfilia-ki. Irojatzii nariitan-takari Mira-ki, nampitsi saikatsiri anta Licia-ki. ⁶ Ari iñaapaaki ijiwari owayiriiti pasini notitan-tanajyaari opoñaakaro Alejandría-ki ojatiro Italia-ki, ari itijiitanaja. ⁷ Oshiki kitaitiri namatsinka-kota namaata-kotzi. Oshiki opomirintsitaka nariitan-takari Gnido-ki. Aikiro omonthaa-kotatyaana tampyaa, irootaki nomontyaa-kotanta-nakari Salmón-ki, nosinampitanakiro othampisi Creta. ⁸ Oshiki opomirintsitaka namaata-kotzi, irojatzii nariitan-takari nampitsiki ikantaitziro “Kamiithawochaaki” tsika okaakitapaji nampitsi Lasea.

‡ 26:32 awinkathari-piroti = César

⁹ Tima awisaki oshiki kitaitiri namaata-kotaki, kyaaron-tsitzimatapaji, ari okowiinka-pirotanaki namaata-kotzi. Irootaki iyomitaanta-witakariri Pablo yoka jiwari, * ¹⁰ ikantzi: “Pinkimisanta-wakina, kimitaka akowiinkata-kotatzii amaata-kotzira, aritaki ampyaakiro amaatako-mintotsi, aajatzi waaronotsi-payi, aritaki ankamakaan-tayitaki aajatzi.” ¹¹ Iro kantacha ti inkimisanti ijiwari owayiri-payi, apatziro ikimisantakiri asitarori amaatako-mintotsi aajatzi antakotzirori. ¹² Tira onkamiithatatyii inkyaaronotsita-koti tsika yaatako-witaka, inintajitaki ijaniintimi Fenice-ki saikatsiri Creta-ki, airo oñaasirin-kantari tampyaa kinayita-tsiri kirinka aajatzi katonko. Ari inintajitaki iwawisayiro kyaaronotsi.

Itampyaata-kotzi inkaariki

¹³ Isiyakaantzi ari onkantaki yamaata-koti, tima owakira itapaakaro otampyaatzi kapichiini. Ari namaata-kojiitanaki othapyaaiki Creta. ¹⁴ Tikira osamanitaki antarota-paaki tampyaa poñaanainchari kirinkanta, ookanta-paakaro amaatako-mintotsi. † ¹⁵ Onosikakota-nakina. Tikatsi inkanta-najiro iyamaatako-minto, onosikakota-nakina tampyaa. ¹⁶ Oshiki nopomirintsitakaro pitotsi thatayitainchari amaatako-minto-tsiki. Nokina-kotanaki othampisi ipaitai-tziri Clauda, ti ontampyaa-piroti anta. ¹⁷ Notiyitakiro amaatako-minto-tsiki okaratzi tzimatsiri pitotsi. Tima tharowa nokanta-jiitaka nayiintakotyaaro impaniki tsika ojintatzi inkaari, tima yoosoitakiro onampinaki amaatako-mintotsi airo okotaanta. Isinita-nakiro onosikakotina tampyaa. ‡ ¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, aikiro otampyaatatzii sintsiini, yitanakaro iwiinka-kaantanaki iwaararo. ¹⁹ Okanta pasini kitaitiri, iwiinka-yitanakiro okaratzi yasitakai-tarori amaatako-mintotsi. ²⁰ Oshiki kitaitiri awisain-tsiri ti noñaayitajiri ooryaatsiri aajatzi impokiro. Antaroiti nontampyaata-koti ti noyojiiti aririka nawisakoyitaji.

²¹ Tima awisaki oshiki kitaitiri ti nowajyaa, ikantanaji Pablo: “Pinkimisanta-wakina, ari okamiithawita pinkimisanta-kinami chapinki iroatzi asaikakimi Creta-ki. Airo añaayitziromi okaratzi awishimota-yitakairi. ²² Iro kantacha airo okantzi-moniintami iroñaaka, tima airo pikamakaan-tawaitzi aparoni, onkanta-witakyaa ompyiyaa iroka amaatako-mintotsi. ²³ Tima iñaakakana tsitiniri aparoni maninkari, ityaankani Asitanari Pawa, ompiratanari. ²⁴ Ikantakina: ‘Pablo, airo pitharowantaro piñaakiri, ontzimatyii pariityaa iñiimi iwinkathari-piroti Roma-satzi. Aritaki inisironkatakimi Pawa, aritaki piwawisaa-koyitakiri pikaratakiri aka amaatako-minto-tsiki.’ § ²⁵ Ari ikantakinari. Pintharowinta-jiityaa, tima nawintaa-sirityaari naaka Pawa, noyotzi aritaki omatakyaa okaratzi ikamanta-kinari Maninkari. ²⁶ Iro kantacha ontzimatyii omposa-kotyaa othampisi.”

²⁷ Aritaki awisanaki 14 kitaitiri, ariitakana inkaariki omontitakari Adria onosikakota-kinara tampyaa. Niyaankii-titaki tsitiniri, ari ikaimajiitanaki antakotzirori amaatako-mintotsi isiyakaantzi

* 27:9 kyaaron-tsitzimatapaji = ithonka-piintai-tziro itziwai-jiita † 27:14 tampyaa poñaanainchari kirinkanta = Euroclidon ‡ 27:17 impaniki tsika ojintatzi inkaari = Sirte § 27:24 iwinkathari-piroti Roma-satzi = César

iro yariitajyaa kipatsiki. ²⁸ Imonkara-jiitakiro tsika owira osaankanaazi, iñaatziiro ti osaankanaa-piroti, ikanta yapiita-nakiro, iñaatzii ojintaata-paaki inkaari. * ²⁹ Antaro notharowa-jiitanaki nomposa-kotyaa, iwiinkaki 4 ayiintironi amaatako-mintotsi othowaki, amanajiitanaki onkitaititan-tyaari sintziini. ³⁰ Iro kantacha ikaratzi antakotzirori ikinkithasiri-jiitaka isiyi, intitan-tanakyaaaromi pitotsi thatayitain-chari, yamaminata-nakaro iwiinka-jiitiro ayiintironi othowaki amaatako-mintotsi. ³¹ Iro kantacha ikamantakiri Pablo yoka jiwari aajatzi iwayiriti, ikantziri: “Aririka isiyayitaki yokaiti, airo pawisakotai awiroka-payi.” ³² Ari itota-kota-nakiro owayiri-payi pitotsi, iwamaatakiro.

³³ Tima irootaintsi onkitaititzi-mati, ikantantaki Pablo: “Aritaki awisaki 14 kitaitiri ayaawinta opaita awisatsini, ti piwayitajyaa. ³⁴ Okowa-pirotatya iroñaaka piwayityaa pañaanta-yityaari, tima tikatsi aparoni kamakaan-tatsini.” † ³⁵ Ikanta ithonka-kiro ikantaki Pablo, yaanakiro iratantaitani, ipaasoonkitakiri Pawa. Ipitoryaakiro, owanaka. ³⁶ Ari ipintha-jiitanaka maaroni, owajiitanaka aajatzi. ³⁷ Iroka nokarajitzi notijiita 276 atziri. ³⁸ Okanta ithonka-kiro iwajiitaka, iwiinkakoyitakiro owaritintsi othomaka-niintan-tyaari tinari.

Otsitsiyaki Amaatako-mintotsi

³⁹ Okanta okitaitita-manaki okompitzi-mota-paakari kipatsi antakotzirori amaatako-mintotsi, iñaapaakiro oparaiti. Ari inintanaki yaatako-jiiti anta. ⁴⁰ Itotako-yitanakiro oosatantari ayiintzirori amaatako-mintotsi, yookanakiro, itzinaa-koyita-najiro antaro manthakintsi, yaayita-najiro iyomaro ikoman-tyaari inkini yaata-koti oparaitiki. ‡ ⁴¹ Iro kantacha ayiinta-paaka othowaki amaatako-mintotsi ojintaatzi inkaari, ti onkanti noshiwata-kotanaji. Tankataitanaki opataki ookanta-pirotapaakaro otamakaani inkaari. ⁴² Ari inintawitanaka owayiri-payi iwanakirimi asita-kotaari-payi, airo isiyanta yamaayitanaki. ⁴³ Iro kantacha ijiwari owayiri-payi, inintaki irirori iwawisaa-kotiri Pablo, ti isinitiri iwamaitiri, apatziro ikantanakiri: “Ikaratzi yotzirori yamaatzi, yamaati ijati kipatsiki. ⁴⁴ Iriima kaari yotironi yamaati, inpataka-yityaa incha-kotaki yamaayiti.” Ari okanta naatantakari maaroni kipatsiki, tikatsi awishimotini, awisako-yitaana maaroni.

28

Isaikaki Pablo othampisiki ipaitai-tziri Malta

¹ Okanta nawisako-yitaji maaroni, ari noyojiitzi iroka othampisi opaita Malta. ² Yaakamiithata-wakina maaroni nampitarori anta. Tima omparyaatzi inkani, katsinkaiti okantaka, iwaamataki paamari, ikaimajiitakina. ³ Ari ijatanaki Pablo yayi tsitsi, iro ipiyawita-paaka iwapajiro itsima, imitaa-sitakari maranki, yatsikakiri irakoki. ⁴ Ikanta

* **27:28** ti osaankanaa-piroti = 20 ashimpa-wako = 36 metro; ojintaata-paaki = 15 ashimpa-wako = 27 metro † **27:34** tikatsi aparoni kamakaan-tatsini = airo opyaakaan-tawaita aparoni kisitsi ‡ **27:40** itzinaa-koyita-najiro antaroiti manthakintsi = irootaki ookantari tampyaa isiya-kotan-tyaari otitantarori amaatako-mintotsi

ĩñaakiri nampitarori anta iwikan-tapaakari maranki, ikanta-wakaa-jiitanaka: “Yoka atziri owantzinkari inatzii, okantawitaka yawisakowitaka impiinkimi, tizimaita isinitiri yañai pawa wasankitaan-taniri.”

⁵ Iro kantacha itikanakiri Pablo paamariki yoka maranki. Tikatsi awishi-motirini. ⁶ Ari iyaawinta-jiita ijaaniya-kairi irojatzi inkamantanakyaari. Ikanta osamanitaki iñaatziiri tikatsi awishi-motirini, ikantajiitzi: “Yoka atziri, pawa inatzii irirori.”

⁷ Tzimatsi jiwari nampitarori othampisiki ipaita Publio. Otzimi-motziri okaakiini iwani. Yaakamiitha-yitakina maaroni, yaanakina inampiki. Mawa kitaitiri nosaiki-mowaitakiri. ⁸ Ari nokima-kotakiri iriri Publio ikatsinkaaki-waitatzii, isiwaitatya. Ikyaa-sita-nakiri Pablo. Ikanta yamana-kota-paakiri, yantantakari kapichiini irako, apathakiro yisita-kotanaji. ⁹ Ikanta yisita-kota-kaakiri iriri Publio, pokayitapaaki maaroni mantsiyari ikaratzi nampitarori anta othampisiki, yisita-kota-kaayitakiri. ¹⁰ Ari ipasita-nakairi oshiki opaiyita-rika. Ikanta notitanaja nojatan-tajyaari, ipayita-waana naayita-najiri.

Ariitaka Pablo inampi-piroki wirakocha

¹¹ Okanta nosaikaki mawa kasiri anta othampisiki, ari notitanaari pasiniki amaatako-minto-tsiki irotaki owawisaa-kirori anta kyaarontsi. Opoñaaro iroka amaatako-mintotsi Alejandría-ki. Iwitsikai-takiro othowaki isiyakaaro pawaniro “Tsipantsi”. * ¹² Ari nariijiitaka Siracusa-ki, mawa kitaitiri nosaikanaki anta. ¹³ Ipoñaawawisanaki irojatzi nariitan-takari Regio-ki. Okanta okitaitita-manaki, okamintha otasonka-kotakina tampyaa kinatsiri katonko, irojatzi nariitan-takari Puteoli-ki pasiniki kitaitiri. ¹⁴ Tzimatsi kimisantzinkari-payi anta, iriitaki kantawa-kinari nosaika-waitanaki. Irootaki nosaiki-mowaitantanakariri okaratzi 7 kitaitiri. Ari nopoñaawisanaki irojatzi nariitan-takari otzinkamiki nampitsi Roma. † ¹⁵ Ikanta ikima-kota-jiitakina kimisantzinkari-payi nampitarori anta, imonthaa-wakana awotsiki ipaitai-tziro “Apio” tsika iyompari-jiita-piinta. Okanta anta Mawapankoniki, ari iyaawinta-kinari pasini kimisantzinkari-payi. Ikanta iñaayita-paakiri Pablo, ipaasoorkita-nakiri Pawa, tharowinta-siri ikantanaka. ¹⁶ Ari nariita-paaka Roma-ki. Ikanta ijiwari owayiripayi iwawisaa-paakiniri asita-kotaari-payi pasini jiwari. Iriima Pablo inintaki isaikawaita-paaki tsika-rika inintziro irirori, aparoni owayiri aamakowintariri.

Ikinkithata-kaantzi Pablo inampiki wirakocha

¹⁷ Okanta awisanaki mawa kitaitiri nariita-paaka, yapatota-paakiri Pablo iriipirori-payi Judá-iti nampitarori Roma-ki. Ikantakiri: “¡Ashininká! Pairanitaki yaakaan-tawaitakina ashininka-payi Aapatyaawiniki, ipoñaawawisaakina ijiwariki wirakocha. Irootaki yantakiri, okantawitaka tikatsi nantzimo-wityaariri, ti nonthainkawityaaro okaratzi yamiyitari pairani awaisatziitini. ¹⁸ Oshiki isampiwitakari ijiwariti wirakocha anta, ti inii nonkinakaa-sityaari iwamaitan-tyaanari, inintawitaka yapakaa-kaanta-jinami. ¹⁹ Iro kantacha ti inintajiiti ashininka-payi Judá-iti, irootaki nonintan-takari

* 28:11 Tsipantsi = Cástor aajatzi Pólux † 28:14 kimisantzinkari-payi = iyikiiti

iriita-jaantaki amina-kotinani iwinkathari-piroti wirakocha, okantawitaka tikatsi ashininka nomishakowinti naaka. † 20 Irootaki napatotan-tamiri nonkamantimi awirokaiti, piñaakina yoosotan-taitanaro asirotha okantakaan-tziro ayaakoniintani maaroni arokaiti Israel-iiti.” 21 Ari ikantajiitanaki irirori: “Ti noñii isankinata-kotimi poñaayita-chari inampiitiki ashininka Judá-iti. Ti nonkima-kotimi aajatzi yariiyita ashininka-payi aka. 22 Apatziro nokima-kotziri kimisanta-waita-sita-chari. Nonintzi nonkimimi tsika pikanta-jiitzi awiroka.”

23 Ari ikinkithasiri-jiitaka yapatotyaa pasini kitaitiri. Tima oshiki atziri apato-winta-jiitakari Pablo tsika imaapiintzi. Ikinkithatakiniri tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantaji, iñaakayitakiri tsika isankinata-koitzi-takari Jesús, yitanakaro isankinariki Moisés irojatzi okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi. Yaakowintakaro okitaityaa-manaki irojatzi tsitinii-tiini. 24 Tzimatsi kimisanta-nakiriri Pablo, iriima pasini-payi ti inkimisanti. 25 Ti yaapatyaa-wakaiyityaa, irojatzi ipiyayitan-tanakari. Iro kantacha iwiraanta-waari Pablo ikantawajiri: “Omapirotatya ikantai-takiriri pairani awaisatzi-tini. Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiriri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki:

26 Pijati, pinkamantiri atziri-payi, pinkantiri:
Pinkima-jiuwitakyaa, airotzimaita pikimatha-jiita-wakiro.
Paminajii-wityaa, airotzimaita piñaajiitziro.

27 Tima kisosiri ikantajiitaka yokaiti.

Atsikimpitya inajiiitaki.

Mawityaaki inajiiitaki aajatzi.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotajiri.

28 Piyojiitaki awirokaiti, aritaki iwawisaa-koyitairi Pawa kaari ashininkata. Aritaki inkimisanta-yitaji iriroriiti.” 29 Ikanta ithonkakiro Pablo iroka ñaantsi, jaitijiitanaki Judá-iti, oshiki iñaana-winthata-wakaanaka.

30 Ari isaikapajiri Pablo okaratzi apiti osarintsi anta pankotsiki ipinatzi. Tima ari yaakamiithata-piintakiri ikaratzi ariiyitariri. 31 Ari ikinkithatakaa-piintakiri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa, ikinkithata-kota-kiniri aajatzi Awinkathariti Jesús, Saipatzii-totaari. Tikatsi tzika-tzika-waitirini ikinkithata-kaantzi.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI ROMA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, impiratani nonatzii Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki kaima-sirita-kinari nontyaankaa-riti, ikoyakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa. ² Iroka Kamiithari Ñaantsi irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa, irootaki ikinkithata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi Sankinarintsi-pirori. ³ Tima iroka Kamiithari Ñaantsi, ari ikinkithata-kotari Itomi Pawa, Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kimitapaakariri iinchaaniki itzimaki icharinitakari pinkatharini David. ⁴ Ikanta yañaaji pairani, aripaiti iñaakan-takari Itomi Pawa inatzii, otzimi-motziri Itasorinka. ⁵ Ikaminthaa Saipatzii-totaari ikaminthaa-taanari Pawa. Iriitaki koya-kinari nontyaankaa-ritaji, nonkaman-tayitajiri pasini-satzi atziri kaari ashininkata, inkimisanta-yitaji iriroriiti. * ⁶ Aajatzi awirokaiti, aritaki akaratzii ikaima-siritaji Jesús Saipatzii-totaari.

⁷ Awirokaiti nosankinatzi pikaratzii pinampitaro Roma-ki. Itakotani Pawa pinayi-tzii, ikaima-siri-yitaimi yasiyita-jyaami. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa, aajatzi inkimitajimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha. †

Inintzi Pablo yariityaari wirakocha-payi

⁸ Iroka nitawakyaari nonkanti: Nopaasoonkitziri Pawa, okantakaaro yantayitajiri Jesús Saipatzii-totaari. Tima ithonka ikimakoi-takimi tsika-rika-payi tsika pikantanaja pikimisanta-yitanaji. ⁹ Ari nokantapiinta-naatya namana-kotzimi. Iriitaki Pawa yotatsi noña-sintsiwintari nantawaita-jiniri nokinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Itomi. ¹⁰ Aririka namaniri, nokowa-kotziri inkantakaiyaaro nojati pisaika-jiitzi awiroka, iroorika ininta-kayinari naaka. ¹¹ Tima ayimatakina noñaayitajimi. Nonintzi nonkaminthaa-yitajimi paawyyaa-siri-waitan-tyaari. ¹² Irootaki nontharowinta-kaantyaamiri pikarajiitzi awiroka, piñaawajina-rika tsika nokanta nawintaa-siritari Pawa. Irootaki pintharowinta-ntyaanari naaka, noñaakimi-rika awirokaiti tsika pikanta pawintaa-sirita-naa.

¹³ Iyikiiti, nonintzi piyojiiti oshiki nosirita-piintakaro nojati tsika pisaika-jiitzi awiroka, nonintzi noñiimi piwapyaa-yitajyaa, nokimittaakiri pasini-satzi atziri. Iro kantacha oshiki tzika-tzikata-piintakinari. ¹⁴ Iro kantacha ontzimatyii nojata-sitajiri yowaita-niriiti, aajatzi kaari yowaiyita-tsini, iriipiroriiti, aajatzi kaari iriipirori. ‡ ¹⁵ Irootaki, nonintantari nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi anta pinampitaro awirokaiti Roma-satzi.

Itasorinka Pawa wawisaa-kotan-tatsini

* 1:5 Wairontsi † 1:7 Itasorintsita-kaitani ‡ 1:14 yowaitaniri = griego

16 Tima ti nompasiki-wintiro naaka nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Tima irootaki itasorinka Pawa, kantatsi awawisaako-siri-yitajiri inkarati kimisanta-tsini. Yitanakyaaro Judá-iti inkimisan-taji, ari yampoiyita-paaki kaari Judá-iti. § 17 Tima iroka Kamiithari Ñaantsi okamanta-kotziri Pawa tsika ikanta itampatzika-sirita-kairi ikaratzi awintaa-sirita-naariri Jesús. Tima irootaki isankinata-koitakiri, kantatsiri: Tampatzika-siri inatyii awintaa-siritanariri, irasi iwiro yañaayitaji.

Kaari-piro-siriri inatzii atziri-payi

18 Iro kantacha tzimayitatsi atziri kaari tampatzika-sirita-tsini, thainka-waitaniri, oshiki itzika-tzika-yitziro iroopirori airo iyotakoi-tantari Pawa. Iriitaki owatsimaa-piro-taikiriri Pawa saikatsiri inkitiki. 19 Tima iyotako-witari iriroriiti Pawa. Iriitaki Pawa kantakaarori iyotako-witan-tariri. 20 Tima owakira iwitsikan-takarori Pawa kipatsi, ari iyotimi atziri-payi tzimatsi Pawa iñaawitakaro iwitsikani-payi. Ari inkinkithasirityaami tzimatsi Pawa itasorinka, yasi iwiro yañaanitziri irirori. Tikatsi tikañaanita-chani iroñaaka, inkantayiti: “Ti noyotakotiri.” 21 iyotako-wijiitari Pawa, titzimaita impinkathata-piintiri, ti impaasoonkita-piintairi. Apatziro ikinkithasirita-koyitaro kaaripirotsiri, irootaki kaari ikinkisiryanta kamiitha. 22 Ikanta-wijiita: “Yotaniri nonatzii,” tikatsi iyomata-jiiti. 23 Irootaki iwashaantan-tanakarori ipinkatha-witari Ñaapirori Pawa, añaanita-tsiri. Ari yitanakaro ipinkatha-waitziro iwitsikani atziri, siyakaa-rontsi, tsmiri, ipiraitari, aajatzi ikaratzi kontha-yitatsiri kipatsiki.

24 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimawaitiri yantayitiro kaari-pirori. Irootaki yantanta-piintan-tarori okaratzi impasiki-wintirimi. 25 Iwashaanta-siwaita-nakaro ikimisanta-waantiziri Pawa iroopirota-tsiri, apatziro ikimisanta-yitanakiro thaiyaantsi. Ipinkatha-waita-nakiro iwitsikaitani. Titzimaita impinkathata-najiri Pawa owitsika-yitakirori maaroni tzimayita-tsiri, apinkathata-piintziri arokaiti. ¡Omapirowi!

26 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimatiri iniwita-siwaitari. Tima yantayita-nakiro okaratzi impasiki-wintirimi. Tzimanaki kooya-payi pithoka-wakaasi-waita-chari. 27 Ari ikimiyita-nakari sirampari-payi, tzimatsi pithokasi-thawaka-chari, irootaki ayimawaitziriri ipithoka-kaasi-tawaityaa isiramparin-kakiini, yanta-sitakaro impasiki-wintirimi. Apanirowni iwasankitaa-waita okantakaan-tziro ikinakaa-siwaitakari.

28 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ikaratzi ayimawaitziri yantayitiro kaari-pirori, yantanta-yitakiro kaari kamiithata-tsini. Ti inkinkithasirita-piintairi Pawa. 29 Irootaki yanta-piinta-nakiri kaari tampatzika-sirita-tsini, imayimpi-waitzi, ipithoka-wakaa-wasita, iniwipiro-waitari kiriiki, yantayitziro karipiro-yitatsiri, iniwitan-takowaita, iwan-tayitzi, imaimanita-wakaa-waita, yamatawitan-tawaitzi, ikawiyantawaitzi, 30 ikisi-matan-tawaitzi, ithaiya-kota-wakaa-waita, ikisa-niinta-waitziri Pawa, ikawiya-porotan-tawaitzi, ishami-wintawaita, ikantakaa-piro-waita, iyotasi-waiyitaro kaaripirota-tsiri, ipiyatha-waitari asitariri, 31 imasontzi-siri-waitzi, ti imonkara-wainiti, ti ithakotantantaya, ti yaripirotan-tayiti, ti inisironkatan-tayityaa.

³² Iyowijiitaro okaratzi ikantakaan-takiri Pawa, ikantaki: “Ikaratzi antayitironi kaari-pirori, aritaki inkamayitaji.” Iro kantacha, aikiro ijatakaa-tziro yanta-pirota-nakiro, yoiminthata-kaayitari pasini-payi imayitiro.

2

Tampatzika inatzii Pawa aririka yaminakotanti

¹ Kimitaka pikanta-siri-jiitzi: “Ontzimatyii iwasankitaitiri antayitziro kaari-pirori.” Airo pikanta-siri-waitzi. Tima aririka paminakowintiri pasini atziri, apaniironi pikamanta-kowaitaka awiroka. ¿Tima panta-piintziro awiroka kaari-pirori? ² Tima ayojiitzi tampatzika-siriri inatzii Pawa aririka yaminakowintanti irirori. Iritaki owasankitaa-yitziro ikaratzi antayitziro kaari-pirori. ³ Pikantapiinta-jiitzi awirokai, “Ontzimatyii iwasankitaitiri ikaratzi antziro kaari-pirori.” ¿Pisiyakaantzi airo iwasankitajimi awiroka Pawa? ⁴ ¿Tima pimiraawintiri Pawa nisironka-pirotamiri, oyaakotzimiri, amatsin-kawintamiri? ¿Tima piyoti irootaki yamatsinka-wintantamiri iwashaanta-kaantyaa-mirori pantayitziro kaari-pirori? ⁵ Iro kantacha aikiro-rika pimpiyathata-tyiiaari, airorika pinintzi piwashaantajiro pantayitziro kaari-pirori, aritaki patsipita-jyaaro iyat-simanka Pawa. Tima apaata aririka iñiitajiro iyatsimanka Pawa, yaminako-yitajiro-rika maaroni, tampatzika inkantyyaa iwasankotaantayitaji. ⁶ Tima osiyawaita-jyaaro impinayitairimi Pawa okaratzi yantayitakiri. ⁷ Iriitaki Pawa añaakaa-yitajirini ikaratzi kamayitakakirori yantayitziro kamiithari, irootaki inisampyan-takarori iwaniinkaro, inisampyaakaro impinka-thaitairi, inisampyaakaro irasi iwiroyañaayitaji. ⁸ Iro kantacha katsimaki inkantajyaa Pawa iwasankitajiri ikaratzi kamaita-piinta-karori iniwita-siwaitari, ikaratzi piyathawaita-kariri, kaari miraawintaironi iroopirori. ⁹ Inkimaatsi-waitajyaa, iwasiri-tajyaa maaroni kamayita--kakirori antayitziro kaari-pirori. Iritaki itanakyaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoita-paaki kaari Judá-iti. * ¹⁰ Iriima kamayita--kakirori yantayitziro kamiithari, iwaniinka-yitajyaa irirori, impinka-thaitairi, kamiitha isaikayitaji. Iriitaki itanakyaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoityita-paaki kaari Judá-iti. ¹¹ Tima tikatsi atziri imaniti Pawa.

¹² Maaroni kaari kimakotironi Ikantakaan-taitani, aritaki ompyaakaa-sita-jyaari iyaari-pironka, tima airo yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika Ikantakaan-taitani. Iriima ikaratzi kimakowitakarori, aritaki yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika. ¹³ Tima kaari tampatzika-siritzi-motirini Pawa ikaratzi kimakowitakarori Ikantakaan-taitani, iriitaki tampatzika-siritzi-mota-kiriri ikaratzi monkara-yitakirori. ¹⁴ Tima yokapayi kaari noshininkata, kaari kimakowityaaroni Ikantakaan-taitani, kaari ñaawityaaroni tsika osankinata, iro kantacha imonkara-mintha-waita-sitakaro. Okimiwaitakaro ontzima-tyiimi pasini ikantakaan-taitani yasityaarimi irirori-payi. ¹⁵ Okimiwaitakaro iroka Ikantakaan-taytziro osankinasiritan-takyaarimi, tima iyotzi paita yantiri. Aririka imonkaratairo, kimosiri inkantyyaa. Airorika imonkaratziro, okimiwaitakaro

* 2:9 kaari Judá-iti = griego

apaniroini ikamantako-waityaa, tima iyotzi yantakiro kaari-pirori. ¹⁶ Irootaki yantaitiri apaata aririka inkantajiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari: “Pamina-kotainiri okaratzi yantakiri imananikiini atziri-payi.” Irootaki nokinkithata-kota-piintakiri nokamantan-tziro Kamiithari Ñaantsi.

Judá-iti aajatzi Ikantakaan-taitani

¹⁷ Pinkimi nonkantimi noshininka Judá-iti. Kimitaka pikanta-jiitaki awiroka: “Noyota-kotziro Ikantakaan-taitani. Noyotziri Pawa. ¹⁸ Noyotziro okaratzi inintziri. Noyotziro tampatzikata-tsiri, tima iyomitaai-takinaro Ikantakaan-taitani. ¹⁹ Aritaki nomatakiro noyomitairi kaari yotironi, osiyakariri imawityaakita-tyiimi, nonkimita-kaantiro nonkitainkata-kota-tyiirimi saikayita-tsiri otsitini-kitzi. ²⁰ Aritaki noyomitaa-yitajiri masontzi-siriri. Kantatsi noyomitairi kaari yowaita-tsini, kimiwaitariri iincha-niki. Tima ontzimi-motina naaka Ikantakaan-taitani. Irootaki yotani-pirota-kaanta-tsiri.” ²¹ Aririkami pimatiro piyomitaa-yitairi pasini-satzi, ¿Piyomatsitakima awiroka? Tima pinkanta-piintzi awiroka: “Airo pikositz.” ¿Tima pinkosiniti awiroka? ²² Pikanta-piintaki: “Airo pimayimpitzi.” ¿Tima pimayimpiti awiroka? Pikanta-piintzi: “Airo pipinkathatziri siyakaarontsi.” ¿Tima pinkosita-piintziri awiroka yasitakai-tariri pawaniro? ²³ Pishami-waitaka awiroka piyota-kotziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima pimpiyathatyaro awiroka? Pithainkakiri Pawa. ²⁴ Iroka isankinataitakiri, kantatsiri:

Awiroka-payi kantakaan-takirori ithainka-tasorintsitan-takari pasini-satzi atziri ikisima-waita-sitakari Pawa. †

²⁵ Ikaratzi monkaratzirori Ikantakaan-taitani, kamiitha-witacha itomisitaa-nitaka, tima irootaki osiyakaa-wintzirori yasiyitari Pawa. Iro kantacha tirika imonkara-yitiro maaroni Ikantakaan-taitani, aminaasi-waitaka itomisitaa-nita. ²⁶ Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, kaari totamisitaa-nita-chani, aririka imonkarata-sitakyaaro Ikantakaan-taitani, iriitaki osiya-pirota-jyaariri totamisitaaniri, tima yasipirota-tyaari Pawa. ²⁷ Yokapayi kaari totamisitaa-nita-chani monkara-winthata-sita-karori Ikantakaan-taitani, iriitaki amina-kota-jimini apaata iroopiro-rika pimonkaratziro okaratzi piyotakotziri, pipiyathatakarori-rika, iriitaki wasankitaa-kaanta-jimini, onkanta-witakyaa totamisitaaniri pinawita awiroka-payi. ²⁸ Tsika akantayita koñaaroini awathaki, ti iro impaitan-taitairi “Judá-iti.” Ari okimitari atomintha-waita-sita-piintaka awathaki, ti iro apaitantayitari “totamisitaari.” ²⁹ Tima ompoñaan-taari ikantaitaji Judá-iti tsika akanta-siri-yitanaara. Ari okimi-tzitari atomisitaa-niyitaka, irootaki kantakaan-tzirori asiritakari. Ti iro amonkara-winthatan-tyaarori sankinata-chari, intharowintan-tairi ashininka-payi, irootaki kowa-pirota-chari intharowinta-wintai irirori Pawa.

3

¹ Kimitaka pikantaki awiroka-payi: “¿Tikatsima apantaini arokaiti Judá-iti? ¿paitama atomisitaa-nitantari?” ² Nokantzi naaka: Oshiki apantairi arokaiti. Iroka itanakarori, iriitaki awaisatzitini yitakari iñaanatakiri Pawa. ³ Tima tzimatsi awaisatzitini ti yoisokiro-yityaari Pawa, ¿Irooma iwashaantan-tyaarori Pawa yoisokiro-yitanta? ⁴ Ti ari

† 2:24 Wairontsi

onkantayaa. Okantawitaka ithaiya-witaka maaroni atziri, ti inthaiya-nityaa Pawa irirori. Ari okantzi isankinai-takiri, ikantaitsiri: Ari pikantatya awiroka, tampatzika-ñaaniri pinatzii, Awirokami yaminakoi-tajimi, ari panaa-kotan-takimi.

⁵ Tima antapiinta-yitziro kaari-piro-taantsi, oñaakan-tzirori tampatzika-siri inatzii Pawa. Kimiwaitaka aritaki ankantakimi: “Irootaki noyaaripiro-sirinka oñaakan-tzirori oshiki ikamiitha-pirotaki Pawa, ¿paitama iwasankitaa-wintan-tyaanarori okaratzi oñaakan-tzirori ikamiitha-pirotzi irirori? Kaari tampatzika-siriri.” (Ari okanta akinkithasiri-waitari arokaiti atzirin-kakiini.) ⁶ Ti ari onkanta-tzimaityaa. Kaarimi tampatzika-siriri Pawa, airotyaa yamina-kotairimi osaawi-satziiti, iwasankitaa-yitajiri. ⁷ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¿paitama iwasankitaan-tyaanari Pawa nothaiyaka, tima nonthaiya-piinta-kityaa irootaki ipinkathaitan-tariri Pawa ti inthaiya-nityaa irirori?” ⁸ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¡Thami ankaaripiroti! tima irootaki ñaakantironi kamiithari.” (Irojatzi imishakowintai-takinari naaka nokinkithatakiro kimitakarori iroka, omapirotatya.) Iro kantacha irootaki kamiithatatsi iwasankitaitiri ikaratzi ñaawaitzirori iroka.

Tikatsi tampatzika-siriri

⁹ ¿Irooma kanta-kotacha aka, Judá-iti anayitzi arokaiti ti ampanta-pirotai, airo okantzi anaakoyitiri pasini-satzi? Aritaki okantari, tima nokantzi-takari maaroni akarajitaki, kimiwaitaka ompyaakaa-siwaitakaimi ayaaripironka, okantawitaka Judá-iti anayitzi aajatzi pasini-satzi atziri anayitzi. ¹⁰ Aritaki osankina-kotaka, kantatsiri:

Tikatsi tampatzika-siriri, ti intzimaajati aparoni.

¹¹ Ti intzimi kimatha-waitaniri.

Tikatsi amina-minatairini iyotajiri Pawa.

¹² Ithonka ipiya-siri-jiitaka, tikatsi apantyaarini.

Ti intzimi impaityaa mataironi kamiitha-siriri.

Ti intzimaajati aparoni.

¹³ Kaaripiro-ñaani-waitaki, okimiwaitakaro ithano iroomi omorona tsika ikitatai-tziri kaminkari.

Amininitaka ithaiya,

Kipiya-waanti-waitaki isiyakari ikanta maranki.

¹⁴ Tima ikisima-waitanta-piintaki, ikawiyantayitzi.

¹⁵ Amikii-tzitaka ijayitzi iwakanti, inintzi inkapathai-nkata-kaanti.

¹⁶ Ipampitha-wokita-piintakiro ikinaitzi yapirotan-taitzi, inintzi inkimaatsita-kaanta-waityaa.

¹⁷ Ti impampitha-wokita-piintairo jatachari isaikaitzi kamiitha.

¹⁸ Ti impinkathaakitajiri Pawa.

¹⁹ Ayotzi ari yaminakotari Pawa ikaratzi sintsiwinta-waita-karori Ikantakaan-taitani. Airo okantaji intikañaanitajyaa inkanti: “Ti namaawaitiro.” Imairiyitaji maaroni osaawi-satzi-payi. ²⁰ Tima tikatsi matironi imonkaratiro Ikantakaan-taytziri, irootaki inkantantyaariri Pawa: “Tampatzika-siri nonatzii.” Aririka ayotako-pirotanajiro Ikantakaan-taitani, ari ayopirotiri oshiki akaaripiro-kitaki.

Pawa ontampatzika-siritairi, aririka awintaa-sirita-najyaari

²¹ Iro kantacha owakira iñaakairo iroñaaka Pawa antampatzika-siritan-tajyaari. Ti osiyaaro pairani, asintsiwinta-siwaitakaro

Ikantakaan-taytziri antampatzika-siritan-tajyaari. Irootaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari-payi, irojatzi isankinata-koitakiri Ikantakaan-taitaniki. ²² Iriitaki Pawa otampatzika-siritaini, aririka awintaa-sirita-najyaari Jesús Saipatzii-totaari, ankimisanta-najiri irirori. Ti anasiyityaa, aajatzi asiyari pasini-payi. ²³ Tima maaroni akaaripiro-siritaki. Irootaki airo okantanta añaayitairo iwaniinkaro Pawa. ²⁴ Iro kantacha itampatzika-siri-yitai Pawa, inisironka-pirotaji irirori ityaankairi Saipatzii-totaari Jesús ipina-winta-yitai arokaiti. ²⁵ Irootaki ityaankan-takariri Pawa inkapathain-kawintai Saipatzii-totaari iwamaitakiri, itsimaryaan-tajyaari Pawa aririka awintaa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari. Iro imatanta-karori Pawa iñaantaityaariri yasi iwirow itampatzika-siritzi irirori. Tima pairani oshiki ikisasi-witakaro Pawa iyaari-pironka atziri-payi, amawiki ikantapiintakiro. ²⁶ Irooma iroñaaka, iñaakayitai iriitaki kamiitha-siriri. Tima tampatzika-siri ikanta irirori, itampatzika-sirita-kairi ikaratzi awintaa-sirita-naariri Jesús.

²⁷ ¿Tzimatsima iroñaaka ashamiwintajiri? Tikatsi. ¿paitakama? ¿Irooma kantakaan-tzirow ti intzimi ipaita monkarata-ironi Ikantakaan-taitani? Tityaa, iro kantakaan-tzirori awintaa-siritani. ²⁸ Airo okantzi ishamiwaityaa tampatzika-siriri, tima ti imatirow yitsinampairi yakow-intawitakaro Ikantakaan-taytziri. Apatzirow imataitzirow yawintaa-siritaitari Saipatzii-totaari. ²⁹ ¿Apatziroma arokaiti Judá-iti yantzimoyitairo Pawa? Ti. Ari akaratajiri kaari ashininkayita, yantzimoyitairo maaroni. ³⁰ Tima aparoni ikanta Pawa. Tsika ikantakaa-yitaji arokaiti itampatzika-siri-yitai, ari inkimitaa-yitairi aajatzi kaari totamisitaa-nita-chani. ³¹ ¿Tima nomiraawintiro naaka Ikantakaan-taitani nokinkithata-kotakiro awintaa-sirin-kantsi? ¡Ti ari onkanyaa! Nokantatzii: “Iroopiro onatzii Ikantakaan-taitani.”

4

Isiyakaa-wintantzi Abraham

¹ Thami ankinkithasirita-kotiri awaisatzitini Abraham. ¿Tsikama ikantai-takiriri irirori itampatzika-siritan-taari? ² Iroomi yakow-intyaaromi Abraham tampatzika-sirita-kairinimi, aritaki ishami-winta-waita-kyaami irirori. Airo ishamiwinta-jirimi Pawa. ³ Iroka ikantai-tziri Osankinaritsi-piroriki:

Tima yawintaakari Abraham yoka Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

⁴ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Aririka yantawaiti aparoni atziri, ipinaitziri. Ti inisironkata-sitai-tyaari, ipinaita-tziiri yantawaitaki.

⁵ Iriima kaari antawaita-tsini, aririka iñirow impinata-sitai-tyaari, inisironkai-tatziiri yoka. Ari ikantari atziri-payi ikaratzi thainkatasorintsi-waita-tsiri pairani, yawintaa-siritaari Pawa, aritaki iñaajiro itampatzika-siritairi. Aritaki inisironkatairi yawintaa-sirita-naari, ti yakowintawasityaaro. ⁶ Irojatzi ikinkithata-kotakiri pinkatharini David inkimo-sirita-kaayitairi Pawa itampatzika-sirita-kaani, kaari ñaasintsi-waiwintyaaroni, ikantaki:

⁷ Kimosiri inkantajyaa atziri ipyaakoi-tajiri yantawitakaro kaari-pirori, Okimiwaitaaro imanakoi-tatyii-nirimi iyaari-pironka.

⁸ Kimosiri inkantajyaa atziri, kaari yaminakotanti Pawa iyaari-pironka.

⁹ Iriitaki inkarati kimosiritaa-tsini, ¿Apatziroma arokaiti akaratzii ipaitaitajai “totamisitaari?” Kimitaka ti, ari isiyaitajai aajatzi kaari totamisita-chani. Pinkinkithasiritiro akantakiri:

Yawintaanaka Abraham, irootaki ikimita-kaantai-taariri itampatzika-sirita-kaani.

¹⁰ ¿Tsika-paitima ikimita-kaantaari Pawa awaisatzitini Abraham itampatzika-siritani? ¿Aripaitima imatakiro itomisitaa-nitaka? ¡Tira! Iro yampoiwaitajai itomisitaa-nitaja. ¹¹ Tima aririka ompiro-tanaji itomisitaa-nitaka irootaki iyotaitantari yawintaa-naari Pawa. Iriima Abraham yizitakaro yawintaakari irirori Pawa, itampatzika-siritzi-takari tikira-wintha intomisitaa-nityaa. Ari ikantakari Abraham yitanta-karori itampatzika-sirita-kaitziri. Irootaki ikimita-kaantai-takariri iriitakimi charinin-tajjaaririmi maaroni tampatzika-siriripayi, ti onkowa-jaantajyaa intomisitaa-nitaityaa. ¹² Omapiro-witayaa ipaitaitajai aroka-payi “totamisitaaniri” arokataki icharini-pirotani Abraham, tima ari akaratziri atomisitaa-nita. Iro kantacha ti iro asiyanta-jjaariri ikanta irirori itomisitaa-nita, iro asiyantaariri awintaa-sirita-naari Pawa, ikimitaakiro irirori Abraham, yitakaro yawintaa-siritari tikira-wintha itomisitaa-nita.

Awintaa-sirinka añanta-jjaarori ikasiya-kaita-kairi

¹³ Tima ikasiya-kaitzi-takari pairani Pawa awaisatzitini Abraham aajatzi inkarati incharinin-tajjaari yasitajjaaro maaroni kipatsi, ikasiya-kaitzi-takari tikira-wintha osankinatyyaa Ikantakaan-taitani. Apatziro yawintaa-siritanaka Abraham. ¹⁴ Tima inkarati ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa, kaari yokaiti sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitani. Arimi onkantyaami, ampinaasi-waityaami awintaa-siritari Pawa, tikatsi apantyaaroni ikasiya-kaakairi. ¹⁵ Ikaratzi sintsiwinta-waitarori Ikantakaan-taitani, apatziro iñiuro iwatsimairi Pawa ti imatatyuro yitsinampairi. Tima airo otzimakimi Ikantakaan-taitani, airo otzimimi ikinakaa-sitaitani.

¹⁶ Iriitaki ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa ikaratzi awintaa-naariri inisironka-pirotanta Pawa. Ari iñaayitajiro inkarati incharinin-tajjaari, tira apatziro añaaayitajiro arokaiti Judá-iti, ipajiinkai-takiri Ikantakaan-taitani, maaroni inkarati awintaa-sirita-jjaarini Pawa, osiya-kotaariri Abraham. Osiyawaitaaro incharini-yitaimi Abraham maaroni arokaiti. ¹⁷ Irootaki isankinatan-taita-karori, ikantaitaki:

Aritaki noshikyaa-jimiri pincharinin-tajjaari, iinasiyita-jjaaro impiyotajyaa inkarati ishininkata-wakaa-jiitaja.

Irootaki ikasiya-kaani Pawa. Irootaki yawintaa-siritan-takariri Abraham. Omapirotatya imonkaratairo Pawa, kantatsi irirori yañaakaa-yitairi kamayita-tsiri, tima iriitaki owitsika-yitakirori kaari tzimayi-witachani pairani. ¹⁸ Iroka ikantakiriri awaisatzitini Abraham: “Inasiyita-jjaaro pincharinin-tajjaari, impiyotajyaa inkarati ishininkata-wakaa-jiitaja.” Ikantzi-takari aajatzi: “Tima ari inkantajyaa ishikitaji irirori.”

Irootaki ikimisantan-tanakari Abraham, okantawitaka oshiki opomirintsitzi-motakari inkimisantan-tyaariri. ¹⁹ Yaakowinta-piintakaro yawintaa-sirita. Yasi iwiro ikinkithasiritakotaro, ikantzi: “¿Tsikama onkantyaaka? Tzimataiki naaka

100 nosarintsiti, irootaintsi nonkami. Ti owaiyanta-niti noina

Sara.”²⁰ Ari okantawitaka ikinkithasiri-waita, ti inkiso-siri-wintiro ikasiya-kaakiriri Pawa, ti onkanti-moniintyaari yawintaa-siritari. Aikiro imapirota-nakitziro yawintaa-siritari, ari ikantapiinta-nakitziro itharowinta.²¹ Iyopirotzi Abraham ari imatakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaakiriri.²² Irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.²³ Irootaki isankinata-kaantan-takarori Pawa tsika okanta-kota. Ti isankinata-kaanta-sityaaro ampinkathatantyaariri Abraham.²⁴ Iro isankinata-kaantan-takarori ayotanta-jyaari ikimita-kaantai itampatzika-siritani aroka-payi, aririka awintaa-siritanajyaari owañaajiriri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka.²⁵ Tima iriitaki kamaminta-yitairi arokaiti, okantakaan-tziro akaaripiro-waitaki. Irijatzi añaajatsi itampatzika-sirita-kaantairi.

5

Opoñaantari itampatzika-sirita-kaitai

¹ Iroka okantaka. Irootaki awintaa-siritari tampatzika-sirita-kaayitairi. Irootaki aripirotan-taariri Pawa. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari matakaa-yitairori iroka.² Tima awintaa-siritaari Jesús Saipatzii-totaari, iyotakaa-yitairo inisironkatani Pawa anayitaji. Kimosiri ankantya añaayitajiro apaata iwaniinkaro Pawa.³ Ti apatziro ankimo-siri-wintajiro añaayitairi apaata, ankimo-siri-wintzi-tyaaro awishimo-yitajainiri iroñaaka. Tima ayojiitzi aririka añaayitiro ankimaatsi-waityaa, irootaki akowintanin-tyaari.⁴ Aririka akowintapiintiro, aritaki aawyaa-sirita-nitai. Aririka aawyaa-sirita-nitaji, aritaki awintaa-pirota-najyaari ayaakoniintani.⁵ Airo yaminaakaa-siwaitai ayaakoniintani. Tima añaatakiro itako-pirotakai Pawa, ityaanka-kairi Itasorinka okimiwaitakaro isako-pirotai-tatyii-nirimi.

⁶ Okanta ininta-paititaki Pawa, aripaiti ikama-winta-yitai Saipatzii-totaari, okantawitaka athainka-tasorintsi-waiwitaka, ti aawyaawaitaniti.⁷ Tikatsi matapiintironi inkamawintiri pasini atziri. Tima tzima-witacha kamawintirini atziri kamiitha-siriri.⁸ Iro kantacha okantawitaka akaaripiro-siri-witaka arokaiti, ikamawintakai Saipatzii-totaari. Oshiki itako-pirotakai Pawa, ityaankakiri Saipatzii-totaari inkamawintai.⁹ Ityaankakiri Saipatzii-totaari inkapathain-kawintajai itampatzika-sirita-kaantairi. Ari imatakiro ainiro akaaripiro-siri-wijiita, ¿Kantatsima iroñaaka antharowan-tyaari yapirotai itampatzika-siri-yitajaira? ¹⁰ Tima pairani ainiro akisa-niinta-witari Pawa, ityaanka-kairi Itomi inkama-winta-yitajai, ari okanta aripirotan-taariri. Ari okanta ayopirotan-taari aritaki awisako-siri-yitai, tima yañaawintajai Saipatzii-totaari.¹¹ Ari okantakari, ikimo-siritakaa-piro-yitajai Pawa, tima iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aripirota-kaajiriri.

Adán aajatzi Saipatzii-totaari

¹² Pairani aparoni ikanta atziri itakaan-tanakarori ikaaripirotaki. Iro wasankitaantsi iñaakiri, ikaamani-yitai. Irojatz antitanain-chari maaroni icharinita-naari, ikaaripiro-yitanaki maaroni osaawi-satziiti, ikaamani-yitanaki.¹³ Irootaki awisain-tsiri tikira-mintha isankinaitiro Ikantakaan-taitsiri. Tima yokaiti añaayitain-tsiri pairani tikira-mintha isankinaitiro Ikantakaan-taitsiri, onasitajyaa imishakowintai-tairi.

Iriima yokaiti ampoiyyita-tsiri itzimayitaji ikaratzi piyathata-karori Ikantakaan-taitsiri onasiyitajyaa aajatzi yaminakowin-tairi. ¹⁴ Ikanta ikamaji pairani Adán, ikamitaka aajatzi ikaratzi icharini-yitanaari irirori okantawitaka onasiyitaka iyaari-pironka. Irootaki jatakotanaintsiri irojatzit itziman-takari pairani Moisés. Iriitaki Adán osiyakaa-winta-kariri pasini atziri pokaintsiri. ¹⁵ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari yoka. Iroka okanta isiyakaa-wintai-takiri: Tima atziri inawita Adán, ikaaripiro-waitaki, iriitaki kantakaan-takirori ikamayitan-takari oshiki atziri. Ari ikimi-tzitakari Jesús Saipatzii-totaari, atziri inaki irirori, ikamawintantaki, irootaki yañaasiritan-taari oshiki pasini atziri, ikantakaakaro Pawa inisironkatantzi. ¹⁶ Iro kantacha inasitakaro Pawa inisironkatantaki irirori, ti isiya-kotyaari itakaan-tanakarori ikaaripiro-taki. Tima iyaari-pironka aparoni atziri, irootaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitaari oshiki atziri. Irooma inisironka Pawa irootaki kantakaan-takirori itampatzika-siritan-taariri oshiki kaaripiro-waiwita-chari. ¹⁷ Ikanta ikaaripiro-taki pairani aparoni atziri, yoka Adán, okimiwaita-nakaro “Kaamanitaantsi” atziritanakityiimi, irootaki opirawaita-kyaarini atziri-payi. Irooma iroñaaka aririka yañaaji atziri-payi, okimiwaitaaro yuütsinampaajiro kaamanitaantsi. Tima aparoni atziri, yoka Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-piro-tairi atziri-payi, itampatzikatakiri, tikatsira yanti imatantaarori tsika ikantaja iroñaaka.

¹⁸ Iroka nosiyakaa-wintziri: Aparoni atziri kaaripiro-taintsiri, iriitaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitakari oshiki atziri. Iriima pasini kamiitha-siriri atziri inatzii, iriitaki kantakaa-karori yawisakosiritan-tajyaari oshiki atziri-payi, yañaasiri-yitaji. ¹⁹ Aparoni piyathari atziri, iriitaki kantakaa-karori ikaaripiro-siritan-tanakari oshiki atziri. Iriima pasini kaari piyathata-chani atziri, iriitaki kantakaa-karori itampatzika-siritan-taari oshiki atziri. ²⁰ Irootaki opoñaantari isankinatai-tziro pairani Ikantakaan-taitsiri, iyotanta-jyaari atziri-payi kaari-pirori inayitzi. Okantawitaka oshiki ipiyatha-waiwitaka, antaro inisironkatairi Pawa. ²¹ Pairani kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Kaari-piron-tantsi,” irootaki opirawaityaarimi atziri-payi, irojatzit owamaantayita-kariri. Iro kantacha iroñaaka kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Nisironkataantsi,” irootaki pinkathari-wintan-taatsinimi. Aritaki inisironka-yitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, itampatzika-sirita-kaayitajai asi owantajyaarori añaayitaji.

6

Ikama-pithai-takiro kaari-piron-kantsi

¹ ¿Kamiithama ankanti: Thami ankaaripiro-waiti inisironka-piro-tan-tairi Pawa? ² ¡Ti ari onkantyyaa! Osiyawaita-naaro ankama-pithata-kityiromi ayaaripironka. ¿Kantatsima aparoni kaminkari ijatakairo inkaaripiro-ti iyaamanin-kakiini? ³ Aamaasityaa pipyaakotakaro awirokaiti akiwaawintaari Saipatzii-totaari Jesús, akimita-kowaitaari tsika ikanta iwamaitakiri irirori. ⁴ Irootaki siyakaa-wintacha ankamakaa-jiromi tsika akantawita pairani. Ik-itaitakai. Opoña iwañaaitakai aajatzi, akimita-kotaari Saipatzii-totaari. Tima itasorinka Pawa owiriintairiri Saipatzii-totaari, ikimita-kaayitai arokaiti owakirarimi atziri añaayitaa-tsini.

⁵ Tima asiya-kota-jyaari irirori, kimiwaitaka ankamayita-kityiimi, tima iwañaaitajai ikimitaakiro irirori. ⁶ Tima kimiwaitaka tsika akantayitara pairani atzirin-kakiini, ari intsipatai-takairimi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takaimi. Ari akama-pithatajiro akaaripiro-waiwitaka. Irootaki kaari asiyayitan-taari iroñaaka impiratani “Kaari-pirotaantsi.” ⁷ Tima aparoni kaminkari tikatsi yantayitai iyaamanin-kakiini, ti inkaaripirotajai. ⁸ Tima antsipa-yitaari Saipatzii-totaari iwamaitakiri, awintaa-siri ankantayaa antsipa-yitajyaari ikaratzi yaña-sirita-kaayitairi. ⁹ Tima ayojiitzi airo yapiitajiro Saipatzii-totaari inkamawintantajai. Aparoni okaratzi ikamaki, añaaji. Ti opirawaita-jyaari irirori “Kaamanitaantsi.” ¹⁰ Aparoni okaratzi ikamawintakiri irirori antayitzirori kaari-pirori. Tima yañai-motajiri iroñaaka Pawa. ¹¹ Ari pinkimita-jyaari awirokaiti, pinkimita-kaantajyaa pinkama-pitha-yitairomi piyaari-pironka, iriitaki Saipatzii-totaari Jesús kantakaan-tairori iroñaaka pañii-motan-taariri Pawa. ¹² Irootaki airo pinintanta ompyaakaa-sita-jyaami piyaari-pironka. Ontzimatyii piitsinampaajiro piniwitari. ¹³ Tima pimatakiro pikimita-kaantaro pinkama-kityiimi, añaajimi, pisiyakaantiro aritakimi jatakimi Pawaki, pikanta-pajiri: “Iroka nowatha, nantantapiintyaarori kamiithata-tsiri.” Aritapaaki pikimita-kaantaro piwatha irootaki pikaaripiro-waitanta-piintaa. ¹⁴ Aritapaaki pikimita-kaantakiro “Kaari-piron-kantsi” atziri onatyiimi, irootaki ompirawaityaamini. Tima ti pañai-motajiro awiroka Ikantakaan-taitsiri, apatziro pañaimo-yitajiro nisironkataantsi.

Ompirayitaari tampatzika-siritaantsi

¹⁵ ¿Kamiithama ankanti iroñaaka: “Thami ankaaripiro-siriti, airo añaaimotantaro Ikantakaan-taitsiri, apatziro añaaimotajiro nisironkataantsi?” ¿Ti ari onkantayaa! ¹⁶ ¿Tima piyotzi aririka impiratai-tyaami, ontzimatyii pinkimisanta-piintiri ompiratamiri? Pikimita-kaantakiro atziritimi piyaari-pironka, irootaki ompirawaityaamini, aritaki pinka-masi-ritaji. Irooma pinkimita-kaanta-najiro iriitaki Pawa pinkimisanta-piintaji, aritaki pintampatzika-siritaji. ¹⁷ Tima pairani, pikimita-kaantakiro iroomi “Piyaari-pironka” ompiratyamini. Irooma iroñaaka pakowintaaro pikimisanta-najiro okaratzi iyomitaa-yitzi-taita-kamiri. ¹⁸ Iroñaaka ti ompiratyami “Piyaari-pironka,” apatziro opirataami “Tampatzika-sirin-kantsi”. ¹⁹ Nosiyakaa-winta-tziimiro ayota-kota-piintziro arokaiti aririka impiraitajai, irootaki ankimathatan-tyaarori okaratzi kompitzi-mowaitairi aroka-payi. Tima pairani pisiyakaan-tawaitakiro atziriti-tyiimi “Karipiro-yitatsiri” irootaki opirawaityaamini, aritaki okimiwita-kamiri “Piyathataantsi,” tima oshiki pipiyathata-piintaka. Iro kantacha iroñaaka opirataami “Tampatzika-siritaantsi,” aritaki piñaayitairo pintasorintsi-siri-yitaji.

²⁰ Pairani ainiro opirawaitami “Karipirota-tsiri,” ari pisaika-minthawaita-sitari, tikatsi sintsiwintimini pintampatzika-siriti. ²¹ Iro kantacha piyotai iroñaaka tikatsi apantyaaroni iroka. Iro kamiithatatsi pimpasiki-wintairo iroñaaka tsika pikantawita pairani. Piyomitaajiri ikaratzi antayitzirori iroka-payi aritaki inkama-siri-yitaji. ²² Iro kantacha ti onkimita-kaantaimi ‘Piyaari-pironka’ awirokami opiratani. Iriitaki Pawa opirataamiri. Iriitaki kamiitha-pirota-kaajimiri.

Aritaki yasitajyaami, tima pasi piwairo pañaa-nitaji. ²³ Iroka “Kaamanitaantsi” okimiwaitakaro iroomi impinai-tairirimi antawaita-piinta-kiirori kaari-pirotaantsi, kimiwaitaka iriimi opiratani. Irooma “Añaanitantsi” okimiwaitakaro iroomi inisironka Pawa ipasiyitaariri ikaratzi tsipa-siri-yitaariri Jesús Saipatzii-totaari, Awinkathariti.

7

Isiyakaa-wintai-tziro aawakaantsi

¹ Iyikiiti, awiroka-payi noñaanatzi pikaratzi piyotako-yitziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima piyojiiti aririka inkami atziri ikama-pithatakiro Ikantakaan-taitani? ² Ikimiwaitakaro kooya tzimatsiri oimi. Ainiro yañai-motziro oimi, ontzimatyii ontsipata-piintyaari. Irooma aririka inkama-pithatakiro, aripaiti osaikasi-waitajyaa ³ Irooma oñaaji-rika pasini sirampari ainiro yañai-motziro oimi, omayimpitaki. Irooma inkamaki-rika, ari osaikasi-waita-jyaari, kantatsi oimintajyaa pasini, airo ikimita-kaantaitaro mayimpiro.

⁴ Iyikiiti, siyakaa-winta-chari aka kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Ikantakaan-taitsiri,” irootaki piiminta-kyaarimi pairani. Iro kantacha pikama-pithatakiro awiroka-payi Ikantakaan-taitsiri, tima pikaratakiri Saipatzii-totaari iwamaitakiri pairani. Okimiwaita-naaro iroñaaka pisaika-sita-jyaami piimintaari pasini, iriitakira iwañaaitairi. Irootaki okamiithatantari pantawaitainiri awiroka-payi iroñaaka Pawa. ⁵ Tima tikira añaairo siyakaa-wintain-chari “Kaamanitaantsi,” oshiki apiyathata-piintakaro Ikantakaan-taitsiri, antapiintakiro karipi-rotatsiri. Irootaki owamaa-sirita-kairi. ⁶ Okimiwaitakaro iroñaaka ankama-pithata-jiromi, asaikasi-waitaja. Añaayitajiri owakirari, iriitaki Tasorinkantsi kantakaan-taarori impiratan-tairi Pawa. Ti onkimita-jyaaro pairani, asintsiwinta-waitaro paisatori isankinaitakiri.

Kaari-pirotaantsi saika-siritan-tanari

⁷ ¿Kamiithama ankanti: “Tikatsi apantyaaroni Ikantakaan-taitsiri?” ¡Tira! Irootaki oyota-kayinari nokaaripirota-piintzi. Tima iroka ikantaitaki Ikantakaan-taitaniki: Airo ayimawaitzimi piniwitantyyaa.

Iro kantacha, airo noyota-kota-jiromi kanta-kota-chari, airo noyotaa-jatzimi tzimatsi nokinakaa-sitakari noniwi-siri-waita-piintaka. ⁸ Irooma noyota-kotajiro Ikantakaan-taitsiri, ti nonkisa-siwai-nitaiyaa, oshiki noniwiwaita-piintaka. Airo noyota-kota-jiromi ikantakaan-taitsiri, airotyaa okaaripirotzimi nantayitziri. ⁹ Pairani ti noyowityaa kaari-pirori onatzii noniwisiryaaari nokinkithasiritaniki. Nosaika-siwaita-piinta, tikatsi sintsitinani. Irooma noyota-kotajiro Ikantakaan-taitsiri, aripaiti noyotanaki nokaaripiro-waitatzii, aritaki nonkamasiritaji aajatzi. ¹⁰ Irootaki owamaa-siritaanari iroka Ikantakaan-taitsiri. Iro opoñaanta-jaanta-witari isankinai-tziro iroka Ikantakaan-taitsiri, irootaki kantakaan-tironimi yañaanitan-taityaarimi. ¹¹ Nokimita-kaantajiro naaka atzirita-tyiimi “noyaaripironka,” irootaki oñaasirinkinami nitanakaro noyota-kota-nakiro Ikantakaan-taitsiri. Amatawi-waitakina, irojatzi owamaan-takanari. ¹² Iro kantacha iroka Ikantakaan-taitsiri tasorintsi onatzii, tampatzikari onatzii, kamiithari.

13 ¿Irooma owamiithanka, kantakaarori nonkaman-tajyaari? ¡Tira! Kaari Ikantakaan-taitsiri wamainani, irootaki noyaaripironka wamainani. Tima apatziro oyotakaa-matsitaanaro noyaaripironka iroka Ikantakaan-taitsiri. 14 Ayojiitzi irootaki asiri okinkithata-kotziri Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha osiyawaitakaro impimantatatiyiromi awatha impiraa-waitai-tyaaro, irootaki “Kaari-pirotaantsi” opirawaitaini. 15 Irootaki kaari noyotanta opaita nokaaripirosiritantari. Tima ti naaka ninta-wintha-waita-sita-chani. Otsimaa-siri-waitakina. 16 Ti onimotaa-jaitina okaratzi nanta-piintakiri, ari noyotziri kamiithari onatzii Ikantakaan-taitsiri. 17 Okimiwaitakaro ti naaka antasityaaroni, “Kaari-pirotaantsi” atzirin-takanari, irootaki sintsitani nomatan-tarori. 18 Okantawita nonintzi nantiro mi kamiithari, ti nomatiro. Okimiwaitakaro irootakimi nowatha kaari kamiithata-tsini. 19 Ti nomatiro noitsinampairi nomatiro kamiithari noninta-witari. Apatziro nomata-piintziro kaari-pirori kaari noni-witari. 20 Irootaki osiyanta-karori atziritakityiimi “Kaari-pirotaantsi” atzirin-takana, irootaki antakaa-piinta-kinarori kaari-pirori.

21 Irootaki sintsiwinta-piinta-kinari nonkaaripiro-waiti, okantawitaka nonintzi naaka nantiro mi kamiithari. 22 nosiriki nokantasiiritzi: “Iroopirori onatzii Ikantakaantsiri Pawa.” 23 Irooma nowathaki koñaaroini, okimiwaitakaro oñaasintsityaaroni nosiri. Okimiwaitakaro aajatzi iroomi nowatha asita-kota-kaantiromi nosiri, ari osintsiwaitiromi onkaaripiro-siriti. 24 ¡Ikanta-machiitana! ¿Paitama misitowa-kaantaironi nosiri ominkyaa-kaantakiro nowatha, irojatzi owamaa-siritan-tyaanarimi? 25 Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari matajironi. Nopaasoonkitajiri Pawa otyaanka-kiriri imatantatarori. Arira okanta, iro nosiri nomatan-tajyaarori nonkimisantajiro Ikantakaantsiri Pawa. Irooma nowatha koñaaroini irootaki nantantapiintari okantakaantsiri “Kaari-pirotaantsi.”

8

Ikinkithasirita-piintai-tziri Tasorinkantsi

1 Tima antsipa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari Jesús, airo iwasankitaa-yitai. 2 Tima ti añiimotajiro Ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori kaari-pirotaantsi, wamaa-siritan-tatsiri. Apatziro añiimotajiro iroñaaka pasini ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori añaasiriyitai atsiipa-siritaari Saipatzii-totaari Jesús. 3 Tikatsi matironi itsinampairi intampatzika-siriti yaakowinta-witaro Ikantakaan-taitsiri, tima maaroni arokaiti otzimi-motai awatha kaari aawyaawaita-tsini. Iriima Pawa iriitaki matairori itampatzika-sirita-kaayitairi atziri-payi, irootaki ityaantan-takariri Itomi-pirori yatziritzi-motanti, otzimimowitakari iwatha osiyaro awatha aroka. Iriitaki atsipita-karori iwasankitaa-wintakiri Pawa iyaari-pironka maaroni atziri. 4 Irootaki aawyaan-tayitaarori atampatzika-siri-piro-yitaji iroñaaka, tima iroopiro onatzii ikantakaan-taitakiri. Irootaki amata-piintaji okaratzi imatakaa-yitairi Tasorinkantsi. Airo antapiinta-sitaaro okaratzi aniwita-siwaitari aroka-payi. 5 Ikaratzi osiriwaitarori yantayitiro iniwita-sitari, okimiwaitakaro atziritakityiimi “Niwaitaantsi,” irootaki opirawaityaarinimi. Iriima ikaratzi osirita-piintarori inkimisantairi Tasorinkantsi, iriitaki ijiwaritaari. 6 Ikaratzi osiriwaitarori yantiro

iniwita-siwaitari, airo ishinta inkama-siriti. Iriima osirita-piinta-nakariri Tasorinkantsi, kamiitha yañaayitaji. ⁷ Ikaratzi osiriwaita-sitarori yantayitiro iniwita-siwaitari, airo ishinta iñaantyaarori inkisaniintiri Pawa, airo ikimisantairo okaratzi ikantakaan-tziri Pawa, airo imatajiro yitsinampairi inkimisantairi. ⁸ Tima inkarati matakirori iroka-payi, kimiwaitaka tikatsi yantajiri irirori-payi onimotan-tajjaariri Pawa.

⁹ Iro kantacha tira pimatiro awiroka-payi iroka, apatziro pisirita-piinta-naaro okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, tima iriitaki saika-siritan-tamiri. Ikaratzi kaari yotairini Itasorinka Saipatzii-totaari, ti yasitajjaari Saipatzii-totaari. ¹⁰ Tima kaamani pikanta-witaka okantakaaro piyaari-pironka. Iro kanta-tzimaitacha iroñaaka isaika-siritan-taami Saipatzii-totaari, añaasiritaimi, itampatzika-siritaimi. ¹¹ Tima isaika-siritan-taami Tasorinkantsi, iriitaki añaanita-kaajimini, ikimitaajiri Saipatzii-totaari Jesús, yaña-wathata-kaajiri.

¹² Ari okantari iyikiiti, ti onkamiithati antayitairo okaratzi aniwita-siwaitari. ¹³ Iroorika panta-piinta-najiri, aritaki pinka-masiritai. Irooma pisirita-piinta-najjaaro-rika okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, onkimiwaityaaro atziritimi “Piniwinka,” irootaki piwamaa-kirimi, aritaki paña-siritai. ¹⁴ Ikaratzi antanajirori inintziri Tasorinkantsi, aritaki intomin-tajjaari Pawa. ¹⁵ Tima yoka Tasorinkantsi ityaankakiri Pawa, airo yookaimi, papiitajiro = kari pinkimita-kota-jjaari opirataari itharowan-tawaitzi. Tasorinkantsi kantakai-yaaroni intomin-tantyaamiri Pawa. Irootaki omatantari ankimita-kaantajiri apaa yoka Pawa. ¹⁶ Iriitaki Tasorinkantsi yotakaa-jaini aroka itomi Pawa. ¹⁷ Tima itomi Pawa anayitai, aritaki atsipataari Saipatzii-totaari asiyitaaro okaratzi yasitakaa-kariri Pawa. Tima antsipataari Saipatzii-totaari akimaatsi-waitaka, aritaki antsipata-jjaari tsika otzimapaji iwaniinkaro.

¹⁸ Nokinkithasirita kapichiini akimaatsi-waita iroñaaka, tikatsi ompaita-matsitajyaa aririka añaajiro apaata iwaniinkaro. ¹⁹ Maaroni iwitsikani Pawa iyaakoniintairi yapato-tairi itomi-payi. ²⁰ Yaminaa-siwaitaka iwitsikani, ti yaawyyiro inintawitari, tima Pawa kantakaarori okantanta-paintari. Iro kantacha oyaawintaka yokaiti, ²¹ iñaayitajiro iwaniinkaro, aririka isaikasi-waitajyaa itomitaari Pawa. Ari okarata-paaki atziritimi “Sitzitaantsi,” irootaki opiratan-tachanimi. ²² Kimitaka inkaminthaa-jiitatyini ikaratzi iwitsikaitakiri ikimiwaitakaro ontzimaa-niti kooya. ²³ Aajatzi aroka-payi, okantawitaka añaawitakariri Tasorinkantsi itsipa-siri-yitai, kimiwaitaka ainiro atikawai-jiitzi anintzi awisakoti airo akimaatsi-waitanta, amina-mina-yitziro tsika-paiti intomi-piro-yitai Pawa. ²⁴ Irootaki ayaakoniintani kantakaan-tzirori awisako-siritan-tajjaari, okantawitaka tikira añaayitiro iroka. Aririkami añaayita-kiromi, ¿Aikiroma ayaakoniinta-tyiuro? ²⁵ Aritaki okanta ayaakoniintari, ontzimatyii amatsinka-siritajyaa, ayaakotiro okaratzi kaari añaari.

²⁶ Tima ti aawyaa-sirita-niti aroka, Tasorinkantsi nisironka-yitaini. Tima ti ayoyiti tsika ankantayaa amanayiti. Iro kantacha iriitaki Tasorinkantsi amanako-wintaini, okimiwaitakaro inkawintha-wintatyimi. ²⁷ Ikimathatziri Pawa yoka Tasorinkantsi aririka yamana-kotai.

Tima iriitaki yotako-pirotziriri Pawa opaita-rika inintakairiri ikaratzi yasiyitaari irirori. *

Aritaki imatakiro itsinampairi maaroni

²⁸ Tima iroka ayotziri: tsika-rika ompaityaa awishi-motainiri, aritaki inkanta-kaakyaaro Pawa onkamiithatzi-moyitai. Irootaki ikaima-siritan-tairi antayitainiri inintakairi. ²⁹ Ikaratzi iyotzitakari Pawa aritaki inkimisantajiri, iriitaki inkimita-kaantajiri itomi-pirori. Ikanta Ijiwariti Itomi, ari ikantziri pasini ampoita-tsiri, iyikiiti inatyii. ³⁰ Yoka ikaratzi itomitaari Pawa, iriitaki ikaima-siritajiri, itampatzika-siri-yitairi, irootaki ifaantaarori iwaniinkaro.

³¹ ¿Tsikama ikantai-tziroka iroka? Inithaa-piro-waitakai Pawa, ¿arima intzimaji ipaita matajirini itsinampairi? ³² Tima ti inthañii-yaari Pawa Itomi-pirori, isinitakiri iwamaitiri ikamawintan-takairi arokaiti. Aritaki yantzi-mota-kairo Pawa kantachari, ¿airoma yantzimo-yitaji opaita-rika kowityii-motaini? ³³ Tima añakiro itampatzika-siritai, ¿arima intzimaji aminakowintainiri? Tima iriitaki Pawa oyosiiyita-kairi. ³⁴ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kamawintairi, añaaaji aajatzi, saikapaji irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iriitaki kantako-wintajairi arokaiti. Aritaki okanta, ¿arima intzimaji owasankitairini? ³⁵ ¿Tzimatsima matironi okakairini Saipatzii-totaari, iwashaantan-tyaarori itakoyitai? Okantawitaka añaaayitziro opomirintsitzi-mowaitai, aikiro ijatatzi itakoyitai. Ari inkimitairori aririka ontzimi owasinonkaa-waitaini, ininti imaimanitaiti, antasha-niinta-waiti, anthonka-kowaityaa akithaatari, ankowiinkata-kowaiti, yapatha-kiro-ryiitai. ³⁶ Ari okanta osankinata-kotaka, ikantaitaki:

Asi owiro iwamaakaan-taitina nawintaajami awiroka.

Ikimita-kaanta-kinari iwamaitziri ipiraitari. †

³⁷ Okantawitaka añaaayitiro iroka-payi, aritaki amatayitakiro aitsinampairi, tima itakotai Pawa, aritaki imatakaakairo aitsinampairi.

³⁸ Iroka nawintaakari naaka: Onkanta-witakyaa añaaawityaaro iroka-payi: kaamanitaantsi, añaaantarintsi, Maninkari-payi, pinkathari-payi, awishi-motairi iroñaaka, awishi-motainiri apaata, tzimatsiri isintsinka, ³⁹ jinoki-sato, osaawi-sato, opaita-rika iwitsikai-tziri. Iro kan-tzimaitacha, tikatsira aparoni iroka-payi kankakai-yaarini Pawa iwashaantan-tairi intakoyitai, okantakaan-tziro yantzimo-yitakairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

9

Iyosiitai-takiri Israel-iti

¹ Iyotziro Saipatzii-totaari iroopirori onatzii nonkantimiri. Tima iriitaki Tasorinkantsi pinkathari-winta-siritanari, iriitaki oyota-kayinari, ti nonthaiyaa nonkantimiro iroka: ² Oshiki nowasirita-kotakari noshininka-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, oshiki okatsitzimo-siritakina. ³ Oshiki noninta-witaka yawisako-siritai noshininka-payi, noninta-witaka nosiniwinta-jyaari yawisakotan-tajyaari. Aritaki onkantakimi iwashanta-jinami Saipatzii-totaari, aririka noyotimi

* 8:27 yasiyitaari irirori = kitisiriri † 8:36 ipiraitari = oweja

irootaki yawisako-siritan-tajyaari noshininka-payi, ⁴ ikaratzi icharini-takari Israel. Tima iriitaki itomiwitakari Pawa yokaiti, iñaakayiwitakari iwaniinkaro. Tzimatsi ikanta-wakaari yaripironta-wakai-yaari, isankina-witakaniri Ikantakaantsiri, yanintaa-waiwitaka ipinkathatzi, tziawitaka ikasiya-kaakiriri. ⁵ Irimirinka ishininkapayi awaisatzitini. Irijatzi ishininka-mirinka Saipatzii-totaari, Pawatatsiri anairiri maaroni, irasi iwaitiro intharowintai-tyaari. ¡Omapirowí!

⁶ Okantawitaka ti inkimisantaitiri, ¿kamiithama ankanti airo omonkarata ikasiya-kaantziri Pawa? ¡Tira! Tima inkarati ipaitai-tziri iroñaaka “Israel-iiti,” pasini-satzi inatyii, kaari icharini-piro Israel. ⁷ Ari okanta awishi-mota-kiriri Abraham. Tima tzimaki apiti itomi, iro kantacha aparoni ikimita-kaantaka kaarimi ishininka. Iriitaki ikinkithata-koitziri aka, ikantaitaki:

Iriitaki Isaac iwaiyani-pirori.

⁸ Arira ikimi-tzitakari Pawa ti inkimita-kaantairi iriimi itomipirori ikaratzi iwaiyan-takaan-takiri awaisatzitini Abraham, apatziro itomita-kaitaari ikaratzi ikasiya-kaita-kiriri incharini-yitajyaari.

⁹ Iroka okaratzi ikasiya-kaakiriri, ikantakiri:

Pasiniki osarintsi onkimita-jyaaro iroñaaka, aririka nompiyaki, noñaapajiro Sara tzimaki otomi.

¹⁰ Ari okanta awishi-mota-kirori Rebeca, itsipaa-nita-kaantakarori awaisatzitini Isaac. ¹¹ Tikira intzimanaki otomi-payi, tikira yantayitiro kamiithari aajatzi kaari-pirori, aritaki tzimaki inintakiri Pawa yantiri. Ari omonkaratari onkarati yantiri. Tira iri nintasi-waita-chani yantiro, tima Pawa kantakaarori yantayitan-tarori opaita-rika, ikaima-siriyitajiri. ¹² Iroka ikantzi-taita-karori Rebeca:

Iriitaki ompiratan-tachaniri iyaapitsi, impiratyaari itarori itzimi.

¹³ Iroka pasini isankinai-takiri, ikantzi Pawa:

Noyosiitakiri Jacob, iriima Esaú nomanintakiri irirori.

¹⁴ ¿Irooma ankantan-tyaari: “Akimakiro ikantakiri Pawa, ti intampatzika-siriti irirori?” Airo piñaawaitziro iroka, pinkamantakotirimi. ¹⁵ Tima pairani iñaawaitaki Pawa, ikantziro Moisés:

Itzimi-rika nonintziri nonisironkatyaari, aritaki nonisironkata-kyaari. Itzimi-rika nonintziri nonkawinthayiri, aritaki nonkawinthaakiri.

¹⁶ Ñaakiro, kaari atziri-payi ninta-sityaaroni yantayitiro opaita-rika, iriitaki Pawa kantakaarori yantantarori opaiyita-rika ikaratzi ikaminthaa-yitairi irirori. ¹⁷ Ari ikantai-takiriri aajatzi Faraón, iroka isankinata-koitakiri, ikantaitzi:

Irootaki nopinkatha-ritakaan-takamiri iyyotantai-tyaanari otzimi-motana naaka nosintsinka, ari onkantyya inkinkithata-koitan-tajyaanari naaka maaroni kipatsiki.

¹⁸ Ari ikantari Pawa, ikawintha-yitziro ikaratzi inintziri irirori. Irijatzi kantakaarori ikiso-siri-yitantari ikaratzi inintziri irirori.

¹⁹ Kimitaka ari pinkantajina: ¿Paitama iwasankitaan-tariri Pawa ikaaripirota-kaayitzi, airoma okantzi iwasiñaajiro inintakiri Pawa yantiri? ²⁰ Iro kantacha nonkantimi naaka: Tikatsi piyomatsiti patziritzika awiroka pinkantan-tyaari. Ti pimpinkathatiri Pawa. Thami ankinkithasirita-kotiri owitsika-yitziro kowitzi. ¿Kantsima oñaanatiri iyowitzi, onkantiri kowitzi-pakori: “Ti apantyaana piwitsikakina”? ²¹ ¿Airoma okamiithatzi iwitsiki waniinkata-chari,

ipoñaa iwitsikaki pasini kaari apantyaaroni? Kamiithatatsi, iri-itaki asitarori iyowitziti. ²² Ari ikantakari irirori Pawa, iwitsikayitakiri ikaratzi osiyakarori kowitzi. Tima tzi mayitatsi atsipitajyaaroni iyatsimanka, yatsipita-jyaaro isintsinka yapirotan-tajyaari. Iro kantacha Pawa, amawi ikantawinta-paintari yokapayi. ²³ Ari ikinakaakiro iyotakaan-tairori oshiki itako-pirotakai, imata-jaantakiro tsika okanta ikinkithasiritzi-takaro pairani, iyosiitai antsipata-jyaari irirori añaa yitajiro iwaniinkaro. ²⁴ Arokayitaki iyosiitairi ikaimasiri-yitai. Ti apatziro aroka-payi Judá-iti, akarayitajiri pasini-satzi kaari ashininkata. ²⁵ Irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari Oseas, ikantaki:

Ikaratzi kaari noshininkawita, nonkimita-kaantajiri, “Noshininka.” Ikaratzi kaari notakoyiwita pairani, nonkimita-kaantajiri, “Notakotani.”

²⁶ Irooma anta tsika ikanta-witaka, “Ti pishininkatyaana awirokapayi,”

Aritaki inkantaitaji, “Itomi-payi pinatzii Pawa, Añaanita-tsiri.”

²⁷ Iroka ikantzi-takari Kamantan-tzinkari Isaías, ikinkithata-kotakiri inkarati incharini-yitajyaari Israel, ikantzi:

Onkanta-witakyaa oshiki inkarati incharinityaari, inkimiwaityaaro oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaki,

Kapichiini awisakotaa-tsini.

²⁸ Tima imapokajiri Pinkathari maaroni kipatsi-satzi, tampatzika inkantyyaa iwasankitaa-kaantajiri.

²⁹ Ikantaki aajatzi Isaías:

Ikamintha Pawa Sintsi-pirori iwawisaa-kotaji kapichiini ashininka.

Airo iwawisaa-kotzimi, aritaki añaa yitairomi okaratzi ifñaakiri pairani Paamaarini-satzi, aajatzi Katsimaarini-satzi

Itampatzika-siritairi yawintaajari

³⁰ Irooma ankantan-tyaari: “Ti yamina-mina-wityaaro pasini-satzi intampatzika-siritai, iro kantacha itampatzika-siritairi Pawa yawintamatsitaari irirori-payi. ³¹ Iro kantacha naaka-payi Israel-iiti, ti imatiro noitsinampairo noñaa yitiro yaakamiithatakina Pawa, okantawitaka nosintsiwinta-witakaro Ikantakaantsiri.” ³² ¿Paitama kaari imatantaro yitsinampairi? Iro kaari imatantaro yitsinampairi isiritakotaro yakowinta-waitakari irirori. Ti isiritakotyaaro inintakairiri Pawa yawintaa-siritari. Osiyawitakaro yantziwa-waityaaromi mapi. ³³ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Nowakiro ikowa-piroitani mapi Kisakowintoniki.

Owaryaantzi iroka mapi aririka yantziwai-tyaaro.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini kimitakarori mapi, airo yamina-siwaitaja apaata.

10

¹ Iyikiiti, nonintziri naaka yawisako-siri-yitai noshininka-payi Israel-iiti. Irootaki namanantariri Pawa. ² Noyotzi naaka itharowinta-siwaitari Pawa yokapayi, yantasi-waitaro ti inkimathapiro-tzimaityaaro. ³ Ti iyojiiti inintatziira Pawa intampatzika-siritakairi, ti inkimisanti, apatziro ininta-sita intampatzika-siritan-tyaaro

yakowinta-waita-sitari apaniironi. ⁴ Tima ithotyaaikiro Saipatzii-totaari okanta-kota Ikantakaan-taitsiri, iriitaki tampatzika-sirita-kaajiriri ikaratzi awintaa-sirita-naariri.

⁵ Iroka isankinari Moisés okanta-kota Ikantakaan-taitsiri intampatzika-siritan-taityaarimi, ikantaki:

Inkarati monkarataironi, iriitaki ñaasirita-tsini.

⁶ Iro kantacha onasita, ti osiyaaro iroka akantakiri aririka awintaa-jyaari Pawa aritaki itampatzika-siritajai. ¿Kantatsima akowinta-waita-sita-chari ijati inkitiki isintsiwintiri Saipatzii-totaari iwawisaako-siritantai? ⁷ ¿Kantatsima ijati aajatzi sarinka-winiki iwiriintairi Saipatzii-totaari ikamawita-painta? ⁸ Iroka ikantaitaki:

Aritaki pinkimairo ñaantsi, aritaki pinkima-thatajiro aajatzi.

Kanta-kota-chari aka “ñaantsi,” irootaki nokinkithata-piinta-kiriri awintaa-siritantsi. Iroka okanta: ⁹ Aririka piñaawaitaji pinkanti, “Nowinkathariti inatzi Jesús,” aririka pawintaa-sirita-jyaari Pawa iriitaki owiriintajiri ikamawitaka, aritaki pawisako-siritai. ¹⁰ Tima pawintaa-siritaari irirori, irootaki itampatzika-siritan-taamiri. Ari okantzita, aririka piñaawai-yitairo, irootaki iwawisaako-siri-yitan-taamiri. ¹¹ Ari ikantaitaki Sankinaritsi-piroriki:

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini irirori, airo yaminaa-siwaitaja.

¹² Onkanta-wityaa aroka-rika Judá-iti, kaari ishininkaiti, iriira Saipatzii-totaari Awinkathariti maaroni. Tzimatsi-rika amanairini, aritaki inisironka-pirotakiri. * ¹³ Tima iroka ikantaitaki:

Intzimi-rika amanairini Pinkathari yawintaa-jyaari, aritaki yawisako-taji. †

¹⁴ ¿Kantatsima yamanaitiri Pawa tirika yawintaa-siritai-tyaari?

¿Kantatsima yawintaa-siritai-tyaari Pawa, tirika inkima-kotaitiri?

¿Kantatsima inkima-kotaitiri, tirika intzimi kinkithata-kaanta-tsini?

¹⁵ ¿Kantatsima inkinkithata-kotaitiri, tirika intzimi tyaankaari-payi? Irootaki isankinai-tanta-karori, kantatsiri:

¡Oshiki inkamiitha-kitziti amakironi Kamiithari Ñaantsi isaikantaitari kamiitha!

¹⁶ Iro kantacha, tira maaroni inkimisantaitiro Kamiithari Ñaantsi.

Irootaki ikantan-takari Kamantan-tzinkarini Isaías:

Pinkathari, ¿Itzimima kimisantironi ñaani?

¹⁷ Okowa-pirotatya yitaita-wakyaaro inkimai-tawakiro ñaani Pawa yawintaa-siritan-taityaari. ¹⁸ Nokantzi naaka, “¿Aritakima iki-maitakiro?” Aritaki, tima iroka isankinai-takiri ikantaitzi:

Ikinkithai-takiro nampitsiki-payi,

Ikimaitakiro tsika-rika-payi isaikaitzi aka kipatsiki.

¹⁹ Napiitiro nonkanti, “Ikaratzi icharini-yitaari Israel, ¿Ikimatha-pirola-kiroma?” Iriitaki Moisés oiñaaronta-kirori isankinari, ikantaki:

Ari nonkanta-kaakyaaro pisamawaityaari pasini-satzi atziri kaari

shininkata-wakaa-chani.

Oshiki pinkisa-siri-waitiri ikaratzi pipaiyitziri “masontzi-siriri.”

²⁰ Iroka pasini ikantakiri Kamantan-tzinkarini Isaías:

Iñaayitaana kaari othotyaaakota-jinani.

Noñaaka-yitaari kaari amina-minatinani.

* **10:12** kaari-rika ishininkaiti = griego † **10:13** Wairontsi

21 Iro kantacha iroka ikinkithata-kotakiri Isaías ikanta-kota Israel-iiti, ikantaki:
Nowaanka-wakota-siwita-piintakari, tizimaita inkimisanta-jiitina, piyathari inajjitaki.

11

Tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi

¹ ¿Nokanta-tziima imanintziri Pawa yoka Israel-iiti yasiyitari? ¡Tira ari nonkanti! Tima naakatzitaka ikaratziri Israel-iiti, icharini Abraham nonatzii, icharini nonatzii aajatzi Benjamín-iiti. ² Ti imanintina Pawa, iriitaki oyosiita-kinari. Pinkinkithasiritiro Sankinarintsi-pirori, tsika ikinkithata-koitziri Elías yamanako-wintziri ishininka-payi, ikantaki:

³ Pinkathari, iwamaitakiri Kamantan-tzinkari-payi, Iporokai-takiro pomipirini-mintotsi.

Aparoni nokanta-kaaro nañai, inintai-tatzii iwamaitina aajatzi naaka.

⁴ Ari yakanakiri Pawa ikantziri:

Tira aparoni awiroka yotapain-chani. Naamaako-winta-taikari pasini ikaratzii 7000 atziri kaari tyiirowa-chani impinkathatiri pawaniro Inkaniwiri.

⁵ Ari okantari, tzimatsi kapichiini noshininka iyosiitakiri Pawa inisironkata-jyaari. ⁶ Ti iro kantakaan-tironi isintsiwinta-waitani inisironkatan-taariri Pawa, inisironkata-sitaari Pawa. Ari okantakotari nisironkataantsi.

⁷ Ari okantari, ti imatiro yitsinampairi maaroni Israel-iiti okaratzii inintawi-jiitari. Iro kantacha tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi, ari ikantakari iyosiitakiri Pawa. Iriima pasini-payi ikisosiritaki. ⁸ Irootaki isankinai-tantakari, ikantaitzi:

Pawa kantakaaro ijimpa-siritan-taitari.

Tzimawitacha irooki tizimaita iñaanti.

Tzimawitacha iyimpita tizimaita inkimi.

Irojatzi ikanta-tzimaitaro iroñaaka.

⁹ Iroka isankinata-kotakiri aajatzi pinkatharini David, ikantaki:

¡Onkamintha yaitiri tsika oritai-takiri!

¡Onkamintha yantziwatyaa!

¡Onkamintha iwasankitaitiri!

¹⁰ ¡Onkamintha imawityaakita-taiti!

¡Onkamintha intsika-mitziyiti!

Yawisako-siri-yitaji pasini-satzi atziri

¹¹ Tima ikantaitaki “Onkamintha yantziwatyaa” noshininka-payi, ¿irooma siyaka-winta-chari yapirotaitiri? ¡Kaari! Irootaki siyaka-winta-chari ikinakaa-siyita-paintari, iwawisaako-winthatairi Pawa pasini-satzi atziri, irootaki imatanta-taita-karori Pawa iñaantyaariri noshininka-payi, irootaki inkowanta-pirota-jyaari yawisako-yitaji irirori. ¹² Tima inkinasi-waiyi-taka irirori, irootaki inisironkai-tantaariri pasini-satzi atziri nampitarori maaroni kipatsi. Irootaki kamiitha-piro-taita-tsini aririka yapiitaitiro inisironkai-tairi noshininka-payi apaata.

¹³ Iroñaaka nonkantimi awirokaiti kaari noshininkata. Naakataki iyosiitaitaki nontyaantaa-riti nonkinkithata-kaayitajimi pikaratzii ti noshininkatyaami. Siritha nokanta-winta-piinta-nakaro nantawairi.

¹⁴ Irootaki namina-mina-taitziri isama-niintaaina noshininka-payi, ari yawisako-siritairi irirori-payi. ¹⁵ Tima ti imiraawintairi irirori Pawa, irootaki yaripirotan-taariri Pawa maaroni osaawi-satzi. Irooma apaata aririka yaripiro-siritairi Pawa noshininka-payi, onkimita-jyaaro impiriintaa-tyiimi ikamayi-witaka. ¹⁶ Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa tasirintsi yantan-taitani, yasitanaaro Pawa maaroni opatha iwitsikai-takiri yatantaitari. Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa oparitha-payi inchato, arira okaratzi yasitaro maaroni osipayi aajatzi.

¹⁷ Iroka osiyakaa-wintari incha-paritha, iriyyitaki nowaisatziti-payi itayita-karori pairani. Siyakaa-winta-chari otiwa, iriyyitaki noshininka-payi Judá-iti tzimayitaa-tsiri iroñaaka. Kimiwaitaka inchikai-takiro mi otiwa, oshooka-tiwatan-tajyaari pasini intsirikai-takiri, kamiitha onkantayaa oshooki okantakaaro oparitha. Ikaratzi osiyakaa-wintziri otiwa itzirikai-takiri, iriyyitaki atziri-payi kaari noshininkata.

¹⁸ Irootaki airo okantanta pinkantakapirowa-sitanta. Pinkinkithasirityaa, tima awiroka-matsitaki otiwa inchato, awirokataka añakaa-yitzi oparitha. ¹⁹ Kimitaka aritaki pakakimi awiroka-payi, pinkanta-jiiti: "Ichikai-takiro otiwa noshooka-tiwatan-taari naaka." ²⁰ Ari okantawitari, iro kantachari pinkinkithasiritiro kimiwaitaka noshininka-payi Judá-iti inchika-tiwai-tajirimi okantakaaro ti inkimisanti. Irooma awirokaiti kaari noshininkata, awiroka impoyiitariri okantakaan-tziro pawintaa-siritaja. Ti onkamiithati pinkantakapiro-waityaa, pimpinkathatiri Pawa. ²¹ Iriitaki Pawa chikakirori itayitarori otiwa, paamawintyaa imatajimi = kari aajatzi awirokaiti. ²² Ari piñiirori oshiki ikatsimatzi Pawa, iro kantacha nisironkataniri inatzii aajatzi. Ikaratzi antziwa-siritain-chari iñaakiro ikatsimatzi Pawa. Irooma awirokaiti, asi owiro piñaapiinti inisironka-yityaami aikiro poisokirota-tyiiri Pawa. Irooma airorika poisokiroitari, aritaki inkimita-kaantaimi otiwa ichikai-takiri. ²³ Ikaratzi ichika-tiwai-takiri pairani, aritaki intsirikaitairi, aririka iwashaantajiro ithainka-waitziri Pawa. Tima Pawa kantatsi imatiro. ²⁴ Awiroka kimitakarori otiwa pankirintsi-niro intzirikai-takiri pankirintsi-piroriki. Oshiki okamiitha-pirotaki iroorika intsirikaitaji otiwa-pirori oponkitzi-piroki.

Impiyya-sirita-kaitairi Israel-iiti

²⁵ Iyikiiti, nonintzi piyotiro kaari ikimathataitzi pairani onkarati yantiri Pawa. Airo pikinkithasiri-waita-sita aritaki piyotakiro maaroni. Añaayitakiro iroñaaka yokaiti noshininka Israel-iiti, tzimatsi kisosirita-kaayita-kiriri. Iro kantacha, onapaintatzii irojatzii imonkaratan-takyaari inkarati awisako-sirita-tsini kaari noshininkata. ²⁶ Ari omatajyaa apaata, yawisako-siri-yitaji aajatzi Israel-iiti. Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Ari impoñii-yaari Kisakowintoniki ookakaa-wintaniri, Iriitaki kankantironi iwashaantan-tyaarori icharini-payi Jacob ithainka-tasorintsi-waitzi.

²⁷ Tima irootaki nokasiya-kaakiriri, Naakataki apirotaironi iyaari-pironka.

* **11:17** Okinkithata-kotziri pankirintsi asitarori oparitha, asitarori otiwa, irootaki ikantai-tzitari "Kiikiroi-toni."

28 Tima yokaiti noshininka Judá-iti kaari miraawintironi Kamiithari Ñaantsi, ikimita-kaantari Pawa iisaniintani, ari okanta inisironkanta-taamiri Pawa awirokaiti. Iro kantacha Pawa iyosiitzi-takari noshininka-payi, aikiro ijatatzii intakoi-tyaari, irootaki iñaantyaarori ikasiya-kaakiriri itayita-nakarori nowaisatzitini. ²⁹ Aririka inkaima-siritanti Pawa, inisironka-yitanti. Airo iwashaantajiro.

³⁰ Pipiyathatzi-takari pairani awiroka-payi Pawa. Ipoña ipiyathanaka noshininka-payi, irootaki opoñaan-takari inisironka-yitaimi awirokaiti. ³¹ Tima yokaiti ikaratzi piyatha-waiwita-chari iroñaaka, aritaki iñaayitairo apaata inisironkai-tairi ikimitai-tzimi awiroka-payi iroñaaka. ³² Ari okanta, ikantakaakaro Pawa maaroni apiyatha-waiyitaka, ari iñaakan-takirori oshiki inisironka-yitai maaroni aroka-payi.

³³ Tima okiryaaantzi nokanta-wintaari Pawa iyotani-pirotaka, iki-mathatziro maaroni. Tikatsi yotironi yantayitiri, tsika-rika inkantairo.

³⁴ Iroka isankinata-koitakiri, ikantaitaki:

¿Tzimatsima yotzirori ikinkithasiritari Pinkathari?

¿Tzimatsima impaityaa matironi iyomitaa-iri?

³⁵ ¿Tzimatsima mapokakirini impanakiri irirori, iriitaiki itakarori ipayitan-tataiki?

³⁶ Iriitaki Pawa kantakaa-karori otzimayitantari opaiyitarika, iriitaki poñaakaan-tayitarori, iriitaki asitarori. Irasi iwiro impinka-thaitajiri. ¡Omapirowí!

12

Onkarati yantayitiri kimisantzin-kariiti

¹ Iykiiti, tima inisironkataami Pawa, nonintzi pinkimita-kaantairo piwatha iroomi patsipita-kaani pasitakai-yaariri Pawa, kitisiri pinkantya pañaayitaji awirokaiti, irootaki onimotziriri Pawa. Ari okantataita inintziri Pawa apinkathatajiri. ² Airo pisiyako-waitasitari osaawi-satziiti. Pisinitajiri Pawa iwakira-sirita-kaimi. Irootaki piyotan-tajyaarori inintakayimiri, kamiithatzi-motziriri, onimotziriri, tikatsi kowitzii-motyaaarini.

³ Iriitaki Pawa nisironkataanari naaka, irootaki noyomitaa-yitan-taamiri, nokanta-yitajimi: Airo pikimita-kaanta-siwaita iri-irirori. Pinkinkithasirita-kotyaa kamiitha. Irootaki pimatantyaarori ininta-kayimiri Pawa aikiro pijatana-kitzii pawintaa-nakyaari.

⁴ Pinkinkithasirita-kotiro tsika akantayita awathaki. Tima tsika akanta-wathayita arokaiti, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika.

* ⁵ Arokayitaki isiyakaa-wintaitzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari. Akimiwaitaja arokami iwatha Saipatzii-totaari. Okantawitaka anasiyita aparoni-payi, iro kantacha aparoni akantaja, kimiwait-aka awichaa-wakaa-tyiiaami. ⁶ Maaroni arokaiti itasonka-wintayitakai amonkaratan-tyaarori antayitairi. Tzimatsi-rika aparoni kamantan-tzinkari, yantayitiro inintakairiri Pawa, aikiro yawintaa-nakityii-yaari. ⁷ Tzimatsi-rika amitakotan-tatsiri, imonkaratiro irirori.

* **12:4** Kanta-kota-chari aka “tsika akantayita awathaki”, irootaki siyakaa-winta-chari tsika akantayita: tima oki irootaki yaminan-taitari, irooma kimpitansi irootaki ikimantaitari, irooma paantintsi irootaki iwantaitari, irooma akotsi irootaki yairikan-taitari, irooma itzintsi irootaki yaniitan-taitari.

Tzimatsi-rika yomitaan-tatsiri, imonkaratiro irirori. ⁸ Tzimatsi-rika pinthata-kaanta-chari, imonkaratiro irirori. Tzimatsi-rika opasitan-tachari, ipanta-pirotai oshiki. Tzimatsi-rika jiwatakaan-tatsiri, isiritha-wintyaaro yantawairi. Tzimatsi-rika nisironkataniri, kimosiri inkantyya imonkara-yitairo.

⁹ Ontzimatyii pitakotan-tajyaa kamiitha, airo pamamina-waita. Pikisanintiro piwairo kaari-pirori, irooma kamiithari oisokiro piwanajiro. ¹⁰ Pakowintyaaro pintako-yitanyaa, pinkimita-kaantiro pintakotyaarimi pirintzi okaakiini. Pimpinkathatiri pasini-payi. ¹¹ Siritha pinkanta-yityaa, airo pipirawaita pantawaitainiri Awinkathariti. ¹² Kimosiri pinkantyya piyaa-kotairi Saipatzii-totaari. Amawi pinkanta-yityaa aririka piñaayitiro pomirintsitzi-motyaa mini. Pamana-piintaji. ¹³ Pimpasita-jyaari kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityii-mowaitariri. Pimaanta-piinta-yitaji piwankoki. †

¹⁴ Pamana-kotajiri ikaratzi owatsinaa-waitzimiri, irootaki inisironkai-tantyaariri irirori. Airo pimishakowinta-waitziri. ¹⁵ Pintsipatyaaari pinkimo-siriti ikaratzi kimosiri-waita-tsiri. Pintsipatyaaari piraawaityaa ikaratzi irawaaita-chari. ¹⁶ Aapatyaa pinkanta-wakai-yitajyaa. Airo pimanintan-tawaitzi, pintsipa-yityaaari kowityaa-waita-tsiri. Airo pikimita-kaanta-siwaita yotaniri pinatzii. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirowaitimini, airo pipiyatari. Piñaakantiro tampatzika pikantzi-motari awiroka atziri-payi. ¹⁸ Piriipiro-wintairo pisaikan-tajyaari kamiithaini maaroni. ¹⁹ Notakotaní, airo pikisako-winta-waita awiroka, apatziro iyotziro Pawa, iriitaki kisakowintyaamini. Tima iroka isankinai-takiri pairani, ikantaitaki:

Ikantzi Awinkathariti:

Naakataki wasankitaan-tatsini,

Naakataki kisakowintan-tachani.

²⁰ Aririka intasha-niinti pikisaniintani, pimpiri iyaari. Aririka imiri-waiti, pimpiri yiriri. Aririka pimayita-najiro, oshiki impasiki-waiti yoka iñaakiro-rika pantakiri. ‡ ²¹ Paamawintajyaa otsinampaimi = kari kaari-piron-tantsi. Iro kamiithatatsi panta-piintairo kamiithari pimatantyaarori pitsinampairi kaari-pirori.

13

¹ Ontzimatyii pinkimisantajiri awirokaiti pinkathari-wintzimiri pinampiki. Ti ipinkathari-waita-sityaa irirori, Pawa kantakaarori ipinkatha-ritantari. ² Tzimatsi-rika nintatsini imaimanitiri pinkathayitatsiri, okimiwaitakaro iriimi Pawa imaimanitaki, irootaki iwasankitaan-taityaariri. ³ Ikaratzi antayitziro kamiithari, airo itharowan-tawaitari pinkatharintsi. Iriima antayitziro kaari-pirori, itharowantari irirori. Ari okanta, pantziro-rika awiroka kamiithari, airo pitharowan-tawaitari pinkatharintsi, iriitaki tharowinta-jyaamini. ⁴ Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokapayi yaamaako-wintantyaamiri. Aririka pantiro kaari-pirori, pintharowan-tyaari pinkathari, tima ti ontzimi-mota-sityaaari irirori iwisa-minto. Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokaiti, irijatzi Pawa owasankitaa-kaantziro ikaratzi antziro kaari-pirori. ⁵ Ontzimatyii pimpinkathatari pinkathari-payi. Ti apatziro pintharowan-tyaari imasirinka. Irootaki

† 12:13 kimisantzin-kariiti = kitisiriri ‡ 12:20 oshiki impasiki-waiti = piwaamatini iriitaki oshiki paamari

tampatzikata-tsiri pimayitairo. ⁶ Tima irootaki pimpinatan-tajyaariri sintziwintzimiri jiwawintzimiri pinampiki, irootaki yañaantaari irirori, tima imonkarata-tyiuro inintziri Pawa. ⁷ Pimpina-yitairi maaroni pinkathari-pirori, aajatzi ikaratzi aamaako-wintan-tachari nampitsi. Ontzimatyii pinkimisantiri, pinkatha piwiri.

⁸ Airo piriwi-waitantzi, pintakota-wakai-yitajyaa. Pinkimita-kaantajiro iroka itakonkantsi okaratzi piñaasintsitari, irootaki piñaasintsitami pimpina-wintyaa piriwitaki. Tima inkarati itakotantachari, imonkarata-tziuro Ikantakaan-taitani. ⁹ Iroka isankinai-takiri Ikantakaan-taitani, ikantaitzi:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo ayimawaitzimi piniwitantyya.

Tzimatsi oshiki pasini ikantakaan-taitani. Iro kantacha iroka iroopirotajaanta-tsiri ikantakaan-taitani, ikantaitzi:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

¹⁰ Opoñaantari iroopirotajaantzi iroka Ikantakaan-taitani, irootaki apatotzirori maaroni ikantakaan-taitakiri. Tima inkarati itakotanaariri ishininka, ti iyaaripiro-waitiri.

¹¹ Ontzimatyii anta-piintairo iroka, irootaintsi awisako-siri-yitai. Tima okimiwaitakaro iroñaaka amaatyimi, iro kantacha ontzimatyii asaakiyitaji. ¹² Irootaintsi onthonkajyaa tsitinikiri, irootaintsi onkitainkataji. Irootaki awashaantan-tyaarori antayitziro kaaripirori, okaratzi yanta-piintai-tziri tsitiniriki. Irootaki kamiithata-tsiri ankimita-kaantajiro ankithaata-tyiyyaaromi ankisako-wintantyyaari, ¹³ antanta-jyaarori kamiithari okaratzi yanta-piintai-tziri okitainkatzi. Ari onkantyya airo aniyawai-nitanta, airo asinkiwaitanta, airo amayimpi-waitanta, airo antanta-yitaro karipiro-yitatsiri, airo amaimani-waita-wakaanta, airo asama-wakaan-tawaita. ¹⁴ pisiyakota-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pinkimita-kaantiro iriimi pinkithaata-kotajyaa. Airo pantasi-waitaro okaratzi piniwitasiwaitari awiroka.

14

Sipita-siriri

¹ Paakamiitha-yitairi sipita-siriri. Airo pamamina-waitaro isipitasiritzi piñaana-winthatan-tyaariri. ² Thami asiyaka-wintiro iroka: tzimatsi kimisantzinkari kinkithasirita-chari kamiithatatsi iwaytaaro opaiyita-rika-payi. Iro kantacha tzimatsi pasini sipita-siriri, apatziro iwayitaro pankirintsi. ³ Yoka kimisantzinkari owayitarori opaiyita-rika, airo imaninta-waitziri pasini kaari owayityaaroni. Ari inkimitzityaari kaari owayityaaroni airo imanintziri pasini owayitarori, tima Pawa ti imanintiri irirori. ⁴ ¿Kantatsima inkisathataitiri opiratanintsi? Airo, tima iriitaki kisathatirini opiratariri, irijatzi kimosiriwintirini. Ari okantari, tima Pawa iriitaki onampiyatariri maaroni owayitarori opaiyita-rika, irijatzi kimosiriwintirini.

⁵ Iroka pasini osiyakaa-wintirori: Tzimatsi kimisantzinkari omairintan-tarori kitaitiri. Tzimatsi pasini kaari ompasinitzimotoiri kitaitiri. Ontzimatyii inkinkithasirita-koyitajyaa maaroni, ti onkamiithati intzika-tzika-yitiri pasini opaita-rika ikinkithasiritari.

⁶ Ikaratzi pinkathatziroiri kitaitiri, iriita-jaantaki Awinkathariti ipinkathatzi. Ari okimitzitari aajatzi, ikaratzi owayitarori maaroni opaiyita-rika, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi iwayitan-tarori, tima impaasoonkita-piinta-tziiri. Ari ikantari ikaratzi pinkayitzirori owaritinsi, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi ipaasoonkita-piintziri.

⁷ Ti añaawinthata-siwaityaa arokaiti, ti ankama-winthata-siwaityaa aajatzi. ⁸ Ainiro añaayitzi, iriitaki Awinkathariti añaimoyitairi. Aririka ankamaki, iriitaki Awinkathariti akami-motzi. Ari okantari, iriitaki Awinkathariti asiyitairi ainiro añaayitzi, ari okimi-tzitari aririka ankamayitaki. ⁹ Tima ikamaki Saipatzii-totaari, aajatzi yañaaji irojatzi yasant-tairi ainiro añaayi-tzii, aajatzi aririka ankamayitaki.

¹⁰ ¿paitama pikisi-matan-tariri pishininka? ¿paitama pimanintan-tariri? Iriitaki Saipatzii-totaari amina-kotan-taironi apaata okaratzi yantaitakiri. ¹¹ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti: “Maaroni intyiro-waitaji impinkathaitajina. Omapiro.”

Aritaki inkimosiriwinta-jiiri maaroni Pawa.

¹² Aripaiti ankinkithata-kota-jyaari maaroni anta Pawaki.

¹³ Irootaki awashaantan-tyaarori akisi-mata-wakaiyita. Ontzimatyii ankanta-siriyiti: “Airo nokantzi-moniinta-kaari pasini kimisantzinkari, notzika-siritziri = kari.” * ¹⁴ Noyotzi naaka

ti inthaña-pithatan-tyaaro Pawa awayityaaro opaita-rika. Iro kantacha tzimatsi-rika kinkithasiri-waita-chani kamiithatatsi impinkawaitaiti, imatiro impinka-waiti irirori. ¹⁵ Aririka piñaakyaari pasini kimisantzinkari piwayityaaro ipinkiri irirori, ti pintako-sirityaari.

¿Kamiithama pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini piwamatsitakaro owaritinsi? ¿Pininta-tziima pikaaripiro-siritairi? Irijatzi kimisisiri, ikamawintairi Saipatzii-totaari. ¹⁶ Ari okanta, ti onkamiithati piñaakantiri piwayitari pikinkithasiritari awiroka kamiithari inatzii, ari inkantaitimi: “Pantakiro awiroka kaari-pirori.” ¹⁷ Aroka-payi akaratzi ipinkathari-wintajai Pawa, ti onkowa-pirota-jaantyaa okaratzi owayitari, okaratzi iraitsiri. Iro kowapirota-chari antampatzika-siri-yitaji, asaikayitaji kamiitha, ankimo-siri-yitaji, tima iriitaki kantakaarori Tasorinkantsi. ¹⁸ Iroorika amayita-nairi aririka antawaitainiri Saipatzii-totaari, aritaki animota-kaajiri Pawa, ari inkantzi-tajyaari atziri-payi, yaakamiithatajai. ¹⁹ Ari okanta, ontzimatyii panta-piintairo isaikan-taitari kamiitha, piwitsika-sirita-wakaan-tyaari. ²⁰ Aririka pamina-minati piwayityaaro opaita-rika, paamawintyaa paparatziro = kari imatakaa-kiriri Pawa pasini-payi kimisantzinkari. Ti onthaña-ntsityaa awayitari. Iro kantacha tzimatsi-rika owayitarori opaita-rika iro inkantzi-moniinta-kaantyaariri pasini, yantakiro kaari-pirori yoka. ²¹ Ti onkamiithati pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini pikimita-kaantajiri iyiki, okantakaaro piwayitari wathatsi, pirayitsiro kachori, pantayitziro opaiyita-rika. ²² Tima okaratzi piyotako-siri-tairo awiroka, apatziro

* 14:13 kimisantzinkari = iyikiiti

Pawa yotakota-jimironi. Tzimatsi-rika kaari sipita-siri-wintaironi, aritaki imatajiri inkimo-siri-yitai. ²³ Iro kantacha tzimatsi-rika sipita-siri-waita-tsini, aririka iwakyaaro opaiyita-rika, ari onkimitzi-motajyaari yantakiro kaari-pirori. Tima ti yantajiro okaratzi iyotako-siri-witari, kaari-piro onatzii iroka.

15

¹ Arokaiti kimisantzinkari aawya-siriri, ontzimatyii antsinampa-siritzi-motajiri sipita-siriri, ti apatziro antayitiro onimoyitairi arokapayi. ² Ontzimatyii antayitajiro onimotairini ashininka, onkarati wintha-sirita-kaiyaarini yantayitajiro irirori kamiithari. ³ Tima irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, ti yamina-minatiro onimotairi irirori. Tima isankinaitaki pairani, ikantaitzi:

Ikaratzi kawiyawaitzimiri awiroka, naaka ikawiyaki.

⁴ Tima okaratzi sankinata-kotain-chari pairani kimitakarori iroka, isankinai-takiro iyomitaai-tantairori, isankinai-takiro ompoñaan-tyaari akowintyaaro. Tima iro Sankinarintsi-pirori oñaakajairori tzimatsira ayaakoniintani, irootaki akantapiro-siritan-taari. ⁵ Iriitajaantaki Pawa kantakaarori añaantarori atsinampa-siritzi, irijatzi kantaka-sirita-kaini. Oshiki nokowa-kota-piintakiri inkanta-kaiyaaro paakamiithata-wakaan-tyaari, pinkimita-kota-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ⁶ Onkimiwaita-jyaaro pintsipata-wakai-yaami maaroni awirokaiti pimpanthaa-wintairi Pawa, asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikinkithai-tainiri Kamiithari Ñaantsi pasini-satzi atziri-payi

⁷ Tima oshiki yaakamiithatai Saipatzii-totaari, ari pinkimita-jyaari awirokaiti, paakamiitha-yitajiri pasini atziri, tima irootaki impinkathaitan-tyaariri Pawa. ⁸ Irootaki nokanta-piintakiri: Ityaankai-takiri Saipatzii-totaari yantawai-wintiri noshininka-payi Judá-iti. Irootaki imatanta-karori iñaantai-tyaaro omapiroatya okaratzi ikasiyakaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. * ⁹ Irojatzi yantzi-mota-kiriri ikaratzi kaari noshininkata, irootaki ipinkathatan-taariri irirori-payi, inisironkatairi Pawa. Iroka isankinai-takiri pairani, ikantaitzi: Nokantakapirowintaami isaikayitzi pasini-satzi atziri.

Nopanthaa-wintajimi nawintaajami. †

¹⁰ Iroka ikantzi-taitakari aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantakapirotajyaana awiroka pintsipata-jyaari yasiyitaari Pawa.

¹¹ Ikantaitaki aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantapirowinta-jyaari Awinkathariti.

¡Maaroni atziri-payi pinkantakapirowinta-jyaari!

¹² Opoña ikantaki aajatzi Kamantan-tzinkarini Isaías:

Ari intzimaki incharinin-tajyaari Isaí.

Iriitaki pinkathari-wintairini pasini-satzi atziri-payi.

Iriitaki iyaakoniintajiri kaari ashininkata.

¹³ ¡Iriitaki kimosiriwinta-kaimini Pawa, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha pikimisantajiri! Tima iriitaki kantakai-yaaroni

* 15:8 Judá-iti = totamisitaari † 15:9 Wairontsi

ayaakoniintan-tyaariri. Iriitaki Tasorinkantsi kantakai-yaamironi piyaako-pirotan-tajyaariri!

¹⁴ Iyikiiti. Noyotzi naaka omapiro pinisironkayita-wakaa awirokaiti, oyotani-pirori pinayi-tziita, pimatajiro piyomitaa-wakai-yitaja. ¹⁵ Iro kantacha nosintsi-thatzimiro nosankinatzimiro iroka airo pipyaakotantaro. Tima inkaminthaa-pirotajina Pawa, ¹⁶ ityaankakina nonkinkithata-kota-jiniri Jesús Saipatzii-totaari ikaratzi kaari noshininkayita. Nokaman-tayitajiri Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotziriri Pawa, okimiwaitaaro naakami Ompira-tasorintsitaari. Iriima yoka kaari noshininkata, ikimiwaitakari nasitakaariri Pawa, namayita-jiniri Pawa iriitaki ookimotaariri. Iriitaki Tasorinkantsi tampatzika-siri-yitairini. ¹⁷ Okaratzi yantakaa-janari Saipatzii-totaari Jesús, kantawita-chari nontharowintyaaromi naaka, nonkinkithata-kotiro nantawaita-jiniri Pawa. ¹⁸ Iro kantacha nokinkithata-kotajiro okaratzi imatakaa-janari Saipatzii-totaari. Tima noñaayitakiri kaari noshininkata ikimisanta-yitairo okaratzi nokinkithata-kaakiriri, okaratzi nantzi-mota-kiriri. ¹⁹ Iriitaki Tasorinkantsi matakaa-kinarori notasonka-wintan-takari, irootaki nomayitan-takarori kaari iñaapiintaitzi pairani. Irootaki nomatan-tarori nokinkithatajiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Saipatzii-totaari nitanakaro Aapatyaawiniki nokinayitanaki tsika-rika-payi irojatzii Ilirico-ki. ²⁰ Ari okanta nonintan-takari nonkinkithatiro Kamiithari Ñaantsi tsika ti inkimakoitiri Saipatzii-totaari. Ti apatziro nojatiro tsika ti inkinkithata-kaantaitaki pairani. ²¹ Tima iroka isankinai-takiri, ikantaitzi:

Ari iñaajiro kaari ikinkitha-tako-witaita pairani,
Inkimatha-tairo kaari ikimako-witaita pairani.

Inintaki Pablo ijati otzinkamiki inampi wirakochaiti

²² Irootaki kaari okantanta nojati pisaika-jiitzi awiroka, okantawitaka oshiki noninta-piinta-witaka. ²³ Iro kantacha aritaki nomatakiro iroñaaka, tima tikatsi nantanajiri aka nampitsiki. Aritaki oshikitaki osarintsi nokowa-piintawita nariityaamimi. ²⁴ Aririka nojaminthataki nampitsiki ipaitaitziri España-ki, ari nokinkithasiritaka nariitanakyaami pinampiki. Aririka nosaiki-mowaita-nakimi, nonintzi pami-takotina pintyaankina pasiniki nampitziki. ²⁵ Iro kantacha notapintyaaro nojati Aapatyaawiniki namitako-yitiri kimisantzin-kariiti. † ²⁶ Tima yokaiti Macedonia-satzi, aajatzi Acaya-satzi, ityaankakina kiri-iki iriroriiti nompayitiriri asinonkainkari kimisantzin-kariiti nampiyitarori Aapatyaawiniki. ²⁷ Iriiyitaki ninta-sitain-chari impasitan-tayityaa, tikatsi sintsitirini. Osiyawaitakaro ampinata-jirimi, okantakaaro ikimisanta-kaakiri yoka kaari ishininkatyaa isiriki kaari iñaitzi. ²⁸ Aririka nomonkaratakiro nompayitakiri Aapatyaawini-satzi ikaratzi ityaantai-takiniriri, ari nariita-nakyaami pinampi-yitaro awirokaiti nojatira España-ki. ²⁹ Noyotzi iriitaki Saipatzii-totaari tasonka-winta-pirotinari aririka nariita-kyaami anta.

³⁰ Iyikiiti, nokowa-kotzimi pamana-kota-piintajina awirokaiti, pinkimityaana tsika nokanta-piintziro naaka. Irootaki nokowakotzimiri, noyotzi pipinkathatziri awirokaiti Awinkathariti Jesús

† 15:25 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

Saipatzii-totaari, iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-mirori pitakotan-takanari. ³¹ Pamana-kotajina airo yaakaan-tantana thainkasiriri nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti. Pamanako-yitajina yaawakotan-tyaanariri kamiitha ipakaan-taitziriri kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki, irootaki nimoyitan-tyaariri irirori-payi. § ³² Ari onkantayaa nonkimo-siritan-tyaari nojati pisaika-jiitzi awiroka, iroorika inintakaa-kinari Pawa. Ari nonintzi nomakoryaa-waitanaki pinampiki awirokaiti. ³³ ;Onkamintha iriitaki Pawa tsipa-sirityaamini, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha! ;Omapirowí!

16

Iwithaitari atziri-payi

¹ Irootaki Febe aanakironi iroka sankinaritsi. Irootaki nokimita-kaantaja iroomi notsiro. Oshiki antawaitaki iroori tsika yapatota-piinta-jiita Cencrea-ki, irootaki amitakotziriri ijiwariti kimisantzinkari. ² Paakamiithata-wakiro iroori, irootaki yasitaari aajatzi Awinkathariti, kamiithatatsi paakamiithatiro pikimita-piintziri paakamiithatiziri pasini kimisantzin-kariiti. Pamitakotiro opaita-rika onkowityaayiti. Tima oshiki amitakotantaki iroori. Ari okimitaa-kinari naaka oshiki amitako-yitakina. *

³ Piwithatyaanaro Priscila aajatzi Aquila. Irootaki tsipayitakanari impiratana Saipatzii-totaari Jesús, ⁴ irootaki siniwintakanari owawisaa-kotakina. Oshiki nopaasoonkitakiro irokaiti, ari nokimita-kaari nopaasoonki-yitakiri pasini-payi kimisantzinkari kaari noshininkata. ⁵ Piwithatyaanari aajatzi ikaratzi apatota-piinta-chari owankoki. Piwithatyaanari notakotani Epeneto, iriitaki itanakarori nokimisanta-kayiri Saipatzii-totaari anta Acayaki. ⁶ Piwithatyaanaro María, irootaki antawai-winta-kimiri oshiki awirokaiti. ⁷ Piwithatyaanari Andrónico, aajatzi Junias noshininkapayi inatzii, iriitaki notsipatakari yasitakoitana. Iriitaki itakarori ikimisantaji tikira-mintha naaka, irijatzi ipinkathatakiri tyaantaariiti. ⁸ Piwithatyaanari notakotani Amplias, iriitaki yasitaari Awinkathariti. ⁹ Piwithatyaanari Urbano, iriitaki notsipata-piintakari nantawaitziniri Saipatzii-totaari Jesús. Piwithatyaanari notakotani Estaquis. ¹⁰ Piwithatyaanari Apeles, yaakamiithatairi Saipatzii-totaari. Piwithatyaanari ikaratzi saika-pankotziriri Aristóbulo. ¹¹ Piwithatyaanari noshininka Herodión. Piwithatyaanari saikatsiri iwankoki Narciso, ikaratzi antawaitziriri Awinkathariti. ¹² Piwithatyaanaro Trifena, aajatzi Trifosa. Irojatzii antawaitzi-niriri Awinkathariti. Piwithatyaanaro notakotani Pérsida. Irojatzii antawaitzi-niriri Awinkathariti. ¹³ Piwithatyaanari Rufo, iriitaki iyosiitairi Awinkathariti. Piwithatyaanaro aajatzi iriniro, irootaki nokimita-kaantari iroomi noniro. ¹⁴ Piwithatyaanari Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes, aajatzi itsipata-piinta-yitari iriroriiti, apaiyitziri "iyikiiti." ¹⁵ Piwithatyaanari Filólogo, Julia, Nereo aajatzi iritsiro, Olimpas, aajatzi ikaratzi tsipayitariri apaitajiri kitisiriri. ¹⁶ Itakora pinkantayaa piwithatawakaanaiya. Iwithayitami awirokaiti ikaratzi apatowintapiinta-kariri Saipatzii-totaari. †

§ 15:31 kimisantzin-kariiti = iyikiiti
piwithatawakaanaiya = thoporotaantsi

* 16:2 kimisantzin-kariiti = iyikiiti † 16:16

¹⁷ Iyikiiti, iroka nokowa-kotzimiri: Paamawintyaari ñaana-minthata-wakaa-chari iriitaki otzika-tzikata-wakaarori iyomitaitakimiri pairani. Airo pitzipa-yitari awirokaiti. ¹⁸ Tima kaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari opirayita-najyaarini. Yantapiintziro ininta-sitari irirori. Iriiyitaki nintathatziriri sipita-siririiti yamatawi-waitzirira. ¹⁹ Nokimaki naaka-payi kamiitha pikantajiita awirokaiti, ti pimpiyatha-waityaa, irootaki oimosirinkakinari. Nonintzi naaka pinkamiitha-siri-piroti, onkimiwaityaaro ti piyoyitiro mi tsika okanta-kota kaari-pirori. ²⁰ Iriitaki Pawa saikakaa-yitajimini kamiitha, irootaintsi inkanta-kaiyaaro piitsinampaantyaariri Mishatantaniri, onkimiwaita-jyaaro piwichoryaa-tyiirimi paatzikakiri. ¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari!

²¹ Iwithatami Timoteo, tsipatanari yantawaitzi, aajatzi noshininkapayi Lucio, Jasón, aajatzi Sosípatar.

²² Naakataki Tercio osankinatzi-niriri Pablo. Naakataki aajatzi owithatamiri, naaka yasiyitaja aajatzi Awinkathariti.

²³ Iwithatami Gayo. Iriitaki nosaiki-motziri iroñaaka iwankoki. Iwithayitami aajatzi ikaratzi nampiyitarori aka. Iwithatami Erasto, owiriri kiriiki asitari nampitsi. Iwithatami aajatzi Cuarto, akantajiri iyiki.

²⁴ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Omapirowí!

owiraantarori kimosiriwintaantsi

²⁵ Thami awisiryaa-winta-jyaari Pawa. Iriitaki matzirori yaawyaa-sirita-kayimi piriipiro-wintan-tyaarori Kamiithari Ñaantsi ikinkithatakoitziri Jesús Saipatzii-totaari, kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁶ Iro kantacha iñaakayitantaja iroñaaka, iyomitaan-tayitaki maaroni nampitsiki inkimisantai-tantyaari anta. Irootaki isankinata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi yoka Pawa, Añaanita-tsiri. ²⁷ Thami antharowinta-jyaari aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri. Tima iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kantakai-yaaroni asi owantajyaarori antharowinta-jyaari. ¡Omapirowí!

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori, ikaima-siritakina. Ari notsipatakarari Sóstenes nosankinatzi-miro. Iriitaki nokimita-kaantajiri iyiki. ² Awiroka nosankinayitziini pikaratzi papatowintaari Pawa anta Corinto-ki, pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki kaima-siri-yitaimi ikiti-siritan-tyaamiri. Pikimitaari pasini-satzi nampiyitarori tsika-rikapayi, awintaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima irijatzi Pinkathari-wintairi irirori. * ³ Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Aritaki inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ipaasoonkita-kaitziri Pablo intasonka-wintanti

⁴ Nopaasoonkita-piintziri naaka Pawa, tima antaaro inisironka-yitaimi, itsipa-sirita-kaajamiri Saipatzii-totaari. ⁵ Iriitaki kantakaarori piyotako-pirotan-taariri, ari okanta pikinkithata-kotan-taariri. ⁶ Irootaki poisokirotan-tarori okaratzi nitakari nokinkithata-kotzimiri Saipatzii-totaari. ⁷ Pikanta piyaawintari impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi kowitzii-motyaamini itasonka-wintasiritzimi pantawaitan-tyaaniriri. ⁸ Iriitaki kantakai-yaaroni piriipiro-wintan-tyaariri irojatzi impiyan-tajyaari, airo otzimawaitzi ompaityaa imishakowinta-paajimiri. ⁹ Oisokiro iwimi Pawa, iriitaki kaima-siritajimiri paapatyaan-taariri Itomi, yoka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari?

¹⁰ Iyikiiti, tzimatsi pasini nonintziri nosintsi-thatimiri, tima naaka intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nokowa-kotzimi paapatyaa-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparoni onkantyaami pikinkithasiritari, airo pikanta-wakaa-winta-waitaro opaiyita-rika. ¹¹ Tima nokimakiri ishininkaiti Cloé ikamanta-paakina ti paapatyaa-wakaityaa kamiitha. ¹² Tzimatsi pitsipa-yitari anta kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Pedro.” Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: “Nokimisantziri naaka Saipatzii-totaari.” ¹³ ¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari? ¿Naakama paikako-winta-kamiri? Tima pinkiwaa-yitaka pairani awirokaiti, ¿Naakama ipairyaaaitaki, inkantaiti: “Pinkiwaa-mintyaari Pablo?” ¹⁴ Irootaki nopaasoonkitan-tariri Pawa okamintha ti naaka kiwaayitimini. Apatziro nokiwaa-matsitakiri pairani Crispo, aajatzi Gayo. ¹⁵ Irootaki airo itzimanta anta kantawaita-tsini: “Nokiwaa-wintakari Pablo.” ¹⁶ ¡Jaa! Irijatzi nokiwaatzi-takari pairani Estéfanos aajatzi ishininka-payi irirori. Ti nonkinkithasiritajiro tzimatsi-rika pasini nokiwaatakiri anta. ¹⁷ Ti intyaankina Saipatzii-totaari nonkiwaatanti,

* 1:2 awintaariri = wairontsi

apatziro ityaankakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Ti nosiya-kota-paakyaari yotaniri nokinkithata-koyitziro. Tima ti noninti aminaasi-waityaa iroopirotatsiri ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari.

Iriitaki Saipatzii-totaari, isintsinka Pawa, iyotani

¹⁸ Aririka ankinkithata-kaawityaari pyaasita-chani ankantiri: “Ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari,” ikimita-kaantajai masontzi-siriri anayitimi. Irooma arokaiti awisako-siriri anayitaji, ayoyitaji omapirotatya iñaakan-takiro itasorinka. ¹⁹ Tima isankinataitaki pairani, ikantaitzi:

Naapithatiri iyotani ikaratzi yotaniwita-chari.

Nomaisanta-kayiri ikinkithasiritani kinkithasiri-witachari.

²⁰ ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotaniri? ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotzinkari ikaratzi yomitaan-tasiwaitarori iroopirotzi-motziriri irirori-payi? Pawa omasontyaa-yitajiriri osaawi-satziiti, ikaratzi yotaniwita-chari pairani. ²¹ Tima inkarati yotaniwaita-sita-chari, ti imatiro iyotajiri Pawa. Iriima Pawa matzirori iyota-nita, onimotakiri irirori iwawisaako-siri-yitairi ikaratzi kimisantairori iñaani, okantawitaka itzimayitzi okimitzi-mowitakari masontzi-sirin-kantsi onatzii iñaani Pawa. ²² Aririka iñiuro noshininka-payi Judá-iti intasonka-wintan-taiti, irootaki inkimisantan-tyaari iriroriiti. Iriima pishininka-payi awiroka, aririka inkimiri ikimita-kaantari iriroriiti yotaniri inatzii, iriitaki ikimisantziri. † ²³ Irooma naaka, nokinkithata-kota-najiri Saipatzii-totaari ipaikako-wintantaka. Oshiki okompitzi-motakari noshininka-payi. Iriima pishininka-payi awiroka ikimita-kaantakina nomasontzi-waita-tyiimi. ²⁴ Iro kantacha ayojiitzi arokaiti, iñaakan-tajiro Saipatzii-totaari itasorinka Pawa, aajatzi iyotani. Irootaki iyoyitajiri ikaratzi ikaima-siri-yitairi Pawa, onkanta-wityaa Judá-iti inatzii, kaari Judá-iti, maaroni. ²⁵ Tima Pawa yanairi iyotani-waita-sitari atziri-payi, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-mowitakari masontzin-kantsi onatzii ikantayitakiri Pawa. Tima Pawa yanairi atziri-payi otzimi-motziri isintsinka, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-motakari ti aawyaan-taniti okaratzi ikantawitakari Pawa.

²⁶ Iyikiiti, ontzimatyii pikinkithasirita-kota-wakiro tsika-rika pikanta-jiita pairani tikira inkaima-siritaitimi. Ti intzima-piroti yotaniri pikarajiitzi, ti intzima-piroti pijiwariti, ti intzima-piroti iriipiroriiti. ²⁷ Iro kantacha iyosiiyitajiri Pawa ikaratzi ikimita-kaantawitai-takari masontzi inatzii, irootaki impasiki-wintairi apaata iyotani-waita-sitari. Iyosiiyitajiri ikaratzi ikimita-kaantawitai-takari kaari aawyaawaitaniri, irootaki impasikitan-tajyaari apaata iriipiroriiti. ²⁸ Ari ikinakairori Pawa iyosiitan-taariri kaari imiraawintzi atziri-payi, kaari iriipirotsi-motirini. Ari okanta opoñaan-taari iniwitaitaro okaratzi imaninta-witai-takari. ²⁹ Ari ikinakairori Pawa airo itzimanta tharowintzi-motyaaarini. ³⁰ Iriitaki Pawa tsipa-sirita-kaajamiriri Saipatzii-totaari Jesús, ityaankajiri irirori iyotakaa-yitajimi, iwamiitha-siri-yitaimi, yoiti-siri-yitajimi. Iriitaki piinako-wintaimi pisaika-siwaitan-taari. ³¹ Irootaki isankinatzi-taitan-takarori pairani, ikantaitzi:

Ti onkamiithati intharowinta-waitaityaa apaniroini.

† 1:22 pishininka-payi = griego = kaari Judá-iti

Iro kamiitha-pirola-tsiri awinkathariti. antharowinta-jyaaro yantayitajiri

2

Ikinkithata-koitairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹ Iyikiiti, nojatakiri pairani nariitami nonkinkithata-kotimiri Pawa, tima ti nonkimita-kota-paakyaari yotaniwaita-sitaniri, ti noninta-thawaita-sita-paakyaami. ² Apatziro nokowa-pirola-nakiro nokinkithata-kota-piinta-jimiri Jesús Saipatzii-totaari, ipaikakoi-takiri. ³ Ti noñiuro onimo-tina kamiitha nosaiki-moyitakimi, tharowa-siri nokantaka. ⁴ Irootaki kaari napirotantami itsinampairi okaratzi noñaawai-yitakiri, ti osiyaaro iñaani yotaniwaita-sitaniri. Iro kantacha okaratzi noñaawai-yitakiri, imatakiro iñaakan-takiro Tasorinkantsi, oñaakan-takirori isintsinka. ⁵ Ari okantari, irootaki isintsinka Pawa ikimisanta-kaantaamiri, kaari iyotani atziri-payi matakamironi.

Itasorinka Pawa oñaakan-tayitzirori

⁶ Iro kantacha, aririka ankinkithata-kayiri antaiki-siritaniri, ari okamiithatziri ankinkithata-kotiniri yotanitaantsi. Iro kantacha iroka yotanitaantsi, ti osiyaaro iyotani-waita-sitari osaawi-satzi, iyotani-waita-sitari pinkathari-witachari iroñaaka. Tira irasi iwiro yokaiti. ⁷ Iroka yotanitaantsi nokinkithata-kotziri naaka, ti iyotako-pirolitiro pairani. Okimiwaitakaro imanaita-tyiromi. Irootaki inintzi-tataikari Pawa, ari onkantayaa añaanta-jyaarori apaata iwaniinkaro. ⁸ Yokaiti pinkathari-witachari iroñaaka, tikatsi aparoni yotako-pirolitironi iroka yotanitaantsi. Ari iyotakironi, airomi ipaika-kota-kaantzirimi Awinkathariti, otzimimo-pirola-taitziri iwaniinkaro. ⁹ Iro kantacha irootaki isankinata-koitzi-takari pairani, ikantaitaki:

Okaratzi ikasiya-kaariri Pawa otakotaariri irirori,
Anaapirolitiro ikita-piintaitari, ikima-piintai-tziri,
Anaapirolitiro okaratzi aniisampyaakari.

¹⁰ Irooma arokaiti, ityaanka-kairi Itasorinka Pawa iyotakaan-tairi. Tima iriitaki Tasorinkantsi oyotziriri Pawa okaratzi ikinkithasiritari irirori, kaari iyotako-witaita. ¹¹ Tima tikatsi oyotiriniri ikinkithasiritani pasini atziri, apatziro iyotziro isiriki irirori. Ari ikimitari aajatzi Pawa, tikatsi oyotiriniri ikinkithasiritani, apaniro iyotziro isiriki. Yoka Tasorinkantsi, isiri Pawa inatzii. ¹² Irootaki isaikasiritan-tairi asiriki Itasorinka Pawa, irootaki ayopirolan-tajyaarori okaratzi ikasiya-kaita-kairi arokaiti akimisanta-yitajiri. Irootaki kaari kantaa-jata-tsini iyotajiro osaawi-satzi, ¹³ ikaratzi oyomitaan-takirori iyotasi-winthawaitari irirori. Okaratzi akinkithata-kotakiri arokaiti irootaki iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi. Irootaki akinkithata-kaayitajiriri antaiki-siritaniri tsika okantako-pirola asiri.

¹⁴ Iriima kaari antaiki-sirita-tsini, ti inkimisantiro iyotakaan-tawitari Tasorinkantsi, okimitzi-mowaitakari masontzi-siritaantsi. Ti onkantaa-jati iyota-kotajiro irirori, tima ti isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi iyotakaan-tayityaariri. ¹⁵ Irooma arokaiti antaiki-siritaniri, aritaki amayitairo ampampitha-siritako-pirolitiro maaroni tsika-rika opaiyita. Ari okantari, okantawitaka ti inkimatha-pirola-yitai

osaawi-satzi tsika akantayitanaja arokaiti. ¹⁶ Irootaki isankinata-koitzi-takari pairani aka, ikantaitzi:

¿Tzimatsima yotako-pirotairini ikinkisiryaaari Awinkathariti?

¿Tzimatsima matirini iyomitairi?

Irooma arokaiti, iyotakaa-yitairo okanta-kota ikinkithasiritani Saipatzii-totaari.

3

Antawaita-najiniriri Pawa

¹ Iyikiiti, tityaa nomatiro nonkinkithata-kayimi nokimitairi nokinkithata-kayiri antaiki-siritaniri. Okimiwaitakaro owakirami pitanakyaaro pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari. Okimiwaitakaro ainiro piinchaa-nikitimi, ² ainiro ithotaa-tzimi, tikira impaitimiro kiso-yitatsiri owaritinsi. Tima tikiraata pinkimatha-yitairo okaratzi noyomitaa-witakamiri, irojatzii pikantayita iroñaaka. ³ Tikiraata pantaiki-siriti. Ainiro pikisa-wakaa-wintaro opaiyita-rika, panta-wakaa-waita. ¿Kaarima iroka yantayita-piintakiri osaawi-satziiti? ⁴ Tima tzimatsi anta, kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka osiyarori iñaana-minthata-wakaa osaawi-satziiti?

⁵ ¿Tsikama nopaitaka naaka? ¿Tsikama ipaitaka Apolos? Naakataki apiti impiratani Pawa, ityaankakina nonkinkithata-kaayitajimi pinkimisantan-tajyaari awirokaiti. Tima intyaantayitakayi Awinkathariti maaroni arokaiti onasiyitaka onkarati antayitajiri. ⁶ Tima naaka osiyarori pankita-tsiri. Iriima Apolos osiyawaitakaro iriitaki oyaatapaa-kinari ithamaita-kotziro nopankitakiri. Iriima Pawa iriitaki matzirori yantai-kita-kaayitziro pankirintsi. ⁷ Ti yiriipiro-waiti pankita-kirori, ari ikimitari thamaita-kota-kirori. Iriitakira iriipirotatsiri Pawa, yantaiki-sirita-kaayitaimi. ⁸ Osiyawaitakaro intzimimi yantawaita-kaani. Intyaantakiri impanki-waiti, intyaantakiri pasini inthamaita-kotiro. Apatziro impinai-takiri okaratzi yantawaimatsitaki, intyaantairi inampiki, tima ti inkowa-pirota-jaantyya irirori. ⁹ Ari nokantakari naaka, osiyawaitakaro naaka antawaitzi-niriri Pawa. Irooma awirokaiti pisiyakaro awirokami pankirintsi-masi. Pisiyawaitakaro aajatzi awirokami pankotsi.

¹⁰ Naaka kimitakariri yotzirori iwitsikiro. Naaka itanakarori nowitsikiro pankotsi, iriitaki Pawa nisironkata-kanari nitanta-nakarori nowitsikiro. Ipoña impokayiti pasini thonkatironi iwitsikiro. Iro kantacha ontzimatyii initsikiro-wintyaaro inthonkan-tyaarori kami-itha. ¹¹ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari osiyarori itapiintarori yaitziri iwitsikan-taitarori pankotsi. Airo itzimawaitzi pasini impoyiityaarini. ¹² Aririka iwaitakiro itapiintarori iwitsikan-taitaro pankotsi, aritaki inthonkai-takiro iwitsikaitiro pankotsi. Kantatsi iwitsikai-tantyyaaro ooro, kiriiki, mapipayi poriryaa-tsiri. Ari onkantakari aajatzi iwitsikan-taityyaaro incha-panki, inchasi-pana, saworosi. ¹³ Iro kantacha aririka ontayaa pankotsi, ari iñiitiro opaita-rika iwitsikan-taita-karori iroka pankotsi. ¹⁴ Iroorka iwitsikan-taityya mapipayi airo apirota ontayaa, omapiro okisotzi okaratzi iwitsikan-taitakari. Oshiki impina-pirotiiri owitsika-kirori iroka pankotsi. Ari inkanta-jyaari isiyakaa-wintai-takiri owitsikirori pankotsi, impina-piroi-tairi aajatzi. ¹⁵ Iriima

owitsikan-takarori pankotsi kaari shintatsini ontaayityaa, kapichiini ipinaitairi. Ari inkimitaaitairiri isiyakaa-wintai-takiri witsikirori iroka pankotsi, kapichiini onkantajyaa yawisako-siritan-tajyaari, isiyakowaita-jyaari awisakota-tsiri intaawityaami.

¹⁶ ¿Tima piyojiiti awiroka osiyakaa-winta pankotsi? Tima kimiwaitaka awirokami itasorintsi-pankoti Pawa, awiroka isaika-siritantari Tasorinkantsi. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirotakironi osiyakaa-wintari itasorintsi-pankoti Pawa, aritaki iyaaripirotairei Pawa irirori, tima tasorintsi onatzii iwanko. Ari okanta isiyakaa-wintai-tzimi aajatzi awiroka-payi.

¹⁸ Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Kimitaka tzimatsi anta kantayita-tsiri: “Yotaniri nonatzii.” Irootaki kamiitha-witachari inkinkithasirita-kotiromi yokaiti okaratzi osiyi-motariri osaawi-satzi masontzi-sirin-kantsi onatzii. Tima iroka, irootaki kantakai-yaaroni iyota-nitan-tajyaari. ¹⁹ Tima ti apantzi-motyaari Pawa okaratzi ikimita-kaanta-waitari osaawi-satzi yotanitaantsi onatzii. Irootaki isankinatakoitakiri pairani, ikantaitaki:

Iriitaki Pawa airikakiriri yotaniwai-witachari, iyotanin-kakiini.

²⁰ Isankinataitaki aajatzi pairani ikantaitaki:

Iyotzitakaro Pawa okaratzi ikinkithasiri-waitari yotaniwai-witachari.

²¹ Irootaki airo piyosiitanta awirokaiti aparoni intzimi yomitaa-jimini. Airo pikimosiriwinta-waitsiri pinkanti: “Iriipirori inatzii yoka.” Tima inkarati tzimain-tsiri, pinkimita-kaantairi awiroka asitari, ikimiyyatyyaa yokapayi: ²² Pablo, Apolos, Cefas, osaawi-sato-payi, añaantarintsi, kaamanitaantsi, awisayita-tsiri iroñaaka, awisayita-tsini apaata. Maaroni iroka, kimiwaitaka awiroka asityaa-ronimi maaroni, * ²³ tima awiroka-payi yasiyitaari Saipatzii-totaari, iriima Saipatzii-totaari yasitari irirori Pawa.

4

Yantawairi tyaantaariiti

¹ Ari okantari, ontzimatyii inkimita-kaantaitina impiratani Saipatzii-totaari, naaka-payi iwaki noyomitaan-tajiro kaari iyotako-witaita pairani. ² Iro kantacha tzimatsi-rika iyosiitaitaki yantayitairo opaiyitarika, okowa-pirotatya imayitajiro yantiri omatantyaari yawintaityaari. ³ Noyotzi naaka pimonkaratan-tanari nokarajiitzi. Tikatsi ompaitzi-motyaana pinintzi-rika paminako-tinaro nantaki-rorika kamiithaini. Tikatsi ompaitzi-motyaana ininti-rika imishakowintina jwayita-tsiri nampitsiki. Tima ti nosirita-kowaityaaro naaka nomonkaratyaari nokarajiitzi. ⁴ Aririka namina-kotyaami naaka, kimiwaitaka ti ontzimi-motina nokinakaa-siritani. Iro kantacha ti naaka aminako-waita-chani, iriitakira Awinkathariti amina-kotajinani. ⁵ Irootaki airo pimatantaro awiroka-payi pimonkaratyaari impaityaa-rika. Iriitaki Awinkathariti aminako-yitairini maaroni aririka impiyapaakiri. Iriitaki ñaakanta-pajironi okaratzi antayitakiri omanani-kiini. Ari iñaakan-tapajiro okaratzi asiriwaitari antayitirimi. Ari inkanta-jyaari Awinkathariti kimosiri-wintaini apaata.

⁶ Okaratzi nokinkithata-kota-kimiri aka, naaka siyakaa-wintacha notsipatari Apolos. Irootaki nokantan-tamirori poisokirotan-tyaarori

* 3:22 Cefas = Pedro

Sankinaritsi-pirori, tima irootaki ikantaita-piintakiri: "Airo piwanaa-pirotziro sankinatain-chari." Aritaima piwashaantairo pimonkarata-wakaa-piinta, pikimosiriwinta-piintana pikanta-jiitzi, "Triitaki yoka anairiri pasini." ⁷ Okaratzi pikanta-yitakira, ¿Piñaa-jaantakima panaako-yitairi awiroka pasini-payi? ¿Piyota-sita-karoma apaniroidi kaari iyomitaai-tzimiri? ¿Paitakama pitharowintantari pinkimita-kaanta-waijiita apaniroidi piyota-nita-sita?

⁸ Okaratzi pikimosiriwinta-waitaka awiroka-payi, pikimitakari pinkathari-payi, ashaarantaniri-payi, aasiryaa-niinta-waitziri iwariti. Kimiwaitakami ti noyomitaajimi naaka-payi. Onkamintha pimpinkathari-wintan-tayiti, aritaki ankarajiiti tsika-rika pimpinkathari-wintanti. ⁹ Tima Tyaantaariiti nonayitzi naaka-payi, tira niriipiro-jiiti. Ari ikantakaakana Pawa. Nosiyako-waitaari yasita-koitani ikowaitziri iwamaitiri. Oshiki ikowaitaki maaroni atziri-payi iñaakowintina, imatzitaikaro aajatzi Maninkari-payi inintaki iñaakowintina. ¹⁰ Ikinkithasirita-koitana naaka tikatsi apantyaanani nokinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Irooma awiroka-payi pikinkithasirita-kota yotaniri pinayi-tzii pikinkithata-koyitairi Saipatzii-totaari. Irooma naaka-payi ikinkithasirita-koitana ti naawyaa-siri-piro-wainiti. Irooma awirokaiti ikinkithasirita-koitzimi aawyaa-siri-waitaniri pinatzii. Oshiki ipinkathari-takimi awiroka-payi, irooma naaka-payi, timachiini. ¹¹ Aikiro nojatatzii nokimaatsi-waitaro, irojatzi nokantziro iroñaaka, notashi-niinta-waitzi, nomiri-niinta-waitzi, thonkako-waitakana, iwatsinaa-waitai-takina, ti ontzimi-motina nowanko, ¹² oshiki nantawaitaki, naakataki antawai-wintacha. Tzimatsi-rika kisaniiintanari, nonisironkatari naaka. Aririka iwatsinaa-waitaitina, namawitziro. ¹³ Aririka inkawiya-waitaitina, notsima-ryaakaa-yitari. Ikimita-kaantaitakina tikatsi apantyaanani, kaarasi nonayitakimi. Irojatzi ikantaitana iroñaaka.

¹⁴ Ti iro nosankinatan-tyaarori iroka nonintzi nowaañaimi awiroka-payi, nonintatzii noyomitaayitimi, nokimita-kotari iirintaitari iyomitaajiri itakotani itomi. ¹⁵ Kimitaka tzimawitacha oshiki nintatsini iyomitaaimimi, iro kantacha ti noyoti tzimatsi-rika nintatsini yaakamiithatimi isiya-kotyaari yirintaitari. Irootaki nosiyakaa-wintziri naaka iriimi Jesús Saipatzii-totaari matakaa-kinaroni nosiyakotyaari asitamiri, nokinkithata-kaapaa-kimiro pairani Kamiithari Ñaantsi. * ¹⁶ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka: Pinkimita-kotajyaanaro naaka. ¹⁷ Irootaki notyaantan-takamiriri iroñaaka Timoteo, nokimira-kaantziri irimi notakotani notomi, iriitaki iriipiro-wintakiriri Awinkathariti. Iriitaki siritakai-yaamironi tsika ikantakaakana Saipatzii-totaari, tsika nokanta noyomitaayitajiri kimisantzinkariiti tsika-rika-payi isaikayitzi. ¹⁸ Tzimayitatsi pikarajiitzi anta kosiriwinta-waita-chari, inintajiitzi pinkimisantiri irirori. Isiyakaantzi airo napiitziro nariita-jyaami. ¹⁹ Iro kantacha sintsinira nompiyaki, iriirika Pawa nintain-tsini. Ari noñiirori omapiro-rika yaawyaa-siri-waita-nitzi ikaratzi kimosiriwinta-waitain-chari anta. Kimitaka iñaawai-wintaha-waita-sitaka. ²⁰ Tima inkarati ipinkathari-pirowintairi Pawa, iriitaki iñaakantironi yaawyaa-siri-waita-nitzi. Ti iñaawai-wintaha-waita-sityaa. ²¹ ¿Arima onimotakimi nariita-

* 4:15 oshiki = ikaratzi 10,000.

jyaami nowasankitaa-waita-paakimi? Iro pininta-taiki nonisironka-yitapaakimi, airo nosintsi-waita-paakimi.

5

Imishakowintai-tziri antayitzirori kowiinkari

¹ Tima nokimaki tzimatsi aparoni pikaratziri anta imayimpi-waitaki. Yantakiro kowiinka-pirota-tsiri kaari ikimakoitzi yantiro kaari kimisanta-tsini. Tima inanta-waitakaro iriniro-thori, iinantari iriri. ² ¿Paitama pikimosiriwinta-waitantari itzimatai-tzira pikaratziri anta antakirori iroka? Ti piwasirita-kowaityaari piñaakiri yantakiro. Tima iro kamiitha-witacha pimisitowa-kaantirimi yoka atziri.

³ Okantawitaka ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nosirita-piintyaami kimiwaitaka arimi ankarati asaiki anta. Irootaki pinkimita-kaantan-tyaarori iroñaaka arimi ankarati anta, nomishakowintakiri yoka atziri. ⁴ Ontzimatyii papatotyaa, pawintyaari Awinkathariti Jesús, pinkimita-kaantiro arimi nonkaatimi anta. Pimatiro iroñaaka okaratzi inintziri Awinkathariti, ⁵ pimisitowiri atziri, iwasankitairiita Mishatantaniri. Aamaa-sityaa aritaki onkantaji yawisako-siritaji apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesús.

⁶ Ti ampantyaaro pinkimosiriwinta-waityaa. ¿Tima piyotiro okaratzi ikantai-takiri pairani: “Kapichiini onawitaka siñakayirori yatan-taitari, iro kantacha osiña-kayiro maaroni opatha yatantaitari?” ⁷ Pinkimita-kaantajiro awiroka pisokaa-tyiromi siñapathata-kairori yatantaitari, pishiyaitiro kamiitha. Irootaki pantayitiri, pimisitowiri antapiinta-kirori karipirota-tsiri, yantitaan-taro = kari. Pinkimita-jyaaro yatantaitari kaari siñatsini, iwapiintaitari yoimosirinkai-tziro kitaitiri Anankoryaantsi. Tima inkamawintaji Saipatzii-totaari isiyakaa-wintari ipiraitari iwamaitakiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. ⁸ Irootaki antantyaarori okaratzi isiyakaa-wintaitakiri. Ontzimatyii awashaantajiro karipi-rota-tsiri, kaari-kamithata-tsiri, osiyakaa-wintzirori siñakayirori yatantaitayi. Ontzimatyii ankamiitha-siritaji, añaawaitajiro iroopirota-tsiri, osiyakaa-wintakari yatantaitari kaari siñatsini.

⁹ Tima nosankinatzi-takami pairani, nokantakimi: “Airo paapatyaa-winthatari ikaratzi antapiinta-kirori karipi-rota-tsiri.” ¹⁰ Okaratzi nokanta-yitakimiri, ti iri nonkanta-koti kaari awintaa-jyaarini Jesús, antayitzirori karipi-rota-tsiri, kisakowaitaniri, amatawitaniri, pinkatha-waitziriri pawaniro. Iriimi nonkanta-kotimi, airo pisaikayitaimi kipatsikika. ¹¹ Iriitaki nokanta-kotzi awintaa-naariri Jesús, paitasi-waita-chari “Iyiki.” Aiora paapatyaari yoka yanta-piintzirora karipi-rota-tsiri, kisakowaitaniri, pinkatha-waita-sitari osiyakaaronsi, ikawiyantawaitaki, isinkiwaita-piinta, yamatawitanta-piintaki. Ti onkamiithati pintsipatajyaari yoka. ¹² Tira iyoyiitajai aroka-payi amishakowintajiri ikaratzi kaari awintaariri Jesús. Iriima kimisanta-tsiri akarata-piintziri kamiithatatsi amishakowinta-yitajiri yantayitiro-rika kaaripirota-tsiri. ¹³ Irootaki pookantyaariri yoka atziri antapiinta-kirori iroka kaari-pirori. Iriitaki Pawa aminako-yitairini ikaratzi kaari awintaa-yitariri Jesús.

6

Ti onkamiithati yamina-kotairo amaimanita-wakaani kaari kimisanta-tsini

¹ Aririka pimaimanita-wakaiyaa pikaratzi pikimisanta-jiitzi, ti onkamiithati pijati yamina-kotimiro jwayita-tsiri nampitsiki, kaari kimisanzin-karita-tsini. Iro kamiithatatsi pijata-sitiri pikaratzi pikimisanta-jiitzi. * ² ¿Tima piyojiiti awiroka aminako-yitairini apaata maaroni osaawi-satziiti? ¿Airoma pimatziro piwitsika-yitairo okaratzi pomirintsitzi-moyitamiri kapichiini awiroka-payi? ³ Tima arokaiti aminako-yitairini aajatzi Maninkariiti. ¿Airoma okantzi amina-kotiro ikaratzi maimanita-wakaa-chari iroñaaka? ⁴ ¿paitama pinintantari yaminako-yitaimi atziri-payi kaari pikarata-piintziri papatowintyaari Pawa? ⁵ Tima ontzimatyii pimpasiki-wintiromi iroka-payi. ¿Tikatsima yotaniri pikarajiitzi witsiki-mironi? ⁶ Iroka pikanta-piintaka, pisiyasitari jiwari kaari kimisanta-tsini, pikowa-kotakiri iwitsika-yitajimiro pimaimanita-wakaa-jiita, pikaratzi pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

⁷ Irootaki oñaakan-tzirori ainiro pikinasi-waiyita, pimishakowintawaitakiri pikarajiitzi anta. ¿Paitama kaari pamawitantaro kapichiini inkawiya-waitaitimi, aajatzi yamatawi-waitaitimi? ⁸ Irootaki pimayitirimi. Awiroka-payi kantzimo-niinta-wakaacha, pamatawita-wakaa-jiitaka pikaratzi pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

⁹ ¿Tima piyojiiti, airo iñaayitairo apaata impinkathari-wintairi Pawa ikaratzi kaaripirota-tsiri? Paamawintajyaa, otzimi-kari pikinakaa-sitani. Ari ikantari ikaratzi antapiintzirori karipiro-yitatsiri, pinkathayitziriri isiyakaaro pawaniro, mayimpiri-payi, ñathatha-wakaa-waita-chari isiramparin-kakiini, ¹⁰ kosintzi-payi, kisakowaitaniri, sinki-ryaantzi, kawiyantani, amatawitaniri. Airo iñaayitairo impinkathari-wintairi Pawa yokapayi. ¹¹ Pairani, ari pikantayiwitakari awirokaiti. Irooma iroñaaka okimiwaitakaro tzi-matsi kiwajimini, ikiti-sirita-kayi-taimi, itampatzika-siritajimi, tima pawintaa-piinta-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-yitaamiri. †

Pimpinkathatan-tajyaari Pawa, tsika-rika opaiyita pantayitairi

¹² Tzimatsi kantayita-tsiri: “Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyitarika.” Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Aritaki okantawita, isinitai-takairo antayitiro ompaiyitaa-rika. Iro kantacha tira anintataitiro atzirin-tanta-yitai opaita-rika-payi isinitaitairi. ¹³ Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi: “Irootaki otzimantari owarititsi onimoniintan-tairi amotyaaki. Irootaki otzimantari amotyaaki, ankimaniintan-tyaaroni owarititsi.” Ari okantawitari, iro kantacha ari yapitiro-ryaajairo Pawa yapirotairo. Irootaki airo pikantawaitanta awiroka: “Irootaki otzimantari awatha añaatha-waitantyaari.” Tira ari onkantyaa. Iro otzimantari awatha ampinkathatan-tajyaari Awinkathariti. Irootaki itzimantari Awinkathariti onimotakaanta-jyaari awathaka. ¹⁴ Tima airo yapirota-jaantairo Pawa awatha, ari iwiriinta-yitaji, iñaakan-tayitairo isintsinka, ankimita-jyaari tsika ikantaja ipiriintaaro pairani irirori Awinkathariti. ¹⁵ ¿Tima piyojiiti iriitaki Saipatzii-totaari asitaaro piwatha? ¿Kantatsima aapithatajiri

* 6:1 kimisanzin-karita-tsini, awiroka = kitisiriri † 6:11 pawintaa-piintaari = wairontsi

awatha yasitaari irirori ompoña asiniwaitajiro amayimpi-waitantyaaro? ;Tira ari onkantyyaa! ¹⁶ ¿Tima piyojiiti ikaratzi mayimpi-waita-tsiri, kimiwaitanaka iwichaa-najyaaromi, aparoni ikantanaja iwathaki? Irootaki isankinai-takiri pairani, ikantaitaki: tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

¹⁷ Iriima ikaratzi tsipata-naariri Awinkathariti, iwichaa-sirita-naariri irirori, kimiwaitaka aparoni ikantakaa-naarimi.

¹⁸ Ontzimatyii pinkoki-pithatairo ñaathawaisita-wakaantsi. Tima okaratzi nasiyita-chari kaari-pirori yantaitziri, ti iri wasinonkaachani antakirori, pasini iwasinonkaaki. Iroorika imataki ñaathataawakantsi, iriitaki wasinonkaa-waitaincha apaniroini iwathaki. ¹⁹ ¿Tima piyojiiti irootaki piwatha osiyarori pankotsi isaikantari Tasorinkantsi? Iriitaki Pawa otyaanta-kimiriri, iriitaki ompirayitamiri. Ti awiroka añaasiwaita-chani apaniroini, ²⁰ iriitaki Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasitan-taamiri irirori. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri Pawa, ari pinkimitaa-jirori pantayitiro opaiyita-rika, aajatzi okaratzi pikinkithasiritari.

7

Imaimanita-wakaiyaa aawakaa-chari

¹ Iroñaaka nakimiro okaratzi pisampitanari pisankinariki: Irootaki kamiitha-witacha airo yayimi iina atziri. ² Iro kantacha, ontzimatyii yaayiiti iina imayimpi-waitzi-kari. Ari onkimiyita-jyaari aajatzi kooya-payi, ontzimatyii aayiiti oimi. ³ Ari okamiithatzi piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. ⁴ Okaratzi iinaitari, ti apaniroini asitaaro owatha, irijatzi asitaaro oimitari. Ari okimitari aajatzi, ikaratzi iimitaitari, ti apaniroini yasitaaro iwatha, irojatzi asitaaro iinatakari. ⁵ Irootaki, airo okamiithatanta papakapaintiro piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. Iro kantacha, kantatsi pinkinkitha-waita-wakaiyaa pintziwintan-tyaarori opaita-rika pamana-koyitziri. Ompoña pitanajyaaro piñaawakaanaiya, ari onkantyyaa airo yathataantami Kamaari, ti piñaakota-nityaa awirokayayi. * ⁶ Irootaki iroka nosinitan-tziri naaka, tizimaita nosintsi-thatiri maaroni yantayitajiro iroka-payi. ⁷ Noninta-taawita naaka inkimitakota-jyaanaromi maaroni sirampari tsika nokanta naaka. Iro kantacha airo omata iroka. Tima inasiyitakaro Pawa itasonka-winta-yitakai aparoni-payi arokaiti. Itasonka-wintaki Pawa ikaratzi kaari tzimayitatsini iina, iriima pasini-payi tzimayitaki iina.

⁸ Nokantzi noñaanatziiri kaari aawakaa-chani, nokantziiri: Iro kamiithatatsi pisaika-siwaityyaa airo otzimi pitsipatari, pisiyaana naaka. Irojatzi nokantzi-tariri ikaratzi kamayita-tsiri itsipatari. ⁹ Irooma tirika piñaako-nityaa, ontzimatyii pintsipatyaa. Tima irootaki kamiithatatsi ontzimi pitsipatari airo ayimawaitantami.

¹⁰ Noñaanatziro kooya tzimain-tsiri oimi, nokantziro: Ti onkamiithati pooka-wakai-yitajyaa. Ti naaka asityaaroni noñaani iroka, iriitaki Awinkathariti asitarori. ¹¹ Aririka pooka-wakaiyaa, irootaki kamiithatatsi pisaika-siwaitajyaa apaniroini airo paaji pasini piimi. Irooma

* 7:5 Kamaari = Mishatantaniri = Satanás

airorika, kantatsi pimpiya-sitairi piimi. Noñaanatzimi awirokaiti iimitaitari, nokantzimi: ti onkamiithati pookiro piina.

¹² Noñaanatziri pasini-payi, nokantziri: Iyikiiti, aririka piinantyaaro kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii poisokirotyaaro, aapatyaakami-rika iroori airo ookaimi. Ari nokantziri naaka, iro kantacha kaari Awinkathariti sintsihathi-mironi iroka. ¹³ Ari okimitzitari aajatzi kooya oimintariri kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii oisokirotyaari irirori, yaapatyaakaro-rika kamiitha. ¹⁴ Okantawitaka ti inkimisanzin-kariti oimi, yasitaari Pawa irirori okantakaan-takiro iina. Ari ikantzitari aajatzi iinantarori kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yooka-wakaiyaa, kimitaka airo yawisako-siritai iwaiyani-payi. Irooma aririka yaawakaiyaa, yasiyitaari Pawa aajatzi iwaiyani-payi. ¹⁵ Iro kantacha ininti-rika yooka-wakaiyaa, kaari kimisanta-tsini, kantatsi imatiro. Tikatsi-maita sintsihathirini airo yooka-wakaa akantayitajiri "Iyikiiti," aajatzi akantayitajiri "Chookiiti," aayitziriri kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yaapatyaa-wakaajyaa kamiithaini, irootaki inintziri Pawa. ¹⁶ Nokantzimi awiroka iinantaitari, ti piyoti aamaa awiroka kantakaan-taironi yawisako-siritan-tajyaari piimi. Nokantzimi aajatzi awiroka iimintaitari, ti piyoti aamaa awirokatakati kantakaan-tironi awisako-siritan-tajyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Tsika akanta asaikayitzi, airo athataaro awasiñairo tsika akanta-piinta. Irootaki inintakairi Awinkathariti, tima ari akantzitari owakira ikaima-siri-yitai Pawa. Irootaki nokanta-piintakiri naaka yantaitiro nariiyitarira kimisanzinkari-payi tsika-rika yapatojita. ¹⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiri aparoni atziri totamisitain-chari, irasi iwiro tsika ikantaka. Tirika intomisitaa-nityaa yitanta-nakarori ikimisantai, tikatsi ompaityaa intomisitaa-nitan-tyaari iroñaaka. ¹⁹ Tikatsi ompaityaa aroka-rika totamisitaaniri, tirika antomisitaa-nityaa. Irootaki kowapirotacha antayitajiro inintakaajairi Pawa amayitairo. ²⁰ Ari ankanta-yitajyaari maaroni, airo athataaro awasiñaa-yitiro tsika-rika akantayita owakira ikaima-siritan-tairi Pawa. ²¹ Ari okantari aajatzi. Awiroka-rika ompirataari ikaima-siritan-taamiri Pawa, airo okantzimo-siri-waitami. Irooma yathatajiro-rika ompiratamiri ininti pisitowaji, pimatiro. ²² Tzimatsi-rika ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti, ontzimatyii inkinkithasirityaa saikasi-waitaja. Iriima kaari ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti okimiwaitaaro impiratanimi inatzi Saipatzii-totaari. ²³ Tima Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasiyitaami, irootaki kamiithatatsi airo pikimita-kotaari ompirataari isintsi-waitai-tziri imonkaratiro inintasi-waitari pasini atziri. ²⁴ Iyikiiti, airo athataa-waitaro tsika akantayita maaroni owakira ikaima-siritan-tairi Pawa atsipa-siri-yitan-taariri.

²⁵ Iroñaaka nakayitiri ikaratzi sampita-kowintzirori mainaro-payi. Ti ontzimi ikantakaan-tairi Awinkathariti ayota-kotan-tyaarori iroka, iro kantacha naaka kantimini okaratzi nokinkithasirita-kotarori. Tima iriitaki Awinkathariti nisironkataanari pawintaa-jyaana naaka. ²⁶ Iroka okaratzi nokinkithasiritari: Tima asaikayitatyii iroñaaka tsika yasinonkaiata, iro kamiithatatsi pasi piwajiro tsika pikanta pisaikayitzi iroñaaka. ²⁷ Thami asiyakaa-winta-wakiro: tzimatsi-rika awiroka piina, ti onkamiithati pookajiro. Tirika ontzimi piina, airo pamina-minatzi payi. ²⁸ Irooma aririka paaki piina, tira pinkaaripiroti. Ari

okimitzitari aajatzi mainaro ikampitan-taitakiri aantyaariri sirampari, tira onkaaripiroti. Iro kantacha ikaratzi aayitatsiri iina, aritaki iñaakiro onkarati pomirintsitzi-motyaarini. Apatziro nokanta-sitami naaka airo pipomirintsitzi-waitanta awiroka-payi.

²⁹ Iyikiiti, kimitaka irootaintsi omonkara-paitityaa. Itanakyaaro iroñaaka, ikaratzi tzimayita-tsiri iinapayi, ontzimatyii inkimita-kaantairo tirikami ontzimayiti. ³⁰ Ikaratzi iraawaita-chari, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa yiraawaitan-tyaari. Ikaratzi kimosiri-waita-tsiri, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa inkimo-siri-waitan-tyaari. Ikaratzi amananta-yitatsiri opaiyita-rika, ontzimatyii inkimita-kaantairo ti iriimi asiyityaaroni. ³¹ Itzimirika otzimimo-yitziri osaawi-sato-payi, inkimita-kaantairo ti ampantapirotyaaro. Tima irootzi-mataki ompyaasi-waitajyaa osaawi-sato-payi.

³² Irootaki nokowa-kota-jimiri awiroka-payi airo okantzimo-siri-waitami iroka-payi. Mainari-payi, kaari tzimatsini iinapayi, yakowintyaaro yantanajiro inintziri Awinkathariti inimota-kaantyaariri. ³³ Iriima ikaratzi aintsiri iina, ontzimatyii inimota-kaayitajiro iina, isirita-piinta-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁴ Ñaakiro, apiti onkantyyaa isirita-kota-piinta-jyaari. Ari okimitzitari kooya-payi saikasi-waita-chari, mainaro aajatzi tzimawita-chari oimi. Kantatsi akowintyaaro inintziri Awinkathariti, tsika-rika opaiyitari antayitziri aajatzi okaratzi okinkithasiri-yitari. Irooma okaratzi aintsiri oimi, ontzimatyii onimota-kayiri oimi, osirita-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁵ Ti nosintsi-thatimiro nokaman-tzimiro iroka. Irootaki kamiithatatsi nonkaman-timiro nowinthata-kaantyaamiri pantayitajiro kamiithatzi-motimini, ari onkantyyaa pakowintan-tyaariri Awinkathariti.

³⁶ Tzimatsi-rika asityaaroni imainaroti antarokitain-tsiri, iñaakiro-rika aritaki nintaki ontzimi oimi, kantatsi omatiro, ti onkaaripiroti aawakaiyaa. ³⁷ Iriima asitarori mainaro, kaari nintatsini ayi oimi, kamiithataki aajatzi okaratzi yantakiri, tima irootaki inintakiri yantiri irirori. ³⁸ Ari okantari. Aririka aawakaakyaa imainaroti, kamiithataki. Irooma airorika yaitziro, irootaki kamiitha-pirota-tsiri.

³⁹ Iroka antajiri iinantaitari: okowa-pirotatya ontsipata-piintyaari oimi ainiro aawakaa. Irooma aririka inkami-motakiro, osaikasi-waitaja iroori, kantatsi aaji pasini oimi. Iro kantacha ontzimatyii inkimisantzin-kariti irirori. ⁴⁰ Iro kantacha tzimatsi nokinkithasiritari naaka, aritaki onkimo-siri-pirotiri osaikasi-waitajyaa, airorika aaji pasini. Kimitaka Itasorinka Pawa ñaawaita-kayi-narori iroka.

8

Owaritintsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi

¹ Iroñaaka nakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritintsi yasitakayi-tariri osiyakaa-rontsi. Tzimatsi ayotako-yitzirori aroka, kantawitacha ontharowintyaaro. Airotzimaita amatziro iroka, irootaki kamiithatatsi antakoyita-jyaari yokapayi, amina-minatajiro antharowintasirita-kaiyaari. ² Ari okanta itzimantari tharowinta-waita-chari, kantatsiri: “Naaka oyopirotaniri.” Tikira iyota-nityaa ikaratzi kantayitatsiri. ³ Iriima Pawa iyotziri irirori ikaratzi itakotaariri.

⁴ Nakawakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritinsi yasitakaritari osiyakaa-rontsi. Tima ayojiiti aroka ikantai-tziriri osiyakaa-rontsi, ti ontzimi-motiri yañaantari. Ti intzimi pasini pawatatsini, apatziro ikanta Pawapirori. ⁵ Noyotzi tzimatsi aka kipatsiki osiyakaa-rontsi iwawa-niro-titari, aajatzi ikaratzi tzimatsiri inkitiki iwawa-niro-titaitari. Iriitaki ipaita-sita-piintakari, ikantziri: “pawa,” ikantajiitzi pasini “nowinkathariti.” ⁶ Irooma arokaiti, aparoni ikanta apaitziri “Pawa.” Iriitaki asitairi, owitsika-kirori maaroni. Iriitaki kantakaarori atzimayitantari aroka-payi. Ari okimitari aajatzi, aparoni apaitziri “Nowinkathariti.” Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari, iwitsika-kaitakiri pairani maaroni. Iriitaki kantakaarori añaanta-yitaari.

⁷ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari yotakotironi iroka. Irootaki itzimantari amita-piinta-karori yasitakaari owaritinsi osiyakaa-rontsi, iwatzimaitaro owaritinsi. Yokaiti atziri ikaratzi matapiinta-kirori, kimisantzinkari inawitaka, sipita-siri ikantajiitaka. Aririka iway-ityaaro owaritinsi onkimitzi-motyaari yantakiro kaari-pirori. ⁸ Iro kantacha kaari owaritinsi kantakai-yaaroni yaakamiithatan-tairi Pawa. Aririka ontzimi owaritinsi apinka-piintziri, tira antakayiro kaari-pirori. Aririka antziwai-wityaaromi aajatzi, ti awamiitha-siritaji. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii paamaako-wintajyaa, pitzika-siri-waitziri = kari sipita-siriri-payi, pinkanti: “Saikasi-waitaana naaka, kantatsi nowayityaari ipaiyita-rika.” ¹⁰ Pinkinkithasirita-kotiro opaita awisatsini yaminimi-rika sipita-siriri. Okimiwaitakaro iñiimimi piyaaro owaritinsi yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Okantawitaka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: “Noyotzi naaka, ti ontzimi yañaantari osiyakaa-rontsi,” kimitaka kantatsi imatanakiro iyaari irirori. ¹¹ Irootaki yantantyaarori irirori sipita-siriri kaaripirotzimotziriri. Awiroka kantakaa-sityaaroni. ¿Tima pinkanta-piinta-witaari “Iyiki?” ¿Tima inkama-winta-yitajiri irirori Saipatzii-totaari? ¹² Arira pikina-kayirori pikaaripirota-kaanta-kariri yokapayi. Piwatsipirotakiri irirori, pikaaripirotzimotakiri aajatzi awiroka Saipatzii-totaari. ¹³ Irootaki airo nowantaarimi naaka wathatsi, airo noitzinampa-siritantari ikaratzi nokantajiri “Iyikiiti.”

9

Imonkaratan-taitamiri Tyaankaariiti

¹ ¿Airoma okantzi nosaika-siwaityaa naaka? ¿Kaarima naaka Tyaankaari ñaapirota-kiriri Jesús, Awinkathariti? ¿Kaarima naaka kimisantakaa-pirota-jimiriri Awinkathariti? ² Kimitaka tzimatsi kaari yotinani naaka Tyaankaari. Irooma awirokaiti piyojiitzi, tima awiroka-yitaki ikimisanta-kaayitai Awinkathariti nokinkithata-koyitajimiri, irootaki oñaakan-tzirori naaka-pirotaki Tyaankaari.

³ Iroka nonkantiriri ikaratzi ñaawinta-kowaitanari: ⁴ ¿Tima onkamiithati impaitina naaka ipaita-rika-payi iriitaki nowantyaari, nirantyaari aajatzi nomiri? ⁵ ¿Airoma okantzi ontzimi noina naaka kimisantzinkaro? Aririka ontzimimi, ¿airoma okamiithatzi naanakiro anta pisaika-jiitzi awiroka-payi? Irootaki imata-piintakiri pasini Tyaankari-payi, irojatzii imata-piintakiri ikaratzi yirintzitari

Awinkathariti, aajatzi Cefas. * ⁶ Piyojiitzi awiroka, aikiro nantawaitatzii naaka nañaantyaari, irojatzi yantziri Bernabé. ¿Apatziroma nokanta-kaaro naaka-payi ti isinitai-tinaro nowashaantiro nantawairi nonkinkithatan-tyaari? ⁷ Pisirita-kotyaari tsika ikanta owayiri tzimatsiri ijiwari. ¿Kamiithama impinatiri ijiwari impantyaariri iwariti? Ari ikimi-tzitari pankiwaita-tsiri, ¿airoma okantzi iwajyaaro iwankiri? Aajatzi ikimi-tzitari pirawaita-chari, ¿airoma okantzi yanintai-yaari ipira? †

⁸ ¿Pikinkithasiritama awiroka-payi okaratzi nokanta-yitakimiri irootaki yamitasi-jiitari atziri-payi? Irojatzi iyomitaan-taitakiri Ikantakaan-taitaniki. ⁹ Tima isankinata-kotakiro pairani Moisés kantatsiri:

Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

¿Pikinkithasiritama apatziro pipira isirita-kotari Pawa ikantan-takari? ¹⁰ ¡Tira! Arokaiti isiyakaa-wintai-takiri. Irojatzi isiyakaa-wintzi-taitakari ikantaitaki:

Tzimatsi-rika pankiwai-rintzi, tzimatsi tikakiwaitaniri. Irootaki omatantari iroka ontziman-tyaari iwayita-jyaari.

¹¹ Ari okantari aajatzi, naaka-payi kimisanta-kaayita-jimiri, ¿airoma okantzi pimpayitajina nañaantyaari? Osiyawaitakaro tzimatsi ampankita-kirimi pisiriki. ¿Airoma okantzi awiikitajiro pasitari nasitakai-yaarori nowatha? ¹² Irootaki panta-piinta-kiniriri pasini-payi anta. Naakawitaka kowapirotatsi pimpayita-jinami. Iro kantacha, tira nosintsita-piintimi nonkantimi. Amawi nokanta-jiita. Tima ti noninti nomanonkimi pitanakaro pikimisantairo Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kota-kimiri Saipatzii-totaari.

¹³ ¿Tima piyojiiti iwapiintaro Impira-tasorintsitaari tzimaraantatsiri yasitakai-tarori tasorintsi-panko? ¿Tima piyojiiti isinitaantsitzi ipiraitari yasita-kayi-tariri Pawa pomitai-rontsiki iwayityaari Impira-tasorintsitaari? ¹⁴ Ari okantari aajatzi okaratzi ikantakinari Awinkathariti nokinkitha-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii impinai-tajina nantantyaarori.

¹⁵ Tira nosintsiwintimi pairani nosaiki-motan-takamiri pimatinaro. Ti nosintsiwintimi aajatzi iroñaaka nosankinatan-tamirori iroka. Apatziro noninta-taiki nonkamimi naaka, tikira intzima-nakiita kantatsini: “Kaari iriipirori okaratzi ikimosiriwinta-waitari Pablo.” ¹⁶ Tira nonkimosiriwinta-waityaaro nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi. Osiyawaitaaro iriimi Pawa sintsiwintanari nantajiro, okantawitaka ti naaka pinthata-sityaaroni. Airorika nomatajiro, jikanta-machiitana naaka!

¹⁷ Naakami ninta-sita-kyaaaroni nantiro, ari nosintsitan-takimi impinataitina. Pawa owataikinari nantayitajiro iroka. ¹⁸ Ari okanta, tikatsi ompaityaa noyaawintan-tyaari pimpina-yitajina awiroka-payi. Tima nonkimita-kaantajiro iroomi impinai-tinarimi noñaayitajiro-rika nokimo-siritaji. Irootaki nokimo-siritantari iroñaaka tira nonintiro pimpinatajina nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi.

¹⁹ Ari nokina-kayirori nosaika-siwaitan-taari, tikatsi sintsihawaitinani ipinatana. Iro kantacha naaka kimitakaan-tawaitacha ompirataari. Irootaki nawisako-sirita-kaanta-jyaari oshiki atziri.

* 9:5 Cefas = Pedro † 9:7 ipira = cabra

²⁰ Ari nokantzitaro aririka nontsipatyaari noshininka-payi Judá-iti, nantzitaro okaratzi yamijiitari irirori, ari onkantyyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. Irojatzi nomatzitari nontzipatyaari sintsiwintarori Ikantakaan-taitani, nomonkaratziro naaka aajatzi, okantawitaka noy-owitaka tikatsi sintsitinani nosintsiwintyaaro, ari onkantyyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. ²¹ Ari okantzitari, aririka nontzipatyaari kaari kimakotaa-jatironi Ikantakaan-taitsiri, nokimita-kotari irirori-payi, ari onkantyyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. Iro kantacha ti nomp iyathata-jaantyaari Pawa, tima ontzimatyii nomonkaratiro ikantanari Saipatzii-totaari nantayitiro. ²² Ari okimi-tzitari, aririka nontzipatyaari sipita-siri-waitaniri, nokimita-kotari yantayitziri irirori, ari onkantyyaa yawisako-siri-yitan-tajyaari irirori. Ari nokimita-jiriri maaroni nasyita-chari atziri-payi, ari onkantyyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori-payi. ²³ Irootaki nantanta-yitarori iroka-payi nomatan-tyaarori nonkinkithata-kaanta-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, nontzipatan-tajyaariri yokapayi nokaratziro itasonka-wintai-taana naaka.

²⁴ ¿Tima pisirita-kotaari tsika ikanta monkarata-wakaa-chari isiya-jiita iñiitan-tyaariri ityaaroni yariityaa? Aparoni ityaaroni yari-ityaa, iriitaki impinataitiri. Ari pinkimita-najyaari awiroka-payi. ²⁵ Tima inkarati ñaanta-piintarori imonkarata-wakaan-tyaari, ontzimatyii inkimpoyaa-najyaa, yatsipitaro itziyitaro okaratzi iniwiyitari. Irootaki yantantarori iroka impinai-tantyaariri apaata, yamathaita-kaitairi siwitha-tapo. Iro kantacha sampiya-nitatsi iroka. Irooma okaratzi siyakaa-winta-chari impinai-tairi aroka-payi, airo othonka-nitaja. ²⁶ Irootaki nokimita-kaanta-piintan-tarori naaka nosiyatyimi, ti nontimpaa-waiti. Nokimita-kaantaro nosintsi-waita-tyiimi nonkaposanti, tira nonkaposa-siwaityaaro tampyainka. ²⁷ Tima okaratzi natsipi-waitakaro notzi-winta-waitaka, nosiyakaa-waitakiro nompirata-tyiiaaromi nowatha. Irootaki nantantarori airo ikimita-kaantai-tantanari yanakoi-tziri, airo ampinaasi-waitanta nokinkithata-kaanta-piintaki.

10

Iyomitaa-wintan-taitziro ipinkathata-sitaitari

¹ Iyikiiti, airo apyaa-kotaro okaratzi iñaakiri awaisatzitini. Ipamp-ithatakiro minkori otzisi-masiki. Imontyyaa-nakaro iwiryaaataita-paintziro. ² Ari iñaakan-takiro yawintaa-siritakari Moisés, ipamp-ithatakiro minkori, imontyyaakaro inkaari, okimiwaitakaro ari inkiwaatai-takirimi irirori-payi anta. ³ Iwajiitakaro awaisatzitini okaratzi itasonka-wintai-takiri. ⁴ Irajiiitakiro nijaa itasonka-wintai-takiri ositowaatzi-motakiri sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsipa-sirita-kariri, iriitaki oñaakakiriri nijaa sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitakarori siranta. ⁵ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari onimotirini Pawa, irootaki ikamaraan-tantakari otzisi-masiki.

⁶ Tzimatsi osiyakaa-winta-kairi okaratzi awisain-tsiri, aamaiyaa airo akimitantari yokapayi, aniwiyityaaro antiro kaari-pirori. ⁷ Irootaki kaari okantanta antzipatyaari pasini-satzi itharowinta-waita ipinkathata-siwaitari siyakaa-rontsi. Tima irootaki imayitakiri awaisatzitini pairani, iroka ikinkithata-koita-kiriri:

Ari iwawaijiita atziri, yirawai-jiitzi, ikimosiriwinta-jiitaka.

⁸ Ari okimitari aajatzi, ti onkamiithati antayitiro kaaripi-rotatsiri. Irojatzitaki yantakiri awaisatzitini, irootaki iñaanta-yitakarori ikamakaan-taki aparani kitaitiri ikaratzi 23,000 atziri. ⁹ Ari okimitzi-takari aajatzi ti onkantayaa añaanta-waityaari Pawa. Irojatzitaki imayitakiri pairani yokapayi, irootaki yatsikan-takariri maranki. ¹⁰ Ari okantari aajatzi ti onkamiithati ankiñaanita-kotanti. Irojatzitaki imatzitakari pairani yapirotan-takariri ipaitai-tziri “Apirotan-tsiri.” *

¹¹ Okaratzi awisain-tsiri irootaki isiyakaa-wintai-takairi, isankinata-koitakiro iyomitaai-tairo iroñaaka aroka-payi, tima asaikatyyii othonkima-paititaja kipatsi. ¹² Paamawinta-yitajyaa awiroka-payi. Airo pikanta-waitzi “Airo nomatziro naaka iroka kaaripirota-tsiri,” omapoka-sita = kari pimatankiro awiroka. ¹³ Iro kantacha aririka piñiuro piniwi-siri-waityaaro, pinkinkithasirityaa ti apaniroini pikanta awiroka, imatakiro yitsinampakiro pasini atziri-payi. Tima iinataniri inatzii Pawa, airo isinitzimi irirori ayimatimi piniwi-siri-waityaaro kaari piitsinampai awiroka. Aririka piñiuro piniwi-siri-waityaa, iriitaki Pawa ñaakamironi pimatantyaarori piitsinampairo, onkimiwaita-nakyaaro pisiya-pithata-tyiirimi.

¹⁴ Notakotani-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiirimi piñaayitiri-rika pasini-payi ipinkatha-waitziri siyakaa-rontsi. ¹⁵ Tzimatsi nonkantimiri iroñaaka, nonkimita-kaantimi yotaniri pinatyimi nonkantimiro. Pisirita-koyityaaro. ¹⁶ Aririka apatota-piinta-jiita irawaijiitzi, asirita-kotaro yamana-kota-najiri pairani Saipatzii-totaari, irajiita-kairi iyomitaani-payi, ¿kaarima wichaa-wakaantsi, apatotaja asiritaari Saipatzii-totaari ikapathain-kamintakai? Aririka ampitoryiuro yatantaitari, ¿Kaarima iroka wichaa-wakaantsi, osirita-kotaro iwatha Saipatzii-totaari, osirita-kotaro ikama-winta-yitai? ¹⁷ Aririka awayita-kyaa, intzima-yiwitakyaa oshiki ankarati apatojiita, maaroni awaajiitakaro yatantaitari iwitsikai-takiri apapatha-roini. Ari akantayita-naari aroka-payi, akimita-naaro apathata-tsiri.

¹⁸ Ari ikimitakari aajatzi noshininka-payi Israel-iiti, iwichaa-wakaiyita aajatzi irirori-payi, itaayitairo yasitakarori Pawa pomitairontsiki. ¹⁹ Irootaki osiyakarori okaratzi yanta-piinta-yitakiri pasin-satzi-payi atziri ipomitziniri iwawa-niroti. ¿Pisiyakaantzi nokantatzii añaanitatsi iwawa-niroti? ²⁰ ¡Tira! Iro kantacha tzimatsi piyari amamina-waita-chari, iriitaki ikimita-kaantakiri iwawa-niroti, iriitaki yasitakaa-piintari iwariti. Tima kaari Pawa yasitakaa-yityaa iwariti. Irootaki kaari noninta-kayimiri awiroka-payi pintzipatyaari piwayityaaro okaratzi yasitakaa-waitariri piyari-payi, piwichaajari = kari irirori. ²¹ Ti onkamiithati piriuro irapiintsiri asirita-kotari Awinkathariti, pirakiro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari. Ari okimi-tzitari, ti onkamiithati piyaaro owapiintari asirita-kotari Awinkathariti, piwakaro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari. ²² ¿Anintatziima awatsimairi Awinkathariti? ¿Anairima irirori?

¿Notzika-siriantima impinkathataitiri Pawa?

²³ Iroka ikantaitzi: “Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika.” Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Ari okantawitaka,

* 10:10 Coré

isinitai-tantziro antayitiro opaiyita-rika. Iro kantacha tzimatsi opaita antayitziri kaari winthata-kaiyaarini pasini-payi yantayitajiro kamiithari. ²⁴ Tira apatziro asirita-kowaityaaro anintayitziri aroka-payi, irootaki kamiithata-tsiri añaasintsi-winta-jyaaro onkarati onimotairini pasini-payi.

²⁵ Aririka pijati pamananti wathatsi, airo pisampita-kowintziri, pinkanti: “¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitai-tziniri siyakaarontsi?” Pamanantiri, piyaari. ²⁶ Tima iriitaki Awinkathariti asitari ikaratzi tzimayita-tsiri kipatsiki.

²⁷ Ari okimi-tzitari, aririka inkaimimi pakyootiri kaari kimisanta-tsini, pakyootiri pinintzi-rika. Airo pisampitziri pinkantiri: “¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitai-tziniri osiyakaarontsi?” Piyaari.

²⁸ Irooma tzimatsi-rika kamantimini, inkantimi: “Yoka wathatsi ipoñaatyaama ipomitai-tziniri siyakaarontsi,” airo piwari. Irootaki pantantarori pisirita-kota-nakari kantakimiri, pikinkithasiritanaka kantatsi iyaaripiro-siritanti. ²⁹ Nokantakimi “kantatsi iyaaripiro-siritanti,” ti iro nonkanta-koti iyaaripiro-siritimi awiroka, iriitaki nokanta-kotzi kamanta-kimiri, kantatsi iyaaripiro-siritiri irirori. Aamaa aritaki pisampita-nakina, pinkantina: “¿Paitama nontzitan-tawaityaariri apatziro-machiini isirita-kotana pasini atziri?” ³⁰ Tima nompasoonkitiri Pawa noñaayitziro nowari, ¿paitama nosiritan-tyaarori onkarati inkisimai-tinari?”

³¹ Iroka nakimiro: Aririka piwawaityaa, pinkinkithasiri-waiti, pinkanti: “Tzimatsi-rika ñiinani nowawaityaa, ¿arima nontzika-siri-waitakiri impinkathatairi Pawa?” Ari pinkimi-tzityaarori pirawait-irika, aririka pantayitajiro opaita-rika. ³² Ontzimatyii paamawintajyaa airo poitzinapa-siriantari Judá-iti, aajatzi kaari Judá-iti, ikaratzi pikarata-piintziri papatowintari Pawa, maaroni. ³³ Irootaki nantziri naaka, natsipi-wintaro nonimota-kaantyaariri maaroni atziri-payi okaratzi nantayitziri. Ti apatziro nantiro onimotanari naaka, nantziro onkarati kamiithatzi-motirini pasini-payi, ari onkantyyaa yawisakotan-tajyaari irirori.

11

¹ Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. Irootaki nomatziri naaka nokimita-kotari Saipatzii-totaari.

Owasikainaro kooya-payi

² ¡Iyikiiti! Oshiki nokimosiriwintiimi iroñaaka, tima pakowintakaro okaratzi namitakaa-kamiri, okaratzi noyomitaa-kimiri. ³ Iro kantacha, iroka nonintziri piyotiro: Iriitaki Saipatzii-totaari ijiwaritari sirampari-payi. Iriima sirampari-payi iriitaki ojiwaritari kooya-payi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki ijiwaritari Pawa. *

⁴ Okaratzi amita-piintari asiramparitzii, ti ampasikai-natyaa aririka amani, aririka ankinkithata-kaanti. Aririkami ampasikai-natyaa, awinkatha-ryaakiro ikimita-kaantai-takiri aito. ⁵ Irooma kooya-payi kaari pasikai-nata-chani amanayitzi, okinkithata-kaanta-yitzi, owinkatha-ryaantaki. Okimita-kowaitakaro kooya-payi amiitzirori

* 11:3 ijiwaritari = iitoitari

oisi. ⁶ Tzimatsi-rika kooya kaari nintatsini ompasikai-natyaa, yamii-piroi-tiniro oisi. Tima maaroni iyotaitzi oshiki ompasiki-winta-waityaa, irootaki ompasikai-natan-tyaari. ⁷ Iriima sirampari-payi airo ipasikai-nawaita irirori, tima inkimita-kotaari Pawa, iriitaki Pawa owaniinkata-kaarori. Irooma kooya, iriitaki sirampari owaniinkata-kaarori. ⁸ Tima pairani owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori kooya, irootaki yaaki iwatha sirampari iwitsikan-takarori. Irooma owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori sirampari, ti iro yayi owatha kooya. ⁹ Ari okantzi-takari, owakira iwitsikan-tarori Pawa kooya iriitaki sirampari iwitsika-kiniri, tima tikatsi intsipatyaa. Iriima sirampari, ti iwitsikai-tiniro kooya. ¹⁰ Irootaki ompasikai-natan-tyaari kooya añaakan-tantyaarori tzimatsi opinkathatani iroori, irootaki onimota-kaantyaarori Maninkariiti. ¹¹ Tira ontzi-masityaa kooya, ti intzi-masityaa sirampari, apiti-payi yasitari Awinkathariti, ikowityaa-wakaa apitiro. ¹² Tima itanakarori kooya iwatha sirampari iwitsikaitaki. Iro kantacha ikaratzi siramparita-tsiri iroñaaka, irootaki kooya tsimayitajairi. Tima iriitaki Pawa kantakaarori itzimantari apiti-payi.

¹³ ¿Paitama pikinkithasirita-kotarori iroñaaka okaratzi nokantakimiri? ¿Kamiithama kooya-payi amaniri Pawa airo opasikainata? ¹⁴ Aroka-payi asiramparitzika iroñaaka, ti amityaaro asanthatiro aisi, oshiki ampasiki-wintiro. ¹⁵ Irooma kooya-payi, irootaki oisi owaniinkata-kaarori. Kimiwaitaka iroomi oisi opasikaainaro. ¹⁶ Tzimatsi-rika anta nintatsiri inkisako-waityaaro, okaratzi nokantakiri: Irootaki namita-piintakari naaka noyomitaan-tziro. Irojatziki kanta-piintziri apatowintariri Pawa tsika-rika-payi anta.

Aminaasi-waita isirita-kowitaaro yakyoootani Awinkathariti

¹⁷ Iro kantacha tzimatsi pasini nonkantimiri, airo nokimosiri-wintsimiro. Tima ti onkamiithatzi-motina panta-piintakiri papatojiita. Onkarati kamiithatzi-motimini, irootaki iwasankitaa-wintai-timiri. ¹⁸ Tima nokimaki ikamantai-takina pinasiyita-wakaaaka anta papatopiinta-jiita. Iroowitaincha nonkimisantirimi, ¹⁹ tima irootaki awisapiinta-tsini iroka. Kimitaka tzimatsi kowasiwaita-chani inkanta-koitiri “Iriitaki iriipirori yoka.” ²⁰ Ari okimita-piintari papatojiita awiroka-payi pakyoota-wakaa-jiita, aminaasi-waita poimosirinkiro apaitziri “Yakyoootani Awinkathariti.” ²¹ Tima piwapiintakaro sintzini pasitari. Tashaniinta ikantayita pasini-payi. Tzimatsi pasini sinkiwaita-chari. ²² ¿Arima onkantyaari? ¿Tikatsima piwanko-payi tsika piwapiinta-yityaaro pasitari, tsika pirawaita-piinti? ¿Pimanintatziirima ikaratzi apatota-piinta-chari ipinkathatziri Pawa? ¿Pithainkatziirima kowityaa-waita-tsiri? ¿Pisiyakaan-tzima ari noshami-wintakimiro? Airo.

Opoñaantari yakyoootani Awinkathariti

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Okaratzi noyomitaa-kimiri pairani okanta-kota itantanakari “Yakyoootani Awinkathariti,” iriitaki Awinkathariti oyomitaa-kinarori. Iroka okanta-kota: Okanta pairani tsitini-paiti tikira ipithoka-sitaitari Awinkathariti Jesús, yaakiro yatantaitari, ²⁴ ipaasoonki-wintakiro,

ipitoryaakiro, ikantzi: "Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamaw-intimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari." ²⁵ Ari ikimitaakiro aajatzi ikaratakiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: "Niraani onatzii, irootaki sitowaa-tsini yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri. Irootaki panta-piintajiri aririka piriuro, aririka pisirita-piinta-jyaana." ²⁶ Aririka piwapiinta-jyaaro, pirapintajiuro awiroka, piyomitaa-piintajiri atziri-payi ikama-winta-yitai Awinkathariti. Irootaki pimata-piinta-yitairi irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti.

Owamintha-waita-sita-karori yakyootani Awinkathariti

²⁷ Tzimatsi-rika owaminthata-sityaaroni, iraminthata-sityaaro, kimi-waitaka iriita-jaantaki Awinkathariti ithainka-wathataki, ithainka-kiro aajatzi iriraani. ²⁸ iro kamiithatatsi, tikira ayaaro, tikira iriro, ontzima-tyiira ankinkithasirita-wakyaaka kamiitha-siritakai-rika. ²⁹ Tzimatsi-rika owasiwaita-kyaaaroni, irasiwaita-kyaaaroni kaari osirita-kotyaaroni siyakaa-witachari "iwatha," aritaki iwasankitai-takiri. ³⁰ Irootaki itziman-tayitari sipita-waita-tsiri, mantsiya-waita-tsiri, tzimayitatsi makoryaa-yitain-tsiri. ³¹ Irooma asiri-pirota-nakyaaka-rika tikira awanakyaaro, airo añaajaantziuro iwasankitaa-waitai Pawa. ³² Iro kantacha aririka iwasankitaa-waitakai, iñaanta-kaawaita-tiro inkimita-kaanta-waityaa arokatakimi itomi-pirori. Ari onkantyyaa airo iwasankitaa-pirotantai apaata, ikimita-kaanta-yitairi tsika inkanta-yitairi osaawi-satzi-payi.

³³ Iyikiiti, irootaki onintantari piyaa-kota-wakai-yitajyaa awiroka-payi, airo pisatika-waita aririka papatojiitakyaa pakyoota-wakaiyaa. ³⁴ Pitashaatzii-rika, piwanakyaaka piwankoki tikira pijatana-kiita, onkantyyaama airo iñaakaan-taitami papatotakyaa. Aririka nari-itakyaa nariitan-tyaamiri, aritaki nothotyaaakiro noyomitaa-yitimiro iroka-payi.

12

Tasonka-winta-siritaantsi

¹ Iroñaaka nonkaman-timiro tsika okanta-kota tasonka-winta-siritaantsi. Iyikiiti, ti noninti onkompitzi-motyaami. ² Piyojiitzi awiroka, pairani tikira pinkimisantanaki, tzima-piintatsi pikinakaasitari, wintha-siri pikanta-piinta pijata-sitziri siyakaarontsi kaari ñaawaitaatsini. ³ Irootaki nokamantantyaamiri iroñaaka: Tzimatsi-rika anta kinkithata-kaanta-tsini, inkanta-paaki "¡Kamaari inatzii Jesús!" kaarira Itasorinka Pawa ñaawaita-kayirini yoka. Irooma aririka inkanti, "¡Awinkathariti inatzii Jesús!" iriitaki Tasorinkantsi ñaawaita-kayiriri.

⁴ Tima aparoni inatzii Tasorinkantsi, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ikinakairo itasonka-winta-yitakai antanta-yitarori opaiyita-rika. ⁵ Aparoni inatzii Awinkathariti, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ankina-kayiro antawaita-jiniri irirori. ⁶ Aparoni ikanta Pawa, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika okanta opoñaan-takari yantakaa-yitairo opaiyita-rika. ⁷ Maaroni aroka-payi, tzimatsi opaiyita yantakaa-yitairi Tasorinkantsi iñaakantari, irootaki awintheta-kaantyaariri pasini kimisantzinkari-payi yantayitajiro irirori kamiithari. ⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiro. Tzimatsi atziri ikantakaakari Tasorinkantsi

ontzimi-motiri iyotani inkinkithatan-tyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi ikinkithata-kotajiro okaratzi iyotakai-takiriri. ⁹ Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yawintaa-siri-pirotayaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yisita-kota-kaantantari. ¹⁰ Tzimatsi pasini ikantakaakari tasonkawintantani inatzi, pasini ikantakaakari inkamantantzinkariti, pasini ikantakaakari yapiitajiro okaratzi ikamantantakiri Kamantan-tzinkari, irootaki iñaantyaarori iriirika Tasorinkantsi kantakaariri ikamantantiro. Tzimatsi pasini ikantakaakari iñaawai-yitiro pasiniyita-tsiri ñaantsi, tzimatsi pasini ikantakaakari iwawisayiuro iñaaniki irirori okaratzi ikinkithatai-takiri. ¹¹ Maaroni iroka-payi iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-karori yantantaitakarori tsika-rika opaiyita-rika. Aparoni ikanta Tasorinkantsi. Iriitaki matzirori itasonka-winta-yitakai aroka-payi, imatakaa-yitairo okaratzi inintziri irirori.

¹² Ari okanta awichaa-wakaan-taari, ikimita-kaanta-yitai arokami iwatha Saipatzii-totaari. Tima tsika akantawaiyita awathaki-payi, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika. Ari akimitzi-yitaari aajatzi aroka-payi, onasiyita antayitajiro opaiyita-rika. ¹³ Tima aparoni ikanta Tasorinkantsi kiwaayitajiri, irootaki awichaa-wakaan-taari, tikatsi ompaitajyaa aroka-rika Judá-iti, kaari Judá-iti, ompirataari, saikasi-waitaari, maaroni. Okimiwaitaaro maaroni antsipata-wakaajyaa aroka-payi irapiintairo isiyakaa-wintai-takari Tasorinkantsi.

¹⁴ Pisirita-kotyaaaro tsika okanta awatha. Aparoni akanta awathaki, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antayitiri. ¹⁵ ¿Kantatsima oñaawaitima aitzii, oñaanatiro ako, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka pimatziro pairikayitziro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti aitzika? ¹⁶ ¿Kantatsima oñaawaiti ayimpita, oñaanatiro oki, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka piñaayitziro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti ayimpita? ¹⁷ Iroomi yosiita-CHANIMI oki awathaki, ¿arima onkantakimi ankimi? Iroomi yosiita-CHANIMI ayimpita, ¿arima onkantakimi ankimainkawaiti? ¹⁸ Ari okantari awatha. Tima iriitaki Pawa owitsikakirori tsika okanta-jaanta inintaki iwitsikiro, irootaki onasiyitanti opaita-rika antayitzi. ¹⁹ Arimi osiya-wakai-yaami maaroni tsika okantayita awatha, airotayaa awathataromi. ²⁰ Tima aparoni onatzii awatha, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antakaa-yitziro awatha.

²¹ ¿Kantatsima oñaawaiti oki, oñaanatiro ako, onkantiro: “Naaka kowapirota-jaantacha, irooma awiroka, ti inkowaitimi?” ¿Kantatsima oñaawaiti aito, oñaanatiro aitzii, onkantiro: “Ti inintaitimi awiroka?” ²² ¡Airo omatziro! Tima okaratzi tzimatsiri awathaki kaari amiraawinta-pirotzi aroka, irootaki kowapirota-jaanta-chari. ²³ Irootaki akithaatanta-piintari, omaniro awatha-payi, akimita-kaantaro pinkatharintsi onatyiiimi. Okaratzi omanako-yitziro awathaki, akimita-kaantaro iroopiromi onayitzi. ²⁴ Irooma okaratzi kaari amanayita-piintziri awathaki iñiita-piintziri, tira amiraawintiro ipaita-rika antayiti-nirori. Ari ikantzitari Pawa iwitsikakiro awatha, ontzimatyii anintajiro kimitzi-mowitairi ti imiraawintaitiro. ²⁵ Tima airo okantzi ampitha-ryiuro okaratzi awathatari. Apatziro anintzi anithaa-yitajiro maaroni awatha. ²⁶ Aririka awatsinaa-waityaa kapichiini awathaki, kimiwaitaka owatsinaa-kyaaami maa-

roniki awatha. Aririka awaniinka-waityaa kapichiini awathaki, kimosiri ankantayaa maaroni awathaki.

²⁷ Ari akantayitari aroka-payi akaratzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka aparoni iwatha anayitaimi Saipatzii-totaari. ²⁸ Iroka tsika ikantakaa-yitaari Pawa ikaratzi kimisantairiri: Itanakaro, tzimatsi Tyaantaari-payi. Apitita-naintsiri, tzimatsi Kamantan-tzinkari-payi. Mawatanain-tsiri, tzimatsi yomitaan-tataniri-payi. Ipoñaa itzimayitanaki tasonka-wintan-tsiri, isita-kota-kaantaniri, amitakotaniri, jiwatakaan-taniri, ñaawaitzirori pasiniyita-tsiri ñaantsi. ²⁹ ¿Maaronima Tyaantaari-payi anayitzi? ¿Maaronima akamantantzinkaritzi? ¿Maaronima ayomitaan-taniritzi? ¿Maaronima atasonka-wintan-taniritzi? ³⁰ ¿Maaronima isita-kota-kaanta-niritzi? ¿Maaronima añaawai-yitziro pasinita-tsiri ñaantsi? ¿Maaronima awawisayiro pasinita-tsiri ñaantsi añaaniki aroka? ³¹ Irootaki pinkowa-piroti inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi pantanta-jyaarori kowapirota-jaanta-chari. Iro kantacha, tzimatsi anairori iroka-payi. Aritaki nonkaman-takimiro iroka.

13

Irootaki kowapirota-chari antakotantyaa

¹ Thami ankanta-sita-wakyaa, kantatsi noñaawaitiro naaka pasiniyita-tsiri ñaantsi iñaawai-yitziro pasini atziri, nomatzi-takyaaromi okaratzi iñaawaitziri Maninkari-payi. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, nopoima-wintha-waita-sitakara. ² Ari okimitari aajatzi, naakami kamantan-tzinkari, noyota-kotziro okaratzi kaari iyotako-witaita pairani, nawintari Pawa, ari onkantakimi isirinkinaro otzisi ikatziyiro tsika-rika nonintziro naaka. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsi-machiini nomonkarati. ³ Ari okimitari aajatzi, arimi nompasitan-tyaaro maaroni tziimi-motanari irootaki ontziman-tyaari iyaari kowityaa-waita-tsiri. Aririkami natsipita-kowintyaari pasini, notaa-winta-waitakari. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsira nanintaajyaa.

⁴ Tzimatsi-rika itakotan-tachari, tsinampa ikanta, kaminthaan-taniri, ti inkisako-waita-nityaa, ti intharowinta-wainityaa, ti inkantakaa-pirowaityaa. ⁵ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti inkaaripiro-waantiniti, ti inthañaa-wainityaa, ti inkisawai-nityaa, ti yamawitziitiro inkisani-intanti. ⁶ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti intharowinta-waityaaro yantiro-rika kaari-pirori, apatziro ikimo-siri-wintziro iyotakoi-tajiro iroopirori. ⁷ Tzimatsi-rika itakotan-tachari iyotziro ikisasi-waita-nita, ikimisanta-piinta-nitzi, tzimatsi iyaakota-piintani, oisokirota-piintan-taniri inatzi.

⁸ Tira onthonka-nityaa antakotantyaa. Irooma iroka-payi othonka-nita, kamantan-tzinkari-taantsi, iñaawaitan-taitaro pasiniyita-tsiri ñaantsi, iyotaitziro opaiyita-rika. ⁹ Tikiraata iyotaitziro maaroni, tikiraata ikamantantai-tziro okantakoyita maaroni tziimayita-tsiri. ¹⁰ Irooma aririka onkarata-paaki monkara-yitachani apaata, airo anintanajiro iroka-payi onkarati pyaayitaa-chani. ¹¹ Iroowaitaki akimiyita

atzirizika. Ainiro-rika iinchaan-nitzi, akimitari iinchaan-niki, tsika ikanta iñaawaitzi, tsika ikanta ikinkithasirita, tsika okanta ipampitha-siryaa. Irooma aririka antarita-paaki, airo akimita-kota-naari tsika ikantayitara iintzi. ¹² Kantatsi asiyakaantiro aajatzi tsika akanta aminaatyaarorika asiro-taki. Airo akoñaatzi kamiitha-ini, airo ayotajaantzi tsika akantawaita. Irooma apaata aririka ayotako-pirotajiri tsika ikanta-kota Pawa, aritaki ankimitai-yaari irirori iyoyitai arokapayi. ¹³ Iroka karatatsiri mawa tsika otzimi asi owaironi osaiki, airo othonka-nitaja: awintaa-siritani, ayaakoniintani, otakotantani. Irootaki kowapirota-chari iroka otakotantani.

14

Iñaawaitan-taityaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi

¹ Piriipiroti pimatan-tyaarori pitakotantyyaa. Pinkowako-pirotajiri Tasorinkantsi intasonka-wintimi inkanta-kaiyaami pantawaitan-tyaaniriri Pawa. Irootakira pimata-jaantajiri pinkamantan-tzinkaritari. ² Aririka apatojiityaa ankaratiri kimisantzinkari-payi, tzimatsi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi iñaawaitan-tanakyaaro pasinitatsiri ñaantsi kaari ikima-jita-piintziri, airo akimathatzi, airo ayotziro opaita ikantziri. Tira iro iñaawaitantari ankimathatiri arokapayi, Pawa kimathatirini. ³ Irooma intzimi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti, iriitaki kinkithata-kajaini maaroni arokapayi, iwitsika-sirita-kaantairi, intharowinta-kaantairi, yoimosirinka-siritan-tairi. ⁴ Ikaratzi ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, apaniro itharowinta-siri-waita. Iriima kamantan-tzinkaritatsiri, iriitaki owitsika-sirita-kaayitariri maaroni kimisantzinkari-payi ikaratzi apatoyita-chari. ⁵ Oshiki onimo-tinami aririka piñaawaitan-tyaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi maaroni awirokapayi. Irootaki onimo-pirota-jinanimi aririka pinkaman-taniritaji maaroni awirokapayi. Tima irootaki kowapirota-chari anairori piñaawaitan-tyaaromi pasiniyita-tsiri ñaantsi. Iro kantacha tzimatsi-rika oowakoñaanitaniri, iriitaki witsika-sirita-kaayityaarini kimisantzinkari-payi ikaratzi apatota-chari.

⁶ Iyikiiti, pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Aririka nariityaami pinampiki, apatziro noñaawaitan-tapaakaro pasinita-tsiri ñaantsi, ¿nomatakiroma nokimo-sirita-kaami? Irooma aririka nokinkithata-kota-kimiro ikimathata-kaajanari Pawa, nonkinkithasirita-kaajimi, nokaman-tayita-imiro, noyomitaa-yitaimiro aajatzi. Irootaki piñaantaarori pitharowinta-siritanaja. ⁷ Intsityaa nosiyakaa-wintimiro aajatzi, okimitakaro aririka ashowiriwaiti, aririka ampiyompi-waiti. Airorika anasitaro oyamininka, irojatzii apiiyapiiti, tikatsira yotironi opaita-rika anintziri ashowiritiri. ⁸ Ari okimitari aajatzi aririka antyooti. Airorika oyaminii-nkatzi kamiitha, tikatsira yotatsini akaimatziiri awayirityaa. ⁹ Ari pikantari aajatzi awirokapayi. Airorika piñaawaitantaro inkimathaitiri, piñaawai-winthawaita-sitaka. ¹⁰ Tima aka kipatsiki tzimatsi oshiki nasiyita-chari ñaantsi iñaawaitai-tziri. Tzimatsi oshiki opaiyita-rika ikantaitziri iñaawaitaitzi. ¹¹ Tzimatsi-rika ñaanatanari iñaaniki irirori kaari nokimathatzi naaka, nokimita-kaantari pasini-satzi inatzi, ari ikimitzi-tanari aajatzi irirori. Ti noshininkatyaari kamiitha. ¹² Noyotzi

naaka, pininta-pirotatzii awirokaiti intasonka-wintaitimi anta. Iro kantacha ontzimatyii pamina-mina-pirotairo piwitsika-sirita-kaayitajyaari maaroni apatota-piinta-chari anta.

¹³ Tzimatsi-rika ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, ontzimatyii inkowa-kotajiri Pawa imatakaan-tajyaariri iwaako-ñaanitairo iñaawaitziri. ¹⁴ Aririka namanantyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari nokimathatziri noñaawaitziro, kimitaka nokimosiriwinta-sitakaro, okantawitaka ti nokimathatiro okaratzi namaniri. ¹⁵ iro kamiithatatsi namanantyaaro ñaantsi noyotziri, kimosiriwinta-kaiyaanari. Ari nonkantirori aajatzi nompanthaa-wintajiri Pawa. ¹⁶ Thami ankantawaki, tzimatsi piyotain-chari yapatojiita, ari pipaasoonkitziri awiroka Pawa, apaniroini pikimosiriwinta-waita, iriima pikarajitzi ti inkimathatimi piñaawaitakiri. ¿Arima ikimosiriwintakyaa irirori pinkanta-yitakiri? Airo, tima ti iyojiiti irirori-payi kamiitha-rika inkantantyaari “¡Omapirowí!” ¹⁷ Kamiitha-witaka pipaasoonkitaki awiroka. Iriima pasini-payi ti piwitsika-sirita-kaayitajyaari.

¹⁸ Oshiki nopaasoonkita-piintakiri naaka Pawa namanantaro pasinita-tsiri ñaantsi, kimiwaitaka nanaakimimi pamana-piintzi awiroka-payi. ¹⁹ Irooma aririka nontspatyaari noyomitairi yapatotaa pasini-payi kimisantzinkari, ti nomatiro. Irootyaami noninta-piro-taitimi naaka noñaawaitimi kapichiini onkantyaa inkimathatan-tyaanari, tityaami nonintaa-jatiro noñaawai-piro-taiti kaari inkimathatai-tinari.*

²⁰ Iyikiiti, airo pisiyari ipampitha-sirita iintsi, apatziro okamiithatzi pisiyaari ipampitha-sirita antari. Kamiitha-witaka pinkimita-kotyaari iintsi airo pantanta-yitaro kaari-pirori. ²¹ Pinkinkithasirita-kotiro Ikantakaan-taitani isankinatai-takiri, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti:

Tzimatsi nonintziri nonkantiriri yoka atziri-payi,

Inkarati nontyaankiri, pasini-satzi inatyii, ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, iriitaki kamanta-yitaini.

Iro kantacha airo ikimisantai-tawakiri.

²² Iroka siyakaa-winta-chari. Aritaki okantaki itasonka-wintaitajai añaawaitan-tyaaro pasinita-tsiri ñaantsi, irootaki iñaakaitziriri kaari kimisanta-tsini. Irootaki itasonka-wintan-takairi anka-mantantantyaari, irojatzi iñaakai-tairi arokaiti akimisanta-yitajira.

²³ Thami ankantawaki, papatojiityaa maaroni awiroka-payi, maaroni pamananta-jiitaro pasinita-tsiri ñaantsi. Ari ikyaapaaki kaari kimisanta-tsini, kaari iyomitaaitzi. ¿Airoma ikantapaaki: “¡Isinkiwintatyaa yoka!” ²⁴ Aajatzi ankantawaki, papatojiita awirokaiti anta pikamantantzi. Ari ikyaapaaki kaari iyomitaaitzi, kaari kimisanta-tsini. Inkimiuro maaroni pikanta-jiitziro yokaiti, irootaki inkinkithasiritan-tanjyaari, ²⁵ iro opoñaantyaari ikamantakota-najiro okaratzi ikinkithasiri-waita-sitari imanani, ari inty-irowanaki impinkathata-najiri Pawa, inkanti: “Omapirotatyaari itsipasiritami Pawa awiroka-payi aka.”

²⁶ Iyikiiti, iroka pantayitairi aririka papatota-piintajyaa. Kantatsi impanthai-tajyaaro panthaantsi, pasini yomitaan-tatsiri, pasini

* **14:19** kapichiini = 5 ñaantsitaa-niki; noñaawai-piro-taiti = noñaawaiti 10,000 ñaantsi

kinkithataironi okaratzi ikimathata-kaajiriri Pawa, pasini iñaawai-yitairo pasiniyita-tsiri ñaantsi, intzima-yitaji owaako-ñaanitaniri. Tima okaratzi pantayitairi irootaki piwitsika-sirita-kaanta-jyaari pasini-payi. ²⁷ Tzimatsi-rika ñaawaitan-tarori pasinita-tsiri ñaantsi, airo ishiki-pirotzi, apatziro inkanti apiti, tirika inkarati mawa. Airo yakiwaa-jiita yokapayi inkinkithati, iyaawintyaa imatantyaarori pasini. Ontzimatyii intzimi owaako-ñaanitirini. ²⁸ Tikatsi-rika owaako-ñaanitirini, ontzimatyii imairiti tsika papatojiita. Apatziro iñaaña-siritiri Pawa, ari onkarati. ²⁹ Iriima kamantan-tzinkari-payi, osinitaan-tsitzi inkinkithata-kaanti apiti, tirika mawa. Iriima pasini-payi ontzimatyii inkinkisiryaa-kotiro kamiitha-rika okaratzi ikamantantziri. ³⁰ Irooma intzimi-rika ikimathata-kaanajiri Pawa, ainiro-rika ikamantantzi pasini, kamiithatatsi imairitawaki inkinkithata-kaantawakita pasini. ³¹ Tima ti onkamiithati iñaawai-jiiti apitiro, yitawakyaaro aparoni impoña pasini. Ari onkantyyaa iyotanta-jyaari maaroni, witsika-siri inkanta-yitajyaa. ³² Tzimatsi-rika matanakirori inkamantan-tzinkariti, iriitaki matironi iñaakota-nityaa inkinkithata-kaanti. ³³ Aririka yakiwaa-masityaa, kaari Pawa kantakaan-tironi. Iriitaki Pawa santzikoityaa-kaanta-tsiri.

Iroñaaka nonkaman-timiro pasini okaratzi yamita-piintaari ikaratzi ikimisanta-kaitajiri aririka yapatojiityaa tsika-rika-payi: ³⁴ Mairi okanta-piinta-jiita kooya-payi, ti osinitaantsiti añaawaiti. Apatziro onkimisantayiti, tima irootaki ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki. ³⁵ Tzimatsi-rika onintziri oyotiro, osampitiri oimi anta owankoki. Ti onkamiithati oñaawaiti kooya aririka yapato-taityaa. ³⁶ ¿Pikinkithasiri-jiitama awiroka-payi omapoka-kaantakirori pikinkithata-kaantziro iñaani Pawa? ¿Pikinkisiryaaama awirokaiti apatziro pikarajiitzi pikimisantzinzin-karitzi?

³⁷ Tzimatsi-rika anta kantatsiri “Naaka kamantan-tzinkari, antaiki-siri nokanta naaka,” ontzimatyii iyotimi yoka iriitaki Awinkathariti kantakaarori nosankinatan-tamirori iroka. ³⁸ Tirika inkimisantayiti yokapayi, airo pikimisantziri aajatzi irirori. ³⁹ Iyikiiti, ontzimatyii pamina-mina-pirotairo imata-kayi-tajimiro pikamantanta-yitaji. Airozimaita pimapirotziro pintzika-tzika-yitairi ñaawaiyitzirori pasinita-tsiri ñaantsi. ⁴⁰ Irooma aririka pantayitairo iroka-payi, ñaakotaniri pinkanta-wintyaa, santzikoi-tiini pinkantyyaa.

15

Yañaanta-jyaari kamayita-tsiri

¹ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithasirita-kayimiro tsika okantakota Kamiithari Ñaantsi okaratzi nokinkithata-kimiri, oisokiro piwanajiro pikimisantanaji. ² Irootaki wawisaako-sirita-jimini, aikiro-rika poisokirota-nakityii-yaaro okaratzi nokinkithata-kaakimiri. ¿Ampinaaasi-waitakama pikimisanta-yitanaji?

³ Iroka kowapirota-chari ikamantai-takinari naaka, irootaki nokaman-takimiri awiroka-payi, nokantzimi: Ikamawintakai Saipatzii-totaari okantakaaro akaaripiro-waitaki, imatajoro imonkarata-kaajaro okaratzi ikinkithata-koitakiri Sankinarintsi-piroriki. ⁴ Ipoñaa ikitaitakiri, okanta mawatatsiri kitaitiri, ipiriintaitairi. Irojatziki ikinkithata-koitzi-takari Sankinarintsi-piroriki. ⁵ Ipoñaa

iñaakajari Cefas, iñaakaari maaroni 12 iyomitaani. * 6 Iñaakaari aajatzi oshiki apaitziri iroñaaka “Iyikiiti,” 500 ikarajiitzi. Ainiro yañaayitzi oshiki iyiki-payi, ari makoryaa-yitaki pasini-payi. 7 Ipoña iñaakaari Jacobo, iñaakaari aajatzi maaroni Tyaantaariiti. † 8 Naaka owiraanta-paakarori iñaakaana, osiyawaitakaro naaka ampoita-tsinimi nontzimi. 9 Naakataki aajatzi aparoni karatana-jiriri Tyaantaariiti, yanaayitana maaroni pasini. Tityaa apantaa-jatyaaromi impaitaitina “Tyaankaari,” tima nowasankitaa-waitakiri kimisanta-najiriri Pawa, apatowinta-naariri tsika-rika-payi. 10 Iro kantacha ti aminaasi-waityaa inisironka-pirotaana Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori Notyaankaa-ritan-taari. Naakataki antawai-pirotaatsiri, nanairi pasini-payi okantakaan-tziro nantasi-waitakari pairani. Ti naaka matasityaaroni apaniroini, Pawa nisironkataanari nomatantaarori. 11 Irootaki nosankinatan-tamirori okaratzi nokinkithata-piintakiri, irojatz i kinkithata-piintakiri aajatzi pasini Tyaankariiti. Irootaki pikimisanta-yitairi awiroka.

12 Tima nonkinkitha-yitajimiro ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari iwamaawitai-takari, ¿paitama pikantantari: “Airo añaayitaji ankamaki-rika?” 13 ¿Pisiyakaa-tziima ti ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari? 14 Ari onkantyaami, apinaa-siwaitaka naaka nokinkithataki, apinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-jiitaki. 15 Kimiwaitaka nothaiyakami nokinkithata-kota-piintakiri Pawa, nonkantantapiintaki: “Pawa opiriintairi Saipatzii-totaari, ari inkimitaaitajairi aroka-payi.” 16 Ari onkantyaami airo ipiriinta-yitaami kamayitaintsiri, tira impiriintzi-taa aajatzi Saipatzii-totaari. 17 Tirikami ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari, pampinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-yitai. Aikiro pinkaari-piro-yitatyiimi tikatsi pyaakota-jiminimi. 18 Aritakimi pyaapiro-waitakami ikaratzi makoryaa-yitaintsiri, anpinaasi-waitakami yawintaa-naari Saipatzii-totaari. 19 ¡Inkanta-machiitajaimi arokaiti! Anpinaasi-waitakami awintaa-naari Saipatzii-totaari, anpinaasi-waitakami okaratzi ayaakoniintajiri, añaaminthawaita-sitaka kapichiini iroñaaka. Omapiro-waita-kayimi.

20 Iro kantacha ti ari onkantyaami. Tima ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki matakirori yitakaantaro yañaaji, ari inkanta-yitajyaari apaata ikaratzi makoryaa-yitaintsiri. 21 Iroka okanta-kota iroka: Pairani, tziimatsi yantakiri aparoni atziri poñaakaan-takarori akaamani-yitzi maaroni. Iro kantacha iriitaki aajatzi aparoni atziri poñaakaan-taarori ampiriinta-yitaji maaroni akamayiwitaka. 22 Irootaki akaamani-yitan-taari maaroni okantakaan-tziro ashininkai-titari Adán. Iro kantacha aritaki añaayitaji maaroni okantakaan-tziro ashininka-siritaari Saipatzii-totaari. 23 Iroka tsika okanta-kota iroka: Iriitakira Saipatzii-totaari itaarori ipiriintaja. Aririka impiyaji apaata, aritaki iwiriinta-pajiri ikaratzi yasiyitaari irirori. 24 Ompoña onthonkajyaa maaroni, yapirotajiri Saipatzii-totaari ikaratzi pinkathari-waita-sita-chari, ikaratzi otzimimo-waita-sitari isintsinka. Iriitaki Saipatzii-totaari matakajaironi aroka-payi yasitan-tairi Pawa, matzirori Ipinkathari-pirotzi. 25 Tima yitairon-katakaro iroñaaka Saipatzii-totaari ipinkathari-wintantzi, irojatz apaata omonkaratan-tapaa-kyaari yiitsinampaajiri

* 15:5 Cefas = Pedro. † 15:7 Jacobo = Santiago, iririntzi Jesús.

ikiisaniintani-payi. † ²⁶ Owiraantyaaroni ikiisaniintani yiitsinampaajiri irootakira “Kaamanitaantsi,” inkimita-kaantajiro atzirimi onatyii yapirotairo. ²⁷ Tima ikinkithata-koitzi-takari Saipatzii-totaari, ikan-taitaki:

Tzimatsi matakirori yiitsinampaajiri maaroni.

Iro kantacha ikaratzi ikantakoi-tziri aka “maaroni,” tira inkantai-tatyii iriitaki Pawa yiitsinampayii-tairi, iriitaki Pawa kantakaa-jyaaroni imatantai-tyaarori maaroni. ²⁸ Aririka impinkathari-wintajiro Itomi maaroni, irijatzira Pawa pinkathari-wintaironi, tima ari ikina-kayirori Pawa impinkathari-wintan-tajyaarori maaroni tzimayita-tsiri.

²⁹ Airomi yañaayitajimi ikaratzi kamayitain-tsiri, ¿paitama ikiwaawintan-taitariri kamaintsiri? ³⁰ Aajatzi okimi-tzitari, airomi ipiriintai-taami, ¿paitama añaanta-piinta-karori aroka-payi ipatzima-wintha-waitaitai? ³¹ Iyikiiti, ¿Pithainkanama? ¿Kaarima naaka kimosiriwinta-wintsimiri nokimisanta-kaayita-jimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari? Tima omapirota-tyiiyaa iroka, asi owairo maaroni kitaitiri inintaitzi iwamaitina. ³² Ari okimi-tzitakari aka nosaiki Efeso-ki, imaimani-waitakina katsima-waita-tsiri. Airomi apiriinta-yitaami, antsipa-yitajyaarimi irirori-payi, nonkanta-waita-sita-kyaami:

Thami anintaa-waita-wakyaa, awawaityaa, irawaiti, oimosirinkawaityaa. Aamaa-sityaa iro ankami.

³³ Irootaki paamawintan-tyaari awiroka otzimi-kari pikinakaasitani. “Airo pitsipa-winthatari kaari-pirori, pimatziro-kari.”

³⁴ Pinkinkithasiritajyaa kamiitha. Airo pikinasi-waita. Kimitaka tzimatsi pikarajützi awiroka-payi ti piyota-kotaa-jatiri Pawa. ¡Pasikiwintaan-tsiwaitaki!

³⁵ Kimitaka tzimatsi anta kanta-siri-waita-tsiri: “¿Tsikama inkinika impiriintaji tonkitsi-poroki? ¿Tsikama onkinika iñiitairo iwatha?”

³⁶ ¡Masontzi! Kantatsi asiyakaantiro tsika okanta okithoki pankirintsi. Tima aparoni okithoki kaari sampiikita-tsini aririka impankita-taitiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Airo iñiitajiro onkithoki-pirotai. ³⁷ Iroka okithoki pipankita-piintziri apakithokiro okantawita, iro kantacha aririka oshookanaki pasini onkanta-waitanajyaa. Tima ti pimpankita-piintiro oshooki-mataki pankirintsi. §

³⁸ Tima iriitaki Pawa shookakaa-yitzirori otzimayitantari owatha okaratzi inintziri irirori. Iriitaki nasitakaa-yitarori ishooka-kaayitziro, okaratzi tzimayita-tsiri pasiniyita-tsiri pankirintsi. ³⁹ Akaratzi otzimayitzi awatha, ti osiya-wakaaiyaa. Thami asiyakaan-tawakiro aroka-payi atziritzi, tima anasiyita awathaki, onasiyita iwatha antami-wiri, tsimiri-payi, aajatzi simapayi. ⁴⁰ Aajatzi ikimiyita inkiti-wiri ti isiyayitajai akantayita aroka-payi osaawi-wiri. Otzimi-motziri inkiti-wiri iwaniinkaro, ti onkimityaaro awaniinkaro aroka-payi. ⁴¹ Tima onasitaa iwaniinkaro ooryaatsiri, iwaniinkaro kasiri, aajatzi irasi impokiro-payi. Tzimayitatsi impokiro kaari kimiyityaarini pasini.

⁴² Ari ankantajyaa aroka-payi ampiriintaji-rika. Tima inkitatapiintaitziro awatha, ari ositzitziro, iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro apaata, pasini onkanta-najyaa airo ositzitaji. ⁴³ Aririka inkitaitiro awatha, manintaaro onatzii, iro kantacha aritaki ipiriintai-tajiro

† 15:25 yiitsinampaajiri = makoryaakitzi-taantsi § 15:37 pankirintsi = trigo

awaniinkatan-tajyaari. Ti aawyaawaita-niti iroñaaka awatha, iro kantacha aritaki iwiriintai-tajiro apaata ontziman-tajyaari osintsinka. ⁴⁴ Okaratzi ikitaitziri awatha tziwawita-chara osiri. Iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro awatha, aritaki ontzima-yitaji atasorinka. Ari inkanta-jyaari maaroni añaayitziri otzimi isiri, irootaki ayotanta-yitari tziwatsi pasini awatha tziwatsini otasorinka. ⁴⁵ Ari okanta isankinata-koitakiri itanakarori atziri, yoka Adán, ikantaitzi:

Iro itanakarori yañaanaki, ipoña otzimanaki isiri.

Iriima yaatapaa-kirini siyapaa-kyaarini, otzimi-motziri irirori itasorinka, iriitaki añaasirita-kaanta-tsini. ⁴⁶ Ari akantayitari. Ti otzimimo-witai atasorinka owakiraini. Tima iro itanakarori otzimanaki asiri, impoña ontzima-yitaji atasorinka. ⁴⁷ Tima yoka itanakarori pairani atziri, kipatsi yaitaki, iwitsika-pithai-takiri. Iriima apitita-tsiri atziri, inkitiki ipoñaakaro irirori. ⁴⁸ Tima tsika ikantaka iwitsikaitakiri kipatsi-pitha yoka itakarori atziri, iriitaki osiyakari aroka-payi. Iriima inkiti-wiri-payi, iriitaki osiyakariri poñainchari inkitiki. ⁴⁹ Ari ankanta-yitajyaari aajatzi aroka-payi. Tima asiyawitakari atzimayitaki yoka iwitsika-pithai-takiri kipatsi, iro kantacha aritaki asiyayita-jyaari poñainchari inkitiki. ⁵⁰ Iyikiiti, iroka okanta-kota okaratzi nokantakiri: Airo okantzi isaikayitaji ipinkathari-wintantzi Pawa ikaratzi tziwawitatsiri iwatha, iriraani, sitzita-tsini iwatha. Iriitaki saikaatsini anta inkarati kaari sitziyitaa-tsini iwatha.

⁵¹ Pinkimi nonkaman-timiro kaari iyotakoitzi pairani. Iroka: Ari impasinita-kaayitai maaroni aroka-payi. Iro kantacha airo añaayitziro maaroni aroka-payi amakoryaayiti. ⁵² Apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, omapoka-sitajyaa intyootai-tapaji. Apatha-kiro onkanta-paintyaa iroowaitaki amachooka-paintimi. Ari ipiriintai-tajiri kamayitain-tsiri, yañaanta-yitajyaaro wathatsi kaari sitzitanita-tsini. Irooma maaroni aroka-payi añaayitaa-tsiri impasinita-kaayitai. ⁵³ Okaratzi awathatari iroñaaka sitzinita-tsiri, impasinita-kayi-tairo airo ositziwaitantaja. Akaratzi akaamani-waita-nitzi iroñaaka aritaki impasinita-kaayitai, añaanita-tsiri ankanta-yitajyaa. ⁵⁴ Aririka omonkaratkyaa apaata iroka, ari omonkarata-jyaari okaratzi isiyakaa-wintai-takiro “Kaamanitaantsi,” osiyaarimi atziri, ikantaitaki:

Yoka ipaitai-takiri “Oitsinapantaaniri,” yapirotajiro ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi.”

⁵⁵ ¡Kaamanitaantsi! ¿Kantatsima piitsinampaantaji iroñaaka?

¡Kaamanitaantsi! ¿Tzimatsima iroñaaka pithoyini?

⁵⁶ Okaratzi siyakaa-winta-chari aka othoyini, irootaki kaari-pirotaantsi. Irootaki Ikantakaan-taitsiri oyotakairi tziwatsira akinakaa-sitani.

⁵⁷ Iro kantacha nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki matakayirori aroka-payi aitsinampaan-taarori, ityaanta-kainiri Jesús Saipatzii-totaari yiitsinampaan-taarori “Kaamanitaantsi.”

⁵⁸ Iyikiiti, ontzimatyii piriipirota-piinta-yitaji, pantawaita-piintainiri Awinkathariti. Tima piyoyitaji awiroka ti paminaa-siwaityaa, iriitaki Awinkathariti matakayi-mirori.

16

Kiriiki ityaantai-tziniriri ikaratzi ikimisanta-kayi-tairi

¹ Iroñaaka nonkinkithata-kotiri apiyotziri kiriiki antyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. Nonkaman-timiro awirokaiti okaratzì nokanta-yitakiriri Galacia-satzi. * ² Aririka papatota-piinta-jiityaa, ontzimatyii pookayiti kapichiini tzimi-motzimiri. Airo nopomirintziwintan-tapaakaro naaka, aririka nariita-kyaami pinampiki. † ³ Aririka nariita-kyaami kantatsi piyosiiti aanakirini kiriiki anta Aapatyaawiniki yaanakiro aajatzi nosankinari-payi. ⁴ Awiroka-rika nintatsini noyaatanakiri naaka, aritaki nontsipata-nakyaari.

Ikinkithasiritari yantiri Pablo

⁵ Airo nariitizitami, nitapaintyaaro nojati Macedonia-ki, impoña nowiraanta-paakyaaro pinampiki. ⁶ Aririka nariita-kyaami, aamaasityaa osamani nosaiki-mota-nakimi, kimitaka ari nonkyaarontsitakotiri anta. Impoña pintyaankajina tsika-rika nonintziro nojataji. ⁷ Tira noninti naaka nariita-paintyaami kapichiini. Nonintatzii osamani nosaiki-mowaita-paintimi, iriirika Awinkathariti sinitinaroni. ⁸ Irojatzira nosaikaki naka aka Efeso-ki, irojatzì ariitan-takyaari kitaitiri yoimosirinkai-tziro Awiitaantsi. ⁹ Iro nokantantari tima ainirotatsi aka oshiki nantana-jiniriri Awinkathariti, kamiitha okanta noñaakiro. Tima tzimatsi aajatzi oshiki maimani-winthata-kinari.

¹⁰ Aririka yariita-kyaami Timoteo, paakamiithata-wakiri, tima irijatzì antawaita-jiniriri Awinkathariti, ari isiyana naaka. ¹¹ Ti onkamiithati intzimayiti pinampiki maninta-waitirini. Iro kamiithatatsi paapatyaa-wakyaari, irojatzì impiyan-tajyaari nosaiki naaka. Tima oyaawintyaa nowakiri impiyi intsipata-kyaari pasini-payi iyikiiti.

¹² Iriima iyiki Apolos, nokantakiri intsipata-nakyaari ikaratzì nontyaanka-jimiri awiroka-payi. Iro kantacha ti ininti ijati irirori. Añaawakiro aririka imatakiro apaata.

owiraantarori withataantsi

¹³ Paamawintyaa awiroka-payi, poisokirotyaaro pikimisanta-nakiri, sirampari pinkanta-nakya, pisintsi-siriyiti. ¹⁴ Aririka pantzi-motawakai-yaaro ompaityaa-rika, pitakotani pinkanta-wakaa-najyaa,

¹⁵ Iyikiiti, piyojiitzi awiroka-payi saika-pankotziriri Estéfanos, iriitaki itanakarori ikimisanta-yitanaki pinampiki Acaya-ki. Ikamaitanaaro iriroriiti yantawai-winta-najiri kimisantzin-kariiti. ¹⁶ Nosintsi-thatimi awiroka-payi pinkimisantairi irirori-payi, pinkimita-kotyaari ikaratzì yantawai-jiitzi, akowinta-naarori. ¹⁷ Oshiki nokitzimosiritaki noñaakiro yariitakana Estéfanos, itsipata-paakari Fortunato aajatzi Acaico. Iriitaki owakowinta-paakimiri awiroka-payi ti onkatatyii pariijityaa aka, ¹⁸ pitapi-siritan-tyaanari. Iriitaki otapi-sirita-paakamiri aajatzi awiroka-payi anta. Pimpinkatha-yitawakiri.

¹⁹ Iwithayitami apatowinta-piinta-kariri Pawa maaroni nampitsi aka Asia-ki. Iwithatizitami Aquila aajatzi Priscila. Ari ikimi-tzita-kamiri ikaratzì apatowinta-piinta-kariri Pawa iwankoki. ²⁰ Iwithatizitami pasini iyiki. Itako pinkantyyaa piwithata-wakai-yitajyaa. ‡

²¹ Iroka nosankinata-jaantani nakoki naaka, nowithatami. Naakataki Pablo. ²² Iwasankitaaitairi kaari itakota-jyaarini Awinkathariti. Impiyi-tzitaiyaa sintsiini Awinkathariti.

* **16:1** kimisantzin-kariiti = kitisiriri † **16:2** papatota-piinta-jiityaa = itapiintarori kitaitiri = domingo ‡ **16:20** piwithata-wakai-yitajyaa = thoporotaantsi

²³ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ²⁴ Notakotami maaroni awirokaiti, iriitaki Saipatzii-totaari Jesús matakayi-naroni. ¡Omapirowí!

APITTA-TSIRI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Ari nokaratziri iyiki Timoteo nosankinatzi-miro. Awiroka-yitakira nosankinatziniri pikaratzii papatowintaari Pawa anta nampitsiki Corinto, irijatzira nosankina-yitziniri kimisantzin-kariiti saikatsiri nampitsiki-payi anta Acaya-ki. * ² Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikimaatsi-yitakari Pablo

³ Thami awisiryaawinta-jyaari Pawa, iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitakira Asitairi, nisironkataniri. Iriitaki Pawa, oimosirinkan-taniri inatzii. ⁴ Aririka ontzimi pomirintsitzi-mowaitaini, iriira Pawa oimosirinkaini, amatantyaarori aroka aimosirinka-yityaari pasini-payi opomirintsitzi-moyitari. Irojatzira amatajiri arokaiti okaratzii yantzi-mota-kayiri Pawa. ⁵ Irojatzira matachani, aririka añaa-yitiro ankimaatsi-piro-waityaa ikimita-paintziro Saipatzii-totaari, aritaki añiitakyaaro aajatzi yoimosirinka-piro-yitai. ⁶ Aritaki okantakari, irootakira nokimaatsi-waitan-takari naaka, iro noyotan-tyaarori tsika nonkantyyaa noimosirinka-yityaami awirokaiti, pawisako-siri-yitan-tajyaari. Irootakira yoimosirinkan-taita-kanari aajatzi naaka, noyotan-tyaarori tsika nonkantiro noimosirinka-yityaami awirokaiti aririka piñaayitajiro okaratzii nokimaatsi-waitakari naaka. ⁷ Irootaki noyota-jaantan-takari aritaki yoimosirinkai-tajyaami awirokaiti ikimitai-takinara naaka, aririka pimatanaajiro pinkimaatsi-waityaa nokimitaa-kirora naaka.

⁸ Iyikiiti, nonintzi piyoyitajiro okaratzii pomirintsitzi-moyitakani naaka nosaikanta-paintari nampitsiki-payi anta Asia-ki. Oshiki iwatsinaa-waitai-takina noñaa-jaantaki ari nonkamakimi. ⁹ Nokinkithasirita-kotaro iroñaaka tzimatsira opaita isinitan-takanarori Pawa noñaakiro nokamima-witaka, ari onkantyyaa noyopirotan-tyaari nawintaa-sirita-jyaari irirori, ti onkamiithati nawintaa-siwaityaa naaka. ¹⁰ Iro kantacha imatakiro iwawisaa-kotaana nonkamimi, aikiro ijatakaa-tyiuro. Awintaa-siri nowakiri aikirora inkimpoyaa-winta-tyiina apaata. ¹¹ Ari pinkanta-yitana-jyaari aajatzi awirokaiti pinkaarataina naaka, pamanairi Pawa inkimpoyaa-wintan-tyaanari. Iro impaasoonkitan-tajyaariri Pawa inkarati kimakoyita-jinani imatakiro Pawa ikimpoyaa-wintaana.

Yariitatari Pablo Corinto-satzi

¹² Noyotzi naaka notampatzikatzi-motantaki tsika-rika nosaiki-moyitantaki. Iriira Pawa yotatsi tikatsi namatawiti, tikatsi nompasiki-winta-waityaa. Tsika nokanta noyomitaa-yitakimi awirokaiti, ti noñaawinta-paintiro ikimita-kaanta-witari osaawi-satzi yotanitaantsi

* 1:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

onatzii, apatziro noñaawinta-piintakiro tsika ikanta Pawa ikaw-inthaantzi. ¹³ Tima onkaratzi nosankina-yitakimiri tikatsi nomanap-ithatimi, tikatsi pomirintsi-waita-chani inkimathaitiro. Onkamintha pikimathata-piintairo okaratzi nosankina-yitzimiri. ¹⁴ Kimitaka pikimathata-yitakina kapichiini, aritaki pintharowinta-jyaana apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesús. Ari nonkimitzi-tyaari aajatzi naaka, tharowinta nonkanta-winta-jyaami awirokaiti apaata.

¹⁵ Irootaki noiwinthatan-takarori napiitajiro nariityaami anta, iro pinkimo-siri-tziitan-tyaari nariita-jyaamira. ¹⁶ Ari nokowawitakari nariita-nakyaamimi nojatan-tyaarimi Macedonia-ki, ipoña napiitana-jiromi aririka nompuyaji-rikami. Ari onkanta-tyaami pamitakotan-tawajyaa-narimi pinyaankajina iipatsitiki Judá-iti. ¹⁷ Iro kantacha noipithokakiro nokinkithasiri-witakari nantirimi. ¿Piñaajaantakima awirokaiti oshiki namatawita-piintakimi? ¿Pikinkithasiritama noñaawaita-siwaitaka noninta-kaani-kiini, nokanta-piintaki “¡Ari! Nariita-kyaami?” ¿Piñaajaantzima noyowitakaro airo nomatziro nariityaami? ¹⁸ Tima ti inthaiya-nityaa Pawa, iytotzi irirori ti nonthaiya-waityaa naaka nokantzira “¡Ari!” ¹⁹ Ari ikantakari aajatzi Itomi, Jesús Saipatzii-totaari, nitapaakari noñaawinta-kota-paakimiri notsipatan-takariri Silvano ipoña Timoteo. Tima ti inkanta-niti irirori Jesús Saipatzii-totaari “¡Ari!” iytotzi-rika airo yantziro ompaityaa-rika. Tima onkaratzi yanta-piintakiri Jesús Saipatzii-totaari okimiwaitakaro iriimi Pawa kanta-piinta-tsini “¡Ari!” ²⁰ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari oyotakaa-jaanta-yitairi ari omonkaratajyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa. Irootaki ankantan-tayita-jyaari arokaiti awintaa-siri-yitaari “¡Ariwí!” Irootaki awisiryaawintantajyaariri Pawa. ²¹ Okimiwaitakaro iri Pawa owichaa-kaayitakairiri Saipatzii-totaari, iriitaki oyosiyitairi okimiwaitakaro isaipatzii-toyitaimi, ²² okimiwaitakaro impotho-yitatyimi yasiyitaira. Tima añiirora ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampi-siritantai, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiro okaratzi ikasiyakaa-kayiri.

²³ Omapirotyaa, iytotzi Pawa ti namatawitimi nokantzimira iroñaaka: Iro kantakaan-tzirori kaari nariitantami Corinto-ki, ari onkanta-tyaa airo nokisawai-tanta-paakami. ²⁴ Tira nonkantatyii naaka ompiratamiri pinkimisantan-tyaanari. Tima oisokiro pikanta-wintanako okaratzi pikimisanta-najiri. Iro kantacha kantatsira antsipatawakaa-jiityaa antawai-jiiti pintharowintan-tajyaari.

2

¹ Iroka nokinkithasiritakari: Airora napiitajiro nariita-jyaami, iroorika owasirita-kaawaityaamini nariityaami. ² Aririkami nowasirita-kaawaityaami anta, ¿Ninkama kimosiriwinta-siritakaiyaanani naaka? ³ Irootaki notyaantan-takamiri pairani nosankinari, ti noninti nojata-sitimi piwasirita-kaanta-waityaanari. Awiroka-wijiitaka tharowinta-sirita-kainani. Irootaki nokanta-siriwitan-takari: “Airora nojatzi, nonkima-kota-wajiriita tziimatsirika tharowinta-sirita-kaiyaanani. Ari onkanta-tyaa nonkimo-siritakaanta-tyiyyaariri aajatzi iriroriiti.” ⁴ Notyaanka-kimiroora pairani nosankinari, nowasiri-waita-tyaara nosankinata-kimiro. Tira iro

notyaankan-takamirori nonkantzi-moniinta-kaantyaamiri. Noninta-witatyaa piyoti oshiki notako-piro-taikami.

Ipyaakotziri Pablo kantzimo-niinta-kaaniri

⁵ Nonintzi iroñaaka nonkinkithata-kotiri atziri owasirita-kaawaitakanari. Tira naaka inkantzi-moniinta-kaawaityaa, kimitaka maaroni awirokaiti ikantzi-moniinta-kaayitakami. (Nokantan-tarori “kimitaka,” tima ti noninti nowanaa-piro-waitiro.) ⁶ Tima tzimatsi oshiki pikarajiitaki awirokaiti, pimatakiri pimisitowajiri. Iro kantacha aritapaaki piwashaantiri. ⁷ Pimpyaakotairi iroñaaka, poimosirinka-jyaari, ayimawaitziri = kari iwasirinka. ⁸ Nokowako-jiitzimi pinkantairi yoka atziri: “Notakotaami.” ⁹ Pairani, nitakari nosankinatakimi nokantakimi: “Piwasankitairi.” Noñaanta-tyaamira noñaantyaamiri omapiro-rika pikimisantana. ¹⁰ Iro kantacha inintzi Saipatzii-totaari pimpyaakotairi yoka atziri. Irootakira nantajiri naaka tima irootaki kamiithatzi-mota-jimini maaroni awiroka. Itzimi-rika pimpyaakotajiri awirokaiti, aritaki nompyaakotantaji aajatzi naaka. ¹¹ Irootakira antayitairi airo yiitsinampaantajai Mishatantaniri. Tima ayojiitzironi okaratzi inintziri yantiri Mishatantaniri.

Kantzimo-siritariri Pablo nampitsiki Troas

¹² Chapinki, ariitakana naaka nampitsiki Troas nojatan-takari nokinkithata-kaantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Arira noñaataikiro nokimisanta-kaanta-taiki ikantakaakaro Awinkathariti. ¹³ Iro kantacha okantzi-motakana anta ti noñaapaakiri iyiki Tito. Irootaki nawisan-tanakari Macedonia-ki.

Iriitaki Saipatzii-totaari oitsinampaa-kaantan-taniri

¹⁴ Iro kantacha onkanta-wityaa tsika-rika ankinayiti, kantatsi ampaasoonkitajiri Pawa. Tima okimiwaitakaro oyaampoiritaatyirimi Saipatzii-totaari, ipiyaaro irirori nampitsiki yiitsinampaantaki iwayirita. Asiyako-yitayaaro aajatzi oiwarain-kata kasankari maaroni nampitsiki. Arira ankanta-yityaari aroka ajayiti tsikarika-payi ankaman-tayitajiri atziri tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Akimiwaitakaro kasankari itaajiri Saipatzii-totaari inimotakaantyaariri Pawa. Iroka kasankainkari kantatsi inkimai-nkayitairo inkarati awisako-siri-yitaa-tsini, aajatzi inkarati pyaasiwaitaachani. ¹⁶ Tima tzimayitatsi, okimitzi-motari iroka kasankainkari owamaantaniro onatzii. Iriima pasini-payi okimitzi-motakari kasankainkari iro owañaasiritairini. ¿Tzimatsima kamiitha-siritatsiri isiyakaa-wintai-tziri iroka kasankainkari? ¹⁷ Kaarira yokaiti kinkithata-siwaitarori iñaani Pawa inintzi yaantasi-waityaaro kiriiki. Iriitaikira yokaiti mapirota-najirori ikinkitha-ryaantzitzi. Irootaki nomatanajiri naaka. Iri Pawa otyaanka-kinari nonkinkithata-kaanti, nantawaita-jiniri Saipatzii-totaari tsika itzimi nowichaajari, iriitaki Pawa ñaanari nantayitajiro.

3

Antawai-wintzirori owakirari ikasiyakaawakaitari

¹ ¿Pikinkithasiritama nokimosiriwinta-waitatyaa naaka? ¿Nosiyakota-tyaarima amayitzi-mirori isankinari, ikantzi: “Paakamiithatawakina?” ¿Nosiyakota-tyaarima nintzirori pisankinatini sankinarintsi, yaayi-tzimaityaaro tsika ikinayitzi? ² awirokaiti kimiwaitajaanta-karori sankinarintsi yaakamiithatan-taitari, irootaki isankinasiritan-taita-kanari naaka. Tima aririka iñaayitajimi atziri-payi tsika pikanta-yitanaja, arira iyoyitairori okaratzi nantzimo-yitakimiri, okimiwaita-nakaro iñaanata-tyiromi okaratzi isankinata-koita-kinari. ³ Ari añiirori awirokatakiki osiyawaita-karori sankinarintsi isankinatajaantakiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha tira nonkinkithata-kotaziiro sankinarintsi koñaata-tsiri, kimitarori aririka isankinaitiro mapikota, nokinkithata-tziro ipasini-sirita-kaayita-jimira Itasorinka Pawa Añaanita-tsiri.

⁴ Nokinkithatan-tarori iroka, tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaarori awintaan-taariri Pawa onkantyaa ayotantyaari iroopirori onatzii iroka. ⁵ Tira aroka aawyyaa-sityaaroni apaniroini, iriitaki Pawa matakaa-yitairori. ⁶ Iriitakira Pawa matakaa-kinarori nonkinkithata-kotajiro owakirari ikasiya-kaantaitani. Iroka owakirari ikasiya-kaantaitani kaari-machiini sankinarintsi kimityaaroni paisatori ikantakaan-taitsiri kaamanita-kaanta-tsiri. Iriitaki kantakota-chari Tasorinkantsi añaasirita-kaanta-tsiri.

⁷ Pairani isankinatan-taita-karori Ikantakaan-taitani mapikotaki, okoñaata-paintzi iwaniinkaro Pawa, ipoñaa opyaanaka. Ikanta iñaakiro nowaisatzitini Moisés, siparyaa-poro ikantanaka, ti onkantaajati yamina-porotajiri Israel-iiti. Iro kantachari iroka sankinarintsi oshiki okaamanita-kaantaki, otzimimo-witakaro owaniinkaro. ⁸ Irooma okaratzi yantayitajiri Tasorinkantsi iroñaaka, irootaki waniinka-pirota-taita-chari. ⁹ Tima owaniinka okantawitaka okaratzi owasankitaa-kaantain-tsiri, iroora mapirotaironi owaniinkatyaa tampatzika-sirita-kaanta-tsiri. ¹⁰ Iroka waniinka-pirota-chari iroñaaka anaapiro-taitziro tzimawita-chari pairani owaniinkaro. ¹¹ Tima ari okarata-paaki waniinka-witapain-chari. Irooma waniinka-pirotaa-chani irootaki asi owajironi iroñaaka.

¹² Tima tzimataiki iroñaaka wintha-sirita-kaajyaanari, tonta-siri nonkanta-najyaa nonkinkithata-kaantaji. ¹³ Ti nonkimi-wityaari nowaisatzitini Moisés ipasika-porotaka airo iñaantari Israel-iiti, tima pyaaja isiparyaa-poro-witaka. ¹⁴ Tima kisosiri ikantajiitaka pairani Israel-iiti, irojatzii ikantayitari ikaratzii icharini-yitaari. Tima aririka inkimiro iñaanaitiro paisatori ikasiya-kaantaitani, airo ikimathatziro kimiwaitaka impasikai-tatyii-nirimi ikinkithasiritani, apatziro inkanta-kaajyaaro Saipatzii-totaari ikimathata-kaayitajiri osiyawaita-jyaaromi impasikaryaa-kotaa-tyiiniri ikinkithasiritani. ¹⁵ Tzimayitatsi iroñaaka, aririka inkimiro iñaanaitiro isankinari nowaisatzitini Moisés, pasika-siri ikantayitaka. ¹⁶ Irooma intzimi-rika piyasirita-sitairini Awinkathariti, aritaki impasika-ryaako-siritajyaa. ¹⁷ Ikantakoi-tziri aka “Awinkathariti” iriitakira Tasorinkantsi, saikasiwaitakan-taachari. ¹⁸ Irooma arokaiti awintaa-siritaarira Saipatzii-totaari, asiyayita-naari Awinkathariti. Tima onkimiwaita-jyaaro aminaatyirimi Awinkathariti yoorinta-matsitaka asiro-taki. Tima amina-porota-kotajiri asiro-takiki, tira ankimityaari kamantan-tzinkarini Moisés ipasika-poro-waitaka pairani irirori. Irooma apaata

aririka añaapirotairo iwaniinkaro, aripaitira ankimita-jyaari irirori. Iriitakira matakayironi Awinkathariti, Tasorinkantsi.

4

¹ Iriitaki Pawa nisironkataanari nantawaitan-taanariri irirori. Irootaki kaari okantzimo-waitantana. ² Nowashaantajiro pasikita-kaawaiti-nanimi, tima ti nomanakaawaityaaro noyomitaanti namatawitan-tantyaari, tima ti nonthaiya-kowaityaaro iñaani Pawa. Okaratzi noñaawinta-najiri iriipirori onatzii, irootaki iñaantarori Pawa kamiitha okantzi-moyitari atziri okaratzi nokinkithata-kaantayitajiri. ³ Tzimatsi-rika kaari kimathatironi tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotziri, tira naaka omana-pithawaitirini, tzimatsi kantakaarori kaari ikimathatantaro okimiwaitakaro impasika-pithatai-tatyirimi ikinkithasiritani, iriitakira pyaawaitasitaa-chani. ⁴ Osiyawaitakaro imawityaakita-tyiimi yokaiti kisosiriri. Iriitaki Kamaari ipaitai-tziri “iwawani osaawi-satzi,” mawityaakita-kaakiriri, irootaki kaari ikimathatantaro Kamiithari Ñaantsi. Kimiwaitaka ti iñaayita-jiromi kitainkari siyakawinta-chari iwaniinkaro Saipatzii-totaari, osiya-jaanta-kariri Pawa. ⁵ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari nokinkithata-kotajiri, nokantzira: “Awinkathariti inatzii.” Tira naaka ñaawinta-waita-chani. Apatziromachiini iwakina naaka Jesús pimpira-waityaana awirokaiti. ⁶ Ikantaki Pawa: “Onkitainkatai tsitinikiri.” Irootaki siyakawintacha ikitainka-siritaana naaka, irootaki nonkitaitita-kotan-tajyaariri aajatzi pasini-payi noyotakaa-yitajirira Pawa, onkimitzi-motan-tajyaariri iriroriiti iñaajatyiromi iwaniinkaro Pawa osiparyaaki iporoki Saipatzii-totaari.

Awintaa-siri ankanta-yitajyaa

⁷ Okimiwaitakaro iwapithaan-taityaaromi pinapirota-chari kowitzi. Iriira siyakawinta-chari Pawa ipasankyaa-yitairo itasorinka awathaki, iro awatha osiyakawintakari kowitzi. Irootaki yantantarori iñaantyaarori iriitaki otzimimo-pirotziri itasorinka, tima ti ontzimi-motai arokaiti. ⁸ Tima oshiki nokimaatsi-waiwitaka, titzimaita nowasiri-niinta-waita. Notharo-kyaawaiwita, titzimaita ayimawaitina. ⁹ Imaimani-waitai-takina, titzimaita yookaitina. Iwatsinaa-waitaitakina, titzimaita impyaakaa-sitai-tyaana. ¹⁰ Oshiki iwamai-mataitakina ikimita-kaita-kanari pairani Jesús, aritaki iñiitairori yañaantari Jesús. ¹¹ Iroka kanta-kota-chari, oshiki noñaapiinta-witakaro nonkama-wintiroimi nokinkithata-kotakiri Jesús, arika iñaayita-jinari atziri, iyoyitaji tsika ikanta Jesús yañaakaantzi irirori. ¹² Irootaki nokami-matan-takari naaka, pañaasiritan-tajyaari awirokaiti.

¹³ Irootaki nomatajiri naaka okaratzi isankinata-kotai-takiri pairani, ikantaitzi:

Nokimisantanaji naaka, irootaki noñaawaitantari.

Irootakira nomatanajiri naaka, nokimisantanaji, irootaki noñaawaitantari. ¹⁴ Tima noyotzi naaka iwañaajiri Pawa yoka Awinkathariti Jesús, aritaki iwañaajina aajatzi naaka, intsipatakaajyaanari Jesús, ari pintsipa-yitajyaana aajatzi awirokaiti. ¹⁵ Nomatan-tarori nokinkitha-yitaji naaka irootaki panintaa-waitan-tajyaari awirokaiti. Tima aikiro-rika pishiki-pirota-nakitzi awirokaiti

inisironka-yitaari Pawa, ari ishiki-pirotai paasoonkita-piintairini, wisiryaa-wintan-tajjaarini aajatzi.

¹⁶ Irootaki kaari okantzimo-niinta-waitantana naaka, okantawitaka iwamaima-waitai-takina. kimosiri nokanta-piintanaja. ¹⁷ Okaratzi nokimaatsi-waitaka iroñaaka kapichiini onatzii, airo okanta-jita-tyaani. Irootaki noñaanta-jyaarori apaata antaroiti waniinkata-chari kaari thonka-nita-chani. Iro anaajironi okaratzi nokimaatsi-waiwitakari, airo okantaa-jatai nomonkaratan-tajyaaro ompaitya-rika. ¹⁸ Tima noñasampyaatyaaro naaka kaari iñiitzi iroñaaka, airoz-imaite othonka-nitaja iroka. Ti onkowa-pirota-jaantajyaa okaratzi koñaayita-tsiri kaari kisonita-tsini.

5

¹ Onkanta-wityaa yapirotaitiro awanko aka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tzimatsi pasini awanko kaari thonka-nita-chani anta inkitiki, tima iriitaki Pawa owitsika-kirori, kaarira atziri witsikironi. ² Ari okim-itzitari aajatzi awatha iroñaaka, oshiki okimaatsita-kaawaitakai. An-intataiki ontzimi-motai pasini awatha añaanta-jyaari inkitiki. ³ Aritaki onkanta-jyaari apaata, iroka asiri iroñaaka aritaki ontzimaji owakirari awatha. ⁴ Ainirora añaanta-yitaro awathaka iroñaaka, akawinthaa-waita akimaatsi-waita. Iro kantacha ti anintaa-jati ampyaasi-waitajyaa. Anintataita-tziira ontzimi-moyitai pasini awatha, anintajiro asi owairo añaaniyitaji. Irootaki impoyiita-jyaaroni iroka añaantari kaari kisota-nita-tsini. ⁵ Iriitaki Pawa matakaa-yitaironi tsika ankanta-yitajyaa. Tima añaakiro ityaanta-kairi Tasorinkantsi inampi-siri-yitantai, ari ayotziri omapiro imonkaratajiro Pawa okaratzi ikasiya-kaayita-kairi.

⁶ Irootakira sintsi-sirita-kairi. Tima ayojiiti ainiro añaayitzi awathaki, tikiraata antsipata-jaanta-jyaariita Awinkathariti. ⁷ Awintaa-siri awiri ainiro añaika, okantawitaka ti añaawityaari. ⁸ Tima nokantaki sintsi-siri akantaka, anintayitaki ooka-yitiro awatha, antsipatan-tajjaariri Awinkathariti. ⁹ Aninta-piintakiro antayitiro okaratzi onimotairiri irirori, itanakyaaro iroñaaka, ari onkimi-tzita-jyaari apaata arika antsipata-jaanta-jyaari. ¹⁰ Tima maaroni arokaiti, aritaki ankatziyi-motajiri apaata tsika isaikaji irirori yaminako-yitairi maaroni, ikaratzi antayita-kirori kaari-pirori ainiro yañaawita, iriitakira iwasankitaa-yitajiri. Yaminako-yitairi aajatzi ikaratzi antayita-kirori kamiithari, iriitakira inkimita-kaanta-yitajiri impinayitaa-tyiirimi.

Amatakaa-yitairi pasini yaripirota-jyaari Pawa

¹¹ Nokinkithata-kaanta-piintzira naaka, ari nokinakairori iñaantai-tyaarori omapiro nopinkathatajiri Pawa. Iyotziro irirori, onkawintha piyojiitiro aajatzi awirokaiti. ¹² ¿Pikinkithasiritama notharowinta-waitatyaa napii-piitan-tarori? Tira ari onkantyyaa. Nonintatzii piyoti tsika nokantajari naaka, ari onkantyyaa piyotan-tyaarori awiroka tsika pinkantiri pakayitiri kamiitha ikaratzi kimosiriwinta-waita-chari anta, kantawaita-sita-chari: “Kamiithari nonatzii naaka,” titzi-maita inintaa-jati inkamiitha-siri-jiiti. ¹³ ¿Nokimitzi-mota-tyaamirima sinki-winta-waita-chari nokantan-tayitamiri? Tikatsira ompaityaa,

tima nako-pirowinta-naatyaari Pawa. Irooma nokimitzi-motamirika atziri tikatsita-tsiri kamiitha, noninta-tziira nanintaa-siritakaayityaami nokanta-yitan-tamiri. ¹⁴ Irootakira nantanta-yitarori iroka-payi itakotaanara Saipatzii-totaari. Tima ikamawintaira maaroni arokaiti, okimiwaitakaro maaroni ankamayitakimi arokaiti aajatzi. ¹⁵ Iroka opoñaantari ikamawintan-tairi maaroni arokaiti, añaaji aajatzi, inintatziira antapiinta-yitajiniri okaratzi inintziri irirori, airo antasiwaitaro okaratzi aniwita-siwaitari arokaiti.

¹⁶ Irootaki airo okantzi-mowaitantari atziri tsika ikanta ifiitziiri iwathaki. Tima omapirota-tyiyyaa otzimi-motakiri iwatha Saipatzii-totaari isaiki-motanta-paintairi. Iro kantacha ti añaatzimaitajyaaro iroñaaka. ¹⁷ Irootaki nokantan-tamiri, ikaratzi owichaa-sirita-naariri Saipatzii-totaari, owakira-siri ikantanaja, ti inkimitanajyaa tsika ikantawitara pairani, tima othonka owakiratzi-motanajiri maaroni. ¹⁸ Iriitakira Pawa matakaan-tzirori maaroni iroka-payi. Irijatzi kantakaa-karori aripirotan-taariri irirori okantakaan-tziro yantzimo-yitajiri Saipatzii-totaari. Ikantayitaji iroñaaka arokaiti irojatziira antayitairi, amatakaa-yitajiri aajatzi pasini-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ¹⁹ Iroota-jaantakira ityaankan-takariri Pawa aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, ari ikina-kayiro yaripirotan-taariri osaawi-satziiti, airo iwasankitaa-wintan-taari iyaari-pironka. Irootaki ityaankan-tayita-kairi aajatzi arokaiti ankinkithata-kaayitajiri atziri-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ²⁰ Irootaki nomatanajiri naaka, ityaankai-takina nonkinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Osiyawaitakaro iriita-jaantakimi Pawa apiiyapiitakaa-piinta-kinarori, nokantzi: “Paripirota-jyaari Pawa. Irootaki inintajiri Saipatzii-totaari.” ²¹ Tira yanta-nitiro Saipatzii-totaari kaari-pirori. Iro kantacha ikimaatsitakaawaitakari Pawa okimiwaitakaro yantaki-tyiromi kaari-pirori. Arira ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari, itampatzika-siri-yitan-tairi, ikimita-kaayitaira tzika ikanta irirori.

6

¹ Arira akaratzii antawaita-jiniri Pawa, nosintsi-thatzimi airo pimaninta-waitziro ikawinthaajimira Pawa, aminaasi-waita-kari.

² Iroka ikantakiri irirori:

Noyotakira kamiitha onkantyyaa, aripaiti nokimakimiro pikowakotanari.

Omonkara-paitita-paakara “Kitaitiri Awisakotaantsi,” nonisironkatajyaami.

Irootaki apiipaititaa-chari iroñaaka, iroka “Kitaitiri Awisakotaantsi.”

³ Tira nonintiro intzimi impaityaa nontzika-tzika-waitiri yawisakosiritai, airo ithainka-mawaitan-taitanaro nantawaitani. ⁴ nonintatzii noñaakan-tajiro kamiitha impiratani Pawa nonatzii, tima oisokiro nonkantyyaa aririka awishi-motina ompaiyityaa-rika: inkimaatsitakaawitai-tyaana, impomirintsita-kaawitai-tyaana, iwasankitaa-witai-tina, ⁵ impasawitai-tina, yasitako-waiwitai-tina, iwatsinaawaiwitai-tina, nantawai-piro-witakyaa, ayimawai-witakyaana nowochokini, ayimawai-witakyaana notashi. ⁶ Tima kitisiri nonkantajyaa, oyotani nonkantajyaa, aakamiitha nonkantantaji, nisironkantani nonkantantaji, nampi-siri iwajina Tasorinkantsi, otako-pirotani nonkantantaji. ⁷ Noñaawaita-piintajiro iriipirori,

intasonka-winta-kaantajina Pawa. Nanta-piintajiro tampatzika-sirita-kainani, nonkimita-kaanta-nakiro nowayirita-jyaami, notzikaa-winta, nokisako-winta aajatzi. ⁸ Tzimayitatsi atziri thainka-waitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini pinkathatanari. Tzimayitatsi atziri kawiyaaitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini kimosiriwintawaitanari. Okantawita noñaawaita-piinta-witaro iroopirori, ipaita-piintaitana “thaiyawaari”. ⁹ Omawitakyaa airo itzimawita kaari ñaayitinani naaka, tzima-tzimaitacha pasini oyopiro-yitanari. Nonkami-mawitakyaa, ainiro-tzimaita nañai. Iwasankitaa-witaitakyaana, tikira-tzimaita iwamaitana. ¹⁰ Owasiri nonkanta-witakyaa, aikiro nonkimosiriwinta-tyiyaa. Nonkowityaa-niinta-waiwitakyaa naaka, iro kantacha nanintaa-kaayita-jyaari pasini-payi. Tikatsi tzmimo-wityaanani naaka, iro kantacha nanintaa-yitaaro kowapirota-jaanta-chari.

¹¹ Corinto-satziiti, nokanta-pirota-tziimiro iroka-payi, tikatsi nomanitzi-motimiri. ¹² Tikira-rika awintaa-wakaiyata, awirokara kanta-sitarori, tira naaka. ¹³ Intsityaa paakamiithatajina naaka nonkimitaimira awiroka, tikatsi nomanitzi-motimi. (Nokantzimiro iroka, kimiwaitakara iriimi iintsi noñaanati.)

Osiyayitaaro iroomi itasorintsi-pankoti Pawa Añaanita-tsiri

¹⁴ Airo piwichaa-jaanta-naari kaari kimisanta-tsini. ¿Kantatsima kamiitha-siriri yaapatyii-yaari yantawaiti kaari-piro-siriri? ¿Kantatsima aajatzi ontsitiniti tsika okitainkatzi? ¹⁵ ¿Kantatsima Saipatzii-totaari yaka-kotiniri inintziri Kamaari? ¿Kantatsima kimisantzinkari intsipatyaari kaari kimisanta-tsini yasityaaro tsika-rika ompaityaa?

* ¹⁶ ¿Kantatsima ankimita-kaantiro itasorintsi-pankoti Pawa tsika ipinkathatai-tziri osiyakaa-rontsi? Tima ankarati akimisantzinkariyitaji arokaiti akimiyitaa-tyaaro arokami tasorintsi-panko tsika inampitaro Pawa Añaanita-tsiri. Tima iroka ikantaki Pawa:

Ari nonampi-siritan-tajyaari, nontsipata-jyaari naniiyitaji.

Naakataki inkimita-kaantaji Iwawani,

Iriitaki nasiyita-jyaari Naaka.

¹⁷ Irootaki ikantantari aajatzi Awinkathariti:

Pintainariyaari pasini-satzi atziri, airo pitsipa-minthataro yokaiti.

Airo panta-piintairo nopinka-kayimiri.

Tima naapatyaa-yitajyaami,

¹⁸ Pinkimita-kaantajina naakami opiri,

Nonkimita-kaantajimi naaka awirokami notomi, awirokami nosinto.

Arira ikantziri Awinkathariti, Sintsi-pirori.

7

¹ Notakotani, tima tzmitsi ikasiya-kaakairi Pawa, ontzimatyii awashaantajiro maaroni kaari-pirori okaratzi antayitziri, okaratzi apampitha-siri-yitari aajatzi. Ontzimatyii añaakan-tajiro apinkathatziri Pawa, ankiti-siritaji.

Ikimo-siritaki Pablo iwashaantairo Corinto-satzi kaari-pirori

² Paakamiithataina naaka. Tima ti nonkantzi-moniinta-kaawaityaami awirokaiti, ti nokaaripirota-kaanta-waitimi, ti notainkasiritimi aajatzi. ³ Ti iro nokantan-tamirori iroka

* 6:15 Kamaari = Belial

nokamantakota-tziimi. Thami napiita-wajimiro nokantzi-takamiri: "Notako-pirotaimi." Irootakira nonkanta-piintimiri ainiro añaayitzika iroñaaka, ari nonkimitzi-tajyaarori aajatzi ankamayitairika.⁴ Oshiki nawintaakami awirokaiti. Notharowintakami. Aririka nonkinkithasirita-koyityaami, pitharowinta-sirita-kaana, kimosiri nokanta, okantawitaka oshiki imaimani-witai-takana aka.

⁵ Tima nariitakara Macedonia-ki, ti onkanti nomakoryaa-paaki, tima oshiki pomirintsitzi-mota-kanari. Tzimatsi oshiki ñaana-minthawaita-sita-kanari, irootaki kantzimo-siri-waita-kanari. ⁶ Iro kantacha yoimosirinka-piintari Pawa ikaratzi okantzimo-niinta-waitari, ari ikimi-tzita-kanari naaka, tima yariita-kaakari Tito aka tzika nosaiki. ⁷ Oshiki notharowinta-siritanaka noñaawakiri. Iro notharowintapirotan-tanakari ikamanta-paakina tsika pikanta-jiita awirokaiti. Ikan-tapaakina: "Yaakamiithata-wakina Corinto-satziiti, inintajitaki iñiimi, oshiki okatsitzimo-siritakiri okaratzi yantzi-mota-kimiri, antaroiti itakoyitaami." Arira ikantapaanari, irootakira oimosirinka-pirotakinari. ⁸ Pairani, nitanta-karori notyaantzimi nosankinari, noyowitaka owasirita-kaawaityaami okaratzi nokanta-yitakimiri. Okanta nokanta-siri-witanaka: "Airo notyaankaa-jatzi-nirimi." Iro kantacha noyotzi iroñaaka kapichiini piwasiri-waiwita-painta awirokaiti. ⁹ Irootaki nokimo-siri-wintan-tarori iroñaaka notyaanka-kimirora. Tira nonkantatyii iro nokimo-siri-wintziri nowasirita-kaawaitakami. Iro nokimosiri-wintziri piwashaanta-yitajirora kaari-pirori. Ari pikanta pinimotakaantaariri awirokaiti Pawa, piitsinampaa-yitakiro piwasiritani, tira nowaaripiro-waitimi naaka. ¹⁰ Tima aririka iwasirita-kaantyya Pawa, inintatziira iwashaanta-kaantairo kaari-pirori, iro yawisako-siritantaityaari. Irootaki airo okantzimo-siri-waitantai iwasiritakai-rika Pawa. Irooma aririka iwasirita-kaanta-waityya osaawi-satziiti, ari-taki iñiitakiro inkama-siritaiti. ¹¹ Omatantari iwasirita-kaayitakami Pawa, ari pipampi-thasiryaa-naari kamiitha, pimatakiro pikisakowintaana. Katsima-siri pikantanaka aajatzi, tharowa-siri pikanta piñiuro opaita-rika awisatsinimi, pitako-pirotaana, pimatakiro pimisi-towakiri kantakaan-tzirori. Ari piñaakan-tzirori kitisiri pikantayitana. ¹² Tira apatziro nosankinatiro nonkantimi: "Pimisitowiri atziri kaaripirotain-tsiri," ti iro nosankinatan-tyaamirori pinkisakowintan-tyaaro notainkasiritakiri. Iro nosankinatan-tamirori pairani onkantyya iyotakaan-tyaamiri Pawa tsika pinkantyya piñaasintsiwinta-jyaana naaka.

¹³ Irootaki notharowinta-siritan-tanakari. Oshiki onkitzimo-sirita-kaakina aajatzi nokimawakira paakamiithata-wakiri Tito, piwawisakiniri okantzimo-siri-waitakari irirori. ¹⁴ Tima nokaman-tzitakari naaka Tito tsika pikanta-jiita awirokaiti, nokantakiri: "Kamiitha inajitatzii Corinto-satziiti." Tira piwaañaan-tyaanaro okaratzi pantayitakiri, tima omapirota-tyaa okaratzi nokantzi-takariri Tito. Ari okantzi-takari okaratzi nokanta-yitakimiri awiroka. ¹⁵ Itako-piroyitaamira Tito iroñaaka, aririka isirita-koyityaami tsika pikanta-jiitaka paakamiithata-wakiri, pikimisantawakiri, pimpinkathatawakiri. ¹⁶ Antaroiti nokimo-siritzitaka naaka kantatsira nawintaa-piroyitajyaami iroñaaka.

Kiriiki impasitai-tyaariri kimisantzin-kariiti

¹ Iyikiiti, nonintzi piyotako-jiitiri ikaratzi apatowintaariri Pawa aka Macedonia-ki, ikawintha-yitairi. ² Okantawita iñaayiwitakaro oshiki pomirintsitzi-mowaitakariri, kimosiri ikantajiita. Okantawitaka ikowityaa-waitzi, oshiki kiriiki ipasitan-takari. ³ Inintakaa-nikiini ipasantaka irirori, ipantayitaki okaratzi yaawyaa-yitziri, yanaantaki ipasitan-tayita. ⁴ Ikantakina naaka: “Thami ampasiyityaari kiriiki pasini kimisantzin-kariiti, ikaratzi kowityaa-waita-tsiri.” *
⁵ Imapirota-tziro okaratzi yantakiri anaanakiro nokinkithasirita-kowita-kariri. Iriitakira yakowinta-naari Awinkathariti, ari ikimitaakinari aajatzi naakaiti. Tima irootaki inintakaa-kiriri Pawa. ⁶ Irootaki nosintsi-thatan-takariri Tito impiyanaji anta ipintha-sirita-kaantyaamiri pimayitairo awirokaiti. Iriitakira tsipata-paakamiri anta pitanta-nakarori pipasitan-tayitaka. ⁷ Awirokaiti anaanta-yitanaatsiri pantayita-nakiro oshiki opaiyita-rika. Kamiitha pikimisanta-yitanaji, kamiitha pikinkithata-kaanta-yitanaji, kamiitha piyoyitanaji, kimosiriwintha pikantayita, antaroiti pitakotakana. Nonintzi iroñaaka panaayitanti pimpasitan-tayitajyaa.

⁸ Airo nosintsiwintzimi pimayitan-tyaarori. Apatziro nonkinkithata-koyitimiri tsika ikantayitaka aka ipintha-yitaja inisironkatantyyaa. Ari okantzimaitari oshiki onkamiitha-waitimi piñaakan-tiromi pitakopirotan-tayita. ⁹ Kamiitha-waitaki pimayitairomi yanta-paintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-pirotanta-painta irirori. Oztimimo-witari pairani maaroni, ikimiwaitakari ashaaranta-pirotaniri, iro kantacha ikimita-kota-paintari kowityaa-waitaniri. Iroora ikowityaa-waitanta-paintari panintaa-waitan-tajyaari awiroka onkimiwaita-jyaaromi pashaaranta-jyaami inkitiki.

¹⁰ Iroka okaratzi nokinkithasiritari naaka: Irootaki kamiithatatsi pinthotyiro okaratzi pitanakari. Awirokaiti itanakarori awisanaintsiri osarintsi pikinkithasiritaka pimpasitan-tayityaa. Pimatakiro pitanakaro. ¹¹ Intsityaa pithotyiro. Pinkimita-kaantairo owakira pitharowinta-jiita-nakaranki pitanta-nakarori. Intsityaa pinthotyaaantyaaro okaratzi tzimi-motzimiri. ¹² Tira ininta-jaantai Pawa anaakairo ampasitan-tyaaro okaratzi tzimi-mota-kairi. Apatziro ampasitan-tajyaaro okaratzi aawyiiri. Aritaki onimotakiri Pawa. ¹³ Tira nonkowakota-tyiimi pimpasitantyyaa yanintaa-waitan-tyaari pipasitakari, iro ompoñaan-tyaari pinkowityaa-waitanaki awirokaiti okantakaan-tziro pipasantaka. ¹⁴ Iro kamiithatatsi, pimpasityaari okowityii-mowaitari iroñaaka oztimimo-yitzimira awiroka, ompoña impasitai-tyaami awiroka apaata aririka onkowityii-mowaityaami. Ari onkantyya pimonkarata-wakaan-tyaari. ¹⁵ Okimiwaitakaro okaratzi isankinatakotzi-taitakari pairani, ikantaitzi:

Ti yaparawaitiro aintsiri oshiki,
 ti onkowityii-motyaaari aintsiri kapichiini.

¹⁶ Nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki kankakaa-karori itakotan-tamiri Tito, ari isiyakana naaka notakotamira. ¹⁷ Tima nokantakiri: “Tito, pimpiyanaji Corinto-ki.” Tima pinthatzi-tawaitaka. Iro

* 8:4 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

ijati iroñaaka. ¹⁸ Iriira intsipata-nakya Tito pasini iyiki. Kami-itha kinkitha-ryaantzi inatzii. Ipinkathaitziri pasini kimisantzin-kariiti tsika-rika-payi, ikimayita-kirira ikinkithata-kotairo Kamiithari Ñaantsi. ¹⁹ Irijatzira oyosiita-kiriri aka kimisantzin-kariiti, iwakiri intsipata-nakyaana apaata naanakiniri kiriiki pasini kimisantzin-kariiti kowityaa-waita-tsiri. Irootakira ñaakantironi omapiroatyaa atakoyitakari, iro ompoñaan-tyaari iwisiryaawintari Pawa. ²⁰ Ari onkantyya airo iñaawinta-kowaitai-tantana aririka nontsiparyaa-yitakiri kiriiki ipasi-pirotan-taitari. ²¹ Tima nonintatzii onkamiithatzi-motiri atziri okaratzi nantayitiri, ari onkimitzi-motyaariri aajatzi Pawa.

²² Nontyaankimiri aajatzi pasini iyiki intsipa-yitana-kyaari. Iri-itaki namina-piintakiri, ipintha-pirotakaro yamitakotanti. Nokaman-takiri tsika pikanta-jiitaka awirokaiti, irootaki ipintha-pirotan-tanakari yamitako-yitimi, tima yawintaa-pirotani iwayita-nakimi. ²³ Yoka Tito, notsipa-minthari inatzii, iriitaki notsipata-piintaka nantawai-wintakimi. Iriima pasini apitika iyiki intsipata-nakyaari, ityaankani inatzii kimisantzin-kariiti saikayita-tsiri aka, iwisiryaawintari Saipatzii-totaari. ²⁴ Ontzima-tyiira paakamiithata-wakiri aririka yariitakyaa anta. Iro iyotantyaari iyikiiti kimisanta-tsiri anta omapiroatyaa okaratzi nokinkithata-kota-kimiri awirokaiti.

9

¹ Noyotzi naaka ti onkowa-jaantyya nosankinata-kotimiri piiriikiti inkarati pintyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. * ² Tima noyotaki ayimata-piintakimi awirokaiti pantiro. Aritaki nokaman-takiri iyiki-payi nampitarori aka Macedonia-ki, nokantakiri: "Ikowitzi-taikara iyikiiti nampiyitarori anta Acaya-ki impasitan-tayityaa chapinki awisanain-tsiri osarintsi." Nokinkithata-kota-kimira awirokaiti nopinthata-kaayita-nakari aajatzi iriroriiti. † ³ Iro kantacha nontyaanki-tyaamiri iyikiiti onkantyya inkamantzi-tantyaamiri, iri-itaki itapaakyaaroni ikoyaayitiri kiriiki. Tima ti noninti aminaasi-waityya okaratzi noñaawinta-kimiri awirokaiti aka. ⁴ Tima nonintatzii sintsiinira nariita-nakyaami aririka nawisanaki anta pisaika-jiitzira. Kimitaka ari iyaakanakina aparoni-payi Macedonia-satzi. Aririka noñaapaakiro tikira-wintha pikoyaayiti kiriiki, oshikira nompasiki-winta-waityya, tima aritaki nokamanta-kotzi-takami aka. Ari pinkimitzi-takyaari aajatzi awirokaiti pimpasiki-winta-waityya. ⁵ Irootakira nontyaanki-tantyya-miriri yoka iyikiiti, iriitaki itapaakyaaroni yariityaami anta tikira-wintha nojatiita naaka. Iriijitaki ikoyaa-kota-paaki-mirini kiriiki ikaratzi pikasiya-kaantakiri awirokaiti. Ow-itsika pinkantakiri maaroni kiriiki aririka nariita-paakyya. Ari onkantyya airo nosintsi-winta-tapaakami pantayitiro.

⁶ Apatzirora pinkinkithasiritiro iroka:
Ikaratzi pankita-tsiri kapichiini, kapichiini yawiiti.
Iriima ikaratzi panki-pirotain-tsiri, oshiki yawiitiri.
⁷ Maaroni awirokaiti ontzimatyii pimpasitan-tayitajyya okaratzi pin-intziri. Airo pisintsiwintan-tawaitzi impasitan-taityya oshiki tirika in-intaiti, ari onkantyya airo okatsizimo-siri-waitantari ipasitan-takara.

* 9:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri † 9:2 Acaya = kipatsi tsika anta osaiki nampitsi Corinto.

Tima inkarati kimosiri-winta-pirotzirori okaratzi ipasantantari, iriijitakira itakotari Pawa. ⁸ Iriitaki Pawa shikyaa-pirotajimironi okaratzi kowitya-mowaitamiri. Aritaki otzimaraantaki onkarati pimpasitan-tawaityaari kamiitha-piroini awiroka. ⁹ Okimiwaitakaro okaratzi kinkithata-kota-chari Osankinaritsi-piroriki, ikantaitzi:

Okaratzi tzimi-motziriri Pawa, irootaki yantitaa-niriri ikaratzi kowityaa-niinta-waita-tsiri.

Tima tampatzika-siri inatzi irirori, irasi iwiro.

¹⁰ Iriitaki Pawa kithokita-kairori okaratzi pankiyita-chari, irijatzi shoopakairori, ari okanta yawiitan-taitarori okaratzi iwayitaitari. Arira inkanta-yitajimiri aajatzi awirokaiti impayita-jimiro kowityii-motamiri, ari onkanyaa ontzimi-motan-tajyaamiri pimpassiyitajyaariri pasini-payi, tampatzika-siri pinkanyaa. ¹¹ Irootaki impapirotan-tyaamiri Pawa pimpasitanta-piintan-tyaari awiroka.

Ari onkanyaa impaasonkitan-tyaariri Pawa ikaratzi aayitzirori apasitan-tayitari. ¹² Ari okantari, okaratzi pipasitan-tayitari tira apatziro pinisironkatakiri kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityaawa-waita-tsiri, iro onpoñaan-taari impaasonki-pirotairi iriroriiti Pawa.

¹³ Aririka iñiitakiro okaratzi pipasiyita-kariri aajatzi pikimitzi-yitakari pasini-payi, oshikira iwisiryaawintanakiri Pawa. Tima iñaayitiro tira apatziro piñaawaita-siyita, pikantzi: “Nokimisantajiri Saipatzii-totaari nokima-kota-jirora Kamiithari Ñaantsi.” Tima iñaayitiro aajatzi pantayitairo oñaakan-tzirori omapiro pikimisanta-yitanaji.

¹⁴ Irootaki intako-piro-waitan-tajyaamiri, oshiki yamanako-wintaimi, okantakaaro ikaminthaa-pirotaimira Pawa. ¹⁵ Ari ankimitzi-tanjyaari aajatzi arokaiti ampaasonkita-najiri Pawa, tima inisironkatzi-taikai aroka, iro mapirota-pirotaitzirori okamiithatzi, airo okantzi athotyaajiro ankinkithata-kotajiro.

10

Ikinkithata-kotziro Pablo okaratzi yantayitziri

¹ Naaka Pablo, tzimatsi nokowa-kotzimiri. Tsinampa-siri nonkanyaa airo nokatzimawaitzi, nonkimita-kotyaari Saipatzii-totaari. Tima noyotzi tzimatsi ikantakoi-takina, ikantaitzi: “Yoka Pablo tsinampa-siri inatzii isaiki-mota-piintai, irooma isaikira intaina katsima ikanta.” ² Nokowa-kotzimi, airo pijatakairo piwatsimaa-waitina. Ari onkanyaa airo nomishakowinta-waitan-tapaakami aririka nariita-paakyaami. Tima noyotaiiki ari nonkanta-yitapaakiri ikaratzi saikimo-yitakimiri anta kantayitain-tsiri: “Yantayita-sitaro Pablo okaratzi inintziri yanintaa-waityaari irirori, ari ikimita-kotari tsika ikanta pasini atziri-payi.” ³ Omapiro-witatyaa ari nokimitari pasini atziri, iro kantacha yoka itzimi nomaimanitziri, tira onkimityaaro nomaimanitziri atziri. ⁴ Tima aririka nomaimanitanti naaka, tira nairikiro manamintotsi okaratzi imanantanta-piinta-yitari atziri-payi, itasorinka Pawa nomaimanitanta naaka. Ari okanta noitsinampaa-yitan-tariri ikaratzi iriprotakairiri noisaniintani. ⁵ Ari okanta noitsinampaan-tariri naaka maimani-waitaniri, noitsinampaa-yitajiri kimosiriwinta-waitaniri tzika-tzikatan-tatsiri kaari iyotakointantari Pawa. Nokimita-kaantaaro nairikaa-tyiuroki nokinkithasirita-siwai-yitari, nosintsitaa-tyiiaami nonkimisantajiri Saipatzii-totaari.

⁶ Aririka nonkima-kowintajimi awirokaiti pipiya-sitaari pikimisantairi Saipatzii-totaari, aripaitira nowitsikyaa nowasankitairi inkarati yipatha-yitachani.

⁷ Paamaiyaa iwapyii-mowaitami = kari. Tima tzymayitatsi pikarajii-tzi anta kantayita-tsiri: "Yasitana naaka Saipatzii-totaari." ¿Isiyakaant-zima ti yasitzi-tyaana aajatzi naaka? Iroorika ikinkithasiri-yitakari, ikinakaa-sitakaro, tima naaka yasipirota-taika Saipatzii-totaari. ⁸ Aamaa-sityaa ari pinkanta-yitanaki awirokaiti: "Yitanakaro iroñaaka Pablo ikimosiriwinta-waitaro okaratzi ikinkithata-koyitzi." Tira nompasiki-wintiro okaratzi inkantaitiri, tima iriitaki Awinkathariti oyosiita-kinari nowitsika-sirita-kaantan-tyaari, ti iyositina nokaaripiro-siri-waitanti. ⁹ Irootaki kaari nonintanta onkimitzi-motyaaami okaratzi nosankinata-kimiri, noninta-tziira nomintharowa-waitimi. ¹⁰ Aamaa-sityaa tzimatsi kantatsini: "Tima intyaanka-piintajiro Pablo isankinari, oshiki isintsi-thata-piintakai, ikinkithata-piintayita-kayiro pomirintsitzi-motairi antayitiro. Iro kantacha aririka isaikimo-yitai aka, kimiwaitaka ti isintsita-niti. Tima inkantara ikinkitha-yitaki manintaari inatsi." ¹¹ Iroka nakayitiri ikaratzi kantayita-tsiri, nokantziri: "Tsika nokanta nosankina-yitakimi, ari nokantzitari aajatzi nosaiki-moyitakimi."

¹² Tira naapatyii-yaari naaka pitsipatari pisaika-jii-tzi anta kimosiri-waita-chari. Ti iyotaa-jiiti irirori. Tzymayitatsi monkarata-wakaapiinta-chari, isiyakaantzi yanaa-wakaan-tayitaro okaratzi kamiithatzi-mowaita-siyitariri iriroriiti. ¹³ Irooma naaka tira nokimosiriwintasiwaitaaro nomonkaratajiro kamiithatzi-mowaita-sitanari naaka, apatzirora nokinkithata-kotajiro nomonkaratakiro ikantakinari Pawa nantiniri. Iroka inintakiri nantiniri, ontzimatyii nowirairo nantawaitiniri anta tsika pisaika-jii-tzi awirokaiti. ¹⁴ Irootaki noñaasintsita-kowintan-tamiri iroñaaka awirokaiti, ti nanaakayiro okaratzi ikantakinari Pawa. Tima naakataki itakarori noñaawinta-kimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Irootaki kaari nokimitantari ikaratzi kimosiriwintasiwaitarori imonkaratani, tzi-ma-witacha pasini itzimi itataita-nakarori imonkaratakiro. Iro kantacha aikiro-rika pantaiki-sirita-nakitzi, airo nosintsiwinta-waita-naami awirokaiti, ¹⁶ kantatsi nojayiti pasiniki nampitsi nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi. Irootaki nomatiri, airo nokinanaki tsika-rika yitayitakaro ikinkithata-kaantzi pasini atziri, nokimosiriwinta-waitaro = kari imonkaratani pasini. ¹⁷ Ti onkamiithati inkimosiriwintasiwaitaityaa apaniroini. Iro kamiithatsiri ankimosiriwinta-jyaaro yantayitzi Awinkathariti. ¹⁸ Tima tikatsi ompaita-matsityaa ankimosiriwintasiwaitaaro apaniroini ankimosiriwintasiwaitaaro. Iro kowapirota-chari inkimosiriwintasiwaitaaro Awinkathariti.

11

¹ Nonintzi pinkisa-sita-wakyaaro okaratzi nosankinatimiri aka, onkanta-witakyaa onkimitzi-motyaaami yantziri aparoni masontzi. Nonintzi aikiro pijatatyii piñaana-yitiro. ² Oshiki naamaa-kotakami awirokaiti, iriira Pawa kantakaa-kanarori. Tima naakataki itakaro nokinkithata-kaakimi okanta yasiyitan-taamiri Saipatzii-totaari. Nokimita-kaanta-waitaami awirokami nosinto, tzimatsi

nokasiya-kaakamiri pintsipatyaa, aamakoki nowapiinta-najimi airo pikaaripiro-waitanta irojatzii paawakaanta-pirota-kyaari. Iriitakira siyakaa-winta-chari Saipatzii-totaari, tsika itzimi kimitakariri iriimi paayitairimi apaata. ³ Tima nontharowa-kaatyaami intzimi amatawitimini, inkimita-kota-kyaari maranki amatawita-kirori pairani Eva. Aritaki yoitzinampaakimi, iwashaanta-kayimiro pawintaajari Saipatzii-totaari, pikinata-naari. ⁴ Kimitaka awirokaiti ti pishinta-sityaaro pakayitiri pasini kinkithata-koti-mirini Jesús, ari pakakiri onkanta-wityaa inasita-paakyaaro okaratzi nokinkithata-kota-kimiri naaka Jesús, okaratzi nokinkithata-kota-kimiro Kamiithari Ñaantsi aajatzi Tasorinkantsi. ⁵ ¿Pisiyakaan-tzima yanaako-yitana naaka ityaankaari-pirotzii yokaiti? ⁶ Aamaa-sityaa ti nonkinkithati kamiithaini naaka, iro kantacha oyotani nokanta. Irootaki piñaakoyita-piinta-kinari.

⁷ ¿Nokinakaa-sita-karoma pairani ti nonkowa-kotimi kiriiki owakira nokaman-tapaa-kimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa? Tsinampa-siri nokanta nantawai-wintakimi noyomitaan-tayitakamirori, ti nonkowa-kowaitimi. Ari okanta ikimita-kaantai-taamiri iroñaaka iriipirori pinayitzi. ⁸ Okanta nokinkithata-kaapaakimi pairani, iriira pasini-satzi kimisantzin-kariiti opayita-kinari kiriiki nañaantari. Okimiwaitakaro nonkosita-tyiirimi iriroriiti okanta nantawai-wintan-takamiri awirokaiti. ⁹ Pairani ainiro nosaiki-moyitzimi, oshiki nokowityaa-niinta-waitaki. Titzimaita noñaaji pimpina ompaityaa nañaantyaari. kamintha yariiijitaka iyikiiti poñaayita-chari Macedonia-ki, iriira opayita-paakinari. Ari okanta kaari noñaantaro pimpayitina kiriiki awirokaiti. Ari nonkanta-piinta-tyiuro airo nokamitzimi. ¹⁰ Antaroiti nokimo-siri-wintakiro tira nonkowa-koyitimi, ari nonkanta-piinta-tyiuro maaroni nampitsi okaratzi saikatsiri Acaya-ki. Iyotziro Saipatzii-totaari iroopiro nokantaki. ¹¹ ¿Piñaajantzima awirokaiti iro nokantan-tarori ti nontakotyaami? Iyotzi Pawa oshiki nintakotakami.

¹² Aikiro nojatakaa-tyiuro ari onkantyyaa yokaiti kinkithata-kaamiri pikomosiriwinta-waitakari awirokaiti, airo ikantanta: “Ari nosiyari Pablo.” ¹³ Yokapayi kinkithata-kaasi-waita-kamiri kaari Tyaankaari-iti, amatawitsinkari inayitatzii, apaniirini ikimita-kaanta-waitaka iriirikami ityaankani Saipatzii-totaari. ¹⁴ Tikatsira ompaityaa yathawaan-tairi yoka. Tima imatzityaaro Mishatantaniri isiya-kotari isiparyii Maninkari onkantyyaa yamatawitan-tyaari. ¹⁵ Irootakira airo imapokan-tawaitai ikaratzi antawai-yitzi-niriri Mishatantaniri, irojatzira imatzitari irirori. Inkimita-kaanta-waityaa yantawaitatzii onkantyyaa inkamiitha-sirita-kaanta-jyaariri atziri-payi. Iro kantacha aritaki iwaskanitaa-wintai-tajiri okaratzi yantayitzi.

Ikimaatsi-waitaka Pablo Ityaankaa-ritzira

¹⁶ Intsityaa napiita-wakiro nonkantimi, onkamintha airo nokimitzi-motamiri masontzi. Aririka nokantakari piñaakina, pisinita-wakina nokimosiriwinta-wakyaa kapichiini. ¹⁷ Okaratzi noñaawaitziri iroñaaka, tira onkimita-jaantyaaro tsika onkantyyaami iñaawaitiri Awinkathariti. Nokimita-kota-tyaari aparoni masontzi ikimosiriwinta-siwaita. ¹⁸ Arira ikanta-piintaka pasini atziri-payi, ari nonkantyyaari naaka aajatzi. ¹⁹ Pikimita-kaanta-waitaka awirokaiti yotaniiri

pinayitatzii, ¿paitama pinintan-tajiitari pinkimisanta-yitairi masontzi?²⁰ Iroota-jaantaki pantayitakiri awirokaiti, pikimisanta-piintakiri ikaratzi kimitakaan-tawaita-kamiri impiratani, aapitha-waiyitzi-mirori tzimi-motzimiri, yakathawinta-waita-kimiri, kimosiriwinta-waita-chari, pasaporo-waitzimiri.²¹ ¿Piña-a-jaantzima ti naawyaa-siri-waita-niti naaka nomatan-tyaarori osiyakarori iroka? ¿Kantatsima nompasiki-wintiro tira nomataitiro? Airo. Iro kantacha aritaki nomataikiro naaka osiyaaroni okaratzi yantawi-jiitakari iriroriiti, nokimosiriwinta-waityaa, onkanta-witakyaa nonkimi-witakyaari masontzi.

²² Iroorika ikimosiriwinta-waitaka iñaawaitziro iñaani Heber-iiti, aajatziro naaka. Iroorika ikimosiriwinta-waitaka ishininkai-titari awaisatziitini Israel, aajatziro naaka. Iroorika inkimosiriwinta-waitaka icharini-titari awaisatziitini Abraham, aajatziro naaka.²³ Iroorika inkimosiriwinta-waitaka yantawai-yitainiri Saipatzii-totaari, aajatziro naaka. (Omapiroatayaa nokimitakari naaka iñaawaitzi masontzi.) Iro kantacha nonkimosiriwintakaro nanaajiri yokaiti nantawaitzi, nanaajiri aajatzi yasitako-waitai-takina, ipasawaitai-takina, iwamaima-waitai-takina.²⁴ Tima noñaakiro okaratzi 5 yapiitana ipasawaitana noshininka-payi anta yapatota-piintaita. *²⁵ Mawa okaratzi iposawaitai-takina. Aparoni okaratzi ishimiyaaitakina. Mawa okaratzi nopitamonka-kotaka. Aparoni tsitiniri nosaika-kotaki niyankyaaki inkaari, ari nokitaitita-kotakiri.²⁶ Oshiki nariitan-tayitaka. Nokinayitaki okowiinkatzi nijaa. Nokini-motakiri ipiyota kosintziiti. Inintayitaki noshininka-payi iyaaripiro-waitinami, aajatzi ikimitakari kaari noshininkata. Nokowiinkata-kowaitaki nampitsiitiki aajatzi otzisi-masiki. Nokowiinkata-kotaki inkaariki. Oshiki nopomirintsii-waitakari paitasi-waita-chari “iyiki,” kaari-tzimaita.²⁷ Oshiki nantawaitaki, ayimawai-witakina nomakori. Ayimawitakina nowochoki, notashi, nomiri, noyatsinkari. Tashiniinta nokanta-piintaka. Nosapoka-miriki-waitaka.²⁸ Tzimatsi oshiki awishimo-yitakinari. Iro kantzimo-pirotakana-kanari isaikayitaji kamiitha ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri tsikarika-payi.²⁹ Tzimatsi-rika mantsiyatain-tsini, nokimita-kaantaro naakami mantsiyatain-tsini. Tzimatsi-rika inkaaripirota-kayi-takiri, oshiki nonkisako-winta-waityaari.³⁰ Ari okanta nokimosiriwinta-waita naaka, nokinkithata-kotakiro tsika nokantaka kaari naawyaa-siri-waitanta.³¹ Tzimatsi yotatsiri ti namatawitanti, iriitakira Pawa, Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Akimosiriwinta inkanta-piintaitiri!³² Tima pairani nosaikanta-paintari Ontyaa-mairiniki, yaamaako-winta-kaantakiro ijiwata-kaani Aretas maaroni nampitsi, airo nositowanta, ari onkantayaa yaakaan-tantayaa-narimi.³³ Iro kantacha ititakina kantziriki nokarajiiitzi, iwayiita-kotakina

* **11:24** Okinkithata-kota isankinariki pairani Moisés, kantatsi iwasankitaiti aparoni atziri aririka iyaaripirotakiri pasini. Ontzimatyii yaitiri tsika yapatota-piintaita, impasawaitan-taityaariri. Airorika okaaripirotzi ikinakaa-sitakari, airo ipasa-pirotzi-tziri. Irooma omapiro-rika okaaripirotaki ikinakaa-sitakari, ontzimatyii iwasankitaa-pirotiitiri. Iro kantacha tira osinitaa-ntsiti yanaa-kayitiro onkarati 40 impasawaitaitiri. Irootaki yamitaitari pairani impasatan-taiti onkarati 39 yapiitiri itzimi-rika kaaripirotain-tsiri, ari onkantayaa airo ipiyathatantaro Ikantakaan-taitani, aririka yanaakaakiro onkaratimi 40. Irootaki ipaitajiri yokaiti “Oyotapaaka aparoni omonkaratan-tyaari 40.” Okaratzi kinkithata-kotain-chari aka, ari ikantai-takiri Pablo, ipasawaitai-takiri irirori.

intakirona nampitsi, ari okanta nosiyan-taari.

12

Kimiwaita-karori ochiikantzimi kitoochii

¹ Tira onkamiithati nonkimosiriwinta-waityaa. Iro kantacha aikiro noñaawinta-tyiuro noñaawyatakari, okaratzi iñaakakinari Awinkathariti. ² Noyota-kotziri yoka atziri yasitaari Saipatzii-totaari. Tzima-kotaki 14 osarintsi yoka atziri yaitairi inkitiki, ijapirotatzii ojinokita-jaantzi inkiti. Kimitaka ijasirin-katatzii, ti noyopirotzi-maityiyaa. Tirika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki, ti noyopirotiro. ³ Iri Pawa yotatsiri ijasirin-katatzii-rika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki. Intsityaa nitapanaatyaaro nonkinkithata-kotiri yoka atziri. ⁴ Yaitairi anta inkimo-siritapaji. Ari ikimayitairori tsika-rika opaiyitari kaari kantaa-jata-tsini inkinkithata-koitiro. ⁵ Ariwitaka inkimosiriwintyaaromi yoka atziri okaratzi iñaakiri. Iro kantacha airo nonkimosiriwinta-waita. Apatziro nonkinkithata-kotakiro tsika nokantaka kaari naawyaa-waitanta. ⁶ Arimi nonkimosiriwinta-kyaaromi okaratzi noñaayitakiro, airomi nomasontzi-siri-waitzimi. Aritaki noñaawaitakiro iropiropi. Iro kantacha ti noninti inkimosiriwinta-siwaita-piintai-tyaana. Apatziro impinkatha-wintai-tinaro okaratzi nantayitakiri, okaratzi ikimakoi-takinari. ⁷ Okaratzi noñaawyatakari owaniinka okantaka, iyotzi Pawa aritaki nonkimosiriwinta-waita-kyaaami. Irootaki isinitan-takanari nonkimaatsi-waityaa onkanyyaa airo nonkimosiriwintan-tawaita. Okaratzi nokimaatsi-waita-piintaka osiyawaitakaro ochikawaita-tyiinami kitoochii. Iriitaki Mishatantaniri kimaatsita-kaawai-witakanari. ⁸ Mawa okaratzi nokowakowitakari Awinkathariti yookakaa-wintina ikimaatsitakaa-piintaitana. ⁹ Ikantakina irirori: "Tima nokawinthaakimi, tikatsira kowityimowaityaamini. Kantataitatsi noñaakanta-pirotajiro nosintsinka atziriki kaari aawyaawaita-tsini." Ikanta nokimawakiro, kimosiri nokantanaka, nowinthata-nakaro nokamantanta-yitajiro ti naawyaa-waita-niti, tima ari onkanyyaa aawyaakaan-tajinari isintsinka Saipatzii-totaari. ¹⁰ Irootaki nokimo-siritan-takari naaka okantawitaka ti naawyaa-waita-niwityaa, ikawiya-waitaitana, nokimaatsi-waitaka, iwatsinaa-waitaitana, opimirintsitzi-mowaitana, oshiki noñaayitakiri nantawaitziniri Saipatzii-totaari. Noyopaitajiro ti naawyaa-waita-niti apaniirini, ari noñaatai-tzirori imatakaa-tyaanaro naawyaa-siri-waita-nitaji.

¹¹ Kimitaka masontzi nonaki noñiirora nonkimosiriwinta-waitaka. Iro kantacha awiroka kantakaa-karori nomatan-takarori. Iro kamiitha-witacha pinkinkithata-koyita-jinami kamiitha. Okantawitaka ti niriipiroti naaka, ti yanaako-zimaityaana yokaiti paitasi-waita-chari "Iripiropi Tyaankaariiti." ¹² Tima nosaiki-motakimi pairani awirokaiti, noñaaka-kimiro omapiro naaka Notyaankarritzi. Oshiki namatsin-kawintakami. Oshiki notasonka-wintantaki,

* **12:2** ojinokita-jaantzi inkiti = mawatanain-tsiri inkiti. Ari ikanta-piintziri Judá-iti ikinkithata-kotziro. Ikantajitzi: "Itanakarori inkiti, ari osaikayitzi minkori. Apitita-tsiri inkiti, ari isaikayitzi kasiri, ooryaatsiri, impokiro-payi, maaroni. Irooma mawatatsiri ojinokita-jaantzira inkiti, ari inampitarori Pawa."

piñaayitajiro kaari piña-piinta-jiitzi, okiryaantzi pikanta-winta-jiitakaro. ¹³ ¿paitama pikinkithasiri-waitantari iroñaaka nomaninta-waita-tziimi? ¿Tima naakamiithatimi nokimitajiri pasini-payi kimisanzin-kariiti? ¿Irooma kantakaan-tarori ti noñaajiro ompaiyaa pimpanyaanari? Tzimatsi-rika nokinakaa-sitakari, pimpyaakotinero.

Ikinkithata-kotziro Pablo mawatatsini yariitanyaa

¹⁴ Nokinkithasiritaka iroñaaka napiitajiro nojati noñiimi, irootaki mawatatsini nariityaami. Airo nayiri inkarati pimpinatinari. Kaari piiriikiti noninti nasityaari, awiroka-payi noninta-pirotaki nasityaami. ¿Kantatsima aparoni iincha-niki impinako-wintiro inintziri asitariri? Tira, iriitaki asitaariri pinakowintziriri iirintsiti. ¹⁵ Irootaki nantiri naaka, onkimiwaita-jyaaro naakami asitamiri. Aritaki nomatakiro nosininta-kowintatyaami. Oshiki notakotakami. ¿paitama kaari pitakotantana naaka?

¹⁶ Kimitaka tzimayitatsi awirokaiti kantatsiri: “Aama ti inintakoyitai Pablo arokaiti, oshiki iyotzi, ari ikina-kayiro yamatawi-waitan-takairi.” ¹⁷ ¿Pisiyakaan-tzima yamatawi-waitakimi aajatzi ikaratzi nontyaanka-kimiri? ¹⁸ Nontyaanka-kimiri Tito, aajatzi pasini iyiki. ¿Yamatawita-kimima Tito? ¿Tima nosiya-wakaa-jiityaa maroni naaka, naakamiitha-yitajimira awirokaiti? ¹⁹ ¿Pisiyakaan-tzima awirokaiti iro nokantantari nonintatzii notzika-wintatyaa? Tira ari onkantyya notakotani. Iri Saipatzii-totaari ñaawaitakayinari, onkantyya nowitsika-sirita-kaantyaamiri. Iriira Pawa yotatsi. ²⁰ Okantzi-mowaita-tyaanara naaka añiuro ankanta-niintawakaa-waityaa aririka nariita-paakyaami. Okantzi-mowaita-tyaanara aajatzi noñaapaakimi pintzima-winta-wakaa-waityaa, pinkisa-wakaa-waityaa, pinkisa-niinta-wakaa-waityaa, airo paapatyaa-wakaa-waita, pinkisi-mata-wakaa-waityaa, pinkantakaa-piro-waityaa, pimaimanita-wakaa-waityaa. ²¹ Okantzi-mowaita-tyaanara nompasiki-wintakowaityaami Pawaki. Aamaaka aritaki nonkanta-niinta-kowaitapaakyaami pantayita-kirorika kaari-pirori, ti piwashaantiro pantayitziro karipiro-yitatsiri, pimayimpi-waitzi, piñaathata-siwaitantapiintaka aajatzi.

13

¹ Irootaki mawatatsini nariityaami. Aritaki namina-kotan-tapaa-kyaaami, ikantai-takiri pairani:

Intzimi-rika aparoni omishakowintaari, ontzimatyii intzimi mawa atziri, tirika intzimi apiti ñaakotirini ikinakaa-sitakari, aritaki iwasankitai-takiri.

² Arira nonkanta-paakiri naaka nowasinonkairi ikaratzi antzitarori kaari-pirori anta pisaikinta, ari nonkimitzi-tapaa-kyaaari aajatzi pasini-payi antayita-najirori iroñaaka. Tima aritaki nokaman-tzitakamiro pairani napiitan-takarori nariitakami. Irojatzii nosankinatzi-imi iroñaaka. ³ Aamaa-sityaa pikanta-jiitatzii awirokaiti: “Kaari Saipatzii-totaari tyankirini Pablo inkinkithata-kaanti, aama kaari iriipirori.” Paamawintyaa, yoka Saipatzii-totaari, kaari-machiini atziri saiki-motanta-painta-tsini, otzimimo-piro-taitziri isintsinka irirori, awirokata-jaantaki ñaayitirini. ⁴ Ari okantawitaka, kimiwai-witaka ti yaawyaa-waita-niti yoka ipaikakoi-tanta-kariri. Iro kantacha

añaakaajiri isintsinka Pawa. Ari nokantzi-takari aajatzi naaka, ti naawyaa-waita-niti, iro kantacha irijatzira Pawa sintsita-kaajanari, awirokata-jaantaki ñaayitirini.

⁵ pinkinkithasirita-kota-wakyaa. ¿Iriipiroma pikantaka awiroka pikimisantaji? ¿Tima piyojiiti isaika-siritantami Saipatzii-totaari? Aritaki okantari, tirika, aamaa-sityaa ti piriipiroti awiroka. ⁶ Noyotaki naaka, aririka piñaawakina anta, airo pikimita-kaanta-wakina ti niriipiroti naaka. ⁷ Nokowa-kotziri naaka Pawa, ari onkanyaa airo noñaakotan-tapaa-kamiro pikinakaa-sitani. Tira iro nokantan-tamiri iroka noninta-siwaita-paakyaa nonkimita-kotyaari iriipirori. Iro nokowa-piro-taitatzii pantayitajiro okaratzi tampatzikata-tsiri. Irootaki nonintakiri, onkanta-wityaa intzimi otzikaa-wakinanimi, airo noñaakan-tamiro nosintsinka nowasinonkaa-paakimi, irootaki noyotakaanta-pirotayamiri naakataki iriipirori. ⁸ Apatziro nonintzi noñaakan-tayitajiro iyotakoi-tantyaarori iroopirori. Tima ti noninti notzika-tzika-waitiro. ⁹ Ari nonkimosiriwintakyaa aririka noñaakimi paawyaa-siri-waitanaji, onkanta-witakyaa aikiro inkimita-kaantai-tatyina naaka kaari aawyaawaitaniri. Irootaki namana-kota-piintakiri, onkanyaa piñaantyaarori awirokaiti pinthotyiro paawyaa-siri-piro-wainitaji. ¹⁰ Irootaki notyaankan-tamirori iroka sankinaritsi, tira nosaiki-moyita-tyiimi awirokaiti anta, ari onkanyaa airo nookisawaitanta-paakami apaata. Tima iriitaki Awinkathariti koya-kinari nowitsika-sirita-kaantan-tyaari, ti ikoyitina nokaaripiro-siri-waitanti.

owiraantarori withataantsi

¹¹ Iyikiiti, iroka owiraantarori nonkantimi: Pinkimo-siri-jiiti. Pinthotyaa-yitairo paawyaa-siri-waiyitaji. Pinkimosiriwinta-siri-yitai. Paapatyaa-wakai-yitajyaa. Kamiitha pisaika-yitaji. ¡Iriira Pawa nampi-siritan-tyaamini, otakotan-taniri inatzi, iriitaki kamiithata-tsiri isaikakaantzi! ¹² Itako pinkantyya piwithata-wakaa-najyaa anta. * ¹³ Iwithatziitami aajatzi kimisantzin-kariiti nampitarori aka. † ¹⁴ ¡Okawintha inisironka-waitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Okawintha intakowaita-jyaami Pawa! ¡Okawintha inkantakaiyaaro Tasorinkantsi paapatyaa-wakaan-tajyaari! Omapirowi.

* **13:12** piwithata-wakaa-najyaa = thotaporotaantsi † **13:13** kimisantzinkari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI GALACIA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaanki-mirori iroka sankinarintsi. Tyaankaari nonatzi naaka. Kaarira atziri-payi tyaankinani, Jesús Saipatzii-totaari otyaanka-kinari itsipatakari Asitairi Pawa owañaajiriri pairani ikamawitaka. ² Arira nokaratziri maaroni iyikiiti kimisanta-naatsiri aka nosankinatzi-miro iroka. Awirokaiti notyaankini pikaratzii pikimisantai anta Galacia-ki. ³ Okawintha inkaminthaa-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁴ Tima iro inintakiri Asitairi Pawa isinitakowintai Saipatzii-totaari, ikama-wintayitai akaaripiro-siri-yiwitaka, ari onkantayaa airo akimita-kotan-taari ikaratzii kaaripiro-waita-tsiri iroñaaka, osiyawaitakaro intsiparyaa-kowintaa-tyiimi. ⁵ Okawintha iwisiriyaa-winta-piintai-tyaari Pawa. Ari onkantaita-tyiiaani.

Tikatsi pasini Kamiithari Ñaantsi owawisaako-siritan-tatsini

⁶ Pimapokakina pikatzimataka piwashaanta-nakiro pikimisantawitanakari Pawa. Tima iriitaki koyawitaamiri, antaroiti ikawinthaawitaami, irootaki ityaankan-takamiriri Saipatzii-totaari. ¿paitama pikimisanta-siwaitan-tarori pasini kaari kimityaaroni Kamiithari Ñaantsi? ⁷ Tima iroopirora nonkanti naaka, tikatsi pasini ñaantsi wawisaako-siritan-tatsini. Kimitaka tzimatsi owashaanta-kaaki-mirori, inintatzii itzinpinana-siritimi, irootaki iwasiñaan-tayitakarori tsika okanta ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. ⁸ Aririkami nowasiñaayitaji-miromi naaka okaratzii nokaman-takimiri pairani, imishatai-tinawí. Ari okimitari aajatzi, aririkami impokaa-jatimi Maninkari poñaachani inkitiki, iñaawinta-paakiro pasini ñaantsi kaari kimityaaroni nokaman-takimiri pairani, imishayii-tiriwí irirori. ⁹ Aritaki nokantakimi pairani, irootaki napiitimiri iroñaaka nonkanti: Tzimatsi-rika owasiñaakironi tsika okanta nokinkithata-kota-paakiri pairani Saipatzii-totaari, imishai-tiriwí.

¹⁰ ¿Irooma namina-minatzi iroñaaka ookimo-siri-waityaarini atziri-payi? Tira, namina-minata-tziiro naaka ookimotyaarini Pawa. Iroorikami namina-minatimi ookimo-siri-waityaarini atziri-payi, tira impiratani nonatyii Jesús Saipatzii-totaari.

Yantawairi Pablo

¹¹ Pinkimi iyikiiti, okaratzii nokaman-takimiri Kamiithari Ñaantsi, kaarira atziri oyota-kayi-narori. ¹² iri Jesús Saipatzii-totaari iyomitaa-kinarori maaroni, iñaakakinaro. Tima kaari atziri asityaaroni. ¹³ Pikima-kota-jiitakina tsika nokantawita pairani ainiro nomonkara-witaro yamitari noshininka-payi Judá-iti. Pikima-kota-jiitakina aajatzi oshiki nokisa-niinta-witakari kimisanta-najiriri Pawa, nowasankitaa-kaanta-witaka oshiki, nonintawita nowashaanta-kayirimi ikimisanta-yitanaji. ¹⁴ Tima nomapiro-witana-kityii-yaaro naaka nomonkara-witakaro yamiyitari pairani noshininka-payi, tiktasira aparoni nokarawitakari anaakotinani tsika nokanta-witaka.

¹⁵ Iro kantacha pairani tikira-winthá nontzimiita naaka, ikoyiitzi-takana Pawa. Tima antaroiti ikawinthaakina irootaki ikaima-siritan-taanari. ¹⁶ Iñaakaanari Itomi, inintaki nonkinkithata-kaajiri kaari noshininkata. Tikatsira nosampitanaki nonkantiri: ¿paitama nantiri? ¹⁷ Ti nosiya-sita-paintiri noña-paintiri itayita-karori ityaantaa-ritzi anta Aapatyaawiniki. Apatziro nowanakiro nojatanaki Mamiriniki, ipoña nopyapaaka irojatzí Ontyaamairiniki.

¹⁸ Okanta awisaki-ranki mawa osarintsi, ari nojata-sitakiri Pedro noñiiri isaiki irirori Aapatyaawiniki, apatziro nosaiki-mota-paintziri okaratzi 15 kitaitiri. * ¹⁹ Iro kantacha tira noñaapaaki pasini Tyaankaari, intaini noñaapaakiri Jacobo iririntzi Awinkathariti. † ²⁰ Omapirotyaa okaratzi nosankinatzimiri, ti namatawitimi, iyotzi irirori Pawa. ²¹ Ipoña nojatakí Tonkaironiki aajatzi anta Cilicia-ki. ²² Tima tikira iñaayiti-naata iipatsitiki Judá-iti ikaratzi kimisanta-yitana-jiriri Saipatzii-totaari, ²³ intaini ikima-kota-sitakana ikantaitzi: “Yoka maimanitairi pairani ikisaniintai, kowawita-chari yapirotajai, ikinkithata-kotajiro irirori tsika ikantajiita ikimisantaitzi.” ²⁴ Irootaki iwisiryaa-wintan-tanakariri iroñaaka Pawa ikimako-yitakina.

2

¹ Okanta awisaki pairani 14 osarintsi, ari nojatajiri aajatzi Aapatyaawiniki notsipata-nakari Bernabé aajatzi Tito. ² Iro nojatan-takari tima Pawa oiwintha-siryaa-kaakanari. Okanta nari-itaka pairani anta, noyosiita-paakiri napatota-paakiri jiwayitziriri kimisantzinkari, nokaman-tapaakiri tsika nokanta nokinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata Kamiithari Ñaantsi. Iro napatotan-tapaa-kariri onkantyyaa airo aminaasi-waitanta okaratzi nantayitakiri. ³ Ti noñiiri isintsiwintai-tawakiri notsipatakari Tito imatairo intomisitaa-nityaa, okantawita kaari noshininka. * ⁴ Tima ari isatika-siwaitakari ikaratzi kashaawaita-tsiri inkimisantimi, iriyitaki nintawita-chari intomisitaa-nita-kaantyyaa. Ti onimoyitiri yokaiti isaikasi-waitajyaa kimisanta-yitatsiri, onkimiwaita-jyaaromi intsiparyaaako-winta-yitairi Jesús Saipatzii-totaari. Iro ikowa-piro-jiitzi inkimita-kotai-tyaari tsika ikanta ompirataari. ⁵ Iro kantacha ti nosinita-kaantiro inkimita-kotyyaari, iro noninta-pirotaki iyota-kotairo iroopirori Kamiithari Ñaantsi awisako-siritan-tajyaari. ⁶ Ikanta nokinkitha-waita-kaapaakiri jiwari ipinkathatairi kimisanta-naatsiri, onimota-nakiri, tikatsi pasini ñaantsi inkanta-nakiri. (Kimitaka nokinasi-niintaka nokantaki “jiwari ipinkathatairi,” tikatsi atziri siyakotyyaarini Pawa yiriiprotzi.) ⁷ Irootaki kaari otzimanta opaita inkanta-wakinari, tima iyotanaki omapirotyaa ityaankakina Pawa noñaawinta-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari totamisitaa-nita-chani. Ikimitaakiri irirori Pedro ityaankakiri ikinkithata-kaayitairi nokaratzi notomisitaa-niyita. ⁸ Tima iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri Pedro inkinkithata-kaayitairi noshininka. Irijatzí ontyaanka-kinari naaka nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. † ⁹ Ikanta Jacobo, Pedro aajatzi Juan, ikimita-kaantakiri itzinkami kimisantzin-kariiti,

* 1:18 Pedro = Cefas † 1:19 Jacobo = Santiago * 2:3 kaari noshininka = griego † 2:8 noshininka = totamisitaaari

iyotanaki iriitaki Pawa kaminthaa-kinari. Aripaitira yaakamiithatanakina, ari ikimitaa-wakiri aajatzi Bernabé, ari onkanta nojatakaantanakarori nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. Ari ikimitanakari irirori ikinkithata-kaayitairi noshininkapayi. †¹⁰ Ipoñaanatanakina: “Aririka pijayitaki tsika-rika-payi, ontzimatyii pintakotajyaari asinonkain-kariiti.” Tima nomatzi-tataikaro notakoyitakari, irootaki nanta-piinta-yitakiri.

Ikisathai-tziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta ijatakira pairani Pedro Antioquía-ki, tzimatsi ikinakaasitakari irirori, ari nokisathata-kiriri. ¹² Tima owakira ijataki Antioquía-ki, imawita-paakaro kamiithari, yakyoota-paakiri kaari ishininkatyaa. Iro kantacha yariiijitaka anta ityaantani Jacobo, ari otzmanakiri ikina-sitani Pedro, iwashaanta-nakiro yakyoo-witari kaari ishininkatyaa. Oshiki itharowan-takari ikaratzi ariitapainchari amitarori itomisitaa-nita. ¹³ Imatzita-nakaro pasini Judá-iti kimisanta-witain-chari, ari ikimitzi-tanakari aajatzi Bernabé irirori, imata-kota-nakiri yokaiti owapyiimotan-taniri. ¹⁴ Ikanta noñaakiri Pedro ti imonkaratiro iroopirori Kamiithari Ñaantsi, ari napatotakiri ikaratzi kimisanta-tsiri, iñaajiitakina maaroni nokantakiri Pedro: “Ishininka Judá-iti pinatzi awiroka, tima piwashaantiro amiwitari pairani, pikimita-kotari kaari ashininkata. ¿Paitama pisinsitan-tariri atziri-payi kaari Judá-iti isiya-kotairo akimiyita aroka? ¹⁵ Omapiro-witayaa, Judá-iti anatzii arokaiti, ti ankimita-kowityaari kaari ashininkata ikantaita-piinta-witari ‘kaari-piro-siriri.’ ¹⁶ Iro kantacha, ayotzi iroñaaka tikatsira matironi intampatzika-siriti imonkarawityaaromi Ikantakaan-taitani, apatziro imatziro Jesús Saipatzii-totaari itampatzika-siritakai awintaa-siritaari. Irootaki awintaantaariri aroka, antampatzika-sirita-jiita. Tima ti amatiro antampatzika-siritanti Ikantakaan-taitsiri.” ¹⁷ Aamaiyaa tzimatsi kantaini: “Paminanata-nakiro itampatzika-siritaimi Saipatzii-totaari, iro kantacha aikiro pantatziro kaari-pirori. Iriira Saipatzii-totaari kaaripiro-siritakayimiri.” Nokantzi naaka: ¡Ti ari onkanyaa! ¹⁸ irootaki aminaasi-waita-chari asintsita-wakaiyaa, ankanti: “Thami amonkara-yitajiro maaroni Ikantakaan-taitsiri.” Tima okimiwaitakaro napirotiromi nomporokiro tsika-rika opaita kaari witsika-chani kamiitha, ipoñaanapiita-jiromi nowitsikairo tsika okanta-jaanta pairani. ¹⁹ Tima onkimiwaita-jyaaro nonkama-pithata-kityiromi naaka Ikantakaan-taitsiri, ari okarata-paaki nosintsiwintaro nomonkara-yitajiro. Apatziro noñiuro nañaaji nantayita-jiniri okaratzi ininta-kayinari Pawa. ²⁰ Nokimita-kaanta-nakiro nontsipata-jyaarimi Saipatzii-totaari ikimaatsita-kaitakari pairani ipaika-kotai-takiri. Tima nonkimitakota-najyaari tsika ikanta kaminkari, tikatsi yantanaji. Tima okaratzi nantayita-najiri tira naaka nintakaa-sityaaroni, Saipatzii-totaari antakayi-narori. Nawintaa-naari Itomi Pawa, tima antaroiti itakotaana, ikamawintaana. ²¹ Ti noninti naparatiro ikaminthaaajana Pawa. Irootaki kaari nokantanta: Ontzimatyii amonkara-yitajiro Ikantakaan-taitsiri añaantyaarori awawisaako-siri-yitaji. Tima aririkami nonkantimi, aminaasityaami ikama-winta-yitakai Saipatzii-totaari.

3

Inampi-siritantai Tasorinkantsi awintaa-sirityaari Saipatzii-totaari

¹ ¡Iyikiiti, Galacia-satzi! ¿Tsikama okinakika piyotani? Okimiwaitakaro inkisa-winthai-timimi. Tima pairani noiñaarontakimiro tsika ikantai-takiri Jesús Saipatzii-totaari ipaika-kotaitakiri. ² Intaini nonintzi nosampitimi tsika okanta inampi-siritantakamiri pairani Tasorinkantsi. ¿Irooma inampi-siritantakamiri pimonkara-yitziro Ikantakaan-taitani? Tira. Iro kantakaan-tziro pawintaa-siri-yitanaari Saipatzii-totaari. ³ ¿Masontzi-sirima pinatzii? ¿Pimaisanta-kiroma antampatzika-siritakimi pairani Tasorinkantsi? ¿Pikinkisiryaaama piñaa-sintsi-waityaa apaniroini piwathaki irootaki thotyimimi otampatzika-siritimi? ⁴ ¿Aminaa-sityaama okaratzi pikimaatsi-wintakari pairani? Kimitaka ti aminaasi-waityaa. ⁵ Tima Pawa otyaanta-kimiriri Tasorinkantsi, itasonka-winta-yitakimi, piñaayitakiro kaari piñaapiinta-yiwita. ¿Irooma piñaanta-yitakarori okantakaan-tziro pimonkara-yitziro Ikantakaan-taitsiri? Tira. Iro piñaanta-yitakarori pawintaa-naari Jesús Saipatzii-totaari.

Yantzi-mota-wakaari Pawa itsipatari Abraham

⁶ Tima pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-nakari Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani. ⁷ Iro piyojiitajiri awirokaiti, inkarati awintaa-siri-waitaa-chani, iriitaki matakirori ikimita-kotaari Abraham. ⁸ Iroka Osankinaritsi-pirori iñaawaitakiri Pawa pairani iñaanatziri nowaisatzini Abraham, tima iyotzitaika aritaki intampatzika-siri-yitairi pasini-satzi atziri-payi kaari Judá-iti aririka yawintaa-siri-yitajyaari. Ikantaki-ranki:

Awiroka kantakai-yaaroni nontasonka-wintan-tajyaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki.

⁹ Ari ikanta-tzimaitari Pawa tasonka-winta iwayitairi awintaa-siritzinkari, ikimitaa-kaantaari tsika ikantakiri pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-siritaari irirori.

¹⁰ Tima inkarati awintaarori imonkaratairomi Ikantakaan-taitani, mishataari inatzii. Tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Mishataari inatyii kaari thotyironi imonkaratairo isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiri.

¹¹ Ari okanta-tzimaita, tima tikatsi matironi intampatzika-siritzi-motiri Pawa imonkara-yitairiromi Ikantakaan-taitsiri. Irootaki ikantan-taitari sankinarin-tsiki:

Tampatzika-siri inatzii awintaa-siriri, aritaki iñiuro yañaanta-jyaaro.

¹² Irooma Ikantakaan-taitsiri ti ari onkanyaa, tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Tzimatsi-rika monkarataironi, iriitaki ñiironi yañaayitaji.

¹³ Iro kantacha okawintha itsiparyaa-kowintai Saipatzii-totaari imishakowintai-tantairiromi Ikantakaan-taitsiri, iriitaki yasita-kayitaka apaniroini imishatai-takiri. Iriitaki ikinkithata-koitakiri pairani osankinari-tsiki, ikantaitzi:

Omishataari inatzii ithatai-takiri incha-kotaki.

¹⁴ Irootaki imatanta-karori Jesús Saipatzii-totaari, tima irootaki ikasiya-kayi-takiriri pairani nowaisatzitini Abraham. Ari okanta iñaanta-yitaarori kaari Judá-iti itasonka-wintai-tairi, itsipa-siritai maaroni Tasorinkantsi awintaa-siri-yitaarira.

¹⁵ Iyikiiti, thami nosiyakaa-wintimiro okaratzi amiyitari aroka. Aririka ontzimi ankasiyakaa-wakai-yaari, asankinata-kotziro iyotantai-tyaari tzimatsi akasiya-kayiriri ashininka. Aririka asankinata-kotakiro, tikatsi matironi iwasiñaajiro okaratzi sankinatain-chari. ¹⁶ Ari ikimitaa-kirori pairani Pawa, tzimatsi ikasiya-kaakiriri nowaisatzitini Abraham impiriri aajatzi incharinityaari. Piñaakiro iyikiiti, tira iñaawinta-koitiri aka inkarati incharinita-nakyaari nowaisatzitini Abraham, apatziro iñaawinta-kota aparoni incharinityaari, iriitakira Saipatzii-totaari. ¹⁷ Ñaakiro, iriitaki yitaka Pawa pairani Abraham ikasiya-kaakiri, ikantakiri: “Abraham, tzimatsi ankasiyakaa-wakai-yaari.” Okanta awisaki pairani okaratzi 430 osarintsi, ari yampoiwaitairi Moisés isankina-yitairo Ikantakaan-tziri Pawa. Iro kantacha okaratzi isankinatakiri Moisés, tira owasiñaairo okaratzi ikasiya-kaitzi-takariri Pawa pairani Abraham. ¹⁸ Tima iroorikami ninta-pirota-chani amonkara-yitajiromi Ikantakaan-taitsiri añaantyaarori impayitairi Pawa, aminaa-sityaami okaratzi ikasiya-kaitzi-takariri pairani Abraham. Tima pairani ti ontzimi-wityaa Ikantakaan-taitsiri imonkaratirimi Abraham, apatziro yawintaa-siritakari Pawa, irootaki otziman-takari ikasiya-kaakiriri.

Paitama otzimantari ikantakaan-taitziri

¹⁹ ¿Paitama otziman-takari Ikantakaan-taitsiri? Iro otziman-takari añaakantiro ipiyathanka atziri-payi, irojatzi yariitan-takyaari incharinityaari Abraham ikasiya-kaita-kiriri pairani. Tima ityaantaki Pawa Maninkari isankinata-kayiri Moisés Ikantakaan-taitsiri. Iriitakira Moisés kantako-winta-kiriri pairani atziri-payi anta. ²⁰ Tima oshiki tzimawitain-chari pairani kantako-wintan-taniri. Iriima Pawa aparoni ikanta irirori.

²¹ ¿Awasiñaak-kiroma Ikantakaan-taitsiri okaratzi ikasiya-kaakiriri Pawa pairani Abraham? Ti awasiñaairo. Iroorikami wawisaako-siritan-tatsinimi Ikantakaan-taitsiri, aritaki amatakiromi antsiparyaako-winta-yitaimi antampatzika-siri-yitajimi amonkara-yitana-jirora. ²² Iro kantacha, oiñaaronta-kayiro Osankinaritsi ompairo akaaripiro-siri-witaka. Ontzimatyii awintaa-sirita-jyaari Jesús Saipatzii-totaari, añaanta-jyaarori ikasiyakaa-kayiri pairani Pawa.

²³ Tima pairani tikira awintaa-siri-waita-naariita, kimiwaitaka asitakota-tyiimi Ikantakaan-taitsiri, ayaawinta akanta omonkara-paititan-tyaari awintaa-siritan-tyaari, ti añaawityaaro asaikasi-waityaa antayitajiro okaratzi anintayitziri aroka. ²⁴ Pairani oyomitaani owayitai Ikantakaan-taitsiri, okimita-kaantakai iyomitai-tziri iintsi iyotantyaarori ompaityaa yantiri. Irojatzi oyotakaa-jirori awintaa-siritan-taariri Saipatzii-totaari, ari okanta atampatzika-siri-yitanti awintaa-siritani. ²⁵ Tima ayotajiro awintaa-siri-yitaari, ti onkowanajyaa oyomitaa-yitai Ikantakaan-taitsiri opaita antayitairi. ²⁶ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, itomi iwayitanaimi Pawa. ²⁷ Pikaratzira pikiwaa-wintaari Saipatzii-totaari, osiyawaita-naatyaaro iriimi pinkithaata-kotyaaari. ²⁸ Tima pinkarati pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi imanintanaki irirori, okantawita: aroka-rika Judá-iti, kaarika Judá-iti, aroka-rika ompirataari, iriirika ompirataniri, aroka-rika sirampari, iroorika

kooya, tikatsi ompaiyitajyaa iroka, owichaa ikantakaa-yitai maa-roni. * ²⁹ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, kimi-waitanakami awirokami incharinita-najyaami Abraham, awirokataka ñiironi okaratzi ikasiya-kaita-kiriri pairani irirori.

4

¹ Pinkimi nonkanti aajatzi. Ikimita-koitakari aparoni iinchaaniki yasitakaari iriri iwaararo inkasiya-kaiyaari apaata yantari-takirika. Okantawitaka iriitwataka asitakaro iwaararo ainiro yintsitzi, ikimita-kotari tsika ikanta ompirataari, ² tima tzimatsi kimpoyiiniriri iwaararo yasitakaariri iriri. Apaata aririka yantaritaki, omonkaratakyaa ikantakiri asitariri, aripaiti impaitajiri yasitakaitariri pairani. ³ Ari akantayi-witakari arokaiti pairani, akimita-kotakari ikantaranki aparoni iintsi, akimiwitakari aajatzi aparoni ompirataari, amonkarata-siwaitakaro yamitaita-piintari aka os-aawiki. ⁴ Iro kantacha ininta-paitita-paakira Pawa, ityaantakiri Itomi, itziman-tapaakaro aparoni kooya, ontzimatyii imonkarata-paintiro irirori Ikantakaan-taitsiri. ⁵ Iro ityaankan-taita-kariri onkantyaa isaikasi-waitan-tajyaari monkara-waiwitarori Ikantakaan-taitsiri. Iro añaantaarori itominta-yitai Pawa. ⁶ Tima itomi Pawa pinayitaji, ityaanka-kimiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaami. Iriitaki ñaawaita-kaayitairi aririka amanayiti, akantzi: “¡Apaá, Asitanari!” ⁷ Ñaakiro, tira awiroka onampitaari, itomi iwayitaimi Pawa. Tima intomin-taami, inintaki piñaayitairo okaratzi ikasiya-kaakimiri.

Añasintyaaro-rika Ikantakaan-taitsiri akimita-naatyaari piman-taari

⁸ Tima pairani ti piyowityaari Pawa, piwawanita-siyitakaro iwitsikani-payi atziri, irootaki ompirawaita-kamiri. Titzimaita ompawawityaa iroka. ⁹ Irooma iroñaaka piyotajiri awiroka Pawapirotatsiri. Thami ankantawaki, iriitaki Pawa oyotzimiri awiroka, yaakamiithataimi. ¿Paitama pinintantari papiitairo tsika pikantawita pairani? Tira apantyaaro. ¿Pininta-tziima pinkimita-kota-jyaari ompirataari? ¹⁰ Tima pimairinta-piintan-takaro kitaitiri-payi, kasiri-payi, aajatzi osarintsi-payi. ¹¹ Kimitaka ampinaasi-yitaka okaratzi noyomitaa-yiwita-kamiri.

¹² Iyikiiti, pinkimi nonkantimiri: Ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka, tima nowashaantajiro nokantawita pairani, nokimita-kotaamiro pikanta-jiita awirokaiti pairani. Ti pimaninta-sirita-wakina ¹³ nomantsiya-waiwitatyaa, nosaiki-motakimi, ari okanta nitanta-paakarori nokinkithata-kotzimiro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴ ti pimaninta-sirita-wakina piñaawa-kinara nomantsiya-waitaki, pinkimita-kaantakina naakami Imaninkariti Pawa, paakamiitha-jiitakina. Pikimita-kaantakina aajatzi iriirikami paakamiithatakimi Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Pairani owakira piñaawakina antaroiti pikimo-siri-winta-wakina. Kimiwaitakami aritaki pantaki-naromi aririkami nonkantimimi: “Iyikiiti, pinkitho-ryiinaro poki pimpinaro.” Iro pantantyaarori tima antaroiti pitakotakana. ¿Tsikama opaita kaari pikimo-siri-wintan-taana iroñaaka? ¹⁶ ¿Pisiyakaantzima nokisaniinta-tziimi nokinkithata-kaakimiro iroopirori?

* 3:28 kaari Judá-iti = griego

17 Iyikiiti, ikaratzi nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, inintatziira irirori pinkinkisiryaa-kotiri kamiitha-siri inayitzi. Tira inkamiitha-siriyiti, inintayitatzii pinthainka-siritajina naaka, iro paakamiithatan-tyaariri irirori. 18 Kamiitha asi owiro paakamiithata-piintajina, ti onkowa-jaantyya nosaiki-motimi pinampiki. 19 Notomiiti, antaroiti okatsitzi-motana nokinkisiryaa-koyitami, osiyawaitakaro okatsita-kotzi kooya. Aikiro onkatsitzi-mota-tyiina irojatzii pimonkaratan-takyaarori inintakaa-kimiri Saipatzii-totaari. 20 Tsika nonkantyyaaka nosaiki-motan-tyaamiri iroñaaka anta onkantyya nonkinkitha-waita-kaantyyaamiri kamiitha. Tima ti noyoti opaita awishi-mota-kimiri.

Osiyaka-wintantzi Sara aajatzi Agar

21 Nonintzi yakina ikaratzi nintatsiri imonkara-yitairo Ikantakaan-taitsiri. ¿Tima inkima-kotiro tsika okanta-kota? 22 Iroka okanta-kota: Pairani itzimaki apiti itomi nowaisatzitini Abraham. Itakarori itomi, iro tsimakiri impiratani, iriima pasini itomi, iro tzimakiri iinapirori, kaari ompiratani. 23 Tima inintakaa-nikiini Abraham iwaiyan-takaakiro impiratani, irootakira tasonkacha owaiyanta-piintai-tziri intsi-payi. Iriima owaiyan-takiri iinapirori, inasitaka irirori, tima iriitaki ikasiya-kaakiriri Pawa. 24 Tzimatsi opaita osiyakaa-wintakiri iroka apiti kooya, tima apiti okaratzi antzi-mota-wakaantsi. Kooya paitachari Agar ompirataaro onatzii, irootaki osiyakariri ikaratzi ñasintsiwinta-yitarori imonkaratiromi Ikantakaan-taitsiri isankinata-kaantakiri pairani Pawa Kitoochiintoniki. 25 Iroka otzisi Kitoochiintoni saikatsiri Mamiriniki, ari ipaitai-tzirori aajatzi Agar. Ikaratzi otomiyitari Agar, ikimita-kotaro tsika okanta impirataitaro iroori. Iriitaki osiyakaa-wintari Aapatyyaawini-satzi sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitsiri. 26 Irooma pasini kooya iinapirotari nowaisatzitini Abraham kaari impirataitari, irootaki kimitakarori iroomi aniro-tari. Irootaki asiyakaa-winta-kirori inkarati anintaa-jachani pasiniki nampitsi paitachari aajatzi Aapatyyaawini saikatsiri inkitiki. 27 Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitaki:

Okantawitaka ti piwaiyanti, maaniri pinawitaka, iro kantacha antaroiti pinkimo-siritai.

Ti piñaawityaaro pinkimaatsityaa piwaiyanti, pinkimosiriwin-tajyaa. Tima oshiki tzimaatsini piwaiyani okantawitaka imaninta-witaitakami, ari panaa-kotajiro tzimawita-chari oimi.

28 Iyikiiti, ari akimitaari Isaac otomi iinapirori nowaisatzitini Abraham, tima tzimatsi ikasiyakai-takairi aajatzi arokaiti. 29 Tima pairani yoka otomi kooya ompirataaro tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Abraham, antaro ikisaniintakiri otomi iinapirori tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Tasorinkantsi. Irootaki tasonka-chari aajatzi iroñaaka. 30 Iro kantacha ¿Paitama ikantai-takiriri Abraham Sankinari-tsiki? Iroka ikantai-takiri:

Ontzimatyii pimisitowiro pimpiratani, ojatai, aanajiri otomi. Tima iriitaki otomi piina-pirori asitajyaaroni okaratzi tzimi-motzimiri.

31 Ari okanta-tzimaite iyikiiti, tira ontomin-tayitaji ompirataaro, akimitaari otomi kaari ompirataaro.

5

Piriipiro-wintairo piñaajiro pisaika-siwaitaja

¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsiparyaa-kowintairi, irootaki añaanta-yitaarori asaikawaiyita-sitaja. Ontzimatyii aripiro-wintajiro, tima ti onkamiithati apiitajiro ankimita-koyita-jyaari tsika ikanta ompirataari. ² Pinkimi nonkanti. Naaka Pablo kamantzi-mirori iroka ñaantsi. Aririka pininti pimonkaratairo intomisitaa-niitimi, ampinaasi-waitaka pikimisanta-najiri Saipatzii-totaari. ³ Nonintzi napiitiro nonkantiri ikaratzi nintatsiri intomisitaa-niityaa, ontzimatyii ithotyiiromi maaroni Ikantakaan-taitani. ⁴ Tima inkarati nintanaatsiri imonkaratiromi Ikantakaan-taitani onkantyyaa intampatzika-siritan-tajyaarimi, itsiparyaa-naatyaari Saipatzii-totaari, ti iñiuro inkaminthaajiri. ⁵ Irooma arokaiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi akimisantajiri Saipatzii-totaari, ayaakowinta awajiri itampatzika-siritai. ⁶ Tzimayitatsi totamisitaa-nita-chari, iriima pasini ti imatiro irirori. Ti onkowa-jaantajyaa iroka yasiyitajaira Saipatzii-totaari. Iro ninta-pirotacha ankimisanta-pirota-najiri, ari onkantyyaa antakoyita-wakaan-tanajyaari. ⁷ Pairani kamiitha pikanta pikimisanta-yitanaki. ¿Paitama owashaanta-kaaki-mirori iroopirori? ⁸ Tira iri washaantakayimiro ni itakamiri iyosiiwitakami. ⁹ Tima ikantaitaki pairani: “Kapichiini onawita siñakayirori opatha, aritaki omatakiro osiñakayiro maaroni opatha.” ¹⁰ Nawintaakari naaka Awinkathariti, iriitaki kinkisiryaa-kaimini airo pisiritantaro pasiniyita-tsiri. Iro kantacha ontzimatyii iwasankitaitiri nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, onkanta-witakyaa tsika-rika intzimi. ¹¹ Iyikiiti, ti nosintsiwintimi pinto-misitaa-niyityaa. Arimi nonkantyyaa, ¿Arima inkisa-niintawintai-takinaro nokinkithata-kotziro ipaika-kotai-takiri Saipatzii-totaari? ¹² Iro kantacha, ikaratzi nintayita-tsiri intzipina-sirita-kayimi, noninta-taiki naaka iriitaki pithoka-sitaita-chanimi intotaa-nityaa irirori.

¹³ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosiitai-takimi okanta piñaantaarori pisaika-siwaitaja. Iro kantacha, ti onkamiithati pantayitairo okaratzi pinintakaa-sitari awiroka. Iro kamiithatatsi pintakota-wakai-yitajyaa. ¹⁴ Oshiki onawita ñaantsi isankinatai-takiri pairani Ikantakaan-taitaniki, iro kantacha aparoni okanta kowapirota-chari ayotajiri, ikantaitzi:

Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

¹⁵ Irooma aririka piwatsimaa-wakaiyaa ipoña pinkisa-wakaiyaa, aritaki piñaakiro pimpyaa-sirita-wakaiyaa.

Iniwita-sitaitari, aajatzi ikowakaan-tziri Tasorinkantsi

¹⁶ Pinkimi nonkanti: Aririka panta-piinta-najiro ininta-kayimiri Tasorinkantsi, aritaki piñaajiro piwashaantairo ayimatzi piniwita-siwaitari. ¹⁷ Tima tzimatsi piniwita-siyitari awiroka, tzimatsi aajatzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi. Tira osiya-wakaiyaa iroka, onasiyita. Ari okanta kaari panta-piintantaro piniwita-siyitari. ¹⁸ Iriirika Tasorinkantsi antakaa-najimiro inintakaa-yitzimiri, tira pañaimotajiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁹ Ti omaantyyaa antapiintzirori iniwita-siyitari, iroka ikantayita: Ti iinatyaaro itsipatari imayimpi-waitzi, iñathata-wakaa-waita, ñaathata-siwaitan-taniri, ²⁰ yamanawaitziri iwitsikaitani, iwisiryyaa-waijiita, ikisaniinta-wakaa-waita, iñaana-winthata-wakaa-waita, ti yawintaa-wakaa-waityaa, iyatsimata-wakaa-waita, imaimanita-wakaa-waita, ti yaripirota-wakaa-waityaa,

ti yaapatyaa-wakaa-waityaa, ²¹ isama-kota-wakaa-waitaro yasiyitari, iwawakaa-waita, isinkiwaita, iniwikitakaro yoimosirinka-waityaa yantantyaarori kaari-pirori, yantayitziro tsika-rika opaiyitari. Tima irootaki nosintsi-thata-kimiri pairani airo pantanta-yitaro iroka. Tima aririka pantayitakiro, airo piñiuro impinkathari-wintaimi Pawa. ²² Irooma okarlatzi yantakaan-tziri Tasorinkantsi, añiuro antakotantyaa, tharowinta ankantyaa, kamiitha asaikanaji, amatsinkawintaniri, kawintha okantanti, pimanta-waitaniri, oisokirotaniri, ²³ tsinampa-siriri, ñaako-siritaniri. Ti othaña-pithatairo Ikantakaan-taitziri amayitajiro iroka-payi. ²⁴ Iro kantacha, ikarlatzi owashaantajirori kaari-pirori yasiyitaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka ipaikakotaa-tyiromi okarlatzi iniwita-piinta-sitari yantasi-tyaarimi irirori.

²⁵ Tima inampi-siritan-taira Tasorinkantsi, ontzimatyii amata-piintairo okarlatzi inintakaa-yitairi. ²⁶ Ti onkamiithati ankimosiriwinta-waityaa, ti onkamiithati ankantzi-moniinta-kaawaityaari ashininka, ti onkamiithati asamako-niinta-waityaari yasiyitari pasini.

6

¹ Iykiiti, aririka piñiuri tzimatsini ikinakaa-sitani, tima antaiki-siri pikantaka awiroka, piyomitaa-najiri. Paamawintyaa tsinampasiri pinkantyaa, otzimi = kari pikinakaasitani awiroka. ² Pamitakotawakai-yitanajyaa, pinkimita-kaantiro piwatsinaryaa-kota-wakaa-tyiiaami yanatai-tziro tinari. Tima ari onkantyya pimonkaratantyaarori pantayita-najiro ikantakaantsiri Saipatzii-totaari. ³ Tzimatsirika kinkisiryaa-waita-chari, inkanti: "Iripiuro nonatzi naaka." Apaniro yamatawi-waitaka, tima tikatsi impaita-matsityaa irirori. ⁴ ontzimatyii ankinkisiryaa-kotyaa maaroni, inkini ankimo-siri-wintawakaiyaa. Airo akanta-siri-waitzi: "Nanaakiri yonta." ⁵ Tima maaroni ontzimayitzi ikowaitakiri antayitiri.

⁶ Ikarlatzi ikinkithatakaa-piintai-tziri iñaani Pawa, okamiithatzi impinatiri yomitairiri, tima tzimatsi kowityii-motariri irirori.

⁷ Tikatsira matironi yamatawitiri Pawa. Ikarlatzi nintawitachari yamatawitirimi, apaniro yamatawi-waitaka. Okimiwaitakaro tsikapaita-rika impankitai-tirimi, aririka onkithotanaki airo opasinitzi okithoki iroatzi inkoyaaiti tsika okanta ipankitai-takiri. ⁸ Ari ikimitari ikarlatzi antapiinta-kirori iniwita-siyitari, kimiwaitaka yawiitaa-tyiromi owasankitaantsi. Iriima ikarlatzi antayita-najirori inintakaan-tziri Tasorinkantsi, kimitawai-jiita iri awiitaji-ronimi añaanitantsi. ⁹ Ontzima-tyiira amawintyaa airo apirawintantaro antayitairo kamiitha-yitatsiri. Aikiro ajatakaa-nakityiuro, airo okantzimoniinta-waitajai. Ari onkantyya añaanta-jyaarori kimiwita-karori yawiitai-takiri. ¹⁰ Irootaki aninta-pirotantari anisironka-yitajyaari maaroni, aroka iri anisironkata-wakaiyaa akarlatzi akimisanta-yitajira.

Itharowintaro Pablo ipaika-kotzi-wintakari Saipatzii-totaari

¹¹ Iykiiti, naakataki sankinatzi-mirori nakoki iroka, antaro-payi nokanta-yitakimiro. ¹² Tima inkarati sintsiwinta-kimiri pinto-misitaa-niyityaa, inintakaa-siwaitaro irirori, inimota-kaantyaariri

ikarajitzi. Ari onkanyaa airo imaimanitan-taitari inkinkithata-kotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri. ¹³ Tima inkarati totamisitaa-nitain-chari, ti imonkarataa-jatiro Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha isintsiwinta-waitakimi awiroka pinto-misitaa-nitajyaa, ari onkanyaa intharowintan-tyaari aririka imatakaa-kimiro isintsiwintimi. ¹⁴ Irooma naaka ti noninti nontharowinta-waityaa, iro noninta-taiki nontharowinta-jyaaro ipaika-kotai-takiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Tima ipaikako-wintakana naaka Saipatzii-totaari, okimiwaita-naaro onkama-pithata-tyiinami osaawi-sato, ari nokimitzi-motakaro naaka nokama-pithatakiro osaawi-sato. ¹⁵ Tikatsira ompaitzi-mota-najyaari Saipatzii-totaari aroka-rika totamisitaa-nitaari, tirika antomisitaa-nityaa. Iro kowapirota-naachari ikimita-kaantajai owakirami iwitsikaitajai. ¹⁶ Inkarati kimisantaironi nokantayitakiri, ari isaikayitaji kamiitha, nisironka inkantaitiri. Ari inkantayitajyaari ikaratzi yasipirotaari Pawa iroñaaka, ikimitaa-witakari pairani Israel-iiti.

¹⁷ Ari okarata-paaki iyikiiti, ti noninti imaimani-waitaitina. Tima oshiki iwirona-wintai-takinari naaka Awinkathariti Jesús.

Owiraantarori withataantsi

¹⁸ Iyikiiti, nonintzi inkawintha-siritaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI EFESO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo, Ityaantani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Awirokaiti nosankina-yitzini pikaratzi yasiy-itaami Pawa, pikimisanta-nairi Jesús Saipatzii-totaari anta Efeso-ki. *

² Onkawintha inisironkata-jyaami Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Itonka-winta-siritantzi Saipatzii-totaari

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriritari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki tasonka-winta-siritairi ityaanka-kairi Saipatzii-totaari ipoñaakaro inkitikinta. ⁴ Iriitaki oyosiyita-kayiri pairani tikira-mintha iwitsiki-roota kipatsi, iyotzitaka ari yasiyitai Itomi, kitisiri ankantzi-mota-jyaari, tikatsi inkanta-koitai. ⁵ Oshiki itakoyitakai. Ari okanta ityaantan-takairiri Jesús Saipatzii-totaari, iro opoñaantari itominta-yitai, tima ikowitaika irirori pairani inisironka-yitajai. ⁶ Irootaki awisiryaa-wintanta-piinta-jyaariri Pawa, tima antaroiti ikawintha-yitai, yaapatyaa-yitajai, iro opoñaantari ityaanta-kairi Itako-pirotani. ⁷ Tima oshiki ikawintha-yitai, ipinako-winta-yitajai ikapathain-kamintakai pairani Itomi. Ari okanta ipyaakotan-tairori antayiwitakaro kaari-pirori. ⁸ Ari ikinakairori Pawa, tima yotaniri inatzi, iroopirori onatzii ikinkisiryaaantari irirori. ⁹ Iyotakaa-yiitairo okaratzi ikinkithasiritzi-takari pairani irirori, tikatsi yowityaaroni onkarati yantajiri. ¹⁰ Tima okaratzi ikinkithasiritzi-takari, aritaki onthotyaaakya omonkara-yitajyaa. Aririka impiyaji Saipatzii-totaari, ari inkarati impinkathari-wintairi maaroni tzimayitatsiri inkitiki, aajatzi kipatsiki.

¹¹ Ikinkithasiritzi-takaro okaratzi iyotakaa-yitairi iroñaaka. Irootaki iyosiyitan-tajairi, tima inkasiya-kaitzita-kayiri intyaantajairi Itomi. Tima okaratzi yantayitakiri, irootaki ikinkithasiritzi-takari pairani irirori. ¹² Irootaki imatanta-yitakarori iroka Pawa, onkanyaa nonkimosiriwintan-tyaariri nokarajitzi nitayitakaro nawintaa-nakari Saipatzii-totaari. ¹³ Ari pikimiyitakari aajatzi awirokaiti omapoka pikima-kota-wakiri Saipatzii-totaari owakira ikinkithata-koita-paakiro Kamiithari Ñaantsi, pikimisantanaki. Tima ikasiya-kaita-kamiri pairani intyaankimiri Tasorinkantsi, iriitaki yotakayimironi yasiyitaa-tyaami, ari inkantaitaa-tyiironi inampi-siritan-tyaami. ¹⁴ Tima añaakiro ti yookajai Tasorinkantsi, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiro okartzira ikasiya-kaajairi. Asi owatyiro irojatzi itsiparyaaakowintan-tajyaariri ikeratzi ipinako-wintairi irirori yasiyitajai. Irootaki iwisiryaa-wintan-taityaariri otzimi-motziri iwaniinkaro.

Oyosirita-kaantzirori, oiñaarontzirori aajatzi

* 1:1 yasiyitaami Pawa = kitisiriri

15 Tima nokima-kotakimi tsika pikanta pikimisanta-najiri Awinkathariti Jesús, tsika pikanta pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari, † 16 ti nowashaantiro nopaasonkita-kowintzimi, namana-kota-piintzimira. 17 Namaniri Iwawani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, asitarori waniinka-rontsi. Irootaki nokowa-kotan-tariri iyosirita-kayimi, yoiñaaronta-pirota-jimiro tsika ikanta-kota irirori, 18 inkinkithasirita-kayimi onkanyaa piyota-kotan-tyaarori iyaakoniintari ikaratzi ikaima-siritairi, piyota-kotan-tyaarori aajatzi owaniinkata-taika iñaakayita-jiriri Pawa yasiyitaari, 19 piyota-kotan-tyaarori aajatzi antaroiti isintsinka tikatsi kimityaarini. Oshiki onkanta-kaayitajai isintsinka akaratzi akimisantajiri. Tima irojatzi isintsinka 20 ipiriintan-taariri pairani Saipatzii-totaari ikamawitaka, yaanajiri inkitiki, imisaika-wajiri irako-piroriki. 21 Ari ikaratajiri Pawa ipinkathari-wintajiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawitachari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-taniri, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Tira apatziro impinkathari-wintairi ikaratzi tzimayitatsiri iroñaaka, ari inkarati impinkathari-wintajiri tzimayitaa-tsini apaata. Omapiro yanaa-kotantaki, tima pinkathari-pirori inatzi. 22 Tima irijatzi Saipatzii-totaari imatakairi Pawa ijwatairo maaroni, ikimita-kowaitakari makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani. Irijatzi Saipatzii-totaari ikimita-kaanta Pawa iriimi iitoyita-jyaami ikaratzi kimisantaa-tsiri. ‡ 23 Iriima ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri, ikimiwaitaka iwathami inatyimi Saipatzii-totaari, inampi-siri-yitan-taari. Ithotyiro isaikaki tsika-rika-payi.

2

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

1 Iriitakira Pawa owañaayitajimi awirokaiti, tima pairani kimiwaitaka owamaayita-tyiimimi piyaari-piro-siritani. 2 Iro pantayita-piintakiri tsika ikanta piñaayitziri osaawi-satziiti, pantasi-yitakaro ikantakaan-tziri sintzitakairori tampyainka, iriitakira winthata-kaayitariri atziri-payi impiyathatyaari Pawa. 3 Ari akantawitakari pairani maaroni arokaiti, antapiintakiro anintakaa-siwaitari, aniwita-siwaitari aajatzi, irootaki akinkisiryaa-piintakari. Ari akimita-koyiwitakari inkarati iwasankitaitairi. 4 Iro kantacha Pawa nisironkatan-taniri, oshiki itakoyitai, 5 yañaakaa-yitai owamaima-witakai kaari-pirori iwañaajiriranki Saipatzii-totaari. (Tima oshiki ikaminthaajimi Pawa, irootaki iwawisaako-siritantaamiri aajatzi awiroka.) 6 Tima iwañaajirira Saipatzii-totaari, ari ikimitaa-yitajiri aajatzi arokaiti. Iriitaki kantakaarori atsipa-siritantaariri Saipatzii-totaari Jesús inkitiki. 7 Irootaki yantanta-karori maaroni iroka-payi iyotantai-tajyaari apaata oshiki ikaminthaantaki, ityaanta-kairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitai. 8 Irootaki piñaantaarori pawisako-siri-yitai pawintaa-yitaari. Iriitaki Pawa kimitakaan-taarori impasita-jyaamiro awisako-siritaantsi, 9 tira awiroka matironi piwawisaako-sirityaa apaniroini. Ari onkanyaa airo pinkimosiriwinta-siwaitanta. 10 Tima iro iwitsika-yitan-takairi

† 1:15 yasiyitaari = kitisiriri ‡ 1:22 makoryaa-kitzitaantsi

ankimisantajiri Jesús Saipatzii-totaari, antayita-piintainiri kamiitha-yitatsiri, irootaki inintakaayita-kayiri pairani antayitiniiri.

Aripirotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹¹ Tima maaroni awirokaiti kaari Judá-iti, ipaiyitzimi noshininkapayi “Kaari totamisitaari.” Iriima iriroriiti ipaita-wakaiyita “Totamisitaari.” Tikatsi ompai-tzimaityaa, tima yantasi-yitakaro koñaanitatsiri awathaki. ¹² Pinkinkisiryaa-kotyaa, pairani tikira pinkimisan-tiriita Saipatzii-totaari, ti pintzipa-wityaari Israel-iiti, pinasijiitaka. Ti piyotako-wityaaro ikantakaan-taitsiri, ti piyotako-wityaaro aajatzi ikasiya-kaitairi. Okantawitaka pisaiki kipatsiki, ti piyotakotiri Pawa, ti piyowityaa aririka pawisakotajimi. ¹³ Irooma iroñaaka pikimisantajiri Saipatzii-totaari Jesús, paapatyii-yaari Pawa. Okantawitaka intaina piwawitakari pairani, iro kantacha ikapathainkawintakimi pairani Saipatzii-totaari, aripaiti paapatyii-yaari Pawa. ¹⁴ Ari okanta ikantakaakaro Saipatzii-totaari asaikan-taari kamiitha. Iriitaki kantakaa-karori Judá-iti ishininkatan-taariri kaari Judá-iti, yaakamiithata-wakaa. Tima pairani oshiki ikisaniintawakai-yitaka. Irooma iroñaaka kimiwaitaka itanto-ryaatyiiromi tantotsi onasiyi-witakariri. ¹⁵ Tima pairani noshininkapayi ikisaniintakiri maaroni kaari noshininkata, kaari yotakotironi Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha ikimaatsi-waitakaro pairani iwatha Saipatzii-totaari, ipyaa-pithatairi kantakaan-tzirori ikisaniinta-wakaa, ari opoñaanaja yaakamiithata-wakai-yitanaja, okimiwaita-nakaro aparonimi atziri ikantanaja iroñaaka. ¹⁶ Tima inkamawinta-kayi pairani Saipatzii-totaari ipaika-kotai-takiri, ari okarata-paaki akisaniintawakaa-piintaka, akimita-kaantajiro awamaaki-tyiiromi. Tima aparoni akantanaja awathaki aripiro-yitaari Pawa. ¹⁷ Iro ikantai-tantari pairani:

Ipokaki, ikamanta-yitajimiro kamiithari ñaantsi onkantyaa pisaikantajyaari kamiitha, tima intaina pisaika-yitaki. Ari ikimitaayitakiriri aajatzi saikayita-tsiri okaakiini.

¹⁸ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaa-karori añaanta-yitaarori akaratajiri awintaari Pawa, tima apintzi inatzii Tasorinkantsi matakayirori. ¹⁹ Ti piyotako-wityaari pairani Pawa, ti pishininkawityaari aajatzi. Iro kantacha pikimiyitaari iroñaaka ikaratzi kimisanta-yitziriri, ti pimpasinitzi-motajiri, tima pishininkataari Pawa.

²⁰ Pikimiwaita-naaro awirokami pankotsi iwitsikai-takimi. Iriima Kamantan-tzinkariiti aajatzi Tyaantaariiti iriitaki kimitakyaa-ronimi kisopatha kiraawiro tsika iwitsikai-takiro pankotsi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki otzinkami. *

²¹ Tima okaratzi iwitsikan-taitakarori pankotsi, kamiitha oosoyitaka, iro iwitsikan-taitarori itasorintsi-pankoti Awinkathariti. ²² Ari pikimiyita-naari awirokaiti pikimiwaitakaro tsika okanta oosoyita kamiitha pankotsi, ari inampi-siritantajyaami Pawa.

3

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

* **2:20** otzinkami = mapithanthaa, tima irootaki mapitatsiri iwitsikai-tzirori pankotsi kanta-kota-chari.

Inkinkithata-kairi Pablo kaari Judá-iti

¹ Irootaki opoñaantari, naaka Pablo, tima yasita-kotai-takina nokinkithata-kota-jimiri Jesús Saipatzii-totaari awirokaiti kaari noshininkata, ² piyojiitzi iriitaki Pawa owakinari nonkinkithata-kaayitajimi, tima antaroiti ikawinthaakimi. ³ Tima nosankinata-kimiro kapichiini tsika okanta iñaakai-takinaro kaari iyotako-witaita pairani. ⁴ Aririka piñaanatakiro, aritaki piyotajiro okaratzi noyota-kota-jiriri naaka Saipatzii-totaari kaari iyotako-witaitari pairani. ⁵ Tima pairani tikatsi atziri yotakowityaaroni yantiri Pawa. Iro kantacha iyotakayina Tasorinkantsi nokaratzi Notyaankaa-ritzi aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ⁶ Iroka kaari iyotako-witaita: Yawisako-siritzi-tajyaa kaari noshininkawita aririka inkaman-taitajiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari. Ari iñaakai-tajiri ikasiyaka-kaita-kiriri Judá-iti, tima ishininkata-wakaiyaa. ⁷ Irootaki nomatantaaorori iroñaaka nokinkitha-yitajiro, tima iriitaki Pawa tasonka-wintasiritanari nantantarori okaratzi aawyaa-sirita-kainari isintsinka, tima oshiki ikaminthaajana.

⁸ Tima naaka yanaa-kotani maaroni yasiyitaari Pawa. Iro kantacha ikaminthaajana naaka, isinitakina nonkinkithata-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-iti, iro iyotanta-jyaari oshiki itasonkawinta-yitairi Saipatzii-totaari. * ⁹ Isinita-kinaro noiñaaronta-jiniri okaratzi amanako-witaka pairani yantiri Pawa. Tima iriitaki owitsikayitakirori maaroni añaayitairi iroñaaka. ¹⁰ Irootaki yantantakarori maaroni iroka, onkantyyaa iyotantyyaari inkiti-wiriiti pinkathariyitatsiri yotaniri ikanta Pawa, aririka iñaayitai akaratzi akimisantajiri. ¹¹ Tima yasi iwiro ikinkithasiritzi-takaro pairani yantiro, irootaki ityaankan-takariri Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús. ¹² Tima awintaari iroñaaka Saipatzii-totaari, aritaki yaakamiithatai Pawa, airo atharowanta-siri-waitari. ¹³ Irootaki nokantan-tamiri: Paamaiyaa okantzi-moniintami = kari okaratzi nokimaatsita-kowintakami. Tima irootaki tharowinta-yitajyaamini awirokaiti.

Antaro itakotaantsi kaari inthotyiti iyotakoitiro

¹⁴ Irootaki opoñaantari notyiroowa-sitari Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ¹⁵ tima iriitaki Pawa asiyitaariri maaroni, ikimita-kaanta-yitai arokayitaji ishininka. Okantawita aroka-rika inkiti-wiri, aroka-rika osaawisatzi. ¹⁶ Nokowa-kota-piintakiri Asitairi, otzimi-motziri owaniinkatan-tyaari, antaro intasonka-winta-yitimi, yaawyaa-sirita-kaayitaimi Itasorinka. ¹⁷ Nokowa-kota-piintakiri aajatzi Saipatzii-totaari inampi-siritan-tyaami, tima pawintaa-yitanajyaari awirokaiti. Pinkimita-kotyyaaro pankirintsi parithata-tsiri kamiitha, irootaki paapaikan-tanakyaa itakonka. ¹⁸ Irootakira ikimatha-pirotan-tajyaarori ikaratzi yasiyitaari Saipatzii-totaari, okimiwaitakaro antaro onatyiimi itakonka, santha onkaratimi, jinoki onkantyyaami, inthompoi onatyiimi. ¹⁹ Irootaki namanakotanta-piintamiri pinkimatha-pirotairo antaro itakotai Saipatzii-totaari, anaairo maaroni iyotako-witaitari, irootaki piñaanta-jyaarori ithotyiimi Pawa isaika-siri-pirotan-taami.

* 3:8 yasiyitaari = kitisiriri

²⁰ Thami antharowinta-jyaari Pawa, tzimatsiri isintsinka, iriitaki ñaakaayitaironi oshiki anaanakiro okaratzi akamiyitziriri. Airo athotyiro ankinkisiryaa-kotajiro isintsinka aririka añaayitairo okaratzi yantzimo-siri-yitairi. ²¹ Thami ankimosiriwinta-jyaaro okaratzi yantakaa-kiriri Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi okaratzi yantzi-motairiri awintaa-yitaariri. Ari inkimita-jyaari inkarati ancharini-yitajyaari, irasi iwiro aajatzi intharowinta-jyaari irirori. ¡Omapiwó!

4

Owichaa ikantakaa-yitajai Tasorinkantsi

¹ Aritakira okantayitakari, tima yasita-kotai-takina nokinkitha-kotajiri Awinkathariti. Irootaki nonkantan-tyaamiri: Panta-piintajiniri ikowakaa-yitajimiri, tima ikaima-siritani pinayitatzii. ² Tsinampa pinkantajyaa, amatsinka pinkantajyaa, kisasiwaini pinkantajyaa pintakota-wakai-yitajyaa. ³ Piñaa-sintsi-yitajyaaro pijata-kayiro pi-saiki kamiitha, tima iriitaki Tasorinkantsi owichaa-wakai-yitaamiri. ⁴ Okimiwaitakaro aparoni akantanaja awathaki, tima aparoni ikanta Tasorinkantsi. Ari okimitari aajatzi aparoni okanta ikasiya-kaayitajimiri Pawa piyaako-niintajiri. ⁵ Aparoni ikanta Awinkathariti, aparoni ikanta akimisantajiri, aparoni ikanta akiwaawintaari. ⁶ Aparoni ikanta Pawa, iriitaki Asiyitairi maaroni. Iriitaki pinkathari-wintayitajiri maaroni, ithotyiro inampi-siri-yitanta maaroni. ⁷ Iro kantacha, onasiyitaka imatakaa-yitairi Saipatzii-totaari itasonka-wintayitakaira. Okimiwaitakaro ompaityaami impasiyita-kairimi. ⁸ Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Owajinokaja, ijiwayitairi yiitsinampaakiri owayiri-witakariri.

Tima okaratzi yaapithatan-takiri, ipasiyitaari iwayiriti.

⁹ ¿Paitama ikantan-taitari: “Owajinokaja?” Irootakira ikantan-taitari, tima yitapaintaro ipoka-paintzi aka osaawiki kipatsiki.

¹⁰ Tima ikaratzi oshaawiinkain-chari kipatsiki, irijatzi owajinokaa-chari yanaa-pirotajiro ojinokitzi inkiti, irootaki ithotyaan-tarori isaikan-taaro maaroni tsika-rika-payi. ¹¹ Iriitakira tasonka-wintantayitaa-tsiri okanta Atyaankaa-ritan-taari aroka-payi. Tzimatsi Kamantan-tzinkari-tatsiri. Tzimatsi pasini kinkithata-kaanta-najirori ñaantsi yawisako-siritan-taitari. Tzimayitatsi pasini jwayita-najiriri kimisantzinkari, tzimayitatsi aajatzi yomitaan-taniriiti. ¹² Ari ikantayitaari maaroni yokaiti, iriyyitakira yotakaa-yitajirini inkarati yasiyitaari Saipatzii-totaari tsika inkantyyaa yantawaitainiri, inkini iwitsika-siritakaayita-jyaari, inkimitan-tajjaarori iwathami Saipatzii-totaari inatzii.

¹³ Irojatzi añaanta-jjaarori ayotako-pirotajiri Itomi Pawa, onkimitajjaaromi awichaa-wakai-yitajyaami akimisanta-yitajira. Irootaki amatantyaarori ajata-kayiro asiya-kota-jyaari Saipatzii-totaari, antaiki-siri ankantajyaa. ¹⁴ Aritapaaki akimitakari ikantaranki iintsi, oshiki ipasini-yitzi aikiro ijatatyii inkimotati. Tima ari ikantayitari kaari sintatsini yamatawitaitiri, iyotaiti-rika kaari tampatzikata-tsini. Iriiyitaki kimitakarori arapana-yitakairi tampyaa, okinayitzi tsika-rika-payi. ¹⁵ Irootaki añaawinta-yitajai iroopiro-pirotatsiri onkanta-kaakai atakoyitantaja. Ontzimatyii antaiki-siri-yitaji,

ankimita-jyaari tsika ikanta Saipatzii-totaari. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitana-jyaaronimi aito. ¹⁶ Irooma maaroni arokaiti akim-itaro iroorikami iwatha. Tima aparoni atziri kimotatziri iwathaki kamiitha owichaa-wakaiyita tsika iwawitonkiyita, tima kamiitha ikanta itikatsitzi iwathaki. Ari ankanta-yitajyaari arokaiti iwathay-itaira Saipatzii-totaari, antawaita-jiniri kamiitha, amitakota-wakaai-yitanajyaa, antakota-wakaa-najyaa aajatzi.

Owakirari ñaantari ikantakaa-yitaaro Saipatzii-totaari

¹⁷ Pinkimi nonkantimiro okaratzi iyotakaa-kinari Awinkathariti: Aritapaaki pikimita-koyitakari osaawi-satziiti, tima aminaasi-yitaka yantayitziro irirori okaratzi ikinkishiryaayitari, ¹⁸ osiyawaitakaro ikinkisiryaaani tsika okanta tsitinikiri. Kisosiri ikantayitaka, ti inintajiiti iyota-kotairi Pawa, ti ifiuro yanintai-yaaro inintakaa-witakariri. ¹⁹ Ti impasiki-wintajyaa, iro ayimatakiri imayimpinka, iyaari-piro-sirinka yamita-piintakari. ²⁰ Irooma awirokaiti, piyotakotajiri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati pantayitairo iroka-payi. ²¹ Tima omapiro-rika pikimisantairi, piyotanaajiro iroopirori onatzii okaratzi iyomitaanta-paintziri irirori. ²² Tsika-rika pikanta-witaka pikaaripirodzi pairani, ontzimatyii piwashaanta-yitairo, tima amataw-itakimi okaratzi piniwawai-yitari awiroka. ²³ ontzimatyii pinkimita-kaantairo owakirataa-tyiimi pikinkisiryaaani. ²⁴ Ontzimatyii piwakira-siri-yitai, irootaki iwitsikan-takamiri pairani Pawa pinkimita-jyaari irirori, tampatzika-siri-piro pinatyii, kitisiriri pinkantajyaa.

²⁵ Tira onkamiithati pamatawita-najiri pishininka-payi, iro kamiithatatsi piñaa-nita-jyaaro iroopirotatsiri. Tima onkimita-naatyii-yaaro owichaa-wakai-yityaami. ²⁶ Ari okantari aajatzi, aririka pinkisyaa, piriipiroti pikaaripiro-siritzi-kari. Ontzimatyii piñaa-sintsityaaro piwawisaan-tyaarori sintziini pimasirinka, airo pimaa-kotziro irojatzii pasini kitaitiri, ²⁷ pisinitajiri = kari Kamaari yanta-kayimiro kaari-pirori. ²⁸ Kosintzi-rika pinatzii, piwashaantairo, ontzimatyii pantawaitaji. Pinkimaatsi-wintajyaaro pantawai-wintiro pininta-yitziri, onkantyyaa piñaantyaarori ontzimi-moyitaimi, ari onkantyyaa pimpasi-yitan-tyaariri asinonkaayitachari. ²⁹ Ari okimitari aajatzi, tira onkamiithati piñaawaita-sityaaro kaari-pirori ñaantsi. Iro piñaawaita-piinti kamiithari ñaantsi, ari onkantyyaa piwitsika-sirita-kaanta-jyaariri kimayitimini. ³⁰ Airorika pantayita-najiro kamiithata-tsiri, aritaki iwasirita-kota-kyaami Tasorinkantsi poñaachari Pawaki. Tima iriitaki aamaako-winta-piinta-kamiri irojatzii apaata pawisako-siritantajyaari. ³¹ Piwashaantiro iroñaaka pikisa-siritaka, aritapaaki pikisa-piintaka, piñaa-katsimatantzi, piñaana-minthatan-tayitzi, pikisi-matantzi. Ontzimatyii piwashaantairo pantayitakiro kaaripiro-yitatsiri. ³² ontzimatyii pinkamiitha-siritai, pinisironkata-wakai-yitajyaa. Ontzimatyii pimpyaako-yitairi ikaratzii owaaripiro-siritakimiri, ikimitaa-jimira Pawa ipyaakotaimi irirori ikami-motaimira Saipatzii-totaari.

5

Tsika inkantajyaa yasitaari kitainkari

1 Tima itakotani pinatzii Pawa itomiyitaamira, ontzimatyii pinkimita-kota-jyaari ikimitara irirori. 2 Itako-siri pinkantanti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakai, yatsipi-wintakai ipaikakoitakiri. Irootakira kimitakarori okasankai-nkatzi ipomitaitziniriri Pawa, oshiki ookimotakari.

3 Tima yasitajyaami Pawa awirokaiti, tira onkamiithati pimayimpi-waiti, omapiro okowiinkatzi. Ti onkamiithataa-jati pinkinkitha-waita-koyitairo. Ari okimitari pasini kaaripiro-yitatsiri, aajatzi okimita aririka piniwiyityaaro awaararonsi. * 4 Ti onkamiithati piñaawai-yitairo kaari-pirori, pintsinampaan-tayiti, tikatsi apantyaaroni iroka-payi. Iro kamiithatatsi pimpaasoonkitairi Pawa. 5 Tima piyojiiti awiroka airora yaitajiri ikaratzi mayimpi-waiyita-tsiri tsika ipinkathari-wintantaji Saipatzii-totaari itsipataari Pawa. Ari inkimityaari aajatzi ikaratzi kaaripiro-siri-waita-tsiri, ikaratzi niwiyitarori owaararonsi ikimita-kaantaro iwawanimi onatyii. 6 Paamawintyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima tzimatsi yomitaa-yitimini ininti yamatawitimi, ari onkanyaa yoitzipinaa-siritantyaamiri. Aritakira iwasankitaa-yitairi Pawa inkarati piyathatachani. 7 Ti onkamiithati aajatzi pintsipa-winthatyaari yokaiti. 8 Tima pairani tikira pinkimisantiriita Awinkathariti, kimiwaitaka pisaika-tyiimi otsitini-kitzi, pantayita-piintakiro kaari-pirori. Iro kantacha yasiyitaami Pawa, kimiwaitaka pisaikaa-tyiimi okitainkatzi. Irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha pinkimita-kaanta-nakiro isaikaitzi okitainkatzi. 9 Tima inampi-siritan-tajyaami Tasorinkantsi, aritaki piñaayitairo pinkaminthaantaji, pintampatzika-siritai, piñaawaita-piintajiro iroopirori. 10 Ontzimatyii panta-piinta-yitanajiro ookimotyaarini Awinkathariti. 11 Airo pitsipa-winthatari kimitakariri saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Piyomithathatiri, tima ti onkamiithati yantayitziri, aminaawaitantsi onatzi. 12 Tima oshiki owaañaantzi aririka ankinkithata-kotiro okaratzi yantaitziri amanani-kiini. 13 Iro kantacha aririka piyomithathatakiri, kimiwaitaka piitatyii-nirimi iyaari-pironka. Aritaki inkinkisiryaa-yitanaiyaa, inintanajiro irirori inkamiitha-siri-yitai, tima onkimita-jyaaro isaikanaa-tyiimi okitainkatzi. 14 Irootaki ikantai-tantakari:

Aritaki pimaaki, pisaakiti,
Pintzinaaji pintsipa-yitakar kaminkari,
Iriitaki ootajimini Saipatzii-totaari.

15 Aamawinta pinkanta-winta-jyaaro onkarati pantayitiri, airo pisiyako-yitari masontzi-siriri, pinkimita-kotyaari ikantayita yotaniri. 16 Airo pisaika-waita-sita, tima tzimatsi oshiki kaari-piro-siririiti iroñaaka. 17 Airo pimasontzi-siri-waitzi, pamina-minatiro pinkimathatairo ininta-kayimiri Awinkathariti. 18 Airo pisinki-waita, tima oshiki okowiinkatzi. Okowa-pirotatyaa isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. 19 Pinkinkitha-waita-najiro awirokaiti Panthaantsi, pimpanthaa-yitiro onkarati iyosirita-kayimiri Tasorinkantsi, owisiryaa-winta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. 20 Paasoonki piwapiintajiri Asitairi Pawa piñaayitziro maaroni tsika-rika opaiyita, tima pinkatha piwayitairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

* 5:3 yasitaami = kitisiriri † 5:20 pinkatha piwayitairi = wairrontsi

Pimpinkathata-wakai-yitajyaa

²¹ Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa, tima pinkatha piwayitairi Pawa. ²² Iinantaitari, pimpinkathatairi piimi-payi, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Awinkathariti. ²³ Tima inkarati iimintaitari ijiwatziro iina, ikimitakari Saipatzii-totaari ijiwatziri kimisantzin-kariiti. Tima yoka Saipatzii-totaari ikimita-kaantari kimisantzin-kariiti iriimi iwatha, iriimi Saipatzii-totaari iitotana-jyaami kimisantzin-kariiti. Iriitaki wawisaako-siri-yitairini. ²⁴ Tima maaroni kimisantzin-kariiti pinkatha iwairi Saipatzii-totaari, ari onkimityaari kooya-payi ompinkathata-piintairi oimiiti. ²⁵ Iimintaitari, pintako-yityaaro piinaiti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakari kimisantzin-kariiti, iriita-jaantaki atsiyawintakari inkama-winta-yitairi. ²⁶ Irootaki yantanta-karori iroka onkanyaa inkiti-sirita-kaantairi. Arira omatanaari aririka inkiwaan-taiti, ikanta-piintaitzi: "Nokimisantajiro Iñaani." ²⁷ Tima inintatzii Saipatzii-totaari kitisiri inkanta-yitajyaa ikaratzi kimisantairiri, kimita-jaantakami ti inkaaripiro-siritimi kapichiini. Tima isiyakotaari Saipatzii-totaari ikanta aatsini iina, ti ininti iñiuro iinanyaari ampithayaa, opitsi-poroki-waiti, owaniinka onkanyaa. ²⁸ Irootaki yantayitairi iimintaitari, intakotyaaro iinaiti. Inkimita-kaantiro itakotaro iwatha irirori, ari inkimita-najirori aajatzi iinaiti intakotyaaro. ²⁹ Tima ti iñiiti atziri kimaatsita-kaawaityaaroni iwatha, otakotziita ikanta. Aritakira ikimitaa-jiriri aajatzi Saipatzii-totaari ikaratzi kimisanta-yitairiri. ³⁰ Ikimita-kaanta-yitaari iriirikami imisina, iriirikami itonki, iriirikami maaroni iwathaki. ³¹ Tima inkantaitzi:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aaroni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

³² Oshiki okompiwitaka pairani inkimathataitiro iroka. Iriiuitaka Saipatzii-totaari siyakaa-wintacha aajatzi kimisanta-yitairiri. ³³ Ari okantari, ontzimatyii pintako-yitajyaa piinaiti, pikimitaara pitakota awiroka. Ari onkanta-yitana-jyaari aajatzi iinantaitari, ontzimatyii pimpinkatha-yitairi piimi.

6

¹ Iintiiti, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki kamiithata-tsiri ikowakaimiri Awinkathariti. ² Tima oshiki ikantakaan-takiri pairani Pawa. Iro kantacha ari osatikakari aaroni Ikantakaantsiri otzimi itanakarori oñaakan-tziro ikasiya-kaakairi Pawa, ikantaitaki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

³ Aritaki pisaikaji kamiitha, osamani pinkanyaa paminawaiti kipatsiki.

⁴ Irooma awirokaiti asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piwayani, iro kamiithatatsi pintampatzika-yitiri, piyomitaa-najiri tsika okanta inintziro Awinkathariti.

⁵ Ompirataari, pinkimisantiri awirokaiti onkarati impiratyamiri ompiratamiri. Airo pamatawi-waitziri. Pinkatha piwiri, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Saipatzii-totaari. ⁶ Airo piwakowinta-siwaita pantawaitiniri aririka yaminimi, iro pinimota-kaantyaariri. Pasi

piwiro pantawaita-piintiniri, tima impiratani iwanajimi Saipatzii-totaari, pantiro inintziri Pawa. ⁷ Siritha pinkanta-wintyaaro impirayitamiri, pinkimita-kaantiro iriitakimi Awinkathariti pantawaitini, kaarira atziri. ⁸ Tima ayojiitaki, iriitaki Awinkathariti pinayitaini okaratzii antayitakiro kamiithari, onkanta-witakyaa aroka-rika ompirataari, tirika impirataitajai. ⁹ Ari pinkimityaari ompiratantaniriiti, ontzimatyii paakamiitha-yitiri pimpiratani, airo pasaryii-mawaitari. Tima impirataari Inkiti-satzi pimpiratani, ari ikimitzi-tamiri aajatzi awiroka, impiratami. Tikatsi atziri siyakotyaarini Pawa iriipirori inatzi.

Ipiya-winta-siritantari kimisanta-naatsiri

¹⁰ Iyikiiti, tonta-siri pinkantyyaa, tima iriitaki Awinkathariti otapi-siritan-tyaamironi isintsinka. ¹¹ Pinkimita-kaantiro pinkithaata-kota-tyiiaaromi yasitari Pawa ikisako-wintan-taitari. Irootaki piñaantyaarori pimpiyatyaari Kamaari. ¹² Tima kaari atziri maimani-yitajaini, iriitakira maimani-winthatairi kaari koñaayitatsini. Iriiyitaki pinkathari-wintan-taintsiri, tzimawita-chari isintsinka, tsitini-wiri inayitzi, iriitaki ompira-winthatariri osaawi-satzi, irijatzi antzita-karori kaari-pirori inkitiki. ¹³ Tima yawintaaro aparoni owayiri iithaari asirota-tsiri, ari pinkimita-najyaari awiroka pawintaa-yitana-jyaari Pawa aritaki piñaakiro pinkisako-wintyyaa. Tima aririka piñaasintsi-pirota-nakyaa, tikatsira shiwa-siritimini. ¹⁴ Piriipiro-yitaji, pinkimita-kotyaari tsika ikanta iwitsikaanta owayiriiti. Tima irootaki yitapiinta yooso-thaki-tziro iithaari airo yapakoowaitanta. Ari pinkimita-piinta-najyaari awirokaiti, pinkinkisiryaa-koyita-najiro iroopirori, ari onkantyyaa airo papakooro-siri-waitanta. Tima inkithaata-piintaaro owayiriiti asiro-taki iniiki, inkini ontzikaa-wintiri. Ari pinkimita-najyaari awirokaiti tampatzika-siri pinkantayitanajyaa, tima irootaki tzikaa-winta-siri-yitimini. ¹⁵ Ikyaaanta-piintari owayiriiti iwiri iitziiki, inkini ijayiti tsika-rika-payi. Ari pinkimiyitana-jyaari awirokaiti aamawinta pinkanta-piintajyaa inkini pijayiti tsika-rika-payi pinkinkithata-kotairo Kamiithari Ñaantsi isaikantaitari kamiitha. ¹⁶ Yawintaa-piintaro owayiriiti itzikaa-winta-minto yairika-yitziro airo okintantari paamakiiyitain-tsiri chakopi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-pirota-najyaari Pawa inkini pintzikaa-winta-sirita-najyaa pimpiyatan-tyaariri Kamaari. ¹⁷ Yawintaa-piintaro owayiriiti asiro-naki yamathaitari. Ari pinkimiyitana-jyaari awirokaiti pawintaa-yitanajyaa iwawisaako-siritaimi Pawa. Ikisako-wintanta-piintaro ithatzinka-minto owayiriiti. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pinkisako-wintan-tyaaro Iñaani Pawa inkinkithasirita-kayimiri Tasorinkantsi. ¹⁸ Pamana-piintayitaji, tima Itasorinka Pawa kinki-siriyaa-kaiyaitaimini opaitarika pinkowa-kotiriri. Iriipiro pinkanta-yitanajyaa inkini pamanakoyitapiinta-najiri maaroni yasiyitaari Pawa. ¹⁹ Impoña pamana-koyitakina naaka, iñaapirota-kaantyaanari Pawa noyotan-tyaari nonkinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kaari iyotako-witaita pairani. ²⁰ Tima iro kamiithatatsi noñaapiro-wintyaaro nonkinkithata-kaanti.

* 6:18 yasiyitaari = kitisiriri

Irootaki iminkyaa-wintai-takinari. Iro kantacha aikiro nojatakaa-tyiuro nonkinkithata-kaanti irojatzi nomatan-takyaarori nantayitajiro okaratzi ityaantan-taita-kanari.

owiraantarori withataantsi

²¹ Aririka yariita-paakyaa Tíquico anta pisaika-jiitzi, iriitakira kamanta-paakimini tsika-rika nokantaka, tsika-rika opaita nantay-itakiri aka. Tima yoka Tíquico iyiki inatzi, notako-pirotakari. Iriitaki iriipirotaintsi yamitakotakina nokinkithata-kaantaki. ²² Iro nontyaantan-tyaariri, onkantyaa piyotan-tyaari tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Ari onkantyaa pintharowinta-siritan-tyaari awirokeiti.

²³ Ari okanta-tzimaita iyikiiti. Onkamintha isaikakaa-yitajimi kamiitha Asitairi Pawa, ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Ari onkantyaa pintakota-wakaan-tanjaari, awintaa-siri piwanajiri. ²⁴ ¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pikarajiitzira pitako-piro-yitaari! ¡Omapirowí!

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILIPOS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka osankinaritsi, iri notsipatakari Timoteo nosankinatzimiro. Tima inspiratani Jesús Saipatzii-totaari nonayitzi. Awiroka nosankina-yitzimi pikarajitzi anta nampitsiki Filipos, pikaratzi yasiyitaami Saipatzii-totaari Jesús. Irijatzi nosankinatziini ikaratzi jwayitzimiri pinkimisanta-yitaji aajatzi ikaratzi amitako-yitziriri. ² Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamanakoyitziri Pablo kimisanta-niriiti

³ Aririka nosirita-kota-piintyaami, oshiki nopaasoonkitziri Pawa. ⁴ Kimosiri nokanta-piintaka aririka namanako-yitimi, ⁵ tima ari akarajitaki akinkithata-kotziro Kamiithari Ñaantsi. Pasi piwanakiro pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, ti piwashaanta-nakiro irojatzi iroñaaka. ⁶ Noyota-kotzimi naaka oshiki okamiitha-taiki yitanakaro Pawa yantzi-mota-jimiro kamiithari, tima iriitaki thotyaa-kaimironi apaata impiyapaaki-rika Jesús Saipatzii-totaari. ⁷ Tima kamiitha okanta nosirita-kota-piinta-jyaami, notakoyitani pinatzi. Okantawitaka iminkyii-takina naaka, ari akaratzii ikawintha-yitajai Pawa. Ari okantari aajatzi yaitanakina pinkatharintsiki, tima nokinkithatakiro anta Kamiithari Ñaantsi. ⁸ Iriitaki yotatsi Pawa oshiki nokowityaa-taikimi noñaayitimi. Iroora itakonka Jesús Saipatzii-totaari kantakaarori. ⁹ Namana-kota-piintakimi pintakopirotan-tantyaariri, oyotani pinkantya, pinkima-thatairo maaroni, ¹⁰ omatantyaari panta-piinta-yitairo kamiithari. Ari onkantya pinkitisiritan-tyaari, airo otzimanta inkanta-kotai-timiri apaata impiyaki-rika Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikamintha itampatzika-siritaami Jesús Saipatzii-totaari okanta pantayitan-taarori kamiithari. Irootakira iwisiryaawintan-tyaariri Pawa, inkimosiriwinta-piintan-taityaariri.

Nañaantaari Saipatzii-totaari

¹² Iyikiiti, nonintzi piyota-kotiro okaratzi awishi-mota-kinari. Tira athataa-siwaityaa awishi-motina iroka-payi, irootaki oiwaraantyaari Kamiithari Ñaantsi yawisakota-jiitantyaari. ¹³ Aritaki matzimaaitaka, tima inkarati saika-wankotziriri pinkathari, owayiriiti kimpoyaa-wintanari, iyojiitaki maaroni iminkyaa-winta-sitai-tanari Saipatzii-totaari. ¹⁴ Ikanta iñaayitakina iyikiiti iminkyiitana, ti intharowa-jiitanaki, aikiro ikinkitha-yitana-kitzii, yawintaa-pirotanantyaari Awinkathariti.

¹⁵ Tzimayita-tsira aka kashaawaita-tsiri ikinkithata-kotziri Saipatzii-totaari, oshiki inintaki yanaina impinkathataitiri onkantya inkisaniintan-taityaanari naaka. Iro kantacha tzimayitatsi pasini otako-pirotanari, kamiitha ikinkitha-yitanaki irirori. ¹⁶ Yokaiti ikaratzi kisaniinta-kinari, ti isinitiri atziri-payi inkimisantina, apaniro inintzi inkimisantaitiri onkantya yanaantyaanari naaka, irootaki

ikashaa-waitantari ikinkithata-kotziri Saipatzii-totaari. Inintatzii yokaiti inkimaatsitakaa-pirotai-tyaana iminkyaaaitakina. * ¹⁷ Iriima ikaratzi itakota-jaanta-kanari, iyojiitzi irirori Pawa kantakaarori iminkyii-tanta-kanari onkantyyaa nonkinkithatan-tyaarori Kamiithari Ñaantsi. ¹⁸ Tikatsi ompai-tzimaityya itzimawitaa kisaniiintanari, iro kowapirotacha irijatzi Saipatzii-totaari ikinkithata-kotaitzi. Irootaki oimosirinka-kinari. Ari omapirotyaa nonkimo-siriti, ¹⁹ tima noyotzi irootzi-mataki imisitowai-tajina. Okantakaan-tziro pamana-koyitapiintakina, inisironkata-piintakina Itasorinka Jesús Saipatzii-totaari. ²⁰ Iro noninta-pirotziri iroñaaka nonkinkithata-kotajiri Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi nontharowan-tajyaa. Ti noninti iwaañaaitaina apaata. Aririka iwamaitakina, irooma airorika, nasi nowiro nantayitiro kamiithari, irootaki impinkathata-piintan-taityaariri Saipatzii-totaari. ²¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari nañaantaari naaka. Irooma aririka iwamaitakina, irijatzi nonkama-wintiri. ²² Irojatziri-rika nañai aikiro nojatakkaa-tyiuro nantiniri Awinkathariti inintakaa-yitanari. Ti noyotzimaityya iroñaaka ontzimi nonintiri. ²³ Tima apitiro nonintziro. Kamiitha-waitaki iwamaitina nojatajiita nontsipata-pajyaari Saipatzii-totaari, irootakira kamiitha-pirotzi-mota-kinari. ²⁴ Iro kantacha oninta-pirotyya aajatzi nañai, ari onkantyya nosaiki-motan-tyaamiri awirokaiti. ²⁵ Noyotaki airo nokamita, osamani nosaiki-moyita-najimi awirokaiti, ari onkantyya nonkimosiriwinta-kaantyaamiri pawintaa-najyaari Saipatzii-totaari. ²⁶ Tima aririka nariita-kyaami awirokaiti, oshiki pinkimosiriwinta-wajyaari Jesús Saipatzii-totaari, ari ankarati antharowintyya.

²⁷ Iroka pinkanta-yitana-jyaari: Panta-piinta-najiro kamiithari ookimotariri Saipatzii-totaari. Irootaki panta-piinta-najiri, tima aririka nojataki nariityaami, kamiitha noñaapaakimi pisaika-jiiti. Irooma airorika nomatziro nariityaami, nonintzi nonkima-kotimi kamiitha paapatyya-wakaiyitya, piñaasintsi-winta-najyaaro Kamiithari Ñaantsi akimisanta-najiri. ²⁸ Airo pinkimosiriwin-tawaita-sitari kisaniiintzimiri. Tima Pawa kinkisiryaa-kaajirini yokaiti yapirotatatiyiri. Irooma awirokaiti pikimisantairi, iyotakaa-yitajimi omapiro pawisako-siri-yitaji. ²⁹ Tima ti apatziro isinita-kimiro pinkimisantairi, ontzi-matyi patsipi-winta-jyaari Saipatzii-totaari, piñaayitziro pantziri kaari iñaayitzi pasini-payi. ³⁰ Ari akarajitaki iroñaaka atsipiko-wintakari. Tima piñaajitakina pairani oshiki nokimaatsiwintakari anta. Irojatziri nokantziro iroñaaka pikimako-wintana oshiki nokimaatsiwintakari aka.

2

Itsinampa-sirinka aajatzi iririipironka Saipatzii-totaari

¹ Tima yoimosirinkaana Saipatzii-totaari, itakotakami, isaikasiritan-takami Itasorinka, tima piyotajiro pinisironkata-wakaa-jiita, ² ontzimatyii paapatyya-wakai-yitajyaa, pintakota-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparonimi onkantajyaa pikinkithasiritani. Irootaki oimosirinkanari. ³ Aririka ontzimi ompaityya pantayitiri, airo pikisawakaa-wintaro, tsinampa-siri pinkantyya, airo pinkimosiriwintawaitaro. Ti ampantyaaro pinkantanti: "Naaka kamiitha-pirotatsi, ti

* 1:16 onasiyita ñaantsi-payi

apantyaarii yonta.” Irootaki kamiithatatsi pinkanti: “Iri kamiitha-pirotatsi yonta, yanaako-waitana naaka.” ⁴ Ti apatziro okamiithatzi pinkaminthaa-tziityaa awiroka, ontzimatyii pinkaminthaa-yitairi aajatzi pasini-payi. ⁵ Pisiya-kotyaari tsika ikanta-painta Jesús Saipatzii-totaari.

⁶ Pawapirori inaki irirori, titzimaita isintsi-sintsiti itarowintyaaro ikimitari Pawa.

⁷ iwashaanta-nakiro ipinkatha-ritzi, isiya-kota-nakari ompirataari, itzimaki, ikimita-kota-paakari ikantayita atziri-payi.

⁸ Ikanta ikimita-paakarira atziri-payi, ti impinkatha-ritanaji ikantaw-itarara owakiraini.

Siritha ikanta-painta irojatzii ikamantakari ipaikakoi-takiri.

⁹ Irootaki opoñaantari yiriipiro-tziita-kayiri Pawa yoka Saipatzii-totaari,

ipinkathari-winta-pirotzi, yanaanakiri ikaratzi iwitsikai-takiri.

¹⁰ Inintzi Pawa intyiirowa-sitai-tyaari Jesús, impinkathataitiri, Onkanta-wityaa tsika-rika-payi inampitai-tyaaro, inkitiki, kipatsiki, aajatzi otapinaki kipatsi. *

¹¹ Maaroni inkanta-yitai:

Pinkathari-pirori inatzi Jesús Saipatzii-totaari.

Aripaitira intharowintai-tajyaari Pawa Asitairi.

Ikimitari ootamintotsi kimisantzin-kariiti

¹² Ari onkan-tzimaityaari notakotani iyikiiti. Tima pairani nosaiki-motan-takamiri anta, oshiki pikimisant-piintakina. Ari pinkimita-najirori aajatzi nosaikira intaina, panta-piintairo okaratzi nonkantimiri. Pakowinta-najyaari Pawa iwawisaako-siri-yitaimi, pinkatha pantiniri okaratzi inintakaa-yitakimiri. ¹³ Tima Pawa iriitaki ninta-sirita-kaanta-tsiri, okanta panta-piintan-tarori kamiithari. Irijatzira Pawa antakaa-yitimironi.

¹⁴ Pantainiri Pawa maaroni kamiithari, airo pikisa-wakaa-wintaro, ¹⁵ ari onkantyyaa airo itzimanta impaityaa mishakowintimini. Tima itomi Pawa pinayitatzii, piwashaantiro kaari-pirori, kamiitha pisaikimoyitairi kinasiwaitain-chari. Pinkimita-kotyaari kitainkata-kairori tsitiniri. ¹⁶ poisokiro piwiro pikima-kotakiro ñaantsi, iro pañaasiritan-tajyaari. Aririka piriipiro-wintakiro, antaro nonkimosiri-wintyaami impiyaki-rika Saipatzii-totaari, tima ti natsipita-siwaityaaro nokinkithata-kimiro iñaani Pawa. ¹⁷ Onkanta-wityaa iwamaawintaitinaro nokimisant-kaayitakimi, oshiki nonkimo-siriti, ari pinkimiyitana-kyaari awirokaiti, pinkimo-siri-winta-jiitina naaka. Aririka iwamaitakina, osiyakaro nañaantari yaparatai-tziro irayiitzi isaitaitziri yatsipita-kayi-taniriri Pawa. ¹⁸ Irootaki pinkimo-siri-wintan-tyaanari aajatzi awirokaiti iroñaaka.

Timoteo aajatzi Epafrodito

¹⁹ Iriirika nintain-tsini Awinkathariti Jesús, ari piñaakiro sintsiini nontyaankimiri Timoteo. Tima aririka impiyaki, inkaman-tapajina tsika pikanta pisaika-jiitzi anta, ari onkantyyaa nonkimo-siritan-tyaari. ²⁰ Tima ti intzimi siyaanani naaka ikimitakara Timoteo, oshiki inintaki

* **2:10** intyiirowa-sitai-tyaari Jesús = wairontsi

inisironka-jiityaami. ²¹ Tzimawitacha pasini, apatziro isiriyitaro irirori opaiyita-rika inintziri, ti isirita-kotyaaro inintakaan-tziri Saipatzii-totaari Jesús. ²² Iro kantacha piyojiitzi awiroka kamiitha ikanta isaiki-motakina Timoteo, iriitaki iriipirotaintsi itsipatakana nokinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi. Oshiki yamita-kotakina, kimiwaitaka iriimi notomi. ²³ Iriitakira nonintakiri nontyaantimiri anta, aririka noyotaki tsika inkantaitina. ²⁴ Aama sintsiinira Awinkathariti inkantakaiyaaro, naaka jatasita-jaantimini anta.

²⁵ Iriitakira nitawakyaan notyaanta-jimiri iyiki Epafrodito, tsika itzimi pinyaanka-kinari pairani. Oshiki inisironkata-paakina. Isiyakari irirori owayiri, iriitaki tsipata-piinta-kanari nokinkithatakaantzi. ²⁶ Yoka Epafrodito, oshiki isirita-kotakami, antaroiti inintaki iñaapajimi, tima iyotaki pikima-kota-jiitakiri imantsiyawaitaki. ²⁷ Ari ikantawitaka imantsiyatzi, iroowitaincha inkamimi. Iro kantacha inisironkatakari Pawa, yisita-kota-kaajiri. Tira apaniro inisironkatakari irirori, imatzitaikana naaka, ti inintakayinaro nomapirotyaa nowasirita-kotyaari aririka inkami-motakina. ²⁸ Irootaki notyaankan-taamiriri sintsiini anta, ari onkantyaan pinkimosiri-pirotan-tyaari aririka piñaawajiri, ari onkantyaan airo nowasiritziitanta naaka aajatzi. ²⁹ Kimosirira pinkanta-winta-wajjaari, tima pirintzita-wakaa-naakityiyyaa pikimisantanairi Awinkathariti. Piñaapinkathata-piinta-yitairi ikaratzi osiyariri irirori. ³⁰ Tima ikamawi-taka irirori yakowintanakaro yantziro inintakairiri Saipatzii-totaari. Isinita-kowinta-nakaro yamitakotakina, ti intakoiwaityaa irirori, okimiwaitakaro awirokami amitakotinami aka.

3

Kowapirota-jaanta-chari

¹ Ari okan-tzimaitari iyikiiti, kimosiriwinta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. Tima airo nosamaro naaka napii-napiitimiro okaratzi nosankinata-kimiri pairani. Irootaki kamiithatatsi piyopirotan-tyaari.

² Ontzimatyii paamaiyaari maninta-niriiti kimitakariri otsitzi, kaari-piro-siririiti, nintatsiri intomisitaa-nita-kaiyaami. ³ Tima totamisitaa-pirori onkanthaa-yitai arokaiti, inampi-siri-yitan-tajaira Tasorinkantsi, iyotakaa-yitajairo tsika ankantyaan apinkatha-yitajiri Pawa. Airo awintaa-siri-waita-sitaro añaayitziiri awathaki, iro ankimosiriwintyaari yasiyitaira Saipatzii-totaari Jesús. ⁴ Ari onkantyaami owawisaako-siritajai añaayitziiri awathaki, nomawaita-kiromi naaka nanaa-kotantimi. ⁵ Tima pairani owakira notzima-paaki, okaratzi 8 kitaitiri nomaa-kota-paaki, ari itomisitaa-nitai-takinari. Naakataki Israel-iiti, icharinita-nakari nowaisatzitini Benjamín, noñaawaitziro kamiitha iñaani noshininkaiti Heber-iiti, nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, tima Nasitantaniri nonawita. ⁶ Noñaajantzi nokimisantapirota-tziiri Pawa, irootaki nokisaniintan-takariri kimisanta-najiriri Jesús Saipatzii-totaari. Tima nothotyaa-witatyii-yaaro nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, ti yokawintanaki aparoni. ⁷ Iro kantacha maaroni iroka, okaratzi notharowinta-waitakari pairani, tikatsi apantyaaroni noyota-kota-jirira iroñaaka Saipatzii-totaari. ⁸ Omapiro, tima noyopirotajiri Saipatzii-totaari, ti apantaa-jyaaro nokantawita pairani.

Nowashaanta-najiro maaroni, nokimita-kaanta-nakiro yooka-piintatziro kaarasi. Iro nokowa-jaanta-najiri noyopirotairei Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús tima irootaki kamiitha-pirota-tsiri. ⁹ Iriitakira tsipa-siritaanari iroñaaka. Ti nosintsiwinta-najyaaro nomonkarayitajiro Ikantakaan-taitsiri, tima ti ontampatzika-siritina. Irooma nawintaa-naarira iroñaaka Saipatzii-totaari, iriita-jaantakira Pawa otampatzika-siritaanari. ¹⁰ Irootaki noninta-pirota-najiri noyopiro-tajiri Saipatzii-totaari, tima iriitaki asitarori isintsinka yañaajira ikamawitaka irirori. Ari onkantyya nonkimita-kotan-tyaariri tsika ikanta yatsipita-kowintantaka, tsika ikanta aajatzi ikami-motantaki, ¹¹ irootaki yañaakaan-tajyaanari naaka aririka nonkama-witakyaa.

¹² Tikiraatara nothotyaa-taitiro nokanta-yitakimiri, tikira-winthanoñi nonkamiitha-siri-piroti. Iro kantacha aikiro nojatatyii namina-minatiro irojatzi nonthotyaa-pirotan-takyaarori, tima noyotzi iriitaki itapaintarori Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siritaana. ¹³ Iyikiiti, tira nonkantatyii naaka: “Nomatataikiro nothotyaaikiro nonkamiitha-siri-piroti.” Iroka nokantanaja: “Maisanta nowanairo nantayitakiri pairani ti nosirita-kota-jyaaro, apatziro nokinkisiryaa-kotaro onkarati noñaayitajiri apaata, ¹⁴ ari onkantyya nanakotan-tyaari, irojatzi noñaanta-jyaarori apaata impinata-jinari Pawa ikaima-siri-yitaira intsipa-siritai Saipatzii-totaari Jesús.” * ¹⁵ Iroka-payi nokanta-yitakimiri, ontzimatyii asirita-kotyaaro akaratzii antaiki-siri-yitaira. Tirika pisirita-kotyaaro, Pawa ñaakaimironi pinkimita-kotan-tajyaanari. ¹⁶ Iro kantacha, ontzimatyii aripiro-wintajiro antayitan-tyaarori okaratzii ayota-kota-nairi. †

¹⁷ Iyikiiti, ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka. Ontzimatyii paminayitairi pasini aririka isiya-kotaanaro naaka tsika nokanta piñaayitakina. ¹⁸ Tima napii-napiita-kimiro nokinkithatziro pairani, irojatzi napiitimiri iroñaaka nirayiman-kakiini nonkantimi: Tzimatsi oshiki saiki-mota-kimiri anta itzimi kisaniiintziriri ikaratzii kinkithata-kotzirori tsika okanta ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari. ¹⁹ Irootaintsi iñaayitiro yapiroi-tairi. Ikimosiriwinta-siwaitakaro okaratzii iwayitari ikimita-kaantakiro iroomi iwawanityaami. Oshiki ikantakaa-piro-wintakaro okaratzii yantayitakiri, ti impasiki-wintiro. Iro ikinkithasirita-kota-piintaka osaawi-sato. ²⁰ Irooma arokaiti, akowa-pirota-najiro anampita-jyaaro inkitiki. Oyaaniinta akanta impiyaa Owawisaa-kotan-taniri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²¹ Iriitaki pasinita-kaapajaini awathaki akaamani-waitzi, ari ankimita-kota-jyaari tsika ikanta irirori otzimi iwaniinkaro. Aritaki imatapajiro, otzimi-motziri isintsinka ipinkathari-wintan-tarori maaroni opaiyitairika.

4

Pinkimo-siri-winta-piintairi Awinkathariti

¹ Iyikiiti, noninta-taiki naaka poisokirota-najyaari awirokaiti Awinkathariti. Tima notakotani pinayitatzii, oshiki nonintaki

* **3:14** Kanta-kota-chari aka “nanakotan-tyaari,” ikantaranki aparoni atziri anakotan-tatsiri isiya tsika ipiyota amina-minthatziriri, ipaitziri owinaro yanakotantaki. † **3:16** onasiyita ñaantsi-payi

noñaapajimi. Awirokatakaki oimosirinkanari, awirokatakaki kantakaan-tironi impinatan-taityaanari apaata, onkimiwaita-jyaaro namathairi pinatyiimi.

² Nonkantimiro Evodia aajatzi Síntiqui: Ontzimatyii paripirota-wakaajyaa pawintaa-siritaarira Awinkathariti. ³ Nonkantimi aajatzi awiroka notsipa-winthari, piyomitaa-najiro iroka apiti kooya aripirota-wakaan-tajyaari. Tima ari nokaratakaki pairani natsipi-wintaro Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotziro, ari otsipatakari Clemente ipoña pasini-payi ikaratzi tsipayita-kanari pairani. Tima maaroni yokaiti, osankinata-koyitaka yaña-siri-yitaji apaata.

⁴ Kimosirira pinkanta-winta-piinta-jyaari Awinkathariti. Napiita-wakimiro: ¡Pinkimo-sirita-piinta-jiiti! ⁵ Ontzimatyii iyotajimi maaroni tsinampa-siri piinayitaji. Tima aritaki piyimataka Awinkathariti. ⁶ Airo okantzimo-siri-waitami, pamana-piintajiri Pawa pinkowa-koyitairi kowityii-motamiri. Pimpaasoonkita-piintajiri aajatzi. ⁷ Ari onkantyya piñaantyaarori isaikakaa-yitajimi kamiitha Pawa, oshikira okamiithataki, anaïro okaratzi akinkithasiri-yitari arokaiti. Tima iroka isaikan-taitari kamiitha, irootaki onimo-sirita-kayimini, airo okantzimo-siri-waitami tima intsipa-sirita-tyiyyaami Saipatzii-totaari Jesús.

Pisirita-piinta-jyaaro kamiithari

⁸ Iroka nonkantimiri iyikiiti. Pisirita-piinta-jyaaro iroopirori, pinkathan-tantsi, tampatzika-sirin-tantsi, kitisirin-tantsi, onimotan-tantsi, ookimotan-tantsi, kamiitha-sirin-tantsi, owisiryya-wintantsi. ⁹ Pantanaïro okaratzi piyoyitakiri, okaratzi nokaman-takimiri. Piñaanta-yityaaro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, okaratzi kamiithari piñaakota-kinari naaka nantayitakiri. Aririka pantayita-najiro iroka, aritaki onimowaitajimi isaikakaimi Pawa.

Ipasitantari Nampitarori Filipos irasi Pablo

¹⁰ Antaroiti ikimo-sirita-kaakina Awinkathariti, noñaakiro papiitajiro pinisironkataana. Noyotzi naaka ti pimaisantina, iro kantakaan-tzirori ti ontzimi tsika pinkina-kayiro pinisironkatan-tyaanari. ¹¹ Ti iro nonkantan-tyaari noñaatziïro nokowityaa-niinta-waitzi. Namitakaro nokimo-siri-waitzi onkanta-witakyaa tikatsi tzimi-motinani. ¹² Noyotakiro tsika okantawaita aririka ankowityaa-niinta-waiti, aririka ontzimi-moyitajai oshiki. Nothotyaakiro namitakaro maaroni, aririka nowatziityaa, aririka nontashaa-niinta-waiti. Namitakaro aririka ontzimi-motina oshiki, namitaro aajatzi noñaasi-waitaro tikatsi-rika tzimi-motinani. ¹³ Ari onkantaki nomatiro noitsinampairi maaroni opaiytaka-rika, tima iri Saipatzii-totaari aawyaa-sirita-kayinarori ironaaka.

¹⁴ Iro kantacha, oshiki okamiithataki okaratzi pipasita-kanari, tima piyojiiitaki zimatzi oshiki pomirintsitzi-mota-kanari. ¹⁵ Pairani nositowan-tanjaari Macedonia-ki, nitanta-nakarori noñaawintziro Kamiithari Ñaantsi, tikatsira nisironkatyaanari, apatziro awirokaiti nampitarori Filipos, pipakaan-takinari pipasanari. ¹⁶ Ari pikimitaakiro aajatzi nosaikan-takari Tesalónica-ki, papii-papiitakiro

pipakaan-takina pipasitanari, iriitaki naantakari okaratzi kowityii-mota-piintanari. ¹⁷ Ti apatziro nosirityaaro naaka pimpasita-piintyaanaro kowityii-motanari, noninta-tziira pantayita-najiro awirokaiti kamiithari, inkini impasii-tajyaami apaata awiroka. ¹⁸ Tima naakiro maaroni pipakaan-takinari, ipapaakinaro Epafrodito, oshikitzi-mota-paakina, tikatsi kowityii-motinani. Okaratzi pantakiri oshiki ookimotakiri Pawa, okimitzi-mowaitakari kasankainkari, okimiwaitakaro ookimotari yatsipita-kaitanari. ¹⁹ Iriitaki Pawa opayitimini onkarati kowityii-moyityaamini awiroka, tima ontzimi-mopirotziri iwaniinkaro Saipatzii-totaari Jesús. ²⁰ ¡Ari ankanta-jityaani awisiryaa-wintairi Asitairi Pawa! ¡Omapirowí!

Owiraantarori withataantsi

²¹ Iwithayitami iyikiiti ikaratzi tsipata-kanari naaka aka. Piwith-atayanari anta yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús. * ²² Iwithayitami aajatzi yasiyitaari aka, iriitaki owithata-jaantamiri ikaratzi saika-pankotziriri Pinkathari César.

²³ Onkawintha inisironka-piro-tajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Omapirowí!

* **4:21** yasiyitaari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI COLOSAS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Tima Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakiri Pawa. Iri notsipatari iyiki Timoteo nosankinatzi-miro. ² Awiroka nosankinayitzi-pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari nampitarori anta Colosas, tima awirokaiti iyikiiti pikimisanta-najiri. Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. *

Yamani Pablo onkantyyaa iyota-nitan-tyaari kimisantzin-kariiti

³ Ari nokanta-piintatyaa namana-kotzimi nokowatziiri Pawa Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nopaasoonkita-piintziri. ⁴ Tima nokimako-wintakimi tsika pikanta pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, otakotani pikanta-najiri yasiyitaari, ⁵ okantakaakami pikimisanta-najiro iroopirori Kamiithari Ñaantsi, piyotanajiro tzimatsi piyaako-niintari inkitikinta. ⁶ Okaratzi pikimakiri awirokaiti, jatakotaki maaroni nampitsiki-payi. Ikimisanta-yitanaji aajatzi pasinimatzi atziri-payi. Ikimitakami awirokaiti owakira pikimawakiro ñaantsi, pikimathata-nakiro omapiro ikawintha-yitaimi Pawa. ⁷ Tima iriitaki iyiki Epafra yomitaa-kimirori pairani anta. Notakotani inatzi Epafra, iri oisokirota-kariri Saipatzii-totaari yantawaitziniri. ⁸ Irijatzi kamanta-paakinari oshiki pitakoyitantaka ikantakaakami Tasorinkantsi.

⁹ Tima owakira nokimako-winta-wakimi tsika pikantanaja, ari nokanta-piinta-nakityaa namanako-yitziimi onkantyyaa pinkimathatan-tyaaroni inintziri Pawa. Yotani-siri pinkanta-yitajyaa. ¹⁰ Namana-kotzimi aajatzi panta-piintan-tyaaroni ookimotariri Awinkathariti, tima irootaki inintziri pantainiri kamiithata-tsiri, iro pijatakaan-tyaaroni piyopirota-najiri Pawa. ¹¹ Namana-kotzimi onkantyyaa aawyyaa-siritan-tyaamiri isintsinka. Irootaki iriipirota-kayimini iwaniinkaro, inkisasi-wainita-kaajyaami aajatzi. ¹² Ari onkantyyaa pinkimosiriwintan-tyaari pimpaasoonki-yitairi Asitairi. Tima iriitaki kantakaaroni okanta añaantaaroni yasiyitai, anintaa-piinta-jyaaro okaratzi ikasiya-kaayita-kairi ikitainkata-kotairi yasiyitari. ¹³ Tima pairani kimiwaitaka asaikatyiimi otsitini-kitzi. Iro kantacha iwawisaako-siritajai Pawa, ipinkathari-wintayitajai iroñaaka itakotani Itomi, ¹⁴ kapathain-kawinta-kayiri. Okimiwaitakaro impinako-winta-tyaimi itsiparyaakowinta-yitajai, ari okanta ipyaakotan-tairori ayaaripironka.

Ikamawintaira Saipatzii-totaari ari yaripro-yitairi Pawa

¹⁵ Tira inkoñaaniti Pawa, iro kantacha iñaakanta-painta itanakorori Itomi, tzimaitain-chari tikira-wintha iwitsikaitiro tzimayita-tsiri iroñaaka. ¹⁶ Iriitaki Itomi owitsika-jaanta-kirori tzimayita-tsiri inkitiki

* 1:2 yasiyitaari = kitisiriri

aajatzi kipatsiki. Iwitsikaki okaratzi okiyitari, aajatzi kaari koñaayita-tsini. Iwitsika-yitakiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawita-chari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-tachari, maaroni tsikarika ipaiyitari. Iriitakira Saipatzii-totaari iwitsika-kaitaki maaroni onkanyaa yasitan-tyaarori irirori. ¹⁷ Iriitaki itajaanta-nakarori Saipatzii-totaari pairani. Iriitaki kantakaarori iroñaaka ijatakaan-tarori otzimayitzi okaratzi iwitsika-yitakiri. ¹⁸ Irijatzi Saipatzii-totaari akimita-kaanta iriimi aitotyaami akimisantzín-karitajira. Irooma arokaiti iwatha anayitaimi. Iriitaki itakaan-taarori yañaaji ikamawitaka. Irootaki yitapiintan-taityaarori impinka-thaitairi iroñaaka. ¹⁹ Tima iriitaki Asitairi ikowakaakiri Itomi isaika-siri-pirotan-tajyaari ipawatzira irirori. ²⁰ Iriitaki kamawinta-yitajairi, kapathainka ikantapainta ipaika-kotai-takiri. Aripaitira yaripiro-yitai, onkanta-wityaa tsika-rika-payi asaiki kipatsiki, aajatzi inkitiki.

²¹ Pairani kisaniinta piwiri Pawa, ti pisirita-kotyaaro inintakaawitamiri, iro panta-piinta-sitaka kaari-pirori. Iro kantacha yaripiro-yitami Pawa. ²² Tima atziri-pirori inapaintzi Saipatzii-totaari, irootaki omantakari ikama-winta-yitakai maaroni. Iriitaki aayitajaini apaata Pawakinta, inkanta-pajiri: “Yokataki, nokiti-siritani, tikatsi kantakowaita-jirini.” ²³ Ari onkanta-jyaari aririka poisokirota-nakyaari pawintaa-sirityaari. Tima pairani owakira pikimawakiro Kamiithari Naantsi, piyotanaki tzimatsi piyaako-niintari. Ithonka ikima-kotaitanakiri maaroni nampitsiki-payi. Irijatzi naaka Pablo, ikinkithatakaitakiri aajatzi.

Iyomitaa-yitziri Pablo pasini-satzi atziri

²⁴ Oshiki nokimo-siritzi iroñaaka noñiuro nokimaatsita-kowintami. Tima nomonkarata-tyiuro ikimaatsita-kaitakari Saipatzii-totaari. Iriitaki nokimaatsita-kowinta kimisantzín-kariiti, kimitanaarori iroorikami iwatha Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro nantawairi naaka nomonkara-yitajiro, tima iriitaki Pawa kantakinari: “Pinkinkithatakaajiri atziri-payi noñaani, ontzimatyii pinthotyuro maaroni.” ²⁶ Tikatsi yotaa-jata-tsini pairani opaita yantiri Pawa, irojatzii okantatzimaita iroñaaka. Iro kantacha arokaiti yasiyitaari, iyotakaa-yitairo. ²⁷ Tima irootaki inintakiri Pawa ayoyitajiro. Iroka iyotakairi: Inisironka-yitaimi awirokaiti ti noshininka-wityaami, itsipa-siritaami Saipatzii-totaari. Iro piyaako-niintan-tarori piñiuro iwaniinkaro. ²⁸ Irootaki nokinkithata-kotan-taariri naaka Saipatzii-totaari. Nokanta-yitziri atziri-payi: “Aritapaaki pikaaripiro-siriwaitaki.” Noyomitaa-yitajiri kamiitha-piro, okimiwaitakaro naayitaa-tyiirimi Pawakinta, nonkantajiri Pawa: “Yoka kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, iriyyitaki antaiki-siritain-tsiri.” ²⁹ Irootaki noñaasintsi-wintan-tamiri iroñaaka. Tima isintsinka Saipatzii-totaari aawyaa-sirita-kaaki-narori nantayitan-takarori maaroni.

2

¹ Tima nonkowatzii piyoyitaji oshiki noñaasintsi-wintakami, aajatzi Laodicea-satzi ikaratzi kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, noñaasintsi-wintakari. Ari nokimitaakiri maaroni kaari ñaaporotaa-jantinani. ² Irootaki noñaasintsi-wintan-tamiri onkanyaa

pinkimosiriwinta-siritan-tyaari, pintakota-wakaan-tyaari, piyotani-pirotan-tyaari, pinkima-thatan-tyaaroni yantayitairi Asitairi Pawa, tima ti iyotako-witai-tyaari pairani Saipatzii-totaari. ³ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaaroni inkimathata-kaantajiro kaari iyotakowitaitari, okimiwaitakaro aparoni awaararonsi imanawitai-takari. ⁴ Nitzita-tyaaro nokaman-tzitamiro iroñaaka, airo piñaantaro yamatawitaitimi. ⁵ Okantawita ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nonkinkisiryaa-kota-piintimi kimiwaitaka ari ankaratimi asaiki anta pinampiki. Irootaki nokimo-siri-pirotan-takari nokima-kotakimi aripiro pikanta-wakaanaja, oisokiro piwanajiri Saipatzii-totaari pawintaa-naari.

⁶ Tima tsika pikanta pikimisanta-nakiri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aikiro pijatatyii pintsipa-sirityaari. ⁷ Oisokiro piwanakiri pitanakari pikimisantziri, pinkimita-kotyaari parithata-tsiri kamiithaini, pinkimita-kotyaaro iwitsikai-tziro pankotsi, tima irootaki iyotakai-takimiri. Pimpaasoonkita-piintajiri Pawa.

Isaika-piro-siritan-taami Saipatzii-totaari

⁸ Paamawintyaa, tzi matsira nintatsiri yamatawitimi. Imonkaratakaa-sitamiro = kari okaratzi iyoyitziri, iyomitaa-yitziriri pairani iwaisatzitini, irootaki yamitaita-piintari aka osaawiki. Tima kaari irasi Saipatzii-totaari. ⁹ Tima Pawa iriitaki othotyaa-pirotzirori inampi-wathatantari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Irijatzi othotyaa-pirotzirori inampi-siritan-takami awirokaiti, tima pawintaa-siritanajyaari Pawa. Pinkathari-pirotiri inatzi irirori, yanairi ikaratzi pinkathari-yiwita-chari. ¹¹ Tima pawintaa-siritanajyaari Pawa, kimiwaitanaja pinto-misitaa-nita-tyiiaami. Tira koñaaro pinto-misitaa-nityaa, irootaki siyakaa-wintacha iwashaanta-kaayita-jimiro Jesús Saipatzii-totaari piyaari-piro-sirinka, yañaakaa-siri-yitaimi aajatzi. ¹² Tima pinkiwaa-yitaka pairani, pikimita-naatyaari Saipatzii-totaari tsika ikanta ikamawita-painta irirori. Iroowaitanaki arimi pinkaratakiri pinkitata-kyaami ikitawitakari irirori. Ipoña pañaaji, yañaajira irirori. Tima pawintaa-najyaari iroñaaka Pawa asitaro isintsinka owañaajimiri. ¹³ Pairani kimiwaitaka pinkama-yitatyiimi awirokaiti okantakaan-tziro piyaari-pironka. Ti yasiyita-jyaami Pawa ti inisironkata-jyaami, tima ti pinto-misitaa-niyityaa. Iro kan-tzimaitacha iwañaajiri Saipatzii-totaari, ari ikimiyita-jimiri awiroka iwañaasiritajimi ipyaako-yitajimiro piyaari-pironka. ¹⁴ Tima pairani oshiki inintawita noshininka-payi imonkara-yitiroimi Ikantakaan-taitsiri, tizimaita imonkara-yitiro. Irootaki iwasankitaan-tawityaaririmi Pawa. Tima kimiwaitaka isankinata-kota-tyiromi Pawa ayaaripironka. Ikanta ipaikakoitakirira Jesús Saipatzii-totaari, ari asiryaakari isankinata-kowitakai Pawa, kimiwaitaka ari intsipata-kyaaromi ipaikakoi-takirira Saipatzii-totaari. ¹⁵ Aripaiti yiitsinampaa-yitakiri pinkathari-winta-siwita-chari, tira ontzimi-mota-najiri isintsinka irirori. Ti yantiro imananiikiini iroka-payi, iñaakanta-pirotakiro onkantyyaa iyotakoi-tantyaaroni.

¹⁶ Ti onkamiithati pinkanta-kota-wakai-yaaro owaritintsi, aajatzi iraitsiri. Ti onkamiithati aajatzi pinkanta-kota-wakai-yaaro yoimosirinka-yitari noshininka, okimiatyaa osarintsi, owakira-chiiri kasiri, kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Tima okaratzi imonkara-yitziri

pairani noshininka-payi, iroowaitaki aamparintsi. Iriitakira Saipatzii-totaari siyaka-winta-chari. *¹⁸ Paamawintyaari nintayita-tsinini inkisathatimi, inintatzii pisiyako-yitajyaari tsika ikantayita irirori-iti. Irootaki ikantan-tayitamiri: “Thami antsinampa-siri-yitaji, ari onkantyya ampinkatha-yitan-tyaariri Maninkariiti.” Iro kantacha ti ifaaporotiri Maninkariiti, intaini yaakowintaro ikinkisiryaa-kowaitaro iniwita-siyitari irirori, kantakaa-piro ikanta-winta-yitaro.¹⁹ Ti iwichaaajatyaaari yokaiti itzimi aitotanaari arokaiti. Yoka aitotaari iriitaki kimosiriwinta-kaarori okimota-yitzi awatha, irojatzi owichaa-wakaan-tayitari. Tima Pawa kantakaa-karori. †

²⁰ Aparoni kaminkari tikatsi yanti, airo okantzi imonkarayitiro itzitaitari. Ari pikimiyita-naari awirokaiti pitsipa-sirita-naari Saipatzii-totaari, kimita-jaantaka pinkama-tyiimi. Ti onkowa-jaantyya pimonkara-yitairo okaratzi itzitaitari. ¿Opaitama paminaa-siwaitantari pantayitziro ikantayitziro atziri-payi? ²¹ Ikantzimi: “Airo piwayitaro iroka, airo pantayitziro iroka, airo pairika-yitziro iroka.” ²² iyomitaa-siwaitai-takamiro Ikantakaan-taitani. Tima aririka ayaaro tsika-rika ompaityya, airora añiuro tsika onkantai, ari othonkari. ²³ Tima aririka antzi-winta-waityya, añaaajaantzi asinonkaa-wintatyaari Pawa akimisanta-najiri. Tira ari onkantyya, aminaasi-waita iroka, tima ti awashaanta-kaantiro aniwita-siwaita-piintari.

3

¹ Aritaki añaaaji Saipatzii-totaari, isaiki-mota-pajiri Pawa irakopiroriki, ari ikaratapairi ipinkathari-wintantzi. Ari pikanta-yitanaari awirokaiti pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, awisako-siri-yitajimi. Pinkowa-piintairo yasitari irirori. ² Airo pikinkisiryaa-koyitaaro osaawi-sato, iro pinkinkisiryaa-koyiti inkiti-sato. ³ Kimiwaitaka iroñaaka pinkama-yitatyiimi, tima pisaikimo-siritajiri Pawa pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, okantawitaka iroka kaari koñaaroini. ⁴ Iro kantacha, aririka impiyaki Saipatzii-totaari, aripaiti iwañaayitajai maaroni, owaniinkaki ankantajyya antsipata-pajyaari.

Ti apantyyaaro apiiyitairo antawitakari pairani

⁵ Ti apantyyaaro papiiyitajiro pantawitakari pairani. Pinkimita-jyaari kaminkari, ti yantayitajiro kaari-pirori. Ti onkamiithati pimayimpi-tanaji, pinkaaripiro-siriyiti, pinkamaari-siriyiti, piniwi-siri-waityya, ayimatimi pishikyiro pirawaararo. Tima aririka piniwiwaitakyya, aritaki piwawananta-nakyyaari. ⁶ Irootaki yanta-piinta-yitakiri atziri-payi, irootaki iwasankitaa-wintairiri apaata Pawa. ⁷ Ari pikanta-yiwitakari aajatzi pairani awirokaiti, pamipirowitakaro. ⁸ Iro kantacha, ontzimatyyi piwashaanta-yitairo aajatzi iroka-payi: Pikisa-wakaa-waita,

* **2:17** Aparoni aamparintsi ti onkoñaawaita-sityaa. Aririka añiuro aamparintsi ayotzi tzi-matsi asitarori yaampari. Ari okimitari aajatzi okaratzi imonkaratai-takiri pairani, aamparira onayitaki okaratzi yantzimo-yitairi Saipatzii-totaari. † **2:19** Iroka siyaka-winta-chari aka: Ti iyotaa-jati iriitaki Saipatzii-totaari jiwayitairi aroka, ikimiwaitakaro iriimi aito. Irooma arokaiti akimitakaro iroorikami iwatha. Tima aririka antharowintyya ankimotati awathaki, maaroni awatha otharowinta okimota-yitzi, kamiitha okanta owichaa-wakaiyita, irojatzi antari-watha-yitan-takyyaari. Irootaki aito jiwatakaan-tatsiri okanta okimosiriwintantari okimota-yitzi kamiitha awatha. Ari ikimitzitari aajatzi Saipatzii-totaari, iriitaki jiwayita-najiriri kimsantzin-kariiti, irojatzi yantari-siri-pirotan-takyyaari kamiithaini.

piña-katsimata-wakaa-waita, pikimaatsita-wakaa-waita, pikantzi-mata-wakaa-waita, pikawiya-wakaa-waita, ⁹ pamatawi-waitantzi aajatzi. Tima piwashaanta-yitajiro tsika pikanta-yiwita pairani. ¹⁰ Kamiitha-siri pinkanta-yitaja iroñaaka, tima iriitaki Pawa owamiitha-sirita-jimiri, pinkimita-jyaari ikanta irirori, tima iriitaki owitsikakimiri pairani. Irootaki piyopirotan-tajjaariri iroñaaka. ¹¹ Ithonka inampi-sirintai Saipatzii-totaari maaroni, ti yokawintanaki Judá-iti, kaari Judá-iti, totamisitaari, kaari-rika totamisitaari, kaari yowaitaniri, pasini-satzi, ompirataari, ompirataniri, maaroni. *

¹² Inisironkatani Pawa pinayitzi, irootaki iyosiitan-tayitaamiri omatantyaari yasipirota-jyaami. Inintzi iroñaaka pinisironkayitanyaa, pinithaan-taniti, tsinampa-siri pinkantyyaa, amatsinka pinkantyyaa, kisasiwaini pinkantyyaa. ¹³ Amawi pinkanta-wakaa-najyaa, pimpyaakotiri oyaaripiro-siri-waitzimiri. Tima aritaki ipyaakota-jimiro awiroka Saipatzii-totaari piyaari-pironka. Irootaki pimatanaajiri aajatzi awiroka. ¹⁴ Irootaki kowajaanta-chari iroñaaka pintakota-wakai-yitanajyaa, omatantyaari paripirota-wakaa-najyaa. ¹⁵ Tima aparoni akantanaja akimiyitaaro arokami iwatha Saipatzii-totaari, iro añaantyaarori kamiitha asaikayitanaji, aripirota-wakaa-najyaa. Ontzimatyii ampaasoonki-yitajiri Pawa. ¹⁶ Pisirita-piinta-najyaaro pikimako-yitakiriri Saipatzii-totaari. Iroka piyotanitan-tyaari onkantyyaa piyomitaa-wakaanta-pirotayari: Ontzimatyii pimpanthaa-winta-najyaaro onkarati iyotakaa-yitimiri Tasorinkantsi, pimpanthaa-yitajiro Panthaantsi, pimpaasoonkitairi Pawa. Ari onkantyyaa pinkimosiriwinta-sirita-wakaan-tyaari. ¹⁷ Ari pinkantyaari ontzimi-rika pantayitiri, ompaityaa piñaawaitiri, pinkimita-kaantiro irootaki ityaankan-takamiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pantainiri inintziri irirori. Pimpaasoonkitairi aajatzi Asitairi Pawa okaratzii yantzimo-yitakimiri.

Antayitairi akimisanta-yitaji

¹⁸ Inantaitari, pimpinkathatairi piimiiti, irootaki pantayita-najiri pikimisantairi Awinkathariti. ¹⁹ Iimintaitari, pintako-yitajyaaro pinaiti, airo piña-katsima-waitaro. ²⁰ Itomiitari, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki ookimotariri Awinkathariti. ²¹ Asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piitomi, ari onkantyyaa airo okantzimo-niinta-waitantari. ²² Ompirataari, pinkimisantairi okaratzii inkantimiri ompiratamiri osaawi-satzi. Airo piwakowintasiwaita pantawaiti aririka yaminimi onkantyyaa pinimota-kaantyaariri, kamiitha pantawaita-piintainiri, tima pimpinkathataa-tyiiri awiroka Pawa. ²³ Ari pinkimitairori maaroni pantayita-najiri kamiitha pisiritha-wintyaaro. Pinkimita-kaanta-nakiro iriimi ompiratyaamini Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kaarira atziri ompiratyaamini. ²⁴ Aritaki piyojiitaki awirokaiti, Awinkathariti pinayita-jimini apaata. Tima iriitaki Saipatzii-totaari ompirata-piinta-yitaamiri iroñaaka. ²⁵ Iriima ikaratzii antapiinta-najirori kaari-pirori, iwasankitaaitairi irirori. Tima Pawa ti inkimita-kaanta-siwaityyaa iriipirori inatzi, airo okantzi iwasankitaitiri irirori.

* 3:11 kaari Judá-iti = griego

4

¹ Ompiratan-taniriiti, paakamiithatiri pimpiratani-payi, tampatzika-siri pinkanta-wintyaari. Pinkinkithasiritiro, tzimatsira inkitiki Ompiratamiri awiroka.

² Pamana-piintayiti, aamawinta-siri pinkantyyaa pamani pimpaa-soonkitiri. ³ Pamana-kotzi-tyaana naaka, onkantyyaa isinitan-tyaanarori Pawa noñaawinta-kota-najiro kaari iyotako-witaitari Saipatzii-totaari pairani. Tima irootaki iminkyaa-wintai-takinari. ⁴ Pamana-kotina onkantyyaa nomatan-tyaarori noñaawintiro kamiitha-
ini, irootaki inkimathatan-taityaarori.

⁵ Ontzimatyii pisaika-yitaji kamiitha pisaiki-moyitzirira kaari kimisanta-tsini. Airo pintzipa-waita-sitari. ⁶ Kamiitha ookimotyaari onkarati pinkantiriri, posini onkantzi-motyaari. Ontzimatyii piyotayiti tsika pinkanti pakayitiri aririka isampiyitimi.

Owiraantarori withataantsi

⁷ Aririka yariitakyaa iyiki Tiquico pinampiki, iriitaki kamanta-paakimini tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Tima yoka iyiki notakotani, iriitaki amitako-pirota-kinari aka nantawaitziniri Awinkathariti. ⁸ Irootaki nontyaankan-tyaariri iñiimi tsika pikanta-jiita awirokaiti anta, ari inkaman-timiro tsika nokanta-jiita aka. Ari onkantyyaa piñaantyaarori pinkimosiriwinta-siri-jiityaa. ⁹ Ari nontyaankimiri aajatzi iyiki Onésimo intspata-nakyaari Tiquico. Tima yoka Onésimo iriitaki poñainchari pairani pinampiki. Iriipiro yawintaa-nakari irirori Awinkathariti, notakotani inatzii. Apiti inkarati kamanta-paakimini okaratzi nantayitakiri aka.

¹⁰ Arira itsipatakana Aristarco yasita-kotaitana aka. Iwith-atzitami aajatzi irirori. Iwithatami aajatzi Marcos itomin-thori Bernabé. Tima yoka Marcos, iriitaki noñaawinta-kimiri pairani nokantakimi: Aririka yariitakyaa pinampiki, paakamiithata-wakiri. ¹¹ Iwithatzitami Jesús, ipaitai-tziri aajatzi Justo. Iriijiitaki tsipatakanari nokinkithata-kotziro tsika okanta ipinkathari-wintantai Pawa. Oshiki yoimosirinkana yokaiti, tima tikatsi pasini noshininka kimityaarini itsipatakana yokaiti. * ¹² Iwithatami aajatzi Epafras, iriitaki pasini poñainchari pairani pinampiki. Irijatzi impiratani Saipatzii-totaari. Oshiki yamana-kota-piintakimi, ari onkantyyaa piriipiro-siri-yitan-tyaari, piyota-kotan-tyaarori pantanajiro iroopirori inintziri Awinkathariti. ¹³ Naaka-tajaantaki ñaakiri Epafras oshiki ikinkisiryaa-kotakami. Ari ikimitzi-takariri nampitarori Laodicea aajatzi Hierápolis. ¹⁴ Iwithatami aajatzi Lucas aawintan-taniri. Irijatzi itakotani. Iwithatzitami aajatzi Demas. ¹⁵ Nonintzi naaka piwithatyaanari maaroni iyikiiti anta Laodicea-ki. Piwith-
atyaanaro Ninfas, aajatzi pinkimitaakiri maaroni kimisantzin-kariiti
ikaratzi apatoyita-piinta-chari owankoki. ¹⁶ Piñaanatiniri nosankinari
kimisantzin-kariiti anta pisaikinta. Impoña pintyaankiniri Laodicea-
satti iñaanatiniri kimisanta-yitatsiri anta. Ari pinkimityaari aajatzi
awirokaiti, piñaanatiro nosankinata-kiniriri iriroriiti. ¹⁷ Irokara
ñaantsi pinkantiriri Arquipo: Pantawaitainiri Awinkathariti tsika
okanta-jaanta ikantakimiri, pimonkaratiniri.

* 4:11 noshininka = totamisitaari = Judá-iti.

¹⁸ Naaka Pablo, iroka nosankinata-jaantzimiri nakoki nowith-atami. Airo pipyaakotana iminkyii-takina, pamana-kota-piintajina. Onkamintha inisironka-yitajyaami Pawa. Omapirowí.

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajitzi yasiyi-taami Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Onkawintha inisironkataimi, isaikakaa-yitaimi kamiitha aajatzi.

Ikimita-koitari Tesalónica-satzi

² Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ³ Oshiki nokinkithasirita-kota-piintakiro okaratzi pantayita-najiri pawintaa-naarira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, paako-winta-naaro piyaawintaari, iñiitziimi pitakoyitan-tanaja. ⁴ Iyikiiti, noyojiitzi naaka itakoyitaami Pawa iriitaki oyosiyyita-jimiri. ⁵ Piyojiitzi awirokaiti tira nonkinkithata-kowaita-sityaamiro Kamiithari Ñaantsi nosaikimotan-takamiri, Tasorinkantsi sintsita-kainari, noyotantari iroopirori onatzi okaratzi nokaman-tayitzimiri. Piñaajitakina aajatzi tsika nokanta nosaiki-moyitakimi, oshiki noninta-piintaki nonkaminthayitimi. ⁶ Okantawita oshiki pikimaatsi-waitaka, iro kantacha pikimisanta-yitanaji, tima Tasorinkantsi oimosirinka-kimiri. Irojatzii pimatantanaarori okaratzi nantakiri naaka aajatzi okaratzi yantakiri Awinkathariti. ⁷ Ari okanta ikimitan-tanaamiri ikaratzi kimisanta-yitanaa-tsiri nampiyitarori maaroni nampitsiki anta Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. ⁸ Tira iri aparoni kimakowinta-jimini tsika pikantana pikimisantairi Pawa, ithonka ikimakoi-takimi aajatzi tsikarika-payi. Tima noninta-witaka nonkaman-tirimi tsika pikanta pikimisanta-yitaji awiroka, ⁹ iriitaki itataikaro ikamanta-wakina naaka tsika pikanta-yitaka paakamiithatakina, tsika pikanta piwashaantayitanajiri piwawani-witari, iro pininta-pirotanaki pantayita-najiro inintziri Añaanita-tsiri Pawa, Iroopirori. ¹⁰ Ikamanta-kinaro aajatzi tsika pikanta awirokaiti piyaawintari Jesús impiyi inkinapajiro inkitiki, tima iriitaki Pawa asitari iwañaajiri ikamawitaka. Iritaki matironi iwawisaako-siritai arokaiti aririka omonkara-paititajyaa iwasankitaan-tayitaira.

2

Yantayitakiri Pablo Tesalónica-ki

¹ Iyikiiti, piyojiitzi awiroka ti aminaa-sityaa okaratzi nojataki nariitami. ² Piyojiitzi aajatzi, pairani tikira nojatiita pisaika-jiitzi awiroka, oshiki ikisaniintai-takina nampitsiki Filipos, iwasankitaa-waitai-takina. Iro kantacha isintsi-sirita-kaana Pawa nokinkithata-kaanta-kamirori Kamiithari Ñaantsi, okantawitaka imaimanitaitakina. ³ Tima ti nonkinakaa-sityaaro okaratzi noñaani-yitakari, ti nonkaaripiro-siriti noñaawintan-tamirori, ti noninti namatawitanti. ⁴ nonkinkithatakimi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta inintakakinari Pawa. Iriitaki ñaanta-sirita-kanari naaka, iri otyaankinari. Irootaki kaari noñaawintan-tapaa-kamiro ookimoyitariri atziri, apatziro nokinkithatziro ookimotariri Pawa, tima iriitaki

yotasiritan-tatsiri. ⁵ Tima piyojiiti awiroka ti iro nonintaa-kotantamiro okaratzi nokinkithata-kimiri, iro noñaantyaarori ayimatina noshikyiro nowaararo. Iriitakira yotatsi Pawa. ⁶ Ti iro nonintaa-jati pimpinkathata-sityaana. Okantawitaka naakataki Intyaankaa-riti Saipatzii-totaari, ontzima-tyiimi impinka-thaitajina. ⁷ Iro kantacha noyawinthaani nowajimi, nosiyakaro aparoni iniroitari aririka aamaako-wintyaari iinchaanikiti. ⁸ Tira apatziro nonkinkithatimiro Kamiithari Ñaantsi, antaroiti notakoyitakami kantacha nosini-wintyaamimi.

⁹ Tima pinkinkithasiritairo nitanta-nakarori nokinkithatzimiro iñaani Pawa, oshiki nantawaitaki namanantan-tyaari nowariti, kitaitiri aajatzi tsitiniri nantawaitaki. Irootaki kaari pipasitan-tanaro awirokaiti. ¹⁰ Piyojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-motakimi aajatzi ikantzi-takari Pawa iyotzi irirori, tima kamiitha-siri nokantaka, kitisiri nokantaka ti intzimi impaityaa kantako-waitinari. ¹¹ Piyotzi aajatzi oshiki nokawinthaayitajimi, nosiya-kotari asitaa-nita-chari iyomitaa-najiri iitomi, yoimosirinkari. ¹² Ari nokimi-tzita-kamiri awirokaiti, nosintsi-thatzimi inkini pantayitainiri ikowakaa-yitzimiri Pawa, tima iriitaki oyosiyitaimi, ari piñiuro pisaikai tsika ipinkathari-wintantaji, tsika otzimi iwaniinkaro.

¹³ Irootaki nojatakaan-tarori nopaasonkita-najiri Pawa. Tima pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, piyotanaki kaari iñaani atziri, irootaki iroopirori iñaani Pawa. Pikimisanta-nakiro, antakaa-yitaimiro okaratzi ikowa-kayimiri pantayitainiri. ¹⁴ Ari pisiyanaari awirokaiti ikaratzi kimisantanajiriri Jesús Saipatzii-totaari anta iipatsitiki Judá-iti, tima antaroiti iwasankitaakiri Judá-iti ishininka-payi. Ari ikimi-tzita-kamiri pishininka awiroka iwasankitaa-yitakimi. ¹⁵ Tima iriitaki Judá-iti owamaakiriri pairani Awinkathariti Jesús, irijatzi owamaayitakiriri pairani Kamantan-tzinkari. Irijatzi omisitowa-yitakinari naakapayi. Antaroiti ikisaniiintakiri atziri-payi. Irootaki kaari onimotziriri Pawa. ¹⁶ Tima ti inintajiiti nonkinkithata-jiniri ñaantsi kaari Judá-iti onkantayaa yawisako-siri-yitan-tajyaari iriroriiti. Ari okantari ishikataziiro iyaari-pironka yokaiti Judá-iti, ari iñaamai-tajyaaro iwasankitaajiri Pawa apaata.

Isaikan-takari Pablo intaina

¹⁷ Iyikiiti, osamani okantawitaka asaiki-mota-wakaa intaina, oshiki nokinkisiryaa-kota-piinta-jiitakimi. Iro kantacha oshiki noninta-witaka apiitairo añaawakai-yitajyaa. ¹⁸ Ari nonintawitaka nariityaami, iro kantacha oshiki itzika-tzikatakina Kamaari.
* ¹⁹ Iro kantacha apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, awirokataki kantakai-yaaroni noñaanta-jyaarori noyaako-niintani, nonkimo-siritaji. Tima awirokaiti kantakai-yaaroni impinatai-tantyaanari osiyaromi yamathaitaatyinami. ²⁰ Awirokajiitaki kantakai-yaaroni noñaantyaarori nontharowintajyaa apaata nonkimo-siritaji.

* 2:18 Kamaari = Mishatantaniri

3

¹ Irootaki nopampi-thesisyaakari pairani nosaiki naaka nampit-siki Atenas, ² iri nontyaantimiri Timoteo pisaika-jiitzira awiroka. Timu yoka Timoteo iyiki inatzi, oshiki yantayita-kiniriri Pawa. Ari notsipatakari noñaa-sintsitakaro nokinkithatziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Timu aririka yariitakyaa pisaika-jiitzi awiroka, iriitakira aawyyaa-sirita-paakimini, inkimosiriwintapajyaami pijatakaan-tyaarori pinkimisanti. ³ Tira noninti onkantzi-moniintyaami aririka inkimaantsita-kaayitimi, timu ari onkantyaari irootaki awishimo-yitainiri. ⁴ Irootaki nokanta-yitzi-takamiri pairani nosaiki-motan-tamiri anta, irojatzi piñaayitakiri okaratzi awishimo-yitakimiri. ⁵ Iro kantacha ti onkanti namawita-pajiro naaka, nonintzi noyoti aikiro-rika pikimisanta-jiitzi. Aamaa-sityaa inintha-siritakaimi Kamaari piwashaantiro pikimisantzi, arira aminaasi-waityaami okaratzi nokaman-tawita-kamiri pairani. *

⁶ Iro kantacha ijata-kitzi Timoteo yariitami, piyaja nosaiki naaka. Ari ikamanta-paana aikiro pijatatzii pikimisanta-jiitzi, otakotani pikanta-wakaa-jiitaka. Ikamantakina aajatzi oshiki pikinkisiryaa-piinta-jiitana, pinintzi piñiina, ari nokimi-tzitakari naaka nonintzi noñiimi awirokaiti. ⁷ Iyikiiti, okantawitaka oshiki noñiira aka ikimaatsitaka-waitai-takaana, iro kantacha kimosiriwinta-siri nokanta, timu noyotzi aikiro pijatakaa-tziro pikimisanta-jiitatzii awiroka. ⁸ Timu noyotaki aikiro pijatatzii piriipiro-winta-najiri Awinkathariti, irootaki onimotan-tanari nosaiki. ⁹ Antaroiti nopaasoonkitakiri Pawa, timu awiroka-jiitaki matakirori pikimo-siri-pirota-kaana. ¹⁰ Aikiro nakowinta-tyiyyaaro namani kitaitiri aajatzi tsitiniri, onkantya nomatan-tyaarori napiitiro nariityaami, arira nontampatzikati-mirori tzimatsi-rika pikinakaa-sitakari pikimisantanaji.

¹¹ Iriira nokowa-kotzi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús, tampatzika nowanakiro nojati pisaika-jiitzi awiroka. ¹² Nokowa-kotziri aajatzi iriitaki kantakai-yaaroni piñaantyaarori pintakota-wakaiyaa, ari pinkimita-najiriri pasini-satzi atziri. Iro nonintziri pisiya-kotajyaanaro naaka tsika nokanta notakotaami awiroka. ¹³ Onkawintha yaawyyaa-sirita-kayimi Asitairi Pawa, kitisiri pikanta-yitanaja, airo itzimi impaityaa kantako-waitimini apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús, intsipata-jyaari ikaratzi yasiyitaari. †

4

Okaratzi onimotziriri Pawa

¹ Ari okantari iyikiiti. Iriitaki kantakai-yaaroni Awinkathariti Jesús nonkantimiro iroka ñaantsi, sintsitha nonkantimi. Pairani noyomitaa-kimiro pantayitairo okaratzi onimotziriri Pawa. Ari pimatzimaitakaro. Iro kantacha nonintzi aikiro pijatakaa-tyiira irojatzi pinthotyaanta-pirota-kyaarori. ² Aritaki piyojiitaki awiroka, iriitaki Awinkathariti Jesús matakaa-kinarori naaka okaratzi noyomitaa-yitakimiri. ³ Iroka okaratzi inintziri Pawa iwamiitha-siritan-tyaamiri: airo pimayimpi-waitzi. ⁴ Ontzima-tyiira piinata-jyaaro pitsipatari,

* 3:5 Kamaari = Mishatantaniri † 3:13 yasiyitaari = kitisiriri

irootaki impinkathatai-tantyaamiri pinkiti-siritanaji-rika. ⁵ Airo ayi-mawaitzimi pimayimpi-waiti. Irootaki imata-piintziri kaari kimisanta-irini Pawa. ⁶ Paamawintyaa piwari-siriziri = kari iyiki kimisanta-naatsiri. Tima nokaman-takimiro aritaki iwasankitaakiri Pawa antakironi iroka. ⁷ Ti ininti Pawa ankimita-kotyaari mayimpiri, apatziro inintzi ankiti-siri-yitaji. ⁸ Tirika pinkimisanti ti naaka pithainkaki, Pawa pithainkaki. Tima iriitaki Pawa otyaanka-kimiriri Tasorinkantsi.

⁹ Thami nonkinkithata-kayimiro iroñaaka tsika okanta-kota itakotaantsi. Okantawitaka ti onintawityaa napiita-jimiro awirokaiti. Tima pimatakiro pitakota-wakaiyita. ¹⁰ Aritaki pimatanaakiri pitakoy-itakari iyikiiti ikaratzi nampiyitarori maaroni pipatsitiki Macedonia. Iro kantacha ontzima-tyiira pijata-kayiro irojatzii pithotyaa-pirotan-takyaarori. ¹¹ Ontzima-tyiira pamina-minatiro pisaikantaiyari kamiitha. Ti onkamiithati pimaimanitanti, apatziro pantiro okaratzi pantawairi-yitari awiroka. Tima irootaki noyomitaa-yitakimiri pairani. ¹² Irootaki iñaantyaamiri kaari kimisanta-yitatsini, tampatzika-siri pikantayita, tikatsi kowityii-motyaamini.

Impiyaji-rika Awinkathariti

¹³ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithata-kotimiri tsika inkantajyaa apaata kamayitain-tsiri kimisantanzinkari, irootaki piyotan-tyaari awiroka. Airo pisiya-kotantari kaari kimisanta-tsini, kaari yotatsini aririka yawisakotaimi, antaroiti yiraaniinta iwasiri-waita. ¹⁴ Tima ayojiitzi aroka ikamawitaka Jesús, iro kantacha añaaji aajatzi. Ari inkimitaa-jiriri apaata Pawa ikaratzi kimisantain-tsiri, aritaki iwañaayitairi aririka impiyaki Jesús. ¹⁵ Iroka iyota-kayiri Awinkathariti: Apaata aririka impiyi, iriitaki itawajyaaroni iñaawajiri ikaratzi kamayitain-tsiri. Irooma arokaiti akaratzii añaayitzira iroñaaka, arokaiti ampoiwaitatsini. ¹⁶ Ari inkimai-tawajiro inkaima-paaki ijiwari Maninkariti, intyoota-kaantapaji Pawa. Inkantyyaa ikaratzi kamayiwitain-chari, iriitaki itanakyaaroni intzinaanaki. ¹⁷ Impoña arokaiti ikaratzi kaari kamayita-tsini, aritaki antsipata-najyaari awajinokasita-wajyaari Awinkathariti, amonthaa-wajyaari minkoriki. Asira owairo antsipata-jyaari Awinkathariti. ¹⁸ Irootaki iroka ñaantsi poimosirinkanta-wakaan-tajyaari.

5

¹ Iro kantacha iyikiiti, ti onkowa-jaantyyaa nonkaman-timiro tsikapaiti awisayiti iroka-payi. ² Aritaki piyojiitaki awiroka, ti iyotaitiro tsikapaiti, omapoka-sitajyaa, osiyawaityaaro aririka imapokaiti inkositaiti tsitiniriki. ³ Ari intzima-wityaa kantatsini: “Asaiki kamiitha, tikatsi maimanitaini.” Iro kantacha ari imapokai-tairi yapiroi-tajiri maaroni. Isiya-kota-jyaaro okimaatsi-waita kooya aririka ontzimaaniti, tikatsi inkina-kayitiro awisa-sitan-tajyaari onkarati pokayita-tsini. ⁴ Irooma awiroka iyikiiti airo okompitzi-mowaitami iroka, imapokaitzimi = kari apaata ikimitaantzi aparoni kosintzi. ⁵ Tima piyota-kotairo awiroka, ti pisiyaari aniiwaita-sita-chari tsitiniri airo iñiitantari. Iriitakira pisiyaari aniiitatsiri kitaitiri, okoñaatzi-moyitairi. ⁶ Aritaki okimitari aajatzi, ti onkamiithati asiyaari maapirota-tsiri, amawinta

ankanta-yityaa, asiyaari sakiwintanta-tsiri. ⁷ Tima tsitiniri imaapiintaitzi, ari isinkitaitari aajatzi. ⁸ Irooma arokaiti yotanari ankanta-jiityaa, osiyaari ikaratzi aniita-piinta-tsiri kitaitiri. Owitsikaanta ankanta-yitajyaa, ankimisanta-yitaji, antakotan-tajyaa. Osiyaari iwitsikaanta owayiri, ikithaataro asirota-tsiri iithaari. Yawintaaro asironakita-tsiri yamathaitari. Irootaki amatairi aroka awintaa-najyaaro awisako-siri-yitaji. ⁹ Tima ti ininti Pawa iwasankitaa-yitajai, apatziro inintzi awisako-yitai akimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Iriitaki kamawinta-kairi arokaiti. Tikatsi ompaityaa ankamawityaa, tikatsi ompaitzi-tajyaa añaayitaji, aritaki antsipatajyaari apaata aririka impiyaji. * ¹¹ Ontzima-tyiira pinkimosiriwintasirita-wakaan-tajyaaro iroka, tima irootaki pimajitakiri.

Isintsi-thatziri Pablo maaroni iyikiiti

¹² ¡Iyikiiti! Pimpinkatha-yitairi ikaratzi oyomitaa-yitajimiri, ari pinkimitairiri ikaratzi jwayitzimiri pikimisantairi Awinkathariti. Tima oshiki iñaasintsitako-winta-yitakami. ¹³ Pintako-yitajyaari piñiuro okaratzi yantzimo-yitakimiri. Ontzima-tyiira pisaika-kaayitawakaa-najyaa kamiitha. ¹⁴ Pisintsi-thayitairi awiroka pirantziiti. Ari pinkimitairiri aajatzi ikaratzi parisiri-yitain-tsiri, poimosirinkaitairi, pitzi-siri-yitairi kaari aawyaa-siri-waita-tsini ikimisantaira. Airo pisamawaitari yokapayi. ¹⁵ Ti onkamiithati pimpiyatantyyaa, pinkowapiinti awiroka paakamiithata-wakaiyaa, pimatzi-tyaari ikaratzi kaari pishininkata. ¹⁶ Kimosiri pinkanta-piinta-jiityaa. ¹⁷ Pasi piwairo pamana-piinta-yitaji. ¹⁸ Tzimatsi-rika awishimo-yitimini, pimpaasonkitiri Pawa. Tima irootaki inintziri irirori atayitairi akimisantajirira Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁹ Airo pimanonka-waitziro yantakayimiri Tasorinkantsi. ²⁰ Ti onkamiithati pimaninta-waitiro okaratzi ikamantantai-tziri. ²¹ Iro kantacha ontzima-tyiira paminawakiro kamiithaini okaratzi ikamantantai-tziri. Impoña piriipiro-winta-najiro onkarati kamiithasirita-kayimini. ²² Piwashaantiro awirokaiti maaroni kaariipiro-yitatsiri.

²³ Tima nonkowa-kotiri Pawa aikiro ijatakaa-tyiuro yoiti-siritajimi, iriitaki kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha. Nokowa-kotziri yaamaako-wintyaami maaroni, piwathaki aajatzi pisiriki. Irootaki airo otzimanta inkanta-koita-jimiri apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁴ Tima iriipiro-siri-pirori inatzi irirori, aritaki imatakaajairo.

Owiraantarori withataantsi

²⁵ ¡Iyikiiti! Pamana-kota-piintajina naakaiti. ²⁶ Piwithatyaanari ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. † ²⁷ Nonintzi piñaanatiniri aajatzi iroka nosankinari, tima irootaki inintziri Awinkathariti. ²⁸ Onkamintha inisironka-yitajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

* **5:10** ankamawityaa = amaawityaa; añaayitaji = asaakiti † **5:26** piwithatyaanari = thoporoataantsi; kimisanta-naatsiri = iyiki

APITI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajiitzi yasiyitaami Pawa Asitairi, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ² Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, isaikakaa-yitaimi kamiitha. Ari inkimita-jimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamina-kotairi apaata Pawa kaari-piro-siriri impiyaji-rika Saipatzii-totaari

³ Iyikiiti, okowa-pirotatyaa nompasoonkita-kota-piintajimi Asitairiki Pawa, tima aikiro pijatakaa-nakitziiro pikimisanta-yitanaki. Aikiro pijatakaa-nakitziiro aajatzi pitakoyita-wakaanaka. ⁴ Irootaki nosirita-piintan-tamiri aririka napatojiityaa notsipa-yitari pasini iyikiiti, nokanta-jiitzi: “Aikiro ijatakaa-tziiro ikimisanta-jiitzi Tesalónica-satzi, okantawitaka antaroiti ikimaatsita-kaitakari.”

⁵ Ari okoña-pirotziri tampatzika inatzii Pawa yamina-kotantzi. Osiyawaitakaro iwitsika-rontyaami Pawa inkini impinkathari-wintimi. Irootaki pikimaatsi-wintan-tayita-karori iroñaaka. ⁶ Iro tampatzikata-tsiri aajatzi inkimaatsi-yitakai-yaari Pawa ikaratzi kimaatsi-yitakaa-waitamiri awiroka. ⁷ Irooma maaroni arokaiti, akaratzi akimaatsi-waiyitaka, otampatzikatzi iwatsinaryaa-kotaitajai aririka impiyi Awinkathariti Jesús, inkinapaji inkitiki intsipa-yitajyaari Maninkariiti tzimatsiri isintsinka, ⁸ inkinan-tapajyaari ipaama-porinthataki paamari. Ari iwasankitaa-jiriri kaari yotajirini Pawa, kaari kimisantaironi Kamiithari Ñaantsi ikinkithata-koitziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁹ Iriitaki atsipita-jyaaroni yapiroi-tairi, irasi iwiwo impyaa-sitajyaa, airo iñaajiro iwaniinkaro Awinkathariti tzimimotziriri isintsinka. ¹⁰ Tima apaata aririka impiyi Awinkathariti, impinkathata-wairi yasiyitaari, okiryaaantzi inkanta-winta-wajyaari. Ari pinkanta-yitajyaari aajatzi awirokaiti, tima pinkimisantajiro okaratzi nokaman-takimiri. * ¹¹ Irootaki namanakoyita-piintan-tamiri awirokaiti. Nokowa-kotziri Pawa pinkimitan-tajyaariri tsika ikantayitaja ikaratzi ikaima-siritakiri. Nokowa-kotziri yaawyaa-sirita-kaayitajimi pantanta-yityaarori kamiitha-yitatsiri piwiwo pantiro pikimisantaira. ¹² Ari onkantyaa pimpinkathatan-tyaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, impoña impinkathata-kaanta-najimi irirori. Iriitakira Pawa nisironka-yitaini aroka aajatzi inkimitajai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

2

Iñaayitairi owaaripiro-siritan-tsiriri

¹ Iyikiiti, nonkinkithatimiro tsika okanta-kota antsipata-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyi apaata. ² Ti

* **1:10** yasiyitaari = kitisiriri † **1:12** pimpinkathatan-tyaariri = wairontsi

noninti pinkinkisiryaa-siwaityaa aritakira piyaja Awinkathariti. Kimitaka tharowa-siri pikanta pikimakiri anta iñaakakari Tasorinkantsi, ikantzi: “Piyaka Awinkathariti.” Aamaa-sityaa ari inkantai-takimi: “Irojatzi iroka ikantakinari Pablo. Tima ari okanta isankinatakinari.” * ³ ti ari onkantyaa, paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima aririka impiyi-matai apaata Awinkathariti, itanakyaaaro imaimanitaitiri Pawa, impoña iñiiti owaaripiro-siritan-tatsiri. Iriitaki ipaitai-tziri “Otomi pyaasiwaitaantsi,” tima impyaasi-waitajyaa irirori. ⁴ Kisaniintan-taniri inatyii, inintzi yanaanta-paaki inkimita-kaityaari ipinkathai-tziri Pawa tasorintsi-pankoki. Inkanti: “Pawa nonatzii naaka.” ⁵ Tima nokaman-tayita-kimiro iroka nosaikimotanta-paintamiri pairani. ⁶ Piyojiitzi awiroka ipaita otzikakiriri kaari ikoñaatzi-tanta owaaripiro-siritan-taniri, apatziro inkoñaati apaata aririka omonkara-paitita-paakyaa-rika. ⁷ Tima antawaitaki imananiikiini owaaripiro-siritan-tatsiri. Iro kantacha tzimatsira otzika-piinta-kiriri, irojatzi apaata iñaakan-tanta-kyaariri, ⁸ aripaiti iñiiti owaaripiro-siritan-tatsiri. Tima aririka impiyi Awinkathariti, isintsinka yapirotan-tajyaariri iwamaapajiri, apatziro intasonkakiri. ⁹ Yoka koñaata-tsini apaata, isintsitakani Kamaari inatzii. Ari ontzimaki isintsinka, oshiki yamatawitanti aririka intasonka-wintantayita-paaki. † ¹⁰ Tzimatsi maninta-yitakirori inkimisantairomi iroopirori ñaantsi, iroowitaka yawisako-siritan-tajyaarimi. Iriiyitakira pyaasitaa-chani yamatawitakiri-rika owaaripiro-siritan-taniri. ¹¹ Iriitaki kankakai-yaaroni apaata Pawa inkimisantan-taityaariri owaaripiro-siritan-taniri. ¹² Irootaki iwasankitai-tantyaariri inkarati thanka-waita-tsini, tima oshiki inkimosiriwintakaro yantaitziro kaaripirori.

Iyosiitai-takiri awisako-siritaa-tsini

¹³ Iyikiiti itakotani Awinkathariti, aikiro nakowinta-tyiyyaaro naaka namanako-wintajimi nopaasoonkitziri Pawa. Tima pairani tikira iwitsiki-miita iyosiitzi-takamira pawisako-siritai, irootaki pikimisantan-taarori iroopirori, irootaki yasitan-taamiri Tasorinkantsi. ¹⁴ Iriitaki otyaanta-kinari naaka nokinkithatan-tamirori Kamiithari Ñaantsi, ari onkantyaa piñaanta-jyaarori apaata impinkathaitami inkimitai-tirira irirori Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, otzimi-motziri iwaniinkaro. ¹⁵ Ari okanta iyikiiti, ontzimatyii piriipiro-wintairo okaratzi noyomitaa-kimiri nosaikimotanta-paintamiri pairani. Ari pinkimitairori aajatzi okaratzi nosankinatzimiri.

¹⁶ Tima itakoyitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi Asitairi Pawa. Iriitaki owatsinaryaa-koyita-piintairi, irijatzi kaminthaa-yitajairi ikasiya-kaayitairo okaratzi oyaakoniintajiri. ¹⁷ Onkawintha inkimosiriwinta-siritakaa-piintyaami, iriitaki aawyaa-sirita-kayimini aajatzi, ari onkantyaa pijatakaan-tyaarori pinkinkithayitanajiro kamiithari, irojatzi pantayita-najiri awiroka.

3

Iñaapinkathaitiro iñaani Pawa

* 2:2 Ipiyaka Awinkathariti = Iitaitiriti Pinkathari † 2:9 Kamaari = Mishatan-taniri

¹ Iyikiiti, pamana-kota-piintajina naaka nojatakaan-tyaarori nonkinkithata-kotajiri Awinkathariti, ari onkantyyaa impinkathatan-tajjaariri pasini-satzi atziri-payi, inkimita-jyaami awirokaiti. ² Pamana-kota-piintaina inintatzi inkimaatsita-kaawaityaana kaari-piro-siriri, tima ti maaroni inkimiyitajai aroka akimisanta-yitzi. ³ Iro kantacha iriipirori inatzii Awinkathariti, aritaki yaawyaa-sirita-kaayitaimi, iriitaki aamaako-wintyaamini ikaaripirota-kaitzimi = kari. ⁴ Iriitaki Awinkathariti yotakaa-kinari aikiro pijatakaa-tyiuro pantayita-najiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, tima pininta-jiitaki pantiro. ⁵ Nokowa-kotziri Awinkathariti inkinkisiryaa-pirota-kayimiro tsika okanta itakotami Pawa. Yiriipiro-sirita-kaimi pisiya-kotan-tyaariri Saipatzii-totaari.

Ontzimatyii antawai-yitaji

⁶ Iyikiiti, tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkantimiri: Ti onkamiithati paapatyii-yaari kimisantzinkari pirawaita-piinta-chari, ikaratziri kaari antironi noyomitaa-kimiri pairani. * ⁷ ontzimatyii pisiya-kota-jyaanaro naaka, tima ti nompirawaityaa nosaiki-motanta-paintamiri. ⁸ Tikatsi nonkampitimiri pimpasityaana noyaari, nopinatzi miro okaratzi pipayitanari. Sintsii ni nantawaitaki kitaitiri aajatzi tsitiniri. Ari nokinakairo kaari piñaantaro awirokaiti pimpina noyaari. ⁹ kamiitha-witaka pimpayitinami nowariti, apatziro nantawaitaki sintsii ni onkantyyaa paminayitan-tyaanari, iro pisiya-kotan-tyaanarori tsika nokantaka naaka. ¹⁰ Irootaki nokanta-piinta-kimiri nosaiki-motanta-paintamiri pairani pinampiki, nokantzimi: “Kaari antawaita-tsini, airo iwaa.” ¹¹ Tima nokimaki ikantaitzi tzimatsi pikarajitzi anta pirawaita-chari, ti ininti yantawaiti, apatziro imaimanitan-tayitzi. ¹² Tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkanta-yitiriri yokaiti: “Airo pimaimanitantzi, santzikoi-tiini pantawintiro piwayityaari.”

¹³ Iyikiiti, airo pisamajiitaaro panta-piinta-najiro awirokaiti kamiitha-yitatsiri. ¹⁴ Tzimatsi-rika kaari kimisantironi iroka nosankinata-kimiri, airo paapatyaa-naari, irootaki iñaantyyaarori impasiki-winta-yityaa. ¹⁵ Iro kantacha airo pikisaniintziri, piyomitayitairi pinkimita-kaantyyaari iriimi pirintzi.

Owiraantarori tasonka-wintaantsi

¹⁶ Tima iriitaki Pawa kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha, nokowa-kotziri iriitaki onimota-kayi-mironi pisaika-jiiti okantawitaka piñaayitiro onkarati awishimo-yitimiri. Nokowa-kotziri intsipatyaaami.

¹⁷ Iroka nosankinata-jaantzimiri naaka nakoki. Tima naaka Pablo owithatamiri. Irootaki namita-piintari aririka nontyaanki nosankinari. ¹⁸ Onkamintha inisironka-yitaimi maaroni Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

* 3:6 inintziri = wairontsi

YITAKARI PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naakatakira Pablo osankinatzi-mirori iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima irootaki ikantakaan-tziri owawisaa-kotairi Pawa aajatzii Jesús Saipatzii-totaari ayaakoniintani. ² Awiroka nosankinatzi Timoteo, nokimita-kaantaami notomi now-imi akimisanta-naira. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzii Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha intakotyaa, piñiuro pisaiki kamiitha.

Ikinakaa-sitaitari iyomitaan-taitzi

³ Pairani nojatan-takari Macedonia-ki, nosintsi-thata-nakimi pisaiki Efeso-ki, ari onkantayaa piyomitaan-tyaariri saikayita-tsiri pinampiki, iwashaantajiro ikinakaa-siyitakaro iyomitaantzi. ⁴ Ikinkithata-siyitaro kinkitharintsi, iñaawinta-siyitaro tsika ipaiyita iwaisatzitini. Ti oiñaarontiro iroka-payi okaratzi yantakiri Pawa onkantayaa ankimisanta-tajyaariri, iro kantakaan-tzirori iñaana-winthata-wakaantari atziri-payi. ⁵ Aryaajaini aroka aririka ayomitaanti, akamantantziro tsika ikantaita itakota-wakaita. Tima aririka ankiti-siritanaji, aririka ankinkisiryaa-najiro tampsatikata-tsiri, aririka ankimisanta-pirotanaji, ari amatzirori atakoyitanta. ⁶ Ari itzipinayitakari yokapayi, aminaasi-waitaka okaratzi iñaawinta-yitziri. ⁷ Inintasi-waitaka iyomitaantiro Ikantakaan-taitani. Okantawitaka isintsi-thatantzi iyomitaan-tayitzi, iro kantacha tira inkimathatzi-tyaaro irirori okaratzi ikamantanta-witari.

⁸ Irooma arokaiti ayotzi omapiro okamiithataki Ikantakaan-taitsiri, iro kantacha ontzimatyii ankimathatiro opaita otzimantari ikantakaan-taitsiri. ⁹ Tira kari isankinai-tiniri ikaratzi kamiitha-siritain-tsiri, iro iwasankitai-tantyaariri maimanitzin-kariiti, piyathariiti, kaari-piro-siririiti, tsimai-nkata-niriiti, thainkan-taniriiti, maninta-siritan-taniriiti, owamaayitziriri asitariri, owantzin-kariiti, ¹⁰ mayimpiriiti, antaminthata-wakaa-chari isiramparin-kakiini, nosikan-taniriiti, thayawariiti, kamatawiriiti, ikaratzi tzika-tzika-yitzirori ayomitaan-tziro kamiithari. ¹¹ Tima onasityaa iroka Kamiithari Ñaantsi iwisyryaa-wintai-takari, irootaki ikantakinari Pawa Tasorin-tsita-tsiri nokamantantajiro.

Yantawairi Pablo

¹² Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari sintsita-kainari. Irootaki nopaasoonkitan-tariri, tima iyotzi aawyaa-siri-waitaana, ityaantakina nantawaitiniri. ¹³ Okantawitaka pairani oshiki nothain-kasiwaitakari, noisaniintani nowiri, nowasankitaa-piintakiri yasiy-itaari, iro kantacha itakotaana irirori. Tima ti noyowityaaro okaratzi nantakiri tikira nonkimisanta-nakiita. ¹⁴ Iro kantacha yoka Awinkathariti antaroiti itako-pirotakana, ari nitanakari nokimisanta-najiri Jesús Saipatzii-totaari, oshiki notakota-naari, iriitaki kantakaa-kanarori. ¹⁵ Iroka nonkaman-timiri iroopirori onatzii, ontzimatyii inkimisantaitiro:

Ipokaki Jesús Saipatzii-totaari aka kipatsiki iwawisaa-koyitairi kaari-
piro-siririiti.

Tima naaka anaayiwita-kariri maaroni nokaaripiro-siri-witaka. ¹⁶ Iro opoñaantari inisironkataana Jesús Saipatzii-totaari, ti isamani-intyaana okantawitaka naaka mapirowita-karori nokaaripiro-tzi. Tima tsika ikantaana naaka, ari inkanta-yitajyaari pasini inkarati kimisanta-yitairini, irasi iwiro yañaayitaji. ¹⁷ Onkamintha irasi iwiro impinkatha-piroi-tairi Aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri, Añaanita-tsiri, Tasorintsi. Omapirowí.

¹⁸ Notomí, Timoteo, tzimatsi nonintziri nonkamantimiri. Onkimityaaro okaratzi ikinkithata-koita-kimiri pairani. Irootaki nokamantanta-mirori pintharowinta-siritan-tyaari pijatakairo piña-sintsi-piroyaa kamiitha, ¹⁹ aikiro pakowinta-nakityii-yaaro pinkimisantanaki, aikiro pisirita-nakityii-yaaro tampatzikata-tsiri. Tima tzimayitatsi owashaanta-kirori. Okantawita ikimisanta-yiwita, kimiwaitaka impitamonka-kota-kityii-yaami. ²⁰ Ari ikantakari Himeneo aajatzi Alejandro. Iriitaki nosinitakiri iwasinonkaa-yitairi Kamaari, ari onkanyaa iyotantyaari airo ithainka-tasorintsi-waitziri Pawa. *

2

Iñaawinta-koitziro amanaantsi

¹ Iroka nitawakyaari nosintsi-thatimiri: Ontzimatyii pamanaji, pinkowa-kowintanti, pinkanta-kowintanti, pimpaasoonki-wintairi maaroni. ² Pamana-kotairi pinkathariiti. Pamana-kotairi aajatzi jiwari-payi, ari onkanyaa pisaika-yitan-tyaari kamiitha, pinkathatatorintsi pinkantya, tampatzika-siri pinkantya aajatzi. ³ Irootaki kamiithata-tsiri maaroni iroka. Irootaki onimotziriri Pawa owawisaako-siritairi. ⁴ Tima inintatzii Pawa maaroni yawisako-siritaiti, inintzi aajatzi maaroni iyotakoi-tajiro iroopirori ñaantsi. ⁵ Iroka iroopirori ñaantsi: Aparoni ikanta Pawa. Aparoni ikanta kantako-wintziriri atziri-payi anta Pawaki. Iriitakira yoka Saipatzii-totaari Jesús atziriwitain-chari irirori. ⁶ Iriitaki pinakowinta-kayiri maaroni ikamawintaira, yookakaako-winta-yitajai ininta-paitita-paakira Pawa. ⁷ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Nontyaankaa-riti, iriitaki otyaanka-kinari nonkinkithata-kaayitajiri atziri kaari ashininkayita, noyomitaa-yitajiri inkimisanta-yitairo iroopirori ñaantsi. Tima omapiro onatzii iroori.

⁸ Tsika-rika yapatota-jita-piintyaa, nonintzi yamana-piinta-yitaji atziri, tzinaa-wako inkantya ikimita-piintara. Iro kantacha kisiri inkanta-yityaa, airo ikisa-wakaa-waita, airo iñaana-winthata-wakaa-waita. ⁹ Ari onkimita-najyaari kooya-payi, airo onintasi-waita onkithaatyaaro waniinkata-chari, aparaawaitiri kiriiki amananta-yitiri othatani poriryaa-yitatsiri, onintasi-waityaaro owaniinkatiro oisi. *

¹⁰ ontzimatyii irokaiti amitajyaaro okaratzi kamiithata-tsiri. Ari okantari kooya-payi otakotariri Pawa, pinkathatziriri aajatzi. ¹¹ Aririka iyomitaan-taiti, awakimpitya onkanta-yityaa kooya onkimisanti. ¹² Ti nosinita-kaantiro oyomitaanti kooya, ti nosinita-kaantiro ojiwatiri sirampari-payi aajatzi. Apatziro owakimpita-yityaa onkimisanti.

* 1:20 Kamaari = Mishatantaniri * 2:9 poriryaa-yitatsiri = ooro, perla

¹³ Tima iriitaki Adán yitaitaka pairani iwitsikai-takiri, iro ampoita-paintsiri Eva. ¹⁴ Kaari Adán yamatawitaitaki pairani, irootaki kooya yamatawita-jaantaitaki irojatzi antanta-karori kaari-pirori. ¹⁵ Iro kantacha iroka kooya-payi tsimanta-yitatsiri, aritaki onkantaki awisako-siri-yitai aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro onkimisanta-yitai, itakotan-tayitajyaa, onkiti-siri-yitaji, airo ookaasintyakiyitziro oithaari oniwitakantantyaari.

3

Tsika inkanta-yityaa jiwari-payi

¹ Iroopirora nonkantimiri: Tzimatsi-rika nintatsini ijiwatiri kimisantzin-kariiti, ari okamiithatzi okaratzi inintziri yantiri. ² Ikaratzi jiwayita-tsiri ontzimatyii inkamiitha-siriti, airo itzimayitzi impaityaa ñaawinta-waitirini, iinapiroyityaaro iina, yotzinkari inkantyyaa, yanta-piintiro kamiithari, impinkathata-kaantyyaa, yoimaayitan-taniti iwankoki, yomitaan-taniri inkanta-yityaa. ³ Airo isinkita-piinta, airo ikisa-piinta, itakotaniri inkantyyaa, tsinampasiri inatyii, airo ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁴ Iyoti ijiwayitairi ikaratzi saika-pankotziriri, pinkatha inkantanti iwaiyani, airo ipiyathawaita. ⁵ Tima aparoni atziri kaari yotironi ijiwata-kaanti iwankoki, ¿kantatsima ijiwawintiri ikaratzi kimisanta-najiriri Pawa? ⁶ Ari ikantari aajatzi owakirata-tsiri ikimisantzi, airo okantzi ijiwata-kaanti. Tima aririka imatiro ijiwati, ari inkantakaa-piro-waita-nakyyaa, ari inkimita-kota-kyaaari okaratzi awishi-mota-kiriri pairani Kamaari. ⁷ Aririka piyosiiti jiwatziriri kimisantzinkari, pamini ipinkathatziri atziri-payi kaari kimisanta-tsini. Iriirika piwaki ikantako-waitai-tziri, iriitakira kaari kisasityaaroni yamatawitiri Kamaari.

Tsika inkanta-yityaa amitakotziriri jiwari-payi

⁸ Ikaratzi amitakotziriri jiwatziriri kimisantzin-kariiti, ontzimatyii impinkathata-kaantyyaa, awiintaari inatyii, airo isinkita-piintayita, airo ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁹ Okowa-pirotatyaa iyotako-yitairo okaratzi akimisantajiri kaari iyotako-witaita pairani, kinkisiryaa iwapiintairo tampatzikata-tsiri. ¹⁰ Omatantyyaari yamitakotiri jiwari-payi, ontzimatyii iñaantai-tawakyyaari kantatsi-rika imatiro. ¹¹ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya ontzimatyii oñaapinkathata-kaantyyaa, airo oñaawinta-kotan-tasiwaita, kimpoyaa-waini onkantyyaa, oripirowintayitanairo maaroni. ¹² Inkarati amitakotairini jiwari-payi iinayityaaro iina, ijiwatairi kamiitha iitomi aajatzi saika-pankotziriri. ¹³ Aririka imatanajiro, pinkatha iwaitiri, ari iyotanajiro yawintaa-sirityaa ikamantantairo tsika okanta ikimisantan-taariri Saipatzii-totaari Jesús.

Omapiro okamiithataki akimisantziri

¹⁴ Nokowataiki nojatimi sintziini noñiimi. Iro kantacha nitawakyyaaro nosankinatimiro iroka, ¹⁵ aamaa-sityaa airorika nojatzi, nonkaman-tzityaamiro tsika ikantajiita isaikaitzi yasiyitaira Pawa. Tima ankarati yasiyitai Añaanita-tsiri Pawa, akimita-naaro okanta tzinkamitsi-pirori, arokaiti otzinkamitanaja ikinkithai-tziro iroopirori ñaantsi. ¹⁶ Omapiro aripirootzi okaratzi akimisantajiri, tira

iyotako-witai-tyaaro pairani tsika ikantajiita ipinkatha-tasorintsitaitzi.
 Iroka akimisantziri;
 Yatziritzi-motantaki Pawa,
 Iriitaki oñaakan-takiriri Tasorinkantsi iriipirori inatzii.
 Iriitaki Maninkariiti okiyita-kariri,
 Iriitaki ikinkithata-koitakiri pasini-satziki atziri.
 Iriitaki ikimisantai-tziri maaroni kipatsiki,
 Iriitaki owajinokaa-chari iwaniinkaroki.

4

Iñaawintai-tziri oowashantzirori ikimisantawita

¹ Iro kantacha iroka ikantajiri Tasorinkantsi. Apaata, ari iñiitaki oowashantirori ikimisanta-witari, iro inintanaki inkimisanta-yitiro iñaani kamaari-payi, yamatawitan-tzira. ² Iyomitaa-waita-sitan-tyaaro amatawiri kaari iroopirotatsiri, airo ikimajiro iwasiri-niinta-kotyaa yantakayitziri, jimpa-siri ikantaka. Isiyawaitakaro opirotakaantzi itayiiita, tima ojimpa-wathata-kaanti airo akimajiro katsiri. ³ Airo isinita-kaantziro yaawakaityaa, intzita-kaantiro okaratzi iwaitari. Tira onkamiithati iroka. Tima arokaiti akaratzi akimisanta-yitajiri Pawa, ayotajiro omaapiro iwitsikayita-kayiro owaritinsi. Isinita-kairo awayita-jyaaro iroka-payi, ampaasoonki-yitajiri. ⁴ Tima okaratzi iwitsika-yitakiri Pawa, kamiitha onayitatzii. Tikatsi ompaityaa aparawaitan-tyaarori, ontzimatyii ampaasoonki-yitajiri añaayitziro okaratzi ipayita-kairi. ⁵ Tima aririka amatakiro okantziri iñaani Pawa amanako-yitairo okaratzi ipayitairi, aritaki intasonka-wintakiro.

Antawaitai-niriri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari

⁶ Iroorika piyomitaan-takiri iroka, pimatanaa-tziiro pantawaitainiri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari. Pimonkarata-naatziro okaratzi pikimisanta-najiri, pimatanaa-tziiro kamiithari okaratzi iyomitaa-takimiri. ⁷ Piwashaanta-yitairo kinkitharintsi-payi kaari iroopirotatsini, irootaki amita-piinta-sitakari masonto okinkitha-yitziro iroka. Ontzimatyii piñaasintsi-sirita-najyaa pimatantyaarori pimpinkathatasorintsitai. * ⁸ Tima okamiithatzi-mowitai añaayitziro añaasintsi-waita koñaaroini awathaki, iro kamiitha-piro-taita-tsiri añaasintsi-sirita-najyaa añaantyaarori ampinkatha-tasorintsitai. Tira iroo antanta-yitarori onkantyyaa anintaa-waitan-tyaari iroñaaka ainiro añaayitzi, añaajiro apaata anintaa-waitajyaa aririka añaaji. ⁹ Iroopirori onatzi iroka ñaantsi, ontzimatyii ankimisantaji maaroni. ¹⁰ Irootaki añaanta-yitarori añaasintsiyita, sintsiini antawai-yitzi, tima oyaakoniintani owairi Pawa tsika itzimi añaanita-tsiri. Kantatsi iwawisaako-siritairi maaroni atziri-payi, iriitakira iwawisaako-siri-yitaji inkarati kimisantairini.

¹¹ Irootaki piyomitaan-tayitairi iroka, pisintsi-thatan-tairo. ¹² Ti noninti inthainkima-waitaitimi pimainaritzira. Ontzimatyii piñaakantiro tsika pikantanaja pikimisantaji, ari onkantyyaa inkimita-kotan-taityaamiri. Ontzimatyii paamaako-wintyaaro okaratzi piñaawai-yitzi, aajatzi okaratzi pantayitiri. Otakotani pinkantanti, iriipiro-siri pinatyii, kitisiri pinkanta-najyaa. ¹³ Sintsiitha pinkanta-piintainiri piñaana-yitainiri atziri-payi sankinarintsi-pirori,

* 4:7 masonto = antaro-konaiti

pinkinkithata-piintairo, piyomitaanta-piintairo, irojatzii piñaanta-kyaarori nariityaami anta. ¹⁴ Pinkinkisiryaa-kotiro iñaawinta-kimiri pairani jiwari-payi, ari okanta itasonka-wintan-takamiri iwasi-patzii-toyitan-tamiro irako. Paamaiya paparatziro = kari itasonka-wintaimi Pawa pimatantaa-irori iroka. ¹⁵ Ñaasintsi pinkanta-winta-najyaaro, onkanyaa iñaantai-tyaamiri aikiro pijatakaa-nakitziro pimatankiro. ¹⁶ Paamawintajyaa awiroka tsika pikantanaja, pinkinkisiryaa-kotyaaoro kamiitha onkarati piyomitaan-tayitairi, onkarati pantayitiri aajatzi. Aririka pimatakiro piriipiro-wintairo, aritaki piñajiiro pawisako-siritaji, aajatzi inkimiyita-jyaari ikaratzi piyomita-piintakiri.

5

Antainiriri pasini-payi

¹ Ti onkamiithati pinkisa-thayitiri antari-kona, kamiitha piñaana-yitiri. Iro kamithatatsi paakamiitha-yitiri pinkimita-kaantiri iriirikami piri. Ari pinkimitairi mainariiti, paakamiithatiri pinkimita-kaantiri iriirikami pirintzi. ² Ontzimatyii paakamiitha-yitiro antaro-konayitatsiri, pinkimita-kaantiro iroorikami piniro awiroka. Ari pinkimitairori mainaro-payi, paakamiitha-yitiro, airo pisiritaro pimaimani-waitiro pinkimita-kaantiro iroorikami pitsiro.

³ Paakamiitha-yitiro kinankaro tsika otzimi mapirotzirori okowityaawaitzi. ⁴ Irooma aparoni kinankaro tzimayita-tsiri otomi-payi, osari-payi, iriitaki itanakyaaaroni yaminiro yamitako-yitiro, ontzimatyii impiyata-jyaaro yaamaako-winta-jyaaro okimitaa-kirira pairani iroori yantaritan-takari irirori. Irootakira onimotziriri Pawa. ⁵ Irooma aparoni kinankaro matzirori osaikawaitzi apaniroini, awintyaari iroori Pawa, asi owiro aakowintyaaro amani onkowa-kotairi kitaitiri aajatzi tsitiniri. ⁶ Irooma onkimosiriwinta-waityaa onintakaa-nikiini kinankaropayi, tira osaiki kamiitha, kimiwaitaka onkamaki-tyiimi. ⁷ Pisintsi-thatiro omatanta-jyaarori nokantakiri, ari onkanyaa airo otzimanta iñaawinta-kotai-tirori. ⁸ Tzimayitatsi kaari aminironi ishininkaiti. Aririka onkinankaroti irira owatsi-pirotacha kaari aminaironi iriniro. Okimiwaitakaro iwashaanta-kityiromi ikimisantsi. Iriitaki mapirota-jaanta-kirori yanaanakiri ikanta kaari kimsanta-tsini.

⁹ Iroka kowachari isankinata-kotai-tantyaarori kinankaropayi antawaitainiri Saipatzii-totaari: Antaro-kona onayitatyii, oimitapintawitariri pairani oimi, * ¹⁰ kamiitha-siri okanta ikimakotai-tziro, aamaako-winta okantziri intsitipaye, oimaantzi owankoki, aakamiithata-piintakiri kimsantzinkari, kaminthaani owapiintziri asinonkainkari, omata-piintairo okaratzi kamiitha-yitatsiri. †

¹¹ Irooma kinankaro kaari antaro-konata-tsini, airo isankinata-koitziro. Airo okanta-pirota antawaitainiri Saipatzii-totaari, tima ainiro onintzi ayi oimi. ¹² Tima aririka aaji pasini oimi, aritaki inkantakowaitai-takiro, tima airo omonkaratziro okaratzi okantawitakari antirimi. ¹³ Aritakimi ompirata-nakyaaro, onkinayiti pankotsi-payi, onkinkitha-waita-kotan-tayiti, akakawaita-sitani onkanyaa. ¹⁴ Irootaki nokowantari aayitaji otsipatari aparoni kinankaro kaari

* 5:9 Antaro-kona = onkarati 60 osarintsiti † 5:10 aakamiithata-piintakiri = okiwa-kitzita-piintakiri; kimsantzinkari = kitisiriri

antaro-konata-tsini, ontsimani-yiiti, osaikiita owankoki antawaiti. Ari onkanyaa airo itzimanta impaityaa kisimawaitironi. ¹⁵ Tima tzi mayitansi matakirori, antawaita-sitakaro inintziri Kamaari. ‡
¹⁶ Kinankaro tzi matsiri oshininkaiiti, iriitaki amitako-yitironi. Irooma kinankaro kaari tzi matsi oshininka-iiti, saikatsiri apaniironi tikatsi amita-kotironi, kowityaa-waitaniri onatzii-rika. Irootaki kowajaantachari yamitakotiro pasini kimisantzinkari-payi.

¹⁷ Ontzima-tyiira impinai-tairi jiwatakaan-tatsiri ipinkathai-tziri. Iriitaki impapirotaiti kinkithata-kaanta-piinta-tsiri, aajatzi ikaratzi yomitaanta-piinta-tsiri. § ¹⁸ Tima irootaki ikantakoi-tziri sankinaritsipiroriki:

Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri. Iroka ikantaitzi aajatzi:

Ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri.

¹⁹ Ikaratzi-rika aparoni atziri kanta-kotziriri aparoni jiwari, airo pikimisantziri. Irooma inkarati-rika apiti, airorika inkarati mawa ñaakota-kirini yantakiro kaari-pirori, ari okamiithatzi inkimisantaitiri. ²⁰ Aikiro-rika ijataitatyii yantaitiro kaari-pirori, payiri tsika ipiyota-jiita pinkisa-thatiri, ari onkanyaa intharowan-taityaari, airo imatantaro yantiro pasini-payi. ²¹ Nosintsi-thatzimi pantiro iroka. Tima aririka pimatana-jiro, airo piñiuro yokawintanaki. Airo pikanta-waitzi “Airo nokisathatzi, tima iriipirori inatzi.” Iyotzi Pawa nokantan-tamirori. Iyotzitaro aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, iyotzitaka aajatzi Maninkariiti ikaratzi iyosiitakiri. ²² Ti onkamiithati pathawai-yaaro piwasi-patzii-totan-tyaaro pako ijiwatan-taityaari. Tima aririka iyomitai-takiri yantakiro kaari-pirori, kimi-waitakara awirokami kantakaa-sityaaroni. Ontzimatyii pinkiti-siritai awiroka.

²³ Tira apatziro pirapiintiro nijaa, iro kamiithatatsi piro kapichiini kachori, ari piñaakiro pisita-koti pimantsiya-waiwita.

²⁴ Tzimatsira atziri, tikira iñiuro imishakowintaitiri yantakiro kaari-pirori, ikima-kotai-takiri maaroni. Tzimatsi pasini aajatzi kaari iyotakoitzi yantatziro kaari-pirori, apatziro inkimakoitiri apaata. ²⁵ Ari okimitari aajatzi, tira imanakota-piintiro atziri yantayitiro kamiithari. Irooma aririka yantiro kaari-pirori, ari inkowa-piinta-wityaa imanakotyaa, iro kantacha aritaki inkimakoi-takiri.

6

¹ Maaroni ompirataari, ontzimatyii impinkathatairi ompiratariri. Iro nokantantari, ari onkanyaa airo itzimanta pairyaa-siwaityaaroni Pawa, airo itzimanta kantako-waitaini ayomitaan-tayitzirira. ² Ompirataari kimisanta-tsiri, aririka impiratyaami pasini kimisantzinkari, ti onkamiithati pinkanta-waiti: “Airo pisiya-kayinari pimpiratani, tima iyiki nowimi.” Okowa-pirotatyaa yantawaitiniri iroopirori yoka ompirataari, itakotani iwiri, tima kimisantzinkari inatzii. Ontzimatyii piyomitaan-tairo iroka, pisintsi-thatan-tairo.

Kitisirita-kaanta-tsiri ipoñaa onimotaantsi

‡ 5:15 Kamaari = Mishatantaniri § 5:17 impapirotaiti = osiyarori apiti yapiitaitiro impinaitiro

3 Aririka impoki nasityaaroni inkinkithata-kaanti, kaari kimityaaroni okaratzi iñaaniyitakari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inasita-paakyaaro aajatzi iñaawintiro pinkatha-tasorintsitan-tatsiri. 4 Kantakaa-piro-wainiri inatziira, tikatsira iyoti. Apatziro inintzi irirori añaanaminta-wakaa-waityaaro ñaantsi. Iro ompoñaan-tyaari asama-wakaa-waityaa, amaimanita-wakaa-waityaa, ankawiya-wakaa-waityaa, ankanta-kota-wakaa-waityaa, 5 ankisaniinta-wakaapirotyaa. Irootaki imata-piintakiri kaari-piro-siriri kaari yotakotaa-jatironi iroopirori ñaantsi. Ikinkisiryayita yaantyaaro kiriiki yamaminataro aririka impinkatha-tasorintsitanaki. Ti onkamiithati paapatyaari awiroka. * 6 Aritaki okanta-tzimaita, kimota impinai-tairo apaata apinkatha-tasorintsitzi. Iro kantacha añaantyaarori impinaitai, ontzimatyii onimoyitajai añaari okaratzi tzimimo-yitairi. 7 Tima pairani owakira atzimapaaki ti amapaaki tzimi-motairi. Ari okantari aajatzi aririka ankamaji, onkarati tzimi-motairi airo aanajiro. 8 Tima ontzima-piintzirika ayaari, otzima-piintzi-rika akithaataro, ari onkarati tikatsi anintiri. 9 Iriima inkarati kowayitironi yashaarantya, okaima-siritziri inkaaripiro-siriti. Ikimita-kowaitakari sitsikachari ikintsiki, aririka yantayita-nakiro inintakaa-siyitari owaaripirotantatsiri, irootaki pyaakaa-sita-jyaarini. 10 Aririka iniwitaita-piintyaa yashaarantaityaa, okimiwaitakaro iroomi oparithatari kaaripiro-yitatsiri. Tzimatsi matakirori iniwiyitaro yashaarantya, iwashaanta-nakiro ikimisantzi, okimiwaitakaro iriimi kimaatsita-kaawaita-chanimi apaniroini.

Pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-jyaaromi pikimisantanaji

11 Irooma awiroka, yasitaami Pawa, airo panta-nitziro iroka-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithatairomi. Iro pamina-minata-piintanaji pintampatzika-siriti, pinkatha-tasorintsi pinkantya, pinkimisantairi Pawa, pintakotyaa pinkantya, kisasiwaini pinkantya, amatsinka pinkantya aajatzi. 12 Aikiro pinkimisanta-naatyii, pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-najyaaromi kamiitha-yitatsiri. Pinkimita-kaantiro aajatzi piñaasintsi-winta-jyaaromi irojatzi paantakyaarori kanta-jitaa-chani añaakaajimi. Irootaki ikaima-siritai-tantamiri, ari okanta ikimantaamiri atziri-payi, pikantzi: "Nokimisantaji." 13 Tzimatsi nosintsi-thatimiri. Tima yoka Pawa añaakaa-yitziirori okaratzi tzimayita-tsiri, iyotzi nokantzimiri. Iyotzita aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ñaawaita-piinta-kirori iroopirota-tsiri, irojatzi iñaawaita-paakiri yaitanakiri isaikira Poncio Pilato. Iroka onkarati nosintsi-thatimiri: 14 Airo pipiyathataro nokanta-kaanta-kimiri. Kitisiri pinkantya itzimi-kari ñaawinta-kowaita-sityaamini. Pijata-kayiro awiroka irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. 15 Tima impokai irirori aririka imonkara-paitita-kaiyaaro Pawa, ankimosiriwintantai. Tima apaniro Pawa ijiwata-kaantairo maa-roni tzimayita-tsiri, apaniro ipinkathari-wintziri ikaratzi pinkathari-winta-witachari, ari ijiwatziri ikaratzi jiwawita-chari iroñaaka. 16 Iriitaki asitarori kantaitaa-chari añaantarintsi, yasi iwiro isaiki tsika osiparyaa-pirotzi, irootaki kaari yariitan-taitari. Tikatsi atziri

* 6:5 Ti onkamiithati paapatyaari awiroka. = onasiyita ñaantsi-payi

matakironi iñiiri, airo imataitajiro aajatzi. Omapiro ipinkathai-tziri. Irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowí.

¹⁷ Ontzimatyii piyomitaa-yitajiri ikaratzi ashaaranta-chari iroñaaka, airo ishamiwaitanta. Airo yawintaa-siwaitaro iwaararo, tima airo asi owiro onkisotzi-motiri. Ontzimatyii yawintaa-yitajyaari Pawa, iritaki matzirori inkimosiriwinta-pirota-kaantanta. ¹⁸ Piyomitaan-tairo yantaitajiro kamiithari. Ikimita aparoni ashaarantaniri otzimimopirotziri iwaararo, ari inkimita-najyaari yokaiti otzimimopirotziri yantari, iro inkimita-kaanta-najimi iroorika iwaararo. Piyomitaan-tairo inisironkai-tantyya, ayimatiri impasitan-tayitajyaa. ¹⁹ Iroorika imatanajiri, osiyawaitakaro iwapithaan-tyaaromi iwaararo inkasiyakaiyaari apaata. Irasi iwiro iñiiri isaikaji kamiitha.

Owiraanta-paakarori ikantziriri Pablo yoka Timoteo

²⁰ Timoteo, piriipiro-wintairo piyomitaan-tairo okaratzi inisironkai-takami. Airo pimatzitaro awiroka tsika iñaawinta-sitaitaro kaaripirori. Airo pimatzitaro awiroka tsika iñaawintasitaitaro karipirori ikimita-kaanta-witari iroopirori onatzi iyota-nitari. ²¹ Tima tzi-matsi matayitakirori, ikinasi-waiyitaka, kimiwaitaka intzipina-wintatyiiromi onkarati inkimisantiri. Onkamintha inisironkai-tyaami. Omapirowí.

YAPIITAJIRO PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori noñaawintajiro ikasiya-kaakairi yañaakaa-yitajai Saipatzii-totaari Jesús. ² Awiroka nosankinatzi Timoteo, awiroka nokimita-kaanta notakotani notomi. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, onkawintha intakotyaa, piñiuro pisaikaji kamiitha.

Piñaawintairi Saipatzii-totaari

³ Ari nokanta-piintatya tsitiniri aajatzi kitaitiri namanako-yitzimi, nopaasoonkitziri Pawa, nantawaita-jiniri. Nomata-kotairi ikimiyitaka nowaisatzitini tampsatika-siriri-payi. ⁴ Aririka nosirityaaro piraawaitaka pairani, oshiki noninta-taiki napiitajiro noñiimi, ari onkantya nonkimo-siritan-tyaari. ⁵ Oshiki nokinkisiryaa-kotakimi tsika okanta pikimisanta-pirotan-tanakari. Tima irootaki itanakaro pisaro Loida, ipoña piniro Eunice. Noyotzi aajatzi ari pikimitanaki awiroka. ⁶ Irootaki napiitan-tamiri nonkantimi: Piwakiratairo itasonka-wintakimi Pawa nowasi-patzii-totan-takami pairani nako, pinkimita-kaantairo yoisaitziro paamari intsiwaki-mati. ⁷ Tima ti intharowa-sirita-kaanti Pawa. Apatziro yaawyaa-sirita-kaantzi, itakosirita-kaanta, iñaako-sirita-kaanta.

⁸ Irootaki airo pipasiki-winta-kaantaro piñaawintiri Awinkathariti, ari pinkimitainari naaka, airo pipasiki-wintana yasitako-wintaitanari Pawa. Iriitaki aawyaa-sirita-kayimini, pinkimita-kotan-tyaanari naaka, nokimaatsita-kowintaro Kamiithari Ñaantsi. ⁹ Irijatzi owawisaako-siri-yitairi Pawa, iriitaki kaima-siri-yitairi akiti-siritantairi. Tira aroka matasityaaroni, iriitaki nintaintsi yantiro. Yasi iwiuro pairani Pawa ininta-piintaki inkaminthaa-yitai Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁰ Irootaki imatakiri iroñaaka, ikoñaataki pairani Owawisaakotan-taniri, Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki matakirori yiitsinampairo kaamanitaantsi, yamayita-kairo Kamiithari Ñaantsi, iro ayotantaari yasi owairo yañaakaa-yitajai. ¹¹ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Tyaantaariiti, iriitaki otyaantakina nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi, ipoña noyomitaa-yitajiri aajatzi kaari noshininkata. ¹² Irootaki noñaasi-waitan-tarori iroñaaka, iro kantacha tizimaita nompasiki-wintya. Tima noyotzi naaka ipaita nawintaari, noyopirotzi otzimi-motziri isintsinka, ari onkantya airo iwashaanta-kaantanaro inintakaa-kinari nantajiniri irojatzi aririka omonkaratayaa kitaitiri impiyan-tajyaari. ¹³ Ari pinkimita-najyaari awiroka, pimatako-tinano tsika okanta pikimakina noyomitaantaki, pijatakairo pawintyaari Saipatzii-totaari Jesús, otakoyitairi, asiyitairi aajatzi. ¹⁴ Ari inampisiritan-takami Tasorinkantsi, iriitaki iriipiro-sirita-kayimini airo piwashaantantaro iroopirori otzimi inintakaa-kimiri piyomitaan-tairo.

¹⁵ Pikima-kotakina awiroka yookawaitaikina nampiyitarori Asia-ki. Yokataki Figelo ipoña Hermógenes. ¹⁶ Iro kantacha yoka

Onesíforo, oshiki yoimosirinka-piintakana irirori, ti impasiki-winta-kotyaana yoosowitai-takana. Oshiki noninta-taiki inkaminthaajiri Pawa ikaratzi saika-pankotziriri. ¹⁷ Tima iriitaki amina-minata-paakinari yariitaka Roma-ki, irojatzi iñaanta-paakanari. ¹⁸ Iriira Awinkathariti nisironkata-jyaarini apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiyaji-rika. Tima piyoti awiroka, oshiki yamitakotakina Onesíforo nosaikan-takari Efeso-ki.

2

Pinkimita-kaantyya awirokami iwayiriti Jesús Saipatzii-totaari

¹ Notomí, tima iriitaki kawinthaajamiri Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha yaawyya-sirita-kayimi. ² Tima pikimakina tsika okanta noyomitaantaki atziri-payiki. Ontzimatyii piyosiiyiti iroñaaka awiintaari iriitaki matanajironi iyomitaa-najiri aajatzi pasini-payi. ³ Aamawinta pinkantyya piñaasintsita-kowinta-najyaari Jesús Saipatzii-totaari. Pinkimita-kaantyya awirokami iwayiriti. ⁴ Tima aparani owayirita-chari ti iñiitiri yantanajiro antawairintsi yantayita-piintai-tziri. Ontzimatyii yitapaintyaaro ikantakiriri ijiwariti. ⁵ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaari ipinatai-tziri anaakotantaintsiri isiyajiita. Tima antaroiti iñaasintsitakaro. Iro kantacha imatantyaarori yanaakotanti ontzimatyii yitanakyaaro iñaanta-piintyaaro. Irooma yamataa-siwaityaa-rika ininti yanaakotantimi, airora ipinatai-tziri. ⁶ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaari ikanta aparani pankiwai-rintzi. Tima iriitaki itapiintaro iwayitaro okitho iwankiri. ⁷ Ontzimatyii pimpampitha-sirita-kotiro nokanta-yitakimiri. Tima iriitaki Awinkathariti kimathatakaa-piroti-mironi maaroni.

⁸ Pinkinkisiryaa-kotiri Jesús Saipatzii-totaari icharinitakari pinkatharini David. Añaaji irirori ikamawitaka. Irootakira iroka Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotajiri. ⁹ Irootaki natsipita-kowintari noñaantarori iroñaaka yoosowaitaitana, yasitakowaitaitana, ikimita-kaantai-takina naakami owantzinkari. Irooma iñaani Pawa airo imataitziro yoosotaitiro iroori. ¹⁰ Iro nokisa-sitan-tarori iroñaaka maaroni nokimaatsi-waitakari, okantakaan-tziro notakotari ikaratzi iyosiitairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitairi. Ari onkantyya irasi iwantajyaarori yañaayitaji. ¹¹ Iroka omapiro ikantai-tziri:

Aririka ankama-kotajiri Saipatzii-totaari, aritaki antsipata-jyaari yañaakaa-yitajai.

¹² Aririka ankisasi-wainitaki, ari antsipata-jyaari ampinkathari-wintantaji.

Irooma aririka ankanti: “Ti noñiiri.” Aritaki imatai aajatzi aroka.

¹³ Okantawitaka ti añaawityaaro ako-wintyaari, iriima irirori yako-winta-yitai.

Tima yasi iwatziro irirori, ti inthaña-pithatan-tyaaro okaratzi ikasiya-kaantziri.

Pinkimityaari antawai-ryaantzi yaakamiithai-tziri

¹⁴ Piyomitaan-tairo iroka. Pisintsi-thatantiro inintakaanta-pirotziri Pawa: Airo iñaanata-wakaa-winta-sitaitaro ñaantsi-payi kaari iroopirota-tsini. Kantatsi owari-siritiri inkarati kimironi.

¹⁵ Ontzimatyii piñaasintsitajyaa pitampatzikatairo ñaantsi

iroopirori, ari onkanyaa yaakamiitha-wintan-tajyaa-mirori Pawa. Pinkimita-kotyaaari antawai-ryaantzi kaari tzimatsini ompaityaa impasiki-winta-kotyaaari.¹⁶ Airo pikimisanta-waitziro awiroka iñaawaitai-tziro ñaantsi kaaripiro-yitatsiri. Arira opoñaari ithinkatasorintsitan-taitzi.¹⁷ Osiyawaitakaro owawathatanta apathaa-waitirika. Irootaki awishi-mota-kiriri Himeneo aajatzi Fileto.¹⁸ Ikinakaa-siwaitakaro irirori iyomitaan-tziro iroopirori, ikantaki: “Tira iroopiro añaayitaji aririka ankamayitaki, añaayitairo isiyakaa-wintai-takiri ‘añaantsi.’ ” Iroka okaratzi iyomitaan-tawitakari iwari-siritan-takari ikarajiitzi ikimisanta-witanaja.¹⁹ Iro kantacha, osiyawaitakaro iwatzika-tyiimi Pawa iroopirori itzinkami, ari iwitsikakimi iwanko. Ipoña intzirika-kotaki apiti sankinarintsi ikantaitzi: “Iyotziri Awinkathariti ikaratzi yasitari.” Impoña: “Inkarati awintaa-jyaarini Saipatzii-totaari, ontzimatyii iwashaantairo kaaripirota-tsiri.” *

²⁰ Thami asiyakaan-tawakiro okaratzi tzimatsiri iwankoki aparoni ashaarantzinkari. Tima tzimatsi waniinka-yitachari kowitzipayi, siparyaa okantayita, omapiro ikaminthayiro. Iro kantacha tzimayitatsi incha-naki aajatzi kowitzi, ti inkaminthaa-piro-yitiro iroka-payi.²¹ Aririka ankiti-siri-yitanaji, ari ankimiyyita-jyaaro kowitzi ikawinthayiro asitarori, ikowa-piintzi iwantayityaaro. Kitisiri inkanta-kaanajai Asitairi, aamawinta ankanyaa antayitainiri kamiitha-yitatsiri.²² Intaina piwayitairo iniwita-siwaitari mainariti, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiromi. Iro piniwita-piintanakyaa pinkamiitha-siri-yitai, iriipiro-winta pinkanyaa, otakotani piwanti, kamiitha pisaika-kaantayiti, pintsipa-yitajyaari kitisiriri ikaratzi awintaa-yitaariri Awinkathariti.²³ Airo piñaawai-yitziro ñaantsi kaari apantyaaroni, tima irootaki opoñaantari ikisa-wakaan-taitari.²⁴ Irooma arokaiti impira-yitaira Pawa, ti onkamiithati añaana-minthata-wakaiyaa arokaiti. Ontzimatyii anisironkata-wakaajyaa, yotaniri ankantya ayomitaantaji, tsinampa-siri ankanyaa,²⁵ amatsinka ankantya ayomita-yitiri kisaniantari, aama aritaki impiya-sirita-kayiri Pawa, aritaki iyota-kotairo iroopirori.²⁶ Ari onkanyaa iyotanta-jyaari isitsika-kityaa iriwiriki Kamaari, tima iritaki ompirawaita-piinta-kariri, isintsiwintziri yantayitainiri inintasi-yitari irirori Kamari.

3

Tsika inkantaityaa isaikaitai apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri

¹ Ontzimatyii piyoti, apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri antaroiti ompomirintsitzi-moyitai.² Iroka inkanta-yityaa atziripayi: Apaniro inkaminthaa-piro-waityaa, ayimawaitairi ishikyiro iwaararo, intharowinta-waityaa, airo ipinkathatantzi, inthinkatasorintsi-waiti, impiyatha-waityaari asitariri, airo iyotairo impaasoonkitanti, inkawiyantawaiti,³ airo itakotantaja, airo inintapiintaji impyaakotanti, inthaiya-kotan-tawaityaa, airo imaanta-kaaro iniwita-siwaitari, oshiki iwatsinaan-tawaitai, kisanianta iwiro kamiitha-yitatsiri,⁴ pithoka-sitan-taniri inayiti, airo iñaakonita, oshiki inkantakaa-piro-waityaa, oshiki iniwiwaityaaro inintasi-yitari

* 2:19 awintaa-jyaarini = wairontsi

anaanakiro inintakaa-witariri Pawa, ⁵ ari isiyako-waita-kyaarimi pinkatha-tasorintsi-waitaniri, iro kantacha oshiki ithainki otzimimotziri Pawa isintsinka. Airora pitsipa-yitari awiroka. ⁶ Tima imatakiro yokaiti isaika-pankotantaki, yamatawi-yitakiro kooyapayi sipita-siriri, antaro ikinkisiryaa-kaayitaro okaaripiro-siriti, ontzimatyii awintyaari yokaiti, irojatzi ompoñaan-tyaari ayimawaitanakiro oniwi-siri-waitari iroori. ⁷ Irootaki amina-minata-piintantyaariri oyopirotiro, iro kantacha ti ayopirootako-tzimaityaaro okaratzi iroopirota-tsiri. ⁸ Irootaki imatakiri pairani antyawiyari Janes aajatzi Jambres, imaimanitikiri Moisés, ari ikimitaari yoka atziri-payi amatawitan-taniri, ti ookimo-sirytaari okaratzi iroopirota-tsiri. Kaaripiro-siriri inayitzi, yaminaa-siwaitaka okaratzi ikimisanta-yiwaitakari. ⁹ Airotzimaaita imatziro, aritaki iyoitanakiri ampinaasi-waita okaratzi yantziri, aritaki inkimita-kota-jyaari antyawiyari akinkithata-kotakiri. ¹⁰ Irooma awiroka, pinkimityaana naaka, okaratzi noyomitaan-tziri, tsika nokina-kayiro, opaita nonintziri, niriipiro-wintanta, namatsinkawintanta, otakatoni nowantzi, kisasiwaini nokanta, ¹¹ owatsinaari ikantaitakina, ikimaatsita-kaawaitaitakana, okimita okaratzi awishimota-kinari Antioquía-ki, Iconio-ki, aajatzi Listra-ki. Tima oshiki yatsipita-kaita-kanari. Iro kantacha yookakaa-winta-piintakina Awinkathariti. ¹² Ari onkantyaari, aritaki iwatsinaa-ryaakoi-tajiri ikaratzi yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús nintanaa-tsiri impinkathatasorintsita-niti. ¹³ Iriima kaari-pirori atziri-payi, amatawitan-taniri aikiro imapirota-tyiiyaa, yasiwinthayaaro yamatawitantapiinti, imataitzi-tyaari irirori yamatawitaaitiri. ¹⁴ Irooma awiroka, oisokiro piwiro okaratzi piyotakiri, okaratzi pawintaa-naari. Tima piyotzi ipaita oyomitaa-kimirori. ¹⁵ Ari pitanakaro ainiro pintsitanaki piyota-kotairo Tasorintsi-tsita-tsiri Sankinarintsi. Ari opoñaaari piyotai aritaki pawisako-siritai aririka pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁶ Tima maaroni Osankinaritsi-pirori, iriitakira Pawa tasonka-siryaantakirori isankinai-tanta-karori. Iro iyomitaan-taitari, iro isintsi-thaitantari iyomitaa-ntaiti, iro itampatzikai-tantari, iro iñaantaitantari onkantyaari inkamiitha-siritan-taityaari. ¹⁷ Ari iñirori ikaratzi yasitaari Pawa iyopiro-siritairo yantayitajiro okaratzi kamiithata-tsiri.

4

Pinkinkithatairo ñaantsi

¹ Iroka okaratzi nosintsi-thatimiri pantiro. Iyotzi Pawa nokantzimiri, iyotzitaro aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, intzimi amina-kotairini yantayitakiri maaroni añaayitatsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Tima irootzi-mataki inkoñaataji impinkatha-ritapaji. ² Pinkimi nonkantimi: Okowapirotatyaa piwitsikyaa onkini pinkinkithatairo iñaani, tira apatziro pinkinkithatairo aririka onkamiithatzi-motimi, ontzimatyii pimatiro aajatzi aririka pinkowiinkata-koti. Aririka piyomitaanti, ontzimatyii pintampatzikatanti, sintsiñaani piyomitaanti, piñaasintsi-thatanti, iro kantacha paamaiyaa pitharo-kyaawinta-piintziro = kari aririka

* **3:8** Ikinkithasirita-koitziri Janes aajatzi Jambres antyawiyari inajitzi, Apitantoni-satzi inatzi. Tima pairani yookakaa-wintan-taariri Moisés ishininkaiti Israel-iti, yoka shiripiyari-payi ikimita-kowitakari Moisés, yiraa-ntsita-kawitakaro nijaa, ikoñaata-kaayitaki aajatzi oshiki mashiro.

pimayita-najiro. ³ Tima apaata, airo inintaitaji inkimisantaitiro tampatzikari piyomitaan-tayitziri iroñaaka, impiyota-paakyaa pasini inkarati yotairini, ari yaminaa-siwaityaari iyomitaantiro iniwita-siyitari irirori. ⁴ Irootaki ompoñaan-tyaari impiya-sitaityaaro inkimisantaitiro ikinkithata-sitaitari, iwashaantai-tanakiro ikimisantai-tziro iroopirotatsiri. ⁵ Irooma awiroka, yotzinkari pinkantyya, pinkisa-siyita-jyaaro awishi-motimini poiwaraa-yitziro Kamiithari Ñaantsi, ontzima-tyiira pimonkarayiro onkarati pantainiriri Awinkathariti.

⁶ Tima naaka kimitaka irootaintsi nompyaakotyaa, nosiya-kotyaaoro isakoita-piintziro iraitsiri yatsipita-kaitaniki Pawa, aritaki sakotzimatakara iraitsiri. ⁷ Iriihiro-siri nokanta-piintaka, kimiwaitaka nomatakiro antaroiti noñaasintsita-piintakyaa. Okimiwaitakaro aajatzi aritaki nomatakiro nanaakotantzi ariitakana tsika owiraa nosiyi. ⁸ Okimiwaita-karori iriitakimi Awinkathariti owayitakironi amathairintsi impaita-jiriri tampatzika-siririiti. Tima Tampatzika-siri inatzii irirori Awinkathariti, iriitaki yotanta-paatsini omapiro-rika ikamiithasiritaitzi, aripaitira impapajinaro nasitari naaka. Tira apaniro naaka, ari inkimitaa-yitairi inkarati kaari samaniinta-chani iyaakoniintari impiyi.

Apaniro ikantaitziri Timoteo

⁹ Nokowa-piro-taiki pamina-minatiro tsika pinkantyya pimpokantyaari sintziini nosaikira naaka. ¹⁰ Tima yooka-nakina Demas, okaimasiritairi irirori osaawi-sato. Jataji Tesalónica-ki. Iriima Crescente ikinanakiro irirori Galacia-ki. Ari ikimitakari Tito ikinanaki irirori Dalmacia-ki. ¹¹ Apatziro ikantakaaro Lucas iriitaki saikanaintsi apaniroini itsipatana aka. Irootaki nonintantari pimpoki awiroka pintsipata-kyaaari Marcos, aritaki imatakiro irirori yamitakotina. ¹² Tima nontyaantajiri Tíquico anta Efeso-ki. ¹³ Aririka pimpokanaki awiroka, pamainaro nowiwiryakoro nookanakiri pairani nampitsiki Troas osaiki iwankoki Carpo. Nonintzi pamainaro nosankinayitani saikatsiri anta. Iriira noninta-pirotzi piyosiitiri pamajinari nomisina-tsiti nosankina-yitziri. ¹⁴ Iriima Alejandro, asiro-pakori itzimi oñaasirinka-piinta-kinari, iwasankitaa-jatyirira Awinkathariti. ¹⁵ Irijatzira paamawintyaari awiroka, tima imapirotakiro itzika-tzikatakiro okaratzi noñaawinta-yitakiri, oshiki ikisawintakinaro. ¹⁶ Tima owakira yaitakina pairani naaka isaiki pinkatharintsi nonkamanta-kotiro okaratzi ikantakoi-takinari, tikatsira aparoni tsipata-nakyaanani, ithonka isiya-pithata-nakana. Iro kantacha, ti nonintiro naaka iwasankitaa-wintaitiri iroka. ¹⁷ Itsipa-siritakana Nowinkathariti, iriitaki ñaapiro-sirita-kaakinari. Irootaki nomatanakarori nokinkithata-kayiri maaroni, ari okanta ikimathatan-takanari kaari ashininkata. Irootakira iwawisaa-kotan-tanari Nowinkathariti yasiryii-yaanami, osiyawaityaaro yookaitziri aparoni atziri kashikarimoroki iyaari kashikari-payi. ¹⁸ Iriitaki Awinkathariti kimpoyawinta-kinari kaari iwasinonkai-tantana, aikiro ijatakaa-tyiuro irojatzii nariitan-tajyaari ipinkathari-wintantzi Inkiti-satzi. Irasi iwatyiiro irirori inkimosiriwintai-tajyaari. Omapirowii.

Owiraanta-paakarori itasonka-wintan-taitzi aajatzi withataantsi

¹⁹ Nonintzi piwithatyaanari Prisca aajatzi Aquila, ari pinkim-itaakiri Onesíforo, aajatzi ikaratzi saika-pankotziriri. ²⁰ Iriima Erasto, ari isaikapaaki irirori Corinto-ki. Iriima Trófimo, naaka ookanakiriri Mileto-ki, imantsiya-waita-paakitzi. ²¹ Ontzima-tyiira pisintziti pariitan-tyaari nosaiki naaka tikira okyaarontsita-najiita. Tima inkarati akantayitairi aka “iyikiiti,” iwithajitami. Yoka ikaratzi owithatamiri: Eubulo, Pudente, Lino aajatzi Claudia.

²² Onkawintha inampi-siritan-tyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kawintha iwayitami. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI TITO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaankimiro iroka, impiratani Pawa nonatzii. Naaka Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari, ari onkanyaa inkimisantan-tajyaari ikaratzi iyosiiyitairi Pawa, iyotajiro iroopirotatsiri impinkatha-tasorintsitairo. ² Iyaakotairi iriroriiti irasi iwiro yañaayitaji. Irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa tikira-winthawitsikiro kipatsi. Tira yamatawitantii Pawa. ³ Okanta inintapaititakira, iñaakantaka Pawa Owawisaa-kotan-taniri. Iriitakira kantakaan-takirori inkinkithatan-taityaarori iñaani. Imatakina naaka ityaankakina nonkinkithata-kaanti. ⁴ Awiroka Tito notyaantzini iroka nosankinari. Nokimita-kaantakami omapiromi notomin-taami, ari atsipata-wakaa akimisantaji. Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, Owawisaa-kotaniri, onkawintha intakotyaa, piñaajiro pisaiki kamiitha.

Yantayitiri antari-konaiti aajatzi jiwari-payi

⁵ Irootaki nookanta-nakamiri Creta-ki pintampatzika-siri-yitanti, piyosiiti antari-kona-payi jiwatirini kimisantzin-kariiti, irootaki noninta-kaakimiri. ⁶ Inkarati jiwayita-tsini ontzimatyii inkamiithasiriti, airo itzimawaitzi ñaawinta-kowaita-sityaarini, iinatani iwiro iina, kimisantzinkari inkantyya iwaiyani-payi itzimi-kari kantako-waitirini piyathari inatzii, ñaathatan-tasiwaitaniri. ⁷ Tima iriitaki Pawa yantawaitainiri jiwatziriri kimisantzin-kariiti, ontzimatyii yamawintyya itzimi-kari kantako-waitirini inkanti, kimosiriwintasi-waitaniri inatzii, kishinkari inatzii, sinki-ryaantzi inatzii, antantzinkari inatzii, ayimawaitziri ishikiyiro iwaararo. ⁸ ontzimatyii yoimaan-taniti iwankoki, yanta-piintairo kamiithari, yootzinkari inkantyya, tampatzika-siri inkantyya, kitisiriri, iñaakotanintyya, ⁹ iriipiro-siri inkantyya isirityaaro ñaantsi iyomitaai-takiriri, ari onkanyaa imatanajiro irirori iyomitaantiro iroopiropirori, ari onkanyaa aajatzi imonkaratan-tyaariri kaari yotakotironi tampatzikari. ¹⁰ Tima oshiki nintatsini iñaanawinta-sita-wakaityaaro, iñaawaita-siwaityya, yamatawitantzi. Iriitaki antayitakirori yoka paitasi-waita-chari "Totamisitaari." ¹¹ Ontzima-tyiira pishikairi awiroka iyomitaan-tayitzi, tima oshiki ikompita-kaaka atziri-payi ikaratzi isaika-panko-jiitzi. Iyomitaanta-sitaro yokaiti kaari iroopirotatsiri, apatziro inintasi-jiita yaantyaaro kiriiki. ¹² Tima tzimatsi pairani aponi Creta-satzi kamantan-tzinkaritatsiri, ikantaki: "Maaroni Creta-satzi, thayinkari nonayitzi, kaaripirori, pirantzi nonajitzi, niyawai-rintzi nokanta." ¹³ Omapiro iroka ikantakiri. Irootaki pinkisa-thatan-tyaariri awiroka, ari onkanyaa inkimisantaitan-tyaarori tampatzikari, ¹⁴ ari onkanyaa iwashaantan-tyaarori ikimisanta-piintziro ikinkithata-siyitari Judá-iti, tima isintsi-thatantaki iwashaantaitiro iroopiropiri. ¹⁵ Irootaki akantapiintziri aroka-payi: Aponi kitisiritantzi-tsiri, tikatsira impaityaa owaripirosiritirini onkanta-witakyaa airorika ipinkawaitzi. Iriima aponi thinka-siriri, kaaripiro-sirita-tsiri, tikatsira impaityaa

kitisirita-kairini onkanta-witakyaa impinka-waiwityaa. Tima owaari-piro-siri-waitaka. ¹⁶ Isiyakaantzi iyota-kotairi Pawa. Titzimaita, tima okaratzi yantayitziri ari iñaakan-tzirori ti iyota-kotairi, Pawa oshiki ipinkima-taikiri yoka. Tima ipiyathata-piintakari yoka, tikachaa-jaini aparoni kamiithari yantiniri.

2

Iyomitaan-taitziro Kamiithari Ñaantsi

¹ Irooma awiroka, okowatyaa piyomitaan-tairo okaratzi tampatzikata-tsiri, iroka okanta-kota: ² Yotzinkari inkantajyaa antarikona-payi, ñaakoni inkantajyaa, impampitha-sirita-kotiro kamiithaini yantayitiri, ithotyiro inkimisantaji, intakotan-tajyaa, inkisasi-wainitajyaa. ³ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya antaro-kona-payi, ompinkatha-tasorintsitantai, airo oñaawinta-kotan-tasiwaita, airo osinkita-piintayita. Ontzimatyii oyomitaan-tayitairo okaratzi kamiithayitatsiri, ⁴ ari onkanyaa owintha-sirita-kaantyaarori pasini kooya-payi aakamiitha-yitiri oimi, aajatzi onkimitairi iintsiti-payi. ⁵ Ompampitha-sirita-kotyaaoro kamiithaini antayitiri, kitisiri onkanyaa, antawai-ryaanto, pinkatha owiri oimiiti. Aririka omayita-najiro iroka, airo ithainka-waitai-tzirora iñaani Pawa. ⁶ Ari inkimiyita-najyaari aajatzi mainariiti, ontzimatyii inkinkisiryaa-koyitairo kamiithaini yantayitiri. ⁷ Irooma awiroka, pinkinkithasirityaa piyomitaan-tairo tampatzikari, kitisiri pinkanyaa, ari onkanyaa impinkatha-wintan-taityaa-mirori pantayitakiri, aritaki imatakoi-tanajimiro. ⁸ Ari onkanyaa airo itzimanta kisimaminti-mironi pikanta-yitziri, pasikiwinta inkanyaa ikaratzi kinkisiryaa-witachari inkanta-kowaita-sityaamimi. ⁹ Ontzimatyii pisintsi-thayitairi ompirataari airo ipiyatha-waitari ompiratariri, yamina-minati yaakamiitha-pirotairi, airo iñaanaminthatziri aririka impirityaari, ¹⁰ airo ikosiwaitziri kapichiini, ontzimatyii iñaakantiro kamiithatatsi yawiintai-tyaari. Irootaki iñiitan-tyaarori oshiki okamiitha-piro-taitzi iyomitaan-taitziro iñaani Owawisaa-kotairi Pawa.

¹¹ Tima Pawa iñaakayitairo oshiki ikaminthaa-yitai, iriitaki matironi iwawisaako-siri-yitairi maaroni atziri-payi. ¹² Iriitaki oyotakaa-yitairori awashaantan-taarori athainka-tasorintsitanti, aajatzi okaratzi aniwita-siyitari. Yotzinkari ankanyaa iroñaaka, tampatzika-siri anaatyii, ampinkatha-tasorintsitantaji, ¹³ amina-wootsiki awairi oyaakoniintani. Tima irootaa-iintsi inkoñaatai Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki amajironi iwaniinkaro Owawisaa-kotajairi, Pawa. ¹⁴ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari sinita-sitain-chari apaniro iwamaitiri. Tima inintatzii impinawintairo okaratzi akaaripiro-siriyitaki. Iro ikowa-jaantairi inkiti-sirita-kaayitai, omatantyaari yasiytajai irirori, ayimaniinta ankanyaa antayitairo kamiithari.

¹⁵ Irootaki piyomitaan-tayitairi awiroka. Pisintsi-thatantiro. Irootakira pinkisa-thatan-tyaari. Awirokatakai iwaitaki pimonkarata-kaantiro iroka, ontzimatyii yantatai-tajiro, tima ari pinkina-kayiro airo imaninta-siritai-tantami awiroka.

3

Inisironkatani owamiitha-siritairi

¹ Ontzimatyii pinkinkithasiritakaa-piintairi kimisantzin-kariiti impinkatha-yitairi pinkathari-wintan-tatsiri pinampiki, aajatzi inkimitaitiri jiwari-payi. Airo ipiyatha-waitanta. Ayimaniinta inkantayityaa yantayita-najiro kamiithari. ² Airo ikisi-matairi pasini, airo iñaana-winthatan-tasiwaita. Otakotantani inkantayaa, tsinampasiri inatyii. ³ Pairani tzimatsi akantayiwita arokaiti, amasantzi-siri-waitzi, apiyatha-waiyita, tzinpina-siri akantawitaka, antayitziro aniwita-piinta-sitari, aajatzi okaratzi anintakaa-siyitari, awaaripirota-piintakiri pasini ashininka, asama-kota-wakaa-waitaro opaiyita-rika, amaninta-siritantzi, akisaniinta-wakaiyita. ⁴ Iro kantacha omata-paititakara inisironka-yitai Owawisaa-kotairi Pawa, itakoyitaari maaroni atziri-payi, ⁵ arira iwawisaako-siri-yitairi. Iro kantacha tzimatsira opaita yantanta-karori, tira aroka antasita-jyaaroni apaniroini akamiitha-siri-yitaji. Inisironka-matsitai Pawa. Ikimitakaantakiri iriitaki kiwayitainimi, kimiwaitaka owakira intzima-kaayitaimi Tasorinkantsi. ⁶ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Iwawisaa-kotairi Jesús Saipatzii-totaari, iriitakira Pawa kantakaarori, ityaantakayiri Tasorinkantsi intsipa-siri-yitai okimiwaitakaro isako-piro-tziitakairimi. ⁷ Irootaki yantanta-karori iroka onkini añaayitiro ikasiyakaayita-kayiri, iro ayaakoyitajiri iroñaaka asi awairo añaayitaji. Aritaki okanta, irootaki ikimita-kaantairi iroñaaka kamiitha-siri anayitzi, tima kawinthaan-taniri inatzi irirori.

⁸ Omapiro iroka okaratzi nokanta-kimiri. Irootaki nokowantari piyomitaa-yitairi ikaratzi awintaa-naariri Pawa, inkini yantapiinta-najiro kamiitha-yitatsiri. Omapiro okamiithataki iroka, oshiki yanintaa-yitajaaro. ⁹ Irooma aririka iñaana-winthata-wakaasityaaro tsika ikanta-kota itziman-tayitakari pairani itakaan-tarori, airo pimatzitaro awiroka piasatika-waityaa, tikatsi ompaityaa, aminaantsi onatzi. Ari pinkimityaari aajatzi aririka iñaanawintawakai-tyaaro tsika okanta-kota Ikantakaan-taitsiri. ¹⁰ Intzimi-rika ñaanaminta-wakaarori, piyomithaa-thatiri. Aikiro-rika ijatakaatyiiro, papiitiri piyomitaa-najiri. Aikiro-rika ijatakaatyiiro, pimisi-towiri pikarawitarira. ¹¹ Tima piyotakiri yoka ipari-siritaatyaa, ikaaripiro-siri-waitaatzii. Apaniro imishakowinta-waita.

Apaniro ikantai-tziri Tito

¹² Nontyaanka-tyiimiri Artemas. Airorika notyaankimiri irirori, aamaaka iri nontyaankimi Tíquico. Aririka yariitakyaa pisaiki awiroka, nonintzira pimpoki awiroka pimonthai-yaana nampitsiki Nicópolis. Ari nonintziri naaka nonkyaarontsita-kotiri anta. ¹³ Iriima Zenas yotako-pirotzirori ikantakaan-taitsiri, aajatzi Apolos, aririka impokimatanaki irirori, pimpawakiri paawyiiri awiroka, inkasiya-kaiyaari impokanaki-rika. ¹⁴ Tima maaroni arokaiti, airo asaikasi-waitanta ontzimatyii aakamiitha-yitairi kowityaa-waiyita-tsiri.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

¹⁵ Maaroni iwihatami tsipayita-kanari aka. Nonintzi aajatzi naaka piwithatyaanari kimisantzin-kariiti anta ikaratzi itakotanari. ¡Onkawintha inisironka-yitajaami Pawa maaroni awirokaiti! Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILEMÓN

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-miro iroka. Tima yasitako-wintai-takinari naaka Jesús Saipatzii-totaari aka. Iriitaki notsipatakari iyiki Timoteo nosankinatzi-miro iroka. Awiroka notyaankimi, Filemón, notakotani nowimi awiroka amitakota-piintanari. ² Irojatzii nosankinatzi-ni Apia nokimita-kaantari “chooki,” nosankinatzi-niri aajatzi Arquipo tsipayita-kairi añaasintsiyita. Irijatzii nosankinatzi-niri kimisantzi-n-kariiti ikaratzi apatota-piinta-chari piwankoki. ³ Onkawintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kamiitha isaikakaa-yitaimi.

Itakonka aajatzi isirinka Filemón

⁴ Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ⁵ Tima nokima-kotakimi itakotani pikantantzi, iinatani piwiri Awinkathariti Jesús, ari pikimitajiri aajatzi ikaratzi yasiyitaari irirori. * ⁶ Irootaki namana-kotan-tamiri awirokaiti pikaratzi paapatyaa-wakai-yitanaja pikimisanta-yitai, tima nonkowatzii pinkimatha-pirota-najiro kamiitha okaratzi yantakaa-sirita-kayimiri Saipatzii-totaari Jesús. ⁷ Iyiki, itakora piwapiintairi awiroka kimisantzi-n-kariiti, irootaki iñaantakarori iriroriiti itharowinta-siri-pirotanai. Irojatzira oimosirinkaanari naaka, tharowinta nokanta. †

Pablo ikantako-wintziri Onésimo

⁸ Noyotzi iroñaaka, naaka iyosiitaki Saipatzii-totaari nomonkarata-kayi-miromi onkarati pantajiri. ‡ ⁹ Iro kantacha, apatziro nonkowakota-sityaami kapichiini, tima noyotaki tsika pikanta pitakotanta. Pablo nonatzii naaka, antari-konatakina, yasitako-wintai-takinari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Yoka Onésimo owaitakaantziri “Apan-tari”, nonintzi paakamiithatairi. Iriitaki nokimita-kaantakiri naaka iriimi notomi yasitako-wintzirira Saipatzii-totaari. ¹¹ Tima pairani pimpiratan-takariri awiroka, ti yapantzi-mowityaami yoka. Irooma iroñaaka ari yapantzi-mota-jyaami awiroka, ari inkimitzi-motyaaanari naaka aajatzi. ¹² Nontyaanka-jimiri Onésimo, notako-pirotari. ¹³ Oshikira nokowawitaka intsipatyaaanami naaka. Ari onkantakimi impoyiityaami awiroka yamitako-yitina aka yasita-kotai-takina okantakaan-tziro nokinkithata-kotziro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴ Tima iro kamiithatatsi, tikira nonkimi pinkantina awiroka opaita pinintziri, ti noninti naaka nosintsiwintimi pantiro iroka, iro nonintaki awirokataki kantatsini opaita pinintziri pantiri.

¹⁵ Aamaa-sityaa iroota-jaantaki omatantakari isinitai-tziri yoka Onésimo isiya-pithatan-takamiri pairani, ari onkantyyaa inkimisantantyyaariri Saipatzii-totaari, irojatzii impiyan-tajyaari anta intsipatan-tapajyaamiri. ¹⁶ Iro kantacha, tira apatziro pinkimita-kaantairi pimpiratan-pikimiwitarira pairani, pinkimita-kaantairi iriimi pirintzi

* 1:5 yasiyitaari = kitisiriri † 1:7 yasiyitaari = kitisiriri ‡ 1:8 iyosiitaki = wairontsi

pitako-pirotani. Ari nokimita-kaanta-kariri aajatzi naaka. Awirokara mapirotaitironi pintako-pirola-jyaari pimpiratari koñaaroini, irijatzi impirataari aajatzi Awinkathariti. ¹⁷ Tima pinkimita-kaantina awiroka naaka pitsipatani, ari pinkimitairiri aajatzi irirori paakamiithatiri, pinkimita-kaantiri naakami paakamiithatzi. ¹⁸ Tzimatsi-rika opaita kaari inimota-kayimi, tzimatsi-rika opaita iriiwitzimiri, pinkimita-kaantiro naakami iriiwitimini. ¹⁹ Naaka, Pablo sankinata-jaantzirori iroka. Omapiro, aritaki nompinata-jimiro iriiwitzimiri. Osiyakaan-taki awiroka-witaka iriiwi-pirotana naaka nowawisaako-sirita-jimirira ²⁰ Ari okanta, iyikí. Noninta-taiki papatyimota-jyaana awiroka, inkanta-kaana-jyaami Awinkathariti paakamiithatiri Onésimo, tima irootaki otsika-siritaanari. ²¹ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka noyotzi aritaki pimatakinaro, tima pimatakiro panaakaa-nakiro okaratzi nokowa-kota-kimiri. ²² Nonintzi aajatzi, paamawintyaa nojata-sitimi pisaiki awiroka, ari nomayimo-waita-paakimi. Iroorika pinkowa-kotan-takiri pamana-kotina, ari isinitakiro Pawa omatyaa.

Owiraan-tarori iwihatani-taitzi aajatzi itasonka-wintan-taitzi

²³ Iwihatami Epafras, notsipatakari aka yasitako-wintan-tanari Saipatzii-totaari Jesús. ²⁴ Iwihatami Marcos, Aristarco, Demas aajatzi Lucas, notsipata-piintakari aka. ²⁵ ¡Onkawintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowí.

ISANKINATZINIRI HEBER-IITI

Pawa ityaantakiri Itomi inkinkithata-kotairi

¹ Pairani, ininti-rika Pawa iyota-kayiri awaisatzitini ompaitya-rika, iriitaki Kamantan-tzinkari amironi ñaantsi. Oshiki yapii-yapiitakiro Pawa, tzimatsi imatakaa-yitakiriri Kamantan-tzinkari-payi. ² Iro kantacha owakira ityaanta-kayiri Itomi irirori inkinkithata-kotairi. Tima iriitaki Itomi iwitsika-kaaki pairani iroka kipatsi, iriitaki yasitakaaka okaratzi iwitsika-yitakiri. ³ Iriitaki Itomi ikimita-kaantakari iriimi iwaniinkatani, siparyaa ikanta. Ari ikimiwaitari tsika ikanta Asitariri. Tima sintsin-kantsi onatzi iñaanitari, irootaki asi owantarori tsika okanta-jaanta owakira iwitsika-itakiro. Tima imonkarata-paintziro pairani omatantakari ikiti-sirita-kaantai, ijatai inkitiki, saikapaji irako-piroriki Asitariri itsipata-paari ipinkathari-wintantzi. ⁴ Ari opoñaanakari yanaako-yitziri Imaninkariti Pawa, antaroiti yiriipirota-kaitairi.

Iriitaki Itomi anaakoyitairiri Maninkariiti

⁵ Tima Pawa kantawairi:
Notomi nowimi awiroka.
Naakataki pirintana iroñaaka.
Ikantawajiri aajatzi:
Naaka tomitajyaarini,
iriritajyaana irirori.
Tima tikatsira aparoni Maninkari inkantiri Pawa kimityaaroni iroka ñaantsi. ⁶ Apaata aririka yapiitajiro intyaantajiri aka kipatsiki itarori itomi, inkantaiti:
Intharowinta-jyaari maaroni Imaninkariti Pawa.
⁷ Tzimatsi aajatzi ikinkithata-koitziri Maninkariiti, iroka ikantaitzi:
Iriitaki matakairi Imaninkariti inkimita-kotyaaro tampyaanka.
Iriitaki matakairi ityaankani-payi inkimita-kotyaarimi paamari.
⁸ Irooma aririka inkinkithata-kotiri Itomi irirori, iroka ikantzi:
Pawa, pasi piwairo awiroka pimpinkathari-wintantai.
Ari pinkimita-kota-jyaari pinkathari-payi otzimi-motziri iyariwati imatantari ipinkathari-wintantzi.
Iro kantacha awiroka mataironi pintampatzika-siritai aririka pimpinkathari-wintantai.
⁹ Awiroka kowirori kamiithari, irooma kaari-pirori oshiki owatsi-maimi.
Irootaki isaipatzii-totan-taamiri Pawa, pimpinkatha-ritan-tajyaari. Iri-itaki piwawani matakimrori.
Isaitan-taamiro yiinkantsi ari okanta pikimo-siritan-taari, panaa-kotairi pitsipata-piinta-witari.
¹⁰ Iroka pasini ikinkithata-kotai-tziri Itomi, ikantaitaki:
Pinkathari, owakira itantanakari pairani awirokataki owitsikakiro kipatsi.
Awirokataki owitsika-jaantakiro inkiti.
¹¹ Iroka okaratzi piwitsikakiri, aritaki apirotajyaa apaata, irooma awiroka pasi piwairo.

Ari onkimita-jyaaro okaratzî piwitsikani aparoni paisato-masiri kithaarintsi.

¹² Tima aririka ompai-sato-masitaki piithaari, pankowii-maitziro, pam-inaji pasini owakirari pinkithaata-jyaari.

Ari pinkimitaa-jirori apaata piwitsikani kipatsi aajatzi inkiti.

Irooma awiroka pasi piwairo airo pipasini-waitaji.

Airo papirotaatsi.

¹³ Ikinkithata-koitairi aajatzi, ikantaitzi:

Pisaikapaji nakopiroki, ampinkathari-wintanti,

Irojatzî noitsinampaan-tajjaariri kisaniintzimiri,

Aripaiti intyiroowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

Tima tikatsi Maninkari inkimita-kaantiri Pawa inkamantiri iroka. *

¹⁴ Tima maaroni Maninkariiti, apatziro ityaantai-tziri yamitako-yitairi atziri-payi awisako-siri-yitaa-tsiri.

2

Antaro wawisaako-siritaantsi

¹ Ontzimatyii ankimisantiro okaratzî iyomitaaita-kairi, onkanyaa airo awashaantantaro.

² Tikatsi matironi iwasiñaajiro ikamantantakiri pairani Maninkariiti, ityaantan-taita-kariri. Tima maaroni kaari owakimpitatyaaroni inkimisantairo, iwankitaaitakiri ipiyathakararo.

³ Aroka imapiroiti iwankitaaitai airorika owakimpita-yitaaro ikinkithata-koitziro antaro awisako-siritaantsi, okaratzî yitapaintari Awinkathariti Jesús ikinkithata-paintziro. Tima irootaki ikamantayita-kayiri arokaiti akaratzî akima-jaanta-yitakiro.

⁴ Iriita-jaantaki Pawa oyotakaayita-kayirori omapirotatyaa okaratzî ikamantai-takairi, tima imatakaan-takiro itasonka-wintan-taitzi, iñaakakaan-takiro kaari iñiita-piintzi, Tasorinkantsi antakaan-takiro iroka, ari omata-jaantakari inintziri Pawa.

Ikaratzî matakirori iwawisaako-siritantzi

⁵ Okaratzira nokinkithata-kota-kimiri, kaarira Maninkariiti imatakairi Pawa impinkathari-wintairo tsika asaikayitaji apaata.

⁶ atziri-payi inatyii mataironi impinkathari-wintantai. Tima iroka ikantaitaki pairani:

¿Iriipiroma inatzii atziri-payi pikinkisiryaa-kotan-tariri?

¿Paitama pinintantari pinisironka-yitairi yokaiti?

⁷ kapichini iñiuro iroñaaka atziri-payi ti yanaa-kotanti, iriitaki Maninkariiti anaakoniinta-kiriri.

Iro kantacha, irootaintsi pamathaitairi impinkathari-tsitan-tyaari, ontzimi-motairi iwaniinkaro.

Iriitaki anaayita-jirini maaroni piwitsikani.

⁸ Pinkimita-kaajyaari ikantaranki makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani, impira-yitajyaari maaroni.

Arira inkanta-kaayita-jyaari Pawa atziri-payi, tima airo itzimaji aparoni kaari anaakotan-taatsini. Iro kantacha, tikiraata iñiurota iroñaaka atziri-payi impinkathari-wintanti.

⁹ Iro kantacha tzimatsi aparoni atziri ityaankai-takiri, irijatzi ñaapaintzirori kapichiini ti yanaa-kotanti, imatzita-taikaro Maninkariiti yanaakiri irirori. Iriitakira nokanta-kotziri Jesús. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzî

* 1:13 makoryaa-kitzitaantsi

ikamantakari, ipoñaa yamathaitai-tairi ari okanta ipinkathari-wintantaari, otzimi-motairi iwaniinkaro. Irootakira ikamawintan-takairi maaroni, tima antaroiti ikawinthaayitaji Pawa.

¹⁰ Oshiki otampatzika-taiki tsika ikinakaakiro Pawa isinitakiri Jesús yatsipita-kowintai, ari ithotyaa-kirori Jesús onkarati yantiri. Tima Yoka, asiyitariri maaroni, kantakaan-tzirori itzimayitan-takari maaroni, iriijatizita-jaantaki atsipita-kowintaari, iwawisaako-siri-yitairi, ari onkantayaa intsipatan-tajjaariri, maaroni itomiitari anta iwaniinkaroki. ¹¹ Iroka okanta-kota-jaanta, ikimita-kaantai Jesús iririntzi, tima ari akaratziri arintari Pawa. Iririntari irirori ikiti-sirita-kaantzi, aririntari aajatzi arokaiti ikiti-sirita-kaayitaira Jesús. ¹² Irootaki ikantan-takari pairani:

Nonkinkithata-kotaimi awiroka isaikayitzi nirintzi-yitaari,
Tsika-rika yapatota-piintayita, ari nowisiriyaa-winta-jyaamiri
nompantaa-wiintaimi.

¹³ Ikantaki aajatzi:

Nawintaani nowajiri Pawa.

Ipoñaa ikantzi aajatzi:

Yoka Naaka, notsipa-yitaari itomiiti Pawa ikaratzi aamaako-wintakaanari.

¹⁴ Akanta-jaanta-yitaka arokaiti atzirintzi, otzimi awatha, otzimi iraani, ari ikanta-paintari aajatzi Jesús, irootaki omatantakari ikami. Aripaiti yiitsinampaa-kiriri Kamaari. Tima ontzimomowitaari irirori Kamaari isintsinka imaimanitan-tayitariri ikaratzi kamayita-tsiri. ¹⁵ Ari ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari yookakaa-wintan-tairi atharowan-tayitaro kaamanitaantsi, kimiwaita-nakami atzirita-nakityiimi kaamanitaantsi irootakimi ompirayita-nakaimi. ¹⁶ Omapiro, kaarira Maninkariiti impoka-sitaki Saipatzii-totaari inisironka-yitairi. Arokara ipoka-sitaki, icharini-yitaira awaisatzitini Abraham. ¹⁷ Irootaki yatzirita-jaantan-takari ikimita-paakai aroka yirintzi-yitaira, ari okanta ithotyaa-taarori irirori ininta-piintawitakari ithotyiiromi Ompira-tasorintsi-pirori. Tima yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani ipyaakotan-taarori ikaaripiro-siri-witaka atziripayi. Oshiki inisironkatan-tataiki irirori, yiriipirotaki imatantaarori ithotyaa-jairo irirori. ¹⁸ Tima yatzirita-paintzi irirori Jesús ikimaatsitakaitakari, iniwisiryaa-kaawitai-takari. Irootaki imatantarori iroñaaka inisironka-yitai akaratzini iniwi-sirita-kaawitai-tairo kaari-pirori-payi.

3

Iriitaki Jesús anaakotziriri Moisés

¹ Iyikiiti oitisiritaari, nonkanta-jiitimi pikaratzi ikaima-siritaimi Inkiti-satzi: Pinkinkisiriyaa-kotairi Saipatzii-totaari Jesús, apaitziri "Awintaani". Iriitaki kimitakariri aparoni Tyaankaari, irijatzi kimitakariri aparoni Ompira-tasorintsi-pirori. ² Ikantaranki aparoni Tyaankaari yiriipiro-wintziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari aajatzi Jesús. Ikimita-kotakari awaisatzitini Moisés, yiriipiro-winta-kiniri ishininka-payi yasiyitari Pawa, ipaitai-takiri "Inampi-panko Pawa." ³ Iro kantacha iriitakira Jesús matzirori yiriipirotzi, yanaa-kotziri awaisatzitini Moisés, tima iriitaki owitsikakiriri pairani. Osiyawaitaro ikantaita-piintzi: "Piñaapinkathatiro

nowanko.” Tima kaari pankotsi impinka-thaitiri, iri impinka-thaiti asitarori iwanko. Tima tsika itzimi owitsika-kirori pankotsi, iri-itaki iriipirota-tsiri. ⁴ Iriitaki asitaro pankotsi tsika itzimi owitsika-kirori, ari ikimitaakiro pairani Pawa iwitsikan-tayita-karori maaroni.

⁵ Ikantaitzi:

Moisés iriipiro-winta-kiriri ishininka-payi ipaitai-tziri “Inampi-panko Pawa.”

Iro kantacha apatziro ikimi-matsitakari irirori aparoni ompirataari, inkinkitha-yitairo onkarati awisatsini. ⁶ Iriima Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki tomintariri asitarori pankotsi, iriitaki jiwatairi ikaratzi ikimita-kaantai-taari pankotsi. Aritakira ankaaratairi arokaiti yokaiti ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa” aririka ariiipiro-wintajiri, aminawotsiki ankantajiri ayaakoniintani irojatzi owiraanta-paakyaaroni kitaitiri.

Makoryaa-mintotsi yasitari Pawa

⁷ Iroka ikantakiri Tasorinkantsi:

Pinkimairi iroñaaka Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

⁸ Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani iñaanta-siri-waitakana otzisi-masiki

⁹ Arira inintakaa-witakana piwaisatzitini nowasankitaa-yitirimi, iñaanta-siri-waitakana,

Iñaawijiitakaro nonisironkatakari okaratzi 40 osarintsi.

¹⁰ Irootaki nokisan-tanakari,

Nokantaki: Iyasi iwiro intzipina-siri-waiti,

Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.

¹¹ Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

¹² Iyikiiti, paamaiyaa piwashaantziri = kari Pawa, Añaanita-tsiri. Airo pikaariipiro-siri-waitzi, airo pithainka-siri-waitzi. ¹³ Iro kamiithatatsi piwintha-sirita-wakaa-piintajyaa pisiriyitaiyaa. Pitaa-nakyaa-roota iroñaaka ari onkantyyaa airo yamatawitai-tantami pantayitairo kaari-pirori, iro kisosirita-kaawaitimini. ¹⁴ Irooma aririka oisokiro-pirotanajyaari Saipatzii-totaari, irojatzi owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, ari-taki añaajiro intsipa-wintha-yitai. ¹⁵ Irootaki ikantan-taitari:

Pinkimairi iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani.

¹⁶ ¿Itzimikama pithoka-sita-kariri ikimataa-witakaro iñaani Pawa?

¿Kaarima yokaiti ijiwatakiri pairani Moisés ipoñaakaakari Apitan-toniki? ¹⁷ ¿Itzimikama ikisa-piintakiri Pawa okaratzi 40 osarintsi?

¿Kaarima antapiinta-kirori kaari-pirori, apirotain-chari otzisi-masiki?

¹⁸ ¿Itzimikama ikinkithata-koitaki inkantaitaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki?

¿Kaarima ipaitai-takiri piyathariiti? ¹⁹ Ari añiirori opaita kantakaan-

tzirori kaari yariita-kaantai-taari, tima iro kantakaan-takirori ti

inkimisanta-jiiti.

4

¹ Ainirora otzimi ikasiya-kaakairi arokaiti okimiwaitakaro yariita-kaayitaimi imakoryaa-mintoki. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri,

otzimi-kari otzikawa-kimini airo pariitantaja. * ² Tima ankimayitajiro arokaiti Kamiithari Ñaantsi, ari akimiyitaari ikanta awaisatzitini pairani. Iro kantacha ti yanintaa-tzimaityaaro yokaiti ikimako-yiwitawakari, tima ti yawintaa-sirita-nakyaaro ikimayi-witakari. ³ Irooma arokaiti awintaa-yitakari, aritaki yariita-kaayitai imakoryaa-mintoki. Iroka ikinkithata-kotakiro imakoryaa-minto, ikantaki:

Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

Iro ikanta-kotziri Pawa ithonka-kirora pairani yantawaitani owakira iwitsikan-takarori kipatsi. ⁴ Tima tzimatsi tsika oñaawinta-kota 7-tatsiri kitaitiri, ikantaitzi:

Iroka 7-tatsiri kitaitiri ari ikarata-paakiro yantawairi Pawa, imakoryaaki.

⁵ Iroka makoryaantsi irojatziro ikantakoi-tziri, ikantai-tziri:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

⁶ Ari okantari. Irootaki intziman-tayita-jyaari makoryaa-siri-yitaa-tsini. Iriima pasini-payi itayiwita-karori, ti yariiyitajyaa, tima ti inkimisanti ikinkitha-witai-takaniri Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Okanta awisaki pairani oshiki osarintsi, yapiitajiro Pawa ikinkithata-kotairo pasini imakoryaa-minto, ipaitajiro “iroñaaka.” Irootakira isankinata-kotairi awaisatzitini David, ikantaki:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

⁸ Ari imatakiromi pairani Josué imakoryaa-pirota-kaayitairimi awaisatzitini, airotyaa yapiitairimi Pawa iñaawintairimi pasini imakoryaa-minto. ⁹ Arira ayotziri tzimatsi siyakaawinta-chari imakoryaa-minto-pirota-jyaari yasiyitaari Pawa. ¹⁰ Irootaki isiyakaawintakiri pairani Pawa imakoryaa-wintakiro yantawairi ithonka-kirora. Ari inkanta-jyaari inkarati makoryaa-siri-yitaa-tsini aririka onthonka-jyaari yantawairi.

¹¹ Ontzima-tyiira añaasiko-winta-jyaaro ariitan-tajyaari tsika amakoryaa-siri-yitai, asiyayitaari = kari piyatha-yitain-chari pairani. ¹² Tima owañaantani okatantzi iñaani Pawa, sintsiñaani okanta. Okimitaro osataa-minto-tsi thoimpi-pirota-tsiri apiminitiki, ti oshintakantatyaa ontoshino-tonki-yitanti irojatzi inthompoi iipathan-tsiki. Iro mapirotzirori iñaani Pawa kimiwaitaka ontosirita-tyiimi, ari okanta oyotakaan-tantarori ipampitha-siritaitari, ikowa-siritai-tziri aajatzi. ¹³ Tima inkarati iwitsika-yitakiri Pawa, tikatsira matironi imanapithatyaari airo iñaantari. Pawa iyota-kotairo maaroni antayitakiri, iriitaki aminako-yitaironi aajatzi.

Iriitaki Jesús anaakotziri Ompira-tasorintsi-pirori

* **4:1** Iroka imakoryaa-minto, tzimatsi siyakaawinta-chari aka. Pairani imakoryaan-takari Pawa iwitsikakiro kipatsi, ikimita-kaantakiro “imakoryaa-minto” iroka 7-tatsiri kitaitiri imakoryaan-takari. Okanta osamanitaki pairani, isitowaji Judá-iti anta Apitantoniki, 40 osarintsi ikina-kina-waiyitaki, irojatzi yariitan-takari kipatsiki ikasiya-kaakiriri Pawa. Irojatziro iroka kipatsi ipaitai-takiri “imakoryaa-minto.” Iroka siyakaawinta-chari “Imakoryaa-minto” iriitaki kimisantzin-kariiti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti imakoryaa-minto kimisantzin-kariiti.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Iro ‘imakoryaa-minto’ iroka awintaa-siritani iwawisaako-siritanti Pawa, tima ti onkowa-jaantyya iñaasintsi-waitaityya yawisako-siritantajyaari.”

¹⁴ Yoka Jesús Itomi Pawa, iriitaki anaapirota-kirori inkiti. Iriitaki ankimita-kaantyya Impira-tasorintsi-pirori. Irootaki oisokirotan-tyaariri awintaa-siri awayitairi, ikimaitakai akantaki: “Nokimisan-tajiri Jesús.” ¹⁵ Tima yoka Jesús ikimitari Impira-tasorintsi-pirori, irootaki inisironka-yitan-tairi ontzimi-rika pomirintsitzi-moyitaini. Tima pairani tzimawitaka irirori ikowa-siri-witakari, ari ikimita-kotajai arokaiti añaa-yitziro awishimo-yitairi. Iro kantacha tira inkaaripirotaa-jata-painti kapichiini irirori. ¹⁶ Irootaki awintaantyaariri amamana-tairi Jesús, asiyakaan-tajiro ajatasitaa-tyiirimi tsika impinkatha-ritaji. Aritaki inisironka-yitai, ari inkawintha-yitai ankwityaa-siri-waiti-rika.

5

¹ Tima Pawa owakiriri pairani Impira-tasorintsi-pirori. Iriitaki kantako-winta-yitairini atziri-payi kaaripiro-siri-yitairsi. Iriitaki pomiyitaironi yatsipita-kaani yasitakai-tariri Pawa. ² Tima atziri inaki yoka Impira-tasorintsitaari, otzimi-motziri irirori pomirintsitzi-moyitariri. Irootaki iyotantarori yamatsinka-wintari tzipina-siri-waiyita-tsiri atziri-payi ikaratzi pokasitziiriri, ikaratzi masontzi-siri-yitairsi aajatzi. ³ Imatzitaro irirori ipomiwinta yatsipita-kaani inkini impyaakoi-tiniri ikaaripiro-siri-waitzi, yantziro irirori ikimita-piintziniri atziri-payi. ⁴ Tikatsi-tzimaita Impira-tasorintsitaari owasiwaita-chani apaniroini impira-tasorintsi, Pawa owayitziiriri, ikimitaakiri iwakiri pairani awaisatziitini Aarón.

⁵ Ari ikantakari aajatzi Saipatzii-totaari, ti iriira owasiwaita-chani apaniroini ikimita-kotaari Impira-tasorintsitaari inkimosiriwintawaitan-tyaari. Iriitaki Asitariri Pawa matakirori, ikantziri:

Notomi pinatzi awiroka,
Naakataki pirintanaja iroñaaka.

⁶ Ipoñaaw ikantaki aajatzi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,
Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁷ Tima pairani yatzirita-paintzi Saipatzii-totaari, iraaniintaka yamana-mana-tziiri Pawa, ikaaimatzi sintsiini yamaniri. Tzimataawitacha Pawa isintsinka, ari onkantakimi yookakaa-wintiri airo iwamaan-taitari. Tima pinkatha-tasorintsitaniri inaki Saipatzii-totaari, ikimakiri Pawa ikowa-kota-kiriri. ⁸ Okantawitaka yoka Saipatzii-totaari iriitawitaka Itomi Pawa, ikimaatsita-painta. Arira iniiirori tsika okanta ikimisantaitzi. ⁹ Ikanta ithotyaa-kaitakiri yantiri, arira omatakari iwawisaako-siri-yitairi inkarati kimisantairini, irasi iwirowawisakotai. ¹⁰ Ari okantakari, Pawa impira-tasorintsita-kaariri Saipatzii-totaari, ari okimitakaro tsika okanta impira-tasorintsita-kaakari pairani Melquisedec.

Ikinkithata-koitziro aririka awashaantiro awintaa-siritari

¹¹ Tzimatsi oshiki nokowawitari noyomitaimiri tsika ikanta-kota yoka. Iro kantacha oshiki opomirintsitaka nomatimiro, tima kisosiri pikanta-yitaka, osamani onkantyya pinkima-thatan-tyaarori. ¹² Tima aritaki osamanitakira, nosiyakaantaki awirokatakai yomitaan-tayitanaatsinimi. Iro kantacha ainiro pinintziro impaityya yomitaa-yitiminini awirokaiti, irojatzi yapiitaitimi itayitarori iyomitaa-taitziro ifaani

Pawa. Okimiwaitakaro tsika ikantai-tziri aparoni ithotaai-tziri, tikira onkanti impaitiri kisoori owaritinsi. ¹³ Ari pikantakari awirokaiti, iriiwai-yitaki iincha-niki ithotai-tziri, tima tikira piñaanta-piintayityaaro piyotan-tyaarori kamiitha-sirita-kaanta-tsiri. ¹⁴ Iriima kimittakariri owayita-karori kisoori owaritinsi, iriiyitakira ikaratzi ñaanta-piinta-karori, ti ompomirintsitzi-motyaari iyotajiro kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri.

6

¹ Ontzimatyii nojata-kairo noyomita-pirotimiro pasini tsika ikantakota Saipatzii-totaari. Tira onkamiithati napii-napiitimiro okaratzi piyotzi-yitakari awirokaiti. Tima iyomitaai-takimiro iwashaantaitziro kaari-pirori kaamani-sirita-kaanta-tsiri. Iyomitaai-takimiro aajatzi yawintaa-siritai-tanaari Pawa. ² Iyomitaai-takimiro aajatzi kiwaataantsi, aajatzi wasipatzii-totaantsi, aajatzi yañaakai-tairi kamayita-tsiri, impoña iwasankitaaitairi kaari-piro-siriri. ³ Irootakira ajatakan-tyaarori pasiniyita-tsiri noyomitaimiri, inkamintha iriitaki Pawa sinitajaironi. ⁴ Onkamintha airo aminaasi-waita pikimatha-yiwita-wakari, itasonka-winta-witai-takami, inampi-siri-witan-takami Tasorinkantsi, ⁵ piñaayi-witakaro okamiithatzi-motzimi iñaani Pawa, piñaayi-witakaro aajatzi isintsinka yoiñaarontayitairi apaata. ⁶ Tima inkarati ñaayiwita-karori isintsinka, ipoña iwashaantairo ikimisanta-witakari, airora imataa-jatajiro impiya-siritai iwashaantan-tajyaarori iyaari-pironka. Okimiwaitakaro ijatakimi apiitaironi ipaika-kota-kaantairimi Itomi Pawa, okimiwaitakaro iriimi apiitaironi ithainkima-waitairimi tsika ipiyojiitaka atziripayi. ⁷ Pisiyako-waitakaro okantaranki aparoni owaantsi otsinkapathatziri inkani, aririka impankitan-taityaaro, iroorika shookayitaintsini pankirintsi pinaron-tsita-chari, iriira Pawa tasonka-winta-kiriri pankita-kirori. ⁸ Irooma iroorika yosiita-chani oshookaki kitoochii, ipoña towarisi, tikatsira apantyaaroni, katsima-siri inkantyaa pankita-kirori, intaayii-tairo apaata.

⁹ Irooma awirokaiti, notakoyitani, noyota-jaantzi airo pikimitakotaro okaratzi nosiyakaa-wintakiri, tima noyojiitzi naaka pantanajiro kamiithari owakira iwawisaako-siritai-takimi. ¹⁰ Tima tampatzika-siri Pawa inatzi, airo yokawintaimiro pantayitakiri awirokaiti, pitakoyitanaari ikaratzi yasiyitaari Irirori, aikiro pijatakaa-tziro pitakoyitari. * ¹¹ Irootakira nokowako-yitajimiri, ari pinkanta-piintatyiiyaa piñaakan-tairo piriipiro-siri-yitai, irojatzii omonkara-yitan-tajyaari okaratzi piyaako-winta-jiitari. ¹² Irootaki airo pipira-siritantawaita awirokaiti, irootaki kamiithatatsi pinkimita-koyityaari ikaratzi oisokirotarori ikimisantanaji, ikaratzi akowinta-naarori. Tima iriitaki aayitaironi ikasiya-kaita-kiriri.

¹³ Tima pairani owakira Pawa ikasiya-kaanta-kariri awaisatzitini Abraham, tikatsira aparoni matironi impairyaa-jiniri iwairo Pawa iyotantyaari omapirotatyaa imonkara-wainiti. Apaniro ipairyaa iwairo Pawa, ¹⁴ ikantakiri Abraham: Omapiro nontasonka-wintimi Naaka. Naaka shikyaa-jirini pincharinita-jyaari.

* 6:10 yasiyitaari = kitisiriri

¹⁵ Tira itharokyaawaitzi awaisatzitini Abraham, amatsinka iyaawintaka, ari okanta iñaanta-karori ikasiya-kaita-kiriri. ¹⁶ Tima aririka ininta-piinti atziri-payi iyoti omapiro-rika omatyaa ikasiya-kaantziri, ipairyiro iwairo itzimi-rika anajiriri irirori, ari iyotaiti omapiro imonkara-wainitzi. ¹⁷ Ari okimiwai-witakaro okaratzi yantakiri Pawa, ipairyaaka Irirori iyotantai-tyaari omapiro omatyaa ikasiya-kaantakiri. Tikatsi kantironi impasinita-kairo okaratzi ikinkithasiritakari yantiri. ¹⁸ Ari okanta otziman-tanakari apiti kaari ikantaitzi impasinita-kaitajiro. Iro omatantari ayotaji ti inthaiya-nityaa Pawa, irootaki oimosirinka-siri-pirotairi arokaiti awintaa-siri-yitaari Irirori, ayotzi ari omonkaratajyaa ayaakoniintari. † ¹⁹ Iro ayaako-niintanka isiyakaa-wintai-tziri aka okimitaro aparoni tinari ayiintaatzirori antaroiti pitotsi airo amaata. Ari okimitari ayaako-niintanka, ayiinta-siri-piro owayitai. Irootaki kantakaarori ankimita-kotan-tyaariri kyaatsiri itantotai-tantaro tonta-masita-tsiri. ²⁰ Ari añaamampyaa-yitarori arokaiti kantatsi ankyaayitaji anta okimitakaro tonta-masita-tsiri, aririka ayaampoiritana-jirisi Jesús isiyakaa-wintai-takiri kyaintsiri anta okimitakaro tonta-masita-tsiri. Tima iriitaki Jesús isiyakaa-wintakari pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Impira-tasorintsi-pirori iroñaaka, yasi iwairo irirori.

7

Impira-tasorintsinka Melquisedec

¹ Tima yoka Melquisedec, iriitaki pinkathari-wintan-taintsi pairani Aapatyaawiniki, impira-tasorintsiti inatzi Jinoki-satzi Pawa. Iriitaki omonthaa-waariri pairani awaisatzitini Abraham ipiyantaari yapirotakiri iwayiritari pasini pinkathariiti, iyomitaa-wajiri intasonkawintai-tantyaariri. ² Irijatzi ipaki pairani awaisatzitini Abraham owaararontsi okaratzi yaapithatan-takiri iwayirita. Tima yoka Melquisedec, tzimatsi siyakaa-winta-chari iwairo. Iroka itarori osiyakaa-wintari: “Pinkathari kamiitha-siriri.” Iroka apitita-tsiri osiyakaa-wintari iwairo ipinkathari-wintan-tzira Aapatyaawiniki: “Pinkathari saikakaan-tatsiri kamiitha.” * ³ Ti iyotaitiro iwairo asitariri, ti iyotaiti aajatzi itzimi iwaisatzi-titanakari. Kimiwaitaka ti ontzimimi tsika ipoñaanaka tsika ithonkaka, ikimita-kotakari Itomi Pawa, yasi iwiro irirori Impira-tasorintsitaa-ritzi.

⁴ Ari añaarori iriipirori inatzi Melquisedec. Tima yoka Abraham awaisatzitini arokaiti, iriitaki ipaki pairani okaratzi yaapithatziriri pinkathariiti iwayiri-yitakari. ⁵ Irootaki kimitakarori okaratzi yantapiinta-yitakiri pairani ashininkani Leví-iti. Ipaitziri aparoni ikaratzi tzimi-motziriri ashininka ontzimi-rika onkarati 10, tima irootaki iyotakotziri Ikantakaan-taitaniki onkarati yantayitiri Impira-tasorintsitaari.

† **6:18** Tima tzimatsi apiti kanta-kota-chari aka kaari ikantaitzi impasinita-kaitairo. Iroka itarori: “Pawa ti inthaiya-nityaa, aritaki omatakyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri.” Iroka apitita-tsiri: “Tikatsi pasinika-kaajironi ipairyaaka apaniirini iwairo Pawa, tima tikatsi anaakotirini irirori.” * **7:2** Iroka okanta-kota ipakiriri pairani awaisatzitini Abraham yoka pinkathari Melquisedec. Aririka yaapithatiri iwayiritani Abraham onkarati 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec. Ari ikantakirori maaroni yaapithatan-takiri, ontzimi-rika 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec.

Irootaki yamijiitari tima irimirinkaiti icharinita-nakari aajatzi Abraham. ⁶ Iriima Melquisedec kaari ishininka Leví-iti, ti ayotaa-jati ipaita charinitariri. Iro kantacha yoka awaisatzitini Abraham, ikasiyakaa-piroi-takiri pairani, iriita-jaantaki opakiriri Melquisedec aparoni karatatsiri 10 yaapithatan-takiri iwayirita. Ipoñaa yoka Melquisedec iyomitaa-naakiri intasonka-wintai-tantyaariri awaisatzitini Abraham. ⁷ Omapiro ikanta-piintaitzi: “Itzimi-rika tasonka-wintan-tatsiri, yanairira itasonka-wintziri.” ⁸ Itzimi-rika ipaitziri aparoni karatatsiri 10 aka kipatsiki, atziri inayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka añaanita-tsiri inakimi irirori. ⁹ Irojatzitani Leví-iti, ipasita-piintaitari. Tima kimiwaitaka iriitakimi pinakowintan-tatsinimi, irootaki yantakiri awaisatzitini Abraham, ¹⁰ yitanakaro ipinako-wintantaki pairani ipasitakari Melquisedec imonthaan-tawaariri ipiyaaro iwayirita. Tikira-mintha intzimaa-jati ashininkani Leví, aritaki ipinako-wintan-tzitaka awaisatzitini Abraham.

¹¹ Pairani ikaratzi Impira-tasorintsitaa-rita-tsiri, icharini-payi ashininkani Aarón inatzii, iriitaki ipaitziri “Leví-iti.” Ari okanta Ikantakaan-taitakiri. Iro kantacha yokaiti Impira-tasorintsitaari, ti imatiro iwamiitha-siritanti. Ari imatakiromi, airotyaa isankinata-koitaimi pasini Impira-tasorintsitaari kimitaariri yoka Melquisedec, kaari icharinitari Aarón. ¹² Omapiro itzimaji pasini Impira-tasorintsitaari kaari icharinitari ashininkani Aarón. Irootaki ompasinitan-tajyaari Ikantakaan-taitsiri, omatantyaari intzimaji pasini Impira-tasorintsitaari. ¹³ Tima yoka iñaawintai-takiri kimitaariri Melquisedec, kaarira icharini-payi ashininkani Leví, pasini-mirinkaiti inatzii, ti intzimaa-jati aparoni ishininka impira-tasorintsitai-tyaari. † ¹⁴ Yoka kimitakariri Melquisedec, iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, icharinitakari ashininkani Judá. Tima isankinariki pairani ashininkani Moisés, ti osinitaa-ntsiti impira-tasorintsitaa-riti icharini-yitari Judá.

¹⁵ Ari ayotako-pirotziro ontzimatyii impoki pasini Impira-tasorintsitaari kimityaarini Melquisedec. ¹⁶ Yoka pasini pokatsini, iinasityaa, ontzimi-motiri isintsinka, airo ikaamanitaji. Iriitaki anajiriri pasini-payi Impira-tasorintsitaari ikinkithata-koitakiri pairani Inintakaan-taitaniki, icharini-yitari Leví. ¹⁷ Tima iriitaki ikinkithata-kotai-tziri, ikantaitzi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

¹⁸ Ari okantari, tima okaratzi Ikantakaan-tawitai-takari, otzimi iwashaantaitiri, ti amatiro awamiitha-siritanti, tzimatsi kowityaa-chari. ¹⁹ Tima tikatsi aparoni owamiitha-siriti Ikantakaan-taitani. Iro kantacha otzimaira pasini impoyiitaarori, irootaki matakaa-yitaironi okaaki-sirita-jyaari Pawa, tima irootaki ayaakoniintiri.

²⁰ Irootaki ikasiya-kaita-kairi Pawa, iriitaki pairyaincha iwairo iyotantai-tyaari omapiro omonkaratyaa. ²¹ Iriima pasini Impira-tasorintsitain-tsiri, tira impairyaa-wintyaari Pawa iwantai-takariri yokaiti. Pasini pairyaa-wintakiri, ikantakiri: Iriitaki Pawa pairyii-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani.

† 7:13 impira-tasorintsitai-tyaari = ikaratzi antawaita-tsiri anta pomitai-rontsiki

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

²² Ari okanta, iriitaki Jesús oyotakaa-yitairori iroñaaka omapiro omonkaratajyaa okaratzi ikasiyakaan-taitari, irootaki anaakirori pasini itawita-nakarori pairani ikasiyakaan-taitziri.

²³ Tima oshiki ikarawitaka pairani Ompira-tasorintsitaari. Tima ikama-piinta-yitaki yokaiti, ti onkanti ijatakauro yantayitirimi, ontzimatyyi intzimi pasini impoyiita-jyaarini. ²⁴ Iriima Jesús, añaanitatsiri inatzi irirori, irasi iwiro Impira-tasorintsiti. ²⁵ Ari okanta, iriitakira Jesús wawisaako-siritairini inkarati okaaki-sirita-jyaarini Pawa, inkanta-kowinta-piintairi.

²⁶ Iriitakira Impira-tasorintsitaari akowityaa-witakari. Iroka ikanta irirori: Itasorintsi-siritzi, ikamiitha-siritzi, ikiti-siritzi, ti isaikimoyitajiri kaari-piro-siriri, yanaa-pirotairo inkiti. ²⁷ Yoka Jesús ti inkimityaari Impira-tasorintsi-piro-witain-chari pairani. Tima aririka impomitiniri atziri-payi yatsipita-kaani, yitapiintaro irirori ikowa-kotziri Pawa impyaakota-wakiri ikaaripiro-siritzi. Iriima Jesús ithotyaakiro maaroni, imonkaratakiro isinitaka pairani irirori inkimita-kotyaari yatsipita-kaitani. ²⁸ Ikaratzi Impira-tasorintsita-kaayitziri Ikantakaan-taitani, atziri inayitzi, sipita-siriri, ikaamani-yitzi. Iriima Itomi-pirori Pawa pokaintsiri awisakira pairani oshiki osarintsi, iriitakira Impira-tasorintsita-kaani Pawa ipairyaa-wintakari pairani iwairo irirori. Iriitaki monkarata-jaanta-kirori kamiithaini, asi awajitaa-tyiuro.

8

Iriitaki Jesús kantako-wintan-taatsi owakiratan-taari antzimotaantsi

¹ Iroka otzinkami-pirota-jaantari nokantakiri: Iriita-jaantakira Saipatzii-totaari impira-tasorintsi-wintairi, iriitaki saikaatsiri irakopiroriki Pinkathari-pirori, itsipataari ipinkathari-wintantai inkitiki.

² Okimiwaitaaro ari yantawaitimi tasorintsi-thaantiki, iro kantacha tira yantawaiti tasorintsi-thaantiki iwitsikakiri pairani atziri-payi, inkitiki yantawaitzi osaikira iwitsika-kaantajiri Pawa. ³ Tima inkarati Impira-tasorintsitain-tsiri pairani, tzimatsi yasitakaariri Pawa, ipomitziniri yatsipita-kaani. Ari ikimitakari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tzimatsi opaita yasitakaariri Pawa. ⁴ Iro kantacha, ti onkanta-wityaa Ompira-tasorintsitimi Jesús Saipatzii-totaari, isaikantawita-paintari kipatsiki, ti osinita-kaantiro Ikantakaan-taitani, tima ti ishininkai-tityaari irirori Leví. ⁵ Tima okaratzi yantziri yokaiti Impira-tasorintsitaari osiyakaa-rontsi onayitaki, tzimatsi iñaakasiritaitakiri tsika onkantajyaa iroopirori anta inkitiki. Irootaki ikantai-takiriri pairani Moisés, tsika inkantyya iwitsikiro tasorintsi-thaanti, ikantaitakiri:

Pinkimita-kaantiro piwitsikiro, tsika okanta iñaakasiritakaita-kimiro

otzisiiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús Impira-tasorintsitaari inatzi, yanaa-kotairi Impira-tasorintsitaitari atziri. Tima Pawa iwakirataji pasini ikasiyakaan-taitani, iriitaki kasiyakaajaini Saipatzii-totaari inkantako-wintayitai, irootaki anaatai-kirori okaratzi ikasiyakaan-witaitakari

pairani, irootaki anaajirori itakarori ikasiya-kaantai-takiri. ⁷ Tima tzi-matsi kowityain-chari itakarori ikasiya-kaantziri kaari imonkarataitzi, irootaki okowantakari ontzimi pasini owakirari, impoyiita-jyaaroni. ⁸ Iroka kowityain-chari, tima ikantaitaki:

Ikantzi Awinkathariti:

Paminiro onkarati awisatsini apaata,
Tzimatsi owakira nonkasiya-kaajiriri Judá-iti,
aritaki nomatajiro nasitakaa-jyaari maaroni Israel-iiti.

⁹ Airo okimitaaro nokasiya-kaakiri iwaisatztitini.

Tima pairani nokimita-kaantaari nakathata-tyiirimi,
Naaka jiwatairiri nomisitowan-taariri Apitantoniki.

Ti imonkara-tzimaityaaro nokasiya-kaariri,
Irootaki nowashaantan-tarori naamaako-wintari.

Ari ikantaki iñaawaitaki Pinkathari.

¹⁰ Yapiitakiro iñaawaitaki, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata incharinita-jyaari Israel:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi.

Onkimiwayaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-kaantani,

Naaka inkimita-kaantai Iwawani,

Iriiyitaki nasitajyaari Naaka.

¹¹ Ti onkowa-jaantajyaa iyomitaa-wakaa-waitajyaa,

Apatziro ikantayitairi ishininka: Piyosiri-pirotairi Awinkathariti.

Tima maaroni iyotaitajina.

Ari iyoyitajina iriipiroriiti aajatzi asinonkain-kariiti, maaroni.

¹² Oshiki naripirotajiri ikaaripiro-siri-yiwitaka,

Ari nompyaakota-jiniri.

¹³ Tima ipaitai-takiro “Owakirari Ikasiya-kaantaitani,” ari iyotakoi-tzirori iroka itawita-karori, kimiwaitaka paisatorimi onatzi. Tima okaratzi paisatotain-tsiri, irootaintsi ompiyaa.

9

¹ Okanta iroka itakarori ikasiya-kaantaitani, irootaki ikantakaan-takiri Pawa iyomitai-tantyaari tsika inkantaityaa impinka-thaitairi. Ari oñaawintari Tasorintsi-taantzi tsika ipinkathai-tairi. ² Iroka Tasorintsi-thaanti, apinati okanta itantotai-takiro. Anta antaro-nakitzi tsika ikyaa-piintaitzi, ari iwaitakiri ootamintotsi, minkonchaa-niki, aajatzi tasorin-tsita-tsiri owaritintsi. Ari ipaitai-tzirori “Tasorintsi-naki.”

³ Irooma inthompointa, tsika ithata-sitai-takiro tonta-masiri, kiripinaki okanta. Ari ipaitai-tzirori “Tasorintsi-naki-pirori” ⁴ Ari osaikiri itaanta-piintai-tarori kasankainkari, ari osaikiri aajatzi Tasorintsimoko. Iriira ooro yaitzi iwitsikai-tziro iroka. Ari owakotari inthompointa kapichiini ikantai-tziri “Ipaitama” iwitsika-nakita-sitai-takiro ooro. Ari iwaitakirori ikotzikiri Aarón shookain-tsiri pairani, ari osaikitari aajatzi mapikota tsika osankinataka ikasiya-kaantaitani. *

⁵ Okanta jiñokiini otataroki Tasorintsi-moko, ari iwaitakiri iwitsikaitziri isiyakaaro Maninkari, iri otsimankan-takaro isiwanki otatari Tasorintsi-moko. Irootaki ipaitai-tziri “Nisironka-mintotsi.” Iro kantacha airora nojata-kayiro noñaawintimiro tsika okantayita aparo-payi.

* 9:4 Ipaitama = maná

⁶ Aritaki iwitsikai-takiro maaroni iroka-payi. Oshiki yanta-piintakiri Impira-tasorintsitaari anta Tasorintsi-naki, ari yantay-itzirori ipinkatha-tasorintsitantari. ⁷ Irooma inthompoina Tasorintsi-naki-piroriki, apatziro isinitai-tziri inkyyi Impira-tasorintsi-pirori. Aparo-satzira ikyaa-piintzi osarintsiki. Aririka inkyaaki anta, yaanaki irirani ipiraitari intsikiryaa-tyaaro Nisironka-mintotsi. Ari onkanyaa inisironkatan-tyaariri Pawa, airo iwasankitaa-wintantari iyaari-pironka. Ari ikimitaa-yitziriri aajatzi atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri okantaaro ti iyowai-matsitayii irirori. ⁸ Ari okanta, tzimatsi iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi, iroka okanta: Pairani otziman-tawitari Tasorintsi-taantzi, ti onkanti inkyaayiti atziri-payi anta Tasorintsi-naki-piroriki. ⁹ Iroka okanta-kota: Aparoni atziri amamatsitziriri yatsipita-kaani yasitakai-yaariri Pawa, tira iro kantakai-yaarini impinkatha-siri-pirotan-tyaariri Pawa. ¹⁰ Apatziro intziyitajyaaro owaritinsi, iraitsiri, inkiwaayita-piintajyaa. Iro imonkarataiti ikantakaan-taitakiri kofaayita-tsiri, irootaki imonkarataiti irojatzi iwakirata-kaanta-jyaarori Pawa ikasiya-kaantaitani.

¹¹ Ikanta ipokaki Saipatzii-totaari, iriitaki osiyawitariri Impira-tasorintsitaari. Titzimaita inkyyi Tasorintsi-piro-nakiki, iwitsikani atziri-payi. Apatziro ikyyiri irirori inkitiki, tsika anintaajyaa apaata. Irootaki osiyakaa-pajiri Tasorintsi-naki-pirori, kaarira atziri witsikironi. ¹² Tima yoka Saipatzii-totaari ti inkimityaari Impira-tasorintsitaari atzirita-tsiri kyaamatsita-piinta-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki yaanaki iriraani piratsi. Iriita-jaantaki sinitaincha iwamaitiri isakota-paintiro iriraani, inkini iñiitajiro maaroni irasi iwirowawisako-siri-yitai. † ¹³ Osiyakaa-wintziro aririka ookimotyaari Pawa iriraani piratsi, aajatzi isamampoti, kimiwaitaka iro kitiwathata-kairini atziri antakirori ipinkai-tziri. ¹⁴ Irooma iriraani Saipatzii-totaari, irootaki othotyaa-kirori pikiti-siritan-tayitaari. Tima inkim-itarira irirori tikatsi ompaityaa inkinakaa-sityaari, irijatzii sinitain-waitiri, ikantakaakari Tasorinkantsi. Iriitaki ashipithata-jimirori pipampitha-siritani kaari-pirori, tichari ma pantayitakiro kaamanita-kaanta-tsiri. Ontzimatyii pantayitairo okaratzi ininta-kayimiri Pawa, Añaanita-tsiri.

¹⁵ Iriitakira Saipatzii-totaari ityaankakiri Pawa inkanta-kowintairi atziri-payi, ari okanta iwakirata-kaantaarori ikasiya-kaantaitani. Iroka okanta-kota owakirari ikasiya-kaantaitani, ontzimatyii inkami aparoni, ari onkanyaa yawisakotan-tajyaari piyathata-karori itarori ikasiya-kaantaitani. Aritaki iñiitairo ikasiya-kaakairo pairani añaanitaji. Iroka ikasiya-kaantaitani, iroowaitaki aparoni sankinarintsi tsika oñaawintayita okaratzi yasitaitari, oñaawinta-yitziri aajatzi asiyita-jyaaroni aririka inkama-minthataki asitaaniri. ¹⁶ Iro kaari iyopirotai-tanta intzimi aayitironi okaratzi yasitakai-tantakari, intaini iyotaitzi aririka inkamaki asitaaniri. ¹⁷ Ainiro yañai asitaaniri, airo ipitaitziri ikasiya-kayi-tziniriri yasitajyaaro. Intani impaitairi aririka inkamaki. ¹⁸ Ari okantari, yitantai-tanakarori itarori ikasiya-kaantaitani, tzimatsi ipaita kamaintsiri, iriraani yitantai-tanakari. ¹⁹ Pairani ithonka-kiro Moisés iñaanata-kiniri atziri-payi Ikantakaan-tani, yaaki iriraani piratsi, intitaakiro nijaa, yaaki inchasin-poki,

† 9:12 piratsi = cabra, vaca

yankowiitaki kityonka-masita-tsiri, itsikiryaan-takaro sankinatain-chari, ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi. ‡²⁰ Ikantakiri:

Iroka iraañsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki ikantakaan-takiri.

²¹ Itsikiryaan-takaro aajatzi iraañsi anta Tasorintsi-thaantiki, ari ikimitaa-kirori okaratzi saikatsiri inthomponta. ²² Ari okanta, tima kimiwaitaka aririkami intsikiryaan-taityaaro iriraani piratsi, imonkarata-najiro Ikantakaan-taitziri, kimiwaitaka iroomi oitiwathatan-tatsini. Tim aairorika otzimi iraañsi, airo ipyaakotan-tairo Pawa kaari-pirori.

Iriitaki Saipatzii-totaari matakirori iwawisaako-siritantzi

²³ Irootaki yatsipi-wintantari ipiraitari ipomitai-tziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwa-thata-kaanta-tyaami. Irootaki kimitakarori okaratzi awisain-tsiri inkitiki, ityaantakiri Pawa yatsipi-wintan-tyaa Saipatzii-totaari, inkiti-sirita-kaanta-yitairi. Irootaki anaakota-kirori yatsipi-wintan-tawitaka ipiraitari. ²⁴ Tim a ti inkyii Saipatzii-totaari Tasorintsi-naki-piroriki iwitsika-matsitani atziri-payi. Irootaiki siyakaa-wintacha inkitiki tsika ikinaji Saipatzii-totaari, inkantakowinta-yitai isaikira Pawa. ²⁵ Tim a ti yapii-yapiita-paintiro Saipatzii-totaari ikami-motantzi. Ari opasinitziri yantziri Impira-tasorintsitaari kyaawita-piinta-chari aparo-satzi osarintsiki Tasorintsi-naki-piroriki. Ti iri asitaa-jaityaaroni irirani isakotaitziri. ²⁶ Arimi isiya-matsityaaroni Saipatzii-totaari ikaratzi Impira-tasorintsitaari, oshiki yapii-yapiitiro mi inkamawintanti. Arimi yitanakyaaro inkimaatsi-wintan-tyaami owakira owitsikan-takari kipatsi. Apara-satzi ikamawintanta-paintzi yatsipi-wintantyyaa. Yasi iwanajiro yiitsinampaajiro kaari-pirori. ²⁷ Iroowaitaki ikantai-tziri: Maaroni atziri aparo-satzi okanta ikami, impoña yamina-kotairi Pawa. ²⁸ Irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, aparo-satzi ikamaki ikimaatsi-winta-kari oshiki kaari-piro-siriri. Iro kantacha aajatzi inkoñaatapaji apaata irirori, airo ikimaatsita-kayi-tawaari, iwawisaa-kotairi ikaratzi oyaakoniinta-kiriri.

10

¹ Irootaki Ikantakaan-taitani osiyakarori aamparintsi. Tim a okanta aaroni aamparintsi ti ontzima-niti iwatha, intaini iyotaitzi tzi-matsira ipaita asitaro yaampari. Ari okantari aajatzi Ikantakaan-taitani, oyomitaakai tzi-matsi apaata kamiithataa-tsini. Tim a ikantakaan-tani onatzii Pawa impomita-piintai-tiniri yatsipita-kaitani maaroni osarintsiki, iro kantacha tira owamiitha-piro-siritiri atziri-payi antayita-kirori. ² Arimi omapirotyaa owamiitha-siri-pirotanti, ikaratzi matayitakirori arimi iwashaanta-kiromi ikaaripiro-waitzi, tim a aritaki oitisirita-kirimi, airo ajata-kayiro mi okatsitzimo-siri-waitari yantayitakiro kaari-pirori. ³ Tira ari onkantyyaa, iroora yanta-piinta-witakari awisayitzira osarintsi-payi, ipomita-piinta-yitziniri Pawa yatsipitakaani, ipampitha-sirita-kotaro iyaari-piro-sirinka. ⁴ Tim a iwamaawita-piintari ipira-payi ikapathain-kata-kairi, ti anthotyaaajiro ampyaakopirotiro iyaari-pironka atziri. * ⁵ Irooma ipokaki-ranki Saipatzii-totaari aka kipatsiki, ikantakiri Pawa:

‡ 9:19 inchasin-poki = isopo * 10:4 ipira-payi = toros, cabríos

Ti pinintairo awiroka yamai-matsitaimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Iro pikowa-pirotairi nonkimisantajimi, pikanta-kakaaro ontzimi-motajina nowatha.

⁶ Tira apatziro onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka yokaiti.

⁷ Nonkanti Naaka:

Pawá, nopokaki naaka nantairo okaratzi pininta-kaakinari awiroka, Tima isankinata-koitakina pairani.

⁸ Pinkinkithasiritiro ikantaitaki aka:

Ti pininta-matsitairo yamaitajimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Ti onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaan-taitziri iroka? ⁹ Intsityaa pinkinkithasiritiro pasini ikantai-takiri:

Nopokaki naaka nantajiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Iroka apiitain-chari ikantai-takiri, impoyiitaro itanakarori pairani.

¹⁰ Tima inintaki Pawa yoiti-siri-yitai arokaiti. Aritaki imatakiro ityaankan-takariri Saipatzii-totaari Jesús isinitakiro iwatha yatsipitakowintan-tajyaa, inkamawinta-paintiri maaroni atziri-payi.

¹¹ Pairani, maaroni Impira-tasorintsitaari yaminiri Pawa yasitakaariri, yapii-yapiitziro kitaitiriki ipomitziniri yatsipita-kaani. Titz-imaíta imatiro iwashaanta-pirota-kaantiro kaari-pirori. ¹² Irooma Saipatzii-totaari, aparo-satzi isinitaka yatsipityaaro iyaari-pironka atziri-payi, ipoñaá isaikai irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi, ¹³ ari isaiki iyaawinta irojatzii yuúsinampaan-tajyaariri iroopirori iikisaniintani ikimita-kaantari imakoryaa-kitzi-minto. †

¹⁴ Irootakira yantanta-karori aparo-satzi ikamawintan-takiro iyaari-pironka atziri-payi, yasi iwairo yoiti-siri-piro-yitairi. ¹⁵ Ari ikan-takari Tasorinkantsi iyotakaakai omapirotatyaa. Tima iriitaki itakaro isankinata-kaantaki:

¹⁶ Tima iñaawaitaki Pinkathari, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi

Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-kaantani.

Nokinkithasirita-kaakiri.

¹⁷ Aikiro ikantatzii:

Ari nompaaakota-jiniri ipiyathataka, yantayitakiro kaari-pirori.

¹⁸ Tima impyaakotan-tajiro Pawa ikaaripiro-siritaitzi, ti onkowa-jaantajyaa yasita-kayi-tyaari Pawa ikaaripiroitaki.

¹⁹ Irootaki iyikiiti, tima kapathainka ikantaka Jesús Saipatzii-totaari iwamaan-taita-kariri, awintaa-siri antsipa-sirita-jyaari Pawa, onkimiwaityaaro ankyaatyimi Tasorintsi-naki-piroriki. ²⁰ Tima yatziritakira Saipatzii-totaari, irootaki okantan-taari ankyaayitaji inkitiki, siyakaawinta-chari ankyaatyimi ithatai-takiro tonta-masita-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki. Aroka omapoka-yitaarori iroka kaari imataitzi pairani, irootaki añaanita-kaantaa-tsiri. ²¹ Ikimitaari iroñaaka Saipatzii-totaari iriimi Impira-tasorintsi-piro-wintainiri akaratzii yasiyitaira Pawa. ²² Ari okanta. Iriipirori ankantajyaa antsipa-sirita-jyaari

† 10:13 makoryaa-kitzitaantsi

Pawa, omapiro ankantyyaa awintyyaari. Kitisiri ikantakaa-yitai, airo akinkisiryaa-koyitaaro kaari-pirori. Ankimita-kaantyya inkiwan-tatyaiiromi nijaa kitijaari. ²³ Kiso iwanakiro awintaa-siritaari, ikimaitakai akantaki: "Noyaako-niintani inatzi Saipatzii-totaari." Tima yoka kasiyakaa-kairori, kiso iwakai irirori. ²⁴ Ontzimatyii ankinkisiryaa-kotajiro tsika onkantyya awintha-sirita-kaantyyaariri pasini intakotantyya, yantayitairo kamiithari. ²⁵ Airo awashaantziro apatota-piintyya, tima tzimayitatsi owashaanta-yitakirori. Ontzimatyii awintha-sirita-kaiyaari akarajiitzi. Aikiro ajatatyii antanajiro ayotajira aritaki impiyi Saipatzii-totaari. ‡

Ikamantai-tziriri antzirori inintakaa-nikiini kaari-pirori

²⁶ Aritaki ayotajiro iroopirotatsiri, aririka akantaka-nakyyaaro awashaanta-nakiro, impoña ajata-kayiro antayitiro kaari-pirori, tikatsi pasini atsipita-kowinta-jaini akaaripiro-yitaki. ²⁷ ikamantai-tatyai antharowa-siriti iwasankitaitajai, tima yapirotairi Pawa intaayitairi ikaratzi kisaniinta-kiriri. ²⁸ Pairani, intzimi-rika piyathata-kyaaroni Ikantakaantani Moisés, ti inisironkai-tyaari, iwamaitziri ikaratzi-rika mawa kanta-kotirini. Ari iwamaitakiri aajatzi inkarati-rika apiti kanta-kotirini. ²⁹ ¿Tima omapirota-tyiyya iwasankitaitiri maninta-kirori yantzi-mota-kairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakaro yaatzika-siwaitaitaro kaari apantaro, imaninta-siwaitakaro ikapathainkatakai ikamawintantaki. Ari ithainka-sirita-kirori yantzi-motan-tziriri Pawa ikasiya-kaawitari yoiti-siritairi. Ikawiya-waitakiri Tasorinkantsi kaminthaniri. ³⁰ Irooma arokaiti ayotziri kantain-tsiri:

Naakataki wasankitaan-tatsini,

Naaka kisakowintan-tachari.

Irootaki ikantakiri Pawa. Ikantaitzi aajatzi:

Iwasankitaa-yitziri Pawa ikaratzi yasitaari irirori.

³¹ ¡Kimitaka oshikimi intharowa-siritai-takimi iyomitaitajai iriita-jaantaki owasankitaan-taatsini Añaanita-tsiri Pawa!

³² Pinkinkisiryaa-kotyaa. Tima awiroka-yitaki pairani kimisanta-naintsiri, kimiwaitaka pinkitainkata-kotaa-tyiimi. Piñaawitakaro ikimaatsita-kaitakami, iro kantacha tikatsi shiwayatimini.

³³ Piñaayitakiro aajatzi ikisaitzimi, iwatsinaai-tzimi tsika ipiyota-jiita. Poimosirinka-yitakari awishimo-yitziri okaratzi piñaakiri awiroka.

³⁴ Poimosirinka-yitakari ikaratzi yositako-yiitakiri, piñaayitakiro aajatzi yaapithai-takimiro tzimimo-yitzimiri. Iro kantacha aikiro pijatatzii piwintha-siritanaka, tima piyojiiti onkarati piñiiri apaata, oshiki okamiitha-pirotzi, asi owairo. ³⁵ Irootaki airo piwashaantantaro okaratzi pawintaa-naari, tima antaroiti impinai-taimi apaata.

³⁶ Amawi pinkantyya pantayita-najiro inintakaa-yitzimiri Pawa, ari onkantyya piñaanta-jyaarori ikasiya-kaakimiri. ³⁷ Ikantzi Pawa:

Airo osamanitzi yariitan-tyaari okaakitzi-matain-tsiri,

Airo osamani inkantyya.

³⁸ Tampatzika-siri inatzii awintaa-siritaari, aritaki iñaajiro yañaanta-jyaaro.

Irooma aririka impiya-siritai, airo inimota-kaanaro.

³⁹ Irooma arokaiti, ti ankimityaari ikaratzi piyasirita-chari, iriitaki yapirotajiri. Awintyyaari arokaiti, aritaki añaakiro añaasiri-yitai.

11*Awintaa-sirin-kantsi*

¹ Iroka okanta-kota awintaa-sirin-kantsi. Okimitatyaa aririka inkanta-siritaiti: “Aritaki omatakyaa noyaako-niintani.” Iyosiryaaaki aritaki omatakyaa inintziri, onkanta-witakyaa tikira iñiuro. ² Iro yawintaa-sirinka awaisatzitini onimota-kaajiriri Pawa. ³ Iro yawintaa-sirinka kantakaarori amatantarori akimathatajiro tsika okantaka iwitsikan-takarori Pawa kipatsi. Tima apatziro iñaawaitaki, matanaka owitsika. Ari opoñaanakari owitsikanaka iñiitajiri iroñaaka kaari koñaata-tsini pairani.

⁴ Iro yawintaa-sirinka Abel kantakaari yasitakaakari Pawa yatsipitakaani, anaanakiro irasi Caïn yasitakaa-witakariri Pawa. Iro ookimotakariri yasitakaariri Abel. Ari ikantanaki Pawa: “Kamiiitha-siri inatzi Abel.” Okantawitaka ikamaki Abel, ainiro akima-kota-piintziri kimiwaita-jaantaka irojatzi yañaimi irirori, irootaki kantakaarori ikimisantaki. ⁵ Iro yawintaa-sirinka Enoc kantakaari yaantai-taariri, ti iñaajiro inkami. Ti iñiitairi, tima inkitiki yaajiri Pawa. Pairani ainiro isaiki kipatsiki, ikantakiri Pawa: “Awirokara onimotakaa-pirola-kinari.” ⁶ Tima kaari tzimatsini yawintaa-sirinka, tira onimotiri Pawa. Aririka inintaiti iyopiroi-tairi Pawa, ontzimatyii inkimisantai, inkanti: “Omapiroatyaa itzimi Pawa.” Inkanti aajatzi: “Ari imatakaa-yitajiri Pawa kowapirola-tsini iyotajiri.” ⁷ Iro yawintaa-sirinka Noé kantakaari iwitsikan-takarori antaroiti amaatako-mintotsi iwawisaa-kotan-taariri ishininkaiti irirori. Iripiro impinkatha-tasorintsita-niti irirori. Tima Pawa kamantakiri onkarati awisatsini kaari iñiitzi pairani. Iro kowapirola-chari iwasankitaaaitairi osaawi-satziiti. Tima yawintaa-nakari Noé yoka Pawa, irootaki ikantan-takariri Pawa: “Tampatzika-siriri ikanta Noé.”

⁸ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori ikimisantan-takariri Pawa ikantakiri pairani isitowi inampiki ijatiro pasini nampitsi ikasiya-kaakiriri. Irootaki imatakiri Abraham, jataki, okantawitaka ti iñiuro tsika ijatinta. ⁹ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori imatanta-karori inampitaro kipatsiki ti intzimapaji ishininka anta. Ari isaikakiri iwanko-shitataro misinantsi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima irijatzi ikasiya-kaita-kiriri. ¹⁰ Iro imatanta-karori Abraham inampitaro, tima iyotzi ari yañaanitaji inkitiki. Kimiwaitaka iriitaki ñaasiritakirori nampitsi ikinkithasiritakiri Pawa, irootaki iwitsikairi-ranki. ¹¹ omatzita-taikaro iroori Sara, otzimanitaji okantakaaro awintaa-sirinka. Aritaki antaro-kona-witaka, karawitapaaka otzimanin-tantyaari. Iro kantacha, omatajiro otzimanitaji, tima awintaa-sirita-nakari Pawa aritaki imatakiniro ikasiya-kaakirori. ¹² Ari ikantakari oimi Sara, ayimawitakariri yantari-konataki, itzima-kaajiro iina, ari okanta ishikitan-taari icharini-yitari, ikimitaari ishikitzi impokiro, ikimitaaro impaniki oshikitzi nijaa-thapyaaaki. Omapiro ishiki-pirolai, tikatsi matironi iyotajiri ikaratzi ishikitzi.

¹³ Maaroni yokaiti akinkithata-kotziri, ikamako-yitakiro yawintaa-sirinka, ti iñiuro okaratzi ikasiya-kaita-kiriri. Intaini iñaasiriyitanakiro. Intaina okantaka inkiti ikowa-siritakiri inampitajyaaro. Irootaki ikantai-tantari: “Asaika-winthata-sita kipatsiki, kaari anampi, akimita-kowaitakari kaari tzimatsini ishininkaiti.”

¹⁴ Tima ikinkitha-waita-kotakiro awisain-tsiri, ari ayopirotziri omapiro

yamina-minaitzi pasini nampitsi tsika inampi-pirota-jyaaro kami-itha. ¹⁵ Iroomi inkinkithata-koti impiyayitaimi inampiitiki tsika ipoñaayitakaro pairani, aritaki imatakiro impiyayitaimi. ¹⁶ Tima zimatzi pasini ininta-pirotakiri, anaapirotzirori iroka, anta inkitiki inintziro. Irootaki iwitsika-kiniriri Pawa yasiiti yokaiti, tima ti impasiki-takowintiri ikanta-piintakiri “Nowawani.”

¹⁷ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori yasitakaan-tyaariri Pawa yapintziti itomi, yoka Isaac. Tima iñaanta-tyaaro Pawa yawintaa-sirinka Abraham. Iroowitain-chami yapintzi-ryiirimi itomi, ¹⁸ okantawitaka ikantakiri Pawa:

Yoka Isaac iriitaki piñaanta-jyaari intzimaji oshiki pincharinityaari.

¹⁹ Tima yawintaa-siritakiri Abraham yoka Pawa, iyotzi aritaki iwañaajiri kamatsiri. Irootaki yoipyaan-taariri Pawa itomi Isaac, tima iriitaki osiyakaa-wintakiro yañaaitai. ²⁰ Iro yawintaa-sirinka Isaac kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintanti Jacob aajatzi Esau, iro siyakaa-wintacha onkarati awisayita-tsini apaata. ²¹ Iro yawintaa-sirinka Jacob kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintaitiri apitiranki itomi José, tima iwisiriyaa-winta-jyaari irirori Pawa ikotzi-poro-kitan-takari ikami-mataki. ²² Iro yawintaa-sirinka José kantakaari ikantan-tanakari ikami-mataki, ikantzi: “Aririka isitowa-yitaji Apitantoniki ashininka-payi Israel-iiti, yaminaji tsika inampita-jyaaro.” Ikantaki aajatzi: “Ontzimatyii yaitanajiro apaata notonki-poroki.”

²³ Iro yawintaa-sirinka asitariri Moisés kantakaari imananta-kariri yiinchaa-niti owakira itzimapaaki, irojatzi itzima-kotan-takari mawa kasiri. Tima kamiithaa-niki ikantaka iinchaa-niki. Ti intharowan-tyaari impiyathatyaaro okaratzi ikantakaan-takiri pinkathari. ²⁴ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari kaari inintanta incharinityaari pinkathari Faraón, okantawitaka iro irisinto pinkathari oimotan-takiri. ²⁵ Iro inintaki intsipatyaari atziri-payi yasitari Pawa, ari itsipatakari ishininka-payi iwasankitaa-waitai-tziri, ti inintaa-jatiro yanintaa-waityaaro kapichiini iniwita-siyitari irirori. ²⁶ Tima iyotaki Moisés iro kowapirotacha inkimaatsi-waityaa irirori inkimita-jyaara apaata Saipatzii-totaari, iro anairori oshikitzi-motziri iwaararo Apitantoni-satzi. Iro iñaasiritakiri impinai-tairiri apaata. ²⁷ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari isiyantakari Apitantoniki. Tira iro isiyantakari itharowan-tatyaari pinkathari iwasankitairi, yiriipiro-winta-tziro onkarati yantakairiri Pawa, okimiwaitakaro iñaaporotatyiirimi Pawa kaari koñaanita-tsini. ²⁸ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaarori imonkaratziro ikantakaan-taitakiro Anankoryaantsi, itsikiryaan-takaro iraantsi airo iwamaantari Maninkari apirotaniri itarori ishininka-payi Israel-iiti.

²⁹ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imontyii-tanta-karori Inkaari Kityonkaari, yaniijiitaki opiryaa-pathatanaki. Irooma imawitapaakaro Apitantoni-satzi, piinkajiitaki. ³⁰ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imatanta-karori iishonkashokanwintaro Kasiryaari okaratzi 7 kitaitiri, irojatzi iñaantai-takarori oporoka-thapitaki nampitsi. ³¹ Iro awintaa-sirinka Rahab kantakaarori aakamiithantantakariri owayiriiti amina-ronta-chari, ari okanta ti ontsipatan-tyaari

piyathariiti yapiroi-takiri. Okantawitaka iroka Rahab mayimpiro onawitaka.

³² ¿Nonkinkithata-kotirima pasini-payi? Airo nothotyaa-kotziri. Yoka ikarajiitzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ³³ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaa-yitaari okanta: Itzimantari iitsinampaa-yitairiri pinkathariiti, pasini tampatzikatan-tatsiri, pasini ñaayitairori ikasiya-kaita-kiriri, pasini yookawitai-takari imoroki kashikari, ti yatsikiri, ³⁴ pasini yookawitaitaka paamariki ti intaaiyaa, pasini yamathaataitaka iwathai-tirimi, pasini isintsita-kayitai, pasini ñaapirotaacha iwayirita, pasini imisiya-yitaki owayiriiti poñaachari pasini nampitsi. ³⁵ Tzimatsi kooya ñaayitairiri oshininkaiti yañaayitaji ikamawita. Iro kantacha tzimatsi pasini kamimayitain-tsiri iposawaitai-takiri, ti iwashaanta-nakiro yawintaa-sirinka yapakaan-taityaarimi. Oyaaniinta ikanta yañaapiro-yitaji apaata, airo okimitaaro añaawitara iroñaaka. ³⁶ Tzimatsi itzimi ithainka-waitai-tziri ipoña ipasawaitai-takiri, pasini yoosotaitakiri ipoña yasita-kotai-takiri. ³⁷ Tzimatsi ipichii-takiri, pasini itankai-takiri, pasini isataitakiri. Tzimatsi pasini aniinii-waita-tsiri apatziro ikithaa-matsitakari misinantsi-masi, pasini kowityaa-pirowaini ikantaka, pasini oshiki yamina-minai-takiri, pasini ikimaatsitakaitakari. * ³⁸ Pasini ikinawai-yitaki otzisi-masiki, otsisiki, pasini inampiyitakaro omoro-naki. Tima iriyyitaki apanta-pirotariri yokaiti yanaanakiri pasini-payi osaawi-satziiti, airo okantaa-jatzi amonkaratan-tyaari yokaiti.

³⁹ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaarori okanta Pawa iwisiryyawintan-taariri, okantawita tikira iñaayitairo ikasiya-kaayita-kiriri. ⁴⁰ Tima iñaasiritakiro Pawa anairori: Inintakairo arokaiti antsipajitajaari yokaiti, inkawiitha-sirita-kaayitai maaroni.

12

Kimpyoaa awanajiri Jesús

¹ Irootakira añaasintsi-yitan-tyaari arokaiti, onkimiwaityaaro anakotan-tatyiimi, ankimita-kaantiro aajatzi yaminako-yitaimi tsika ipiyojiita matakirori yawintaa-siritaka amatako-yitairi arokaiti. Tima amatantyaarori asiyi sintsiini, ookanajiro aithaari amatsinka-kairi asiyi. Iro siyakaa-winta-chari ookiro aithaari aririka ooka-najiro akaaripiro-siri-waitzi. Ari añaarori aakowintyaaro asiya-piintaji. ² Ikimita siyachari ikamaitaro yaminiro tsika yariityaa, ari ankimitanajyaari arokaiti, kamaini awanairi Jesús awintaa-siritakaa-kayiri. Tima iriitaki thotyaa-kaironi awintaa-siritani. Iriitaki ankimitakotajyaa, tima iñaasiritakiro pairani irirori yanintaajyaa. Irootaki yamawitakiri ipaikako-witai-takari, ti onkantzi-motyaaari impasikiwintyaa ikamawita-painta. Tima saikaji iroñaaka irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintantani.

³ Aririka ankinkithasirita-kotiri Jesús tsika ikanta ikisa-sitan-takarori irirori ikisa-niinta-waitakiri kaari-piro-siriri, irootaki kimosiriwintasirita-kaini arokaiti ankisa-sitan-tyaarori, airo okantzi-moniinta-siwaitai. ⁴ Piñaasintsita-piintakaro awirokaiti kaari-pirori piwashantairomi, iro kantacha tikira piñiuro intsitokaitimi. ⁵ Aamaa

* 11:37 misinantsi-masi = imisina oisha aajatzi cabra.

pipyaakotakiro isintsi-thatan-tamiro Pawa sankinarintsi, ikimita-kaantami awirokami itomiiti, ikantzimi:

¡Notomí! Airo pimanintziro aririka iwasankitaimi Piwinkathariti.

Airo okantzimo-niinta-waitami aririka isintsi-thatimi.

⁶ Tima iriitaki itakotani Pinkathari iñaanta-piintakari,

Maaroni ikimita-kaantaari itomi, iwasankitairi.

⁷ Onkarati awishimo-yitimiri iroñaaka pinkimita-kaantiro Awinkathariti ñaanta-siritamiri. Tima inkimita-kaanta-jyaami Pawa awiroka itomi. ¿Tima iwasankitaa-piintziri itomi asitaa-nita-chari?

⁸ Ontzimatyii iwasankitai maaroni Pawa. Tirika piñaajiro awiroka, kimitaka tikira itomi-pirotami Pawa, otomi mayimpro pinatzii.

⁹ Okimitara itzimi koñaaroini asitairi, iwasankitai, apinkathatziri irirori. ¿Airo ma apinkatha-pirotajiri Asitairi kaari koñaatatsi

omatantyaari añaasiri-yitai? ¹⁰ Tima inkarati asitairi koñaaroini kapichiini iwasankitaa-yiyitai tsika okantzi-motari irirori. Iriima Pawa

iwasankitaa-yitaji irirori ari onkantyya inkamiitha-sirita-kaantairi, inkiti-siritakai aajatzi ikimitara irirori. ¹¹ Tima ti onimo-siri-yitai

iwasankitaa-minthaitai-rika, oshiki onkantzimo-niinta-siri-waitai. Iro kantacha apaata, ikaratzi kaari manintironi iwasankitaaitziri, aririka inkamiitha-siri-yitai, aritaki iñaajiro isaikaji kamiitha.

Aparaata-kirori inisironka Pawa

¹² Irootakira piñaasintsi-tyaari pinkimityaari ñaanta-piintakarori isiya, iñaasintsi okantawitaka isipita-shimpa-witaka, ari ikimitairori aajatzi isipita-yirito-witaka, iñaasintsi. ¹³ Pinkimiyitajyaari awirokaiti siyapiinta-chari okamiithawokitzi kaari ñiironi

inkithoki isipita-kitzitaki. Ontzimatyii intikatsi-kitziti. ¹⁴ Tima aakamiitha pinkanta-wakaa-najyaa, piñaasintsiyaa pinkitisiri.

Tima aiorika pimayitairo, airora piñiiri Awinkathariti. ¹⁵ Paamawintyaari inkarati aparata-kirori ikaminthaa-witaari Pawa.

Paamawintyaari oitzinampa-siritan-taniri, yoitzipinairi = kari ikaratzi kimisanta-yitatsiri, inkimita-kota-kyaaro kipisita-tsiri inchasi piyanta-

tsiri. ¹⁶ Paamawintyaari ñaathawaita-sitaniri. Paamawintyaari thainka-tasorintsitaniri kimityaarini pairani Esau. Tima antaro

ayimatakiri itashi, ininta-pirotaki iyaa, ari iyomparitakaro iwariti iririntzi, ipakiri ikasiya-kaawitai-takariri irirori itawitakarora

itzimi. ¹⁷ Tima piyotzi awirokaiti yantakiro Esau kantachari, oshiki inintawitaja iñiironi intasonka-wintaitiri, antaroiti iraa-kotakaro.

Iro kantacha ti iñaatzimaita-jyaaro tsika inkinakaajiro iwasñaanta-

tajyaarori ikinakaa-sitakari.

¹⁸ Tima ti pinkimityaari awirokaiti aakirori pairani Ikantakaan-taitani. Ijajiitaki irirori otzisiki otzimi koñaata-tsiri. Tima oshiki otaantzi, tsitiniki okantaka, ooriinkataki, antaroiti otampyaatani.

¹⁹ Ikimakiro ityootaitzi. Ikimaki aajatzi antaroiti iñaawaitaitzi, ari itharowa-jiitanaki, oshiki yamanajii-witaka airo ikimantari

ñaawaitain-tsiri. ²⁰ Tima oshiki itharowan-takaro okaratzi ikantakaan-taitakiri, ikantaitzi:

Airo pikinawaitzi aka otzisiki. Airo onkanta-jatzi pinkina-kaayitiri kapichiini pipirayitari anta. Aririka inkinaitaki kapichiini

anta, ontzima-tyiira ishimiyyi-tanta-kyaari mapi, ontzima-tyiira inkintaitiri.

²¹ Omapiro okowiinkatzi ikantzi Moisés:

Antaroiti notharowan-takaro, piyonkawaitakana.

²² Tira pinkimityaari awirokaiti ikaratzi ñaakirori, awirokaiti osiyakariri ikaratzi jataintsi otzisiki Kisakowintoniki, saikatsiri Aapatyaawiniki. Iro siyaka-winta-chari pijayitaji inkitiki tsika isaiki Pawa Añaanita-tsiri. Tima aritaki pintsipata-jyaari awirokaiti ipiyotapaja Maninkariiti. ²³ Pinkaratairi ikaratzi piyotain-chari anta itsipataari itarori Itomi Pawa, tima iriyyitaki sankinata-kotain-chari isaikayitai inkitiki. Pintsipata-jyaari Pawa aminako-yitairini yantayitakiri maaroni atziri-payi. Pintsipata-jyaari isiri-payi kimisantzin-kariiti ithotyaa-kaitakiri ikamiitha-sirita-kaitziri. ²⁴ Pintsipata-jyaari awirokaiti Jesús, kantako-wintairi otzimajira owakirari kasiyakaantsi, kapathain-kawitairi ikama-winta-yitakai. Tima iroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaita-tyiimi, anaanakiro oñaawaitaki pairani iriraani Abel.*

²⁵ Paamaiyaa paparatziri = kari Pawa aririka iñaana-siritimi. Tima pairani ikaratzi kimawita-kariri Pawa iñaawaitzi aka kipatsiki, iwasankitaakiri imanintakiro okaratzi ikantziriri. Aroka imapiro-taiti iwasankitaitai, aririka ampiya-siritaki akimayi-witakari iñaana-siritakai inkiti-satzi. ²⁶ Pairani aririka iñaawaiti Pawa, intziña-kaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tziatsi okaratzi ikasiya-kaakairi, ikantzi: Ari napiitajiro nonikakaajiro, tira apatziro kipatsi, omatzitajyaa inkiti aajatzi.

²⁷ Tziatsi opaita siyaka-winta-chari ikantziri: “Ari napiitajiro.” Iroora siyaka-wintacha aririka intikairo okaratzi iwitsika-yitakiri, yapirotairo iwitsikani kaari initatsi, apatziro osaikayitai initatsiri. ²⁸ Irooma arokaiti, impinkathari-winta-yitai tsika initapai. Irootaki ampaasoonkitan-tyaariri Pawa, pinkatha awairi, antawaitainiri. ²⁹ Tima yoka Pawa iriitaki kimitakariri paamari thonkan-tatsiri ipomitantzi.

13

Yantanajiri kimisanta-tsiri

¹ Ontzimatyii pintakota-piinta-wakaiyaa. ² Airo piwashaantziro poimaanti piwankoki. Tima tziatsi antakirori, tikatsi kamantirini iriira Maninkariiti yoimaaki iwankoki. ³ Airo pipyaakotziro pinisironkatyaari pikaratzi pikimisanta-yitai yasitakoi-tziri. Pinkimitakaantiro aririkami pinkaratiri yasita-kotaitimi. Ari pinkimitairiri ikaratzi iwatsinaa-waitaitzi, paamaako-winta-jyaari, pinkinkithasirityaa tsika pinkantyyaa awirokami yasitakoitimi. ⁴ Pinkinata-jyaari pitsipatari, airo pimanakaa-waita-sitanta. Tima iwasankitairi Pawa mayimpita-tsiri. ⁵ Airo ayimawaitzimi pishikyiiro piwaararo. Onimotimi piñiuro tziimi-motzimiri. Tima iriitaki Pawa opayitimironi kowityii-motamiri, iroka ikantaki:

Airo nookimi.

Airo nowapintaimi.

⁶ Irootaki awintaa-siritan-tyaariri arokaiti, ankanta-yitaji:

* **12:24** Pairani iwan-takariri Cain iririntzi, Abel, ikantaki Pawa: “Kimiwaitaka onkaima-tyiimi iriraani Abel yamina-minatzi inkisawintai-tyaari Abel.” Ari opoñaari ikantaitzi kimiwaitaka oñaawaita-tyiimi iraantsi. Irooma oñaawaitzi irani irirori Saipatzii-totaari, tira ininti inkisawintai-tyaari, inintzi ompyaakotan-tajiro kaari-pirori.

Iriitaki Pawa kaminthainani.
Tikatsi nontharowantyaa.

¿Tzikama inkantajina atziri?

⁷ Pinkinkithasirita-kotiri jiwata-kayimiri pikimisanta-yitai, kamanta-paaki-mirori iñaani Pawa. Pinkinkithasirita-kotiri tsika ikantayita isaiki, opaita imonkara-yitakiri iriroriiti. Pinkimita-kota-jyaari tsika ikantakiro yawintaa-siritaari Pawa. ⁸ Irojatzi ikanta iroñaaka Jesús Saipatzii-totaari tsika ikanta-painta, ari ikanta-itatyaani irirori. ⁹ Airo pisinitairi yamatawi-yitimi oyomitaan-tzirori kaari tampatzikata-tsini, kaari ikima-piintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzika-sirita-kaayitairi, ikaminthaa-yitaira. Aririka ampinka-waiwityaaro iwaitari, airo otampatzika-sirita-kaayitai. Tzimatsi matayiwita-karori iroka, titzimaita owamiitha-siritiri.

¹⁰ Okimiwaitakaro ontzimi-moyitaimi owakirari pomitai-rontsi, iriira nokanta-kotzi Yoka atsiwintakairi arokaiti. Iriima ikaratzi jatakairori ipomiyitairi yatsipita-kaani ipomitairontsitiki isiya-kotajyaari matakirori pairani anta Tasorintsi-thaantiki, airora okantaji inkarayitaji arokaiti. * ¹¹ Tima tsika ikanta yayiro pairani Ompiratasorintsi-pirori iriraani ipiraitari inthompoi Tasorintsi-thaantiki onkantyyaa impyaa-kotai-tantyaariri iyaari-pironka, yaayitziro iwatha ipiraitani othapitapaja nampitsi ari impomiyitirori. ¹² Ari okimitakari aajatzi, iwamaitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsita-kowintan-takari, ikapathai-nkatakai iwamiitha-siri-yitantairi. ¹³ Ontzimatyii ankimita-kaantiro arokaiti asitowa-tyiimi nampitsiki ajatatyii tsika isaiki Jesús, manintaari inkantaitai ikimitaitakiri pairani Jesús. ¹⁴ Tima aka tsika asaikayitzi iroñaaka airo okanta-jita-tyaani. Irootaki añaasiritan-tarori tsika anampita-jyaaro apaata. ¹⁵ Irootaki nokantan-tamirori: Ontzimatyii awisiryawintapiinta-jyaari Pawa, tima irootaki osiyarori atsiwintakani, okantakaantziro yantzi-mota-kairi Saipatzii-totaari. Ankaaima-piroti, ankanti: "Iriitaki Nowinkathariti." † ¹⁶ Ari okimitari aajatzi, airo piwashaantziro kamiithata-tsiri, pimpa-wakaiyaa tzimi-motzimiri. Irootaki kimitakarori ookimota-kariri pairani Pawa yasitakai-taniri yatsipita-kaitani. ¹⁷ Pimonkaratiro ikantzimiri jwayitziiriri kimisanta-naatsiri, iriitaki aamaako-wintamiri. Iriitaki kamantairini apaata Pawa opaita awishimo-yitimiri yaamaako-winta-yitakami. Pamina-minatiro airo itzimanta pimaimanitiri, irootaki onimotan-tantyaari yantawairi okaratzi yantayitzi irirori, awiroka amitako-yitana-jirini. ¹⁸ Pamana-kota-piintajina ari onkantyyaa iñaantai-tyaanari tampatzika-siri nonatzii. Kimitaka irootaki nomatakiri. ¹⁹ Pamana-kota-piintajina aajatzi nojata-sitan-tyaamiri sintzini awirokaiti.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

²⁰ Namana-manatziri naaka Pawa, tima iriitaki kamiitha saikakaa-yitimini, iriitaki owañaajiriri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki Pawa kimitakaan-takari iriipirori aamaako-wintariri ipira. Oshiki ikapathai-nkatakai imonkarantaarori owakirari ikasiya-kaantaitani kantaitaa-chani iroñaaka. ‡

* **13:10** airora okantaji inkarayitaji arokaiti = ti isinitaantsiti iwaityaari † **13:15** Iriitaki Nowinkathariti = wairontsi ‡ **13:20** ipira = oisha

²¹ Namanako-wintakimi iwitsika-siritan-tyaamiri pimayitairo kami-ithari ininta-kayimiri. Pamaniri aajatzi awiroka pimatedan-tyaarori okaratzi onimotziriri, tima ayotzi iriita-jaantaki Jesús Saipatzii-totaari matakaironi. Irasi iwiro impinka-thaitairi irirori. Omapirowí.

²² Iyikiiti, airo pisamaro piñaanatiro okaratzi nosankinata-kimiri, tima ti oshiki-piroti. ²³ Nonintzi piyoti aajatzi imisitowai-tairi yasitako-witai-takari iyiki Timoteo. Aririka yariita-pajyaa aka, iriitaki nontsipata-nakyaari nojata-sitimi noñiimi. ²⁴ Piwithatyaanari ikaratzi jiwatzimiri anta, aajatzi pasini kimisantzin-kariiti. Ari ikimitari Italia-satzi-iti iwithayitami. § ²⁵ ¡Onkamintha inisironkai-taimi maaroni awirokaiti anta! Omapirowí.

ISANKINARI SANTIAGO

Withataantsi

¹ Naaka Santiago osankinatzirori iroka, impiratani iwana Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nowithatari ikaratzi yasyiitaari Pawa oiwaraa-yitain-chari pasiniki nampitsi. *

Pawaki opoñaari yotanitaantsi

² Iyikiiti, kimosiri pinkantyyaa aririka piñaayitiro awishimo-yitimini. ³ Ontzimatyii piyoyiti iñaantai-tatyaami iroopiro-rika pikimisantzi. Irootakira piñaantyyaarori pamawiwaitanaji. ⁴ Pijatakairo pamawitanajiro opaiyita-rika, aritaki piñaayitakiro pantaiki-siriyiti irojatzii pinthotyaan-takyyaarori, tikatsi kowityii-motyaamini.

⁵ Tikatsi-rika piyotani pamawiwaitan-tyaari, pinkowa-kotiri Pawa, iriitaki yotakayi-mironi tsika pinkantyyaa. Tima ti inkisatha-nitiri ikaratzi kamiyitziriri. Ari iyotakaa-piro-yitakiri, ti iyoti irirori inthaña-wainityaa. ⁶ Aririka pinkamitiri Pawa, airo pikanta-siri-waita-sita: “¿Ari inkimaa-jatakina Pawa okaratzi nokamitziriri?” Tima inkarati kisosiri-waita-tsiri ikimitaro okantaranki inkaari kaari maityaata-tsini aririka ontasonkaatiro tampyaa. ⁷ Paamawintyyaa pikimita-kotari = kari kisosiriri, tima ti iñaayitiro irirori ikamiwitariri Awinkathariti. ⁸ Tima tzimatsi ikinkisiryaa-witari yantirimi, impoña onkitaitita-manai tzimatsi pasini inintziri yantiri, ti aparoni onkantyyaa ikinkisiryaaari.

⁹ Ontzimatyii inkimo-siri-yitai asinonkain-kariiti kimisanta-naatsiri, kimosiriwinta inkantajyaa Pawa iriipirotajairi. ¹⁰ Ari inkimityaari aajatzi ashaarantzin-kariiti, ontzimatyii inkimo-siriyiti onthonkajyaa okaratzi tzimimo-witariri. Tima inkimita-kota-jyaa incha-tyaaki oparyaa-tyaakitzi. ¹¹ Aririka yooryii sintsiini ooryaatsiri okamattyaakitzi incha-tyaaki, airo iñiitairo owaniinka-tyaata. Ari inkimitajyaaari aajatzi ashaarantzin-kariiti, airo iñaakoi-tairi iwaniinkantatjyaa oshikitakira yantawairi-payi.

kimosiri-winta-siri ankantyyaa iñaanta-siritai-rika

¹² Aririka añaawityaaro onkarati awishimo-yitainiri, aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro arii-piro-siritanaki, ankimo-siriti, tima tzimatsi yantzi-motairi Pawa amawita-kirora, ikantaki-ranki: “Maaroni otakotaanari naaka, irasi iwiro nañaakaa-yitajiri apaata, inkimita-kaantairo namathaitaa-tyiirimi.” † ¹³ Aririka ompoki-motajai aninta-siritiro kaari-pirori, kaarira Pawa kantakai-yaaroni. Tima Pawa, ti iniwityaaro irirori. ¿Kantatsima yantakajairo aroka? Tima airo. ¹⁴ arokataki niwita-piintarori kaari-pirori, irootaki akinkisiryaa-kotanta-piintarori. ¹⁵ Tima ompoki-motaira aninta-siritziro antiro, aakowinta-nakaro ankinkisiryaa-kotiro, irojatzii añaanta-kyaarori amatiro kaari-pirori. Irootakira ankimaatsitan-tajyaaari apaata ankamaji-rika.

¹⁶ Iyikiiti notakotani, paamaiyaa otzimi-kari pikinakaa-sitani. ¹⁷ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Pawa kamiitha okanta, irootaki

* 1:1 yasyiitaari Pawa = kimiyitariri 12 nasiiyita-chari icharini-payi Israel. † 1:12 amathairintsi

yanta-piinta-tyiiri. Tima ti impasininiti irirori, ti inkimityaari iwit-sikani siparyaa-yitatsiri, aŋiiri isitowa-manai impoŋa aŋiiri inkyaanaji tsitinii-tiini. ¹⁸ Tima inintaki irirori iyotakaa-yitairo iroopiro-pirotatsiri iŋaani, irootaki itantyaarori aroka ankimisantiri, ari inkimita-najyaari pasini inkarati kimisantairini apaata.

Tsika inkanta-najyaa kimisanta-najirini Pawa

¹⁹ Irootaki nokantantari iyikiiti: Owakimpita pinkanta-yityaa, pamina-piro-waantityaa, airo ayimawaita-sitami pimasirinka. ²⁰ Aririka ayimawaitai amasirinka, airo amatziniri ikowakaa-yitairi Pawa. ²¹ Okowa-pirotatyaa ookayitairo okaratzi awaaripiro-siritakayiri, tsinampa-siri ankantyyaa ankimisanta-najiro ŋaantsi, irootaki mataironi owawisaako-siri-yitai.

²² Iro kantacha ontzimatyii amonkara-yitajiro iŋaani Pawa, airorika amonkaratziro ankimisantiro, apaniro amatawi-waitaka. ²³ Itzimirika kimawitarori iro kantacha ti imatiro inkimisantiro okaratzi ikimawitakari, ikimitakari amina-porota-chari aminaaron-tsiki. ²⁴ Intaini iŋaaporota-painta, iro osamaniitaki ipyaa-kota-naaro tsika ikanta iŋaawitaka ipitsitaki iporoki. ²⁵ Tzimatsi pasini amina-porota-chari, kaari pyaakotyaaaroni iworo tsika okanta iŋaakiro. Ari ankimita-najyaari aroka, pampitha-siri awanairo ŋaantsi, airo apyaa-kotaro. Tima irootaki ookakaa-wintaini. Kimosiri ankanta-winta-jyaaro onkarati antayitairi.

²⁶ Tzimatsi ŋaawitarori imatakiro ikimisantanaŋi. Iro kantacha ti yamina-piro-waantityaa, yaminaa-siwaitakara ikimisantzi, apaniro yamatawi-waita. ²⁷ Iroka iroopirori ookimotariri Asitairi Pawa aririka ankimisantanaŋi: Antakoyita-jyaari miritziiti, ari ankimitaa-najirori kinankaroiiti. Ontzimatyii ankiti-siri-yitaji, airo akimita-kotari ikantayitara saikasi-waita-chari aka osaawiki.

2

Ikinkithata-kotai-tziro manintaantsi

¹ Iyikiiti, tima pinkimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ipinkatha-piroi-tziri, airo pimaninta-sirita-wakaa-waita. ² Thami asiyyakaan-tawakiro: Aririka piŋii papatota-piinta waniinkata-chari ikithaata, mariryaa ikanta iwayitziri irakoki, impoŋa piŋii inkyaapaaki pasini owapatanka-poroki ikantaka. ³ Iri paakamiithataki waniinkatain-chari pisatikakiri niyaanki papatojiita, iriima owapatanka-porokita-chari, pinkantakiri: "Ari pinkatziyawaki awiroka, tikatsi pisaiki, pinintzi-rika pisaiki osaawiki." ⁴ Tima aparoni paakamiithataki, pimanintakiri pasini. Pikimita-kotakari yanta-piintziri piwinkathariti kaari tampatzika-siriri yamina-kotiro opaitarika yantaitziri. ⁵ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosiiyitairira Pawa asinonkain-kariiti, ikimisantakaa-piro-yitairi. Tima yoka itakotakariri, iriitaki kasiyakaa-kariri intsipata-jyaari tsika impinkathariti irirori. ⁶ Iro kantacha awirokaiti, pimaninta-siri-waitakiri asinonkainkari. Pipyaakotakari ikisaniinta-piintzimiri ashaaranta-yitachari inintzi iwasankitaa-kaanta-waitimi. ⁷ Iri iriipirotapiintatsi ithainka-siritziri Awinkathariti, ipairyaa-siwaitari.

⁸ Omapirota-tyaarika pikimisanta-najiro Otzinkami Inintakaan-taitani, pantakiro kamiithari. Iroka ikantai-tziri otzinkami:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

⁹ Irooma, ainiro-rika pimaninta-siritawaka, tzimakira pikinakaa-sitani, ari iwasankitaa-wintai-takimiro Ikantakaan-taitani. ¹⁰ Intzimi-rika kantatsini: “Nokimisantziro naaka maaroni ikantakaan-taitziri.” Iro kantacha tzimatsi-rika kowityaa-painchani aparoni kaari inkimisan-taki, tzimakira ikinakaa-sitani. ¹¹ Tima inkantaitzi pairani:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Ti imayimpi-witaityaa, iro kantacha ainiro-rika iwamaan-taitzi, tzi-matsi ikinakaa-sitai-takari. ¹² Iro kamiithatatsi antayitairo Otzinkami Inintakaan-taitani, antayitairo añaawai-yitziri aajatzi okaratzi antayitziri. Ari onkantyyaa airo iwasankitai-tanta apaata, tima iroka Otzinkami Inintakaan-taitani, irootaki saikakaa-siwaitaini. ¹³ Tima aiorika intakoyitanta, aritaki iwasankitaa-piroitai. Irootaki kowapirotacha intakoyitanyaa airo iwasankitai-tantai.

Aiorika antziro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita awintaa-witanaari Pawa

¹⁴ Iyikiiti, aiorika amatanajiro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita akantzi: “Nawintaari Pawa.” Iroka awintaa-siwaitaantsi, ti owawisaako-siritanti. ¹⁵ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Tzimatsi iyiki okowityii-motari iithaari, tashaaniinta ikantaka, ¹⁶ ompoña pinkantiri: “Pawisanaki anta iyiki, aamaastyaa ari impaitakimi pinkithaatyaa, piwapaakyaa kamiitha.” Tima ti pipawakiri kowityii-motariri, ¿Pitakota-karima? Ti. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi awintaa-witaari Pawa. Tirika antayitiro kamiithari, ampinaasi-waitaka.

¹⁸ Arira okimita intzimi-rika kantatsini: “Nawintaari Pawa.” Pasini, ikantzi: “Nantziro kamiitha-yitatsiri.” Aiorika pantanajiro awiroka kamiithari, ¿kantatsima piñaakantiro pawintaa-naari? Naaka-rika, ari noñaaka-kimiro nawintaa-naari, nantanajiro kamiitha-yitatsiri. ¹⁹ Pikantawita-piinta awiroka: “Noyotziri naaka Pawa apaniro ikanta.” Omapiro-witatyaa. Iro kantacha imayitziro piyariiti iyotziro iroka, itharowakari Pawa, ipiyonkawaita. ²⁰ Kaari imasontzitaizti, ontzimatyii ayoyitaji aroka: tirika antayitajiro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witaari Pawa. ²¹ Ankinkisiryaa-kotiri pairani Abraham. Isinitakiri itomi Isaac yasitakai-yaari Pawa ipomi-pirini-mintoki. Irootaki yantakiri Abraham ikimita-kaanta-jitan-takariri tampatzika-siri. ²² Ari añaarori, tira aparoni ikantaki: “Nawintaari Pawa.” Tima yantakiniri okaratzi ikantziriri. Ari okanta yoiñaarontan-takarori omapiro yawintaa-pirotakari Pawa. ²³ Ari omonkarataka isankinaitakiri pairani, okantzi:

Yawintaa-nakari Pawa yoka Abraham, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

Irootaki ikantan-taita-kariri aajatzi pairani Abraham:

Yaapatyaani inatzi Pawa yoka.

²⁴ Ñaakiro. Tira apaniro otampatzika-sirita-kaantzi akantzi: “Nawintaa-naari Pawa.” Ontzimatyii antiniri ikantairi aajatzi. ²⁵ Ari okimitakari aajatzi pairani Rahab, mayimpi-witachari. Ikimita-kaantaro Pawa tampatzika-siriri, omanakiri owankoki owayiri, opoña ontyaan-kajiri inkinan-tanajyaaro pasini awotsi airo iwamaan-taita-wakari. Tima irootaki ikimita-kaantaarori Pawa tampatzika-siri

iroori, tima tzimatsi antakiri. ²⁶ Airorika otzimanaji asiri, pyaakotanakai. Ari okimitzitari aajatzi, airorika antayitziro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witanaari Pawa.

3

Aminapirowaantitaniri

¹ Iyikiiti, airo akowasi-waita ayomitaan-tayiti. Tima apaata aritaki yaminakoi-tairi yantayitai-takiri, iriijitaki yomitaan-taniri imapirotaiti iwasankitaitiri airorika imonkaratanta. ² Otzimi-motai maaroni akinakaa-siyitari. Irooma tzimatsi-rika amina-piro-waantitaniri kaari kantzimo-niinta-kaiyaarini ishininka, iriitaki kamiitha-siritaintsiri, ari onkantaki yaamaako-winta-najyaa airo yantanta-naaro kaari-pirori. ³ Yooso-ponthotai-tziri ikyaakoitani, ari itzimpata-koitziriri, irootaki inkinan-tayityaari tsika inintakai-tziri. Yanini onawitaka itzimpata-koitan-tariri, iro kantacha omatziri okimakairi, okantawitaka antari inatzi ikyaakoitari. * ⁴ Pimpampitha-sirita-kotiro antaro pitotsi. Aririka ontampyaata-koti niyankyaaki inkaari, ayiro tampyaa tsika-rika onintakaaro. Tzima-maitacha oyomaro matzirori oitsinampairo okinakairo tsika-rika inintziro komatzirori, okantawitaka ti antaroti komarontsi. ⁵ Ari okimitakari aajatzi paantintsi, ti antarowityaa, iro añaawaitan-tayita-piintari. Okimitakari paamari, yanini inawita owakira imorikanaki, iro kantacha aritaki ompaamata-kairo antaroiti antami. †

⁶ Ari okantari aajatzi paantintsi okimita-kotari paamari. Aririka añaawaitaki kapichiini, antaro awaaripiro-siri-waitaka, kantatsi aajatzi añiuro asi owiro awaaripiro-siritanti. Tima sarinkawiniri oyomitairori añaawai-yitan-tyaarori okaaripirosiritantatsiri. ⁷ Pinkimi nosiyakaantiro. Kantatsi impirai-tyaari antami-wiri-yitatsiri, tsimiri-yitatsiri, maranki-payi, nijaa-wiri-payi, maaroni. Amiyitacha yokapayi impirai-takyaari-rika. ⁸ Iro kantacha tikatsi atziri kantironi yamina-piro-waantityaa, inkimita-kaantiro ipiraitari. Okimitaro ipaanti ompiyantatyiimi, owamaantaniro onatzi. ⁹ Irootaki apaanti akantanta-piintariri Pawa: "Asitanari, kamiitha pinatzi." Irojatzii apaanti amishatantari ashininka, ikaratzi kimisiri-yitairiri Pawa. ¹⁰ Aparoni onawita apaanti, iro kantacha ari añaawaitantaro kamiithari aajatzi kaari-pirori. Iyikiiti ti onkamiithati ankonowa-yitiro añaaniyitari. ¹¹ Pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Tsika-rika ositowaatzi nijaa, kitijaarika okanta, airo añiuro onkipachaati. ¹² Iyikiiti, ¿Kantatsima pankirintsi pochata-tsiri okitho-kitzi añiuro onkitho-kitiro kipisita-tsiri? ¿Kantatsima añaapiintziri pankirintsi onkitho-kitan-tyaaro siwitha-maisi? Ari okantzitari nijaa aririka onkipachaati, airo añiuro onkitijaati. ‡

Inkitiki opoñaaro yotanitaantsi

¹³ Ayota-nita-naakyrika, akinkithasirita-naakyrika, antakotantyyaa, tsinampa-siri ankantyyaa onkanta-kaakai ayota-nita-naaji. ¹⁴ Irooma añiuro-rika ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityaa, ti onkamiithati ashamiwaityaa. Athaiya akantzi: "Yotaniri nonatzi." ¹⁵ Aririka amayitakiro iroka, tira iri Pawa yotakaironi. Irootaki

* 3:3 ikyaakoitani = mora † 3:5 paantintsi = ninintsi ‡ 3:12 pochata-tsiri = higo; kipisita-tsiri = aceituna; pankirintsi = higo; siwitha-maisi = uva

ikinkithasirita-piintziri osaawi-satzi, ikinkisiryaa-kaapintziri Kamaari. ¹⁶ Ari okanta aririka ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityaa-rika, añaairo aajatzi ampomirintsita-wakaiyaa, kaari-piro-siri ankanta-piinta-yityaa. ¹⁷ Iro kantacha iriirika Pawa nintakaironi ayotanajyaa, aritaki añaajiro ankiti-siritanaji, amina-minatiro asaikan-tyaari kamiitha, otakotan-taniri anatyii, airo akisa-siri-waitanaja, nisironka ankantanti, awamiithatiro antawai-yitiri, iriipiro ankanta-wintan-tanajyaa, airo owapyii-motan-tanaja aajatzi. ¹⁸ Aririka ankanta-piinta-nakyaa aapatyaa-wakaa-najyaa, aritaki añaakiro apaata iwamiitha-siri-piroitai. Onkimityaaro ipankiwaitaitzi, ari añaairo apaata awiikiyitajiro okithoki.

4

Aapatyaarori osaawi-sato

¹ ¿paitama opoñaantari pimaimanita-wakaantari awirokaiti? ¿paitama pikisaniinta-wakaantari? ¿Kaarima kantakaan-tzirori iniwi-siritaitaro ikowityaa-waitai-tziri? ² Piniwikitakaro tsika-rika opaiyita, titzimaita ontzimi-motimi. Pisamako-niintakari yasitari pasini, ti ontzimi-motimi awiroka. Pimaimanitanti, piwanta-yiwitaka. Ti piñaaz-tzimaityaaro ontzimi-motimi pininta-yiwitari, tira pinkamita-tyiiri Pawa. ³ Iroorika pikamitziriri Pawa pikowayitziri, ti impimaityaami. Pikamita-kowinta-sita pantayitan-tyaarori ookimoyitamiri awiroka. ⁴ Pikimita-sitakaro kaari oimityaarini oimi, oñaaki pasini, iro okisaniintan-tanakariri oimi. Ari ikimitakari maaroni nintayitzirori yaapatyii-yaaro osaawi-sato, ikisaniintan-taziirira Pawa. ⁵ ¿Ampinaa-sitama isankinai-takiri pairani, kantatsiri: "Ityaankakiri Pawa Tasorinkantsi nisironka-yitaini, iriitaki aamaako-wintaini airo antanta-yitaro kaari-pirori?" ⁶ Ikawinthaajai Pawa, iro ikantan-taitari sankinarin-tsiki: Ti yapatyiiyaari Pawa ñaapiro-waitachari, Iriima tsinampa-siriri oshiki inkaminthaa-jiiri irirori. ⁷ Irootaki nokantantari naaka: Patsipita-kowinta-jyaaro inintakayimiri Pawa. Pimpiyatyaari Kamaari, aritaki piñaakiro iwashaantimi. ⁸ Kinkisiryaa piwanajiri awiroka Pawa, airo yookani iwanakimi Irirori. Kaari-piro-siriri pinawita, piwashaanta-yitairo. Tirika piriipiro-wintairi, pinkiti-siri-wintairi. ⁹ Pinkinkisiryaa-kotairo pantayi-witakari, pikimo-siri-winta-sitakaro kaari-pirori. Ontzimatyii piwasirita-kota-jyaaro okaratzi pikimo-siri-winta-sitakari pairani. ¹⁰ Tsinampa-siri pinkanta-winta-najyaari Awinkathariti, tima iriitaki pinkathata-kaanta-jimini apaata.

Kanta-kota-wakaantsi

¹¹ Iyikiiti, ti onkamiithati ankanta-kota-wakaa-waityaa. Aririka pinkanta-kotiri pasini, pithainka-tziirora Ikantakaan-taitani. Iroka pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairo Ikantakaan-taitsiri, airo piñaawinta-waitairo. ¹² Apaniro ikanta osankinata-kaanta-kirori pairani Ikantakaan-tani, apaniro ikanta aajatzi iriitaki matzirori yamina-kotiri yantaitziri apaata. Iriitaki matzirori iwawisaako-siritantzi, iriitaki matzirori aajatzi iwawisaankitaantzi. Tikatsi ampaityaa aroka okantantyaari ankanta-koyitiri pasini.

Ti inkantakaa-piro-wintai-tyaaro antairi apaata

¹³ Tzimayitatsi kantasi-waita-chari: "Aritaki nojatakai onkitaitita-manai nampitsiki, aparoni osarintsi nosaika-waiti anta, niyomparitya, nayi oshiki kiriiki." ¹⁴ Iro kantacha ti piyomai-tyaa ompaitaa awishimotimini onkitaitita-manai. Okimitaro añaantari minkoryainka. Ti oshintan-niti, kapichi onkanta-paintyaa, ompoña ompyaanajyaa, airo añaawajiro. ¹⁵ Iroka pinkanta-yitimi: "Iriirika Pawa opinaroni nañaantari, ari nantakiro isinitaanari irirori." ¹⁶ Iro kantacha pawintaa-siwaitakaro piña-piro-waitaka apaniironi. Aminaantsi onatzi, ti onkamiithati. ¹⁷ Aririka ayowityaaro owamiitha-siritantatsiri, iro kantacha ti amatiro, tzimanaki akinakaa-sitani, kaaripiro-siritakai.

5

Ikinkithata-koitziri ashaarantaniri owasinonkaan-tatsiri

¹ Pinkimi ashaaranta-niriiti. Piraako-niintajyaa awirokaiti, tima irootaintsi piñiuro pasinonkaa-waitajyaa. ² Ari opathaa-yitaji maaroni piwaararo. Opiriki-masi-yitai pithaari-payi. ³ Inthonkyaa impowayitai piiriikiti, mariryaa-wiyita-chari, maaroni. Ari iyotaitimiri pipiyotasitakari, iriitaki taakaajyaamini apaata. ¿Irootakima pipiyotan-takariri? ⁴ Ti pimpina-yitiri patziriti, pipiyota-sitakaro piwaararo. Ikisi-mata-kimira pipanki-waita-kaani-payi aajatzi pawiiikita-kaani-payi, tima ikimakiri Pawa Sintsi-pirori. ⁵ Apaniro panintaa-waitaka, ti pinkinkisiryaa-kotiri pasini, apatziro pikimo-siri-wintakiro piwaararo. Pikimitakari ipiraitari wathatan-tziri, aririka iwathataki kamiitha, ikantaki asitariri: "Thami awamairi nopira, wathataki kamiitha." Ari inkimitaa-jimiri Pawa. ⁶ Piwasinonkaa-yitakiri kamiitha-siriri, irojatzi ikamanta-yitakari, ti piñaawityaari inkisako-wintyaa.

Amawiwaini pinkantyyaa, pamana-yitaji

⁷ Iyikiiti, kisasiwaini pinkantyyaa piyaawintyyaari impiyi Awinkathariti. Pinkimityaari pankiwai-rintzi, kisasiwaini ikanta iyaawintaro inkani omparyaa-koti iwankiri iñaantyyaarori onkithoti. ⁸ Ari pinkimityaari awiroka, amawiwaini pinkantyyaa piyaawintyyaa. Oisokiro piwanakiri, tima airo osamani onkantyyaa impokan-tajyaari Awinkathariti. ⁹ Iyikiiti, irootaki airo pikanta-kowaitantari pasini-payi. Tima pokimataji amina-kota-jimini pantakiri awiroka. ¹⁰ Pinkinkisiryaa-kotiri Kamantan-tzinkari pairani. Pawa otyaanka-kiriri inkinkithata-koyitairi. Iro kantacha oshiki iñaasiwai-yitakaro irirori kisasiwaini ikantaka. Ari pinkimi-yitajyaari aajatzi awiroka. * ¹¹ Tima ampaiyitajiri "kimosiriri" yokaiti atsipita-karori ikimaatsi-waita. Piyota-kotziri awaisatzitini Job, kisasiwaini ikantaka. Piyotzi-tajiita tsika ikantairi itakotaari Pawa. Tima Pawa, iriitaki nisironkatan-taniri, kawinthaantaniri.

¹² Iyikiiti, iroka kowapirota-chari: Ontzimi-rika pinkinkithata-kotiri, airo pipairyaa-siwaitari Inkiti-satzi aajatzi osaawi-sato. Omapiro-rika pantiro pikantziri, pinkanti: "¡Ari!" Irooma airorika pantziro, pinkanti: "¡Airo!" Pamaiya iwasankitai-tzimi = kari.

* 5:10 otyaanta-kiriri = wairontsi

¹³ Piñaa-rika onkantzimo-siri-waityaami, pamaniri Pawa. Irooma pinkimo-siri-waiti-rika, pimpanthaa-wintiri Pawa. ¹⁴ Pimantsiya-waitzi-rika, pinkaima-kaantiri ijiwariti-payi kimisantzinkari impoki yamana-kotimi, impoña intziritan-tyaamiri yiinkantsi inkowa-kotiri Pawa. † ¹⁵ Tima aririka yamana-kotantaki awintaa-pirotariri Pawa, aritaki yisita-kota-kaajimi. Iroorika kantakaan-tzirori pikaaripiro-siri-waitzi pimantsiyatan-takari, ari impyaakoi-taimi aajatzi. ¹⁶ Piwari-siritziri-rika pishininka, pinkantairi: “Pimpyaakotajina.” Pamanairi Pawa, pinkantiri: “Asitanari, pisita-kota-kaayitajiri mantsiya-yitatsiri.” Tima aririka yamana-kotanti kamiithasiriri, yantayitziniri ikowakoyitziriri. ¹⁷ Tima atziri inatzi pairani Elías, ikimiyitai akantayita aroka awathaki. Iro kantacha ikimisantakiri kamiitha Pawa. Ikowa-kotakiri airo oparyaanta inkani. Mataka, awisaniintanaki mawa osarintsi ti omparyaaji. ¹⁸ Opoñaa yapiitajiro ikowa-kotairi, irojatzi oparyaantaari inkani. Shookayitanaji pankirintsi.

¹⁹ Iyikiiti, aririka pinkimisanta-kaajiri ikaratzi owashaanta-witarori iroopirota-tsiri, ²⁰ piwawisaa-kotajiri ikaaripiro-siri-witaka. Jataw-itaja sarinka-winiki aririka inkamaimi. Omapiro ikaaripiro-siri-witaka, iro kantacha ikimisantaji, impyaakotainiri Pawa maaroni, airo ikinkisiryaa-kotaaro.

† **5:14** inkowa-kotiri = wairontsi

YITAKARI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Pedro osankinatzi-mirori iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii. Awirokaiti nosankinatziini pikaratzi pisaikimoyitziriri osaawi-satziiti kaari yasitaari Pawa, tima oiwaraiyaa pikanta-yitaka pinampi-yitaro maaroni nampitsiki-payi anta Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki aajatzi Bitinia-ki. ² Iyotzitaka pairani Pawa Asitairi ari iyosiiyitaimi yoiti-siritan-tajyaamiri Tasorinkantsi. Ari okanta pikimisantan-taariri Jesús Saipatzii-totaari itzimi kapathainkatain-tsiri ikamamintakimi. ¡Onkawintha inisironka-pirotaimi, isaikakaajimi kamiitha!

Añaasirita-kaantzi oyaakoniintairi

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriitaki iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima inisironka-piro-yitai okimiwaitaaro owakirami antzima-yitaimi. Añaasirita-kaayitai oyaakoniintari, tima añaaji Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. ⁴ Iro akowajiri ikasiyakayi-takairi, asi owiro añaairo, ti amasinityaa, airo othonkaaro. Irojatzii ikasiya-kaita-kimiri awirokaiti inkitiki. ⁵ Iro isintsinka Pawa yaamaako-wintan-taamiri awirokaiti. Iriitaki kantakaarori pinkimisantan-tajyaariri ari onkantayaa iwawisaako-siritan-tajyaamiri apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri. ⁶ Irootaki pikimo-siritantakari, okantawitaka piñaawitakaro pikimaatsiwita-painta, iñaanta-siritaitami. ⁷ Ikimita-kaantai-takimiri tsika ikantai-tziri ooro, itayitiziri iñaantai-tyaariri kamiitha-rika ikanta. Okantawitaka yoka ooro ti irasi iwiro iñiitiri, aritaki inthonkajyaa. Iro kantacha aririka impiyapaaki Jesús Saipatzii-totaari, ari iñiitajimiri iriipiro-rika pikimisantakiri. Arira iwisiryawintai-tyaamiri awirokaiti, pinkatha iwaitajimi, oshiki inkinkithata-koitaimi. ⁸ Pitako-pirotani piwairi Saipatzii-totaari okantawitaka ti piñaajiri. Pikimisantajiri, oshiki pikimo-siri-wintapirotairi, okantawita ti piñaawityaari iroñaaka. ⁹ Tima pinkimisanta-yitairira awirokaiti, aritaki piñaayitajiro iwawisaako-siritaimi.

¹⁰ Ikamanta-koyitakiro pairani Kamantan-tzinkariiti tsika okantakota inkawinthaantai apaata Pawa. Irootaki kaminthaantsi piñaakiri awirokaiti. Iro kantacha yokaiti Kamantan-tzinkari, ti ikimathapirotiro, yamatsinka-wintakaro, oshiki isampita-kowintakiro tsika onkantayaa iwawisaa-koitan-tyaari. ¹¹ Inintaki iyoti ipaita wawisaakotan-tatsini, tsika-paiti inkoñaati. Tima iriitaki Itasorinka Saipatzii-totaari thiyawaita-kaayita-kiriri, oshikira inkimaatsita-kaawaityaari Saipatzii-totaari impoña iñaajiro iwaniinkaro. ¹² Tzimatsi oyotakaakiriri Kamantan-tzinkariiti, tira iri osiyakaantironi, awirokaiti. Tima pinkima-yitajiro iroñaaka Kamiithari Ñaantsi. Ityaankai-takiri Tasorinkantsi ipoñaakaro inkitiki inkinkithata-kaanta-kamirori. Irojatzira iroka inintajii-witakari Maninkariiti iñiuro.

Tasorintsi-siri ankanta-winta-jyaari Pawa

¹³ Aamawinta onkantayaa pikinkisiryaaani, pinkimityaari owathakitizirori iithaari. Yotzinkari pinkantayaa. Oyaawinta pinkantayaa

inkawinthaanta-pajyaami Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki. ¹⁴ Pinkimityaari sirithari iintsi. Airo pantasi-waitaro piniwita-siyitari pairani, okantakaami ti piyowaiti. ¹⁵ Iri pinkimita-kotajyaa kaima-sirita-kimiri. Iriitaki kitisiriri. Pinkimita-kota-jyaari, pinkiti-siriti otzimayitzira pantziri. ¹⁶ Tima osankina-taka ikantaitzi:

Kitisiri pinkantajyaa awiroka-payi, tima kitisiri nokanta naaka.

¹⁷ Tima pinkanta-piintziri “Apaá” aminako-yitaironi tampatzikaini okaratzi yantayitakiri atziri-payi, ontzima-tyiira pinkimisanta-piintiri ainiro pisaiki aka kipatsiki. ¹⁸ Tima piyotzi kaari kiriiki, kaarira ooro ipinako-wintan-taita-kamiri, pawisako-siritan-taari pitzimaityaa-siwitaka pikimita-kotari piwaisatzitini. Tima tikatsi apanta-pirotyaarini ooro aajatzi kiriiki, aritaki inthonkajyaa. ¹⁹ irootaki iriraani Saipatzii-totaari ipinako-wintan-taita-kamiri, tima inkama-paintzi irirori, ikimita-kotakari ipiraitari, ti yamasiwaityaa, tikatsi inkanta-waityaa iwathaki. ²⁰ Tima pairani tikira iwitsikiro Pawa kipatsi iyotzitaka opaita yantiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha owakira piñiuro iroñaaka, ipokaki, iwawisaako-siritaami. ²¹ Okaratzi yantzi-mota-kimiri Saipatzii-totaari, irootaki opoñaantari pawintaa-siritaari Pawa. Tima iriitaki Pawa owañaajiriri, iñaakan-tairo iwaniinkaro. Oyaakoniinta piwairi iroñaaka Pawa pawintaa-siritaarira.

²² Tima siritha pikanta-wintaaro iroopirori, kitisiri pikantayita. Pakowintyaaro pintako-yitanyaa, pinkimita-kaantiro pintakotyaarimi pirintzi okaakiini. ²³ Tima okimiwaitakaro papiitaa-tyiuromi pintzima-yitajimi. Iro kantacha tzimatsi pirintaari, kaari atziri kaamaniri, añaanita-tsiri inatzi irirori. Okanta apiitan-taari itzimakaa-yitaimi, iro iñaani añaanitaka-jimiri aajatzi. ²⁴ Tima:

Ikimitaro atziri-payi towarisi.

Tzimawitacha owaniinkaro, ikimiwaitaro towari otzimi otyaaki.

Okama-sitzi towari ipoña oparyaa-tyaakitzi.

²⁵ Irooma iñaani Pawa, asi owairo.

Irootaki iroka Kamiithari Ñaantsi ikamantai-takimiri awiroka.

2

¹ Irootakira piwashaantan-tyaarori pikaaripirotsi, airo pithaiya, airo pikamatawi-ritzi, airo pisama-wakaa-waita, airo pikisi-mata-kaawaita.

² Pinkimityaari iintsi owakira tzimatsiri inintzi inthoti. Ari pinkanta-yitana-jyaari awirokaiti, pinintajiro tasorin-tsita-tsiri antaripiro-sirita-kayimini, ari onkanyaa pawisako-siritan-tajyaari, ³ tima piñaakiro ikaminthaa-yitaimi Awinkathariti.

Mapitatsiri añaanita-tsiri

⁴ Pinkimisantiri awirokaiti kimitakarori kipayi, iro kantacha añaanita-tsiri onatzi irirori. Oshiki atziri-payi maninta-kirori kipayi, iro kantacha Pawa ikimita-kaantaro ikowa-piroitani kipayi, oshiki owinaro. * ⁵ Ari pikantzi-taari aajatzi awirokaiti pikimitaaro kipayi, tsika otzimi yaitakiri iwitsikan-taityaarori pankotsi, okantawitaka ti pinkimi-wityaaro kipayi, tima awiroka. Pinkimita-jyaari aajatzi

* 2:4 kipayi = mapi

Impira-tasorintsitaari asitakaariri Pawa yatsipita-kaani. Iriima pasitakaariri awiroka Pawa, ti inkoñaa-niwityaa, iriitaki ookimotakariri, okantakaaro okaratzi yantayitairi Jesús Saipatzii-totaari. ⁶ Tima iro okantziri sankinaritsi-pirori:

Pamini, nowatzika-tziiro otzinkami ikowa-piroitani Kisakowintoniki. Irootaki otzitironi pankotsi-nampi.

Oshiki owinaro iroka.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini otzinkamitakari, airora yaminaa-siwaita apaata. †

⁷ Awirokaiti pikaratzi pikimisantai, panintaa-yitaaro otzinkami tzimat-siri oshiki owinaro. Iriima kaari kimisanta-tsini, ti iñiuro iriroriiti, iriitaki ikinkithata-koitakiri sankinaritsi-pirori, ikantaitzi:

Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori.

⁸ Ikantaitaki aajatzi:

Kisotatsiri yantziwataitari,

shoompikintsi onatzi owaryaan-tatsiri.

Tima inkimiwaityaaro imparyaan-tatyii-yaaromi ikaratzi piyathayitakarori ñaantsi. Iriijitakira iyosiitakiri Pawa iwasankitaa-yitairi.

‡

Ishininka-yitaari Pawa

⁹ Irooma awirokaiti, iroka pikanta-yitaari:

Iyosiitaki Pawa pishininkaiti,

Impira-tasorintsitaami Pinkathari,

Yoiti-sirita-tziimi inasiyitaari pasini-satziiti.

Pikaratairi atziri-payi yasiyitaari Pawa.

Ari pikanta-yitaari omatantyaari piñaawintairo kamiitha tsika okanta ikaima-siri-yitaimi pisaika-witaka otsitini-kitzi, kimiwaitaja iroñaaka pisaikaa-tyiimi ikitainkata-kairo irirori. ¹⁰ Pairani awirokaiti ti pishininkata-wakaa-wityaa, irooma iroñaaka pimatajiro tima ishininkata-jaami Pawa. Pairani awirokaiti ti pintsipa-wityaari inisironkatani Pawa, irooma iroñaaka piñaajiuro inisironka-yitaimi awiroka.

Impiratani inayitajai Pawa

¹¹ Notakotayitani, pinkimita-kaantiro awirokaiti airomi pishininkata-naari osaawi-satzi. Irootaki nosintsi-thatan-tyaamiri airo piniwitantaro osaawi-sato. Tima iro kimitakarori iroka-payi iroomi maimani-siri-kaymini. ¹² Onkarati pantayitiri, kamiitha onimoyitairi atziri-payi. Aamastyaa tzimatsi kisimawai-witamiri iroñaaka, iro kantacha aririka iñaanajiuro pantanajiuro kamiithari, ari inkinkisiryaanajyaa, impinkathata-najiri Pawa aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. §

¹³ Inintzi Pawa airo pipiyatha-yitari atziri-payi ikaratzi pinkathari-wintzimiri pinampiki. Pimatzi-tyaari itzinkamitari pinkathari-wintan-tatsiri pinampiitiki. ¹⁴ Airo pipiyathatari aajatzi ityaankani owasankitaa-yitirini kaari-pirori, tima iriitaki iwisiryaawintyaari atziri-payi antayitzirori kamiithari. ¹⁵ Irootaki ikowakaimiri Pawa. Aririka pantanajiuro iroka tampatzikata-tsiri, aritaki yoimairintakiri

† 2:6 otzinkami = mapi ‡ 2:8 kisotatsiri, shoompikintsi: mapi § 2:12 aririka yaminakoi-tairi yantayitakiri = litaitiriti Pinkathari

masontzi-siriri inkowimi inkanta-kotimi. ¹⁶ Saikasi-waiyitaami iroñaaka awirokaiti. Iro kantacha airo pantanajiro kaari-pirori, pinkimita-kotyaari impiratani Pawa. ¹⁷ Pimpinkathatiri maaroni. Pintakotyaari iyikiiti. Ñaapinkatha piwiri Pawa. Piñaapinkathatairi pinkathari-wintzimiri pinampiki.

¹⁸ Awirokaiti ompirataari, siritha pinkantyaa impiratai-tyaami. Ti apatziro pimpinkathatiri aakamiithatzimiri, pimatzi-tyaari aajatzi kisaka-waitamiri. ¹⁹ Tzimatsi-rika antakirori inintziri Pawa, ipoña inkisa-sita-kyaaro imaninta-waitai-takiri, iriitaki inkimosiri-wintyaari atziri-payi iñaakiri imatakiro kamiithari. ²⁰ Tzimatsi-rika kisasita-kyaaroni iwasankitaa-wintai-tziri yantakiro kaari-pirori, tikatsira kimosiriwintyaarini. Irooma awirokaiti, aririka pinkisa-sita-kyaaro pinkimaatsita-kowintyaaro tampatzikari, irootakira onimotziriri Pawa. ²¹ Irootaki ikaima-siritai-tanta-kamiri, tima iriitaki Saipatzii-totaari kimaatsita-kowintaami awiroka. Ari okanta iñaakanta-painta-mirori onkarati pantajiri awiroka.

²² Tikatsi kaari-pirori yanta-painti irirori, Tikatsi aparani yamatawita-painti.

²³ Ikawiyawa-waitai-takiri pairani irirori, ti impiyatantya. Ikanta iwasankitaa-waitai-takiri ti yasaryii-matantyaa impiyatantya, iriitaki yawintaa-piro-taika oyotzirori yamina-kotanti tampatzika-piroini.

²⁴ Ari okanta ipaikakoi-tanta-kariri, okantakaaro ayaaripironka. Irootaki añaanta-jyaarori awashaanta-yitajiro kaari-pirori, kamiithasiri ankanta-yitajyaa, ankimita-kaanta-najiroimi ankamayita-tyiimi impoña añaayitaimi. Tima inkantaitzi:

Oshiki iwatsinaa-waitai-takiri, irootaki añaantaarori aroka-payi atikatsitaji.

²⁵ Pairani awirokaiti pikimitakari ipiraitari timpaawaita-sita-chari. Iro kantacha kimiwaitaka pimpiyaa-tyiimi isaikira aamaako-wintariri ipiraitari, iriitaki aamaako-winta-siri-yitaamiri awirokaiti. *

3

Yantayitairi tsipata-chari

¹ Iroka pinkanta-yityaari awirokaiti iinantaitari, siritha pinkantzi-motyaari piimiiti. Onkanta-wityaa tzimayitatsi-rika inkarati kaari kimisantironi iñaani Pawa. Aamaa-sityaa ari onkantaki pinkimisanta-kairi aririka iñaakimi tsika pikantanaja, ² kitisiriri pinanaatzi, pinkatha pikantantzi. ³ Airo apinaasi-waita iñiitimi owaniinka pikanta, pampita-yitiro piisi, pimporiryaa-tziyiti, owaniinka pinkithaa-yityaa. ⁴ Iro kamiithatatsi pimatanaajiro kaari koñaanitatsini, pikamiithasiritai. Tima aririka antsinampa-siri-waiti airo atharo-wako-waita, asi owiro iroori ti onthonka-nityaa, irootaki inintapitotziri Pawa. ⁵ Arira okantayitakari pairani kitisiriri kooya awintaa-sirita-kariri Pawa, pinkatha owayitziri oimiiti. ⁶ Okimitara pairani Sara siritha okantzi-motari Abraham, opaitziri oimi: "Nowinkathatani." Awirokaitira kimitaarori osaroyitaami aririka pimatanaajiro tampatzikari. Ari onkantyaa airo otzimanta ompaityaa pintharowan-tawaityaari inkisawintai-timiri.

* 2:25 ipiraitari = oisha

⁷ Ari pikimitari aajatzi awirokaiti iimintaitari, piñaanta-piintyaaro paripirotyaaro piinaiti. Pinkawintheyiro, kooya onatzi iroori. Pinkimita-kaantiro ikaminthai-tziro sataa-nita-tsiri owamintotsi. Naapinkatha piwiro tima inisironkai-tajyaaro iroori añaasiri-yitai ikimitai-takimira awiroka, ti ompasiniti okaratzi ikasiya-kaita-kimiri. Irootaki pantanajiri ari onkantyaa airo omanonkan-tawaita pamana-manatani.

Sintsiwintarori yantayita-najiro kamiithari

⁸ Ari okantari, aapatyaa pinkanta-wakaiyaa, kaminthaa pinkantanti, pintakota-wakaiyaa tima onkimita-naatyii-yaaro pirintzita-wakai-yaami. Nisironka piwanajiri pitsipa-yitari. Tsinampa-siri pinkantyaa. ⁹ Airo pikimaatsita-kaari kimaatsita-kaamiri awiroka, airo pikawiyiri kawiyimiri awiroka. Paakamiithatiri pintasonka-wintakaayitiri. Tim airookati ikaima-siritan-takamiri Pawa intasonka-wintayitaimi awiroka. ¹⁰ Tim airookati ikantaitaki:

Ikaratzi niwitarori yanintaa-waityaa kamiitha yañai,
Iwashaantairo ikawiya-waitantzi, ikamatawiri-waantitzi aajatzi.

¹¹ Ontzimatyii iwashaantairo kaari-pirori. Yantajiro kamiithari.

Iro yamina-minata-piintairi isaikayitaji kamiitha.

¹² Tim airookati Awinkathariti ikaratzi kamiitha-siriri.

Owakimpitya iwiri ikaratzi amana-mana-tairiri.

Iriima kaari-piro-siririiti, katsimara yaminiri Awinkathariti.

¹³ Amatsinka pantayita-najiro kamiithari, ¿zimatsima kimaatsita-kaiyaamini? ¹⁴ Tzimatsi-rika wasankitaa-kimini pantziro kamiithari, ari intasonka-wintakimi Pawa. Tim airookati ikantaitaki:

Airo pitharowan-tasiwaitari, airo okantzimo-siri-waita-sitami aajatzi.

¹⁵ iro kamiithatatsi pisirita-jyaari Saipatzii-totaari, tim airookati pimpinkatha-pirotairi. Owitsika pinkanta-piintyaa pikamantantiro tsika okanta-kota piyaako-niintairi, aririka intzimi sampitimini. Iro kantacha amatsinkara pinkantanti pikamantantiro, pinkatha pinkantanti aajatzi. ¹⁶ Aikiro pijatatyii pinkinkithasiritiro tampatzikata-

tsiri, pantayitairo kamiithari pawintaa-najyaarira Saipatzii-totaari. Aamaa-sityaa ari impasiki-wintajyaa inkarati thaiyako-wityaamini.

¹⁷ Iroorika inintziri Pawa, iro kamiithatatsi piñaasita-kowintyaaro pantayitziro kamiithari. Iroora mapirotzirori okaaripirotziri piñiuro

iwasantitaa-wintai-timiro pantakiro kaari-pirori. ¹⁸ Ari ikantzitaka aajatzi Saipatzii-totaari, tampatzika-siri inatzi irirori, ikamamintakiri

karipiroripayi. tzipina-siri-waita-chari. Irootaki yantantakaro onkantyaa yaantajyaariri intsipata-jyaari Pawa. Oshiki iwatsina-

watha-witai-takari iwamaan-taita-kariri, iro kantacha iwañaasiritaitairi. ¹⁹ Iriitaki jatasirin-katain-tsiri ikinkithata-kaayitairi isiri itayitakarori pairani yasitako-siritai-takiri. ²⁰ Tim airookati ipiyatha-yitaka

iriroriiti iwitsikan-takarori pairani Noé antaroiti amaako-mintotsi, oyaawinta-witacha Pawa ti isintzi-waiti. Iro kantacha kapichi-

ini atziri awisakotaatsi impiinkimi, ikara-matsitzi 8. ²¹ Iriitaki pikimita-kotaari awirokaiti tsika pikanta pawisako-siri-yitai pikiwaa-

yitaja. Iroka kiwaantaantsi tira onkimityaaro ikiwaitziro ikipatsi-

wathaitzi. Amanaantsi onatzi ikowakoi-tziri Pawa inkinkisiriyaa-

kaantiro tampatzika-sirita-tsiri. Tim airookati pawisakotaji okantakaan-tziro

yañaajira Jesús Saipatzii-totaari. ²² Isaikaji inkitiki iroñaaka irakopi-roki Pawa ipinkathari-wintairi Maninkariiti, ipinkathari-wintairi inkiti-wiri pinkatha-ritatsiri anta, ipinkathari-wintairi tzimayita-tsiri isintsinka.

4

Antawaitainiri kamiitha Pawa tima tzimatsi imatakaa-yitairi

¹ Ari okanta, ikimaatsita-kowintai Saipatzii-totaari isaikanta-paintari-ranki aka osaawiki. Irootaki pisirita-kota-piinta-jyaari awirokaiti. Tima inkarati ñiirori ikimaatsita-kayitari, tira inintairo yantajiro kaari-pirori. ² Ari pinkimityaari awirokaiti ainiro pisaika-yitzi iroñaaka aka osaawiki, iro panta-piintaji inintziri Pawa. Airo pantasi-yitaro piniwiyitari, tima irootaki yanta-piintakiri osaawi-satziiti. ³ Irootaki panta-piinta-witakarari pairani, pikimitakarari pasini atziri-payi niwiwaita-sita-chari. Tima yamita-piintakaro imayimpiryiitzi, iñatha-tawakaita, isinkiwaita, iniwitaro yoimosirinka-waita yantantyaarori kaari-pirori, niyawaitainiri inayitaki, yamana-manata-piintakiri pawaniro. ⁴ Oshiki okompitzi-motari osaawi-satzi pitsipa-witari pairani, ti onimotiri piwashaantana-kiro pintzipatari yantayitziro kaari-pirori. Iro opoñaantari ikisima-waita-nakimi. ⁵ Iro kantacha aritaki yaminakoi-tairi yokaiti apaata okaratzi yantayitziro. Tima Pawa, iriitaki yotzirori maaroni yantayitakiri ikaratzi añaayita-tsiri iroñaaka, okaratzi yantayitakiri ikaratzi kamayitain-tsiri. ⁶ Irootakira ikamantantai-tarori Kamiithari Ñaantsi, imataitakiri aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Ari iwasankitaa-wathatai-takiri ikamayitakira, irootaki omatantaari iwañaasiri-yitairi Pawa.

⁷ Irootaintsi onthonkajyaa okaratzi añaari kipatsiki. Yotasiri pinkantyyaa, aakowinta pinkantyyaa pamana-manatai. ⁸ Iro kowapirotacha pijatakaa-najiro pintakota-wakaa-najyaa. Tima inkantaiti: Tzimatsi-rika antakoyita-jyaari, airo amiraawinta-waitziro iwaaripiro-tai.

⁹ Piimaa-nitanta-piinti piwankoki, airo pikiñaani-wintziro. ¹⁰ Tima inkawinthaajimi Pawa, itasonka-wintakimi onkantyyaa pantantyyaarori imatakaa-yitajimiri. Okaratzi imatakaa-yitajimiri awiroka, pamitakotairi pasini, pantajiro kamiithari. ¹¹ Ikaratzi imataakai-takiri inkinkithati, iyotzi Pawa ikinkithata-kotzi. Iriima ikaratzi imatakaitakiri inkaminthaan-tayiti, yantawaitan-tyaaro tsika okanta yaawyyaakaakiriri Pawa. Ari onkantyyaa impinkathatai-tantyyaariri Pawa, inkanta-kaakyyaaro Jesús Saipatzii-totaari otzimi-motairi iwaniinkaro, irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowi.

Kimisantzinkari anatzi oshiki ankimaatsityaari

¹² Notakotani, pamaiya omapokimi = kari aririka piñaanakiro pomirintsitzi-motyaamini. Tira awishimo-waita-sityaami iroka, iñaantai-tatyaami. ¹³ Irootaki ikimaatsita-paintari pairani Saipatzii-totaari. Aririka piñiirori awiroka inkimaatsitakaa-pirotai-tyaami ikimitai-takiri irirori, kantatsi pinkimo-siri-wintiro. Tima ari pinkimosiriwinta-pirotajyaari impiyaji-rika irirori yamajiro iwaniinkaro. ¹⁴ Aririka inkisimaitimi awiroka okantakaan-tziro pawintaari Saipatzii-totaari, tasonka-wintaari pinatzii. Tima irootaki

oiñaarontzirori isaikan-takami Itasorinka Pawa otzimimo-pirotziri iwaniinkaro. * ¹⁵ Tira onkamiithati piwamaanti, pinkositanti, pantiro kaari-pirori, pimaimanitanti, ari piñaakiro iwasankitaa-wintai-timiro awiroka. ¹⁶ Iro kantacha iroorika iwasankitaa-wintai-timiri ya-sitaamira Saipatzii-totaari, airo pipasiki-winta-waita. Iro kamiithatatsi pinkimosiriwinta-jyaari Pawa ipaitai-tajimira "Saipatzii-totaari-wiri." ¹⁷ Tima monkarata-paaka yamina-kotan-tajyaarori Pawa okaratzi yantaitakiri. Arokaiti akaratzi yasiyitaira, itayitakai ikimaatsitakaayitai. Iriira mapirotaironi inkimaatsitajyaa ikaratzi thainka-kirori Kamiithari Ñaantsi ityaanta-kairi Pawa. ¹⁸ Tima inkantaiti: Oztimimo-yitziri pomirintsitzi-motariri kamiithasiririiti onkanytaa yawisako-siritan-tajyaari, ¿Tsikama opaita awishi-motairini kaari-piro-siriri thainka-tasorintsita-tsiri? ¹⁹ Tima inkarati kimaatsi-waita-chari iroñaaka, iriira Pawa sinitajiriri inkimaatsi-waityaa. Ontzimatyii yawintaa-sirita-jyaari owitsika-kiriri, yantayitajiro okaratzi tampatzika-yitatsiri.

5

Iyomitaatziri kimisantzin-kariiti

¹ Jiwari! Iroka nonkaman-timiri pikaratzi pijiwayitairi kimisantzin-kariiti. Aajatzi naaka nojiwatziri kimisantzin-kariiti, ari akarajitzi. Naaka ñajantakiri Saipatzii-totaari tsika ikanta ikimaatsitakaitakari, ari nokaratzi-takari naaka inkarati ñaayitaironi owaniinkataka. ² Iroka noyomitaa-najimiri: Paamaako-winta-jyaari kamiitha kimisantzin-kariiti pinkimita-kaantiri paamaako-wintari pipira. Airo pantasi-waitaro aririka isintsiwintaitimi pantiro, pantanajiro awirokara kowasita-nainchari. Airo pantziro pinintasityaa paantyaaro kiriiki, pantiro awiroka-rika ninta-sita-nakarori. ³ Airo pininta-siwaita pimpiratantyaa, ontzimatyii piñaakiri ikaratzi paamaako-wintaari pantanajiri awiroka inkini imatanajiro iriroriiti. ⁴ Onkini apaata aririka inkoñaatapaji Jiwari-pirori paamaako-wintakaniri ipira, ari impinata-pajimirori waniinkata-chari, osiyawaityaaromi yamathaitan-tajyaamiro kanta-ittaa-chani osiparyaa. *

⁵ Awirokaiti mainariiti pimpinkathatiri jiwari-payi. Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa maaroni, tsinampa-siri pinkantyaa. Tima inkantaiti:

Ti yaripirotyaari Pawa ñaapiro-waitachari,

Iriima tsinampa-siriri oshiki inkawintha-jyaari irirori.

⁶ Tsinampa pinkanta-wintyaaro okaratzi imatakaa-yitajimiri Pawa. Iroatzi apaata aririka ininta-paitita-paaki, iriitaki kantakayaaroni onkanytaa impinkathatai-tantyaamiri. ⁷ Aririka piñaayitiro onkantzimo-siri-waiyityaami, pawintyaari Pawa. Tima iriitaki nisironkatyaamini.† ⁸ Yotasiri pinkantyaa, aamawinta-siri pinkantyaa. Tima yoka Kamaari kisaniiintairi, ikimitakari kashikari kinakina-waita-tsiri, yasootzi yamina-minatzi impaityaa yatsikiri. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii pimpiyatyaari, piriipiro-winta-najiri pawintaa-siritaari

* 4:14 pawintaari = wairontsi * 5:4 amathairintsi † 5:7 kipayi = mapi

Pawa. Tima piyotzi ari pikimitakari maaroni iyikiiti pikimaatsi-jiita tsika-rika isaikayitzi aka kipatsiki. ¹⁰ Iro kantacha aririka onkarata-paaki pikimaatsi-waitaka kapichiini, aritaki iwawisaa-kotaimi Pawa, yoisokirotaimi, yaawyaa-sirita-kaajimi, iriipiro-winta inkanta-kaiyaami. Tima kawinthaan-taniri inatzi, iriitaki kaima-sirita-jimiri piñaanta-jyaarori kanta-jitaa-chani iwaniinkaro Saipatzii-totaari. ¹¹ Thami awisiryaawinta-jyaari Pawa. Irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowí.

owiraantarori withataantsi

¹² Iriira Silvano nosankinata-kaakiri iroka. Awiintaari iyiki inatzi. Irootaki nosankinatan-tamirori kapichiini noyomitaa-najimi, nokaman-tzimiros tsika ikanta Pawa ikamínthaantai. Ontzima-tyiira piriipiro-winta-yitairi. ¹³ Iwithayitami kimisantzin-kariiti apatota-piinta-chari Kompijaariki ikaratzi kimiyitaamiri awirokaiti iyosiitaitaimi. Iwithatami aajatzi Marcos nokimita-kaantari iriimi notomi. ‡ ¹⁴ Itakora pinkantyya piwithata-wakaa-najyaa. ¡Onkamintha pisaika-yitai kamiitha pikaratzi yasiyitaami Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowí. §

‡ **5:13** Ikanta-kotziri Pedro aka “Kompijaari” irootakira ikanta-kotziri nampitsi Roma. Tima yamaminatai-tatyii-yaaro Roma ikinkithata-koitziro, irootaki iñaawinta-piintan-tarori Kompijaari. Ari onkantyya airo iyotantai-tantari tsika isaiki Pedro, airo iwasankitai-tantari.

§ **5:14** piwithata-wakaa-najyaa = thoporotaantsi

APITTA-NAINTSIRI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Simón Pedro osankinatzi-mirori iroka. Naaka impi-ratani Jesús Saipatzii-totaari, Intyaankaa-riti nonatzi. Awirokaiti nosankinatziini pikaratzi pikimisantanaaji, pikimiyitaana naakaiti, iro kantakaan-takirori itampatzika-sirinka Pawa, ari ikimitaari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari owawisaako-siritairi. ² ;Onkamintha inisironka-pirotaimi, isaikakaa-pirotaimi kamiitha! Aikiro piyotanaa-tyiiri Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús.

Tsika onkanyaa pintasorintsi-siritan-tajyaari awirokaiti

³ Tima antaroiti itasorinka Pawa, iriitaki kantakaarori otzimi-motan-tairi maaroni kowityiimo-siritairi ampinkatha-tasorintsitan-tyaariri. Ari okanta, omapiro ayopirotajiri. Tima owaniinka ikantataika irirori, oshiki ikamiitha-piro-taiki, iro omatantaari ikaima-siri-yitai. ⁴ Iro ikasiya-kaantairori pinarontsi-pirota-chari, kamiitha-pirota-jaanta-tsiri, ari onkanyaa pinkimita-kotan-tajyaariri awirokaiti Pawa. Piwashaanta-najiro pikaaripiro-siritaki, pikimiyitari osaawisatzi antapiinta-kirori inintasiri-yitziri. ⁵ Irootaki piñaa-sintsitan-tyaari pintampatzika-siri-yitai onkanyaa poisokirotan-tyaarori okaratzi pawintaari Pawa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaayitakiro piyota-nityaa. ⁶ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaako-nitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkamaita-piinta-nitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pimpinkatha-tasorintsi-waitai. ⁷ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkawintha-piintan-tayitaji. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pintakota-piintan-tajyaa. ⁸ Iroorika pimata-piintanaki awiroka, ari iñiitakimi omapiro piyotajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, airo pipirawai-nitaja, airo piñiuro paminasi-waityaa. ⁹ Iroora intzimi-rika kaari matanajironi ñaawintain-chari, ikimitakari mawityaakiri kaari okichaata-tsini. Imaisanta-kitziiro yantayitakiri Saipatzii-totaari ikiti-siri-yitakaan-taariri, tima kaari-piro-siriri inawitaka pairani. ¹⁰ Ari okantari iyikiiti, ontzimatyii pinkinkithasirita-piintajyaa, airo piñaantaro pinkiso-siri-wintawaitiro iyosiitai-taimi, kaima-siritaari pinatzi. Tima iroorika pimata-piintanaki inintakai-takimiri tsika pinkanta-najyaa, airo piñiuro pitzinpina-siri-waiyitai. ^{*} ¹¹ Ari onkanyaa piñaanta-jyaarori oshiki okamiitha-piro-taiki inkyaakai-taimi ipinkathari-wintan-tapaji owawisaako-siritairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki airo nowashaantantaro nonkinkisiryaaakaa-piintimiro okaratzi añaawintakiri, okantawitaka aritaki piyoyiwitakaro, poisokirotarro iroopirori iyomitaai-takimiri. ¹³ Iro kamiithata-tsiri nokinkithasiritakaa-piinta-jimiro ainiro nañai naaka, ¹⁴ tima kapichita-paaki noñaantyaarori nonkami. Ari okanta iyotakaakina

* **1:10** tzinpina-siri = antziwa-siri

Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Noninta-taiki naaka iro pinka-masityaa pinkinkithasirita-piintairo awirokaiti iroka-payi aririka nookajimi nonkamaki.

Ñaajaantakirori iwaniinkaro Saipatzii-totaari

¹⁶ Tima pairani, owakira noñaawinta-paakimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nokanta-paakimi: “Otzimi-motziri isintsinka, aritaki yapiitajiro impiyaji.” Tira noyota-sityaaro naakaiti, ti namatawi-waitan-tapaa-kamiro. Naaka-jaantaki okitaikari Saipatzii-totaari, oshiki ipinkathari-piro-taiki irirori. ¹⁷ Iriitaki Asitairi Pawa kantakaarori impinka-thaitajiri, iñaakan-takiro iwaniinkaro, iroka ikantaki iñaawaitaki pairani:

Notomi inatzii yoka nitakokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri.

¹⁸ Naakayitakira kimajaanta-kirori iñaawaitaki inkitiki notsipantariiri Jesús anta Tasorintsiitoki. ¹⁹ Irootakira oyotakaa-pirotainiri omapiro onatzii ikantakiri pairani Kamantan-tzinkariiti. Ontzimatyii pinkimisanta-yitairo, tima onkimita-kowaita-kyaari ootamintotsi ikofniin-katzi otsitini-kitzi. Iro pantayita-najiri awiroka irojatzi impiyan-tajyaari Jesús Saipatzii-totaari inkimosiriwinta-sirita-kaapajyaami, inkimita-paakyaari impokiro parya. ²⁰ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikatsira aparoni okaratzi sankinatain-chari Sankinaritsipirori ikamanta-waita-sitan-takyaari Kamantan-tzinkariiti. ²¹ Tira iri iyotasiwaityaaroni atziri-payi, Tasorinkantsi Iyosirita-kaantakiro okaratzi inintakiri Pawa.

2

Kamantanta-nirori aajatzi yomitaan-tanirori
(Jud. 3-13)

¹ Iro kantacha, tzimatsira pairani kamantanta-nirori. Irojatzi okantari iroñaaka pisaika-yitzira awirokaiti. Ari piñaaki kanti-mini, “Naaka yomitaan-taniri.” Imananikiini inintzi iwaaripirotantyaamiro iyomitaa-yitimiri. Imaninta-tziirira Awinkathariti, pinakowinta-witaariri iwawisaako-siri-yitairimi. Irootakira airo oshintanta iñaayitiro yokaiti yapirotajyaa. ² Iro kantacha tikira yapirotyaata, tzimatsira oshiki kimita-kotyaarini okaratzi iñaakan-takiri, imayimpiwaitzi. Iriitaki kisimawaita-kaantirini aniitan-tanaariri “Awotsipirori.” ³ Tima ayimawaitiri ishikyiro iwaararo, ininta-piintaki pimpinatiniiri okaratzi iyomitaa-siwaitamiri. Iro kantacha Pawa airo ishinta yaminako-yitainiri yantayitakiri, ari yapirotairi.

⁴ Tima pairani ikaaripirotan-takari Maninkariiti, imatakiro Pawa iwasankitaakiri, yookakiri sarinka-winiki, tsitiniki ikanta-kotaka iyaawinta iwasankitaa-piroi-tairi. ⁵ Ari ikimitaakiri Pawa kaari-pirosiririiti atziri itayita-nakarori pairani inampitaro kipatsiki, apirotaka ipiinkaki oonkaro-paitiki. Iro kantacha Pawa iwawisaa-kotakiri Noé, kinkithata-kota-kirori pairani tsika inkantyyaa kamiithasiriri. Tima iriitaki Pawa owawisaa-kotakiri pairani ishininkaiti Noé ikarajitzi 7. ⁶ Ari ikimitaakiri aajatzi nampiyitarori Paamaa-riniki aajatzi Katsimaariniki, yapirotakiri ipomitakiri. Arira iñiitziro ompaityaa awishimo-yitainiri thainka-tasorintsitaniri. ⁷ Iro kantacha Pawa iwawisaa-kotairi Lot, tima kamiitha-siriri inatzi. Yoka

Lot antaroiti oñaasirin-kakiri kaari-pirori okaratzi yantayitziri piyathariiti. ⁸ Tima inkanta-itani maaroni kitaitiri yoka tampsatzika-siriri Lot tsipata-kariri kaari-piro-siriri, iñiiri, ikimiri yantayitziro kaari-pirori. Antaroiti okantzimo-siritakari. ⁹ Arira okantari, iyotzi Awinkathariti iwawisaa-kotiri pinkatha-tasorintsitaniri ñaapiintakirori ñaanta-siritaantsi. Tima yitzitakaro iwasankitaa-yitziri kaari-piro-siriri, irojatzi apaata yamina-kotan-tajyaariri yantayitziri maaroni. ¹⁰ Imapirotairi Pawa iwasankitairi antayitzirori karipi-rotatsiri iniwita-sitari, ipiyathatakaro ikantawitai-tariri. Ti iñaakonityaa, kantakaa-pirori ikantayita. Ti intharowan-tyaari ikisima-waitziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

¹¹ Iriima Maninkariiti okantawitaka otzimimo-pirotziri isintsinka, ti inkisi-matiri kaari-piro-siririiti ijata-sita-piintzirira Pawa inkamantakotziri. ¹² Yokaiti kaari-piro-siriri ikimiwaitakari antami-wiri, ti iyoti inkinkisiryiyaa. Itzimaityaa-siwaitaka impoña iñaajiro inkimaatsita-kaityaari irojatzi yapiroi-tanta-jyaariri. Ari inkanta-jyaari yapiro-tajyaa kisimayita-kiriri Maninkariiti kaari iyota-kotzi tsika ikantayita iriroriiti. ¹³ Iro inkimaatsi-waitan-tyaari okantakaan-tziro ikimaatsita-kaantaka irirori, iro kimityaaroni impinataa-tyiromi iyaari-pironka. Tima yokaiti kaari-piro-siririiti, ti impasikita-niti yantayitziro karipiro-yitatsiri kitaipaiti. Okimiwaitakaro iriitakimi oipatsiyitakimini yakyoo-yitakimi inintayitzira yamatawitimi. ¹⁴ Iro yaakowinta imayimpi-ryiiwaitaki, iwathakitakaro kaari-pirori. Ikaima-siritziri sipita-siriri inkaaripirota-kairi. Ayima-pirotziri ontzimi-motiri iwaararo. Iro iwasankitaan-taityaariri. ¹⁵ Ikinasi-waiyitaka, imanintakiro tampsatzikari. Yantakiro okaratzi yantakiri Balaam, itomi Beor, yamina-minataki impinaitiri yantantyaarori kaari-pirori. ¹⁶ Iro kantacha yoka Balaam, yantakiro kantachari, iriira kisathatakiriri ipiraitari ikyaakoitari. Okantawita ti iyoti iñaawaita-niti ikyaakoitari, ikimita-nakari atziri iñaawaitanaki, ari iwashaanta-kaakiri ikinkisiryaa-witakari isinki-wintanikiini inintzi inkoshika-waityaami Balaam. *

¹⁷ Yokaiti kaari-piro-siriri irasi iwiro iwasankitaaitairi otsitiniki-pirotziri. Tima ikimitakaro okantaka-ranki opiryaatzi omotyaa nijaa, ikimitakaro aajatzi okantaranki okisaani-kitzi minkori aainkatziro tampyaa, impoña añiuro airo oparyii inkani. ¹⁸ Ari okanta isiyakaa-wintai-tziri kaari-piro-siriri, tima iwapyaa-sityaa tsika ikanta iñaawitaitari. Tima kantakaa-piro ikanta iñaawai-yitzi, aritaki yamatawitakiri owakira kimsanta-tsiri, siyapitha-witarori kaari-pirori, inkantiri: “Kamiitharini apiitairo antiro aniwita-siyitari, kamiitha amayimpiti.” ¹⁹ Yamatawitanta-sita yokaiti iyomitaantzi, ikantayitzi: “Osinitaantsitzi pantayitiro piniwita-siyitari.” Iro kantacha yokaiti yomitaan-tanirori, ti isaikasi-waitajyaa irirori, ikimita-kotari ompirataari, irootaki kaari-pirori kimitakarori ompirawaityaarini. ²⁰ Pairani yokaiti kaari-pirori owakira ikimisanta-witaari Awinkathariti, Owawisaa-kotan-taniri, iwashaanta-witanakaro yantayitziro karipi-rotatsiri. Okanta osamanitanaki ikisakotaaro yantayita-najiro, irojatzi imapirotan-takari iroñaaka tira inkimityaa ikantawita pairani. ²¹ Ari okamiithawita airomi iñiiri “Awotsi-pirori” tampsatzika-sirita-

* 2:16 ikyaakoitari = burro

kaanta-tsiri. Tima mapirotaka okowiinkatzi okaratzi yantayita-najiri, ikimisanta-witanaaro ikantakaan-tawitari tasorin-tsita-tsiri, ipoñaaw iwashaaanta-nakiro osamaniitaki. ²² Ikimiwaitakaro ikanta-piintaitziri:

Aparoni otsitzi, aririka inkamarankaki, ipiya-sitaro iwajyaaro.

Ipoñaaw ikantaitzi aajatzi:

Aparoni chanco, aririkami inkiwaitiri yoipatsitaka, ipiyanaja aajatzi yoipatsi-waityaa.

3

Impiyan-tajyaari Awinkathariti

¹ Notakotani, iro apitita-tsiri iroka sankinarintsi notyaanzimiri, nopintha-sirita-kaatyaami, ² pinkinkisiryaa-kotan-tyaarori ikantayitakiri Kamantan-tzinkariiti tasorintsi-siriri, ikantakiri aajatzi Awinkathariti Owawisaa-kotan-taniri, otyaanta-yitakinari nonkaman-tajimiro awirokaiiti. ³ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikira impiya-winthataita Saipatzii-totaari, intzimi oshiki thainka-waitaniri. Iriiyitaki antasiwaityaaroni okaratzi iniwita-siyitari. ⁴ Oshiki inthainkawaiti inkanti: “¿Tsika-paitima iñiitiro ikantaitzi ari impiyi Saipatzii-totaari? Airo ipiyaja. Kaari añiuro ompasiniti kipatsi, irojatzii okantataita owakira iwitsikai-takiro. Ari kamayitaki asiyita-nakairi, ti añaaajiro ompasiniti.” ⁵ Ikinasi-waitakara ikaratzi kantatsiri. Ti iyoti iri Pawa owitsikakiro inkiti, iro iñaani iwitsikantaka. Iwitsikakiro aajatzi kipatsi, yapatotakiro nijaa-payi okoñaatan-tanakari opiryaa-pathatzi. ⁶ Irojatzii nijaa yapirotan-takari Pawa pairani, oonkantakari kipatsi. ⁷ Iro kantacha, onapainta-tziira ti impasinita-kayiro Pawa inkiti aajatzi kipatsi. Iro iñaani aajatzi ikantan-takari airo opasini-waitzi iwitsikani irojatzii apaata aririka yaminako-yitairo okaratzi yantaitziri maaroni, impoñaaw yapirotairi kaari-pirori thainka-tasorintsitaniri aririka intaajiro kipatsi.

⁸ Notakotani, iroka piyotiri: Tima inkimita-kaantaaro Awinkathariti aparoni kitaitiri iroowaitakimi oshiki osarintsi. Aririka onkaratimi oshiki osarintsi, iroowaitakimi aparoni kitaitiri. * ⁹ Tira yosamaninkasityaaro Awinkathariti imonkaratairo okaratzi ikasiya-kaantakiri, tima tzimatsi kinkisiryaa-chari yosamanin-kasiwaitaro. Amatsinka ikanta Awinkathariti, inintzi impiya-siritaitimi maaroni, tikatsi aparoni pyaasiwaitaa-chanimi. ¹⁰ Irooma apaata impiyaki-rika, inkimitapaakyaari imapokantzi kosintzi. Ari inkimai-tajiro antaroiti poimataatsini, aripaiti apirota-jyaari inkiti. Ari onkimitaa-jyaari aajatzi kipatsi apirotajyaa. Inthonkyaa ontaajyaa siparyaa-yitatsiri inkitiki. Ari onkimitaa-jyaari maaroni iwitsikani atziri-payi, ontaajyaa maaroni. †

¹¹ Ari onkanyaa yapiroi-tairo maaroni, ¿Tsikama pinkanta-jyaaka pisaikaji awirokaiiti airo otzimanta pikinakaa-sitani? ¿Tima ontzimatyii pinkiti-siritai? ¿Tima ontzimatyii pimpinkatha-tasorintsitanitai? ¹² Aamawintara pinkanta-yitajyaa, piñaaw-sintsi-yitajyaa, tima irootaintsi impiyi Awinkathariti, aripaiti intaayitairo Pawa inkiti,

* 3:8 oshiki = 1,000 † 3:10 impiyaki-rika = Iitaitiriti Pinkathari

imporoka-yitairi siparyaa-yitatsiri inkitiki. ¹³ Irooma arokaiti, ari-taki añaasiritakiro owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi, tsika inampita-jyaaro kamiitha-siriri. Tima irootaki ikasiya-kaakairi Pawa.

¹⁴ Ari okantari notakotani. Aritaki piyaako-wintakaro awirokaiti maaroni iroka, pintha-siri pinkantyyaa, inkini iñaapajimi Pawa kisiri pinkantyyaa, airo ikantako-waitai-tzimi pantakiro kaari-pirori. ¹⁵ Pinkinkisiryaa-kotiro, amatsinka ikanta Awinkathariti, isamaninkatziro impiyan-tajyaari ari onkantyyaa yawisako-siritan-tajyaari atziripayi. Tira ompasiniti iroka, ari osiyaro isankinata-kimiri itakotani iyiki Pablo. Tima iriitaki Pawa oyotakaakiri Pablo maaroni iroka, ¹⁶ ari okimitakari aajatzi pasini isankina-yitakiri. Kompitaa onawitaka inkimathai-tantyaarori okaratzi isankina-yitakiri Pablo. Irootaki itziman-tayitari atziri kaari yotako-pirotironi, tima ti yaawyaa-siritaniti, ikinakaa-siwaitakaro iyotanta-witanaaro isankinari Pablo. Ari ikimitaa-yitakiro aajatzi maaroni Sankinaritsi-pirori. Aritzimaitaka yapiroi-tairi ikaratzi kinakaa-siwaita-karori. ¹⁷ Irooma awirokaiti notakotani, aritaki nokaman-tzita-kamiro, aamawinta pinkanta-yityaa airo ikinakaa-siwaitantami yokaiti piyathariiti. Paamawintyyaa iwashaanta-kayimiro = kari pikamainita. ¹⁸ iro kamiithatatsi pijatakairo awirokaiti pantaiki-siri-yitaji, pijatakaa-najiro piyopirotakoyita-najiri Awinkathariti, Owawisaa-kotan-taniri Jesús Saipatzii-totaari, tsika ikantakiro irirori ikawinthaan-taamiri. Irasi iwatyiiro irirori impinka-thaitairi. Omapirowi.

YITAKARI ISANKINARI JUAN

Ñaantsi okanta-kota Añaantarintsi

¹ Yoka kanta-kota-chari aka nosankinatzimiri: Iriira ipaitai-tziri “Ñaantsi Añaakaan-taniri.” Itzimitaika pairani owakira itantana-karori iwitsikan-taitzi. Naaka kimataikiri, naaka ñaataikiri, nantantaari nako. ² Iñaakantaka irirori, inampita-paintaro kipatsiki, naakayitaki ñaakiri. Irootaki nokinkithata-kotan-takamiriri asi owaironi añaantarintsi, tima yañaitzitataaika pairani irirori itsipatakari Asitariri. Iriitaki ñaakaanari naakaiti. ³ Irootaki nokinkithata-kotan-tamiriri nokitakari, nokimakiri aajatzi, thami aapatyaa-wakai-yitajyaa arokaiti. Iriita-jaantakira Asitairi aapatyaari, ari ankanta-najiriri aajatzi Itomi. ⁴ Iro opoñaantari nosankinatzimiro awirokaiti, ari onkantyyaa panintaa-pirowaitan-tyaari.

Ipaitai-tziri Pawa Kitainkari

⁵ Iroka ñaantsi iyota-kayinari, irootaki nowawisayimiri awirokaiti: Ipaitai-tziri Pawa “Kitainkari.” ¡Tikachaa-jaini inkimitzi-motyaaari tsi-tinikiri! ⁶ Aririka ankanti “Naapatyaari Pawa,” aikiro-rika antapiinta-tyiuro kaari-pirori, athaiyaka. Okimiwaitakaro aniitatyiimi otsitini-kitzi, apiyathatakaroro iroopirori. ⁷ Irooma aririka aniiti okitainkatzi, akimita-kotaari Pawa isaiki irirori okitainkatzi, aritaki amatakiro aapatyaa-wakaa-najyaa. Ari onkantyyaa impyaakotan-tairori antaw-itakaro kaari-pirori, irootaki ikapathai-nkatan-takari pairani Jesús Saipatzii-totaari, Itomi, ikamawinta-kaira. ⁸ Aririka ankanti “Ti nanta-nitiro kaari-pirori,” apaniro amatawi-waitaka, ti ayota-kotiro iroopirori. ⁹ Irooma aririka ankaman-tajiri Pawa antakiro kaari-pirori, aritaki imatakiro impyaakotairo. Tima iriipiro-winta-yitaji irirori, tampatzika-siriri inatzii, iriitaki kitisiri-pirota-kairi. ¹⁰ Aririka ankanta-waiti “Ti nonkaaripiroti,” okimiwaitakaro ankanta-tyiimi “Thayinkari inatzii Pawa.” Tira ayota-kotajiro iñaani.

2

Iri Saipatzii-totaari ookakaa-winta-yitairi

¹ Notomiiti, opoñaantari nosankinatzimiro iroka ari onkantyyaa airo pantantaro kaari-pirori. Irooma aririka antakiro kaari-pirori, tzimatsira ookaako-wintaini Asitairiki. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, kamiithasiriri. ² Iriitaki atsiyawinta-kairi akaaripiro-witaka. Ti apatziro yatsipi-winta-kai arokaiti, maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ³ Iroka ayotantyaari iriipiro-rika ayotajiri Saipatzii-totaari: Aririka amonkarata-piinta-najiro ikantakaan-tairi. ⁴ Tzimatsi-rika kantawita-chani, “Noyotziri naaka,” iro kantacha ainiro ipiyathataro ikantakaan-tani, ithaiyakara yoka. Ti iyota-kotiri iriipirori. ⁵ Tzimatsi-rika monkarata-najirori ikantakaan-tani, iriitakira ninta-pirota-najiriri Pawa. Irootaki iyotantyaari iroopirora yaapatyaa-naari. ⁶ Tzimatsi-rika kantatsini, “Naapatyaa-yaari naaka,” ontzima-tyiira isiya-kotajyaaari tsika ikanta-painta irirori Saipatzii-totaari.

Owakirari ikantakaan-taitziri

7 Iyikiiti, tira nomapokimi nokaman-tzimi iroka nosankinatakimiri. Iro piyotzi-taikari pairani. Irootaki ñaantsi pikimayitakiri pairani awirokai. 8 Irootaki kimitakarori owakirari ikantakaan-taitani, okantakaaro yanta-paintziri Saipatzii-totaari. Okantakaaro pantayita-najiri awirokai. Kimiwaitaka awisai-nkatanaki tsitini-inkari, kitainkata-paaki iriipirori kitainkari. 9 Tzimatsi-rika kantatsini, "Yasitaana kitainkari," tizimaita iwashaantiro ikisaniintawakaa ikaratzi ikimisanzin-karitzzi, tikiraata imatiro, okimiwaitakaro irojatzzi isaikakimi otsitini-kitzzi. 10 Iriima ikaratzi itakota-naariri kimisanzin-kariiti, iriitakira kimitanaariri aniitanaa-tsiri okitainkatzi, ti intzipinatyaa. * 11 Ikaratzi kisaniinta-wakaa-chari ikimisanzin-karitzzi, ikimitakari aniitan-tarori tsitinikiri. Ti iyoti tsika ikini, ti yokichaati otsitini-kitakira.

12 Notomiiti, awiroka nosankinatzi iroka pawintaarira Saipatzii-totaari,

Irootaki ipyaakotan-taamirori piyaari-piro-sirinka. †

13 Asitaaniri, awiroka nosankinatzi,

tima piyotajiri Saipatzii-totaari itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatzi,

tima piitsinampaajiri Kamaari.

Notomiiti, awiroka nosankinatzi

tima piyotajiri Asitaamiri.

14 Asitaaniri, awirokai nosankinatzi

tima piyotajiri itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatzi

tima aawyaasiri pikanta-yitaja, piyotajiro iñaani Pawa,

piitsinampaajiri Kamaari.

15 Airo pitakosiwaitaro osaawi-sato. Tzimatsi-rika itasiwaitakyaaroni osaawi-sato, tira ininta-pirotajiri Asitairi Pawa. 16 Tima maaroni osaawi-sato tira iri Pawa poñaakaan-tyaaroni, osaawi-sato onatzi. Iroka okanta osaawi-sato, aniwita-siwaitaro karipirota-tsiri, ayimatai otzimi-motajai awaararo, anintawaiti ashami-winta-waityaa.

17 Maaroni osaawi-sato iniwiyitari atziri-payi, ari apirotajyaa. Iriima antanajironi inintziri Pawa, iriitaki asi owaironi yañaaji.

Kisaniintziri Saipatzii-totaari

18 Notomiiti, irootantsi onthonki-matajyaa kipatsi. Pikimayitaki awiroka ari inkoñaataki kisaniintirini Saipatzii-totaari aririka onthonki-matajyaa. Tzimataiki iroñaaka aka kisaniinta-yitakiriri Saipatzii-totaari. Irootaki ayotantari irootzi-mataki onthonki-matajyaa kipatsi. 19 Yokaiti kisaniinta-kiriri Saipatzii-totaari, iriyyitaki akarawita-piintakari akimisantzi, yookawaitanakai. Omapirotyaami intsipatajaimi, airo yookaa-winta-yitaimi. Ari ayoyitzi tira omapirota-jaantyyaa inkara-siri-yitaji arokaiti. 20 Iro kantacha awirokai ityaankai-takiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaamiri, kimiwaitaka isaipatzii-toitan-takamiri. Tima piyoyitajiro awirokai iroka.

21 Irootaki nosankinatan-tamirori, tima piyotajiro awiroka iroopirori. Piyoyitajiro pinasitaaro iroorika thaiyaantsi. 22 ¿Tzimatsima

* 2:10 tzipina = antziwa † 2:12 pawintaari = wairontsi

thaiyachari? Tima tzimatsira, iriitakira kantatsiri “Yoka Jesús kaari Saipatzii-totaari.” Iriitaki apaitziri “Ikisaniintani Saipatzii-totaari.” Irijatzi maninta-kiriri Pawa aajatzi Itomi. ²³ Itzimi-rika maninta-waita-kirini Itomi Pawa, iriitaki imaninta-jaantaki Pawa. Iriima kantanaa-tsiri: “Nawintaajari naaka Itomi Pawa,” omapiro yasitaari Asitariri. ²⁴ Irooma awirokaiti, oisokiro pinkanta-nakiro pitakari pikimakiro pairani. Iroorika pimatanakiri, ari poisokirota-kyaari Itomi, ari pinkimitaa-nakiriri aajatzi Asitariri. ²⁵ Iroka ikasiya-kaakairi irirori: Asi owairo añaasiri-yitai.

²⁶ Irootaki nosankinatzimiri tsika ikanta-kota nintayita-tsiri yamatawi-yitimi. ²⁷ Iro kantacha oisokiro pikanta-wintakaro awirokaiti isaipatzii-toitakimi. Irootaki airo okowityaanta pasini yomitaa-jimini. Yoka Tasorinkantsi ikimita-kaantai-takari isaipatzii-toitan-takyaarimi, iriitaki oyomitaa-jimiri kamiitha. Iyomitaimiro iroopirori, kaari thaiyaantsi iyomitaimiri. Ontzimatyii pantayitajiro tsika okanta iyomitaimi irirori, paapatyii-yaari.

²⁸ Ari okanta notomiiti, ontzimatyii aapatyii-yaari Saipatzii-totaari, ari onkantyya airo apasiki-winta-waitanta aririka impiyaki, awintaa-siri akantyya amonthaa-wajyaari. ²⁹ Tima piyoyitajiri kamiithasiriri inatzi Saipatzii-totaari, piyotajiri aajatzi ikaratzi asiminthata-naarori yantanajiro kamiithari itominta-naarira Pawa.

3

Itomiiti Pawa

¹ Pinkinkithasiritiro iroka: Antaro itakotai Pawa, itomiyitai. Omapiro. Tira ikimathatiro osaawi-satzi tsika ipaita Saipatzii-totaarita-tsiri, ari ikimiyitairi aajatzi arokaiti ti ikimatha-yitai. ² Ari okanta notakoyitani. Itomi Pawa anayitaji. Tikira ayota-jaantiro tsika ankanta-yitajyaa apaata. Apatziro ayotzi ari ankimita-jyaari ikantara Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki, tima ari onkantaki añaari tsika ikantara irirori. ³ Maaroni atziri oyaakoniintariri, yanta-piintairo onkarati kitisirita-kairini. Tima Saipatzii-totaari kitisiri ikanta irirori.

⁴ Iriima kaari washaantironi yantayitziro kaari-pirori, ipiyathata-yaaro ikantakaan-tziri Pawa. Tima piyathataantsi onatzii kaari-pirori. ⁵ Piyojiitzi awiroka opaita ipokantakari Saipatzii-totaari kipatsiki, tima iro ipokantakari yapirotajiro kaari-pirori. Tira yanta-paintiro irirori kaari-pirori. ⁶ Ikaratzi oisokirota-naariri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati yantanajiro kaari-pirori. Tima inkarati oisokirotarori kaari-pirori, tira iyotajiri Saipatzii-totaari. ⁷ Notomiiti, airo pamatawitaa-ritzi. Inkarati antapiinta-najironi kamiithari, iriitakira kamiithasiriri, ikimita-kota-naari Saipatzii-totaari ikamiithasiritzi Irirori. ⁸ Iro kantacha itzimi-rika antapiinta-kirori kaari-pirori, irasi Kamaari yoka. Tima iri Kamaari itakaan-takarori yantakiro kaari-pirori. Irootaki ipokantakari Itomi Pawa kipatsiki, yapirotajiro kaari-pirori yanta-piintziri Kamaari. ⁹ Iriima ikaratzi iwamiitha-siritairi Pawa kimitanaachari owakirami intzima-yitaimi, tira yanta-piinta-najiro kaari-pirori. Tima Pawa tominta-naari. ¹⁰ Irootaki kaari okompitanta ayotiri itzimi yasiyitari Pawa, itzimi yasiyitari Kamaari. Maaroni kaari antapiintaironi kamiithari, tira intsipatyaaari Pawa. Ari ikimitari

aajatzi kaari itakota-wakaa-chani ikimisantzin-karitzzi, ti intzipatajyari Pawa.

¹¹ Iroka ñaantsi pikimayita-wakiri pairani owakira pikimisantantanakari, ikantaitzi: Ontzimatyii antakota-wakai-yitajyaa. ¹² Airo asiya-kotari ikanta Caín, yasitari Kaari-piro-siriri, iwakiri iririntzi. ¿Paitama iwan-takariri? Iro iwan-takariri okantakaari ikaaripiro-siritzi Caín, iriima iririntzi kamiithasiri inatzii irirori. ¹³ Iyikiiti, airo okomplitzi-motami ikisa-niinta-waitzimi osaawi-satzi. ¹⁴ Ayojiitzi aroka, kimiwaitaka kamasiri akantayi-witaka pairani. Iro kantacha iroñaaka, kimiwaitaka añaasiri-yitai. Iro ayotantari, tima antakoyita-wakaa-piintyaa akimisantana-yitajira. Itzimi kaari itakotantachani, ikimitakari kamasiriri. ¹⁵ Itzimi-rika kisaniant-tatsiri, ikimitakari owan-tsinkari. Ayotako-jiitzi aparoni owan-tsinkari airo iñaajiro yañaasiri-yitai. ¹⁶ Yoka oñaakanta-pirotzirori tsika ikantaita itakotan-taita: Ikamawintakai Saipatzii-totaari arokaiti. Iro amatana-jiri arokaiti, wintha ankantayaa ankamawintan-tayiti. ¹⁷ Tzimatsi-rika otzimi-motziri owaararontsi, impoña iñaaji aparoni iyiki kowityaa-waita-tsiri, iriitaki imasitha-waitaki yoka iyiki, tikira imapirotziro intakota-jyaari Pawa. ¹⁸ Notomiiti, ti onkamiithati ankanta-sita-piintyaa, "Notakotanta." Ontzimatyii amatairo oiñaarontzirori itakotanta.

¹⁹ Irootaki ayotantari omapiro yasiyitai Iriipirori Pawa. Tima ayotaji yasiyitai Pawa, irootaki awintaa-siritan-tariri amana-manatairi, ²⁰ onkanta-witakyaa ontzima-yitimi ompaityaa katsitzimosiritaini. Tima Pawa iyotziro maaroni, iyotzitaro akinkitha-siritani okaratzi katsitzimosirita-kairi akaaripirotaki. ²¹ Notakotani, aririka awashaanta-najiro ayaaripironka okaratzi owari-siryaa-yitairi, airora atharowan-tanaari Pawa amana-manatairi. ²² Iro ayotantyaarori aritaki imatakairo onkarati ankowako-yitiriri. Tima amonkarayitajiro ikantakaantsiri, antapiintainiri inintziri irirori. ²³ Iroka ikantakaantsiri: Ontzimatyii awintyaari Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Ontzimatyii antakota-wakai-yitajyaa aajatzi. Irootaki ikantakaantsiri amatairi. ²⁴ Inkarati monkarataironi ikantakaantsiri, iriitakira oisokirotariri Pawa. Irijatzi Saipatzii-totaari yoisokirotzitari irirori. Iriitaki Tasorinkantsi ityaanka-kairi oyotakaa-yitajiri omapiro yoisokirotariri.

4

Itasorinka Pawa ipoñaas iisaniinta-siritani Saipatzii-totaari

¹ Notakoyitani, tzimatsira oshiki kantawita-chari: "Naaka Kamantan-tzinkari." Iro kantacha kamaari ñaawaita-kairiri. Irootaki airo pikimisantantari okaratzi inkanta-yitiri, ontzimatyii piñaantyaari iriita-jaantaki-rika Pawa ñaawaita-kairiri yoka Kamantan-tzinkari. ² Iroka ayotantyaari iriirika Itasorinka Pawa ñaawaita-kairiri, aririka inkanti: "Yatziritzi-motajai Jesús Saipatzii-totaari." ³ Iriima thainka-ñaanitzirori ikantai-takiri, kaarira yasitari Pawa, iriira iñaawaita-kairi iisaniintani Saipatzii-totaari. Pikimako-jiitakiri awirokaiti, ari intzimaki aka kipatsiki ñaawaitironi iroka. Aritakira tzimaki. ⁴ Iro kantacha awirokaiti, notomiiti, yasitami Pawa, awiroka anaakoyitairiri. Tima antaroiti isintsinka Saipatzii-totaari, itzimi aapatyaamiri awirokaiti. Yanaa-kotajiri aapatyaa-yitariri osaawi-satzi.

⁵ Yokaiti kamantanta-nirori osaawi-satzi inatzi. Irootaki ikimisanta-wakaantari ikaratzi isaawi-satziyayini. ⁶ Irooma arokaiti yasiyitai Pawa. Irootaki pikimisantan-tanari pikaratzi yasipirotaami Pawa. Titzimaita inkimisanta-yitina kaari yotajirini Pawa. Ari okanta, ti onkompitaa ayoyitajiri iñaawaita-kaayitairi Tasorinkantsi, ari okanta imatantaarori iyomitaan-tairo iroopirori. Ari ayotziriri yasitari Kamaari itzimi oyomitaan-tzirori kinasiwaitaantsi.

Pawa iriitaki ipaitaitziri "Itakotantsi"

⁷ Notakoyitani, ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Tima iriitaki Pawa kantakaaro opoñaantari itakotantsi. Itzimi-rika matanajirori iroka, itominta-naatyaari Pawa. Iriiyitaki oyoyitairiri. ⁸ Itzimi-rika kaari itakotan-tachani, ti iyotajiri Pawa. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakotantsi." ⁹ Iroka ikanta Pawa iñaakajairo omapiro itakotai: Ityaanta-kairi yapintziti Itomi aka kipatsiki, ari okanta yañaasirita-kaantairi arokaiti. ¹⁰ Iroka okanta-kota iroopirori itakonkantsi: Tira arokaiti poñaakaan-tyaaroni anintajiri Pawa, iriitaki Pawa poñaakaan-taarori itakoyitai. Tima antaroiti itakoyitai, ityaanta-kairi Itomi. Iriitakira yatsipita-kaitari ari okanta yaripirotan-taitairi akaaripiro-wijiitaka arokaiti. ¹¹ Notakoyitani, oshiki itakotaira Pawa, ari ankimiyita-jyaari arokaiti antakota-wakai-yitajyaa. ¹² Tikatsira aparoni atziri matironi iñiiri Pawa. Iro kantacha arokaiti kantatsi aapatyiyi-yaari aririka antakota-wakai-yitajyaa. Iriitakira Pawa matakaironi ajatakaan-tyaarori antakotanta-piintajyaa.

¹³ Tima Pawa ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampi-siritantai, irootaki ayotantaari omapiro aapatyaari. ¹⁴ Tima naakayita-jaantaki ñaakiriri Itomi Pawa, itzimi ityaankakiri iwawisaa-kotairi osaawi-satziiti. Iriitakira nokinkithata-koyitajiri. ¹⁵ Itzimi-rika kantatsiri, "Jesús Itomi inatzi Pawa," iriitakira mapirotzirori yaapatyaari Pawa. ¹⁶ Ayotajira arokaiti tsika ikanta itakoyitakai Pawa, akimisanta-yitajiri. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakonkantsi." Inkarati itakotanta-piintaa-chani, yaapatyaa-piintaari Pawa. ¹⁷ Tima iroopiro-rika antakota-wakaiyaa, akimita-kota-naari tsika ikanta-painta isaika-paintzi aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, tikatsi ompaityaa antharowan-tantyaariri aririka impiyaki yaminako-yitairi ikaratzi nampitarori aka kipatsiki. * ¹⁸ Aririka antakotantyyaa tikatsi antharowantyyaa. Tima iroka itakonkantsi okimitari owayiri imisitowiri iisaniintani iroka tharowan-kantsi. Aririka antharowan-tyaari Pawa iwasankitaaji, tikiraatara ayotiro antakotantyyaa. ¹⁹ Irootaki anintan-taariri arokaiti Pawa, apiyata-tyaari yitakarora itakoyitakai arokaiti. ²⁰ Intzimi-rika kantatsini, "Nonintani inatzii Pawa," iro kantacha ikisasiritziri iyiki, ithaiyaka yoka. Tima kaari itakotyaarini ishininka, yokitari irirori, ¿Tsikama inkini inintiri Pawa, kaari koñaanita-tsini? ²¹ Iroka ikantan-taitari pairani: Ikaratzi nintairiri Pawa, ontzimatyii intakota-wakai-yitajyaa.

5

Awintaa-sirinka aiitsinampaan-tyaari osaawi-sato

¹ Maaroni awintaa-siritaniri kantatsiri, "Yoka Jesús, Saipatzii-totaari inatzii," Pawa tominta-naari. Ikaratzi itakotaariri Asitairi,

* **4:17** aririka impiyaki: Iitaitiriti Pinkathari

itakotaarira aajatzi ikaratzi itomitaari irirori. ² Aririka anintajiri Pawa, aririka amonkarata-jiniri ikantakaantani, irootaki ayotantaari omapiro itakoyitari ikaratzi itomitaari irirori. ³ Aririka aninta-pirota-najiri Pawa, osiyawaitakaro amonkarata-jinirimi ikantakaantani. Airo opomirintsita amonkara-yitajiro ikantakaantsiri. ⁴ Ikaratzi itomintaari Pawa, ari yiitsinampaa-yitairo osaawi-sato. Tima awintaa-sirinka iitsinampaan-tayityaa. ⁵ † Tzimatsima matironi yiitsinampairo osaawisato? Iriitakira mataironi awintaa-siritaniri, kantatsiri: “Itomira Pawa inatzii yoka Jesús.”

Ikinkithata-kaantziri Tasorinkantsi

⁶ Tima ipokaki Saipatzii-totaari aka kipatsiki. Iro kantacha, tira apatziro ipokaki inkiwaatan-tyaaro nijaa, ontzimatyii onkapathainkati aajatzi iriraani, iwamaitiri. Iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaanta-kirori tsika okanta-kota iroka. Okaratzi ikinkithata-kaantziri irirori, iroopirori onatzi. ⁷ Tima mawa yapiitai-takiro ikantaitzi Itomi Pawa inatzii. * ⁸ Itanakarori iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaantsiri. Apitita-tsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikiwaa-paitita-karanki Jesús. Mawatatsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikinkithata-kotzi-roranki Jesús tsika inkantyyaa iwamaitiri. Ti ompasiniti ikantai-tziri, siyakaawintantsi onatzii. † ⁹ Tima ankimisantiri atziri-payi okaratzi ikantayitziri, iri oowatsipiro ankimisantajiri ikantairi Pawa. Iroka ikantaki ikinkithata-kotzi Jesús Saipatzii-totaari, ikantzi: “Iriitaki Notomi yoka.” ¹⁰ Itzimi-rika kimisantairiri Itomi Pawa, iriitaki kimathatairori omapiro okaratzi ikantakiri Pawa. Iriima kaari kimisanta-tsini ipaitakiri taiyawari Pawa, tima ithainka-ñaanitakiri ikantaki “Notomi inatzii Jesús.” ¹¹ Iroka ikantai-takiri: Iriitaki Pawa kantakai-yaaroni añaasiritan-tajyaari, tima awintaari Itomi. ¹² Ikaratzi aapatyiyaarini Itomi aritaki yañaasiritai. Iriima kaari aapatyiyaarini Itomi Pawa, airo yañaasiritai.

Ayoyitaji asi owairo añaasiri-yitai

¹³ Tima pawintaari awirokaiti Itomi Pawa, pikimisantairi. Irootaki nosankinatan-tamirori iroka ari onkantyyaa piyopirotan-tyaari pasi piwairo pañaayitaji apaata. ‡ ¹⁴ Awintaa-sirira ankantajiri Pawa, tima ayoyitzi ikimayitai aririka amana-manata-kotairo tsika okanta inintakaajairi irirori. ¹⁵ Ayoyitajira ikimai Pawa aririka amaniri, ayotzita aajatzi ari imatakairo okaratzi akowa-kota-kiriri. ¹⁶ Aririka piñiiri awiroka aparoni iyiki tzimatsiri ikinakaa-sitani, pamana-kotairi, aritaki yañaasirita-kaajiri Pawa. Iriitaki nokanta-kotzi aka tzimatsiri ikinakaa-sitani kaari mapirota-chani onkaaripiroti. Tima

* **5:7** Tzimatsi sankinarintsii ikantaitzi: Mawa ikaratzi ñaawaita-tsiri inkitiki: Asitairi, Ñaantsi, Tasorinkantsi. Yoka karatatsiri mawa, aparonira ikanta. Paminiro: onasiyita ñaantsi-payi † **5:8** Okaratzi kanta-kota-chari aka, iriira ikinkithata-koitzi: “Tasorinkantsi, Nijaa, Iraantsi. Ikaratakira mawa, ti ompasiniti siyakaawinta-chari.” Inintatzii aka Juan, iyotako-piroitiri Jesús omapiro Itomitari Pawa. Tima mawa okaratzi yapiitai-takiro ikinkithata-koitzi, ikantaitaki: “Itomi Pawa inatzii yoka Jesús.” Itanakarori, iriita-jaantaki Tasorinkantsi oyotakaa-yitairiri Intyaantaa-riti Saipatzii-totaari iyomitaan-tayiti. Apitita-tsiri, irootakira “Nijaa” siyakaawinta-chari ikiwaaata-karanki Jesús. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa, sankinataan-chari Mt. 3.16-17. Mawatatsiri, irootaki “Iraantsi” siyakaawintacha ikapathainkatakaitakirira Jesús iwamaitan-takariri. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa isaikan-takari-ranki Jesús otzisiki ikinkitha-waita-kairi Moisés aajatzi Elías tsika onkantyyaa iwamaitiri. Iro sankinataan-chari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33. ‡ **5:13** pawintaari: waironsi

tzimatsi kaari-pirori kowiinkata-tsiri. Tira iro noñaawinti. Tima ti onkamiithati amana-kotairi antakirori mapirotzirori okaaripirodzi. ¹⁷ Noñaawintakiro “kaari-pirori kaari mapirota-chani,” tira nonkantatyii kamiithatatsi iroka. Maaroni kaari kamiithatatsi, ti onkamiithati antayitiro. Iro kantacha tzimatsi kaari-pirori kaari kowiinkata-tsiri.

¹⁸ Ayojiitzi ti yanta-piintajiro kaari-pirori ikaratzi itomintaari Pawa. Iriitaki Saipatzii-totaari aamaako-wintaari, airo ikimaatsita-kaantaari Kamaari.

¹⁹ Tima ayoyitaji aroka yasiyitai Pawa. Iriima osaawi-satzi, iriira asitaari Kamaari, ipinkathari-wintziri maaroni.

²⁰ Tima ayoyitaji ipokaki Itomi Pawa, iriitaki kimathata-kaayitairori iroopirori. Irootaki amatantaarori ayotajiri ipaitai-tziri “Iriipirori.” Aapatyii-yaari Iriipirori, tima aapatyaakari Itomi, iriitaki Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Pawa ipaitaitzi “Iriipirori,” ipaitai-tziri aajatzi “Añaanita-tsiri.” ²¹ Notomiiti, paamaiyaari pipinkathatziri = kari pawaniro-payi. Omapirowí.

APITTA-TSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijiwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatziini owaitakaantziri “Oyosiitaaro kooya aajatzi otomiiti.” Notako-pirotani pinayitatzii, tima ari akaratzii akimisantajiro iroopirori. Tira apaniro naaka notakotami, itakotzi-taami aajatzi maaroni yojiitaironi iroopirori. * ² Ari okantari, oisokiro ankantajiro iroopirori, asi owairo. ³ Onkawintha inisironkayitaimi Asitairi Pawa, inkawintha-yitaimi, kamiitha pisaika-yitai. Ari inkimita-jimiri aajatzi Itomi Jesús Saipatzii-totaari, piyotako-yitairo iroopirori pintakota-wakaan-tayita-jyaari.

Oisokiro piwiro iyomitaimiri Saipatzii-totaari

⁴ Oshiki nokimo-siritanaki noñaayitakiri pitomiiti imata-piintanaki iroopirori, imatanakiro ikantakaan-takiri Asitairi. ⁵ Kooya, (tima ari nowaitakaantzimi awirokaiti pikimisantzin-karitzii anta), tira nomapokimi nokaman-tzimiro iroka nosankinata-kimiri. Iro nonkinkithasirita-kayimi okaratzii nokaman-tayita-kimiri owakira pikimisantan-tanakari. Iroka okanta: Ontzimatyii antakota-wakaiyaa. ⁶ Aririka antapiinta-najiro ikantakaantsiri Asitairi, aritaki amatanajiro antakota-wakaa-piintajyaa. Irootaki nokanta-kaanta-kimiri panti-piinta-yitairo okaratzii pantayita-nakiri owakira pikimisantan-tanakari. ⁷ Tima tzimayitatsi iroñaaka oshiki amawitanani. Ikantayitzi: “Ti yatzirita-painti Jesús Saipatzii-totaari.” Thayinkari inatzii ñawaitzirori iroka, ikisaniintani inatzii Saipatzii-totaari. ⁸ Paamawintyaa, piwashaantziro = kari okaratzii noyomitaa-yitakimiri. Ti noninti paminaa-siwaitajyaa, airo piñaajiro panintaa-jyaaro apaata impinai-tajimiri. ⁹ Inkarati tzipinata-chani, kaari oisokirotyaaroni iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, tira yaapatyii-yaari Pawa. Iriima ikaratzii oisokirota-karori iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, iriitaki matakirori yaapatyaari Asitairi, ari ikimitzi-takari aajatzi Itomi. ¹⁰ Intzimi-rika ariityaamini anta, ipoña ininti iyomitaimiro kinasiwaita-chari kinkitharintsi, airo pisinitziri isaikawankotimi. Airo okantaa-jatzi piwihatyaari aajatzi. ¹¹ Tima aririka piwihatyaari, kimiwaitaka pakakota-tyiirimi iyaari-pironka okaratzii yantziri irirori.

¹² Tzimatsi oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, nonintatzii nojata-sitimi noñiimi, nonkinkithawaita-kayimi, ankimo-siritan-tyaari.

¹³ Iwithajitami owaitakaantani “otomiiti pitsiro oyosiitaro.” Omapirowi. †

* **1:1** “Oyosiitaaro kooya aajatzi otomiiti,” iriira siyakaa-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzii apatota-chari nampitsiki. Ti isankinaitiro koñaaroini iwairo, omanaan-tsikiini okanta-kotaka, airo iñaantaitaro iroka sankinarintsi, tima aritaki ijatitanaki tsika anta isaikajitzi iwasankitaitiri kimisantzin-kariiti ikaratzii nampitarori anta. † **1:13** “Otomiti pitsiro oyosiitaro,” iriyyitaki siyakaa-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzii apatoyita-chari anta tsika inampitaro Juan osankinatzirori iroka.

MAWATATSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatziini Gayo, notako-pirotani pinatzi. ² Notakotani, namana-kotzimi piñaantyaarori ontzimi-motimi kowityii-motamiri koñaaroini. Namana-kotzimi aajatzi piñaantyaarori pintikatsiti kamiitha. Tima noyotzi kamiitha pikanta pisiritanaa. ³ Ari nokimo-siri-pirotaki noñaakiri yariiyitaka iyikiiti ikamanta-paakina iroatzi pikanta-jiita awiroka poisokirotaro iroopirori. ⁴ Tikatsira pasini anaironi nokimo-siritanaki, nokimakira oisokiro iwanakiro iroopirori ikaratzi nokimisanta-kaayitajiri naaka.

Ikimo-siri-wintairi Gayo yoimaanta-piintaki iwankoki

⁵ Notakotani, pimatakiro awiroka tampatzikata-tsiri pamitakoyitakiri iyikiiti ikaratzi awisayita-tsiri anta pisaikinta, okantawitaka ti piñaayitiri pairani. ⁶ Ikinkithata-koyitakimi iriroriiti aka yapatojiita iyikiiti tsika okanta pitakoyitakari. Tima yantawaita-kaani inayitatzii Pawa yokaiti, ari otampatzikatzi pimpayitiri kowityii-motariri aririka piñaayitiri. ⁷ Tima ijayitatzii yokaiti ikinkithata-kotairi Saipatzii-totaari, ti yaawakotiri ipasiyi-witakariri kaari kimisanta-yitatsini. ⁸ Irootaki ampayitan-tyaariri arokaiti okaratzi kowityii-motariri. Ari onkantyyaa antzipatan-tyaariri oiwarairo iroopirori, inkimakoi-tantyaarori.

Ithainka-ñaanitan-tziri Diótrefes

⁹ Nosankina-witakaniri pairani apatoyita-chari pinampiki. Iro kantacha Diótrefes ithainka-kiro nosankinari. Ikimita-kaanta-siwaitaka irirori iriipirorimi inatyii. ¹⁰ Irootaki nonkamantan-tapaakiri anta okaratzi yantakiri yoka. Ikantako-waita-sitakana. Tira apatziro iroka, oshiki imaninta-siri-waitakiri iyikiiti, ti isinitanti yaakamiithata-wakaiyityaa. Imisitowa-yitakiri aajatzi yapatota-piinta kimisantzin-kariiti.

Kamiitha ikinkithata-koitakiri Demetrio

¹¹ Notakotani, airo pimatziro awiroka kimitarori iroka kaari-pirori. Iro pimata-piintaji kamiithata-tsiri. Ikaratzi antajironi kamiithari, iriitaki yasitaari Pawa. Ikaratzi antzirori kaari-pirori tira iyotajiri Pawa. ¹² Iriima yoka Demetrio, maaroni iñaawintai-tziri kamiitha. Tima okaratzi yanta-piintziri, iñaakanta iroopirori onatzii ikantakotai-tziriri. Ari nomatzi-takaro aajatzi naaka, notharowintari. Piyojiitzi awirokaiti okaratzi nokantziri iroopirori onatzii.

Owiraan-tarori withataantsi

¹³ Tzimawitacha oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, ¹⁴ nonintatzii nojati noñiimi, onkini ankinkitha-waijiiti. Onkawintha pisaikayiti kamiitha. Iwithajiitami aka akarayitzi. Piwitha-yityaanari aajatzi ikaratzi saikatsiri anta.

ISANKINARI JUDAS

Withataantsi

¹ Naaka Judas osankinatzi-mirori iroka. Impiratani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi. Naaka iririntzi Jacobo. Awirokaiti nosankina-yitzini yasiyitaari Asitairi Pawa, pikaratzi ikaima-siri-yitaimi. Awiroka-yitaki ikimpoyaa-wintairi Jesús Saipatzii-totaari. *
² ¡Onkawintha inisironka-piroi-tajyaami, isaikakaa-piroi-taimi kami-itha, intako-pirota-jyaami!

Yomitaan-tasiwaita-chari

(2 P. 2.1-17)

³ Notakoyitaní, noninta-witaka nosankinata-kotimiro tsika okanta awisako-siri-yitan-taari arokaiti. Iro kantacha oninta-pirotatyaa iroñaaka nosankinata-kotimiro tsika okanta-kota pisintsi-thatan-tyaariri kimisantzin-kariiti, ari onkantyyaa yoisokirotan-tyaarori okaratzi iyomitaai-tajjiriri. Irasi iwairo inkimisantairo ikaratzi yasitaari Pawa. † ⁴ Tima tzimayitatsi atziri imananiikiini isatikan-tayitaka. Thainka-tasorintsitaniri inayitaki, ikinkithata-kaanta-siwaitaka, ikantayitzi: “Iyawinthaani anayitzi Pawa, kantatsi antayitiro anintayitzi, kantatsi aajatzi amayimpi-waiti.” Yokaiti ñaawaita-kirori iroka ñaantsi, imanintakiri Pawa, apanirota-tsiri impiratanta. Ari ikimitaakiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki ikinkisiryaa-takari pairani Pawa iwasankitairi yokaiti.

⁵ Nonintzi nosirita-kaiyaamiro okaratzi piyopiro-jiitziri. Itasonka-winta-pirowitakariri Pawa ikaratzi yasitari irirori, yokaiti yoimisitowajiri Apitantoniki, iro kantacha yapatha-kiro-ryaakiri ikaratzi thainka-tasorintsitain-tsiri. ⁶ Ari ikimitakariri Maninkariiti maninta-kirori inampi, kaari jatakaironi impinkathari-wintanti kamiitha. Kimiwaitaka yoosota-kota-tyiirimi Pawa tsika otsitini-kitzi, ari iyaawintari iwasankitaairi apaata omonkarata-paakyaa-rika kitaitiri kowiinkata-tsiri. ‡ ⁷ Ari ikimitakariri pairani Paamaarini-satzi, Katsimaarini-satzi aajatzi ikaratzi saika-nampitziiriri. Kaaripiro-siri-yitatsiri, mayimpi-waita-tsiri, ñaathata-wakaa-waita-chari. Iwasankitaan-taitakariri paamari. Arira iñiitziirori ompaityaa awishimo-yitairini kimityaarini yokaiti iwasankitai-tanta-jyaari paamari kaari tsiwaka-nita-tsini.

⁸ Ari ikimiyitari yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kinkithasirita-kaanta-siwaita-chari, niwitasi-waita-karori karipiro-yitatsiri, thainka-waitaniri. Ti intharowan-tajyaari ikisi-matziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

⁹ Iro kaari imataa-jati Miguel, ijiwariti Maninkariiti, ti imishatiri irirori iñaana-winthatziri Kamaari ikinkitha-waita-kotziri Moisés ikamanta-paintari. Apatziro ikantaki Miguel: “Iriitaki Nowinkathariti kishimini.” ¹⁰ Iriima yokaiti atziri imishatakiro kaari iyotaa-jatzi. Tima okaratzi iyotasi-witari iriroriiti okimitaro iyota-nitari ipiraitari. Iriitaki

* 1:1 Jacobo = Santiago † 1:3 kimisantzin-kariiti = kitisiriri ‡ 1:6 kitaitiriki kowiinkata-tsiri = Iitaitiriti Pinkathari

apirowaitatsi apanirowni. ¹¹ ¡Ikanta-machiitziri! Tima yantakiro osiyarori yantakiri pairani Caín. Ikinasi-waitaka ikimitakari Balaam, apatziro ininta-sitaka yaantyaaro kiriiki. Ikimita-kotakari ikaratzi kamayitain-tsiri imaimanitan-takari pairani Coré. ¹² Okimiwaitakaro iriimi pitsita-yitakimini yakyoo-yitakimi. Tima intsipayita-sityaami inthainka-tasorintsi-waitanti, intaini inintzi yantayitiro onimotziriri irirori. Ikimitakaro okisaani-kitzi minkori otasonkai-nkatziro tampyaa, ipoñaa añaaairo airo oparyii inkani. Ikimitakaro pankirintsi ti onkithoti omonkara-paitiwita onkithotan-tyaari, kamapirotaki, tima iponkitziroyii-takiro. ¹³ Ikimitakaro okanta otamakaani inkaari osimoryaata-kaasi-waitaro nijaa, irootaki imayitakiri yokaiti iñaakan-tasiwaitakaro iyaari-pironka. Ikimita-kotakari parinari ikimakaanta yapirotanti, ari inkimiyita-jyaari iriroriiti yapirotajyaa otsitini-kitzi.

¹⁴ Iriiyitakira ikinkithata-kotzi-takari pairani Enoc 7-tatsiri icharinita-nakari Adán, ikantaki-ranki:

Pamini, ipokaki Pinkathari itsipatari oshiki-pirori Imaninkariti. §

¹⁵ Ipokaki yamina-kotairo okaratzi yantayitakiri maaroni.

Ipokaki iwasankitairi thainka-tasorintsitaniri okantakaan-tziro maaroni okaratzi yantakiri.

Ipokaki iwasankitairi kaari-piro-siriri ikaratzi ikisi-matakiri.

¹⁶ Yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kisimatan-taniri inayitatzii. Oshiki ithaiya-kowaitantaka. Yantayitziro iniwita-siyitari irirori. Kantakaa-piro-waitaniri inayitzi. Inintakaakimiro iyomitaan-tziri inintzi yaantasi-waityaaro kiriiki.

Iyomitaaitziriri kimisantzinkari

¹⁷ Irooma awirokaiti, notakoyitaní, pisirityaaro iyomitaayitakimiri pairani Intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁸ Tima ikantayitaki irirori: “Apaata owiraanta-paakyaaroni intzimayiti thainkan-taniriiti, iriitaki antasiwaityaaroni iniwita-siyitari.”

¹⁹ Iriiyitakira kantakaarori inkisa-wakaan-taityaari, apatziro ikinkisiryaa-kotaro osaawi-sato. Ti inampi-siritan-tyaari Tasorinkantsi.

²⁰ Irooma awirokaiti, notakotaní, piwitsika-sirita-wakai-yitajyaa poisokirotan-tyaarori pinkimisanta-piinta-najiro Ñaantsi. Pamana-manati tsika okanta iyota-kayimiri Tasorinkantsi.

²¹ Oisokiro piwiro itakonka, oyaako piwiro inisironka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari asi owairo yañaakaa-yitai.

²² Nisironka piyotajiri inkarati kisosiri-niinta-tsini. ²³ Pasini, pinkimita-kaantiro kapichi okantaka piwawisaa-kotan-taariri intaajyaami. Pasini,

ontzimatyii pinisironka-yitajiri. Irooma iyaari-pironka, kisaniiinta piwiro.

Ari pinkantairori ikithaataro ikaaripiro-siritan-takari, pinkimita-kaantiro pinkisa-niinta-tyiromi. Piwinkani piwiro iroka pimatziro = kari awiroka.

Owisiryaa-wintaantsi

²⁴ Awisiryaa-winta-jyaari yoka matziro yaamaako-winta-yitai airo atzipina-siri-waitanta, tima inkimita-kaantai ti amasiwaityaa, irootaki

§ 1:14 oshiki-pirori = 10,000; Imaninkariti = kitisiriri. Iroka okaratzi iñaanitariki Enoc, ti ompoñii-yaaro Sankinaritsi-piroriki, pasiniki sankinarintsi opoñaakaro, ipaitai-tziro “Isankinari Enoc.”

omatantari ankimosiriwinta-waitajyaa atsipataari tzimatsiri iwani-inkaro. * ²⁵ Ankimosiriwinta-jyaari Pawa apanirota-tsiri, yotaniri, owawisaa-kotairi. Iriitaki yoka Pawa tzimatsiri iwaniinkaro, itki-mosiriwintaitsiri, omapiro otzimi isintsinka, pinkathari-pirori inatzi, iriitaki itakaro itzimaki tikira-mintha ontzimayiti maaroni, irojatzi ikanta iroñaaka, irasi iwajita-tyiironi. Omapirowi.

* 1:24 tzipina = antziwa

IÑAAKAI-TAKIRIRI JUAN

Iñakaan-takiri Jesús Saipatzii-totaari

¹ Iroka okaratzi iñakaan-takiri Pawa tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari, iriira Pawa kantakaarori iyotantyaarori impiratani-payi tsika onkanta-kotyaa okaakitzi-matain-tsiri iñiitajiro. Irootaki ityaantan-takariri Pawa Imaninkariti inkamantiri Juan, impiratani Pawa. ² Iriitaki Juan kinkithata-kirori okaratzi iñaaakiri. Iroka okaratzi ikinkithatakiri iñaani Pawa, irootaki inintakaan-takiri Jesús Saipatzii-totaari inkamantantiro. ³ Kimosirira inkantajyaa inkarati ñaanataironi iroka kamantaantsi, ari inkimiyityaari aajatzi inkarati kimisantironi. Kimosirira inkantajyaa inkarati monkara-yitaironi okaratzi sankinatain-chari. Tima okaakitzi-mataki iñaantai-tyaarori.

Iwithaitari kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka

⁴ Naaka Juan osankinatzirori iroka. Awiroka nosankinatzi kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta nasiyita-chari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatzi Pawa iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi. Kaminthaa inkanta-yitaimi irirori, kamiitha isaikakaa-yitaimi anta. Ari inkimitaimiri aajatzi ipaitai-tziri “7 tasorintsi” itsipatakari inkitiki iwinkathari-mintoki. ⁵ Ari inkimita-jimiri aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tima iroopirori onatzi okaratzi iñaawaitziri. Iriitakira itanaarori yañaaji ikamawitaka, iriira pinkathari-wintairiri maaroni ikaratzi pinkathari-witachari aka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi arokaiti, ipyaako-yitairo ayaaripironka ikapathai-nkata-kiranki ikamawinta-yitai.

⁶ Iriitaki pinkatha-ritakaa-yitakairi. Iriitaki impira-tasorintsitakaayitairi antawaitan-taaniriri Pawa Asitariri. Iriitaki otzimi-motairi iwaniinkaro, iriitaki pinkathari-pirota-tsiri. Irasi iwiro irirori. Omapirowí.

⁷ ¡Pamini! Yoka Saipatzii-totaari, inkinapaji minkoriki, maaroni iñiitawajiri.

Imatzityaaro iñiiri pathanka-mirikita-kiriri.

Yiraakoi-tajyaari maaroni aka kipatsiki, imatzityaaro kaari shininkata-wakaa-chani.

Ari onkantyaari. Omapirowí.

⁸ Iroka ikantzi Awinkathariti Pawa:

Naakataki osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori.

Irirori, yitakaro pairani itzimaki, iriitaki piyaatsini apaata. Iriitaki Sintsi-pirori.

Iñaaakantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi piwayitana pikimisantzin-karitaji, ari akara-jiitaki amawitakiro akimaatsi-waitaka, ari atsipata-wakaa ipinkathari-winta-yitai Pawa. Ainiro nosaiki-ranki othampisiki ipaitai-tziri Patmos nokinkithatziro iñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús.

¹⁰ Okanta aparoni kitaitiri yapatowinta-piintaitari Awinkathariti, tzi-matsi iŋaakakinari Tasorinkantsi. Nokimakiri notaapiiki ipaita kantana-ri, ikimitakaro tyootaantsi iŋaawaitzi, ¹¹ ikantakina: “Pisankinatiro onkarati noŋaakakimiri. Iro pintyaan-tiniriri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima iroka 7 nampitsi: Efeso, Esmirna, Pėrgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri ipaita ŋaanatanari. Noŋaatziiri ootamintotsi-payi iwitsikai-tziri ooro. Ikaratzi 7. ¹³ Iro kantacha anta niyaankiniki ari isatikaka aparoni kimitakariri Itomi Atziri. Anaakiri iutziki iithaari. Ithaanotakari ichampyaari iwitsikamasii-tziri ooro. ¹⁴ Kitamaaro-powainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka iroomi iwitzi ipiraitari, kitamaraa-niki okantaka iroowaitaki sharaka. Irooma irooki okimiyitakari paamari. ¹⁵ Poriryaa ikantayitaka iitzi, iriiwaitaki iporiryaatzi kiriiki itayiitzi. Okimiwaitakaro iŋaani opoimaatzi nijaa. ¹⁶ Yairikaki impokiro-payi irako-piroki, ikaratzi 7. Yoimisitowa-tzimaitaro ipaantiki kimitakarori sataa-mintotsi, apiminiti othoyimpitaki. Ikimitakari iporoki ikantaranki ooryaatsiri isiparyaa-pirotzi tampsatika-paiti.

¹⁷ Ikanta noŋaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha yantanta-kanaro irako-pirori, ikantana: “Airo pitharowakaana, Naaka itarori, Naaka owiraantyaaroni. ¹⁸ Naakataki aŋaanita-tsiri. Nokamawitaka iro kantacha nasi nowajiro naŋaaji. Naaka matzirori otzimimotana nosintsinka nasitaryana-tyaarori ikyaa-piintai-tziro sarinkawiniki, aritaki onkantaki aajatzi nasitanajiro. ¹⁹ Pisankinatiro okaratzi piŋaakiri, iro pitanakyaa okaratzi piŋaakiri awisatsiri iroŋaaka, ipoŋaa onkarati piŋiiri awisatsini apaata. ²⁰ Ikaratzi ootamintotsi piŋaakiri karatatsiri 7, iriira osiyakaa-wintariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi. Ikaratzi piŋaakiri impokiro nairikakiri nakopiroki, karatatsiri 7, iri osiyakaa-wintariri Maninkariiti tsipayitaariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka.” *

2

Kamantaantsi ityaantai-takiniriri 7 yapatoyitaja kimisantzin-kariiti: Kamantaantsi ityaankai-takiri Efeso-ki

¹ “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Efeso-ki. Iriira ŋaanatziri airikakiriri 7 impokiro irako-piroriki, satikain-chari niyaanki ipaamatakira 7 ootamintotsi. Ikantziri:

² “Noyotziro okaratzi pantayitzi, tsika pikanta pantawaitaki, okaratzi pamawitakiri. Pisamayitakari kaari-piro-siririiti. Piŋaantayitaari paitasi-waita-chari, “Tyaanta-piroriiti” yomitaan-tasiwaita-chari. Piyotajiri awiroka thayinkari inayitatzi. ³ inatan-taniri pinatzi, amawiwaini pikantaka, oshiki pikimaatsi-waitaka iwasankitaa-wintaitzimirow pawintaana naaka. Titzimaita pisamawaityaa. * ⁴ Iro kantacha, tzi-matsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Piwashaanta-nakiro awirokaiti pitakotanta, ti pantajiro

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri yokaiti “Maninkariiti” ikinkithata-koitziiri aka, iriitaki atziri-payi ikaratzi jiwayitairiri kimisantzin-kariiti. Tzimayitatsi pasini kantatsiri, iriitaki iriipirori Maninkariiti. * **2:3** pawintaana = wairontsi

pikimiwita-nakaro pairani. ⁵ Pinkinkithasiritiro tsika pikanta pairani owakira pikimisananaki. Piwashaantiro tsika pikanta iroñaaka, pimpyakotairo pantajiro tsika pikantanaka owakiraini pikimisananaki. Tima aiorika piwashaantairo, ari nojata-sitakimi, naapithatajimi ootamintotsi saiki-mota-kimiri anta. ⁶ Iro kamiithatatsi pikisani-intakiro awirokaiti yantayitakiri ikaratzi kimisanta-najiriri iyomitaantziri pairani Nicolás. Nomatzi-taikari naaka. ⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsirika matakironi oitsinampaironi, ari nosinitairi iyaaro chochoki owañaan-tatsiri pankitain-chari itasorintsi-pathatiki Pawa.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Esmirna-ki

⁸ "Iroka pisanakinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziriri itakarori, owiraantyaroni aajatzi. Iriira ñaanatziri kamawitaincha iro kantacha añaaji aajatzi. Ikantziri:

⁹ 'Noyotziro okaratzi pantayitakiri, aajatzi pikimaatsi-waijiitari, noyotzitaro pikowityaa-waijiitziri, okantawitaka awiroka ashaarantisiriri. Noyotzi aajatzi tzimatsi Judá-iti anta thaiyako-waitakamiri. Ipaitasi-waitaka Judá-iti, Kamaari asiyita-kariri. ¹⁰ Airo pitharowanta-sitaro onkarati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñihiro tzimayitatsiri anta tsika inkarati yasita-kota-kaantiri Kamaari. Ari pisaikiri onkarati 10 kitaitiri pinkimaatsi-waityaa, iñaantansirita-tyaamira Kamaari. Iro kantacha ontzimatyii piriipiro-siriti awirokaiti pijatakairo onkanta-witakyaa iwaitimi, tima apaata aritaki nañaakaajimi, onkimiwaita-jyaaro namathai-yitaa-tyiimimi. † ¹¹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsirika matakironi itsinampairi iroka, aiora iñaajiro inkimaatsi-waitajyaa yapiitajiro inkamaji.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Pérgamo-ki

¹² "Iroka pisanakinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Pérgamo-ki. Iriira ñaanatziriri otzimi-motziri isataa-minto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³ 'Noyotziro pantayitziri, noyotzi pisaiki-motakiri ikaratzi ipinkathari-wintziri Kamaari. Iro kantacha noyotzimi aajatzi oisokiro piwakina pawintaana, ti piwashaantiro. Ti piwashaanta-nakiro awirokaiti okantawitaka iwamaawitai-takari Antipas noyimisantakaa-pirotani kinkithata-kota-kinari anta tsika isaiki Kamaari. ‡ ¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Tzimayitatsi pikarajiitzi kimitakariri Balaam iyomitaantzi. Tima pairani Balaam, iyomitaa-piintakiri Balac onkantyaa inkaimasiryaan-tyaariri Israel-iiti iwakaiyaari yatsipita-kayitani yasitakayi-tariri pawaniro. Imayimpi-waita-kaakiri aajatzi. ¹⁵ Ari okimitakari tzimayitatsi aajatzi kimisanta-yitakirori iyomitaantziri pairani Nicolás. ¹⁶ ¡Piwashaantajiro! Aiorika piwashaantziro, ari nojata-sitakimi nowayiritiri, iro nowayiritan-tyaariri sataamintotsi sitowatsiri nopaantiki. ¹⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsirika matakironi itsinampairi iroka, ari nonpakiri iyaaro omanaantsita-tsiri ipaitai-tziri pairani "paitama". Ari nonpakiri aajatzi

† 2:10 amathairintsi ‡ 2:13 Kamaari = Mishatantaniri

aparoni kitamaarori mapi tsika osankinataka owakirari wairontsi kaari iyotaitzi, apatziro iyotajiro aakironi iroka mapi.' " §

Kamantaantsi ityaankai-takiri Tiatira-ki

¹⁸ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Tiatira-ki: Iriira ñaanatziri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paamari, poriryaatain-tsiri iitziki. Ikantziri:

¹⁹ 'Noyotziro pantayitziri, pitakoyitantaka, pinkimisantaki, pantawaitaki, kamaitaniri pinaki. Aikiro pakowinta-tyaaro iroñaaka panaakaa-nakiro pikantawita pairani. ²⁰ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Paapatyaakaro awirokaiti kooya paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro onatzii, iro kantacha okaratzi oyomitaan-takiri iroori, oshiki oitzinampa-siritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari yatsipita-kaitani yasita-kayi-tariri pawaniri. Omayimpita-kaawai-yitakiri aajatzi. ²¹ Osamani noyaako-witakaro owashaantairo mi antayitakiri, iiro kantacha ti oninti owashaantiro omayimpi-waitzi. ²² Airorika owashaanta-sitaaro, ari nomantsiyaa-kiniro tsika omayimpitanta-piintaki, ari onkimaatsi-waityaari. Ari nonkimitaa-kiriri inkarati mayimpita-kironi. ²³ Ari napiroyitajiri ikaratzi oyomitaa-yitakiri. Iro ompoñaan-tyaari iyotaji maaroni kimisantzin-kariiti naakataki oyosiritziri maaroni, noyotzi opaita ikinkisiryaayitari, noyotzi opaita ikima-siri-yitziri. Ari onkanyaa noipyaaan-tyaamirori okaratzi pantayitakiri awirokaiti. ²⁴ Irooma awirokaiti, yotapain-chari anta Tiatira-ki kaari kimisanta-kironi okaratzi oyomitaan-tasiwitakari, airo nokisathatzimi. Tima ti pisintsiwinta-waityaaro okaratzi oyomitaan-tasiwitakari ipaitai-tziri "imanakaapirotani Kamaari." ²⁵ Iro kantacha awirokaiti ontzima-tyiira poisokirotyaana irojatzi nompian-takyaari. ²⁶ Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi imonkaratiro noñaani irojatzi owiraanta-paakyaaroni, aritaki nomatakaakiri impinkathari-wintairi apaata atziri-payi. ²⁷ Ari osiyakyaaro ikimitaakina Asitanari naaka, imatakaakinaro ipinkatha-ritakaakina, ari inkimitaa-jyaari aajatzi iriroriiti impinkatha-ritakai-tairi.

Ari ijiwatan-tajyaari irasiro-kotziti.

Irijatzi apirotairini ikisaniintani, inkimita-kaantajiri iporokai-tziro kowitzi.

²⁸ Aritaki nopajiri naaka osiyakariri impokiro parya koñaata-paintsiri.

²⁹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti.' "

3

Kamantaantsi ityaankai-takiri nampitsiki Sardis

¹ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari nampitsiki Sardis. Iriira ñaanatziri ipaitai-tziri '7 tasorintsi,' itzimi airikiriri 7 impokiro. Ikantziri: 'Noyotzimiro pantayitakiri, iwaitaita-kaantai-tziri "añaasiriri," tima ti ari pinkantyaaa, kamasiriri pinayitzi.

² Pisakii-siritai. Piñaasintsiyaa airo pikama-siritanta. Tima Pawa iñiuro okaratzi pantziri ti pimonkaratiro ininta-kayimiri.

³ Pinkinkithasiritiro ikamantai-takimiri pairani, pimonkaratiro. Piwashaantiro panta-piintakiri. Airorika pisakisiriitai, ari nomapokapajimi nompiyaji-rika, nonkimityaari imapokantzi aponi kosintzi. ⁴ Iro kantacha tzimatsi kapichiini anta pinampiki Sardis matakirori ikiti-siritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki ikamitan-taariri yokaiti onkantyaa intsipatan-tajyaanari nokithaataro kitamaarori. ⁵ Intzimi-rika matakironi itsinampairo, aritaki nonkithaatajiri kitamaarori. Airo noshitziro iwairo itsipataari isankinata-kotaka inkarati añaaniyitaa-tsini. Ari nonkantajiri Asitanari, aajatzi Maninkariiti: "Ikimisantaana yoka." ⁶ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

Kamantaantsi ityaantai-takiri Filadelfia-ki

⁷ "Iroka pisanakinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Filadelfia-ki:

Iriira ñaanatziri Tasorin-tsita-tsiri, Iroopirori.

Iri iñaanatziri iwaitakiri iminkyaa-yitairi atziri-payi, irijatzi tzikayitairini kaari isinitaiti inkyaayiti.

Ari inkimita-jyaari piwaisatzitini David.

Tikatsira sintsithatirini minkyaan-taatsiri, tzikayitan-taatsiri aajatzi.

Iroka ikantziri:

⁸ Noyotziro pantayitziri. Pamini. Nosinitakimi pinkyii, tikatsi tzikawa-kimini. Iro nomatakimiri tira paawyaa-siri-waijiiti, iro kantacha pimonkarata-kinaro noñaani, ti inkimaitimi pinkanti: "Ti yasilyana Pawa." ⁹ Iriima yokaiti kantasi-waita-chari: "Naaka Judá-iti."

⁹ Iriima yokaiti kantasi-waita-chari: "Naaka Judá-iti." Kaari-tzimaita Judá-iti, tima iriitaki yasyitari Kamaari. Irootaki nontyirowa-kaanta-jyaariri apaata impinkatha-yitaimi. Ari iyotajiri omatatyaa notakotakami. *

¹⁰ Pimonkaratakiro nokamantakimiri, nokantaki: "Pinkisa-siwai-nityaa." Irootaki naamaakowintan-tyaamiri airo iñaanta-siritan-taitami. Timu kapichita-paaki iñaantai-tantyaariri ikaratzi nampiyitarori kipatsiki. ¹¹ Irootzi-mataki nompiyaki. Oisokiro piwiro pikimisantakiri, airo pampinaa-siwaitanta panintaa-jyaaro impinai-tajimiri, onkimiwaaityaaro yamathaitaatyimimi. †

¹² Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, ari nonkimita-kaantajiri tzinkamitsi otzinampitzirori itasorintsi-wankoti Pawa. Irasi iwiro isaikaji. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki iwairo Pawa, ari iyoitajiri Pawa asitaari. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki owairo owakirari Aapatyaawini, ari iyoitajiri isaikaji yoka inampiki Pawa, otzimi ariitaa-chani osaawiki ompoña-jyaaro inkitiki. Ari nonkinta-kota-jiniri aajatzi iwathaki owakirari nowairo. ¹³ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Laodicea-ki

¹⁴ "Iroka pisanakinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatotachari Laodicea-ki. Iri ñaanatziri ipaitai-tziri 'Omapirowi,' iriitaki yawintaa-sirita-piintaitari iñaawaitzirora iroopirori. Iriira ñaanatziriri iwitsika-kaitakiri pairani iroka kipatsi. Iroka ikantziri:

¹⁵ 'Noyotziro pantayitziri. Pikimitakaro kaari saawaata-tsini, kaari katsinkaata-tsini. Nonintziri naaka saawaari. Airorika osaawatzi,

* 3:9 Kamaari = Mishatantaniri † 3:11 amathairintsi

katsinkaari nonintzi. ¹⁶ Irooma pikimitaro iimpaari nijaa, ari nookamaran-kakami. ¹⁷ Pikanta-piinta-jiitzi awirokaiti: "Ashaaran-takana, tikatsi nonkowityaaji." Iro kantacha tira ari pinkantyya, owasiri-waitaniri pinatzii, manintaari, asinonkainkari, mawityaakiri, sapoka-mirikiri. ¹⁸ ontzimatyii pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiirimi nooroti itzimi itayiitakiri imporiryaa-pirotan-tyaari. Aritaki pimatajiro pashaarantyya. Pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiromi kitamaarori noithaari, airo pisapoka-miriki-waitanta, pipasiki-winta-waitakari. Pinkimita-kaantiro pamanantaa-tyiromi naawintaro pisita-kotan-tajyaari pimawityaaki-waitaki. ¹⁹ Iro namitari naaka nok-isathatziri notakotani, nowasankitairi. Ontzima-tyiira piriipirotai awirokaiti, pimpiya-siri-yitai. ²⁰ Pamini, kimiwaitaka nonkatziya-tyiimi intakiroki nokaimi nonkyaan-tyaari. Tzimatsi-rika kimakinari inthomponta, isinitana-rika nonkyii, aritaki antsipata-wakai-yaari akyoota-wakaiyaa. ²¹ Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, aritaki intsipata-yyaana nompinkathari-wintanti. Tima nomatakiro naaka nomatakiro noitsinampairo, notsipataari isaika-mintoki Asitanari nopinkathari-wintantaji. ²² Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

4

Kimosiriwintaantsi inkitiki

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii asitaryaanaka inkiti. Irijatzi apiitapajiro iñaanata-paana noñaakiri inkaaranki poimata-paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: "Thami jinoki ari noñaakaimirori onkarati awisatsini apaata." ² Ikanta nojasirin-katanaki jinoki, noñaakiro saika-mintotsi, osiyawaitakaro isaikanta-piintari pinkathari-pirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi aparoni saikantakarori. ³ Tima yoka saikain-tsiri siparyaa ikantaka, isiyakaro potsitakiri mapi karinikita-tsiri. Itapotakari oyi isaika-mintoki, ikimiwaitakaro oyi natsiryaaakiri mapi karinikita-tsiri. * ⁴ Tzimatsi aajatzi okaratzi 24 saika-mintotsi anta, irootaki osatika-kiriri niyaankiniki saikain-tsiri. Ari isaikayitakiri antari-konaiti, kitamaaro okantayitaka iithaari, ooro inayitaki yamathairi. ⁵ Nokimakiro ookatha-rontsi otzimi morikanain-tsiri opoñaanakaro saika-minto-tsiki. Tima tzimatsi anta 7 ootamintotsi waamatain-chari, iriitaki omontitakari saika-mintotsi. Iriitaki osiyakaa-wintariri Itasorintsiti Pawa, karatatsiri 7.

⁶ Tzimatsi inkaari omontitakari saika-mintotsi, kitijaa-niki okantaka. Tzimatsi 4 inkiti-wiri katziyain-chari, iriitaki tapotakirori iroka saika-mintotsi. Iro kantacha yoka inkiti-wiri otzimi oshiki irooki, irootaki yaminantari tsika-rika-payi, yaminantaro aajatzi itaapiilki. † ⁷ Aparoni inkiti-wiri isiyakari kashikari. Pasini isiyakari antari ipiraitari. Pasini atziri-poro inatzi. Iriima pasini isiyakari itzironka-waita pakitha. ‡ ⁸ Ipoñaasitaka otzimayitanaki isiwanki yoka inkiti-wiri, 6 isiwanki tzimayita-naintsiri. Otzimi oshiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomponta iwathaki. Iriitaki aakowinta-nakarori ipanthes-piintaki, kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi inatzii Pawa, Sintsi-pirori.

* **4:3** potsitakiri karinikita-tsiri = jaspe, cornalina; natsiryaaakiri karinikita-tsiri = esmeralda

† **4:6** kitijaa-niki = cristal ‡ **4:7** antari ipiraitari = becerro, toro, sirampari vaca

Iriitaki aňatzi iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi.

⁹ Ari ikanta-piintatya a yokapayi inkiti-wiri iwisiryaaawintari saikain-tsiri, añaanita-tsiri, ikantajüiti: “otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro.” Ikanta iñaakan-takiro yokaiti ipinkathata-piintakiri, ipaasoonkita-piintakiri, ¹⁰ imatanakiro aajatzi 24 antari-konaiti ityürowa-sita-nakari saikain-tsiri, añaanita-tsiri. Iwisiryaaawintanakari, yamathairyii-mota-nakari ipanakiri yamathairi pinkathari isaikakira. Ari iñiitzirori omapiro ipinkatharitziri yoka saikain-tsiri, tima imatawitaro antari-konaiti ipinkathari-wintantzi irirori. Ikantajüita-nakiri:

¹¹ ¡Nowinkathariti! ¡Pawá!

Irootaki kamiithatatsi otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro, pinkatharizimari, otzimi-motzimi pisintsinka.

Awiroka owitsika-yitakiro maaroni, tima awiroka ninta-sitain-chari ontzimayiti piwitsikani.

5

Sankinarintsi aajatzi Ipiraitari

¹ Noñaatziiri yoka saikaintziri saika-minto-tsiki, yairikaki irakopiroki aparoni sankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, ⁷ okaratzi yapiitaitakiro intsirikai-takiro airo yapinai-ryaan-taitaro. ² Noñaatzii aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, sinchiinka ikanta iñaawaitzi, ikantzi isampitantzi: “¿Paitama isinitai-takiri intsirika-ryüiro iroka sankinarintsi, impoña impinai-ryüiro?” ³ Tikatsi yaminaitiri isinitaitiri impinai-ryüiro iñaanatiro. Ti intzimi inkitiki, tikatsi aajatzi kipatsiki, ari okimitakari sarinka-winiki, ti intzimi ampinai-ryüironi iñaanatiro. ⁴ Antaroiti niraanaka, tima tikatsi matironi impinai-ryüiro iñaanatiro. ⁵ Ari ikantana aparoni antari-kona: “Aritaki piraaka. Pamini. Tzimatsi matzironi otzimi-motziri itasorinka, iriitaki matironi intsirika-ryüiro, impinai-ryüiro. Iriitaki aparoni charinita-kariri Judá, ipaitai-tziri ‘Kashikari.’ Irijatzi charinita-kariri David. Iriitaki isinitaitaki imatiro.”

⁶ Opoñaasitaka noñaaki aparoni ipiraitari. Ikatziyaka niyaankiniki osaikaki saika-mintotsi, isatikakari inkiti-wiriiti, aajatzi antari-konaiti. Kimiwaitaka yoka Ipiraitari aritaki iwamaawitai-takari pairani. Tzimatsi okaratzi 7 ichii. Tzimatsi aajatzi 7 irooki. Iriira siyakawinta-chari 7 Tasorintsi, ikaratzi iñiitairi maaroni kipatsiki. *

⁷ Ikanta Ipiraitari ijata-sita-nakiri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, yaapaakiro sankinarintsi yairikakiro irakopiroki. ⁸ Tima maaroni yoka 4 inkiti-wiri aajatzi antari-konaiti, ityürowa-sita-nakari Ipiraitari, ipinkathata-nakiri. Tzimayitatsi iwiyompi-minto-payi. Tzimayitatsi ikasankai-nkariti itaayitakiri iwitsika-nakita-sitakiro ooro, iwayitakiro anta. Tima iroka kasankainkari irootaki siyakawinta-chari yamanamanatani ikaratzi yasiyitaari Pawa. † ⁹ Ari ipanthai-tanakiro owakirari panthaantsi, ipanthea-kotziri ipiraitari, ikantzi:

Awiroka iriipirori, isinitai-tzimi pairikiro sankinarintsi, awiroka ontsirika-ryaironi,

* 5:6 Ipiraitari = cordero † 5:8 yasiyitaari Pawa = kitisiriri

Awiroka kapathai-nkataintsi yatsipita-kaitakami, pipinako-wintajiri atziri-payi yasitan-taariri Pawa.

Aripaiti yasiyitaari Pawa ikaratzi shininkata-wakai-yitachari tsika-rika-payi, ikaratzi kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzi nampiyitarori tsika-rika anta, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi.

¹⁰ Awiroka kantakaarori ikimitan-taariri Ompira-tasorintsitaari, ipinkathari-wintziri Pawa.

Iriiyitakira pinkathari-wintairini osaawi-satziiti.

¹¹ Opoña-sitaka noñaaki oshiki Maninkariiti piyotzi-Winta-paakarori saika-mintotsi, tsika isaikaki inkiti-wiriiti aajatzi antari-konaiti. Ari ipiyo-piro-jiita-paaka oshiki, oshikini Maninkariiti. ¹² Ikantajiiiti:

Yoka ipira yatsipita-kaawitai-takari, iriira iriipirota-tsini ontzimi-motan-tyaariri itasorinka, iwaararo, iyotani, isintsinka, ipinkathanka, iwaniinkaro, aajatzi iwisiryaawintanka. ‡

¹³ Nokimatzi ipantheta-jiitanaki maaroni saikantarori inkiti, kipatsi, inkaari, sarinka-wini. Ikantajiiiti:

Yoka saikaintsiri saika-minto-tsiki, itsipatakari ipiraitari, wisiryaawintaari inatzi, pinkathataari inatzi, otzimi-motziri iwaniinkaro,

ipinkathari-wintantzi, irasi iwiro.

¹⁴ Iriira inkiti-wiriiti apiiyapiitziirori ikantzi, “Omapirowí.” Iriima antari-konaiti otyirowa ikantajiiitaka ipinkatha-jiitari yoka kanta-jitaa-chani.

6

Intsirika-yiitakiro

¹ Opoña noñaakiri Ipiraitari intsirika-ryaanakiro itanakarori intsirikai-takiro. Ari isinchiin-katanaki iñaawaitanaki aparoni inkiti-wiri karatatsiri 4, okimiwaitakaro ookatha-rontsi, ikantzi: “¡Pimpoki!”

* ² Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka aparoni kitamaarori ikyaakoitari, tzimatsi kyaakota-kariri yairikakiro iwyaamini. Yamathaitai-tawakiri, jataki iwayirityaa, yapirotanti. †

³ Ipoña Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, apitita-tsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri karatatsiri 4, ikantzi: “¡Pimpoki!”

⁴ Ari isiyapaaka pasini ikyaakoitari kityonkari, ipaitawakiri antaroiti wisa-mintotsi kyaakota-kariri. Iri iwaitaki iwashaanta-kairi atziri-payi isaiki kamiitha kipatsiki. Irojatzii opoñaan-tanakari iwamaa-wakaiyita.

⁵ Ipoña Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, mawatatsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka pasini ikyaakoitari potsitari, yairikaki imonkara-minto kyaakota-kariri. ⁶ Nokimatzi iñaawaita-naintsiri ikatziya-jiitaka inkiti-wiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti kapichiini piwankiri, pimpinatakaa-pirotyaaro, tima ti ontzima-piroti. Aritaki

paaki oshiki kiriiki aparoni kitaitiri, irojatzi iñiitan-takyaarori antaroiti tashitsi. Iro kantacha airo piwaaripirotzitaro pankirintsi tsika yaayitai-tziro iraitsiri, tsika yaayitai-tziro aajatzi yiinkantsi.” ‡

⁷ Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” ⁸ Naminaki, noñaatziiri isiyatai-paaka pasini ikyaakoitari kitiriri, ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” kyaakota-kariri. Ari itsipatakari ipaitai-tziri “Sarinka-wini.” Yoka ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” isinitai-takiri iwamaayiti oshiki osaawi-satziiti. Tzimayitatsi iwamaakaan-takiri iwisantantaityaari sataa-mintotsi, tzimayitatsi aayitiri itashi, pasini aayitakiri mantsiyarintsi, pasini yatsika-yitiri katsimari piratsi. §

⁹ Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Noñaatziiri oponkitziki taamintotsi isiri-payi ikaratzi iwamaawintai-takiri yiriipirotziki ikinkithata-kotairo iñaani Pawa. ¹⁰ Iriitaki kaimayita-naintsi sintsiini, ikantajiitzi: “Nowinkathari-piroti, Tasorintsi, Iriipirori. ¿Tsikapaitima onkarati piyaawintyaa onkanyaa pinkisako-wintan-tyaanari, piwasankitaa-yitajiri osaawi-satziiti?” ¹¹ Ipoñaá ipaitakiri kitamaarori kithaarintsi inkithaatyaa, ikantzi: “Pijatakairo pimakoryaawaki irojatzi yariitan-takyaari pirintziiti pikaratziri pantawaitaki. Tima ontzimatyii iwamaitiri iriroriiti inkimita-kotyaaamiro awirokaiti.”

¹² Noñaatziiri Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, oyotapaaka aparoni inthonkan-tyaarori. Ari omapoka-nakari antaroiti onikaro. Tsiwaki-matanaki ooryaatsiri, tsitiniki okantanaka. Kityonka ikanatanaka kasiri ikimita-nakaro iraaantsi. * ¹³ Ari ithopiryaa-yitanaki impokiro, ikimiwaita-nakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otikakitziro antaroiti tampyaa. † ¹⁴ Ti onkoñaatanaji inkiti, okimiwaita-nakaro apinaita-ranki antaroiti tsipana. Ti iñiitajiro otzisi-payi ithonka otaranka-yitanaki aajatzi othampisi-payi. ¹⁵ Omanajiitanaka atziri-payi impirita-moroki. Ari ikaratzi imanajiitanaka maaroni, pinkathariti, iriipiroriiti, ijiwari-payi owayiriiti, ashaaranta-niriiti, sintsiiriiti, ompirataariiti, saikasi-waita-niriiti, maaroni. ¹⁶ Yokaiti manayitanainchari ikaima-kaimata-nakiro otzisi, mapipayi, ikantzi: “Patsinaka-jitina. Pimanina airo noñaantari saikain-tsiri iwinkathari-mintoki. Pimanina airo noñaantaro iyatsimanka Ipiraitari. ¹⁷ Tima monkarapaitita-paakaa iyatsimanka. ¿Tzimatsima amawitaironi?”

7

144,000 ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaaki ikatziyayita 4 Maninkariiti tsika-rika owachintitapaja kipatsi. Iriitaki otamakatakairori antaroiti tampyaa. Iro kaari iñaitantaro otamakata-kairo inkaari, ti iñiitiro aajatzi owaraa-pana-yitiro osi inchato. ² Ipoñaá noñaaki aajatzi pasini Maninkari itonkaa-paaki isitowa-kirotzitiro ooryaatsiri.

‡ **6:6** Iro ikantaitakiri aka: “Pimpimanti apapona-roini opani trigo onkarati ompinatyaa aparoni kiriiki denario. Pimpimanti mawapona-roini opani cebada onkarati ompinatyaa aparoni kiriiki denario.” § **6:8** tzimayitatsi = 1/4 * **6:12** tsitiniki okantanaka = okimitaka mirimasita-tsiri kithaarintsi † **6:13** chochoki = higuera, higo

Iriitaki amakirori ikintako-minto Pawa, Añaanita-tsiri. Sinchi-inka iñaanata-paakiri 4 Maninkariiti. Tima yokaiti 4 Maninkariiti, otzimi-motziri isintsinka, isinitai-takiri iyaaripiro tiro kipatsi aajatzi inkaari. ³ Ikantapaakiri: “Apaata pikaaripiro tiro kipatsi, inkaari, inchato-payi, nopohtota-wakiriita nonkintako-tamakotantyaariri impira-yitaari Pawa.” ⁴ Nokimatziii aparoni kinkitha-waitakota-nakiriri ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri. Ikarajiiitzi 144,000. Iriiyitaki karatatsiri 12 inasiyitaja icharini-yitari Israel. ⁵ Ikintako-tamakoitaki 12,000 icharini-payi Judá, 12,000 icharini-payi Rubén, 12,000 icharini-payi Gad, ⁶ 12,000 icharini-payi Aser, 12,000 icharini-payi Neftalí, 12,000 icharini-payi Manasés, ⁷ 12,000 icharini-payi Simeón, 12,000 icharini-payi Leví, 12,000 icharini-payi Isacar, ⁸ 12,000 icharini-payi Zabulón, 12,000 icharini-payi José, 12,000 icharini-payi Benjamín.

Kitamaaro-yitain-tsiri ikithaa-yitaka

⁹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii ipiyojiitaka atziri-payi. Tima oshiki-piro ikantaka, tikachaa-jaini matironi iyotiri tsikarika ikarajiiitzi. Iriiyitakira poñaayitain-chari tsika ipinkathari-wintzi-taikari tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampitzi-yiwitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsikarika-payi. Yoka atziri-payi, iriitaki katziyi-mota-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki aajatzi Ipiraitari, kitamaaro ikantayitaka ikithaa-yitaka. Yairika-yitaki kompirosi-pina. * ¹⁰ Tharowinta ikantajiiitaka, ikaimajiiitzi ikantzi:

Iriira Pawa wawisaa-kotan-tatsiri, iriitakira saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, itsipatakari Ipiraitari.

¹¹ Ipoña ityirowa-jiitanaka tapothaita-kirori pinkathari-mintotsi. Yoka ikarajiiitaki: Maninkariiti, antari-konaiti aajatzi inkiti-wiri-payi karatatsiri 4. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ¹² ikantajiiitzi:

“¡Omapirowí! Tharowintaari inatzi irirori, otzimi-motziri iwani-inkaro, yotaniri inatzi,

paasoonkitaari inatzi, pinkathataari inatzi,

tzimatsi itasorinka aajatzi isintsinka.

Asi owairo awisiryaawinta-jyaari Pawa. Omapirowí.”

¹³ Ipoña iñaanata-nakina aparoni antari-kona, ikantzi isampitana: “¿Paitama yokaiti kitamaaro-thaitain-tsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?” ¹⁴ Ari nokanta-nakiri naaka: “Taanitya, piyotziro awiroka nowinkathariti.” Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitakira ñaayita-kirori ‘Antaroti Kimaatsi-waitaantsi.’ Okimiwaitakaro inkiwayitan-takyaaromi iithaari iriraani Ipiraitari, irootaki kitamaaro-piro-masita-kairori. ¹⁵ Irootaki imatantaarori yoitsinampairi yokaiti ikatziyi-motaari Pawa isaika-mintoki. Irasi iwiro kitaitiri aajatzi tsitiniri yantawaitainiri itasorintsi-pankotiki. Yoka saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikimitaaro iriimi katziya-thaantitainchani, yaimpiyaari yokaiti. ¹⁶ Airo itasha-niinta-waitaji, airo

* 7:9 Ipiraitari = Cordero

imiri-niinta-waitaji, airo ikimaatsi-waitaari ooryaatsiri, airo yatsipi-waitaaro amasawirintsi. ¹⁷ tima yoka Ipiraitari, tsipata-kariri saikaintsiri iwinkathari-mintoki, iriitakira aamaako-winta-jyaarini, inkimita-kaantairi yaamaako-wintaitari ipiraitari, iriitaki aayitairini yirakajiri nijaa añaakaan-tatsiri. Tima Pawa oshipirotairini, yiraawai-yitaka.”

8

Karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro

¹ Ikanta Ipiraitari, intsirika-ryaakiro pasini karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro. Osamani kapichiini imairitaita-paintzi inkitiki, tikachaa-jaini aparoni ñaawaita-tsini. * ² Ipoña noñaakiri 7 Maninkari itsipata-piintakari Pawa. Ipitakiri tyoomintotsi. ³ Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, ikatziyi-mota-paakaro taamintotsi, yairika-nakitakiro iwitsikai-tziri ooro. Yoka Maninkari, ipaitawakiri oshiki kasankainkari intaantyaaro yairika-nakitakiri. Ari okonowakaro yamanani atziri-payi yasiyitaari Pawa, kimiwaitaka ompiyota-kyaami taaminto-tsiki. † ⁴ Okanta otaanaka kasankainkari anta yairika-nakitakiri Maninkari, katziyai-nkatanaka oyachaari okonowai-nkata-nakaro yamanani yasiyitaari Pawa, oshiki onimotakiri. ⁵ Ipoña yoka Maninkari airika-nakitakiro itaaminto, yaaki owaamari-minkiti taamintotsi, ititakiri yairika-nakitakiri. Yookakiri kipatsiki. Ari omapoka-nakari kampinii-nkata-naintsiri, antaroiti ookathatanaka, antaroiti onikanaka aajatzi.

Tyoomintotsi-payi

⁶ Owitsika-jiitanaka 7 Maninkari intyoojiiti.

⁷ Ari yitanakaro aparoni Maninkari ityootanaki, omapoka-sita-paaka ookathatanaka, oparyaa-paaki kipatsiki sharaka okonowanakaro iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kashitani kipatsi ontayaa inchatopayi, aajatzi inchasi-payi. ‡

⁸ Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka otonkanaki kimitakarori antaroiti otzisi, sitowanaki paamari ookapaaka inkaariki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi tsika otzimayitzi nijaa aajatzi inkaari-payi okimita-nakaro iraantsi. ⁹ Iro yapirotyaami inkamayitimi kashitani ikaratzi saikayitan-tarori inkaari, iro apirotyaami kashitani antaroiti amaatako-mintotsipayi. ¹⁰ Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka ithopiryaanaki impokiro, paama ikantanaka irojatzi tsika otzimayitzi nijaa, iro apirotyaami kashitani antaraani, aajatzi tsika ikaapiintaitzi nijaa. ¹¹ Yoka impokiro paryaanain-tsiri kipatsiki ipaitai-tziri “Kipisiri.” Tima kipishaa ikantapaakaro maaroni nijaa tsika oparyayitaki ipomiki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri irakirora nijaa.

¹² Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka itsitini-kitanaki ooryaatsiri, iro apirotyaami kashitani ti ooryaaji kitaitiri. Ari ikimita-nakari kasiri aajatzi impokiro, ti yoorintajyaa tsitiniriki.

* 8:1 Ipiraitari = Cordero; osamani kapichiini = 1/2 hora. † 8:3 yasiyitaari Pawa = kitisiririritti

‡ 8:7 ookathatanaka = oparyaa-paaki paamari § 8:7 iro apirotyaami kashitani = 1/3

¹³ Nokimatzii poimata-paintsiri yarapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha inatzi, ikantapaaki ikawinthaatzi: “¡Ñaamisa, ñaamisa, ñaamisa, inkanta-machiitiri inkarati nampita-jyaaroni kipatsiki, iri-itaki atspityaaroni yotapain-chari intyootawaji mawa Maninkari-payi!”

9

¹ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari. Noñaatzii ithatyaanaki osiyakariri impokiro irojatzzi kipatsiki. Iriira isinitaitaki yasitaryairo omorona inthopointa-pirola-tsiri. ² Ikanta yasitaryaakiro, ari ositowain-katanaki kachaari, iroowaitaki okantaranki antaroiti ootaantsi. Anaanakiri ooryaatsiri aajatzi tampyainka. ³ Ari isitowanakiri kachaariki oshiki tsinaro-niro, ikimita-paakari ikintantzi kintoniro. ⁴ Ti isinitaitiri iwaaripirotiroti pankirintsi, inchasi-payi, inchatopayi. Apatziro ikintayita-paakiri atziri-payi kaari ikintako-tamakoyitzi Pawa. ⁵ Yokapayi tsinaro-niro, ti isinitaitiri iwamairi atziri-payi ikintayitakiri. Intaini ikimaatsita-kaayita-sitakari ikaratzi 5 kasiri. Antaroiti ikatsitzi-motakiri, iroowaitaki iyatsinka kintoniro. ⁶ Oshikira inkimaatsi-waityaa atziri-payi, inintawityaa inkama-pithatiri, airo okanta-tzimaita.

⁷ Yokapayi tsinaro-niro ikimita-kotakari ikyaakoitari iñaanta-kaitari iwayirityaa, yamathai-yitakari ooro. Atziri-poro-waitaki ikantayitaka.

* ⁸ Santha-pitaisi okanta iisi, iroowaitaki oisi kooya. Antaro-payi iraiiki iroowaitaki iraiiki kashikari. ⁹ Kimiwaitaka ikithaata-karomi asiro-taki iniiki. Antaroiti impoimatanaki yarajiiitanaki, iroowaitaki opoimatzi isiya-kotan-taitari inosika-yitziro ikyaakoitari aririka ijataiti iwayirita-wakaityaa. ¹⁰ Ikimitakari kintoniro-payi oztimayitzi ithoyini ipatzisi-thaki. Ikaratzi 5 kasiri osamanitzi awisantyaari iyatsinka. ¹¹ Yoka ijiwaritakari tsinaro-niro, Maninkari inawitaka, iriitakira pinkathari-wintan-tatsiri anta inthopointa-pirotzi omorona. Ipaitaitziri “Apirotan-taniri.” Iñaaniki Heber-iiti, ipaitai-tziri “Abadón.” Iñaaniki wirakocha, ipaitai-tziri “Apolión.” †

¹² Arira owiraari itanakarori ikaminthaataitzi “¡ñaamisa!” Iro kantacha ainirora oyota omonkaratyaa apiti inkantaiti “¡ñaamisa!”

¹³ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, ainiro oyotapaaka intyootawaji aparoni Maninkari irojatzzi imonkaratan-tyaari 7 Maninkari-iti. Nokimatzii ñaawaita-naintsiri osorinachii-nampiki taamintotsi montita-kariri Pawa. ¹⁴ Iñaanata-paakiri Maninkari tyootanain-tsiri, ikantziri: “Poosoryaa-kotiri 4 Maninkari kimitakarori oosotatyii-imi nijaa Antaraani.” ¹⁵ Yoosoryaa-koitakiri Maninkari ayimatakiri iwanti. Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. Irootaki yoosoryaa-koitan-takariri yapirotanti. ‡ ¹⁶ Tzimatsi oshiki owayiriiti kyaakota-kariri ipiraitari. Ikantai-takina, ikarajiiitzi 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷ Ipoñaa noñaakiri ikoñaa-pirotanaki yoka owayiriiti noñaawyatakari, ikithaa-yitakaro asiro-taki iniiki. Tzimatsi poriryaa-thaitain-tsiri ikimitakari paamari, pasini kityonkaironka-thaitain-tsiri, pasini kitirithaitain-tsiri. Yokapayi ikyaakoitari, iriwaitaki iito kashikari. Ositowanaki ipaantiki paamari, kachaari,

* **9:7** ikyaakoitari = caballo † **9:11** iñaani wirakocha = griego ‡ **9:15** Iro yapirotirinimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi = 1/3 atziri-payi tzimatsiri kipatsi

kitiri-moito okantanaka kachaari, oshiki ositzinka. ¹⁸ Iroka okaratzi sitowanain-tsiri ipaantiki, iro apirotirimi owamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. ¹⁹ Tima ipaantiki ikyaakoitari otzimayitzi isintsinka. Kantatsi yatsikan-tantyaaro aajatzi ipatzisitha, ikimiwaitakari maranki.

²⁰ Iro kantacha, tira iwashaantiro ikaaripiro-yitzi atziri-payi kaari iwamaiti. Aikiro ijatakaa-tziro ipinkatha-yitanakiri piyari-payi, ipinkathatziri osiyakaaronsi iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, asiro, mapi, incha-kota, iriyyitaki iwawa-niroti, tizimaita iŋaanta-niti, ti inkimani, ti yaniita-niti. § ²¹ Tira iwashaantiro iwan-tayitzi, ikisaminthatantzi, imayimpitzi, ikosiyitzi.

10

Maninkari airika-kirori yanini sankinarintsi

¹ Ipoŋaa noŋaaki isaawii-nkata-paaki pasini Maninkari, ikinanta-paakoro minkori, kimiwaitaka yoka iro inkithaata-kyaami minkori. Kimiwaitaka iriimi oyi yamathaitakyaai iitoki. Siparyaa ikantaka iporoki, iriwaitaki ooryaatsiri. Kimitaka omorika-tyiimi ipori-payi. ² Yairikaki yanini sankinarintsi panaryain-chari. Ikanta yayiitzi-mata-paakira, yaatzikan-tapaakaro iitzi-pirori inkaariki, irooma yampati yaatzikan-tapaakaro kipatsiki. ³ Ikaimapaaki sintsiini, iriwaitaki ikaimi kashikari. Omapoka-sitanaka ookathatanaka, 7 okaratzi apiitanakiro ookathata. ⁴ Okanta okarata-paaki 7 ookathataka, ari nonintawita nosankinatiro mi nokimakiri iŋaawaitakiri ookatha-rontsiki. Nokimatzi iŋaanata-nakina aparoni inkiti-satzi, ikantana: "Airo pisankinatziro pikimakiri ookatha-rontsiki." ⁵ Ipoŋaa iŋaawaitanaki noŋaakiri Maninkari yaatzika-paakiro inkaari aajatzi kipatsi. Itzinaawakota-nakiro irako-pirori, ⁶ iro iyoitan-tyaari ti inthaiyaa. Ikan-tanaki: "Iriitaki Pawa oyotziro iro mapiro nonkamantimi, iriitaki Aŋaanita-tsiri, witsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, maaroni ikaratzi tzimantarori. Tira osamanitapaji, ⁷ irootaintsi intyooti owiraantarori Maninkari, arira omonkara-paitityaari okaratzi ikantakiriri Pawa Kamantan-tzinkariiti ikamantantiro kaari iyotako-witaita pairani."

⁸ Nokimatzi yapiita-nakiro iŋaanatana inkiti-satzi, ikantana: "Pijata-sitiri Maninkari katziyain-chari inkaariki aajatzi kipatsiki, payiro awiroka sankinarintsi panaryain-chari yairikakiri." ⁹ Ari nokantakiro. Nojata-sita-nakiri Maninkari, nokampita-paakiri, nokantziri: "Pimpinaro sankinarintsi." Ipoŋaa ikantanakina irirori: "Iroka, piyaaro. Oshiki owochanka, iriwaitaki pitsi aririka piwakyaro, irooma aririka piniyakiro, oshiki okipisikimi pimotyaaiki." ¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakaro. Ari okantaka, pochakitaki iriwaitaki pitsi, iro kantacha oshiki okipisika-nakina nomotyaaiki. ¹¹ Ipoŋaa ikantanakina Maninkari: "Pikamantantajiro onkarati awishimo-yitirini ikaratzi nampiyitarori tsika-rika-payi anta, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iŋaani tsika-rika-payi. Pinkaman-tayitairi aajatzi pinkathariiti."

11

Apiti kinkithata-kowintan-taniri

¹ Ipoŋaa ipaitakina kotzikiri, nomonkara-minto onatyii. Ikantaitana: "Pijati pimonkaratiro tasorintsi-panko, aajatzi taamintotsi. Piyotiri aajatzi tsika ikaratzi piyotain-chari anta ipinkathatantsi. ² Airo pimonkaratziro intakiroki tasorintsi-panko. Iro isinitai-takiniriri pasini-satzi atziri-payi, arira impiyojuityaa maimanitan-taniri anta tasorintsiki nampitsi. Ari yawishiri inkarati 42 kasiri osamaniti. *

³ Aripaitira, nontyaanti apiti kinkithata-kotinari, iriitakira kinkithata-paakironi awisayita-tsini, onkarati 1260 kitaitiri inkinkithata-kotina. Inkimita-kotyaari ikanta ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari." †

⁴ Yoka apiti kinkithata-kowintan-taniri, iriitaki isiyakaa-wintaitakiri pairani apiti inchato, irijatzi isiyakaa-wintaitakiri apiti yoota-minto Pawa pinkathari-wintziriri kipatsi-satziiti. ‡ ⁵ Intzimirika nintatsini imaimanitiri yoka apiti kinkithata-kowintaniri, ari isitowanaki ipaantiki paamari, yapirotakiri kisaniintziriri. Ari inkantyaari maaroni nintawita-chani imaimanitiri, ari inkamaki.

⁶ Yoka kinkithata-kowintaniri ontzimi-motiri isintsinka. Ari inkanta-kaakyaaro irirori airo oparyaaji inkani irojatziki imonkaratan-takyaarori ikinkithata-kaantzi. Ari onkantakiki impiyiro iraantsi nijaa-payi. Ari onkantakiki ontzimi ompaityaa pomirintsitzi-mowaityaarini osaawi-satzi. Ari yapii-yapiitiro okaratzi inintziri irirori. ⁷ Aririka onkarata-paaki ikinkithataki, ari isitowa-nakiri kowiinkari owantaniri impoŋaa-kyaaoro omoroki inthopointa-pirota-tsiri, imaimanipaakiri apiti kinkithata-kowintaniri, irojatziki iwamaan-takyaariri.

⁸ Yookanakiri iwamaani awotsiki antaroitiki nampitsi, tsika ipaikakotai-takiri pairani Iwinkathariti. Iro siyakaa-winta-chari "Paamaarini" aajatzi "Apitantoni." ⁹ Airo isinitai-tziri inkitaitiri iwamaani, aririka awisaniintanaki mawa kitaitiri onkarati osamaniti yaminaminthaitiri. Ithonka iŋiiri nampiyitarori tsika-rika-payi, shininkatawaka-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iŋaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintaitziri tsika-rika-payi. ¹⁰ Antaroiti yoimosirinkyaa kipatsi-satziiti, impasita-wakai-yityaa opaiyitarika. Kimosiri inkanta-yityaa iwamaaita-kirira apitiroiti kinkithatakotaniri kimaatsita-kaayita-kariri kipatsi-satziiti. ¹¹ Iro kantacha, awisaniintanaki pasini mawa kitaitiri, itasonkairi Pawa yokaiti, aŋaayitaji. Ipoŋaa ipiriintaja. Oshiki itharowai-tanaki iŋiitakiri ipiriintaja. ¹² Ikimaitakiki sintsirini ŋaantsi inkitikiki, ikantaitakiki: "Patiiti aka jinoki." Imapoka-sitanaka iwajinokan-tanaaro minkori. Tima iŋaawajiri maaroni kisaniinta-waita-kiriri. ¹³ Ari onikanakari antaroiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitakiki ikaratzi 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanakiki: "Omapiro otzimi isintsinka Pawa saikatsirini inkitikiki." §

¹⁴ Ari awisawitakiki apiti ikantaitakiki "iŋaamisa!" Iro kantacha, irootaintsirini iŋiitiro mawatatsini.

Owiraantarori tyootaantsi

¹⁵ Ipoŋaa ityootanaki owiraantarori Maninkari, ari ikaimai-tanaki sintsiini inkitikiki, ikantaitziki:

¹⁵ Ipoŋaa ityootanaki owiraantarori Maninkari, ari ikaimai-tanaki sintsiini inkitikiki, ikantaitziki:

* 11:2 42 kasiri = 1260 kitaitiri = awisaniintanaki mawa osarintsi osamaniti † 11:3 ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari = mirimasita-tsiri kithaarintsi ‡ 11:4 inchato = olivo § 11:13 iro apirotiromi nampitsi = tsika-rika otzimi 10 pankotsi, oporokanaki aparoni, ari okantakari maaroni nampitsi.

Iroñaaka impinkathari-wintantai Awinkathariti kipatsi-kinta.
 Ari impinkathari-wintantai Saipatzii-totaari, ityaantakiri Pawa,
 irasi iwiro impinkathari-wintantaji. ¹⁶ Ari ityirowa-jiitanaka 24
 antari-konaiti, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ¹⁷ ikantajijitzi:
 ¡Pawá! ¡Pinkathari! ¡Sintsi-pirorí!
 Awirokatakiki iroñaaka, pitzimita pairani, irootzi-matakiki pimpiyi.
 Oshiki nompaasoonkitimi, tima pimatakiro piñaakan-tziro pis-
 intsinka, pipinkathari-wintantzi.
¹⁸ Pairani oshiki ikisaniintakimi atziri-payi,
 irooma iroñaaka, monkarata-paaka piñaakan-tajjaariri piyatsi-
 manka,
 piwasankitaaajiri kamayitain-tsiri,
 papirotairi wamaanta-yitain-tsiri.
 Aripaiti pimpina-yitairi Kamantan-tzinkariiti pimpiratani awiroka,
 ari pinkimitaajiri maaroni kitisiriri pasiyitari, ikaratzi pinkatha-
 yitajimiri.
 Maaroni pimpina-yitairi, pitanakyaari antari-payi aajatzi yanini-payi,
 maaroni.” *
¹⁹ Ipoñaá asitaryaanaka itasorintsi-pankoti Pawa anta inkitiki,
 koñaawaitanaki tasorintsi-moko tsika ititakoi-tziro sankinata-kota-
 chari ikasiya-kaitani. Antaro ookathanaka, onikanaka kipatsi,
 paryaapaaki antaroiti jiriniki.

12

Kooya aajatzi kyaatsi

¹ Opoñaá okoñaatanaki inkitiki aamparintsi. Noñaatzii aparoni
 kooya, iriiwaitaki ooryaatsiri okithaatakari, iriira kasiri okatziyantaka.
 Amathaita-kotakari ikaratzi 12 impokiro. ² Tima omotyaatatzii iroka
 kooya. Oshiki okaima-kaima-waitaki okimaatsita ontzima-niti. ³ Ari
 okoñaatanaki inkitiki pasini aamparintsi. Noñaatzii aparoni kyaatsi,
 kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, aajatzi 10 ichii. Yamathai-
 yitakiro iito. ⁴ Oshiki impokiro itatsikan-takari ipatsisita, iro imatirimi
 kashitani itzimayitzi impokiro, itziryaakiri kipatsiki. Ikanta ipokaki
 kyaatsi osaiki kooya, inintaki iwityaaro iincha-nikiti aririka intzima-
 paaki. * ⁵ Okanta otzima-nitaki kooya, siramparyaa-niki inatzi.
 Iriitaki jiwatan-tajjaarini atziri-payi irasiro-kotziti. Omapoka-sitaka
 yaitanakiri isaikaki Pawa iwinkathari-mintoki. ⁶ Irooma kooya,
 siyanaka iroori otzisi-masiki. Ari iwitsika-kiniro Pawa tsika on-
 ampityaaro, onkarati 1260 kitaitiri inpaitiro owariti anta.
⁷ Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel
 maimanitan-taintsiri itsipatakari Imaninkariti. Iriitaki imaimanitaki
 Kyaatsi itsipayitakari irirori Imaninkariti. ⁸ Titzimaita ontzima-piroti
 isintsinka yoka Kyaatzi aajatzi Imaninkariti. Ti isinitaitiri isaikawaiti
 inkitiki. ⁹ Ari itziryai-takiri Kyaatzi itsipatai-takiri Imaninkariti. Yoka
 Kyaatsi itziryai-takiri, iriitaki ipaitai-tziri “Kamaari,” ipaita aajatzi
 “Mishatantaniri.” Iriitaki nintatsiri yamatawitiri maaroni atziri
 ikaratzi nampitarori kipatsiki. ¹⁰ Nokimataitatzii ñaawaita-naintsiri
 sintsiini inkitiki, ikantzi:
 Yitaita-nakaro ipinkathari-wintantzi Pawa,

* 11:18 pinkatha-yitajimiri: wairontsi * 12:4 iro imatirimi kashitani = 1/3

yitaita-nakaro iŋaakan-tziri isintsinka, iwawisaa-kotantai.

Yitaita-nakaro aajatzi Saipatzii-totaari ityaankakiri.

Tima itziryaakiri kamanta-kota-piinta-kiriri apaitziri “iyikiiti.”

Kitaitiri aajatzi tsitiniri kamanta-kota-piintziri Awawani.

¹¹ Tima yokaiti ipaitai-tziri “iyiki” yoitsinampajiri irirori Kamaari,

tima ikamawintajiri Ipiraitari, kapathainka ikantaka ikamaki.

Irootaki imatantaarori aajatzi irirori ikinkithatairo ŋaantsi,

iwinthataaro irirori inkamawintairi Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki pintharowintan-tyaari awirokaiti inkiti-satzi.

Inkanta-machiitimi awirokaiti kipatsi-satzi, aajatzi nijaa-wiri,

Tima katsima ikantanaka Kamaari itziryai-takiri tsika pisaiki,

Iro ikatsimatan-takari, tima iyotzi oyotapaaka kapichiini.”

¹³ Ikanta iŋaakiro Kyaatsi itziryii-takiri kipatsiki, yitanakaro ikimaatsita-kaawaitakaro kooya owaiyan-takiriri siramparyaa-niki.

¹⁴ Iro kantacha, tzimanaki apiti osiwanki, iroowaitaki isiwanki pakitha. Iro arantanakari ojatiro otzisi-masiki, osaika-pithatiri intaina maranki. Ari awisaniintanaki mawa osarintsi osaikawaiti anta. †

¹⁵ Ikanta iriiti maranki yoimisitowanaki nijaa ipaantiki, iroowaitanaki antaraani nijaa. Inintawita iwiinkiro aririka oonka-kotanyakaa. ¹⁶ Iro kantacha, tankanaki kipatsi, oniyaita-wakiro nijaa, ari okanta awisakotan-takari kooyara. ¹⁷ Ari opoŋaa ikatsima-pirotanaki kyaatsi. Jataki iwayirityaari pasini otomiiti iroka kooya. Iriiyitaki isiyakaa-wintaitzi kimisanta-kirori ikantakaantani Pawa, akowintanaarori ŋaantsi ikinkithata-koitziri Jesús Saipatzii-totaari.

13

Apiti kowiinkari owantaniri antami-wiri

¹ Ikanta nokatziya-paaka inkaari-thapyaaiki. Noŋaatzii isitowanaki nijaaki aparoni kowiinkari owantaniri antami-wiri. Tzimatsi okaratzi 10 ichii, aajatzi 7 iito. Yamathai-yitakiro ichii-payi. Tzimatsi isankinai-takiri iitoki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ² Yoka owantaniri iriwaitaki ikaninatzi kashikari. Irooma iitzi-payi iriwaitaki maini. Iroowaitaki ipaanti kashikari. Iriitaki opakiriri isintsika kyaatsi, iriipiro ipinkathari-wintan-tanaki yoka owantaniri. ³ Okanta aparoni iito yoka owantaniri kimiwaitaka iwamaita-kiromi, iro kantacha aajatzi aŋaaji. Oshiki ipampoyaa-winthata-nakiri osaawi-satziiti, ikimisanta-nakiri. ⁴ Oshiki impinkathata-nakiri, iriitaki itharowintanaki, ikantajiitzi: “¿Tzimatsima monkaratyaarini yoka owantaniri? ¿Tzimatsima oitsinampairini?” Ari ikimitai-takiriri aajatzi kyaatsi, itharowintai-tanakari, tima iriitaki opakiriri isintsika yoka owantaniri.

⁵ Isinitai-takiri iŋaawaita-piinti yoka owantaniri, ithainka-tasorintsi-waitanaki. Iriitaki yaminaitaki impinkathariti, ikaratzi 42 kasiri ipinkathari-wintantaki. ⁶ Oshiki ithainka-tasorintsi-waitaki ipairyaa-waita-sitakari Pawa, ipairyaa-waita-sitakaro tasorintsi-thaanti, ipairyaa-waita-sitakari inkiti-satzi. ⁷ Iriitaki owayirityaarini yasiyitari Pawa, inintzi yoitsinampairi. Iriitaki yaminaitaki impinkathari-wintairi ikaratzi shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iŋaani tsika-rika-payi, ikaratzi

† **12:14** Ari awisaniintanaki mawa osarintsi = aparoni osarintsi, osarintsi-payi ipoŋaa kashitani osarintsi

ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi. * 8 Oshiki ipinkathata-nakiri osaawiki-satziiti kaari sankinata-kota-chani tsika isankinata-koyitaka iyosiitai-takiri pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, inkarati yañaakai-tairi, ikaratzi ikamawintairi Ipiraitari. †

9 Kowirori inkimathatiro iroka, inkimisanti:

10 Inkarati iminkyaa-waitaiti, ¡matiroota!

Inkarati wamaantyaaroni sataa-mintotsi, ari inkimitai-tairi apaata irirori iwamaan-taityaari sataa-mintotsi.

Irootaki yoisokirotan-tyaarori inkimisantairi yasiyitari Pawa.

11 Ipoña noñaaki pasini kowiinkari antami-wiri isitowanaki kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapo-tirimpita ichii ipiraitari. Iriitaki ñaawaita-paintsiri, isiyapaakari kyaatzi. 12 Yoka antami-wiri otzimi-motziri isintsinka. Ipasankyaa-wakari itakarori owantaniri iwamawitai-takari iito, aajatzi añaaaji. Isintsitakiri atziri-payi impinkathatairi itakarori owantaniri. 13 Tima iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Ithonka iñaayitakiri maaroni atziri iwayitaki ookatha-rontsi. ‡ 14 Oshiki osaawi-satziiti yamatawitan-takari isintsinka ipasankyaa-kirira itakarori owantaniri iwamawitai-takari iitoki. Isintsita-nakiri atziri-payi iwitsiki isiyakaaro itakarori owantaniri. 15 Ikanta yoka antami-wiri, itasonkakiri osiyakaarontsi, añaanaki. Ari iñaawaitanaki. Yapirotakiri iwamaakiri kaari pinkathatirini. 16 Ikintako-tamakota-kaantakiri atziri-payi, imatakiri pasini-payi irako-piroki. Ithonka ikinta-kota-kaantakiri atziri-payi, antari-payi, iinchii-riki-payi, asinonkainkari-payi, ashaarantaniri-payi, ompirataniri-payi, otzikataari-payi, maaroni. 17 Iriima kaari ikintakotamakoitzi, ti isinitaitiri yamananta-waiti, aajatzi impimanta-waiti. Irootaki onkowa-pirotan-tyaari inkinta-koitiniri iwairo owantaniri maaroni atziri-payi. Intzimayiti pasini inkinta-koita-kiniri osiyawitarori iwairo. 18 Aparoni yotaniri, ari onkantaki inkimathatiro iroka osiyakarori iwairo owantaniri. Tima iroka osiyakarori iwairo, irootaki isankinai-tziri "666."

14

Iwanthaani karatatsiri 144,000

1 Ipoña napiitakiro naminanaji, noñaatziiri Ipiraitari ikatziya otzisiki Kisakowintoniki. Ari itsipayitakari karatatsiri 144,000 kintakotamako-yitakarori iwairo irirori, aajatzi irasi Asitariri. * 2 Nokimatzii poimata-naintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkaati nijaa, iroowaitaki sintsiri ookatha-rontsi, iroowaitaki ipiyompi-waitaitzi. 3 Irootakira owakirari panthaantsi nokimakiri. Iriira panthaa-jiitatsi karataintsiri 144,000 ipinako-wintairi Ipiraitari. Itapothai-takari ipanthaa-wintziri saikaintsiri saika-minto-tsiki, ari ikatziyi-kari aajatzi 4 inkiti-wiri, ipoña antari-kona-payi. Iriira yosiitacha ipanthaa-jiitaki yokaiti, tikatsira pasini matironi impanthairo. 4 Yokaiti karatain-tsiri 144,000, kitisiriri inayitatzii, ti yantayitiro karipiro-yitatsiri imayimpi-yitiro kooya. Iriiyitaki oyaata-piinta-kiriri Ipiraitari tsika-rika ikinayitzi. Iriiyitakira yitakari yasitaari Pawa, irijatzi yasiyitakari Ipiraitari.

* 13:7 yasiyitari Pawa = kitisiriri † 13:8 Ipiraitari = cordero ‡ 13:13 iwayiitaki ookatha-rontsi = paamari iwayiitakiri inkitiki * 14:1 Ipiraitari = Cordero

⁵ Ti inthayi-waantiniti, ti ontzima-waiti iyaari-piro-sirinka ompaityaa inthaiya-koitiriri isaikira Pawa.

Ikamantantakiri mawa Maninkari

⁶ Ipoñaa noñaaki yarapaaki inkitiki pasini Maninkari, ikinkithata-kaapaakiri osaawi-satzi ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi. Ikinkithata-kota-paakiniri kanta-ita-chani Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Ikaimaa-pirotatzii, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pintharowinta-jyaari. Tima irootzi-mataki yaminakoi-tairo okaratzi yantaitakiri. Irootaki piwisiryaawintan-tyaariri owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi nijaa-payi.”

⁸ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, sintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Yapatha-kiro-ryiitakiro antaroiti nampitsi Kompijaari. Yapiroi-takiri atziri-payi nampitan-tarori, aakowintarori imayimpi-waitaki. Tima ikaima-siritakiri pasini-satzi atziri-payi imatakotiri okaratzi yantay-itakiri irirori. Okimiwaitakaro isinkita-tyiirimi okanta imayimpita-kaanta-kariri.”

⁹ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, mawatatsiri, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “Itzimi-rika pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori aajatzi isiyakaaro, itzimi-rika kintako-tamako-yitakarori iwairo, irakoki, ¹⁰ iriiijatztakira inkisa-niinta-yitiri Pawa. Onkimiwaita-jyaaro yoitaatyiirimi piyanta-tsiri. Antaroiti inkimaatsita-kaayita-jyaari intaajiri, yatsipita-jyaaro kachaari, kitiri-moito onkantajyaa, oshiki ositzinka. Ari iñaayitajiri maaroni Maninkariiti tasoritsitain-tsiri, ari iñiiri aajatzi Ipiraitari. ¹¹ Irasi iwiro inkimaatsita-jyaaro kachaari, kitaitiri aajatzi tsitiniri, airo otsiwaka-paintzi kapichiini. Ari inkimitaa-jyaari ikaratzi pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori isiyakaaro, kinta-kota-karori aajatzi iwairo.”

¹² Irootaki inkamai-tantyaarori yamawiwainiti yasiyitari Pawa, imonkarata-piintairo ikantakaan-taitziri ikimisantairira Jesús. †

¹³ Ipoñaa nokimatzii iñaawaitanaki aparoni inkiti-satzi, ikantzi: “Pisankinatiro iroka: Aririka inkamayiti ikantzi yasitaari Awinkathariti, kimosirira inkantajyaa.” Irojatzii ikantanakiri Tasorinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tima ti onkowa-jaantyyaa iroñaaka iñaasintsi-siri-waitajyaa, kamiitha imakoryaa-waitzi, yanintaa-waita-paaro okaratzi yantawintakiri.”

Yawiikitai-tajiri kipatsiki

¹⁴ Ipoñaa okoñaata-paaki kitamaarori minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakariri Itomi Atziri. Yamathaitakari ooro, yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁵ Ipoñaa isitowanaki tasorintsi-pankoki pasini Maninkari, ikaima-kota-paakiri sintsiini thointain-chari minkoriki, ikantziri: “Sampai-nkatakira pankirintsi, pawiikitan-tyaaro piyotsiroti.” ¹⁶ Ikanta yoka saikaintsiri minkoriki, itotantakaro iyotsiroti, yawiikitantaki kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pasini Maninkari saikantarori tasorintsi-panko anta inkitiki, sitowanaki irirori, irojatzii yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁸ Ari isitowanaki pasini Maninkari ipoñaanakaro taaminto-tsiki.

† 14:12 yasiyitari Pawa = kitisiriri

Ijata-sita-nakiri isinitai-takiri inkimpoyiuro paamari. Ikaima-kotana-kiri sintsiini pasini airika-kirori kotsiro, ikantziri: “Pinchika-yitiro kithoyitain-tsiri kipatsiki, tima irakayitaki.” ‡ 19 Tima imatakiro Maninkari, ichikakiro kithotain-tsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchatonaaki, inkawirinkaitiro. Iro siyaka-wintacha iroka tsika inkantyya Pawa iwasankitaajiri kaari-piro-siririiti. 20 Imitakiro maaroni chochoki ikawirinkai-takiri othapiki nampitsi, sitowanaki iraantsi anta inchatonaki. kimiwaitaka ari anaanakiro nampitsi. Owiraakari ipaantiki ikyaakoitari osaankanaatanaki iraantsi. Jataki intaina oonkaatyaa. §

15

Maninkari-payi amironi apaata 7 owasankitaantsi

1 Ipoñaa noñaaki pasini aamparintsi inkitiki. Iroopiro okantaka, okiryaantzi ikantawintai-tanakaro. Tzimatsi ikaratzi 7 Maninkari. Iriiyitaki onasiyita-karori iwasankitaan-tayitaki. Tima okaratzi yantayitakiri Maninkari, ari omonkaratari iñiitziro iyatsimanka Pawa.

2 Ari noñaaki aajatzi aparoni inkaari, okimiwaitakari aminaarontsi. Iro kantacha morikathaitaki iroka inkaari. Ari ikatziya-yitakari oitsinampaa-kiriri kowiinkari owantaniri aajatzi isiyakaaro. Yairikayitakiro iwiyompi-minto ipawajiriri Pawa. Iriiyitaki kaari kintakoyityaaroni iwairo kowinkari. 3 Irootaki ipanthaajitziro yokaiti ipanthaakiri pairani iwaisatzitini Moisés. Ipaítai-tziro “Iwanthaani Ipiraitari,” okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Sintsi-pirori,

Iroopiro okanta pantakiri, okiryaantzi ikantawintai-tanakaro.

Panta-piintakiro awiroka tampatzikari aajatzi iroopirori.

Awiroka pinkathari-wintairiri atziri-payi.

4 ¿Tzimatsima kaari pinkathata-jimini, kaari tharowintyaamini?

Apaniro awiroka pitasorintsitzi.

Ari impokasi-yitimi maaroni pasini-satzi, tima awiroka impinkathatairi.

Tima piñaakan-takiro oshiki okamiithataki pantayitakiri. *

5 Ipoñaa noñaaki inkitiki tasorintsi-panko, asitaryaanaka tasorintsinaki-pirori. 6 Ari isitowa-nakiri 7 Maninkari-payi owasankitaantatsini. Kitamaaro okantayitaka iithaari, siparyaa-piro-waitaki owaninkataka. Ithaanakari ityaampyaari iwitsika-masi-tziri ooro 7 Ikanta aparoni inkiti-wiri karatatsiri 4, ipayita-wakiri Maninkari-payi aparoni pajo. Kimiwaitaka anta pajoki, ari ojaikita-kyaami iyatsimanka Pawa, asi owirori yañaanitaji. 8 Kachaaryainka onkanta-nakyya tasorintsi-panko, okantakaakaro iwaniinkaro Pawa aajatzi itasorinka. Tikatsi kantironi inkyii tasorintsi-pankoki irojatzí onkaran-tapaa-kyaari iwasankitaantaki Maninkariiti.

16

Pajonaki-payi ojaikitaka katsiman-kantsi

‡ 14:18 kithoyitain-tsiri = uva § 14:20 intaina = 1600 estadio, 300 kilómetro, iro kimitakarori aririka aniiti onkarati 7 kitaitiri * 15:4 tharowintyaamini: wairontsi

¹ Nokimatziit tesorintsi-pankoki, ñaanata-nakiriri 7 Maninkari-payi, ikantziri: “Pijati pisakotiro kipatsiki okaratzi jaikitain-chari 7 pajonakiki kimitakarori iyatsimanka Pawa.”

² Arira yitanakaro aparoni Maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitain-chari iwajoniki. Ari omapoka-sita-nakari antaro ipathaa-waitanaki ikaratzi kinta-kota-karori iwairo kowiinkari owantaniri, ikaratzi pinkathata-kirori isiyakaaro.

³ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro inkaari-masiki jaikitain-chari iwajoniki. Okimita-nakaro iraantsi inkaari, yapirotaka ikamaki saikantarori.

⁴ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro nijaa-masiki, oyaapiiki nijaatinka-masi jaikitain-chari iwajoniki. Opyaanakaro iraantsi nijaa-payi. ⁵ Nokimatziit iñaaawaitanaki Maninkari iwaitakiri yaamaakowintyaari nijaa-wiri, ikantanaki:

Tasorintsi, añaanita-tsiri, yañaitaka pairani, tampatzika-siriri pinatzi awiroka,

tima awiroka amina-kotaironi kamiitha iroka-payi.

⁶ Tima inkaratzi owamaayita-kiriri pasiyitari, ikaratzi kapathai-nkata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi iwamaayitakiri, iriyyitaki iroñaaka iirironi iroka iraantsi.

Tima irootaki inintatziiri.

⁷ Ipoña nokimaki iñaaawaitanaki yokaiti saikatsiri taaminto-tsiki, ikantajiitanaki:

¡Ariwi! Nowinkathariti Pawá, okaratzi pinintakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Iroopirori onatzi.

⁸ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitain-chari iwajoniki. Imapoka-sitanaka ooryaatsiri itsiyanakiri atziri-payi.

⁹ Tima antaro itsiyakiri atziri-payi ooryaatsiri, iro opoñaan-tanakari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ipairyaa-siwaita-nakari Pawa, asitarori isintsinka, owasankitaan-tatsiri. Ti onkantzi-mowaityaari impiya-siri-yitai impinkathatairi Pawa.

¹⁰ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro tsika ipinkathari-wintantzi owantaniri jaikitain-chari iwajoniki. Antaroiti otsitini-kitanaki. Antaro yasinonkaa-yitaka atziri-payi anta, yatsika-waitakiro inini ikimaatsi-waitaka. ¹¹ Ari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waitanaki Inkiti-satzi Pawa, tima oshiki ikimaatsi-waitaka, oshiki ipathaa-waitaki. Iro kantacha ti iwashaanta-tzimaityaaro iyaari-pironka.

¹² Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro Antaraa-niki nijaa jaikitain-chari iwajoniki. Omapoka-sitanaka opiryaatanaki. Kantatsi imontyaa-yitapaaki pinkathari-yitatsiri tsika isitowa-kivotzi ooryaatsiri, iwayirityaa. ¹³ Ipoña isitowanaki piyari ipaantiki kyaatsi. Isitowanaki aajatzi piyari ipaantiki owantaniri, ari okimitakari ipaantiki thayinkari kamantan-tzinkari, isitowanaki piyari. Ikaratzi piyari sitowayitapaintsiri, iriwaitaki mashiro, ¹⁴ kantatsi yantayitiro kaari iñiitapiintzi. Ithonka ijatasi-yitakiri ikaratzi pinkathari-yitatsiri kipatsiki. Iñaanta-kaayitakari iwayirita-kaiyaari, impiya-paititaki-rika Pawa Sintsi-pirori. ¹⁵ (Pamini, nonkimita-pajaari kosintzi aririka nompiyakiri. Kimosiri inkantyya aamawinta-jyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaata-nakyaaro, airo isiyantanaka isapoka-mirikiti, iwaañai-tairira.) ¹⁶ Ipoña yokaiti piyari,

yapatoyitakiri pinkathariiti Owayirii-toniki. Iŋaani Heber-iiti, ikantaitziro “Armagedón.”

¹⁷ Ikanta owiraanta-paakarori Maninkari, isakotakiro tampyainkaki jaikitain-chari iwajoniki. Ikimaitatzii kaimanain-tsiri tasorintsi-pankoki, osaikira saika-mintotsi, ikantaitzi: “¡Ari othonka-paaka!”
¹⁸ Ari iŋiitakiro omorikanaki ookatha-rontsi, antaro okaminitaki, ikimaitakiro aajatzi antaro onikanaka kipatsi. Ti iŋiita-piintiro kimitakarori iroka onikaro, irojatzi pairani owakira itzimayitan-tanakari atziri-payi kipatsiki. ¹⁹ Okanta antaroiti nampitsi Kompijaari, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari aajatzi oporokanaki nampitsiiti tzimayita-tsiri kipatsiki. Iro kantacha ti imaisanta-tzimaityaari Pawa Kompijaari-satzi, imapiro-waitakiri iwasankitaan-takari iyatsimanka. ²⁰ Ari apirotakari maaroni othampisi, ti iŋiitairo. Ari okimitakari aajatzi otzisi-payi. ²¹ Tima paryaapaaki tinayita-tsiri jiriniki, anawyaa-yitapaakiri atziri-payi. Iro kantacha aikiro ijatakaa-nakitziiro ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waitanakiri Pawa, tima imapirotakiro ikowiinka-pirotakakiro Pawa. *

17

Iwasankitaitiro kimitakarori antaro mayimpiro

¹ Ipoŋaa ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari karatatsiri 7 airika-yitakirori iwajoni, ikantapaakina: “Pimpoki, piŋiuro tsika inkantaitiri iwasankitaitiri atziri-payi, tima ikimiyitakaro aparoni mayimpiro saika-thapyaaatan-takarori oponkityaa-yita nijaa.” ² Iroka osiyakarori mayimpiro, kimiwaitaka iroomi imayimpi-yitakimi ikaratzi pinkathari-wintan-tatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakaro aajatzi, apirota-kirimi osinkiyita-kirimi kipatsi-satziiti. ³ Ipoŋaa jatasirin-katanakina otzisi-masiki. Ari noŋaakiro aparoni kooya okyaa-kotakari kityonkari owantaniri, okaratzi 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsi-payi sankinatain-chari iwathaki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ⁴ Okithaataro iroka kooya, okityonka-masitatzii, ipoŋaa ojonkiro-masitzi aajatzi. Kamiitha iwaniinkai-tantakaro ooro, aajatzi poriryaari mapikii. Airika-nakitaki iwitsikai-tziri ooro. Kimiwaitaka ari ojaikita-kyaami oyaaripironka, aajatzi omayimpinka. ⁵ Tzimatsi sankinatain-chari otamakoki, kaari ikimatha-witaita pairani, okantzi: “Antaro Kompijaari, Antaroiti Mayimpiro, Kisaniinta-pirotakaro Kipatsiki.” ⁶ Namina-pirotakakiro iroka kooya, osinkita-tyaaro iriraani yasiyitaari Pawa ikaratzi iwamaitakiri, iriraani aajatzi ikaratzi iwamaitakiri ikinkithata-kotairi Jesús. Ikanta noŋaakiro iroka, oshiki nokiryaa-winta-nakiro. *

⁷ Ipoŋaa ikantana Maninkari: “¿Paitama pokiryaa-wintan-tarori iroka? Aritaki nonkantakimi opaita siyakaa-winta-chari, tira iyotakowitai-tyaaro pairani iroka kooya, aajatzi yoka owantaniri okyaa-kotakari, oshikita-tsiri iito, aajatzi ichii. ⁸ Itzimitaka pairani isiyakaa-wintai-tziri owantaniri, ti iŋiitiri iroŋaaka, iro kantacha

* **16:21** tinayita-tsiri = aparoni talento, 40 kilo * **17:6** yasiyitaari Pawa = kitisiriri

irootaintsi isitowi impoñaa-kyaaro omoro-naki inthopointa-pirota-tsiri, aritaki iwamaitajiri. Iriima kipatsi-satziiti, kaari sankinata-kota-chani pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, oshiki yokiryaa-winthata-nakiri yoka owantaniri. Tima airo ikimathatziro opaita kanta-kota-chari: 'Itzimitaka pairani, ti iñiitairi iroñaaaka, irootaintsi impiyaki.' ⁹ Omatantyaari inkimathaitiro iroka, okowa-pirotatyaa ontzimi yotanitaantsi. Karatain-tsiri 7 iitontsi okyaa-kotakari kooya, iro siyakaa-wintacha 7 otzisi. ¹⁰ Tzimaki pairani ikaratzi 7 pinkathari-winta-kirori anta. Aritaki yiitsinampaitaki ikaratzi 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni pinkatha-ritatsiri iroñaaaka. Iriima pasini, iriitaki pinkatha-ritatsini apaata, tikira-mintha intzimi. Yoka owiraantyaaroni kapichiini impinkathariwita-paintyaa, airo osamani-pirotzi. ¹¹ Yoka owantaniri tzimita-chari pairani, kaari iñiitzi iroñaaaka, pasini inatzi, iriitaki karatapain-tsini 8. Iro kantacha ari isiyawita-paakyaari pasini karatain-tsiri 7 pinkathariiti. Ari yapiro-tzimaitai-takyaari. ¹² Irooma karatain-tsiri 10 chiitsi, osiyakaa-wintari pinkathariiti, karatatsiri 10. Tikiraata impinkathari-wintan-tayiti irirori. Tima aririka impinkathari-wintan-tanaki owantaniri, iriyyitaki intsipayityaari impinkathari-wintanti. Airo osamani-piro-tzimaita, apatziro isirinka-paintyaa kapichiini ooryaatsiri. ¹³ Yokaiti pinkathariiti yaapatyaa-kota-wakai-yaaro yantiri. Ñaapinkatha inkantiri owantaniri, airo ipiyatha-waitari. ¹⁴ Oshiki iwayiri-winthatyaari Ipiraitari. Iro kantacha Yoka ipiraitari, iriitaki oitsinampaan-tatsini. Tima iriitaki ompirayitari ompirayitan-tachari. Iriitaki pinkathari-wintziri pinkathari-wintan-tatsiri. Intsipa-yitajyaari irirori ikaratzi ikaima-siri-yitairi, ikaratzi iyosiitai-takiri, ikaratzi iriipiro-winta-kiriri." †

¹⁵ Ipoñaa ikantakina aajatzi Maninkari: "Iroka oponkityaa-yitari nijaa osaika-thapyaatan-takari kooya, iriira siyakaa-winta-chari atziri-payi nampiyitarori tsika-rika-payi, piyoyitain-chari tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. ¹⁶ Yokaiti atziri-payi saikantarori 10 nampitsi, osiyakaa-wintakari 10 chiitsi, ari inkisaniinta-nakiri saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. Ari inkimitaa-kirori aajatzi owantaniri oshiki inkisaniinta-nakiro. Onkimiwaityaaromi isapokatyiiromi kooya, iwawatha-waita-kyaaromi, intaawaita-kiromi. Tima yapirotakiro nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. ¹⁷ Iriitaki Pawa kantakaarori aapatyaa-wakaan-takarori antayitziro iroka-payi. Irijatzi kantakaarori ikimisantan-takariri owantaniri. Irootaki yantaitiri, irojatzi omonkaratan-takyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸ Ari okantakari, tima iroka kooya irootaki siyakaa-wintacha antaro nampitsi. Tima inkarati saikantarori iroka nampitsi, ipinkathari-winta-witakari nampiyitarori pasiniki nampitsiiti."

18

Yapatha-kiro-ryiitakiro Kompijaari

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, noñaatzii ishaawiinka-paaki pasini Maninkari. Otzimi-motziri irirori oshiki isintsinka, oshiki iwaniinkaro. Yoorinta-paakiro kipatsi. ² Ikaimapaaki, ikantzi: Yapatha-kiro-ryiita-kirora antaro nampitsi Kompijaari.

† 17:14 ipiraitari = oisha = cordero

Apatziro inampitaaro anta nasiyita-chari piyari-payi, isaikayitaji anta maaroni kamaari-yitatsiri.

Ari inampitaarori aajatzi nasiyita-chari tsimiri ipinkai-tziri owapiintariri kaminkari.

³ Tima atziri-payi ikaratzi saikawita-chari nampitsiki osiyakaa-wintakari kooya, ashaaranta-piro-yiwitaka,

Iyompari-waita-piinta-witakari atziri-payi saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.

Ikaima-siri-yitakiri atziri-payi isiya-kota-jyaari tsika ikantayi-witaka iriroriiti apatziro ininta-piro-yitziro awaararonsi, aajatzi iniwita-siwai-winthatari.

Irootaki kaari iŋaantaro inkinatyaari Pawa, ikimita-kotakaro kooya mayimpro.

Osiyawaitakaro isinkita-tyiiaaromi awaararonsi, irootaki yantayitan-takarori kimitakarori mayimpitaantsi.

⁴ Ipoŋaa nokimaki yapiita-nakiro iŋaawaitzi inkiti-satzi, ikantzi:

Ashininkaiti, airo pintsipatari saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya,

Airo pitsipataari pinkaaripiro-siri-waiti,

Pitsipatari = kari iwasankitaitairi.

⁵ Tima inkinkithasiritiro Pawa iyaari-pironka,

kimiwaitaka owajinoka-kyaami iyaari-pironka inkitiki, ari opiyotakari.

⁶ Pinkisa-kowinta-jyaari, papii-piitiri piwasankitairi.

Tima iroka kaari-pirori siyakaa-winta-chari omirita-kaakariri kooya sinkitan-tatsiri,

Poipyiinro iroori, tontaaki pinkantakiro.

⁷ Ampinaasi-waitaka okanta-piintzi iroori: 'Naaka pinkatharo, airo iŋiitana nasinonkaa-waityaa nonkimita-kotyaaro kinankaro.'

Tima oshiki okimosiriwinta-piro-waitakaro owaniinkatani, aakowintakaro omayimpi-pirowaitaki.

Irootakira oŋaantyaarori iroŋaaka onkimaatsi-piro-waitajyaa.

⁸ Irootaki omapokan-tajyaari iwasankitaajiro aparoni kitaitiri,

Aritaki omantsiyataki, onkimaatsi-waitajyaa, ayimatajiro otashi,

impoŋa intayii-tajiro.

Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa iwasankitaajiro.

Tima ontzimi-motziri irirori isintsinka.

⁹ Aririka iŋiitakiro oyachaarinka ontaajyaa nampitsi osiyakaa-wintakari kooya, oshiki iwasirita-kotai-tyaaro, yiraako-waityaaro pinkathariiti, tima iriitaki tsipata-kariri ikaratzi saikanta-karori yantayitziro osiyayitarori mayimpitaantsi.

¹⁰ Intaina inkatziya-yitaki yokaiti intharowan-tajyaaro iwasankitai-takiri, inkanta-jiiti:

!Ikanta-machiitziri nampitarori Kompijaariki!

Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

¿Okatzimatakama iwasankitai-takimi? Tikira isirinka-pirotaa-jaiti ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimita-kyaari ikaratzi iyomparita-piintakari, oshiki iwasirita-kotyaari, yiraako-waityaari, tima tikatsi iyomparitajyaa.

¹² Tima iyompariwita-piintakari yooroti, iiriikiti, poriryaari imapini kisoro kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari, nasiwai-yitachari kithaarintsi, kitamaaro-masiri, jonkiro-masiri, kityonka-masi-pirori, karini-masiri. Tzimayi-witacha osiyarori santari. Tzimayi-witacha

iwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, incha-kota pinayita-chari, asiroyita-tsiri, mapipayi. * ¹³ Tzimayi-witacha mitaki, tzimayi-witacha nasiwaita-chari kasankari, tzimayi-witacha iraitsiri, tzimayi-witacha owaaki inchato kimitariri yiinkantsi, tzimayi-witacha opani iwaitari, tzimayi-witacha ipira-payi, ikyaakoitari, isiyako-minto, tzimayi-witacha aajatzi impiratani-payi. † ¹⁴ Inkanta-jiitzi:

Ari othonka-paakari chochoki-payi piniwita-piintakari.

Ti ontzima-yitaji awaararo pininta-piintakiri, ari okarata-paaki owani-inkata.

¹⁵ Intaina yaminako-yitairo iyomparita-piintari, tharowa inkantyyaa airo itsipatai-tantari iwasankitai-takiri. Antaroiti yiraa-kotyaaero iwasirita-kota-nakyaaro. ¹⁶ Inkanta-jiitzi:

¡lkanta-machiitziri nampitarori anta! Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

Tzimayi-witacha oshiki iroopirori kitamaaro-masiri imanthaki, jonkiro-masita-tsiri, aajatzi kityonka-piro-masita-tsiri.

Tzimayi-witacha oshiki yooroti, kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari.

¹⁷ Apatziro isirinka-niintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takiro antaro owaararo.

Ari ikimitakari saikayitain-tsiri yamaatako-mintoki, intaina ikatziyayitaka yamina-kotziri tsika ikanta yapirotai-takiri. Ari ipiyojiitaka ikaratzi antakoyizirori yamaatako-minto, itsipayitakari ikaratzi otitantarori. ¹⁸ Ikanta iŋaakiro oyacharinka nampitsi otaaka, oshiki yiraa-kotakaro, ikantayitzi:

Tikatsi pasini nampitsi kimitai-yaaroni iroka iroopirowita.

¹⁹ Antaroiti iwasiri-waitaka, ikantajiitaki:

Ikanta-machiitziri ikaratzi nampita-karori anta.

Tima ashaaranta-yiwitakai arokaiti ajaikita-piintakiro owaararontsi amaatako-mintoki.

Tima apatziro isirinka-painta kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takirori.

²⁰ Irooma awirokaiti inkiti-satzi, kitisiriri, Tyaantaariiti, Kamantan-zinkariiti,

Ontzimatyii pinkimo-siriyiti, tima ikamanta-yitzi-takai Pawa iro iwasankitaan-takariri saikantarori antaro nampitsi, ikisakowinta-yitaa-tyaami awirokaiti.

²¹ Ikanta aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, yaaki antaro mapi tononka-mintotsi, yapishoonkakiro inkaariki, ikantzi:

Nokimitaakiro napishoonkakiro antaro mapi,

Ari nonkimitairori aajatzi antaro nampitsi Kompijaari.

Ari ompyiyiiaari, airo iŋiitairo.

²² Airo ikimaitairo owanthaani, onkamininkati owiyompi-minto, onkari aajatzi otyoori.

Airo iŋiitairo okaratzi owsitika-yitziro tsika-rika opaiyitari.

Airo ikimaitairo ompoimati otononka-minto.

²³ Airo iŋiitairi imorikaji ootaminto.

Airo iŋiitairo aawakaiyaa.

Ari okarata-paaki maaroni iroka, tima oshiki oitzinampa-siri-yitakiri pasini-satzi atziri-payi, kimiwaitaka onkisa-minthata-tyiirimi.

* **18:12** kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari = perla † **18:13** ipira-payi = ganado, oisha; ikyaakoitari = caballo

Tima antaroiti isintsi-yiwitaka ikaratzi iyompariwita-piintakari.

²⁴ Irootaki owatsinaa-waita-kiriri pasini-satziiti, okapathai-nkata-kaawaitakiri Kamantan-tzinkariiti. Ari okantakiriri maaroni kitisiriririti.

19

Ikimosiriwintaita inkitiki

¹ Okanta okarata-paaki iroka, nokimatzi kaminin-kata-naintsiri ikaimajiitzi oshiki inkiti-satzi, ikantzi:

¡Ŋaamisa! Iriitaki Pawa owawisaa-koyitairi. Otzimi-motziri iwani-inkaro, aajatzi isintsinka.

² Okaratzi inintziri yantiri irirori, tampatzika okantayitaka. Iriipirori inatzi.

Tima iwasankitaakiro mayimpiro owaaripiro-yitakiriri kipatsi-satziiti. Ikisako-wintaari ikaratzi iwamaitakiri impiratani.

³ Irojatzii yapii-yapii-jiitzi, ikantzi:

¡Ŋaamisa! Onkatziyain-kataiti oyachaarinka. Asi owatyiiro.

⁴ Ikanta 24 antari-kona-payi, itsipatakari 4 inkiti-wiri-payi, ityiirowa-jiitanaka, tima impinkathata-nakitziiri Pawa isaikaki irirori iwinkathari-mintoki, ikantajiitzi:

¡Omapirowí! ¡Ŋaamisa!

⁵ Tzimatsi ŋaawaita-naintsiri saika-minto-tsiki, ikantaitzi:

Maaroni impira-yitaari Pawa, piwisiryaawinta-jyaari.

Piŋaapinkathatairi maaroni, yitanakyaaro yanini-payi aajatzi antari-payi, maaroni.

⁶ Ipoŋaa nokimaki kamiinkata-paintsiri, iriiwaitaki yapatojiita atziri-payi, iroowaitaki oparyai-nkatzi nijaa, iroowaitaki ookatha-rontsi. Ikantaitzi:

¡Ŋaamisa! Aritaki pinkathari-wintantai Pawa, iriitaki Awinkathariritajyaari Sintsi-pirori.

⁷ Thami ankimo-siri-wintiri,

Thami antharowinta-jyaari,

Tima irootzi-mataki yoimosirinkiri yaawakaiyaa Ipiraitari.

Aritaki owitsikaka inantyaari.

⁸ Isinitai-takiro onkitamaaroti oithaari, ti onkipatsi-waiti, poriryaa okantaka.

Siyakaa-winta-chari kitamaarori oithaari, irootaki kamiithari yanta-piintziri kimisantzin-kariiti kitisiriri.

Yakyootaitiri yaawakaiyaa kimitakariri ipiraitari

⁹ Ipoŋaa ikantapaakina inkiti-satzi: "Pisankinatiro iroka: Oshiki inkimo-siritaji ikaratzi ikaimai-takiri yakyootairi yaawakaiyaa Ipiraitari." Ipoŋaa ikantakina aajatzi: "Iroka, irootaki iŋaani-piro Pawa."

¹⁰ Ari notyirowanaka nopinkathata-nakiri Maninkari, ikantana: "¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajiitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari ikaratzi oisokiro-yitakarori ikinkithata-paintziri Jesús. Iriitaki pimpinkathati Pawa. Tima okaratzi ikinkithata-paintziri Jesús, irootaki oyosirita-kaayita-kiriri Kamantan-tzinkariiti."

Kitamaarori ikyakoitari

¹¹ Ipoŋaa noŋaaki asiteryaanaka inkiti. Tzimatsi anta aparoni kitamaarori ikyaa-kotari. Iriima kyaakota-kariri, iriitaki ipaitai-tziri “Oisokirotaniri,” ipaitai-tziri aajatzi “Iriipirori.” Aririka iwasanki-taanti, tampatzika okanta. Ari okimitari aajatzi aririka iwayiritanti. * ¹² Osiyawaitakari paamari irooki. Amathai-tziitaka. Isankinatakaro waironsi kaari iyotakoitzi, apatziro iyotziro irirori. ¹³ Iriitaki kithaata-karori kithaarintsi othakakiri iraaŋtsi. Ipaitai-tziri aajatzi “Iŋaani Pawa.” ¹⁴ Tzimatsi oshiki iwayiriti inkitiki. Kitamaaro-thaitaki okantaka iithaari, ti onkipatsi-waiti. Iriitaki oyaatakiriri kyaakoyita-kariri kitamaarori ikyaakoitari. ¹⁵ Ari ositowa-nakiri ipaantiki osiyakarori othoyimpiyaa-nikitzi sataa-mintotsi, irootaki imposan-tajjaariri iisaniintani. Iriitaki ompiratan-tajjaarini irasiro-kotziti. Irijatzi kawirinkironi chochoki osiyakarori iraitsiri ipaitai-tziri “Imasirinka Pawa Sintsi-pirori.” ¹⁶ Iriitaki sankinata-karori iroka waironsi iithaari, aajatzi iporiki. Iroka waironsi: “Pinkathari-wintziriri pinkathariiti. Ompiratariri ompiratan-taniriiti.”

¹⁷ Ipoŋaa noŋaaki pasini Maninkari ikatziyan-takari ooryaatsiri, ikaimapaakiri maaroni tsimiriiti arayita-tsiri, ikantziri: “Pimpoki papatotajiyani, pakyootari awirokaiti Pawa yoimosirinka. ¹⁸ Tima piwayita-jyaari atziri-watha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha iriipiroriiti, iwatha ikyaakoitari aajatzi kyaakota-piintariri. Ti apatziro piwajyaari yokapayi, piwayita-jyaari aajatzi iwatha maaroni: ompirataari, ompirataniri, antari-konaiti, yanini-payi, maaroni.” ¹⁹ Ipoŋaa noŋaakiri kowiinkari owantaniri, noŋaakiri aajatzi pinkathari kipatsi-satzi itsipayitakari iwayiriti. Ari ipiyojitaka inintzi iwayiritiri kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitani itsipayitakari aajatzi iwayiriti. ²⁰ Tzimatsi ipaita airikawa-kiriri owantaniri. Ari ikimitai-takiri thayinkari kamantan-tzinkari itsipata-piintakari itasonka-wintantzi. Irootaki yamatawitan-takariri ikaratzi kintako-yitakarori iwairo owantaniri, aajatzi ikaratzi pinkathakariri isiyakaaro. Yoka owantaniri aajatzi thayinkari kamantan-tzinkari, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, okitiri-moitotaki sitziwaro okachaarinka. ²¹ Iwamaitakiri maaroni kimisanta-nakiriri, ithatzinki-tantakari sitowapain-tsiri ipaantiki kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitari. Kimatzii-piro-jitaka tsimiri-payi.

20

Oshiki osarintsi onkarati 1000

¹ Ipoŋaa noŋaaki yayiita-paaki pasini Maninkari. Yairikakiro yasiteryaan-tyaarori omorona inthopointa-pirota-tsiri. Yairikaki aajatzi antaroiti asirotha. ² Yaakiri kyaatsi, maranki tzimitain-chari pairani. Iriitaki Kamaari, Mishatantaniri. Yoosotakiri onkarati 1000 osarintsi isaiki. ³ Ari itziriyaa-kiriri omoroki inthopointa-pirota-tsiri. Ishipita-kotakiri, yowatsiŋika-kotakiri airo yamatawitan-taari atziripayi, irojatzi omonkiran-takyaari onkarati 1000 osarintsi. Aririka onkarata-paaki iroka, ari yoosoryaa-kota-paintiri kapichiini.

⁴ Ipoŋaa noŋaaki oshiki saika-mintotsi tsika isaikayitaji inkarati pinkathari-wintan-tatsini. Ari noŋaakiro isiri-payi ikaratzi ithatzinkaitakiri ikimisantairo iŋaani Pawa, ikinkithata-paintziri pairani Jesús.

* **19:11** ikyaa-koitari = caballo, mora

Tima yokaiti, ti impinkathatiri irirori owantaniri, ti impinkathatiro isiyakaaro aajatzi. Ti inkintako-tamakotyaaero iwairo owantaniri, aajatzi irakoki. Iriiyitaki añaayitaa-tsiri, ipinkathari-wintantayitai irirori itsipataari Saipatzii-totaari, okaratzi 1000 osarintsi. ⁵ Iriima pasini ikaratzi kamayitain-tsiri, ti yañaayitaji irirori, irojatzi omonkaratan-tapaakari 1000 osarintsi. Irootaki ipaitai-tziri "Itarori Añaantsi." ⁶ Kimosiri inkantajyaa apaata inkarati piriintaa-chani ipaitai-takiri "Itarori Añaantsi." Tima kitisiriri inayitaji. Airo yapiitajiro inkamayitaji. Irasi iwiro yañaayitaji, iriitaki kimitajyaarini Impira-tasorintsitaari yantawaitainiri Pawa, yantawaitainiri aajatzi Saipatzii-totaari. Ari itsipataari ipinkathari-wintantai okaratzi 1000 osarintsi.

⁷ Aririka omonkaratayaa 1000 osarintsi, aritaki imisitowaita-paintiri Kamaari yasitakoi-takiri. * ⁸ Aririka isitowapaji, yitapajyaaro yamatawita-pajiri maaroni atziri tsika-rika inampiyitaro. Iroka nampitsi-payi ipaitai-takiro "Gog," pasini "Magog." Yapato-tajiri maaroni anta inintzi iwayirita-kaiyaari. Intzima-piroti oshiki atziri, iroowaitaki oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaki. ⁹ Ijajiitaki tsika owintini-pathatzi, intapotakiri kitisiririiti tsika ipiyojiitaka iriroriiti. Ari okaratzi intapotakiro aajatzi ipaitai-tziri "Otakopirotaro Nampitsi." Ari omapoka-sitajyaa omparyaa-paaki paamari, yapirotakiri maaroni. ¹⁰ Iriima Kamaari amatawitan-taniri, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, kitiryiinka okantaka ositzinka okachaarinka. Ari yookitai-takariri kowiinkari owantaniri, itsipatai-takiri thayinkari kamantaniri. Irasi iwiro inkimaatsi-waitajyaa anta.

Yaminakoi-tantaji kitamaaroriki saika-mintotsi

¹¹ Ipoña noñaaki antaroiti kitamaarori saika-mintotsi. Tzi-matsi saikanta-karori, iriitaki apirota-jirori inkiti aajatzi kipatsi. ¹² Ari ikatziya-jiitaka kamayitain-tsiri anta kitamaaroriki saika-mintotsi, itsipayitaari antari-payi aajatzi yanini-payi, maaroni. Ari yampinai-ryaanakiro sankinarintsi, yampinai-ryaanakiro aajatzi pasini tsika isankinata-kotaka añaayitaa-tsini. Ari yaminakoi-tairo tsika isankinata-koitziri atziri-payi okaratzi yantayitakiri. ¹³ Ari ikimi-tzitakari ikaratzi piinkayitain-tsiri nijaaki, ipiyotaka iriroriiti. Ikaratzi kamayitain-tsiri, ari isaikita-jiitaka aajatzi anta osiyawaitakaro atziri onatyimi "Kaamanitaantsi," apakaajirimi ompirawaitakari. Ari ikaratzi yaminakoi-tairi iriroriiti okaratzi yantayitakiri. ¹⁴ Ipoña yookaita-kirori "Kaamanitaantsi" opaama-porinthataki paamari ontaajyaa. Iroka paamari paama-porinthatain-tsiri, iro ipaitai-takiri "Apiitaa-tsiri Kaamanitaantsi." ¹⁵ Ari ithonka yookaitakiri opaama-porinthatakira paamari ikaratzi kaari sankinata-kota-chani yañaayitaji.

21

Owakirari inkiti aajatzi owakirari kipatsi

¹ Ipoña noñaaki owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi. Tima apirotaka paisatori inkiti, aajatzi paisatori kipatsi. Ti iñiitairo

* 20:7 Kamaari = Mishatantaniri

inkaari. ² Ipoŋaa noŋaaki okinapaaki inkitiki nampitsi tasorin-tsita-tsiri, ipaitai-tziro “Owakirari Aapatyaawini.” Iriitaki Pawa owayiita-kaanta-kirori. Owaniinka okantaka, iroowaitaki kooya owaniinkata-sitiri oimintyaari. ³ Ari iŋaawaitai-tanaki sintsiini saika-minto-tsiki, ikantaitzi:

¡Pamini! Osaiki-motajiri kipatsi-satziiti tasorintsi-thaanti tsika inampitaro Pawa.

Tima intsipataari Pawa tsika isaikayitzi yasiyitaari.

⁴ Tima iriitaki Pawa shipirotairini, yoimosirinka-yitajyaari.

Airo ikaamani-yitaji,

tikatsi katsiwaitaa-tsini, tikatsi iraaajachani, tikatsi kimaatsi-waitaachani.

Tima ari okarata-paaki iroka-payi.

⁵ Ipoŋaa iŋaawaitanaki saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikantzi: “Nowakirata-kaajiro maaroni.” Ikantanaki aajatzi: “Pisankinatiro iroka, tima iroopirori ŋaantsi onatzi, ari onkanta-jita-tyiiaani.” ⁶ Ari ikantana: “¡Ari owiraapaaka! Naaka osiyarori itarori sankinaritsi, aajatzi owiraantarori. Naakataki itakaan-tanakarori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsi-rika miritatsiri, ari nomirita-kaajyaari nijaa owaŋaan-tatsiri. Impasii-tajyaari, ti ompinatyaa. ⁷ Irootaki nosinita-kiniriri oitsinampaanta-niriiti. Tima naaka Pawa impinkathayitai. Nonkimita-kaantajiri irirori notomiiti. ⁸ Iro kantacha airora notomitaari tharowan-taniri, kisosiriri, kisaniiintaniri, owantaniri, mayimpiri, matsi, pinkathata-kiriri siyakaarontsi, thayinkariiti. Iriiyitaki taayitaa-chani opaama-pirothaataki, kitiryai-nkatain-tsiri oyachaarinka. Irootaki apitita-tsini inkamayitaji.”

Owakirari Aapatyaawini

⁹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari owasankitaan-taniri airika-kirori iwajoni. Ikantapaakina: “Pimpoki noŋaakaimiro osiyakaa-wintari kooyaka iinantyaari Ipiraitari.” ¹⁰ Yaasirin-katanakina tonkaariki otzisiki. Iŋaakakinaro antaroiti nampitsi tasorin-tsita-tsiri ipaitai-tziri Aapatyaawini, irootaki iwayiitajiri Pawa opoŋaajaro inkitiki. ¹¹ Anta nampitsiki, ari iŋiitairori iwaniinkaro Pawa, siparyaa-waitaki, iroowaitaki okanta mapiki poriryaa-tsiri, pinapirota-chari. * ¹² Antaroiti okantaka otanto-nampiro. Okaratzi 12 tsika ikyaa-piintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 Maninkari aamaako-winta-yitarori tsika ikyaa-piintaitzi. Ari isankinaitakiro iwairo itomi-payi Israel. ¹³ Okaratzi mawa anta ikyaa-piintaitzi montita-kariri isitowa-pintzi ooryaatsiri. Aajatzi tsika ikyaa-pintzi ooryaatsiri okaratzi mawa. Katonko okaratzi mawa. Kiriinka okaratzi mawa. ¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 antaroiti mapi otzitakirori otanto-nampi. Ari osankina-yitakari 12 iwairo-payi Intyaantaariiti Ipiraitari.

¹⁵ Yoka ŋaanata-kinari, yairikaki imonkara-minto-sithaki iwitsikaitziri ooro, irootaki imonkaratan-tyaarori otanto-nampi, aajatzi tsika ikyaa-piintaitzi. ¹⁶ Ari omonkarata-wakaa osanthatzi onampi-naki iroka nampitsi, ti anaawakaiyaa. Ikanta yitanakaro Maninkari imonkaratziro tsika owiraa osanthatzi onampina, ojinokitzi aajatzi otontatzi, okaratzi 12000 siyasiyawai-mintotsi omonkarataka. †

¹⁷ Ipoŋaa imonkaratakaro aajatzi otanto-nampi, okaratzi otontatzi

* **21:11** poriryaa-tsiri = jaspe † **21:16** 12000 siyasiyawai-mintotsi = 2200 kilómetro.

144 ikonaki. Iro imonkaratan-takari Maninkari kimitarori ikonaki atziri imonkaratanta-piintari irirori. ¹⁸ Iroka otanto-nampi, osiyawaitakaro mapi poriryaataki okantaka. Iyosiita ooro iwitsikai-tantakarori nampitsi, poriryaataki okantaka. † ¹⁹ Iroka otzinkamitakari otanto-nampi, iro yaitaki pinapiro-yitachari mapiki nasiyitachari oporiryaata-kiyitzi: nashonkaaniri, natsiryaari, kityaa-nikiri, § ²⁰ kitiriri, kityonkari, kitiryainkari, anasiriki, potsitari aajatzi kitamaaroiniki. ²¹ Okaratakira 12 ikyaa-piintaitzi, iro yaitaki antaro-pirori mapi, kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari, imokayitakiro iwitsikan-takarori. Maaroni owaankiiri-tsiiti nampitsi, iyosiita ooro iwitsikaitanta-karori, poriryaataki okantaka. *

²² Ti ontzimapaji anta tasorintsi-panko. Tima iriitaki inampitantaari Awinkathariti Pawa Sintsi-pirori itsipataari Ipiraitari. Iriitaki impoyiita-jyaaroni tasorintsi-panko anta. ²³ Ti inintai-tapajiri ooryaatsiri, aajatzi kasiri. Tima iwaniinkaro Pawa kitainkata-kaaironi. Iriitaki Ipiraitari kimitajyaarini ootamintotsi. ²⁴ Iriitaki kitainkatakotaironi yaniiyitajira atziri-payi anta. Pinkathariiti tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki, kamiithaini isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. ²⁵ Airo otsitinitapaji, asi owairo onkitaitapaji. Airo asita-nitaja nampitsi anta. ²⁶ Ikaratzi tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki ipinkatha-witaitari, kamiitha isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. ²⁷ Airo itzimaji anta kaaripirota-paatsini, airo ifiitairi antayitajironi ipinkai-tziri, airo itzimapaji aajatzi thaiyapaa-chani. Intaini inampiyita-jyaaro ikaratzi isankinata-kotakiri Ipiraitari yañaayitaji anta.

22

¹ Ipoña a iñaakakinaro nijaa añaanita-kaanta-tsiri. Kitijaa-niki okantaka. Iro sitowaata-tsiri isaika-mintoki Pawa itsipatakari Ipiraitari, * ² irootaki siyaatain-chari niyaankiniki owaankiirintsi. Omontitha-mashaataka oshooka-thapyaatan-takaro chochoki añaanita-kaanta-tsiri. Okanta-tya maaroni kasiri okithotapaji osarintsiki. Otikatsita-kaantapaji osi. ³ Airo otzimapaji mishataantsi anta. Ari osaikapajiri iwinkathari-minto Pawa, aajatzi irasi Ipiraitari. Irasi iwiro impiratani-payi impinkathatairi anta. ⁴ Aritaki iñaaporotajajiri Pawa. Inkintako-tamakota-jyaaro atziri-payi iwairo Pawa. ⁵ Airo otsitinitapaji anta. Airo itzimapaji ooryaatsiri. Tima iriitaki kitainkataa-tsini Pawa, Awinkathari-titaari. Irasi iwiro impinkathari-wintan-tapaji atziri-payi anta.

Irootaintsi impiyi Saipatzii-totaari

⁶ Ipoña ikantanakina Maninkari: “Iroopirora iroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro.” Tima pairani iyotakaa-yitakiri Pawa Awinkathariti Kamantan-tzinkari-payi, ari ikimitaakiri iroñaaka impi-ratani, ityaanta-kiniri Imaninkariti iñaakayitakiri iroka-payi, irootaki iyotanta-jyaari irootaintsira omayityaa tsika-rika ompaiyityaari.

† **21:18** poriryaataki = vidrio § **21:19** pinapiro-yitachari mapiki nasiyitachari oporiryaata-kiyitzi = jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. * **21:21** kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari = perla * **22:1** kitijaa-niki = cristal

⁷ Iroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompiyi. Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-kironi ikamantantai-takiri aka sankinarin-tsiki.”

⁸ Naakataki Juan osankinatzirori iroka. Naaka ñaakirori maaroni, naaka kimakirori aajatzi. Ari notyiirowa-witanaka nompinkathatiri Maninkari ñaakaki-narori maaroni iroka. ⁹ Ikantanakina irirori: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajüiti inspiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari Kamantan-tzinkari-payi pipaiyitziri ‘iyikiiti,’ nosiyari aajatzi inkarati kimisantaironi sankina-yitain-chari aka. Iriira pimpinkathatairi Pawa.”

¹⁰ Ipoña ikantanakina aajatzi: “Okaratzi pisankinata-kotakiri awisayita-tsini apaata, airo pimana-kotziro okaratzi ikamantaitakimiri, tima irootzi-mataki iñiitiro awisatsini. ¹¹ inkaaripiro-siritaiti itzimi-rika kaaripiro-sirita-tsiri iroñaaka. Inkamaari-piro-siritaiti itzimi-rika kamaari-siritain-tsiri iroñaaka. Yanta-piro-taitiro kamiithari itzimi-rika antakirori iroñaaka. Intasorintsi-piro-siritaiti itzimi-rika tasorintsi-siritain-tsiri iroñaaka.

¹² ¡Irootaintsira nompiyi! Irootaintsira nompina-yitajiri atziri-payi okaratzi yantawintakiri aparoni-payi. ¹³ Naaka osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori. Naakataki itarori, Naakataki owiraantyaaroni. Naakataki itakaan-takarori, Naakataki thonkajironi.”

¹⁴ Kimosirira inkantajyaa inkarati kiwayitaironi iithaari, onkini isinitaitiri iroka chochoki añaakaan-tatsiri, onkini inkyaayitaji ikyaa-piintaitzi nampitsiki. ¹⁵ Airora ikyaayitaji anta kimitakoyitariri otsitzi, matsikan-taniri, antapiintakiro karipiro-yitatsiri, owantsinkari, ikaratzi pinkathata-kiriri pawaniro, ikaratzi amita-piinta-karori ithaiya.

¹⁶ “Naaka Jesús otyaanka-kiriri Maninkari inkaman-timiro irokapay, piwawisayiniri awiroka ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa tsika-rika-payi. Naaka charinitariri pinkatharini David, ikasiyakaitani. Naakataki ipaitaitzi ‘Impokiro Parya.’ ”

¹⁷ Ikantzi Tasorinkantsi: “Pimpokiita.” Ari okantziri aajatzi kimiktakarori kooya iinantai-tyaari.

Inkarati kimayitaironi aajatzi iroka, inkanta-yitai: “Pimpokiita.” Impokayiti itzimi-rika miriyita-tsiri. ¡Itzimi-rika nintanain-tsiri iiroro nijaa añaakaan-taniri, irawaiti, ti ompinatyaa!

¹⁸ Tzimatsi nonkaman-tiriri inkarati kimaironi tsika osankinatakoyitaka awisayita-tsini apaata: Tzimatsi-rika owanaa-sita-kyaaaroni sankinain-chari, aritaki imapirotajiri Pawa iwasankitaan-tajyaari okaratzi kinkithata-koyitain-chari aka sankinarin-tsiki. ¹⁹ Tzimatsi-rika thaña-pithatan-tyaaroni okaratzi sankinain-chari aka, ari inthaña-pithata-jyaari apaata Pawa irirori airo isinitainiri chochoki añaakaan-tatsiri. Airo ikyaaji nampitsiki ikinkithata-koitakiri aka.

²⁰ Iroka ikantzi kinkithatzirori iroka-payi: “Irootaintsi nompiyi.” Ari nokantzi naaka: “Omapirowí, sintsiini pimpiyi.” ²¹ Onkamintha irasi iwatyiiro inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

PANTHAANTSI

5

Airo yaapatyaari Pawa kaaripirotsatsiri

Iwaamthaani David

⁴ ¡Pawá! Ti piniwityaaro awiroka kowiinka-tatsiri,

Airo okantzi yaapatyaa-jimi kaaripiro-tatsiri.

⁵ Airo okantzi intsipa-tyaami kanta-pirowairitsi-payi.

Tima kisaniinta piwiri awiroka ikaratzi antzirori kaari-pirori.

22

¡Pawá! pawá! Paitama pookantanakanari

Iwanthaani David Ikinkithasirita Isiya-pithatiri Nintatsiri Iwamairi

¹ ¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookantanakanari?

¿Paita kaari pipokanta piwawisaa-kotajina?

¿Paita kaari pikimantana nasinonkaa-waita?

² ¡Pawá! Nokaima-witami kitaitiri, titzimaita pakina.

Nomawitakaro tsitini-paiti, titzimaita nisitakoti,

³ Iro kantacha, tasorintsi pinatzii awiroka,

Tima pisaiki awiroka tsika ipanthes-jitzi Israel-iiti.

⁴ Awiroka yawintaaka pairani nowaisatziti-payi.

Yawintaa-yitakami, pookakaa-winta-yitakiri awiroka.

⁵ Ikowako-takimi pinkisa-wintyaari, pimatakiro pookakaa-winta-yitakiri awiroka.

Yawintaa-yitakami awiroka, tikatsi owasiwintaa-waitairini.

⁶ Tima atziri nonawitaka naaka, iro kantacha ikimita-kaita-kanari kinitsi.

Oshiki imaninta-waitakina atziri-payi, ithainka-siri-waitakina.

⁷ Isironta-winta-waitakana ikaratzi ñaayitanari,

Ithainka-mawai-taitakina, itikaina-waita, ikanta-wakaa-jiitaka:

⁸ “Piñaa-matsitiri awintaariri Pawa. Añaawakiri aririka yamitakotairi.

Tima inkanta-wakaa-jiitajaa oshiki inisironkatari, añaawakiri aririka iwawisaa-kotairi.”

⁹ Tima awiroka kantakaakaro notziman-takari imotyaa-taitakina.

Awiroka kantakaakaro nawintaan-tamiri ainiro nothotziro owaaki othomi asitanari.

¹⁰ Awiroka asitakanari tikira-mintha nontzimiita.

Ainiro nosaiki omotyaaiki asitanari, awiroka Nowawani.

¹¹ Airo pisaika-pithatana intaina, tima okaakitaki nonkimaatsi-waityaa.

Tikatsi kisakowintyaanani.

¹² Tima ithonka itzikakina kisaniintanari, ikimitakari ipiyojiita ipi-raitari,

Isiyakari iyatsimanka poñaachari Kithoki-jaariki, ithonka ishonkasijii-takina.*

13 Paraanka ikantajitaka ikaratzi kisaniintanari, Ikimitakari kashikari iwari iwathatsiti, iraikithanthaiki.

14 Tima nokimitakaro naaka nijaa isakoitziri, Tima ithonka okithoryaa-yitaki notonki. Okimiwai-takaro nasankani owoyaata-tyiiyaa, tima ithonka owoyaataka inthomponta.

15 Tima piryaa-kintsi nokantaka, osiyawai-takaro opiryaa-pitokitzi kowitzi.

Otsirikaka nonini nopanti-waantiki.

Tima pookakina tsika opiryaa-panitzi kipatsi nonkami.

16 Tima ikimitakari otsitzi ipiyo-winta-jiitakana kaari-pirori, ithonka ishonka-paakina.

Imorontawai-takina nakoki aajatzi noitziki.

17 Oyosiita-sitaka nomisina, koña-porokitaki notonki.

Oshiki yamina-mintha-takina kisaniintanari.

18 Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro noithaari.

19 ¡Irooma awiroka Pawa, airo pookana!

Awiroka sintsi-takaa-janari. Pimpoki sintziini pinkisa-winta-jyaana.

51

¡Pawa! ¡Poitisiritaina!

Isankinari David, tima ikaratakiro Kamantan-tzinkari Natán ikisatha-tziri imayimpi-takiro Betsabé

1 ¡Pawá! Awiroka nisironka-taniri, pinkaminthaajina.

Kaminthaan-taniri pinatzii, pimpyaako-tajinaro nokinakaasitani.

2 Piwashaanta-kainaro nantakiro kaari kamiitha-tatsiri.

Pinkimi-takairo pishita-jinaromi nokaaripirotaki.

3 Noyotzi oshiki nopiyatha-waitakami.

Ti onkanti nomaisantiro nokaaripirotaki.

4 Apatziro nokaaripiro-tzimo-takimi awiroka.

Nantasi-takaro okaratzi pipinka-kaanari.

Tima onkarati pinkantajiri awiroka, tampatzika onkantyyaa,

Kitisiriri pinatzii awiroka pimatán-tarori pikisawintanta.

5 Kaari-pirori nokantaka, nasi nowiro owakira notzimaki.

Tima omotyaa-takina asitanari tsika yantayi-taitziro kaari kami-ithatatsini.

6 Pinisironkatari awiroka kaari amatawi-tanta-tsini kapichiini.

Pikanta-kaakaro awiroka noyotani-siri-tajyaa.

7 Pinkimi-takajyaana pinkaatan-tajyaa-naromi kaasi-rontsi, airo noipatsi-siri-waitanta.

Pisiyakairo pinkiwa-jinaromi naña-minto, kitii onkantajyaa osiyaaro sharaka.*

* 22:12 ipiraitari = toro * 51:7 kaasi-rontsi = hisopo

⁸ Pinkanta-kaiyaaro nonkimajiro tsika inkimo-siri-taiti, aajatzi tsika intharowintaityaa.

Piwiriinta-poroki-tajina piwatsi-naawai-takina.

⁹ Pinkimi-takaan-tairo pintzika-pitha-jiityaaromi noyaaripironka airo piñaantaaro,

Pinkimi-takaantiro pishi-pitha-tajinaromi okaratzi owaaripiro-takinari.

¹⁰ ¡Pawá! Piiti-siri-tajina.

Pisiyakaantiro piwakira-tajinaromi nosiri, tampatzika-siri nonkanta-jyaa.

¹¹ Airo pookana.

Airo paapitha-tanaro kitikiri pitasorinka.

¹² Papiitajiro panintaa-kaiyaana pikimitajiro owakira piwawisaa-kotaana.

Piwasi-tapii-tanta-jyaanaro iroopirori pitasorinka.

¹³ Irootaki noyomitaan-tajjaariri ikaratzi kisimawai-tzimiri ikimisan-tajimi,

Impiyasi-tajimi ikaratzi kaaripiro-witain-chari.

¹⁴ ¡Naamisa Pawá, owawisaa-kotaanari! Pimpyaako-tajinaro nowakantaki.

Kamini-waanti nompanthaa-wintajimi awiroka pitampatzika-siri-tzira.

¹⁵ ¡Pawá! Piwinthachiratakaina.

Pinkatha-waanti nonkantajyaa nompanthaa-wintajimi.

¹⁶ Tima ti onimotajimi namasi-waityaamiri nompomitiri natsipi-takaani.

Ti pinintajiri okatziyainkati iyachaaryiinka nopomita-siwai-tamiri.

¹⁷ Iro pininta-piro-tajiri awiroka Pawa piñiina onkatsi-tzimo-siri-tajina okaratzi nantzimo-tzimiri.

Tima inkarati ikimita-kaantaitari iriipirori yatsipi-takaitani ipomitai-tziniriri Pawa, iriitaki atziri okatsitzimo-siri-tziri iyaari-pironka.

¹⁸ Pinkimi-takaantiro paakamiitha-tairimi Kisakowintoni-satzi, pinisironka-tairi.

Pisiyakaantiro papiita-jiromi pimpiriintairo otanto-payi Aapatyaawini.

¹⁹ Ari inimota-jimiri ipomitai-tziri yatsipi-takaitani kamiitha-piro-tatsiri,

Iriitaki mapirotaironi onkatziyainkati iyachaaryiinka impomitai-timiri, maaroni ikaratzi yasitakai-tamiri ipomitai-tziri.

Aritaki impomitai-tajimiri ipiraitari pomitai-rontsiki. †

89

Irasi iwairo picharini impinkatharitaji

Isankinai-takiro ipanthaa-wintai-tziro ikasiya-kaakiriri Pawa pinkathari David

¹ Ari nasi nowajiro nompanthai, nompanthaa-wintajiro inisironka-taana Pawa.

Panthaa-waanti nonkanta-winta-jyaami, nonkantajiri inkarati incharini-tajjaari: "Ti yookantaniti Pawa."

² Nonkantaji aajatzi: "Pasi piwatziiro pitakotanta.

Ti pimpasini-taniti, pikimitakaro inkiti asi owiro tsika okanta iroori."

† 51:19 ipiraitari = becerro

3 Ikantzi Pawa: “Tzimatsi nokasiyakairiri ikaratzi noyosii-tajiri naaka. Nokanta-piro-tajiri nompiratani David, nokantziri:

4 ‘Airo nookanajiri inkarati pincharini-tajyaari, Naaka kantakai-yaaroni irasi iwiro impinkathari-wintantaji.’ ”

(Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini.) *

5 ¡Pawá! Oshiki ikimo-siri-wintakiro inkiti-satzi okaratzi pitasonka-wintantzi.

Oshiki ikinkitha-takotakimi kitisiririiti pasi piwiro awiroka ti pookan-tanti.

6 ¿Tzimatsima inkiti-satzi monkara-tyaarini Pawa?

¿Tzimatsima siyaarini Pawa? Tima yanairi iriipirori jinoki-satzi.’

7 Tima yapatojiityaa tasorintsi-payi ipinkatha-tziri Pawa.

Omapiro yiriipirodzi irirori yanaanakiri ikaratzi piyowintariri.

8 ¡Pawá Naapirorí! ¿Tzimatsima kimityaamini awiroka?

Sintsi-pirori pinatzii. Pasi piwatziiro piriipiro-wintantzi.

9 Otzimimo-tzimi awiroka pisintsinka pimairyan-tarori otamakaani inkaari.

Pimatziaro aajatzi osinkyaa-takaani tampyaa.

10 Piitsinampaakiri Tharowintaa-rini, pikimita-kaantakari kaminkari.

Sintsi-shimpa pikantaka, pimisiyakiri pimaimanitani. †

11 Tima awiroka asitaro maaroni inkiti aajatzi kipatsi.

Awiroka owitsikakiro kipatsi, aajatzi maaroni tzimatsiri.

12 Awiroka owitsikakiro okaratzi tzimatsiri tsika okatonkotzi aajatzi tsika okirinkantzi.

Kimiwaitaka ompanthaa-tyiimi otzisi Piyopathaitoni aajatzi Pinkaitoni, opairyiuro piwairo.

13 Tima sintsi-shimpa pikantaka, aajatzi okimitaka pako.

Tima oshiki oitsinampaantaki pakopiro.

14 Kamiitha-siri pikanta pipinkathari-wintantzi, tampatsika-siri pinatzii.

Oshiki pitakotanta, osiyawaitaro iroomi jiwata-piinta-jimini piri-ipirotani.

15 ¡Pawá! Tima kimosiri ikanta atziri tharowinta-chari ipanthaa-wintzimi,

Osiyawai-takaro yaniitajimi tsika pikoñiin-katako-tairi awiroka.

16 Ari yasi iwairo ikimo-siritzi ipairyiuro piwairo.

Tharowinta iwajimi, tima awiroka tampatzika-siriri.

17 Omapiro, tsika pikanta awiroka, ari okanta pisintsinka, aajatzi piwaniinkaro.

Tima apatziro pikanta-kaaro awiroka, aririka pininti, pimatziro pisintsita-kayina.

18 Ikimitaro Pawa iriimi tzikaako-mintotsi.

Iriitaki Itasorintsiti Israel, Awinkathariti.

19 Pairani pikinkitha-waita-kaakiri piitisiririti, ikimakimi isiriki.

Pikantziri: “Nonisironka-takari ñaapirori.

Nopinkathari-takaakiri ikaratzi noyosii-takiri nasitari naaka.”

20 Noñaakiri nompiratani David.

Nosai-patzii-totan-takari notasorintsijaati.

21 Nasi nowiro notapi-wako-tanta-jyaari nako.

* 89:4 Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini = Selah † 89:10 Tharowintaa-rini = Rahab = Egipto

Sintsi-shimpa onkanta-kaiyaari noshimpa.

²² Airo imatziri yitsinampairi ikaratzi maimani-tziriri.

Ari inkimita-jyaari kaari-pirori, airo yiitsinampairi.

²³ Naaka apirotirini inkarati kisaniiintirini.

Nonthonkajiri inkarati kisaniiintirini.

²⁴ Tima kisokiro nonkantajyaa nonisironka-tajiri,

Okantakaaro ipairyaa-piintajiro nowairo ontzimi-motan-tajyaariri isintsinka.

²⁵ Ari nonkanta-kaakyaaro impinkathari-wintantaji isaiki inkaariki.

Imatiro aajatzi impinkathariti isaiki nijaaki-payi. †

²⁶ Ari inkantai-tajina: “¡Pawá! Awiroka asitanari,

Awiroka Nowawani, pisiyaro mapi nopitakaminto omatantari naw-isakotaji.”

²⁷ Nonkimi-takaan-tajiri naaka nantariti notomi.

Iriitaki anairini inkarati pinkatha-wintaironi kipatsi.

²⁸ Irasi iwiro nonisironka-tajiri irirori.

Airo ampinaasita okaratzi nokasiya-kaakiriri.

²⁹ Tima irasi iwiro impinkathari-yitaji inkarati incharini-tajyaari.

Ari inkanta-jitatyiro ainiro ifiitzi ooryaatsiri inkitiki.

³⁰ Aririka iwashaantakiro itomi noñaani,

Airorika ijatakaaro inthotyiro noyomitaa-kiriri,

³¹ Aririka impiyatha-takyaaro nowinka-kaantani,

Airorika ikimisantziro nokanta-kaantani,

³² Ari nowasankitaakiri ipiyatha-takana,

Nompasa-wintajiri ikaariprotaki.

³³ Airozimaita nowashaantziro nontako-tajyaari.

Noisokiro nowajiri, nasi nowiro nontsipa-tajyaari.

³⁴ Airo nomaisantziro okaratzi nokasiya-kaakiriri.

Airo noshiki nonkantiri okaratzi nokaman-takiriri.

³⁵ Tima Naaka Tasorintsi kasiyakaa-kiriri,

Airo namatawi-tziri David, nokantakiriri:

³⁶ “Irasi iwiro picharini impinkatharitaji pinampiki,

Ari inkanta-jitatyiro impinkatharitaji ainiro ifiitzi ooryaatsiri aajatzi kasiri.

³⁷ Ari inkantai-tatyiro isaiki, isiyaari kasiri,

Irasi iwiro isaiki inkitiki.

(Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini.)

91

Ityaantimiri Pawa Imaninkariti yaamaakowintyaami

Panthaantsi

⁹ Tima pisiyakaakari Pawa iriimi itikatsi-tantaitari, iro pawisakotantaari.

Pisiyakaakari Pawa Jinoki-satzi iriimi pinampiki.

¹⁰ Airo othonkaimi kaari-pirori,

Airo omataimi imantsiyari ikaratzi saika-nampitzimiri.

¹¹ Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti, yaamaako-wintyaami tsikarika pinkinayiti.

† 89:25 Kantako-tachari aka, iriitaki Pawa kantakai-yaarini pinkathari David impinkathariti impoñaakyaaro Antaroiti Inkaari, irijatzi pinkathari-tatsini poñaachani nijaaki Antaraani.

12 Tima iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziki.

95

Airo pikisosiriwaitzi

Panthaantsi

⁶ Thami antyiirowa-sityaari Pawa.

Thami ampinkathatiri owitsika-kairi.

⁷ Tima iriitaki Awawani, iriitaki asitairi aroka-payi.

Aroka osiyariri ipiratari, yaaji iwakaayitai.

Pinkimairi iroñaaka Pawa iñaawaitzi, ikantzi: *

⁸ Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani Kisimajaariniki, iñaanta-siri-waitakana otzisi-masiki Tainkariniki.

⁹ Arira ithainka-siritakina piwaisatzitini,

iñaanta-siri-waitakana, iñaawijiitakaro nonisironkatakari.

¹⁰ Okaratzi 40 osarintsi nokisakiri piwaisatziti,

Nokantaki: Irasi iwiro intzipina-siri-waiti,

Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.

¹¹ Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

103

Iri Maninkariiti antapiintziniriri Pawa inintziri

Iwanthaani David

²⁰ ;Maninkariiti, tzimatsiri isintsinka, pintharowinta-jyaari Pawa!

Tima awirokaiti antzirori okaratzi ikantzimiri.

Aamawinta pikanta, ti pimpiyatha-tyaari impira-tamiri. ²¹ ;;Awirokaiti maaroni iwayiriti, pinkimo-siri-wintairi Pawa!

;;Awirokaiti impiratani, panta-piintainiri inintziri irirori!

²² ;Awirokaiti maaroni iwitsikani Pawa,

Pintharowinta-jyaari maaroni tsika-rika-payi ipinkathari-wintantzi!

;Tima nontharowintyaari naaka Pawa nosirik!

110

pisaikapaji nakopiroki ampinkathariwintanti

Iwanthaani David

¹ Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzit noitsinampaan-tajjaariri kisaniintzimiri,

Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajjaari.

² Iriitaki Pawa kantakai-yaaroni piitsinampaan-tajjaariri kisaniintz-
imiri.

Pisitowa-najiro Kisakowintoniki pairikakiro owaniinkari pikotzikiiri
iyotantai-tyaamiri pinkathari pinatzii.

³ Inkimisantaimi piwayiriti,

Aririka pijiwatajiri piwayirita-kaiyaari.

Sintsiri pinkantajyaa irirowaitaki ikanta aparoni awankari,

Osiyawaitajyaa pisintsinka amapoka-sita-jyaami, okantaranki iñiitziro
itsini impokiro aririka isitowa-manaji ooryaatsiri.

* 95:7 ipiratari = oisha, [oveja]

4 Iriitaki Pawa pairyii-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani.
 Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,
 Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.
 5 Isaikaki Pawa pakopiroki.
 Aririka inkisanakyyaa, aritaki yapirotajiri pinkathari-payi.

118

Imanintawitakaro kipayi owitsikirori pankotsi, irootaki yaitajiri itzinkamipiroitaaro

Panthaantsi

¹⁹ Pasitaryiinaro Tasorintsi-panko,

Nonkyaan-tyaari nompaasoonkitiri Pawa.

²⁰ Irootaki omoro iroka tsika ikyaa-piintaitzi impinka-thaitiri Pawa.

Ari inkyaa yaitajiri tampatzika-siriri.

²¹ ¡Pawá! Oshiki nopaasoonkitakimi, pakakina nokowa-kotakimi.

Awiroka owawisaa-kotanari.

²² Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzii yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

²³ Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori,

Irootaki okiryaa-wintan-tariri.

²⁴ Irootaki iroka kitaitiri iwitsikakiri Pawa,

Thami awisiryaa-winta-jyaari, ankimo-siri-wintajiri iroñaaka iroka kitaitiri.

²⁵ ¡Pawá! ¡Piwawisaa-kotajina!

Pinkaminthayina Pawa, ari onkantyyaa ojatantyyaari kamiitha onkarati nantayitiri!

²⁶ ¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

Ari nosaika-jiitaki Tasorintsi-pankoki namanako-wintzimi intasonka-wintaitimi. †

²⁷ Pinkathari inatzii Pawa, iriitaki oorinta-kota-kairi.

Ajati antspata-jyaari airikayita-kirori kompiro-pina-payi.

Thami ajajüiti irojatzii pomitai-rontsiki tzimatsiri ochii onampi-naki.

148

Apatziro iñaawaitaki Pawa, owitsikayitanaka maninkariiti

Panthawintaantsi

¹ ¡Pinpathawintajiri Pawa inkitiki!

¡Pintharowinta-jyaari jinokinta!

² ¡Pimatajiro awirokaiti maninkariiti, pintharowinta-jyaari!

¡Awirokaiti iwayiriti inkiti-satzi, pintharowintyyaari!

³ ¡Ajatzii awiroka ooryaatsiri, kasiri, pintharowintyyaari Pawa!

¡Pimatajiro awiroka ikaratzii oorinta-chari, pintharowintyyaari!

⁴ ¡Pintharowinta-jyaari awiroka, Jinoki-piro-satzi,

Pimatajiro awiroka, nijaa saikatsiri inkitiki!

⁵ Pintharowinta-jyaaro iwairo Pawa,

Tima apatziro iñaawaitaki irirori, owitsika-yitanakami awiroka-payi.

* 118:22 kipayi, otzinkami = mapi † 118:26 otyaanta: wairontsi